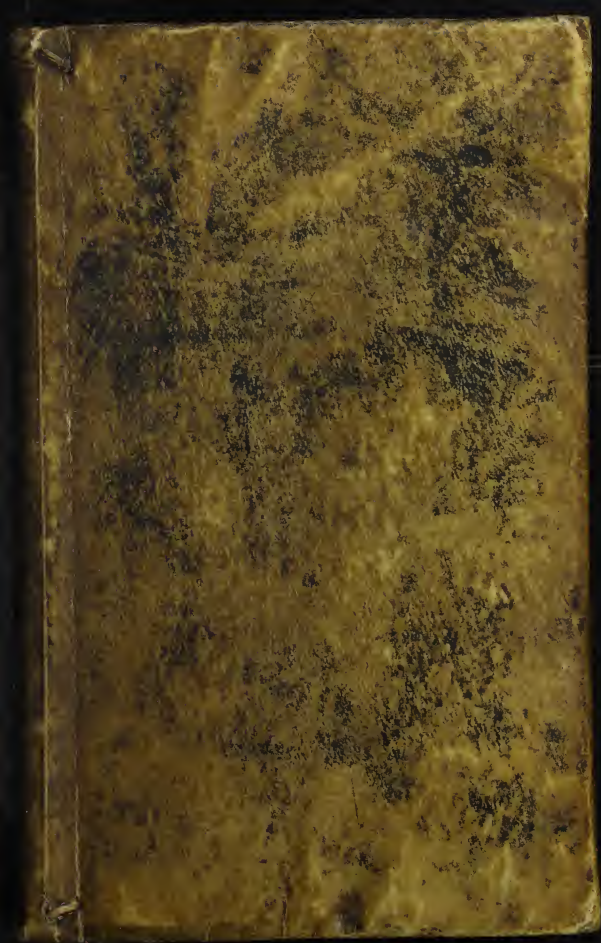

6

11287

Pharmacopœi Parisienses

Ex Dono Magistri
Gillet Antiquioris
Edilis & Præfecti.

^{Res}
THEATRI 11,287
CHEMICI

VOLUMEN SEXTUM,

THEOLOGIS, MEDICIS, ET
TAM VULGARIBUS QUAM HERME-
TICÆ, Chemiæ Studiosis utilissimum,

PRAECIPUOS SELECTORUM
AUCTORUM huius Seculi Tractatus de Che-
mia & Lapidis Philosophici Antiquitate, veri-
tate Jure præstantia & operationibus
Continens,

Ex Germanica & Gallica lingua in Lati-
nam translatum

Per

JOHANNEM JACOBUM HEIL-
MANNUM Bipontino-Palatinum M. D.

ARGENTORATI,

Sumptib. Hæredum EBERHARDI ZETZNERI,

M. DC. LXI.

1734

SERENISSIMO, CELSISSIMO QVE
PRINCIPI AC DOMINO

DN. FRIDERICO,
COMITI PALATINO
AD RHENUM,

DUCI BAVARIÆ, IULIÆ, CLIVIÆ,
MONTIUM, COMITI VELDENTIÆ,
SPONHEIMIÆ MARCHIÆ ET RA-
VENSPURGI, DOMINO
IN RAVENSTEIN.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO
SACRVM

 *Acra pagina aiunt : Spiritus ubi
vult spirat, & vocem eius audis ;
sed nescis unde veniat & quo va-
dat. Sub quibus verbis non solum
beata ad vitam aeternam spiritualis Regenera-
tio, verum etiam intellectus nostri Illuminatio,
qua crassis erroribus, quibus mens nostra, in sua
cacitate laborabat, valedicimus, subintelligi-
tur. Hac mentis caligine ducuntur ferè omnes
qui ante hac Divini mysterij Lapidis Philoso-
phici ignari summis laudibus & incredibilibus
effectis illud audiunt predicari, adeò ut non im-*

DEDICATIO.

merito, antiqui Philosophi pro huius mysterij cognitione, animi pietatem & dorsi ad lecturam incurvationem & deposita in multis operationibus ratione, mentalem seu intellectualem sapientiam requirant. Dubium igitur non est quin res ista post animae nostrae salutem summa sint considerationis, quae non nisi à Patre luminis (à quo omne donum perfectum ad nos descendit, & syncerè ambulantibus piisque precibus ipsum invocantibus) conferuntur: Dubium non est inquam, quin ad animum ignorantiae tenebris extricandum, divina illuminatione opus sit, ut agnita qualicunque modo lucis veritatem chemia osoribus, sophistis & ignorantibus os occludatur, & Divina Maiestas de sapientissima operum suorum mirabilitate, infinitis laudibus celebretur, & bonorum virorum laboribus & studiis charitas erga proximum (si cui Deus benignus utrumque, medela & divitiarum donum concedere voluerit) promoveatur. Magna haec sunt, magnos itaque decent, non enim cuiusvis ex plebeio grege est, vel fari vel aliquid audere. Magni inquam & sapientia & opibus atque auctoritate pollent, quae media & instrumenta sunt ad optatum huius operis Philosophici scopum & finem consequendi. Hinc Veterum regum Arabiae filij in hac sapientia à juventute instituebantur.

Huius

DEDICATIO.

*Huius sapientia Divina Indagatorem, Tuam
Celsitudinem fecit excelsus atque altum sa-
piens animus, quoties enim inter doctos me pre-
sente, cum animi attentione & serio sciendi
studio, questionem, An podagra nulla relicta sit
cura & an ars transmutatoria sit possibilis in
cænis & prandiis proposuisti? Quàm placide
in Beati predicatoris nostri Bachmanni, ad que-
stionem, an in natura talia darentur arcana,
dato responso acquievisti? dicentis Multa in
rerum esse natura, quæ superant captum no-
strum, adeò ut mysteriorum nostrorum divino-
rum semper fueris admirator, non contemptor.
Quid dicam contemptor? Imo manu exotica,
Syriaca & Arabica de magno opere scriptorum
libellorum inter archiva a vita possessor & tan-
quam in artis sacrario, & incunabulis sacer cu-
stos. Hæc Celsitudinis Tuæ animi est illuminatio,
ut si quam Divinorum operum viam & ratio-
nem, ratione nostra assequi non possumus eam
multis illustribus tam transmutationis quàm
incurabilium curarum exemplis comprobata
admiremur non quia nostra atate, vel in nostris
terrīs hæc mirabilia non innotuere, petulanter
contradicamus. Hæc Celsitudinis Tuæ illumina-
tio causa est cur amore, honore, & respectu patrio
erga Celsitudinem Tuam, tertium ætatis meæ
Principem Palatinum Bipontinum benefacto-
rem meum, ductus, Tuam Celsitudinem in fron-*

DEDICATIO.

spicio hujus utilissimi libri, labore & studio meo, ex nostra & Gallorum lingua translaticum spiculo Palladis illuminato, ad omnis generis malevolos, subsannatores, momos, sophistas, in ignorantia tenebris adhuc immersos chymia Osores, abigendos & coercendos firmo passu stare voluerim, quam gratiam tanto facilius à te spero mihi que promitto quia Dux militum fuisti, & excelsum animum in tam nobili & admirabili arte, erga veros artis istius cultores habes tam propitium atque illuminatum.

Tuæ Celsitudinis

Humillimus

Joh. Jacobus Heilman,
Bipontinus M. D.

DE-

DEDICATIO SECUNDA
DISCIPULO CHOR-
TALASSEI ANONYMO,

Eiusq. Amico

J. F. H. S. SENDIVO-
GII FILIO,

PHILOSOPHIS HERMETICIS
nostro seculo Celeberrimis

S A C R A.

ALVATOR noster ad discipulos suos
ait. Luceat Lux vestra coram hominibus,
ut videant bona opera vestra, & glorificent
Patrem vestrum qui est in cœlis, Matth. 5, 16. Huius
Luminis gratiæ & Naturæ summo authore, justitiæ
Sole & Imaginis Dei Patris splendore ductus Apo-
stolus suos Corinthios & Collossenses, ad eundem
finem quoque hortatur, ut quicquid faciant, in no-
mine Jesu Christi faciant ad gloriam Dei Patris
1. Cor. 10, 31. Colloss. 3. v. 17.

Huius sanctissimæ exhortationis non immemo-
res vos quoque viri in utroque Lumine Gratiæ &
Naturæ à Deo Ter Optimo Maximo illuminati &
Hermeticæ Philosophiæ Adepti, Lumen vestrum
non sub scientiæ modio sed super cognitionis My-
sterii Naturæ candelabro collocatum Pietate erga
Deum proximum moti, totius Germaniæ & extera-
rum nationum filiis Artis splendere voluistis, dum
in tractatibus vestris Mysterio videlicet occultæ Na-
turæ, Lucerna Salis Philosophorum, & Sudo Phi-
losophico, non solum quæ dicta fuerunt prius cla-
rius docuistis, verum etiam filiis Artis inaudita pa-
tefe-

PRÆFATIO.

refecistis, communicationem Secreti Naturalis dignis obtulistis, & quendam de Germania in arte Chymica vulgari & commodis domesticis benè meritum Scriptorem, circa verum & genuinum Subiectum Hermeticum oberrantem in veram viam ducere tentastis, sicque Domini nostri dicto: Si hi tacuerint Lapidés loquentur, ex zelo veritatis Divinæ, in Naturæ mysterio latentis, obsecundastis.

Hic vester Pietatis & benevolentiae magnus Christiano Philosophicus est, qui me tanquam magneti correspondens ferrum, tanquam patiens ad suum Agens ex occulto quodam similitudinis inclinatione ad vos traxit & movit, ut pro Elucidationis per ingeniosa scripta vestra præstito publico beneficio, & pro Communicationis Summi Arcani Philosophici benevolo affectu (si quis scilicet hoc tanto munere dignus & in sacratio non planè ignarus hospes se offerret) publicas gratias non solum vobis agerem verum etiam in animi grati testimonium & arrham hoc VI. Theatri Chymici volumen à me & à Celeberrimo Viro JOHANNÉ FRIDERICO BEZA, Doctore Medico Argentinenfi concinnatum, à me verò ex lingua Gallica & Germanica in Latinam translatus, pro more solito Vobis etiam in ampliorem & laudabiliorem vestri memoriam & laborum Herculeorum exantlatorum Encomium humiliter & officiosè dedicarem. Quam Dedicationem vobis non invisam & ingratham, sed ideo chariorem fore spero, quia in Philosophia Hermetica meritissimi & nostro seculo celeberrimi illius Philosophi Chortalassei quædam scripta huic libro sunt inserta: Ex cuius scientiarum admirabilium & captum humanum superantium scaturigine benedicti & admirandi Secretæ Artis rivuli confer-

tim &

PRÆFATIO.

tim & uberim ad vos defluerunt. Quare cum desiderium vos hac occasione alloquendi, laboris à me suscepti difficultatem minuerit, Geniusque vester sub spe ex his scriptis in schola Hermetica multum proficiendi, animum ne fatisceret sustinuerit, hæcque omnia magneticæ illius virtutis supradictæ effecta sint, Unicum hoc restat, ut vos exorem, ut hoc qualecunque Translationis meæ munusculum seu laborum meorum fœtum in benevolentia vestra sinu quoque contra Obtrectatores foveatis, meque in favore vestro comprehensum, vobis commendatum habeatis. Sicque Divina protectioni ad corporis & animæ salutem ex animo vos commendo. Valete Dabam Biponti Anno Salutis 1661.

Vestri Observantissimus

Johannes Jacob. Heilman, Bipontino-Palatinus M.D. & Theosophiæ & Philosophiæ Amator.

JOHANNIS JACOBI
HEILMANNI BIPONTINO-
PALATINI M. D.

In qua Veritas Lapidis Philosophici ex scri-
pturistam Sacris quàm Prophanis & per Experien-
tiam nostro seculo ARGENTINÆ &
BASILÆ conspectam, de-
monstratur.

*Enevole Lector. Cùm nihil magis ani-
mum delectent quàm utilia & jucunda, longâ
hujus libri & operis Philosophici commenda-
tione neglectâ (illa enim apud inveterati odij, chemicæ ve-
ritatis ignaros hostes, & apud illorum in verba magistro-
rum discipulos juratos parùm prodest, nisi in hoc tam suo
modo supernaturali quàm naturali negotio philosophico
Divino lumine fuerint illustrati) utilissimam & jucun-
dissimam de Aurei velleris acquisitione non omninò fa-
bulosam Ovidij narrationem ex SVIDA historico non
contemnendo recensebo, quam pro Veritatis Chemicæ te-
stimonio historia de Diocletiano Imperatore Ægyptios
arte Chemicæ fretos & rebus novandis studentes perse-
quente, eorumque libros chemicos comburente annectit,
dum in Chemicæ veræ laudem sic ait: Chemicæ est auri &
argenti confectio, cujus libros Diocletianus perquisitos
exussit, eò quod Ægyptij res novas contra Diocletianum
moliti fuerant. Duriter atque hostiliter eos tractavit.
Quo tempore etiam libros de Chemicæ auri & argenti, à
veteribus conscriptos conquissit & exussit, ne deinceps
divitiæ Ægyptiis ex arte illa contingerent, neve pecuniæ
affluentia consisteret in posterum Romanis rebellarent. Vellus
igitur aureum ab Argonautis à Colchide petitum nihil
aliud*

aliud erat quam Artis Chemicæ indagatio & adumbratio ut Suidas his verbis testatur. Hoc autem non ut fictitiè dicitur, sed liber erat in velleribus conscriptus, continens quomodo per chemiam fieri deberet aurum. Merito igitur ejus seculi hominès aureum vellus nominabant propter efficaciam quæ ex eo hauriebatur.

Non datur aureum vellus Iasoni, nisi priùs certos & periculosos labores obiverit. Hoc est, nisi priùs praxin manibus exercendo didicerit. Periculosa navigatio difficultatem indagandæ materiæ Lapidis Philosophorum indicat. Hæc materia, quia telluris vicem obtinet, & metallica est, à Marte metallorum Deo ager Martius appellatur, & quia in igne purganda, præparanda & perficienda est, ut sit idonea ad recipiendum semen, fingitur à tauris ignem spirantibus exaranda & excolenda. Hi tauri fornaces sunt, qui nisi rite constructi fuerint, & ignem continuum debita quantitate exhibuerint, aut materia corrumpitur, aut vasa destruuntur & artifex odore noxio afflatur, aut incendio etiam perit.

Deinde Draco pervigil argentum vivum est, Dentes verò Draconis sunt Mercurius sublimatus, eò quod Eboris candorem, ossium duritiem & incredibilem mordacitatem, non sine veneno possideat. Is dum sublimatur in vase vitreo galeæ simillimo, Arabes Alembicum vocant, excipitur. Itaque Dentes Draconis Iasoni in galea offeruntur, ut eos seminis loco in agrum Martium spargat. Nam Mercurius toties in ea terra sublimari debet, donec in ea figatur, quod dum fit, hastularum modò è terra surgit, quadam erectæ, quadam inclinatæ quadam omnino transversæ, & quasi jugulis hostium intentæ, continuè in longum crescunt, ut moveri videantur, & speciem confertissimi exercitus jamjam acerrimè confligentis exhibere. Ideo viri armati finguntur enasci, qui mutuis vulneribus cadunt, id est, tandem in illa terra figuntur.

P R E F A T I O

Et nisi vasculum esset siliceum seu vitreum sine poris, artifex odore afflatus periclitaretur. Idem Iason Silice periculum a se in hostes convertisse fingitur. Et hactenus Lapis Ph. perfectus est.

Pervigilem verò Sopire Draconem

Est Argentum vivum illius efficacia convertere in aurum vel argentum, quod ubi succedit, vellus aureum Iason victor aufert, id est, hanc artem preciosissimam artifex assecutus est. Sed antequam hoc fiat Hecati apud Orpheum sacrificat, in quo sacrificio magnum latet mysterium. Porro quia idem Lapis Philosophorum etiam corporibus humanis mederi, eaque sana & incolumia usque ad vitam diem extremum conservare dicitur, ideo Medea patrem Iasonis in juventutem restituere fingitur.

Hanc artem horti Hesperidum & Cadmi fabula insinuant. Cadmus enim immensis opibus ex ea quaesitis Thebas Aegyptias condidit, nequis miretur hanc artem in Aegypto potissimum viguisse. Vbi Hermes omnium Philosophorum Pater & Aegyptiorum Rex omnem prae tulit faciem.

Hac magna sunt huius admirandae Artis testimonia ait Chrysogonus Polydorus in Praefatione in Alchymiam Geberi Anno 1545. Bernae impressam, sed maiora quae Iudaei ex sacris literis, juxta Hebraeae linguae proprietatem afferunt. Aiunt enim hanc quoque Cabalae suae partem esse. Et Principem Tyri eam exercuisse ideoque Prophetam illi exprobrare quod ejus artis fiducia Deus sibi videretur. Nam Prophetam, ut aiunt, narrat, quod aurum & argentum, quod in thesauris suis habebat, non à terra effodisset, non à subditis exegisset, nec hostibus eripuisset, sed sibi ipse fecisset hac scilicet arte fretus. Ideoque Daniele sapientior esse & omnia secreta naturae illic perlustrasse dicitur.

De Patribus suis quoque asserunt. Oseam Prophetam hujus artis abusum illis exprobrasse, cum sub persona Dei diceret ad eos: Multiplicavi eis Argentum & ipsi fecerunt Idolo suo aurum. Quo magis hoc credas aiunt Davidem

Psalmos 12. gustum quendam hujus artis rectim exhibere dum dicit verba Dei pura, Argentum in aludele exustum in terram seu pulverem refusum septies. Sic enim illi de verbo ad verbum interpretantur. Rectè an secùs ejus lingua periti judicent. Et addunt. Nemo tam stultus est, ut argentum sic tractare vellet, cum sit maximi laboris & industria summa nisi sic tractatum preciosius esset: nec Propheta verbum Dei argento tali sed fingero potius auro compararet, nisi tale argentum auro equipolleret. Hoc sanè consentit cum verbis Geberi de argento dicentis *Qui* Argentū seu Luna Ph. *novit ipsum magis subtiliare & post sublimationem inspissare & figere cum auro conjunget.* Hac sic dicimus ut non admodum cupiamus persuadere. Nam si quid solidæ veritatis hic est, ingenia Philosophica non segnius eam agnoscent, & apprehendent quàm sanus oculus lucem, aut magnes ferrum, hætenus Polydorus.

Sic igitur Artis hujus Chemica Osiores & rosores hîc ex sacris & prophanis habent quod ruminent, ut resipiscant, & à contradictionibus sibi temperent, ne tantis donis quæ clementia Divina in generis humani commodum largius hoc tempore per veros philosophos Christianos sparsum iri videntur se indignos faciant, sed quæ mysteria studiosa lectione nondum cognoscere cupiverunt, aut assequi potuerunt, potius admirentur quàm spernant, idque potissimum ob illam causam, quia quando de omni re medica in curatione affectuum desperant, pro extrema medela agros ad acidulas & balnea mineralia ablegant, unde nolentes volentes Naturam in mineralis regni recessu, amplius & excellentius quiddam, quàm in vegetabili & animali regno posuisse affirmare coguntur. Quem recessum quomodo videlicet ut Clarissimi Doctoris Medici Hauptmanni verbis in Viticultura utar, ex re liquida solidum, ex tenebricosa & opaca pellucidum, ex corruptibili incorruptibile fermè corpus solo ignis calidi & frigidi adminiculo per artem construi possit, Philosophi sub doctrina de Generatione metallorum adumbraverunt, Ingeniosissi-

11 nioſiſſimus verò Sendivogij filius in Sudo ſuo philoſophico
 22 recenter edito, quod veritatis Clypeus vocari meretur,
 33 ſtatue Mercurialis inſtar, exporrecta manu & digito
 44 monſtravit.

Vetus etiam eſt obgannitus, huius artis Veritatem
 ex multorum impoſtorum fraudibus eſſe ſuſpectam, ſed
 veterior eſt reſponſio: Nullam rem adeò eſſe præſtan-
 tem, quin aliquis abuſus intercedat, qui idcirco uſum rei
 non tollat.

Nec habent hic de quo impoſturis circumventi que-
 rantur, ſi enim ad Philoſophicorum librorum ſtudium &
 lectionem dorſum priùs incurvaſſent, & Philoſophis atq;
 amicis obſecundaſſent, per proceſſum falſorum experi-
 mentationem pertinacem in errorem & bonorum jactu-
 ram ſe non præcipitaſſent.

Quoniam verò huius Artis Opus tam arduum & tam
 admirabile eſt, ut quia plurimi, mentis oculis illud nec
 videre nec comprehendere poſſunt, nullis rationibus licet
 in natura firmiter ſtabilitis neque authoritatibus locum
 dare velint, niſi experientia corporis oculis ſubjiciatur,
 omiſſa Philoſophorum recentium plurimorum Hermetico-
 Galenicorum de re chemica optimè meritorum mentione,
 in duas hitoriolas excurrām, quarum circumſtantie ex-
 perientiam veræ Transmutationis oſtendent. Erat circa
 annum 1603. Civis quidam Argentinenſis nomine Guſten-
 hover aurifaber, is ad Imperatorem Rudolphum ſecun-
 dum, Myſterij Naturæ ſcrutatore ſolertiſſimum, de vera
 ſcientia Alchemiæ fuit delatus. Imperator igitur civem
 iſtum ſibi mitti vult. Magiſtratus civem ne aufugeret,
 turri cuius cuſtos Bentz vocabatur mancipat, eiq; habito
 conſilio, quod iter ad Caſarem faciendum eſſet per tres
 ſpectatiſſimos Libere Reipublicæ Argentinenſis viros Do-
 ctorem Hartlieb Syndicum, Iunth Archigrammateum
 & Colleſſel Senatorem, nunciat. Quos in perpetuam rei
 memoriam Guſtenhover tigillis, ſollibus, carbonibus &
 plumbo inſtructos ad ſe invitat. Sequenti igitur die, re-
 bus

bus ad transmutationem paratis, & liquefacto in tigillis plumbo, unicuique illorum per exiguam pulveris projecti-
tij portiunculam charta involutam in manus tradit &
separatim in tria tigilla injicere jubet. Quo facto post
exiguum temporis intervallum cuiuslibet globulus bom-
bardicus plumbeus in purissimum aurum erat transmu-
tatus. Hanc historiam Glaferus quindecim Virorum Scri-
ba & Colleffelij Senatoris in Conjugio successor, postmo-
dum Regis Sueciae per Alsatiam Commissarius & tandem
Regis Galliae in tractatione pacis Monasteriensis Interpres
Anno 1647. mihi tunc Parisiis habitanti recensuit &
globulum in aurum transmutatum monstravit. Cete-
rùm hunc Gustenhoverum ex Monachi cuiusdam dono
quem in tempestate pluviosa nimbosa hospitio exceperat
Tinctura aurea possessorem quidem non verò factorem ar-
tis gnarum fuisse constans fama fuit.

Præter hanc historiam illa quoq; notatu est dignissi-
ma, quam Dienheimius Medicinæ Doctor & Professor Frei-
burgensis in Brisgovia, in libello de Lapidis Philosophici
veritate, de Sidonio Scoto, itineris sui ex Italia socio me-
minit, quem post multas in itinere habitas de Lapidis Phi-
losophici possibilitate disputationes se præsentem in adibus
Doctoris Medici Zvvinckeri Basileæ circa annum 1603.
plumbum in aurum transmutasse, seque partem ex illo in
rei memoriam dono accepisse fideliter refert. Qui Scotus
referente Doctore Tolden, postea Anno 1604. Colonia ad
Rhenum sub tutela Magistratus impavido animo aperte
Tincturam, verificandæ Artis causâ exercuit.

Quamvis autem hoc Chrysopœia artificium magnum
& admirabile sit Dei donum, sunt tamen qui cum Platone
qui Hermeticus quoque Philosophus fuit, rectè sentiant,
majorem Sanitatis quam Transmutationis habendam esse
rationem, ideoque Medicinæ Vniversali potius studendum
esse, ob proximi nostri commodum & gloriam Dei majo-
rem, quæ cum pia sit sententia, & sanitas inestimabile bo-
num, omni calculo non solum est approbanda, verùm et-
iam

iam prout varietas operationum Philosophicarum quæ non semper pari passu ambulant, post primam materiæ Philosophicæ acquisitionem fert, inprimis in effectum est deducenda. Quæ in parte, magna illa hujus Artis lumina Fratrem Basilium Valentinum, Theophrastum Paracelsum, Helmontzium Scholarum Galenicarum reformatorem Franciscum Anthonium Anglum, & alios recentiores Philosophos multos, monitis Divinis morem gessisse, scripta illorum docent. In quorum numero quoque ponendus Chortalassens, ejusque Discipulus Anonymus, qui in suo Mysterio occultæ naturæ de Præceptore suo testatur eum plurimos deploratos à morte liberasse, & de se ipso, quod cum sola aqua Mercuriali plurimis opem quoque tulerit affirmat, & hac occasione quod Medicina ista Philosophica meritò Vniversalis (quicquid Scholæ in hac nominatione obganniant) appellari queat.

Hæc Perchare Lector & similia alia quæ in Philosophia Hermetica habentur infima & summa, in hoc sexto Theatri Chymici Tomo à multis desiderato, (quem tam in exterarum nationum quam Germaniæ gratiam, non ex jam latinè impressis libris sed in latinam linguam translatis, constare voluit sumptus faciens Bibliopola,) simplici plano stylo, & quantum fieri potuit intelligibiliter sunt expressa, adeò ut filius Artis, melius ex hoc quam ex cæterorum tomorum aliquo, ad res Philosophicas rectè & fundamentaliter percipiendas se possit extricare.

Ceterum cum etiam in hoc sexto tomo, quadam hætenus abscondita secreta, quæ partim apud Viginerium, partim in appendice Elucidarij Christophori Parisiensis extant, boni publici causâ revelata sint, quæ Medicis sine omni sumptu, ex rebus nullo pretio constantibus præparare, & quibus præter morem consuetum in gravissimis affectibus agris prodesse & Dienheimii more de quo supra, oculis suis benè consulere potest, hunc Sextum tomum illi simul & filiis artis de meliori nota commendo. Vale.

ELEN-

ELENCHUS AUTHORUM
ET XII. TRACTATUUM
Voluminis Sexti.

I.

BLASI VIGENERI Burbonensis Galli Tractatus
de Igne & Sale. Pag. 1.

II.

JOHANNIS COLLESSONIS GALLI IDEA
PERFECTA Philosophiæ Hermeticæ, seu
Abbreviatio Theoriæ & Praxeos Lapidis Phi-
losophici observationibus aucta. 143.

III.

ANONYMI Philosophi Galli, Instructio Patris ad
Filium de ARBORE SOLARI. 163.

IV.

CHRISTOPHORI PARISIENSIS ELUCI-
DARIUS seu Artis transmutatoriæ Summa
major cum appendice. 195.

V.

JOHANNIS GRASSEI CHORTALASSEI di-
cti Arca arcani artificiosissimi de Summis na-
turæ mysteriis, ex Rustico majore & minore
ejus constructa. 294.

VI.

ORTHELI commentarius in novum Lumen Chy-
micum Michaelis Sendivogii Poloni, XII. figu-
ris in Germania repertis illustratum. 397.

VII.

MYSTERIUM occultæ naturæ Anonymi Disci-
puli Johannis Grassei Chortalassei dicti. 523.

VIII.

GUIDONIS DE MONTE, magni Philosophi
Græci Discipuli Anonymi tractatulus, seu De-
scriptio Philosophici Adrop, ejusque præpa-
ratio. 543.

IX.

JOHANNIS CHARTIERI M. D. & Professoris
Parisiensis Scientia Plumbi sacri seu cogni-
tion rararum potestatum & virtutum Antimo-
nii. 569.

X.

JOACHIMI POLEMANNI NOVUM LUMEN
Medicum de Myſterio Sulphuris Philoſopho-
rum. 600.

XI.

SOLINI SALTZTHAL Regiomontani, de po-
tentiffima Philoſophorum medicina Univer-
ſali. 675.

XII.

HENRICI DE ROCHAS tractatus de observa-
tionibus novis & vera cognitione mineralium,
& de illorum qualitatibus & virtutibus ante-
hac incognitis. Et de Spiritu Univerſa-
li. 716.

TRACTATUS
DE IGNE ET SALE
BLASII VIGENERI,
BURBONENSIS

GALLI.

Post obitum suum inter manu-
scripta repertus & in latinam lin-
guam translatus.

PARS PRIMA

CAP. I.

YTHAGORAS qui præ omnibus
Ethnicis, omnium consensu & confessione,
Secretorum Divinorum & humanorum pe-
netralia cum minore dubio adivit, post-
quam illorum cognitionem ex viva Mosai-
carum traditionum scaturigine, pleno hau-
stu delibasset, in symbolorum suorum nu-
mero, in quibus, (Ægyptios & Chaldæos

vel potius Hebræos à quibus cæteri omnia habent, imitando) se-
cundum literam aliquid attingit, & mystico sensu aliud intelligit,
hæc duo ponit. *De Deo sine lumine non est loquendum: Sal
in omnibus sacrificiis ejus est adhibendum.* Quæ ex Moyse
de verbo ad verbum, illum sumsisse prolixius postea docebitur,
quia nunc de IGNE & SALE tractabimus; nixi S. Marci
cap. 9. Domini nostri J. C. dicto. *Omnis homo igne salietur:
Et omnis victima sale salietur.* Super hoc dictum præsentem
hunc tractatum fundavimus: In quo quatuor nobis explicanda
veniunt. Homo & victima: Ignis & Sal, quæ tamen ad duo
tantum referuntur, quæ reliqua duo sub se comprehendunt, quæ
sunt Homo & victima: Et Ignis & Sal. idque propter illam,
quam inter se habent conformitatem.

A

Moyse

Moyſes inquit in principio libri Geneſeos. In principio creavit Deus cœlum & terram. Cujus textus occasione Ariſtobulus Judæus & ethnici quidam, volentes monſtrare, Pythagoram & Platonem Moyſis libros legiſſe, & indè majorem ſuæ ſecretioris Philoſophiæ partem extraxiſſe; ajunt: Platonem in ſuo Timæo, & poſtea Timæum Locrenſem, loco verborum Moyſis quæ ſunt, quod cœlum & terra primò creata fuerint, dixiſſe, quod Deus Ignem & terram conjunxerit, ut mundum indè extrueret: (quod nos poſtea evidentius ex Zohare in fungo candelæ accenſæ demonſtrabimus: Omnia enim in Luce conſiſtunt quæ omnium rerum prima eſt creatura,) præſupponebant enim iſti Philoſophi, quod mundus ex quatuor elementis conſtat, uti certè conſtat; Hæc quatuor Elementa æquè ſunt in cœlo & altiùs quidem quàm in terra & profundius, ſed diverſo tamen modo. Nam duo altiora aër & ignis, ſub nomine cœli & æthereæ regionis comprehenduntur, αἰθήρ enim à verbo αἶθεω descendit, quod lucere & inflammare, quæ duorum iſtorum elementorum proprietates ſunt, ſignificat: Sub nomine terræ autem duo inferiora terra & aqua, in uno globo incorporata ſignificantur.

Quamvis autem Moyſes Cœlum terræ præponat (nota hîc quod in toto libro Geneſeos Moyſes rerum ſenſibilium tantum mentionem faciat, Intelligibilium enim alia eſt ratio) nihilominus nec Judæi nec Chriſtiani, in eo acquieſcunt, S. Chryſoſtomus in Homilia prima. *Videte in quanta dignitate natura diſigna relucet in Creationis rerum proceſſu. Nam contrario planè opificum more, adificium ſuum extruendo priùs cœlum circum circa expandit, deindè terram infra illud plantavit. Faſtigium prius fecit deindè fundamenta demum poſuit.* Hebræorum verò mos eſt, ut cum de pluribus rebus ſermo eſt habendus, plerumque illam in ordine ſuo ultimam ponant, de qua tamen primò ſunt dicturi, ut in hoc loco apparet, ubi cœli mentio fit ante terram, cujus terræ deſcriptio immediatè ſtatim inſtituitur. *In principio creavit Deus cœlum & terram, terra autem erat vacua & inanis.* Hunc morem S. Matthæus quoque in introitu Evangelij ſui obſervavit, *Liber generationis de IESU CHRISTO filio David, filio Abraham, Abraham genuit Iſacum &c* Satis enim conſtat quanto tempore Abraham ante Davidem fuerit. Inſuper Moyſes videtur ſingulariter demonſtrare velle terram cœlo priorem factam eſſe, idque per hominis creationem, qui magis mundi imago & piëtura eſt, ex eo quod Gen. 2. Deus hominem formavit ex limo terræ, hoc eſt

Hebræorum
mos ſcribendi

est corpus hominis terram repræsentans, & deindè in faciem ejus Spiritum vitæ inflavit, cœlum referentem. Pro hac opinione pugnat etiam quod 1. Corinth. 15. legitur. *Primus homo de terra terrestris est, secundus homo de cœlo cœlestis est. Primus homo Adam factus est in animam & viventem, ultimus Adam in spiritum & vivificantem.* Huc generatio infantis referri potest, qui sex septimanis post sui conceptionem, est tantummodò carnis massa informis, donec ab anima desuper infusa vivificetur.

CAPUT III.

PORRò quatuor Elementa ex quibus omnia constructa sunt, in quatuor qualitatibus consistunt Calido & sicco, frigido & humido, quarum duæ in quolibet illorum sunt conjunctæ. Nam in terra conjungitur frigidum & siccum. In aqua frigidum & humidum, In aere humidum & calidum, In igne Calidum & siccum, undè cum terra se conjungit. Nam Elementa circularia sunt ut Hermes sentit, quodlibet à duobus aliis circumdatur, cum quibus convenit in una qualitatibus ipsorum sibi appropriata, uti est terra inter Ignem & aquam, participans de igne in siccitate, & de aqua in frigiditate. Et sic de cæteris.

CAPUT IV.

HOMO igitur qui magni mundi est imago, & hinc microcosmus seu parvus mundus vocatus, (sicuti mundus ad archetypum sui similitudinem factus, & ex quatuor elementis compositus, magnus homo appellatur) etiam suum cœlum & terram habet. Nam anima & intellectus sunt ejus cœlum; corpus verò & sensualitas ejus terra. Aded ut Cœlum & terram hominis cognoscere, idem sit quod plenam & integram totius mundi & rerum naturalium cognitionem habere.

Ex mundi sensibilis cognitione, ad creatoris & mundi intelligibilis cognitionem pervenimus. *Per creaturam creator intelligitur* inquit Augustinus Ignis corpori dat motum: Aer sensibilitatem: Aqua nutritionem, & terra substantiam. Præterea cœlum mundum intelligibilem, & terra sensibilem designat. Quorum utrumque subdivisum est in duo, (loquor autem ex Zoraris & veterum Rabbiorum sententia) quorum unum est, Intelligibile in Paradiso & inferno; alterum verò sensibile in mundo cœlesti & elementari. Origenes hoc in loco egregium discursum in principio Geneseos instituit. Deum primò cœlum aut mundum intelligibilem fecisse secundum illud Jesaiæ 66. *Cœlum est thronus meus & terra scabellum pedum meorum* Act.

In homine cap- lum & terra, mundus sensibilis & intelligibilis.

7. Aut potius mundus in Deo habitat, non verò Deus in mundo. *In ipso enim vivimus & movemur & sumus act. 27.* Nam vera sedes & habitaculum Dei est propria sua essentia. Et ante mundi creationem ut Rabbi Eliezer in capitibus suis scribit, nil erat quàm essentia Dei & nomen suum, quæ unum sunt & idem. Post cælum seu mundum intelligibilem inquit porrò Origenes Deus firmamentum hoc est hunc mundum sensibilem fecit: Omne enim corpus habet quiddam nescio quid firmi & solidi & omne solidum est corporale. Et quia Deus proposuit sibi aliquid creare quod spiritu & corpore constaret propterea scriptum est quod Deus primò fecit cælum, id est omnem substantiam spirituales, super qua tanquam super throno quiesceret.

Firmamentum respectu nostri est corpus, quod Zohar templum vocat, & Apostolus quoque 1. Cor. 3. *Templum Dei estis vos.* Et cælum quod spirituale est, anima nostra est & homo internus: Firmamentum est homo externus qui Deum non videt neque cognoscit quam sensibilibiter, adeò ut homo sit duplex (*est corpus animale & est spirituale*) 1. Cor. 15. Unus internus spiritualis invisibilis, quem S. Marcus hîc designat per Hominem: alter verò externus corporalis animalis, quem per victimam denotat. (*Qui non intelligit ea que spiritus Dei sunt, sed spiritualis omnia discernit.*) Sic igitur homo externus animalis, brutis, ex quibus pecudes pro victimis sumebantur, comparatur. Pl. 48. *Comparatus est jumentis insipientibus & similis factus est illis.* Nihil enim habet homo jumento amplius Ecclef. 3. quod de carnali & animali homine est accipiendum, qui ex corpore visibili constat, qui moritur ut bruta, corrumpitur & in terram revertitur. Undè Plato rectè dicit p. 9. *ὁ ἄνθρωπος τὸ ὁρώμενον.* Homo non est id quod videtur in ipso. Et in Alcibiade adhuc distinctius ait *ἕτερον ἄρα ὁ ἀνθρώπος ἐστὶ τὴν αὐτὴν σάματον.* Homo est nescio quid aliud, quàm suum corpus, videlicet anima; & quæ sequuntur. Hoc Cicero in somnio Scipionis mutuatur cum inquit. *Tu verò sic habetote non esse mortalem, sed corpus hoc: non enim tu es, quem forma ista declarat, sed mens cujusque is est quisque, non ea figura qua digito demonstrari potest.* Unde etiam Philosophus Anaxarchus, dum jussu Tyranni Nicocreontis in Cypro, in capsâ marmorea pistillis tundebar; alta voce exclamavit. *Tunde, tunde fortiter coriscem Anaxarchi, non enim ipse est quem tundis.*

CAPUT V.

LICEAT mihi aliquid in medium adferre ex Metubalis. Quicquid

quid est, aut invisibile aut visibile est: Intellectuale aut sensibile Spiritus vel corpus: Homo internus & externus: Ignis & aqua: videns & id quod videtur: Sed illud quod videt, multo excellentius est illo quod videtur: & nihil est quod videat, quàm invisibile: cum id quod videtur sit quasi cæcum: Ideoque aqua subiectum conveniens est, super quod ignis aut spiritus suam actionem extendere possit, unde etiam illam pro suo domicilio elegit, nam cum se in illam introducit, (instar aeræ naturæ illam sibi contiguam elevat. Qui spiritus invisibilis (*Spiritus Domini ferebatur super aquis* vel potius *incubabat aquis*) visibile videbat, & immobile movebat: Nam aqua per se nullum motum habet, quem aer & ignis tantum sibi vendicant: Item per organa multa loquebatur; sicuti cum per ventum seu halitum fistulam quantumvis mutam inflando resonare facimus.

*Aer & ignis
tantum mo-
ventur.*

Hoc corpus & spiritus, hæc aqua & ignis, per Cainum & Abelem nobis sunt significata, omnium creaturarum primarias creaturas, ex Viri & mulieris semine generatas Et per sacrificia sua, quorum illa quæ Cain obtulit, quæ ex terra prodierant, consequenter mortua & inanimata & fide, quæ à spiritu dependet orbata erant: Et per ignem in vaporem aquosum resolvebantur, quasi in sphæram & domicilium ignis intrando de novo pati sub ipso deberent. Hæc verò per Abelem oblata, spiritualia, animata, vita in sanguine residente, pietate & devotione plena erant, quæ per ignem, (secundum Aben-Ezram & *Fasciculi myrrhæ* authorem) cœlitus descendentem consumpta fuerunt: quod Caini sacrificiis non accidit, quæ per ignem peregrinum devorata fuerunt. Per quod homo externus, sensualis, & animalis qui facile condiri debet, Per Abelem verò, internus, spiritualis, & igneus notabatur; Imò actualis & potentialis, eodem modo quo in cauteriis quicquid sensibile & visibile est purgatur per actuale: invisibile & intelligibile per spirituale. S. Ambrosius in suo tractatu de anima. *Quid est homo, anima ejus, aut caro, aut istorum duorum compages? Nam aliud est Vestimentum, aliud vero illud, quod est vestitum.* Ut verum fatear, duo sunt homines, sed de Messia nunc non dicam: Adam autem quoad corpus ex pulvere & terra à Deo fuit formatus, & cum spiritu vitæ ab ipso inspiratus: qui si à peccato sibi cavisset, æternæ beatitudinis ut Angeli, particeps factus fuisset, sed peccatum suum hac beatitudine ipsum privavit. Alter homo est is, qui ex conjunctione Viri & fæminæ successivè nascitur: qui propter peccatum suum originale, morti, miseriis, laboribus & incommodis obnoxius factus est: (Hinc oportet ut eò redeat unde venit.) Quantum autem ad animam suam quæ à Deo orta est, in libero arbitrio manet: quæ si Deo adhærere vult, in numerum filiorum ejus

Cain & Abel.

Duo homines.

ejus recipi potest. *Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri sed ex Deo nati sunt, Joh. 1. Talis, Adamus ante suam transgressionem fuit.*

CAP. VI.

*Anima est
homo inter-
nus.*

ANIMA igitur est homo internus, spiritualis & verus homo qui proprie dicendo vivit: Corpus enim per se vitam non habet nec motum, & nihil est aliud quam cortex & vestimentum interni, secundum Zoarem, qui hic ex 10. cap. Jobi allegat. *Tu me cute & carne induisti.* Huc sextum caput Matthæi facere videtur, ubi S A L V A T O R, ut nos doceat, quanti animam tanquam rem pretiosam facere debeamus, sic inquit. *Nolite solliciti esse de corporis vestitu, nunquid enim corpus plus est vestimento?* Et per consequens anima plus quam corpus, quia corpus nihil aliud est quam animæ vestis, quæ atteritur & vilescit, (omnes sicut vestimentum veterascunt: & 1. Corinth. *Homo externus vilescit, internus vero indies renovatur.*) Nam ut Zoar ulterius inquit, per ignem lavatur ut Salamandra, & externus homo per aquam cum smegmate & lixiviis de sale factis. De quibus duobus purgandi modis Numer. 31. hoc dictum extat. *Quisquid ignem ferre potest, purgabitur per ipsum, & quicquid ignem ferre nequit, per aquam purificationis debet sanctificari.* Hoc figura seu typus erat ejus, de quo Præcursor Matth. 3. sic inquit. *Ego vos baptizo aqua ad poenitentiam; sed is qui post me venit, vos baptizabit spiritu sancto & igne.*

CAPUT VII.

Sed attendite, quomodo de hac re particulariter loquatur Zoar. *Si res ita se habet, quid est Adam? Si dicis quod nihil est quam cutis & caro, & ossa & nervi, longè erras: Nam ut verum loquar, Homo nihil est aliud quam anima immortalis quæ est in ipso. Et cutis, caro, sanguis, ossa & nervi vestes sunt quibus est involutus, instar recens nati infantis adhuc in sui involucri & incunabulis jacentis, quæ instrumenta sunt infantibus à mulieribus subministrata, non vero ipse homo aut Adam. Nam cum Adam taliter vestitus ex hoc mundo excedit, instrumentis istis quibus indutus erat, exiit. Cute filius hominis est involutus cum sua carne suis ossibus & nervis: In hoc, secretum sapientia mysterium consistit, ut Moyses per tabernaculi vela docuit, quæ sunt vestis interior, tabernaculum vero ipsum vestis exterior. In hunc finem etiam audendus est Apostolus 2. Cor. 1. Satis constat nobis, quod quan-*

do terrestris habitatio hujus infirma domuncula destruetur, habemus adificium non manibus hominum extructum, sed æternum permanens supra in cælis, undè Vestiri cupimus domicilio quod est in cælo, ita tamen ut Vestiti & non nudi inveniamur. Adamus igitur quoad corpus, mundi sensibilis representatio est, in qua cutis ejus firmamento similis est (*extendens cælum sicut pellem Psalmo 103.*) Nam quemadmodum *Homo microcosmus.* cælum omnes res tegit & involvit, ita cutis totum hominem cooperit, in qua introductæ & affixæ sunt suæ stellæ & signa, videlicet lineamenta in manibus, fronte, & facie, per quæ sapientibus & iis qui illa discernere possunt, interiori impressa inclinatio naturalis revelatur; Et qui hanc ex illis conjecturare nequit similis est illi, qui cælo nubibus obvelato, constellationes in illo existentes observare non potest, aut illi qui aciem visus habet obfuscata. Quamvis autem sapientes, & in hisce rebus experti ea quæ per volæ manus & digitorum lineamenta interiora, indicantur aliquo modo observare possint (taceo enim hic exteriora) tamen etiam manifestatio quædam in Unguibus cernitur in quibus non exiguum secretum & mysterium est, obscurantur enim in morte, & in vita sunt lucentes; imò etiam in pilis, oculis, naso, labiis & reliqua humani corporis parte aliqua significatio est. Nam quemadmodum summus Deus, Solem, Lunam, & cæteras stellæ in magno mundo creavit, ad discernendum non solum diem noctem, & temporum stationes, verum etiam temporum mutationes & multa signa quæ in terra apparere debent: Ita quoque in homine, parvo mundo, certa lineamenta notavit, quæ loco stellarum seu astrorum sunt, per quæ ad cognitionem magnorum secretorum pervenitur quæ minimè vulgaria nec omnibus sunt cognita. Per has vias Intelligentiæ superioris mundi influunt, & tanquam per certos canales suas influentias depouunt, & suos effectus hîc infra assequuntur, eodem planè modo, quo res per tensum & fortem arcum missæ, collimationis scopo implantantur & in illo quiescunt. *Intelligentia celestes.*

CAP. VIII.

Sed ut ad duplicem istum hominem, suamque vestimentum redeamus. Apostolus. 1. Cor. 15. ait. *Sunt corpora cælestia, & corpora terrestria, sed diversa est gloria eorum. Est corpus animale & corpus spirituale. Si seminatur corpus animale, resuscitabitur corpus spirituale & incorruptibile. Ad hoc, scilicet spirituale, ignis, ad illud verò scilicet corruptibile, Sal refertur.*

CAP. IX.

*Homo exterior
est veluti
internus.*

DE his vestibus occasio se nobis offert prolixius aliquid dicendi, ad melius demonstrandum, quis igne, & quis Sale sit saliens. Hoc per victimam hic declaratur, cui homo exterior & corporalis respondet, secundum Apostolum Rom. 12. *Rogo vos fratres per misericordiam Dei, ut ei offeratis corpora vestra in hostiam viventem, & sanctam, quæ ipse placeat & sit accepta.* Accepta autem hæc hostia esse nequit nisi pura & incontaminata sit, ut se domicilium SPIRITUS Sancti præstet. *Nescitis quod corpus vestrum domicilium est SPIRITVS Sancti, qui in vobis est?* 1. Cor. 6. Qui communiter in S. scriptura per ignem denotatur, quo interius saliti esse debemus & à corruptione preservari. Sed à qua corruptione? A peccatis quæ corrumpunt animam nostram. Origenes de animæ vestitu contra Celsum loquens inquit, cum de se incorporealis & invisibilis sit, in quocunque loco corporali existat, illam corpore illi loco in quo erit conveniente opus habere. Verum quidem est, quod quamdiu in hoc mundo elementari subsistit, corpore elementari etiam opus habet, quod suscipit, cum se in ventre mulieris incorporat, ut inde nascendo in lucem prodeat, & vitam caducam cum corpore suscepto usque ad terminum præfixum agat: Sed expirato hoc termino, vestem istam corruptibilem super terra ex qua producit necessariam deponit. Secundum illud quod omnipotens Deus ad Adamum dixit. Gen. 3. *Terra es & in terram reverteris*) ut veste incorruptibili induatur, cuius perpetua habitatio est in cœlis. *Nam necesse est ut hoc corruptibile, incorruptibile induat, & ut hoc mortale, immortalitate vestiatur* 1. Cor. 15. Sic igitur anima primum suum vestimentum terre exuendo, aliud longè excellentius suprâ in regione æthereâ quæ igneæ est naturæ induit. Hactenus Origenes. Cum quo optime concordat illud Pythagoræ dictum in aureis suis versibus comprehensum.

Ἦν δ' ἀπολείψας σῶμα ἐς αἰθέρ ἐλαύτερον ἔλθης
Ἐστὶν αὖ θάνατος τοῦ εἰς ἄμβροτον εὐχέτι θνήσκος.

Quando corpore hoc mortali relicto, ad aerem æthereum liberum transibis, Deus eris immortalis, incorruptibilis, & morti nunquam obnoxius. Quibus verbis inuere voluit: Quod postquam hoc corpus materiale & corruptibile, suum vestimentum terre & impurum exuerit, perfecta sui portio à suis sordibus & immunditie liberabitur & in cœlum ascendet & Deo suo in perpetuum adhærebit, quod fieri non posset si purum non esset, nec in effectum deduci, sine igne. Hinc Zoroaster inquit. *Quan-*

do elementa destruuntur, corpus athereum in locum ipsorum succedit, quo induuntur, & ut rectius loquar, corpus athereum quod per illa vestitum erat, illa exiit. Hoc in libro Esteræ cap. 15. præfiguratur, ubi dicitur, Illam tertio die, vestes quibus quotidie utebatur, deposuisse & gloriosas vestes suas induisse ad comparandum coram rege, qui SPIRITVM S. Ester verò animam rationalem denotat, cujus vestes, sunt indumenta regis cælorum, ex quarum vestium numero illa est, quam Daniel cap. 3. inquit similem esse filio Dei qui justos coronat & vestibus regis decorat, ut illos coram Rege Regum in paradysum voluptatis aere, quem Spiritus S. aspirat superno euentilatum adducat. Origenes in Homilia 2. super psalm. 36. Hic S. scriptura mos est ut duplicis conditionis homines introducat internum videlicet & externum; quorum uterque pro se vestibus suis opus habet, ut etiam nutrimento. Homo externus corporalis, cibis corruptibilibus sibi familiaribus & commodis utitur, qui præter suum naturalem & insitum salem, egent sale. Sed & pro interno, cibus extat de quo Deuter. 8. sermo est. Homo non solum pane & vit, sed ex omni verbo quod procedit ex ore Dei. Quantum ad potum, Apostolus 1. Cor. 10. sic ait. Patres nostri omnes de uno cibo spirituali comederunt, & omnes de uno potu spirituali qui sequebatur illos, bibebant, & petra ista erat Christus, qui de hoc potu loquens Joh. 4. ait. Ego sum fons aqua viva, qui de hac aqua bibet quam ipsi dabo, nunquam sitiet. Duo etiam vestimenta respectu hominis interni extant. Si peccator est, tunc de illo ex Psalmo 108. Maledictionem induit sicut vestem; qua ergo ipsi vestimenti loco sit quo tegitur, & sicut cingulum quo semper cingitur. In contrario sensu Apostolus ad Coloss. 3. sic ait. Nolite mentiri alijs erga alios, postquam veterem hominem cum factis suis exuistis, & novum induistis: Verum estote vestiti misericordiâ benignitatè, humilitate & mansuetudine Spiritus.

CAPUT X.

Hæc sunt illa vestimenta, quæ Zoar bona opera esse dicit, & vestes animæ nuptiales, quæ non nisi in igne lavantur (quia in igne revelabitur unuscujusque opus & quale sit ignis probabit 1. Cor. 3.) in quo persistunt & non deteriorantur, nec consumuntur, sed in illo purificantur unâ cum anima, ab immunda spuma, ex qua maculæ quædam superesse potuerunt, quas ignis purgat consumit & delet. Sed quisnam est ille ignis? Est is de quo Deut. 4. & 9. ait. Dominus Deus tuus est ignis consumens.

consumens. Quod Ireneus interpretatur, hoc dictum fuisse, ut Israelitis timor & terror incuteretur. Apostolus quoque Hebr. 12. ait. *Serviamus Deo, ut ipsi acceptissimus, cum reverentia & timore, nam Deus noster est ignis consumens,* qui plus satis audiverant, mundum semel periisse per diluvium universale, & quod hoc accidens non amplius, sed finalem sui exterminationem per ignem experiri deberet. Addo, quod cap. 33. Lex

Lex ignis.

Mosaica appellatur Lex ignis, quæ est in manu Dei omnipotentis, propter austeritatem & rigorem suum & quia interminationibus, & terroribus tam plena est, quàm Lex Christiana mansuetudine & misericordia est referta. Verba hæc. *In dextera illius ignea lex* Paraphrastes Chaldaicus sic interpretatur. Quia data fuerit in medio igne super monte Horeb. De quo terrore Deut. cap. 4. textus sic habet. *Dominus Deus loquebatur ad me dicens. Congrega mihi populum inferius, ut audiant verba mea, & discant me temere. Tunc vos approximastis ad radicem montis, in celum usque ardentis, & Dominus loquebatur vobis ex medio igne.*

Cur in Sabbatho ignis non fuerit accendendus.

Ignis proprietates.

Exodi 3. legimus quoque. Dumetum ardens, in quo Deus Moyse apparuit, non consumebatur. De hoc igne consumente Zoar loquitur secundum regulam in Philosophia naturali receptam. *Quod major flamma devorat & extinguit minorem.* Hoc sensibilibus observari potest in flamma facis accensæ, quæ radiis solaribus exposita extinguitur. Item in ignitabulo igne impleto: nam cum hoc magno igni admovetur, ignis minor à magno attrahitur. Dicit quoque Zoar super textum Exod. 35. *Non accendetis ignem in domibus vestris die Sabbathi.* In quem finem inquit Rabbi Simeon hoc fuit injunctum, & quam ob causam non ignem accendere in septimo die? Quia cum ignis accenditur naturaliter semper sursum tendit & super alias res est actívus, secundum illud quod Sap. cap. 7. extat; ubi sapientia igni comparatur. *In sapientia est spiritus intelligentia, sanctus, unicus, abundans, subtilis, modestus, eloquens, mobilis actívus, non inquinatus: Nam super alias res omnes, mobilis est, & omnia attingit propter suam puritatem.* Ignis duas habet proprietates. Est enim mobilis & purus, nec ullam immunditiem suscipit: Omnis autem mobilitas species est actionis seu operationis, quæ in die Sabbathi expressè est prohibita. Cum igitur sursum tendit, eò impuritates Levit. 10. consignatas, per ignem peregrinum denotatas secum evahit, qui ibi per ignem à Domini præsentia ex euntem fuit devoratus. Idem certè esset ac si quis sua sponte peccatorum suorum iudicium sibi attrahere vellet, quod renovari non debet in sanctificatione Sabbathi, ne iræ Dei ignis, peccatorum nostrorum ignem, & nos si-

mul

mul devoret & consumat, si noster ignis non est prius per ignem fortio- rem repurgatus, qui minorem & debiliorem ignem consumat. Zoar omnia hæc percurrit & super textum supra allegatum Deut. 4. dicendo, pergit, *Deus tuus ignis consumens est* Diversi colo-
Item Duplex est ignis, quorum unus altero fortior, illum de- res ignis in
vorat: qui illum cognoscere cupit, flammam ab igne accenso facit.
egredientem & ascendentem, vel lampadis & facis contem-
pletur: non enim ascendit nisi substantia alicui corruptibili
incorporetur, aut se cum aere quo pascitur uniat. In flam-
ma autem illa ascendente duo sunt lumina, unum album
quod lucet & irradiat, cujus radix aliquantulum carulea
est, alterum vero rubrum, ligno vel fungo affixum quem
comburit. Album lumen directe sursum tendit, rubrum ve-
ro infra manet, nec materiam suam derelinquit, sed alteri
lucendi vires subministrat, & hac ratione conjuncta & uni-
tæ sunt: quorum alterum urit, alterum comburitur, donec
alterum alteri praeponderet, quod in albo clarè apparet,
quod in uno eodemque semper statu manet, & non variatur
sicut rubrum, hoc enim diversos colores, nigrum, rubrum,
flavum, lazureum & alios, supra & infra inclusos suscipit: qui
supra ex flamma alba, infra vero ex ingredine illius materia
prodeunt, qua urendi pabulum præbet & tandem planè con-
sumitur. Nam hæc crassa & materialis flamma lazurea rubra
& flava, hoc semper agit, ut illud à quo nutritur destruat. Eodem
modo iniquitates conscientiam, qua illas hostis exipit, tra-
ctant: illa enim perditionem sibi acquirit & omnium inferi-
is ei adhaerentium ruinam, donec ipsa tandem extincta
jaceat: Cum tamen lumen album ipsi annexum in æternum Flamma alba
non extinguatur, sed liberè sursum tendat, ad sui domicilij lo- in summitate
eum, postquam actionem suam inferius complevit, nec splen- candela.
dorem suum in alium quàm colorem album mutat. Eadem pla-
nè ratio est arboris, qua radices suas in terra fixas habet, unde
nutritionem suam haurit sicuti fungus suam quoque de sevo,
cera aut oleo sumit qua pabulum urendi subministrant; Cau-
lis qui succum suum ex radice trahit similis est fungo, in quo
ignis ex attracto liquore conseruatur: Et flamma alba instar
ramorum est qui foliis sunt vestiti: flores & fructus arboris
scopus finalis, sunt flamma alba ad quam omnia aspirant:
Hinc Moyses dixit Deus tuus est ignis consumens. Talis ignis
Deus est, nam ignis omnia qua infra se sunt & in qua agit,
consumit & devorat, quod in Hebraico textu appositè expri-
mitur ELOHENV Deus tuus, & non ADONENV Dominus
tuus: quia Propheta in illo lumine albo quod non devorat ne-
que devoratur, constitutus erat: Et Israelita caruleum lu-

menerant, qui sub lege Divina se elevari & ad Deum pervenire conantur: Nam luminis huius carulei ad nigredinem potius quam ad albedinem vergentis & in medio constituti proprium est perdere & destruere illud quod apprehendit & cui adharet: Cui si peccatores se submitunt, Lumen album ADONENV Dominus noster, & non ELOHENV Deus noster vocabitur, qui illi praeominatur & illum decorat. Hac flamma carulea per parvum & ultimum \aleph he, sacri & venerabilis tetragrammati $\aleph \aleph \aleph \aleph$ Ihovah, denotatur, quod cum tribus primis $\aleph \aleph \aleph$ Iehu, conjungitur & unitur, lumine videlicet albo, quod in clarissima simplicitate Triuna lucet & nigriscans rubens & perfici laesuri coloris lumen parvuliter \aleph he subse habet, naturam scilicet humanam ex quatuor elementis constantem, quae per quatuor \daleth dalet, quartam alphabeti litteram, numeri quaternarii notam, interdum significatur. Sed dicat aliquis. Satis prolixum locum ex Zohare hic nobis allegas. Fateor. Sed talem allegavi, qui explicatione ampliore egeret: magna enim mysteria in illo latent, Nam Rabbinus iste prae aliis excellentissimus, in profundis & transcendentibus meditationibus suis per similitudinem à lumine desumptam animos nostros ad rerum spiritualium cognitionem elevare conatur, quae ab intentione nostra de Igne & suis effectis, non sunt alienae. De hoc lumine albo, & collateralibus suis, alii quoque Rabbinus loquuntur, ex quorum numero Kam-ban Gerundensis ait. Quod per cabalam nobis manifestum fiat, Scripturam ignem obscurum & caliginosum fuisse, super dorso ignis albi & mirabiliter splendentis. Ignis est, ajunt, Spiritus sancti, qui iniquitates nostras consumit, per ardorem rubrum inflammatum denotatas, & per flammam lividam laesuram, quae sunt ignis peregrinus, secundum S. Ambrosij in epistola 4. ad Simplicianum, explicationem; Ignis peregrinus est, omnis ardor lubrica concupiscentia, avaritia, odij & Invidia. Per hunc ignem homo non expiatur nec purgatur, sed comburitur: Quem si quis coram Domino offert, ignis caelestis illum decorabit, ut Nadab & Abihu contigit: Ideoque necesse est, ut qui peccatum suum vult purgare, ignem peregrinum à se rejiciat, & ab illo se expiet, de quo Iesaias cap. 6. ait. Unus ex Seraphinis versus me volabat, habens in manu sua carbonem ardentem, quem de altari sumserat, & os meum tangebatur: dicens. Ecce labia tua cum hoc igne tetigi, unde iniquitas tua à te est ablata, & peccata tua mundata & purgata. Postquam paulò ante dixisset totam domum fumo repletam fuisse, qui est quasi ignis excrementum & vapor, sive ante quam

Ignis peregrinus.

De fumo & fuligine.

quam excitetur aut inflammetur, sive postquam est extinctus, unde fuligo oculis infestissima procreatur, quæ corruptionis adustibilis partem, quæ igni nutritionem & pabulum subministrat, secum vexit. Hoc in fuliginis distillatione fit manifestum, in qua magna olei inflammabilis quantitas deprehenditur, unde causa denuo illam comburendi nascitur, ex qua combustionem fumus prodit, qui rursus in fuliginem cremabilem quamvis non tantam ut prius, se conglomerat. Ecce hic reliquias peccatorum, ex quibus maculæ in anima impressæ manserunt, donec tandem per successivam ignis purgationem, plenariam puritatem sit adeptæ. de quo Cantic. 4. *Tota pulchra es dilecta mea & non est in te macula ulla.* Hoc per flammam albam denotatur, quæ inflammationis gradum constituit summum. Hoc optimè cognitum est iis qui ignem tractant, quamprimum enim fornax calefieri incipit, nigredo apparet, cum vero ignis incrementum capit, rubet, & tandem cum in supremo caloris gradu est albescit & in sua albedine magis ac magis persistit. Hæ ignis sunt actiones sub quibus magna mysteria latent, ad demonstrandum prærogativam & excellentiam quam color albus præ rubro habet, qualem fides Christiana habet per aquam denotatam, quæ est alba (Apo cal. 4. 15. *In medio throni erat sicut mare vitreum simile chrystallo.*) Superans legem Judaicam, rubram, rigore & severitate ardentem, per Igneam columnam designatam, quæ de nocte populum Israeliticum per desertum ducebat, alba vero nubes de die comitabatur. Exod. 13. In secreta Hebræorum Theologia rubedo semper *Gheburah* austeritatem, & albedo, *Ghedulah* misericordiam significat. Elias super curru igneo per equos igneos tracto transportatus & sursum raptus fuit 4. Reg. 2. Sed in transfiguratione SALVATORIS vestimentum suum album factum est, ut nix. Matth. 17. Et in Apocalypsi cap. 3. semper vestes albae sunt amicti. Et cap. 6. ubi de sanctis, propter confessionem REDEMPTORIS sui martyribus factis sermo est, cuilibet ipsorum data fuit vestis alba. Postquam paulo ante dictum fuerat, Angelum cui victoria & Corona attributa erant, super equo albo comparuisse & cap. 19. & 20. thronus Dei ornatu albo decoratur. Et is qui equo rubro insidebat, gladium magnum sanguine tinctum in manu habebat quo alii alios se invicem interficerent. Expressius hoc quod dico, apud Esaiam declaratur cap. 1.

Quamvis peccata vestra ut coccinum rubra essent tamen dealbabuntur sicut nix. & si rubedine superaretur minium, alba tamen fient sicuti lana.

Ignis albedo cum aquæ albedine confertur.

Vestes albae.

CAPUT XI.

Excusatio digressionū. „Sed obiiciat aliquis. Multa hîc dici aliena & parerga quæ paulatim à nostro proposito principali nos abducant. Non eertè.

„Nam sicuti ad locū præruptū per anfractus commodiùs ascenditur ad vitandum hiatus & præcipitia terræ, ita nobis quoque digressiones sunt instituendæ, ut propositi nostri scopum tanto facilius assequamur. Flumina in gyrum ducta facilioris sunt navigationis quàm illa quæ per directum impetuoso fluxu feruntur. Nihil tandem inutile extra oleas vagando dicetur. Totum igitur hoc rubrum & album, nihil est aliud quam ignis & aqua. De Columna ignea nocturna & nube alba diurna inquit Apostolus quod in illa populus Judaicus fuierit baptizatus. Et Ecclesiasticus cap. 14. *In ista nube sapientia Domini stabiliſcit thronum suum.* Lex Mosaica & lex gratiæ sunt Ignis & Sal. Zoar loquens de duabus Tabulis primis, propter idololatriam vituli aurei fractis, duas columnas ponit, unam igneam, quæ calorem naturalem omnes res vivificantem repræsentat, alteram aqueam, quæ est humidum radicale vitam conservans (Cum hoc Apocalypsis concordat cum cap. 15 inquit, *quod videris sicut mare vitreum igne mixtum*) quod humidum radicale, corruptum &

Ignis & Sal sunt Lex & Evangelium. Calor naturalis Humidum radicale.

„alteratum fuit per universalem inundationem, ut ab illo tempore non amplius tantæ fuerit virtutis ut autè. Sed tandem omninò exterminabitur in fine seculi per conflagrationem finalem. Prima mutatio misericordiam aliquam consecuta fuit, quia genus humanum tunc totaliter non fuit extinctum, sed reliquiæ quædam in Noha superstites manserunt: In secunda autem mutatione nullæ erunt, quia omnia per severum ignis rigorem peribunt.

Causa adorationis Ignis & Salis.

Harum duarum substantiarum occasione Assyrii & alii populi orientales ignem adorabant, quòd calorem naturalem ipsis repræsentaret: Ægyptii verò & omnes populi Meridionales Nilum, qui est humidum radicale & in mare fluit quod sale imprægnatum est ut à corruptione præſervetur. nam in hunc omnes corporis animalis humores, sanguis, pituita, urina, & reliqua salsa sunt, absque hoc enim si esset, omnia successivè corrumpèrentur. Ecce differentiam inter Sacram nostram scripturam, quæ meditationes rerum sensibilium, ad mysteria sacramentalia applicat, & inter Erhnicorum obæcaras ratiocinationes qui externo cortice oberrant, nec ad relationem rerum divinarum penetrant, ubi omnia ad spiritualitatem sunt referenda: Struthioni similes sunt,

Struthio.

qui alas movet, quasi ad cœlos se elevare vellet, cum tamen pedes terram non relinquunt.

CAP. XII.

THEologia Phœnicum unum tantum Elementum statuebat, ignem, qui est principium & finis, productior & destructior omnium rerum. Quod ferè cum dicto psalmi 118. convenit ubi *verbum ignitum* vocatur, per quod secula sunt formata. Heb. 1. Heraclitus quoque ignem, primam substantiam statuebat, quæ omnibus rebus formam seu esse daret, & cujus beneficio omnes res tam superiores quàm inferiores cœlestes & terrestres de potentia in actum venirent. Nam calidum & frigidum, humidum & siccum non substantias sed qualitates & accidentia esse dicebat, ex quibus Philosophi quatuor elementa fabricarint; cum tamen in rei veritate non nisi unum sit, quod pro diverso vestitu quem à qualitate accidentali accipit, diversas appellationes sortitur: Si de calore: aer est: De humido, aqua. De sicco: terra, quæ tria non sunt quam unus ignis, diverso & differente vestimento indutus. Sic ergò ignis ubique se extendit in omnibus rebus, & omnes ad illum se convertunt tanquam ad suum centrum; adeò ut meritò infinitus & naturæ vigor indeterminatus possit vocari, aut potius vivificatio ejus: Sine ipso enim nihil posset comprehendi, videri, vel obtineri suprâ nec infrâ. Ille qui lucet, est cœlestis: qui coquit & digerit, æreus: qui urit, terrestris, qui sine aliqua crassa & ex terra profecta materia subsistere nequit, quam rursus in terram tandem reducit: quod in rebus combustis & in cinerem conversis liquet, de quibus post extractionem Salis nil nisi terra remanet. Sal autem nihil aliud est quam ignis potentialis, id est aqua terrestris igne imprægnata, unde omnis generis mineralia, quæ aqueæ naturæ sunt, originem ducunt. Cujus rei experimentum in aquis fortibus cernitur, quæ ex salibus mineralibus composita sunt, alumine & nitro, quæ ignis instar urunt: qui ex calidis & siccis exhalationibus à vento agitatis & inflammati facilibus oritur: Imò etiam ex silicibus, ferro, ligno & ossibus invicem attritis, & ut Plinius refert etiam ex ossibus leonibus. Undè, ubique ignem in potentia esse colligi potest.

CAPUT XIII.

NON ergò sine causa Pythagoras ad Moyſis imitationem præcepit, nequis absque igne de Deo vel rebus Divinis loqueretur: Nihil enim ex omnibus rebus sensibilibus est, quod majorem cum Divinitate convenientiam habeat quam ignis. Aristoteles ad Alexandrum scribens, notum ipsi facit, se ex Brachmannis percepisse quintum elementum seu essentiam extrare, quæ est ignis in quo

quo Divinitas residet : quia nobilissimum & purissimum est omnium clementorum, quod secundum Zoroastrem omnia purgat. Plutarchus ait, hanc Divinitatem certi ignis intellectualis spiritum esse, qui non habeat formam, sed in se transformet omne quod attingit, & se in omnia transmutet, ut Proteus Ægyptiorum genius facere solebat.

Omnia transformat sese in miracula rerum. 4 Georg.
 „ Et per hunc ignem, secundum Zoroastrem, omnia generantur.
 „ Lumen est quod ut Porphyrius ait, in igne æthereo habitat, elementaris enim omnia destruit. Sed maiorem adducam auctoritatem.

S. Dionysius.
 Convenientia
 ignis cum Divinitate.

S. Dionysius cap. 15. de hierarchia cælesti inquit. *Ignis, cujus essentia, tam quoad colorem quam quoad figuram, omni forma est exustus, maxime congruens inveniunt quo Divinitas sensibus nostris repræsentaretur, quantum quidem de natura & essentia Divina concipere & comprehendere possunt. Scriptura ipsa in plurimis locis Deum & Angelos ignem appellat & nobis non solum currus & rotas igneas proponit, verum etiam animalia ignea, fluvios & torrentes, ardentes carbones, & homines prorsus igne accensos. Omnia corpora cælestia sunt lumina flammæ missentia : Throni & Seraphini omnes ignes sunt : tanta est affinitas & convenientia cum Divinitate. Nam ignis quem sensus noster sentit, separatus est quantum ad substantiam suam, ab omnibus rebus aliis quæ cum illo se conjungere aut miscere non possunt, excepta materia cum qua est incorporatus ad ardendum. Splendet & de loco in locum extenditur : Et cum in semet ipsum colligitur, cum lumine suo omnia quæ ei proxima sunt illuminat, nec tamen exira materiam cui adheret & actionem suam exercet, non magis quàm Divinitas per suos effectus, potest videri, nec sisti, nec prehendi, nec cum aliqua re misceri, nec mutari, quandiu est in ista, tunc enim omnia prehendit, ad se & ad naturam suam attrahit : Omnia renouat & calore vitali saturat omnia illustrat & illuminat, semper cum agilitate & velocitate incomparabili sursum tendendo : Omnibus rebus motum, lumen & calorem suum communicat, sine ulla substantia diminutione qualemcunque portionem ex illo sumas sed semper in suo statu integer manet : Subito venit & subito recedit ut nescias unde proficiscatur & quorsum vadat Pulcherrimæ istæ considerationes ignis Divini, animos nostros ad veram ejus cognitionem elevent, cujus vestimentum seu tegumentum est ignis materialis :*
 „ Sal quoque ignis vestis est, qui in sale cum inimico suo aqua scilicet concordat & quiescit, sicuti terra in nitro cum suo opposito, videlicet acre, mediante aqua quæ inter terram & aerem intercedit

dit: Nitrum enim seu sal petrae de natura sulphuris & ignis participat, quia urit, & de natura salis, quia in aqua dissolvitur: Vnde Geber dicit. *Propreum est salium & alumen in aqua sol.* & quia ex illa oriuntur. De quibus alibi plura.

CAPUT XIV.

IN meditatione horum vestimentorum non parum est situm ad monstrandum res sensibiles in intelligibilibus, quia in se invicem sunt involutæ. In Zohare vestimenta ista dupliciter considerantur: Vnum in ascendendo & se exuendo (*deponite veterem hominem & induite novum*) Ephes. 4. Nulla enim res spiritualis descendens, sine aliquo vestimento operatur (*Vos sedete in Hierusalem quoad usque induamini virtute ex alto* Luc. 24.) In quo casu corpus spiritum induit: Spiritus animam: anima intellectum: intellectus templum: templum thronum: & thronus *Sechinah* id est gloriam & præsentiam Divinam quæ in tabernaculo fulgebat. In descendendo Gloria ista inclusa est in throno & fœderis arca, quæ in tabernaculo est, vel in intellectu: tabernaculum in templo, quod est anima nostra (*templum Dei estis vos*) templum est in Hierosolyma spiritu vitali nostro: Hierosolyma in Palæstina, corpore nostro: Et Palæstina in medio terræ, ex qua corpus nostrum constar.

Res sensibile ad intelligibiles nos evolvunt.

CAPUT XV.

CUM itaque Deus spiritus sit, omni corporalitate & materia carens (si n. anima nostra talis est, multo magis ille talis erit qui eam ad suam imaginem & similitudinē fecit) in tali absoluta simplicitate à creaturis suis comprehendere & apprehendere non potest, nisi per attributa quædā quæ ei tribuuntur tanquam vestimenta, quæ Cabalistæ specialiter ad decem sephiroth seu numerationes referunt; quarum tres mundo intelligibili tribuunt: & septem mundo cœlesti, qui in malchut seu luna terminantur, quæ ultima est in descendendo, & prima in ascendendo de mundo elementari fursū: Via enim hæc est ad cælū, ad eū ut Pythagorici lunam appellaverint terram cœlestem & cælum seu astrū terrestre, quia tota natura inferior in mundo elementari, respectu cœlestis & cœlestis respectu intelligibilis, est ut ait Zoar fæminina & passiva, & se habet ut Luna erga Solem, à quo quantum recedit usque dum ad oppositionem perveniat, tantum lumine suo crescit respectu nostri, in hoc loco inferiori, decrescit verò in sua parte respiciendo fursū. Cum tamen è contra in sua conjunctione, qua durante nobis tota est obsecrata, pars ejus fursū tendens tota sit splendore illustrata: Ad nos docendum, quod quanto plus noster intellectus ad res sensibiles descendit, tanto magis à rebus intelligibilibus discedit, & contra.

Attributa Dei sunt ejus vestimenta.

Cabalistarum numerationes Decem.

Lune incrementi & decrementi ratio.

Adamus.

Hæc causa fuit, quod Adamus in paradisum terrestrem collocatus, cum à contemplatione rerum Divinarum, cui vacare debebat se averteret, & sensibiles ac temporales, fructu arboris scientiæ boni & mali vescendo, sequeretur, & arborem vitæ, morti se subiiciendo, negligeret, ex Paradiso fuit profligatus. Ad hunc propositi nostri finem persequendum Zoar ulterius inquit.

Duo vestimenta hominis.

In hac temporalis vita duo cælitus nobis dari vestimenta : Unum formale, album, & splendens, masculinum, paternum & agens ; Omne enim quod agit, locum formæ masculi & patris tenet : quod agens ab igne & stellarum claritate, ad intellectus nostri illuminationem nobis evenit. Alterum est rubrum, maternum, femininum pro anima, à cœli substantia procedens, corpora cælestia raritate sua superans. Primum istorum duorum vestimentorum intellectum concernens in cerebro, alterum verò quod animam respicit, in corde sedem suam habet. Intellectus est pars animæ rationalis ad imaginem & similitudinem creatoris sui factæ ; Anima seu facultas animalis, *nephech* vocata est vita quæ in sanguine residet : Et sicuti cœlum stellas continet, ita hæc continet intellectum, quæ cum brutis nobis est communis : Sed intellectus aut anima rationalis, propriè ad homines spectat, quæ benè vel malè agere potest : Ideoque purgatione à maculis à carne in qua est immersa, contractis opus habet, secundum dictum Gen. 8. *Sensus & cogitationes cordis humani ad malum inclinant à juventute sua.*

Ignis ignem extrahit.

Quia ergò hoc vestimentum quod igneæ est naturæ, mundatione eget, cum igne hoc ut fiat necesse erit : Experientia enim nos docet, quod unus ignis alium expellit, ut supra dictum fuit : adeò ut cum quis unctionem passus est promptius remedium non detur quam partem ustam rursus ad ignem admove, & ignis ardorem quantum quidem fieri poterit perferre, qui partis inflammationem ad se trahit : aut partem ustam in spiritum vini in quo vitriolum calcinatum sit dissolutum immergere, quo remedio chirurgi nullum melius habent, ad ignem ex vulneribus scopetariis extrahendum & ad gangrænam præveniendum. Duo enim ignes hic sunt conjuncti.

Remedium pro ambustu.

Qui verò animas nostras durante hac vita nostra purgare debet, Is est de quo S. Augustinus in Sermone 29. sic loquitur de verbis Apostoli. *Accendite in vobis scintillam bonam & beneficentia plena dilectionis sufflando & ventilando : Nam quando inflammam creverit, carnalis concupiscentia vestra fœnum, ligna, & stramen consumer. Nunc etiam ansem quæ ignis iste ali debet, preces & bona opera sunt, qui super altare vestro semper urere debet. Nam hic ignis, ille est, de quo SALVATOR dixit. VENI UT ACCENDEREM IGNEM IN TERRA.*

TERRA. QUID VOLO AMPLIUS? IAM VRIT. *Præter-* Duo ignes ex
rea duo sunt ignes: unus ex mala causa, & idelicet ex concu- diversa causa
piscencia carnali: alter ex bona, qui ex charitate est, qui de-
vorat omne malum, & non relinquit nisi bonum, quod sur-
sum eleuat & vaporem grati odoris. Cor enim cuiuslibet boni-
nis instar altaris est, & vel Dei & vel aduersarij nostri. Ideoque
ignis ille ex flamma charitatis accensus per bona opera magis
ac magis debet augeri, ut ardorem quem SALVATOR accen-
dere dignatus est, nutriat, & ut hac ratione impleatur illud,
quod Apostolus inquit. Quod IESVS sibi appropriasset Eccle-
siam, omni macula & rugis carentem, sed qua est sancta,
pura, munda, & sine omni labe Ephel. 5. Nam sicut Ecclesia
 se habet in genere erga Deum, ita conscientia cuiuslibet nostrum
 eodem modo, cum sincerè est præparata, sicuti decet, & si super
 fundamentum eius ædificamus aurum, argentum & lapides pre-
 ciosos, firmam scilicet fidem & confessionem bonis operibus co-
 mitatam, sine quibus fides mortua est & sepulta: omnia inquam
 fiant ad Hierosolymæ cœlestis exemplar & formam, in. Apoca-
 lypf. 21. cap. designatam, quæ Ecclesiæ typus est: qualis etiam
 est anima rationalis, in qua, sicut super altari quodam, ignis jugi-
 ter ardere debet: ut ad prudentum virginum imitationem lam-
 pades nostras paratas, benè accensas & iis, rebus instructas habe-
 amus, quibus, expectando sponsum, lumen nostrum foveatur.
 secundum SALVATORIS nostri mandatum Luc. 21.

CAPUT XVI.

CÆterum Zohar purgationem animæ duplicem esse dicit, quod *Purgatio ani-*
 à religione Romana non longè distat. Quarum una fit, quam- *ma.*
 diu anima in corpore nostro residet, quam secundum anagogi-
 cum suum loquendi modum, conjunctionem Lunæ cum Sole,
 vocat, quando nostri respectu non est illuminata: Nam dum
 anima nostra corpori est annexa, claritate suâ parùm fruitur, &
 per corpus ita obfuscatur, ac si in obscuro carcere detineretur.
 Dicta autem purgatio in pœnitentia malefactorum, satisfactione
 illorum, & convectione ad meliorem vitam consistit: jejuniis,
 elemosynis, precibus & aliis pœnitentiis, in hoc mundo exer-
 cendis. Altera verò purgatio, post animæ à corpore separatio- *Purgatorium*
 nem in igne purgatorio fit, quem nec Judæi, nec Mahometani,
 nec Ethnici unquam in dubium vocaverunt. De quo Virgilius
 Æneid. 6.

*Quin & supremum lumine vita reliquit
 Non tamen omne malum miseris, nec funditis omnes
 Corpora excedunt pestes: Veterumq; malorum
 Supplicia expendunt: alia panduntur inanes*

*Suffensa ad ventos, aliis sub gurgire vasto
Infectum eluitur scelus, aut exuritur igni.*

Hic trium elementorum purgantium, aëris, aquæ & ignis fit mentio. Hoc tamen non ita accipiendum est, inquit Augustinus in sermone 3. de defunctis : Quod per hunc ignem transitorium gravia, mortalia, & capitalia peccata purgentur, si quis poenitentiam in vita temporali non fecerit, ad faciendum expiationis delineationem seu initium, cuius reliquum postea perficitur igne : Peccata autem illa gravia sunt. Homicidia, adulteria, falsa testimonia, concussiones, violentia, rapinæ, iniustitiæ, infidelitas, obstinatio erronea, & similia, quæ per directum præceptis divinis opponuntur & contraveniunt : Minora ergo peccata tantum ibi expiantur, quæ peccata venialia vocantur, qualia sunt, in edendo & bibendo excedere, sermones vani, stulta desideria, concupiscentiæ depravatæ in effectum non deudctæ, opera misericordiæ intermittere, ad quæ exercenda, charitas communis & commiseratio nos invitat, & aliæ similes fragilitates, quas intermissâ in hoc seculo poenitentia, ignis purgabit in futuro, & multo asperius.

Triplex distinctio peccatorum.

Hebræi hoc in loco triplicem peccatorum distinctionem faciunt : *Chataorh*. Cum contra nosmetipsos facimus, nec aliis quàm nobis ipsis nocemus, ut sunt crapulæ lubricitates, ignavia, desidia, ira, invidia, *Athonorh* contra proximum diriguntur, quæ nisi ei satisfactio fiat, non condonantur. *Peschaim*, sunt transgressiones, prævaricationes, & impietates contra Deum directæ. Hanc distinctionem ex cap. 34, *Exodus* sumunt. *Condonans iniquitates, rebellionem & offensas.* & ex Psal. 105. *Peccavimus, iniquè fecimus, impiè egimus.* Et ex 9. cap. Danielis : *Cabanu, Seavinu, Gehirsannu.* Zohar ait : Sunt quædam peccata superius impressa, quædam inferius, & quædam in utroque loco. Superius contra Deum : inferius contra proximum, & in utroque contra nosmetipsos. Corpus & bona nostra & proximi, inferius denotant, anima verò superius, quia ad imaginem & similitudinem Dei facta est. Si peccata nostra hic infra sunt condonata, etiam supra sunt deleta. Nam JESUS CHRISTUS post resurrectionem suam discipulos suos afflat, dicens : Accipite SPIRITUM SANCTUM. Quibus remisistis peccata, remissa erunt ; & quibus retinueritis peccata, retenta erunt. Quæ ligaveritis in terra, ligata erunt in cœlis.

CAPUT XVII.

„ Superest ut de Vestimentis adhuc aliquid proferamus ; superius
„ semper est vestitum per inferius : mundus intelligibilis per cœ-
„ lestem, qui quasi eius adumbratio quædam est, cœlestis verò per
„ elemen-

elementarem. Videtur tamen hoc contrario modo per figuram³³ hypallagen dici : sicuti Psalm. 18. *Deus tabernaculum suum in Sole posuit*, pro, potuit Solem in tabernaculo suo. Nam Deus in mundo non residet, sed mundus potius in Deo, qui totum comprehendit. *In ipso enim visimur, movemur & sumus.* Act. 17. Intelligibilis mundus etiam deberet vestire cœlestem, & cœlestis elementarem : sed hoc ideò fit, ut demonstretur, nos cœlum tam longè à nobis remotum comprehendere non posse, quàm per illud, quod sensibus nostris obijcitur hic infrà; neque etiam intelligentias inseparabiles, quàm per res sensibiles. *Nihil est enim in intellectu, quin prius fuerit in sensu*, inquit Philosophus. Et Apostolus Rom. 1. *Res invisibiles Dei cognoscuntur ex creatione mundi, per illas, quæ facta sunt.* Cum quo Zohar concordat. *In te*, inquit in precatatione ad Deum, *non est similitudo, nec ulla imago exterior vel interior : sed tu creasti cælum & terram, & ex illis produxisti Solem, Lunam, terram & stellæ, & signa Zodiaci : & in terra arbores & herbas in hortu deliciarum; cum bestiis, avibus & piscibus, tandem etiam homines, ut inde res superiores cognosci possint, & ex superioribus etiam inferiores, simul etiam modus, quæ hæc & illa gubernantur.* Plutarchus in tractatu Osiridis inquit : In Aegypti civitate Sais dicta, in templo Minervæ ex cerebro Jovis natæ, (quæ nihil aliud est, quàm sapientia PATRIS) talem inscriptionem extitisse : *εἰ γὰρ εἰμι πᾶν τὸ γιγνόμεν, καὶ ὄν, καὶ ἐσόμενον, καὶ τὸν ἐμὸν πέπλον ἐδείξω πᾶσι θεοῖς ἀποκάλυψεν.* Id est : *Ego sum omne quod fuit, & quod est, & quod erit. Et nemo mortalium adhuc meum velum detexit.* Divinitas enim tantis tenebris est involuta, ut per illas lux videri non possit. Unde Orpheus dicit : *Αὐτὸν δ' ἔχ' ὄρεά, περὶ γὰρ νέφος ἐσέρικται.* Id est, *Non video illum, quia nube spissa est obvelatus.* & Psalm. 17. *Qui posuit tenebras latibulum suum.* Et 4. cap. Deut. *Appropinquaſtis ad montem, qui ardebat usque ad cælum, & ibserant tenebra & nubes spissa & obscuritas.* Nam respectu Dei lumen & tenebræ nobis idem sunt : *Sicut tenebra. ita & lumen eius.* Psal. 138. & Jesaiæ 16. *Pone quasi nocte umbram tuam in meridie.* Cuius eadem ratio est, quæ affirmativæ & negativæ, nam per hanc, quæ tenebris æquipollet, melius de essentia divina aliquid comprehendere possumus, quam per affirmativam, quæ lumini respondet, de quo Rabbi Moyſes Aegyptius in 57. cap. primi sui libri Moré egregiè disputat : Divinum enim lumen creaturis suis protius insupportabile est, etiam perfectissimis. secundum Apostoli dictum ad Timoth. 6. *Deus habitat in lumine inaccessibili, quod nemo hominum potuit videre.* Aded ut illud nobis tenebrarum loco sit, sicuti Solis splendor vespertilio-

Per res sensibiles describimus intelligibiles.

Scriptura in templo Minerva.

Lumen Divinum.

Aves nocturna.

nibus, noctuis & aliis avibus nocturnis, quæ tenebræ sunt vestes, & quasi termini & claustra luminis. Imaginamini vobis facum lucernam super excelso monte positam, mari itinerantibus viam noctu monstrantem, Pharos dictam: Huius claritas, circa se ipsam æqualiter tanquam de centro ad circumferentiam, quantum quidem se extendere potest, spargitur, quæ ibi, ubi ulterius se eliminare nequit, obscuritate terminatur: Tenebræ enim nihil aliud sunt quàm luminis absentia & privatio. Eodem modo homo ex-

Tenebræ.

ternus, carnalis & animalis; tegumentum & obumbratio est interni spiritualis, instar alicuius laternæ lignæ vel lapideæ aut similis materiæ opacæ. quæ impedit, quo minus lumen ibi inclusum splendorem suum extrorsum diffundere possit: laterna enim cum corpore; lumen verò intus positum, cum anima comparatur. Sed si corpus subtile factum est, & naturæ æthereæ respondet,

L. P. regem valens.

& instar laternæ, vel ex claro crystallo, vel ex cornu transparente factæ se habet, alia ratio erit: Nam anima & functiones suæ tunc ibi sine ullo obstaculo lucent. Quoniam igitur uni istorum, homini scilicet interno, ignis animæ respondens attribuitur, sal verò externo, (victima enim vel homo animalis est vestimentum spiritualis, per hominem & ignem significati) vestimentum istius ignis erit Sal, in quo potentialiter ignis est inclusus: Omnia enim salia de natura ignis sunt generata. *Ex omni enim re combusta fit sal*, ait Geber, unde etiam per consequens de ignis proprietatibus participat sal, quæ sunt, purgare, exsiccare, corruptionem impedire, & coquere; quod in omnibus rebus salitis apparet, quæ quasi semicoctæ sunt, & à corruptione potius, quàm cum crudæ sunt, diutissimè præservantur: Item in cauteriis potentialibus, quæ urunt, & nihil aliud sunt quàm sal.

CAP. XVIII.

De secreta triplicitate Ignis & Salis

HAc occasione locum integrum Rhasis de secreta triplicitate nobis allegare licebit. Non est enim vulgaris, nec omnibus notus quem numerum, propter triplicem ignem & triplicem salem, de quibus dicendi animus est, instanter tractabimus. Est enim mysterium in hoc ternario numero non obliviscendum, quia operationem repræsentat, cuius operator est ignis. Nam 1. 2. 3. faciunt sex videlicet dies, in quibus Deus creationis mundi opera sua absolvit, & septimo die quievit. Rhases inquit: *Tres sunt natura, quarum prima cognosci & comprehendendi nequit, sine forti meditatione elevata. Quæ est Deus Optimus Maximus, omnipotens, omnium rerum causa prima & author. Altera nec visibilis, nec tangibilis, quamvis aliquis prope illam esset, cælum videlicet in sua raritate. Tertia est mundus elementaris omnia comprehendens, quæ sub regione æthereâ*

Tres natura.

existunt, qua per sensus nostros potest cognosci & observari: Deus ab aeterno fuit, cum quo ante mundi creationem nihil erat prater nomen suum ab ipso solo cognitum, & sapientia sua. Primum quod creavit, erat aqua, in quam, terram miscuit, unde omnia procreata fuerunt, qua hic infra existunt. In istis duobus spissus & crassus elementis sensibus nostris perceptibilibus, duo cetera subtilia & rara, aer & ignis sunt comprehensa: Quatuor ista corpora, si corpora vocari debent, tanta mixtione sunt ligata, ut perfecte à se invicem separari non possint, quorum duo fixa sunt, terra videlicet & ignis, qua sicca & solida sunt, cetera duo vero volatilia, aqua & aer, qua sunt humida & liquida, adeo ut quodlibet elementum cum duobus, in quibus est inclusum, conveniat. Et eodem modo in se continet duo; unum corruptibile, alterum vero non, sed quod participat de natura caelesti. Ideoque duplex est aqua, una pura, simplex & elementaris, altera communis illa, quae usui nostro inservit, qualis est lacuum, puteorum, scaturiginum & fluminum, pluviarum & aliarum aeris impressionum. Similiter terra alia crassa est, impura & infecta, alia vero virginea, crystallina, clara & splendida, in omnium rerum elementarium compositarum centro contenta & inclusa, ubi plurimis indolacris conglomeratis tecta & vestita manet, adeo ut non facile sit ad illam pervenire, nisi per cautam & bonis gradibus ignis institutam separationem. Est etiam quidam ignis, qui sepe per se & quasi de nihilo semetipsum conservat, si exiguum sit nutrimentum, quo eget, unde clarior & lucidior fit: Et insuper est alius obscurus caliginosus, urens, qui omnia, quibus adhaeret, & tandem semet ipsum exterminat & comburit. Aer quoque est vel purus, vel facillime corruptibilis, ex omnibus enim elementis nullum facilius corrumpitur, quam aer. Qua contraria & repugnantes substantia omnes in corporibus elementaribus mixta, sua destructionis sunt causa. Quocirca necessarium est, ut quod purum & corruptibile est, a suo contrario corruptibili & impuro separaretur. Quod non nisi per ignem fieri potest, qui est separativus & purificativus. Sed tria elementa liquida, aqua, aer & ignis, sunt quasi à se invicem inseparabilia. Si enim aer ab igne abstractus esset, ignis, qui ex illo precipuum suum habet nutrimentum, & pabulum subito extingueretur, & si aqua ab aere esset separata, omnia flammam conciperent. Si etiam aer omnino ex aqua extraheretur, qui illam per suam levitatem quasi suspensam tenet, omnia submergerentur. Si ignis ab aqua prorsus removeretur, omnia ad diluvium reducerentur. Tria ista

Creatio 4 Elementorum.

Elementa duplicia sunt.

Aqua.

Terra.

Ignis.

Aer.

Elementa tria inseparabilia.

elementa possunt nihilominus à terra dungi, non tamen totaliter, ita ut non aliqua pars remaneat, ad consistentiam corpori dandum & tangibile faciendum, per subtilissimam eius portionem, quam ex crassitie qua infra manet, secum evehunt: Sicuti in vitro fieri videmus, quod per industrium ignis artificum, ab opacitate, qua in cineribus erat, se depurat, ut inde ad transparentem transeat claritatem, qua fixa & indissolubilis Salis naturam habet, cum firma & solida inspissatione omni transpiratione & poris carente.

CAPUT XIX.

HOc loco pulcherrimas illas meditationes Zoharinas, quia ad propositum nostrum faciunt, non omittendas esse censeo:

Adami creatio.

Deus formavit Adamum de limo terra: aut secundum Hebraicum textum, Deus formavit Adamum pulvere terra, Genes. 2. Vocabulum formare propriè ad figulos spectat, qui ex terra pro lubitu suo aliquid formant. Pulveris autem mentio factum, quo inflari possumus, nobis decutere debet, quando vilis & corruptæ istius materiæ recordabimur, ex qua quoad corpus, facti sumus, quod nihil aliud est, quàm cœnum & lutum. Quare tria considera, inquit Zohar, & non incidēs in transgressionem. Recordare unde sis ortus, videlicet ex materia tam spurca & impura, in quam tibi est redeundum, in pulverem, vermes & putredinem: Et coram quo de actionibus & gestis tuis tibi erit ratio reddenda, qui est supremus Iudex, & Rex omnium, qui benefacta remunerat, & nullum delictum sinit impunitum: Adamus igitur cum omni sua posteritate de pulvere terrestri factus fuit,

- » qui humectatus erat ex fonte seu vapore, quem Sol per radios
- » suos attraxerat, ad conspergendum & macerandum terram. Nam
- » cum terra per se sit frigida & sicca, infructuosa & prorsus sterilis
- » est, nisi humido & calido, unde fecunditas oritur, imprægnetur.

Sic igitur Adam ex terra & aqua simul mixtis factus est; Hæc duo elementa duplicem facultatem & duplicem formationem in ipso norant: quarum una corporis est huius seculi respectu, altera verò animæ in altero mundo. Aqua significat meditationem cœlestem, per quam spiritus noster se potest elevare: Terra per se immobilis, & quæ nunquam loco suo moveri potest, non libenter cum cæteris tribus elementis volatilibus se miscet propter extremam suam siccitatem, sed ab ignis actione indurefcit, & intratabilis fit, per spiritum contradictionis durum & refractarium carnis contra spiritum. aded ut rejectura esset aquam, quam quis in illam inferere vellet, nisi hoc fieret mediante subtili aeris humiditate, quæ ibi intercedit, & se ibi miscet, penetrando eius minimas particulas, qui in aqua imprægnatus terram cogit ad im-

Corpus.
Anima.

Aqua hume-
scit terram me-
diante aere.

past-

pastationem & inclusionem sui in ipsam terram, quasi terra ipsum “
 captivum tenere deberet, quæ hac ratione tanquam fœmina à “
 mare suo imprægnata manet : Nam omnis res superior in ordine “
 & gradu loco maris est, erga illam quæ ipsa est inferior, eique
 subiecta. Quod si aer aquam & terram, qui illa duo sociat & unit,
 tanquam supplantatus & profligatus deserit, humidus & calidus
 cum sit, terra per extremam suam siccitatem, omnibus viribus
 hoc aget, ut aquam à se rejiciat, & se ad primam suam siccitatem
 reducat: quod in sabulo manifestum fit, quod nunquam aquam
 recipiet, quin ab illa se statim separet. Sic ergo terra per se semper
 rebellis & contumax est ad sui remollitionem per aquam, aerem
 aut ignem recipiendum. Hoc modo spiritus contradictionis &
 inobedientiæ in Adamum fuit introductus, mediante terra, ex
 qua formatus erat, sicut sua consors & ipse hoc evidenter ostendunt,
 cum per suggestionem serpentis omnium animalium maxime
 terrestres, tam leviter extremæ prohibitioni, ne de fructu
 scientiæ boni & mali comederent, contravenerunt. In cuius rei
 punitionem dictum fuit serpenti Genes. 3. *Terram comedes per
 omnes dies vite tue*: quod Iesajas repetit cap. 65. *Pulvis panis
 tuus*. Quod terra spinas carduos & rubos ipsi productura esset,
 & si de illa vivere vellet, agriculturam ipsum exercere oporteret
 in sudore faciei suæ, donec iterum terra fieret, de qua desumptus
 erat. nam quia pulvis fuit, in pulverem redire debebat. Quantum
 ad aquam attinet, illa speculationes divinas nobis denotat, & *Aqua.*
 quando cum omnibus rebus se miscet & unit, quibus principium, “
 crescendi vigorem & multiplicationem confert, tunc vehiculum “
 seu vestimentum spiritus est, secundum illud, quod in principio “
 creationis dicitur, Spiritum Domini expansum fuisse super aquis, “
 aut sicut vox Hebraica *marachephet* notat, fluctuando super “
 aquis, illas fomentasse & vivificasse, sicut Gallina, quæ pullos “
 suos fovet: vox enim *Elohim* nescio quem calorem & igneitatatem “
 nobis significat. Per aquam igitur, docilis & admonitionibus “
 intellectus obediens spiritus, per terram verò spiritus refractarius “
 contumax, & contra aculeum calcitrans, in Adamum se insinuavit. “
 Quia enim aqua terram, quæ omnium elementorum ignobilis “
 est, dedignatur, & illam rejicit, nec eius societate; (quia fœx est & ex- “
 crementum) gaudet, ideo spiritus purus & mundus in aqua mansit, “
 & ibi sedem suam elegit. Nam ex tribus terræ naturis, aqua cum *Tres naturæ.*
 duabus ad minimum se non conjungi : Non cum sabulo propter *Terra.*
 extremam siccitatem, quam partem eius discontinuatio causat :
 Non cum argilla, quia crassa est & unctiosa. Limus ergò restat
 solus, cum quo qualiscunque impastatio & mixtio fieri possit,
 nihilominus tamen aqua tandem ad fundum residere illum finit,
 eique supernat, propter naturarum contrarietatem, quarum

„ una est immobilis, solida & compacta: altera verò fluida mobilis, & tanquam sanguis in venis fluens, in quo spiritus resident, qui facili negotio elevari possunt, quia igneam habent qualitatem semper sursum tendentem. Adèò ut aqua spiritum interiorem denotans, semper à coagulatione ista externa se conetur liberare, (omnis enim coagulatio species quædam mortis est, liquorositas autè vitæ) nec propter contumaciam eius amplius se cum illa conjungeret, & illam tanquam vestè indueret, nisi supremus Magister & Dominus *Adonai*, ad rerum propagationem, (quandiu ipsi pulchrum hoc opus manuum suarum in suo statu conservare placuerit) duo ista, aquam & terram per providentiam suam cogeret ad pacem, mediante Angelo & ministro suo in aere præsidente, incundam & conservandam. Porro homo liberum arbitrium in plena sua potestate & dispositione habet. *Desiderium peccati sub te erit, & dominationem super illud habebis* Genes. 3. Si verò homo, terræ, id est, desideriis & concupiscentiis, ad quas magis inclinatur, adhærebit, nihil nisi malum operabitur; si verò spiritui per aquam significato, res eius in bono statu erunt. *Flumen Dei repletum est aquis* Plal. 65. & *Jesaiæ 44. Effundam aquas super illam, quæ sitit, & flumina super illam, quæ est arida & sicca: effundam spiritum meum super semen eius, & benedictionem meam super generationem eius.* Quamdiu aqua in unione cum terra persistit, bonus spiritus apud hominem manet, ut sapiens Proverb. 5. nos monet. videlicet *ut bibamus aquam de cisternis nostris, & rivulos, qui fluunt de fontibus nostris.* Quando autem terra per rebellem & repugnantem siccitatem aquam rejicit, dura & refractaria eius obstinatio reliqua manebit, donec mediante aere spiritus, qui illas conjungit & unit, (sanctas inspirationes puto) terra denuò sit remollita & macerata: Hoc medio quando spiritum illum aquæ salutaris obtinebimus, de quo Ecclesiasticus 15 cap. ait: *Aqua sapientia salutaris potabit illum,* cavendum nobis erit, ne aquam illam rejiciamus, & terræ siccæ & sabulosæ nos similes exhibeamus, *quæ non saturatur aqua* Proverb. 30. & propterea nihil producit. Omnia ista in Evangelio clarius nobis proponuntur, ubi mediante ista aqua viva fructuosa SALVATORE nostro, qui scaturigo perennis est, Spiritus Sanctus in corda nostra introducit, qui duritiem terræ nostræ macerat, aspergit & subigit ad producendum fructus maturos & bonos charitatis. *Aqua, quam dabo vobis, inquit, fiet in vobis fons fluens in vitam æternam,* Johan. 4. De hac aqua clarè locuti sunt Prophetæ, *Quoniam apud te est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen,* Psalm. 35. Ecce quomodo lumen cum aqua conjungat, quæ ignis est, unde digressio ista minùs absurda videbitur. Et *Jesaiæ 12. Haurietis aquam*

aquam cum gaudio ex fontibus salutis. Et Jerem. 2. Dereliquerunt me, qui sum fons aquæ vivæ, ut facerent cisternas rimis plenas, quæ non possunt aquam continere.

CAP. XX.

IN iis quæ supra ex Zoare allegata fuerunt, principalia secreta & actiones ignis, & in huius contrario & patiente, quod est aqua, comprehenduntur. *Nam actus actûorum in patientis sunt dispositione*, inquit Philosophus. Nam effectus nullibi melius discerni possunt, quàm ubi agunt. Ignis autem tres proprietates habet. Sed hoc in loco res nobis altius perpendenda erit.

CAPUT XXI.

OMnia igitur quæ sunt, in tres ut vocant mundos, seu cœlos sunt dividenda. (Ne cui autem absonum videatur, velim, quod sæpius repetitionem in hac re instituimus, hinc enim omnes secretæ scientiæ dependent.) Elementaris mundus inferior perpetuæ alterationi & vicissitudini vitæ & mortis est subjectus: Cœlestis superior, supra circulum Lunæ incorruptibilis est in se ipso, tam quoad substantiæ suæ puritatem & uniformitatem, quàm quoad suum æqualem & continuum motum, ubi nihil est, quod sibi invicem dominetur, qui duò mundi, unum sensibilem mundum constituunt. Intelligibilis, ab omni corporalitate & materia est abstractus, quem Apostolus tertium cælum vocat, quò raptus erat, cum inquit: An in corpore, an verò extra corpus fuerim, Deus scit: Non solum mundus & cœlum indifferenter ponuntur unum pro altero, sed etiam cœlum pro homine ipso. *Cœli enarrant gloriam Dei*, ut máxima pars patrum hæc verba interpretatur: & homo quoque pro cœlo, ut apud Origenem est tractatu 25. in Matthæum: *Cor hominis moraliter cælum appellatur, & thronus non gloria Dei, ut est templum, sed ipsius Dei. Nam templum gloria Dei est illud, in quo tanquam in speculo per anigma videmus, sed cælum quod templo Dei, ubi thronus suus est, præstat, est quasi videre de facie ad faciem.* Quæ de verbo ad verbum ex libro Abahir in Zoare, & ex aliis veteribus Cabalisticis, ex quibus sætè omnia eius scripta constant, transcripsit Interdum etiam cœli pro ipso Deo sumuntur, Deut. 32. *Audite cœli, qua loquor.* & 8. cap. 3. lib. Reg. secundum veritatem Hebraicam in oratione Regis Salomonis in templi dedicatione: *Exaudi ô cælum.* In tertio cœlo aut mundo, de quo Apostolus loquitur, quamvis Deus sit ubique, thronus suæ Divinitatis magis specialiter est constitutus quàm alibi, cum suis intelligentiis separatis, quæ ei assistunt, ad exequendum mandata eius:

*De tribus
mundis seu
cælis.*

*Vocis cæli
significatio.*

cuius: *Benedicite Domino omnes Angeli sui potentes in Virtute, qui facitis, quæ vobis præcipit auscultando Vocem Verborum suorum.* Hinc Theologi mundum Angelicum vocant, extra omnem locum & tempus. De quo Plato in Phædro suo inquit: A nullo hominum unquam satis ut decet, fuisse celebratum secundum suam excellentiam & dignitatem, quia totus lumen est, quod se expandit, & quasi intexhausta scaturigo, se in omnes creaturas derivat: Sicuti de hac re vetus Phœnicum Theologia sentit, quam Julianus Imperator Parabates in oratione sua ad Solem allegat: *Quod lumen corporale procedat à natura incorpali.*

CAPUT XXII.

MUNDUS cœlestis tenebrarum & luminis particeps est, & à lumine omnes suas facultates & virtutes habet, quæ ipsi à lumine conferuntur. Elementaris totus ex tenebris constat, & per aquam propter suam instabilitatem, denotatur: Intelligibilis per ignem propter summam puritatem & lumen: cœlestis verò per ærem, cum quo ignis & aqua se conjungunt. Terra hac ratione pro loco infernali restabit, sicuti re vera terrena hæc habitatio nihil aliud est quàm infernus. Sed Moyses per cœlum, mundum intelligibilem intellexit, per terram verò sensibilem: dum cœlo, duo magis elevata elementa ærem & ignem, quia semper sursum tendunt, tribuit, terræ verò, aquam & terram, quæ ob ponderositatem suam deorsum feruntur. Quod, sicuti Zoar monstrat, magis mysticè per Moysen fuit adumbrarum, per admirabilem tabernaculi constructionem, quo nihil magis spirituale est, quia aurum & argentum & lapides preciosi, ex quibus constructum erat, mundum sensibilem repræsentabant, Bezeleel verò operis director, intelligibilem & constructorem; qui Spiritu Divino, sapientia, intelligentia, & perfectissima doctrina repletus erat, quod ex voce ipsa ferè colligitur, (contextum à *Bezel* umbra, & *El* Deus.)

CAP. XXIII.

POËTÆ prophani mundum sensibilem in tres diviserunt, nam ad intelligibilem penetrare curæ ipsis non fuit, & superiorem eius partem à Lunæ circulo sursum Jovi assignaverunt: inferiorem terrestrem Plutoni: Mediam, quæ à terra ad lunam usque est, Neptuno: quam Platonici generatricem vocant, propter humiditatem sale imprægnatam, qui ad generationem stimulat, ut ex vocabulo *salactas* apparet, sicuti Plutarchus quæstione 4. de causis naturalibus, & in tractatu Osiridis annotavit. Hinc etiam

Poëtæ

Poëtæ maiorem fecunditatis genealogiam Neptuno quam cæteris Diis attribuerunt.

CAP. XXIV.

QUILIBET horum trium mundorum particularem suam scientiam habet, quæ duplex est: Una vulgaris & trivialis, & altera mystica & secreta. Mundus intelligibilis. nostram Theologiam & cabalam: Cœlestis Astrologiam & Magiam: Elementaris Physiologiam & Alchymiam comprehendit. Ex quibus hæc per resolutiones & separationes ignis, abstrusiora & occultiora naturæ secreta in tribus rerum compositarum generibus revelat. *Quilibet trium mundorum habet scientiam particularem.*

Compositionem enim rei aliquis scire non poterit, qui destructionem illius ignoraverit, ait Geber. Sed has tres scientias ignorantium & maligni spiritus depravatio, adeò suspectas reddidit, ut vix de illis loqui liceat ei, qui Atheismi non vult insimulari vel venefici & falsi monetarii titulo insigniri. Cum Empedocle & Anaxagora itaque dicimus: *Singula hac nostra ratio disputat per iter compositionis & resolutionis, utro cetero susque deque gradus:* Quod tota scientia elementaris in mixtione & separatione elementorum consistat, quod per ignem perficiatur, in quo tota Alchymia versatur, sicuti Avicenna in suo tractatu de *Almahad* seu divisione scientiarum aperte declarat. Et Hermes in suo tractatu de septem capitibus: *Intelligite filii sapientiam quatuor Elementorum scientiam, quorum occulta apparatus nequaquam significatur, nisi prius dividantur & componantur, stat, quia ex elementis nihil sit utile, absque tali regimine: nam ubi natura definit suas operationes, ibi ars incipit.* Accipe compositum quoddam Elementare, quale volueris, herbam, lignum, aut aliud simile quiddam, in quo ignis actionem suam peragere possit, & in alembicum aut retortam impone. Aqua primò separabitur, & deinde oleum, si ignis sit moderatus: Si verò ignis urgetur, utrumque simul: sed oleum aquæ innabit, quod facile per infundibulum vitreum separari poterit. Aqua ista vocatur Mercurius, qui per se est purus & mundus: Oleum verò sulphur combustibile & infectum, à quo totum compositum depræatur. In fundo vasis cineres restabunt, ex quibus per aquam in forma lixivii sal extrahetur, quem aqua & oleum antea tegebant, postquam aquam per Mariæ balneum, ut vocant, extraxeris. Nam unctuosâ oleaginositas per hunc ignis gradum non ascendit, sal verò multò minus neque etiam terra indissolubilis, omni sua humiditate exuta & vitrificationi apta. *Omne enim privatum propria humiditate nullam nisi & vitrificatorem præstat fusionem,* inquit Geber. Duo itaque sunt elementa, liquida aqua, & aer, qui est oleum: Nam omnes substantiæ liquidæ naturali-

„ naturaliter fugiunt ignem, qui unam elevat, & alteram combu-
 „ rit. Non verò duas illas, quæ siccæ & solidæ sunt, quæ sunt sal, in
 „ quo ignis & terra pura, quæ est vitrum, continentur : in quas
 „ ignis maiorem actionem non exercet, quàm ut illas liquefaciat
 „ & rectificet. Ecce quatuor elementa duplicata, sicut Hermes ea
 „ appellat, Lullius verò magna elementa. Sicut enim quodlibet
 „ alimentum in duabus qualitatibus consistit, ita magna ista ele-
 „ menta duplicata, Mercurius, sulphur, sal & vitrum de duobus
 „ elementis simplicibus participant, aut potius, ut rectius loquar, de
 „ omnibus quator, secundum plus vel minus alterutrius: Mercu-
 „ rius enim multum aquæ habet, cui attribuitur: oleum seu sulphur
 „ multum aeris: sal multum ignis: & vitrum multum terræ; quæ
 „ in centro omnium rerum elementarium compositarum invenitur
 „ pura & munda, & quæ in revelatione sui ultima est, & à cæteris
 „ exempta. Hoc modo per artificium & ignis operationem, suos-
 „ que effectus, omnes impuritates & infectiones depuramus, &
 „ illas ad substantiæ posthac incorruptibilis puritatem reducimus,
 „ per impuritatum combustibilem & terrestrium separationem.
 „ *Tota enim intentio operantis versatur in hoc*, ait Geber, *ut*
 „ *gravioribus partibus abjectis, opus cum levioribus perficiatur.*
 „ Quæ intentio hoc agit, ut corruptiones seu impuritates mundi
 „ inferioris, ad puritatem mundi cœlestis eleve, ubi elementa pu-
 „ riora & magis essentialia sunt, quia ignis ibi prædominatur, qui
 „ cætera omnia puritate sua superat. Ecce in quibus rebus Alchy-
 „ mia versetur & consistat.

CAP. XXV.

Magia.

MAGIA respectu mundi cœlestis, erat olim scientia sancta
 & veneranda, quam Plato in suo Charmide veram animæ
 medicinam appellat. Et in Alcibiade scribit: Quod maiores natu
 Regum Persiæ in illa instruebantur, ut Deum revereri & domina-
 tionem suam ad formam ordinis universi componere discerent.

Conjugium.

„ Sed propriè loquendo nihil aliud est quàm forma conjugii à cœlo
 „ stellato, ut Orpheus loquitur, cum terra contracti, in quam in-
 „ fluentias suas quibus terra imprægnatur, mittit, quæ ab intelli-
 „ gentiis proficiuntur: Et applicatio virtutū activarum ad passivas,
 „ ad producendū mirabiles effectus, naturæ ordinem communem
 „ superantes: Idque sine cooperatione dæmonum, maxima parte
 „ malignorum, falsorum & fallacium, quorum alii aliis sunt peio-
 „ res, cum quibus nullo modo credibile est tres Reges seu Magos,
 „ qui ex longinqua terra ad JESUM CHRISTUM adorant-
 „ dum venerunt, commercium aut consue-
 „ nem habuisse.

CAP. XXVI.

CABALA seu Receptio, ita dicta quia illam verbotenus vel o- *Cabala.*
 retenus alii aliis de manu in manum tradebant, duplex est,
 quarum una *beresith* id est, Creatio, dicitur, quæ in mundo sensi-
 bili consistit, in quo Moyles subsistit, nec de Intelligibili aut intelli-
 gentiis separatis quicquam dixit: Altera est quæ de *mercabach*
 aut throno Dei agit: de quo principaliter Ezechiel tractat, cujus
 visio ferè tota ignea est: unde apparet, hoc elementum per totam
 sacram scripturam Divinitati appropriari, tanquam unum ex suis
 perfectis & proximis symbolis seu notis & attributis in rebus sensi-
 bilibus. Per quæ tanquam per scalas Jacobi & auream Homerì *Catena Homeri.*
 catenam elevamur ad spiritualium & intelligibilium cognitione.
Invisibilia enim Dei a creatura mundi per ea quæ facta sunt
intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus Virtus & di-
versitas. Nam mundus cū creaturis quæ in illo sunt, est quasi Dei
 pictura, *per creaturam enim creator intelligitur* inquit Augu-
 stinus. Deus enim duas res ad suam imaginem & similitudinem
 fecit inquit Trismegistus, nempe mundum, ad delectationem &
 recreationem in infinitis pulchris operibus capiendum: & homi-
 nem in qua singularem suam haberet delectationem: quod Moy-
 ses tacite exprimit Gen. 1. & 2. ubi Deus, cum mundus, cælum ter-
 ra vegetabilia, mineralia, animalia, sol, luna, stellæ & reliqua o-
 mnia creanda erant, non nisi verbo suo fieri jussit. *Quoniam ip-*
se dixit & facta sunt: ipse mandavit & creata sunt ps. 32.
 Sed in homine creando magis seriò agit: cum dicit. *Faciamus ho-*
minem ad imaginem & similitudinem nostram, Creavit ma-
 sculum & foeminam de pulvere terræ, deinde *sufflavit in faci-*
em ejus spiritum vitæ, & factus fuit in animam & viventem.
 Ubi quatuor aut quinque res singulares sunt observandæ, inquit
 Cyrillus. Eodem igitur modo quo mundus est imago Dei ita ho-
 mo est imago mundi: nam tanta relatio est inter Deum & creatu-
 ras suas, ut neutrum benè comprehendi possit, nisi per mutuam
 unius cum altero factam reciprocationem. Nam universa sensibi-
 lis natura, ut ait Zoar, respectu intelligibilis se habet, sicuti luna
 erga Solem, qui in illa reverberat suam claritatem: aut sicuti lam-
 padis aut facis lumen, unde procedit flamma fungo affixa, quæ ex
 crassa viscosa & combustibili materia nutrimentum capit, sine qua
 splendor & lumen istud visui nostro communicari nec ab ipso ap-
 prehendi posset. Eodem modo, gloria & essentia divina quam
 Hebræi *sequinah* vocant, videri nequit quàm in materia sensibi-
 li hujus mundi, quæ quasi ejus forma est & imago. Hoc est quod
 Deus Moyli dixit Ex. 33. *Faciem meam & videre non poteris, po-* *Facies Dei.*
steriora

steriora videbis. Facies Dei est vera sua essentia in mundo intelligibilis, quam nemo vidit unquam excepto Messia de quo scriptum est Ps. 15. *Possidebam Dominum in conspectu meo semper* Partes posteriores ejus sunt effecta in mundo sensibilis: Ita quoque anima discerni & cognoscere non potest quam per suas functiones quas in corpore exercet, dum ei est annexa. Unde Platonem motum fuisse aiunt, ut existimaret, sicuti ignis absque materia, ita animas sine corporibus subsistere non posse, & illas post multorum seculorum decursum in hunc mundum, ut denuo corpora induant, redire. Cui opinioni etiam Virgilius adhæret 6 Aneid.

*Has omnes ubi mille rotam solvere per annos
Lethaum ad flumen Deus evocat agmine magno,
Scilicet immemores super ut convexa revisant,
Rursusque incipiant in corpora velle reverti.*

Sed hoc suam Palingenesiam, & Metempsychosin Pythagoricam sapit, cui etiam Origines adhæsit, ut ex libro suo *περί ἀρχῶν*, de principiis & ex epistola Hieronymi ad Avitum apparet. Multo rectius Porphyrius, quamvis Christianismi adversarius & calumniator impius, sensit, dicens: Animas perfectæ beatitudinis causa omne corpus vitare & fugere debere: Et postquam anima ab omnibus corporalibus affectionibus suis fuerit purgata, & ad Creatorem in primam simplicitatem sit reditura, illam nullo ad huius mundi mala & calamitates redeundi desiderio affici, quamvis ei etiam optio daretur, ut est apud Augustinum lib. 22. cap. 26. de Civitate Dei.

Quicquid igitur cognitionis effectuum naturæ mirabilium, „ (quam ars in eo quod potest imitatur) spiritus hominis assequi „ potest, id omne ex mundo intelligibili in cœlestem, & ex hoc in „ elementarem defluit. Hinc per revelationem secretorum na- „ turæ, mediante ut plurimum ignis actione, gloria & magni- „ ficentia primi motoris & authoris manifestatur. Nam intellectus „ humanus, ut Hermes ait, est instar speculi, in quo clari & splendentes radii Divinitatis colliguntur, quæ sensibus nostris per Solem cœlestem & ignem terrenum ipsi analogum, repræsentatur. Isti radii animum nostrum ardenti desiderio cognitionis & venerationis sui creatoris, & consequenter amoris ejus accendunt: Nemo enim nisi quod cognoscit, amat.

CAP. XXXVII.

Dei Thronus

Quilibet istorum trium mundorum, qui scientiam suam particularem habent, etiam ignem & salem suum separatim habet, quæ duo, & quidem ignis cœlo Moÿsis, sal verò propter consistentiam & soliditatem suam terræ respondent. Sed quid est sal,

sal, quærat quis Philosophus Chymicus? Est terra usta, & aqua congelata, per ignis calorem potentialiter ibi inclusum. Cæterum ignis est operator in operibus artis hîc infra in terris, eodem modo quo Sol aut ignis cœlestis est operator in operibus naturæ: In intelligibili mundo verò est Spiritus sanctus, Hebræis *Binah* dictus, aut intelligentia quam sacra scriptura communiter denotat per ignem. Hic ignis spiritualis aut spiritus igneus cum *Chohma* Verbo, aut Sapientia FILIO attributa (*omnium artifex me docuit sapientia* Sapient. 7.) operadores sunt PATRIS. Verbo *Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris ejus omnis ornatum eorum* Psalm. 13. Ab hoc sensu regula Peripateticorum non longè abest: *Omne opus natura est opus intelligentia.*

CAPUT XXVIII.

HI sunt illi tres ignes de quibus sermo nobis erit: quorum nullus nobis magis communis est quam elementaris, compositus materialis, cum materia aliqua semper conjunctus: & qui minùs sit cognitus, quid sit. undè procedat, quo vadat, quia in momento dissipatur, quando materiâ destituitur, sine qua ne momento quidem subsistere potest, sed recedit sicut venit & in minima particula sui est totus, subito in infinitum potest multiplicari, & subito in nihilum abire: Nam exiguus fomes ignes quos sibi quis imaginari posset maximos suscitare potest, nec quicquam tamen de sua substantia amittit.

Ignis Elementaris.

Mille licet capiant deperit inde nihil. Et Jacob. 3. *Parvus ignis quàm grandem succendit materiam!* Exigua ignis scintilla immensam mundi partem convexam pulvere bombardio aut naphtha repletam, igne replet & statim evanesceret: Ex omnibus rebus corporalibus, nihil est quod proximius ad animam accedat quam ignis, sicut Plotinus & Aristoteles 4. Metaphysic: ajunt, & quod ad sua usq; tempora maxima Philosophorum pars, nec ignem nec aerem, quia vitum nostrum fugiant, satis bene cognoverint. Sed hoc idem aliquis de Aristotele & de cæteris sui seculi Græcis dicere posset, illos nec ignem nec ejus effectus vel ad minimum non ita exactè cognovisse sicuti Arabes longo tempore post, per Alchymiam, de qua omnis cognitio ignis dependet. *Ægyptii dicebant ignem esse animal rapax & insatiabile, quod omnia quæ nascuntur & incrementum capiunt & tandem semet ipsum devorat, postquam ad satietatem suam usque se replevit, cum nihil pabuli amplius ipsi restat.* Nam quia calorem & motum habet, alimento & aere ad respirandum, carere nequit, quo deficiente, extinguatur, & unà cum illo quo nutriebatur perit. Interim duo ista, calor & motus substantiis vitam habentibus optimè conveniunt: Vita enim calore & motu semper prædita est:

Cognitio ignis ab Alchymia dependat.

De natura ignis.

Motus à calore potius quam calor à motu procedit quamvis reciproca sint, unum enim absque altero esse nequit. Suidas hoc in loco talem contradictionem molitur : Non solum animalia sed quicquid nutritur & incrementum capit, ad certum finem tendit, quem cum attingit ulterius non progreditur : cum tamen nutritio & incrementum ignis, nullis limitibus terminetur : Nam quanto plus ei suppeditatur tanto plus habere cupit, & inde semper incrementum capit : Unde neutrum horum, horū duorū animalium limitari potest, ideoque in illorum ordinem collocari non debet. Motus igitur ignis generationis potius quam nutritionis & incrementi nomen meretur : Hoc enim inter cætera elementa unicum est quod nutritur & crescit : In cæteris siquid abundat per appositionem fit : ut si aquam aquæ vel terram terræ addis : quæ additio in igne locum non habet, si alium ignem ipsi addendo, illum majorem facere existimas. Si verò materiam cremabilem super quam actionem suam exercere possit, utpote ligna & alias res quas in naturam suam convertere queat, ipsi addis, tunc illum augmentabis. Poetæ fabulantur, Prometheus à cælo ignem in commodum generis humani rapuisse, quæ de causa ipsum à Diis tam graviter punitum fuisse, ut ad rupem Caucasum per triginta annorum spatium affixo accipiter viscera, continuò quæ subinde succrescebant, devoraret. Sed est ne credibile Deos generi humano tam benevolos & propitios, hanc tam necessariam naturæ portionem, denegare voluisse, sine qua ipsorum conditio, brutorum conditione longè inferior esset ; idque propter calefactionis, ciborum coctionis & aliorum commodorum necessitatem ? Præter hæc cum ignis semper sursum feratur, & ad originem suam cælestem aspiret, propriè ad hominem spectare videtur.

Pronaq; cum spectent animalia cætera terram,

Os hominis sublime dedit, cælumq; videre

Iussit, Et erectos ad sidera tollere vulgus.

Omnia ferè animalia ignem fugiunt. Unde Lactantius volens monstrare hominem animal esse Divinum, hanc prægnantem rationem allegat : quod homo solus inter omnia animalia igne utatur. Vitruvius lib. 2, inquit. Primas hominum consuetudines, occasione apud ignes communes se calefaciendi, fuisse contractas. Invidiæ autem causam qua ob ignis usum Dii erga homines commoti fuerunt, Poetæ hanc indicare voluerunt, quod mediante illo ad profunda naturæ secreta penetraverunt, cujus materiæ procedendi, in quantum pro retrogradatione dicta natura operatur, manifestari & cognosci nequeunt quam per contrarium quod Græci *διελυσις* vocant, id est resolutionem & separationem partium elementarium, quæ fit per ignem, qui omnes res artificiales ab hominibus inventas exequitur ; aded ut primi nullum aliud

instrumen-

instrumentum habuerint quam ignem, quod ex Indiarum occidentalium manifestatione apparet, Homerus in Hymno Vulcani scribit: Ipsum, Minervæ auxilio homines artificiosas operationes docuisse, cum antea in cavernis ferarum bestiarum modo habitassent, ubi per Minervam artium & scientiarum Deam, intellectum & industriam, per Vulcanum verò, ignem, rerum executorem indigitavit, hinc Ægyptii duas hæc Deitates conjugio devinciebant, ut significarent, omnium artium & opificiorum inventionem procedere ab intellectu; quæ postmodum igne perficiuntur & de potentia in actum deducuntur.

*Minerva &
Vulcanus.*

Nam agens in toto hoc mundo non est quam ignis & calor inquit Johannicius, & Ho-

merus, ὁ ἦ φῶς & δίδων, καὶ παῖδας Ἀθην. Hæc causa fuit, ut ex Philostrato in Minervæ nativitate, apparet, quod Minerva relictis Rhodiis ad Athenienses se contulit, quia absque igne ipsi sacrificabant.

Vulcanus erat quidam, qui occasione ictus fulminis, ex quo arbor accensa fuerat, primus Ægyptiis usum & commoditatem ignis revelavit. Fortuito enim huic igni superveniens, summo gaudio de lumine & calore ignis perfusus, ligna adiecit, quibus ignis dum populum accersitum iret, aleretur, qui postea divinos igni exhibuit honores. De qua ignis origine Lucretius sic ait.

De ignis origine.

Illud in his rebus tacitus ne forte requiras:

Fulmen detulit in terras mortalibus ignem

Primitus; inde omnis flammæ diditur ardor.

Græci originem istam Phoroneo tribuunt, & ignem juxta civitatem Argos dictam, cœlitus delapsum, in Apollinis templo custoditum fuisse scribunt. Quem si fortè exstinguebatur ex radiis solaribus denuò accendebant: qui mos ad Vestalium ignem conservandum apud Romanos quoque erat. Persæ ignem suum sacrum quocunque locorum Rex proficisciebatur, secum gestabant, eumque in honorem Solis quem omnibus aliis Diis præferebant, venerabantur, quia Solis imaginem in terris esse credebant. Cæterum cum magna & solenni festivitate super magnifico curru, quem quatuor equi albi trahebant, quemque trecenti sexaginta quinque juvenes Ministri, totius anni dies quos solis cursus absolvit, repræsentantes, ponè sequebantur flavi & aurei coloris veste, solis & ignis splendorem referente induti, hymnos in laudem ipsorum cantabant. Nec atrocius & irremissibilius crimen esse existimabant, quàm si quis cadaver aut aliud immundum quiddam in ignem conjiceret, aut halitu suo sufflando illum inficeret, undè ventilando tantum illum excitabant: quo in casu de vitæ discrimine agebatur. Sed nec aqua illum extinguere licebat: De quo Plutarchus in libro suo de primo frigido mentionem facit: dicens si quis enorme quoddam scelus patrasset, promptissimum

Persarum superstitio in cultu ignis.

obtinendi gratiam hoc fuisse medium, ignem manu tenendo in profluentem aquam descendere, & nisi pœnæ remissio promitteretur, extinctionem ignis minari, & promissione de non puniendo, facta, nihilominus non quidem propter admissum scelus, sed propter impietatem animo conceptam, fuisse punitum. Hinc ortum est proverbium illud, de quo Suidas ait. *Persa sum, parentibus Persicis natus. Persane indigena? Visque domine, Ignem autem inquinare est nobis sacra morte acerbius.*

De effectu ignis & pulvere bombardico

Sed nondum omnia quæ ignis medio fieri & effici possunt revelata, aut hominibus cognita sunt. Anne bombardico pulvere aliquid mirabilius est, qui factus est facilis, & in tam paucis atque vulgaribus ingredientibus consistit, utpote Sulphure, carbone, & nitro? Quæ mysticè ab Ægyptiis indicata fuisse videntur per tres cælestes istas potestates in quorum arbitrio & nutu tonitrua, fulgura, & fulmina esse dicebant, videlicet Jovem, Vestam, & Vulcanum: Per Vulcanum, sulphur: per Jovem nitrum, quod est aereum & ventosum ut Raymundus Lullius scribit, qui ejus naturam & effectus satis cognitos habebat, si illos manifestare voluisset: Per Vestam, carbonem, non solum propter suam terrestre retatem ex qua ortus est, sed etiam propter suam in corruptibilitatem, quia multis annorum millibus sine detrimento sui, in terra jacere potest: hac enim de causa, stratum de carbonibus in templi Dianæ Ephesinæ fundamentis jactum fuit. Nitrum aeream habet proprietatem, qui tanquam media naturæ dispositio se habet inter maris aquam & ignem seu sulphur de quo participat, quatenus est inflammabile & saluginosum, quia in loco humido & in aqua ut salia, solvitur, quorum acrimoniam & amarorem habet. Et quemadmodum aer in nubibus inclusus in tonitruum impetuosum erumpit, ita quoque nitrum facit: Fulgur verò à Sulphure causatur. Sed de his magis pertinenter dicemus, cum de salibus nobis sermo erit.

De ignibus artificialibus.

Qui pulverem ex certis sulphuris & nitri proportionibus componere poterit, & loco carbonum, ei addere terrestres Antimonii sordes, quæ per frequentem aquæ tepidæ abluionem separantur, ignem artificialem non spernendum ex pulvere non magnum fragorem edente assequetur, pulveris communis Impetuositati nullo modo similem. Quantum ad bombardicum pulverem attinet, Relationes Chinenſium ferunt, in vetustis suis Chronicis extare, ejus & typographiæ quoque usum ante mille quingentos annos sibi fuisse notum Rogerius Bæo celeberrimus Anglorum Philosophus, cujus scripta à trecentis annis extant, in libro de admirabili potentia naturæ & artis scribit, Gedeonem cum certa quadam compositione, ad imitationem fulminum & tonitruorum hostes terrefacere solitum fuisse. Et quamvis hoc in

Rogerius Bæo de Gedeonis artificio.

cap. 7. Judic. expressè non extet, tamen ultra centum & viginti annos ante pulveris bombardici divulgationem verbis sequentibus indicavit. *Præterea possunt fieri lumina perpetua & balnea ardentia sine fine, nam multa cognovimus quæ non comburuntur sed purificantur. Præter Verò hæc sunt alia stupenda natura & artis: nam soni & elus tonitrua possunt fieri in aere, imò majori horrore quàm illa quæ sunt per naturam. Et modica materia adaptata ad quantitatem unius pollicis sonum facit horribilem, & coruscationem ostendit vehementem. Et hoc fit multis modis, quibus omnis civitas & exercitus destruat, ad modum artificij Gedeonis, qui lagunculis fractis, & lampadibus igne saliente cum fragore ineffabili, Madianitarum destruxit exercitum cum trecentis duntaxat hominibus: Quæ globi ignei quos granatos vocant, & ollæ ignibus artificialibus instructæ esse potuerunt; Hæc omnia pulveri bombardico planè conveniunt: sed probi isti viri damna inde sequentia prævidentes religiose reticuerunt.*

Quantum ad perpetuos aut longæ durationis ignes attinet. *De igne perpetuo.* Hermolaus Barbarus in suis annotationibus in Plinium recenset, cum suo tempore vetus sepulchrum in territorio Padovano aperiretur, capsulam in illo inventam fuisse, in qua lampadis à quingentis annis adhuc ardentis (ut ex inscriptione patebat) structura quædam inerat. Unde colligitur non impossibile esse ignes inextinguibiles præparare: sicuti etiam ex diversi generis igne quem Græcum vocant, de quo Aristoteles tractatum scripsisse præsumitur, qui aqua, (imprimis verò marina propter salem unctuosum in illa mixtum) extingui nequit, sed multo magis ardet. Non impertinenter igitur agemus, si de hoc igne hinc aliquid dicemus. Glandes in vino macera, exicca & molâ liquorem exprime, quem cum aliis oleis per calcem vivam, pumicem, talcum, alumen calcinatum aut arenam depuratis misce, quæ res & similes aliæ impuritatem combustibilem in fundo vasis retinent, dum oleum clarum purificatum & minus inflammabile prodit, quæ destillatio ignem fortem requirit. Fungos ad hoc oleum convenientes, ex gossypii in lixivio unctuositate sua exuti filis para, & in oleo seu liquore tartari imbutos alumine plumoso cum resina aut colophonio in subtilissimum pulverem redacto & mixto consperge. Ignis isti perpetui fabulosi nobis viderentur, nisi ex pluribus authoribus authenticis de celebri illa lampade in quodam veneris templo pendente, in qua lapis asbestus perpetuò ardebat, certiores essemus, quæ semel accensa nunquam extinguitur. Sed & hoc fabulosum esse quis dicat, ideoque aliis decidendum relinquam & quid mihi, nihil minùs quàm hoc investiganti acciderit recensebo. Materiam quandam per ignis gradus artificiales eò

usque perduxì, ut in phiala vitrea inclusa & omnis aeris arcendi gratiâ sigillo Hermetico obfignata, in fundo maris per mille ut sic dicam annos innoxie conservari potuisset: quâ post tanti vel pro lubitu longioris temporis spatium apertâ & aere intromisso ignis intus repertus fuisset qui festucae sulphuratæ flammam exhiberet. In 2. lib. Maccab. cap. 1. & 2. legimus. Levitas ante transmissionem Babylonicam ignem suum sacrum in putei fundo abscondisse, & septuaginta annis elapsis aquam spissam & albam ibi repertam fuisse, quæ à radiis solaribus conceperit flammam.

CAPUT XXIX.

DUæ illæ Deæ Pallas & Vesta De igne superiore & inferiore quarum supra facta est mentio, utraque virgo & casta, qualis etiam est ignis, duos mundi sensibilis ignes nobis repræsentant; Pallas videlicet cælestem superiorem, & Vesta Elementarem, inferiorem; Hic licet illo magis materialis & grossus sit, nihilominus sursum semper tendit, quasi à substantia corruptibili cui alligatus est se extricare conaretur, ut instar animæ in corpore incarceratæ ab omni impedimento liberatus ad originem suam primam undè prodiit, redeat.

Ignis est illis vigor & cælestis origo

Seminibus, quantum non noxia corpora tardant,

Terreniq; habitant artus, moribundaque membra.

Alter ignis huic oppositus, qui subtilior multo & essentialior est, versus terram vergit, quasi uterq; sibi in mutuû occursum venire certaret, duarû pyramidum instar, quarum superior basin suam in Zodiaco collocasset, in quo Sol annuum suum cursum per duodecim signa peragit: De cujus Pyramidis cuspide acuminata, destillant in hæc inferiora omnia quæ ibi procreantur & vitam habent: Secundum veterum Astrologorum Ægyptiorum doctrinam, quod videlicet nihil producat in terra & in aqua, quod nō ibi seminatum fuerit de cælo, quod agricolæ instar se habet, qui ejus culturam exercet, calorem suum ei insinuat, & per efficacem influentiam, totum ad perfectam & completam maturitatem deducit. Quod Aristoteles quoque in suis de *Ortu & incrementu* libris confirmat. Ignis autem inferior pyramidis suæ basin terræ affixam habet & unam ex sex cubi faciebus præ se fert, cujus formam & figuram Pythagorici ei attribuebant, propter ejus formam & invariabilem stabilitatem. De cuspide acuminata hujus ignis inferioris vapores subtiles sursum feruntur, qui Soli & cæteris corporibus cælestibus nutrimenti loco sunt, ut Phurnutus cum aliis scribit. *Vesta, ignis inextinguibilis tribuitur inquit, fortè ideò quia potentia ignis qui est in mundo, inde*

suum

suum nutrimentum capit, & quod per illam sol subsistit. Hoc est quod Hermes in tabula sua smaragdina dicit. Quod est inferius est sicut quod est superius & e converso, ad perpetranda miracula rei unius. Rabbi Joseph Carnitoli filius, in suis portis iustitiæ inquit. Fundamentum omnis structura inferioris supra est affixum, & ejus culmen hic infra est sicut arbor inversa. Homo igitur arbor spiritualis est, in deliciarum paradiso plantata, qui est terra viventium, per radices suorum capillorum. Secundum illud quod in Cantic. 7. extat. Coma capitis tui sicut purpura Regis juncta canalibus.

CAPUT XXX.

DUO isti ignes, superior & inferior qui sibi mutuas manus tradunt Poetis quoque noti fuerunt. Poeta de igne duplici. Homerus enim in decimo octavo Iliadum, officinam Vulcani in cælum octavum stellatum collocavit, ubi socias habet ministras singulari prudentia instructas, omnis generis opera artificiosa callentes, quæ à Diis immortalibus acceperunt & coram ipso in illis occupantur. Virgilius octavo Æneid. hanc officinam in terra Vulcani scilicet Insula posuit.

Vulcani domus, & Vulcania nomine tellus.

Ut ostenderet, ignem in una atque in altera regione, cœlesti & elementari diversimodè tamen, existere.

Quadruplex autem ignis constituitur, quorum primus est Ignis quadruplex. mundi intelligibilis, qui totus lumen est, alter cœlestis qui de calore & lumine participat : tertius elementaris inferior luminis caloris & ardoris : quartus est Infernalis intelligibili oppositus, ardoris & incendii absque ullo lumine. Cujus exemplar in visceribus montium ardentium, ut in Æthna & aliis similibus quos Vulcanios vocant, deprehenditur. Et mirabilis certè res est, ut Rabbinus quidam annotavit, & quæ omnia alia ignis mirabilia superat, quod sulphur & bitumen, quæ aeri exposita citissimè & facillimè flammam concipiunt, & consumuntur, in interioribus terræ locis, detenta, renovari & ex combustionem sui ibi multiplicari videntur : quamvis ipsorum incendium & ardor ibi multo violentior sit quàm super terra, quod montes à tot seculis ardentes & thermæ testantur. Hoc extra communem naturæ ordinem ponendum & secretæ providentiæ Dei dispositioni tribuendum videtur, qui hos ignes vult continuari, usque dum omnis hujus mundi inferioris scoria & impuritas, cum suo infecto & foetente corruptibili odore sit exterminata, & pro punitione & tormento damnatorum ad infernum relegentur, de quo Psalmus decimus ait. *Pluet super peccatores laqueos : ignis & sulphur & spiritus procellarum pars calicis eorum.*

Ignis iste, qui est niger obscurus, spissus & caliginosus, & hinc tanto magis devorans & urens, igni carbonum petrae similis est, qui maximam ignitionem concipiunt, de quo Job. 20. ait. *Devorabit eos ignis qui non succenditur.* & Baruch. 4. *Ignis super eos veniet à Deo aeterno, qui multos dies durabit & longo tempore Demones ibi habitabunt* Coelestis ignis autem est clarus & splendens, qualis est lampadis ignis, cujus flamma spiritu vini, ex Camphora, sale nitro & alia simili ignem suppeditante materia composito nutritur. Hæ substantiæ combustibiles, quarum plurimæ reperiuntur, diutissimè durare possunt, quamvis flamma illarum lenta & debilis sit. Ex similibus imò multò subtilioribus corpora coelestia nutriuntur, quæ exiguo tantum nutrimento egent, quia naturâ suâ ad spiritualitatem accedunt. Aliquando lampadis lumen ad imitationem solis in obscuro radiantis, adeò splendens præparare mihi contigit, ut atrium ingens magis quam triginta faces ad oculorum usque perfrictionem, illuminaret, cum tamen non plus olei viginti quatuor horarum spatio, cum fomitis filis convenientibus, suppeditassem, quam juglandis putamen continere potest. Lampas ista vitrea erat, in globo vitreo cristallino capitis magnitudinem referente, qui aceto ter aut quater distillato repletus erat, immersa, quo nihil magis transparens & resplendens est. Aqua marina quidem hoc idem efficit quod acetum, & aquæ dulci longè præstat, quantumvis puta esse possit: Quod verò luminosam istam claritatem efficit, sal quo aqua marina constat est tribuendum.

CAPUT XXXI.

*De nutrimento
q. Stellarum.*

SED ut ad propositum nostrum redeamus, quidam existimant, stellas cum nutrimento gaudeant, certâ quoque temporis periodo deficere & illarum loco, alias nasci: Hocque nihil aliud esse, quam separationem claritatis & luminis ipsarum, à suo crassioris substantiæ globo, à quo dissipentur & evanescant in cœlo, sicuti spiritibus vitalibus in aere contingit, cum ex corpore animato excedunt, & vita privatum relinquunt: Adeoque stellarum globum hac ratione in posterum tenebrosum manere, quæadmodum lampas, cujus lumen, à quo antea claritatem accepit, ex defectu nutrimenti, fuit extinctum. Ista claritas aut luminosus ignis idem est in stellis, quod in animalibus sanguis & liquor in vegetabilibus. Hûc Homerus collimare videtur in Iliade 5. dicens, Deos quia ex pane & vino sicut mortales non nutriantur, sed ex Ambrosia & Nectare vivant, sanguinem non habere, sed loco ejus substantiam quandam quam ichorem vocat, quæ est subtilis serositas saluginosa, corruptionem in animalibus & cæ-

teris

teris compositis elementaribus impediens. Quæ omnia cum propter magnam, quæ inter solem & ignem est affinitatem opus habeant aliqua declaratione, sciendum est, spiritus quos Sol ex terra sursum trahit duplicis esse naturæ seu qualitatis (*Vapor humidus includens, & Vapor siccus inclusus simul sursum ele-* *De vaporibus à sole attra-*
vantur inquit Philosophus 8. Meteor.) quarum una calida *est.*
& humida est sicut aer, & aqua in potentia, quæ qualitas propriè vapor vocatur. Altera est calida & sicca, quæ est igneæ naturæ & potestatis, exhalatio dicta, Prima in aquam resolvitur, uti sunt pluvix nives, grandines nebulæ, & aliæ similes impressiones humidæ, quæ ex hoc vapore in media aeris regione formantur: nam cum crassæ & ponderosæ sint, altius ascendere non possunt, sed postquam frigore quod ibi extat, inspissatæ & congelatæ fuerunt, crassiores hinc infra recidunt quam non erant cum ascenderent, & omnes tandem in aquam resolvuntur. Altera, videlicet exhalatio in tres species subdividitur, quarum prima & viscosa crassa & ponderosa, ex qua ignes qui Castor & Pollux vocantur, item ignes fatui & alii similes formantur, qui altius quàm ad inferiorem aeris regionem scandere nequeunt. Secunda levior, subtilior & purior est quæ ad mediam aeris regionem penetrat, ubi fulmina, & fulgura, stellæ volantes, gladii ignei, trabes & aliæ similes inflammationes generantur. Tertia exhalationis species adhuc siccior & levior est, & unctuositate sua magis exuta, ejus ferè naturæ quæ in quinta spiritus Vini summè depurati essentia deprehenditur, quæ non solum usque ad summam aeris regionem & illam quæ igni contigua est se extollere potest, verum adhuc altius salva & incolumis ad cælum usque ascendit, cum quo propter summam quam in hac longa via, assecuta est subtilitatem & depurationem, magnam habet conformitatem: Postquam enim ad Solis globum usque pervenit, ibi plena sui coctione & digestionem in purum & clarum lumen absolvitur, pro Solis, & reliquorum astrorum nutrimento. ut Plinius in 2. lib. cap. 8. & 9. scribit. Sic itaque stellæ omnes lumen suum & nutrimentum à Sole accipiunt, postquam illud in Sole fuit coctum & elaboratum, non autem per modum reflexionis radiorum ejus qui in aqua aut in speculo colliguntur: quicquid enim de natura ignis participat, nutrimento opus habet. Ut in exemplo de animali sumpto, videre licet, in illo enim sanguis ex hepate prodiens ad cor deferitur, unde per arterias ad ultimam sui perfectionem pro spirituum nutrimento deducitur.

*Nutrimentum
Soli.*

Hujus autem exhalationis talem ascensum tunc demum fieri intelligendum est, si istæ exhalationes & vapores, liberum per terræ poros & spongiositates exitum habent, ut sursum evaporare possint. Si enim in ascendendo in tophos aut argillam & similes

*De minerali
um generatio-
ne.*

similes remoras incidunt, quæ illis impedimento sunt, ibi quiescunt & pro mineralium generatione inspissantur: Vapor enim calidus & siccus in sulphuris, humidus vero in argenti vivi non vulgaris sed substantiæ adhuc spiritualis & fumosæ naturam tran-

” sit: Ex horum duorum in unum subtilem vaporem conjunctione, in longa annorum serie metalla & media mineralia procreantur, secundum puritatem aut impuritatem ipsorum substantiarum

” coagulatarum, & temperatarum, ac defectum vel excessum caloris, qui illas in visceribus terræ coquit. Occasione harum exhalationum non injucundum fore puto experimentum quoddam propria industria mea aliquando institutum recensere. Accipe bonum vinum, & injecto sale nitro & camphora vasculum super

” ignitabulo positum, in repositorium colloca, quod aerem non admittat. In quo evaporatio fiat, qua durante valvula scrinii tui non largius aperta sit quàm ut cultri dorsum interponi queat, ad tantum aeris introitum concedendum, quantus ad ignis nutritionem sufficit. Hoc facto vasculum cum ignitabulo exime valvulam repositorii tui benè claudè, ne quid inde expiret. In hoc repositorium si elapsis decem, viginti, aut triginta annis, ceream accensam imposueris (modò aer non intromissus, aut vapor inclusus per rimas non emissus fuerit) infinitos igniculos tremere & saltare videbis, quales sunt coruscationes quæ in immensis æstatis caloribus conspiciuntur, & à tonitru, fulmine, tempestate, ventis & pluviis sunt immunes, & nihil aliud quam aeris inflammationem expertæ fuerunt, quam nitrum & sulphur ex terra elevata causaverunt.

Aer artificiosè ignitus.

CAPUT XXXII.

De calore ex motu calii in terram introducto.

Ignis excrementa duplicia.

IN hac de exhalationibus & vaporibus propositione nemo in dubium revocare debet, an illæ ex calore proficiantur, qui à continuo cœli & astrorum circumgyrante motu in terram introducit, quorum lumen calore quem in illam transmittit non caret. In qua re experimenta sensibili cognitioni nostræ proximiora nos poterunt erudire. Notissimum est ignem duplicis generis excrementa deponere, Unum crassum, cineres videlicet, post combustionem remanentes, qui sal & vitrum, sicque duo elementa fixa & solida, ignem & terram in se continent: Alterum leve & subtile, quod fumus sursum vehit, quod est fuligo, in qua aqua & aer sicque duo elementa volatilia & liquida continentur, quæ ab Alchymistis Mercurius & sulphur, à Physicis verò vapor & exhalatio appellantur. Per Mercurium aqua seu vapor, per sulphur verò oleum & exhalatio denotatur. Sal & terra, in exigua quantitate inveniuntur, quæ tamen sufficiens est ad videendum, qua

qua

qua ratione quatuor elementa in compositione rerum elementarium reperiantur.

Fuliginem igitur accipe, quæ in longo camini fumario ad *Fuliginis de-*
culmen usque eveſta fuit, quia ibi subtilior exiſtit. De hac, *stillatio.*
totam aut alembicum imple cujus tertia pars vacua maneat, tum
vas recipiens applica, quod linteis in aqua recenti madefactis in-
volves: Da ignem lentum & gradatim augendum: Et aqua cum
oleo diſtillabit ſimul, quamvis aqua ratione ordinis prius egredi
debeat. Poſtquam duo iſti liquores in vas recipiens deſtillave-
runt & cum nihil amplius aſcendit auge ignem cum ſiccis vel aliis
ſimilibus lignis, & per octo aut decem horas continua, donec ter-
ra quæ in fundo vaſis remanſit, benè ſit calcinata: quoniam ve-
rò in exigua erit quantitate, aliam fuliginem de novo deſtilla &
continua ut dictum fuit, donec ſufficientes habeas terras: quas
ex alembico exemptas in parvam ollam non vitreatam aut in cu-
cibulum impone. Aquam & oleum quod deſtillaſti cum in fun-
dibulo vitreo in quo oleum aquæ ſupernatabit, facile ſeparare po-
teris. Hoc facto aquam per Mariæ Balneum rectifica, & ex illo
adhuc bis aut ter deſtilla, oleum enim non per hunc ignis gradum
ſed per arenam aſcendit, utrumque autem liquorem ſeparatim
ſerva. Super terram quam in predicta olla vel circubulo calcina-
veris, affunde aquam ſuam parumper calefactam & cum bacillo
tantisper move, donec ſal quod ibi manifeſtatum fuerit, per ignis
actionem planè in aqua iſta diſſolvatur. Aquam autem hanc per
deſtillationem abſtrahe, & in fundo ſal, armoniaci ſalis naturæ ſimi-
lis tibi reſtabit, qui ſi urgeas elevabitur. De quo in ſuo loco ple-
nius dicemus, ubi de ſalibus tractabimus. In terris non eſt ma-
gna cura ponenda, præcipuæ enim in cineribus ſunt quærendæ u-
ti & ſal fixum quod mediante aqua ex cineribus extrahitur.

Hic fuligine relicta ad terrarum ſubjectum melius decla-
randum digredimur. In hoc elemento cæteris craſſiore & ma-
gis materiali quod terram appellamus, tres ſubſtantię ſunt conſi-
derandæ, quas Hebræi melius diſtinxerunt quam nos, tria ipſi
nomina imponendo. *Eres, adamah, & jabaffah.* *Eres* pro-
priè eſt limus. *Iabaffah* ſabulum, & *adamah* argilla. Lava ter-
tam communem cum aqua, & aquam cum limo quem ſibi attra-
xit in aliud vas in funde. Hanc lotionem repete donec de terra in
fundo nihil remaneat præter arenam, quæ in ſcriptura, arida vo-
catur. *Et aridam fundaverunt manus ejus* Pſalm. 94. Ubi
proprius uſus vocabuli, *fundare*, eſt obſervandus: quia ſabulum
eſt ſubſtantia & retinaculum terræ, in qua cum limo, per certam
naturæ providentiam eſt mixtum, ut contra aquæ humiditatem
fieret firma: quod in cæmento apparet, pro cujus præparatione
ſabulum cum calce miſceatur, ne abſtergatur & diſſuat in ſuper-
veniente

*De Terra tri-
plici ſubſtan-
tia.*

Limus.

veniente humiditate, tùm etiam ut pondus addat calci, est enim sabulum valdè ponderosum. *Græce est saxum, & onerosa arena* Proverb. 27. Limus verò multo levior est, in quo mineralia, vegetabilia & animalia procreantur, quod experientia testatur. Si enim purum limum acri exposueris trium septimanarum spatio, lapillos, herbas vermes & limaces aliaque animalcula in illo producta invenies. Quod de nutrimento per individua ista exiucto reliquum erit, sabulum erit omni humiditate privatum, quod agri nos docent, illi enim propter nimiam sui culturam & seminationem stercoreatione omissa, ex fertilibus sabulosi & steriles fiunt.

Sabulum.

Sabulum enim nihil producit ut in desertis & littoribus apparet, undè proverbium natum est. *Littus aras* id est Inutilem & vanum laborem agis. Cùm quodvis Elementum duas habeat qualitates unam propriam, alteram verò sibi appropriatam, siccitas propria terræ qualitas erit, frigiditas enim magis aquæ convenit. Unde terra ut jam dictum fuit, Hebræis *labassub* & Græcis *ἐγγὺς* sicca & arida dicitur, *& vocavit Deus aridam terram* Gen. 1. Limus magis est aquaticus *Ex grossis enim aqua terra concreatur* inquit Hermes, quod in nive, grandine, pluvia videmus in quibus cum aqua condensata multus limus mixtus est, ex quo ut dixi, omnia hic infra in tertis producantur. Ipse etiam homo ex hoc limo formatus fuit, unde omnem terræ fertilitatem ab aqua esse sequitur. *Deus creaverat omnes terræ plantas priusquam crevissent, & omnes herbas campi priusquam germinassent: Nam Dominus nondum pluvias dederat super terram, sed scaturigo ascendebat ex illa qua superficiem humectabat.* Paraphrastes Chaldæus vocabulum scaturigo aut fons vertit onkelos, quod vaporem aut nubem significat, quæ ex vaporibus generatur quos Sol rursus usque ad mediam aeris regionem attrahit, ut inde terra conspergatur.

Sed neque limus, neque sabulum, neque argilla, vel simpliciter per se, vel in omnium compositione considerata, sunt terra illa virgo & pura, quæ in omnium compositorum elementarium centro, id est profundo ipsorum est inclusa: Hæc enim nihil producit, quia est incorruptibilis, quod igitur corrumpi nequit, nihil producere potest quod corruptioni sit subiectum, quod ex igne sale & sabulo vitri naturam habente apparet. Quæ omnia sunt substantiæ non solum per se incorruptibiles, sed etiam tales, quæ illas res, cum quibus miscentur, à corruptione præservant: quod herbæ, fructus, carnes, pisces & aliæ res testantur quæ salitæ aut in sabulo sepultæ diutius conservantur: Mumix hoc quoque docent, illorum videlicet qui per loca deserta iter facientes in arena suffocantur & sepeliuntur, corpora enim ista per multos an-

nos ibi æquè conservantur ac si multo balsamo & aromate condita fuissent. Terra itaque ista de qua nobis est sermo, ex duabus substantiis incorruptibilibus formatur, sale & arena, mediante aqua quæ super illis congelatur: quod nobis in pulcherrimi vitri cristallini præparatione demonstratur, quæ in sale Sodæ ut vocant, consistit, cum quo sabulum pro retinaculo commiscetur, absque hoc enim si esset, totum sal in acerrimo igne quem ut operationi aptus sit experiri necesse habet, in fumum abiret. Posthæc in substantiam claram cristallinam cum additione minii ex plumbo parati, depuratur. Sunt quædam quæ sabulum suum se cum ferunt, ut est filix carpinus & fagus &c. Sed ad tractatum nostrum de auro & vitro super cap. 28. Jobi. hæc melius pertinent ubi Jobus de sapientia loquens dicit. Nihil cum illa comparari potest neque aurum neque vitrum.

Terra igitur hæc tam excellens & incorruptibilis, non est illud vile & crassum elementum quod pedibus calcamus, & ex quo per agriculturam alimentum eruimus, sed illa clara & transparentes de qua in Apocalypsi 21 mentio fit. *Vidi novum cælum* „
& novam terram: & sancta civitas erat de auro puro, simi- „
lis vitro puro & platea ejus erant ex auro lucente & splen- „
dente. Ecce quomodo aurum & vitrum jungat, quod per „
 ignis depurationes producit: Hæc enim ultima ejus actio est, „
 nec plus potestatis in illud habet, quam ut vitrum depuret, sicuti „
 aurum etiam purgat, quod Sol in millenis annis producit. Ad „
 hujus rei imitationem ingenia speculativa omnes conatus impen- „
 derunt, ut mediante igne ex inferiorum elementorum & ipsorum „
 compositorum corruptione, substantiam incorruptibilem extra- „
 herent, quæ ipsis exemplar esset ejus, in quod universus mundus „
 tandem erit reducendus. In hunc finem hîc de fuligine, repræ- „
 sentationem & imaginem operum naturæ in vaporibus & exha- „
 lationibus fumimus, ex quibus metæora & mediæ regionis aeris „
 impressiones formantur. ubi aqua aqueas, oleum igneas & in- „
 flammabiles repræsentat: quod oleum prorsus est impurum, quia „
 combustibile est & ad terræ virginæ procreationem inutile, quâ „
 terram quidam Philosophorum lapidem vocarunt, quem tot a- „
 vari, & ignorantes quæsiiverunt nec tamen obtinuerunt: quia „
 clausis oculis, sordida lucri illiciti cupiditate obfuscati incedebant, ut simul & semel Midâ ditiores fierent, ex quo desiderio „
 tandem nihil præterquam asininas aures obtinuerunt: Lapidem „
 illum non appetebant ut Deum laudarent, & mirabilia ejus opera „
 admirarentur secundum illud Job. 37. *Considera mirabilia Dei.* „
 Nemo enim excellenti artifice aliquid gratius facere poterit, quam „
 opera ejus cum admiratione & æstimatione contemplari, nec „
 quicquâ ei magis adversum, quàm eadem dedignari & spernere.

*De terra Philo-
sophica vitri-
ginea.*

*Alchymista
ignorantes.*

De his Paulus Ephes. 4. ita loquitur. *Habent cogitationes tenebris obscuratas, & peregrini facti sunt à vita Dei, propter ignorantiam quæ est in illis, per excacationem cordis ipsorum.*

*Destillationis
Fuliginis con-
tinuatio.*

Accipe igitur oleum quod ex fuligine extractum fuit, & ex arena bis aut ter destilla; hoc enim oleum est unum ex illorum numero quæ diutissimè durat. Peracta extractione aquæ & olei, & calcinatione terrarum, quæ in fundo vasis remanserunt, aquam terris affunde, & per decem aut duodecim dies ad putrefaciendum in fimo colloca deindè aquam per destillationem abstrahæ, & hoc facto terras per septem aut octo horarum spatium in flamma ignis calcina. Aquam terris istis iterum affunde, putrifica, distilla & calcina, & repete ut supra: Nam per aquam & ignem terræ calcinabuntur, donec omnem suam aquam biberint & retineant, aut maximam ejus partem: quod sexta aut septima reiteratione fiet. Hoc facto, da ignem sublimationis, & elevabitur terra pura clara & crystallina in centro inclusa. Aqua ista magis quas habet proprietates & virtutes, sed terra ista multo majores. De qua re hîc ulterius agere, nunc non est animus. Ex terris quæ post terræ virginæ elevationem remanserunt, sal per dissolutiones suæ aquæ & vitrum extrahi potest. *Omne enim præparatum propria humiditate, nullam nisi vitrificatorem præstat fusionem* ait Geber. Tres autem hîc reperiuntur, duæ volatiles, aqua & oleum, & tertia fixa & permanens, quæ congelata est, videlicet sal. *Quod est super omnes alias humiditates expectans ignis pugnam:* inquit idem Geber: Nihil enim humidius & magis unctuosum est, & quod ignem melius ferat quàm Sal. Sal vulgare in igne etiam liquefcit, postquam ter aut quater fuerit calcinatum & solutum, de quo apertius in suo loco dicemus.

CAPUT XXXIII.

*Interdum Au-
thor de fuli-
gine.*

De Fuligine.

PAULO fufius de fuligine egi, quia in hoc subjecto plura secreta observari possunt, sicuti etiam in carbone petræ & vitrificato ferro de quo cumuli magni in fornacibus & officinis ferrariis conspiciuntur, ex quibus ferri exuviis vitrificatis quamvis siccissimæ sint, nihilominus aqua & oleum extrahi potest. Adhuc unum de fuligine addere lubet. Cum ignis ligna aut combustibilem aliam materiam comburit, aquosam humiditatem intus contentam fugat, & ex oleosa aut aerea substantia nutrimentum petit: terrestris verò materia infra calcinata manet, in qua sal residet, quo per aquæ lotiones & dissolutiones separato, nihil nisi limus restat, quo per frequentes ablutiones abstracto, tandem sabulum vitrificationi commodum, tibi occurrit. Hactenus de

uno excremento ignis, qui in prædictis non acquiescit, sed per impetuositatem & ardorem suum sursum semper tendens, harum substantiarum partem subtiliorem sursum rapit: Applicemus hoc ad capellas examinatorias. In quibus pars plumbi in fumum abit, sicuti fit in igne qui fuliginem procreat: pars verò ipsius sulphurea comburitur, pars in capellam, in forma. ferè vitri vel encasti, se insinuat: De duabus prioribus partibus nulla nobis est cura, quia avolant & dispereunt: Sed capellas, in quibus vitrificatio ista est impastata contunde & tere & aqua tepida lava ut ab immunditie & crassitie sua liberentur: deinde pone illas in vas descensionis & fortissimo fulliam igne urge, addito sale tartari & per foramen infra vergens metallina materia exhibit, quâ cum recenti plumbo in capella examinata, multo plus metalli reëtificati, quam prima vice, habebis: & hanc practicam repetendo magis ac magis proficies. In summa qui patientiam plumbum in igne benè moderato & continuo coquendi haberet, qui fusionem plumbi non excederet, id est ut plumbum semper fusum maneret, & non ultra hunc terminum procederet, addita aliqua argenti vivi & sublimati portione ad impediendam calcinationem & in pulverem reductionem, Is aliquo tempore elapso, Flammellum non frivole & impertinenter locutum fuisse experiretur, cum dicit granum fixi potentiâ in plumbo contentum, videlicet aurum & argenteum in illo multiplicari & crescere sicuti in arboribus fructus:

*De capellis
seu cineritiis.*

CAP. XXXIV.

JAM ad olea longæ durationis redeo: De quibus si quis partem aliquam tantum percurrere vellet, volumen fieri posset. De illo ergò quod ex vini tartarò Montispeliensi paratur, quodq; magni est momenti aliquid solum dicam. Tartarus subiectum est quod iis qui in igne se exercent subinde nova documenta subministrat. De hoc tartaro subtiliter pulverisato accipe quantum voles, & pone in catinum vitreatum cum aqua fontana pura super tripode seu furno collocatum, ut modeste coquatur, & cum penna sordes despuma: crustulas argenteas quæ elewantur cum frusto vitri concavi vel concha quæ in piscinis reperitur, tam diu collige, donec nullæ amplius eleventur, & aquam pro ea ratione qua consumitur affunde. Aquam tandem per inclinationem defunde, & reliquias in fundo in sabuli forma existentes separatim serva, crustulas collectas in recenti aqua leniter denuò coque, & illas quæ in hac coctione elewantur, & primis clariores & lucidiores erunt, collige & si quæ in fundo remanebunt separa. Hunc laborem sexies aut septies repete, donec crustulæ

*De Tartari
Destillatione.*

„ flulæ tuæ claræ sint ut argentum aut perlæ. Exsicca illas in sole
 „ vel juxta ignem super linteo & in retortam nudam pone, & cum i-
 „ gne gradatim aucto destilla, & ex rostro retortæ liquor rivuli la-
 „ ctis instar prodibit, qui in recipiente in oleum solvetur. Redi-
 „ stilla hunc liquorem super sabulo aut sale tartari calcinato, (cal-
 „ cinatur autem tartarus in olla non vitreata in igne reverberationis
 „ aut inter carbones) deindè dissolue illum cum aqua calida, filtra
 „ & congela, & restabit tibi sal album, quod in liquorem solvetur,
 „ qui tunc oleum tartari vocatur. Aut postquam tartarus benè
 „ fuerit calcinatus, resolvatur in humido: Liquor iste magnæ est ef-
 „ ficaciæ, omnis generis lichenes enim curât. Ex sabulo quod in
 „ fundo mansit, & in crustulas argenteas se elevare noluit, magis
 „ exquisitum oleum & minùs combustibile poterit destillari.

CAPUT XXXV.

„ **TARTARUS** alio insuper modo tractari potest ideoque in
 „ ejus tractatione insistimus quia cū fuligine nescio quam habet
 „ convenientiam. Nam sicuti fuligio est quasi ignis excrementum
 „ ita tartarus & fex sunt excrementum vini, quod magnam cum i-
 „ gne habet affinitatem. Accipe ergò tartarum pulverisatum &
 „ pone in catinum vitreatum, affunde ei aquam calidam & cum ba-
 „ cillo circumagita, deinde sine residere paululum, & aquam tarta-
 „ ro imprægnatam quæ limi instar erit, in alium catinum defunde:
 „ & aliam aquam tepidam ei affunde: & hoc toties repete donec
 „ aqua clara fiat, quod tertia aut quarta vice fiet. Et in fundo su-
 „ pra dictum sabulum restabit, quod exiccatur in aceto distillato,
 „ non verò in aquâ communi dissolvetur. (Spiritus Vini quoque
 „ illud dissolvit, parvo temporis spatio, cum neutrum ex illis ali-
 „ quid amplius assumere volet.) Quod reliquum erit, aquâ com-
 „ muni lava, deindè lentè exicca, in retortam impone & conveni-
 „ ente ignis gradu paulatim aucto, oleum odoriferum ut spicæ nar-
 „ di oleum distillabitur, quod unum est ex secretis Raymundi Lul-
 „ lii, & principalis clavis atque introitus ad metallorum disso-
 „ lutiones. Accipe nunc supra dictas evacuationes & indè crustu-
 „ las eleva ut prius dictum fuit. Plura alia de tartaro hîc inseri
 „ possent, quæ verò diximus non vulgaria sed de experimentis no-
 „ stris sunt deprompta. In aceti destillatione, postquam quod cla-
 „ rum est indè destillatum fuerit, cum fumi albi apparebunt, qui o-
 „ leaginitas combustibilis ejus sunt, accipe feces restantes (sed suf-
 „ ficiente quantitate opus erit) & in cellam aut alium locum frigi-
 „ dum pone & lapilli crystallini ibi generabuntur, quos de suo sedi-
 „ mento per aquarum ablutionem separa & exicca, ex quibus o-
 „ leum non parvi æstimandum extrahere poteris. Adeò certè admi-
 „ rabiles sunt substantiæ quæ ignis arte ex vino extrahuntur.

Peraquæ

Pleraque olea de quibus hactenus verba fecimus combustibilia sunt, & hac de causa tristis odoris, & empyreuma olentia cum ardent, ideoque per aliquot dies aeri & insolationi ad tollendum empyreuma, sunt committenda. Ergo Compensationis loco, nunc de bonis & grati odoris oleis dicemus, ex quibus illud quod Ben vocant primò nobis occurrit, quod perfumatoribus in usu est, quodque colore odore & sapore caret, ideoque omnes qualitates quas quis ei applicare voluerit facile suscipiet. Si cum sabulo mixtum & destillatum fuerit, diu conservabitur, nec ingratum odorem spirabit, sed nimis charè emitur. Cætera olea uti sunt olivarum, napi, seminis Cannabis, & sesaminum quoque quod apud nos rarum est, & alia similia olea quæ per torcular aut prælum exprimuntur, quamvis sabulo mixta aliquoties adjuvante igne destillentur, fortem odorem suum non deponunt, qui tamen pro ratione depurationis ipsorum diminuitur & diuturniora fiunt. Olea salviæ, thymi & piperis & similia alia quæ instrumento ad hoc apto destillantur, nunc prætereo, quia ad magnum ancillas usque illorum artificia sunt divulgata, & de illis loqui me pudet. Oleum Benzoinum rarius est & minùs cognitum, ideoque etiam factu difficilius. Accipe igitur Benzoinum, & in pulverem grossum contunde & spiritu vini, ad tres digitos supernatante mixtum in retortam impone; & per duos vel tres dies super cinerum igne modesto, ne spiritus vini destillare queat, relinque, & subinde commove. Quo factò retortam; in catinum sabulo plenum, super furno colloca; Et igne lento spiritum vini primò destilla, deinde per gradus decentes aucto igne, filamenta qualia in plumbi & argenti vivi dissolutione conspiciuntur, apparebunt, unde satis patet, Benzoinum de illis participare, nam cuprum dealbat, & aurum animat, & in decoctione ligni guajaci conjunctum mirabiles effectus profert: uti etiam tartarus qui multum argenti vivi in se habet. Quando igitur filamenta ista seu aciculæ apparebunt, gradum illum ignis continua, & sine ut in retorta aliquandiu ludant, donec planè dispareant. Interim bacillus ad manus sit, quem in retortæ collum intrudere possis, nam filamenta ista instar medullæ ibi inspissabuntur, quæ si non confestim tolleres, vas tuum creparet: Cum medulla ista seu gummi totum transiverit, in forma quadam butyri, quod postea in vas recipiens se præcipitabit, oleum pulchrum clarum, & hyacinthini coloris & fragrantis odoris, incipiet destillare: post hoc, aucto igne crassius & nigrum oleum prodibit, quod in aliud vas recipiens erit capiendum. Jam accipe illud gummi seu medullam albicantem quam ex retortæ collo extraxisti, & spiritu vini quem in principio indè abstraxisti lava, qui tincturam citrinæ seu crocei coloris indè extrahet, medulla verò albissima erit,

& gratissimi odoris, diversi coloris rebus ex illa conficiendis inferviens. Abstrahere nunc Spiritum vini per balneum & in fundo vasis tincturam croceam, benè olentem, & magnis virtutibus præditam habebis. Nigrum oleum summus balsamus est pro vulneribus: Ex terris quæ restabunt magnæ efficacæ sal extrahi potest. Sic itaque ex Benzoino quinque aut sex substantias habebis, gummi album cum sua crocea tinctura, duo olea & sal unum.

CAP. XXXVI.

SPIRITUS vini qui ejus est principale dissolvens, sine quo in hac operatione nihil fieri posset, storacem calamitam, labdanum, myrrham & similia gummata dissolvit, ex quibus oleum per idem medium vehiculum spiritus vini extrahitur, eodemque modo quo in Benzoino, excepto tot diversarum separandarum substantiarum labore. Ex myrrha quoque liquor extrahitur ad vestigia ex scabie relicta delendum aptus. In hunc finem accipe ova dura & per medium fissis vitellum exime, deinde foveam albuminis ovi, granis myrrhæ imple & cum altera ovi parte tege, & ad aerem in loco solis splendore exempto, in tempestate serena per tres aut quatuor dies expone, & in liquorem melli aut rori spisso similem myrrha resolvetur. Idem cum thure fiet.

CAP. XXXVII.

De Oleo sulphuris.

EX sulphure quoque oleum combustibile cum spiritu vini & per alias insuper vias extrahitur. Nam sulphur ex duabus substantiis constat, una inflammativa, altera aluminosa & vitriolica quæ flammam non concipit, unde liquor, sulphuris oleum vulgò vocatus procedit, qui oleo vitrioli quod magis causticum & urens est, majores habet virtutes, tam in multis internis quam externis affectibus, utpotè cancris, ulceribus oris, dentium dolore, carcinomate & aliis similibus, in quibus modestiùs agit. Fac igitur fomitem ut minimus digitus spissum ex gossypii filis, duab⁹ ulnis longum, cerâ cum therebinthina liquata obductum, sicuti candelas cereas facere est consuetum. Præterea accipe ollam terream vitreata, in qua fac de sulphure grosso modo contusum stratum, huic strato circulum unum, ex fune tuo præparato contortum, impone; jam denuo fac stratum de sulphure, & insuper ex fune tuo circulum, & sic continua usque ad ollæ summitatem, in qua apex funiculi tui promineat, ut accendi quear. Cujus loco sclopetarius funis eundem effectum præstare poterit. Jam ollam sic instructam sub camino colloca, & desuper alem-

bici

bici pileum suspende, cujus orificium ollæ orificio respondeat: quæ orificia non arctè conjungi sed pollicis spissitudine à se invicem distare debent: Prædictus pileus quoque prius luto ad pollicis spissitudinem muniendus erit. Fomitum tuum nunc accende ut sulphur urat, quod fumum album in alembicum mittet, unde in liquorem solutus, florum arboris persicæ colore in recipientem decidet quem in hunc finem applicuisti: Hæc operatio autem melius in humida quam in sicca tempestate procedit.

CAP. XXXVIII.

IN oleorum istorum declaratione prolixi fuimus non solum ideò quia ut plurimum ab ignis actione procedunt, de quo hic agitur, sed etiam quia igni nihil magis affine est quàm olea, adipēs, unctuositates, resina, therebintina, gummata & similes substantiæ inflammabiles, quæ verum ejus pabulum sunt & nutrimentum. Quia igitur eò usque processimus, hoc orationis tractu ad ignes quos Græcos vocant ulterius pergere non absolum erit: Hi ignes aqua extingui nequeunt, eorumque magna est diversitas. Fundamentum ipsorum sunt, sulphur, bitumen pix atra & resina, therebintina colophonium, sarcocolla, oleum lini, petroleum, & oleum laurinum, Sal petrae, Camphora, sævum, adipēs, & aliæ flammam faciliè concipientes unctuositates. De istis ignibus Græcis Plutarchus loquitur in tractatu de usura non exercenda. Et in Zonare tom. 3. in vita Constantini Pogonatae dicitur, Anno salutis sexcentesimo octavo, cum Sarazeni Constantinopolim obsidione cingerent, architectum quendam nomine Callinicum, artificialem ignem produxisse, quo navigiorum classis Sarrazenorum fuerit destructa: Sed tormentarius pulvis & artificia quæ ex illo possunt parari, illos ignes post se longè reliquerunt, ex quo pulvere maxima nostrorum ignium artificialium pars, hodiè præparari solet, ut sunt diversæ formæ & figuræ crepitacula & ignes in altum missiles, quæ in specie hic enumerare supersedeo. Accipe igitur libram unam salis petrae, octo uncias sulphuris & sex uncias pulveris tormentarii, redige hæc omnia in unum corpus pro confectioe globorum (quos granatos vocant,) & aliorum crepitaculorum. Sed ad ignem, ligno alique materiæ faciliè flammam concipienti alligandum, misce libram unam resinæ, quatuor uncias picis nigrae, tres uncias colophonii & quinque uncias sulphuris; Tere gummata & iniice sulphur liquefactum: quo refrigerato contunde iterum & in oleo laurino vel oleo lini macera. Alia adhuc est compositio multo violentior sed periculosior. Liquefac libram unam sulphuris in catino vitreato, & injice in exigua quantitate cum prudentia, quatuor uncias pulve-

De igne Græco.

Historia.

Compositio ignis Græci periculosa.

ris tormentarii grossorum granorum, & tantūdem salis petrae, movendo prudenter cum virga ferrea: aufer ab igne & sine exiccari. Hæc si cum prædictis artificiis mixta fuerint, mirabiles effectus præstabunt. His rebus parum vitri confusi quoque admisceri solet, quod cum calefit, consequenter materiam quæ inflammatur calefacit, undè ardor ejus intensior fit & diutius durat. Camphora incendium in aqua fovet, quod etiam aliæ pinguedines, maximè vero therebintina per balneum destillata præstat, qua nihil subtilius est & magis inflammabile, sed nimis exorbitans hæc est investigatio in illas res, quæ generi humano in exitium cedunt, cujus nullus foret finis si quis ulterius progredi vellet.

CAP. XXXIX.

REDEUNDUM ergo nobis est ad propositum undè fumus digressi, quod duos concernit ignes, quorum unus supra per Palladem seu Minervam, alter verò hîc infra per vestam est denotatus: qui quamvis procul à se invicem distent, nihilominus tamen tantam habent affinitatem, ut alter in alterum facillimè transmutetur. Per solis radios, mediante phiola aqua repleta, ignis accenditur, teste Plutarcho in vita Numæ: Aut mediante speculo ardente, cum quò in ditione Aurelianensi, mense Januario, facis baculum confestim accendere vidi. Ignis contra, per multos anfractus & retentiones desuper & à latere institutas, per revolutiones circulares inquam in modum labyrinthi, in furnis quos circulares vocant circumductus, de ardore suo tantum remittit, ut calor suus, caloris naturalis, vivificantis & nutrientis naturam induat, cum antea urens, coquens & consumens fuerit: In tali furno calor verum fateor, aliquando Romæ plus quam centum & viginti pullos gallinaceos una vice mihi exclusit, ex ovis quasi sub gallina fomentatis.

CAPUT XL.

De igne vestalium & Persarum.

IGNIS Persarum & Vestalium Romanorum, tanquam sacrosanctus ab utrisque in magno honore habitus fuit. Ad Persas quod attinet. Strabo lib. 15. scribit. Magos solitos fuisse ignem in cineribus conservare, & coram illis quotidie preces suas peregisse, quod mysterio non caret: cineres enim mundum sensibilem denotant; & corpus hominis quod illum repræsentat, nihil aliud est quàm cinis, ignis verò intus latens, vitæ scintilla est, qua animatur & vivificatur. Cineres autem istos oportebat esse de arbore quadam gummosa, ut ignis ibi diutius duraret, qualis est juniperus, ex qua aliquando carbonem vivos, in strato super strato

ex propriis ipsorum cineribus parato ultra annum integrum conservavi, inclusis omnibus in doliolo bene clauso ne ullus aer subiret. Hūc illud respicit Psalm. 119. *Cum carbonibus juniperorum.* secundum Hebræos, *desolatoriis.* Cum his carbonibus ardentibus Persæ lumina templorum suorum extincta accendebant. Vestalibus autem virginibus, quando non nunquam ipsarum ignis ut fieri solet extinguebatur, lumen de alio lumine sumere, non erat licitum, sed ex radiis solaribus ignem suum denuò accendere oportebat. Neque etiam donec ignis sponte sua vel fortuito casu extingueretur expectabant, sed singulis annis primo die Martii illum ex cœlesti igne renovabant, ut Ovidius 3. Fastorum meminit.

*Adde quòd arcana fieri novus ignis in ade
Dicitur, & vires flamma reserata capit.*

De hoc Macrobius lib. 2. Saturnalium cap. 12. quoque inquit *Primo die Martij Vestales novum ignem super altaris sue Deæ accendebant, ut cum anni renovatione, curam & sollicitudinem ignem ab extinctione conservandi renovarent.* S. Augustinus lib. 3. de Civitate Dei cap. 18. ait, In quanta existimatione sacer ignis Romæ fuerit, indè cognosci potest, quod cum urbs incendio flagraret, Metellus Pontifex Maximus flammis vitam suam exposuit, ut istum ignem, ne cum peregrino igne misceretur, salvaret: cui nihil magis simile est, quàm quòd Levitici 10. extat. Si miseri isti obcæcati homines, qui symbolis & mysteriis religionis superficialiter in externo cortice adhærebant, (uti quoq; Judæi faciebant, à quibus maximam suarum traditionum partem sumserunt,) cognovissent, quid sub symbolis lateret & præfiguraretur, credibile est quod multo majoris æstimassent. Quidam ajunt sacrum hunc Vestalium ignem, ex multo duorum lignorum attritu accendi solitum fuisse, aut perforando illa cum terebra, ut Festus ait & Simplicius super 3. Aristot. *de cælo* Plin. lib. 16. cap. 4. *Duo ligna contra se invicem colliduntur, unde ignis excitatur, qui à samite ex pulvere foliorum desiccatorum confectus, vel ex fungo arboris parato excipitur, sed nihil hîc melius conducit, quàm hadera lignum cum lauri ligno collisum.* Eandem hanc inventionem Indiæ occidentalis incolis consuetam esse inquit Gonzalo Oviedo in historia sua naturali illarum regionum lib. 6. c. 5. Duos baculos angustè colligant, & in medio juncturæ bacillum teretem inserunt, cum quo attritio fit, donec ignis per istam frictionem & aeris rarefactionem accendatur. Ab ista accensione ignis nova, ut ostendatur nos ad meliorem vitam renasci oportere, non multùm alienæ sunt Cereemoniæ Ecclesiæ Romanæ, cum in vigilia Paschatis & Pentecostes

*Ignis ex attritu
in baculorum*

occasione Consecrationis fontium, magna candela cerea accenditur, de cuius lumine cætera lumina omnia desumuntur.

Moyſis ignis primùm de cœlo miſſus fuit & uſque ad templi Salomonis conſtructionem duravit, tunc de cœlo denuò fuit renovatus & uſque ad tempus Regis Manaffis ſubſtitit, cum Judæi captivi in Babylonem abducti fuerunt, antequam autem abducerentur, Levitæ ignem iſtum in fundo putei abſconderunt, in quo ſeptuaginta annis elapſis poſt reditum ſuum eundem in forma aquæ viſcoſæ & albicantis invenerunt, ut ſupra quoque dictum fuit. Eulancias in Corinthiacis ſuis ſcribit: Tempore Antigoni filii Demetrii ſcaturiginem aquæ calidæ prope urbem Methanam produiſſe: ſed illam in principio non in aquæ ſed in ignum flammæ forma, quæ in aquam calidam & ſalſam converſa fuerit apparuiſſe. S. Ambroſius diſcurrens de hac aqua Levitarum in 3. officiorum ſuorum ſcribit, quod hoc ſatis oſtendat, ignem iſtum, fuiſſe ignem perpetuum, qui aliundè non deſumitur, ad ſignificandum, quod non deberent agnoſcere Deum alienum, neque aliam religionem & ceremonias, quam illas quæ ipsis conſtitutæ erant per SPIRITUS SANCTI inſpirationem qui per ignem fuerit denotatus. Nam ex 10. Levit: ſatis videre eſt, quã malè filiis Aaronis Nadab & Abihu ceſſerit, quod Deo peregrinum ignem offerre voluerunt. Omnis igitur falſa doctrina, idololatria, hæreſis & impietas peregrinus ignis vocari poteſt, qui animam devorat, ſicut febris corpus cum vita, per quam ſuſtentatur, conſumit: verus autem ignis de cœlo miſſus SPIRITUS SANCTUS eſt, qui corda & conſcientias noſtras ſalit, id eſt à corruptione præſervat, ut Propheta Jeremias cap. 20. loquitur poſtquam illo dotatus erat. *Tunc fiebat ſicut ignis urens in corde meo, & incluſus in oſibus meis, & ego deſiciebam quia non poteram perferre.* Quod SPIRITUS SANCTUS non ſolùm ſit lumen ſed etiam ipſe ignis, apud Jeſaiam extat cap. 10. *Lumen Iſraelis erit in ignem & Sanctus ejus erit in flammam.* Nam ſicuti alii ignes, qui potentiales ſunt & ex ſalibus igneis conſtant, actionem ſuam non exercent in partem mortuam inſenſibilem & naturali ſuo calore deſtitutam: Ita SPIRITUS SANCTUS in corda refrigerata non agit, quæ ſcintillas ejus & invitationes ſuſque deque ferunt, & illis contumaciter refragantur: Eodem modo quo calor Solis & ignis terram & argillam potiùs magis indurat, quàm ut rem inſtar cææ, butyri, vel pinguedinis liquidam reddat. *Alius enim aliorum in patientis ſunt poteſtate.* Hinc videmus ignem diverſos producere effectus, in ſubſtantiis diſſimilibus, non tamen planè contrariis & per directum oppoſitis, uti ſit cum carboni nigredinem, calci verò albedinem inducit, & illis virtutem ſuam imprimi:

Scd

*Ignis de cœlo
miſſus,*

*Diverſi effectus
huius ignis.*

Sed inverſo planè modo : Nam cum ignis mos ſit per aquam extinguì, ipſa aqua inflammatur & vivificat ignem in calee latentem ; Quod egregiæ meditationis anſam nobis præbet. Quod ſicuti ignis eſt ſymbolum vitæ, ita aqua igni contraria, eumque extinguens, per conſequens deberet eſſe ſymbolum mortis, quia aqua à natura ſua ſemper deorſum, ignis autem ſemper ſurſum tendit, ubi eſt vita. Strabo libr. 15. de Brachmannis loquens, inquit. Mortem eſſe vitæ novam nativitatē : & hanc vitam temporalem, non eſſe niſi conceptionem, quæ cum terminum ſuum eſt aſſecuta parturit mortem, ut à morte tranſeat ad vitam æternam. Ad Strabonis imitationem Seneca in epiſt. 103. ait. *Dies ultimus vitæ noſtræ quem tantopere timemus, dies æterni regenerationis eſt. Relinquamus ergò alacriter id quod nobis eſt oneri importuno, Quare ſic ſolumus tergiverſari, quaſi corpore iſto caduco priores non fuiſſemus, in quo incluſi & abſconditi habitaviſſimus. Omnibus viribus reſiſtiſſimus, & moras neſtimus, ſed non ſine cauſa, nam magno conatu à matre noſtra parturiente excluſi fuimus, ploramus & lamentamur cum illum attingimus diem quem ultimum arbitramur : Sed lamentationes clamores & ploratus iſti, nunquid indicia ſunt & nota, recens nati ? Et paulò antè magis Chriſtianè ſic loquitur. Relinquam hoc corpus iſti, ubi illud inveni & indui, & ſurſum ad Deos immortales me conferam, quamvis nunc quoque abſque illis non ſim : Sed dum à ponderoſa terra maſſa hic, in humili ſeculi mortalis commoratione detineor, ſensualitas mea alteri multo meliori & longiori vitæ vult repugnare. Quemadmodum per novem aut decem meſes in ventre matris noſtræ fuimus incluſi, qua nos iſti non proſe præparat ſed ut ad illum locum tandem perveniamus, ad quem transmiſſi debemus, quando perfectè conſummati & ad reſpirandum idonei facti fuerimus, & in aperto extra ciſtam in qua formati fuimus, ſubſiſtere poterimus, Ita quoque durante hoc temporis ſpatio, quod ab infantia ad ſenectutem uſq; percurrimus, maturi ſimus ad pergendum eò ubi alia origo, & novus rerum ſtatus nos expectat. Hæc omnia Eccleſiæ noſtræ Romanæ traditionibus nihil derogant, quæ loco dici nativitatibus Martyrum, diem mortis ipſorum celebrat.*

CAPUT XLI.

UT concludamus ea quæ ſupra de igne & quatuor mundis dicta fuerunt, dico, quod intelligibilis, totus eſt luminofus : cœleſtis ſplendens & calidus propter ſuum motum : Elementaris inferior lucidus calidus & urens, infernalis totus urens. Sic igitur

Tres proprietates ignis.

tres ignis proprietates sunt, lucere, calefacere, & urere, cujus effectus sunt mirabiles & operationes infinitæ, ignis inquam etiam Elementaris, à quo quia sensibus nostris est proximior initium dicendi facere constituimus. Rabbi inter Hebræos valdè celebris, scribit. Quod à decem digitis manus per intellectum rectis & ductis plures operationes differentes procedere possunt, quam sunt stellæ in cœlo, quarum major pars ab ignis actione est, à quo ferè omnia instrumenta ad operandum commoda dependent. Primis hominibus ignis usus commodus fuit, qui ipsis loco omnium instrumentorum cooperantium erat. Ex motu ejus satis liquet, nihil igne splendidius & mobilius esse. *Sublato enim calore nullus fit motus.* inquit Philosophus Alphidius. Motus autem iste depurationem sibi habet conjunctam, *Nam ignis nihil sult, nisi res puras,* secundum Lullium. Nam non solum est omnium substantiarum purissima; sed etiam omnia in quæ agere potest, mundificat & purgat, & quicquid corruptibilitatis inesse potest eximit. *Lavabit Dominus sordes filiorum Israel spiritu combustionis* Jesaiæ. 4. idèò Græci illum ἀγνισμὸς purificationis vocant. Nam κατὰ πυρὸς vel κατὰ πυρὸς purificatio olim absque igne non fiebat, quod annua Ecclesiæ solennitas Candelarum vocata testatur. In omnibus Ecclesiis Orientalibus, quando Evangelii lectio fit, candelæ cereæ accenduntur, ut in Ecclesia Romana in festo Purificationis fieri solet. In gaudio quoque ignis accenditur, cujus symbolum ignis est; Et in festo S. Johannis Baptistæ ad imitationem ejus quod extat Luc. 1. *In nativitate ejus multi gaudebunt.* Item in victoriarum felici successu & ptolis Regiæ nativitate & similibus occasionibus Lætitarum.

Ignis gaudij symbolum.

CAP. XLII.

Ceremonia Baptismatis.

SUPRA ex 31. Numerorum allegavimus quæ ibi de duobus elementis purificativis, igne & aqua dicuntur. Hinc in baptismo mos factus est, cum aqua candelam ceream conjungere quæ infanti cum baptizandus exhibetur, in manum inditur. Quare in re Ecclesia ad columnam ignis respexit quæ de nocte & ad nubem (baptizabilem aquam) quæ de die Israelitas custodiebat. Quo etiam Johannes respexisse videtur cum Matth. 3. dicit. Se aquâ tantum baptizare ad poenitentiam, illû verò qui post se veniret in SPIRITU SANCTO baptizaturum in remissionem peccatorum: Ignis enim est signum SPIRITUS SANCTI per quem gratia confertur, qui in forma ignearum linguarum descendit super Apostolos in die Pentecostes. Act. 2. Stoici hac in parte nimis superstitiosi, hoc elementum tanti faciebant, ut dicerent, illud esse nescio quid vivens sapientissimum totius mundi, & omnium

Stoici de igne

omnium rerum quæ in illo continentur creatorem, quod cum iis convenit quæ supra ex Sapient. 7. à nobis fuerunt allegata. *Omnium artifex me docuit sapientia, quæ omnibus mobilibus mobilior est, attingit enim ubique propter suam munditiam.* Ubi duæ ignis proprietates sapientiæ tribuuntur. Motus & Puritas. In summa Stoici ignem Deum esse credebant ut S. Augustinus lib. 8. de Civitate Dei cap. 5. inquit. Zohar dum secundum summas suas contemplationes super Exodum, Danielis textum cap. 7. allegat. *Thronus antiquit dierum erat de flamma ignis, & fluxus ignis subtiliter currens saliebat de facie sua, alba sicut nix.* inquit. In fluvio isto ignis splendentis, vestimenta animarum sursum ascendentium lavari, & in illo veterem serpentis spumam purgari, sine illarum consumptione, quæ ibi à sordibus ex spuma illa acquisitis purgentur. rectè hoc ad propositum nostrum facit, quia experientia nos docet, quod pinguedines non nisi per alias pinguedines purgantur quæ se invicem tollunt, sicut smegma & lixivium nobis hoc præstare videmus, quæ omnia in pingui & unctuoso sale consistunt. Nisi enim hæc talia essent, potestatem nullâ in pinguedines & unctuositates haberent, quod ex aqua simplici patet, hæc enim contra res pingues nihil potest, propter contrarietatem, quæ ipsis non permittit ut se conjungere & unire queant: ubi enim nulla est permixtio, ibi quoq; exulat omnis alteratio, *quia quod non ingreditur non alterat* ait Geber. Cum ergo salia igneæ sint naturæ, ideò quoq; sordes & immundities purgandi proprietatem & effectum habent. Nam quemadmodum sal (ut porro inquit Zoar) putrefactionem cui omnis res corruptibilis est subjecta, impedit, ita quoque ignis amoris Divini in anima accensus & illam ab inquinamentis suis corporalibus mundans, hoc efficit, ut postquam debito modo fuit mundata, in sua puritate semper persistat, quia ignis iste immundam spumam adhærentem devorat & consumit dum novo & puro igne vestitur, quod alio modo fieri haud potuisset. Nisi enim purus iste ignis suppetias ei ferret, Cherubinus custodiam portæ horti deliciarum in mandatis habens & gladium igneum (ad impediendum arboris vitæ accessum) gestans, introitum ei non permetteret, à quo curiositas gustandi cognitionem boni & mali primos nostros parentes & nos hæreditario jure cum illis exclusit Gen. 3. hætenus Zoar. Quo nihil melius cum subjecto nostro concordat. *Omnis homo igne salietur & omnis victima, sale.* Nam salire hoc in loco & mundare seu purificare, unam eandemque habent significationem, sicuti etiam salire & urere propter similes quos faciunt effectus. *Vreres meos & cor meum* psal. 25. ubi vox urere ponitur pro purgare & mundare secundum Hebraicum & chaldaicum textum. Et Zachar. 13. *Vram eos sicut uritur argentum.*

Pinguedo pinguedinem tollit.

Salia habent igneam naturam.

gentum. Huc quoque facit quod Apostolus scribit ad Corinthios 1. 3. *Si quis adificat super fundamentum, quod est CHRISTVS, aurum, argentum, lapides pretiosos, aut ligna, fenum & stramen, hoc manifestabitur per ignem, qui examinabit opera cujusque. Si uritur, detrimentum accipiet, nihilominus tamen salvabitur sed tanquam per ignem.* S. Augustinus in multis operum suorum locis hunc locum citat, & 21. de Civitate Dei cap. 26. de vanitatibus interpretatur, quas quis nimis amplexus fuit in hoc seculo, quibus in futuro non fruetur, sed oportet ut per ignis purgationem aboliantur. *Quod enim sine illicito amore non habuit sine dolore urente non perdet.* Et de reliquo salvabitur sicuti per ignem, quia nihil ipsum de hoc fundamento deturbare potuit, super quod ædificavit. S. Ambrosii dictum Serm. 3. supra psalm. 118. hic quoque convenit. *Sicuti aurum optimum, ita quoque Ecclesia cum uritur damnum non patitur, sed splendor ejus inde magis ac magis crescit.*

Perfarum opinio de sui combustione.

Baptismus.

Perfæ existimabant, si quis se proprio motu combureret, animam suam ab omnibus iniquitatibus & peccatis purgari, quæ consumantur per flammam unâ cum corpore. Hoc Indum Calanum & quosdam alios permovere potuit ut eò usque pervenerint. Sed hujus purificationis loco baptismum habemus (Deus enim non vult, ut uno tantum momento vitam nos privemus) qui quacunque hora quis illum accipiat, nos lavat & mündat ab omnibus præcedentibus delictis: quo quidam abutentes, quantum potuerunt illum differebant: Alii verò pro defunctis se baptizari curabant. 1. Cor. 15. In Æthiopia si quis contra propriam Imperatoris sui personam Neguz dicti, conspirasset, & se baptizavisset, ante quam carceri mancipatus esset, à poena absolvebatur.

CAPUT XLIII.

Ignis proprietates.

PROPRIETATES ignis primò sunt illuminare & lucere, quod ipsi commune est cum Sole qui illum tamen longissimè superat: Deindè calefacere, digerere & coquere, quod Luminare illud etiam privativè præstat, ut ex illis rebus quas terra producit, appareret, sed quia naturalis calor illas ad ultimum & perfectum maturitatis gradum, pro usu nostro non adducit, ignis defectum ejus in plurimis quoad comestibilia compensat: Difficillimè cruda in nostram utilitatem convertere possumus, quæ igne cocta facilius sunt digestionis & minus corruptibilia, quia minus habent cruditatis. Præterea ignis res peregrinas & dissimiles separat; & postquam superfluitates, corruptentes sustulit, ex quibus aquosam humiditatem, ejicit, unctuositatem oleaginosa unâ cum terrestri.

restreitatibus remanentibus comburit & consumit, tandem res puras homogeneas colligit & in unum novum compositum unit: quod compositum tunc consistit in anima, spiritu & corpore, posthac inseparabilibus & incorruptibilibus: quæ ad tres mundos referuntur: Anima ad intelligibilem, spiritus ad cælestem: corpus ad elementarem: Non tamen est anima rationalis aut sensitiva, nec talis spiritus vitalis qualis in animalibus est, sed substantiæ ipsi æquipollentes: Hoc nos docet vitrum quod est imago quædam Lapidis Philosophorum: Hinc Raymundus Lullius rogatus de confectiōe lapidis Philosophorum, qua ratione imitari posset, respondit. *Ille qui sciet facere vitrum*, quia modus in utroque subiecto procedendi similis est. Talem fuisse preciosam substantiam illam ajunt, quam Hermolaus Barbarus in suis super Plinium annotationibus & Appianus in suis quæsitis Antiquitatum, ante centum circiter annos in territorii Padovani quodam veteri sepulchro inventam fuisse scribunt, cum hoc disticho, & insuper duobus aliis.

Namq; elementa gravi clausit digesta labore,

Vase sub hoc modico maximus Olybius.

Morienes Romanus ad Regem Ægypti Calid, in suo tractatu de metallica transmutatione ait. *Quicumque benè noverit animam purgare & dealbare, & facere ut ascendat in altum; & qui benè custodierit ejus corpus & abstulerit ab illo omnem obscuritatem & nigredinem cum tetro suo odore, tunc illa se in suum corpus poterit recipere, & in hora ipsorum conjunctionis magna mirabilia apparebunt.* Rhases quoq; in aliqua epistola tua ait. *Sic quævis anima se conjungit iterum cum suo primo corpore, quæ nullo modo cum alio se unire possit: & nunquam se amplius separabit: tunc enim corpus erit glorificatum, & redactum ad incorruptibilitatem & ineffabilem subtilitatem & fulgorem, adeo ut penetraverit omnes solidissimas res, quia natura ejus talis erit qualis est spiritus natura.* Quod Hermes his verbis innuit omnem rem solidam penetrabit. Mirandum est Philosophos Chymicos sub velo & tegumento hujus artis, quæ totaliter circa res materiales ut sunt metalla & quod inde dependet versatur, cum suis transmutationibus per ignem institutis, summa secreta intelligibilium & resurrectionis ad quam hæc res respicit, comprehendisse: In qua corpora erunt glorificata & ad naturam quasi spiritua-

,, Resurrectio
,, mortuorum
,, ex chymicis

lem redacta cui nullum obstaculum materiale poterit resistere, aut ejus actiones impedire. A quo non longè recedit Apostolus ad Cor. 15. Seminatur corpus animale & resuscitabitur spirituale. Est enim corpus animale sensuale, & spirituale, quod non est primum, sed animale sensuale, deinde sequitur spirituale.

„*tuale*. Artificium quoddam mihi est cognitum, cujus in diver-
sis subjectis habeo experientiam. Herbam quandam comburo,
de suis cineribus sal extraho & in terram femino, & eadem herba
inde renascitur. Oportet autem ut hæc combustio fiat in vase
hædæuseo, femineæ de sale dicimus. Interim unum de ex-

*Herba destru-
ta Revivifi-
catio.*

*Elementorum
quatuor repre-
sentatio.*

Solutio in hu-
mido per se,
est notanda.

Olei Theribin-
zina præpa-
ratio.

Balsamus.

Ufus Ol. The-
rebinthinae.

tionem ejus facere vix audeant, quia ad mirabilia opera introitus erat & via. Aliqui (ex quorum numero cum aliis est Riplæus) minium acceperunt, sed nimis est gummosum & difficilis dissolutionis, uti etiam cerussa & plumbum calcinatum. Ad me quod attinet, lithargyrio sum usus, quod nihil aliud est quam plumbum, nam ex una lithargyrii libra quatuordecim aut quindecim uncias plumbi extrahes: Quas in pulverem redige, & acetum destillatum bulliens affunde, movendo semper cum bacillo & acetum dissolutione lithargyrii imprægnabitur. Quod clarum erit des- funde, & cum novo tam diu hoc repete, donec tuum lithargyri- um planè sit dissolutum. Jam acetum evapora quod aquæ in- star erit insipidum, donec in fundo sal maneat congelatum, cujus bonam debes habere quantitatem: De quo retortam ad dimidi- um ejus spatium imple, & nudam super furnum pone, & in prin- cipio peregrinam quæcum illo mansit humiditatem destilla: Cum verò albi fumi apparere incipient, vas recipiens satis amplum ap- pone & juncturis benè lutatis ignem paulatim auge, donec valde magnus fiat, tunc retortâ inter carbonem collocatâ, torrentem quasi continuum egredi videbis, oleum videlicet flii instar fluens albū sicuti lac & frigidum ut glacies, quod in recipiente in hyacin- thini coloris oleum, & ut spica nardi odoriferum convertetur. Continua ignem donec ex retorta nihil amplius prodeat, & sine residere per totam noctem. Ecce oleum secretum, de quo Ray- mundus Lullius nunquam apertius est locutus quam in epistola accuratoria hîc verbis. *Ex plumbo nigro extrahitur oleum Philosophorum aurei coloris vel quasi, & scias quod in mun- do nihil secretius est eo.* Quod in retorta remansit, impositis carbonibus ardentibus sicuti fomes ignarius ardebit: (hinc e- gregium secretum habere poteris, nam quamdiu aerem non sen- tiet, flammam non concipiet.) Hanc remanentiam cum aceto destillato denuò dissolvere & sicut antea factum cum eo procede- re potes: Hoc sal in aqua melius verò in therebintinæ oleo dis- solutum, in majorem olei quantitatem se resolvit, & plura indè mirabilia experiri licet. ACCIPE hoc oleum quod Raymundus Lullius suum vinum vocat, & in parvum alembicum vitreum impone & per Mariæ balneum aquam vitæ indè destilla, quæ ve- nularum instar, ut illa quæ ex vino fit sequetur: quam tam diu extrahe donec guttæ seu lachrymæ in alembici pileo videantur, undè nihil amplius præter phlegma adesse collige: quo evacuato, preciosissimum oleū infundo remanebit, quod aurum dissolvit, & mirabile est in vulneribus & casibus internis: nam auri potabilis loco est, quia ut Geber ait, plumbo magna intercedit affinitas cum auro, cum quo convenit in surditate pondere & impure- scibilitate. De quo etiam Georgius Ripleus doctissimus Angliæ Philosophus in suo libro de XII. portis sic ait.

*Distillans
Plumbi. Ph.*

*Vinum R.
Lullij.*

Oleum

„Oleum extrahitur inde coloris aurei
 „Aut huic simile ex nostro subtili rubro plumbo.
 „Quod Raymundus dicebat cum esset senex,
 „Multo magis quam aurum esse in precio
 „Nam cum propter senectutem vicinus esset morti.
 „Ex eo fecit aurum potabile.
 „Quod illum redivificavit, ut videri potest:
 „Hoc est illud oleum & vegetabile menstruum.

*Aqua ardens
 Pb. dissolvens
 Lunam.*

Quoad aquam ardentem extractam quæ pulvere subtili bombar-
 dico inflammabilior est, illa argentum in chrySTALLINOS lapillos dis-
 solvit, qui super igne lampadis butyri instar solvuntur, & fixi sunt
 „in examine ut ipsum argentum. Ecce quæ idem Riplæus de hac
 „re in sua Alchymia medulla scribit. *Preparato corpore, appo-*
 „*ne et hanc aquam ad pollicis unius spissitudinem, quæ statim*
 „*ebulliet super calces corporis absque alio igne externo, dissol-*
 „*vendo corpus & elevando illud in forma glaciæ, cum ipsius*
 „*aqua exsiccatione. Et sic reverteretur, amovendo quod eleva-*
 „*tum fuerit.* Sed si abbreviandi causa (hæc enim aqua pauca
 „est & factu difficilis) duas partes aquæ fortis argentum solventis,
 „uni parti salis saturni addis, eundem effectum in transmutatione
Edulcoratio metallorum experieris: Sal istud intra corpus nullo modo erit
Salis Saturni. fumendum aut ei applicandum, nisi præcesserint multæ edulco-
 „rationes: Hoc est super quatuor uncias dissolutionis aquæ fortis,
 „tres aut quatuor aquæ communis urnæ, mediante filtro evapo-
 „rari debent, pro ratione qua ignis, aquam unâ cum spiritibus &
 „malignitate aquæ fortis, quæ est ignis contra naturam, consumit
 „& aufert.

De cupri De-
sublimatione.

Noli tibi persuadere me ad S. Marci textum, aut ea quæ re-
 ligionem, quò tamen principalis nostra intentio tendit, adeò præ-
 cisè astringi velle: ut nobis ad naturæ operationes & progressus,
 cujus principalis clavis est Alchymia, transitionem facere non li-
 ceat, in illum finem ut inde ad Archetypum Creatorem, Cabala
 mediante, ascendamus. Hac tamen lege ne occasionem hac di-
 vina arte abutendi perversis, & ignorantibus hominibus ad fo-
 vendum ipsorum nequitiam revelemus, qui lucri causa totum
 mundum quocunque modo decipere non extimescerent: quod
 fieri posset, si modum, cuprum ad argenti valorem dealbandi a-
 periremus: idque cum dictis glaciem referentibus lapillis, cum
 metallina ut vocant auripigmenti conjunctis quod licet flavo-au-
 rei coloris sit, & suæ elevationes instar rubini rubræ, nihilominus
 in mortario cupreo tritum & super æs ustum sublimatum, per
 collum retortæ in albo colore transit, qualis est argenti. Quo
 processu cum supra dictis lapillis rectè instituto, insignes alterati-
 ones

ones in cupro præstaret, & in fraudulentum usum cedere posset, ideoque de eo plura adferre abstinerebo.

Cæterum hoc verè dicere possumus, præparationem corporis illius (per quod Ripleus argentum intelligit) in calcinatione & reductione in Sal, consistere; quæ fit sequenti modo: si tamen in dissolvente aqua fortis inest, sufficiet illud tantum calcinare. Accipe igitur laminas argenti, magnitudine & crassitie talerum imperialem seu realem ut vocant adæquantes, quas crucibulo aut ollæ parvæ non vitreatæ impone, stratum super stratum cum sale præparato, (id est qui in aqua communi dissolutus, filtratus, exhalatus & decrepitatus fuerit) conficiendo: Et per decem aut duodecim horarum spatium inter catbones ardentes relinque (in furno reverberationis præstaret) postea sublato igne ita calidum, in catinum aqua plenum conjice, in quo Sal dissolvetur & quantum de argento calcinatum erit fundum petet: Sine residere, & prudenter separa per inclinationem: Tum laminas iterum calcina cum novo sale, & repete operationem ut prima vice (evapora aquam in qua sal fuit dissolutum, illud enim quod post evaporationem remanebit æquè benè inserviet atque aliud,) In tertia aut quarta repetitione omnes laminæ tuæ in calcem conversæ erunt, quam

Calcinatio argenti in Sal.

facile in aceto distillato dissolves: nam argentum plumbum & ferrum non sunt difficilis solutionis, neque etiam cuprum si de lapide lasureo accipiatur, stannum & aurum difficiliter solvuntur, quia illorum calcinatio multo est difficilior, quod benè cognovit Geber. *Difficillima Solus est Calcinatio completa*, cujus rei causas reddit.

Solutio Luna Saturni & Martis facilis est in Sal.

Sed numerus dicendorum nimis cresceret, si illis immorari vellemus. Sufficiet nobis hîc quædam delineare quæ noster quinquaginta annorum labor & investigatio nobis potuit suppeditare, & quæ propria experientia nostra nobis comprobavit. Quæ secreta omnia per ignem ut dictum est manifestantur; nec frustra nam analogicè spiritualement ignem denotat. *Probasti me per ignem & non inveniisti in me iniquitatem* Psal. 16. inquit Propheta, ubi videmus quomodo ignem cum iniquitatibus conjungat, quasi ipse ignis illas revelaret, sicut in impuritates metallorum agit, ubi eandem operationem & effectum quem sal in rebus corruptibilibus præstat. Quamvis enim metallorum substantia omni aliarum rerum substantia magis permanens sit, propter suam fortem compositionem, quæ non facile permittit, ut illa formâ suâ radicali exuantur, quamcunque etiam alterationem quis ipsis imponat perferendam in diversa vel pulveris, calcis, salis, aquæ, olei, vitri, lapillorum, liquoris & aliarum rerum forma: Quæ destructio nulli compositorum elementarium, mineralium, vegetabilium & animalium accidit: hæc enim si semel per privativam formam suam alterata fuerint, nunquam ad pristinum

Destructio seu metalli competit.

statum

*In metallis
sunt secreta.*

statum redire poterunt. Hinc est quod sermonem instituere de igne sine metallis, quæ ejus proprium sunt subjectum, idem est ac si quis opificem consideraret instrumentis quidem instructum, sed qui materia elaboranda destitueretur, & cui idcirco instrumenta inutilia manerent. In metallis igitur, pulcherrima naturæ secreta, mediante operatione ignis considerari & revelari possunt. Quod si natura in aliquibus rebus particularius quàm in aliis, lufum quendam ostendere, aut maximam suam scientiam conspicuam reddere voluit, in lapidibus pretiosis aut metallis hoc præstare voluisse videtur, quia his nihil pulchrius nec oculorum aspectui quicquam amabilius est. Nihil etiam utilius & magis necessarium, ad minimum respectu ignis, quo vita humana vix carere potest propter commoda quæ ex illo capit. Gemmæ autem præter oculorum delectationem, nihil utilitatis, nec in necessitatibus nostris quicquam solatii nobis conferunt, quibus, si semel splendentem suam formam naturalem perdiderunt, ad priorem statum nulla redeundi copia ut metallis datur, idque propterea quia metalla potentissimo & indissolubili vinculo in prima partium suarum elementarium compositione & mutua commixtione sunt connexa. Ideoque mirum non est, tot magna ingenia in hujus subjecti meditatione, & metallorum transmutatione fuisse occupata, quibus pulcherrimæ contemplationes quas ibi inveniabant, pro animi satisfactione potius sufficiebant, quàm quod sordidæ lucri cupiditati inhiarent, quæ ignorantibus in offensionis lapidem cecidit, ut ars ista divina, germana Cabalæ soror, ita fuerit conclamata & contempta: Nam quod Cabala est in rebus divinis & intelligibilibus, in quarum penitiora secreta penetrat, illud est Alchymia in naturalibus & elementaribus rebus quas nobis revelat. *Compositionem enim rei* (inquit Geber) *aliquis scire non poterit qui destructionem illius ignoravit: quæ destructio per separationes per ignem causatas perficitur.*

*In gemmis
delectatio tantum.*

*Causa inve-
stigationis me-
tallica.*

*Cabala & Al-
chymia in quo
conveniunt.*

CAPUT XLIV.

De metallis.

*Aurum pro
justitia distri-
buitur.*

NATURA igitur cum magna cura & delectatione metalla elaborat, & longo temporis decursu utitur, ut ad ultimum perfectionis gradum illa adducat, qui in auro sistitur, quod est cæteris omnibus perfectior & incorruptibilior substantia & magis ὁμοιωμένη seu æqualis in suis partibus unde etiam pro justitia distributiva sumi solet: Nam si partem unam auri cum trecentis aut quadringentis argenti aut cupri partibus mifces, & in tigillo paulisper fluere finis, quælibet argenti vel cupri portio quantumvis exigua, suam ex auro portiunculam æqualem suget. Præterea adeo exactè depuratum est aurum, ut nullo modo alterari, nec per

per rem ullam corrumpi possit: neque in terra, aqua, aere, aut igne: neque etiam per ullum corrosivum aut venenum quod ei posset applicari: *Non enim, ut Pontheus ait, à cemento corrumpitur, nec à re qualibet comburente comburitur: nec ab aqua colorificante viridi, nec discedente mortificatur vel decoloratur: nihil enim in eo superfluum est vel diminutum.* Septem sunt corpora metallica inquit Hermes, ex quibus præstantissimum & principale est aurum soli attributum, à quo nomen habet: Nam quod est Sol erga stellas, illud idem est aurum erga omnia corpora elementaria, quod ab omni ignis acerrimi combustionione est immune, nec à terra corrumpi aut ab aqua alterari vel inquinari potest, quia complexio ejus in caliditate, frigiditate, humiditate & siccitate est temperata: nec in illo est aliquid superfluum aut mancum: Unde illos falli arbitror qui vasis aureis, ut se in capiando cibo & potu præservent, utuntur, aurum enim omnia venena minus curat quàm jusculum caponis: quod tamen de argento, stanno, cupro, plumbo & ferro non dixerim, illa enim statim alterarentur, sicuti pavidus homo qui ad serpentis aut alius bestię venenosę aspectum subito pallesteret, & faciei colorem mutaret. Sollicitudo, curiositas & assiduus infinitorum speculantium ingeniorum labor, à quatuor aut quinque millibus annorum, innumera secreta in metallis invenerunt, quę tamen suo labore ita defungi non potuerunt, quin adhuc plurima aliis investiganda reliquerint, quamvis non nisi septem sint metalla si argentum vivum currens comprehendatur. Mirandum certè est, naturam, quę in procreationibus suis diversis tam copiosa & abundans est, tam exiguo numero hac in parte voluisse esse contentam.

Aurum solẽ comparatur.

Auri perfectio.

Cum itaque metalla talis conditionis sint ut regimen eorũ ab igne dependeat, (qui ex symbolis visibilibus convenientissimum est ad repræsentandum maximè abscondita secreta & mysteria invisibilis & sensibus nostris imperceptibilis Divinitatis) Prophetę quoque illa, quoad maximam suarum parabolarum & similitudinum, ænigmatum, allegoriarum & figurarum partem in suum usum traxerunt, in quibus absconderunt, & involverunt ea quę non tam apertè manifestare volebant. Rarè enim sua verba explicarunt, ut fecit Isaias cap. 5. ibi enim dicit vineam Domini exercituum, de qua parabolam sumiserat, esse populum Israeliticum, & homines Judah delectabilem suam plantam. Et in alio loco. *Aqua multa gentes multa sunt.* Similiter fecit Ezechiel cap. 23. postquam de duabus sororibus Oholla & Osoliba locutus erat, illam Samariam hanc autem Hierosolymam esse dicit. Deus per Moysen Levit. 28. & Deuter. 28. minis Israelitas terret cum inquit. Si obliiti fuerint Dominum, & mandata ejus

Metalla ab igne dependent.

*Metallorum
significatio in
sacra scriptu-
ra.*

non custodiverint, quòd cœlam super capitibus ipsorum facturum
esset æneum, & terram sub pedibus eorum ferream: quæ duo me-
talla cæteris magis sunt terrestria & duriora & minus fusibilia &
tractabilia cum quibus durities populi istius comparatur. ut scri-
ptum est. *Comminuam superbiam vestra durities & faciam
cælum super vobis sicut ferrum & terram sicut æs. Labor
vester inutiliter consumetur: vestra terra non dabit germen
suum & vestra arbores non ferent fructum.* Metalla enim
nihil producant sed sterilia sunt. Poetis metalla variis modis
per metaphoras & figuras in usu fuerunt, ut *Æneid. 6. ferrea
vox*, vocem fortem & sonoram significat. Et Hesiodus canem
infernalem cerberum, *χαλκιδόφωνον* vocem æris vocat, quia æs est
metallum maximè sonorum. *Vox ejus sicut aris sonabit* Jerem.
16. Et Origenes super 25. Exodi. *Æs accipitur pro voce fortis
& sonora propter sonum suum. Quod si lingua Angelorum
loqueretur & non hominum, si non habeo charitatem in me,
sicut æs sonans, aut campanula quæ tintinnat.* 1. Cor. 13. Pin-
darus epithetum *χάλκιον* & *εργαδόν* cælum æneum in 10. Pythiarum,
cælo applicavit, propter firmamenti soliditatem, quam vox ista
significat. Homerus quoque in tertia Odyssearum, cælum *πο-
λύχαλκον* vocat sicut Euripides & Anaxagoras Solem, Ferrum
ignitum vocant: Nam Græci Poetæ ferrum & æs plerumque in-
discriminatum, unum pro altero accipiendo usurpant, ut infinita
loca apud Homerum testantur, vide & Iliados. Ibi enim Apollo
ut animum Trojanis addat, illis demonstrat Græcos nulla habere
corpora impenetrabilia saxea aut ferrea, quæ æris ictibus resistent,
quo minùs scindi aut findi possint. Hos loquendi modos Pro-
phetæ quoque usurparunt, qui per illos maximam partem soluti-
onis metallorum figuraverunt, sub quibus mysteria quædam e-
rant adumbrata. Quos si quis ad literam sine omni allegoria ac-
cipere vellet, nemo scripturæ intentionem nisi absurdam asseque-
retur: ut rectè Pamphilus martyr in defensione Originis monet,
ubi de iis loquitur, quia allegorias evitare volunt ad magnas
absurditates impingere coguntur. *Sic opinantur inquit, quia in
sacra scriptura allegorias admittere nolunt: Sed hac ratione;
subjaciendo se sensui literali, pulchras fabulas & fictiones si-
bi imaginantur & inveniunt.* Et ut verum fatear, certè illud
quod Deut. 33. de tribu Aser dicitur. *Ferrum & æs calcea-
mentum ejus* secundum literalem sensum accipi nequit: sed for-
titudo & potentia ejus per duo ista metalla & calceamentum no-
tata, significantur. *In Idumæam extendam calceamentum
meum: mihi alienigenæ subditi sunt.* Psal. 59. Omnia ista, fi-
guras & allegorias in se continent, ut etiam est Jesaiæ 60. *Lo-
co arvi adfero tibi aurum & loco ferri, argentum: loco ligni
as: &*

*Allegoriarum
usum in S. scri-
ptura.*

as: & localapidum ferrum. Vides ne igitur quomodo Prophetæ observet relationem, dum cupro aurum, ferro argentum; & iterum æs ligno & ferrum lapidibus apponit. Nam quemadmodum aurum argento, & arbores lapidibus præstant: Ita in ordine metallico æs ferro est præciosius. Omnia autem ista faciunt ad Hierosolymam cœlestem mysticam denotandam, quæ est Ecclesiæ triumphans, Synagogâ Judaicâ multo excellentior, quæ illius erat figura. Et certè qui rem genuinis oculis inspexerit Prophetas nunquam in minimis rebus aut opificiis & artibus mechanicis inconvenienter locutos fuisse deprehendet: quia in raptu suo res in reali statu in Zipheret, aut Sole supra cœlesti videbant, qui est clarum & splendens speculum, viva omnium idearum scaturigo, sicuti ideæ sunt formarum. Interim hoc benè est observandum in metallis, quod communiter ferrum & cuprum propter ipsorum affinitatem conjungunt. *Nunquid fœderabitur ferrum ferro ab Aquilone & as?* Jerem. 15. Nam ferrum mediante vitriolo facillè in cuprum transmutatur, si stratum super stratum in vase conveniente collocaveris in forti igne folium, donec ferrum fluat, & in cuprum lique scat, prius tamen acetum in quo sal nitri, aut Sal petræ, sal alcali, & sal tartati cum viridi æris fuerit solutum, ei aspergere oportet. Alio modo. Dissolve vitriolum in aqua communi: & aquâ evaporatâ, congelatum quod in fundo remanserit calcina, dissolve illud in simili aqua & viridis fiet, de qua partem evapora, & reliquam partem in cellam colloca per noctem & glaciem viridem habebis. Hanc in igne rubifica, deinde ter aut quater in aceto distillato dissolve & qualibet vice exsicca & glacies tua rubra fiet. Quam rursus in eodem aceto dissolve & laminas ferreas aut alias ferri minutias in illa extingue sicut supra. Brevis demonstratio est, quod ferrum mediante vitriolo in cuprum transmutatur cum scalpellum scriptorium atramento ex vitriolo præparato tingitur. Glacies prædicta seu chrystalli introitum dant ad altioris indaginis operationem, & usum quoque tam in chirurgia quàm in medicina. Sed operationes istæ, dicat quis, sunt difficiles & longæ & potius sumptuosæ quam lucrosæ. Fateor, sed intentio nostra ad faciendum lucrum non est directâ, hic enim liber non est *de pane lucrando* sed in naturæ secreta penetrando, ut inde animos nostros ad res spirituales elevemus, ad quem finem sensibilia inserviunt ut scalæ Jacobi. Elegantiores autem meditationes nullæ dantur quam de igne & metallorum mutatione. Cuprum enim etiam in chalybem transmutatur, si verum est quod de illo super locum Jer. 15. supra allegatum scribunt, *ferrum & as* ajunt, *vocat propheta ferrum ars admixtum, chalybem*. Ex quo apparet (nihil enim ab ipsis prolutum facillè rejici debet) chalybem Dama-

*Prophetarum
raptus.*

„

„

„

*Ferri & cupri
affinitas &
Transmutatio*

*Intentio hæc
jus libri.*

*An cupri trans
mutatio fiat
in chalybem.*

*Chalybs Da-
mascenus.*

mascenum ex ferro & cupro fuisse compositum, ex ferro videlicet media sui parte ex cupro conflato, & per plumbum remollito, ut deinceps multo firmitus fieret. De quo videamus quid Abuhali in libro de natura rerum scribat. *Fac foream longam in baculum spissum ferreum, & in illam plumbum liquefactum infunde, deinde forti igne qualis est capella examinatória ignis, plumbum evapora Et de novo quatuor aut quinque digitibus plumbum impone, & ferrum remollietur, quod postea poteris indurare, in aquam fabrillem intingendo, ut inde lanceolas & alia ferramenta subtilia incisoria facere queas, quæ sine habitatione aut detrimento suo aliud ferrum scindere poterunt*: Experientia docuit, quod cathaphræcta ut ictibus sclopetariis validè resistat, in hunc modum prius sit maceranda, ut primò oleis. gummatibus, cera & similibus rebus incrativis remolliatur & deindè per frequentes in aquis astringentibus factas extinctiones induretur. Johannes Grammaticus hunc Hesiodi locum exponens

*Ferri indura-
tio per aquas.*

Χαλκῶ δ' εἰργάζοντο, μέλας δ' ἔκτεκε σίδηρος

In are laborabant cum ferrum non esset cognitum.

conatur referre hoc vocabulum χαλκῶς ad Scythiæ populum Chalybes vocatum, qui primi inventores usus ferri & chalybis, ut ille ait, fuerunt. Poeta Lucretius hac in parte Hesiodum in libro suo quinto est imitatus.

*Arma antiqua manus, ungues, dentesq; fovere,
Et lapides & item sylvarum fragmina rami
Et flamma atq; ignes, postquam sunt agnita primum
Posterior fieri vis est, arisq; reparta,
Sed prior aris erat, quam ferri cognitus usus.*

CAPUT XLV.

CHALYBEM quod attinet, ille ex ferro depurato & subtilitato conficitur, adeò ut minus terreitatis habeat quàm ferrum. Artificium, illum parandi, satis in officinis ferrariis est cognitum: Ut autem Damascenus fiat, prius in nimia sua austeritate, erit remolliendus, deindè in limaturam redactus, in crucibulo rubificandus, & sæpè in oleo olivarum extinguendus, in quo etiam plumbum liquefactum sæpiùs fuerit extinctum, cooperiendo semper vasculum ne oleum inflammetur. Præter has, aliæ adhuc restant observationes, & secreta, quæ omnia revelare non est nostræ intentionis, sufficiat præcipuas de iis regulas attigisse.

*Chalybis præ-
paratio ut fiat
Damascenus.*

CAPUT XLVI.

SICUTI inter ferrum & cuprum tanta est affinitas ut facile unum in alterum convertatur, ita quoque eadem est inter plumbum & stannum, mediante sale armoniaco, & certis pulveribus incerativis, borace, sale petræ, sale tartari, sale aleali & aliis similibus. Pantheus in sua Voarchadumia ponit *Oleum Vitri.* Argentum vivum quoque transmutatur in plumbum aut stannum, pro ratione congelationis suæ ad unius vel alterius imperceptibilem vaporem modo sequenti: Liquefac plumbum aut stannum in crucibulo, sine refrigescant donec aliquantulum congelentur, & dum adhuc calida sunt, cum baculo spisso intus posito fac foveam, in quam argentum vivum infunde, quod subito quidem congelabitur sed in pulverem poterit conteri. Hoc bis aut ter repetatur, deinde in succo mercurialis coquatur & in illud metallum convertetur ad cuius odorem fuerit congelatum. In hac operatione perditio quidem est non exigua, sed tamen hoc modo possibilitas transmutationis potest ostendi. Hoc in loco, occasione plumbi & stanni pulcherrima consideratio, comprehensu difficilis exhibetur, cuius causa investigationem meretur. Per experientiam constat, duo ista metalla separatim considerata, valde mollia & facillimæ liquefactionis esse, nihilominus tamen cum fuerint mixta, firmiora fieri & solidiora. Videamus igitur quid Averroes de hac re in libro de Vaporibus scribat. *Plumbum facit stannum solidum & firmum & reciprocè plumbum à stanno firmatur & consolidatur: Nam cum ipsorum glutinositas & viscosa, quæ partes ipsorum ligat, in humido & sicco debeat consistere, hinc causa existit quod inter stannum & aliud stannum sibi conjunctum nulla sit conglutinatio: Ideoque illi plumbum quod humidius est, & plumbo stannum quod siccus est additur. Quare ista duo commixta, melius quàm separata se invicem correborant: ex quorum mixtione glutinosa & viscosa procreatur, quæ ipsis majorem durationem causat, quàm ante habebant, & illa fortius ligat ut sabulum & calx in compositione camenti.* Quod etiam Albertus confirmat lib. 4. cap. 5. de suis mineralibus. Sed omnia ista particularia metallica & ipsorum diversas transmutationes, ad tractatum nostrum super 28. cap. Jobi de auro & vitre remittimus: ubi sub auro, omnia quæ à metallis dependent, sub vitro verò, lapides pretiosos tam naturales quam artificiales, & omnes vitrificationes & encausta comprehendemus. Ex quibus hic tantum ea sumemus quæ ad propositum nostrum facient, quod in tractatione rerum intelligibilium per res sensiles, consistit, qua

*Transmutatio
Plumbi in
stannum.*

*Argenti vivi
congelatio &
transmutatio*

*De causa mix-
tionis plum-
bi & stanni.*

in parte prophetarum morem sequemur, de metallis scilicet & igne dicendo, cuius operationes & effectus melius in metallis cognoscuntur, quam in ullo compositorum elementarium subiecto.

Allegoria de igne & de metallis sumpta.

Propheta igitur ferrum & æs pro firma resistantia posuerunt. *Nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea auxilium meum.* Job. 6. Psal. 17. *Posuisti in arcum arcum brachia mea.*

Item Mich. 4. *Cornutum ponam ferreum & ungulas tuas ponam areas.* Ferrum, duram & rigidam oppressionem significat, quia durum & inflexibile est, & pedibus omnia subicit. *Reges eos in virga ferrea* Psal. 2. Item Deuter. 4. *Eduxisti te de fornace ferrea Aegypti.* Ubi ferrum servitutem corporalem, fornax ignea verò animorum & conscientiarum inter tot & tantos idololatrias cultus & impietates detentorum afflictionem significat.

Quæ Israelitis intolerabilior servitus esse debuit, quam immensi labores & corporum suorum verberationes, quia anima zelo religionis erga Deum mota, corpori longè præstat. Ecclesiasticus cap. 28. de lingua perversa loquens, simili utitur locutione. *Beatus qui sibi a lingua maledicente cadere potest, nam jugum ejus est jugum ferri, & vinculum ejus vinculum aris.* Ferrum quoque afflictionem & angustiam apertè notat in psal. 104. *Ferrum pertransiit animam ejus* (ubi de Josepho cum in Aegypto captivus esset agitur) *donec veniret verbum ejus.*

In summa, non sunt locutiones figuratæ frequentiores apud Prophetas, quàm illæ, quæ de metallis & de igne sunt desumptæ, quia ignis propter suas proprietates & effectus, præ omnibus aliis rebus nobis maximè est necessarius & ut supra dictum fuit commodus: ille enim cibos nostros coquit, nos calefacit & vitæ vigorem contra frigora conservat, & loco claritatis Solis nobis lucet, & in tenebris illuminat, & alias infinitas utilitates, quæ etiam pro artium & opificiorum executione sunt necessariae, nobis confert: In artium tamen mechanicarum consideratione liberè dicere possumus, ignem nobis absque ferro inutilem esse: Plato enim ne unicam quidem artem, exceptâ illâ quæ figulos concernit, à ferro eximit in 3. lib. legum, ubi egregiè de vita primævorum hominum loquitur, quanta ferrum & cuprum ipsis attulerint commoda, se ad civilem & humaniorem vitam componendâ. Hinc miseri & bestiales feri illi Indiæ occidentalis homines, non sine causa pro suo crasso intellectu mirabantur, quod nostri tam prudentes & industrii homines, pro tantillo auri & argenti, rebus ad omne commodum inutilibus, tam liberaliter ipsis bipennes, ferras, secures & similia ferramenta offerrent, quæ ad operas quotidianas tam utilia essent, & illas quas cum tanto labore ignis medio, non nisi ad qualemcunque perfectionem ducebant, abbreviarent, quia ignis cum silicibus cuspidatis, omnium aliorum instrumentorum loco ipsis erat.

Ignis & ferri usus conjunctus.

Historia.

Sed

Sed incommoda & damna quæ ferrum adfert hic contrà al-
legari possunt: Nam ex illo arma offensiva quibus homines sibi
ipsis per reciprocas cædes vitam abbreviant, conficiuntur, adèd
ut verus Martis sit minister, generis humani ruina & extermina-
tor, ut in Iliade s. à Jove nominatur.

Ἄρξ Ἀρεῖς, βροτολοιγὲ, μισαίφονε, τεχισιπλῆτα

Mars Mars, pestis & ruina hominum, cadibus contami-
nate, eversor murorum,

quod tamen sine ferri auxilio difficulter efficere posset,
unde ferro Martis nomen tribuitur. Sed hac occasione
videamus quæso, elegantissimam allegoriam quæ sub fictione
Veneris, Vulcani & Martis latet. Venus sine omni dubio genus
humanum notat, cujus generatio per propagationem Veneream
continuatur. Vulcanus, legitimus maritus ejus, est ignis, qui per
amorem conjugalem omnes res necessarias aut maximam illa-
rum partem mediante Marte ferro scilicet procurat: Quia verò
hic ejus est adulter, ideoque etiam maximam partem ejus exter-
minat, quod illa procreat: maritus verò suus ferrum ad duplicem
usum bonum & malum reservat, Interim Creatoris opera per
commoda aut incommoda sua non sunt æstimanda. *Vidit*

*Allegoria de
VenereVulca-
no & Marte.*

namque Deus cuncta quæ fecerat & erant valdè bona. Sed
res considerandæ sunt pro ea ratione qua creaturæ illas applicant
Nunquid pulchrius & visui nostro delectabilius est, quàm clara a-
liqua lucida flamma? Nihil æquè exhilarat quàm lumen suum,
quod nos confortat & majori solatio est quàm suus calor: Præte-
rea etiam nihil igne nocibilius & periculosius, quia omnia quæ
attingit urit & consumit. Cum Satyrus prima vice ignem videret
de pulchritudine & splendore ejus mirificè lætabatur: sed cum
propius accederet & illum ex amore ulnis amplecteretur, offensus
ab illo cum extremo dolore recessit, nec unquam ut denuò ad il-
lum appropinquaret, potuit commoveri. Hoc idem de ferro e-
tiam dici posset, quod Plinius *Optimum vita, pessimumque in-*

*Ferri usus bo-
nus & malus.*

strumentum vocat lib. 34. cap. 14. Nam cum illo inquit, terram
colimus, arbores inoculamus & inserimus, vineas putamus, & ex
illo comoda & usum infinitum habemus, inprimis ad extruen-
dum ædes ut sub tecto & in tuto esse queamus: Sed non minùs
etiam illo ad mutuas occisiones utimur, & ad vitæ abbreviationē
quasi longævitatē nos tæderet, quæ tamen citra illa accidentia
quibus abbreviatur, satis brevis est, sicque ex ferro, cæterorum o-
mnium perniciosissimum ministrum & instrumentum facimus.
Hinc Isidorus rectè dixit: *Vndè prorsus tellus tractabatur, in-*
dè modò cruor effunditur, quod à malitia & depravatione no-
stra potius procedit, quàm ab inanimatæ & insensibilis substan-
tiæ culpa, quæ non nisi per nos ipsos, neque ad bonum neque ad

malum

malum movetur. Nihilominus tamen inquit Idem author, naturam ferrum non planè excusatum habere sed aliquo modo punire voluisse, dum ferrugini maximè verò ex sanguine humano (ad cuius effusionem tam est aptus) concipiendæ, potiùs quam fratres suos subiecit. *Obstat eadem natura benignitas exigentis à ferro ipso penas rubigine, à quo sanguis humanus se ulciscitur, contactum namque eò celerius subindè rubiginem trahit.*

De rubigine
Ferri.

Croci Martis
va paratio.

Hæc autem rubigo de qua occasio hæc, nos aliquid dicere monet, non est planè inutilis, sed ad multos bonos effectus tam intra quam extra corpus præstandos salutaris, præterquàm quod ex illa etiam tincturæ præparari possunt. Ideoque hoc in loco de illa aliquid dicere, & illas observationes raras, quas experientia nostra nobis suppeditavit manifestare non erit inutile. Accipe igitur limaturam ferri mundam, & pauco aceto destillato consperfam in cella vinaria aut in alio loco humido, per biduum aut triduum relinque, ut tota in rubiginem convertatur quam subtiliter in mortario ferreo aut lapideo confrere. Impone illam in olulam, & acetum destillatum fervens ei affunde, & cum baculo aut virga ferrea move, ut acetum ex rubiginis solutione imprægnetur. Jam aceto per inclinationem defuso, aliud acetum superfunde. Hoc reitera toties donec omnis aluminositas & tinctura ferri sit soluta, & nihil amplius restet quàm terræ nigræ & mortuæ quas abjice. Evapora acetum modestè & pulverem cinnamomo similem reliquum habebis, quem chymici *crocum ferri* vocant: qui etiam alio modo præparatur, detinendo ferri frustra per tres septimanas aut unum mensem in furno vitrariorum, ut in pulverem subtilem & impalpabilem reducantur, qui instar farinæ subtilis & instar sanguinis ruber erit, nec in aquis fortibus dissolvi poterit. Nullus bolus armenus aut terra sigillata cum illo comparari possunt modò proprietates ejus & effectus similes intelligas & applicare queas. Pro extractione præcedentis croci accipe phlegma Spiritus Vini, & cum illo procede eodem modo, quo in extractione rubiginis cum aceto fecisti, & plus quàm mediam partem extrahes. Jam phlegma per lenem distillationem abstrahè & super remanens gummi congelatum affunde spiritum vini rectificatum, movendo fortiter super cineribus tepidis, non enim tantum calorem experiri debet ut acetum & phlegma: Et cum spiritus vini benè imprægnatus fuerit, abstrahè illum per distillationem lentam in Balneo Maris, nam denuò illo poteris uti sicut priùs: Et dyssenteriiis, fluxui ventris, esthiomenis & sclopetorum bombardicorum gangrænis curandis aptus erit: Secundus crocus cum phlegmate extractus magnæ quoque est efficacæ, majoris verò hic tertius, qui cum spiritu vini fuit extractus,

& in

& in pulvere flavo vera essentia ferri, in interioribus ejus investigata reliquus mansit. Sed in omnibus dissolutionibus hoc observandum erit, ut illas satis diu residere sinas, & non nisi quod clarum & purum erit, sine omni secum residentia, capias ad quem finem in balneum tepidum per unius horæ spatium ad clarificandum collocabis. Acetum & phlegma filtrari poterunt, non verò spiritus vini, propter suam unctuositatem, quæ ipsum à suis fecibus separatu difficiliorem reddit, ideoque clarificatio ejus patienter erit expectanda.

CAPUT XLVII.

ECCE tres terras & tria dissolventia quæ à vegetabili, vino scilicet omnium vegetabilium substantia excellentissima procedunt, quam Calisthenes Philosophus terræ sanguinem appellabat. Propter affinitatem quæ ferro cum cupro intercedit, experimenta quædam de cupro adjiciemus. Accipe igitur de lapide ejus lasureo seu cupri minera, ex qua duodecim unicas cupri puri habebis. Priusquam autem ulterius progrediamur, digestionem facere necesse est, quæ admonitionis & regulæ loco esse debet: Quod in dissolutionibus metallicis minera crudæ potius sint sumendæ ut ex terra eruuntur quàm metalla perfectæ, idque propter tres causas. Quarum prima est, ut à labore & longo tempore calcinationis illorum ut solubiles fiant, excuseris: altera est quod in una minera dissolutione plus salis obtinebis & facilius extrahes, quàm in sex dissolutionibus calcis metallorum. Tertia est, quia spiritus metallici, nondum in sua massa corporali tam profunde sunt inclusi, sed adhuc in minera superficie & quidem in majori quantitate existunt: qui tamen postquam per ignis rigorem & vehementiam, metalli exuendi causâ transiverunt, quoad maximam partem dissipantur, & quorum pars reliqua in ima corporis claustra recedit, unde illos postea extrahere non facilis est laboris, aded ut postea difficilius quoque sit oleum ex salibus calcium, quàm ex salibus minerarum elicere. Accipe igitur de lapide lasureo dicto ut brevitati studeas, aut si illum non habes, æs ustum, quod sequenti modò præparamus. Super capella cuprum cum tribus partibus plumbi liquefacimus (viride æris enim nimis est gummosum & tractatu difficile) aut limaturam cupri, sicuti ferrum de quo supra diximus, præparamus, addendo parum aquæ fortis. Quod clarum & smaragdi instar viride est defunde, & de cætero sicuti supra cum ferro factum est, procede, donec sal aut gummi in fundo maneat congelatum, cavernosis ulceribus sanandis & multis aliis chirurgiæ affectibus aptum. Hoc gummi etiam cum phlegmate & aqua vitæ, ut cum ferro fecisti, tractare licet, & ex primo gummi cum aceto extractionem face-

*Experimenta
de cupro.*

*De dissolutio-
ne minerarum
& metallorum.*

re, & ex hac oleum, sicuti de plumbo dictum fuit. Quantum ad terras quæ post dissolutionem cum spiritu vini factam remanserunt, si nihil amplius solvitur, nec ulterior tinctura sequitur, si quoque non nisi difficulter à se invicem separantur, nec aqua vitæ vult clarificari, sed ut pasta ex lacte & farina, conjuncta manent (erunt enim albæ postquam in sole vel juxta ignem lentum exsiccatae fuerint) tunc de illis aliquantulum super laminam ferream ignitam aut cupream, pone, si fumum nullum emittet, signum erit terras illas spiritibus suis planè esse privatas: Nihilominus in retortam impone & retortam nudam inter carbones colloca & ulterius illas exsicca, & in fine da calcinationis ignem. Tandem spiritum vini illis superfunde ut quantum poterit dissolvat & solutione evacuata, iterum humiditatem quæ remansit exsicca, & in fine ignem calcinationis da, & spiritum vini illis iterum superfunde, ut reliquū sal indè extrahatur, quod in tertia vel quarta reiteratione demùm fiet. Hic viam ad magnos effectus præstandum tibi ostendi, in qua te longiùs manu ducere superledeò, ne injuriam curiosis faciam, qui multis laboribus obtinuerunt, quod aliis hac ratione nimis vili pretio constaret; tùm etiam ut pro nostro tractatu de auro & vitro aliquid nobis ipsis reserve-mus, in quo quæ hoc in loco omittuntur & imperfecta manserunt & quæ extremis digitis tantum attigimus, plenè declarabuntur: Ideoque de dicto opere non plus accipiemus quàm quod ad explicationem eorum facit, quæ Prophetæ in suis parabolis, & similitudinibus dixerunt. Primum igitur Prophetæ duobus perfectis metallis auro videlicet & argento plus inhæserunt in bonam partem; imperfectis verò, stannò, cupro & ferro in malam, ad vitia, depravationem, contumaciam & duritiem indicandum, per plumbum vexationes & molestias, per aurum fidem pietatem & religionem indicantes & in summa, omnia quæ ad honorem Dei & cultum Divinum spectant: Per argentum autem, bona misericordiæ & charitatis opera quæ proximo nostro debemus: Adeò ut duq̃ ista metalla duas Decalogi tabulas repræsentent. Ex quibus altaris ornatum construere, non abs re foret: collocandò ab una parte tabulam auream quatuor præcepta continentem, lasureis literis scripta, quibus literis denotaretur cælum: ab altera parte argenteam viridibus literis conscriptam, qui color terram significaret. Origenes Homilia 2. super textum 1. Cantic. *Muranulas aureas faciemus tibi cum clavis argenteis.* In allegoriis suis triumphans dicit. *Species auri, figura est natura insibilis & incorporalis* idque propterea quia homogeneous & tam subtilem habet substantiam ut nihil sit quod subtilius extendi possit. *Et argentum representat virtutem verbi secundum illud quod Dominus dicit Osee 2. Dedi vobis aurum & argentum,*

*Perfecta metallo in bonam partem
Imperfecta in malam partem
sumuntur.*

Allegoria Origenis de auro & argento.

*Idola Baalis ex illo parastis. Sed nos aurea & argentea idola ex sacra scriptura facimus, cum sensum ejus ad interpretationem perversam converterimus: aut cum per elegantias loquendi illam extollimus, quasi verò in Vanis Rhetorica floribus confisteret veritas: Dum enim hoc facimus, os nostrum aperimus quasi scælum absorbere & deglutire vellemus dum lingua nostra terram lingit. Idem est ac si Propheta dicere vellet, Dedi vobis sensum & rationem, per quam me deberetis agnoscere pro Deo vestro & mihi honorem exhibere. Sed avertistis sensum & rationem ad adorandum idola: ubi per sensum designantur cogitationes interiores qui illas representat, & per rationem qua est λόγος, sermo, nam unum & alterum significat quod per argentum denotatur. Eloquia Domini eloquia casta argentum igne probatum. psal. 11. Argentum in igne exustum etiam pro lingua justis sumitur. Nonne sunt verba mea sicut ignis. Sed Cherubini dicuntur ex auro facti, quia pro plenitudine scientia Divinæ illos interpretamur: Et tabernaculum fæderis quoq; ex auro, quia typum & imaginem gestabat legis natura, in qua consistebat aurum scientiæ. Sic igitur aurum refertur ad mentis conceptum & cogitationem & argentum ad sermonem uti sapiens in proverbis inquit. cap. 25. Sicut mala aurea cum retibus argenteis: ita qui loquitur verbum in tempore suo, hætenus Origenes qui ex Zohare maximam suarum elegantium & profundarum meditationum & allego-
 riarum partem hausit. Ipsum igitur Zoharem de pomis istis aureis in retibus argenteis contentis audiamus. Aurum superius est aurum Sagur, seu <sup>in-
 clusum & involutum: inferius verò sensibus nostris magis
 est expositum.</sup> (Nihil magis convenit Messiae qui est verum ^{aurum} Evilah Gen. 2. quod est inclusum in argento, id est Divinitas ejus in humanitate inclusa.) In tabernaculo (inquit ulterius Zohar) mixta erant aurum & argentum, ad colligendum divinum superius mysterium in unum subjectum, in quo summa perfectio in se invicem retetur: Cherubini autem toti aurei erant & naturam angelicam significabant, qua de nulla corporalitate percipiat, nec quicquam argenti aut cupri mixtum habet. Aurum in argento misericordiam denotat propter quam totus mundus fuit creatus (mundus misericordia ædificabitur) psalm. 88. & super quo stabilitus est thronus Dei, (Præparabitur in misericordia solium ejus Jsaï 16.) Sed judicii ri-
 gor per cuprum indicatur, quod colore suo sanguinem quasi serpenti <sup>refert, sine cujus effusione nulla sit remissio. Unde etiam
 Moyse injunctum fuit, ut serpentem erigeret in deserto, ut
 qui a serpentibus morserant, illum intuerentur.</sup> Aurum. ^{argen-}*

Allegoria Zoharis de auro.

Cur Enem.

*Chasmal seu
Electum ex
tribus metal-
lis.*

argentum & cuprum tria sunt metalla quæ miscentur ad conficiendum Chasmal seu Electrum Ezechielis : Et pulchra est meditatio de tribus coloribus istis ex quibus constat. Albedo enim argenti aquam referens, est misericordia per particulam *Iah* denotata & Patri assignata, quem Apostolus Rom. 3. Patrem misericordiarum vocat. Cuprum rubedine sua ignem imitans est rigor & severitas iustitiæ, Hebræis *Din* vocata & spiritui Sancto attributa, Contra quem si quis blasphemaverit, non remittetur ei in hoc mundo neque in altero. Tertius color, medius inter duos est Citrinitas auri, ut ex croco, sanguine, minio & aliis similibus in aqua dissolutis apparet, quæ cum alba sit, mixta colorem flavum aureum producit. *Citrinitas enim nihil aliud est* (inquit Geber) quam determinata albi & rubri proportio. Hæc aurea citrinitas Filio tribuitur, qui de misericordia & iustitia participat secundum illud Ecclesiastici cap. 16. *Quoniam misericordia & ira est cum illo.* Aurichalcum verò quod extrinsecus similitudinem auri præ se fert & intrinsecus impurum est, hypocrisin significat, quæ sub specie pii zeli religionis, iniqua desideria sua, detestabiles ambitiones, impietates, erroneas opiniones, concupiscentias, odia, iras, vindictas & alias perversas intentiones fovet : albedo enim de qua aurichalcum participat, per cupri rubedinem tegitur & palliatur unde citrinitas emergit : rubedo autem, quæ sunt crudelitates & malitiæ synceram mansuetudinem corrumpit. *Si peccata vestra essent rubra sicut purpura aut minium, tamen dealbabuntur sicut nix.*

Aurichalcū.

C A P. XLVIII.

*Allegoria de
plumbo.*

*Tribulationis
Ignis.*

PLUMBUM vexationes & molestias significat, per quas Deus nos visitat & ad resipiscentiam reducit. Quemadmodum enim plumbum omnes metallorum imperfectiones comburit & exterminat, unde Boethius Arabs illud aquam sulphuris vocat, ita quoque tribulatio in hac vita multas maculas, quas contraximus, à nobis abstergit : unde S. Ambrosius illam clavem cœli appellat, secundum illud Act. 14. *Oportet nos per multas tribulationes intrare in regnum cœlorum.* In hanc sententiam Apostolus Rom. 5. eleganti utitur gradatione. *Tribulatio gignit patientiam, patientia probat ionem & probatio spem, qua non confundit quia dilectio Dei expansa est in cordibus nostris per SPIRITUM SANCTUM qui nobis datus est.* Ignis tribulationem quoque denotat, unde idem S. Ambrosius super psalmum 1. ait. Ignis ceram urit, quæ liquefit ut purgetur : sic nos quoque per ignem probamur. Nam cum Deus peccatorem convertere vult, castigat & urit illum ut purget eum. Ignis enim credentibus

credentibus Lux, incredulis supplicium rectè inquit Hieronimus super Ezechielem, videlicet quod ignis credentes illuminet & incredulos obcæcet, & ipsis instar fumi sit, qui plorare illos facit & obfuscet *sicut fumus qui noxius est oculis* Proverb. 10. De quo fumo domus Israhel erat repleta & obtenebrata Isai. 6. Latentur igitur iusti cum in hunc textum incident Psal. 49. *Ignis in conspectu eius exardebit*, illò enim illuminabuntur, obstinati verò peccatores per illum comburentur, quia duas habet proprietates illuminandi & urendi. Quantum ad illam quæ illuminat, SPIRITUS S. est verus ille ignis qui corda nostra illuminat & accendit, non autem stultæ & perversæ opiniones vanæ & erroneæ, quæ nos mox seducere possunt ut est Isai. 50. *Ecce vos omnes quotquot estis, ignem accendistis, & a flamma eius circumdatis estis. Ambulate igitur in lumine ignis vestri, & flammarum illarum quas excitastis & in doloribus dormietis.* Hinc, inquit Origenes, Peccatores sibi ipsis ignem accendere videntur quò cruciari debent. *Perditio tua ex te Israhel*, Osee. 13. & Ezech. 28. *Ignem producam de medio tui qui devoret te, & dabo te in cinerem super terram.* Materix, igni isti pabulum subministrantes, sunt iniquitates nostræ. *Ardebit sicut ignis iniquitas eorum.* Et Ecclesiastic. 7. *Vindicta carnis impij ignis & vermis*, quò respicit illud Marc. 9. ex Isai. 66. allegatum. *Quorum ignis non exstinguitur, nec vermis movitur.* Utrumque enim est sine fine, ignis videlicet qui illos urit, & vermis qui conscientias ipsorum in hoc mundo rodit, & in futuro affligit continuò. Si verò nos non ipsi, sed Deus ignem accendit, tunc cum quodam ex veteribus patribus dicere possumus. O beata flamma ardens, sed non urens, illuminans & non consumens tu transformas illos, quos attingis, ut Dii appellari mereantur. Tu accendisti Apostolos, qui omnia præter te deferentes, facti sunt filij Dei. Tu Martyres accendisti ut sanguinem effunderent suum. Tu virgines accendisti, quæ igne amoris divini, concupiscentiæ ardorem extinxerunt. Confessores similiter, qui se à mundo separaverunt ut tecum se conjungerent & unirent. Omnis itaque creatura per hujus ignis beneficentiam à suis inquinamentis purgatur: & nihil est quod ab hoc calore se eximat, quod ad Dei consortium pervenire desiderat. Hic enim est ille ignis, qui in nobis per fomitem SPIRITUS SANCTI accenditur per temporales tribulationes, quæ nos magis quam ulla res alia, ad Deum reducunt, quarum symbolum est plumbum, quod easdemin metallis facit operationes, quas afflictio in nobis. Hoc apud Jeremiam cap. 6. sub figura Capellæ examinatoriæ tam egregiè nobis declaratur, ut nullus aurifex, vel metallarius magis perti-
neat se explicare potuisset, ubi Propheta, de populo Judaico sic loquitur.

Spiritus Sancti ignis.

Beatus ignis à Deo accensus.

loquitur. *Omnes magis corrupti sunt quam ferrum aut cuprum. Folis igni defuit & plumbum est consumptum: mundator metalli frustra laboravit, nam ipsorum impuritates nondum sunt consumptæ. Argentum falsum & rejectum ergo vocabis eos, quia Dominus reprobavit eos.* In huius textus explicatione Rabbi Selomo paululum aberravit, quia operationem capellæ examinatoriæ, (aliquid de suo addere volens,) non intellexit, dum sic inquit. *Propheta hoc in loco de Deo ut de aurifice loquitur, qui cum aurum purgare & ult plumbum ei addidit aut stannum, ne ferrum consumat aurum, nam postquam plumbum est consumptum ignis auro nocet & illud consumit.* Ecce quid sit, superficialiter de rebus loqui velle, quas quis ipse non intelligit, facillimè enim ad absurda delabimur. Duo enim errores hîc sunt conspicui, quos tyrones risu excipere possunt, quorum unus est, in cineritio stannum auro, plumbi loco admiscere, non enim conveniens esset, ad quem errorem Propheta non impingit. Sed vide quæso quid de hac re

Cur plumbum
examinis sit
convenientius.

Geber sentiat in capite de Cineritio. *Metalla quæ de substantia argenti & stanni minius & plus de substantia sulphuris participant, citius & multò facilius à suis mixturis separantur: Hinc plumbum multam terrestre statem sulphuream & parum argenti & stanni habens, & quia cæteris omnibus facilius liquatur & funditur, minius super cineritio durat, & citius separatur: idèo examini consentientius est, quia in minore temporis spatio & minori labore imperfectorum metallorum impuritates tollit, quæ auro & argento sunt admixta, super qua nullam habet actionem, & consequenter ipsis minus damni infert: Stanni autem substantia multum argenti & stanni & parum sulphuris terrestris habens, cum sit durior & subtilior, profundius miscetur & fortius auro & argento adheret, unde etiam tardius & agrius non sine ipsorum damno & jactura ab ipsis separatur.* Alter error est, Arbitrari, quod postquam plumbū in cineritio imperfecta metalla exterminavit, ipsumque partim in fumum abiit, partim combustum, partim in cineritio inviscatum, & sicut lithargyrium vitrificatum fuit, ignis auro aliquid damni inferre possit, cum tamen aurum purum, per mille annos sine unius grani jactura subsistere queat. *Cui rerum uni nihil deperit, tutò etiam in incendiis rogique durante materia,* inquit Plinius de auro loquens lib. 33. cap. 3 quod etiam experientia testatur. Convenientissimè igitur inquit Propheta, quod quemadmodum ad depurandum aurum & argentum à suis impuritatibus sæpius quàm una tantum vice plumbum illis est apponendum, eodem modo necessarium erat, ut Judæi propter enormia sua peccata pluribus afflictionibus sibi invicem succedentibus

Reiteratio
examinis per
plumbum.
Reiteratio tri-
bulationis.

succedentibus visitarentur, ut peccata sua agnoscerent & ab illis abstinere, eodem modo quo Medici procedunt, cum medicamina sua in corporibus in quibus est morbus contumax & rebellis, reiterant Nam tribulationes & adversitates idem sunt in nobis quod ignis & plumbum in metallicis impuritatibus, *Sicut igne probatur aurum & argentum, ita corda probat Dominus* Proverb. 2. & in 2. cap. Ecclesiastici. *In bonam partem accipe calamitates quæ supervenerint tibi, & patienter fer* Nam aurum & argentum per ignem probantur & homines per furnum tribulationis & angoris. S. Gregorius in suis pastoralibus super textum cap. 22. Ezechielis, huic metaphora & similitudini inhæret. *Domus Israel in spumam mihi est conversa. Omnes sunt as & stannum, ferrum & plumbum in media fornate. Facti sunt spuma argenti. Quare dicit Dominus, in medio Ierusalem vos colligam massam argenti & auri, & stanni & ferri & plumbi in fornace ut ibi accendam ignem fusionis. Colligame eos per furorem & iram meam, deinde requiescam & vos iterum fundam: Et iterum vos colligam, deinde accendam vos in igne furoris mei, & refundam vos sicut argentum funditur in medio fornacis, & scietis quod ego sum Dominus, postquam indignationem meam super vos sparsero.* S. Gregorius hoc de Judæis interpretatur, qui in summis suis adversitatibus vitiis & depravationibus suis indulgebant, nec correctionem admittere volebant, sed semper in pejus ibant. Malachias cap. 3. ferè eadem loquendi forma utitur: *Dominus sedebit ut fundat & purget argentum: Filios Levi purgabit & ipsos fluere faciet sicut aurum & argentum.* Ecce quomodo in illo loco rectè comparatur aurum cum fide & religione, & argentum cum operibus, quæ nisi utraque fuerint pura, frustra Deo offeremus. Quæ omnia per ignem fieri necesse habent ut Psalmista ait. 16. psal. *Probasti cor meum & visitasti de nocte. Examinaisti me per ignem & in me non est inventa iniquitas.* Nam ut S. Chrysostomus ait, ignis secundum Dei voluntatem diversas facit operationes. Tribus illis viris in fornace nulum damnum inferebat & eos qui extra fornacem erant consumebat: Eodem modo ut mare transitum dabat Israelitis in pede sicco, & submergebat Pharaonem cum suis, qui illos persequabantur.

Est quidam ignis inquit S. Ambrosius super psal. 38. qui ardore suo culpam devorat & peccatum delet, sed ignis materialis inferior hîc non est intelligendus, quia cum spiritualitate nihil habet commune, quàm per analogiam & convenientiam quandam, inter res enim intelligibiles & sensibiles nimis magna proportio est, uti est Jer. 20. *Et erat ignis flammigerans in ossibus meis.*

bus meis. In summa tota sacra scriptura plena est istis loquendi modis ab igne & à metallis desumptis Hagge. 2. *Meum est argentum, meum est aurum dicit Dominus exercituum.* Aurum, argentum & generaliter omnes res, quamvis rectè à Deo esse dicantur ut rectè Hieronymus loquitur, quia illas creavit & ipsis dat esse & subsistentiam (*Dominus est terra & omnis plenitudo ejus*) psal. 23. nihilominus tamen hoc aurum & argentum de quo Dominus hic in specie dicit esse suum, mysticè intelligi debet: quia Doctores hoc in loco legem oris interpretantur, *eloquia Dei, eloquia munda. argentum repurgatum in fusorio, à terra repurgatum sepultum.* Psal. 11. Et per aurum legem scriptam (ait Zohar) ubi elegantiores meditationes sunt perpendendæ: Nulla enim est alienius literæ forma, punctum, aut accentus, qui non aliquid mysterii in se contineat: sicuti specialiter extat in *Chinah Ego* sive horto juglandium Rabi Josephi Castigliani. Deinde etiam, argentum ad vetus testamentum refertur, & aurum ad novum. Origenes fidem auro: confessionem & prædicationem ejus argento, illud conceptui cogitationum, hoc verò sermoni & enunciationi quæ ore effertur & exprimitur comparat. *Argentum electum lingua just.* Prov. 10. Dicens, istorum duorum metallorum videlicet rectæ fidei, puritatis conscientiæ & confessionis verbalis templum & Ecclesiam Dei in Christianissimo, & ejus gloriam, multo esse majorem, quàm erat in Judaica Lege seu Religione, quæ non erat nisi umbra illius: Aurum igitur. Cor denotat quod Soli & igni correspondet: argentum verò sermonem cum sale conditum. *Propinquum est tibi Verbum in ore tuo & in corde tuo ut facias illud.* Deut. 30. Quod etiam Apostolus refert. Rom. 10. & 1. Cor. 3. *Si confiteris ore Dominum IESVM, & in corde credis quod Deus illum resuscitaverit à mortuis, salvus eris, nam corde credimus ad justitiam & ore confitemur ad salutem.* Hoc vult ut aurum & argentum ædificemus super fundamentum nostrum? aurum inquam Euilah quod crescit in Paradiso terrestri cum carbunculo & Smaragdo, Psal. 67. viriditas auri vocatur.

CAPUT XLIX.

HÆ SUNT depurationes quas ignis in suis locis & etiam in metallis operatur, quæ fortioris & constantioris compositionis sunt quàm ulla alia substantia elementaris; quibus aliquanto diutiùs immorati fuimus, quia Prophetæ maximam suarum allegoriarum partem illis superstruxerunt: Apud quos communiter imperfecta metalla plumbum, stannum ferrum & cuprum in malam partem sumuntur, uti etiam in quibusdam locis aurum. Je-

rem. 51.

*Mysteria in
lingua He-
braica.*

*Aurum in
malam partem
interdum.*

rem. 51. *Calix aureus Babylon.* Et 2. Daniel. ad Nabuchodonosorem loquens: *Tu es caput aureum.* Et Ecclesiastic. 31. *Multi sunt in auro casus.* Zohar quoque stercus Sathanæ vocat, occasione textus Jobi cap. 37. *Ab Aquilone aurum veniat.* Cabalisticæ enim Septentrionem semper in malam partem capiunt, quia Sol ibi non transit & medio noctis similis est, ubi potestates invisibiles in maximo sunt Dominatu & vigore: Meridies autem contrà in bonam partem sumitur. Interim hic Jobi textus non ita est intelligendus, quasi Jobi sententia esset, aurum à locis septentrionalibus prodire, quia propter illorum continuum frigus aurum in illis non crescit: Sed quocunque in loco generetur, ut plurimum versus septentrionem crescere, contra quem, cum Sol in parte Meridionali existit, radios suos tanquam versus scopum collimando mittit, eodem modo quo bona vina crescunt. Hac occasione Franciscus Oviedo lib. 16, cap. 1. Historiæ suæ generalis de India, ubi de Insula Borichen loquitur sic scribit. *Insula Borichen aliàs Insula S. Iohannis dicta auro valde dives est, & in magna quantitate comparatur in parte septentrionali quoq; illa videlicet qua Meridionali est opposita, & fructibus fertilis est.* Quod in insula Hispaniola idem quoque verum est. Aurum igitur ut dictum fuit aliquando in sinistram partem sumitur ut occasione vituli aurei fit, quem Israelitæ in absentia Moysis constarunt. Undè ut Rabbini quidam ait ipsis nunquam aliqua calamitas aut miseria evenit, quin una uncia illius idoli fuerit permixta. Sed argentum quod propter albedinem suam, quæ misericordiam denotat, semper in bonam partem accipitur & auro in significatione præfertur Hagge. 2. *Meum est argentum, meum est aurum.* Onirocritici quoque statuunt, quod somnium de auro proximam afflictionem significet, quia ratione coloris cum felle & aurum excremento convenit, & quia cum duæ substantiæ istæ amaræ sint, amaritudo quoque molestiam anxietatem & dolorem denotat, sicuti perlæ lachrymas, propter mutuam similitudinem quam habent. Sed Argentum gaudium & lætitiā significat. Hinc est, ait Zohar, quod aurum Gabrieli, Argentum Michaeli, qui in ordine illo superior est, & cuprum Urieli tribuitur, quia colore suo ignem repræsentat, qui Ur Chaldæis vocatur. Aurum inquit ille & ignis pari passu ambulant & cuprum cum illis, ex quo parva ara exterius constructa erat super quam sanguis victimarum effundebatur, altera verò interiorius posita ex auro. Exod. 38. 38. Argentum est prima lux dici & Jacobus, Aurum verò noctis, & Elau seu Edom rufus. Argentum lac repræsentat, aurum verò & vinum astutiam de quo in Ecclesiaste cap. 2. dicitur. *Proposui mihi corpus meum à vi- no abstrahere, ut me sapientia darem.*

Qua ratione aurum à septentrione veniat.

Argenti albedo in bonam partem sumitur semper. Onirocriticos de auro.

CAP. L.

De Ignis qualitate purificandi.

SED ut ad principale propositum nostrum redeam, Ignis inter alias suas proprietates & effectus magna purificandi facultate pollet: Et quemadmodum Sal in carne & aliis substantiis corruptibilibus, maximam humiditatum corruptentium partem consumit, ita ignis eundem præstat effectum: Et analogicè ignis spiritualis similiter, qui nihil aliud est quam SPIRITUS SANCTI ardor, qui fidei charitatis & spei flammam in nobis suscitatur, animæ nostræ impuritates absorbet, ut est Jes. 1. *Decoquam ad purum scorsam tuam & auferam omne stannum tuum.* Hic enim ejusdem Prophetæ locus. cap. 10. *Eterit lumen Israel in igne, sanctus ejus in flamma,* satis ostendit, quod SPIRITUS SANCTUS non tantum est lumen sed etiam ignis & flamma, quæ conscientias nostras sale conspergit & à vitiis & iniquitatibus suis purgat.

CAPUT LI.

De Solis & ignis purificatione.

SOL quoque, qui Divinitatis invisibilis, imago visibilis est, tam propter lumen suum quàm propter vivificantem suum calorem, cujus beneficio omnes res sensibiles in suo vigore manent, sicuti intelligibiles à sole supra cælesti conservantur, eosdem quos ignis purificandi facit effectus: Experientia enim testatur quod loca ad quæ radii solares non pertingunt, rancorem & situm olent, & quod ea de causa fenestræ aperiuntur ut lumen ejus intro mittatur, ignis quoque in conclavibus struitur, ad arcendum pestem, quia aerem infectum sicuti lumen tenebras fugat, & malignos spiritus quoque ardet, qui potius habitant in obscuritate, à peste perambulante in tenebris: Hebræi hunc Dæmonem de nocte grassantem vocant *Deber*: & ab incursu & demonio meridiano; hunc verò de die & meridie, *Keteb*. Græci verò *empusa*. In igne inquit Plinius lib. 36. cap. 27. certa quædam est facultas & virtus medicinalis contra pestem, quæ ex absentia Solis formatur, cui ignis in diversis locis accensus fert medelam, quod olim Empedocles & Hippocrates verum esse monstrarunt, ut & alius quidam Atheniensium medicus, qui magnam existimationis gloriam sibi acquisivit, quia ignes durante peste accendi curavit.

Ignis pestem fugat.

Ignis contritionem.

Vera autem animæ pestis sunt iniquitates quæ illam veneno inficiunt, cujus antidotus & theriaca nullibi rectius quæritur quàm in igne contritionis quem SPIRITUS SANCTUS ibi accendit *concaluit cor meum in tra me & in meditatione mea ex ardet ignis*

stet ignis Psal. 38. Insuper etiam datur ignis tribulationis de *ignis tribula-*
quo supra dictum fuit, qui vanitates & concupiscentias nostras *tionis.*
effrenes absument & nos ad Deum reducit, de quo ex patribus ve-
teribus quidam dixit. *Felix tribulatio qua cogit ad pœni-*
rentiam. Et S. Gregorius. *Mala qua nos hic premunt ad De-*
um citius venire compellunt. Pro nostro majori bono Deus
nos igne tribulationis urit, ut ex psal. 25. apparet. *Proba me Do-*
mine & tenta me, ure renes meos & cor meum. Et Zachar.
13. est enim metaphora à metallis desumpta. *Faciám transire*
tertiam partem per ignem, & uram eos sicuti uris solet ar-
gentum & probabo eos ut probatur aurum. Ignis enim du-
plicem habet proprietatem ut diximus, quarum una est, purum
ab impuro separare, altera verò purum quod remansit perficere.
Auferrubiginem de argento & egredietur vas purissimum.
Proverb. 25. sed harum significationum proprietas in lingua He-
braica melius quam in aliis linguis apparet, ubi vox *Karaph* tri-
buitur argento, quæ significat fundere & extremè purificare, auro
verò vox *bahan*, probare. Una in electis Dei, sanctam conscien-
tiæ puritatem per argentum denotat altera perfectam constanti-
am per aurum, quæ melius cognosci non potest quàm per pro-
bationem, undè dignitas & vitæ æternæ gloria procedit, utraque
per examinis & probationis ignem acquisita. Nam ut Chrysos-
tomus ait, quod ignis est erga aurum & argentum, id est tribu-
latio in nostris animabus, quarum impunitates & sordes mundat,
& puras atque nitidas efficit, ut est in Prov. cap. 17. *Sicut argen-*
tum in fornace per ignem probatur, ita Deus probat corda
creaturarum suarum & Ecclesiastic. 17. Fornax probat vasa
figuli, & tentatio tribulationis homines probos. Multi sunt,
inquit quidam ex patribus, qui dum in igne adversitatum ad ra-
bedinem igniuntur, flexibiles & malleabiles fiunt: sed cum ignis
expiravit rursus durefcunt, & ad conversionem seu vitæ correcti-
onem inhabiles fiunt. Origenes Homilia 5. super 3. cap. Jesu Na-
ve. *Qui approximant mihi approximant igni.* Si estis inquit,
aurum aut argentum, quanto plus ad ignem accesseritis, tanto
splendidiores fietis; Sed si super fundamentum fidei ædificatis
lignum, scenum, stramen, & ad ignem approximatis, ignis vos
consumet. Beati igitur sunt illi, qui appropinquantes ad ignem,
illo illuminantur & non uruntur ut scriptum est Malach. 3. *San-*
ctificabit te Dominus in igne ardenti, S. Augustinus super hunc
versum psalm. 45. *Transivimus per aquam & ignem,* inquit.
Ignis urit & aqua corrumpit, Cum adversitas quædam nobis su-
pervenit, ignis instar nobis est: Et prosperitates mundanæ contra
instar aquæ. Vas figulinum bene coctum in igne, nec aquam nec
ignem timet. Coquamur igitur per ignem tribulationis, pati-

enter illum ferendo: Nisi enim vasa figulina firmiter per ignem fuerint consolidata, aqua vanitatis temporalis illa remolliet, & sicuti cœnum macerabit. Per ignem igitur nos transire oportet ut ad aquam gratiæ & misericordiæ perveniamus, de quo Præcurfor Matth. 3. sic loquitur. *Baptizo vos aqua ad poenitentiam, sed is qui venit post me & fortior est me, SPIRITVS SANCTO & igne vos baptizabit.* De quo igne videatur, cap. 16. sapientiæ. *Admiranda res est, quod in aqua quæ omnia extinguit, ignis fortior fuit.* Hinc S. Augustinus dixit, quod in Sacramento baptismi, quando exorcism⁹ peragitur, prius ad ignem pervenitur, deinde ad baptismum aquæ, similiter evenit in tentationibus huius seculi, uti in anxietate quæ nos opprimit, ignis prius se offert, sed postquam angor abiit verendum est, ne vanæ gloriæ ventus à felicitate temporali procedens in pluviam abeat, quæ ignem charitatis, quem afflictio in animis nostris suscitavit extinguat. Ignis & aqua baptismatis, (quæ in supra allegato dicto psalmi 45. *Transivimus per aquam & ignem* denotantur, ad 31. cap. Numer: de purificationibus per aquam & ignem faciendis) quantum rei natura ferre potest, applicari & referri possunt. Nam baptismus visibilis per aquam visibilem fit, & sal in diversis partibus consistit, qui nihil aliud est quam aqua, per acrimoniam ignis ibi impressi, congelata; quæ sale omnis victima id est homo externus salitur: Baptismus autem invisibilis, hominis spiritualis & interni, fit per SPIRITUS SANCTI gratiam, qui per ignem repræsentatur & est invisibilis & incomprehensibilis, nisi alicui materiæ inhæreat sicut anima corpori. Ignis iste comburit in nobis peccata mortalia & aqua venialia & originalia lavat.

CAP. LII.

De igne cognitionis Divinæ

QUÆRAT autem aliquis, qualis nam iste sit ignis & undè veniat, qui animas nostras ita purificat, in amore Divino accendit, & in Cognitione Dei illuminat; nam nemo amat nisi quod cognoscit, & nos non possumus cognoscere Deum nec suum lumen videre, nisi in suo lumine (*In lumine tuo videbimus lumen psal. 35.*) id est per Verbum Dei quod carnem nostram induit: *Ignitum eloquium tuum nimis, & servus tuus dilexit illud.* psal. 118. Hic est ille ignis de quo SALVATOR ait Luc. 12. se venisse ut accenderet illum super terra. Nam sicuti Prometheus apportavit ignem in terram, quem ex una rotarum curru solis accenderat, ita Verbum quoque ignem in curru seu throno Dei igneo *Marcæ & ach* Hebræis dicto accentum, ad nos attulit Ezech. 1. & Dan. 7. Origenes in Homilia 13. super 25. Exod. scribit quod hæc quatuor. *Hiacynthus purpura, coccus duplicatus*

Origenes.

duplicatus & byssus, quatuor elementa repræsentaverint. Byssus seu linteum terram quia ex terra producitur: Purpura aquam, quia ex sanguine conchæ marinæ extracta est: Hyacinthus Hebraicè *Techeleth* aerem, qui est sine dubio cæruleum cœlestis: & *Coccum* ignem propter colorem suum rubeum flammæ similem. Sed quam ob causam ibi dicitur, quod Moyses duplicaverit ignem, & nullum ex cæteris? Quia ignis duplicem habet proprietatem, unam lucendi & illuminandi, alteram urendi, res corruptibiles intellige nam in res incorruptibiles hoc respectu actionem non exercet, nisi ut illas mundet & magis ac magis purificet. *Nonne cor nostrum ardebat in nobis, cum in qua nobiscum loqueretur & nobis explicaret scripturas.* Luc 24 dicebant Emauntici viatores. In lege, duplicati coccini oblatio præcipitur pro tabernaculi ornamento. Sed quomodo hoc fieri poterit, quærit Origenes? Doctor qui in Ecclesia Dei per tabernaculum designata populum instruit & non nisi vitia carpit, nec instructionem aut consolationem suppeditat, scripturas & sensum obscurum illarum explicando, ubi interior doctrina & sensus mysticus latet, coccinum quidem offert, sed simplex tantum & non duplicatum quia ignis iste tantum urit, sed non illuminat. Si quis etiam tantum illuminat & scripturas interpretatur, nec vitia & peccata redarguit, & severitatem in verbi Divini prædicatore requisitam non exercet, etiam non nisi simplex coccinum offertur: nam ignis iste tantum illuminat, sed homines ad malefactorum suorum pœnitentiam & vitæ correctionem non inflamat: Spiritus Sanctus enim hoc in casu cooperatur, qui ignis domesticus est, quo animas nostras salire debemus, ut à corruptione præserventur: Nam nihil est quod naturæ animæ magis correspondeat quam ignis quia ex omnibus rebus sensibilibus solus ignis ad spiritualitatem proximè accedit, non solum propter suum continuum & levem motum qui semper sursum tendit, sed etiam propter lumen suum, quod secundum Plotinum propriè mundo intelligibili attribui debet, calor cœlestis, & ustio elementari. Quia etiam ignis plus de lumine participat quam cætera elementa, ideoque præcellentiam habet: Nam terra quæ est corpus prorsus immobile tenebrosus & opacum & consequenter in dignitate minor, & quasi sex cæterorum omnium; Aqua quia plus habet claritatis, dignior quoque est & supra hanc, aer: sed ignis ista superat, ideoque in summo & æthereæ regioni loco proximo est positus. Hoc est quod Vincentius author non spernendus in suo speculo Philosophico dicere vult lib. 2. cap. 33. *Qualibet res quanto plus de lumine participat, tanto propius ad divinam essentiam accedit, quæ est perfectum lumen à qua Deus creationem mundi incepit, in qua primum quod fieri ordinavit, lumen erat, ut monstraret nobis quod semper in lumine*

*Ignis anima
correspondet.*

*Ignis cæteris
Elementis
præcellit.*

lumine non Verò in tenebris ambulare debemus. Et contrà.

- „ Quanto plus elementa à lumine recedunt, tanto proximius ad
 „ difformitatem & dissimilitudinem accedunt : Nam quanto plus
 „ partes alicujus còpositi elementares sunt homogeneæ & ὁμοιο-
 „ μέγαι aut sibi invicem similes, tantò minùs illæ sunt corruptibiles
 „ & separabiles, ut in auro videre licet, cujus substantia magis pro-
 „ portionata est cæteris omnibus, & proximius ad ignem accedit;
 „ quod Pindarum movit ut in prima Olympiade sua, hæc tria con-
 „ junxerit. Aquam, ignem & aurum.

ἀγρὸν μὲν ὕδωρ, ὃ δὲ χρυσὸς ἀντίμεν πῦρ, &c.

Comparatio i- Nunquid in qualibet ferè agrorum catastrophe terræ naturam &
gnu cum cæ- qualitatem multipliciter diversam esse videmus? in aqua verò nō
teris Elemen- tantam diversitatem observamus : aer magis sibi similis est, &
tu. quæ in ipso mutationes & alterationes fiunt, per accidenstan-
 quam morbi ipsi superveniunt, quæ propter substantiæ ejus rari-
 tatem promptius ei imprimuntur quàm cæteris. Ignis verò ab
 his exemptus, semper unus idemque est, & in suo toto partibus
 suis similis, quæ quoque sibi similes sunt, nisi materia cui inhæret
 variationem ejus inducat. Qua in parte magis ad naturam cœle-
 stem accedit, quæ tota uniformis est in se ipsa, & adeò bene ordi-
 nata ut nihil habeat sibi dissimile: hæc causa est quod ignis cæte-
 rorum elementorum fratrum suorum est purgativus, illa illumina-
 nat & in lucem producit. SALVATOR Luc. 2. monet discipulos
 suos, ut habeant lampades suas accensas in manibus suis, ut luce-
 at lumen ipsorum coram hominibus & bona opera ipsorum videri
 possint, ut pater ipsorum cœlestis glorificetur. Matth. 5. Nam
 qui facit malum odit lucem quam Jobus dicit cap. 24. malefactoribus
 pejorem esse quàm umbram mortis. Hoc quoq; Moyfes
 tacitè inferre voluit, cum Gen. 3. Deum in meridie in horto Para-
 disæ ambulasse dicit, quæ clarior pars est diei. Et Apostolus 1. Ti-
 moth. 6. Deum habitare in luce inaccessibili inquit, sine quo om-
 nia in horrendis tenebris esse sepulta, quas Evangelista tenebras
 vocat externas Matth. 25. Caveamus igitur nobis ne lumen quod
 posuit in animas nostras obscuretur & in spissas tenebras conver-
 tatur, & ne super solidum cognitionis suæ nobis concessæ funda-
 mentum scœnum, ligna & stramen, res per se prorsus obscuras &
 tenebrosas, loco auri argenti & lapidum pretiosorum clarè splen-
 dentium & lucentium, superstiuamus.

*Zohar allego-
ria de Igne.*

Sed audiamus iterum quæ Zohar de igne & de lumine ejus
 religiosè proponit super textum Deut. 4. *Dominus Deus tuus
 ignis consumens est,* cum dicit, Unus ignis alterum devorat
 quando fortior est, ut in titione ardente aut face apparet, cujus
 flamma indè procedens duplex est, una cærulea, fomiti nigro af-
 fixa, ex corruptione nutrita: altera à fomite rubro inflâmato pro-
 cedens alba est, cærulea in summmitate alba existit, quasi ad pri-
 mam

mam suam originem rediens (hoc Homerum non latebat, cum
 in sexta Odyssæa, Olympo purum & album splendorem tribuit
 λυκή δ' ἐπιδέδορμεν αἴγλη) His flammis, nihil melius quatuor
 mundos potest repræsentare. Alba scilicet, supercœlestem: cæ- De coloribus
flamma can-
dela.
 rulea cœlestem: fomes ignitus elementarem: nigredo infernalem
 Præterea Corpus quoque nobis hic denotatur. Rubedo spiritus
 vitales in sanguine residentes significat: cæruleus color animam,
 flamma alba intellectum, & characterem divinum in anima im-
 pressum. Et quemadmodum cærulea flamma modò in flavam
 modò in albam mutatur; ita quoque anima facere potest prout
 se vel ad bonum vel ad malum inclinât, & prout aut carnis incita-
 menta aut admonitiones intellectus sequitur, ut est Gen 4. *Sire-
 ctè feceris, accipies: & si male feceris peccatum ad portam
 tuam aderit: sed appetitus ejus tibi erit subjectus & domi-
 nationem super illud habebis.* Flamma alba semper eadem est,
 & non variatur aut mutatur sicut cærulea. Adedò ut ignis hoc in
 loco quadruplex sit: niger infra suum fomitem, ubi flamma affixa
 est cærulea: ruber in fomitis summitate & flamma alba. Hoc i-
 dem ad quatuor elementa referri potest: Nigrum materiale ad
 terram: cæruleum magis spirituale ad aerem: rubrum ad ignem:
 & album ad aquam: Nam cælum quod supra cælos est, ex igne &
 aqua compositum est, *Benedicite aquæ quæ supra cælos sunt
 Domino.* Et nihilominus omne hoc nihil aliud est quam ignis, ut
 rectè Moyse filius Maynon in 2. lib. sui Morè cap. 31. declarat, ubi
 inquit: quod sub nomine terræ quatuor elementa comprehen-
 dantur, & per tenebras intelligatur primus ignis. Nam in Deut. 4.
 dicitur. *Audi & istis verba ejus ex medio ignis* ubi statim additur,
audi & istis vocè ejus ex obscuritate. Hic ignis prim⁹ ignis fuit vo-
 catus, nam is non splendens & illuminans, sed visui tantum est
 transparentis sicuti aer, & à visu comprehendi nequit: Si enim lu-
 cidus esset, de nocte omnem aerem lucere videremus ut ignem.
 Et quia tenebræ prius dictæ ignem denotabant, illæ scilicet de
 quibus dicitur. *Et tenebræ erant superfaciem abyssi:* (quia ignis
 super cæteris tribus elementis erat sub voce abyssi comprehens⁹)
 idedò aliæ insuper tenebræ dantur quæ sequuntur, cum separatio
 rerum fiebat. *Et tenebras appellavit noctem.* Hæc omnia scri-
 bit Rabbini supra dictus, cum quibus correspondet quod in Al-
 corani azoarc 65. extat. *Vobis ignem clarum atque formosum
 immittam.* Quicquid igitur parti inferiori nigræ adhæret, ab il-
 la consumitur & destruitur & mortis locum obtinet, post quam
 sequitur vita: Similiter etiam accidit flammæ cæruleæ, si eò dege-
 nerat & nigram partem sibi patitur prævalere: alba autem hoc a-
 git ut ab inferiori parte liberetur & sursum tendat, ne in cætera-
 rum veniat potestatem. Hæc non devorat nec destruit, neque
 etiam devoratur, nec splendor ejus lucens, ut cæterarum

*Albus ignis
seu alba flam-
ma.*

Scala Jacobi.

*Cabala de no-
mine Jehovah.*

*Comparatio
natura nostra
cum Luna.*

splendores, alteratur. Quare albo huic igni adhæreamus & eo saliri, atque hoc pulcherrimo lumine albo nos illuminari patiamur, quia hoc lumen nunquam variatur ut est Deut. 4. *Vos qui Domino Deo vestro adhæretis, & vbi etiam estis usque ad hanc horam.* Sed si nostrum lumen cæruleum (anima scilicet) nigro & rubro quæ sensualitates & concupiscentiæ nostræ sunt, adhæret, ignis peregrinus introducetur, qui nos devorabit & consumet. Hæc elementorum & colorum ipsorum cognitio, non solum ad copora composita terrena pertinet, sed per illam tantam per Jacobi scalas ad mundum cælestem ascendere possumus, (ubi etiam sunt elementa sed aliter comparata, simpliciora scilicet & magis depurata) & à mundo cœlesti ad intelligibilem progredi ubi elementa demum sunt in sua vera essentia. Omnia enim in quatuor elementis consistunt, unde Hermes in suo tractatu de septem capitibus inquit. *Intelligite filij sapientum non corporaliter duntaxat sed spiritualiter etiam, quatuor elementorum scientiam, quorum occulta apparitio nequaquam significatur nisi prius componantur, quia ex elementis nihil fit absq̃, eorum compositione & regimine.* Si in secretis Cabalæ ulterius progredi volumus, ista elementorum compositio & regimen nihil aliud erit, quàm sacrosanctum & ineffabile tetragrammaton יהוה Jehovah, quod in se comprehendit omne quod fuit, est, & erit: ubi finale ה corpus & materiam, ligna aut alia quibus ignis adhæret, denotat: וau aut clavus copulativus qui duo ה He id est intelligibile & sensibile conjungit, sunt spiritus qui animam cum corpore copulant. Inflammatio rubra carbonis aut fomitis cum flamma laesura animam denotat: sed verò est flamma alba immutabilis & permanens intellectus, ubi omnia terminantur, quæ albedo, veri spiritualis luminis occulti est sedes, quod non nisi per semetipsum cognoscitur & videtur. Nam natura nostra nihil aliud est quam tenebrosa substantia Lunæ similis, quæ non plus habet luminis, quàm quantum accipit à Sole, & ad recipiendum est apta, sic etiam anima nostra instar Lunæ se habet ad suum lumen intellectuale. Nulla creatura de se ipsa est lumen substantiale, sed tantum participatio solius luminis veri, quod ubique intelligibiliter lucet. Hoc lumen seu ignis, ex duobus compositus est inquit Zohar ex *Chasmate* Ezechielis, quæ duo tamen unum tantum sunt. Quorum unum est lumen album, in altum tendens & illuminans, quod oculus mortalis intueri & ferre nequit de quo psal. 46. ait. *Lux orta est justo & rectis corde laetitia,* quæ mundo intelligibili & homini interno respondet. Alterum, est lumen scintillans & flammam habens colore rubro accensam & carboni aut fomiti conjunctam & unitam, quæ mundum sensibilem

bilem & hominem externum corporalem derotat. Anima in medio est constituta, lumen scilicet æruleum, partim fomiti partim flammæ albæ affixum, modò uni, modò alteri adhærens, unde pro ratione applicationis suæ aut comburitur aut illuminatur. de quo Origenes super 14. cap. Jerem. ait. Quod Deus est ignis ruber accensus consumens & exterminans respectu peccatorum, piis verò & iustis lumen album lætificans & vivificans. Jamblicus, qui non est tanti acuminis ut Zohar, ex lumine naturæ & instinctu naturali secundum Phœnicum theologiam rectè inquit. Quod omnia bona, quibus in hoc sensibili mundo frui nobis datur, à lumine quod Sol & astra ab ipso illustrata, nobis conferunt, procedant. Quemadmodum Sol, lumen suum Lunæ, stellis & omnibus cœlis distribuit: Ita quoque Deus in mundo intelligibili suum lumen, (quod viva scaturigo est omnium cæterorum luminum) benedictis suis intelligentiis communicat, aded ut quicquid felicitatis, gaudii & beatitudinis, nostræ animæ sive corporibus annexæ sive ab illis separatæ, possidere possunt, à primordiali isto lumine procedat, quod in ipsis per reflectionem lucet, sicuti radii solares in pelvi, speculo concavo aut in aqua, aut trans vitrum ut S. Dionysius cap. 4. de nominibus Divinis ait. Quod lumen cum à summo bono procedat, jus quoque lumen habet. Eliezer in suis capitibus scribit, Cœlos creatos fuisse ex lumine vestimenti Creatoris ex Psalmo. 131. *Amictus lumine sicut vestimento*, & terram ex nive quæ erat sub gloriæ suæ throno. Omnia hæc, dicat aliquis, Rabbiorum sunt allegoriæ: Sed in illis magna mysteria consistunt, à quibus S. Dionysius in loco citato non longè recedit: Quod quemadmodum pulcherrimus iste glarè splendens sol manifestam summi boni repræsentationem & imaginem ferens, per totum mundum lumen suum extendit, & illud omnibus rebus quæ ad illud recipiendum sunt aptæ communicat, aded ut nihil sit quod de lumine & vivificante calore ejus non participet (*non est qui se abscondat à calore ejus*) Psalm. 18. ita quoq; hoc æternum super cœleste lumen omnia illustrat vivificat & perficit quæ existunt: Et tenebras atque rancorem & situm quæ in illa introduci potuerunt fugat, & in animabus nostris desiderium semper magis ac magis de hoc lumine participandi accendit: nam quando anima nostra paulatim & per gradus hoc lumen gustat, tunc ad summi boni fruitionem quod animæ lumen est, deducitur. Intellectus scilicet animam illuminat, ut vivam scaturiginem unde procedit, apprehendere queat. Lumen enim non nisi per semetipsum cernitur, quod est dignior & excel, lentior proprietas ignis cum quo hanc proprietatem communem habet, quod se conspicuum facit, & omnia quæ visus noster percipere potest manifestat. Interim nihil difficilius est quàm scire

Mundus intelligibilis est scaturigo luminis.

Comparatio Solis cum lumine æterni

quid unum atque alterum sit, dum enim nobis omnia revelant, maximè se à nobis abscondunt, ad oculorum etiam perfrictionem & claritatis nostræ in tenebras deductionem. *Sicut tenebra ejus, ita & lumen ejus.*

CAPUT LIII.

NON igitur de Deo nobis loquendum est sine lumine, quia ipse est verum lumen. *Quia tu lucerna mea Domine* 2. Reg. 22. qui nos illuminat per verbum suum *Lucerna pedibus meis Verbum tuum* psal. 118. splendor patris & viva vitæ scaturigo ut S. Augustinus cum S. Johanne loquitur. *In ipso erat Vita, & Vita erat lux hominum, & lux in tenebris splendebat, & tenebra non apprehenderunt eam;* Ex isto lumine duplex nobis offertur commoditas: quarum una est vita quam vivimus, altera est lumen ex quo videmus illud lumen quod nos illuminat. Homo spiritualis, verus homo uno atque altero lumine, Carnalis verò vitâ tantum fruitur, nam de reliquo in tenebris vivit, *quia luminis rebelles facti sunt* ait Jobus *& Vias ejus non cognoverunt.* cap. 14. Eodem modo, ac si quis facem in laternam lapideam aut similem materiam tenebrosam & opacam includeret, ubi claritas ejus sicuti extincta manet & sepulta, & extra suum locum se propter obstaculum extendere non posset. S. Ambrosius ait. *Quâdo lumen deficiet nullus in domibus nostris apparatus, ornamentum, aut delectatio erit* illud enim, quicquid in domo gratiam habere & jucundum esse potest, manifestat, Hexam. 19. Quod ex Homero desumpsit. De quo Suidas recenset. Quod cum in tempestate frigida & pluviosa hospitio exciperetur ignisque strueretur ex improvviso versus fecerit, substantiam sequentem continentes. Quod infantes essent ornamentum & corona patrum: turres murosum: equi campi: navigia maris: magistratus arearum congregationis ubi justitia pro populo administratur: & pulcher ignis ardens decus & lætitia domus, quæ inde honorabilior esset.

αὐτοῦ τοῦ πύρος γενεαγενεῖς οἱ οἶκοι ἰδιόται.

Quidam hos versus Hesiodo attribuunt. Trismegistus lumen vocat patrem omnium rerum, qui hominem procreavit sibi similem luminis participem & vitæ quæ inde depedet. *Et Vita erat lux hominum* Joh. 2. Pater est sicut Sol in sua essentia undè procedit splendor & calor, quæ tria à se invicem non separantur: Sed unita manent, quamvis distincta sint in ignem, qui animas nostras calefacit: in amorem & timorem Dei: & in illuminationem in cognitione Dei. Unde Papa Innocentius tertius in Sermonem de SPIRITU SANCTO scribit, *quod missus fuerit discipulis in forma ignis, ut faceret illos splendere per sapientiam & calefaceret eos per charitatem, quæ gubernat & format vitam, sapientia verò format doctrinam.* Et sicut hic ignis habet lu-

Homo spiritu-
alis & carna-
lis.

Homerus de
Igne.

In Sole trini-
tas.

men per calorem per quem purificat & mundat, ita SPIRITVS S. illuminat hominis spiritum per claritatem suam & sapientiam, & per ardentem suam charitatem illum purgat. Hic est ille ignis quo homo interior debet esse salitus: Salire enim coquere & urere significationes suas sibi invicem communicant per suas similes proprietates & effectus: Sal enim propter suam crimoniam in gustu pungit, ignis in tactu coquit, cum urit: Et res salita est ad dimidium cocta, ut supra dictum fuit, non solum ut facilius sit digestionis, sed etiam ut diutius conservetur: quæ proprietates & effectus ignis sunt.

*Ignis & Salis
conformitas.*

CAPUT LVI.

NUNC de igne terreno ad coelestem ut ascendamus, qui est Sol, mundi sensibilis oculus & Cor, & Dei invisibilis imago. S. Dionysius manifestam & claram Dei statuam illum vocat. Jamblicus imaginem Divinæ intelligentiæ: Patrem vitæ, imaginem & picturam Principis & Dominatoris universi mundi, lumen utriusque mundi cælestis & elementaris. Videamus hac occasione pulcherrimam Plutarchi auctoritatem in interpretatione vocis EI, ubi post multas, discursus sui, ambages tandem in nihilum abeuntes, & nihil concludentes, dicit hanc voculam nihil aliud significare quàm TUES. Quæ explicatio ex duabus primis literis sacrosancti tetragrammati יהוה Iehovah est desumpta per literarum duarum transpositionem יה EI Ex quo apparet omnes ex fonte non caballino sed Mosaico bibisse & tandè prænomina^r author addit: Nos adoramus Deū in sua essentia per nostras cogitationes, & Solem qui est ejus imago reſeremur propter virtutem quam ei dedit ad producendum omnes res in terra; Qui per splendorem suum omnibus rebus communicabilem, nescio quam apparitionem aut potius umbram beatitudinis & clementia repræsentat, quantum quidem natura visibilibus possibile est intelligibilem, & moventi immobilem & stabilem repræsentare. Solem quidem æquè videmus atque ignem sed non ita propè ut possimus illum exactè observare. In spiritu nostro benè conjecturamus quod per visum apprehendimus, quod est summum & omnium creaturarū visibilium mirabilissimum opus: nam quamvis non patinā aut disco major nobis esse videatur propter longam suam à nobis distantiam, quam post demonstrationes mathematicas quæ certæ & infallibiles sunt, exhorresco: nihilominus tamen multoties globo terræ cum aqua conjuncto, major est, qui in ambitu suo sex milliarium millia continet, quod sapientiæ & potentiae sui architecti amplum est testimonium: de quo Ecclesiasticus cap. 43. hoc epiphonema facit: *Quis satiari potest contemplatione gloriæ*

De igne Solis.

*Plutarchus de
cultu Solis.*

*Globus terræ
6000. millia
aria habet in
suo circulo.*

Creato-

Creatoris? firmamentum in sua altitudine omnes res sub se comprehendens, tam purum & clarum? & forma vasta & immensa cavitatis cæli tam pulchra & admirabilis aspectus nostro? Nunquid hic manifesta gloriosa & triumphantis ejus Majestatis apparitio est? Sol surgens (admirabile & as) lumen dies annunciat, & eum in medio cursus suscit, urit & torret terram. Et quid nam potest subsistere coram extremo calore ejus. Trisploma magis urit montes, quam fornaces figulina fictilia qua ad coquendum illis imponuntur: Et vapores flammigeros de se exhala: & splendorem qui optime constitutum visum obfuscet. Certè Dominus qui fecit & de nihilo forma & istam adeò pulchrum, magnum & admirabilem, se isto opere suo majorem esse merito gloriari potest, qui illum tam celerem cursum peragere jubet, ut incomprehensibile istud spatium viginti quatuor metiatur horis. Hæc egregia Psalmi 18 paraphrasis convenientissima est. Ubi in paucis verbis tria solis principalia puncta & elogia proponuntur 1. Pulchritudo ejus cum sponso ex camera sua nuptiali prodeunte, comparata. Et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo. 2. Fortitudo & impetuositas ejus cum gigante. Exultavit ut gigas ad currendum viam suam, nec est qui se abscondat à calore ejus. 3. Et ejus extrema celeritas. A summo calo egressio ejus, & occursum ejus usque ad summum ejus. Adeò ut secundum Augustinū in sermone tertio Adventus tria sint in Sale, Cursus, splendor & calor ejus. Calor exsiccet. Splendor illuminat, & cursus ejus vadit per universum mundum. Et quemadmodū Cor in homine (qui parvus mundus est,) primaria vitæ sedes est, primum vivens & ultimum moriens: Ita sol in magno homine qui mundus est, scaturo lumen & calor est, unde omnia vivificantur, qui stellis & lunæ claritatem quā lucent imperit, sicuti CHRISTUS, qui est Sol justitiæ & Lumen animarum nostrarum, quæ absque illo in cæca obscuritate sepultæ manerent: Qui me sequitur in tenebris non ambulabit, sed illuminabitur in lumine & ita Ioh. 8. Quod lumen in bonis conservatur & in malis extinguatur testante Jobo 18. Lux impiorum extinguetur, quorum lumen tale est, quale est illud, in quod nonnunquam mali angeli ad nos decipiendum se transformant, quodque exiguo nostro contra illud sufflandi conatu extinguatur & dissipatur. Verum autem & directum lumen sine variatione nos illuminat non solum in cognitione Dei, quo ad salutem nostram, sed etiam in sensibilibus & naturalibus rebus, ad quem finem claritas Solis & ignis, ipsorumque effectus nos magis dirigunt & adducunt quàm ulla alia res ad supremæ istius sapientiæ exemplar acquirendum, in qua Deus universum hunc condidit mundum

De Solis encomiu.

mundum per suum Verbum. Nam omnis scientia ad quam per
 ratiocinationem nostram & discursum possumus pervenire, à co-
 gnitione rerum sensibilium procedit (*non enim aliquid est in
 intellectu quin prius fuerit in sensu*) quæ tamen incertæ & va-
 riabiles sunt, quia in continua mutatione & vicissitudine versan-
 tur: Aded ut cognitio ista quæ à lumine naturæ venit, valde sit
 debilis, dubiis & incertitudinæ multa referta, nisi per Divinam
 revelationem illustretur, quæ nobis omnia quæ in vera & reali es-
 sentia sua sunt, manifestat, quemadmodum solis claritas, res cor-
 porales: Aded ut maxima Philosophorum Ethnicorum pars,
 postquam omnes ingenii nervos in causarum naturalium investi-
 gatione intenderunt, confusi manserint & affirmare coacti fue-
 rint, quod per solam rationem veritas elici non possit, uti de eo
 pertinenter loquitur Aristoteles. 4 Metaphysicorum. Et etiam
 Ptolomæus. Quod conceptus nostros, quoad res temporales,
 non ad rerum spiritualium pedem metiri debeamus, quia longè à
 se invicem distant, & nimis magna inter illas est disparitas
 & proportio, & multo minùs res intelligibiles fundare
 super sensibiles, quamvis hæ, ad illas scalarum Jacobi instar nobis
 inserviant, ut Apostolus ait. *Quod res invisibiles Dei viden-
 tur ex creatione mundi per res factas: virtus etiam & dispo-
 nitur ejus.* Ideoque confugiendum nobis est ad lumen spiritu-
 ale quod in cognitione intellectus summum gradum obtinet, a-
 ded ut lumen propriè & potiùs ad res spirituales, quàm corpora-
 les pertineat, & res invisibiles, visibilibus multo sint certiores:
 Nam Deus solus verum est lumen in essentia sua, à quo omnis co-
 gnitio quâ intellectus noster potest illustrari, in illum derivatur,
 eodem modo quo lumen oculorum nostrorum potentiale per
 Solis aut luminis artificialis claritatem trans aerem transparen-
 tem illuminatur: Quorum locum anima continet in sua spiritu-
 alitate, sicuti Divina intelligentia Solis locum, qui ejus est repræ-
 sentatio & imago. Quandiu intellectus noster per ignem amo-
 ris Divini se coqui vel foveri patietur, claritatem suam vivam &
 luminosam semper conservabit: si vero lumen externum seque-
 tur, statim obscurabitur & per illud quod alteri prædominatur ex-
 tinguetur, quemadmodum exigua candela per igneos clarè splen-
 dentis Solis radios in æstate. Quoniam igitur hoc lumen sensi-
 bile inquit S. Thomas super 36. cap. Jobi, per absolutam Dei po-
 tentiam qui de illo pro lubitu suo disponit, nonnunquam homi-
 nibus absconditur, & nonnunquam iis communicatur: indè col-
 ligere nos oportet aliud perfectius & excellentius esse lumen,
 spirituale scilicet quod Deus pro bonorum operum compensatio-
 ne reservat, secundum illud Jobi: *Deus operis lumen in mani-
 bus suis & jubet, ut denuò redeat & se manifestet.* De deillo
 annunciat

*Cognitio à lu-
 mine natura
 debili est nisi
 illuminetur.*

*Per solam ra-
 tificationem
 veritas non e-
 licitur.*

*De lumine
 spirituali.*

*Res invisibi-
 les visibilibus
 sunt certiores.*

annunciât ijs quos amat, ut possint ascendere ad illud. Cum quo Zoroaster concordat, dicendo. Oportet te ad verum lumen ascendere & ad radios claros patris tui, qui animam tuam tibi misit, multò intellectu vestitam. Ecce reciprocatìonem istorum duorum Solium sensibilis & intelligibilis, & duorum luminum quæ ab illis procedunt. Nam quemadmodum solis lumen primum locum in corporalibus obtinet, inquit S. Augustinus in libro de libero arbitrio, & illo mediante inferiora cum superioribus communicationem habent, ita quoque communicatio inter lumen Solis spiritalis cum intelligibilibus intercedit.

CAPUT LV.

De calore sine lumine & de lumine sine calore.

Sunt res quædam quæ calore præditæ sunt, & lumine destituntur uti sunt, animalia, calx viva aquâ conspersa, finus caballinus & columbinus, (de quo Galenus scribit, se vidisse olim quod flammam conceperit de semetipso,) cumuli avenæ & aliorum frumentorum excepto millo, vina nova fermentantia, remanentia uvarum expressarum, cumuli olivarum, pomorum & pyrorum, quæ fermentatio species putrefactionis est, ex qua semper aliquis calor peregrinus generatur, quod in apostematibus & carnibus quæ corrumpi incipiunt, apparet. Præterea aliæ sunt quæ lumen habent & calore carent, uti sunt Vermes de nocte lucentes: culices in æstate in tenebris volantes: capita & squamæ certorum piscium, lignum putridum, lapides pretiosi, oculi bestiarum rapacium. Suidas de ἰκαρὸς & ἀγορὸς visibili & invisibili loquens ait. *Hoc verbis explicari satis nequit. Parvi culices in æstate circumvolitant, qui alas explicando, oculis parvos ignes scintillantem offerunt. Item Vermes noctu lucentes: Capita & squamæ quorundam piscium, ipsorum oculi & alia similiter quæ non quidem de die sed in tenebris videntur: Nam ignis qui in illis in obscuro lucet, nullus est color, cuius proprium est, in Solis vel alius luminis claritate posse videri, quia aer cum transparentes & omni colore prius sit à visu facile penetratur ad illud cognoscendum. Sunt autem quatuor rerum visibilium differentia. Quædam non nisi de die videri possunt, alia de nocte; alia de die & de nocte; alia quæ in tenebris locum non habent. Colores de die tantum videntur non vero de nocte. Ex rebus quas splendentes vocant, quædam de die, quædam de nocte, quædam de die ac nocte videntur; Sunt enim alia illustres & clara, alia obscura, alia media. Quæ splendorem obscurum habent, non nisi de nocte conspiciuntur, ut culices suprascripti, vermes, piscum squamæ, lignum putridum & similia nam de die splendor istorum, à potentiore splendore superatur qui illum tollit, quales etiam sunt multa stellæ: adeo ut quan-*

Quadruplex differentia rerum visibilium.

ut quan-

ut quanto obscurior nox est, tanto magis luceant. Media res lucentes sunt. Luna & stella quadam que de die & nocte lucent uti aurora quoque & serotini temporis splendor, Gracis Phosphorus dictus, Latinis Lucifer aut luminislator, qui stellæ Veneris est. Ignis item qui aerem quantum potest penetrat & illustrat, ut colores in illo existentes demonstrat: De reliquo, sufficit ei se conspicuum exhibere, nec transparentiam qua in aere est in actum deducit, quod in tenebris observatur, in quibus ignem à longinquo quidem videmus, non vero colores qui intercedunt. De die quoque ignis lucet, sed nihil erga aerem operatur, quia per potentius lumen suffocatur & extinguitur. Luna splendor similiter, qui cum non parum sit obscurus, de die quidem, sed melius de nocte videtur. Hæc omnia percurrit Suidas.

Quantum ad lumina calore destituta attinet, nihil admirabilius legi quàm quod Gonzalode Oviedo lib. 15. c. 8. historię suæ naturalis Indorum de certo quodam parvo animali volante, ut scarabeus majalis magno, in Hispaniola & cæteris circumjacentibus insulis frequenti, duabus alis firmis & duris & sub illis duabus aliis teneris alis munito scribit. Bestiola vocata Cocujo oculos habet splendentes ut duæ candelæ accensæ, adè ut quocunq; vadit, aerem illuminet & tantam claritatem de se spargat, ut è longinquo videri possit, In Camera quantumvis obscura & media nocte, ad splendorem quem emittit quis legere & scribere potest. Si quis tria aut quatuor talia animalcula conjungit, majorem illuminationem quam lucerna aut fax, in pleno campo vel sylva in obscura nocte accensa, præstabunt. Splendor iste non Solum in oculis sed etiam in lateribus ejus cum aperit alas, consistit. Apud incolas usus ejus est idem, qui apud nos lampadis aut alijs cujusdam luminis, ad capiendum de nocte cœnam, vel alia negotia domestica peragenda. Cum moritur, istud lumen etiam extinguitur. Indis mos erat pastam ex illis præparare, quâ facies illita, terrorem intuentibus illos incutiebat, quia tota facies ipsorum videbatur ignita Plin. lib. 21. cap. 11. de herba noctu lucente loquitur, nyctegrotos seu nyctilops dicta, quia è longinquo splendere conspicitur, sed multa allegat quæ ex auditu habet, non quæ ipse vidit.

De lumine calore destituto.

Historia.

CAPUT LVI.

AD solem redeo, in quo lumen perfectius inest quàm in ulla alia re sensibili, cum calore conjunctum. Est enim Sol verus ignis cœlestis ut inquit Speusippus, qui omnia ea describit quæ ad magni illius hominis, qui universus mundus vocatur, nutritionem pertinent, & ea quæ mundi elementaris, hominis scilicet animalis, cibos

De Solis lumine cum calore.

cibos concernunt. Et sicuti cor in animalibus primaria sedes est vitæ, ita Sol est cor mundi, & primordialis scaturigo luminis in ipso, quod stellis distribuit, sicuti JESUS CHRISTUS animabus nostris: Et quemadmodum Sol & Luna inquit Origenes super Genesin corpora nostra illuminant, ita quoque conscientiæ & cogitationes nostræ, per splendorem Patris illustrantur, modò cæci non simus ex proprio defectu nostro: Non enim æqualiter omnes illuminamur, sicuti stellæ à Sole quæ claritate se invicem superant, 1. Cor. 15. sed secundum capacitatem nostram, & pro ratione ea qua contemplationis nostræ oculos, ad recipiendum istud lumen elevamus Zach. 1. *Revertimini ad me & ego revertar ad vos. Nam ipse est Deus qui propè est, & non qui longè abest.* Hier. 23. Quantum intelligentiæ inquit Zohar per ratiocinationem nostram naturalem possumus habere, eò apud nos redit ac si animus noster à Luna esset illustratus, sed divina relatio Solis locum tenet: Cujus lumen principes tenebrarum fugat, in quibus maxima est eorum fortitudo & vigor. *Ortus est Sol. In cubiculis suis collocabuntur* inquit psalm. 104. ubi de dæmonibus & malignis spiritibus sub nomine ferarum rapacium bestiarum est sermo. Nam quemadmodum inquit Zohar tenebriones isti robustiores & alacriores sunt in obscuritate: ita boni angeli qui nobis favent & assistunt ex lumine accipiunt magnum robur, non solum ex divino sed etiam ex cælesti & solari per quod Divina & suprema claritas splendens, cælis virtutem suam impertit, & eam per illos omnibus rebus sub Lunæ sphæra, in mundo elementari existentibus communicat. Ideoque non sine causa luminarium usus est juxta corpora mortua, donec in terram collocentur, ad longè fugandum antiquum serpentem Zamael. Cui maledictionis causâ dictum fuit: *Terram comedes omnibus diebus vita tua* Gen. 3. Nam cum corpora nostra vita privantur nihil sunt quam pulvis & terra. Adeò ut ignis magno nobis sit solatio, non solum durante vita nostra, sed etiam post mortem, contra tenebrosas istas & malignas potestates in obscuritate versantes sicuti aves nocturnæ & feræ bestię, quæ de die Solis splendorem timentes non audent comparere: Quanto majori igitur auxilio nobis erit claritas bonorum spirituum, illorum adversariorum, quam claritatem à Divino accipiunt splendore? Nam quod Sol est respectu splendoris Divini, illud est ignis respectu Solis, qui inter alios usus nobis infervit, ad tam absoluti operis, totius mundi, à summo creatore tam excellenti artificio extructi, contemplationem: Et quod ejus lumen in hoc mundo sensibili nobis non manifestat, hoc respectu illius nihili æstimatur:

„ Nam verum Esse in rebus intellectualibus omni corporalitate &
 „ materia denudatis consistit. Ipse Sol omnium operum pulcherri-

Proprietate
Solis.

mun, non nisi per proprium suum lumen, cum socio calore omnia vivificante, potest videri. Duplicem enim habet proprietatem, unam splendendi & illuminandi: alteram calefaciendi, imò urendi pro ratione materiarum subjectarum, quas albedine illuminat, aut æstu denigrat. *Decolora&it me Sol.* Cantic. 1. In hoc dictum, annotat Origenes, quod ubi nō est peccatum aut materia peccati, Sol æstu nihil denigrat aut urit, ut est psal. 121. *Sol de die se non uret, neque luna de nocte.* Sol enim probos illuminat, sed peccatores urit, qui lumen oderunt propter malum quod faciunt: nam in multis scripturæ locis invenies, quod Sol & ignis non sunt illud de quo loquitur, nec illa quæ videmus sed spiritualia. Sol spiritualis inquit Augustinus in sanctis hominibus tantum oritur. Serm. 19. de tempore. Secundum illud quod de perversis dicitur Sapient. 5. *Lumen justitia non ortum est super nobis, nec Sol intelligentia nos illuminavit.* Quantum ad Calorem, testimonio scripturæ potius est inhærendum: (*Non est qui se abscondat à calore ejus* psal. 18.) quàm frivolis imaginationibus & subtilitatibus illorum qui Solem nec calidum nec frigidum esse statuunt, hoc argumento nixi. Omnis longæ continuationis calor, quævis in uno statu & gradu semper maneat, nihilominus tam valdè augetur, ut tandem sit intolerabilis. Si ergo Sol tanti caloris esset ut nobis videtur, sequeretur quod à quinque aut sex millibus annorum suæ creationis debuisset fieri conflagratio sub Zona torrida quam non deferit, quæ indè ad reliquam terræ partem se extendisset, cum tamen contrarium appareat, quia omnia in suo statu manent. Item Cum Sol, globo terræ & maris multoties major sit, & Solis sphaera tanto spatio remota sit ab eo, ut inter illa duo nulla sit proportio, sequeretur Solem, in uno eodemque tempore & loco eundem semper habere calorem. Hæc & similia adferuntur argumenta, quibus facili negotio contradicere possemus, nisi nimis longè à proposito nostro averteremur. Anaxagoras, solem magnum lapidem inflammatum, aut ardentem ignis cumulum esse dicebat. Anaximander rotam igne plenam vicies & quinquies terrâ majorem: Xenophanes exiguum ignium cumulum: Stoici corpus inflammatum ex mari procedens: quo affinitatem quæ inter ignem & sal est monstrare volebant. Plato multi ignis corpus vocabat, sicque diversas opiniones habentes ad hunc scopum quod igneam naturam haberet collimabant.

Quæstio
An sol sit calidus an frigidus.

Philosophorum
opiniones de
Sole.

Magnitudo præterea Solis immensa est admirabilis, quæ hominis animo summas mirabilium Dei meditationes habendi occasionem præbet. Oportet enim nos ut S. Chrysostomus super Genesin rectè inquit, de creaturarum contemplatione ascendere, & ad creatorem pervenire, adeò ut summè ignorantes

& omni sensu destituti sint, qui de creaturis ad cognitionē Creatoris attingere nō possunt. Qui in extremis plagæ occidentalis partibus habitant (ubi in Oceani undis quasi cubitū it,) solem orientem in eadem magnitudine qua Cartajenses apud quos oritur, vident, unde exiguitas & disproportion terræ respectu ejus considerata judicatur. Si luna quæ Sole multo minor est, in eadem ferè magnitudine ibi apparet, magnæ unius ab altero distantiae tribuendum est, quanto longius enim res à nobis distant, tanto minores visui nostro apparent, quod ex perspectivarum regula satis est notum.

*Col. sol. Luna
visui appare-
nt.*

*Duo sunt Lu-
minaria
in mundo.*

Duo magna ista luminaria, sunt duo summa & magistralia opera, quæ non exiguum adferunt ornamentum & pro vita humana emolumentum, ut Chrysostomus super psalmum 135. scribit, sed multum plurimum ad illud, maximè verò quod corpus concernit, conferunt. Nam præterquam quod lumine suo interdiu noctuque nos illuminant, tempora quoq; eorumque stationes distinguunt in itineribus terra marique faciendis nos ducunt, fructus maturant, (sine quibus vita nostra corporalis subsistere non posset) & alias plurimas indè procedentes utilitates nobis præstant. Sol etiam pro toto cælo ponitur, quia pulcherri-
ma est ejus pars & pro igne quoq; : Et cælum corporum incorruptibilium & inalterabilium sedes & vas est, LUNA quæ humiditati præsidet, aquam & terram repræsentat, & sal quoque quod ex illis est compositum. Nihil enim est in quo humiditas magis permanens, aut quod humidius sit quàm Sal, in quo mare pro maxima sui parte consistit : Nihil etiam est in quo Luna distinctius motus suos ostendat quàm in mari, ut in fluxu & refluxu ejus, in cerebro & medullis animalium videri potest : adde ut aquarū, & humiditatis phlegmaticæ & aquosæ gubernatrix meritò dicatur, quæ quamvis respectu ignis qui vivus est, mortua & inanimata videatur tamen permanens est, potissimum in Sale, quod humiditatem inextermabilem habet : hæc causa est quod mare non exsiccatur, si enim absque hoc esset, jam dudum exsiccatum fuisset, ignis autem non vivit in semetipso sed in alio, nam quatenus elementum est materiale, proprium locum non habet.

*Col. sal. &
Luna
significat.*

*Col. sal. maris
tribui-*

*Col. sal. maris
tribui-*

*Col. sal. maris
tribui-*

*Col. sal. maris
tribui-*

Ex his duobus calore scilicet Solis, & humiditate Lunæ, aer calidus & humidus generatur, in quo omnium rerum vita consistit, & sine quo nihil produceretur, cresceret, aut conservaretur, ac ne quidem ipse ignis, qui ne parvo quidem tempore sine aere subsistere potest : Qui aer duplex est, unus qui de calore ignis ex aqua ascendente participat, (ex natura humida visceribus
„(visceribus ac levis ignis protinus exsolens alta petiit) inquit Trismegistus, alter est sicut aqua descendens de igne, donec congele-

tur :

tur: Sic enim est aqua quædam humiditas quæ tendit sursum ut rarefiat in aere & alia frigida quæ deorsum descendit, ut se in terræ naturam inspisset, donec in rubrum ignem terminetur qui est in auro: Nam aurum omnium substantiarum ultima est. Et aer est intermedius conciliator, inter humiditatem aquæ passivæ quæ materiam constituit & calorem ignis, à quo agens & forma dependet. Terra est instar matricis, in quam ignis mediante aere & aqua, suam actionem introducens, excitat & promovet illud, quod ibi generatur, usque ad finem suum determinatum. Cæteri quinque planetæ & stellæ fixæ collateraliter, & tanquam assessores & coadiutores effectuum duorum luminarium adsunt, ad quæ omnes suas referunt influxiones, sicuti flumina in mare, ex quo reciproce ipsis suppeditatur nutrimentum: Sic igitur cælum & ignis sunt instar maris agentis, aqua & terra autem instar famellæ patientis: Sed hic sub cælo aer est comprehensus.

Et quemadmodum viri semen in matrice inclusum & in volutum, ibi alitur & per sanguinem corruptum mediante calore naturali fovetur, eodem modo ignis mediante aere & aqua, in terra conservatur ad producendum illas res quæ ibi generantur: Hoc modo cælum, Sol & ignis pari passu incedunt, & suo loco quoque terra, sub qua elementa inferiora, aqua scilicet & arida sunt comprehensa. Hoc est cælum & terra Moylis & superius & inferius Hermetis quæ sibi mutuò correspondent: *Quod est superius, est sicut quod est inferius, & è converso, ad perpetranda miracula rei unius* inquit Hermes in sua tabula Smaragdina. Hic est Zoharis mundus intelligibilis & sensibilis, per cuius contemplationem ad rerum spiritualium cognitionem pervenimus, quod Apostolus prius quam ipse indicavit Rom. 1. *In*

Mundus intelligibilis & sensibilis.

visibilia ipsius à creatura mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur. Nam quicquid hic infra est in terra, eodem modo est quo supra in cælo: Nam Deus creator fecit omnes res sibi invicem annexas, (quod etiam Homerus in Catena sua aurea non ignoravit) ut hunc mundum inferiorem alligaret superiori, & ut alter alteri adhæreret, & ut gloria ejus ubique, supra & infra expanderetur. Ad hujus imitationem, homo qui magni mundi est imago, & omnium rerum mensura, ex illo factus & formatus fuit, videlicet ex rebus humilibus & excelsis. *Accepit Deus pulchorem & ex eo formavit Adam, & insufflavit super eum spiritum vitæ.* Ipsum lumen quod in sensibili mundo lu- cet, ab illo superiori lumine nobis abscondito dependet, à quo omnes facultates & virtutes procedunt, quæ inde cognitioni nostræ explicantur: nihil enim est hic infra, quod non dependeat à superiore, per potestatem particularem ipsi commissam, ad regendum & excitandum illud ad suum appetitum & motum. Adeo omnia sunt connexa.

Catena aurea Homeri.

Homo est ex rebus humilibus & excelsis.

CAPUT LVII.

RECTE sentimus, quod quicquid luminis in hoc mundo sensibili habemus à sole prodeat: nam illud quod est à Luna & stellis licet innumerabilibus, exiguum quid est, & tamen à sole procedens: & lumen ignis artificiale est, ad nos, in defectu solis, illuminandum. Sed qua ratione fieri potest, ut primitiva scaturigo luminis & quidem producentis & vivificantis, Soli attribuat, cum tamen videamus in principio Geneseos, quod prima res quæ primo die creata fuit, erat Lux, sol verò quarto demùm die fuerit creatus; & quod vegetabilia pridie creationis Solis fuerint producta? Hic Rabbini respondent, Hoc (sicuti etiam cætera ejus scripta per inspirationem divinam tradita,) à Moyse sapientissimè ita fuisse scriptum, ut omnem occasionem Idololatriæ cultus, qui huic luminari deferri posset præcideret, cognoscendo lucem ante solem fuisse creatam.

*Cur Lux ante
Solem fuerit
creata.*

*Completa re-
rum perfectio
in quartum
diem incidit.*

*Pythagoræ
quaternarius*

Hoc in loco elegans & notatu dignum mysterium se nobis offert: dum completa rerum perfectio semper in quartum diem incidit, qualis est luminis. Sol & luna facta sunt quarto die: Aquæ secundi diei, quinto die pisces producant, qui est quartus subsequens post primum, & omnia animalia cum homine sexto die, pro quo fructus terræ creati fuerant tertio die. Unde nobis patet, quaternarium numerum Pythagoræ tam celebrem, perfectionem denotare quæ in denario numero residet, ex quatuor primis numeris 1. 2. 3. 4. qui decem constituunt resultante. Hoc Plato quoque in suum Timæum inseruit, ubi de procreatione rerum tractat, per hæc verba εἰς, δύο, τρεῖς, ὁ δὲ δὴ τέταρτος ἡ μὴν. Unus, duo, tres, ubi est quartus? Zohar super hæc pauca verba, Levit. 14. *Sabbatha mea custodietis*: inquit, videte ait Rabbi Eliezer, quale mysterium hic contineatur: In sex diebus mundus creatus fuit, in quolibet illorum dierum manifestatum fuit opus in illo factum: & Deus dedit ei particularem suam virtutem postquam illud absolvit: Sed quarto operi attribuit evidentiorē & magis expressam virtutem, nam virtutes trium præcedentium dierum, cum occultæ & absconditæ fuerint, non apparebant, donec quarto die facultates illorum revelarentur. Nam aqua aer & ignis, tria superiora elementa, manebant quasi suspensa, & opus illorum non apparebat, donec quartus dies illud manifestasset, & tunc apparuit illud quod in quolibet die fuerat factum. Si hic vis objicere quod tertius dies fuerit cum Deus diceret: *Germinet terra & producat herbam viridem producentem semen & arborem fructiferam facientem fructum secundum speciem suam, quæ habeat semen in se ipsa super terra & factum est ita Gen. 1.*

Nihilomi-

Nihilominus quamvis hoc factum fuerit tertio die, iste tertius, quarto diei annexus manet sine ulla separatione. Qui quartus dies in Sabbathum incidit, qui est quartus dies post quartum, & per se perfectus quartus, in quo omnia sex dierum præcedentium opera apparent. Et hoc est quartum *Mercaſach* id est throni Divini fulcrum cui infidet Deus, ut quiesceret ab omnibus operibus suis hætenus Zohar.

CAPUT LVIII.

PRÆter modò dictum aliud insuper mysterium hîc non est prætercundum, quod videlicet, unum quodlibet horum luminarium apud Hebræos tria nomina habet. Sol appellatur **חמה** *chomah* sapientia, **שמש** *schemesch* calor, **חרס** *cheres*, testa aut siccitas (Plato in Timæo. *Omne humidum quod celeritas ignis rapit, & quod reliquum manet aridum & siccum, nos κίραμον testam figulinam appellamus.*) Nomen **סאור** *maor* luminare, utrique commune est. Luna **מלכות** *malchut* regnum **ירה** *jareba*, est quod Græci *μην* vocant qui cursum suum in uno mense absolvit & **לבנה** *lebenah*, alba. Nam sicuti Sol JESUM CHRISTUM repræsentat, ita luna Ecclesiam ejus denotat, quæ tota alba est sine macula, ut in Cantico cap. 6. scriptum est. *Quæ est ista, quæ oritur sicut aurora, pulchra & clara sicut luna.* De hoc lumine solis justitiæ inquit Malach. 4. *Vobis qui timetis nomen meum, orietur Sol justitiæ*, cujus Solis Lûmæ id est Ecclesiæ illustratur in diem perpetuum sine tenebris ut est apud Isai. 60. *Dominus tibi erit in lumen æternum*, qui plantavit tabernaculum id est Ecclesiam suam in pulchrum istum splendidum Solem qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum Joh. 1. eodem plane modo quo omnes stellæ innumerabiles, quarum minima terræ magnitudinem adæquat, suum lumen à solé visibili accipiunt.

De tribus nominibus Luminarium.

Sol Christum
Luna Ecclesi-

Magnitudo
stellarum.

CAPUT LIX.

HAC sunt quæ de tribus ignibus hætenus percurrere nobis visum fuit (tria scilicet quod attinet, & quæ illis respondent, de illis infra dicemus) primò scilicet de terrestri & elementari, deinde de cœlesti & solari & tertio de Intelligibili, qui est Divinæ essentiae ignis denotans Patrem à quo procedit Lumen quod est Filius: & de istis duobus calor SPIRITUS SANCTI qui corda nostra in amore & cognitione Dei & in dilectione proximi nostri accendit.

S. Trinitas est
ignis intelligi-

Ignis celestis. accendit. Similiter in cœlo lumen Solis ad omnium astrorum illuminationem se expandit, & in terra ad productionem & vivificationem omnium rerum facit, quæ in illa generantur & conferuntur. In mundo Elementari ignis nos illuminat & calefacit, cibos nostros coquit, & omnes alias commoditates nostras & diversos usus suppeditat. Ad Isaïæ. 66. ignem quem Evangelista allegat, quod attinet, *Quorum ignis non extinguatur & Veronis non morietur*, sine dubio est ignis ad punitionem reproborum destinatus, qui nunquam extinguetur, & vermis qui ipsorum conscientiam rodit non morietur: Ad cavendum igitur ne vermis iste qui ex corruptione oritur ibi generetur, illam cum sale discretionis & prudentiæ conspergere & impedire oportet, adeò ut nihil committamus quod proximum nostrum offendere & scandalum ei præbere possit, ut Evangelista ait. *Quis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus in me:* Quantum ad ignis peregrini depulsionem qui animas nostras, sicut febris ardens calorem vitalem depopulatur, necesse est, ut illa per ignem Divinum intervenientem perficiatur, qui altero igne multo est potentior. Audiamus quæ de hac re S. Ambrosius cap. 3. officiorum scribat. *S. Iohannes IESVM CHRISTVM baptizavit in SPIRITU SANCTO & igne, qui typus & imago est SPIRITVS SANCTI, qui post Ascensionem ejus debuit descendere ad remissionem peccatorum, qui ignis instar animarum & cor fidelium inflamat ut Ieremias cap. 20. inquit, postquam SPIRITVM SANCTVM accepisset: Et factum est in corde meo ut ignis ardens flammigerans in ossibus meis.* Quid sibi igitur vult alius textus ille Maccabaorum lib. 2. cap. 1. & 2. *Ignis factus erat aqua & aqua ista ignem excitat, quam quod gratia spiritalis urit per ignem, & per aquam purificat & mundat peccata vestra? Nam peccatum laedatur & uritur ut Apostolus ait 1. Cor. 3. Ignis probabit qualia erunt opera cujusque; Nam necesse est ut hoc examen perficiatur apud omnes eos qui cupiunt redire in Paradisum. Non sine causa & otiose scriptum est Gen 3. Quod post expulsionem Adam & Evæ, Deus posuerit gladium igneum vibrantem ad custodiendum accessum ad arborem vite.* Hoc igne saliri oportet omnes eos qui sunt in via salutis secundum illud quod Origenes in Homilia 3. super psal. 36. scribit. *Oportet nos omnes intrare in purgatorium ignem & Petrum & Paulum, sed omnes non eodem modo quo illi transibunt. De quo scribit I. Iudas cum cap. 43. de electis loquitur. Quando per aquam transibis fluctus te non obruent, nam ego tecum ero & quando transibis per ignem flamma te non uret. Israelita sicco pede transiverunt mare rubrum, & Egyptij ibi submersi fuerunt.*

Ignis tribulationis.

runt. Tres Viri in fornace Nabuchodonosoris nullum damnum acceperunt, & qui ignem instruebant consumpti fuerunt. Et in Homilia 191 super 16. Levitici. Non omnes purgantur per ignem qui exist de altari, qui est ignis Domini: Nā ignis qui est extra altare, non est Dei ignis, sed ignis peregrinus cruciatus peccatorum destinatus, qui nunquam extinguitur. & Vermis qui rodit illos, non cessat. Nam postquam anima per multitudinem malefactorum in se cumulat ubundantiam peccatorum, ista congregatio malorum cum tempore fermentat & a pena & supplicio interno flammam concipit, sicut corpus febrem ab excessu gula, aut aliarum superfluitatum, cum in memoriam revocare & malefactorum histortam texere incipiet, qui ipsi perpetuus stimulus erunt ad torquendum. Sui ipsius accusatrix erit & testimonium dabit contra semetipsam. Vt Apostolus inquit ad Rom. 2. Inter se in scelerum cogitationibus accusantibus aut etiam defendentibus, in die qua iudicabit Dominus occulta hominum. Sed leremias cap. 25. loquitur de potione ira Dei, qua infundetur, & quicumque ex illa bibere non volet, non purificabitur. Unde discimus quod furor & iudicia divina facit ad purgamentum animarum in genere & in specie, & nihil magis purgat quam ignis. Hinc Propheta Malachias inquit cap. 3. Sanctificabit eos Dominus in igne ardenti. Talis est ignis tribulationis & adversitatum, quos nos saliri & purgari oportet: Sal enim super omnes res alias purgativum est, ut observatum fuit apud eos qui aquam marinam bibunt, qui omnes ex fluxu ventris moriuntur. De altero igne exterminante & peregrino, de quo Levit. 10. agitur. Et egressus est ignis a Domino & devoravit Nadab & Abihu Deus inquit Deuter. 32. Ignis in furore meo est accensus, qui usque in profundam fossam inferni ardebit, ille terram devorabit, & omnia qua in illa producuntur, & fundamenta montium accendet. Nam iustitia Omnipotentis inquit quidam ex patribus, praevidens ea quae ab origine mundi fieri debebant, hunc gehennae aeternae ignem creavit (de quo Isaias loquitur, quorum ignis non extinguitur) ut inciperet esse supplicium & punitio malorum, sine omni ardoris ejus cessatione, quamvis ibi nec ligna, nec carbones nec alia nutrimenti materia adsint, sed in aeternum cruciabuntur in anima & corpore, quia quovis modo peccaverunt. Nam peccata sunt fomes & pabulum huius ignis, quae per malefactorum coacervationem & iniquitatum cumularum abundantiam, animam ad perdurabile supplicium inflammant; quemadmodum febris ardens corpus repletum & ex superfluo cibi & potus usu & aliarum rerum excessu, quo malus habitus fuit contractus, accendit. Nam anima

Ignis Tribulationis.
Sal est purgativum.

De igne peregrino.

delicta sua tunc recordans, vivis & rigidis aculeis puncta, fuimet acculatrix existit, per certos conscientiae morsus; Quod tamen ipsi nihil prodest (*quia ex inferno nulla est redemptio*) sed testimonium & iudex ejus est ut Apostolus Rom. 2. indicat. *Inter se invicem cogitationibus accusantibus aut etiam defendentibus in die in qua judicabit Deus occulta hominum.* Sed est etiam ignis in hoc mundo, quo saliri & purificari nos oportet videlicet tribulationum, quo præparamur ut ab illo igne perditionis eximamur.

CAPUT LX.

EX duobus ignibus supra dictis, Ignis altaris cum aqua vitæ, ignis verò peregrinus cum aquis fortibus rectè comparari potest, hæ enim omnia exterminant & destruunt, illa verò in nutrimentum nobis cedit: nam quicquid comedimus & bibimus de illa participat, & aqua vitæ est idem illud quod in nostri nutritionem abit. Hæc in quibusdam subjectis citius manifestatur quàm in aliis, exemplo nobis est Vinum in quo proximius & cum minori præparatione & labore se in conspectum dat, deindè in frumento & aliis rebus quoq;: Nihil enim est, quod natura tam citò in suum emolumentum convertat quàm hæc duo. Aqua vitæ etiam aqua ardens vocatur quia facile flammam concipit & combuitur, nam necesse est ut id quod nos nutrit, sub actione ignis patiatur, nam qua ratione aliàs calor naturalis, qui igne debilior est in illud agere posset? Per experientiam scimus nos nulum alimentum ex lapidibus, metallis, terra & aliis substantiis in quas ignis nullam habet actionem, capere posse. Si lupi quandoque argillam devorant, & anates aut aliæ aves lapillos deglutiant, hoc fit ut vacuitatem evitent aut in medicamentum à naturæ instinctu ipsis cognitum cedat: non quod istæ res deglutitæ digerantur, aut ipsis sustentationis loco sint non magis certè quam ferum Struthionibus, quamvis illorum ventriculi fortis calor illud corrumpat & destruat. Sed dicat aliquis hanc comparisonem ab aqua vitæ desumptam contrariam esse textui Levit. 10. ubi filii Aaronis igne consumpti fuerunt, quia ignem peregrinum obtulerunt. Quod Rabbi Simeon in Zoare ex parte recenset, quod officio altaris sancti fuerint cum ebrii essent, quod ex sequentibus apparet, ubi Deus dicit Aaroni. *Nec tu nec filij tui Vinum bibetis nec aliud quiddam quod inebriare possit, cum intrabitis in tabernaculum.* Sed respondetur quod similitudines ex omni parte convenire non possint, aliàs simile idem esset quod præsentat.

Aqua vitæ non inebriat, nam una vice tanta quantitas quæ
sensus

De aqua vitæ

Cur ardens dicitur.

Cur lupi argillam deglutiant.

Aqua vitæ moderate

sensus alienare posset non assumitur. Et quamvis dicas aquam *sumpta non* vitæ à vino separatam inebriare, quia remanentia phlegmatis *inebriat.* non inebriat, quod natura aquæ vitæ ad retundendam ejus acuitatem adjunxit; tamen per experientiam in Germania & in aliis regionibus frigidis, ubi aqua vitæ in magno usu est, constat, illam in quacunque quantitate bibatur, propterea non inebriare, sicut vinum faceret in tali quantitate assumptum, quantam illud ante aquæ vitæ extractionem constituebat. Si parum aquæ in vinum valde forte imposueris, citius ebrietatem conciliabis quàm si purum bibas. Experimento compertum vidi, aquam vitæ phlegmati suo conjunctam & potatam, ebrietatem non conferre, quia partes à suis compositis elementaribus semel solutæ & illis rursus conjunctæ aliam naturam suscipiunt quàm erat ipsorum natura prior.

Aqua vitæ certè magnum sustentaculum & solatium est pro ventriculo, sive ex ætate seu alia de causa debili, quâvis de uisione & læsione viscerum corporis nobiliorum sit suspecta, quæ licet flammam concipiat non idcirco tamen urit. Cui magnas ejus virtutes indagare animus est, Raymundi Lullii, Rupeissæ Quintas essentias & cælum Philosophorum Ulstadii & alios videre poterit, nos enim huic rei triviali hîc non immorari volumus. Quintam essentiam autem vocant propter conformitatem quam habet cum natura cœlesti: Cœlum autem appellant, quia quemadmodum cælum, (quod est quasi alter aer, sed tamen multo subtilior quàm elementaris) stellas continet à quibus diversas impressiones & effectus accipit, quos in nos influendo, nobis hîc infusâ communicat: Ita quoque aqua vitæ qualitatibus & virtutibus specificis simplicium, quæ in illa infunduntur, faciliè imprægnatur. Occasione cœli & stellarum elegans disputatio hîc nobis offertur, quam non prætereundam esse censemus. Picus Comes à Mirandula, mirabile ingenium & multa doctrina præditum in 3. lib. contra astrologiam judicariam cap. 25. ex arden- *Comes Miran-* ti hanc artem nimis impugnandi zelo inquit: Si probare volu- *dulanus con-* mus, omnium stellarum proprietatem & virtutem unam eandem. *tra astrologic-* que esse, hanc regulam præsupponere debemus: Naturam cœli *am.* apertius & succinctius exprimi non posse, quam dicendo, Cœlum esse unitatem omnium corporum. Nihil enim in universo mundo existit quod non dependeat de certo UNO, uti de sua prima scaturigine. Hinc & ex pluribus aliis suis præmissis concludere vult, proprietatem & virtutem cujuslibet stellæ indifferenter consideratam, à facultate & virtute omnium compositorum elementarium dependere: Et inter stellas nullam aliam differentiam esse quàm quod una sit alterâ major ut videmus: Non verò quod quis dicere possit, unam rebus inferioribus alterâ specialius

præsidere; quia quælibet stella omnibus rebus præsideat, adeo ut si omnes stellæ in unum corpus conjunctæ & unitæ essent, idem esset ac si infinitæ flammæ & ignes convenirent ad constituendum ignem unum: qui fortior quidem foret sed non diversæ proprietatis & naturæ, & qui in substantiis homogeneis & homojomeris per coacervationem non mutatur nec alios effectus producit quàm cum esset separatus, sicut in aqua apparet, & in magna face respectu parvæ candelæ, quæ infinitas alias æquè accendere potest atque magna fax, quamvis hæc potentior sit ad calefaciendum coquendum & urendum, propter grossitiem suam. Sed difficile est opinionem à longo tempore conceptam evertere quæ autoritate sacræ scripturæ nititur, quæ instar Lydii lapidis nobis esse debet, ad quæriti ratiocinationes nostras maxima parte erroneas, nisi divina inspiratione ducantur, referre & probare debemus. Scriptum est enim psal. 146. *Deus scit numerum omnium stellarum, & unicuique dat suum nomen.* Sic itaq;

Differentia nomina stellarum diversos effectus arguunt.

omnes stellæ differentia nomina habent, ad quid differentia ista faciet, nisi ad distinguendum effectus proprietates, qualitates & virtutes ipsarum? Hæc enim nominis natura est, secundum illud Gen. 2. *Vt Adam quamlibet rem nominabat, tale est ejus verum & proprium nomen.* Quod Plato in suo Cratylō dicit, esse non tantum typum & repræsentationem rerum sed etiam ipsarum essentiam. Hoc in loco meditatio observatu digna occurrit, quod Deus rerum terrestrium nominationem Adamo relinquit, sed illam quæ res cœlestes concernit sibi reservat, quod psal. 113. ita exprimitur *Cælum cæli Domino, terram autem dedit filiis hominum.* Quo secundum Rabbi Moysen Ægyptium lib. 2. sui Moré aut directoris cap. 25. indicatur. Quod Creator solus scit veritatem cælorum, quænam sit ipsorum forma substantia & motus: sed ea quæ sub cœlo sunt homini dedit, potestatem cognoscendi: terra enim propriæ hominis mundus est, ubi generatur, & locus conservationis ejus quandiu est in hac vita, quemadmodum ignis & lumen materiæ suæ annexum, Sed causæ quibus fundamentum demonstrationum nostrarum respectu cœli, superstruere possemus, sunt extra nostram cognitionem, quia tam procul ab illo sumus remoti. Hujusmodi *Cælum cæli Domino*: duplex potest esse expositio, pro ratione punctationis & lectionis. *Quod cælum spectet ad Dominum cæli* quo modo Hebræi quidam intelligunt. Sed quis dubitat terram æquè Domini esse quàm cœlum? *Domini est terra & omnis plenitudo ejus & Ierem. 23. Nonne cælum & terram impleo,* altera explicatio est, *quod cælum cæli Deus sibi reservabit, terram autem reliquit hominibus.* Qui modus est loquendi in sacra scriptura. *Si enim cælum & cæli cælorum capere re*

non possunt inquit Salomo ad Deum. 3. Reg. 8. Nam Hebræi res longè à visu nostro distantes metaphoricè cælum appellant & nos quoq; ad illorum imitationem. Nam cum ardea, accipiter aut milvus volatu suo in tantam altitudinem se extulerunt ut amplius discerni non possint, illos in cœlo se perdere dicimus. Adeò ut quicquid à nobis usque ad sphæram Lunæ est & distat, imò generaliter omne quod supra nobis est, cælum vocent; Cælum cœli autem est regio ætherea, à Luna usque ad firmamentum, vel ipsum firmamentum aut cælum empyreum.

Cæterum, quod supra dictum fuit, stellas omnes unius esse naturæ proprietatis & effectus, quia excepta sua magnitudine & claritate, omnes sibi similes esse conspiciuntur, non sequitur conditionem illarum esse eandem quæ est ignis, quamvis illas communiter ignes & luminaria cœlestia appellemus. Eadem ratio illarum est quæ seminum arborum & plantarum, quorum infinita sunt quæ sibi sunt similia & prima ipsorum germina quoque; quæ quasi prorsus nihil à se invicem differunt, donec cum tempore crescant & differentias suas manifestent. Hebræi arbitrantur non esse tam exiguam herbam super terra, nec quicquam ex tribus compositorum generibus, videlicet mineralibus vegetabilibus & animalibus, quod suprà non habeat suam correspondentem stellam, quæ ipsi assistat & à qua conservationem sui habeat. Sed dicat quis, quomodo hoc quadrat? Hoc enim videtur derogare, & cum textu expresso Gen. 1. pugnare, ubi extat, quod tertio die terra de semet ipsa produxit herbas & arbores, semina sua secundum species suas in semetipsis continentes: Cum tamen neque Sol neque Luna neque Stellæ adhuc essent, sed sequenti demum, quarto videlicet die fuerint creatæ, quorum effectus & functiones ibi quoque notantur. *Fiant luminaria in firmamento cæli, videlicet Sol Luna & Stella, ad separationem noctis à die, & sint pro signis, temporibus diebus & annis.* Ubi illis nulla assistentia tribuitur super arbores & plantas & alias res elementares.

CAPUT LXI.

REDEAMUS nunc ad aquæ Vitæ particularia, ex quibus unum experimentum egregium & rarum omiſſis vulgaribus hic apponere non inutile erit. Proprium aquæ vitæ est sacharum non dissolvere, nec cum illo se conjungere, ut suum phlegma, aqua communis, acetum & alii liquores consueverunt: Sed artificium ex istis duobus suavis liquor contra fluxiones catharro- rum & rheumatum salforum quæ ventriculum & gulam infestant paratur, qui taliter afflictis magnum est solatium. Infunde per unum

De aqua vitæ

Remedium
suave ex aqua vitæ & sacharo.

unum aut duos dies cinamomum grosso modo contusum in aqua vitæ & infusionem mundam cape & sacharum purum pulverisatum, (cui aliqua sachari rosati portio sit admixta,) in scutella habe paratum : In quam affunde aquam tuam vitæ, & super cineribus parum calefac : tunc cum charta accensa, accende aquam vitæ & cum bacillo donec non amplius urat agita & habebis liquorem gratissimi gustus confortantem. Cui addere poteris liquorem perlarum corallorum & similium, quæ facile solvuntur in succo citri aut aceto destillato, & postea cum aliqua aquæ communis quantitate aut phlegmate aquæ vitæ dulcorantur, non autem calcinari debent. Paracelsi & suorum sectatorum more, cum nitro quod venenum est manifestum, *præterquam quod frustra sit per plura quod potest fieri per pauciora.* Quilibet scit aquam vitæ destillare, implendo duas partes alembici vitrei aut vasis boni figulini de vino veteri, & destillando igne lento ex aheno stramine & aqua repleto. Continua destillationem donec videas filamenta & venas in alembici pileo & in recipiente : Nam aqua vitæ primò ascendit & phlegma in grossis guttis sequitur ut lachrymæ, quod signum est nullam amplius super esse aquam vitæ. Rectificari potest per unam destillationem, & si intra corpus sumi debet illam non amplius destillari debere puto. Admiranda ejus magna subtilitas, nam per quintuplam aut sextuplam chartam bibulam transibit sine ulla ejus madefactione : Memini me vitrum plenum in altum sparsisse aerem & ne guttam quidem in terram recidisse. Summæ est efficacix contra ambusta, etiam contra ardorem globis bombardarum causatum, cujus impedit subsequentem gangrænam : quod puritatem ignis sui testatur, ut jure cœlestis appellari mereatur. Raymundus Lullius de ejus proprietatibus sic inquit. Non expectandum est, ut vel quinta essentia vel alia res terrena nos reddat immortales (*statutum enim est omnibus hominibus semel mori* Heb. 9.) vel dies nostros ultra præfixum vitæ terminum prolonget : Hoc enim Deus sibi reservavit. *Breves dies hominis sunt & numerus mensium ejus apud te est. Constituis terminos ejus qui præteriri non poterunt.* Job. 10. qui tamen per accidens abbreviari poterunt. Quare nec aqua vitæ, nec aliæ quintæ essentix & restaurativæ, ne ad horæ momentum quidem vitam nostram prolongare possunt : quamvis eam in suo statu usque ad ultimum terminum possint conservare præservando illam à putrefactione, quæ illam potissimum abbreviat. Quia autem impossibile est, putrefactionem per res corruptibiles impedire, ideo substantia incorruptibilis naturæ nostræ familiaris est quærenda, quæ calorem ejus naturalem ut oleum lampadis flammam, conservet. Talis est aqua vitæ de vino abstracta : Hæc est præ aliis omnibus maximum & sub-

Corallia & perle non sunt calcinanda.

Destillatio aq. Vitæ.

Vfus aquæ vitæ in chirurgia.

& substantiæ nostræ connaturale confortativum, modò quis excessivè non utatur. Plutarchus lib. 3. quæstione 8. de Symposiacis, vinum igni comparat & corpus nostrum argillæ. Si argillæ seu terræ figulinæ inquit mediocrem ignem dederis in ollas, lateres, tegulas & similia opera consolidabitur, si vero ignis excessivus fuerit, illam resolvit fundet & fluere faciet. Cæterùm *Aque vite effecta.* aquam vitæ vâridè à corruptione præservare ex rebus vegetabilibus & animalibus in illam impositis liquet, quæ hoc medio in suo statu diu conservantur. Aqua vitæ inquam hominem in vigore juventutis suæ confortat, & illum de die in diem restaurat, spiritus ejus vitales corroborat, & jejuno ventriculo sumpta cruditates digerit; & superfluitates excessivas & defectus corporis nostrî ad æqualitatem adducit, diversos effectus causando secundum subiecti dispositionem cui se applicat, sicut calor Solis facit qui ceram remollit & lutum indurat & ignis similiter. Hic spiritus cœlestis in aqua vitæ residens, omnium qualitatum proprium & virtutum adeo susceptibilis est, ut ex rebus calidis in illo imprægnatis calidus, ex rebus frigidis verò frigidus fiat, quia neutralis est, animæ nostræ similis ad bonum & malum inclinans: Quamvis enim aqua vitæ ex quatuor elementis constet, illa nihilo minus adeò proportionata sunt, ut alterum alteri non prædominetur: Unde etiam cœlum vocatur, cui quales volumus stellas applicamus, simplices scilicet elementares, quarum concipit effectus & proprietates; Ergò hic ignis cœlestis altaris, rectè cum illa comparari potest.

CAP. LXII.

JAM de aquis fortibus quæ omnia dissipant & destruunt etiam *De aquis fortibus.* aliquid dicendum. Hæ autem sunt ignis ille peregrinus. Hæ aquas Alchymistæ ignem contra naturam & ignem externum, & alios similes exterminantes vocant. Certè si pulveris bombardici effectus, qui tam paucis speciebus seu ingredientibus comprehenditur, adeò admirabiles sunt, ut meritò ignis infernalis & devorator generis humani vocari possit: aquarum fortium non minor est actio, quæ omnia comburunt, quamvis ex duabus vel tribus substantiis tantum compositæ sint. Illa quæ aqua separationis dicitur, ex sale petræ vitriolo aut alumine fit, quæ argentum, cuprum, argentum vivum & ferrum partim solvit. *Aqua regis.* Aqua regis verò quæ eadem est cum præcedente, sed super sal armoniacum aut sal communæ rectificata, partem ferri, plumbum stannum & aurum quod nullo igne domari potest, dissolvit. Aquæ fortes quidem metalla non exterminant & ita dissolvunt, quin ad pristinam formam & naturam redeant, sed illa tantum in aquam & liquo-

*Equalis au-
ri distributio
in argento.*

& liquorem fluentem adducunt. Artificiosa ingenii humani industria fuit, hanc auri & argenti per fusionem commixti separationis viam excogitasse, quæ adeo uniformiter miscentur, ut unâ auri uncia, cum quinquaginta libris argenti fusâ & mixtâ, quælibet argenti particula æqualem auri portionem sibi attrahat, quod ex practica metalli mundatorum constat, qui ut quantum auri vel argenti in confusa metallorû massâ contineatur experiantur, non nisi triginta grana pro examine faciendo, super cineritium ponunt, unde eandem proportionem, quæ in tam exiguo corpusculo exhibetur, in tota reliqua massâ quoque fore concludunt. Quicquid metalli imperfecti & impuri inest, partim in fumum abit, partim per ignem absumitur, partim in cineritium intrat & super illo non nisi pars purior remanet, argentum scilicet & aurum in illo inclusum, cum aqua forti ex illo eliciendum, quæ hac occasione, aqua separationis vocatur; quæ argentum in aquam solvit, ut aurum sabuli instar ad vasis fundum descendat, & aquâ evaporata argentum quoque tibi restet. Hac effectorum aquarum fortium occasione, quæ Alchymix seu artis ignis & salis, principale & præcipuum abbreviationis instrumentum sunt, multa dici possent & cum infinitis elegantibus allegoriis sacræ scripturæ appropriari.

CAP. LXIII.

*Comparatio
celestis ignis
altaris & pe-
regrini cum
sabus diversis*

DUO etiam ignes isti, videlicet peregrinus cum fermento, aqua maris salâ, & aceto quod est vinum corruptum & aliis fermentis quæ ignes contra naturam sunt, potest comparari; celestis verò ignis altaris cum pasta pura & azyma, aqua dulci ad bibendum jucunda, & aqua vitæ aceti natura exuta: quæ innocentia statum ante primorum nostrorum parentum transgressionem, & cognitionis à Deo ipsis infusæ simplicitatem repræsentat. Sed postea cum, ambitione plus sciendi quam oportebat tentati, per discursum humanum subtiliores & sapientiores fieri vellent gustando fructum scientiæ boni & mali, ipsorum pasta azyma fermento superbiæ ab ipsis introducto inflari cœpit, quod illam pervertit & corrumpit, applicando illam ad res sensibiles & corporales. Nam panis quem nos comedimus est fermentatus, non autem ille quo Ecclesia Romana utitur, nec sine causa, nam panis azymus plura semestria à situ & corruptione conservatur quàm pasta fermentata septimanas. Hinc Apostolus dicit *Molendum fermenti totam massam corrumpit*. Fermenti enim proprietas est, omnia quæ ejus naturæ sunt & ei conjunguntur, in suam corruptionem convertere, quod acetum in vino, & fermentum in pasta pura facit: à quorum numero coagulum non est

*Laudis primorum
parentum.*

*Fermenti pro-
prietas.*

Est eximendum quia est etiam de numero fermentorum. Cum fermentum non habetur, ex pasta & aliis rebus ei miscendis præparatur, ut sunt acetum, cerevisiæ feces, ova, & substantiæ similes, quæ per suam corruptionem ignis peregrini proprietatem acquirunt, quæ est, ut ea in suam naturam convertat, in quibus potest figere pedem, quod in febre deprehenditur respectu caloris naturalis. Aded ut ignis in omnes res se convertat & omnes in illum vicissim, secundum Heraclitum qui illum pro principio habebat. Zoroaster quoque Heraclito prior, omnia ex igne postquam extinctus esset generari dicebat: Nam dum ignis vivus est nihil generat, neque etiam sal, neque mare quod hac de causa Homerus ἀτελεύτητον infructuosum vocat, sed omnia consumit & destruit. *Immensa & improba rerum portio* (inquit Plinius lib. 36. cap. ult.) *& in qua dubium sit, plura absumat an pariat.*

Fermentum itaque est ignis peregrinus & revera causticum quiddam nam carni nudæ applicatum pustulas quæ igneitate ejus testantur excitat (hoc tamen etiam sine sale non evincit) *Fermentum est ignis causticus.* Hac de causa latinis dicitur *Fermentum quod ferendo crescat* & Græcis ζύμη à ζῆω ferveo bullio. Chymici ignem internum seu ignem intra vas vocant. Experientia enim nos docet, panem, cujus pasta fermento non fuerit elevata quocunque etiam modo coquatur, duræ & difficilis digestionis esse & ventriculo onerosum, fermentum igitur ei additum efficit ut in interiori suo coquatur. Quæ igitur est causa quod Moyses vir sapientissimus & spiritu Divino illuminatus, rem tam utilem & necessariam reicit & à sacrificiis suis tam expresse fermentum relegat, quod tamen tanto auxilio in pane principali nostro alimento, pollet. *Fermentum cur prohibetur.* Nequequam fermentis aut mellis adolebitur in sacrificio Domini Levit. 3. Et Exod. 12, ad mortem condemnat eos qui in diebus azy-morum comedisent panem fermentatum, aut qui pauxillum de eo in domibus suis haberent. Anne fortè factum quod idololatris in usu erat fermentum? Sed non tamen omnino & ubique usum ejus prohibet. Præterea idololatræ in sacrificiis suis sale & thure utebantur, & multis aliis rebus quas non prohibuit: hic igitur aliquid mysterii subesse sequitur. Origines in Homiliis super Levit. fermentum pro arrogantia interpretatur, quem ex vana doctrina mundana concipimus, quæ nos ut fermentum pastam inflat, dum plus quam res est, nos scire putamus, cum relicto expresso & directo Dei verbo, phantasticis traditionibus nostris adhæremus, quod SALVATOR Marc. 7 exprobat Phariseis. *Certe Isaias rectè de vobis est vaticinatus hypocrisis cum dixit. Hic populus me honorat labiis suis, sed cor ejus longè abest à me. Nam relinquentes præcepta Dei, traditionibus ho-*

minum adheretis Matth. 16. unde nos monet ut ab hoc fermento nobis caveamus. Idem Origines in librum Numerorum sic inquit. Non est credibile quod Deus morte mulctare voluerit eos qui durante festo azymorum panem fermentatum comediscent, aut apud quos fermentum fuisset inventum in domibus suis, si non aliud quid, quàm literalis sensus fert, subesset: Sed per hoc fermentum, intelligitur malignitas, invidia, ira, concupiscentia & similia vitia, quæ animam nostram accendunt, & in malis & perniciosis desideriis illam faciunt fervere, corrumpendo alterando & pervertendo quicquid in nobis potest esse boni. Secundum quod Apostolus inquit *Modicum fermenti totam massam corrumpit.* 1. Cor. 5. quare exiguum peccatum non est contemnendum: Nam instar fermenti mox alia producit peccata. Nolite contemnere inquit Augustinus, paucorum hominum machinationes & insidias. Nam quemadmodum scintilla exigua res est, quæ vix discerni potest, si in fomitem & nutrimentum incidit, exiguo temporis spatio magnas civitates & sylvas & regiones integras accendit. Ejusdem indolis est fermentum, quod quantumlocunque pastæ aut farinæ addatur, exiguo tempore illam alterabit & eam in suam naturam convertet. Eadem ratio est perversæ doctrinæ, quæ paulatim ut cancer in corpore serpit. Et lib. 3. Contra Parmenionem. *Gloriari non de suis sed de aliorum peccatis ut facit Pharisæus* Luc. 18. *Ago tibi gratias Domine Deus quod non sum sicut ceteri homines raptores, injusti adulteri: jejuno bis in septimana &c. & comparare suam innocentiam cum mendis aliorum, non est nisi parum fermenti, sed de suis iniquitatibus & malefactis gloriari multum est.* Cæterum fermentum in sacra scriptura æquè in bonam atque in malam partem accipitur & duplici igni respondet. De hac supra dictum fuit quod fermentum superbiam & malitiam quæ animam corrumpit, significet, illam quod attinet, cap. 7. Levit. de panibus pastæ fermentatæ sermo est, qui pro pacificis cum oblatione gratiarum actionum offeruntur. & 23. cap. quælibet familia duos panes fermentatos de primitiis frumenti in festo Pentecostes offert. Et apud Mattheum & Lucam cap. 23. JESUS CHRISTUS Regnum cœlorum cum fermento comparat, quod mulier quædam cum tribus mensuris farinæ miscuit, donec tota elevata fuit. Ubi pro fervente zelo fidei ardentis accipitur.

*Fermentum
in bonam &
malam par-
tem sumitur.*

*Fermenti u-
sus.*

Hic est ignis quo saliti esse debemus. Nam quemadmodum ignis cibos nostros coquit & Sal illos temperat, ita fermentum causa est quod pasta meliùs coquitur, & per fermentum præparatur ut facilioris sit digestionis, melioris gustus & commodior sanitati. In hoc sensu fermentum ad legem Evangelicam ut S. Augustinus ait: & Vetus fermentum, ad Mosaicam refertur, quam

quam

quam Judæi non nisi in externa cortice considerabant. Hinc Apostolus nos monet ut Vetus fermentum rejiciamus, id est omnem malitiam & superstitiones. *Exuste hoc vetus fermentum, ut fiat nova pasta sicut estis, a fermento separata, cujus extrema pars totam pastam elevar.* Nam Noster agnus paschalis IESVS CHRISTVS immolatus fuit pro nobis. Quare celebremus ejus festum non cum veteri fermento nec cum fermento malitiæ & iniquitatis, sed cum pane azymo probitatis & veritatis. Hoc fermentum est procul dubio ignis ille peregrinus qui nos devorat & consumit intus, id est animam, ut nos deglutiat & vivos ad infernum mittat. Et ignis altaris cœlestis, charitatis, fidei & spei is est, cujus causâ Deum suppliciter orare debemus, ut corda nostra cum illo accendat, & omnes cogitationes & desideria nostra saliat, ne in illis corruptio generetur, quod ignis (seu Sal) in rebus corruptibilibus hic infra præstat, tanquam promptus minister & illarum commoditatum executor quas Divinæ bonitati in hac temporali vita in nos conferre placet.

Ignis altaris.

Quantas igitur gratias huic excellenti naturæ portioni debemus, sine qua in maxima miseria viveremus? Ignis enim in tenebris nos illuminat: Et in obscuritate nos exhilarat, alium quasi diem nobis adferendo: Ille potestates nobis infestas & nocentes terrores & illusiones à nobis depellit; Ille nos refrigeratos calefacit, madefactos desiccât: Ille cibos nostros coquit: Ille summus opificiorum & manufacturarum opifex est, quæ nobis in imbecillitatum naturalium subsidium revelata fuerunt, quarum causâ nos respectu corporis, omnium animalium debilius & infirmius animal sumus. Omnia ista commoda ab igne mediante divina beneficentia, ad mortales deferuntur: Nec minora à claro luminoso sole, qui Dei invisibilis, visibilis est imago, cujus lumen in sole tanquam in bene polito speculo colligitur, illumque omnis generis bonis uberem facit, ut illa omnibus sensibilibus creaturis communicare queat. Hic tanquam liberalis & multum desideratus benefactor splendidissimis suis radiis stipatus manè surgit, illosque quaquaversum spargit, & per spiritus & angelitus sui veritatem, & vigorem vivificantem, universum mundum regit & conservat. Hic est illustris cœli lucerna, omnium rerum hîc infra nascentium causa secundaria & author, qui per facultatem & potentiam, quam summus omnium bonorum dispensator ipsi est largitus, totam naturam sibi devincit, & indefesso cursu quatuor mundi plagas singulis diebus invisit. Hic lumen ab incognita & sensibus nostris imperceptibili Divinitate mutuatur & illud liberaliter sine ullo interjecto velo non solum Lunæ charæ suæ sponsæ impertit, ut suos effectus hîc infra nobis pariat, verum etiam eadem suâ in extinguibili & inexhausta face

Ignis utilitas.

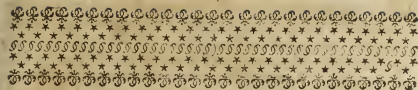
Solis commoda & effectus.

omnes ignes cœlestes accendit. Excellentissima Solis pulchritudo animos nostros ad alterius, magni illius Luminis contemplationem elevare debet, quod nullus oculus mortalis intueri nec intellectus comprehendere potest, quàm per profundas & pias cogitationes, pro mensurâ à lumine divinò concessa.

SED tibi ô summe hujus intellectualis ignis & luminis pater, qui tantis beneficiis nos miseros tibi obstringis, summas quas animus humanus concipere potest devotissimas pro iis gratias agimus, & obnixè rogamus, ut igne SPIRITUS SANCTI voluntates & corda humilium tuarum creaturarum accendere & fovere digneris, ut tibi in corpore casto & conscientia pura inseruiamus ad sancti nominis tui gloriam & animarum nostrarum salutem. Per Dominum nostrum JESUM CHRISTUM
charum filium tuum, qui tecum vivit & regnat
in secula seculorum Amen.

F I N I S.

TRACTATUS
DE SALE ET IGNE
BLASI VIGENERI,
PARS SECUNDA.

*Omnis homo salietur igne, & omnis vi-
ctima salietur sale* Marc. 9. Hujus textus
occasione de igne dictum fuit supra. Reli-
quum nobis est Sal; de quo non minus di-
cendum restat. Mira res est, Ethnicorum
cæremoniæ in hoc & aliis casibus in traditi-
onibus Mosaicis esse repertas. Levit. 6. dici-
tur. *Ignis semper Vret super altari, quem sacerdos conseruabit;
lignis illum fovendo omnibus dieb' manet Ignis perpetuus erit
& non deficiet super altari.* Item in 2 c. *Omnes oblationes sa-
crificiorum tuorum sale consperges, & non oblivisceris pone-
re Salsædinem Dei tui super illas: In omnibus oblationibus tu-
is sal offeres.* Sal, Numer. 18. vocatur *pactio sempiterna coram*
Deo & Aaron & filiis suis. Pythagoras in symbolis suis præci-
pit, ut de Deo non habeatur sermo sine lumine, & ut in omnibus
sacrificiis & oblationibus Sal adhibeatur. Non solum autem Py-
thagoras, sed etiam Numa, quem plus centum annis ante Pytha-
goram vixisse autumant, hunc ritum secundum Hetruscotum do-
ctrinam instituit. Non credendum est Moysen, qui Dei dilectus
& inspirationibus Divinis illuminatus erat, (à quibus omnis do-
ctrina ab ipso relicta fluxit,) quique tam vehemens idololatriæ &
superstitionum Ethnicarum persecutor fuit, ab illis aliquid mutu-
ari voluisse, sed verisimilius est, Diabolum per suam instigatio-
nem, qui creatoris sui similitudinem se semper exhibuit, hæc mysteria ad
idololatricum cultum stabiliendum ad paganorum impietates
desistere voluisse; de quo Josephus contra Appionem & S. Hie-
ronymus contra Vigilantium fusiùs agunt. Adcò ut co-

*Salus usui in
sacrificiis In-
ducitur.*

*Salis usus in
sacrificiis Eth-
nicorum.*

codem modo, quo in lege Judaica, apud Ethnicos sacrificia & oblationes sine salis additione non fierent ut Plin. lib. 31. cap. 7. testatur. *Maximè autem in sacris intelligitur salis auctoritas, quando nulla conficiantur sine mola salsa.* Plato in Timæo. *Cum in elementorum commixtione compositum multa aqua & subtilioribus terra parvis destituitur, aqua ibi restans dimidia sui parte congelari incipit, & sal sedo ibi introducitur, quæ sale magis induratur.* Hoc modo corpus salis procreatur, usus *Sita nostra communicabile quantum ad corpus ejusque sensus attinet, & secundum legem cultus Divino applicatum, quod Deus sacrum est & alidè gratum unde Sal Θεοφιλέσθαι vocat.* Hinc etiam Homerus divinum appellat, cujus Plutarchus 5. lib. Sympotiacorum quæst. 10. plures reddit rationes: & inter alias hanc, quia animæ symbolum habet, quæ divinæ naturæ est, & corpus quandiu in illo est à putrefactione custodit, sicuti sal carnem mortuam, in quam Sal loco animæ, se introducit & à corruptione præservat: Hinc Stoicorum quidam dixerunt carnem primam per se esse mortuam, & animam in illam instar salis esse seminatum, ad conservandum illam longo tempore à putrefactione. *Quibus anima data est pro sale.* Theologi nostri dicunt morem consecrandi aquam, ab historia quæ 4. lib. Reg. cap. 2. extat ortum suum habere, ubi Eliseus in scaturiginem aquarum civitatis Jericho, ad illarum amaritudinem corrigendam sal injecisse dicitur. Quod significat populum qui per aquas denotatur (*Aqua multa gentes multa*) ad sui sanctificationem verbo Dei (quod per sal innuitur) instrui debere, cum amaritudine & pœnitentia de commissis contra Deum peccatis. Aqua insuper confessionem fidei & peccatorum denotat, ex cujus commixtione cum sale facta, duplex nascitur fructus, qui est à peccatis separatio, & ad bona opera facienda applicatio. Nam pœnitentia peccatorum præcedere debet auricularem confessionem, Illa enim per salis amaritudinem denotatur, hinc etiam Sal prius quàm aqua consecratur. Sal etiam sapientiam significat. *Vos estis sal terra. Item habere sal in vobis.* Præterea quia in omnibus veteribus sacrificiis salis usus erat, inde mos invaluit, ut in Baptismo sal infantis ori immittatur, priusquam aqua perfunditur, ut mysterium salis præstet aliquo modo id, quod infans re ipsa præstare nondum potest.

CAPUT LXIV.

*Allegoria Zo-
aris de duobus
coloribus Ignis
& Salis.*

DE igne & Sale magna mysteria & secreta dependent, quæ sub duobus coloribus principalibus rubro & albo sunt comprehensa. Nam ut Zoar habet, omnia comprehenduntur sub albo & rubro

& rubro, sed multa inter ea sunt ab uno ad alterum intervalla : Deus tingit peccata nostra quæ sunt rubra, nam concupiscentia à sanguine procedit, & sensualitas à carne sanguine conspersa : Et nos albedinem id est misericordiam ejus tingimus in rubrum id est justitiæ rigorem, per ignem scilicet qui carnalia nostra desideria accendit, & ipsis judicium acquirit, quod ubique est, ubi ignis est, nisi per aquam salutarem extingatur. Et quando perversi homines in mundo prædominantur ut communiter solent, rubedo seu judicium extenditur & omnis albedo cooperitur, quæ citius in rubedinem, quam rubedo in albedinem alteratur, quæ si prædominatur, omnia splendorem ab ipsa accipiunt. Ad istos duos colores etiam Lex vetus & Evangelica, rigor justitiæ & misericordia, columna in obscuritate noctis & nubes alba de die apparens, panis & vinum referuntur, sanguis item & pinguedo : *Non comedetis carnem cum sanguine* Gen. 9. & *Levit. 3. Omnis pinguedo Domini est per edictum perpetuum, non comedetis ullam pinguedinem nec sanguinem.* Quod specialius repetitur cap. 17. ubi ratio addita est, quia anima id est vita carnis, est in sanguine, qui mysticè sanguinem Messiae repræsentabat, in quo consistebat vita æterna, adeo ut non licitum fuerit alio uti ante ipsius adventum. Pinguedo etiam Deo erat reservata, non solum illa quæ Hebræis *Cheleb* appellatur & intestina tegit & à carne est separata, verum etiam illa quæ Hebræis *schumen* dicitur & ibi est annexa. Sed metaphoricè pinguedo sumitur pro substantia exquisita, sicuti Numer. 18. decimæ quæ optima pars fructuum erant, pinguedo eorum vocantur. Hoc modo loquendi nos quoque utimur cum dicimus. Fac ut portio ista pinguis sit, de quacunque re sit. Et psal. 80. *Cibavit eos ex adipe frumenti.* Fieri etiam potest quod Moyses (quia bene ipsi constabat sanguinem & pinguedinem mali succi & malæ nutritionis esse, & extra sua propria vasa facile corrumpi,) illa idèd prohibere voluerit, aut propterea etiam, si mysterium spectare volumus, quia in sanguine spiritus vitales consistunt, qui igneæ sunt naturæ : & quod pinguedo, flammam facile capit, & idonea est ut candelæ indè parentur quæ animam repræsentant. Sed & oleum lampadibus inservit, quo yesci non prohibuit, cum tamen candelas pro cultu divino in usu fuisse non vidoamus. Hæc duo, Ignis & Sal, insuper vinum & lac denotant. *Bibite vinum meum cum lacte meo* Cant. 5. ubi per Vinum arbor scientiæ boni & mali, vana scilicet rerum mundanarum curiositas denotatur ; & per lac arbor vitæ, quæ Adam fuit privatus, quia de altera gustaverat, quæ erat prudentia humana. Zohar ait. *Ante transgressionem Adamus particeps factus erat Sapientia luminis Divini superna, cum ab arbore Vita se nondum separasset, cum autem per notitiam rerum*

Vocis Pinguedinis significatio.

Causa prohibendi esus pinguedinis & sanguinis.

humilium illa se prębare, ista curiositas citā illum exiit & morti incorporavit. Jacob & Esau duo pręcipui terrę principes ab Adamo descendentes, quoque hic denotantur. Item rosę & lilium, cum videlicet aqua per ignis calorem elevata alba est, quamvis rosę sint rubrę, qualis erat fumus ex sanguine & pinguedine exhalans, quę Deo accendebatur, ut sursum mitteretur vapor, ad denotandum inquit idem Zohar, nihil ei offerri debere quā quod sit candidum: rubedo enim peccatum & punitionem subsequētem significat, albedo verō sinceritatem & misericordiam & compensationem quę illam sequitur. *Quid autem inquit Zohar per rosas rubras & lilia alba significatur? Odor oblationis proveniens ex sanguine rubro, & pinguedo alba, quam Deus pro sua portione sibi reservat.* Pinguedo autem ad victimam aut hominē animale referitur qui pinguedine nutritur, sicuti spiritus vitales sanguine. Hinc dicitur, quod cum ad macerandum & sumulos carnis & concupiscentiæ extenuandum jejunamus, pinguedinem Deo offerimus, qui à creatura sua non solum animam postulat, quę est ignis & sanguis sed etiam corpus, id est pinguedinem qua nutritur: Utrumque autem incontaminatum, purum & omni corruptione exemptum, ac si per ignem transivissent & sale condita fuissent. Ideoque Deus vult ut sibi accendantur, ut ascendant in fumo albo & odore suavitatis coram ipso: fumus enim spiritalior est quā materia, ex qua ignis fumum subtiliando, thuris instar in altum elevat. In summa totus iste mundus ad Deum ascendens odor est, modò bonus & gratus, modò malus & molestus. Forma rei, quę in sua figura & colore consistit, in materia manet incorporata, ubi oculus illam deprehendere & sibi associare potest. Gustus quoque rei adhæret, quam saliva macerat ut eam sapor communicet. Odor verò à re separatur, & ex lōga distantia, in vapore imperceptibili ad olfactum nasi & cerebri adfertur. Quare particularem odorem in rosa & in lilio ponit: albo & rubro: cujus odor non evanescit. Et quamvis rosę sint rubrę; aqua nihilominus & ipse fumus si comburantur albi coloris sunt, sicut thuris. De quo psal. 140. ait. *Dirigatur oratio mea sicuti incensum in conspectu tuo.* Per orationes non solum intelliguntur preces, sed etiam omnia desideria, cogitationes, actiones & conservatio nostra, unde Rabbi Eliezer, Rabbi Simeonis filius Zoaris author, preces fundendo tali utitur paraphrasi. *Satis cognitum & manifestum est coram te o Domine Deus patrum nostrorum, quod tibi obtuli pinguedinem & sanguinem meum. Obtuli tibi illa in odorem suavem in firma fide, macerando & castigando corporis mei sensualitatem. Placeas igitur tibi Domine ut odor precectionis egredientis ex ore meo coram te deferatur sicut holocausti*

*Candor Deo
gratus.*

*Jejunantes
pinguedinem
suam Deo of-
ferunt.*

causti odor, qui super altari propiciationis tibi offerretur, & ut acceptus sit in conspectu tuo. Ita hic Rabbini precatur, quia post SALVATORIS adventum & post secundi templi per Romanos factam destructionem, sacrificia Judæorum in preces fuerunt conversa, sacrificia sanguinolenta per rosas instar sanguinis rubras, incruenta verò uti erant *minchad* & alias farinarum oblationes per lilia alba denotando. Secundum illud quod in Cantic. 5. & 6. dicitur, *Delectus meus candidus & rubescundus, qui pascitur inter lilia.*

*Rosa & Lilia
Indæcorum.*

Sub quatuor istis coloribus, quæ quatuor elementa denotant, ubi niger terram, albus aquam, cæruleus aerem, ruber ignem refert, magna mysteria & secreta comprehenduntur. Cum aliquando in lectionem Plinii lib. 15. cap. 10. inciderem (quod Apelles Alexandrum fulmen in manu tenentem depinxisset *digitis* *eminere videntur & fulmen extratabulam esse, sed legentes meminerint omnia ea constare quatuor coloribus*) scire non potui quinam essent illi quatuor in natura colores principales, donec ex Zohare illos in lumine considerare didici. In quo notandum est, duos fungo adhærere, ex quibus niger terram & ruber inde oriens ignem refert, & duos alios flammæ adjungi, quorum unus cæruleus in radice, nigro colori, & alter albus in summitate rubro est oppositus.

*Allegoria
De quatuor
coloribus can-
dela ardentis.*

Sed videamus quomodo hæc ad theoriam chymicam quædrent quæ de quatuor elementis duo solida & fixa constituit, quæ simul unâ præparantur, uti sunt terra & ignis quæ fungo adherent, itē duo alia volatilia & fluida, uti sunt aqua & aer, album & cæruleum, ut est flamma liquida & in perpetuo motu stans: Nec absurdum tibi videatur, quod aer seu cæruleum, inferiorem locū potius obtinet quàm aqua aut flamma alba, quæ est in loco superiori; Nā aerea pars quæ est olcū & pinguedo, tardius & ægrius à composito suo separatur quàm aqua, quæ igni magis est opposita. Sed videamus quid in mystico sensu de hac re dicat Zohar. Rubrum lumen tam in terra quàm in cœlo, illud est, quod omnia destruit & dissipat, est enim caudex arboris mortis, quod in candela lampade aut alio lumine apparet, cujus radix est in terra, nigredo videlicet corruptibilis & corruptens quæ fungum humectat, cujus rami sunt flamma cærulea & alba. Fungus cum nigredine & rubedine sua est mundus elementaris & flamma cœlestis. Rubeus color præest omnibus quæ sub illo sunt & ea devorat. Sed si dicis illam in cœlo dominari, & non æquè in terra, responderi potest: Multas suprà esse virtutes & potentias destructivas, quæ res inferiores subjacentes dissipant. Omnes res superiores sunt affixæ isti lumini rubro, inferiores vero non, quæ sunt crassæ & ob-

*Applicatio
4. colorum
principalium
ad Chymiam.*

Virtutes superiores sunt affixæ mundo elementari.

scure: & hoc lumen rubrum quod contiguè super illis est, illas rodit & devorat, & nihil est in hoc inferiori mundo quod per illud non destruat. Penetrat enim & intrat in lapides & illos findit & perforat, ut aquæ illos transire possint quæ omnia submergunt in abyſſo & cavitatibus terræ, ubi se in diversas partes separant donec in abyſſis suis rursus congregentur, & rursus per tenebrosa loca decurrant. Hæc causa est quod aquæ ascendunt & descendunt (ascendunt autem cum ex mari sub terra ad suas scaturigines procedunt, ut super terra fluant deorsum ad locum unde egressæ erant revertantur) Sic ergo aquæ tenebræ & lumen se mutuo miscendo, alterum quasi Calos constituunt, quod natura, id est calor in illis inclusus, ex ordinatione supremi dispensatoris, segregare novit. Hinc lumina fiunt, sed invisibilia, quia sunt tenebrosa. Quilibet aquarum fluvius sursum scandit, & voce sua abyſſum commovet, clamore suo socium suum inclamans (*Abyſſus ad abyſſum clamat in voce carastarum suarum.*) Quid igitur clamat? Aperi te cum aquis tuis, & intrabo in te. Hæc omnia mysteriis, comprehensu difficilibus plena sunt, quorum intentio facit ad demonstrandum mundi sensibilis cum intelligibili, & mundi elementaris cum cœlesti connexionem & affinitatem. Nam, uti quoque supra dictum fuit, Firmamentum Universale, quod cœli firmamentum appellatur, res superiores & inferiores continet, quamvis diverso modo, quod in facie observari potest, in qua nigredo, quæ terram refert, cæterorum trium elementorum & colorum est fundamentum: rubedo verò nihil aliud est quàm inflammatio & ardor cum nigredine conjunctus omni flamma & lumine tali carens qualia sunt cœruleum & album, quæ ex una radice oriuntur, & unum cum flamma alba summè elevata se conjungendi scopum habent, hæc tamen idcirco non tam pura & ab omnibus sordibus exempta est, quin fuliginem & fumum nigrum atque infectum generet, à quo mundari opus habet per ignem, donec consumserit ejus corruptionem, & deduxerit ad albedinem perfectam, quæ postea non amplius alteretur. Hoc est quod etiam supra diximus, Ignem duplicia constituerè excre-
 ” menta pro prima vice non satis depurata, cineres videlicet in loco
 ” inferiori, ex quibus per eundem ignem incorruptibilis salis sub-
 ” stantia, & tandem etiam vitrum extrahuntur, quod Zoar non i-
 ” gnoravit, super Exodum, dicens. *Ex lixiſſio ex quoſis cinere*
conſeſſo educitur Sal & Vitrum. Et quamvis ipse hoc non
 dixisset, res tamen satis vulgaris est apud eos qui pyrotechniam
 exercent. Hoc cinerum excrementum ex combustionem carbo-
 num est, fuligo autem quæ spiritualior est, quia in altum evahitur,
 à flamma oritur, cui otium non erat illam planè mundificandi, ad-
 deò ut conjunctim ascenderint purum & impurum. Hoc ad a-
 nimas

*Aque sub ter-
 ranea ascen-
 dunt & de-
 scendunt.*

Calos.

*Firmamentū
 cœli continet
 res superiores
 & inferiores.*

Pyrotechnia.

animas nostras applicari potest, quæ propter impuritates à corpore attractas igne tribulationis opus habent dealbari. *Omnis homo igne salietur, & omnis victimæ sale salietur.* Fungus & cineres, hominem externum animale, corpus videlicet cum duabus flammis cœrulea & alba repræsentant: Cœrulea corpus cœleste & æthereum, alba verò animas omni corporalitate exutas refert, quæ in probis & piis igne qui super altari semper ardet urentur, & sale fœderis salientur, promissionibus scilicet Divinis de Messia factis, ubi hujus mundi Princeps quod carpat aut dicat non habet, ut in Adami posteritate, quæ cineribus repleta, ex quibus Adam primò fuit creatus, & fuligine peccati originalis scateret, qua illam Adamus per inobedientiæ suæ prævaricationem, inquinavit. Hac ratione nos sumus illa nox à qua Moyses diem incipit numerare, quia secundum carnem ante MESSIAM sumus, qui postea veniens, est dies illuminatus ab illo Sole justitiæ quem Cabalisticæ dicunt esse repræsentationem *Iehova* cuius vagina ut Judæi vocant est *Adonai*, ex qua Deus illum extrahere debebat: Ipse enim est qui purgabit justos, & malos igne nigro & caliginoso comburet. Huc respicit illud, ubi dicitur quod ex animalibus throni descendebat Leo igneus qui oblationes devorabat. Super quodlibet membrum peccans inquit Rabbi Elieser in Zoare, angelus delator est constitutus: Nam quicumque peccatum quoddam committit, illicò sibi accusatorem constituit, qui ipsi magis propitius non erit quàm debet, sed ei ignem desuper præparabit ad comburendum illud membrum quod peccaverit. Sed Jehovah interveniet, qui aquâ misericordiæ suæ istum ignem extinguet postquam pars corporis peccans à maculis suis purgata fuerit. Ipse solus est Angelus pacis, qui animæ reconciliationem cum Deo facere possit, ad quam illa pervenit per sacri hujus nominis intercessionem. *Non est aliud nomen.* Hæc omnia dicit Zohar quæ Christianum sapiunt quamvis non baptizatum.

Messias sol justitiæ repræsentatio Iehova secundum Iudeos.

Iehovah Angelus pacis, reconciliator.

CAPUT LXV.

HÆC præ fundamento eorum quæ dicturi sumus, præmittere volumus. Textus Græcus S. Marci habet *πᾶσα θυσία ἀλλὰ ἑτέρα* diversa sacrificia, *ἑτέρα θυσία* latina versio ponit victimæ pro *θυσία* quia hæc vox omnium generis sacrificia, hostias, victimas & cæremonias significat. Sed Porphyrius lib. 2. sacrificiorum specialiter illam fasciculis spicarum tribuit, quos Diis offerebant: Nam in principio inquit, Thus, myrrha, Benzoinum, storax, aloë, labdanum & alia similia gummata odorifera non offerebantur eis, sed solummodò herbæ virides, & certæ primitiæ germinum quæ terra producebat. Nam arbores prius creatæ fuerunt quàm animalia, & terra herbis prius vestita

Oblationes
Herbarum.

erat, quam arbores creatæ. Hinc homines herbas integras radicibus foliis & seminibus constantes adolebant, & odorem atque fumum inde procedentem Diis immortalibus sacrificabant. De ista exhalatione quam Græci *θυμιασιν* vocant, vocabulum *θυμία* descendit, quod propterea ad sacrificia sanguinolenta propriè non refertur. Romani enim plus centum & triginta annis, nullas, secundum Numæ legem, Deorum imagines habebant, nec alia sacrificia, quam quæ ex farina & sale constabant, quæ hac de causa *ἀναίμακτα* id est incruenta vocabantur. Hûc usque Porphyrius.

Romani ima-
ginibus ea-
rentes.

CAP. LXVI.

De Sale.

SUPRA dictum fuit nihil usitatus, & minus cognitum fuisse quàm ignem: quod idem de sale dicere possumus. Moyses tanti illum æstimat, ut ad omnia sacrificia adhibeat, & foedus perpetuum Dei cum suo populo vocet; Pactio ista Hebræis vocatur *berith* de qua in tribus vel quatuor locis scripturæ fit mentio. Gen. 9. est arcus cœlestis. Gen. 17. Circumcisio Abrahamo data, & Numer. 18. pactio salis. Deut. 5. Lex data in Horeb. *Dominus Deus noster pepigit nobiscum pactum in Horeb.* Sal ab omni tempore apud omnes gentes in singulari pretio & honore habitus fuit, unde Arnobius ad paganos dicit. *Benedictis mensas salenorum appositu.* Et Tit. Livius 26. *Ut salinum pateramq; Deorum causa habeant.* Fabricius Romanorum Dux fortissimus, nullum aurum nec argentum possidebat, præter unam parvam pateram cujus pes de cornu factus erat, ad divinarum oblationum usum & unum salinum ad sacrificiorum quoque usum. De quo Plinius lib. 33. cap. 12. refert, quod plura quàm hæc duo argentea vasa possidere prohibuerit. Sal etiam olim nota & symbolum amicitiae erat, hinc enim amicis hospitio exceptis primum quod apponebatur sal erat, ad denotandam amicitiae contractæ firmitatem. Magnus Moscoviæ Dux, ut Sigismundus Liber in suo tractatu de *rebus Moscoviticis* scribit, majori honore afficere non posset eos quibus favorem suum vult testari, quam aliquid de suo sale ipsis mittendo. Archilochus ut Origines contra Celsum allegat, inter alia Lycambo exprobrat violationem sancti mysterii amicitiae inter ipsos per salem & mensam communem contractæ. Sic quoque S. Mathæus de Iuda loquitur. Non recordatus fuit mensæ nostræ communis, nec salis neque panis quem comedimus una. Et Lycophroni in Poemate Alexandri Sal *ἀγνίτης* id est purificativus dicitur, ubi ad illud Euripides alludit *Θαλῶσσα κλύζει πάντα τὰνθρώπων κακὰ.* Quod mare lavat omnia hominum mala, quia mare a Pythagoreis propter amaritatem suam faldedinem lachryma Saturni & quintum Elementum

4. Pactiones
Divina.

Historia.

Sal symboli
amicitiæ fir-
ma.

Historia.

Mare cui la-
chryma Sa-
turni dictum.

vocatum,

vocatum, nihil aliud est quam Sal in aqua dissolutus. Et magna certè salis ejus quantitas valdè est admiranda, sed secundum regulam infallibilem Deus & natura nihil faciunt frustra. Nam præterquam quod ex terra extrahitur, partim in forma liquoris qui coctione exsiccat, partim in forma fragmentorum glaciei, ut Hallæ Saxoniæ & Barthæ in Aquitania, partim in forma saxorum, ut in Teplaga Æthiopum Nigrorum terra reperitur, ad quam à ducentis milliaribus & inde usque ad regnum Tombur super capitibus bajulando, de loco in locum & de manu in manum per incolas deportatur, quæ salina saxa in omnibus illis regionibus & Tartariæ Orientalis Provincia Caidu, monetæ loco inserviunt.

Historia.

De hujus Provinciæ incolis Marcus Polus lib. 2. cap. 38. scribit, quod ad gingivarum putredinem præcavendam perpetuò aliquid salis in ore gestent, propter imensos Solis ardores cum humiditatibus palustribus aerem corrumpentibus conjunctos, qua de causa simili remedio, putrefactionem arcente, semper se munire coguntur. Præterquam inquam quod sal ex terra provenit, etiam ex mari in maxima quantitate nobis suppetit. Sæpè enim hac in parte periculum feci, & aqua dulci quæ cum marina est conjuncta, leniter evaporata, dimidiam ferè ejus partem purum sal esse deprehendi. Quàm immensam igitur Salis quantitatem reliquam fore putas, si aquæ dulcis substantia ex mari esset extracta? Nulli certè fabulosis colles, & nulla deserta quantacunque longitudine extensa, cum illa comparari possent, quin his millesima salis marini parte superarentur, multi enim sunt, qui mare magnitudine sua terram superare vel utriusque eandem esse dicant.

Gingivarum putredo.

De Sale marino.

Quæ Plinius lib. 35. cap. 7. de sale particulariter recenset, iis hic non diu inhærendum, quia ut plurimum tantum ex auditu habet. Quæ in illum finem tantum allegantur, ut duplicis generis sal esse pateat. Primum naturale, quod in forma fragmentorum glaciei, vel in forma petrarum in terra per se crescit ut supra dictum fuit, deinde artificiale, quod ex aqua marina, aut fontium salinorum liquore ex terra proveniente paratur, ut in Lotharingia & Burgundiæ Comitatu per ignis coctionem facere solent. Plurima Plinius allegat exempla, & creditu quidem difficilia quorum fides penes authorem esto: Inter quæ lacus cujusdam Tarentini in Puglia meminit, qui genu tenus tantum profundus est, cujus aqua per solis ardorem in sal convertitur.

Sal naturale & artificiale.

Lacus in sal convertus.

In provincia Babylonica certum bitumen liquidum & paulò spissum crescit, quo incolæ in lampadibus suis olei loco utuntur, cujus substantia inflammabilis postquam fuit remota, sal qui sub illa latebat apparer. Hujus rei experientia nobis fidem facit, nam ex omnibus rebus combustibilibus sal extrahi potest, qui tamen, non nisi aquositate & unctuositate inflammabili per ignem consumpta, revelari potest, quo facto

Sal in bitumine Babylonico.

„facto sal in cineribus restat: Hoc sal inquit Geber in suo Testamē-
 „to, semper retinet naturam & proprietatem rei ex qua fuit extra-
 „ctum, modò in vase clauso fiat, ut spiritus non evaporent, aliàs e-
 „nim *Sal infatuatum* ut in Evangelio appellatur restaret, de quo
 „infra plura.

CAP. LXVII.

*De artificiosa
 confectioe sa-
 lis marini.*

OPTIMUM Sal, & maximè sanum est quod ex aqua marina, in
 Aquitaniæ provincia Bruage dicta conficitur ad cujus exem-
 plum necessarium est, terram ubique locorum ubicunque sal ex
 aqua maris paratur, argillosam & glutinosam esse, qualis est figu-
 lina & quæ tegularum atque laterum confectoribus usui est. Pa-
 vimentum igitur argillosum artificio præparatur, ne aquam quæ
 eò derivatur imbibere queat. Magnus videlicet equorum, as-
 norum & mulorum sibi invicem in circum alligatorum numerus
 super illo pavimento circumagitur, donec crebra jumentorum
 calcatione, instar pavimenti super quo frumenta trituantur, soli-
 dum & firmum fiat. Post hæc canales fiunt aquâ marinâ per il-
 los derivanda paulò inferiores. Plinius lib. 2. cap. 106. sal absque
 aqua dulci fieri non posse scribit) magnum quoque receptaculum
 in quod aqua marina adducitur, præparatur, cum catarrhacta an-
 nexa, ex qua aqua in diversos horti, ctulos ut vocant, per varios
 gyros & ambages ad Labyrinthi modum artificiosè defluit, & in
 debita quantitate ibi distributa per radios solares congelatur.
 Terra quæ de arearum excavatione super est, circa illas sternitur,
 & agger tantæ latitudinis struitur, cui bigæ inambulare possint
 quæ sal ad naves juxta littora maris expectantes deferant, qui ag-
 geres præterquam quod operarios ad diversas areas salium aspor-
 tandorum causa deducunt, aquis retinendis quoque inserviunt.
 Hyemis tempore cumulos magnos salium struunt, quos juncis
 tegunt, ut à pluviarum & nivium injuria præserventur, juncos au-
 tem suo usui utiles, vendunt. Aggeres illi tam obliquos & tot
 dubios pontes & circuitus habent, ut pro uno milliari per dire-
 ctum conficiendo, septem aut octo milliaria requirantur per gy-
 ros obliquos incedendo, adeò ut si quis conductore destitutus ta-
 li viæ se committeret, tanquam in Labyrinthum abiens, nunquàm
 se inde extricare posset. Harum salinarum, delineationem aut
 descriptionem instituere difficile esset, maximè verò hyemis tem-
 pore cum omnia aquis sunt cooperta & multo difficilior, copias
 eò introducere militares. Pro conservatione istarum salinarum
 cum ardores solis deferbuerunt (Sal enim non nisi mensibus Maii
 Junii, Julii & Augusti confici potest) Salium confectores singulis
 annis certas catarrhactans, referare & aquæ marinæ introitum da-
 re con-

re consueverunt, donec omnes arcarum formæ cooperiat, ne à futuris congelationibus corrumpantur. Si salis congelationi pluvia supervenit, quindecim dierum retardatio erit, tunc enim omnem aquam à pluvia alteratam evacuare oportebit, undè in frigida & pluviosa annorum tempestate Sal magna cum difficultate præparatur.

CAPUT LXVIII.

HAC occasione, experimenti à me pluries facti recordor, quod Aristotelis iudicium etiam dubium reddere posset. Accepi octo vel decem libras grossi salis communis, & in aqua calida dissolvendo sordes despumavi, & facta residentia, quod clarum erat in ahenum super igne positum infudi & omnem aquam donec in fundo Sal instar nivis album restaret, evaporavi: deindè in olla reliquam humiditatem exsiccavi, & forti igne sub finem spatio quatuor aut quinque horarum exussi. Refrigeratum in diversos solidissimæ terræ catinos distribui, & in umbroso loco tempore humido ad dissolutionem apto, aeri exposui, colligendo singulis diebus manè solutum, donec octidui spatio omne sal solutum, & non nisi limus quidam in exigua quantitate remaneret, quem servavi. Postea omnes solutiones retortis impositas distillavi, ut nihil aquæ, quæ dulcis erat, remanserit præter sal fixum in fundo vasis, quod cum lignis aucto igne aliquandiu exussi. Ruptis retortis, sal congelatum iterum ad dissolvendum aeri humido ut antè exposui, donec nihil præter crassum limum restaret ut in præcedenti solutione. Quicquid aquæ vi ignis ascendere potuit distillavi, hasque operationes donec meum sal plane solveretur quod septima aut octava vice fieri solet, reiteravi. Limum diversis vicibus collectum aquâ benè lavi, & reliquum salsedinis ex illo extraxi, illumque tam diu calcinavi & lavi donec nihil nisi limus aut terra pura omni gustu privata, remaneret. Cum hoc exiguo sale postremo, cundem proceßum ut supra, observavi ad eò ut omne meum sal in aquam dulcem & limum insensibilem pondere suo unam aut duas uncias exequantem fuerit conversum. Quorsum igitur salsedo salis mei devenit? Certè de hac re quid dicam nescio, rem autem ita se habere ipsa veritas est. Hunc nodum si quis mihi solveret certè gratum faceret, quo ad extricandum aliis relicto, ad laudes salis particulares accedam, sine quo inquit, Civiliter nemo vivere potest. Omnis gratia, ornamentum, deliciae & vitæ humanæ delectamentum, convenientiore vocabulo explicari non potest: quod ad animæ voluptates, vitæ tranquillitatem, summam recreationem, & ab omnibus laboribus & molestiis requiem se extendit: nam stimulos & amoris suum simile generandi de-

*Praxis auctoris
Destillatæ
salis marini
omni salsedine
exusti.*

Laudes Salis.

di desideria renovat: Honorificum conditionis militaris nomen Salarii obtinuit, delectabiles facietias (sales) quæ neminem offendunt significat, unde etiam gratiarum vox ei tribuitur. De quo Paulus Coloss. 4. ait. *Sermo vester sit semper cum sale gratia conditus.* In summa Sal est ciborum nostrorum temperatura, qui sine illo insipidi forent & ingrati, unde bono jure dictum illud invaluit. *Sole & sale nihil utilis.* Sic Plinius in suo libro allegato de sale discurret. Plutarchus lib. & quæstione. 4. de Sympotiacis. *Sine sale nihil gustui gratum comedi potest, nam etiam panis, si sales miscetur meliorem habet saporem, hinc enim est quod communiter in templorum lectisterniis Neptunus cum Cerere conjungitur: Nam res salsa, sunt instar stimuli excrantis.* Præ aliis cibis illos qui acuti & sale conditi sunt appetimus, si aliter fieret appetitus cadere. Hinc Job. 6. inquit. *Quod sapore destituitur, posset ne quis illud comedere sine sale?* Præterea Sal, potum quoque reddit gratum & jucundum, & plurimos alios usus & comoditates adfert vitæ humanæ, quæ si absque sale esset, brutalis potius dicenda foret.

Cur Neptunus
& Ceres in u-
no lecto.

Sal symbolum
justitiæ ami-
citiæ gratitu-
dini.

Sal insuper nota & symbolum est non solum æquitatis & justitiæ, quia illud, ubi semel fuit introductus & cui adhæsit conservat, verum etiam amicitiae & gratitudinis, ut ex libro Esdræ. 1. c. 4. apparet, ubi Præfetti Regi tuo Artaxerxi, sequentia verba scribunt. *Quia recordamur salis quem in Palatio tuo comeditimus, committere nolumus quin fideliter ad te perscrbaremus ea, quæ ad cognitionem nostram perveniunt & servitia tuæ Celsitudini debita concernunt.* Quo in loco sal pro magno beneficio ad gratitudinem obligante ponitur; quia est res pura munda sancta & sacrata, quæ in introitu mensæ apponitur; Hinc est quod Æschines in oratione sua malæ administratæ legationis plurimi facit sal & mensam publicam alicujus civitatis, quæ cum alia est confœderata. Sale insuper nihil est magis permanens & fixum in igne, aut quod ad ejus naturam proximius accedat, quia est mordicans, acris, acetosus, incidens, subtilis, penetrans purus fragrans, in combustibilis & incorruptibilis, imò est illud quod à corruptione præservat, & per præparationes convenientes claritatem cristallinam & sicut aer transparentem acquirit. Vitrum enim nihil aliud est quam fixissimum sal, quod ex omni cinere uno tamen potius, quam altero, extrahi potest, quod tamen in humido non est solubile ut sal commune, neque illud quod ex cineribus per formam lixivii extrahitur, quod in igne fortissimo etiam liquidum fieri potest; quæ duæ solutiones nihilominus sibi invicem repugnant & contrariantur. Sal item principium est omnis humiditatis liquabilis, & unctuosæ sed inconsumptibilis: Origine præterea est tam metallorum quam lapidum & gemmarum

Sal accedit
ad ignis natu-
ram.

Vitrum.

De Salis na-
tura in omni-
bus mixtis.

& omnium cæterorum mineralium. Item vegetabilium & animalium, quorum sanguis urina & omnis reliqua substantia falsa est, putrefactionis præcavendæ causa. Imò in genere omnium mixtorum & compositorum mineralium scaturigo, Cujus rei veritas inde apparet, quia omnia in Sal resolvuntur, adeò ut omnium rerum sit quasi altera vita, sine quo inquit Philosophus Morienus, natura nullibi nihil potest operari, aut ut in suo Testamento R. Lullius inquit aliqua res generari. In hanc sententiam omnes Chymici abeunt, statuentes nihil hic infra in parte elementari, sale melius & pretiosius fuisse creatum. Sal igitur in omnibus inest, nec quicquam subsistere posset, nisi ei sal admixtum esset, quòd partes rei instar glutinis connectit, & ei nutrimentum præbet, sine quo omnia in subtilissimum pulverem collaberentur.

Nam sal ex duabus substantiis constat, quarum una est viscosa glutinans & unctuosà, aeris naturam habens, quæ dulcis est unde etiam sola dulcia nutriunt, amara verò & falsa nullò modo. Altera est adusta, acris pungens, mordicans, ignis naturam habens, & laxativa: Omnia enim salia laxativa sunt, nec quicquam ventrem laxat quod de salis natura non participet. Hæc causa est, quod qui aquam marinam bibunt, mox dysenteria percunt, quia sal ex quo constat in intestina erosionem infert. Nihil enim est corrosivum quod non sit sal, aut de natura salis.

*Salis partes
duæ.*

*Cur solis dul-
cibus nutria-
mur.*

*Aqua maris
na corrosiva.*

Quæ licet ignea sit ut Plinius lib. 31. cap. 9. ait, sal tamen igni actuali est inimicum quia in illo exilit & crepat. Corrodit autem omnia quibus adhæret, & illa exiccat, quamvis fortior humiditas & magis permanens sit quam cæteræ omnes de qua Gebet inquit *Est humiditas quæ super omnes alias humiditates expectat ignis pugnam*, quod ex metallis patet, quæ aliud nihil sunt, quam salia congelata, & longa atque successiva in terræ visceribus facta digestionem decocta, ubi ipsorum humiditas per temperatum ibi vigentem calorem fuit fixata. Hæc salia autem de sulphuris & argenti vivi natura participant, quæ simul juncta tertium sal scilicet metallicum constituunt, cui eadem fusio & solutio convenit quæ sali communi: quod symbolum æquitatis & justitiæ sustinet,

Metalla.

*Metalla sunt
justitia distri-
butiva sym-
bolum.*

uti metalla quoque sed tamen alia consideratione. Si enim aurum argentum cuprum & alia metalla conjuncta liquaveris, omnia æqualiter miscebuntur. Si exempli gratia ducentas argenti partes cum una auri parte liquaveris, minima argenti pars, in quocunque illam desumere volueris loco justam & æqualem auri portionem in se continere deprehenderetur, hac de causa justitia distributiva eis tribuitur. Sali verò hoc encomium datur, quia ubicumque vel in carne, piscibus, aut vegetabilibus inhæret, incorruptibilitatem præstat, res in sua integritate conservat & in multa secula subsistere facit. Contrarium autem facit ignis, nam

omnia

omnia quæ continet destruit nec desistit quin in cinerem redege-
rit, ex quibus sal extrahitur quod prius in illis erat. Ignis igitur
& sal, nec non fermenta concordant, & in eo conveniunt ut om-
nia in quæ agere possunt in alium statum convertant. Plutar-
chus lib. & quæst. 4. de sympotiacis, salis laudes decantando ait,
omnem rem commestibilem sive carnes aut pisces sint, mortuam
esse & à corpore mortuo procedere cum verò salis facultas in il-
lam introducit, tunc salem animæ vivificantis vicem obire quæ
cibis confert gratiam & saporem. Idem author in 5. lib. quæst.
10. rationem reddens cur sal Homero dictum fuerit Divinum in-
quit, sal esse quasi temperamentum & corroborationem cibi in
corpore, quæ ei convenientiam tribuit cum appetitu, sed hæc por-
tior causa quod Divinum vocatur, quia virtutem habet, corpora
mortua à putrefactione præsei vandi, quod est quasi resistere mor-
ti, quod ad divinitatem spectat. *Non dabis sanctum tuum & si-
dere corruptionem*) dum sal non permittit, ut illud quod vita est
privatum, tam citò totaliter destruat: Sed quemadmodum a-
nima quæ pars divina est in nobis, corpus in vita conservat (*ani-
ma data est porcis pro salute* ait Plinius cum Stoicis) ita quo-
que sal carnem mortuam in suam protectionem recipit, ut illam à
putrefactione præservet: Hinc ignis fulminis pro divino etiam ha-
betur, quia illi qui eo tacti fuerunt, longo tempore à corruptione
immunes manere dicuntur, quæ virtus & proprietas ad salem
proprie spectat, quod magnam quæ inter ignem & salem interce-
dit monstrat convenientiam & affinitatem. Undè Evenus di-
cere solebat, Ignem mundi maximum esse condimentum.

Hæc omnia quæ supra dicta fuerunt, occasionem confir-
mant quâ Moyses & post illum Pythagoras ducti fuerunt, ut sal
tanti facerent, quæ erat, ut sub salis allegoria illud absconderent
quod indicare volebant, quod videlicet animas & conscientias
nostras, apud S. Marcum per hominem scilicet internum signifi-
catas, & corpora nostra per victimam denotata, debeamus offer-
re Deo pura immaculata, & sine corruptione. *Ut exhibeatis cor-
pora vestra, hostiam viventem sanctam Deo placentem* &c.
Rom. 2. Sed fortè alia ratio subest, quæ Moysen movere potuit
ut sal tanti æstimaret, ut Rabbi Moyses Ægyptius 3. lib. Moré c.
47. docet, ubi specialiter rationem reddit de maxima Cæremoni-
arum Mosaicarum parte, dicendo, Moysen hunc principalem
habuisse scopum, ut præter alias Ægyptiorum etiam idololatri-
am quæ apud ipsos magis quàm apud alias gentes vigebat, de-
strueret, quia videbat sacerdotes ipsorum adeo sal detestari, ut
nullo modo illo uterentur, propterea quia sal ex mari ipsis inviso
procederet, in cuius amaritudine aqua dulcis inest Nili (quam pro
humore radicali habebant ex quo omnia germinant & hic infra
nutriuntur,

Conformitas
Ignis salis &
fermenti.

Ignis fulminis

Sacerdotes
Ægyptij sal
aversantur.

nutriuntur,) in aquam salſam mutaretur. Moysen itaque destruendo ipſorum traditiones, formam paſſionis inter Deum & populum ejus inſtituere voluiſſe, quæ illum ad ſalis uſum in ſacriſciis adhibendum obſtringeret. In 2 Paralipom. c. 13. extat. Deum Davidi & filiis ejus regnum per paſſionem Salis dediffe, id eſt firmum & indiſſolubile, quia ſal corruptionem impedit. SALVATOR quoque Apoſtolos ſuos elegit, ut eſſent quaſi ſal hominum; ut ipſis puram & incorruptibilem Evangelii doctrinam annuntiarent, & illos verbis & factis in conſtanti fide confirmarent. Cabaliſtæ penitus in myſteria quædam in vocabulo hoc *Cabalistica* incluſa penetrant, certas enim ſubtilitates per regulam quandam *ſubtilitates* *ghilcal* ipſis dictam meditantur, quæ in æquo valore numerorum *myſtica in literis.* quos Hebræi literis assignant, conſiſtit. Literæ vocis מלח *mal-*
lach quod ſal ſignificat in computatione ſua 78. conſtituunt, nam *mem* valet 40. *Lamed* 30. & *chereth* 8. Si divides 78. quocunque modo volueris, ſemper numerus quidam inde reſultabit qui myſterium nominis Divini repræſentabit Exempli gratia. Media pars prædicti numeri facit 39. & literas idem valentes conſtituit כוזו
chuzu, vagina aut veſtitus magni nominis nam *Caph* valet 20. *Vau* 6. *Zain* 7. & alterum *vau* 6. Quod ſi numerum illum in tres partes diviſeris, quælibet numerum tetragrammati יהוה *le-*
bova facit nam *Vau* valet 10. *he* 5. *vau* 6. & *hes*. Si in ſex partes diviſeris, 13. pro qualibet parte erunt, quæ idem valent atque numeratio pietatis. Si in tredecim, ſex habebis, quæ per *Vau* ſignificantur, quæ litera vitam æternam ſignificat, præterquam quod Senarius iſte numerus primus perfectus eſt, quia ſuæ partes illum talem conſtituunt. Sexta enim ejus pars unum: tertia ejus pars duo, & dimidia pars tria facit, quam perfectionem nullus cæterorum numerorum habet. Et in ſex diebus completa fuit ſtructura Univerſi mundi Præter hæc plura alia dantur myſteria in ſacra ſcriptura. In xxvi. erit numerus ſacroſanctæ Trinitatis: nam ter xxvi. faciunt lxxviii. In xxxix. duo, qui numerus per *berb* ſignificatur & eſt ſymbolum ſeu nota Verbi aut ſecundæ perſonæ & domus Idearum Archetypi, quam Plato benè cognovit, non verò Ariſtoteles. Tandem etiam 78. totidem unitates ſignificant quarum quælibet unitatem eſſentiæ unius Dei denotat. Eadem numerorum ratio eſt in vocabulo לחם *lechem* panis, quod eſt anagramma vocabuli præcedentis in iſdem literis conſiſtens: unde non abs re eſt proverbium. Salem cum ſuo panē comedere: Rabbi Selomo neſcio quam phantaſticam allegoriam nobis allegat, occasione ſupradictorum locorum, quæ paſſionem inter Deum & populum ſuum, per ſal denotatam, concernunt, ſub qua magni ſacerdotii æterni Meſſiæ paſſio intelligitur; cum

*Disidium a-
quarum infe-
riorum & su-
periorum.*

inquit : Aquas inferiores super terra, seditionem movisse, quod tantà distantia ab aquis super cœlestibus essent remotæ & per firmamentum intermedium ab illis separatæ. Ideoque Deum ut acquiescerent ipsis hanc muneris sacri functionem perpetuam promississe, videlicet quod ad cultus Divini administrationem in omnibus oblationibus & sacrificiis adhiberi deberent. Deumque postea, sub lege Judæis data promissis suis stetisse. *Quisquis obuleris sacri, sale condies. Levit. 2.*

CAPUT LXIX.

SUNT autem Salia valdè diversa, quia differentes habent proprietates & virtutes, pro ratione rerum ex quibus sunt extracta. *Sal enim retinet proprietatem illius rei à qua ortum est.* inquit Geber in suo testamento. Imò tot sunt diversitates quot rerum odores & sapes, qui omnes à sale dependent. Et ubi nullo est sal, ibi quoque nullus est odor nec sapor. Nihilominus tamen ex saporibus, quorum Plutarchus in causis naturalibus octo recenset, Plinius verò lib. 15. cap. 27. ad 13. refert, ne unicus quidem est qui sit falsus; quia ut Plato vult de aqua procedit, quæ per alicujus plantæ caulem fluit, & falsedinem suam, quæ propter grossitiem & terrestreitatem transire nequit, post se relinquit, ut in aquæ marinæ destillatione apparet, aut cum per sabulum traicitur in quo etiam falsedinem suam deponit. Verum Platoni responderi potest, saporem non solum plantis, sed etiam animalibus & mineralibus & cæteris omnibus compositis elementaribus inesse. Undè apparet ipsum & Aristotelem arque alios Philosophos rationales suis argumentis ratiocinationibus & phantasiis tantum inhaerisse, & certò persuasos fuisse rem aliter quàm ut ratiocinationes ipsorum (ut plurimum falsæ & erroneæ) ferebant, se habere non posse, cum tamen si per experimenta ad rerum interiora penetrare voluissent, (quæ ipsis digito quasi rei veritatem ad oculum monstrassent,) majorem certitudinem habere potuissent. Quia in parte Arabes & Philosophi Chymici ipsis sunt præferendi qui nihil certum statuere voluerunt, quàm quod sæpius & sine variatione fieri sensibus deprehendissent; Infallibilis Physicorum regula est, transparentiæ causam inde provenire, cum aqua in compositione & mixtione præcellit terræ, opacitatis verò, cum terreitas prædominatur aquæ. Et certè crimen læsæ majestatis irremissibile foret, si quis hoc in dubium vocaret. Nam quis de hac re dubitaret, ajunt. Respondeo. Ego certè cui experientia contrarium demonstravit, aut ad minimum quod transparentiæ & opacitatis causa non est illa, quam ipsi allegant. Accipe chrysellum & cineribus calidis aliquandiu impone, & transparen-

*Philosophi sa-
pe falluntur
in ratiocina-
tionibus suis.*

*Demonstratio
contra Phi-
losophos.*

parentia ejus superficialis externa & internajin opacitatem abibit, sine substantiæ suæ perditione aut ulla ponderis sui diminutione. Item super plumbum, quo nihil est magis opacum, in igne fortè positum suffla, & in formam hyacinthi adeo transparentem ut per illum minutas literas legere possis, abibit, modo grossities ejus, pollicis grossitiam non superet, qui hyacinthus iterum in plumbum & plumbum rursus in hyacinthum converti potest. Si igitur contemplatores isti naturæ & effectuum ejus, suos imaginarios discursus, cum experientia quæ infinita secreta in igne revelat, conjungere voluissent, in tantas absurditates non incidissent, sed multas res, de quibus ut cæci in tenebris palpantes locuti sunt & circa quas in dubio manserunt, remoto velo & obstaculo manifestas vidissent. Nos enim secreta rerum detegere non possumus, per directum procedendo, aut ut sic loquar, per portam anteriorem intrando, quia natura in suis operibus clandestinè incedit, sed per posteriorem, aut medio scalarum per fenestras rependo. Græci hoc *διαλυσιν* vocant. *Compositionem etenim res aliquis scire non poterit* inquit Geber, *qui destructionem illius ignoraverit*. Et hoc quidem fit per ignem qui partes separat ut supra dictum fuit.

Duæ igitur diversæ substantiæ continentur in sale quæ diversorum ejus effectuum sunt causa. Una dulcis & glutinosa; inflammabilis, & ad aeris accedens naturam, nutriens & ligans. Altera aeris mordicans & separans, quæ nihil generat. Hanc Poetæ in sua mythologia Oceanum vocarunt, dulcem verò de qua falsedo marina est ablata, & liquida facta, Thetis, ut Plutarchus in tractatu Osiridis scribit, quæ omnibus rebus mammas præbet & nutritionem confert. Simplex aqua ad nutritionem non sufficeret, nisi ex rebus terræ adjunctis subsidium haberet, sale videlicet in terra incluso & mixto quod unctuositate & glutinositate est præditum. Nam quemadmodum in aqua marina sunt duæ substantiæ, dulcis & salsa, ita quoque sunt duæ subalternæ in sale. Sed dicat quis salem nō nutrire & nihil producere & hinc morem obtinuisse, ut malignantium ædes destruantur & sal super locum illum seminetur, ad indicandum, indignos illos esse qui aliquid generent aut producant. Sal quatenus talis est per se nihil producit, quia substantia ejus dulcis in substantia salsa aded est implicata, ut ad actionem præstandum se explicare nequeat, nisi forte ex carcere suo liberetur, nam falsedo ibi prædominatur & dulcedinem tegit.

*Sal glutinosum
& unctuosum
in terra.
An sal sit sterile.*

De aqua dulci supra dictum fuit, quod nihil producat aut nutriat, sed in contrariam partem adduci potest experientia, quæ multas herbas aquaticas in medio aquarum & super filicibus crescere, conchas pileas & vermes producere videmus, & quod generatio

An aqua dulcis nutriat & aliquid producat.

*Siliceus accretio
in phiala angusti
colli.*

Rana.

*Cum nix & plu-
via vegetabi-
libus magis
conducant.*

*De aqua dul-
ci Ph.*

*Sub hac me-
gna quantita-
te proportio
innuitur.*

neratio ejus ad tria compositorum genera, mineralia, vegetabilia & animalia se extendat. Impone silices parvos in phialam & illis aquam superfunde, illamque quotidie renova & elapso aliquo temporis spatio, tam spissi facti erunt ut per angustum phialæ collum non amplius egrēdi queant. Hujus accretionis causa est limus cum aqua mixtus. Eadem ratio est ranarum & aliarum rerum in media aeris regione generatarum, quas radii solares unā cum aqua elevarunt: Omnes enim pluviae, nives & aliae similes impressiones multum de limo participant. Hinc enim est quod nix terram instar fimi pinguefacit & quod pluviarum aqua, & illa quæ cum tempestate & tonitru decidit, arboribus, herbis & seminibus conducibilior est, quam putealis & fluvialis. Cujus rei Plutarchus in causis naturalibus plurimas rationes adducere conatur, quæ nullius tamen sunt momenti. Rectius ad scopum collimaret, si hanc rationem diceret, quia in media aeris regione magis coctæ & cum subtili & calido limo fuerunt conjunctæ & hac de causa facillioris sunt coctionis & nutrimenti pro plantis (quæadmodum cibi in animalium ventriculis, alii aliis magis sunt nutrientes.) Nam aquæ hinc infra magis sunt crudæ & indigestæ. Hoc in loco aquis paulò diutius immorabimur, quia sal nihil aliud est quàm aqua mixta, & cum terra usta ignis naturam habente, conjuncta, unde ejus amarior & salsedo est. Aquæ dulcis occasione experimentum rarum & à quo pulcherrimæ considerationes procedunt, proponemus. Aqua dulcis igitur est tam
 "homogeneum corpus, ut quis putaret illam propter suam clarita-
 "tem, transparentiam & liquiditatem & quia sibi ipsi ad eò similis
 "est, non nisi unā habere substantiam, tum etiam quia in distilla-
 "tione alembicum tota transit, cum tamen alia adhuc substantia
 "solida & compacta, in forma terræ, cum ejus homogeneitate li-
 "quida sit conjuncta, à qua per artificium separatur. Hoc est quod
 "Aristoteles vult in turba Philosophorum. *Ex grossius aqua*
 "*terra concreatur*, quod aqua agitata, & sæpius redistillata testa-
 "bitur, separando semper quintam aut sextam partem quæ primò
 "alembicum transivit. Accipe igitur bonam quantitarem aquæ
 "putealis, fontanæ, fluvialis, aut etiam pluvialis, quam sine reside-
 "re per viginti aut triginta horas, ut si quid limi aut sordium subes-
 "set, separetur. Hujus aquæ cape exempli gratia quadraginta
 "mensuras, & leni igne dimidiam partem evapora, ne bulliat, & vi-
 "ginti mensuras istas serva. Jam aliam aquam accipe ut prius &
 "dimidiam partem simili modo evapora. Et sic continua donec
 "centum habeas mensuras ad dimidiam partem evaporatas, De
 "centum istis mensuris evapora 30. mensuras & de reliquis septua-
 "ginta mensuris evapora adhuc 20. De reliquis quinquaginta eva-
 "pora adhuc 20. Et de reliquis triginta mensuris evapora 10. Et de
 "restanti-

restantibus viginti evapora 10. & omnem limositatem quæ ressi-
 debit, abjice, quia immundities & sordes istæ nihil valent. Post
 septimam aut octavam evaporationem aut destillationem, infi-
 niti parvi atomi aut corpuscula se manifestabunt, quæ tandem
 paulatim in substantiam solidam griseam instar farinæ subtilem
 congelabuntur. Quæ tam admirabiles præstat effectus ut vix
 credi possit, in canceris gangrænis, hæmorrhagiis, fluxu sanguinis
 puerperarum & narium, in morbis ventriculi, & similibus multis
 affectibus, ut nulla terra sigillata aut bolus armenus cum illa com-
 parari possit. Trochisci ex ista substantia parari possunt impa-
 stando illos cum ultimis aquis ex illa extractis, quæ aquæ etiam
 magna virtute pollent, ad lavandum vulnera ad inveteratos ven-
 triculi affectus, & alios similes, quare diligenter sunt asservandæ.
 Hanc substantiam per sex aut septem horas in parva olla benè lu-
 tata calcinare quoque poteris & partem ejus cum aceto distillato
 fervente dissolvere, & reliquam partem conservare. Calcina de-
 nuò & toties dissolve donec omne sal habeas, quod erit album &
 gustu suave: Dissolve illud in oleo, multos enim effectus tibi præ-
 stabit etiam super auro. Aqua marina majoris efficacis est quàm
 putealis aut fluvialis: Dulcis inquam aqua quæ à salsedine sua
 per destillationem fuerit separata. Quod juxta mare facile factu
 foret, cum quatuor aut quinque alembicis ex terra devitreata fi-
 ctili factis. Meliores tamen præstabit effectus aqua dulcis quæ ex
 sale in humido loco resoluta destillatur.

*Mutilati di-
 scursus de ope-
 rationibus Ph.*

CAPUT LXX.

SED longè alius & præcedente spiritualior substantias aquæ
 communis separandi modus dicendus restat. Accipe igitur
 puram aquam putealem, fluvialem, aut fontanam, sine residuo
 per 24. horas, defunde puram & claram in vasa terrestria & benè
 obturata ad putrefaciendum & in fimo calido pone per 40. dies
 renovando fimum bis aut ter omni septimana: filtra aquam, &
 coque ad quinque vel sex ebullitiones, despumando sordes quæ
 elevabuntur cum penna. Jam in retortas vitreas impone, ter-
 tiam vel dimidiam capacitatis illarum partem tantum implendo,
 & tertia parte indè destillata, mura vas recipiens & reliquam a-
 quam omnem igne leni distilla. Auge tamen paulatim ignem
 donec fumos albos videas elevari, continuando hunc ignis gra-
 dum nullo modo illum augendo, donec nihil amplius ascendat.
 Sine ignem sponte sua extingui & vas refrigerari, deinde collige
 Sal in rostro retortæ & recipientis suspensum, & in vase vitreo
 benè clauso in loco calido & sicco serva, ne in liquorem solvatur.
 Retortam cum eo quod in fundo remansit igni rursus committe,

*Alia Destilla-
 tio aque dul-
 cis Ph.*

illumque tantisper auge donec rubicundum oleum videas eleva-
 ri, hac distillatione absolutâ & igne refrigerato, feces nigras in
 fundo restantes tere, & in sublimatorium de terra bona confe-
 ctum impone, ita ut quod fundum tegit pollicis spissitudinem
 non excedat. Ignis primum per sex horas parvus, deinde per du-
 odecim horas alias fortior fieri debet, donec sublimatorium can-
 deat in uno eodemque ignis gradu. Refrigerato vase collige sal
 quod ascendit, & sicuti primum serva. Hoc est secundum
 sal volatile armoniacum ex aqua extractum, quorum utrum-
 que in auri dissolutione magnam habet virtutem,
 nec damnosam ullam habet qualitatem ut sal armonia-
 cum vulgare, quod pessimas habet qualitates, hoc verò no-
 strum ex substantia, corpori humano tam familiari extractum est,
 quæ est aqua dulcis. Jam omnes feces quæ in fundo vasis manse-
 rūt tere, & illas in aqua primò de illis destillata dissolve, hac tamen
 aquâ prius parùm calefactâ ut sal in fecibus hærens dissolvatur.
 Postquam aliquantulum quieverint evacua, & dimidiam aquæ
 partem indè destilla, quo factò aliud vas recipiens appone & igne
 paulò fortiori reliquam aquæ partem destilla, & utramque in fri-
 gidiore loco separatim serva. Hac tamen conditione ne sal in fun-
 do vasis congeles, sed aliquid humiditatis ei relinquant ut chryalli
 generari queant. Si sal non satis album erit per tres aut quatuor
 horas in olla terrea non vitreata calcina & deinde in aqua secunda
 dissolve: filtra, congela & in loco sicco serva, est enim sal fixum &
 fusibile. Si forte, primum sal armoniacum volatile distillando,
 oleum quod impurum & nullius valoris est, simul ascenderet, sal
 & oleum in novam aquam imponere depurare & ut prius putre-
 facere, & de novo incipere te oporteret, ideoque prudenter agen-
 dum erit.

Brevior mo-
 dus destillan-
 di aquam dul-
 cem Ph.

Alius brevior modus procedendi restat, *Nam plures sunt*
Sic ad unum intentum & unum finem ait Geber. Accipe
 aquâ pluvialem aut fontanam & de illa impone in retortam quan-
 tum satis, quam in sabulum colloca, ignem lenem administrando,
 & quartam ejus partem subtilem & crudam destilla. Deinde di-
 stillationem ad feces usque continua quas abiice. Et fac ut bo-
 nam hujus mediæ substantiæ habeas quantitatem, cu-
 jus destillationem septies iterabis, auferendo semper quartam
 partem quæ primò egreditur & phlegma est, & feces sunt limus.
 In quarta destillatione omnis coloris sulphureas substantias scin-
 tillularum instar cernes. Absolutis septem destillationibus tuis,
 mediam substantiam tuam alembico in balneo collocato, igne
 leni regendo, committe, & quicquid ascendere poterit destilla,
 quod adhuc reliquum phlegma erit. Deinde exiguos lapillos &
 omnium colorum scintillas ad fundum tendentes creari videbis.

Desiste

Desiste nunc à destillatione & sine residueat : deinde restantem a-
 quam prudenter evacua sicque cum omni tua media substantia
 procede ut in balneo lapilli isti creetur. Cum copiam eorum
 habebis in sole vel juxta ignem lenem exicea & in matracium be-
 nè sigillatum pone & igni lampadis vel simili per tres aut quatuor
 menses adapta, & materia tua congelabitur & figetur excepta ali-
 qua exigua portiuncula, ad vasis latera suspensa. Hæc est media
 illa substantia materiæ omnem rerum primæ, quæ est aqua. Ne-
 quis autem decipatur, vos monendos censui, omnes istas practi-
 cas, imaginem & picturam aliquo modo delineatam illius pro-
 cessus esse, qui in extrahendis liquoribus debet observari, ex
 quibus omnis generis salia in humido per se resolvuntur, (qualia
 sunt non tantum sal commune, sed etiam sal alcali, sal tartari &
 alia similia) ad faciendum separationem substantiæ dulcis, olea-
 ginosæ aquæ supernatantis, à substantia salia & amara, quæ ibi
 manet dissoluta, & post aquæ abstractionem, in fundo in sal con-
 gelata. Id est ut paucis complectar, qua ratione olea à salibus de-
 beant separari, cujus rei processus non sine artificio instituitur,
 quem divulgare non æquum duxi, ne in doctorum virorum curi-
 osas investigationes sim injurius, qui multum laboris sumserunt
 ut ad talium secretorum cognitionem pervenirent.

Hæc aquæ experimenta aliquantum percurrere nobis visum
 fuit, non solum propter rei utilitatem & raritatem, sed etiam quia
 hac in parte de sale agitur, cujus pars principalis est aqua, & de
 mari quoque, quia separata parte dulci, sal restat solidum & con-
 gelatum, à quo, in humido resoluta, maxima pars aquæ dulcis
 extrahitur per destillationem, qua occasione de mari quoque ali-
 quid dicemus : Cujus aqua est quasi corpus ejus : Sal vero in aqua
 inclusum, quod non oculis sed gustu deprehenditur, sunt spiritus
 vitales & substantia oleaginosa inflammabilis in sale involuta, a
 nima & vita, aeris aut venti naturam habens. *Memento quia
 Ventus est vita mea.* Duæ igitur sunt substantiæ in sale & con-
 sequenter etiam in mari, quarum una liquida est & volatilis a-
 scendens, quæ duplex est, aqua scilicet & oleum dulcia, altera ve-
 rò fixa & solida, quæ est amara & salia. Hinc est quod Home-
 rus Oceanum, Deorum atque hominum patrem appellat. Nam
 dum ubique per ductus & spongiositates terræ quam amplectitur
 in illam se extendit, per certam naturæ providentiam, substantia-
 rum dulcis videlicet & salis ibi fit separatio : aqua marina enim
 per illos ductus transiens, falsedinem suam ibi deponit quasi per
 alembicum aut retortam destillaretur, aut per sabulum transco-
 laretur, cujus pars cum terra ad vegetabilium productionem &
 nutritionem cum terra impastata manet, pars vero alia in scatu-
 rigines, rivos & fontes abijt ex quibus omnes rivi & flumina for-
 mantur.

mantur. *Omnia flumina in mare intrant, & inde nullum redit, deinde in locum suum abeunt ut denuò fluant.* Ecclesiast. 1. Pars in super alia à Sole & astris, tam se inde nutriendi quàm pluvias, nives grandines & alias aeris impressiones formandi causa, sursum attrahitur. Salva pars aquæ marinæ quæ crassior ponderosior & magis terrestris est, in venis & meatibus terræ inviscata manet, ubi calor inclusus illam digerit alterat & ex una in aliam naturam ad minerarum variarum productionem transmutat mediante aquæ dulcis portione ibi intermixta, quæ illa salia dissolvit & lavat, donec ex iis ad suam ultimam perfectionem adductis, natura secundum suam intentionem faciat quod facere determinavit. Mare igitur tam sterile & in fructuosum non est, quale Poetæ & Philosophi quidam illud esse dixerunt. Inter quos ipse Plato inquit in Phædone, nihil in illo Jove dignum procreari posse, quia omnia animalia in illo generata sint fera, indomita, indocilia, in quibus nulla est mansuetudo. Quid ergò de Delphino qui Arioni vitam servavit & de aliis à Plutarcho in suo tractatu allegatis dicemus? Quænam animalia sunt dociliora anne terrestria an verò aquatica? Indi piscis cujusdam ut canis venatici opera utuntur, qui quamvis parvus sit, nunquam quod morsu apprehendit, relinquit. Canis odorator, & perdicum monstrator, dociliores illo pisce esse non possunt, si Gonzalo de Oviedo 13. lib. historiarum naturalium Indicarum cap. 10. creditur, qui se oculis suis hæc sæpius vidisse testatur. Similiter Dom Pierro Martyre, de alio pisce *Manati* dicto scribit, quod is in mari captus & in lacum deportatus adeò cicur fuerit factus, ut panem de manu præbentium comederit, & vocatus è longinquo accesserit & manu se versari passus fuerit & homines super dorso tanquam super rate trans lacum de littore ad littus portarit.

An mare sit
sterile.

Piscis quidam
Venaticus.

Historia.

Sacerdotes
Ægyptij ab-
horrent a ma-
ri & sale.

Sed hic quæritur, an pisces aquæ dulcis dociliores sint piscibus maris? Sacerdotes Ægyptiorum præ omnibus aliis à mari abhorrebant & illud finem finalem, mortem & omnium rerum destructionem vocabant, quia aqua ejus omnia animalia quæ ex illa bibunt enecat, & est instar sepulchri omnium fluviorum qui in illo perduntur & moriuntur, eodem modo quo terra est sepulchrum omnium corporum. Hac occasione Chija in Zoare mortem Rabbi Simeonis authoris ejus deplorans, in terram prostratus eamque ambabus ulnis amplectens hæc utitur sermocinatio. O terra terra, ô pulvis pulvis, quam es dura & immisericors, nam quicquid oculis gratum est tu sepelis & deformas. Tu mundi columnas lucentes comminuis. Quot clarè splendentia lumina extinguis quæ suum lumen à viva & æterna scaturigine, quæ mundum ubique illuminat, accipiunt? Principes ad regendum populum & justitiam administrandam dati, qua homines

conservan-

conservantur & subsistunt, in te inveterascunt & finiuntur, tu vero semper perfitis, nec tot corporibus quæ in te redeunt satiari potes ut mundus in te pereat & mox renoveretur, quæ mutationes omnes in te fiunt. Ad mare autem quod attinet, Sacerdotes Ægyptii illud detestabantur, & nec nautas, nec insularum incolas aspicere volebant, quod homines essent ab omni commercio humano (*semorosque orbe Britannos*) per elementum, (quod quintum, austerum & immisericors vocabant,) separati; & hac de causa quoque à sale (quod libidinem excitaret) abstinebant. Occasio qua mare sic rejiciebant, aliquo modo mystica & allegorica erat, quia maculas & sordes non lavat aut mundat ut etiam Homerus sentit. Non enim sine causa est, quod Nausicca Alcinoi filia, linteæ suæ ex fonte aquæ dulcis in littorè maris lavat: nam ut verum fatear aqua marina non lavat, quod Aristoteles ut Plutarchus 1. symposiacorum quæst. 9. ait, ad salis mixturam refert quæ maris aqua tota scatet, adeò ut cum nihil vacui in se habeat, sordes in se recipere non possit. Et lixivium nunquid ejusdem est conditionis imò sale magis repletum & aquâ marinâ multò unctuosius & pinguius? Idem Aristoteles inquit, aquam marinam lampadibus imponi ut clarius luceant, & flammæ aspersam, illam magis accendere. Qua in parte etiam aliquid mysterii latere potest, quo ad ignem & sal atque affinitatem ipsorum. Satis ergò constat, quod est sordibus & immundici ei inimicum, & cum illis sociari non vult, sicuti etiam ignis *qui non vult nisi res puras* inquit Raymundus Lullius. Plutarchus in causis naturalibus, iis quæ supra de grossitie aquæ marinæ diximus calculum addit, cum dicit illam nec arbores nec plantas nutrire, quia cum latice ipsarum, ascendere non potest: Grossities & ponderositas ista indè apparet. quod immensis navium oneribus portandis est aptior quam aqua dulcis, cujus rei causa est quod sal in illa est dissolutum unde terrestris fit, & navigiorum penetrationi minus obediens. Præterea cum arbotes secundum Platonis, Democriti, Anaxagoræ & aliorum opinionem, animalibus terrestribus sint similes, aqua marina nutritionem nullam ipsis præbere potest *nam amarum non nutrit sed dulce tantum*. Quid autem dicemus de tam diverso genere piscium qui in mari procreantur & nutriuntur? Item quid de herbis & arboribus? Franciscus de Oviedo lib. 2. cap. 5. scribit in prima detectione per Christophorum Columbum facta, reperta fuisse loca, quæ herbis suis, prata viridia & flava referebant & ducentis milliaribus de terra distabant, illasque herbas *salgax* & dictas, in superficie aquæ natæ & à ventis hinc inde agitari. Franciscus Ulloa in sua relatione scribit, radicem herbarum quarum descriptionem & figuram exhibet, ad duodecim vel quindecim hexapodum altitudinem in aqua esse fixam;

An aqua marina sordes linteorum lavet.

Aqua marina majora onera portat quam dulcis.

herbasque cæræ instar esse flavas. Sed multas herbas & arbuta juxta mare & in ipso mari crescere videmus. Plutarchus porrò inquit illas arbores quæ in littoribus maris rubri crescunt, ex limo quem fluvii in maris ostia incidentes, eò devehunt, produci & nutriri, quod tamen de mari majore seu ponto Euxino convenientius dicere potuisset. Plinius lib. 18. & 22. Herbas quæ in aquis nascuntur, ex pluviis nutriri se ribit. Sed sic in omnibus locis ubi pluviae decidunt, illas etiam crescere debere sequeretur. Aristoteles meliori ratione hujus rei causam, falsedini pingui & unctuosæ ibi mixtæ tribuit, quia sal pingue est & unctuosum, quæ causa est quod sal marinum non tam facile ignem extinguit, quam aqua dulcis; Hæc autem falsedo æqualiter per totum mare est distributa. Item Plinius lib. 19. cap. 11. certas quasdam herbas recenset quibus aquæ falsæ multum profunt. Naturæ hæc secreta sunt, ad quæ discursus humanus vix pertingit, nam herbæ ex aqua falsa æque possunt substantiam aquæ dulcis extrahere atque pisces, ex qua fuerunt generatæ & nutritæ. Sed cum hæc ad principale propositum nostrum non spectent, in hunc tantum finem allegavimus, ut salem non infertilem, sed fertilitatis causam esse demonstrarem.

Cur aqua marina difficulter ignem extinguat.

Cur Venus ex mari procreata dicatur.

Sal in bonam & malam partem applicatur.

Nam ad veneris appetitum invitat, unde etiam olim ἀλιγενής id est ex mari procreata, dicta fuit. Hanc ob causam animalibus ad incallescendum exhibetur, ut Plutarchus in causis naturalibus ait quæstione 3. Experientia quoque testatur, quod in navigiis sale onustis plures glires & mures nascantur quam in cæteris: quod respectu rerum sacrarum sali maculam quandam inurere posset, à quibus omnis lubricitas abesse debet; sed sciendum est, sal ex illarum rerum numero esse, quæ in bonam & malam partem applicari possunt. Quoad bonam partem, multa dicta supra allegata fuerunt, quo ad malam, pro sterilitate ponitur Gen. 14. *Omnes in Valle Sylvestri congregabuntur, quæ est nunc mare salum* & cap. 19. & lib. sapient. cap. 10. de uxore Loti dicitur quod propter suam incredulitatem, & inobedientiam erga angelos in columnam salis fuerit conversa. Et Judic. 9. *Domus rebellium & infidorum destruentur & sale seminabuntur* & Sophon. 2. *Moab erit sicut Sodoma desolatio urticarum & tribulorum & cumuli salis.* In quodam Galliarum loco ubi aræ salinarum excoluntur, videmus cœnum marinum æque salum atque mare ipsum super aggeres salinarum deponi & ex illo optima frumenta in magna copia produci, & similiter quoque vina generosa. Sed alia hic subest consideratio, sicuti in marga & sylvis collucatis, cum abscissi rami vel arbores teneræ singulis septenis aut octenis annis vel comburantur vel aduruntur, vel etiam calx viva agris inspergitur: quæ loco fecundationis fieri solent. Cineres illi aut marga sal per se quidem

dem nihil producerent, sed quia terram calefaciunt & pinguefa- *Cinere &*
ciunt productionis causa existunt. Præter hanc una adhuc super- *marga sunt*
est ratio quam Plutarchus allegat, dicens quod ubicunque sal *lucosissimi.*
miscetur nulla in intrinseco fit constipatio quæ herbas prodire
impediret.

In summa, ex sale medicamenta & remedia infinita nobis *Salia sunt*
suppeditantur, quibus hîc immorari nolo ut Dioscorides Plinius *medicamen-*
& alii clausis ut sic dicam oculis palpantes de hac re scripserunt, *ta sa.*
quia in illa nullum experimētum fecerunt, præterea hodierno die
res hæc aded est decantata & trivialis ut de ea verba facere tæde-
at. Experimentum hoc unum addam cujus mirabiles effectus in
febris acutis & maxima inquietudine observavi: Accipe ovum *Remedium*
recens & tantundem salis communis & commisce instar unguen- *ex sale in fe-*
ti, & inter duo lineæ fronti applica. Non nimis refrigerat cere- *bribus acutis.*
brum, nec accidentia talia causat qualia conserva rosarum,
& oxyrhodinum, & multo plus solatii
adfert.

F I N I S.

DEO sit laus & gloria.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI GASTO-
NIBVRBONIO GALLIÆ FILIO
LUDOVICI XIII.

Regis fratri unico. Duci Aurelianensi. Val-
lesio, Chartrensi, & Comiti Blesensi, Domino
suo clementissimo.

*N*ihil est quod Principes magis decet
quam Hermetica Philosophia studium.
Nam quemadmodum subditos suos nati-
vitate & potentia antecellunt, sic omni
opera niti debent, ut illos etiam in sci-
entia Dei & naturæ superent, quod non
facile, nisi per prædictam philosophiam fieri potest. Veteres
Arabia & Ægypti reges, inter quos vera ista Philosophia
maximè vigeat, non ignari quantum pro sui conservatio-
ne, in sacris Philosophia mysteriis benè versatum esse refer-
ret, filios suos, cabalistico more in illis instituebant, ut hu-
jus communicationis beneficio, omni supra subditos suos
prærogativa emerent.

Vtilitas & ornamentum, quæ ex hoc delectabili sa-
pientiæ studio ad te redundant, invitant te ut illud singu-
lari affectione amplectaris. Nam quantum ad primum:
quid quæso magis necessarium & utilius est, quam per pro-
jectionem solius divini pulveris, quem veri & fideles Her-
metis filii, secundum admirandum, (quod a patre & ma-
gistro suo in tabula Smaragdina didicerunt) artificium
preparant, metalla imperfecta in aurum & argentum con-
vertere posse. Quantum ad alterum: quæ animo satisfa-
ctio major contingere potest, quàm illa quæ a sanitate &
vitæ prolongatione, absq; ulla morborum infestatione ab-
solvenda, procedit. Qui effectus ex usu prædicti pulveris
sequitur, quia in illo omnes virtutes, influentiæ & poten-
tia

riae coelestes, universalis animae mundi beneficio, in perfectissimis totius naturae corporibus, auro & argento vulgari & incorruptibili sunt concentratae & fixae.

Non dubito te mirari, quod totam, divini magisterij Philosophici theoriam & praxin, in compendio tam exiguo tibi offero, cum tamen ex iusta Dei permissione, Philosophorum Lapis quem nos docet, à potiore hominum numero, aut pro impossibili habeatur, aut si pro possibili censeatur, omnes tamen, quod ad veram eius compositionem & perfectionem nemo pervenire possit, sunt persuasi, idq; propter magnas, tam in materiae congruae & necessariae cognitione, quam in processu acquirendo, in operatione & seu praxi observando, positas difficultates.

Hunc scrupulum tamen Celsitudini tuae exemptum iri confido, si sagaci suo animo perpendet, quod qualibet res in principio mundi, divina benedictione dotata fuit; ut se multiplicaret, & ad speciei conservationem, sui similem generaret; & quod per propriam experientiam ego aurum mortuum (ut coram oculis ignorantium & incredulorum apparet) sine ullius materiae additione, solo naturae beneficio, vegetabile reddidi & animatum. Quae natura dum se in diversis speciebus exhibet & determinat, postquam in seminibus particularibus; animalium vegetabilium; mineralium & metallorum, indifferens & universalis fuit; hoc efficit, ut quodlibet istorum seminum, per univocam, perfectam, naturalem & ordinariam regenerationem adipisci possit, iugem & perpetuam sui propagationem ad sui similis productionem: Item quod in hoc tractatu cabalistico nihil proposui, cuius rationem sufficientem non tantum reddere, sed etiam per experientiam, rationibus naturalibus irrefragabilibus ab illa dependentibus, stipatam tuae Celsitudini satisfacere queam.

Vt autem hanc secretioris Philosophiae epitomen T. C. consecrarem; movit me incomparabile, summum, & pro sapia tua Regia non inferius ingenium, ad rerum excellentium,

tium, & arduarum investigationem inclinans, & erga viros doctos in eadem indagatione occupatos & addictos animus tuus propensus. Huc accedit affectus tuus benevolus, quem patriæ meæ, Civitatis nimirum S. Disier dictæ incolis declarasti, quorum votis continuis, mea quoq; pro C.T. tue prosperitate & conservatione adiungo. Deum ex animo rogans, ut me hac dignetur gratia, quo aliquando huius scientia veritatem re ipsa tibi comprobare queam.

Tuæ Cellitudinis

Humillimus Obedientissimus
& fidelissimus servus

Johannes Colleſſon.

Constans & Vnanimis verè Philosophantium de
Physici Lapidis Materia atque operationibus sententia.

Mercurij Vitrum ter septem Luna diebus
Fit magicis, Soli dein sociata Lapis.
Quem faciunt Anima & corpus si Spiritus illa
Nectit ubi astrali nectare plenus erit.
Candida Mercurij præbent hunc viscera, at aurum
Hoc illum Phæbeo juncta Diana parit.
Tempora sed nosce anima nascentis, in ortu
Purpureos flores, Sol tibi signa dabit.
Auriferum cum fert animus tentare laborem
Hos flores rubro jungere disce giro.
Semine concipet mulier, parietq; mariti
Sulphur quod Lapidis, nobilis ignis erit.
Mensibus ista decem fient, annoq; peracto
Elixir sophia gloria summa nitet.
Ante tamen quam proijcias, cerare memento
Tuncq; Deo vivas pauperibusq; simul.

ενανδραμπεκτιζόμεν

En honos falis cœli.

Johannes Colleſſon.

IDEA

IDEA PERFECTA
PHILOSOPHIÆ HER-
 meticæ, seu Abbreviatio Theoriæ
 & Præcos Lapidis Philosophici, observationi-
 bus, ad melius intelligendum Principia & fun-
 damenta Naturæ & Philosophiæ,
 aucta.

Per

Iohannem Collesson, Ordinis S.
Benedicti Priorem.

DE THEORIA
 LAPIDIS PHILOSOPHICI.

Apis Philosophorum natura-
 liter introducit in metalla imperfecta for-
 mam Aurivulgaris, cum omnibus suis qua-
 litatibus, accidentibus signaturis & propri-
 etatibus. Ergò L. P. debet in se habere
 formam auri vulgaris. Nam si illâ care-
 ret, actualiter introducere non posset.

1.
*L. P. Solus in-
 troducit for-
 mam auri v.*

Jam ex omnibus substantiis quæ in
 una ex tribus familiis naturæ, vegetabilium, Animalium & Mi-
 neralium scilicet sunt determinatæ, non nisi solum aurum vulga-
 re reperitur, quod in se contineat actualiter formam, qualitates,
 accidentia, signaturas, & proprietates Auri vulgaris. Idcirco so-
 lum aurum vulgate erit Unicum subjectum ex quo forma auri pro
 Compositione L. P. peti debet. Quod autem solum aurum aurum vul-
 gare, formam auri vulgaris habeat indè facile probatur. Quia om-
 ne compositum naturale, est distinctum ab aliis compositis na-
 turalibus

2.
*Ex solo auro
 v. forma L. P.
 peti debet.*

turalibus quia particularem suam formam habet, realiter & actualiter distinctam ab omniibus aliis formis diversorum compositorum naturalium. Hinc est quod solum aurum habet formam auri vulgaris & quod alia composita naturalia illam minimè habent.

Aurum vulgare est tantum simpliciter perfectum à Natura, id est, non habet plus perfectionis quam ipsi opus est ut sit perfectum, & non potest perfectionem suam aliis metallis imperfectis communicare. Quare si in id laboramus, ut aurum vulgare, formam auri vulgaris in metalla imperfecta ad perfectionem ipsorum introducat, omnino necessarium erit aurum vulgare fieri prius plusquam perfectum. Nam quamdiu simplicem perfectionem naturalem tantum habebit, nunquam metalla imperfecta ad perfectionem adducere nec auri formam ipsis communicare poterit.

Jam autem aurum vulgare, Plusquam perfectum fieri nequit, nisi per id quod est plusquam perfectum. Non potest unquam fieri plusquam perfectum, nisi per id quod est plus subtile, plus activum & plus spirituale quam aurum vulgare & quod sit homogeneum cum auro. Id est quod auri formam habeat eminenter aut illam possit nancisci per determinationem, dum particulariter auro vulgari se insinuat. Eodem planè modo, quo videmus fieri in pluvia, quæ est indeterminata ad productionem Rosæ potius quam Tulipæ, quia pluvia in sese considerata, eminenter Universaliter & indeterminatè tantum semina, & formas Rosæ vel Tulipæ in se continet, Idque beneficio spiritus universalis mundi, seminis videlicet communis & formæ generalis omnium rerum, ex quo spiritu Mundi, pluvia est imprægnata, sine omni tamen homogeneitate actuali, particulari & proxima quæ cum seminibus & formis Rosæ vel Tulipæ intercedat, Nisi tunc cum spiritus Universalis mundi in pluvia ad productionem Rosæ vel Tulipæ indeterminatus & per spiritus particulares, Rosæ vel Tulipæ attractus (qui spiritus tamen ab Universali spiritu mundi sunt derivati, & qui fuerunt determinati in Rosa vel Tulipa per verbum Dei in Principio omnium rerum, in illum finem ut essent formæ & semina ipsarum) sit Rosa in Rosa, & Tulipa in Tulipa. Et sic particulariter ipso actu se insinuat, & immediate homogeneus fit Rosæ vel Tulipæ. Eadem quoque est ratio, cum determinatur & per alios spiritus particulares vegetabilium, Animalium & Mineralium attrahitur. Quamvis semina & formæ Rosæ vel Tulipæ, ante specificationem & determinationem ad Rosam vel Tulipam, non nisi eminenter, universaliter immediatè & indeterminatè in pluvia ratione spiritus Universalis mundi fuerint. In quo statu certè omnis homogeneitas quæ est inter semina formæ alicujus Rosæ vel Tulipæ est valdè remota, mediata & Universalis, quæ tamen fit proxima im-

mediata

3.
*Aurum v. a-
liis nihil per-
fectionis po-
test communi-
care.*

4.
*Sola res plus-
quam perfe-
cta aurum
vulgare red-
dit plusquam
perfectum.*

mediata & particularis dum se specificat & determinat in rosa vel in tulipa.

Hoc in loco notatu dignum venit quod spiritus Universalis mundi, substantia humida subtilissima & tenuissima & manus non madefaciente vestitus, est Anima Universalis Materia prima Philosophorum Hermeticorum, unde Rosa, Tulipa, Aurum vulgare & cæteræ naturæ particulares omnes, originaliter habent sua semina, & cum ipsis suas formas, respectu nostri plus vel minus activas & perfectas prout Deo placeat in diversis speciebus & generibus super theatro hujus mundi divinæ suæ majestatis & potentiae infinitæ effectus admirabiles, plus vel minus in conspectum dare & producere.

Quod autem illa res quæ Aurum vulgare plusquam perfectum reddere debet perfectior subtilior, spiritualior & magis Activa (quàm aurum vulgare) esse debeat & quæ ut uno verbo liberè dicam, materia prima auri sit & omnium rerum ab auro vulgari distinctarum, cum quibus aurum vulgare per artificium Hermeticum nutriri debet, ut plusquam perfectum fiat, quo metalla imperfecta, perfecta facere queat, Indè probatur quod illa aurum dissolvere, animare & abundanter vivificare debet, adeò ut semper una substantia cum illo sit. Hinc est quod si quis cum Auro materiam quandam crassam corpoream & heterogeneam imperfectam, aut simpliciter perfectam, misceat, aurum propterea non fit magis activum & ad generationem aptum. Tales materiae crassæ corporeæ & heterogeneæ imperfectæ, aurum non dissolvunt sed illud per mixturam istam, simplici sua perfectione naturali, quam ante mixtionem habebat, privabunt, Sunt enim res Auro heterogeneæ, cum cujus principiis nullam unquam commixtionem naturalem & radicalem habebunt, quam vulgò mixtionem per minima vocant, idque propter ipsarum heterogeneas impuritates: Et materiae simpliciter perfectæ (quæ aliæ esse non possunt quàm aurum) post mixturam factam aurum in simplici sua perfectione naturali relinquent, quam ante mixtionem habebat. Adeò ut aurum vulgare nullam accipiat perfectionem in qualitate, ut vel magis spirituale, animatum & activum fiat, aut majorem ingressum nanciscatur, aut aptius fiat ad perficiendum metalla imperfecta: Cum tamen illa res quæ aurum vulgare plusquam perfectum reddere debet, homogenea cum auro esse debeat actu & potentia idque immediate vel mediate, quod indè patet, quia res illa naturaliter & radicaliter cum principiis auri se miscere, & aurum per omnes suas partes minimas penetrare debet, adeò ut nulla separatio post factam mixtionem unquam fieri queat, quod tamen in æternum non fiet nisi res ista sit homogenea cum auro vulgari, actu vel potentia, immediate

mediatè vel mediatè, aut talis naturæ qua se possit inseparabiliter unire cum auro vulgari, per novam specificationem & determinationem, quæ per artificium & Philosophi Hermetici industriam fiet. Nam aurum aliàs nunquam fieret plusquam perfectum. Quare nihil crassum corporale, imperfectum & respectu auri heterogeneum, aut quod tantum simpliciter perfectum est, aut quod non est materia prima omnium rerum & anima mundi Universalis, potest auro vulgari dare Exuberantiam perfectionis, quæ sola potest dilatare & multiplicare semina omnium naturalium singularium, per solam & novam corporificationem & determinationem quæ indies fit, & quia etiam illa sola potest nutrire aurum vulgare & efficere ut vegetet, germinet, abundanter animet, ad faciendum aurum plusquam perfectum ad generationem aptum.

5.

*Omnes res in
tribus natura
regnis sunt he-
terogeneæ re-
spectu auri v.*

Verissima certè res est, omnes substantias vegetabiles animales, minerales, & metallicas (quæ actu & re ipsa aurum non sunt) respectu auri vulgaris heterogeneas esse, quia ab auro vulgari idè differunt, quòd naturâ & forma auri vulgaris carent. Idcirco omnes illæ substantiæ, quocunque artificio & subtilitate tractentur, nullam commixtionem radicalem & naturalem atque homogeneam cum principiis auri vulgaris habebunt, unde nunquam inseparabiliter cum auro vulgari se unire possunt. Hinc est quod cum semper sint separabiles, aurum vulgare nunquam poterunt facere plusquam perfectum. Insuper omnes materiæ & substantiæ illæ non sunt ita perfectæ ut aurum: Nam experientia teste, ignis & alia agentia communia naturalia illas corrumpere & destruere possunt quæ tamen in aurum vulgare potestatem nullam habent; Unde concludimus nullas substantias vegetabiles, animales, minerales & metallicas ullo artificio depurationis & præparationis, vel subtilitate qualicunque posse aurum vulgare efficere plusquam perfectum.

6.

*Auro v. opus
est materia
prima ut fiat
plusquam p.*

Ut igitur aurum fiat plusquam perfectum, in illum finem scilicet, ut metalla imperfecta ad perfectionem ducat, apprimè necessarium est, refugium capere, ad primam materiam & omnium rerum Universalem (quam pater verorum Philosophorum Hermes vocat Lunam, filii verò & discipuli sui Balneum Dianæ, Aquam hylealem, aquam azoticam, & aquam primordiale) & ad primam omnium rerum formam atque Universalem, quam Idem Hermes Solem vocat, filii verò & discipuli sui Dianam. Naturam. Sulphur incombustibile. Spiritum Universalem mundi, qui teste historico sacro Moyse, Geneseos. i. in principio omnium rerum ferebatur super aquis.

7.

Prima mate-

Prima & Universalis materia, Forma item prima & Universalis omnium rerum, sunt re vera & re ipsa una eademq; substantia,

tia,

tiā, nec una ab altera, actualitet potest separari. Idēd Philosophi Hermetici reiciunt, & nullus momenti æstimant primam materiam Peripateticorum, quæ secundum ipsum authorem utajunt, est invisibilis siæ forma & ferē nihil.

Quamvis autem prima materia universalis, & prima forma Universalis omnium rerum, reipsa una eademque res & substantia sit in uno solo eodemque subjecto, in aqua videlicet hyleali, tamen cum ratione separari possunt, quo modo distinctio formalis seu rationalis inter ista duo admitti potest, qua spiritui Invisibili qui aquæ hylealis & azoticæ Internum est, nomen formæ & Agentis, Externo verò ejusdem aquæ hylealis & azoticæ nomen Patientis tribuitur, substantiæ videlicet humidæ æthereæ & quintessensificatæ, quæ solis artis Hermeticæ filis interdum & certo quidem tempore, modò in forma vaporis, modò in forma aquæ se conspicuam præbet. Forte etiam à Veritate & doctrina Veterum Philosophorum & cabalistarum non longè aberrabimus, si dicamus, quod Internum aquæ hylealis & azoticæ per se, & absque Externo consideratum, est spiritus generalis mundi, & forma prima Universalis omnium rerum, & quod externum prædictæ aquæ Hylealis & Azoticæ per se & absque Interno consideratum est materia prima & Universalis omnium rerum. Et quod tunc, Internum & Externum simul comprehendimus, spiritum scilicet purā substantia humida ætherea & quintessensificata vestitum, duo illa ita conjuncta sunt & constituunt animam catholicam aut Universalem mundi, quæ sive externè sive internè considerata, est tota forma & tota materia nutriend omnes res, & causans omnes generationes, transplantationes & multiplicationes omnium individuorum & diversarum specierum & generum, in tribus familiis naturæ existentium, idque per determinationem, specificationem & corporificationem, quæ ab anima illa mundi generali contingit in seminibus differentibus Individuorum prædictarum trium familiarum, ubi quodlibet semen perpetuò ad se trahit, & in se spiritualiter corporificat supradictam animam mundi pro extensione & multiplicatione sui seminis.

Anima mundi est in omnibus individuis diversarum familiarum naturæ, quia omnes diversæ & materiales formæ prædictorum diversorum Individuorum, ab anima mundi Universalis sunt derivatæ, cum qua tamen post hujus mundi destructionem & conflagrationem unitæ manebunt. Nullo tamen artificio chymico communi, animam mundi, ab ullo subjecto determinato visibili & particulari quaecunque illud sit, pro majori auri vulgaris perfectione separari potest. Sed quicquid inde extrahetur, semper particulare erit, & naturam, accidens, conditiones & proprietates compositi naturalis particularis unde est facta extractio,

ria & forma
universalis, i-
dem.

3.

Spiritus seu
anima univer-
salis mundi.

9.

Spiritus mun-
di non potest
separari a suo
subjecto.

retinebit. Idcirco quicquid inde separaveris, semper cum auro heterogeneum, & pro materia L. P. nimis impurum & imperfectum erit.

10.
Spiritus s. anima mundi est Mercurius Ph.

Anima mundi in sua Generalitate & Universalitate considerata quæ nondum in aliquo subjecto particulari & visibili fuit specificata & determinata est materia L. P. Sicut aurum vulgare quod illam virtute sua magnetica & sympathica determinat & specificat, est ejus forma. Anima mundi est Mercurius & dissoluens Philosophorum, cum quo aurum vulgare debet sine violentia & naturaliter dissolui. Et per conjunctionem fixam istorum duorum resultat & nascitur vera Salamandra & charus infans Solis, qui cum totus ignis sit, in uno momento omnem impuritatem metallorum imperfectorum super quæ projicitur consumit, & in ipso tempore substantiam Mercurialem quæ in Imperfectis metallis est, in argentum vel aurum coquit, secundum gradum perfectionis ad quem Divinus L. P. fuit adductus pro uno vel altero effectu præstando.

DE PRAXI L. P.

11.

PRAXIS Operis Hermetici in duabus operationibus consistit, postquam aurum vulgare ab omni materia heterogenea fuerit depuratum, & subtile atque attenuatum factum, quo tanto facilior & citius vivificum spiritum & animam mundi Catholicam suscipere queat.

12.
Præparatio auri vulg. per antimon.

Frater Basilus Valentinus Ordinis S. Benedicti Montachus scribit, de præparatione auri vulgaris ante Operis Philosophici initium præstanda, aurum tribus vicibus per Antimonium esse purgandum, præmissis exactissimo examine per aurifices seu alios Depuratores, super cupella & in quarta ut vocant: Dum hisce verbis utitur magnus ille Philosophus. Corona Regis debet fieri de auro purissimo cui debet conjungi casta sua sponsa. Cum igitur volueris te accingere ad operationem in materiis nostris, Accipe lupum famelicum & rapacem. Marti Bellatori ex etymologia nominis sui subditum, & ratione originis suæ Saturno cognatum, filium scilicet suum, in vallibus & montibus fame moribundum. Cui obiace corpus Regis ut inde capiat satietatem, & postquam devoraverit illud, tunc projice illud in magnum ignem, ut ibi consumatur Lupus, & Rex ab eo liber evadet. Quod cum tertia vice feceris, tunc Leo Lupum superaverit. Leo autem, seu natura Leonis mirum in modum, tinctura Lupi delectatur propter magnam sanguinis ipsorum affinitatem. Quando igitur Leo sanguine Lupi satius fuerit, sicut Sol splendeat, & erit fortitudo sua interna valde magna & maximæ utilitatis ad omnia quæ volueris patrare.

In Prima Operatione L. P. intentio nostra est, nutrire & animare aurum vulgare cum anima Universalī Mundi, ut fiat plusquam perfectus, ad auferendum lepram Metallorum imperfectorum, & ad conservandum hominem in integro sanitatis statu, & prolongandum dies vitæ suæ supra terminum ordinarium communem & sanandum illum de omnis generis morbis quibus obnoxius fieri potest.

Nunquam autem Aurum vulgare nutritur, imprægnatur, animatur & vivificatur per animam mundi generalem, nisi ex morte fuerit resuscitatum, nisi ad oculum vegetetur, & cauda Pavonis appareat, non quidem in materia ipsa, sed circa vasculum cui inest, conspectui tuo obiiiciens omnes quoscumque imaginari tibi poteris, colores, inter quos tamen Viridis cæteris prædominatur, & postillum ruber & purpureus. Prima autem hæc Operatio, post Animationem Calcinationem, & auri vulgaris in aqua Philosophica dissolutionem, peragitur, quæ aqua Philosophis aliud nihil est, quam anima mundi per Elementorum separationem, Ignis scilicet à terra, subtilis à spisso, volatilis à suo fixo, & Animæ puræ & albæ à suo corpore impuro, & nigro, quod in forma pulveris finissimi & nunquam fusibilis dissolutum remanebit. De hac prima Operatione Frater Basilius Valentinus in libro primo suarum duodecim clayium Philosophicarum ita inquit, Accipe optimum aurum, redige in frusta & dissolue illa, sicut naturæ scientiæ amatores docet & reduc illa in sua prima principia, sicut medicus solet corporis humani dissectionem instituere, ut interiores ejus partes cognoscat, & invenies Semen, quod est Principium, Medium & finis Operis, ex quo Aurum nostrum cum sua conjugē producit, subtilis videlicet & penetrans spiritus, Anima delicata & pura & munda, sal & balsamus Astrorum, quæ conjuncta unum constituunt liquorem & aquam Mercurialem.

Et paulò inferius idem Philosophus tractat denuò, de Prima operatione Philosophica hisce verbis, Per quæ plus satis luminis, quod cæcutientes in hac Prima operatione sequi debent, exhibet, dicens, Expergiscere popule mortalis & aspice Lumen, ne tenebræ & obscuritates te fallant. Dii felicitatis, Dii magni mihi hoc in somno revelarunt profundo. O quàm beatus est ille qui hosce Deos novit & mirabilia quæ faciunt, & qui illuminatos habet oculos ad videndum lumen quod ipsi prius erat absconditum. Per divinam bonitatem factum est, ut hominibus ortæ sint duæ stellæ ad inquirendum in veram & profundam sapientiam Aspice illas ô mortalis homo & ad claritatem illarum incede, quia ibi reperitur sapientia. Phoenix avis meridionalis celer & levis, cor ex corpore magni animalis Orientis extrahit, ut sibi simile fiat. Nam animali Orientali pellem suam auferre & detrahare oportet Leo-

nis, ut alæ suæ iterum dispareant & ut intret in magnum mare falsum Oceani & ut iterum inde egrediatur cum pulchritudine & venustate. Tunc proiice spiritus inquietos in profundum fontem, ubi aqua nunquam exiccatur, ut matri suæ ibi absconditæ fiant similes, quæ originem suam accipit de tribus.

14.

*In secunda operatione, Ph.
fixat animā
mundi in au-
ro.*

In secunda Magisterii Hermetici Operatione, à qua secundum maiorem authorum numerum, opus Philosophicum initium sumere videtur. (Parcè enim & valdè obscurè de prima, siue qua tamen in hac scientia transmutatoria nihil fieri potest, sermonem faciunt) Sapiens & industrius Philosophus fixat animam generalem mundi in auro vulgari, convertendo ignem in terram, subtile in spissum, volatile in fixum, & restituendo animam puram & albam immobili suo corpori crasso & terrestri. Et si artifex in Primo Labore opus fuit patientia, eadem in hoc secundo ipsi deficere non debet. Nam putrefactio quam Corvi capite insigniunt per septem menses durabit, quin imò interdum per novem vel decem, quibus finitis Regina alba primùm, deindè verò sanguinei Regis favore & benevolentia fructur, modò iustæ & legitima Ignis administrationis non sit ignarus.

Bas; Valent.

Frater Basilius Valentinus in primo libro duodecim clavium Philosophiæ, quid Philosopho in hac secunda operatione factum opus sit, monstrat, ubi dicit adedò rectificandum esse Mercurium Sulphur & sal Philosophicum ut anima, spiritus & corpus, tam benè uniantur, ut nunquam à se invicem dissolvi & separari possint, & tunc verum amoris vinculum fore confectum, & domum gloriæ & honoris extructam, Et quod hoc aliud nihil sit, quàm conjunctio aquæ sicca cum substantia terrestri, Item quod magnas alas facere oporteat terræ (in prima scilicet Operatione) coarctando & premendo illam, adedò ut in altum ascendat, & super omnes montes, usque ad firmamentum volet: Et quod tunc (in secunda videlicet operatione) oporteat terræ alas amputare cum igne magno conveniente, ut in mare rubrum decadat, & ibi submergatur: Et quod post hæc oporteat mare reddere tranquillum, & exiccare aquas per ignem & per ærem, ut terra renascatur.

15.

*Multiplicatio
L. P. in vir-
tute & quan-
titate.*

Ne autem tam profundum & molestum laborem ab initio repetere cogamur, Philosophus, cum ad albedinem vel rubedinem pervenerit, opus suum multiplicabit in quantitate & qualitate usque in infinitum, si cum nova aqua Philosophica, illud dissolvit & fixat in eodem operis processu quo usus fuit antè. Ubi observandum, quod divinus L. P. in qualibet multiplicatione, siue albus siue ruber ille fuerit, acquireret sibi decuplam virtutem majorem, quàm habebat ante multiplicationem. Adedò ut si prima vice unum pondus ipsius convertisset centum pondera metalli imper-

imperfecti in argentum vel in aurum, secunda vice unum pondus convertat mille : Tertia vice decem millia : Et quarta vice centena millia, & sic procedendo in infinitum quia in qualibet multiplicatione tanta additio fuit facta, novæ materiæ Philosophicæ, animæ mundi generaiis scilicet, quanta necessària erat pro augmentatione pulvèris in virtute decuplo majore, quàm ante multiplicationem poterat præstare.

Ad perfectionem & consummationem Magni operis Philosophici post Multiplicationem, Fermentatio quam communiter opus trium dierum vocant, non est negligenda ut divinus Lapis faciliorem ingressum in metalla imperfecta nanciscatur. Nam aliàs propter summā suam spiritualitatem & subtilitatem semper metallis imperfectis super quæ proiciendus foret, supernataret. Idcirco opus ad album cum argento vulgari & opus ad rubrum cum auro vulgari fermentantur. Album in duobus: Rubrum verò in tribus diebus. In primo die materiæ sunt nigræ, in secundo albæ, & tunc spiritus cum magno stridore firmiter se uniat cum corporibus, & tertio die sunt rubræ & sanguineæ. Aded ut posthâc nihil restet ampliùs, quàm ut cum divino L. P. super metalla imperfecta facias projectionem ad conventendum illa in argentum vel aurum pro ratione tincturæ, tuæ medicinæ.

16.

*Opus trium
dierum neces-
sarium.*

Ex supra dictis apparet, L. P. ex duabus substantiis & partibus componi, ex quibus una est materialis & determinabilis, anima videlicet mundi, altera verò formalis & determinans aurum verum vulgare. Unde cognoscitur eos, qui L. P. definierunt per spiritum mundi Universalem, qui interveniente cœlo fuit corporificatus in puro & virginali ventre terræ Adamicæ, ad Lapidis materiam respexisse, quia per spiritum, Interius animæ generalis mundi, & per cœlum, Exterior ejusdem animæ mundi, & puram substantiam ætheream & æream intellexerunt. Eos verò, qui L. P. per Aurum in supremo gradu perfectionis per digestiones Philosophicas exaltatum definierunt, illum declarare voluisse per suam formam Statuentes Exuberationem perfectionis quæ auro vulgari contingit, procedere de Corporificatione, determinatione & particularisatione animæ generalis mundi in auro vulgari præparato & attenuato, tanquam de Materia prima & Universali in subiecto particulari & formali, quod formam suam communicare debet per extensionem & multiplicationem quæ contingit mediante suo semine per novam corporificationem ab anima mundi generali introductam & causatam.

18.

*Philosophia
Hermetica
quid sit é*

Per hanc Abbreviationem cabalisticam facili negotio intelligitur, Philosophiam Hermeticam nihil aliud esse quàm Cognitionem animæ generalis mundi, determinabilem in sua generalitate & Universalitate in auro vulgari, ad componendum medic-

nam

nam Universalem in auro vulgari & Panacæam, vulgò lapidem Philosophalem dictam. In auro vulgari dico, quia ex illo solo & ex anima mundi generali duo L. P. componuntur albus videlicet & ruber, nullo modo negans, etiam ex argento vulgari & ex anima mundi generali lapidem album fieri posse ad convertendum in argentum, metalla inferiora & imperfecta.

19.

Theoria & Practica quid sit?

Pro Recapitulatione totius Theoricæ & Practicæ pretiosi Lapidis Veterum Philosophorum dico, omnem Sapientiam Hermeticam consistere in Dissolutione & Coagulatione, & quod argentum & aurum vulgare purificatum & attenuatum sunt corpora quæ dissolvere oportet, videlicet argentum pro opere albo & aurum pro opere rubro. Si quis, operando cum auro, in operatione sua acquiescere non vult quando materia facta est alba, nec illam ad rubedinem perducere cupit, tunc oportet illum materiam ad albedinem perductam, multiplicare & fermentare, cum anima mundi generali, & argento vulgari. Quantum autem ad substantiam, quâ naturaliter & Philosophicè aurum & argentum vulgare solvuntur attinet, nemo sibi imaginari debet, ullam aliam, quam animam mundi generalem, quæ per magnetes & media Philosophica trahitur & attrahitur de corporibus superioribus maximè verò de radiis Solis & Lunæ.

Solventia auri, Sophistica.

Unde liquet illos Mercurii seu menstrui Philosophici nullam habere cognitionem, qui naturaliter & physicè metalla perfectâ dissolvere cogitant cum dissolventibus particularibus, de Antimonio, Saturno, vitriolo, Nitro, sanguine humano, Spiritu vini, melle, aceto, aut alia quacunque materia vegetabili, animali, minerali aut metallica extractis, Quia omnes illæ materiæ, & omnes substantiæ quæ unquam præparari & extrahi possunt, nullam habent homogeneitatem & conformitatem naturæ cum corporibus metallicis perfectis, unde nunquam se cum illis inseparabiliter unire possunt, nec ullam eis dare Exuberantiam ut sint vel fiant Lapis Philosophorum.

Solutio auri vulg. est volatilificatio.

Quemadmodum autem in principio operis Philosophici Philosopho pro prima operatione, principaliter incumbit solutio id est spiritualisatio & volatilificatio auri & Argenti vulgaris per animam mundi generalem, quæ discontinuat vel dissolvit omnes ipsorum minimas particulas, & cum illis ratione homogeneitatis inseparabiliter se unit, quia ipsorum semen eodem plane modo prodit, quo aqua calida agit super glaciem, quam in aquam resoluit, & se inseparabiliter cum illa ratione homogeneitatis unit, quia glacies suum esse habuit ab aqua: Ita quoque pro secunda operatione prædicti L. P. unica sapientum intentio est, Aurum & argentum vulgare ita dissolutum Coagulare & congelare, aut ut melius me explicem. Ipsorum intentio unicè eò spectat

Secunda operationis Philosophi intentio.

ut

ut animam mundi generalem in auro vel argento vulgari coagulent congelent & firmiter fixent, quoniam corpora ista metallica perfecta aliâs per se & propria sua natura satis coagulata & congelata sunt & quemadmodum Dissolutio non fit nisi ratione corporum, ita quoque Congelatio nec fieri nec esse potest quàm ratione spirituum seu substantiarum spiritualium, qualis est supra dicta anima mundi generalis. Qua congelatione peracta, hoc tantum restat pro divini Lapidis Philosophici perfectione, ut opus ad album multiplicetur, & fermentetur cum anima mundi generali & cum argento vulgari. Sicut opus ad rubrum, cum eadem anima mundi generali & auro vulgari.

*Congelatio fit
ratione spiri-
tuum.*

Natura & Ordo quem Deus stabilivit in mundo, experientia, Ratio & libri Philosophorum Hermeticorum, benè intellecti permittere nequeunt, ut aliter de theoria & Praxi L. P. sermo instituat. Pro naturæ ignaris, & in Philosophia Hermetica parum versatis habendi sunt, qui de illo aliter tractant, qui alios processus observant, & qui sibi aliam viam quàm ego in hac Abbreviatione Cabalistica docui sibi persuadent, quâ ad optatum finem hujus nobilis scientiæ, & compositionis L. P. pretiosissimi pervenire possint. Nec tamen ignorantia nota Philosophi qui aliter de eo scripserunt insigniendi sunt, qui inquam obscure parabolicè & ænigmaticè scripserunt, nec pro malitiosis habendi, quia plures materias, operationes falsas & inutiles ac impertinentes docuerunt, quia hoc fecerunt, ut improbos & indignos à cognitione L. P. arcerent. Sciebant enim benè, quod hanc scientiam, (quæ post Deum omnium prima est, tanquam maximum bonum generi humano à divina bonitate communicatum,) probi homines cum bona intentione indagantes illam mox in animis suis quoque per gratiam Dei concepturi essent, dummodò ipsorum consilium sequentes, oculos in naturam defigerent, ad cognoscendum quomodo natura in suis generationibus se gubernet qua utatur materia, quem ordinem & processum perpetuum eodem semper modo in illis observet.

20.
*Tractatio de
opere Ph.*

*Excusatio Ph
obscure scri-
bentium.*

Quod reliquum est, omnia quæ supra declaravi ad Magnum opus Philosophicum pertinent, ad quod tamen pauci perveniunt, propter Scientiæ & Patientiæ defectum, quæ tamen ibi requiritur summa, ad expectandum finem, quia operatio ejus non nisi longo tempore perficitur: Sed dantur tamen interim operationes reales & maximæ utilitatis in scientia transmutatoria quæ sunt instar ramorum à magno Philosophico opere dependentium pro quarum processu, tanto temporis tractu non est opus, quantum Magisterii Hermetici consummatio requirit, quæ tamen sine Artificii cognitione perfici non possunt, quo videlicet anima mundi generalis in argentum & aurum vulgare sit attrahenda, & quo

*Adeptorum
paucitas.*

*Particularia
sunt rami ope-
ris Ph.*

medio sit utendum, ut humiditas radicalis metallorum per & cum eadem anima mundi generali depurari possit, quomodo inquam, Mercurius vulgaris à duplici sua lepra in terræ visceribus, & matrice sua aquola & terrestri contracta, sit liberandus. Igitur animus mihi est, ut illi qui hactenus in studio hoc Philosophico exiguos progressus fecere commodum sentiant, & ut ipsis calcar ad divini L. P. praxin aspirandi addam, brevibus, duo Secreta particularia vera parvi sumptus & magnæ utilitatis docere, quorum beneficio, longum tempus & tædiosum Magni operis Philosophici laborem alacriter & patienter expectare queant.

Secretum Primum.

Primum igitur secretum sit & componitur ex una parte auri non vulgaris vivi, id est quod nondum fuit fusum, aut quod est imprægnatum animâ mundi generali, & ex decem partibus Mercurii vulgaris cum anima mundi generali imprægnati, cum qua & per quam à Phlegmate naturæ suæ heterogeneo fuit liberatus, ex quo erat hydropicus factus, & à terra nigra excrementitia exutus, quæ non erat de sua compositione naturali sed impediēbat quominus cum auro inseparabiliter misceri posset. Postquam utraque hæc materia ita præparata fuerit, secundum artem illas amalgamare, in vase vitreo hermeticè sigillare & per tres integros menses in ignem putrefactionis collocare oportet. Quibus absolutis per alios sex menses, in eodem ignis gradu in principio tenebis, augmentando postea ignem secundum artem per gradus, ut per frequentes & reiteratas sublimationes & descensionēs materiæ tuæ purificentur, & ad albedinem & rubedinem promoveantur, quo sulphur ad hoc opus requisitum obtinere possis. Tunc accipies partem unam de hoc sulphure, duas partes auri vivi & quatuor partes Mercurii præparati & animati uti dictum & dabis ignem per tres alios menses, secundum gradus, ut absolvas operationem & habeas medicinam, quam multiplicabis in infinitum, si accipies & coques partem illius cum duabus partibus auri vivi & quatuor partibus Mercurii præparati & animati ut dictum est. Hoc facto projectionem facere poteris cum hac excellenti medicina, super Mercurium vulgarem, aut super aliud metallum imperfectum ad convertendum illud in aurum. Si quis autem medicinam ad convertendum metalla imperfecta in argentum habere vellet, auri vivi loco, argentum vivum accipiendum foret, & idem pondus, idemque processus observandus.

Secretum Secundum.

PER secundum Secretum monstratur affinitas quæ est inter Mercurium præparatum & animatum ut dictum est, & inter aurum vivum seu argentum vivum. Nam si accipias drachmam Mercurii illius, præparati & animati, & misceas illam cum drachma una auri vivi aut argenti vivi, nihil aliud moliendum erit, quàm ut Philosophicè coquas, & novem diversis vicibus addas, novem alias drachmas Mercurii præparati & animati ut supra dictum. Coquendo qualibet vice materiam tuam ad fixitatem usque. Et sic apparebit, Unam partem auri vivi convertisse decem partes Mercurii præparati & animati in aurum. Et unam partem argenti vivi idem præstitisse super decem partes Mercurii præparati & animati ut supra dictum, de anima mundi Generali.

Observationes necessariæ ad benè intelligendum Principia & fundamenta Naturæ & Philosophiæ Hermeticæ.

DUæ sunt viæ certæ per quas ad cognitionem Principiorum rerum pervenitur, quarum prima est Compositio, altera verò Resolutionis. Nullum est dubium quin utraque sit certa, quia per Compositionem, ex cognitione antecedente, partes reum constituentes cognoscimus, Per Resolutionem verò ab Experientia & scientia posteriori, quot principiis & partibus mixtum seu compositum constet discimus.

Ex cognitione Antecedente, quæ nam fabricæ mundi principia fuerint & rerum Compositio, scire non possumus. Nemo enim Sapientiæ æternæ astitabat cum illas ex nihilo crearet, Verùm ex sacra scriptura infallibiliter hoc nobis patet, & exiis quæ Philosophi illuminati posteritati reliquerunt. Item ab experimentis & Revolutionibus corporum metallorum perfectorum, quas veri & fideles puræ & synceræ doctrinæ filii præstant.

Moses, Esdras, S. Petrus, Mercurius Trismegistus, Thales Milesius, Heraclitus, Hesiodus, Hipocrates & chymici docent per sua experimenta & resolutiones, aquam fuisse materiam Universalẽ omnium rerum, spiritum verò aut ignem vivum naturæ fuisse formam generalem.

Materia sola sine spiritu, & spiritus solus sine materia, nihil possunt componere & inutiles planè fuissent pro structiõne, compositione, distinctione & diversitate partium Universi, & rerum natu-

1.

Dua via cognitionis principiorum.

2.

Fabrica mundi principia.

3.

4.

Res naturales ex aqua & igne constans.

naturalium, nisi Creator sapientissimus hæc duo Principia vinculo mutuo constrinxisset, cum illa per omnipotentiam suam ex nihilo creavit. Mac de causa divinus Hippocrates in Principio libri 1. de Diæta docet, Omnia animalia ex aqua & igne esse composita & has duas substantias sibi invicem connexas, omnibus rebus sufficere, & sibi ipsis invicem, separatas autem nec sibi ipsis, nec aliis rebus. Verba ejus hæc sunt. Constituuntur igitur, cum Animantia alia omnia, tum homo ipse ex duobus, differentibus quidem facultate, concordibus verò & commodis & usu. Igne inquam & aqua. Hæc autem ambo simul sufficientia sunt, tum aliis omnibus tum mutuo sibi ipsis. Utrumvis verò seorsim neque sibi ipsi neque ulli alteri sufficiens est.

5.

Secundum diversitatem Actuationis & informationis quam spiritus in materia fecit, non solum macrocœsmus distinctus fuit in diversas partes & expansiones, quas cœlum, aerem, aquam & terram vocant, verum etiam proxima principia corporum naturalium constituta fuerunt. Sicuti autem dicere possumus. Universaliter totius cœlotis substantiam materialem divisam fuisse in quinque portiones, quarum tres superiores globum cœlestem constituunt in tres cœlos divisum, Empyreum scilicet æthereum & Aereum, à se invicem differentes pro ratione materiæ qua plus vel minus sunt subtiles expansi, quia materia illorum plus aut minus fuit actuata vel informata à spiritu. Duæ autem portiones inferiores, globum inferiorem ex aqua & terra compositum constituunt, quæ matrices & receptacula seminum sunt ad ipsas à corporibus cœlestibus transmissorum, quia absque seminibus & influentiis cœlestibus, prædictæ matrices corpora mortua sterilia & inutilia forent. Ita quoque possumus per analogiam & correspondentiam quandam de eadem materia actuata & informata, in tribus diversis modis spiritus stabilire Tria Principia chymicorum, quæ proximè & immediatè omnes res secundum suam doctrinam componunt, adeò ut illud principium, quod plus de spiritu & minus de materia participat, Mercurium appellent, qui cœlo Empyreo respondet, Alterum verò quod minus de spiritu & plus de materia participat, (cum proportionem tamen aëticæ materiæ & spiritus,) sulphur vocent, quod cum cœlo æthereo convenit, Tertium verò principium, plus materiæ quam spiritus habens, Sal nomen, quod cœlo aereo respondet. Quod ad duas diversas illas substantias attinet quæ chymicis in resolutione mixtorum, post trium principiorum separationem, occurrunt, quarum una aquosa est & à chymicis phlegma, altera verò terrestris, terra damnata vocatur; Illæ, Aquæ & Terræ, respondent, quæ globum Elementarē (inferiorem scilicet) faciunt, sed nomen Principii non merentur, quia nil nisi Receptacula & matrices lo-

*Totum cœlos
distinctum in
5. portiones.
Tres Cœli.*

Aqua & terra

*Analogia Tri-
um principio-
rum chymico-
rum.*

*Phlegma Ter-
ra damnata.*

ca & cortices quasi Principiorum sunt, sine quibus matrices illæ steriles, inutiles & infœcundæ existunt, non habentes potestatem ac vim minimam quamcunque rem producendi.

Materia nullatenus est Activa, nec ullum generationis motum causare potest, Solus spiritus facit & producit res omnes in materia. Hinc meritò ipsi tribuitur quod natura seu Ignis moveat omnes res. Ignis dicit Hippocrates libro suprâ citato omnia per omnia movere potest.

Materia primâ est activa secundum Philosophos Hermeticos, quia illam non secundum suâ attributa essentialia considerant, sed quatenus illa est actuata & informata à spiritu aut igne vivo naturæ, idcirco secundum Hippocratem docent, ignem ab aqua separatum subsistere non posse.

Materia primâ chymicorum continet tria principia hypostatica omnium rerum, quam Principium vitale & Reale omnium rerum vocant, Mercurium Vitæ, balsamum naturalem, Mumiam balsamicam, humidum radicale & primitivum seu primigenium, & multis aliis nominibus indigitant.

Omnis res conservationem & multiplicationem sui appetit, & re ipsâ se conservat & multiplicat beneficio spiritus sui seminalis, qui scientiâ & ideâ suæ propriæ speciei dotatus, attrahit sibi per sympathiam & digerit aliquam substantiam humidam, à spiritu tinctam & actuatam, cui se facit homogeneous & connaturalem pro conservatione & nutritione sui, ut habeat undè speciem suam multiplicare possit.

Omnes materiæ particulares & omnes formæ quæ illas actuant, à materia primâ universali & spiritu generali omnium rerum derivantur. Nam quia Deus, non nisi duo principia universalis pro omnium rerum compositione creavit, necessum est ut omnia mixta de illis participant & prout ipsorum materia primæ Universalis materiæ portio & particula tantum est, Ita quoque forma ipsorum etiam sit radius spiritus generalis mundi.

Hic tamen formæ rationales hominum sunt excipiendæ, illæ enim nec de Principio materiali nec formali rerum quicquam habent, sed prout à Deo, particulares pro singulis hominibus, immediatè creatæ sunt, ita quoque credendum est, illas substantiæ nobilioris & excellentioris esse, quàm duo prima principia naturalia esse possunt. Idcirco omnes formæ diversorum compositorum, in tribus familiis naturæ existentium, sunt radii Ignis celestis aut spiritus generalis mundi.

Totum naturæ Imperium, à Deo Omnipotente rerum Architecto, in tria diversâ regna est divisum, quorum primum animalia, alterum vegetabilia, Tertium verò mineralia continent.

In quo-

6.

*Spiritus solus
producit res
in materia.*

7.

*Materia prima
quomodo
activa.*

8.

*Materia prima
continet
tria principia*

9.

Spiritus seminalis in substantia humida.

10.

*Omnia mixta
de duobus
principiis participant.*

De formis rationalibus hominum.

11.

Tria regna.

12.
Individua.

In quolibet regno Imperii naturæ sunt plura Individua diversorum generum & specierum, quæ omnia speciem suam conservare & per regenerationem mediante semine & forma sua multiplicare possunt.

13.
*Metalla substantiam auri-
tionis sua attrahunt.*

In naturæ cognitione parùm profecerunt, qui existimant, metalla perfecta, virtute substantiam puram attrahendi carere, quæ semen & humidum suum radicale augeat. Verum quidem est, quòd non apparet, metalla extra minas subterraneas suas posita, vegetari & multiplicari, sed potentia tamen hoc faciendi non carent. Veros Philosophos artificium quo illa ad vegetationem & multiplicationem adducant, abundanter animent, dissoluant, & sine additione ullius materiæ, de substantia aliqua in tribus familiis naturæ inclusa, desumptæ vel præparatæ, plusquam perfecta faciant, non latet. Scaturiginem enim noverunt, & quod de aqua ignea vivunt, Ex cujus rivulis quando ipsis placet quod opus est hauriunt & manus non madefaciunt. Illam aquam cum industria singulari ab humiditate sua phlegmatica quæ ipsi umbræ & matricis loco est, separant, Et cum hoc cœlesti liquore Universali & indeterminato ad talem perfectionis Exuberantiam perfecta corpora metallica adducunt, ut per projectionem in exigua dosi factam, perfectionem tribuant qua imperfecta metalla destituuntur.

14.
*Materia prima universa-
lis multiplicat
metalla.
Granum.*

Eadem materia quæ humidum radicale Animalium & vegetabilium augmentat, multiplicat etiam humidum radicale metallorum perfectorum. Is profectò qui scit quomodo & unde nutriatur & vitam suam sustentet, præterea qui novit ex qua substantia granum in terram projectum multiplicetur ad eam quam producit quantitatem, non longè à materia divini operis Philosophorum abest. Sed quicumque cognoscit quod animalia non tam ex cibo & potu quo utuntur vivunt, quam ex spiritu Universali, quem ex purissima substantia aeris attrahunt & respirant, is propius accedit ad cognitionem ejus rei, qua uti debet pro vegetatione metallorum perfectorum & pro augmentatione humiditatis radicalis ipsorum, aded ut ipsi restet tantum precari Deum ut sibi vel instinctu secreto vel per librorum sapientum lectionem monstrare dignetur qua ratione seu modo, rejicere debeat corpus quod instar umbræ humidum radicale macrocosmicum operit, remove queat, quod per totam naturam est expansum & diffusum sedem tamen suam principalem in corporibus superioribus, maximè verò in Sole & Luna, habens.

15.
*Partes duæ hu-
miditatis radica-
lis.*

Humidum radicale macrocosmicum ex partibus duabus constat. Interior seu formalis pars, est spiritus generalis mundi, nondum in aliquo semine particulari diversorum compositorum naturalium determinatus. Exterior seu formalis pars altera, est

ra est pars aquæ primitivæ valdè extensæ seu rarefactæ, & quasi ad conditionem spiritualem redactæ, quæ nondum partem aliquam materialem, proximorum Principiorum constituit, ex quibus omnia mixta sunt composita.

Quidam considerantes Interius humidi radicalis macrocosmi, secundum attributa sua essentialia, sine ulla reactione ad matricem, quam informat & actuat, Exterius autem ejusdem humidi radicalis secundum id quod est, sine ullo respectu ad spiritum à quo est actuatum, vocant illud Materiam Primam Universalem omnium rerum. Quando verò ex duobus illis unum compositum faciunt, tunc animam generalem mundi & materiam primam Activam Hermeticorum appellant. Nomina non debent impedire eos qui in pura Philosophia proficere cupiunt. De hisce rebus, in novis meis de Philosophia naturali meditationibus prolixiùs agam, in quibus declarabo spiritum ab Anima non esse distinguendum, & duo hæc nomina synonyma esse, spiritum item seu animam immediatè eum natura esse unitum, sine omni substantia media, quæ de natura spiritus participet, & de natura corporis seu matricis.

Philosophi qui dixerunt Aurum & argentum vulgare non esse aurum & argentum Philosophorum, verum dixerunt, sed interea causa fuerunt, ut multi de indagatione scientiæ transmutatoriæ solliciti, in electione materiæ diversæ Phantasticæ errarent, quam pertinaciter sibi imaginantur & propugnant esse aurum & argentum vivum Philosophorum. Certum sanè est aurum & Argentum, quamdiu in forma sua externa compacta metallica manet, non esse aurum vivum Philosophorum: Sed quando aurum forma sua compacta metallica est exutum, post animationem, vivificationem spiritualisationem & dissolutionem per Mercurium Philosophorum, qui humidum radicale macrocosmicum & prima materia est Philosophorum hermeticorum, factam, sine omni dubio aurum & argentum vulgare, nomen suum vulgaris perdidisse, contrà verò nomen auri & argenti vivi Philosophorum suscepisse. Aurum verò illud vivum & argentum vivum Philosophorum, ab auro & argento vulgari originem suam trahit, post animationem, vivificationem spiritualisationem & dissolutionem per Mercurium ut dixi factam. Pro confirmatione sententiæ meæ Philosophi cujusdam Anonymi auctoritatem adducam, qui tomo 4. theatri chymici fol. 634. de hac re scribit, unde cognoscetur, aurum & argentum vivum Philosophorum à vulgari auro & argento mortuo derivari, post vivificationem & animationem per Mercurium factam. Prudenter inquit animadvertendum est, sapientes in suis scriptis manifesta sæpè sophismata posuisse ut detererent Idiotas, vel per

Diversitas appellationis materiæ primæ.

16.
De auro & argento vulgaribus & Ph.

similitu.

similitudines indistinctè sæpè locuti sunt, ut cum dicunt Aurum nostrum non est aurum vulgi, quia aurum nostrum vivum & aurum vulgi mortuum est. Vera sunt utraque, at non interveniente distinctione lector incautus decipitur; quia aurum verum descendit ab auro mortuo, uti & Raymundus apertè testatur, Non quidem excluditur aurum vulgi, quia sicut ignis est principium Igniendi, sic quoque aurum est principium aurificandi. Certus igitur esto, Metalla perfecta esse aurum & argentum vivum Philosophorum post vivificationem & dissolutionem Philosophocam institutam & sub ipsorum duris corticibus illa semina sua abscondere, quæ sola possunt formam auri & argenti in metalla imperfecta introducere tunc cum per veram solutionem semina illa fuerunt extracta. Libri sapientum nihil aliud sonant, qui tamen eo quo oportet modo intelligi & explicari debent. Id quod ego in consæderatione cœli & terræ pro stabilitamento veteris Philosophiæ præstiti.

17.

*Aurum vul-
gare materiam u-
niversalem
attrahit & de
terminat.*

Quamvis autem aurum & argentum vulgare idem illud sit, quod pro operis albi & rubri Philosophici structura facit, attamen non sicut materia Lapidis Philosophici albi & rubri capitur sed tantummodo ut subjectum formale, determinans & ad se attrahens materiam Universalem omnium rerum, quæ in se ipsa est indeterminata ut sit hoc vel illud. Nihil enim habent particulare, quod in auro vulgari fiat materia Lapidis albi. Commentator Cosmopolitæ hoc clarè docet in præfationis suæ pagina 15. Si quidem natura patens omnes res generat & multiplicat in duobus, mare scil. & sæmina seu agente & patiente: Ideò necesse erit ut hac in re ars imitetur naturam, Artis itaque Agens seu forma erit prædictum semen auri, quod ad multiplicationem sui assimilat sibi materiam, Patientis verò & materiæ quæ multiplicat & exaltat naturam, fermenti vicem fect Mercurius ille quem suum dixerunt Philosophi.

18.

*Mercurius
Philosoph.
quid sit?*

Mercurius Philosophorum, aut materia albo & rubro Philosophorum Lapidi communis ubivis locorum est, Illa Mercurium, sulphur & Sal naturæ in se continet, est ipsa natura & anima mundi generalis, quamvis propriè loquendo Soli spiritui invisibili; qui est Interius seu nomen pars formalis Philosophorum naturæ & animæ mundi sit tribuendum. Quia verò Interius nunquam est sine externo, Philosophi inde ausi sunt duo illa, nomine naturæ & animæ mundi indigitare. Mercurius Philosophorum est aqua Cœlestis Solaris & Lunar. Totus mundus illam videt, sed pauci sunt qui illam cognoscant. Totus mundus vivit in mari Pontico Philosophorum, sed quilibet non potest tamen extrahere aquam Ponticam, quæ non madefacit manus & quæ ita naturaliter dissolvit aurum & argentum vulgare, ut aqua calida dissolvit glaciem.

Supinæ

*Mercurius Ph.
non potest ex
aliqua substā-
tia trium re-
gnorum extrahi.*

Supinæ Ignorantiæ in Philosophia Hermetica est, arbitrari, Mercurium Philosophorum ex aliqua substantia animali, vegetabili, Minerali aut Metallica, ex pluvia, rore, aqua visibili & corpore terræ extrahi posse. In plurimis istarum rerum est specificatus & in cæteris nondum, cum tamen nec ex his neque ex illis verus Mercurius Philosophorum extrahatur. Idcirco rectè Cosmopolitæ commentator clarè dicit in præfatione sua. Sicuti semen auri in prima sua generatione ex influentia cœlesti ortum suum traxit : Ita ad regenerationem quoque & multiplicationem, Mercurium ejus ex radiis solis & Lunæ aliarumque stellarum mutuari, petique dicitur naturalis ratio. Hic itaque erit soluens illud solvendum. Hic est volatilis, alterum fixum, ex quorum conjunctione nascitur nobilissimus infans, filius Solis. Idem Commentator citat pro confirmatione suæ sententiæ paragraphum ex auctore suo Cosmopolita dicenti. Nulla alia aqua neque fontis neque fortis neque ex variis rebus elicita ad hoc opus utilis est, sed omnes venenosæ nisi hauriatur è radiis solis & Lunæ vi magnetis & chalybis nostri. Nomen ejus, Proprium est aqua maris nostri & aqua vitæ non madefaciens manus. Hic paragraphus doctissimi Sendivogii non solum docet, undè aqua & Mercurius Philosophorum sit capiendus, verum etiam declarat, aliter illum extrahi non posse, quàm per magnetem & chalybem Philosophorum;

*Auri & argenti attracta
va qualitates
in sui incrementi statu
vide obs. 17.*

Aurum & argentum vulgare est quoque magnes & chalybs Philosophorum cum quo Mercurius ex corporibus cœlestibus extrahitur, de quibus per vastam aeream expansionem, liquor iste vivificus & nutriens indefinenter defluit, ad vivificandum, conservandum & multiplicandum humidum radicale, substantiam scilicet balsamicam, principia & semina particularia, omnium compositorum naturalium, in imperio trium regnorum seu familiarum contentorum. Id quod expressè docet experientissimus Cosmopolita in suo duodecim tractatum epilogo, dicens Aqua nostra Pontica coagulatur in Sole & Luna & extrahitur à Sole & Luna cum chalybe nostro, artificio Philosophico miris modis per prudentem artis filium.

Igitur Impossibile est sine auro & argento vulgari Mercurium Philosophorum obtinere. Cum igitur ille realiter sit identificatus id est una eademque res cum influentiis cœlestibus, quæ omnes sunt universales, nunquam pro opere Philosophico idoneum nantisci poterimus, quàm per corpora metallica, in illum faciem debito modo præparata.

*Hæc cum illuminatione
Ph est intelligendum.*

Dictum sapienti sat est.

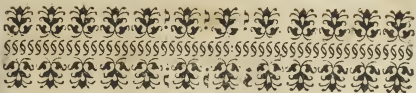
*Summa Me-
ditationis .
Mysteriorum
sapientia di-
vine & hu-
mana.*

Postremo loco discas velim per Lapidem Philosophorum humanum & terrestrem, quod is nihil aliud est, quam spiritus mundi, aut emanatio externa spiritualis virtutis divinæ, cum humiditate cœlesti vestitæ, quam Philosophus humanus & & terrenus, corporificat condensat & fixat in auro vulgari ut plusquam perfectam efficiat, ad augendum ejus humiditatem radicalem, ad nutriendum, vegetationem habendum & animandum per mortem istius spiritus mundi, qui est parens omnium mixtorum filiorum suorum in tribus familiis spiritus naturæ Universalis, includorum.

F I N I S.

FIDELIS.

FIDELISSIMA ET JUCUNDA
 instructio ex manuscripto Gallico Philoso-
 phi Anonymi desumpta, per quam Pater filio suo o-
 mnia declarat, quæ ad compositionem & præparatio-
 nem magni Lapidis sapientum sunt necessaria,
 decem capitibus comprehensa.

P R A E F A T I O.

De quibus rebus hæc Instructio agat.

Charissime fili, postquam diu multum-
 quæ apud me ipsum deliberavi, an ma-
 gna Cabala sapientum mysteria, scri-
 ptis tibi relinquere deberem, tandem
 senectute summa inductus, hanc in-
 structionem, ultimum paternæ affecti-
 onis pignus tibi tradere statui. Exi-

stimavi enim me luculentius testimonium ejus, tibi exhi-
 bere non posse, quàm si totam veræ præparationis Lapidis
 Sapientum praxin, absque omni parabola aut dubiis ver-
 borum tricis candidè tibi manifestarem; in qua optatissi-
 ma, & totius naturæ scientia summa reperitur.

Vt igitur veram ingeniosæ artis nostræ instructionem &
 locum in quo claves, naturæ mysteria referantes abscondi-
 mus, patefaciam, res essentielles tantùm quæ propriè ad o-
 pus nostrum spectant, recensebo, nec intellectum tuum per
 falsorum & superfluorum sermonum copiam, aut similitu-
 dines & de simplici materia nostra concepta nomina, per-
 turbabo, quibus aliàs Philosophi ut sapientiæ filios institu-

ant, ignaros verò & falsos discipulos à veritatis semita abducant, utuntur.

Contenta O-
peris Ph.

Ego verò in hac sermocinatione, clarè, apertè, imò aliud nihil dicam, quàm quæ ad præparationem mirabilis hujus operis necessaria erunt, & veram scientiam unicæ & præciosæ nostræ materiæ, sine omni errore manifestabo. Nam essentialia Sal sapientiæ, vel sulphur sapientum, & Mercurium Philosophorum præparandi modum, imò scaturiginem perennis & vivæ aquæ, quæ filiorum scientiæ, aqua vitæ celestis est, te docebo, & artis dexteritatem qua ex centro & profundissimo naturæ fonte trabenda est monstrabo.

Totam & perfectam Calcinationis naturalis secretissima Philosophorum notitiam tibi dabo, quam scriptis nunquam tradiderunt, sed filiis suis & discipulis occultis in aures tantum dixerunt.

Insuper in hoc discursu Imbibitionem & lotionem Philosophorum occultam : & aquam igneam seu ignem aquosum, quo ad lotionem & dealbationem terræ nostræ virginæ utuntur tibi aperiam. Et qua ratione Philosophi præciosam materiam nostram in flamma ignis lavent, ut illam dealbent & revivificent, ostendam, quod secretum libris suis committere noluerunt, nec alios quam amicos suos Cabalisticos docuerunt. His, modum & ordinem veri incombustibilis & perpetui ignis sapientum & veterum Philosophorum addam. Tandem verum oleum aureum Philosophorum in corpus irreducibile, absq; omni qualitate corrosiva præparare te docebo, cujus ope materiæ suæ præciosæ ingressum & fluxum subministrant. Hoc oleum aureum est summum remedium Universale, contra omnes morbos qui humano corpori accidere possunt : Est enim magnum illud aurum potabile veterum Philosophorum.

Omniū harum rerum cheiragogiam & praxin effectivè te docebo, nam opus nostrum factu facile est. Et cum illud manifestamus, ludum puerorum, & potius facilem

lem quàm laboriosam mulierum operationem esse deprehendimus.

Quia verò iste libellus quem unicè & solùm pro tua instructione scribo, de nulla alia re, quàm de vera & naturae conveniente Alchymia agit, ideoq; priusquàm ad prædictam materiam accedam, quidnam vera Alchymia & quæ differentia inter Alchymistas vulgares & veros Philosophos sit habenda, monstrabo.

HERMES

In superiori Sphæra est in medio
fontisvena, quæ est Philosophorum
regula prima.

Summa decem Capitulorum sequentium.

Cap.

- I. De Differentia Summi tam Divini quàm naturalis operis sapientum, Et Vulgaris damnosæ artis Alchymistarum.
- II. De Arboris Aureæ Plantatione.
- III. De Terra Virginea Philosophorum.
- IV. De Aqua sapientum, quæ irrigatur Arbor Pb.
- V. De Differentia Mercurij sapientum & Vulgaris officinarum.
- VI. De Extractione preciosissimi seminis metallorum.
- VII. De Calcinatione naturalis.
- VIII. De Terra Philosophica lotione.
- IX. De Coctione seu maturatione seminum aureorum & Mercurij: Et de igne Visificante Philosophorum.
- X. Adhortatio de Verbo usui, & de Excellentia magni operis Philosophorum.

Quid sit Alchymia. Et quæ inter veram & falsam differentia.

Sciendum est mi fili, quod vox Alchymia, in Arabica lingua idem significat quod ignis. Et quod Alchymia est valdè occulta pars Philosophiæ naturalis, imò maximè necessaria pars Physicæ, seu investigationis naturalis. Ex qua ars facta est, cum qua cæteræ nequeunt comparari, quia docet, quo pacto omnes imperfecti lapides pretiosi possint fieri perfecti & qua ratione omnia corpora humana morbis affecta, ad plenariam sanitatem sint adducenda, & quomodo metalla corporea imperfecta in verum aurum & argentum sint transmutanda. Quæ omnia per universale quoddam corpus medicinale fiunt, cui cæteræ medicinæ particulares quicquid virium habent, acceptum ferunt, quod medicinale corpus per occultam ingeniosam, & solis filiis veritatis cognitam artem manu laborum præparatur.

*Scientia Ph.
est Flos sapi-
entia.*

Disce hîc mi fili, quod hæc scientia vocatur flos sapientiæ, quia per illam intellectus humanus illustratur, acuitur, & per experientiam veritatis tandem convincitur, cui hodierno die adhuc superstites testes testimonium sufficiens perhibere possunt. Hæc admirabilis Alchymia naturalis scientia, humano intellectui viam monstrat, qua comprehendere possit, quomodo omnia vivaciter & profundæ indaginis modo in divinas potentias & virtutes ingrediantur & in illis subsistant.

*Differentia
inter Alchy-
mistas vulga-
res & veros
Philosophos.*

Quamvis multa tibi de Alchymia dicam, non tamen de illa quæ vulgò hodiè exercetur mihi sermo est: Magnam enim differentiam pono inter illam quæ in communi usu est, & quæ Philosophis est propria, inter operationes hodiernorum Alchymistarum, & filiorum scientiæ.

*Pseudochy-
mici vitandi.*

Quare ne in re tam gravi decipiaris, omnem conversatio- nem cum pseudodiscipulis artis & processuum variorum datori- bus tibi interdico, quod de vulgaribus Alchymistis intellectum volo, hi enim à vera via quam tibi ostendo te abducere non desinent, ut te seducant, & suis falsis opinionibus & stultis imaginationibus adhærendi ansam dent. Scias igitur tantam inter veros Philosophos & vulgares Alchymistas esse differentiam, quanta inter diem & noctem. Hoc ita se habere indè apparet, quòd omnes veri Philosophi, qui in nostro opere magno laboraverunt, in hoc unanimiter consentiunt, unam unicam rem præ manu sumendam, ex qua præparetur Lapis Philosophorum, cum tamen vulgares Alchymistæ plures & varias materias, suæ intentioni adhibeant,

*Consensus Ph.
in re una.*

hibeant, quo optatum suum scopum attingere queant. Veri Philosophi cum tempore, absque sumptu, & insilento operantur, cum uno vase, una fornace, una materia aut duabus (quæ tamen sunt ejusdem naturæ) opus suum absolvunt: vulgares Alchymistæ, magna vi, multo sumptu, diversis fornacibus & ignibus in multitudine diversarum materiarum laborant. In summa. Omnipotens Deus ex nihilo creavit omnia: Alchymistæ vulgares ex omnibus faciunt nihil, veri autem Philosophi naturam imitando, ex materiæ suæ quantitate parva, valde magna efficiunt.

Præter hæc quæ dicta sunt, adhuc multa alia contra Alchymistas vulgares proferre possem, sed hæc sufficiant, ad demonstrandum, quod omni sensu orbatus esses, si postquam summæ scientiæ compos factus es, quam in hoc tractatulo de doceo, consuetudinem illorum qui in sublimi hac scientia cæci & ignari sunt, ambire & cum illis de hisce rebus conferre velles. Cæterum hoc caput nulla alia de causa scripsi, quam ut te instruerem, qua in re excellentia veræ & naturalis Alchymici consistat.

Hæc veri Philosophi & vulgaris Alchymistæ comparatio, hoc in loco instituta, eò tendit, ut discas & scias te apud Veros Philosophos veram sapientiam, apud vulgares verò Alchymistas ignorantiam & mendacia semper inventurum.

Nunc accingam me, ut praxin Ingeniosissimi & facillimi laboris, magni operis Philosophici tibi declarem. Sed priusquam nostræ simplicis & secretissimæ operationis mysterium tibi revelem, caput sequens instituere consultum duco, in quo tanquam in tabula picta, hortum naturalem Philosophorum oculis tuis obijciam, in quo veri scientiæ filii arborem solarem & Lunarem feminare, plantare & transplantare solent. In quo exemplo tibi attendendum erit, omnem curam laborem & diligentiam Philosophorū in eo consistere & eò directam esse, ut terram suam benè & rectè præparent, quam postquàm agricolarum instar, diligenter & naturaliter coluerunt, nil aliud agunt, quàm ut simpliciter solum suum metallicum injiciant, quod suo tempore naturaliter arborem solarem producit.

CAP. II.

Quomodo arbor solaris Philosophorum naturaliter debeat seminari, plantari & transplantari.

MI fili non te latet, granum tritici quod in terram seminatur, Demonstratio per exemplū de grano tritici. maturum, purum absque omni defectu & corruptione, & sal suum vegetabile fructum ferendi gratiâ nec mutatum nec alteratum esse debere. Quod granum necessariò ita comparatum

cum in terram fertilem benè stercorata & excultam projectum fuerit, terra excipit, aperit, & à vinculis primæ suæ fixationis seu ligationis resolvit, ut hoc modo ad virtutis seminalis motum promoveri queat, quod solius naturæ labore & industria, in agro fertili & sale suo nitroso abundante, aeris & radiorum solarium beneficio contingit, quodque auxilio & coöperatione quatuor elementorum maturefcit & perficitur.

Per hæc quæ dixi clarè tibi patet, qua ratione granum tritici putrescat, & per hanc putrefactionem mollescat, crassescat, infletur & corticem suam deponat. Quibus verbis hoc innuere volo, quod mediante putrefactione, anima aut vita in grano abscondita, postquam resuscitata fuit, se manifestet. Quam primum enim anima libertatem suam nacta est & quasi revivixit, primò exiguum & tenerum folium, deindè parvum culinum prolicet & producit, in quo postquam nodum nexuit, calor aeris & humiditatis terræ auxilio gradatim altius ascendit, & usque ad justum spicarum altitudinem incrementum capit, & tandem grana multiplicata & stramen producit, unà cum folliculis suis in quibus latet, & super quibus flores apparent. Postquam maturuerunt grana, à natura aureo quasi calore ornantur. Ex hisce dictis tibi innotescit, granum tritici in terram coniectum mortuum, Animam verò quam natura prius incluserat, per putrefactionem solutam fuisse, & per incrementum culmi in altum excrecendo in spicam triticeam rursus evasisse & in succo seu humido suo & forma centies meliorem factam esse. Nisi enim granum in terra in putrefactionem abiisset, anima in illo latens, neque crescere neque ad majorem humidi sui virtutem pervenire potuisset.

*Ex uno grano
res quatuor.*

Occasione novi grani tritici tres origines seu tres res diversæ veniunt notandæ & primò quidem ipsum granum quod in terra putrescit, deindè Culmus ex terra surgens, tertio Spica quæ ex grano seminato & culmo prodit, & quarto novum triticum post tres res prædictas priores. Quatuor istæ res distincta sua nomina habent, quamvis res ipsa in se considerata unica tantum sit, parva videlicet arbor tritici, ex unico grano enata. Istæ quatuor res antea erant in unico grano tritici absconditæ, quæ per rem unicam productæ fuerunt, videlicet per unicum naturæ laborem in terra fertili, calor aeris & radiorum solarium beneficio ut supra dixi, absolutum.

Quæso, oculis mentis hanc grani triticei arbusculam secundum omnes suas circumstantias aspice, ut arborem Philosophorum, eodem modo plantare & incrementum humidi sui radicalis ad crescendum ita promoveri queas, ut nobilissimum aurum & argentum, (in cujus natura omnes virtutes cœlestes & terrestres

restres elementorum præparatæ insulæ sunt) crescere & tanquam in semine incorrupto maturescere queat. Cavendo ne prædictum aurum & argentum per ullam materiam mineralem, aut aquam fortem, & res similes à glutine suo dissolvantur.

Quemadmodum tritici granum postquam per humiditatem terræ corruptum fuit, putrescit, & à vinculis primæ suæ fixationis liberatur: Ita quoque perfectissimum aurum & argentum dissolvi & à vinculis suis in quibus per sal & sulphur more grani triticei constrieta tenebantur, liberari possunt. Hoc Philosophus cum clave sapientum, terra videlicet succulenta fertili virginea sapientum præstare potest, quod uno verbo dicam. Aurum beneficio aquæ viæ naturalis dissolvi, calcinari, præparari, & per sublimationem putrefactionem & digestionem ad hoc disponi potest, adeò ut remotis omnibus rebus peregrinis, in spermatica sua virtute maneat, & ad regenerationem promoveatur, (ut hoc modo anima & spiritus auri nostri vivi ex proprio suo corpore, in quo absque omni lapidem generandi virtute, captiva detinebantur,) extrahi queant. Nihil enim certius est, quam hoc, quod nihil in toto mundo reperitur, quod regenerari possit, nisi prius per putrefactionem destructum & mortuum fuerit, quia mortificatio unica via & introitus est ad novam generationem, *Regeneratio præsupponit putrefactionem* mediante solo calore nativo.

Porro, grani triticei solutio non fit in aqua, neque in arena aut lapidosa arida terra, sed mediante visibili & temperata humiditate terræ, ut intumescat, & virtutem naturalem salis centralis terræ, in radicem suam cum appetitu quodam attrahat, in illum finem ut se cum illo sale commisceat, suam nutritionem ex eo capiat, & inseparabiliter cum illo uniat, cum ipso maneat, & se in illud abscondat.

Cum corpus grani prædicto modo humiditatem naturalem in se attrahit, & humiditas corpus subit, tunc corpus seminis se aperit, & se ad generationem ulteriorem disponit, eodem planè modo, nostra terra virginea naturalis disponitur, & absque ullius rei extraneæ additione purificatur. Hoc modo inquam nos quoque in agrum nostrum sic præparatum, (id est in Mercurium sapientum,) semen metallicum auri vivi sapientum, projicimus, ad arborem solarem producendum.

Hac occasione clarius rem tibi aperiam, & paucis verbis secretum omnium secretorum Lapidis sapientum tibi revelabo. Quare pro certo habere debes, omnem occulti mysterii sapientum laborem & industriam artificiosam in nulla alia re consistere, quam in hac, qua ratione videlicet, terra illorum virginea naturaliter possit acquiri, & quomodo postea debeat præparari, more & modo agricolarum qui terram suam ad ferendum triticum colunt.

*Comparatio
Præparationis
cum Agricola-
ta.*

lunt. Considera ergo agricolæ modum, quo ad profecrendum triticum utitur. Is enim primò bonam terram quærit, deinde sibi de bono semine, quale natura subministrare potest, prospicit, tum omnem operam agri sui culturæ navat, ac primo terram effringit, & à lapidibus magnis & dumetis quæ semini nocere possent liberat, deinde per multiplicem aratri operam diverso anni tempore reiteratam, subtiliorem efficit, tum ut terra sua humectetur, aspergatur, lavetur, & à virtute cœlesti mediante pluvia & rore ad fructificationem impregnetur, tum ut superflua terre humiditas exicceretur. Insuper per stercorationem agrum calefacit, & calorem illum per fimi superstrati pinguedinem conservat. Hoc facto semen sine ullo artificio interram suam benè excultam seminat.

Hic apparet agricolam seminis sui promovendi causâ, nullam aliam adhibere curam, quàm ut agrum suum benè colat, & semine tali, quale natura suppeditavit, utatur, si filii sapientiæ suum laborem naturalem eodem modo instituent, opus suum benè exequenrur. Et sicuti hac in re precium quod agricola in emptione terræ communis & vilis, præcipuus sumptus est, ita illud quod Philosopho charè constat, nil aliud est, quàm acquisitio suæ terræ, qua acquisita, omnis cardo in eo versatur, ut illam secundum sapientum elaborationem præparare possit.

*Operationes
artis.*

Nos igitur agricolarum more terram nostram ab omni impuritate & superfluitate liberamus, deinde secundum artem & naturam, lavando, aspergendo & exsiccando illam facimus subtiliorem. Quo facto, naturali sua pinguedine illam stercoreamus, quæ, postquam rorem cœli est adepta, quem more sapientum ei communicamus, tam benè præparata est, ut idonea sit ad lapidis nostri semen metallicum recipiendum, quod est aurum vivum sapientum, quodque suo tempore arborem solarem producit.

Ecce mi fili, in paucis istis verbis, totum fundamentum, clavem, & scaturiginem totius operis Philosophorum. In summa arbor nostra Solaris & Lunarise mediante terra nostra virginica more sapientum præparata & culta, & mediante auro nostro vivo, (quod est verum semen metallicum, in terram nostram solitam projiciendum) tales radices agit, & ad eò crescit, ut secundum modum sapientum possit transplantari. Nam certissima & verissima res est, aurum more sapientum per ipsorum ingeniosum mysterium, factum, tantam virtutem vi regenerationis suæ esse adeptum, ut incomparabiliter auri in visceribus terræ nascentis virtutem longè superet, adde quod secunda regeneratio superat primam, tertia secundam, & quarta tertiam, hoc est quod arbor ista qualibet vice suæ transplantationis virtutem suam in decuplo multiplicat, & ad tantum plusquam perfectionis gradum ascendit,

*Regeneratio-
nes diversa
pro transplan-
tatione.*

scendit, ut per penetrantissimum suum calorem & summam puritatem, Lunam & Mercurium vulgi, auro metallico naturali ex æquo similes faciat.

Postquam igitur mi fili, verum modum quo sapientiæ arbo-rem solarem suam rectè & congruè seminant plantant & transplantant, tibi sufficienter adumbravi, in sequenti capite quænam sit vera materia qua ad faciendum Lapidem suum benedictum utantur sapientes, te docebo, deinde omnes naturales nostras operationes ordine aperiam, & in fine hujus libri praxin cōmunicabo.

CAPUT III.

Quenam sint notæ, quibus cognoscitur Terra virginea sapientum, quæ est materia prima Lapidis Philosophorum.

Quemadmodum nihil certius est quàm mors, & nihil incertius quàm modus & hora mortis: Ita nihil certius est, quàm quod veri Philosophi in certa quadam materia laborent. Chymici ignari etiam nihil magis ignorant, quam illam materiam qua filii sapientiæ ad magni operis præparationem utuntur.

Cum itaque mi fili promissis me tibi obstrinxerim, me praxin Lapidis nudam & totam te docturum, sine omni parabola candidè de illo sermonem instituam, Et instructionem tui à proprietatum & certarum notarum recensione ordiar, ex quibus sine omni dubio materiam nostram inter omnes res totius mûdi cognosces. Notas ejus infallibiles proprias & particulares, quæ nullo totius naturæ rei, quàm soli & unicæ terræ nostræ virginæ competunt, tibi pandam.

Sciendum ergo est, subjectum seu rem, quam ad conficiendam nostram medicinam universalem accipere oportet, est materia preciosa quæ super terra viventium non reperitur. Est inquam corporalis spiritus, aut spirituale corpus, quod est certissimè. Nitrum sapientum. Est inquam propriè loquendo, pinguis gravis & succulenta, utilis & pretiosa terra intelligentibus communis, ignorantibus autem valdè abscondita. Hæc excellens materia ubiq; in vallibus, planis campis, terræ speluncis & montibus inque tua domo propria invenitur. Est ros cœli, pinguedo terræ & pretiosissimum nitrum naturale sapientum. Est viscosa materia ex qua Adam fuit factus. Breviter loquendo, nostra materia est terra virginea, super quam sol radios suos nunquam lancinavit, quamvis ejus sit pater, & Luna ejus mater.

Philosophi terram nostram virginæam vocant nutricem Deorum,

Terra virginea seu Materia Philosophi.

Sponsa cali.

orum quia ex illa Sol & Luna, imò omnia metalla ortum suum trahunt, vocatur etiam sponsa cœli stellati, quia quotidie cœlum suas influentias plenè & abundanter in illam transmittit. Hinc est quod anima & spiritus vivificus terræ elementaris dicitur. In illa enim virtus generativa, & omnium rerum totius naturæ colores continentur. Et quod plus est, nihil sine materia nostra vivere posset. Sapientes terram nostram sæpè suam Androgina & Hermaphroditum appellant, quia ex duabus naturis constat, id est quia ex illa sulphur & Mercurius extrahuntur, ex quibus unum pro viro, alterum vero pro muliere sumitur. Protheus quoque & Cameleon sapientum nominatur, quia in varias formas se transmutat. Imò tot & tantarum formarum capax est, & tam mutabilis, ut etiam à Sole & aere alteretur & in oculi ictu mutetur, quamvis uterque in productione materiæ nostræ, suum officium faciat. Hoc Philosopho sufficit, undè terram nostram virginicam cognoscere & à terra vulgari discernere discat.

*Androgina
Hermaphro-
ditus.*

Ut autem rectè & sine errore illam cognoscere te doceam denuò tibi dico, materiam nostram nihil aliud esse quam terram, sed non illam cui inambulamus, verum illam, quæ supra nobis est suspensa, quam sapientes suam terram virginicam foliatam vocant, quæ est terra ab exordio mundi, & tamen nunquam terra fuit. Est elementum, quod terram elementat, & ei originem tribuit. Breviter loquendo, est nobilissima terra terræ sapientum, cujus pater est Sol & mater Luna. Est inquam pinguedo mineralis, nobilis essentia spiritualis & corporalis, ex qua verus Mercurius sapientum paratur, est ut verum fatear Mercurius communis sapientum, non verò Mercurius vulgaris vulgi. Est benedictio cœlestis, quæ ex ista cœlesti terra exit, quia virtute cœlesti cœli stellati est conspersa & imprægnata. Hæc pretiosa materia investigari & comparari potest in cavernis, in planitie, & super montibus. Ubivis locorum enim super terra habitabili reperitur. Sed priusquam sol illam intueatur capienda.

*Mercurius
communis.
Locus mate-
ria Ph.*

Cum hujus materiæ unicæ veram notitiam habueris tunc ex illa extrahes Mercurium sapientum, terram virginicam sapientum, sal pretiosum naturæ, aquam vivam perennem filiorum sapientiae, & cum illa aurum seu sulphur metallicum præparabis, & ipsorum ignem rarum secretissimum incombustibilem compones. Sed quicquid dicam, ferè impossibile tamen est, posse de- tegere & experiri, quænam vera sit & unica Lapidis sapientum materia, nisi ab amico qui illam cognoscat, fideliter reveletur. Quia illud quod accipimus ut opus Philosophicum ex eo præparemus, nihil aliud est quam pisculus Echenis sanguine & ossibus spinosis carens, & in profunda parte centri magni maris mundi est inclusus. Hic pisculus valde est exiguus, solus & in sua forma

*Pisciculus
Echenis.*

unicus

unicus, mare autem magnum & vastum, undè illum capere impossibile est illis, qui qua in parte mundi moretur ignorant. Certam mihi fidem habe, illum qui ut Theophrastus loquitur, artem illam non callet, qua Lunam de firmamento trahat, & de cœlo super terram adducat, & in aquam convertat, & postea in terram mutet, nunquam materiam lapidis sapientum inventurum, unum tamen non est difficilius facere, quàm alterum invenire. Nihilominus tamen, cum fido amico aliquid in autum fideliter dicimus, tunc ipsum occultum secretum sapientum docemus, quomodo pisculum Remora dictum naturaliter citò & facile capere possit, qui navigia magni maris Oceani (hoc est spiritus mundi,) superba retinere potest, qui cum filii artis non sint, prorsus ignari sunt & preciosos thesauros, per naturam in preciosa & cœlesti aqua vitæ nostri maris delitescentes, non noverunt.

Sed ut clarum lumen unicæ nostræ materiæ, seu terræ virginæ nostræ tibi tradam, & summam artem filiorum sapientiæ, quomodo videlicet illam acquirere possis, te doceam, necesse est ut prius de magnete sapientum te instruam, qui potestatem habet, pisculum Echenis vel Remora dictum ex centro & profunditate nostri maris attrahendi. Qui si secundum naturam capitur, naturaliter primo in aquam deinde in terram convertitur: Quæ per artificiosum secretum sapientum debito modo præparata potestatem habet, omnia fixa corpora dissolvendi, & volatilia faciendi & omnia corpora venenata purgandi. Cujus rei praxis in fine hujus libelli paucis verbis est comprehensa.

CAPUT IV.

*De aqua Philosophica summè necessaria ad
Compositionem operis sapientum.*

POSTquam nunc plenam scientiam occultæ materiæ ex qua sapientes suum lapidem conficiunt, nactus es, & jam ad perfectionem operis ipsorum pergere cupis; necesse est in principio hanc materiam singulari & occulto artificio in aquam convertere, & postquam naturaliter evaporaverit, leni & naturali medio occulto in terram mutare. Quo facto, virginæ terræ sapientum possessor eris, quæ terra est ab initio mundi & tamen nunquam terra fuit. Ex hac terra sapientes suum Mercurium, & suum duplicatum Mercurium parant: Et aquam suam vitæ siccam hauriunt quam aquosum ignem & igneam aquam vocant, quia à natura sua omnia corpora deglutit, & omnes partes illorum radicaliter solvit.

Dum autem tibi dico quod corpora solvat, hoc non intendo, ut

do, ut corpore metallico utaris : Corpus enim non est materia, in qua laboramus, corpora enim semetipsa non penetrant. Corpora inquam nullam habent efficaciam & virtutem nisi per spiritus quos in se continent. Et spiritus ipsimet suos effectus & officium præstare nullo modo possunt, nisi liberi sint & à duris corporibus, in quibus firmiter inclusi sunt solvantur.

*Corpora non
penetrant sed
spiritus.*

Ex his prædictis mi fili concludendum tibi erit, nullam metallorum transmutationem per dura corpora, sed solum per mollia & fluxibilia institui posse. Hoc est, oportere reduci humiditatem, dum illud quod absconsum erat, fiat manifestum. Hoc sapientes inuunt cum dicunt: Durum esse remolliendum. Quod nihil aliud est, quam corpora cruda facere, hoc est mollia facere in aqua fontis iuventutis, donec à duris & siccis corporibus suis liberentur, quia corpus siccum ut dictum fuit, nullum habet ingressum, nec quicquam aliud tingit quam semet ipsum. Cum igitur corpus spissum & terrestre non tingat, quia ingredi nequit, & non intrando, etiam non alteret, certa res erit & verissima, nec aurum nec cætera metalla quicquam tingere posse, donec spiritus in illis inclusus extrahatur, & ex centro Solaris nostræ terræ Adamicæ, operâ aquæ nostræ albæ depromatur & in apertum producat, quæ aqua illum spiritualement faciet & album reddet, & in spiritum atque animam admirabilem convertet.

*Corpora mol-
lia faciendâ
sunt.*

Si verba mea rectè perpenderis, eò directâ esse animadvertes, ut te doceam, principalem divini nostri secreti scopum esse, quo pacto dura & sicca corpora, mediante aqua nostra viva ex fonte sapientum hausta, in substantiam fluxilem volatilem & spiritualement sint reducenda.

O fili quam admirabilis est natura, quæ corpora in spiritus convertendi habet potestatem, quod tamen præstare non posset, nisi prius spiritus cum corpore incorporaretur, & nisi corpus unâ cum spiritu volatile, & deinde constans & fixum fieret.

Summè mirabilem dico esse nobilem artem sapientum quia aurum volatile reddere potest, quamvis à natura sit fixissimum. Unica mea intentio est ut animo benè comprehendas, quod nisi corpora per aquam nostram vivam solvantur, & cum ea imbibantur, molliantur, & sic aperiantur ut deposita massæ suæ duritie in purum & subtilem spiritum redigantur, labor noster irritus est & frustraneus. Nisi enim corpora in non corpora id est in primam suam materiam convertantur, regula & clavis nostræ artis non dum est inventa. Totus enim & unicus artis nostræ scopus est corpora dura & solida fluxibilia facere, ut inde fiat tinctura. Certo enim certius est, quamlibet tincturam centies millies plus tingere, si in liquida fuerit substantia quam si in corpore duro & erasso latebit, cuius rei exemplum in croco; murice & cocco evi-

dens

dens est. Ideoque denuò tibi dico, nisi corpora per aquam & ignem naturalem minuta & subtilia reddantur, ut instar spirituum elevari queant, & donec fiant sicut aqua, fumus, aut argentum vivum, clavem nostræ artis nondum esse inventam.

Cui ergò cordi est laborem suum secundum naturam instituere, hoc est cum sapientia in negotio Philosophico operari, ei per destructionem & solutionem corporum, & per formæ metallicæ mutationem erit incipiendum. Hic opus hic labor est, ut corpora non corpora, sed fixi spiritus fiant, & ut dura ac solida forma terræ nostræ metallicæ vegetativæ & animalis seu crescentis & vivæ aut potius Adamicæ destructionem patiatur, & humidam, melleam & fluxilem formam & substantiam suscipiat. In hac enim sola qualitate tantum potestatem & virtutem habet in cætera corpora ingrediendi, & se cum illis inseparabiliter commiscendi, quod corpora dura metallorum propter suam terrestritatem nunquam efficere possent.

Forma metallica destruenda.

Sed ut paulò clarius rem tibi aperiā & omnem sapientum obscuritatem detegam, sciendum est, si ad operis sapientum perfectionem aspirare animum habes, naturam in omnibus operibus tuis ab initio ad finem usque tibi esse imitandam; nam illius ope sapientes duplatum suum faciunt Mercurium, per illum etiam lapidem suum ad finem ducunt optatum. Natura inquam ipsis veram materiam suppeditat, in qua pro se laborant. Ministri tantum ejus sunt, qui pro ratione rei exigentis necessaria auferant mutant & rursus addant, quæ omnia tamen in naturæ gratiam fiunt ut tanto efficacius operari queat.

Natura est imitanda.

Quemadmodum Philosophi sunt veri imitatores naturæ, ita quoque eodem modo operantur quo natura, quæ nihil peregrinum in opus suum admitit, sed per res similes operatur, quæ similes sunt naturæ. Natura enim naturam amat & lætatur in natura. Hujus ingenii quoque oportet esse sapientem in lapidis sui præparatione, & operi suo nihil peregrinum addere Naturæ illius rei quæ solvi debet habenda est ratio, oportet enim ut res quæ solvi debet, sit de natura solventis.

Considera quæso infantis generationem. Nunquid sanguis menstruus mulieris in suo principio ejusdem naturæ, & similis materiæ est cum illa ex qua infans fuit formatus, quamvis multum differre videatur? Eodem certè modo necesse est, ut aqua vitæ nostri fontis juventutis, sit de seminis metallici natura; ut per arctissimam naturæ cognationem invicem uniantur, & vis summa naturalis hujus amoris, vincula & carcerem, quæ pretiosum hoc semen tam summiter constrictum tenent, referet & effringat.

Declaratio per generationem infantii.

Si nostra aqua sicca & viva non esset de natura sulphuris & Mercurii nostri naturalis, nunquam cum ipso uniretur, cum conjunguntur.

Duplatus Mercurius.

junguntur. Nullam potestatem, illum ex captivitate educendi haberet, sed nostra aqua metallica sicca in tantum illi, ejusque naturæ est ut soror addicta sit Mercurii naturalis. Ambo sunt unius originis, & ex una scaturigine & radice oriundi. Hinc est mutuus illorum amor, & ex conformitate naturæ, unio. Hinc postquam unio facta est; duplatum Mercurium nostrum vocamus.

*Aqua sicca
preparatio.*

Quare diligenter adverte ut vivam & siccam aquam nostri fontis rectè atque eo modo quem monstrabo facias. Hæc enim est origo nostri operis. Hæc est inquam nobilissima clavis operis sapientum & præcipuum lapidis nostri instrumentum. Indubitata enim res est, illum qui industria clavem istam præparandi caret, opus Philosophicum infructuosum redditurum. Nostra aqua est unicum in rerum naturâ instrumentum, cujus beneficio nobilissima metallorum semina aut Philosophorum aurum vivum, physicè possumus obtinere. Nam sulphur sapientum, non aliter quàm per suum menstruum naturale extrahi potest, precioso & mirabili huic semini metallico aptum, quod menstruum nihil aliud est quàm viva & sicca aqua nostra:

Hoc unicum igitur tibi curæ est, ut aquam vitæ vivam cœlestem, qua non humectat manus rectè præpares, quæ sit dulcis, bona, & omni acrimonia carens.

C A P. V.

De argento vivo ejusq; natura & proprietate.

Argentum vivum in arte chymica, est argentum vivum commune, externè & apparenter frigidum & humidum sed in interiori suo occultè calidum & siccum; ubi observandum, calidum & siccum illud in ipso absconditum, esse calidissimum viscosum & humidum. Corporalis & vivus spiritus nempe est, in quo sunt absconditæ omnes lapidis nostri congelationes.

Mercurii communis spiritus elementaris; sine omni exceptione spiritibus superioribus omnibus, hoc est omni sulphuri aut magnorum luminarium semini metallico est subjectus. Nam quia nullam certam habet formam; cujuslibet metalli spiritum sulphuris suscipit, instar ceræ, quæ impressionem sculpturæ sigillorum patitur. Et quemadmodum terra aquam attrahendo ab aquæ virtute imprægnatur, ut ad plantarum productionem & nutritionem mutetur, ita se res habet cum Mercurio communi. Nam cum spiritum elementalem sulphuris auri assumit, tunc formam auri nanciscitur. Similiter cum spiritum elementalem sulphuris argenti suscipit, tunc argenti forma vestitur. Hoc modo

naturaliter

naturaliter cum uno atque altero, & spiritibus omnibus superioribus metallorum se conjungit, instar viri cum muliere, & non sine quadam mixtione, quod secreti loco habendum tibi revelo, & commendo.

Ut autem ista clariùs & meliùs percipias, quomodo videlicet sulphur fixum sapientum & Mercurius communis conversio-
Conversio Mercurii communis in aliam naturam.
 nem suam uniùs naturæ in aliam ineant, te perpendere jubeo, quod aqua communis, quamvis naturaliter frigida & humida sit, se nihilominus in coctione cum vegetabilibus miscet, & cum illis aliam mixturam & virtutem accipit quàm est sua virtus naturalis, idque propter illas res quæ cum illa miscentur, per quas res ita mixtas, aqua in qualibet coctione qualitates & proprietates rei mixtæ capit.

Hoc idem quoque argentum vivum commune agit, recipit im-
 prægnat & vestit se cum alia natura & qualitate dum perfectam sulphuris metallici naturam induit cum qua naturaliter coquitur. Nam quando cum sulphure auri coquitur, naturam auri suscipit & in naturam auri muratur congelatur & fixatur. Si in cupro & stanno coques, qualitates illorum acquireret, & se in illorum naturam transformabit, & eundem morem erga alia metalla observabit, hæ enim res secundum naturæ modulum fiunt, quâ fortius est nihil.

Quemadmodum autem impossibile est, naturam à recta & communi via posse errare, ita ego quoque te doceo, quod si per naturam aurum & argentum facere volueris, apprimè necessarium est ipsorum semen metallicum, cum Mercurio communi dissolvere, miscere & naturaliter coquere, quia Mercurius noster ipsorum aqua metallica est, in qua mutationem & conversionem uniùs naturæ in aliam accipiunt. Quod sic intelligendum. Post-
Mercurius communis semine auri imprægnatur.
 quam Mercurius semen auri vel argenti ex interiori ipsorum extrahit, tunc imprægnatus est de ipsorum natura, eo modo quo aqua ex rebus vegetabilibus in ipsa coctis imprægnata fuit.

Sicuti natura germinis aut feminis metallici, in terra virginea nostra aut Mercurio communi alteratur, ita quoque color ejus alterabitur in illo, & se intus abscondet & se in formam & figuram Mercurii nostri communis insinuabit, ut illum nullo modo cognoscere possimus usque dum ultimò congelatio facta fuerit.

Sed cave mi fili, ne more ignorantum occasione vocis Mercurii communis decipiaris. Non enim te latet ingens discrimen inter Mercurium Commune & Mercurium vulgisse habendum. Quando de Argento vivo communi seu de Mercurio communi nobis sermo est, tunc nostrum Mercurium commune, qui omnibus rebus quæ in mundo sunt vitam dat, putamus. Mercurius verò seu argentum vivum vulgi, est ille

Mercurius qui apud aromatarios & pharmacopœos prostat.

Hoc te scire volo, quod secundum magni Philosophi effatum Mercurius sapientum quamvis communis & toti mundo necessarius sit, tamen non reperitur super terra. Non se ostendit, nudus cum sit, natura tamen illum mirabiliter involvit. Porro prædictus Philosophus hæc addit & dicit. Ecce differentiam inter nostrum argentum vivum & inter Mercurium vulgi.

*Differentia
inter Mercurium
com: &
vulgi.*

1. Mercurius vulgi aurum & argentum non solvit, nec se ita commiscet cum illis, quin ab illis separari possit, sed noster Mercurius aurum & argentum solvit & cum illis ita miscetur ut nunquam ab illis separari possit. Cum semel mixtio facta est, nunquam separari posse dico, sicuti aqua commixta, nullo modo separari potest.

2. Deinde Mercurius vulgi in se habet sulphur atrum pessimum & combustibile: Noster verò Mercurius sulphur incombusibile fixum albißimum & ruberrimum continet.

3. Tertio Mercurius vulgi est frigidus & humidus, noster verò est calidus & humidus.

4. Quarto Mercurius vulgi corpora metallica denigrat, noster verò Mercurius illa dealbat, & ad candorem cristallinum adducit.

5. Quinto. Cum Mercurius vulgi præcipitatur, tunc fit ex illo pulvis flavus & pessimum sulphur. Nostrium autem argentum vivum, mediante calore in sulphur albißimum, fixum, & fluxile transmutatur.

6. Sexto. quanto plus Mercurius vulgi coquitur, tanto fit subtilior & volatilior. Noster vero contrarium facit, quanto enim magis coquitur tanto fit spissior & minus fluxilis. Ex hisce circumstantiis quas notatu dignas, dictus Philosophus nobis commendat, videre licet, quantum unus Mercurius distet & differat ab altero. Sed nunc ad alia pergendum.

Cum igitur tibi demonstravero, artifices hujus artis, qui Mercurium vulgi pro Mercurio communi intelligunt, nondum in artis nostræ cabalisticæ sectetis instructos esse, & quod à via vera tam longè discedentes hoc unico errore impediuntur, quo minus scopum intentionis suæ assequantur, tunc aliam rem quandam insuper te docebo, in qua quoad lapidis nostri compositionem, non minus situm est, quam in eo quod modo te docui. Hoc igitur est quod aperiā. Locus videlicet, in quo sapientes claves artificialiter recondunt, quæ seras occultorum suorum secretorum reserare possunt.

*Inspissatio
Mercurij. Ph.
necessaria.*

Quare sciendum est, rem planè impossibilem esse, opere sapientum potiri, nisi artificium nostrum quo Mercurius noster paulatim & naturaliter inspissari potest, notum tibi fiat. Quia sapientes dicunt, argentum vivum nullam transmutandi facultatem ha-

tem habere, nisi prius ipsummet de natura in naturam fuerit transmutatum. Postquam ergo sic transmutatum fuerit, tunc etiam transmutat cum solutum fuerit. Et cum fuerit coagulatum, induratum & congelatum, tunc etiam coagulabit, indurabit & congelabit.

Non induramus autem Mercurium nostrum Physicum nec alia de causa illum congelamus, quàm ut ad talem statum illum adducamus, ut sit aptus ad indurandum, congelandum & inspissandum Mercurium vulgarem, quia verissima metallorum transmutatio, aliter non fit, quàm per communem, inspissatum, congelatum & de natura in naturam conversum Mercurium nostrum. Noster inquam Mercurius non induratur, nec à sapientibus transmutatur, quàm ut virtutem indurandi & transmutandi nanciscatur. Nam quando ille fuerit coctus unitus & digestus per coctionem cum sulphure aut seminibus metallicis institutam, tunc unius horæ spatio transmutationem facimus, si verò non prius fuerit congelatus, induratus & transmutatus, nihil prorsus transmutare possumus.

Disce hoc in loco mi fili, hoc summi secreti artis nostræ partem insignem esse. Mercurium nostrum inspissandi scientiam habere. nam cum in tali statu fuerit, certè ad aperiendum & claudendum lapidis portas clavis erit. Hoc extra omne dubium sanè est, illud sulphur sapientum, esse animam formam & semen metallicum Lapidis nostri. Non minùs etiam certum est, nostrum Mercurium communem, ejus esse corpus materiam & terram. Sulphur mas est, & noster Mercurius est mulier, quæ à suo conjuge facili negotio imprægnatur.

Sulphur metallicum est quidam pinguedo terræ sapientum, sed quando Mercurius communis cum sulphure physice conjunctus & unitus fuerit, tunc erit pinguedo terræ sapientum. Tunc inquam est terra stercoreata & pinguefacta sapientum, prompta & parata ad ferendum fructum, hoc est, potestatem & virtutem habet faciendi transmutationem. Verissimum est, quod Mercurius noster per semet ipsum & solus nihil præstare potest, nisi cum sua re cooperante, sulphure videlicet metallico sit unitus, tunc enim suæ virtutes & proprietates erunt exaltatæ, & ad extremum usque multiplicatæ quia per sulphur metallicum, noster Mercurius ad sublimem caloris gradum extollitur, sulphur quoque illum specificat, & ei vigorem & spermaticam virtutem generativam communicat, quam à sua natura non habet Mercurius, quamque à virtutibus & proprietatibus metallici seminis mutuatur. Nam apertè dixi tibi supra Mercurium nostrum absolute subditum esse & de spiritu elementalī sulphuris superiorum luminarium dependere. Ille enim, omni propriâ forma determina-

*Mercurius
com. nil præ-
stat nisi cum
sulphure com-
junctum.*

ta destitutus cujuslibet metalli formam, quaecunque etiam sit, induit dum se peramentem & naturaliter cum spiritu elementalī sulphuris metallici unit, instar mulieris cum suo mare.

Per hanc spirituum unionem & amabilem amplexum Mercurius noster sapientum, ex forma metallica Solis & Lunæ concipit & imprægnatur, sicuti cera recipit impressionem sigilli. Et postquam natura nostri Mercurii congelati & inspissati in formam Solis vel Lunæ fuerit transmutata tunc omnem Mercurium alium in sui similem naturam mutat. Praxis autem Mercurium sapientum præparandi, unà cum artificio ipsam congelandi & inspissandi ad finem hujus libelli differtur.

CAPUT VI.

De Compositione Lapidis Philosophici, quod videlicet illa non fiat nisi ex puris seminibus metallorum. & de modo quo preciosa illa semina physicè extrahuntur & acquiruntur.

Notum tibi facio mi fili, quod hoc unum est ex summis artis nostræ secretis, videlicet scientiā veræ practicæ auri vivi seu sulphuris metallici instructum esse. Infallibiliter quidem verum est maximam esse scientiam, terræ nostræ virginæ plenam habere cognitionem: Sed ut verum fatear, mirabilissima quoque est aquæ vitæ nostræ cœlestis vivificæ cognitio. Ingeniosum artificium illam præparandi, in hoc negotio quoque tam valde est necessarium, quam sunt rati & extraordinarii supernaturales ejus operationes & effectus.

Quamvis autem virtutes & qualitates aquæ vitæ nostræ cœlestis & rarissimæ virtutes Mercurii seu terræ virginæ nostræ sint altissimæ indaginis, nihilominus, sulphur metallicum Philosophorum, excellentius, magis absconditum & prædictis duobus multo præstantius esse credas mihi velim.

Quemadmodum enim frutex roseus ab hortulanis ob flores suos quos suo tempore fert, quæritur & magni æstimatur: ita quoque terra virginea sapientum tantum propter suos flores & vivi auri fructus quos suo tempore profert, magni fit ab ipsis. Et quemadmodum terra agricolæ inutilis foret, nisi bono semine in illam seminando instructus esset: ita quoque Mercurius noster cœlestis qui terra virginea est sapientum, nulli usui foret, nisi aurum in illam seminandum haberemus.

Hæc comparatio quoque hoc in loco institui potest, quod Philosophorum sulphur in terra sapientum virginea hæret sicuti lapides preciosi in petris, & quod aqua nostra viva & sicca cum lapidum

pidum incisore est comparanda, qui petram rumpit, ut preciosam sapientiae gemmam nobis faciat manifestam.

Ut autem de duabus istis rebus quod res est dicam, bono jure dici potest, terram nostram virginem & aquam nostram siccam, in opere Physico sapientum duo esse instrumenta, & duos artifices summè necessarios ad benedictum nostrum lapidem præparandum. Interim tamen nullum est dubium, sulphuris metallici nostri cognitionem, scientiam esse inventu multo difficiliorem. Unde ingeniosa & Physica auri nostri vivi extractio, summum est secretum secretorum sapientum, quod quamvis sit artificiosissimum, tamen scitu magis est necessarium, quia certum est, neminem absque sulphure sapientum ad perfectionem hujus operis pervenire posse.

Hoc sulphur metallicum sapientum est prima materia metallorum, & filiorum sapientiae aurum vivum. Est inquam vera materia ex qua nasci debet arbor solaris, & nobilissima clavis quæ lapidis nostri fores aperit & claudit, est quoque forma & anima seminis metallici, Solis & Lunæ, quod semen metallicum postquam sapientes illud collegerunt, suam materiam appellare solent, quæ eadem est illa quam in scriptis suis, ad eò occultaverunt, & tot nominibus obruerunt, quod tu quoque similiter ut facias, nec unquam clarè manifestes, tibi præcipio, sicuti in hujus capitis fine docebo.

Ut autem clarè te erudiam quidnam sit sulphur sapientum, quod verè est nostrum aurum vivum & semen metallicum paucis indicabo, quomodo generatio aut procreatio auri in visceribus terræ fiat. Nam hac via notitiam de primo compositionis auri principio consequeris. Sicque lumen de primis principiis tibi addam, ut cognoscas quænam sint veræ radices, seu semina metallica auri, ex quo cum te semina illa metallica extrahere docuero, lapidem Philosophorum certè poteris præparare.

Sat cognitum habes, omnia quæ ex terra prodeunt, crescere & ex terra fertili per humiditatis & caloris naturalis operationem produci: Hoc modo quoque metalla formantur, & per Mercurium fecundum (materiam ipsorum primam) producuntur, qui siccitate & superveniente humiditate adjutus, id est ex sale & sulphure puris compositus & unctus fit aurum & virtute naturæ aurum producit. Huius rei causa Mercurius sapientum, terra fertilis & succulenta vocatur.

Solidam & corporalem substantiam metallorum, quod attinet, illam per compositionem & unionem trium suæ compositionis principiorum physicorum adipiscuntur. Sulphur enim corpus. Mercurius proprietatem vires & virtutem, sal verò vinculum seu congelationem subministrat. Sulphur quod in pro-

*Terra virgi-
nea & Aqua
sicca sunt duo
Instrumenta
Philosophica.*

*Sulphur me-
talicum est
aurum vivum
seu Semen
metallorum.*

*Sulphur Mer-
curius & Sa-
l sunt radi-
ces arboris So-
laris.*

creatione auri est, à suis sordibus & impuritate quam à natura habet, adeò est purificatum, ut purius metallicum corpus invenire sit impossibile. Hoc est sapientum verum sulphur modò in tam simplici & perfecta puritate possit haberi. Mercurius cum fuerit extremè præparatus, & ab omni terrestri accidente purgatus, tunc in suum corpus Mercuriale erit transmutatus, qui Mercurius est sapientum & aurum generans. Sal verò auri, nihil aliud est, quàm aqua metallica vitriolica, summè chrysellifata, & ab omni cruda aluminosa ac vitriolica aquositate summè depurata.

Hinc clarè videre potes, quænam sint vera principia seu materia prima ex qua aurum in visceribus terræ generatur. Persuasum igitur habe, ex his radicibus metallicis, ramum ex quo aurum in aurifodinis crescit, produci. Si oculos mentis aperueris, melumen clarum tibi præferre, clarè videbis, ut arborem solarem sapientum physicè seminare & plantare queas. Si enim quod Philosophi dicunt verum est, quod aurum faciat aurum, sicut homo alium hominem generat, ego ex hoc fundamento notitiam occulti secreti filiorum sapientiæ tibi dabo, & docebo, bonum Philosophum ex iisdem principiis sulphuris, salis & Mercurii ex quibus aurum est compositum, ex eadem materia, & puris substantiis inquam, semen auri metallicum extrahere, ex quibus lapidem sapientiæ extrahit & componit. In summa hoc agam & concludam, hoc unum ex maximis secretis nostræ artis esse, Aurum & primam suam materiam per nostram viscosam cœlestem aquam vitæ posse reducere, & partes eius essentielles saltem, sulphur & Mercurium separatum in visibile & tangibile corpus reducere. Tunc demum enim hac via materia sapientum prima in ultimam, & hæc ultima in primam materiam erit reducta. Profectò qui occultam istam operationem Philosophicam non intelligit, nec benè præparare potest, hoc est, qui per spagyricam & veram Philosophicam artem, substantiam nostrorum Mercuriorum Physicorum non potest separare, & eandem deindè cum pondere & mensura sine ulla impuritatis macula iterum componere & reunire, is secretum artis nostræ nondum invenit, ideoque lapidem sapientum facere nullos conatus instituere debet.

Quando igitur simplici labore, sulphur nostrum terræ nostræ Adamicæ preciosæ extraxeris & separaveris, & postea iterum conjunxeris, ut dixi, scilicet secundum ponderis proportionem & sine omni impuritatis macula, tunc certus esto te veri seminis metallici & auri vivi sapientum esse possessorem, unicæ videlicet materiæ illius ex qua lapis sapientum præparatur.

Cum hoc aurum vivum in fertilem & ad hanc materiam idoneum agrum hoc est in Mercurium sapientum projicitur, & in eo coqui-

coquitur, digeritur, & per olympicum vivificum ignem nostrum ^{Olympicus ignis opus ad perfectionem} coelestem ad perfectionem deducitur tunc ex eo fit elixir aut purissimum sulphur sapientum, ex qua filij sapientiæ, per philosophicam artem, & simplex auxilium naturæ præstitum, magnam & universalem suam medicinam præparant, quæ omnia corpora moribosa curat, venenata purgat, & volatilia figit.

Pro conclusione hujus capituli mi fili, denuo tibi inculco sulphur solare, quod more Philosophico ex terra nostra Adamica extraximus, excellentissimam clavem esse quæ fores lapidis nostri aperit & claudit, & semen metallicum incognitum, sine quo semine admirabili, præciosa terra nostra in lucem prodire nequit. Quemadmodum homo hominem generat, & quælibet forma suam formam per suum germen seu semen producit; ^{Ad generationem requiritur semen prolificum.} Ita summe necessarium est, ut veras auri radices habeas, si arborem sapientum seminare & plantare voles, quibus si destitutus fueris, nihil laude dignum efficies, nec arborem sapientum seminare, plantare, neque ad fructum ferendum adducere poteris. Et sicuti prolificum semen esse oportet, quod virtute sua res suæ naturæ congeneres producere debet. Ita certè persuasum habere, si solare semen in terram nostram virginem seminaveris te in auro, si verò lunare semen fuerit, te in argento messem facturum. Per propriam meam experientiam tibi hoc testari possum, nos hoc sulphur Philosophicum ex duabus hisce substantiis, videlicet ex precioso nostro Mercurio, & seminibus solaribus metallicis componere. Cujus virtus tunc augetur, roboratur & ita exaltatur ut nullies plus multiplicetur quàm cum in confusæ suæ massæ mixture absorptum involutum & Constrictum erat. Sciendum est igitur, prorsus impossibile esse, te admirabile hoc opus universale lapidis sapientum consequi posse, nisi veræ practicæ veras & puras substantias seminales ex auro & argento physicè extrahendis, sis possessor. Quæ extractio fieri nequit quàm per occultissimum Mercurii nostri Philosophici secretum. De quo te manipulationem mox in fine hujus libelli docebo,

CAPUT VII.

De Calcinatione Naturali.

PHYSCA calcinatio aut combustio spiritualis & Physicæ materiæ, tam essentialis est, & ad opus sapientum inevitabiliter necessaria, ut absque illa impossibile sit ad lapidis Philosophici compositionem pervenire. Per illam enim sal naturæ sulphur & Mercurium extrahimus. Hæc autem calcinatio Physica non nisi filiis sapientiæ est nota, nam cum magno ingenio instituitur & cum magna arte, quæ tamen facilis & simplex est iis videlicet,

quibus monstrata fuit, & qui illam sciunt, sed illis qui ejus nullam habent scientiam est secretum occultissimum. Quod nec propria speculatione nec librorum lectione ipsis inventu facilius erit, quam lunam ex firmamento detrahere & super terram collocare.

*Calcinationis
duæ causa.*

Nostræ autem Calcinationis causæ sunt duæ, quarum una est ut partes cōbustibiles & corrumpentes sulphurum pinguium solvantur & à spiritibus fixis calcinandis, separentur, quæ partes combustibiles, per suam continuitatem, in igne ante suam Physicam calcinationem resistunt. Altera causa calcinationis est, ut volatilis aquosa coagulata humiditas, quæ cum parte fixa in radice connexa est de toto suo phlegmate, deficcetur, & ut preciosam nostram materiam, physicè in sal vel calcem naturæ redigere possimus.

*Porositas ma-
teria in suo
sale est ne-
cessaria.*

Quod autem materiam nostram calcinamus & in sal vel calcem naturæ redigimus, & spiritus aut volatilia & fixa sulphura solvimus & ab aquosa humiditate liberamus, nulla fit alia de causa, quàm quod materiam nostram physicè exiccandi nobis est animus, ut in illa porositate seu apertione salis seu calcis physicæ instituamus. Nisi enim materia porosa aut aperta foret, propriam suam nutritionem sibi attrahere non posset, nec multiplicans sua nutritio ingressum haberet. Notandum igitur benè est quod dico, spiritualem nostram materiam physicè exsiccare oportere, quia in principio nostri operis siccitas humiditatem superare debet, & quia est de qualitate & substantia terræ, ideoque paulatim in naturam terræ debet mutari, ita tamen hoc administrandum, ne porositas terræ fixatæ per nimias & nimis magnas imbibitiones vastetur & perdatur. Nam hoc scire debes, quod nisi materia nostra physicè calcinata esset, & si partes calcinatæ, terræ nostræ fixatæ, continuè in nostro Mercurio manerent, Mercurius noster nunquam in cineres converti posset, quia sicca terræ qualitas, quæ humiditatem superare debet, ipsamet humida foret, nec hac ratione humidum radicale in calcem physicam converti posset, sed in corpus imperfectum congelaretur, & peregrina volatilis sulphureitas nunquam ab illa separari posset, sed perpetuò in ventre Mercurii nostri maneret, & igni ita resisteret, ut ignis illam consumendi & elevandi nullam vim haberet.

*Nimia imbi-
bitiones ca-
venda.*

Ideoque te hortor ut in calcinatione operam des ut porositatem conserves. Nam si materia tua non esset porosa, opus tuum inutile foret, quia lac ejus virgineum, nullum in illam haberet ingressum, quo suam nutritionem naturalem multiplicativam ei communicare posset.

Jam igitur ut te benè instruam, & magnū hujus artis secretum patefaciam, non te celabo, te impedire posse, quo minus porositas perdatur, quod fiet si physicè aquosam humiditatem & cor-
rumpen-

rumpentem sulphureitatem separabis. Hanc autem aquosam humiditatem, & volatiles fixorum & corporalium spirituum sulphureitates nunquam melius separabis, quam per nostram physicam calcinationem. Illa enim sola est quæ physicè materiam preciosam in cineres convertere possit, per quos vera calx seu sal naturæ humiditatis nutritimentalis sapientum præparatur.

Hoc sal naturæ, aut calx naturalis, cordi comparatur, quod ex radice nutritionis animalis, puriorem & optimam partem ad se trahit: Nam eodem planè modo nostra calx Physica, amanter attrahit, & in suæ naturæ cineres omne lac virginium, quod inhibitionis & nutritionis causâ ei exhibetur, convettit. Undè magnum sanè, ut verum fatear, hujus artis secretum est, practicæ Physicæ nostræ calcinationis porositatem retinentis scientiam habere.

Crede mihi mi fili hanc Calcinationis doctrinam, unam ex illis esse, ad quam communiter ignari impingunt, quia sapientes illam semper occultaverunt. Et si de illa aliquid dixerunt, alterius alicujus rei seu corporis potius quàm materiæ Physicæ mentionem fecerunt, ut eos qui veri artis filii non essent, à via recta abducerent, undè satis difficile est, verum lumen & sensum ex illis habere si quis desuper non fuerit illuminatus, aut ab amico ex charitatis instinctu hanc revelationem nanciscatur. Ideoque praxin meæ experientiæ in tuum usum converte, & illam per declarationem meam, quam super hoc pûncto de calcinatione Physica, mediante comparatione calcinationis chymicæ vulgaris tibi sum facturus, addisce. Non ignoras chymicos qui in elaborandis duris metallicis & mineralibus corporibus sunt occupati, illa cum calcinare volunt, ignibus & aquis fortibus committere, ut duritiem metallicorum illorum corporum vincant. Qui erroneam istam calcinationem in illum finem præsumunt, ut materiam suam subtiliorem reddant, & illam tanto facilius solvant, & sibi imaginantur Philosophos suam calcinationem ideò instituisse, ut solutio tanto facilior esset. Sed ecce quæso, quàm post tot exantlatos labores, inanem operam faciant. Nam materia ipsorum æquè difficilis soluta est, quam calcinatio erat. Undè hanc chymicam solutionem cum Philosophica nullo modo comparandam esse dico. Vulgaris enim calcinatio chymica fit cum magno labore per ignes magnos seu aquas fortes quæ porositatem destruunt, nostra verò sine magna vi flammæ, & valdè facile cum igne exiguo leni, qui tam naturalis est, ut Physicè calcinet materiam nostram & illam non immutet, nec virtutem seminum generantium evertat, sed porositatem conservet. Si nostra materia, quæ est semen metallicum spiritus generativus aut prima materia omnium rerum Physicarum, in vulgarium chymicorum

Aquosa humiditas & sulphureitas est separanda.

Sal nature s. Calx Physica attrahit lac virginium.

Calcinatio ista occultatur à Ph.

Calcinatio erronea mineralium.

Diversitas calcinationis vulgaris & Ph.

igne esset, nostri flores qui facillimè mutari & alterari possunt, totaliter vastarentur. Imò corpus nostræ materiæ preciosæ, vii ignis illorum non sustineret, sed in brevissimo tempore consumeretur, & in natura sua intrinseca adeò corrumpèretur, ut post alterationem & destructionem virginis sui seminis materia planè infructuosa mansura esset.

*Sapientum
calcinatio est.
Spiritus occi-
dit & in sal
naturæ con-
versio.*

Pro conclusione igitur hujus capituli mi fili, discè. Occultum secretum Calcinationis sapientum, aliud nihil esse, quàm ut aqua viva aut spiritus mundi occidatur & physice in sal naturæ convertatur, ita ut de preciosa materia nostra nihil pereat aut corrumpatur, sed porositate quam ante calcinationem Philosophicam habebat, conservet.

CAPUT VIII.

De Calce Physica, quomodo videlicet physicè lavari & dealbari debeat. Hoc est quomodo nostra terra cum aqua vitæ perenni Philosophorum aspergi imbibiri & nutriri debeat.

*Calcinatio
corpus vivum
occidit.
Imbibitio il-
lud vivificat.*

MI fili postquam causam tibi aperui, quare sapientes materiam suam calcinationi subjiciant, jam alterum terminum qui calcinationi contrarius est subjungo, qui est Inhumatio, quæ fit per imbibitionem, quæ calcinationis nostræ siccitatem remollit & humectat. Hæc quod corporeum est, spirituale, quod fixum, volatile, & quod ponderosum, leve efficit. In summa Calcinatio & imbibitio sapientum duæ res sunt, quæ opus nostrum perficiunt, nam una occidit corpus vivum, & altera corpus mortuum vivificat, & vitam novam ei addit, dummodò imbibitio cum nostra aqua vivæ & sicca ignis aquosi seu aquæ igneæ, artificiosè secundum mensuram & proportionem principio activo naturæ convenientem & necessariam, fuerit facta. Oportet inquam istas imbibitiones fieri, cum calore leni & ad effectum operationis naturæ proportionato & frigiditate moderata. Hoc est, calores per frigora, & frigora per calores minui debent. Sciendum est artē mysticam quæ inter calidum & frigidum exerceri debet, idem illud esse, quod corpori animam & vitam confert. Hujus quoque rei memorem te esse jubeo, quod si summam perfectionem artificii nostri attingere volumus, totum artificii secretum consistit in mensura & proportionē, suavis & crebræ imbibitionis, instar rosis applicandæ. Crede mihi omnem veterum diligentiam & intentionem maximè ad hunc unicum scopum directam fuisse, ut rectè imbibitionem & exsiccationem præstarent. Hinc est quod sapientes terram suam calcinant,

*Ar. mystica
temperandi
calorem &
frigora.*

*Secretum im-
bibitionis con-
sistit in men-
sura rosis.*

calcinant, in quam semen projicere volunt, ut illam calefaciant & adeò siticulofam efficiant, ut potum appetat, & abundanter se imprægnent, cum succulenta & naturali humiditate, quam ex nostra aqua vitæ extrahit, quæ est sua mater soror atque nutrix. Nam quando terra in calcinatione sua Physica, humiditatem suam aquosam, per sapientum imbibitiones perdidit, tunc efficiamus ut aliam humiditatem pinguem adipiscatur suæ naturæ convenientiorem. Quemadmodum inquam nostra calx Physica supra modum sicca & ab omni peregrina & superflua humiditate liberata est, ita quoque supra modum est sitibunda. Undè avidissimè bibit, ut se cum illa re quam perdidit rursus refocillet.

Mi fili, cum partes hominis in quibus humidum suum radicale consistit, continuè paulatim exsiccantur, certum est mortem præstò esse, quia nulla amplius humiditas vivifica in eo reperitur, in qua naturalis ejus calor se ostendebat. Eandem quoque præciosæ nostræ materiæ conditionem esse dicere possum, quando est calcinata. Cum autem multoties fuerit irrigata, & in minutissimas partes divisa & sæpiùs coquendo imbibita & mixta, ita tamen ut coctio ista sit lenis, ut vapor aquosus resolvatur, & ejus humiditas radicalis exsicceatur & inspissetur, tunc inquam calor naturalis augetur, & ignis se multiplicando crescit.

Simile de hominis humiditatis radicali.

Imbibitionis circumstantia.

Per has res quas tibi propono efficiam ut comprehendas operationem nutritionis quam materiæ suppeditamus, per naturæ imitationem fieri, quia nutritio quam per reiteratam irrigationem ei damus nihil aliud est quam motus proficiscens à calore naturali.

Per imbibitionem materia conferatur motus.

Sapientes dicunt, rem compositam in pluribus partibus diversis & continuis semper consistere, quæ se invicem semper nutriant & diffuant, quia ipsis accessus & perditio semper est conjuncta. Nutritio igitur semper est exhibenda, ut accessum & restaurationem, donec ad suum terminum & finem pervenerit, nanciscatur. Sic manifestè vides, omnem nutritionem per egestionem & retentionem in partibus ad nutritionem pertinentibus fieri, idque mediante assimilatione, quam partes illæ in sua natura habent cum suo nutrito. Dejectio autem vel egestio, illas partes respicit, quæ naturæ & unioni sunt contrariæ & dissimiles. Unde omnis nutritio necessariò feces secum vehit, quamvis quælibet pars nutritionis nihilominus nutriat.

Demonstratio à Simili de Nutritione.

Mi fili de hac re te erudire mihi proposui, mercurialem substantiam terræ nostræ Physicæ, non irrigari, lavari, nutriri, nec augeri, quàm per illas res quæ ipsi similes sunt, & omnes alias res suæ naturæ contrarias rejicere. Undè illi qui ex sapientibus quæsi-
siverunt, quibus rebus lapidem suum & infantem recentem natum nutrire, hoc pro responso in scriptis etiam relicto, habuerunt, se

Responsum Sapientum de nutritione Lap.

videli.

*De mensura
observanda
in exsiccatione
& imbibitione.*

videlicet lapidem suum cum sale naturæ, cum cocto vento & aqua comuni per frequentes imbibitiones Philosophicas nutrire. In summa hoc hic notatu dignum venit, quod in opere Philosophico, nimia & insufficiens imbibitio & exsiccatio duæ res contrariæ sint. Interim tamen etiam observandum, superfluitatem perfectioni contrariam esse, sive in irrigatione sive in exsiccatione illa fiat. Paucitas quæ superfluitati est contraria, via est veræ mensuræ naturæ, ideoque etiam nimia paucitas semper est laudanda sive irrigationem seu exsiccationem concernat. Memor igitur esto quod pauca imbibitio exiguam exsiccationem, & quod exigua exsiccatio paucam imbibitionem requirat.

*Aqua ablu-
tionum non
est vulgaris.*

Si cognoveris, nostram materiam per nimium ignem nimis exsicari & debilitari, tunc per proportionatam irrigationem illa tibi erit corroboranda, sicque validiorem seu potiorum cibum tunc ei exhibere poteris. Si verò plus quàm digerere posset offerres, opus nostrum destrueretur. Non ignoras, quod non bibimus nisi etiam comedamus & quod nō comedimus nisi etiam bibamus. Sed hic adverte ne ei superfluum potum exhibeas, nam si abundanter illam potu ingurgitares, totum opus destrueres, nam dum terram nostram irrigandi animum haberes, illam vastares. Ideoque sciendum est, ablutiones & imbibitiones sapientum paulatim & pedetentim fieri debere, & cum arte summa. Hæc actio speculum est, & pars principalis in intentione operis physici sapientum, non idcirco tamen putandum, aquam illam qua sapientes materiam suam lavant & dealbant, aquam esse vulgarem.

*Mortuum
resuscitatio
per ignem
coelestem.*

Considerandum insuper tibi est, terram nostram virginem, semina metallica & sulphur naturæ, post calcinationem esse quasi mortua, & nullam virtutem aut vitam habitura, nisi resuscitarentur. Certum autem illa effectivè resuscitari non posse, nisi post frequentem lotionem in flammis aquæ nostræ vitæ cœlestis, videlicet Ignis cœlestis, qui omnium rerum totius mundi, vivificans & generans pater est. Tunc demum, postquam per crebram repetitionem preciosam nostram materiam, physicè in vivificantibus radiis, nostri ignis aquosi, & aquæ igneæ laveris, cum veritate pro certo dicere poteris, corpus quod mortuum erat resuscitatum, regeneratum & corpus glorificatum factum esse per spiritus istius unionem. Tunc inquam essentiale sulphur, sal & terra virginea, philosophicè sublimata & exaltata erunt, postquam per vivificas influentias Solis imprægnata fuerint. Hoc est postquam terra Virginea Philosophorum ascenderit in cœlum & quando cœlum descenderit super terram. Tunc terra nostra sapientum cum sua pinguedine naturali pinguefacta & dotata erit postquam hoc modo per purissimas & salutare influen-

tias astrorum fuerit imprægnata. Hac ratione, benè præparata & habilis erit ad recipiendum in ventrem suum, auri Philosophici metallicum semen. Hæ sunt certæ & veræ in opere Philosophico physica imbibitiones & ablutiones ad Lapidis nostri compositionem summè necessariæ.

CAPUT IX.

Quomodo semen solare & Mercurius sapientum physice coqui debeant in igne vivificante sapientum.

POSTquam prolixè & ordine bono de arbore Solari Philosophica plantanda te instruxi, sequitur ut de multis utilibus rebus tibi loquar, videlicet de Vase, furno & de nostro igne vivificante & nutritivo, qui potestatem habet preciosam nostram materiam ad summam perfectionem adducendi. Cum itaque consummatis tuis Physicis imbibitionibus & lotionibus, cognoveris materiam tuam albam & gummosam factam esse, tunc accipe tuam materiam philosophicam, & conjunge gummata, uti Maria prophetissa dicit, pòst in ovo Philosophico include, & Hermeticè sigilla. Sed cave ne vel nimiam, vel nimis parvâ quantitatem vasi nostro imponas. Si enim vas nimis amplum esset, noster Mercurius Physicus certè in nihilum abiret. Hoc est, Humiditas sua naturalis adedò perderetur, ut naturalis siccitas in illam agere non posset, sicque materia infructuosa seu sterilis planè fieret. Si verò vitra nimis parva acciperes, flores nostri adedò suffocarentur, ut fructus suos nunquam ad perfectionem adducere possent. Hoc igitur observa, ut ratione materiæ tuæ tres partes vasis tui vacuæ sint & non plures, & in unum vitrum, supra unciam unam aut duas non impoue.

Quando itaque compositionem tuam physicam in vas vitreum ad materiæ tuæ quantitatem rectè proportionatum, imposueris, tunc Hermeticè sigilla deindè in furnum tuum infer, ut cum igne sapientiæ labores. Tunc ignem tuum ita rege, ne calor externus internum superet. Si enim excederet, unio fieri non posset, quia excessivus calor externus, materiam vastaret & combureret. Si etiam externus ignis vivus, minor justò esset, spiritus in materia sine motu & absque omni actione persisteret, nec quicquam cum sua humiditate radicali præstaret, id est nihil coagularet, exsiccaret aut figeret. Scis enim benè spiritus metallorum mortuos & quasi somno sepultos esse, & hac de causa nihil operari posse, nisi per ignem vivum & vivificantem resuscitentur & vivificentur. Summæ curæ igitur tibi sit ut ignem vivum sapientum

*Materia Ph.
alba & gum-
mosa inclu-
denda.*

*Proportio va-
sis*

*Quantitas
imponenda.*

*Sigillatio
Hermetica.*

*Ignis Regi-
men.*

pientum rectè instruas, hæc enim præcipuarum partium operis sapientum non est postrema, & ita rege ne vel in defectu vel in excessu pecces. Si ignem rectè ut decet in suo gradu & temperatura reges, materias tuas se invicem amplecti, & se mutuo calore fovere videbis, & brevi tempore omnia in aquam convertentur, non quidem vulgarem sed glutinosam.

In igne summum secretum.

In primis autem præcipio tibi, ut sapienter conducas opus tuum, ut quamvis cum tarditate properes, ignis tuus semper tamen lenis sit & igni naturæ conformis. Talis enim conditionis ignis, nunquam damnum ullum inferet, sed è contra causa est calorem sulphuris excitandi, ad rerum mirabilium manifestationem. Scito igitur summum hujus artis secretum in igne consistere, & quod sapientes non sine causa scriptis nobis reliquerunt ignem & azothum nobis sufficere ad lapidem præparandum.

Ignis Ph. non est vulgaris,

Hoc in loco admonitionem ad te instituiam, quæ è re tua erit, & non sinette in errorem illorum incidere, qui veri Philosophi haberi volunt quamvis de occultorum secretorum Cabalæ nostræ nullam habeant illuminationem. Disce itaque quod cum Philosophi expressè ignem rectè instruere præcipiunt, hanc intentionem non habeant ut nobis usum ignis vulgaris consulant, quamvis enim benè sciant, illum per diversos gradus regi posse, nihilominus non latet ipsos, illum quia à natura sua est activus calidus & siccus, nunquam in effectum deducere posse quod facere jubent. Certum etiam est, ipsorum intentum non aliud esse, quam ut ignem facere nobis præcipiant, cujus conditio & abscondita virtus longè differat ab igne vulgari. Hoc scilicet apud eos qui scientiæ & intelligentiæ donum habent, innuere volunt, ignem quem commendant de tali materia compositum esse debere ut uno eodemque tempore, calor, siccitas & humiditas in eo concurrant, ut sine ulla cessatione, putrefactio, circulatio & conjunctio materialium, & perfecta coctio fieri possit.

Spiritus celestis conjunctio requirit Unionem.

Quamvis sulphur nostrum & Mercurius noster, per imprægnationem spiritus vitæ, regenerata & resuscitata fuerint, nondum tamen exaltata sunt in virtute, quia spiritus cœlestis se cum illis solummodò conjunxit & sociavit, sed nondum cum illis in indissolubili vinculo se constanter univit. Per hanc perfectam & summè necessariam unionem præciosæ hujus materiæ fit ut corpora ista tam potentia fiant, ad præstandum tam admirabiles effectus, quos producant. Hæc autem unio in effectum deduci nequit, nisi cœlestis noster Mercurius cum sulphure Philosophico aut seminibus metallicis congeletur & figatur, quæ factio per coctionem in igne nutritivo & vivificante (qualis est sapientum ignis) fieri debet.

In summa postquam tibi demonstravi quod Philosophi in præpara-

paratione sui Lapidis digitos non comburant, & quod alio quam vulgari igne utantur, jam differentiam per utriusque comparisonem tibi ostendam. Primum enim Chymicorum ignis vulgaris & omnibus notus est, noster verò est artificiosus & inventu difficilis.

*Differentia
Ignis Ph. &
vulgi.*

2. Ipsorum ignis est Elementaris, noster verò est naturalis & æquè vivificans atque cœlestis.

3. Ipsorum ignis est activus calidus & siccus, quia cum ex lignis, oleo aut carbonibus parant: Noster verò est calidus siccus & humidus, & spiritualior potius quam materialis.

4. Ipsorum ignis nihil efficit nisi aere gaudeat, noster verò nullam operationem facit nisi sit inclusus imò in tali vase inclusum esse oportet quod ne minimus aer quidem subire possit

5. Ignis Chymicorum non satis benè regipoteest, & deficiente materia cremabili extinguitur & definit: Noster verò perpetuò perennem suam exercet operationem, à semetipso enim quamvis manus ei non adhibeatur sustentatur, & per vaporem spiritualem, nostra materia ab ipso irradiatur & circulatur.

6. Chymicorum ignis est activus operativus calidus & siccus. Prima sua qualitas est, ut omnia in quæ agit consumat & destruat. Hoc autem verum esse inde patet, quod si lenissimus ipsorum ignis, qui est Balneum Mariæ in quo ova coqui possunt, germen alicujus rei destruit, cæteri ipsorum ignes multo fortiores, citius & potius hoc præstare possunt: Sed quantum ad nostrum ignem attinet, ille preciosam nostram materiam leniter & paulatim calefacit, & per continuam irradiationem illam coquit, conservat congelat & humectat, nutrit & augmentat in virtute. In summa ignis Philosophicus, chymicorum igni prorsus est dissimilis.

*Effecta ignis
Ph.*

7. Chymicorum ignis est violentus & corrosivus, sed noster ignis est lenis benignus, & naturalis, inclusus æreus vaporosus, circulans, materiam ambiens, continuus, temperatus & æquè nutriens & vivificans atque cœlestis. Hoc, in Philosophico igne mirabilissimum est, quod materię lapidis ipsorum simillimus est, de purissima substantia viscerum ejus per artem rari secreti desumptus. Hic ignis est verum Philosophorum Balneum Mariæ cujus secretum, quomodo videlicet præparari debeat tam est occultum, quàm Lapidis Philosophici materia ipsa, quia scientia unius, cognitionem alterius comprehendit.

CAPUT X.

*Adhortatio de operis hujus excellentia
& vero eius usu sumpta.*

Postquam jam dudum apud me constitutum habui scriptis tibi relinquere ea quæ verbis tibi aperui, nunc voluntatem meam exequi animus est, ut in hac senectute mea desiderio meo satisfaciam. Ad hanc igitur scriptionem me confero non quidem in illum finem quod te aliquid novi docere velim, nam Deus singulari gratia sua te replevit & tibi notitiam rerum quæ in natura reperiri possunt summarum, per me manifestavit; Sed ut affectionis meæ paternæ pignus tibi relinquam, inprimis verò, ut meditationes quas in hac arte habeo depingendo, tibi proponam, quibus cogitationibus illas suscipere, & quo animo illas debeas possidere, Satis mihi constat, te quas ego, de hac re cogitationes non habere, idcirco excellentiam hujus materiæ considerando existimavi verba mea non vana fore, sed quod in cœpto bono opere te esset confirmatura. Ut ex vivis excedendo hoc animo succedat solatium, quod tantum Dei donum tali viro commissem, qui de officio suo benè instructus & vir pius esset. Aliiter enim si res caderet, magnus tanti doni Divini abusus fieret, sub quo dono, bona divitiarum & sanitatis intelligo, quæ ab impiis hominibus, qui non digni sunt ut vivant, usurpari possent. Hoc enim esset providentiæ Divinæ contravenire, quæ aliis brevem aliis longam vitam, aliis paupertatem, aliis divitias confert, quæ in Dei honoris amplificationem & animarum salutem ita fiunt. Cave igitur illi quem Deus per paupertatem vult salvare, damnationis causa fias, cave inquam ne vitam illi prolonges, qui vitam suam ad offendendum Deum tantum utitur, & qui se iret perditum, si ei vita proroganda esset. Aliiter si fit, voluntati Divinæ repugnatur, & multarum animarum ratio reddenda erit.

Benè igitur animo perpende mi fili, mysterium medicinæ universalis quod te docco, est enim quasi ramus arboris vitæ & singularis gratia Divina. Nec res aliter se habere potest, nam magna bonitas Dei hoc donum illi largitur, qui illud adipiscitur, non sui proprii commodi causâ, sed in aliorum utilitatem & usum, uti in linguarum dono apparet. Undè clarè patet, minimè tibi licitum esse, hoc quod pando mysterium revelare, sed revelationem ejus soli Deo cordium scrutatori reservandam esse, nisi bonitas Divina cor alicuius hominis tibi manifestet, & ut illi hanc revelationem facias te instiget. Non tibi etiam integrum est, utilitatem hujus operis aliter tibi vindicare & pro animi desiderio & libitu usurpare, quàm ratio status & conditionis tuæ requirit.

quirit, secundum illud, qui altari inservit ex altari vivere quoque debet. Quemadmodum autem hoc summum donum, possidenti, non sui commodi causâ, ita quoque non propter suum meritum datur, est enim donum ex Dei gratia concessum, ideoq; *væ L. P. est donum* illi qui postquam Dei autu se hoc donum accepisse videt, erga Dei bonitatem divinam ingratus est.

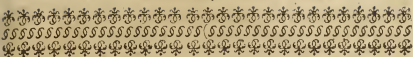
Considera quæso mi fili quantum extraordinarium & singulare donum hoc sit, vitam alicui prorogando vires & sanitatem conferre. Quare non contentus esto, Deo per ordinaria & communia opera inservire. Scientiæ plærunque nostram voluntatem, voluntas vero actiones movet. Cum tu igitur singulari cognitione rerum sis dotatus, cur non etiam tua voluntas & actiones seu opera singularia essent, & communem vitæ cursum superarent. Hæ tibi semper in animo cogitationes debent esse fixæ, quod quanto plus alicui datum est, tanto plus ab eo exactum iri, & quod quinque talenta repetentur ab eo qui ea accepit. Hæc verba mi fili diligentèr pondera, & credè mihi, quod malim te esse bonum Christianum quàm bonum philosophum. Pluris enim faciò minimum gradum veri amoris Dei & proximi, quàm alias divinas & mundanas scientias, quia in die iudicii de scientiis nulla nobis erit reddenda ratio, sed tantùm de charitate & de operibus ejus quæ necessariò illam sequuntur. Quia ergò Deus summam rerum naturalium scientiam tibi concedit, illud quod præcipuum est, possidere tibi curæ sit, quod est ut sis vir pius & probus. ô quam spectatu digna res est coram sanctis angelis & hominibus, si hæ duæ virtutes in hominè inveniuntur. *Pietas & probitas* Insuper considerandum tibi est, benignum Deum, qui hominem ad suam imaginè creavit, etiam voluisse ut sibi homo in pluribus rebus similis esset, quæ summæ divinæ majestati & indignitati hominis repugnare videntur. Scis enim de solo Deo scriptum hoc esse. Totus terrarum orbis meus est. Hoc est, omnia bona quæ terra continet ad eum pertinent. De ipso solo quoque scriptum est, quod mors & vita in ejus manibus sunt, & quod ipse solus cordium scrutator est. Quæ omnia te obligant, ut ipsum non solum diligas & colas, verum etiam ne artem nostram faciliè manifestes. Hinc tibi fit fides, Deum hanc scientiam tibi notificando, te sibi aliquo modo similem fecisse, dum nò solum te ad suam imaginem creavit, verum etiam, quia in te plura bona contulit, quam totus terrarum orbis comprehendit. Per hanc admirabilem enim scientiam, thesaurum vitæ humanæ tibi tradit, dum te hominis vitæ & mortis dominum facit, quia per hanc scientiam sanitas conservatur & virium robur, & consequenter vita communicatur. Sicque minimum encomium, quod de te prædicabitur, erit, te paulo majorem esse rege. Cum igitur paulo

Dignitas possessoris L. Ph. maior rege sis an né servi naturam induere velles? Nunquid potius obligatum te senties ut opera divina facias & omnes actiones tuas secundum Dei voluntatem dirigas, qui tam abundantem gratiam tibi dedit, ut per illam te quasi Semideum constituerit. *Communicatio artis.* Cæterum Deum cordium scrutatorem esse tibi quoque dixi, quo significare volui, non penes te esse hoc talentum seu donum à Deo datum cuicunque volueris communicare, hoc enim non nisi in omnem eventum fit, quia corda hominum non novisti. Hic tamen instinctum Dei exceptum volo, qui intentionem tuam ita dirigere potest, ut virum bonum invenias & animo ipsius penitus cognito artem ei manifestes.

Possessor debet esse imitator Dei. Crede mihi, mi fili, haud exigui momenti esse ea, quæ te doceo. Si enim arctissimè es obstrictus ut bona & optima opera præstes, & fructus arboris vitæ benè administres, quodnam ultionis genus à Deo expectandum, si tu arbore vitæ ipse abutereris, & impiis illā communicando, prætiteres, quos si fructus ejus in perditionem ducere possunt, quanto magis arbor ipsa illis exitio erit? In summa in fructuum distributione & arboris possessione, id est tanti secreti cognitione, imitator Dei esse debes, considerando, quod Deus sua dona possidet, non in suum sed in nostrum usum; & quod ad hunc modum thesaurum vitæ humanæ manibus tuis commisit, non ut solus esses possessor, in tuos & consanguineorum tuorum usus privatos: sed ut ejus alios quoque homines probos & quos hoc dono judicaveris dignos, facias participes. Sicuti Deus hoc secretum probis vult revelare, idem tibi faciendum esse puta. Hoc si feceris, ossibus meis jucundam in sepulchro quietem causabis, expectando celebertimum filii Dei adventum, quem ut gratia & benedictione sua te eumulet, in pietate conservet & beata unione sua te complectatur, ex toto corde rogo.

DEO SIT LAUS ET GLORIA.

ELU-

ELUCIDARIUS ARTIS TRANSMUTATO- RIÆ METALLORUM SUMMA MAIOR

*De opere vegetabili & minerali
dictus*

CHRISTOPHORI PARISIENSIS
Philosophi vetustissimi Raimundi
Lullii imitatoris:

IN THEORICAM ET PRACTICAM
distinctus,

Et duplici appendice utilissimo ante hac nun-
quam viso, ex manuscripto auctoris
auctus!

PRÆFATIO AÜTHORIS.

IN nomine Domini nostri IESV CHRISTI filij
Dei vivi SALVATORIS nostri incipio scri-
bere Elucidarium nobilissimæ artis, qua metalla
imperfecta ex substantia & forma sua in melio-
rem transmutantur. Misericordiam quam mihi fecit Do-
minus cantabo in æternum, & de generatione in genera-
tionem ore meo veritatem suam annuntiabo. Ex multi-
plici experientia mea observavi, summam & arcanam
hanc Philosophiæ artem à maioribus nostris, obscuris ver-
bis in Libris suis invidiosè occultatam fuisse, qui præter ve-
ritatem quam conjunctam habent, fraude & seductione
adeo sunt referti, ut ars ista ad nongentos annos usque
prorsus ferè fuerit extincta, donec Sapientes, illis tempori-

*Ars Herm.
olim obscura
tractata.*

bus quibus Romanum Imperium florere cœpit, artes rursus excolere inceperunt. Nihilominus tamen nullus præclarus vir, de illa aliquid singulare in lucem edidit, quasi res ista in rerum natura non esset, donec filius Dei vivi quibusdam servis suis gratiam fecit, ut illam rursus ab interitu vindicarent. Ex his novis Philosophis præcipuus est Hortulanus, qui obscura dicta Hermetis explicat, ubi dicit. Verum sine mendacio, certum & verissimum &c. Alter est Arnoldus de villa nova qui Rosarium majorem & alios tractatus nobis reliquit. Tertius est Raymundus Lullius, qui multos libros de hac arte edidit. Quartus est Albertus M. ut quibusdam placet, in cujus libris tamen nihil præterquam quæ de solutione scribit, inuenimus fructuosum. Quintus est Thomas de Aquino Theologus, quem mox alius secutus est Magister totius Artis, qui librum edidit cujus principium vocatur Studium Florentinum; cuius doctrina quoque aliquem, qui intellectu pollet haud facile errare finit. Præter hos, plures alii libros scripserunt, quorum partem, ubi Theoria tractatur, quoque vidimus. Ex quibus omnibus epitomen quandam sumemus; Inprimis vero Raymundum Lullium tanquam patronum & patrem nostræ artis, secundum cujus præcepta per multos annos laboravimus, sequemur. Artem autem non totaliter aperiemus, alioquin iniquè ageremus, verum illam ita docebimus, ne quilibet ex infima populi fece, ea in re nos imitari queat, in cujus acquisitione ferè per totum vitæ nostræ curriculum multo labore fuimus occupati. Sic ergo sermonem nostrum instituemus, ut res ignorantibus maneat obscura, sapientibus verò fiat manifesta.

Hortulani
commenta-
rius, in tabu-
lam Smarag-
dinam.

vide Theat.
Chym. Vol. 4.
p. 1076.

Author Lul-
lium potissi-
mum sequi-
mur.

ELÈNCHUS

Rerum quæ in hoc Opusculo Continentur ut prima fronte Artifex utilitatem quam inde est adepturus, prævidere queat.

Totum opusculum in tribus libris consistit, quorum primus Theoricam, cæteri duo Practicam docent.

THEORICA

In primo libro continentur Septem capita quorum

- I. Agit de Vniversali & particulari Tinctura, seu Explicatione transmutationis metallorum.
- II. De Differentia inter Artem Hermeticam & alias artes.
- III. De Objectionibus illorum, qui hanc artem ignorant.
- IV. De veritate hujus artis, per responsionem ad 7. Objectiones.
- V. De possibilitate transmutationis imperfectorum metallorum.
- VI. De Speciali solutione septem objectionum ignorantum.
- VII. De manifestatione trium secretorum, quorum ignoratio est causa errorum.

Quamvis illi qui dorfum ad librorum diligentem lectionem non incurvant exiguos ex hujus primi libri capitibus profectus habebunt, nos tamen nihil eorū, quæ scitu necessaria sunt in cursu nostro omittemus: sed attentio ad verba nostra postulatur: Similiter enim faciemus, ut bonus nauclerus, qui post-

quam vela ventis dedit, nihil intermittit sed omnem operam navat ut navem mercibus oneratam ad destinatum locum vehere queat. Prudentiam itaque cum attentione conjunctam, ut nos intelligas, tibi commendamus.

APPENDIX quæ huic primo libro accessit, multum habet philosophicæ instructionis; In illa enim, eorum quæ in sexto & septimo capite tractantur, plena declaratio continetur.

PRACTICA

Hæc in SECUNDO & TERTIO libro candidè docetur. Vnde secundus liber Arbor Sapientum, seu Arbor scientiæ Philosophalis vocatur, & in quatuordecim capitula dividitur, quorum

- I. Agit de materia prima Mercurii nostri Philosophalis, videlicet de eius Inventione, præparatione & prima putrefactione.
- II. De ejus forma seu spiritu.
- III. De acuitione seu subtiliatione istius formæ, ut cum fructuosa multiplicatione solutionem præstet.
- IV. De Quinta Essentia ex B. seu igne depurato præparanda.
- V. De Sublimatione nostri Mercurii cum suis proprietatibus & virtutibus.
- VI. De Calcinatione corporum, cur sit inventa.
- VII. De Philosophica dissolutione & separatione Mercurii à metallis.
- VIII. De Ordine Putrefactionis. & ejus requisitis.
- IX. De reductione corporum metallorum in spiritus.
- X. De Putrefactione & præparatione terrarum, ad redigendum metalla in sulphur Philosophicum.
- XI. De

XI. De sublimatione metallorum, ad reducendum illa in primam materiam vegetabilem aut animalelem.

XII. De anima crescente ad fluxum super album. Seu quomodo omnia cum oleo incerari & mollia & fluida fieri debeant.

XIII. De oleis quibus medicina redditur mollis & fluida & cur inceratio sit inventa & in hac arte usurpetur,

XIV. De Separatione Elementorum in genere tam vegetabilium quàm animalium & metallorum.

Quamvis ordinem Raymundi Lullii mihi proposuerim non tamen illum solum sequor in omnibus. Si quid enim experientia nostra præter illa quæ apud Hortulanum Albertum M. & alios extant, nobis supeditavit; ex illo Elucidarium nostrum fecimus ditiores.

TERTIVS liber hujus opusculi tres ordines continet, quorum primus quatuor ramis constat, qui Artistis sunt utiles. In hoc libro, scandalosa sophistication Gebri Arabis manifestatur, quam pro suo more primum ordinem vocat.

Secundus ordo Quinque ramos habet, inter quos sunt quidam, quos si sequeris, Turcam ex Asia minore fugare poteris. In hoc secundo ordine mixtura corporum imperfectorum adhibetur.

Tertius ordo continet Vniversale in Sex operationibus seu partibus consistens, quod est cor Philosophorum. Et per hunc ordinem etiam omnes cæteri ordines conspicui fiunt, & qui illum non observat, difficulter cæteros poterit praticare.

APPENDICIS PRACTICÆ contenta.

1. Præparatio aquæ Mercurialis pro Auri metalli solutione, ut indè non solum fiat aurum potabile, sed etiam secundum istam viam breviorẽ, ipsum opus Philosophorum.
2. Tres ordines diversarum operationum particularium, ut artifex sui laboris fructum & finem operis principalis patienter expectare queat.
3. Calcinatio metallorum.
4. Occulta quædam & succincta operatio Philosophica, Stellæ Mauritaniæ extractio & Exuberatio dicta.
5. Elixir admirabile per separationem quatuor Elementorum factum, super corporis humani prava humores magnam habens potestatem.
6. Magisterium sanguinis humani, modo singulari paratum, pro medicina ferè universali.
7. Tractatulus insignis Philosophi Dela Brosse de Anno 1545. De Compositione Sulphuris & menstrui vegetabilis & Auri potabilis secundum intentionem Raymundi Lullii.

ELUCIDARII LIBER PRIMUS

IN VII. CAPITA DIVISUS.

CAP. I.

DE LAPIDIS PHILOSOPHORUM SEU Tinctura duplici via.

 Vb initium sermonis nostri mi fili, men- *Propositum*
tem tuam illustrare convenit, ut tibi qua gradus alti *Authoris.*
tudine navis tua in aqua mergatur constet, ut illam
procellosa maris tempestate oborta, intutum por-
tum deducere queas: Ideoque apprimè necessarium est, ut tibi
quodnam sit Artis nostræ magisterium, quæ ejus utilitas & quo-
modo purum ab impuro separari debeat revelem. Sciendum *Quid sit Al-*
igitur tibi est Alchymiam esse artem in Theiragogia consisten- *chymia.*
tem, cum vasis manifestis, per certum regimen ignis, cœlum no-
strum decorandi & excolendi: Hac enim ratione Mercurius no-
ster sublimatur, dum illum ex mixta sua massa educimus, & de
igne simplici, in ignem cœlestem & permanentem partim circu-
lando partim sublimando elevamus: Id quod per media naturalia
præstamus, quæ ei formam conferunt cœlestis dignitatis. Per *Exaltatio*
hanc cœli nostri exaltationem, vel Mercurii nostri sublimatio- *Mercurij seu*
nem & elementationem, prædictus Mercurius noster eò usque *cœli Pb.*
luminis adducitur, ut cætera imperfecta metalla in argentum
transmutandi & Mercurium vulgi coagulandi, perfectamque
corporis humani sanationem præstandi habeat potestatem.

ELIXIR nihil aliud est quàm sublimatio corporum metal- *Elixir quid*
licorum, Mercurium suum proprium in se ipsis habentium, qui *sit.*
postmodum, corpora calcinata & soluta in novam medicinam
convertendi, habet proprietatem. Hic est lapis sapientum, qui
aliis pluribus operationibus & effectis satis manifestis est do-
tatus.

LAPIS PHILOSOPHORUM est purissima substan- *Lapis Ph.*
tia, subtilissimi & depurati sulphuris: Maximè verò à Sole & Lu- *quid sit.*
na desumpti, totaliter fixati, & per fermentationem, cum suis
propriis elementis, inseparabiliter conjuncti, qui ex quavis re
purum corpus facit & mediante cœlesti sua virtute omnes sub-
stantias ad perfectionem adducit. Et lapis sapientum vocatur,
quia corpora humana ab omni morbo liberandi & imperfecta
metalla & Mercurium vulgi in novum aurum & novam lunam
convertendi habet potestatem.

CAP. II.

De differentia Artis Philosophicæ ab artibus aliis, quæ consistit in ejus triplici utilitate.

Prima Utilitas chymia est Medicina.

Magisterium hoc seu prædicta Ars triplex est. Prima dicitur Sanativa corporis humani, quæ fit per virtutem herbarum, radicum, florum, seminum, gummatum, de qua arte veteres & novi Philosophi maximè verò Hippocrates Cous, Galenus, Mesue, Neander, Rases, nullus verò in meliori ordine quam Avicenna scripserunt.

Alterâ utilitas chymia est colorum & vasorum vitreorum artificium.

Alterâ dicitur Mechanica seu Manufactoria, quam figuli exercent, qui vasa testacea conficiunt, & illa statim plumbo obducunt, quâ occasione plures apud illos mutationes oboriuntur, tam ratione formarum suorum vasorum quàm rerum mineralium, ex quibus varios in devitreationis usum parant colores. Simili industria Vitriarii utuntur, qui in furnis suis, metalla & alia mineralia in cineres pro vitrorum picturis convertunt, ut in Insula Marana propè Venetias sita, facere solent. Horum colorum inventores fuerunt Philosophi. Artis verò vitrum conficiendi inventor fuit M. Paulus de Longalla, practicæ verò ejus author fuit Magister Angelo Chirurgus.

Tertiâ utilitas Chymia est Transmutatio metallorum.

Tertiâ pars Artis, nostrum concernit magisterium, & vocatur Transmutatio metallorum, per quam ex simplicibus & imperfectis metallis, utpote Venere Jove Mercurio Saturno &c. bonum aurum & argentum præparatur. Cujus artis Hermetem pluri mi statuunt fuisse inventorem.

CAP. III.

Septem Objectiones contra artem Hermeticam institutæ.

1. Arg. quia Tyranni Ethnici non fuerunt extirpati.

Objectio. Raimundus Lullius in suo libro Vade mecum cap. 20. scribit. Non paganis sed Christianis hanc artem esse revelandam. Sed quilibet, contra Tyrannos in Veteri Testamento felici successu aliquid actum fuisse legimus. Hinc artem vestram, (de qua Philosophi vestri, unam partem istius medicinæ immensam Imperfectorum metallorum quantitatem, in aurum & argentum convertere jactitant) vanam esse arguitur. Cujus assertionis Raimundus Lullius quoque testis est in Testamento sui practica cap. de Multiplicatione.

2. Arg. quia nullus adeptus se fecit mundi Dominum.

2. Obj. Si aurum in immensa copia uti dictum fuit parari posset, Certè aliquando factum fuisset, ut aliquis artifex ad magnum dominatum aspirasset, & vel totum mundum vel partem illius

illius sibi subicere tentavisset, quod tamen nunquam factum, nec quicquam de simili historia in Chronicis libris legitur. Unde vos frustra laborare & aquam in mortario tundere vana quoque esse quæ de hac re libri vestri tractant est concludendum, uti sunt Florentinum studium, vel modus artis generalis, & Compendium quod incipit: Studio namque Florentino. Et quæ in margine extant, Ero solis pauperibus, & hæc scientia est nobis à Deo data. Item Hortulanus dicens. Qui habet hæc scientiam, habet thesaurum totius mundi.

3. Obj. Quod si hæc allegata vera essent, nemo pauper foret, divites enim qui has superfluas opes gratis haberent, pauperes quoque ditarent. Sed contrarium ubique terrarum decantatur: Nam divites per hanc artem bonis suis privantur, pauperes verò, planè, ut omnibus constat, miseri sunt. Ecce qualis hæc ars humani generis bonorum sit depopulatrix.

3. Arg. quia nemo esset pauper.

4. Obj. Vix ulla est ars cuius si sacer evolvatur Codex, non fiat aliqua mentio in eo, imò etiam Nigromanticorum Veneficorum & Sagarum, de quo grege magi Pharaonis quoque sunt: sed de hac arte Hermetica ne gry quidem auditur. Ideoque pro stultitia humana est reputanda.

4. Arg. S. Scriptura nullam hujus artis facit mentionem.

5. Obj. Si discrepantiam quæ circa hanc artem inter magistrum & discipulum est, examinaveris, clariùs quæ dixi patebunt. Arnoldus enim in Rosarii sui capite de dissolutione, ait. Mercuriū secundum Avicennæ doctrinam, prius sublimandum, & tūc demū in materiam primam reducendum. Et cum hac aqua corpora esse dissolvenda: De qua aqua secundum prædictam opinionem aliter judicari non potest, quam quod de Mercurio debeat præparari. Contrarium autem à Raymundo Lullio, Arnoldi de villa nova discipulo, asseritur. Cum dicit Mercurium communem vivum in hujus operis usum venire non debere, uti etiam in sua Quinta Essentia, distinctione 3. scribit. scio quosdam, qui illum ex trium herbarum succis per putrefactionem præparaverunt: & se magnum mysterium invenisse sibi persuaserunt, & etiam ipsum sublimaverunt, sed in magisterio nostro nullum effectum produxisse. Si quis verò Mercurium communem eò usque ducit, ut illum cum alio additamento in aquam reducat, quod cum phlegmate medii illius fieri potest, aut si aer suus ei in vas suum suppeditatur & novies per alembicum destillatur, tunc lumen perlarum habebit, quæ pars est de ipsarum corpore homogeneo, quod non accidit in Mercurio lapidis nostri. Præterea Lullius medium ex Individuis Mercurium præparandi subministrat, quæ sunt res indivisibiles, ut sunt vinum & sanguis humanus, & ut artistam attentiolem reddat subjecit, optimum esse Mercurium ex Individuis sumere. Unde concludendum est,

5. Arg. à Discrepantia authorum.

Raymun-

Raymundi opinionem non esse, aquam ex Mercurio communi factam, metallorum dissolutioni adhibere, quod tamen ab Arnoldo affirmatur. Quare miseri Alchymistæ manus date, principales enim vestri magistri, sibi ipsis contradicunt, unde artem vestram fraude plenam esse satis superque liquet.

6. Arg. ab
ignorantia
principiorum

6. Obj. Raymundi & Arnoldi libros magni quidem facitis, quasi absque illis & sine sublimatione sapientum, nulla vera & perfecta medicina haberi posset: sed inspicere quæso locum Raymundi qui ut in Anima artis suæ extat, sic ait. Ideò ignorantes, graviter errant, quia licet principia naturalia alicujus rei ignorent, nihilominus tamen cum metallis sine elementorum separatione veram practicam se exercere putant. Ex quibus quidam cum ex voto elementa dividere & sulphur Philosophicum obtinere nequeunt, vanam mixturam, sine ulla putrefactione, extractione & sublimatione instituunt, & nihil inveniunt. Discrepantia & contrarietas Mercurii totius artis, cum omni sua appendice ex Lullii cap. 52. patet. ubi opinionem de illo conceptam sic arguit. Nulla prorsus Alchymistarum habenda est ratio, nec illorum sublimationi & conjunctioni ulla fides adhibenda. Item cap. 55. Ex omnibus hætenus dictis clarè elucet, nihil veri sequi, si quis rem rectè considerat, quia corpus operis nostri in alembico non ascendit, sed ut mortuum in fundo jacet, unde Philosophus quidam ait. Ignorantium corpora in fundo sedent. Cum itaque ista hætenus allegata scripta sibi invicem contradicant, & hujus artis magistri in diversas trahantur opiniones, alter alteri contradicat nec certo nitantur fundamento, ideoque scripta illorum non tanti fieri, sed potius improbari & prorsus rejici debent.

7. Arg. quia
Lullius sibi
ipso contradi-
cit.

7. Sed non solum prædicti authores sibi contrarii sunt, verum etiam ipse Raymundus Lullius, si librum ejus de anima rectè inspicias, sibi contradicit, cum ait. Multi ignorantes cum vulgari aqua forti rem aggredi & opus in materiam primam reducere volunt, si verò libros Philosophorum legerent, hæc sapientibus contraria esse viderent. In practica Testamenti sui cap. 9. autem sic inquit. Accipe primò unam partem Quintæ Essentiæ D. vitrioli, & dimidiam partem Nitri, ut postea ex Alphabeto apparet: cum tamen omnibus constet, ex duobus istis ingredientibus aquam fortem præparari. Unde ex hoc capite videre licet, ipsum non aliarum quam aquarum fortium præparationem docere.

CAPUT IV.

Affertio speculativa veritatis operis Philosophici & responsio generalis ad objectiones precedentes.

PRædictæ objectiones non solum in artis Hermeticæ contemptum eunt verum etiam cultores ejus per illas turbantur. Sed munimenti loco cōsideranda sunt, quæ Arnoldus de villa nova in epistola sua ad Papam Bonifacium scripta, dicit; Omne quod crescit & nascitur, augetur, quod ex arboribus, fructibus, fruticibus & animalibus manifestum est; Ex uno grano fiunt mille grana, & ex una arbore mille rami & furculi: Et ex iisdē mille alii innumerabiles. Ex uno animali millenus numerus surgit & multiplicatur. Metalla quoque in terra nascuntur & in illa crescunt, ideoque etiam augentur in infinitum. De quibus ut brevibus rem absolvam scriptum est. Est una sola medicina, quod de Tertio ordine est intelligendum. Illa medicina, Unica vera certa, & pretiosus sapientum lapis, vel nobilissima & optima Philosophorum Medicina vocatur.

Affertio artis Chym.

Omnes res creatae sunt multiplicabiles.

Cum igitur ars sit vera & certa, ejus adversarii sunt ignorantes. Arist. in lib. Meteor. cap. ult. ait. Si argentum vivum fuerit purum, virtus sulphuris albi illud durum efficiet. nam in hunc finem Alchymistæ præparant Elixir ad album. Idem quoque dicit de sulphure rubro, ad faciendum aurum. Hortulanus, verba Hermetis Verum sine mendatio &c. hujus artis contemptoribus opposuit. Quæ Thomas de Aquino & Raymundus Lullius de hac arte in suis scriptis habent, nimis longum foret hîc recensere & examinare. Facile est demonstrare, sapientibus possibile esse imperfecta metalla in verum aurum & argentum transmutare.

Affertio artis Chym. à testimonio auctorum.

CAP. V.

Probatio transmutationis metallorum ab ortu ipsorum à simili, & opere naturæ in visceribus terræ.

Quædam res specificæ vocantur, ut est hominis forma. Et homines species speciei esse dicuntur. Aphricani enim sunt nigri Europei verò albi, qui tamen non nisi colore differunt, omnes enim ex Adamo orti sumus. Metallorum quoque est eadem ratio, nam omnia species speciei sunt, quia unum ortum habent ex una materia Sulphure & Mercurio, nec substantiâ sed colore

Ut homines solo colore differunt ita metalla.

colore tantum differunt, secundum ipsorum, vel majorem vel minorem puritatem aut impuritatem, in qua, pro ratione gradus ignis; à natura in terræ visceribus fuerunt cocta.

Morbi curabiles in homine & metallis.

Quod ex comparatione duorum hominum percipi potest quorum unus sanus, læto animo, & boni coloris; alter verò ægrotus est & contrario modo se habet; quorum uterque nihilo minus quo ad speciem suam homo est, morbus verò accidens tantum est. Quemadmodum igitur possibile est, ægrum hominem sanare, ita quoque morbosa metalla uti sunt Venus, Jupiter, Saturnus & Mars restitui possunt, ut sanis metallis auro & argento, scilicet similia fiant. Ex matre nostra communi quæ est terra; omnis generis res sanæ & ægræ nascuntur, ita ut ægras homo sanare possit. Nunquid metalla & aliæ res ex terra nascentes, impuritate sua scātent, ex quibus homo nitida & pulchra facit metalla? cur minus ergo ipsi possibile erit metalla ad altiore gradum elevate; & Venerem, Jovem, Saturnum & Martem; auro & argenro purioribus metallis æquiparare.

Natura perficit metalla imperfecta sua & arte.

Hoc difficile quidem factum est, & naturæ impossibile videtur; sed si artifex unum ex supra dictis potest, cur non & alterum poterit quoque. Si imperfecta metalla satis longo tempore in terra mansissent, tandem argentum & denique etiam aurum facta fuissent. Non reperitur argentum bonum, quod non etiam in se contineat aurum. Hæc est causa cur Philosophi dicant, non esse aurum, quod non prius fuerit argentum, & tandem per caloris coctionem in aurum conversum. Nam cum natura generat metallum, tunc intentionem habet illud perficiendi in aurum, sed per temporis brevitatem & obstacula alia impeditur. Quare argentum est naturæ aurum, sit enim tale per coctionem in visceribus terræ, ubi argentum de gradu in gradum usque in auri statum exaltatur. Hinc est quod una Argenti marca aut selibra, octodecim gradus, seu Karatas, interdum integram quartam, nonnunquam etiam duos lotones plus vel minus auri contineat.

Sic semper unum ex uno, & tertium ex duobus prodit, & sic consequenter. Unum enim tertium fieri nequit, nisi prius per duo tanquam per medium transiverit.

CAPUT VI.

Refutatio specialis VII. argumentorum, capite tertio contra artem Hermeticam alatorum.

Responsio ad Ag. primū. Jam ad objectiones supra allatas nobis est respondendum, inter quas cum pauperum iuvandorum & Turcæ debellandi mentio

mentio facta fuerit, sciendam est, nos ut rationem pauperum habeamus obstringi, quamvis absque arte Hetmetica esset, ut fidem nostram demonstremus & stabiliamus. Quicquid enim dives possidet, non suum est, sed pauperum, inquit scriptura, quod non tantum de pecunia sed de omni substantia ejus superflua, qua carere potest, est intelligendum. Præterquam quod paupertas effectus est peccatorum nostrorum, nam propter peccata veniunt adversa. Occasione Turcæ allegati, dicimus, quod ex sacra Scriptura constat, si populus Dei peccabat, statim castigationem Divinam cum pœna præstò fuisse, quod populus Dei non ignorabat, quare licet argento & auro se redimere voluisset, castigatio Domini tamen non emanisset. Nos quod attinet, si Turcam debellare animus est, alia quoque via rem aggredi nos oportet secundum illud quod dicitur, remotâ causâ removeretur effectus. Cùm populus perditionem & ruinam suæ terræ sibi imminere videt, à peccatis abstinere, coram Deo se humiliare, & gratiam petere; justitiam exercere; scortationes seriò prohibere debet, quod si fit, tunc Deus nos rursus in gratiam ut Ninivitas recipit: Sed argento & auro pœnam redimere est impossibile, Deus omnipotens plures alias liberationis vias habet, & Alchymicis opibus non eget, quas si Raymundus Lullius Eduardo regi, in immensa auri summa in illum finem subministravit, ut in Barbariam proficisceretur & totum illud regnum ad religionem Christianam converteret, res tamen non ex voto successit, quamvis se Deo rem acceptam & gratam præstare putarit. Nam præfatus rex multorum navium classe, Galliam appulit & illam sibi prius subjugare volebat, multumque sanguinis Christiani fudit, Raymundo verò se quamprimum domum rediret, Barbariam petiturum promisit & plus auri conficere jussit; Raymundus autem super hac re multo animi dolore affectus, & iratus ex Anglia se subduxit.

Sed ad illam objectionem pergo qua dicitur: Nullum exemplum extare quod aliquis artis possessor magnæ mundi partis dominatum appetiverit, quod tamen facile in effectum deducere potuisset. Ubi respondeo, proprium esse illius hominis, cui Deus hoc mysterium revelat & confert, ut proximum suum amore prosequatur, & tanto Dei dono non abutatur: Nam talem hominem, qui verus est Adeptus factus, Deus in terrenum & ecclestem introducit Paradisum quem in hisce terris videt. Tyrannum aut hominem impium Deus hujus doni participem non facit, coram quorum oculis absconditum manet. Cui verò Deus illud revelat, illi etiam benè collocandi gratiam largitur. Et si Deus paganis quoque hoc donum largitus est & etiam nunc largitur, intellectum quoque, Deum ex operibus suis cognoscendi, & mira-

Ad arg. secundum:

& mirabilem ac munificum datorem istum pro suo modulo laudandi simul ipsis impertit.

Ad arg. tertium.

Tertiò. Quamvis quidam qui recto & Philosophico tramite inceduat (de ignorantibus enim mihi non est sermo) aliquid pecuniarum in hos labores infumant, & per unius anni spatium ex errore commisso frustra laborant, grata tamen ipsis supervenire potest hora, quæ omnes expensas poterit compensare. Adde quod decem olei olivarum mensuræ & totidem Cophini carbonum (qui sumptus vix ad triginta florenos accedunt) te in extremā pauperiem non conijcient. Quod si quis potationi, ludo & aliis inutilibus rebus indulgendo, tot numos imò multò plures, citra bonorum suorum jacturam per annum impendit, cur non etiam huic sanitatis & divitiarum thesauro vacando, eosdem sumptus impendere vellet.

Præter dictos initiatos artis tyrones, etiam optimè experti artifices inveniuntur, qui multiplici studio sapientia & precibus hanc artem à Deo obtinuerunt, (sed tamen vix è millibus unus) quos verò hoc dono Deus ditavit, ii certo instinctu secretum occultandi moventur; Non enim pericula, quæ ipsis ab hominibus imminerent, ipsos latent: Nam qui thesaurum habet & illum conspiciendum gestat spoliari cupit.

Ad arg. quartam.

Quartò. Quod in sacris literis magisterii hujus nulla fiat mentio, verum est. Nam Scriptura sacra tantum ad animæ salutem, non verò ad aurum & argentum est ordinata. Divitiæ etiam instar generosi equi sunt, quem quilibet infessor regere non potest. Hinc CHRISTUS inquit. Camelum facilius in foramen acus intrare quam divitem in regnum cœlorum. Et aliis in locis væ super illos clamat. Adeò ut hæc ars non ad insipientes sed ad doctrinæ filios pertineat, hi enim cum modestia illa uti possunt, & Deum laudant eique gratias immortales agunt. Non quod sibi solis hunc thesaurum reservare sed alios quoque ejus participes facere velint, qui aliam animi intentionem habet, frustra quærit, Deus enim illi certè non est daturus.

Ad arg. quintam.

Quamvis Arnoldus cum aqua Mercurii communis solutionem facere jubeat: Raymundus autem dicat hanc non esse veram solvendi aquam, non tamen propterea sibi contrariantur. Non cujusvis est istam litem componere, & hoc Philosophorum dictum decidere. Non enim in rei substantia sed in verbis tantum discrepantia est.

SOLUTIO de qua illi loquuntur duplex est. Una subtilis, quæ corpora valdè subtilia efficit, de qua Raymundus in Testamento sui practica. Postmodum tu fili accipias. Multum etiam de illa loquitur in libello suo Vade mecum, incipiendo à 20. capite usque ad 33. cap. Altera solutio est conjunctiva aut copulativa.

Hoc

Hoc est cum aquam seu vegetabile, seu Quintam Essentiam per sublimationem Mercurii communis accipimus, per quam ope copulativæ istius sublimationis, unionem corporum acquirimus, qua nos tamen in hoc opere Philosophico nostro non utimur, quia multū temporis, & multam sublimationem requirit. De quo Raymundus in dicto libello Vade mecum ait, Accipe Mercurium & sublima.

SEXTO. Doctrinæ discrepantiam, quæ nobis objicitur non negamus. Fieri enim potest, ut quod unus hæc procedendi via obtinet, alius alia viâ quoque assequatur. Magnus enim & varius est labor, & quilibet opus suum cum hoc dicto concludit. Unus est lapis, una medicina, cui nihil peregrinum additur, excepto, quod superfluum ab ipso removetur. Et verum est quod sit unus lapis, qui est Sol & Luna, sicut in tribus viis cœlestibus patefaciemus. *Ad arg.
sextum.*

MEDICINA UNA. Hoc est metalla, quæ de sua potentia in actum deducuntur, vivificantur & per Quintam Essentiam eò adducuntur. Insuper metalla in materiam primam sunt dissolvenda; quod fit per Elementorum separationem, & per aquæ fixationem super terra; & per multiplicationem. Deinde per simplicem metallorum sublimationem, medio animarum suarum. Tertia via est, ut post calcinationem & solutionem corpus sepeliatur & imbibatur, per putrefactionem & destillationem. Utque hoc toties reiteretur, ut pars major & purior per alembicum ascendat, & terrestreitas sua retrò maneat. Hic tertiam viam oportet vos intelligere reducendi corpora in primam materiam; Nam corpora in primam materiam reducere est magisterium; Hinc dependent Lex & Prophetæ.

SEPTIMO. Quæ de aquis fortibus nobis objiciuntur illas videlicet in arte inutiles esse, & nihilominus à R. Lullio doceri, aliter accipienda sunt. Hoc modo enim differentiam inter aquas fortes sapientum, & vulgares ponit. Hinc enim in capite. Ignorantes & in cap. 5. Ista distinctio &c. ibidem ait. Ideo nostra aqua acuta ex his tribus figuris B. C. D. videlicet igne depurato, menstruo aucto, & Quinta Essentia conficitur. Ignis depuratus formam dat, & reliquæ tuæ literæ figuram & significationem. Nam aquæ de Sale sunt communes sine omni forma. B. Ignis depuratus in principio potestatem habet metalla putrificandi & vivificandi. Ideoque Raymundus cum aquas acutas rejicit, aquas fortes separationis intelligit, non verò sapientum aquas. *Ad arg.
septimum.*

CAP. VII.

DE REVELATIONE TRIVM SECRETORUM. Ne post hac contemnantur sapientes.

PRimò illud Philosophorū effatū benè considerari debet, cum dicunt. Si inter mille artistas unus solus ad artis cognitionem perveniat, sufficere: cujus dicti ratio est, quia hisce temporibus eodem studendi & laborandi zelo quo veteres, nemo fertur. Nam hoc nunquam fiet, quod quilibet sutor vel sartor, libris Philosophorum legendis operam sit daturus, & artem inventurus, qui nunquam studia tractare didicerunt. Hæc res enim ad illos tantum pertinet, qui latinam linguam callent & in sapientia ac artibus naturalibus sunt experti.

Quidam quærunt in argento vivo vulgari, quidam in marcaffitis, quidam in arsenico & sulphure, quidam in urina, in alumine, in sale, & valde multi in nitro. Quidam in sanguine, quidam in stercore, in ovis & animalium ungulis. Quis omnia potest recensere? imò molestum est etiam indicare.

I. Secretum
est materia
lapidis vide-
licet aurum.

Ad refutandum omnes istas res absurdas, palàm dicimus Veram materiam nihil aliud esse, quam ignem auri, quia in aliis hoc semen reperiri nequit, quia in Genesi dicitur omne simile generat suum simile. Hermes inquit, Pater ejus est Sol, mater verò Luna. Avicenna ait. Non reperitur sulphur simile, aut semen, quod imperfecta metalla reddat perfecta, quàm illud quod aurum & argentum in se continent. Hoc testantur omnes sapientes. Hortulanus, Rases, Geber, Avicenna, Arnoldus & Raymundus qui cum practicam suam inchoant, semper auri & argenti mentionem faciunt. Raymundus in suo Quæstionario ait. Quæ est ratio ignis ad suum calorem, eadem est ratio auri ad aurificandum, & argenti ad argentificandum.

II. Secretum
est Q. E. ve-
getabilis.

2. Alterum hujus artis secretum est Quinta Essentia vegetabilis, unde quidam inducti fuerunt, ut loco aquæ acceperint Mercurium vulgi: Nitrum, Cinnabarim & alumen. Quæ res quamvis ad faciendam calcinationem bonæ & idoneæ sint, tamen duo luminaria scilicet Solem & Lunam vivificandi potestatem non habent. Non enim sunt verum agens, quod ad hoc patiens requiritur. Undè nulla sequitur perfecta actio, multo minus multiplicatio seu augmentatio vel penetratio. Quemadmodum homo omnium animalium est nobilissimum, & non nisi cum suo simili congregitur & se unit: Ita quoque aurum ex omnibus mineralibus nobilissimum, cum suo simili tantum permanenter unitur. Nam ignis cætera mineralia omnia consumit,

mit, non verò aurum. Hinc nostra Quinta essentia ei simillima est, & commoda cum qua uniatur. Nam cæteræ aquæ omnes quantumvis preciosæ & rectificatæ, formam & semen auri destruant. Quinta verò Essentia nostra illud in sua virtute auget, qualis illa fuit, cujus in sequenti historia fit mentio.

Q. E. multiplicat aurum in virtute.

Cum Romæ essem, reperta fuit in terra pyxis plumbea, & in illa vasculum vitreum optimè munitum & clausum, quo aperto tam suavis odor prodiit, ut astantes obstupescerent, & de vegetabilitate aurifica fecerimus conclusionem. Sicuti in secretis nostris docebimus, quod solum aurum in quinta essentia nostra, non verò in aliis quoque aquis, vegetetur. In quibus aurum fit pejus. Aliæ enim aquæ aurum corrumpunt, & destruunt, non verò nostra Quinta Essentia. In qua quantò magis coquitur & destillatur, tantò fit perfectius, & in virtute sua vegetativa augmentatur & multiplicatur. Ideoque nulla aqua auro melius convenit quam Quinta Essentia nostra.

Historia.

Ut autem nihil eorum quæ in hac arte scitu sunt necessaria omittam, quænam sint quatuor Essentialis fundamenti artis Columnæ, paucis recensere.

Quatuor Columnæ fundamenti Essentialis. Cohes.

Prima Columna est CAHOS nostrum, quod est congeries quædam omnium rerum Elementarium, vegetabilium scilicet mineralium & animalium. Aded ut ubi nulla intercessit separatio Elementorum, ibi adhuc est horum omnium conjunctio. Ideoque Artista finem hujus artis considerare debet, quidnam illud sit quod aurum & argentum generat: Alius quoque animo reputare debet, impossibile esse cum alia materia aurificare & argentificare, quam cum auro & argento.

Hæc sunt principia & fines hujus artis. Et quia impossibile est aurificare & argentificare absque vegetativa & motu, sequitur menstruum vegetabile esse apprimè necessarium: quod est medium inter principium & finem. Sic videre poteris, in hoc Chao esse mixta, & in eo destructa elementa aureæ & argentæ materiæ, & menstrui nostri vegetabilis quoque. Non autem credas quod iste liquor cuncta madescat.

Menstruum vegetabile necessarium est ad artem.

ALTERA COLUMNÆ. Prima forma est artifex, qui partes principales movet aut formas illarum, ut de potentia in actum veniant, cum quibus in substantia alterius agit.

TERTIA COLUMNÆ. Prima materia est Potentia cujuslibet principii ad operandum in altero principio. Unares ergo est, ex qua facimus menstruum nostrum resolutivum, quod resolvit metalla, ad quod requiruntur perfecta media & vegetabilia, quæ menstruum nostrum acunt.

QUARTA COLUMNÆ. Hic observandum est menstruum esse vegetabile & Minerale. Nam menstruum vegetabile est a-

qua ardens rectificata & acuta facta à vino orta cum qua naturaliter metalla solvuntur. nempe in menstrui hujus succo vegetabili, in quo metalla extrahuntur & dissolvuntur.

Superius & Inferius Hermetici.

Omnes res naturales in terra existentes, per illas reguntur quæ supra nobis sunt, hinc enim Hermes dicit, superiora esse, sicut inferiora. Per superiora tu Quintam Essentiam, & per inferiora, Elementa intellige: Hinc quilibet dicere potest, quod elementa nullâ pollent virtute absque Quinta Essentia à qua reguntur. Quod in lapide nostro satis patet, aurum enim per se nullam habet nobilitatem, nisi ope & virtute nostræ Quintæ Essentiæ illam adipiscatur.

Cur opus Ph. vocetur Microcosmus.

Hic observandū est, omnes artifices naturales hoc artis hujus opus vocasse Parvū mundum. Et simul indicare voluisse, se eundē ordinem qui in magno mundo viget, etiam observare in parvo, ut per hæc media naturalia, ad finem naturalem pervenire possint.

Aurum est vegetandum.

Unde necessariò sequitur, quod Elementa Solis (vel auri) oporteat moveri, si secundum ordinem naturalem procedere volunt. Hinc est quod lapientes dicunt, quod, Aquam cœlestem novisse; quæ corpus nostrum in spiritum redigit, summum artis est mysterium.

Aqua Ph. cognitio est secretum.

Inter omnia vegetabilia, unum est quod ex vegetabilibus præparatur, nobilissimum & optimum. Ex hac una re quintam essentiam suam parant sapientes, quæ est lapis noster occultus.

Tres minere.

Deus optimus maximus tres mineras creavit; quarum prima est ex rebus mineralibus aurum scilicet, altera vero argentum, & tertia est ex rebus vegetabilibus uti est gramen. Cum Arnoldus de villa nova ad Papam Bonifacium scribens inquit, quod ad venerem amalgamatam multum aquæ vitæ addi debeat, id est, Mercurii vivi, vegetationis gratiâ, tunc simplices hic Mercurium

Mercurius v. non est aqua Ph.

communem vulgi intelligi putant, quod tamen ita non est accipiendum. Nam in Rosario dicit expressè de sulphure, pinguisimum sulphur & Mercurium in hac arte non esse idoneum. De hac re Raymundus in suo Quæstionario, aurea ista verba sequentia ponit. Magisterium &c. Lapis noster est aqua ardens, perfecte rectificata, à vino orta (per quam corpora nostra calcinantur, solvuntur, putrificantur, purgantur, & elementa separantur,) & per mirabilem virtutem Solis attractivam elevata.

Lapis Ph. est aqua ardens.

Qui verò aliam putant aquam, illi nunquam bonum finem assequuntur. Sed de his satis.

III. Secretum est. Vno Q. E. cum auro, vel argento.

TERTIUM SECRETUM artis summum, scitu necessarium est. Quomodo videlicet hujus Quintæ Essentiæ spiritus & per quam rem mediam cum duobus magnis luminaribus Sole & Luna, id est auro & argento conjungere debeas. Nam hoc te scire cupio, spiritus cœlestes cum corporibus terrenis & elementari-

bus nun-

bus nunquam posse conjungi sine medio suorum secretorum: quod præparatur ex arcano nostro Mercurio sublimato, qui prius cum dulcedine se conjungit in se ipso, & oleum de duabus rebus externis accipit. Alterum, est medium seu salus spiritus, corpus in unum conjungens: Ex quo nostra Quinta Essentia jucundam facit Harmoniam, & hoc oleum tantum de spiritu cœlesti ei confert, quantum ei debetur per propriam & naturalem unionem in primo principio sui ortus, quod etiam Hermes indicat, cum ait Superius esse sicut inferius ad miracula faciendum. Quare hoc oleum aut succus magnam habet concordantiam & amicitiam cum spiritu cœlesti, & corporalibus rebus ferè assimilatur quâ tum ad elementa attinet, uti sunt aurum & argentum. Ideoque sine ipso ad veram perpetuam medicinam, neque in primo, secundo aut tertio ordine nemo pervenire potest. *Superius & Inferius Herra.*

De hoc Mercurio sublimato seu oleo, nulli magistro artis licet loqui, quàm in occultissimo sermone, aut metaphoricis figuris, quare etiam æquum non est ut nos plura de illo verba faciamus. Sed remittimus te ad illud caput sequens, quod de hac re tractat & ad Alphabetum nostrum, ex minera ejus desumptum ope scilicet destillationis, purificationis, calcinationis, vivificationis, sublimationis & solutionis in sua aqua & humido. In hisce verbis totus modus & integer labor, duo luminaria de potentia ad actum & vegetationem deducendi est comprehensus. Ecce nunc multa mysteria tibi revelavimus, de quibus, hæcenus dixisse, nunc sufficiat. *Oleum Philos.*

APPENDIX THEORICA

pro meliore præcedentium Declaratione.

Definitio Alchymie.

ALCHYMIA est ars administratoria in hoc excellenti magisterio, per quam & media necessaria (ut sunt Fornaces, vasa, mensuræ & ignes ordonati) perficitur nostrum cœlum vegetabile & minerale: Et nos Mercurius gloriosus sublimatur, quem de sua terra aut massa confusa extrahimus & deindè per ignem simplicem ad medium & naturam cœlestem, circulationis ope reducimus, ad secundum verò mediū per sublimationē. Adcō ut per ista media naturalia & convenientia nos formemus illum, & faciamus illum prodire ad dignitatem cœlestem: Per hoc cœlum & Mercurium sublimatum elementa luminarium elevantur ad verissimam vegetationem &

nem & depurationem, adeò ut postea, per hæc luminaria actua-
liter incipiant argentificare & aurificare metalla imperfecta, &
congelare Mercurium vulgarem cum transmutatione perfecta.

Definitio Elixirii.

Elixirium est substantia corporum metallicorum, quæ corpo-
ra in se continent suos Mercurios post Exuberationem. Philoso-
phi lac virginis vocarunt. Qui Mercurius sive animæ habent
proprietaem, corpora calcinata & dissoluta in veram medicinam
(id est in lapidem Philosophorum omnium Philosophorum)
transmutandi. Omnes operationes quæ prius sunt sunt com-
munes, sed post Elixirii compositionem Philosophicæ dicuntur.

Definitio Lapidis Ph.

L. P. Est substantia composita ex purissimo sulphure depurato,
maximè vero Solis & Lunæ deductorum de potentia in verum la-
pidem Philosophorum, per mixtionem fermentationis; Et ligans
indissolubiler suum fermentum, cum reiteratione propriorum
suorum elementorum.

DECLARATIO

De oleo philosophorum, de reductione triplici cor- porum in primam materiam & de discrepantia eius inter Philosophos.

Diversæ sunt viæ ad scopum magni operis perveniendi, vide-
licet per mineralem, vegetabilem & animale. adeò ut si
aliquis artista hujus magisterii veritatem per unam dictarum via-
rum invenit, tunc sibi persuadeat, aliam procedendi viam non
dari, & sententiam Philosophi confirmare conatur, qui dicit la-
pis unus, medicina una, cui nihil aliud additum extranei, nisi quod
superflua remouentur. Nos hoc verum esse dicimus. Lapis unus
enim est Sol & Luna, ut in revelatione trium Secretorum infra di-
cemus. Medicina una, sunt duo illa metalla de potentia in actum
ad vegetationem deducta, idque per primi nostri motoris, vide-
licet per olei secreti ex Mercurio nostro sublimato facti, virtu-
tem: Quod oleum est aqua & cœlum vegetabile exuberatum
nostræ mineræ & terræ nigræ, per philosophos absconditæ.
Illud oleum seu aqua divina de quibus extremitatibus participat,
& vocatur Mediator & anima metallorum sicuti etiam infra di-
cemus: Sine cujus opera impossibile est procedere ad aliquam
compositionem generalem aut particularem, ut ad scopum desi-
deratum perveniamus. Quantum ad illud. Cui nihil additur ex-
traneum. Nos in capite de Revelatione trium Secretorum
proba-

*Oleum Ph. est
Mediator &
anima metal-
lorum.*

probabimus. Quintam essentiam & aquam Mercurialem (quæ est nostrum cælum vegetabile) rem extraneam non esse, sed cum Sole & Luna convenire. Cæterum Philosophi omnes in hoc textu conveniunt, qui dicunt. Nisi quod superflua remonentur. Possibile autem nobis est, per plures vias superflua removere à prædictis metallis & ea ad veram vegetationem adducere, & fætidas terras ex ipsis extrahere. Sic etiam nos oportet facere cum nostro Mercurio, primæ compositionis naturæ, videlicet cum terra minerali occulta Philosophorum, & ex ipsa per secretam exuberationem extrahere materiam primam, quæ est lac virginis & sua aqua viva vegetabilis, aliàs à nobis vocata Mercurius & primus motor, ut cum illa possimus metalla reducere ad veram vegetationem.

Plures viae removendi superflua.

Pro majori Declaratione hujus rei, sciendum est, Nostrum Magisterium in tres partes principales esse distinctum. In dissolutionem Separationem & Unionem.

Tres partes Magisterii.

Est autem magnæ necessitatis omnia supra dicta corpora in primam materiam reducere, videlicet in aquam, sicut Philosophus in fine suorum meteororum præcipit, quæ reductio, physice & quidem tribus modis potest fieri. Quorum primus est separatio & Rectificatio quatuor Elementorum, quæ de prima materia separamus, seu aqua divina nostri primi motoris prius exuberati, & etiam de omnibus metallis perfectis & imperfectis, & deinde per fixationem aquæ super terra calcinata & separata procedendo, & metalla prædicta per secretam sublimationem in sal & sulphur naturæ purissimum reducendo.

Reductionis seu dissolutionis modus triplex.

1.

Secundus modus est, cum post simplicem animæ aut Mercurii metallorum exuberationem per menstruum physicum factam, & post calcinationem & præparationem suarum terrarum, per unionem dictarum animarum & fixationem ipsarum & per istam physicam secretam sublimationem reducimus supradictum corpus in sal & sulphur purissimum naturæ, prout in praxi Arboris Philosophalis ostendemus.

2.

Tertius modus seu medium, aut via est utilior & facilior, cum post factam calcinationem vulgarem & physicam, prædictorum corporum, ea dissolvimus cum menstruis vegetabilibus, & animalibus quibus per pondus duorum, conjuncta sit virtus & corpus nostri primi motoris, videlicet argentum vivum sublimatum, sive vegetabile, animale aut minerale sit: Item cum post dissolutionem metallorum Physicam factam, prædicta metalla in humum & distillamus eò usque donec virtute reiterationum continuarum, prædicta corpora tota, aut maxima pars ipsorum, per alembicum in forma homogenea transeat, per revolutionem æream, cum dictis mensuris in aquam clarissimam, quæ corpo-

3.

ra in fundo suas terras damnatas relinquunt. Hac ratione intelligere poteris, tertium modum reducendi metalla in primam materiam scilicet in aquam & corpus homogeneous.

De discrepantia authorum. de reductione in primam materiam.

Cum autem nobis incumbat intentionem omnium veterum & modernorum Philosophorum ex schola Philosophiæ in medium producere, clarè nobis patet. Nullam inter ipsos discrepantiã esse de materia propria, sed solummodò de primo motore suo videlicet de nostro Mercurio secreto sublimato, quem mediator noster cum vegetabili producit, & quod omnes Philosophi cum minerali & animali ad unum eundemque scopum pervenerunt desideratum. Unde omnis differentia, quæ secundum opinionem omnium Philosophorum naturalium inter illos esse potest (ut sunt Plato, Aristoteles, Avicenna, Rases, Geber, Arnoldus, Raymundus L.) alia non est, nisi de medio reducendi metalla in primam materiam. Reductio autem illa per quemlibet ex tribus jam supradictis modis fieri potest, adeò ut sint perfectio omnium mediorum Physicorum, cum quibus prima materia metallorum perficere potest excellentissimum Magisterium Philosophorum, ubi notandum, quod Doctor noster Lullius postquam corpora metallorum calcinata & putrefacta dissolvit, hanc operationem vocat primam partem dissolutivam. Deinde sequitur divisio & rectificatio Elementorum, per quam illa depurat & Mercurium Philosophorum (id est primum elementum omnium elementorum separatorum prædictorum) cum terra metallorum purificata & calcinata conjungit, & per viam secretæ sublimationis nostræ, metalla hunc in modum, disposita in primam materiam reducit, per primum modum ut scis. Sed cum animus est reducendi metalla in primam materiam per secundum modum, tunc viam istam imperfecta metalla reducendi, in tertia parte hujus Elucidarii in medicinis secundi ordinis, invenies descriptam. Quæ primæ materiæ dictorum metallorum imperfectorum reductio R. Lullii est, qui in libro de quinta Essentia hanc causam concludit per pulchram sententiam in parte ultima capituli, libro primo Vade mecum dicto. De numero Philosophorum: & solvit conclusiones omnes, tam nostras, quàm eorum omnium qui de hac facultate scripserunt & scripturi sunt dicens. Multæ sunt conjunctionũ & præparationum viæ ad unum finem & ad unum effectum, quas videre poteris per totam Magisterii latitudinem. Et secundum istas quas tibi dedimus operationes multas alias facere poteris ad libitum tuum, modò intelligas magisterium, videlicet reducere prædicta metalla in suam primam materiam, quia hinc dependent Lex & prophetæ.

QUÆSTIO

*Cur de mille ne unus quidem fiat
adeptus.*

SENTENTIA illa universalis quæ omnes artistas in admirationem rapit, nobis examinanda erit, cum dicitur. De mille ne unum quidem ad hujus scientiæ cognitionem pervenire. Ad quod respondetur. Quod homines hujus seculi, animum non habent in scientiis laborandi, ut Patres nostri olim fecerunt. Deindè etiam dicimus. Secreta hujus scientiæ non omnibus fieri manifesta in primis verò iis qui exiguam habent scientiam & praxin, sicuti hodierno die plurimi inveniuntur.

*De tribus Secretis seu causis Errorum qui circa
Magisterium committuntur.*

DUM secreta consideramus circa quæ Ignorantes semetipfos sapissimè deceperunt tres reperimus hujus rei causas secretas. Prima est Ignorantia veræ primæ materiæ, ex qua hæc medicina componitur Elixirium vocata. Quidam indocti hanc veram materiam in argento vivo vulgari reperturos crediderunt. Quamvis autem in ista gloriosa minera & corpore, vera materia hujus compositionis lateat, procedens mineraliter, cum mediis in exuberatione aquæ cœlestis & divinæ contentis (quæ aqua prima est ejus materia) ad reducendum illam ad naturam quintæ Essentiæ, uti in Violetta nostra dictum est, & post quintam essentiam mineralem in sulphur purissimum ut scis, Cum qua materia, quæ cum metallorum materia benè convenit, cum materia argenti vivi unita, ad finem tam valdè desideratæ compositionis pervenimus. Nihilo minùs tamen si quis aquâ argenti vivi vulgaris, sine mediis, quæ nos intelligimus, uti velit, is audiat. Hanc aquam non esse nostræ considerationis, quæ non sine ratione ab omnibus Philosophis est reprobata. Quidam alii primam istam materiam, in quibusdam marcaffitis arsenicis, sulphure, alii in vitriolo, alii in diverso alumine, alii in nitro, sale communi sanguine humano, urinis, salibus & aliis rebus quæsierunt. Sed nos cum sententia omnium doctorum artistarum dicimus, materiam nostri benedicti lapidis esse purissimum Solem & purissimam Lunam quod si aliud subiectum esset, & in aliis individuis hæc species inveniretur, sequeretur, speciem non habere proprium semen in semetipsa. Quod præsuppositum non posset stare in ordine naturæ.

Primum secretum Ignorantia materiæ.

Aqua Mercurii v. non est aqua Ph.

A materia Ph. aberrantes.

Hoc autem fundamentum verum esse Genesis docet, videlicet ut unum quodque, sementem produceret secundum speciem suam. Deinde Aristoteles etiam vult, ut omne simile generet sibi simile. Avicenna insuper ait. Non reperitur tale sulphur super terra hoc est semen ad transmutandum corpora imperfecta, nisi illud quod habet in se Sol & Luna. Post hos omnes ceteri Philosophi hanc opinionem amplectuntur, sicuti sunt Hortulanus, Rases, Geber, Arnoldus, & R. Lullius. Cum doctores isti praxin suam incipiunt, in capitibus suis semper dicunt. Accipe aurum & argentum. Inspice etiam Raymundum, qui in Quaestionario suo hanc veritatem probat dicens: hoc autem vult definitio principii: Quoniam sicut ignis se habet in calefaciendo ad omnia, sic aurum in aurificando, & argentum in argentificando. Sic igitur primam nostram partem concludimus cum istis rationibus manifestis, per quas primam causam secretam à nobis promissam manifestam fecimus, cum qua si physicè procedas, securus esse poteris, te nullo modo cum auxilio divino erraturum.

*Secundum
Secretum
Q. E.*

Secundum secretum nobis considerandum est, ut cognoscamus & benè intelligamus Quintam essentiam coelicam, de vino tractam, aliàs coelam vegetabile Philosophorum appellatam. Ignorantes quidam hujus loco acceperunt aquam argenti vivi vulgaris, Salis nitri Ciunabryi & aluminis. Quæ aquæ licet satis bonæ sint pro quibusdam calcinationibus, tamen tales vulgariter factæ aquæ virtutem duo luminaria Solis & Lunæ vivificandi non habent. Nos hoc fundamentum contra ignorantum opinionem probamus. Ideoque Mercurius aut aquæ cum quibus luminaria de potentia in actum ad vegetandum deducere debemus, aliud nihil sunt, quàm Quinta Essentia coelica de vino tracta, aliter. Coelum vegetabile Philosophorum appellata. Id quod tribus rationibus probatur, quarum prima est

1. Ratione Veritatis Correspondentis.
2. Ratione Vegetationis.
3. Ratione Omnis Naturalis, quantum admirabilem istam compositionem attinet.

*I.
Agens debet
habere pati-
entem aptam.*

*Generatio
monstruosa, fit
ex specie dissi-
mili.*

Quo ad primam Rationem, quæ primo nritur fundamento, nos videmus in rebus naturalibus. Nisi agens agat in patiens, non posse inter illa sequi perfectam actionem. Exempli gratia, si homo cum bruto quodam animali carnaliter coeat, tunc non potest ex conjunctione ista sequi perfecta actio, & raro accidit ut talis operatio locum habeat, & quamvis natura operaretur horribile tamen monstrum inde generaretur quod accidit propter differentiam specierum animalis rationalis & irrationalis.

De hac igitur divina Compositione dicimus, quod, cum volumus

lumus ut aurū & argentum naturaliter multiplicent, opus est ut in iis virtus vegetativa aperiatur, quæ illa metalla de potentia in actum ducat, & cum inter omnia mineralia hæc materia maximè idonea sit, (cætera enim metalla omnia in examine ignis comburuntur) perfecta indè sequitur actio in Compositione, quæ nobis cum ipsis est patranda, ut cum nostra Quinta essentia conjungatur, quia illa est vinum vivum, videlicet corpus in dignitate correspondens & simile auro. Hoc indè cognoscitur, quod communiter in experientia videmus, omnes aquas artificiales semper ad corruptionem suæ formæ tendere, & parvo temporis spatio corrumpi cum destructione suæ formæ, Cum tamen nostra quinta Essentia effectus planè contrarios præstet, quia semper multiplicat in virtute, & in se conservat omnem formam vegetativam in suo ventre collocatam cujuscunque etiam sit individui. Pro confirmatione, ultra nostram experientiam, sit historia sequens. Cum Romæ essemus occasione structuræ alicujus ædificii repertum fuit vaseulum vitreum benedicta hac substantiâ plenum, cum vitrea substantia clausum. Cujus orificium erat aureo & plumbeo operculo munitum. Hoc vas vitreum in alio vase plumbeo erat inclusum. Ex numero qui insculptus erat apparebat illud per 848. annos sub terra latuisse. Cum apertum esset tam suavis odor indè prodiit, ut omnes astantes vicini in summam admirationem fuerint rapti, quod clarè demonstrat prædictam quintam essentiam auro similem esse, quia movet auri virtutem vegetativam & illam de potentia in actum ad vegetandum adducit, quod cum alia aqua præstare est impossibile. Nam sicuti nullum aliud metallum ab igne potest esse immune præter solum aurum, Ita etiam inter omnia vegetabilia, nullum est immune à corruptione præter nostram Quintam Essentiam vegetabilem.

*Similitudo
inter Q. E. &
Aurum.*

*Historia Ro-
mana.*

Secunda Ratio per quam veritatem nostram probamus à vegetatione est desumpta quæ inest in hoc divino subjecto, de qua facultate nec Veteres nec novi Philosophi dubitant, sed hanc regulam universalem fovēt. Quod aurum & argentum in Potentia, sit virtus Vegetativa sicuti supra probavimus. Raymundus L. plurimis in locis, maximè verò in libro suo de Quinta Essentia inquit. Quod vegetativa auri, per omnes auri partes existit, itaque aurum quod vegetativum erat in potentia postquam est deductum ad actum, actualiter existit. Per quod suffragium clarè patet, quod in auro vera virtus vegetativa in potentia reperitur. Unde sequitur necessariò, illam in actum deduci debere per mediam vegetativum, prout idem Lullius inquit. In Definitione principiorum in prima quæstione quæstionarii sui, cujus initium est. *Utrum Ens Alchymicæ sit, ens reale, an sit figmentum?* Hanc quæstio-

2.
*In auro est
virtus vege-
tativa.*

quæstionem solvens inquit. Nam Alchymia finis est autificare & argentificare, & secundum istius finis conditionem demonstratur Alchymiam esse Ens reale, & non figmentum, quia habet esse compositam ex auro argento & menstruo vegetabili & paulò inferiùs addit. Hoc quippè coarctat definitio principii, quoniam sicut ignis est principium calefaciendi, sic aurum aurificandi & vegetativa vegetandi. Cum igitur finis sit Alchymia aurificare & vegetare, oportet esse compositam ex auro, argento & vegetativa. Major practica istius sat est probata ut clarè appareat, necessarium esse, ut de virtute Quintæ Essentiæ nostræ aliquid ingrediatur, quæ illa est, quæ Potentiam auri in actum ad vegetandum adducit, sine qua nihil unquam fiet. Minor autem probatur, quia virtus vegetativa solummodò est in Quinta Essentia viva vegetabili supra dicta, & nullo modo in aliis aquis. Ratio in promptu est. Quanto plus enim aliæ aquæ distillantur, tanto peiores fiunt & virtutem suam perdunt, & brevi temporis spatio corrumpuntur. Nostra autem Quinta Essentia & cælum vegetabile circulatum, quanto plus distillatur, tantò fit perfectior, & suam virtutem, & fortitudinem vitæ vegetativæ augmentat, & fit naturæ cœlestis & incorruptibilis. Idèò impossibile est, Divinam istam compositionem facere, ex aquis mineralibus absque virtute vegetativa nostræ Quintæ Essentiæ, ut Raymundus ait in tractatu 7. rotarum, dicens. In ipso passu cognoscit intellectus, quod Alchymia est impossibilis absque vegetabilibus. Et in tertio de Quinta Essentia quæstione 24. Volens monstrare Divinam istam medicinam seu lapidem, còpositam esse ex corporibus perfectis & vivo menstruo vegetabili, dicit. De quo est ignis noster, benedicti Lapidis? Est de igne Essentiali metallorum perfectorum & de igne Essentiali vivi menstrui nostri vegetabilis. Ex quibus componitur vivus ignis, qui in instanti convertit omnia metalla imperfecta in metalla perfecta, juvante se digesto igne cum potentia viva vegetativa. Quare concludimus, nullam aquam verà materiæ auri convenire posse, quàm vivam & cœlestem quintam essentiam ad vegetandum.

3.

Tertia Ratio nostræ assertionis in ordine naturali consistit.

Ordo naturalis.

Hæc enim quinta essentia felicitatem humanam quoad divinam istam compositionem promittit. Primum omnes Philosophi dicunt, causas superiores movere inferiores, ut sunt Plato, Aristoteles & Hermes, qui unanimiter hoc sentiunt, quod videlicet corpora superiora moveant & gubernent corpora inferiora. Princeps Philosophorum etiam dicit. Est autem iste mundus continuò ex necessitate inferiori, superioribus actionibus suppositus, ut omnis virtus inde gubernetur. Per virtutem superiorem intelligit cœlos, nostra autem quinta essentia nihil aliud est, quàm

Superiora agunt in inferiora.

VIRTUS

virtus ipsorum. Et per virtutem inferiorem, quatuor elementa inferiora nostræ medicinæ intelliguntur. Quare secundum Philosophos concludimus, inferiora ista elementa nostræ medicinæ esse in dicto auro, & nostrum primum motorem quoque, sive mineralis, sive animalis aut vegetabilis sit, sine quibus elementis, nunquam motorem istum haberemus. Si videlicet ista elementa non moverentur; & virtus potentialis vegetativa, per quintam essentiam nō excitaretur, sine cujus medio seu auxilio impossibile foret artistæ, aliquod emolumentum obtinere. De quo cœlo vivo Raymundus in tertio lib. Quintæ essentiæ capite Cœlum & Mercurius noster: inquit. Nam cœlum nostrum habet proprietatem spiritus incorruptibilis, qui est tanquam ejus anima, & habet in se conditiones corporis, generans & produciens semen tanquam foemina, & in hoc differt ab aliis Principiis. Etiam est sensuale, quia per sensum attingitur, nempe per visum, gustum & odoratum, ut dictum est in prima distinctione in capite quod incipit: Præterea est principium movendi scilicet corpus, sive forma: & paulo infra, ubi prædictum cœlum vivum persequitur, dicens. Et in isto passu cognoscit intellectus noster, D. habere proprietatem vegetabilem, cujus similitudinem transmittit in R. vel S. scilicet in sulphuris naturam, quod est spiritus metallorum, sive lapis aut Venenum transformans, secundum significationem Raymundi, quam significationem Alphabeti Figuræ aioris Philosophicæ tribuit, & in illa, de figura Quintæ Essentiæ, dicens hanc sequentem sententiam. Sicuti vegetativa matris vel nutritricis transmittit suam similitudinem in filium quem generat, quam proprietatem filius retinet, sicut noster Mercurius. Intentio Philosophi est demonstrare, quod sulphur aut lapis Philosophorum aut Venenum suum transformans accipit totum suum beneficium vegetativum per excitationem vegetativæ, quæ est in hoc divino cœlo vegetabili. Notandum autem est sulphur, Venenum, aut lapidem nihil aliud esse quam Mercurium nostrum secretò sublimatum, videlicet terram nostram sulphuream Mercurialem, nostram aquam cœlestem Mercurialem, quæ ab omnibus Mercutialistis Mercurius sublimatus vocatur. Qui mediator & compositio est hujus medicinæ, in materiam primam & cœlum vegetabile redactæ. Idem author in continuatione suæ doctrinæ dicit. Et etiam cognoscit intellectus, quod metalla dicta R. vel S. proprietatem retinent, cum qua exrendunt similitudines suas in substantiis ad extra, transmutando dietas suas substantias in suam speciem, ratione cujus ipsum nominamus Mercurium vegetabilem & etiam quia ex vegetabilibus est extractus. Idem in fine dicti capitis de novo dicit. Et etiam cognoscit intellectus, istud principium esse tanquam mulierem concipientem masculum semen & parientem in altera forma & virtute;

*Q. E. est spiritus
tualis.*

*Q. E. sive cœ-
lum dicitur
sensuale.*

*Simile a ma-
tre vel nutria-
ce.*

*Sulphur Ve-
nenum lapis
sunt Merc.
sublimatus
Ph.*

*Mercurius
sublimatus
mediator est.*

Lap. Ph. par-
vus mundus.

quàm erat in initio. Hæc operatio ab omnibus Philosophis vocata fuit, parvus mundus, ut manifestarent doctrinæ filiis, Philosophos per ordinem naturalem ad scopum desideratum pervenire posse. Undè necessariò concludimus, quod elementa hujus lapidis, auri videlicet, debent moveri per virtutem quintæ essentiæ vivæ & cœlum vegetabile supra dictum, quam tertiam rationem satis probavimus & demonstravimus. Pro majori tamen rei confirmatione auctoritatem Principis hujus artis adducam, qui cap. 14 de aqua hac cœlesti ait. Est autem secretum artis, aquam cœlestem & gloriosam de qua supra diximus, novisse, quæ corpus nostrum vertit in spiritum & cap. 83. ulterius inquit.

Tres minera.

Aurum &
argentum
Vitu
Apis.

Veriuntamen creator cœlestis altissimus, creavit tres mineras. Inter mineralia est una scilicet Solis & Lunæ. Inter vegetabilia est Vitis. Inter animalia, est apis. Deindè etiam Arnoldus ad Papam Bonifacium de hac divina aqua loquens dicit. Cupro autem amalgamato pone illud in magna quantitate aquæ vivæ in argentum vivum vegetabile, ratione suæ vegetationis. Quamvis autem ignorantes hîc dicere possent, hoc esse argentum vivum vulgare, Arnoldus tamen dicit in Rosario suo, omne sulphur incombustibile ex argento vivo vulgari est extraneum & non intrat in opus nostrum. Raymundus Lullius in quæstione 6. in tertio Quintæ Essentiæ de hac aqua cœlesti, cum qua veram calcinationem & dissolutionem corporum perfectorum peragit, sic inquit. Menstruum est aqua ardens perfectè rectificata à vino oïta, cujus virtute omnia corpora calcinantur, dissolvuntur putrescunt, purificantur & elementa ab eis dividuntur, & terra exaltatur in sale mirabili, vel terra foliata sua virtute attractiva. Qui verò aliam aquam arbitrantur, ignari & insipientes sunt & nunquam venient ad effectum Interim ego quatuor columnas seu fundamenta quibus tota nititur scientia demonstrabo.

Verum men-
struum Ph. à
vino Ph. or-
tuum.

QUATUOR COLUMNÆ

Scientiæ Philosophicæ.

1. Columna
est Cabot.

PRIMO non ignotum est tibi quid sit vera & universalis materia, Chaos vocata, ex qua divinus noster lapis componitur, hîc autem notandum est per hoc Chaos debere intelligi omnes res elementatas. videlicet tam in corporibus mineralibus, quàm vegetabilibus & animalibus. Nam ubi elementorum divisio non intercessit, quatuor elementa confusa reperiuntur in materia. Hæc materia sic creata, meritò Chaos vocata est, videlicet materia elementorum in una massa confusa & collecta.

2. Formam prædictarum materiarum confusarum & Elementorum inspicemus.

3. Ma-

3. Materiam omnium rerum & individuorum supradictorum videbimus.

4. Et ultimò. Quid menstruum vegetabile, & menstruum minerale sit, & qua ratione benedicta ista compositio, de illis prædictis menstruis dependeat, examinabimus.

Primam igitur propositionē quod attinet. Considerandum est tibi, in quem finem scientia L. P. per Alchymistas fuerit inventa, tunc enim invenies factum hoc esse ad generandum aurum & argentum in quolibet corpore metallico. Prima hac consideratione facta, necessum est etiam considerare, nullam aliam materiam extare, quæ aurificare & argentificare possit, quàm aurum & argentum, undè sequitur aurum & argentum esse principia & finem Alchymiae. Verum impossibile est, prædicta corpora transmutare & subtiliora reddere, item aurificare & argentificare, sine medio nostri argenti vivi & vegetabilis, quod est res necessaria in principio & fine hujus Alchymiae. Hinc clarè tibi patet, in materia nostri argenti vivi & vegetabilis, tam auri quàm argenti, & in ipsorum elementis consulis consistere, principium medium & finem hujus lapidis. Quod autem hoc ita se habeat, lege R. Lullium in tertio Quintæ suæ Essentiæ, in capite primo suarum definitionum de principiis arboris Philosophicæ, ubi dicit, Considera finem usque scias quod menstruum est competens finis Alchymiae.

1. Columna
Finis Alchy-
miae.

Aurum & ar-
gentum sunt
principium &
finis Alchy-
miae.

Pro secunda columnâ scientiæ lapididis Philosophiæ, necessum est ut artifista cognoscat, quæ sit forma materiarum propositarum, quàm si considerabit plures formas inveniet. Primum enim cognoscet, artifistam veram esse formam, quæ dat esse cæteris omnibus formis: pro exemplo hoc habe. Sanitas ægri consistit in potentia posse sanari. Et in individuis vegetabilium potentialiter est forma & vita talis ægri. Prudens medicus per suas operationes quas distillando & subtiliando exercet, principia item sua cum individuis conferendo, componit medicinam, quâ ægro exhibita corpus ejus actualiter in sanitatem restituitur, quia forma naturalis & principium sanativum mediante artifista factum est, & acutum redditum, qui formam illam, in corpore ægro ducit in actum, & ad pristinam sanitatem reducit. In grano latet forma vegetativa & multiplicativa in potentia. Sed nisi per artifistam moveatur, & in terram excultam projiciatur, nunquam forma individui, per medium diversarum formarum determinatarum perveniet ad finem ejus quod cultum investigatum & desideratum fuit, si ejus forma inquam non prius fuerit mota.

2. Columna
est forma.

Medicus.

Granum.

Hoc idem Artifista noster præstat, dum cum nostro menstruo vivo vegetabili movet, & cum potentia quintæ Essentiæ argenti vivi vegetabilis secreto sublimati & in materiam primam exuberantem

*Aurum de
forma in for-
mam transit.*

beratam redacti. Aut si per viam vegetabilem procedat & cum corporibus perfectis, exuberando nostram terram vegetabilem albam foliatam cum hoc divino medio, aurum de forma in formam per diversarum formarum medium usque ad ultimam prædicti individui formam transibit. Ad eò, ut, postquam virtus de potentia in actum deducta fuerit, una pars ipsius sanet & transmutet partes infinitas aliorum imperfectorum metallorum in suam speciem videlicet in aurum vel argentum. Ideò Raymūndus Lullius in tertio quintæ essentiae in secunda definitione in principio arboris Philosophicæ dicit. Prima forma &c. usque: quia aurum per se non potest, &c.

*3. Columna
est materia
prima L.P.*

Nunc ad tertiam considerationem propositam transimus ut videamus, quid sit materia prima quam artista in scientia Philosophica quærit. Et primum quidem apparet, primam istam materiam esse possibilitatem, cujuslibet prædictorum principiorum, sub actione aliorum. Dicimus etiam istam primam materiam, substantiam esse & individuum vegetabilis alicujus, ex quo nostrum menstruum vegetabile fit resolutivum corporum, quod menstruum est prima materia de vino tracta. Per hanc primam materiam etiam omnia vegetabilia in primam materiam reducuntur, & illa quæ primò ingreditur in divinam istam compositionem & vocatur anima lapidis Philosophorum. Hæc prima materia etiam sunt elementa vegetabilium, quæ acuiunt nostrum menstruum. Artista inveniet hoc principium in tertio ordine fundamentorum allegatorum, ut appareat, ex quibus principiis hoc magisterium componatur, & ut quælibet materia artistæ per suas proprias rationes declaretur. Hinc Raymundus Lullius in tertio lib. Quintæ Essentiae in definitione hujus primæ materiæ inquit. Prima enim materia &c. & alibi. Prima materia est Ens à quo menstruum nostrum solutivum trahatur, quod est vinum. Et aliter materiam definiendo ait. Materia est metallum sine metallo, quæ sunt materia lapidis. Præterea, materia prima est vel sunt vegetabilia nostrum menstruum acuentia. Positum autem est hoc principium in hac arte ad finem, ut cognoscatur, cum quibus componitur nostrum magisterium, & ut quælibet materia sub sua ratione cognita sit & manifesta.

*4. Columna
est menstruum
vegetabile &
minerale.*

Nunc quartum & ultimum principium seu fundamentum nostrum est inspiciendum, videlicet, quod nam sit nostrum menstruum vegetabile, & nostrum menstruum minerale; & quomodo existis duobus menstruis faciamus, cum fermentis suis, compositionem lapidis Philosophorum.

Est autem hoc menstruum liquor vivus vegetabilis cum quo dissolvimus metalla. Ut clarius me aperiam. Menstruum nostrum aqua ardens tracta de vino rectificato, & subtiliato, cum qua

qua naturalis dissolutio fit metallorum. Menstruum minerale est liquor Mercurii mineralis, existens in quolibet metallo resolvable omnium prædictorum corporum, reducens illud in actum, in quo potentialiter existit noster Mercurius benedictus, scilicet in aqua supradicta. Mercurius & argentum vivum, qui est in qualibet re elementata, est liquor conservativus cujuslibet speciei & spirituum omnium individuorum. Definitiones istorum menstruorum conveniunt uno modo specialiter, quemadmodum generatio & species ab individuis dividuntur. Ergo menstruum nostrum est in mineralibus & vegetabilibus. Menstruum quod est in vegetabilibus est liquor cum quo metalla dissolvimus. Et menstruum quod est in metallis, dissolvitur à vegetabili. Primum menstruum est aqua viva ardens. Secundum est argentum vivum, quod debet esse de metallis aut terra sulphurea minerali. Menstruum quod est in vegetabilibus, naturam habet foeminarum, quia venter suus conjunctus est, & maritatur cum illo menstruum minerale per dissolutionem, & in hac dissolutione artificialiter unitur & componitur cum illo, ut natura requirit, quod menstruum per talem unionem naturalem acquisivit potentiam transmutandi & reducendi materiam in aliam formam subtilem, imò in tam magnam subtilitatem proximam, & simplicitatem ut in uno momento se transmutet de metallo in metallum, scilicet de Mercurio in optimum aurum & argentum secundum colorem sui fermenti. De hoc menstruo vivo vegetabili menstruum minerale incipit dissolvi, cum conservatione suæ speciei: Et acquirit potentiam generandi res suis partibus similes, aut acquirit virtutem, sicut quilibet lapis pretiosus cujuslibet speciei. Est enim virtus mineralis sicuti generatio pro nostris lapidibus & metallis.

*Declaratio
per simile de
muliere.*

Mi fili, in istis menstruis maxima latent secreta, quæ si artista ignorat, nunquam ad transmutationem metallorum perveniet. Omnia ista ex Raymundo Lullio, cum methodo & labore proprii instructione collegimus, ut videas, quam fidelis discipulus istius doctoris fuerim. Cujus sententias oculis tuis subjiciam. Vide igitur in tertio libro Quintæ Essentiæ in definitione principiorum arboris Philosophicæ. In definitione quartæ epistolæ unam istorum duorum menstruorum definitionem facit particularem, & alteram generalem. Prima est; Menstruum est liquor vegetabilis cum quo dissolvuntur metalla. Item. Menstruum est aqua ardens rectificata & acuta cum qua fit metallorum dissolutio naturalis, vel menstruum est Quinta Essentia coelificata à vino rubro vel albo orta. De menstruo minerali verò dicit. Menstruum est liquor Mercurii existens in quocunque metallo resolvable, per quod menstruum resolutivum reducitur ad sensum.

Item Mercurius noster est argentum vivum existens in quacunque re elementata & est liquor in quo conservatur spiritus individui.

Fili omnes istæ definitiones competunt uno modo specialiter, prout dividuntur genera à speciebus.

Philosophi laudibus extollunt menstruum & aquam benedictam sulphuream mineralem argenti vivi factam cum medio vegetabili. Prædictus Doctor continuat supradictas definitiones generaliter & distinguit hæc menstrua, dicens. Fili omnes generaliter definiendo secundas definitiones jam dictas, menstruum est in mineralibus & vegetabilibus. Menstruum quod in mineralibus est, dissolvitur à vegetabilibus & menstruum quod est in vegetabilibus, est liquor cum quo dissolvuntur metalla, & distinguens prædicta menstrua inquit. Primum est aqua ardens, secundum, argentum vivum de essentia metallorum, deinde virtutes infinitas prædictorum menstruorum demonstrat, & necessariam unionem istorum duorum. Menstruum vegetabile habet naturam sicut menstruum mulieris, ex quo quod in ventre eius est unit menstruum minerale per dissolutionem & cum eo artificialiter componitur, sicut natura vult, ex quo menstruum virtutem capit transmutandi & deducitur in alia subtili materia in tanta simplicitate propinqua, quod in ictu oculi generatur metallum in metallo.

*Distinctio
menstruorum.*

*A natura
mulieris.*

*Unio duorum
menstruorum.*

Deinde etiam Philosophi demonstrant, quod ista unio dictorum corporum, per medium dissolutionis menstrui vegetabilis cum conservatione speciei vegetabilis & mineralis, acquirit ipsis potentiam generandi res similes, dicens. Præterea à dicto menstruo vegetabili menstruum minerale incipit dissolutionem sub conservatione suæ speciei, cum virtus mineralis sit commune genus lapidibus pretiosis & metallis: deinde sigillo muniens hoc secretum dicit. Fili magnum secretum est in istis menstruis, in tantum, quod si ignorentur, nihil potest fieri, in opere transmutationis metallorum vel lapidis. Qui hanc doctrinam bene considerabit, nunquam errare poterit.

*Revelatio tertii secreti seu causæ secreta est
anio Quintæ Essentiæ, quomodo seu per quam rem Mediam*

Quintæ Essentiæ spiritus, cum materia idonea & metallorum propria sit conjungendus.

Tertia causa secreta est medium conjungendi cum materia propria luminarium, hunc spiritum Quintæ Essentiæ vegetabilis supradictæ, qui nunquam conjungi posset cum corporibus crassius

crassis & peregrina seu extranea terrestreitate plenis sine medio hujus olei secreti videlicet Mercurii sublimati. Quod oleum *Oleum est* de duabus extremitatibus participat, & mediator seu anima me- *Mediator seu* tallorum & sal armoniacum vocatur; quod per suam certam har- *anima Me-* moniam unit & conjungit prædicta metalla cum cœlesti quinta *talli.* essentia, & in ista unione ex ipsis tam excellentem concordantiam facit, ut impossibile sit, infinitas istas virtutes exprimere; quas ista excellentia corpora acquirunt in ista unione & conjugio.

Hoc divinum oleum de spiritu cœlesti participat, qui symbolizat cum ipso in nione naturali & In principio suæ Originis. Hoc pater Hermes promittit, cum dicit. Id quod est superius, est sicut id *Aphorisma* quod est inferius: Et id quod est inferius, est sicut id quod est su- *Hermetica* perius, ad perpetrandum miracula magna rei, uniusque La- *applicatio.* pidis.

Liquor iste maximam habet convenientiam & concordantiam cum spiritu cœlesti Quintæ Essentiæ, & insuper optimè convenit cum rebus corporalibus, quia est Mercurius, aut aqua corporea Mercurialis, extracta de Minera nostri Mercurii aut argenti vivi mineralis. Et oleum suum est materia elementata sicut aurum & argentum. Concludimus igitur, quod sine illo corpore, nullo modo possumus procedere ad medicinæ compositionem nec primi, nec secundi neque tertii ordinis.

Hoc autē Philosophi sub infinitis figuris & metaphoris absconderunt, quod tamen nos apertè in Elucidario nostro hinc inde in diversis capitibus declaramus.

Jam reipsa hunc Mercurium, & menstruum benedictum aut aquam gloriosam Mercurialem manifestavimus, qui per distillationem Mineræ suæ & per depurationem, calcinationem, vivificationem & sublimationem extrahitur. Et hac secreta sublimatione peracta, per dissolutionem ipsius in sua aqua cœlesti, aut in suo humido, (quod ferè per idem medium fit, quo omnes illæ operationes, quibus luminaria de potentia in vegetationis actum deducimus) idem corpori glorioso minerali facimus & præstatamus:

ELUCIDARIi

CHRISTOPHORI PARISIENSIS

Liber secundus

seu

PRACTICA SCIENTIAE ARBORIS PHILOSOPHALIS

CAPUT. I. A.

*De Caho seu materia prima Philosophica. Et de
loco, ubi Mercurius Philosophorum inveniatur,
eiusque diversitate.*

*Chaos macro-
cosmi & mi-
crocosmi.*

N creatione mundi chaos secundum sen-
tentiam universalem fuit prima ejus materia, quod
per infinitam sapientiam divinam fuit creatum, &
quod nos per A significamus. De purissima substan-
tia elementorum in illo confusè latentium Deus for-
mavit cœlos: Et de altera crassiore parte separavit & creavit
quatuor elementa videlicet aquam, terram, aerem & ignem.
Hanc similitudinem in principio magisterii nostri in tuæ instru-
ctionis gratiam posuimus, quia hoc fundamentum apprimè est
necessarium.

Tu autem materiam propriam vegetabilem mineralem & ani-
malem cognoscere debes, quas per similitudinem chaos appella-
mus in hoc nostro principio quod in se quatuor elementa con-
tinet: Et quia animus est, opus vegetabile & minerale persequi,
à materia vegetabili initium faciemus, in qua quatuor supra dictæ
substantiæ elementorum confusæ inveniuntur Chaos dictæ. Et
imitando doctrinam sapientiæ motoris primi Creatoris, cum no-
stro artificio, nos de purissima substantia, & principali parte dicti
Chaotis nostrum vegetabile formamus. Sed ne tibi persuadeas
quod excellentissima ista materia per quendam artistam sit com-
posita: Nam sapientissimæ naturæ opus est, adèd ut si intelle-
ctus noster ad hoc opus ita se dirigat, ut artificium hujus operis
cum spiritu cœlesti & ardente ad naturam cœlestem quintæ es-
sentiæ & cœli vegetabilis (sicque in actum) deducat, divinos effe-
ctus suos sit consecuturus. In hoc Chaosè profectò in potentia
existit dicta pretiosa substantia & natura in una elementorum u-
nitorum

*Quatuor ele-
mentis sub-
stantia sunt
in una.*

*Materia Ph.
est naturalis.*

*Cœlum Ph. de
potentia in a-
ctum duci de-
bet*

nitorum massa confusa. Ideoque ratio humana in id incumbere debet ut cœlum nostrum ad actum deducat. Et sicuti inter omnes lapides unus tantum est qui trahit ferrum, ita etiam una ^{Substantia u-}la reperitur substantia pretiosa inter omnia mineralium & vege- ^{nica reductio-}tabilium individua, quæ habeat virtutem reducendi metalla ad ^{nis metallo-}primam materiam cum conservatione virtutis vegetativæ ipso- ^{rum.}rum immaculatæ, quæ est vita prædictorum metallorum cum conservatione vegetationis & formarum intrinsecarum ipsorum, ad purificationem & regenerationem metallorum præstandam. Hæc nostra substantia illa est, cui Philosophi ut illam, superbis & ignaris absconderent, infinita nomina imposuerunt. Quidam argentum vivum albißimum vocarunt & verum dixerunt, quia ^{Varia nomi-}in ipso reperitur virtus, metalla ad vivam & veram vegetationem ^{na materia}vivificandi. Alii aquam fortem appellarunt & etiam verum di- ^{Ph.}xerunt, quia mirabilem potestatem habet, partes puras metallo- rum ab impuris dissolvendi. Quidam sulphuris nomine indigitarunt, propterea quia in propria sua substantia duas sulphurei- tates habet, unam specialem videlicet, in purissima sphaera purissi- ^{In prima sub-}mi sui ignis, ex quo nos deducimus nostram quintam essentiam ^{stantia duo}in actum, & in cœlum vegetabile omnium verorum Philoso- ^{sunt sulphura}phorum: Alteram verò in sua terra inclusam fixam & perma- ^{Spirituale &}nentem, quæ benedicta terra mediante nostro magisterio in se ^{corporeale.}recipit primam sulphureitatem simplicem spirituales, viventem, quam terra ista conjunctione & unione fortissima in corpus sul- phureum in se ipsa inseparabiliter figit & per Physicæ sublima- tionis viam, partem puram ab impura separando, mediante cœlo vegetabili in corpus spirituale & homogeneum convertit, sicuti in ramis, quos in tertia hujus Elucidarii parte dicemus, declara- turi sumus. Huic divinæ substantiæ vegetabili, & argento vivo ^{Argenti vivi}glorioso sublimato animali minerali & vegetabili diversa nomina ^{sublimati Ph.}(licet una tantum res sit) imposita fuerunt. Nos illam vocamus ^{diversa no-}arborem Mercurialem, quæ gloriosos duorum luminariam fert ^{mina.}fructus.

Praxis primi huius capituli. A.

Sed ut harum rerum certissimam habeas intelligentiam, erige ^{Mercurius}mentem tuam ad polum cœlestem Orientis, exeundo ex magni- ^{Ph. ubi qua-}fica urbe Venetorum & ambula ad partem dextram usque dum ^{rendus.}invenias terram de sua planitie exaltatam. Ibi invenies mine- ram pretiosissimam, mineralem, animaleam & vegetabilem, quam- vis etiam in aliis similibus locis plurimis cœlestis noster Mercu- rius reperiatur, de quo accipe quantum voles & ei frange ossa & omnem suam carnem & include in vase quodam cum exiguo spiraculo pro more solito sine coquatur & putrescat per octo dies,

*Tempus ac-
quirendi Mer-
curi. Ph.*

die, deinde separa sanguinem ipsius à prædicta mixtione, & custodi in loco quàm fieri potest frigido. Hæc est substantia nostra & noster primus Mercurius gloriosus, in quo reperiuntur elementa confusa, in una massa, ex quo & omnibus aliis elementis cæteris nos cælum nostrum vegetabile formamus supradictum & ab eo, cum sua terra sulphurea per unionem elementorum comparamus argentum vivum sublimatum, ab ignara vulgari secta absconditum, sapientibus verò manifestatum. Ubi notandum est, quod quando Mercuriū istum effodere & ex minerali sua fovea extrahere nobis animus est, hora ab ortu solis tertia, cælo non nubiloso sed claro & sereno res nobis est tentanda. Et quod triplicis generis Mercurius in mineralibus nostris locis reperitur albus scilicet ruber & niger, ex quibus quilibet bonus est, ruber verò cœlestior est, & plus formæ igneæ habet. Hoc sufficiat dixisse de cognitione istius Mercurij cœlestis mineralis & vegetabilis sapientum Philosophorum & nostri.

CAPIT II.

Quo medio spiritus & forma separentur per simplicem distillationem quam per B. significamus, ut A. illud, B. vocari mereatur.

Forma lapidis est merus ignis.

HOc tibi apertè & clavis verbis dicimus quod forma lapidis Physici nostri est de igne purissimo, qui cum exiguo labore ad naturam quintæ essentiæ cœlestem perducitur, sine quo labore, nulla alia via nec generalis, nec particularis, nec vegetabilis, nec mineralis datur per quam aliquis artista lapidem nostrum ad praxin, & multò minus adhuc ad magisterium nostrum adducere queat, per quod lapides pretiosi cum suis influentiis cœlestibus & virtutibus naturalibus propriis, formantur. Unde hanc conclusionem facere potes te tam doctos quàm indoctos artistas cognoscere posse, tam illos inquam, qui olim, quàm hos qui in hisce temporibus vixerunt, & qui se veram artis transmutatorie perfectionem habere dixerunt, quos legendo cum videbis illos absq; discursu, divini Mercurij mineralis & vegetabilis, & scientia formæ ejus cœlestis esse, nullius momenti illos facere debes, quin imò inscitiam ipsorum in hac scientia aspernari.

Praxis huius secundi capitis. B.

Hoc signum est guttarum rubrarum apparitio.

Accipe nostrum A. & pone in vase ad distillandum per I. & collige in hac distillatione temperata suum B. continua istam distillationem cum hoc regimine & modo, usque ad signa in nostro Apertoriali significata, & usque dum cognoscas quod dictum B. sit dissolutum & separatum de natura tua elementalī, continuando hoc

do hoc magisterium usque ad quartam revolutionem. Deinde *Revolutio est*
pone istam cœlestem materiam igneam in vas purum & distilla *reiterata per*
lentè cum igne consueto, & accipe solummodò decimam par- *alembicum*
tem. In secunda distillatione accipe dimidiam partem. Et inter- *distillatio.*
tia duas partes de tribus. Et in quarta accipe quatuor partes de
quinque partibus & ultra. Tunc accipe postremam istam aquam *Separatio puri*
cœlestem & illam ter aut quater distilla cum regimine supradi- *ab impuro.*
cto, capiendò totam sine aliqua separatione instituta. Hoc mo-
do terram, puram substantiam & formam. A. extraxeris quam
nos hoc in loco per B. significamus.

Hoc animadverte & necessitatem istius secandi mysterii &
fundamenti admirare & intelliges, qua ratione ignari & crassæ
Minervæ homines pessimum panem conficiant cum pulchra &
optima farina, quia partem crassam cum subtili componunt.
Idem præsumptuosus artifex accidit, qui sibi persuadēt se pulchri-
tudinem quintæ essentiae nostræ reperire posse, cum spiritu exu-
berato A. negligenter depurato absque iusta puri separatione
ab impuro. Sic itaque in hoc capite, quomodo absque separa-
tione elementorum formam & virtutem, purissimam scilicet sub-
stantiam tui A. cum conservatione omnium cæterarum par-
tium elementalium acquirere possis, percepisti.

CAPUT III. C.

*Modus subtiliandi B. ad solubilitatem cum flo-
ribus nostris unitis acquirendam.*

MAGNUM mysterium & thesaurus est, quod in hoc capite te-
docemus qua ratione B. acutum reddere debeas, quod per
C. significamus quare arrige aures, nescio enim quo pacto hanc
doctrinam proponere debeam, ne hoc secretum omnibus pate-
fiat. Nam omnes qui unquam exiterunt Philosophi hoc secre-
tum sub diversis figuris absconderunt, quia sine omni dubio illud
est, quod principalis vel una ex principalibus clavibus est, hujus
mirabilis scientiæ. Hoc tibi certò persuasum habeas velim, quod
B. nullam solubilem habeat naturā actualem. Sed tantummodo
potentialem, si enim B. nō acueretur per medium & modum tibi
manifestatum, nullam solvendi potestatem haberet. Quidam
acutum fecerunt cum vitriolo: qui modus satis bonus est qui-
dam cum Nitro: quidam cum Cinnabari quidam verò cum his
duobus & quidam cum omnibus tribus: quidam cum terra ipso-
rum, qui modus mihi displicet, quia hac ratione crassa unctuosi-
tas & ponderositas introducta fuit. Quidam vegetabilibus usi, ut
sunt herbæ, radices, flores & semina tibi cognita, quæ in se poten-

res Mercurios habent. Hinc est quod, qui illum hoc modo tractarunt, formam ejus vegetabilem potius augmentarint, quam ut solubilem reddiderint. Quidam flores unitos, ad acuendū adhibuerunt, qui modus principalis & nostræ intentionis est, qui in Alphabeto nostro Apertoriali invenitur. Quidam ignorantes verum hujus B. acuendi modum, multum temporis in præparandis diversis aquis insumserunt priusquam corpus aliquod in B. ponere possent, sicuti nobis cōtigit in principio, cum praxin istam quæreremus, quæ tibi per nostræ Sommettæ praxin, jam manifestata est, quæ licet benè summo tamen cum labore successit. Hujus partis dissolutivæ mysterium difficile est & tædiosum ideoque repetitionem ejus instituemus, cum enim acutum reddideris. B. eo modo quem nunc manifestamus, de solutione corporum sine molestia & longi temporis tractu perficienda, certus eris. Verum fateor, cum tecum essem in illo tempore quo primum solvendi initium fecimus, Raymundum Lullium in hac parte dissolutivā nondum intelligebamus, sed postquam illum ad studia redeuntes relegissemus practicautes, orantes, & jejunantes, perfecta nobis accessit illuminatio mentis. Modum igitur istum sub silentii sigillo tibi manifestabo.

Praxis hujus tertii capitis. C.

Modus certò certius istum B. cœlestem & ardentem acuendi est, ut accipias de substantiis tibi declaratis quantum voles. Nos autem extrahimus substantiam florum unitorum quam ponimus in vase ad distillandum omnem aquositatem per Y. Deindè infundimus tres partes & ampliùs. B. super istam substantiam hoc modo præparatam, claudentes vas cum suo operculo antinotorio dicto, & ponimus in putrefactionem per unum diem naturalem, deindè per tres distillationes per Z distillamus, usque dum per illud regimen omnem partem Mercurialem cum toto succo benedictæ substantiæ obtineamus, reiterando deindè prædictū magisterium cum nova substantia florum, & faciendo hoc regimen quatuor vicibus, in quarum fine B. solubile de potentia in actum per virtutem mannæ florum unitorum reduxisti.

CAPIT. IV. D.

De medio reducendi C. in D. & cognoscendi quando ad suam pervenerit perfectionem.

Cognitio Q.E.
supremum Dei
donum.

Inter maxima beneficia quæ Deus in his terris in nos contulit, non minimum est, quod nobis medium revelavit, quo nostrum C. vegetabilem, in naturam verissimæ essentiæ reducere queamus, quæ cœlestibus virtutibus tam plena est, ut si præsumptuosi medici

medici, medium Q. E. istam præparandi scirent, & cum aliis quibusdam additionibus requisitis, modos secundum exigentiam morborum corpori applicare possent mirabilia in corporibus nostris præstituri essent, sicque avaritiâ suam aliquo modo satjarent. Sed quia gratia cum peccato consistere nequit, inde sequitur, quod medici avari cum maximo nostro damno & infinito, tam singulari dono divino sunt privati, quod corpora metallorum de *Q. E. virtus.* potentia in actum & in veram vegetationem, multiplicationem & novam regenerationem reducendi habet potestatem. Nam quemadmodum homo in ventre mulieris sanguine menstruali nutritur, ita quoque cælum nostrum aut D. nutrit corpus metallorum prædictorum, cum in illud cælum vel D. imponuntur, & cum illo miscentur, postquam prius calcinata dissoluta & putrefacta, & aliæ hujus Magisterii dependentiæ benè fuerint administratæ, adeo ut id quod de prædictis metallis per sublimationem ascendet seorsim ponatur, & feces quoque separatim asserventur. Hæc quæ in altum ascēdit pars pura, à sapientissimis Philosophis *Materia prima existens.* materia prima existens vocata est, cum qua vera conjunctio & concordantia cum D. & corporibus calcinatis instituitur. Hoc est unum ex maximis secretis quod in hac scientia possit inveniri. Alius insuper adhuc est modus Quintam Essentiam aut cælum *Plures modi Q. E. cum corporibus conjungendi.* mediante nostro Mercurio sublimato eum corporibus exuberantibus conjungendi ut supradictum fuit. Per hos modos Magisterii nostri operationes Physicæ perficiuntur, sine hoc cælo enim per D. significato, aut sine C. nulla res in hac arte ad optatum finem pervenire potest.

Præxis quarti capitis. D.

Medium optimum formandi seu præparandi D. hoc est, ut accipias vas vitreum forte, quantitatis aquæ capax, *Q. E. præparatio.* quam urna communis continere potest, habēs collum unam spiritibamam cum dimidia longum, cui aliud vitreum vas quartam tantum urnæ partem continens, erit cum collo suo inferendum & benè lutandum. Huic vasi impone 4. lb. C. ad circulandum in B. M. aut fimo equino per 30. aut 40. dies cum quo termino expirato C. conversum habebis in D. signum autem cognoscendi an ista conversio sit facta erit hypostasis quædam in fundo vasis existens, similis illi quæ in urina hominis sani apparet. Ne credas autem te magnum & suavissimum illum odorem olfacturum, de quo Philosophi quidam mentionem faciunt, nisi prius substantia corporis perfecti in D. prædicto, fuerit soluta, & reductio ejusdem in primam materiam facta, quæ Mercurius Regius vocatur, quia *Mercurius Regius.* est de vera intentione & consideratione sapientum Alchymistarum, de quo etiam in hoc tractatu agimus. Si verò odorem ex-

cellentis istius cōpositionis, qui suavitare sua omnes alios odores totius mundi superat nō cognoscis, nos illū tibi monstrabimus in Alphabeto Apertoriali, capite quod incipit: Regia & æterna maiestas &c. De quo hoc in loco nihil dicemus, quia de D. simplici tantum loqui constituimus. Ut igitur ad propositum redeamus. Cum corpus gloriosum, elapsis triginta diebus, perfectiōnis termino appropinquat, tunc videbis D. aut Q.E. in maiori claritate & splendore quā alicujus Adamantis, cuius claritas (cū perfecta res est) omnes pretiosas gemmas superat, adeō ut iudicatu difficilē sit, an iste divinus liquor in vase an verō extra vas sit constitutus. Deindē cœlum nostrum de sua hypostasi, cū industria separabis, custodiendo illud in vase benè munito, in loco frigido ne quid indē expiret. Quinta ista essentia, à Philosophis vocatur spiritus vivus, quia vitam tribuit corporibus humanis & metallis. Item aqua argenti vivi, aqua vitæ, aqua cœlestis, aqua divina, stella Dianæ, Anima, spiritus Mercurii nostri vegetabilis. Fumus, ventus, nostrum cœlum, sanguis menstrualis, urina sublimata. Aqua sulphuris lapidis benedicti. In summa, infinita nomina ipsi imposita fuerunt, quæ tamen unam rem significant. Hæc nominum variatio inventa fuit, ut Q.E. ista ab ignorantibus absconderetur, & ut tam pretiosa substantia pro filiis conservaretur, qui per labores suos dignos se faciunt, ut thesaurum patrum suorum per hæreditatem nanciscantur. Quare firmam illius cognitionem, & omni dubio exemptam credendi resolutionem habeas necessum est, sine illo D. boni questus medicinam non posse fieri aut componi pro transmutatione metallorum.

*Maiestas cœli
Ph. f. Q. E.*

*Q. E. nomina
plurima.*

CAPUT V. D. rub.

De sublimatione nostri Mercurii significati per D. rubrum.

Excellentissimum secretum, & mirabile principium omnium aliorum principiorum nostri Mercurii vegetabilis sublimati significatur per D. rubrum, quod magnam habet proprietatem augmentandi calcinationem Physicam & dissolutionem omnium corporum mineralium metallorum & semimineralium. Nam cum succursu divini sui auxilii, omnia corpora perfecta & imperfecta reducit ad veram putrefactionem & hoc modo tanquam primum elementum aquæ, præ omnibus aliis hujus Magisterii rebus, hanc habet prærogativam, videlicet corpora prædicta verè augmentandi & in materiam suam primam cum virtutibus suis & formis intrinsicis, reducendi. Hic nota. Quod si forsan nostram mentem non percipis & in primis, gloriosum nostrum Mercurium,

curium sublimatum non intelligis, non conari debes, ullum opus primi, secundi vel tertii ordinis elaborare, quia absque prædicto Mercurio sublimato, nulla medicina, quæ utilem projectionem præstet, formari potest. Declaravimus autem tibi præstantissimum hoc fundamentum in nostro Alphabeto Apertoriali. Capite. Si schola tyrannorum: Et in secunda abbreviatione & tractatu nostræ Violetæ quæ Summettæ est complementum, Quæ est prima nostra abbreviatio in ultima sua parte, ubi de sublimatione tractamus. Quo in loco tamen non de vulgari, sed Philosophica sublimatione loquimur, ne superbi & ignorantes artiſtæ cristas erigant. Sparsim etiam inter capita hujus Elucidarii tractabimus, & docebimus conficere istum divinum Mercurium sublimatum. Hisce fundamentis omnibus benè consideratis, certò mihi promitto te illum ibi intellecturum, & in sequenti hujus capituli praxi benè percepturum.

Praxis quinti capituli D. Rubri.

Accipe Mercurium vivum Mercurialem de sua propria minera extractum, sicut in capite A. declaravimus. Hunc Mercurium benedictum, secundum capita tibi cognita, per viam celerem dissolve, & putrefac. Deindè separa suum spiritum via distillationis per medium essentiale. Facta separatione istius cœlestis spiritus, separa ab ipso omne suum phlegma, per ignem ipsi gratum ne virtus ejus comburatur, deindè continua regimen distillationis, & separa omnes unctuositates superfluas, quæ perfecta & pretiosa elementa, in ista materia vegetabili permixta & latentia comburunt, & ab ista compositione sunt alienæ. Hæc divisio seu separatio multum differt ab illa, quam cum suo phlegmate patraſti. Accipe igitur corpus terreſtre, quod est in fundo vasis instar crassi mellis, à quo separaveris omne phlegma pes B. M. deindè affunde ipsi tantum humiditatis superflue ab ipso separatæ, ut tres digitos supernatet, & occlude vas tuum cum vitro Antinotorio dicto, pone in B. M. ad digerendum per 12. hores. Tunc invenies substantiam citrinam dissolutam, remanentibus fecibus in vasis fundo detentis. Hanc aquam coloratam separa per inclinationem de ista compositione & serva illam separatim. Reitera adhuc semel cum nova aqua sicut prius, & toties repete istam dissolutionem, inhumationem & evacuationem prædictam donec remaneat in fundo vasis terra nigra, quæ nullam substantiam amplius prædictæ addet, sed indissolubilis manebit: Cum hoc signum habueris, tunc cum lento igne exicca super cineribus terram istam gloriosam, tria elementa perfecta in se continentem & erit similis pici liquatæ cum suo colore, & habebit saporē paulò acutiorē succo uvarum. Hæc operatio Physica debet fieri,

cum

*Vide cap. 2.
Medium es-
sentiale di-
stillandi.*

cum igne valde lento, & naturæ hujus materiæ accepto & grato, ne pars radicalis, substantiæ essentialis elementorum & anima seu divinus suus Mercurius in tali regimine comburatur, alioquin de toto hoc magisterio actum esset, quem prædictum Mercurium ab hoc divino corpore & substantia vegetabili obtinere debemus, beneficio sui spiritus cœlestis, cum sua terra calcinata præparata conjuncti & consequenter etiam sublimationem physicam prædicti corporis Mercurii, ut reducatur in sal purissimum & gloriosum, in terram albam foliatam pretiosissimam sublimatam, quam in hoc libro hinc inde declaravimus. Cum quo benedicto sublimate, si mentem meam bene percepisti, divinos effectus, per veteres & recentes Philosophos & per me decantatos persequeris. Post separationem unctuositatis & substantiæ aeræ superfluae, quæ cætera hujus compositionis elementa pretiosa denigrat & comburit; suum spiritum ardentem & cœlestem ipsi affundes, & statim terra mortua incipiet vivificari in vita æterna, & non amplius destructionem & corruptionem timebit. Cum qua substantia & materia cœlesti, cum suo spiritu præparata, suum Mercuriũ & animam benedictam exuberabis, secundum doctrinã capituli H. prædicto propositam. Deinde fac talem Physicam sublimationem & exuberationem. Postquam prædicta terra fuerit calcinata, pone illam in vase vitreo cum suo operculo (Antinotario dicto) deinde procede secundum ordinem capituli K. quod est undecimum hujus Elucidarii. Et cum videbis terram albam & splendentem factam, tum illam secundum doctrinam capituli undecimi prædicti sublima & hoc medio Mercurium vegetabilem Physicum habebis, cum quo unionem cum corporibus perfectis facere debes, prout nos, in ordine medicinarum in tertia parte hujus abbreviationis, seu libri hujus, præscribemus. Si vigilans & diligens fueris, supra dictum Mercurium per alios infinitos modos exercere & utilem experiri poteris. Nam altitudo & profunditas nostri divini magisterij infinita est. Sed ut tutò super hoc Oceano possis navigare, apprimè necessariũ est ut prius doctrinam de præsentí arbore bene intelligas, tunc demum enim navem tuam ad portum salutis conducere poteris optatum.

ARBOR PHILOSOPHALIS

CAPUT VI. E.

De calcinatione omnium metallorum significata per E. & cur fuerit inventa.

S Tulta res foret, si corpora metallorum cum nostro menstruo vegetabili acuto dissolvere vellemus, nisi calcinatio aut dispositio illorū præcessisset, ut illi faciunt, qui dividūt aurū ab argento in laminas redactō & in aqua forti cōmuni dissolvunt. Occasione hujus erroris corrigendi, consultum duximus hunc præsentem Elucidarium scribere pro certa videlicet hujus doctrinæ demonstratione. Medium autem hoc, corpora prædicta per viam menstrui vegetabilis dissolvendi brevissimum est, quod longè aliter procedit quam illud, quod cum menstruo contra naturam peragitur, cujus ignis humidum radicale prædictorum corporum destruit. Hæc verò dissolventia nostra vegetabilia, & conservatio specierum & virtutis vegetativæ, longam aliam naturam habent. Quamvis etiam quidam in principio cum igne contra naturam dissolutionem instituunt, illi tamen postmodum, alia vice dissolutionem eorundem corporum, cum nostris mensuris vegetabilibus solis faciunt: Aliās enim totum istud magisterium periret, & forma essentialis vitæ vegetativæ prædictorum metallorum esset destructa. Cæterum hoc dicimus, nostram *Effectus aquæ vegetativæ.* aquam vegetativam, in istis metallis totam operationem efficere, quam cursus cœlestis & naturalis facit in visceribus terræ. Videmus naturam in calcinatione sulphuris cum argento vivo, secundum opinionem universalem, per ducentos annos cunctari *Cursus naturæ 200. annorum.* ad faciendum resolutionem in imperfectissimo quodam metallo, id quod ex pluribus rationibus patet, quas nunc hic omittimus. Cognoscimus igitur naturam in operationibus suis violenter non procedere, sed cum termino & temporis mensura quietā. Hoc modo quoque Mercurii nostri gloriosi ignis agit. Quare necessum est, ut prius prædictorum corporum calcinationem instituamus, quia hoc modo melius materiam disponimus, sicut sapientissima natura facit, ut melius & per certa media cursum suū naturalem expediat. Hac ratione nos iatra dies paucos id præstamus, quod admirabilis natura per se sine omni auxilio, alieno in tam longa annorum serie in terræ visceribus facit. Hinc est quod plurimi propter materiæ malam dispositionem & crassitiam, ad finem optatum hujus scientiæ pervenire non potuerunt.

Praxis

Praxis hujus sexti capitis E.

*Calcinatio
auri cum a-
qua fortij.*

Accipe unciam unam purissimi R. seu auri & fac amalgama cum Mercurio vulgari, & massam fac instar butyri, deinde pone in aliquo vase, & affunde ipsi tantum aquæ fortis ex alumine rupis & nitro paratæ, & fac bullire toties cum nova aqua simili; usque dum videas calcem citrinam, in pulvorem subtilissimum calcinatam & redactam. Deinde lava cum aqua communi calida & duci, toties imbibendo & desiccando in vase vitreo donec aqua dulcis & clara egrediatur. Cum desiccata fuerit calx tuæ, impone illam in urinali & affunde ei parum spiritus vini. Et desiccatione facta, habebis corpus R. cum suis formis intrinsecis & virtute vegetativa magis discontinuatum, cum quo facilius conjunctionem cum Quinta Essentia nostra facere poteris, mediante oleo, gloriosi Mercurij nostri. Sicuti in 2. & 3. capite revelationis trium causarum secretarum fuit demonstratum.

*Calcinatio ar-
genti aut cu-
pri.*

Accipe similiter unciam unam T. aut S. quod cupellam bis aut ter sustinuit, deinde dissolve in aqua ex alumine rupis & nitro quæ purificata & super aliud S. posita fuerit. Huic dissolutioni affunde 4. partes aquæ communis distillatæ calidæ. Deinde pone laminam cupri super S. & totum illud corpus ipsi adhærebit in brevissimo tempore. Separatione ita facta, eodem modo edulcora sicut cum R. fecisti, deinde affunde parum urinæ distillatæ ad S. ut si quid cupri esset in S. ista urina totum extrahat. Edulcora cum aqua dulci & deinde etiam cum spiritu vini. Hæc luminarium calcinatio reliquas omnes superat, cum conservatione virtutis vegetativæ ipsorum. Secundò poteris etiam calcinare S. dissolvendo illud in aqua separativa prædicta, quo facto accipe tres partes & amplius salis communis, & dissolve in aqua communi dulci, deinde conjunge istas duas decoctiones, & subito S. tanquam calx vel nix; album, fundum petet, quam calcem lavabis & dulcorabis sicuti supra fecisti. Deinde fac bullire per duas horas, aquam aceti distillati, calci tuæ affusam & edulcora cum aqua calida: & exiccatione facta serva, sed O. & P. cum argento vivo vulgari & sale nostro more calcinabis. T. verò in aqua forti ex vitriolo Romano & sale nitro facta calcinatur, cum distractione aquæ & augmentatione in fine uti scis, deinde separa bene spiritus istos prædicti T. corpus exicca. Calcinatio Q. fit cum

*Alia calci-
natio, argenti.*

Aceto & sulphure. Hæc omnium metallorum calcinatio in magisterio nostro securè exercetur, quam pet E. significamus.

De dissolutione corporum Metallorum calcinatorum per F. denotata.

HOc volumus, ut in dissolutione corporum metallorum, aut separatione animarum aut Mercuriorum, totum corpus calcinatum, in ventre horum menstruorum vegetabilium sit liquefactum, quod ad hunc effectum facili negotio pervenit, cum nostrum B. acutum factum, unitum & ab elementis specierum vegetabilium victum (ut tunc virtus Mercurialis metallorum cum illo dissolvatur) simpliciter tantum animas & argentum vivum ab Elementis per exuberationem separat. Hæc, animas prædictas aut Mercurios exuberandi operatio, ramis & medicinis secundi ordinis assuescit, quorum effectus maior vel minor est pro ratione dissolutionis dictorum corporum perpetrata. Sed prima excellentior est, & in duas partes distinguitur. Primum enim nos istam dissolutionem facimus, cum liquore & oleo nostræ terræ foliatæ albæ. Sicuti in capite de L. id est, oleo incrativo videbis, ubi modum conficiendi olea corporum perfectorum, pro incrandis medicinis secundi & tertij ordinis docebo. Hæc certè dissolutio omnes alias, quas sibi aliquis imaginari posset, superat. Alter modus est priori ferè similis, quod hæc dissolutio fieri debet cum terra prædicti corporis, de qua tria elementa simpliciter sint separata, ipsa verò terra ad albedinem calcinata & fixata: quam in aqua communi dissolvere, à fecibus suis crassis liberare, & feces separatas colligere oportet, & per unum diem naturalem in igne liquefactam tenere & conservare. Hoc 4. vicibus ultra primam vicem per dissolutiones, coagulationes & fixationes fieri debet: Sic sal vegetabile ad quintæ essentiae naturam reduxisti, quod tantum calorem & potestatem habet, ut cum hoc benedicto corpore omnia corpora metallica, cum conservatione virtutis ipsorum vegetativa, dissolvere queas, sicuti cum nostro cælo vegetabili & cum terra alba foliata facis, per distillationem in unum verum mercurium & menstruum vegetabile redactis. Secunda consideratio est, quæ fit cum C. aquâ videlicet ardente. Tertia consideratio fit cum D. videlicet cum nostra quinta essentia, qui modus est excellentissimus.

*Extractio
Mercurij me-
tallorum.*

*Extractio
Mercurij fit
tribus modis.*

Praxis capitis septimi F.

Accipe quaecunque volueris metallum, ita calcinatum, ut in capte E. dictum est, maximè verò & speciatim aurum vel argentum, & imbebe cum liquore seu oleo prædictæ terræ vegetabilis paulatim, in mortario vitreo, per longam triturationem. Deinde

Deinde pone hoc totum corpus in vase, & imbebe, tum lava mercurarium cum pauca aqua aceti ter distillati per B. M. Melius tamen & commodius cum exigua quantitate C. aut D. affundendo omnia ista lavacra super prædictam calcem, deinde distilla per B. M. cum igne ad calorem Solis accedente temperato, omnem humiditatem de prædicto corpore. Deinde exicca, & de novo imbebe cum novo liquore & longâ contritione, tum exicca rursus, ut antea, & reitera istam imbibitionem & desiccationem cum novo liquore seu oleo prædicto, usque dum corpus calcinatum acquirit tres partes, aut plus, substantiæ seu liquoris terræ prædictæ. Deinde colloca hoc prædictum corpus in loco humido quodam, aut B. M. Et brevi temporis spatio aut totum, aut maxima eius pars dissolvetur. Serva separatim, quod dissolutum fuerit, & illud, quod non dissolutum est, exicca, & cum novo liquore terreo imbebe, usque dum dicta materia acquirat tres partes prædictæ substantiæ seu liquoris terræ vegetabilis, tum exsicca, & pone ad dissolvendum, ut nosti, & reitera toties, usque dum totum corpus Solare calcinatum, sit dissolutum, unâ cum oleo de terra facto vegetabili supra dicto.

Hæc dissolutio non est facta cum aqua nubium, sed cum aquis permanentibus & fixis, id est Q. E. adeo ut nobis certa animo sententia stet; hanc dissolutionem prædictorum corporum calcinatoriū, omnibus aliis (quæ in magisterii nostri spatioso campo inveniri possunt) veriore, certiore & naturaliore esse. Nullus unquam fuit Philosophus, qui ex tanta animi libertate hanc divinam dissolutionem tractaverit, nisi sub magnis velaminibus & figuris valdè obscuris. Si post hanc dissolutionem velis omnia prædicta corpora liquefacta exuberare per revolutionem æream alembici aut animas seu Mercurios corporum separare, methodum in capite K. contentam sequeris, cum qua certitudinem & perfectionem istius mysterii secreti habebis. Hic notandum est, hanc dissolutionem non multum differre ab illa, quam capite L. posuimus. Nam realiter illam dissolutionem facimus in prædicto capite allegatam, cum terra alba foliata & sublimata, ut terra illa cum corporibus perfectis per alembicum transeat, mediante exuberatione per revolutionem æream instituta. Adeo ut de divina ista mixtionē essentia vegetabilis & mineralis resultet, cum qua prudentes artistæ miracula præstant super terra. Hic tibi explicavimus 24 tam quæstionē Raymundi Lullii, in tertio capite Quintæ essentia sic dicentis. De quo est Ignis nostri benedicti Lapidis? Est de igne essentiali corporum perfectorum metallorum, & de igne essentiali menstrui nostri vegetabilis. Ex quibus componitur unus Ignis, qui in momento convertit omnia imperfecta metalla in metallum perfectum. Hoc in loco ostendere tibi

volui-

*Exuberatio
corporum per
alembic. est
magisterii
certitudo.*

*Ex duobus
ignibus fit u-*
nus

voluimus vim naturæ, quæ cum hac substantia (per gradus illos supra dictos) ad tantam exaltationem non est deducta, ut prædicta terra alba foliata. Sed hoc tantum hic agitur, ut benedictæ huius terræ virtus vegetativa excitetur; per privationem superfluum elementorum cum simplici dissolutione & fixatione, quam per nostrum artificium facimus, reducendo illam terram in Quintæ essentiæ naturam, cum qua miracula facimus in corporibus mineralibus super terra, ut novisti. Secunda dissolutio est talis, qualis fit cum C. quo ad divisionem dissolutionum, de qua supra dictum. Similiter etiam tertiam facies dissolutionem cum D. ut etiam supra dictum est, si per illam velis obtinere quintam essentiam metallorum.

Praxis eiusdem capituli brevior.

Universale medium est, ut accipias calcem illius metalli, quod dissolvere voles, super quam pone tantum C. vel D. ut tres digitos & amplius supernatet, deinde fac bullire aquam super igne cinerum per integrum diem naturalem, aut ad minimum per dimidium diem pro corporibus teneris & mollioribus, & id, quod reductum fuit in F. aufer, & serva in B. M. leni. Deinde imbibe denuo quod non dissolutum fuit, & pone ad dissolvendum, ut nosti, Huius operationis toties facienda est repetito, donec omnis calx aut maxima pars prædicti corporis sit dissoluta.

*Abbreviatio
ad solam Q.
E. obtinendam.*

Haftenus in sex capitulis, quâ ratione substantia Mercurialis omnium corporum calcinatorum, tam in generali, quam in particulari via extrahenda sit, egregiam habes instructionem.

CAPUT VIII. G.

De Putrefactione metallorum Physicè liquefactorum significata per G.

Quia in hoc Magisterio sine corporum liquefactorum putrefactione nihil fieri potest, idcirco hoc fundamentum & praxin distinctam tractare volumus; ut opera sapientissimæ naturæ intelligas. Quoniam autem nulla fieri potest regeneratio, sine putrefactione & corruptione corporum physicè calcinatorum, liquefactorum, & dissolutorum, ideoque nulla operatio absque hoc putrefactionis fundamento est prætermittenda. Considera pro exemplo Stomachum, in quo vase nunquam aliqua ciborum transmutatio fieret, sine succursu vel auxilio istius corruptionis, putrefactionis & digestionis naturalis. Semen etiam humanum in matricem projectum, non posset recipere spiritum

*Necessitas putrefactionis probatur
Ab officio Stomachi & Matricis.*

ritum celestem, qui præparat sanguinem & corpora apta facit ad accipiendum animam intellectualem, quam putrefactionem tota veterum & hodiernorum Philosophorum turba, et nti fecit, ut omnes firmiter concluderint, sine illa nihil boni sequi posse. Ad quem finem Philosophus quidam ex turba illa dixit. Nunquam fuit aliquid animatum, nec à natura editum nec cretens, nisi post putrefactionem & nutritionem suam & Hermes. Scitote quod tota fortitudo hujus divinæ scientiæ in magisterio nihil est, nisi post putrefactionem. In alio loco quoque idem dicit, post putredinem ad hoc deveniet, cum quo poteris (si sempiternus Deus voluerit) perficere quæsitam operationem, quia sic corpus reducitur in Mercurium. Orphultus Philosophus quoque de putrefactione Elementorum in turba dicit. Elementa in igne diriguntur, cocta lætantur, & in aliam naturam convertuntur, eò quod liquefactum, fit non liquefactum humidum verò siccum & spissum, corpus spiritus, & spiritus contra ignem pugnant. Convertite ergò elementa & quod quæritis invenietis. Iste Philosophus per istā sententiam tantum declaravisse non contentus, ita concludit: Convertere autē Elementa est facere humidum siccum & fugiens fixū. Hac peracta dispositione dimittātur in ignem quousque spissum attenuetur & fugiens fixum & aurum tingens permaneat. Sic ergò necessitatem divini hujus fundamenti ex autoritatibus demonstravi. Nunc etiam sciendum est quadruplicem esse in magisterio nostro dissolutionem seu putrefactionem.

Summos species putrefactionis.

1. Prima fit cum menstruis vegetabilibus simplicibus & compositis, ut est in doctrina præsentis arboris Philosophalis. Hæc quandoque circulatio dicitur & tunc fit, cum corpora in Quintam essentiam reducere volumus, per medium prædictorum menstruorum vegetabilium. Tunc appellamus istam primam dissolutionem, corpora in primam materiam redacta, & per circulationem in corpus homogeneum conversa.

2. Secunda dissolutio, fit in ramis secundi ordinis super R. vel S. aut, cum prædicta corpora circulantur cum Quinta nostra essentia vel cælo vegetabili.

3. Tertia dissolutio, fit per incerationem olei R. vel S. pro unione quam ex ipsis facimus cum materia prima metallorum imperfectorum, per quam hic intelligimus Mercurium seu sulphur purissimum & naturale dictorum metallorum imperfectorum, beneficio sublimationis in nostram veram terram foliatam reductorum, quæ est omnium verorum Philosophorum.

4. Quarta dissolutio fit in medicinis tertij ordinis, sicuti illam in plurimis locis tibi declaravimus, videlicet in solutionibus, digestionibus, & unione Mercurij Philosophorum cum sua terra,

& in

& in incineratione & putrefactione Medicinarum. Quando igitur exuberaveris totam 4. Elementorum substantiam, aut unam simul, aut separatim &, quando præparaveris & calcinaveris terram prædictorum corporum & postea conjuxeris cum Mercurio nostro Philosophorum, per medium supra dictæ dissolutionis, tunc facies prædictam putrefactionem prædictæ compositionis in vase supra descripto, cum quo non errabis.

Praxis capitis VIII. G.

Oportet te habere vas cupreum tres circiter pedes altum in cuius medio sit fundus multis plurimis foraminibus ut colatorium culinare pertusus, qui eximi & pro voluntate tua reponi possit. Supra istum fundum pone vas tuum vitreum, in quo est materia tua, quam putrefacere voles, sed bene cum alio vitro antinotorio clausum. Prædictum vas cupreum, operculo C. (quod duo foramina vel unum habet per quod vitrum tuum transeat) aptè est tegendum. Aqua quæ in inferiori parte vasis erit, ad duorum digitorum transversorum spatium vacuum, ad vasis fundum non ascendat. Notandum quoque est istum fundum duos digitos altius quam in medio collocandum, versus vasis Orificium. Tunc ignem ministra per 40. dies. Et hoc medio putrefacere & decoquere poteris omne opus, cum perfecto ordine, secundum intentionem nostram.

Vas putrefactionis.

CAPUT IX. H.

De exuberatione animarum seu mercuriorum metallorum.

HÆc divina operatio necessarium à Philosophis inventa fuit, pro evidente & certo fundamento & ratione transactæ depurationis cujuslibet prædictorum metallorum, de ipsorum superflua terrestreitate ad obtinendum per hoc medium, argentum vivum sapientum Alchymistarum, & ad coagulandum illud cum suis terris sulphureis præparatis & calcinatis, reducendo prædictum corpus ad extremam simplicitatem, & naturam realis sulphurati argenti vivi sublimati, & separantis æternum & perfectum à corruptibili & imperfecto, ut videre est in capite K. Istà Nomina diversa Mercurii exuberantis permanentis.

corpora exuberata, à Philosophis vocata sunt, argentum vivum exuberatum sapientum Alchymistarum, lac virginis, sperma metallorum, sanguis, spiritus mineralis. Aquila volans, Cauda Draconis. Hisce & plurimis alijs nominibus usi sunt Philosophi ne thesaurum Philosophorum, ignorantes usurparent. Certè nisi iste pretiosus Mercurius metallorum, vegetabilium & animalium

Nomina diversa Mercurii exuberantis permanentis.

Necessitas Mercurii exuberantis.

extrahatur nostro more, qui una sola substantia aut prima materia est, impossibile est in hac divina scientia, medicinam primi secundi & tertij ordinis facere. Quamvis in medicinis tertij ordinis secundum caput N. procedere possimus: quia sublimiori modo ibi proceditur, & opus magni momenti præparatur.

Praxis capitis IX. H.

*Exuberatio
Merc. Metall.*

Hanc liquefactionem corporis mineralis dissoluti, & secundum modum in capite F. declaratum, liquefactum, pro certa & segura praxi habere debes. Corpus verò liquefactum, per B. M. evaporabis, & prædictum corpus in fundo vasis instar mellis crassi remanebit, super quod tres partes D. affunde & in Y. per 12. horas ad putrefaciendum pone, deindè super cineres cum igne moderato distillandum colloca & omne quod per hoc regimen distillare potuisti serva. Deindè iterum super materiam in fundo vasis reliquam, tres partes D. & paulò plus affunde, & in B. M. leni per 12. horas pone deindè per cineres, ut prius destilla, istumque processum toties reitera, usque dum tota substantia Mercurialis cum conjuncto D. sit exuberata. Omnes istas distillationes distilla per Y. & in fundo vasis manebit liquor serenus & parumper gummosus, quem nos aquam & prædictorum metallorum Mercurium vocamus. Iste Mercurius seu aqua, est unum ex principalibus fundamentis & clavis nostræ domus ubi est repositus thesaurus Philosophorum.

CAPUT X. I.

De præparatione terra, Metallorum, Vegetabilium & Animalium.

O Matrem ignorantia, Reginam & Imperatricem hinc inde discurrentium & fiduciam superborum & temerariorum artistarum, qui sibi persuadent, se per unam quam possident, simplicem dissolutionem ad summum magisterij nostri gradum posse pervenire. Nos contra firma conclusione stamus & declaramus, illos, nisi A. in B. & B. in C. & C. in D. & D. in D. rubrum & D. rubrum in G. reducere possint, non habituros instrumentum necessarium ad faciendum dissolutionem & Physicam putrefactionem. Ideoque illi qui non poterunt reducere corpora mineralia vegetabilia & animalia in E. F. G. H. nunquam etiam poterunt pervenire ad secundam partem nostri magisterij, quam physicam dissolutionem vocamus, sine qua verum intellectum & chymicam perfectionem habere non possumus. Sed quia in hoc decimo capite, de præparatione & calcinatione ignea omnium terrarum, quarum

Qui nescit solutionum modos nihil in arte tentet.

Necessitas summa operationis chymicæ.

quarum animæ aut Mercurii exuberati fuerint, nobis dicendum est, plura nunc non addemus.

Praxis capitis X. I.

Accipe terram qualemcunque volueris, & imbibere illam cum *Preparatio*
 parte una suæ aquæ & pone in Y. per sex horas. Deindè distilla *terra metall.*
 per cineres calore mediocri, & in fine auge ignem parum, & serva
 omnem liquorem, si sit de terris metallorum. Liquor enim ille
 ad incerationem medicinarum inservit, & appellatur thesaurus *Thesaurus*
 Physicus Philosophorū. Sin verò ille liquor de aliis terris sit, abijce *Physicus.*
 illum, quia hæc est superfluitas ipsarum. Et has operationes rei-
 tera, imbibendo, inhumando & distillando per cineres tam diū
 donec prædicta terra nullum amplius liquorem destillet. Ut au- *Examen terra*
 tem cognoscas, an benè sint præparatæ, accipe laminam de S. vel *preparata.*
 T. ignitam, & pone super illā parum de prædicta terra, & si non
 fumat, benè præparata erit: Si verò fumū emittit, prædictam præ-
 parationem reiterare oportebit, usque ad supra dictum signum.
 Deindè calcina illam in furno tuo secreto, sicuti in nostro aperto-
 riali dicemus. Si terræ istæ fuerint de individuis vegetabilibus
 & animalibus, calcinatiō tua alba erit plus vel minus secundum
 colorem individuorum. Similiter etiam de metallis secundum
 compositionem quā habuerunt in exuberatione prædictorum
 Mercuriorum & animarum ipsorum, & etiam secundum colo-
 rem prædictorum metallorum proprium. Tunc corpora ita
 præparata & calcinata apta sunt ad recipiendum animam suam.
 Et pro nova generatione, corpora prædicta reducuntur per secre-
 tam sublimationem in purissimum sal, & argentum vivum subli-
 matum & sulphur naturæ. Prout in capite sequenti videbis.

CAPUT XI. K.

*De unione animarum exuberatarum cum
 terris suis calcinatis.*

Postquam per præcedentem instructionem percepisti viam se-
 parationis & solutionis per quam corpora metallica in argen-
 tum vivum reduci queant, jam reliquum est, ut ad complendum
 opus nostrum, dicamus, quo modo illa corpora sufficienter præ-
 parata in sulphur sapientum sint convertenda. Princeps Philo-
 sophorum in ultima parte meteororum demonstrat, quod bene-
 dictum hoc sulphur de argento vivo trahi debet, sed nullam men-
 tionem argenti vivi à nobis suprā declarati facit & hoc tan-
 tum dicit. Si argentum fuerit purum, coagulabit illud vis sul-
 phuris albi non urentis. Philosophorum, illud est res optima

quam Alchymistæ recipere possunt, ut ex eo illud argentum vivum, in argentum optimum &c.

*Materia Ph.
duas substan-
tias igneas
habet.*

Idem de sulphure rubro dicit, quia divinum hoc corpus de duabus substantiis igneis est genitum, quarum prima est illa, quæ in pura sphaera sui ignis se abscondit, quæ causat & deducit nostram Q: Essentiam vegetabilem in actum. Altera est inclusa in sua terra & est firma & fixa, quæ terra, postquam calcinata & per media nostra depurata fuit recipit in Y. suam primam sulphureitatem, quæ se unit & fixat in perfectâ unitatem adeo ut postea per viam secretæ sublimationis ascendere faciamus prædictum sulphur Philosophorum non urens, sicuti in capite A. & D. rubri declaravimus. Quamvis autem in ista prædicta secreta sublimatione, pretiosum hoc corpus sulphureum ascendat in summæ albedinis forma, nihilominus tamen in profundo suo, igneitas sulphurea alba & rubra infinita & non urens reperitur, quæ est sulphur Philosophorum & nostrum, ad suscipiendum tincturam utramque, albam & rubram secundum colorem tincturarum; fermentum videlicet, quod est anima hujus benedicti lapidis sicuti posthac dicemus, & est id quod lapidem perficit, post quam fermentationem, ille omnia metalla imperfecta mutat in perfecta, seu speciem Solificam & Lunificam pro ratione coloris dicti fermenti sui. Divinus iste Author deinde declarat hoc fundamentum per descriptionem hujus lapidis, ejus Solem & Lunam suppeditare dicens, omnibus corporibus imperfectis colorem perfectum, & artistæ suadet, ut fermentet & uniat duo luminaria supradicta cum prædicto sulphure & argento vivo glorioso, & quod consequenter ad scopum desideratum sit perventurus dicens: Nam aurum, aureum, & argētum argētum tribuit colorem. Qui verè argentum vivum cum Sole & Luna tingere novit, is pervenit ad arcanum quod dicitur sulphur album optimum ad argentum, quod cum rubeum perficitur, erit illud rubeum optimum ad aurum. Ab illis ergo corporibus extrahit sulphur album & rubeum, cum in ipsis corporibus sit purissima sulphuris substantia genuina & natura depurata. Et quia fermentum intelligitur esse id quod istam admirabilem compositionem verè perficit, in literis ad magnum Pontificem in hujus rei gratiam scriptis (sic inquit. Cum autem fermentum sit anima lapidis nostri (sicuti enim anima rationalis corpus humanum vivificat, ita etiam corpori mortuo à natura fermenti alteratio) ab argento vivo sapientum ei (quod est corpus mortuum) à natura fermenti præstatur alteratio, undè anima obtinet Principatum, exercens vires suas, ideirco anima lapidis nostri benedicti vocatur fermentum. Plato quoque de hac re dicit, quod in omni sulphure albo, id est Luna inveniatur argentum vivum purum quemadmodum in

*Fermentum
est anima L.*

dum in sulphure rubeo, id est Sole. Avicenna etiam super hunc textum inquit, quod non reperitur tale sulphur super terra, nisi illud quod in istis corporibus existit. Ideoque perfectum medium in superioribus capitibus tibi dedimus cum certissima scientia & praxi, facillimo negotio omnia corpora prædicta sulphurea in argentum vivum reducendi, quod est de certa consideratione sapientum Alehymistarum. Insuper medium tibi ostendemus, per unionem dicti argenti vivi exuberati cum suis terris præparatis & calcinatis factum, & per sublimationem Physicam, extrahendi purum sulphur ipsorum. Crede mihi impossibile planè est, ullam facere medicinam (inprimis verò & specialiter in secundo vel tertio ordine) nisi prius acquiras sulphur per modum & praxin quàm in hoc capite te docemus. Huius seculi artistæ operationes mixtas & confusas faciunt, corpora enim solvunt, argentum vivum vulgare addendo & post istam solutionem materiam Hermeticam sigillant. Quidam sal armoniacum vel urinam humanam addunt, sed bestię tales sine dubio omni doctrina Physica, & divini magisterij intelligentia sunt privati. Hinc est quod per viam istam confusam, nihil aliud agunt quàm ut absque ullo ordine mineras confusas faciant, nam qui metalla veteri sua forma spoliare non potest, is minùs formam novam ipsis induere potis erit. Quicumque hunc textum non intelligit, intelligentiâ Physicâ sublimationis huius divini & gloriosi corporis sulphrei, prorsus est privatus.

Necessitas sulphuris acquirendi.

Artistarum error circa sulphuris præparationem.

Praxis capitis XI. K.

Nos hic describimus verum medium seu viam per sublimationem obtinendi primam materiam sulphuream, in forma salis sulphurei, & argentum vivum sublimatum mineralium vegetabilium & animalium. Quæ prima materia dictorum individuum, est una substantia sola, ut suprâ probavimus. Idcirco accipe prædictas terras præparatas & calcinatas, ut in 6. capite dictum fuit, & impone illam quæ tibi placuerit in vas vitreum & imbebe illam cum suo proprio spiritu seu Mercurio exuberato, videlicet cum octava parte, deindè cum septima & tertio cum sexta quartò cum quinta, quinto cum quarta parte. Nec ulterius istam nutritionem persequere, quam in Y. facere debes per octo dies cum igne temperato. vel per plures aut pauciores dies, prout videbis, naturam terrarum esse comparatam, quæ nempe terræ citius aut tardius dispositæ sint ad recipiendum suos Mercurios exuberatos. Cum videbitur prædictam terram esse siccam, tunc evapora per Z. parvam suam humiditatem peregrinam, & superfluam, saporem aquæ fontis habentem. Et in hunc modum continua tuam operationem videlicet imbibendo, & desiccando,

Terra metallice calcinatio Philosophica in vase cupreo.

usque dum spiritus exuberatus in sua natura sulphurea sit victus, & fixatus. Sic me intelligas velim, quod siccitas terræ calcinatæ & præparatæ, suum argentum vivum exuberatum convertit in purum & naturale sulphur, & videbis terram per supradictas operationes, in unum solum colorem album & pallidum sine omni variatione formari, & tunc facta erit spiritalis, quod sic proba. Accipe parum de illa terra & laminæ argenteæ ignitæ impone, & maximam suam partem in fumo avolare videbis. Cæterum reitota toties quartam partem novi Mercurij exuberati, nutriendo & desiccando usque dum prædicto signo potiaris, & postquam illud videris, cum igne forti sublima, & in hac Physica sublimatione primam materiam & gloriosum Mercurium sulphureum mineralem vegetabilem aut animale ad vasis latera ascendentem habebis, quos tres Mercurios Philosophi pro sola materia accipiunt, quæ in fundo vasis terram nigram damnatam superfluam & à patribus nostris spretā relinquit, de qua pretiosum semen fuit extractum, sine quo in hac arte nihil fieri potest.

Hanc scientiam amplecti & exercere debes per viam naturalem & probabilem, sicut per claves alphabeti apertioris declaravimus. Hoc modo & cum hac abbreviatione, triumphum & thesaurum hujus benedictæ scientiæ integrum habebis.

CAPUT XII. L.

De Oleis ad incernandum omnis generis Medicinas significatas per L. ut molles & fluxiles fiant.

Tres modi faciendi olea incernativa.

1.

2.

Tres sunt modi conficiendi oleum incernativum pro incernandis Medicinis. Primus de terris medicinarum tertij ordinis trahitur, quem post divisionem seu separationem 4. Elementorum in præparatione dictarum terrarum obtinemus, ut in cap. I. declaravimus. Duplicis autem generis sunt ista olea. Primum est de compositione R. alterum de compositione S. quorum illud ad rubedinem, hoc verò ad albedinem spectat. Secundum excellentis olei genus est illud, quod pro incernatione Medicinarum secundi ordinis inservit. Est autem hoc secundum oleum excellentissimum, quia Mercurium vulgarem retinet, & in sua natura digerit & illum in album transformat, vel etiam rubrum secundum compositionem R. aut S.

Ne autem aliquis in hoc textu decipiatur, oportet ut artista, cum vult hujus secundæ considerationis oleum facere, per omnia media eat & omnes operationes necessarias faciat, si tam admirabilis effectus super corpora perfectorum metallorum sequi debet, quæ

bet, quæ sunt causæ prædictorum oleorum, videlicet ad album & rubrum procedendo per E. F. G. H. I. K. Et deinde sex partes aut plus D. super ista sulphura fixa affunde Raym. Lullius de hoc oleo in epistola accuratoria & in parva magia tractavit, ubi dicit R. fermentum foliatum (hoc est terram nostram albam vegetabilem foliatam & sublimatam) accipe, minimè verò aurum malleo extensi folia nec aurum pictorum, sicut vulgares ignorantes intelligunt. Tertia, tertii olei nostri consideratio est. Cum simpliciter oleum de uno duorum luminarium facimus, quando post istas liquefactiones (calcinationem & dissolutionem in cap. E. & F.) sua anima aut Mercurius solus est de ipso exuberatus per revolutionem æream & per compositionem istarum animarum aut Mercurij cum partibus sex D. Hoc tertium oleum est illud, cum quo medicinas primi & secundi ordinis incramus. Verum tamen est, quod in projectione medicinarum cum prædicto secundo oleo incraratur una pars cadit super mille, & quod illi, qui debito modo incrationem instituunt cum hoc tertio oleo, unam partem super centum & amplius cadere faciunt. De quo tertio oleo nobis in hoc duodecimo capite sermo erit.

3.

Praxis capitis XII. L.

Accipe igitur R. vel S. & calcina sicuti in capite E. dictum fuit, & dissolve cum aqua nostra minerali de vitriolo Romano, alumine rupis & nitro facta, cum sua forma per primum medium dissolutionis uti cap. VI. E. diximus, ubi clarè calcinationem omnium metallorum tractavimus. Non opus est calcinare corpora prædicta cum aqua prædicta minerali & acuta, sicut hoc in loco dicimus, sed secundum primum modum procedendum tibi erit, sicuti de tali calcinatione dictum est cap. 6. E. Postquam prædicta corpora, Solare videlicet aut Lunare, secundum primum modum calcinasti, tunc tantum de unctuositate terræ in menstruo nostro elevativo videlicet in C. & in D. dissolutæ ut scis applicandum erit, ut hoc mediante, spiritum suum, videlicet ærem aut oleum tam preciosum, gloriosi istius metalli, separare queas. Post hanc applicationem prædictæ compositionis menstrualis supra corpus calcinatum positæ, corpus illud benè in vase sigillatum, per dies octo in putrefactionem pone, deinde per Y. aquam distilla, tunc substantia Solaris aut Lunarum in fundo vasis manebit corrupta, instar crassi mellis, super quam sex partes ejusdem menstrui elevativi impones ut supra dictum est, deinde per 12. horas in Y. collocabis, tum per Z. distillabilis. In fine distillationis auge aliquo modo ignem ut scis, & omnes distillationes supra dictas, quas hoc modo supra prædicta corpora corrupta fecisti collige separatim. Deinde reitera (hunc processum) & super

Modus præparandi oleum incrativum simplex.

dictam materiam quæ in fundo vasis reliqua mansit pone de dicto menstruo elevatio cum octava parte materiæ & unctuositatis in ipso dissolutæ; Hæc enim habet proprietatem & facultatem faciendi exhalare animas, Mercurios aut olea dictorum metallorum. Posthæc pone in Y. per 12. horas & distilla per Z. sicuti supra. Et in hunc modum reitera dictam operationem septies aut octies. Quibus finitis accipe omnes destillationes per Z factas, & distilla per Y. & in fundo vasis, liquor remanebit, qui per Y. ascendere & destillare non potest, nisi cum illo tantundem de nostra Q. Essentia miscueris aut illum ita relinque.

Hoc est oleum nostrum simplex ad incerandum medicinas primi & secundi ordinis. Ubi notandum est, prædictum oleum ita fore gummosum ut sunt syrapi, cum propria sua albedine, quæ dictis corporibus inest. Sic ab illo fructum optatum obtinebis, studiosè ergo serva, quia in suo loco conveniente, suam cum medicinis nostris compositionem cum virtute & effectu suo, tibi monstraturi sumus.

CAP. XIII. M.

De Inceratione Medicinarum & eiusdem usu in hac arte.

Durities quædam corporū requirit incerationem.

Incercatio seu mollificatio & liquefactio à Philosophis patribus & Præceptoribus nostris propter duo fundamenta sat boni momenti inventa fuit. Cum enim medicinæ nostræ in liquefactione sua duritiem quandam habeant, (quod de arctissima colligatione, & de unionem animarum seu Mercuriorum exuberantium cum bonis terris dictorum corporum dispositorum, calcinatorum, præparatorum & sulphuratorum facta procedit) idè hæc verè physica unio tantam habet delectationem in ista seminis spiritualis sui conjunctione, ut subito cum corpori suo glorificato admota fuerit, se in eius terram sulphuream sibi connaturalem transmutet, adeò ut quælibet pars spiritus istius exuberati, per reiterationem quam facimus, in substantiam terræ siccæ se convertat.

Scopus incerationis.

Alterum fundamentum est. Quia terra, cum sit disposita & præparata ad recipiendum animam & Mercurium suum, & non velit erga ipsum esse ingrata, in quantum est corpus fixum & permanens, se transmutat, & propriam naturam suam convertit quàm fieri potest in spiritualement, secundum sui spiritus dilecti naturam, sublimando se simul cum illo in sal pretiosum & siccitate plenum, ut naturæ sit sulphureæ, videlicet terra disposita ad liquefactionem. Quæ incercatio scopum Solificandi, Lunificandi & terras dictas fixandi habet & efficiendi, ut liquefiant per virtutem olei duorum luminarium fixativorum. Quod vel quæ olea proprie-

proprietatem habent, ut fluere faciant dictas medicinas instar cetræ, ut diximus. Hinc est, quod veteres dictam incerationem pro medicinarum nostrarum perfectione invenerunt.

Inceratio est Medicinarum perfectio.

Praxis capituli XIII. M.

Accipe urinale vitreum, luto eius mediam partem, & ultra, cum luto forti, in illud impone tuum sulphur benedictum, prius in pulverem subtilissimum in mortario vitreo redactum. Si sulphur illud de O. vel P. est extractum, tunc imbebe illud cum duodecima parte olei S. sin verò de Q. vel T. est extractum, tunc imbebe illud cum duodecima parte olei R. & pone vas tuum (in quod istam divinam operationem vel compositionem imposuisti) sigillatum super ignem lampadis, cum suo operculo tectum. Et continua hoc regimen prædicti ignis temperatum, usque dum videas sulphur in se, oleum prædicti R. perfectè recepisse. Deinde imbebe pro secunda vice, cum duodecima parte, continuando regimen supra dictis ignis, imbibendo & nutriendo, donec videas sulphur tuum non amplius in altum sublimari, sed inferius manere. Tunc enim fixum & fusibile erit, sicut cera, quod super lamina S. valde ignita probabis, quod si hoc sulphur inceratum fluat sine fumo, magisterium tuum perfectè consummatum habebis, sin verò fumum emittet, tum toties cum oleo novo supra dicti ponderis reiteratio facienda erit, usque dum prædictum signum apparebit.

Modus incerandi.

Examen fixæ subtilitatis.

CAPUT XIV. N.

De divisione vel separatione elementorum omnium metallorum animalium & mineralium in genere.

Firma apud nos stat sententia, & conclusio. Nullam medicinam sine magisterio istius divisionis elementorum fieri posse. Aut ad minimum sine exuberatione animarum aut Mercuriorum metallorum, uti de A. tractavimus, & perfectum talis exuberationis medium præscripsimus. Hinc est, quod cum H. de R. secundum ordinem sui capituli trahimus, ista anima & Mercurius Solaris, duo elementa, ærem & ignem videlicet in se trahit, aqua autem dicti æris in composito instrumentali menstrui sui vegetabilis animæ prædictæ, aut Mercurii corporis prædicti Solaris exuberativi, reperitur, quæ aqua primum eius est elementum. Non est alia differentia inter breves suas elementorum separationes & maiorem, quam in hoc præsentī capite describimus, nisi quod ista operatio tantum requiritur in medicinis tertii ordinis, quæ valdè

Absq. separatione Elementorum.

Aut Mercurii Metallici exuberatione, nihil fit in arte.

Dua elementorum separationes, Brevis & Longa.

valdè prolixal est, & cum magna præparatione peragitur, quia quodlibet oleum separatim & distinctè est colligendum, cum longis inhumationibus & pluribus distillationibus, ut in præsentì hoc capite videbis.

Praxis capitis XIV. M.

*Aque separa-
tio a putrefa-
cto
Aeris sepa-
ratio.*

Accipe compositum putrefactum, quod tibi placuerit, & pone in distillationem per Y. usque dum omnis aqua transierit, quæ est elementum aquæ, quod in vase bene munito separatim diligenter serva. Et cum volueris instituere separationem secundi elementi aeris scilicet, affunde materiæ, quæ remansit in vase de aqua sua propria ad quator digitorum extantiam, & occluso vase cum suo vitro (Antinotorio) in Y. pone per tres dies, deinde leviter distilla per cineres, donec materia in fundo vasis maneat bene sicca; sine refrigescat vas, deinde affunde denuò de suo elemento aut aqua propria super prædictam materiam ad extantiam quatuor digitorum transversorum, sicuti supra fecisti, & pone denuò ad digerendum in Y. per tres dies, deinde distilla leviter per cineres, & reitera prædictas affusiones, digestiones & distillationes per Z. decies. Si aqua instrumentalis deficit, tunc omnes destillationes ex cineribus factas, pone in urinali, & distilla per Y. Et aqua, quæ secundum hoc regimen destillabit, bona erit, quâ uti poteris pro operationibus supra dictis.

Custodi & serva etiam aërem, qui in fundo vasis manserit, in vase alio bene munito. Et no andum est, quod liquor, qui in fundo vasis mansit, cum ultimæ distillationes per Y. fierent, est elementum aëris, quod in vase bene clauso ab elemento aquæ separatum, bene erit servandum. Hæc separatio per medium supra dictum fieri debet, sed tamen pro perfectâ tua doctrina dicimus, quod cum elementum aquæ transierit, ignis uno gradu erit augendus, ut totum elementum aeris aut pars eius destillare possit, & ut destillando intret & jungat se cum aqua sua destillata, postea tamen unum elementum ab altero separandum erit per B. ut supra diximus.

*Ignis separa-
tio.*

Jam quod ad separationem elementi ignis attinet, de cuius materia aut composito elementum aeris separasti, iisdem terminis & modo, quo in separando aëre fecisti, utere, procedendo per similes imbibitiones, inhumationes & distillationes, excepto eo, quod in distillationibus per Z. igne uno gradu magis augere debes, quàm in distillatione aeris factâ. Ubi notandû est, quod loco decem revolutionum illius separationis, hanc in quindecim revolutionibus facere debebis, & quod omnes distillationes factæ per Z. in hoc secundo magisterio per Y. fieri debent. Cum omnis aqua erit per Y. destillata, tunc elementum ignis in fundo vasis in
forma

forma sicca manebit, super quod, elementum aëris hactenus re- *Rectificatio*
servatum impone, & hæc duo elementa conjuncta in cornuta *aeris & ignis*
per Z. temperatum distilla, donec videas materiam in fundo cor- *conjunctorum.*
nutæ instar spissi mellis crassam. Continua tamen totum distilla-
re cum igne non nimis violento, usque dum videas materiam
congelatam esse, tunc enim distillatio cessare debet. Aut maioris
certitudinis causa, observa, an de duobus elementis conjunctis, &
ad distillandum locatis, tres partes de quinque partibus transive-
rint, & tunc cessa distillare, & aërem in secundo hoc regimine
separatum distilla adhuc septies per se, deinde serva, quod de
igne quoque est intelligendum, remanentiam autem, quæ de
igne & aëre restat, cum terra conjunge. Distilla igitur per re-
gimen supra dictum tres partes de quinque partibus cōpositionis
scilicet elementi aëris & ignis supra factæ, & in fundo cornutæ
duæ partes istius divinæ compositionis instar grassi mellis rema-
nebunt. Continua autem tam diu distillationem tuam cum igne
non nimis violento, donec videas in fundo cornutæ elementum
ignis congelatum. Tunc enim finis operationi imponendus. Hic *Hoc oleum est*
est secundus aer, quem nos oleum vocamus & thesaurum Physi- *thesaurum Phy-*
cum ad incerandum medicinas. Quod oleum de corporis sub *sicus pro*
stantia multum plurimum participat, quod tibi erit rectifican- *inceratione*
dum, distillando septies per Alembicum. & pone terras aut feces, *Medicinarum.*
quas in rectificationibus istorum duorum oleorum aut aërum
obtinuisti cum igne, ut modo dictum fuit.

Finitis istis rectificationibus prædictorum duorū elemen- *Rectificatio*
torum, prædicti aëris videlicet, & aquæ, accipe aquam, & illam *Aqua.*
adhuc septies distilla per Y. & pone terram & feces, quas in duabus
istis rectificationibus, istorum duorum oleorum aut aërum ha-
bebis cum elemento terræ.

Hæc elementi aquæ rectificatione finitâ, quæ per quindecim *Rectificatio*
revolutiones transiverit, & hac ratione separato elemento ignis *ignis.*
de terra calcinata, hoc elementum ignis septies distillabis cum
quinque partibus aut ultra suæ aquæ rectificatæ, ut scis. Sumen-
do pro quolibet pondere elementi, scilicet ignis, quinque partes
& plus prædictæ aquæ rectificatæ & septies reiterando.

In hunc modum habes calcinationem supradicti eleme-
menti ignis. Simili modo calcinationem elementi terræ facies, *De terra.*
cum sua aqua præparata & rectificata. Et sic terra illa & ignis
concordabunt in siccitate & simili modo. Signa quod attinet
terrarum calcinatarum, illa in capite K. & in capite I. videbis (aut
accipe quinque partes ignis plus quàm est corpus, digere & destilla
in Y) Hoc modo habebis plenam doctrinam separationis & re-
ctificationis elementorū, qui modus mineralibus, & plantis vege-
tabilibus & animalibus communis & universalis est. In vegetabi-
libus

libus & animalibus individuīs tamen, non tam longis præparationibus opus est, ut in mineralibus, id est, metallorum corporibus, quia in vegetabilibus & animalibus elementa naturaliter non habent fortem unionem & colligationem, sicut dicta metalla.

Hic tibi revelavi secretum, quin imò excellentissima secreta, cum quibus si sapiens fueris, in præsentī doctrina & praxi non poteris errare.

ELUCIDARII

LIBER III.

Seu

Tertia pars Elucidarii. De ordine Medicinarum cum reprobatione Sophisticationum Geberi.

Postquam per æterni Dei gratiam scientiam artis transmutatoriæ descripsimus, per quam prudens artifista facile totum magisterium intelligere potest: Nunc quoque media, medicinam & lapidem nostrum benedictum componendi trademus. Verum quia tres sunt ordines compositionis medicinarum aut lapidum Philosophorum. Primum de medio, medicinas primi ordinis ad perfectionem reducendi tractabimus, deinde de secundo, tum etiam de tertio. Quamvis autem Geber in summa perfecti mysterii, præsentem hunc ordinem observet, hoc tamen cum reverentia & honestate huic divinæ scientiæ debita non facit, quæ ab omnibus veræ Philosophiæ transmutatoriæ Rex mineralium formaliter & substantialiter vocatur: Idcirco animus non est, cum ista falsa, erronea & mendaci opinione, medicinas dicti Geberi ab ipso, in suo primo ordine scriptas, sequendi, quia sunt res, sophisticationibus scandalosis plenæ, & officio fidei repugnantes. Nos nullo modo similes sophisticationes & fallacias tractabimus. Ars sophistica ab hoste Dei inventa fuit, à qua fuimus semper alieni. Idcirco ex tota fide & charitate fideliter tibi scripsimus & gratiæ quam infinita bonitas divina in nos contulit, participem te fecimus, qua ut iustâ & sanctâ poteris uti, quam aliter scribere nolimus, ne in proximi nostri cederet destructionem.

CAPUT. I.

De medio componendi primum ramum, primi ordinis, qui ex sulphure Solis cum nostra Q. E. per circulationem in vase philosophico preparatur.

A Ccipe iij. uncias R. vel S. secundum ordinem in capite E. contentū & calcina; deindē fac liquefactionem & dissolutionem ipsorum, ut in capite F. invenire licet, & dissolve illa per primum medium in capitibus descriptum videlicet cum liquore aut oleo nostræ substantiæ terræ vegetabilis albæ permanentis & fixæ, in naturam Q. Essentiæ redactæ aut simpliciter calcinatæ & præparatæ. Per quæ duo media, benè & securè cum prædicto liquore procedendo, hunc divinum solutionis effectum tibi acquires, præter illam dissolutionem, quæ de duobus corporibus prædictis cum oleo sulphuris nostri vegetabilis in capite F. declaratur.

Sciendum est, tantam esse magisteriū nostri excellentiam, & tam certam, ut individuorum natura, per prudentis artistæ artificium convenienter excitata, omnibus mediis possibilibus vires suas demonstret. Interea tamen tibi secundum declarationem nostram procedendum erit, & nullo modo errabis. Hoc tamen hic non est prætereundum, omnes illas dissolutiones quæ diligentius & pretiosius præparatæ fuerint, etiam plus impressionis vegetativæ in corporibus mineralibus præstituras. Et sic consequenter majorem transmutationis effectum uti declaravimus, in projectione hujus benedictæ compositionis habebis. Ut autem natura citius effectus suos producat, artistam ad talem dissolutionem prædictorum corporum secundum nostram declarationem accedere iubeo. Hac enim de causa prima hæc via à patribus nostris inventa fuit, ut artistæ, in multitudine & temporis & expensarum, quæ pro medicinis tertij ordinis requirebantur, animam adderent.

Dissolutiones laboriosæ majores sunt elementis.

Particularia primi & secundi ordinis artificii in se latum continent.

Ut autem ad propositum nostrum redeamus postquam dissolutionem prædictorum corporum feceris, tunc illa sic dissoluta pone ad putrefaciendum per dies octo secundum praxin, quam in capite per G. significata reperies. Deindē separa animas aut Mercurios ipsorum per doctrinam in capite H. descriptam. Reiterando magisterium usque dum materia Mercurio suo fuerit privata, aut anima, per H. significata. Aut fac istas operationes per caput N. quod longius & molestius est, propter elementorum separationem, cui inhumationis modus propter brevitatem longè præ-

gè præstat. Rectificabis & purificabis autem Mercurium tuum per septem revolutiones aëreas, & cum sic glorificatus erit, serva separatim in vase benè munito. Deindè calcina terram prædictorum luminarium, quæ post separationem & exuberationem prædictæ animæ aut Mercurij in fundo vasis remansit, & illam, secundum medium in capite per I. significato ostensum præpara. Tùm persequere & continua istam calcinationem & præparationem secum, secundum ordinem capitis K. Tunc hoc corpus reductum est in sal & sulphur naturæ preciosissimum & in argentum vivum album & glorificatum. Deindè accipe hoc corpus sic dispositum, & pone in unum ex nostris vasis circulatoriis ad circulandum, cum sex partibus B. vel D. quod melius erit, in ignem Y. per 20. dies deindè per alios 20. dies in Z. Et cum videris spiritum cœlestem esse fixatum super suò fermento; tunc exime illum ex vase & ad tuum usum serva. De hac medicina accipe unciam unam & illam pone in vitrum longi colli affundendo centum uncias Mercurij vulgaris vivi, & sigillato convenienter vase pone in Z. moderatum per 20. dies, in quo tempore Mercurius vulgaris vivus erit fixatus, quem in corpus reduces, & examini Cinerum fortium cum 10. Saturni libri subjiçies: Nam Mercurius prædictus talem reductionem in corpus Saturno mediante, postulat. Si enim aliam reductionem in corpus excellentissimum adhiberes, propter subtilitatem suam octava sui parte, diminutionem pateretur. Sed medicinæ secundi & tertii ordinis eo non indigent: Ossa enim nimis dura habent:

Mercurij fixati reductio in corpus.

C A P. II.

De secundo ramo primi ordinis qui breviorē habet viam & cum metallis sublimatis cum additione Q. Essentiæ præparatur.

Accipe uncias tres luminarium, unius videlicet vel alterius, Solis vel Lunæ scilicet pro lubitu tuo, & reduc in E. deindè reduc in F. exuberando suum Mercurium aut animam cum C. qui cum rebus simplicibus sit acutus factus; quæ virtutem eius non multum corrumpunt, ut cum C. possimus exuberare suum H. Mercurium scilicet dicti metalli, post quam animam super sua terra exuberasti facies præparationem & calcinationem super illam, uti in capite I. habes. Deindè conjunge istas duas substantias in unum, secundum ordinem capitis K. & hoc gloriosum corpus sublima secundum prædicti capitis praxin. Quod corpus sublimatum Philosophi primam materiam dictorum metallorum vocant; quæ prima materia facillimo negotio in medicinas & lapidem philosophorum converti potest, sicuti dicturi sumus.

Ex materia prima metallorum facillè fit lapis Ph.

Accipe

Accipe igitur unciam unam Mercurij nostri vegetabilis sublimati & per D. rubrū significati, deindè accipe etiam unciam unam dicti sulphuris dictorum luminarium aut materiæ primæ corporis perfecti, quæ in mortario vitreo per longam triturationem conjunges, deindè appone isti conjunctioni in nostro vase circulatorio contentæ, cœlestis nostræ Q. Essentiæ partes sex, secundum praxin, capitis supra dicti. Et utere ista medicina ut supra diximus.

CAP. III.

*De tertio ramo aut medicina primi ordinis,
qui à Mercurio communi artis desumitur.*

Hic Ramus cæteris multò facilior est, sed projectio minor. Accipe igitur de Mercurio nostro vegetabili, qui in hac scientia communis dicitur, de quo separa matrem suam, id est, terram per viam dissolutionis & putrefactionis, separando sua quatuor elementa, secundum ordinem capitis N colligendo suum spiritum primum & cœlestem. Deinde rectifica ipsum, donec ad suam simplicem essentiam perveniat. Tùm præpara & calcina suam terram per medium & praxin in capite I. præscriptam, auferendo eius elementa superflua, quæ in primo spiritu prædicto insunt, & terræ unctuosæ nullam habe curam, quia superfluitas est totius terræ gloriosæ & compositionis. Postquam animam aut Mercurium dictæ terræ unctuosæ & matris elementorum exuberasti necessariò conjunctionem divini istius compositi facies, animæ videlicet exuberatæ cum sua terra calcinata & præparata, ut in capite K. dictum fuit, post sublima hoc divinum compositum, & reduce in sal albißimum & in sulphur naturæ, secundum praxin capitis K. Hoc sulphur cum S. in B. vel in D. dissoluto fermenta, imbibendo hoc corpus cum eodem B. vel D. quod melius est. Et hoc fac sæpè cum exiguo igno, imbibendo, distillando & desiccando prædictum gloriosum corpus fermentatum, & conterendo illud in mortario vitreo, donec prædictum fermentum sit factum una eademque res cum suo sulphure vegetabili, quoad extremam apparentiam, tandem pone ad circulandum in vase nostro, cum sex partibus nostræ Q. essentiæ, secundum praxin in capitibus præcedentibus subministratam.

Materia prima seu Mercurii vegetabilis præparata.

CAPUT IV.

De quarto ramo aut medicina ultima Primi Ordinis, quia simplici terra Mercurii communis procedit, per fixationem proprii sui spiritus, qui cum fermento unitur.

A Ccipe tantum Mercurii vegetabilis, quantum voles, & post suam putrefactionem consuetam, quæ sufficere tibi videbitur, reduc in N. collige suum elementum ignis, & separatim serua, quia hic ipso non habemus opus. Deinde accipe suam terram physicè calcinatam & præparatam, super quam pone sui ponderis quantitatem de S. calcinato, & diu trituro hoc compositum in mortario vitreo, redige ista duo corpora in unum. Et hanc materiam pone in urinale vitreum super ignem Z. moderatum vel exiguum, cum aquæ dimidia parte sui ponderis, super quam administra dissolutionem physicam, donec fermentum benè sit conjunctum cum dicta terra, quod cognosces, cum videbis in distillatione, in ipsis viridem vel lapidis Lazuli colorem, aut in maiori materiæ parte dissolutionem fieri. Tunc enim certissimum signum habebis terram in se recepisse suum fermentum, tandem coagula & fige istam medicinam per circulationem, ut in præcedentibus capitulis factum est. Hic notandum est, quamlibet operationem, quæ cum S. instituitur, etiam fieri posse cum R. Tunc rami suam operationem ad rubrum exercebunt. R. autem solutu durius est quam S. ideoque plus temporis distincti ei est tribuendum.

Solutio Solis longior est quam Luna.

Non plures de medicinis primi ordinis sermones faciam, quia altitudo magisterii nostri tanta est ut numerus procedendi semè sit infinitus.

Regula in operationibus dissolutionis.

Si doctrinam in sola arbore contentam observaveris, videbunt in reductione corporum ad primam materiam per viam sublimationis Physicæ, aut per dissolutionem & exuberationem factam prædictorum corporum cum terra nostri vegetabilis sublimati, & primo motore vegetativæ luminarium, tunc errare non poteris. Aut si poteris reducere A in D. aut ad minimum in B. cum aliis mediis ad artem pertinentibus, tunc in hac scientia per infinitos modos poteris praticare.

CAP. V.

DE QUINQUE RAMIS SEU MODIS secundi Ordinis, in quo mixtura corporum metallorum imperfectorum in usum venit.

Primus Ramus Medicinae secundi Ordinis.

A Celpe tres uncias O. & fac E. cum C. acuto, donec victum sit & unitum cum materiis individuis vegetabilibus ipsa-
 plicatis, & donec cum ipso facile fiat distillatio totius corporis O.
 quod reductum in F. putrefac per octo dies. Deinde fac super hoc corpus operationes descriptas in capite N. separando videlicet aërem suum. Quam operationem tantisper exercebis, donec spiritum aut aërem viceris, mediante menstruo acuto, deinde præpara & depura terram suam secundum dictum caput I. tum fac conjunctionem prædicti spiritus præparati, cum sua terra præparata & calcinata secundum ordinem capitis K. Hoc modo O. in sal reduceris, & in primam suam substantiam, quæ est planta admirabilis ad ferendum fructus gloriosos.

De Metallorum imperfectorum transmutatione.

Accipe prædictum sal & sulphur physicum sublimatum, & pone in unum de nostris vasis, super quod facies operationem M. cum oleo simplici S, ad modum illum, quem in 12. capite L. invenies paratum, videlicet huius præsentis Elucidarii.

Projectio medicinae secundi ordinis operatur secundum naturam sui fermenti.

Tandem fac projectionem unius supra centum Mercurii vulgaris præparati, aut super Saturnum, & habebis 80. partes prædicti corporis & metalli perfecti, secundum conditionem sui fermenti.

Secundus Ramus, secundi Ordinis Medicinae, priori utilior.

Quanto puriores sunt materiae, tanto aptiores sunt ad recipiendum suam formam. Quia igitur Jupiter purior est Saturno, ideoque etiam hanc secundi ordinis medicinam cum Jove perficimus, & quidem cum maiori fructu, quam primam medicinam. Secundam autem medicinam eodem modo facies, quo primam, perpetrando omnes supradictas operationes, videlicet E. F. G. H. I. K. considerando super omnia, quod P. totus dissolvitur, sicuti in exuberatione animæ seu Mercurii, ut supra dictum,

secundum praxin capitis H. quæ eiusdem est valoris. Deinde facies Incerationem, fixationē & fermentationem sulphuris prædicti P. per praxin in capite M. præscriptam, cum oleo S. Et hoc modo Mercurium vulgi aut P. in argentum purum transmutatis, uti supra de O. dictum fuit.

CAP. VI.

Ramus tertius & quartus, secundi Ordinis ad rubrum.

Accipetres uncias T. & reduc in F. & in E. cum C. Deinde putrefac prædictum corpus dissolutum per dies octo, & postea abstrahæ suum Mercurium secundum ordinem in capite H. traditum, & fac super terram suam, calcinationem & præparationem, sicuti in capite I. dictum. Deinde fac conjunctionem istius Mercurii cum sua terra secundum processum in capite M. contentum, cum simplici Oleo R.

Tunc facies projectionem, tinnius videlicet partis super 200. Mercurii vulgaris aut T. Et habebis optimum Solem in omnibus examinibus constantem, eodem modo quo cum T. fecisti, fac quoque cum Q.

Diversitas operationis inter Philosophos.

Hic notandum est, Philosophos quosdam medium has medicinas practicandi per vias valde difficiles docuisse, videlicet. Quod calcinato corpore imperfecto, oporteat tantum dissolvere partes Mercuriales (quod factu difficile est) & deinde per alembicum exuberare. Quamvis autem hoc modo hoc fieri possit, non tamen consultum erit, quia totum corpus non solvitur per menstruum acutum. Quare multò commodius nobis videtur, corpus calcinatum cum eodem vegetabili benè acuto dissolvere & cum ista liquefactione, prædicti corporis partem Mercurialem liquefactam exuberare, videlicet suum H. secundum ordinem capitis N. Quo medio nos viam nostram abbreviamus, obtinebis tamen per duo ista media scopum & finem optatum.

CAPUT VII.

Ramus quintus & ultimus secundi ordinis omnium optimus, qui in duobus luminaribus Sole & Luna consistit, ad faciendum tincturam ad Rubrum & ad Album, per unionem S. & R. cum ipsorum proprio spiritu & anima.

Operatio cum Sole & Luna conjunctis seu per omnia meta.

Calcinatio vulgaris Solis & Luna.

Accipe lib. j. salis nitri & libras duas Vitrioli Romani & putrefac secundum ordinem in Alphabeto nostræ Summæ præscriptum,

scriptum, deinde ex illis fac aquam fortem per viam ordinariam consuetam. De ista aqua accipe partes 4. & unam Salis nitri & per distillationem rectifica, reiterando istas rectificationes toties cum sale nitro, usque dum videas illam aquam potestatem habere dissolvendi R. & illud prius redactum esse in E. secundum praxin dictam in capite E. Deinde dissolve S in prædicta aqua simplici, & tunc accipe duas partes decoctionis R. & conjunge ista duo corpora seu decoctiones, & statim istæ decoctiones se invicem conjungent. Tunc distilla aquam per alembicum donec calx sicca manserit in fundo vasis, quæ grisea, obscura & ferè nigra erit. Sic duo luminaria unita calcinata erunt, quæ cum igne contrà naturam à sua nigredine lavabis, ut in capite E. diximus. Dissolve nunc hæc corpora cum C. acuto præparata. Si hæc calx aliquantum dura esset, secunda vice illam cum capite E. dulcorabis, ut supra diximus, sequendo caput F. in prima dissolutione, quam cum liquore aut oleo nostræ substantiæ terræ vegetabilis Physicæ calcinatæ albæ permanentis & fixæ facimus. Si hanc dissolutionem secundum hunc ordinem facis, hoc onere dissolvendi in C. levaberis, quia dissolutio corporum cum C. facta, est prolixa. Hic notandum est, quod nos tradimus aliquas operationes duobus modis fieri posse, secundum hujus artis praxin nobis benè cognitam, quos modos hic docemus ut hujus artis theoriam & praxin habeas. Postquam igitur dissolveris prædicta corpora, per 8. dies putrefacies, tum ipsorum H. exuberabis quo facto, terram calcinabis & præparabis secundum capitis I. tenorem. Deinde fac conjunctionem H. cum I. reducendo illud in K. secundum ordinem capitis supra dicti, & sic duo luminaria in corpus homogeneum reduceris, quia sic reducta erunt in primam materiam & in sulphur naturæ. Deinde separa dictum K. faciendo imbibitiones & incerationes cum quinta parte olei simplicis S. Quod magisterium ferè simile est modo procedendi cum M. & tot imbibitiones cum quinta parte olei supradicti reitera ut dixi per putrefactionem, desiccationem & coagulationem simplicem super hoc compositum, donec materia fiat fixa in unitate perfecta & per istam secundam operationem habebis lapidem cristallinum transparentem aliquo modo de viridi colore participantem cum quo quodlibet corpus imperfectum in veram Lunam in omni examine constantem transmutabis. Sin verò ad rubrum perdubere volueris, tunc illum accipies & ipsi mediam partem sui ponderis de oleo R. simplici addes nutriendo hoc corpus in Y. & pro secunda vice quintam partem de oleo R. dabis, & eandem operationem ad rubrum observabis quam ad album observasti reiterando suprà dictas operationes, usque dum videbis medicinam tuam rubram, & instar rubini transparentem, fixam

Dissolutio Solis & Lune in vegetabili.

Dissolutio brevior præferenda.

Putrefactio Solis & Lune.

Lapis cristallinus tingens omne corpus metallorum. ad album & rubrum.

& ad exiguum ignem fusibilem. Hic est noster lapis benedictus & primus ramus, quē inter alia me obscurē & simpliciter scripsisse & tractasse scio, quem in hoc capite pro meliori tuo captu expresse tractamus ad gloriam Dei promovendam.

CAPUT VIII.

*DE MEDICINA TERTII ORDINIS QUÆ
est omnium ceterorum argumentorum Imperatrix
& sex operationibus perficitur.*

PROPOSITUM nostrum est dare tibi doctrinam perfectam, cum brevi & luculento discursu ut obscuros Veterum Philosophorum sermones, intelligere queas, videlicet Hermetis, Aristotelis, Platonis, Demosthenis, Avicennæ, Rasis, Hippocratis, Origenis, Galeni, Geberi & aliorum, qui quamvis sapientissimi naturalistæ fuerint, nihilominus hujus scientiæ invidi, illam in libris suis cum terminis ita obscuris tractaverunt, ut ad intelligendum illam, Angeli alicujus explicatione opus foret.

I

*Dissolutio Physica duorum Luminarium
pro hoc tertio ordine.*

Accipe tres uncias R. calcinati, deinde reduc in F. cum C. qui acutus factus sit cum optimo vegetabili, sed per viam tamen abbreviationis cum mineralibus, quamvis per viam hanc lapis aut medicina, pro corporibus humanis non tam utilis sit; (faciendo dissolutionem per caput F.) Deinde accipe de nostro supradicto Mercurio sublimato, quem R. Lullus Mercurium nostrum vocat, ut scis, & reduc eum cum tribus unciis dicti Mercurii in F. secundum ordinem dicti capitis B vel C. Postea conjunge duo ista corpora liquefacta & septies fac operationem Physicæ assationis super illa, imbibendo videlicet & desiccando ad parvum ignem, & in fine cum exiccata fuerint, dissolve iterum prædicta corpora cum C. vel D. secundum ordinem capitis in quo dissolutionem pone in G. per 40. dies Accipe quoque S. & reduc in E. vel F. deinde conjunge hoc corpus Lunare cum tuo Mercurio, & fac assationem Physicam dicti corporis compositi, deinde pone in putrefactionem 40. dierum, & sic hanc partem dissolutivam primæ partis dissolutivæ abolveris.

*Mercurius
Lullii ut scis,
est vegetabi-
lis.*

II.

Separatio 4. Elementorum.

Accipe compositionem R. & pone in putrefactionem, deinde divide 4. Elementa, secundum ordinem capitis N. & hac ratione primam partem principalem hujus tertii ordinis præstiteris, quem
separa-

separationem Elementorum corporum dissolutorum & physice putrefactorum appellamus.

Rectificatio quatuor Elementorum.

III.

Post separationem 4. Elementorum dictorum corporum secundum nostri ordinem factam, secunda via tibi erit ineunda, quia nemo potest transire de extremo ad extremum nisi per medium, veniendum est scilicet ad rectificationem elementorum, ut sublimatiora & penetrantiora fiant in transmutatione corporum.

Accipe ergo Elementum aquæ & septies per alembicum distilla & pone feces cujuslibet rectificationis ad suam terram. *Aqua separata.*
 Quod si feces fuerint de composito rubro, pone illas ad ignem sicut supra diximus. Deinde fac assationem tuam physicam septies super dictam terram cum elemento suæ aquæ & in fine cujuslibet dissolutionis hæc aqua parum olei dabit, quod cum elemento aeris serva, quod pro inceratione servasti & in rectificatione distilla simpliciter septies per alembicum, ponendo feces quas in qualibet rectificatione habebis ad suam terram. Hic est notandum, te de compositio S. nullum ignis elementum habiturum, quia naturaliter illud non totum in se continet, separatim igitur dicta cætera elementa compositi albi serva, in vasis bene obturatis cum inscriptione nominis cujuslibet ipsorum eodem modo distingue, quæ compositi rubri sunt. Tandem sciendum est, quod omnes operationes, quæ super compositum rubrum fiunt, etiam super compositum album exercentur. Mutatis scilicet mutandis. *Assatio septies.*
Oleum.
Ex argento & ignis non expectandum.
Corporis rubri & albi idem labor.

Unio Mercurii Physici cum sua Terra.

IV.

Nunc restat ut tractemus unionem Mercurii cum terra dictorum luminarium à quibus fuerunt separati per mediū supradictum. Accipe igitur terram R. & terram S. post physicam ipsorum calcinationem & præparationem, quas in mortario vitreo conjungere & deinde etiam in K. unire debes, secundum supradicti capitis ordinem, procedendo ad talem reductionem cum aqua S. ad album. Hoc modo materiam duorum luminarium ipsam & naturale sulphur physicum reduxisti.

Rubificatio.

V.

Accipe ignem qui cum suo proprio spiritu aut Mercurio fuit dissolutus, & K. Solis vel Lunæ operationi per M. donotatæ committe cum igne dissoluto: Et hunc laborem tandem reitera donec sulphur instar rubini fixum & rubrum fiet. Qui labor quamvis cum rubro hac ratione instituat, tamen cum albo per medium incerationis eodem modo fieri potest.

VI.

Fermentatio & inceratio Medicinarum.

Accipe primum Elementum R. & acue quantum poteris cum R. simpliciter dissolutum cum Mercurio, aut per Mercurium exuberato, secundum caput H. deinde fac amalgama argenti vivi vulgaris cum R. & exprime per corium, ut prædictum R. remaneat cum tribus partibus aut plus Mercurii vulgaris fugitivi. Si amalgama sit octo unciarum adde ei duas uncias nostri sulphuris sublimati & rubificati, triturando diu in mortario vitreo, quo facto, pone in urinale & imbebe cum paucis elemento primo simplici & exicca, quæ operatio per tres vices facienda erit. Deinde imbebe pro secunda vice cum prædicto Elemento, septies aut octies, quod cum R. prius acueris: Illud autem quod de materia sublimabitur & lateribus vasis tui adhærebit, de materia, quæ in fundo est separa. Et continua toties istas Philosophicas operationes, sublimationes & assationes, donec totum in fundo vasis sit unitum. Et ut istam fixationem absolvas imbebe pro tertia vice prædictum corpus cum suo aëre & totum per duas operationes perfecte fundum petet, firmando se in perfecta unitate cum suo sulphure, in qua materia flava splendida & in interiore sui parte instat rubini colorata apparebit. Tunc adde ei de Elemento ignis in suo simplici elemento aquæ dissoluti, faciendo cum illo assationem physicam, quam operationem & assationem nunc fumus declaraturi.

*Imbibitiones
cum Aqua.*

*Assatio est
suavis calci-
natio.*

Est autem assatio in nostro Magisterio suavis & modesta desiccatio corporum dissolutorum & à menstruis suis separatorum, exiccans sub finem corpus cum exiguo igne, quæ desiccatio fere suavis quædam calcinatio est. Assationem autem vocamus, quia est valde necessaria in principio & in fine liquefactionis dictorum corporum adeo ut absolutis omnibus physicis operationibus tuis Assatione scilicet finali, medicina tua rubra sit futura instar rubini transparentis. Huic medicinæ nunc nihil amplius deficit quam inceratio per viam in capite M. præscriptam cum oleo compositi rubri, in divisione elementorum ad incerandum asservati. Hic est observandum, quod in incorporatione hujus medicinæ rubræ omnia Elementa debent esse rubra. Et in compositione albæ medicinæ, alba. Ideo necesse non est sulphur album rubificare, sed tantummodo illud fermentare cum anima Lunæ per S. significata & totam hanc eandem operationem in hac medicina alba, cum elementis albis peragere sicuti in rubra medicina fecisti.

*Inceratio est
ultima opera-
tio.*

*Ad opus ru-
becum rubra
elementa su-
menda ad al-
bum alba.*

Tandem fac incerationem cum composito albo & observa ordinem incerandi ut dictum est. Hoc in loco multiplicacionem

tionem & projectionem non apponimus, quia in tractatu abbreviationis majoris de illis actum fuit.

CAPUT IX.

Recapitulatio.

*De aqua cœlesti & menstruo vegetabili
divinæ actionis.*

Postquam prolixè descripsimus & tractavimus scientiam arboris Philosophalis & specialiter aquas menstruales vegetabiles, per quas omnes prudentes artistæ ad scopum optatum & cognitionem desideratam pervenire possunt: Nunc brevem dictorum repetitionem in gratiam filiorum artis instituemus. Ideoq; inprimis observandū, quod C. acutus, per circulationem in D. redactus, formā suā vegetabili in immensum augetur. Quæ Q. Essentia (D) virtutem suam, Elementis metallorum deindè impunit, & excitando & exserendo virtutem vegetativam, effectus super terra miraculosos introducit. Cum hac aqua cœlesti operationes facimus admirabiles, modo illas benè præparare possimus.

Si ad praxin, cum hac aqua procedere volueris, convertendo C. in D. securè rem tentare poteris. Nullus Philosophorum unquam de hac aqua divina vegetabili per B. significata, nisi per figuras & metaphoras locutus est, excepto R. Lullio in tertio libro Quintæ Essentiæ, in figuris individuorum vegetabilium; qui tamē Mercurii & Aquæ Divinæ actionis mentionem facit sed praxin ejus sibi soli servat, quam modo sequenti instituire potes.

Accipe sanguinem sine fine, Mercurii illius vegetabilis, quem nosti. Distilla per Y lentum usque dum transiverit spiritus in recipiens vās, & in fundo vasis, corpus instar crassi mellis remaneat, hoc distilla per cineres leves, usque dum totus suus succus & pars Mercurialis transiverit, quam rectifica septies usque dum nullas in fundo vasis relinquat feces. Hæc divina substantia movet metalla dura & terrestria & excitat ipsorum virtutem vegetativam, adducens illam de potentia in actum.

Cum hac aqua sit vera & certa calcinatio & dissolutio metallorum, quæ redigit illa in purissimum argentum vivum quod est de intentione Philosophorum & sapientum Alchymistarum. Sed ut tibi perfectam praxin, hanc aquam per calcinationes lationes & dissolutiones duorum luminarium & cæterorum omnium metallorum in effectum deducendi, subministrēm,

quantum ad animarum exuberationem aut Mercurium metallo-
rum, & ad divisionem elementorum attinet, praxin in capitibus
H. & N. subministratam, imitari debes. Nihilominus tamen in
hoc capite recapitulationis ergò principia prædictæ operationis
describemus.

Praxis hujus postremi capitis.

Accipe igitur corpus tale calcinatum, quod volueris, secun-
dum modum in capite E. præscriptum & imbibe illud, cum quin-
que partibus aut plus, de hac aqua secreta, dissolvendo, distillan-
do & desiccando super Z levibus. Deindè fac ultimam dissolu-
tionem & desiccationem hujus corporis in fornace cinerum tem-
perata per horas 12. Super hoc corpus Physicum & dissolutum
(non tamen ita solutum ut in primam materiam fuerit redactum)
superfundes tantum aquæ secretæ, ut ad quatuor digitos superna-
tet, deindè pone in Y. per dies 15. & tunc sequere regulam in capite
H. & N. datam. Nostri temporis artifices, cum indignatione ser-
mones qui de separationibus elementorum habentur, audiunt,
& ex nimia festinatione credunt, se per solam corporum dissolu-
tionem, spiritus indigestorum metallorum posse adipisci, cum
quibus postea magnæ spei & expectationis medicinas compone-
re conantur, sed in fine tamen falluntur. Nam prorsus impossi-
bile est ullam fieri posse medicinam, quæ alterationem inducat,
absque separatione Elementorum & sublimatione Physica ter-
rarum.

Hunc effectum videmus quando H de R trahimus. In illa
aqua sunt duo Elementa videlicet aer & ignis. Primum Ele-
mentum, quod est aqua prædicti Solis est in composito sui men-
strui vegetabilis, nec est alia differentia inter brevem hanc sepa-
rationem, & majorem seu prolixior, quam in medicina tertii or-
dinis administramus, nisi quod dicta operatio est nimis pro-
lixa, & quod omnia elementa sunt particula-
riter magis à se invicem di-
stincta.

RECAPITULATIO

*Exacta trium Elucidarii partium
seu Librorum*

CHRISTOPHORI PARISIENSIS &c.

A.

St Chaos ex metalli fodinis nostris desumptum, seu terra elementaris in aquam igneam rubram, sanguineas gutta rubras stillantem convertenda.

B.

Cum ex A. huius terræ, aqua rubra ignea fit, tunc B. vocatur.

C.

Quoniam B. aurum nondum dissolvere vult, acutum fieri opus habet cum C. & quia nondum aurum recludere vult, ideoque per 30. aut 40. dies, circulatio eius instituat, ut Q. essentia fiat, quæ aurum in motum adducit, illudque vegetat, & in planetarium ætuum deducit, ut augmenrari & multiplicari, & imperfecta metalla tingere possit. Quamvis verò Chaos in Q. essentiam conversum fuerit, nihilominus tamen ab auro non recipitur, nisi terra auri secundum caput K. fuerit sublimata, quo facto Q. E. aurum dissolveret.

Postquam hoc Chaos secundum caput F. fuerit dissolutum, tunc putrefaciendum erit per G. & hæc terra ut nix candida & spiritualis fiet instar Mercurii, tunc sublima cum K. & cum aurum se uniet, non tamen ita simpliciter, sed corpus suum prius per E. destillandum, & per F. resolvendum erit.

Tunc demum hæc aqua auri Mercurius erit, & sic duos habebis Mercurios, unum ex Cahote tuo, & alterum ex auro, qui per fusionem misceri possunt, quæ mixtio tamen nondum fieri debet, quia aurum nondum est præparatum.

Quare hanc solutionem putrifica secundum caput B. Melius tamen erit, duos istos Mercurios unire per digestionem, & hac finitâ, ex ista utriusque conjunctione unam aurum & unum corpus per H. facere, sicque ab utroque clarus succus remanebit, instar gummi pinguis. Hic est utriusque anima spiritus & Mercurius: Et clavis ad gazophylacium præparata.

Quicumque igitur A. hoc est, terram nostram in B. & B. in C. & hoc C. in D. rubrum convertere nequit, is corpora metallorum

lorum in E. deducere non poterit. Nam necesse est omnia per Chaos, A. B. C. D. & E. fieri. Et ab E. in F. & inde in G & H. transire. Quæ omnia scire vos oportet, aliàs ad hanc artem non pervenietis. Hæc altera huius artis pars est, cum videlicet A. per B. C. & D. præparatur. Et solutio eius.

Processus duorum corporum Mercurii, chaotus scilicet & Solis, hic est.

℞. Accipe Chaos tuum, & in B, C. & D, converte, deinde ulterius progredere, uti in K. de terra ista chaotica extat, tandem aperi vas & sine evaporare super igne lento.

Jam denuò incipe indefinenter imbibere & digerere, donec spiritus fiat fixus, cum sua terra sulphurea, quæ pallida & alba est. Hæc terra planè volatilis est & spiritualis, de qua aliquantulum super laminam ignitam pone, & bona pars eius in fumum abibit. Cum hoc signum videbis, igne forti sublima, Et prima materia vocabitur preciosum hoc semen metallorum, per quod metalla transmutantur.

Si animus est, terram Chaotis tui in aquam redigere processum eius habes in B, fortiolem in C, & optimum in D. si verò hanc aquam in terram fixam aut sulphur convertere voles, ut prima materia metallorum fiat, sequere caput K. per sublimationem, ibi enim utrumque invenies, terram & aquam, ad solutionem metallorum.

Aurum sic præparabis:

Fac amalgama cum Mercurio, vulgi & auro, & dissolve in aqua forti secundum caput L. Hanc subtilem calcem imbebe cum D. ex A. facto, & procede secundum F. & triplo plus auri nancisceris, quam antea erat, quia per virtutem huius D. augetur.

Hanc calcem auri colloca in ollam, & solvetur, quod remanebit illud denuò cum A. imbebe, ad quatuor digitorum transversorum extantiam, & super cineres calidos pone ad solvendum.

Hæc aqua est auri Mercurius & eius vivificatio, quia extollit illum, ut ascendat in vase, & se moveat, quamvis antea fixus & immobilis erat.

Si D. seu Q. E. tua valida & fortis fuerit, calcem auri mox solvet, sin minus, tantò diutius negotium tibi erit, donec tandem integram obtineas solutionem, ideoque totius rei cardo in eo versatur, ut chaos tuum rectè tractes, & de illo, quod melioris notæ est, sumas (Ungaricum enim Germanico præstat) & illud pro solutione.

soluzione rectè acuas Factâ solutione putrificâ solum tuum in B. M. in hoc enim uterque Mercurius, anima scilicet & spiritus uniuntur. Sic ex duobus fit unum.

CLAVIS

Sēu

EXPLICATIO ALPHABETI,

Quo operationes Artificis diversæ abbreviationis causa denotantur.

A. Significat CHAOS, id est, Mercurium nostrum vegetabilem, in quo quator elementa confusa inveniuntur, quibus scientia & ars transmutatoria nostra est superstructa. Quemadmodum enim CHAOS in creatione mundi fuit materia mixta & prima, ita quoque hoc in loco est materia prima & Mercurius noster.

B Est ignis depuratus in forma, vel spiritus cœlestis, cum artista scit quomodo debeat spiritum cœlestem & ardentem separare per simplicem distillationem: Qui spiritus est forma depurata prædicti corporis, & omnium cæterorum elementorum. Cum enim CHAOS prima scilicet subiecti nostri materia distillatur, tunc sanguineum habet colorem instar ignis, qua ratione alium suscipit colorem, cum scilicet ex A. fit B. ut supra in suo capite demonstratur. Ex hoc Chaos fit noster Mercurius, cuius spiritus est ignis.

C. Ex B. fit C. per artistæ laborem, & vocatur menstruum acutum, quia ex forma Mercurii nostri acuitur. Modus autem, quo artista spiritum nostrum cœlestem ardentem acuere & penetrabiliorem reddere debet, hic est, ut accipiat florum unitorum, id est, mellis recentis substantiam, & separat phlegmate spiritum distillet, & sal ex residua terra extrahat. Cum quo sale B. solubilis deducitur in actum, & crescit sua forma sine fine in infinitum.

D. Est Q. essentia in perfectione, tracta de excellenti vino, VINUM P. quod est forma istius corporis universalis reducti in B. & B. in C. & deinceps circulatio facienda. Q. Essentia hæc est vegetabilis, quia cum omnes cæteræ aquæ acutæ, metalla destruant, hæc sola per virtutem suam illa vegetat, augmentat & multiplicat. Hinc aqua ista est mysterium artis, quia ardens est, corpora calcinat & dissolvit, si perfectè rectificata fuerit.

D. rubram. Nostra terra vegetabilis foliata, physicè sublimata, sulphur scilicet & argentum vivum, quod est anima metallorum

tallorum vegetativa, prima nostra materia, & noster primus motor; procedens per viam vegetabilem: Cuius compositio scripta est in fine Violettae, & in Alphabeto Apertoriali. Et in revelatione trium causarum secretarum. Et in capite de D. rubro, uti etiam in capite de Exuberatione animarum metallorum, atque in capite de præparatione olei pro medicinarum primi & secundi ordinis inceratione.

E. Calcinatio.

F. Separatio animæ Solis, solutio aut liquefactio corporum calcinatorum, cum corpus Solis in oleum seu aquam redigitur.

G. Putrefactio.

H. Exuberatio animarum vel Mercuriorum metallorum. Cum Spiritus ex aliquo metallo extrahitur, qui anima vel Mercurius vocatur, & alia plura nomina habet.

I. Terra metallorum, aut illarum rerum, à quibus anima separatur, seu præparatio tetrarum vegetabilium animalium & mineralium rerum.

K. Ex hac materia metallorum noster Mercurius præparatur, seu prima materia metallorum. Aut unio animarum exuberatarum cum suis terris calcinatis.

L. Qua ratione ex metallis oleum sit præparandum. vel oleum ad incerandum omnis generis medicinas.

M. Inceratio. Solis & Lunæ mollicatio & liquefactio instar ceræ. Inceratio medicinarum.

N. Divisio & separatio elementorum in genere.

O. Saturnus.

P. Jupiter.

Q. Mars.

R. Sol.

S. Luna.

T. Venus.

V. Vasa.

X. Id est K. aqua secreta. Separatio elementorum.

Y. Balneum Mariæ.

Z. Ignis Cinerum.

APPENDIX PRACTICA

*Antehac nunquam visa**Ex*

CHRISTOPHORI PARISIENSIS

manuscriptis Gallicis desumpta:

Et ad meliorem totius Elucidarii intelligentiam propter perspicuitatem suam artis filiis utilissima.

DUm secundum dicta Sapientum Philosophorum considero, quod inter omnes scientias, hanc Philosophiæ occultæ partem, Alchymiam scilicet, plusquam divinam vocarunt, evidenter cognosco, ipsos tot diversa vocabula & figuras invenisse, ne tam nobilis scientia & magnum naturæ mysterium prophanaretur. Cum autem mihi constet, te veritatis & huius doctrinæ amatorem esse, libenter illam brevibus tibi explicabo.

Accipe ergo primam materiam Philosophorum, quæ Chaos vocatur, distilla eius spiritum & elementum aqueum, cum suo vase conveniente, prout suo loco docebimus, usque dum corpus suum in fundo instar picis liquatæ maneat, quam per duas distillationes cum suo elemento aqueo lava, deinde affunde ipsi suum spiritum ad quatuor digitorum supereminentiam, miscendo benè materiam, usque dum benè sit unita, & impone vasi ad distillandum in B. cum calore lento. Deinde pone in putrefactionem sex dierum in vase conveniente, & distilla in cineribus. Tum accipe alium spiritum, & affuso eo pone denuo in sex dierum putrefactionem, & sic reitera hoc magisterium, donec videas spiritum animam ex corpore imbibisse & extraxisse, cuius signum infallibile erit, quando terram suam indurata & siccam videbis. Tunc enim certus esse poteris, corpus pro salute sua mortuum esse, quod tu vivificare & incorruptibile facere poteris. Et non amplius timebit mortem neque corruptionem in hoc mundo.

Jam accipe suum corpus prædictum, pondera prius, deinde impone vasi convenienti, & superfunde octavam partem sui spiritus, qui animam eius extraxit, deinde pone vas tuum in igne digestionis, de quo dicemus postea, & continua ignem usque dum videas, quod terra imbibit suum liquorem. Aperi tunc vas tuum, impone alembicum, & collige paucum illum sudorem, qui

Imbibitio corporis.

qui gustum aquæ calidæ habebit. Imbibe nunc pro secunda vice materiam tuam cum septima parte suprà dicti spiritus, qui animam continet, & perge facere regimen suprà dicti magisterii. Jam pro tertia vice imbibe eum sexta parte. Pro quarta vice, imbibe cum quinta parte. Pro quinta vice imbibe cum quarta parte. Et non multiplica pondus supradicti spiritus, verum continua sic, observando regimen supradictum, usque dum materia sit alba, quæ biberit suum spiritum, & cum anima sua iterum fuerit unita.

*Mercurii Ph.
sublimatio.*

Accipe jam prædictam terram, & colloca in sublimatione conveniente, lutata, vasis parte inferiore infra materiam, & fac sublimare partem puram ab impura ut nosti. Et sic habebis nostrum Mercurium sublimatum, qui erit clarus & lucens sicut Adamas. Is est qui à Philosophis per diversas metaphoras vocatur Materia prima vegetabilis. Sal Armoniacus. Mercurius noster. Sulphur nostrum naturæ, cum tamen una eademque res sit.

Depuratio spiritus simplicis.

Accipe alterum spiritum simplicem quem de tuo Chaote traxisti primum, qui non extraxit animam suam & modo sequenti illum subtiliorem redde. Accipe de materia prima vegetabili quam suprà confecisti, libram unam, & pone in vase conveniente in B. usque dum materia se dissolvat, deindè imposito alembico, distilla aquam superfluam, tum superfunde tres libras prædicti spiritus simplicis, & convenienter ocluso vase ut infra patebit, pone in putrefactionem per unum diem naturalem modo sequenti: Compara tibi vas æneum unam spithamam cum dimidia circiter latum, & tres spithamas cum dimidia longum, quod versus orificium, habeat fundum cupreum multis foraminibus plurimis pertusum, cujus operculum unum vel duo habeat foramina, quod in vas intret & illud benè claudat. Vasa autem vitrea quæ isti cupreo vasi imponere volueris convenienter debent esse operta. In cupreorum istorum putrefactionis vasorum parte inferiore sit aqua communis. Cuprea ista vasa pone suprà fornacem construendo ignem mediocrem, cujus vigote fumus seu vapor aquæ ascendet, & vasa in quibus est materia tua, calefaciet. Hoc modo omne opus supremi nostri Magisterii fovendum & præparandum erit. Deindè convenienter distilla in cineribus cum calore, Solis calori haud dissimili, usque dum omnè ipsi succum abstuleris. Tum dissolve materiam affundendo ipsi de spiritu simplici supradicto, partes tres, respectu materiæ quæ remansit in vase post ablatum ei prædictum succum. Reitera magisterium quarta vice, procedendo & observando ex asse omnia ut supra. Sic habebis spiritum tui Chaotis qui à Philosophis dictus est, Ignis depura-

*Vasi Cuprei
descriptio.*

depuratus deductus de potentia in actum, cum virtute materiæ vegetabilis.

Accipe igitur vas vitreum forte, mensuræ unius urnæ com- *Vas circulato-*
rium.
munis capax, purum & longum, cujus collum sit forte, & dua-
rum spithamarū cum dimidia longum, cujus operculum sit aliud
vitrum, desuper cum collo inverso prædicto, vasi insertum,
Antinotorium dictum, quod capacitatem quartæ partis urnæ
communis habeat. In vas hoc circulatorium, impone quatuor
libras & non plus, de spiritu depurato, quem de potentia in actum
deduxisti cum virtute materiæ vegetabilis; ut te supra docui, im-
pone ad circulandum in B. vel in fimo per sexaginta dies. Et cum
spiritus, de potentia per materiam primam vegetabilem in actum
deducti conversio fuerit facta, tunc hoc inde cognosces, quod in
fundo vasis hypostasis urinæ hominis sani similis extabit. Tunc
Quintam Essentiam adamante lucidiorem & clariorem videbis,
quæ stellarū claritatem superat; adeò ut dubium sit, an in vitro
contineatur nec ne. Quam dextrè à sua hypostasi separare & in
vase optimè clauso in loco frigido conservare debes. O myste-
rium divinæ & cælestis virtutis admirandum! Hæc illa virtus est,
quam invidi absconderunt & per innumeras metaphoras obscu-
rarunt, nominando illam tantummodò spiritū vivum, aquam ar-
genti vivi, aquam vitæ, aquam cælestem, aquam Dianæ, animam
menstrui vegetabilis, fumum, ventum, nostrum cælum, Sangui-
nem menstrualementem, urinam sublimatam, menstruum, aquam no-
stram sulphuris nostri, Lapidem nostrum benedictum, tribuen-
do ei alia nomina infinita, quæ hic tacemus, & unam eandemque
rem esse per experientiam vidimus & cognovimus.

Nunc instructionem quoque tibi suppeditabimus primam
materiam metallicam præparandi.

De prima materia metallica pro auri solutione.

Accipe igitur nostrum Sal armoniacum de quò supra dixi-
mus & calcem unius de duobus luminariis, & imbebe paulatim
per diurnam contritionem in mortario vitreo; impone deinde
in vase conveniente & lava mortarium aceto ter destillato per B.
& lavacra illa affunde calci; & exicca igne lento, deinde in pulve-
rem redige unà cum Mercurio prædicto, perpetrando supra dictum
regimeu ex asse, sicuti supra, & reitera semper cum prædicto sul-
phure, tam diu donec prædictum corpus tres partes prædicti sul-
phuris acquirat, tùm pone in B. eo modo quo supra dictum fuit;
Maxima pars dissolvetur & dissolutum custodi diligenter, exci-
tando reliquam partem, quæ non fuerit dissoluta, in suo vase &

trititando illam cum novo sulphure prædicto, sicut supra factum fuit, donec corpus tres pares prædicti sulphuris ultra suum pondus acquirat, dissolvendo & putrefaciendo ut supra in B. in vase cupreo, & sic reiterando hoc magisterium, usque dum totum hoc corpus sit dissolutum. Hæc est, simplex solutio primi & secundi Ordinis.

De extractione animæ Mercurii metallorum.

*Exuboratio
Mercurii me-
tallorum.*

Accipe hoc corpus ita dissolutum & digestum pro ut dixi, & evapora suam aquositatem per B. & in fundo vasis materia instar spissi mellis remanebit, de qua accipe partem unam, & tres partes de Quinta Essentia quam servasti, & pone in vase conveniente, cum suo operculo in B. per 12. horas, deinde pone in vas cupreum ad digerendum, eo modo quo supra dixi per 24. horas, deinde in Cineres cinbratos pone & distilla quantum exire voluerit. Deinde pone super id quod retrò mansit triplum ponderis sui de nova Quinta Essentia & colloca in B. ut nosti, deinde pone in vas cupreum ad digerendum, & distilla per cineres ut scis. Et sic reitera hoc magisterium donec tota substantia Mercurialis metallorum transiverit per alembicum cum Quinta Essentia. Quas distillationes distilla per B. & in fundo vasis liquor crassiusculus remanebit, à Philosophis animam Mercurii metallorum vocatus, quem in suo loco custodi. Terram autem illam quæ remansit de qua Mercurium metallorum abstulisti quæcunque fuerit, accipe, & hoc modo præpara.

*Preparatio
terte ad reci-
piendum ani-
mam Mercurii
metallorum.*

Accipe partem unam aquæ, quam per B. de anima Mercurii metallorum detraxisti, & cum illa imbebe terram prædictam dando ipsi primò octavam aquæ prædictæ partem. Secundò septimam. Tertio sextam. Quarto quintam. Quintò quartam partem prædictæ aquæ. Cum qua parte quarta sic continua, donec terra benè sit præparata, perpetrando hoc magisterium in B. & dissolvendo in vase cupreo suprædicto. Putrefactio debet fieri per dies octo circiter, pro conditione terræ plus vel minus aptæ & paratæ ad recipiendum animam sui Mercurij metallorum quem fecisti supra.

Hic notandum est, quod, cum præparabis terram, qualibet vice distillationis suæ aquositatis per cineres, aliquis liquor suus proditurus est, quem servare debes, quia pro inceratione primi, secundi, & tertij ordinis medicinarum est utilis, & à Philosophis thesaurus noster Physicus est vocatus, qui de se ipso sufficiens est ad retinendum Mercurium. Ne quis autem semetipsum fallat, necessum est omnes istos gradus transisse priusquam idoneum pro retentione Mercurij obtinere queat.

Præpa-

*Thesaurus
Physicus.*

Præparationem terræ perfectam hoc modo cognosces. Accipe laminam argenteam benè ignitam, super quam insperge aliquid de prædicta terra, quæ si sine fumo fluat, tunc præparatio rectè erit facta, & erit terra illa, ad recipiendum animam Mercurij sui proprij metallici apta & idonea. Sin verò fumum emittat, magisterium prædictum tantisper reiterandum erit donec non amplius fumum faciat. Accipe tunc hanc terram Solarem aut Lunarem, impone in vas conveniens, & imbebe cum anima sui Mercurij metallici, quem te supra conficere docui, quem Raymundus Lullius vocat Mercurium quem scis. Subministra igitur primo loco octavam animæ Mercurij prædicti partem. Secundo loco, septimam. Tertio sextam. Quarto loco quintam, Quinto, quartam partem prædicti Mercurij, & non transgredere istam proportionem, quæ omnia facies in B. temperato, dissolvendo & digerendo in vase cupreo per octo dies ut supra. Et cum terram siccam factam esse videbitur, operi vas, & evapora superfluum per cineres cribratos & ita persequere magisterium tuum ut nosti, usque dum spiritus sit fixatus in sua terrâ sulphurea, quæ à Philosophis est vocata buso. Venenum pessimum, quia siccitas sua est sufficiens ad convertendum proprium suum Mercurium metallicum & naturalem, in sulphur purum.

*Buso Philosophorum
pobruis.*

Postquam operationem hujus magisterij ita perfeceris, videbis terram istam in unum tantum colorem album pallidum redactam sine aliorum colorum variatione. Tunc erit volatilis & spiritualis, adeò ut laminæ benè ignitæ imposita sit abitura in fumum: Sin minùs, oportebit te illam cum quarta parte animæ propriæ sui Mercurij prædicti incerare vel imbibere, usque dum signum prædictum edat. Deindè cum igne forti sublima ut scis, & habebis primam materiam metallicam ad latera & in extremitatibus vasis, remanente in fundo vasis terreitrate nigra quam R. Lullius terram damnatam superfluam & vituperatam vocat, dicens: Et non intrat in opus nostrum.

*Sublimatio
prima materia
metallica.*

PRIMI ORDINIS

Particulare primum.

Accipe de hac prima materia metallica unciam unam, & de Quinta Essentia supra reservata uncias sex & pone in B. ad circulandum per viginti dies, & totidem dies in cineribus, & totum fixabitur, quod serva pro tuo usu. De prædicta ista medicina accipe unciam unam & conjunge cum centum unciis Mercurij vulgaris in vase, nassa dicto, benè lutato, & da ignem lampadis aut cinerum mediocrem per dies quindecim deindè examina cupellæ cum decem libris Saturni bene calefacti subjice, & triginta uncias metalli perfecti habebis.

PRIMI ORDINIS

Particulare secundum.

Alio modo simpliciore praxin istam instituere poteris. Accipe igitur unciam unam Mercurii nostri, quem præparasti, cum uncia una primæ materiæ metallicæ, quam etiam confecisti, & contunde in mortario vitreo, deindè dissolve in B. tum digere in vase cupreo per unum diem naturalem ut nosti, & circula per viginti dies in B. & per viginti alios dies in cineribus ut supra dictum fuit, & totum fixabitur. Conjunge unciam unam cum centum unciijs Mercurij vulgaris in vase supra dicto conveniente nassa appellato & da ipsi ignem lampadis per quindecim dies, deindè cupella ut supra, & octoginta uncias perfecti metalli habebis.

PRIMI ORDINIS

Particulare tertium per simplicem separationem elementorum.

Accipe de prima materia metallica quantum voles, & fac simplicem præparationem elementorum hoc modo. Accipe materiam metallicam supra dictam pone in B. ad dissolvendum, deindè in vase cupreo ad digerendum per diem unum, tum colloca rursus in prædicto B. & alembicum suum applica & distilla omnem suam aquam, & super id, quod in fundo vasis remanserit, affunde tantum aquæ suæ propriæ distillatæ, ut quatuor digitos transversos superet & claude vas cum suo altero vase Antinotorio dicto & in supra dicto B. per tres dies colloca, & deindè per cineres cribratos leves distilla. Et postquam materia omnem suum liquorem distillaverit auge ignem adedò ut etiam aer egrediatur & in aquam distillatam intret. Tunc sine refrigerat vas & affunde materiæ, quæ in vase remansit, tantum de sua propria aqua, quantum ei primùm per B. detraxisti, & quæ ad quatuor digitorum eminentiam accedat, retinendo & asservando tamen seorsim id quod per cineres detraxisti in quo est aer, deindè pone in digestionem ut scis per tres dies & distilla per cineres leves ut scis. Et conjunge hanc secundam distillationem cum prima quæ aërem habet, & sic reitera magisterium per decem vices, videlicet imbibendo, dissolvendo, digerendo & distillando per ignem cinerum levium ut scis. Tum collige omnes distillationes in unum. Si aqua instrumentalis deficit, accipe omnes supra dictas destillationes & illas distilla per B. ut tibi inserviant. Id verò quod post distillationes reliquum manserit, diligenter

*Cineres leves
sunt sale suo
privati.*

genter affervandū erit, nam aer iste seu oleum conduit ad inge- *Oleum pro-*
 rationem medicinarum. Et hæc est simplex separatio elemen- *ceratione.*
 torum primi & secundi ordinis, deinde præpara terram quæ re-
 liqua mansit, cum sua propria aqua, eo modo quo supra dictum
 est, in præparatione terrarum metallicarum, usque dum fluat su-
 per lamina ignita ut cera, ut nosti. Tum accipe de hac terra ita
 præparata unciam unam & de calce Lunæ vel Solis unciam u-
 nam, pro ratione terræ inquam de qua aërem abstulisti per di-
 stillationem supradictam, & contere in mortario vitreo, deinde
 in alembico super ignem cinerum cum tanta aquæ suæ cum qua
 terram suam præparasti, portione seu quantitate, quanta media
 pars materiæ esse potest. Postea institue præparationem ut scis
 ex supra dictis, exiccando & imbibendo, donec fermentum sit
 conjunctum cum sua terra. Cujus conjunctionis infallibile si- *Signum con-*
 gnum erit, quod, quando solutionem cum sua propria aqua fece- *junctionis.*
 ris, decoctiones fient paululum viridescentes aut coloris Lasurei
 lapidis instar, & maxima pars materiæ dissolvetur. Tunc supra-
 dicta terra Mercurialis receperit suum fermentum. Hanc mate-
 riam postea collige & coagula, & illam cum suo aëre quem supra
 asservasti conjunge, addendo ipsi quintam aëris partem & tritu-
 rando utrumque unā donec mixtio perfecta subsequatur. Imbi-
 bitio & desiccatio ista cum igne Lampadis erit instituenda, dein-
 de dissolve in Balneo, quo facto in eodem B. circula per 20. dies,
 & per totidem dies alios in cineribus, & fixatio subsequetur certa,
 adeo ut cum hac medicina de uno ad centum projectionem feli-
 citer sis facturus.

SECUNDI ORDINIS

Particulare primum super Saturnum.

Accipe calcis Saturni quantum voles & dissolve in spiritu
 ignis acuto, & per virtutem salis nostri armoniaci, primam vide-
 licet materiam vegetabilem de potentia in actum deducto, ut
 nosti. Et cum bene dissoluta fuerit, pone in putrefactionem per
 octiduum in vase illo cupreo, deinde separa elementa, videlicet
 aquam & aërem tantum, sicut fecisti in separatione illorum de
 materia metallica auri & argenti, tum præpara terram Saturni
 prædicti, ut terram auri & argenti præparasti, usque dum fluat
 sicuti cera, deinde imbihe illam cum suo aëre & procede ut supra
 cum sulphur & primam materiam vegetabilem de sua terra pro-
 pria traxisti, imbibendo, desiccando, sublimando auferendo suum
 sal armoniacum. Et sic habebis primam materiam Saturni in
 sale admirabili. Accipe illud sal & conjunge cum oleo Lunæ,
 quod simpliciter fecisti de materia metallica Lunæ, separando ab *Inceratio cum*
 illa elementum aëris eo modo ut scis, videlicet ponendo supra *oleo Lune.*

prædictum sulphur Saturni duodecimam prædicti olei partem, & colloca in ignem Lampadis in vase vitreo, usque dum prædictum sulphur fuerit desiccatum. Postea pro secunda vice misce illud cum duodecima parte prædicti olei, utendo denuò eodem igne Lampadis, usque dum prædictum sulphur Saturni sit fixatum absque ulla sublimatione. Deindè pone partem unam istius medicinæ supra centum partes Mercurij vulgaris aut Saturni. Et habebis metallum perfectum. Si rubrum facere voles, misce cum oleo auri, observato regimine & projectione ut supra, & habebis metallum rubrum perfectum.

SECUNDI ORDINIS

Particulare secundum super Iovem.

Si animus est procedere cum Jove, modum supra præscriptum observa, auferendo scilicet sulphur Jovis ut de Saturno abastulisti, & miscendo illud cum oleo simplici Lunæ aut Solis & faciendò eandem projectionem super Mercurium vulgarem aut super Jovem.

SECUNDI ORDINIS

Particulare tertium super Venerem.

Si voles procedere cum Venere, fac ut sequitur. Aufer sulphur de Venere, misce & fixa illud cum oleo Solis vel Lunæ & fac eandem projectionem super Mercurium vel Venerem.

SECUNDI ORDINIS

Particulare quartum super Martem.

Si cupis procedere cum Marte, observa idem regimen per omnes circumstantias quas cum Saturno, Jove & Venere observasti & facies projectionem de uno super 200. Mercurij aut Martis.

SECUNDI ORDINIS

Particulare quintum super omnia corpora imperfecta.

Nunc sequitur aliud medium seu processus pro medicina, quæ cadit super omnia corpora imperfecta, à Raymundo Lullio quintus ramus matrimonialis vocatus. Accipe igitur libram unam vitrioli Romani: 1. lb salis nitri: uncias sex aluminis petriæ calcinati, & tres uncias Cinnabaris & fac ex illis aquam fortem pro more consueti. De qua cape partes quatuor, & salis nitri partem

partem unam, & rectifica toties addendo semper quartam partem nitri, usque dum dissolvat duo luminaria perfecta. Accipe dein de duas partes decoctionis Lunæ & unam Solis & misce & statim aquæ aggregationem facient, distilla per B. usque dum omnis aqua exiverit, tunc materia manebit sicca in fundo colore griseo. Sic habebis duo corpora perfecte calcinata. Accipe calcem eorum & illam dissolve cum nostro Mercurio, quem de terra spiritus ignis abstulisti, misce & amalgama in mortario ut supra. Deinde sequendo operationem, quam exercuisti cum materiam primam vegetabilem faceres, de duobus corporibus aufer sulphur, eo modo quo fecisti de quolibet cæterorum seorsim, & sic habebis primam materiam vegetabilem istorum duorum luminarium in uno genere unitam, quam impone in vas vitreum, miscendo cum illa, quintam essentiam & oleum simplex Lunæ sicuti supra fecisti, usque dum exiccetur, & sic persequere operationem, miscendo, & imbibendo & desiccando semper, scilicet cum quinta parte supra dicti olei Lunæ, usque dum materia erit unita in massam unam cristallinam parum viridescentem. Hæc transmutat omnis generis metalla imperfecta in veram lunam, unum pondus videlicet super centum. Si ad opus rubrum perducere vis, accipe istum lapidem & misce illum cum media parte sui ponderis de oleo auri simplici, & exicca materiam istam in B. deinde pone in urinali miscendo illam cum quinta parte olei simplicis auri & exicca cum igne Lampadis ut nosti. Et sic deinceps semper misce cum quinta parte supra dicti olei simplicis & exicca ut supra, usque dum videas, materiam tuam rubram factam sicut rubinus. Hæc transmutat quodlibet metallum imperfectum in verum aurum.

Calcinatio Solis & Lunæ in aqua forti.

Haftenus dixi tibi modum præparandi omnes primi & secundi ordinis Medicinas & dissolutionem simplicem corporum; nunc quæ tertij ordinis est sequitur.

TERTIUS ORDO

Medicinarum.

Accipe metalla perfecta & pone quodlibet seorsim in vase solutionis conveniente bene clauso, & affunde ei spiritum ignis acutum, virtute matæ vegetabilis de potentia in actum deductum, in tanta quantitate ut calcem in altitudine quatuor digitorum transverforum supernatet, fac bullire super igne cinerum aut B. per unum diem naturalem, & effunde solutum prudenter in aliud vas, claudere bene & colloca in B. mediocri, deinde imbe calcem ut nosti cum supradicto spiritu acuto & fac bullire in cineribus vel B. per unum diem integrum naturalem ut scis, & dissolutum serva cum eo quod in B. collocasti, reiterando hoc modo usque

usque dum ista corpora se dissolvant, videlicet quodlibet seorsim, aut pars Mercurialis ipsorum.

Est autem hic notandum, quod debeas putrefacere & digere in vase cupreo, ut supra dixi.

DE AURO POTABILI præparando.

Hic quoque observandum est, postquam calcem Lunæ vel Solis quamlibet seorsim dissolveris cum spiritu acuto, & substantiam abstuleris per dissolutionem, digestionem & desiccationem. Si tunc auri solutionem accipias & in B. per 40. dies circulari facias & postea ei suam aquositate auferas, te aurum potabile habiturum, quod Philosophi simplicem resolutionem, & corporum humanorum resurrectionem vocaverunt.

Sin v. medicinam metallicam tertii ordinis præparare volueris, nullo modo auri solutionem circulas, verum accipe corpus quod solvisti & digessisti cum spiritu acuto secundum supra dictum modum & evapora omnem suam aquositatem per B. & de quolibet materia in fundo, instar mellis crassa remanebit. Accipe de materia illa utriusque corporis partem unam, & de quinta essentia quam supra tibi monstravi partes tres, pro qualibet scilicet parte una corporis, partes tres prædictæ Q. Essentiæ separatim, & operi vasa cum suis alembicis & pone ad digerendum in vase cupreo per unum diem, quodlibet separatim. Deinde distilla ex cineribus quodlibet vas separatim. Tum pone super quamlibet partem prædictarum materialium, quæ post dissolutionem remanserunt, tres partes prædictæ Q. Essentiæ, colloca in B. ut scis ad digerendum ut scis & sic reitera usque dum omnes substantiæ supradictorum metallorum (quæ sunt pars Mercurialis ipsorum) per alembicum transiverint cum parte prædictæ Q. Essentiæ. Quas distillationes cujusque istorum corporum, distilla per B. separatim. Et in fundo uniuscujusque vasis invenes liquorem clarum & aliquando gummosum. De quo dixi quod appelletur anima Mercurij metallorum.

Tunc accipe terras prædictorum metallorum & præpara illas seorsim ut scis, usque dum fluant sicut cera & dignæ sint, quæ suos Mercurios recipiant, & postquam sic præparatæ fuerint, impone in vas conveniens quamlibet seorsim, cum suis propriis animabus Mercurij sui metallici, observando idem medium seu regimen quod observasti in conficienda materia metallica primi & & secundi ordinis, quam feceras de corpore dissoluto mediante amalgamate Mercurij cum calce in mortario parato. Hoc modo habes materias metallicas istorum duorum corporum per viam melioris solutionis.

Accipe

Accipe nunc quodlibet seorsim. Et primum quidem Lunam, de qua separa elementa eo modo quo supra est dictum in oleo, pro mixtione cum medicinis primi & secundi Ordinis, & serva quamlibet rem in suo loco. Deindè accipe materiam metallicam auri & fac separationem elementorum eadem via quæ est supra dicta, usque ad aëris separationem, deindè separa quoque ignem cum aëre materiæ metallicæ auri proprio, observando idem regimen, quod in aëris sui separationem observasti, videlicet easdem imbibitiones digestiones distillationes & similes præparationes & terminos ignis. Excepto eo quod in distillatione per ignem cinerum uno gradu ampliore ignis augeri debet, & quod is. reiterationes in prædicto magisterio fieri debent. Postea accipe omnes istas dictas distillationes per cineres in hoc primo magisterio factas, & illas per B. distilla & cum omnis aqua fuerit distillata, accipe aërem quem servasti & pone super ignem, qui in urinali mansit, & cum ista duo fuerint unita, impone illa in cornutam & distilla per ignem cinerum valdè temperatum. Et cum videris materiam gummosam in fundo in forma mellis, finem distillationi impone. Signum autem certius erit cum de quinque partibus tres partes distillaveris. Serva summo studio tuum primum aërem distillando sexies aut septies, deindè continua distillationem super ignem qui instar crassi mellis remansit, & continua ignem mediocriter donec videas in fundo cornutæ ignem congelatum.

Hic est secundus aër Philosophorum: nostrum oleum Philosophicum: noster thesaurus Physicus, & cum illo oleo incera medicinam tertij Ordinis. Hoc enim oleum multum participat de substantia physica, quæ est de corpore septies rectificato, seorsim illud distillando studiosè serva. Terram autem quam primus & secundus prædictus aër relinquent, post septenam utriusque aëris seorsim factam distillationem, conjunge cum igne prædicto, deindè accipe aquam quam nactus es, & illam septenis vicibus per B. distilla & qualibet vice seorsim. Terram verò seu feces septenæ distillationis, cum terra quæ tibi de dictis elementis, aut de materia metallica auri, cum de illa aquam aërem & ignem separasti, reliqua fuit, conjunge: deindè accipe supradictum ignem separatum & modo sequenti calcina.

Impone illum in vas distillatorium & affunde ipsi quinque partes aquæ suæ propriæ quam per septenam Balnei distillationem separasti, de quo detraxisti terram aut feces quas cum terræ dictorum elementorum postea conjunxisti, & in vase cupreo digere ut scis & deindè distilla. Hoc fac septies ubique, dando ipsi semper quintam partem suæ prædictæ aquæ uti scis. Hac ratione terram elementorum auri supradicti cum eadem aqua

*Oleum in cera
ratissimum.*

calcinabis, hoc faciendo in natura concordabunt, quia utraque sicca est.

Et cum testæ calcinatæ dispositæ erunt ad recipiendum suum spiritum, inde notum tibi fiet, si examen cum lamina ignita ut supradictum fuit, institues, deinde accipe terram de elementis Lunæ separatam & illam planè eodem modo præpara quo elementa auri cum propria aqua Lunæ præparasti. Accipe nunc de qualibet re præparata unciam unam & simul unà impone in prædictam aquam Lunæ, eo modo ut supra fecisti per viam imbibitionis, digestionis & desiccationis. Nota quod istarum duarum terrarum conjunctarum præparatio fieri debet per B. & per prædictam aquam Lunæ. Primo scilicet cum octava ejus parte. Secundo cum septima. Tertiò cum sexta. Quartò cum quinta, & quintò cum quarta parte, uti supra fecisti cum illas, quamlibet videlicet seorsim, præparasti, in B. per dies octo cum aqua sui metalli ut scis. Et sic habebis primam materiam vegetabilem aut sulphur duorum Luminarium conjunctim unitum.

Compositio Medicinæ tertii Ordinis.

Accipe ignem quem separasti & dissolve illum in proprio suo Mercurio aut anima, sicut dissolvisti aurum cum spiritu acuto Mercurio nostro, dissolvendo & distillando, tum accipe primam materiam vegetabilem de duobus luminaribus factam, quam voles, & illam misce cum tanto igne quantum cum anima sua dissolvisti, secundum ordinem mixtionis supra perpetratæ & sic reitera dando ipsi suam proportionem usque dum sulphur sit fixum & instar rubini rubrum, & subministrando suum fermentum modo sequenti.

Accipe primum auri elementum, aquam videlicet, & illam misce quantum poteris cum prima materia vegetabili duorum luminarium, quam antehac fecisti, cum ignem acuisi cum proprii metalli sui anima, & separatim asservasti. Deinde accipe tantum auri calcinati quantum habuerit & fac amalgama cum Mercurio vulgari. Tum cape octo uncias prædicti amalgamatis, & duas uncias prædicti sulphuris, quod supra rubificasti, & sat diu in mortario vitreo unà tere, & postea impone totum in urinale imbibendo cum oleo auri, videlicet cum elemento aëris, imbibendo digerendo & desiccando ut scis, & sic reitera magisterium septies, & illud quod qualibet vice sublimabitur tritura in mortario cura eo quod in fundo vasis erit, & persequere operationem tuam septies aut octies,

Accipe nunc aquam supradictam, quam cum materia duorum luminarium vegetabili acuisi, & illam dissolve aut circula in B. simpliciter, & cum illa imbibe & circula materiam quæ in vase est

vase est septies aut octies, sicut cum aëre prædicto fecisti, usque dum totum fuerit fixatum. Misce deinde cum oleo Physico, & da ipsi suam proportionem ut scis, & procede secundum moem incerationis supradictum super materias auri & argenti existentes. Mediante hoc secundo magisterio, quælibet res fixabitur in unione perfecta sui sulphuris. Et erit materia levis & clara in quibusdam partibus seu locis suis, ut rubinus, nec tamen nimio colore saturata. Tunc ignis, quem cum sua propria aqua auri acuiſti, augmentatus est, quem tamen denuò cum aqua proprii Mercurij auri sui acuerere debes, eo modo quo es usus, cum illum acuiſti cum propria anima sua auri, & cum hoc incera medicinam supradictam, ut cum oleo physico fecisti, & erit sicut rubinus, & cadet una pars super mille Mercurij.

*Profectio u-
nius super,
ooo.*

Memoriæ tuæ insuper hoc concredendum volo, quod lapides pretiosos ad multiplicationem adducere poteris eadem methodo & via, qua hanc tertij ordinis medicinam & methodum tractasti.

Haftenus modum medicinas primi, Secundi & tertii Ordinis parandi subministraui. Quia verò in hoc magisterio calcinatio metallorum requiritur, illam quoque tibi declarabo.

De calcinatione metallorum.

Accipe aurum & illud amalgama cum Mercurio usque dum fiat sicut butyrum, pone in aliquod vas & affunde ipsi aquam fortem communem & toties reitera aquam, usque dum videas, calcem Mercurij separatam ad latera. Tunc lava illam cum aqua calida in mortario vitreo, usque dum aqua egrediatur dulcis & clara. Deinde exicca paulatim calcem, & illam in parvo mortario tere, tum pone in urinali supra exiguum ignem cum pauca aqua vitæ seu spiritu vini ad exiccandum. Accipe Lunam benè cupellatam & lavatam & illam dissolve in aqua forti cum alio argento rectificata, & adijce tres aut quatuor partes salis communis in aqua calida soluti & statim fundumpeter Luna, quam lava, & edulcora ut scis. Ad cætera metalla quod attinet, Calcina Saturnum & Jovem cum Mercurio & tale unà ut moris est.

Venerem cum aqua forti, & benè exicca, Mercurium verò calcina cum sulphure &

aceto,

Extractio & exuberatio excellentissimæ veteris Stellæ Mauritanæ.

*Virtures Stella Mauritanie, postquam de
potentia fuerit deducta in actum.*

HÆc stella mulieribus juventutem in aspectu conciliat, & illam usque ad mortem conservat, adeo ut 60. annos nata, quindecim annorum esse videatur; carnem mollem & albam facit ut margarita. Tàm est spiritualis & penetrans, ut si qua mulier cutim cum illa perfriget semel, albedo, splendor & claritas inde nata, ad minimum per sex menses sit duratura. Aufert lentigines, maculas, & variolarum vestigia in facie, & rubedinem faciei ab hepate præcalido causatam, & fissuras corporis. Mammæ laxas firmat, & instar pomi reducit. Mixta cum fuerit cum quinta essentia pinearum de pinis viridibus & teneris multum præstat in partibus intimis secretioribus mulierum. Insuper efficit ut margarita una decem ducatorum, valore quingentorum ducatorum augeatur, mediante artistæ industriâ.

Praxis Stella Mauritanie.

Accipe libras tres de albißima & pulcherrima stella, quam reperire possis. Reduc in pulverem subtilissimum, deinde include hanc materiam in capsulam ferream, cum suo operculo ferreo, & illam perfectissimo luto obductam, per 24. horas in reverberii ignem pone, ignemque quantum fieri potest, augmenta. Finito hoc tempore, materiam candidissimam in mortarium marmoreum aut lapideum purum, & calidum impositam, in pulverem reduc impalpabilem. Hoc facto, in cochlear ferreum purum impone, & in igne ad candescentiam rubefac, & ita ignitam in vas purum lapideum vitreatum, cum suo operculo conveniente instructum injice, in quod decuplum finissimi rubini albi more philosophico distillati antea imposueris, adeo ut prædicta stella ignita, in E. reducta, tota in liquorem istum immergatur. Deinde defunde illum liquorem per inclinationem, usque dum stella remaneat sicca. Istam ignitionem & extinctionem in prædicto rubino, aut in alio simili, si prior absumptus fuisset, toties reitera, donec dicta stella tota, aut ferè tota conversa sit in sal. Tum collige omnem rubinum prædictum & per tres aut quatuor horas filtra, ut clarus & serenus fiat. Deinde omnem rubinum per alembicum distilla, & in fundo vasis sal gloriosum remanebit, quod lapidi (vel tabulæ vitreæ) inspersum, & in humido loco collocatum, in oleum se convertet totum.

Accipe

Accipe hoc oleum, & pone in D, ad supereminentiam sex partium olei, deinde colloca in G. per 40. dies, tunc evapora D. per distillationem, & in fundo inveinies tuum aurum corruptum, cui superimpone quatuor partes plus de D, & distilla, & H. tuæ stellæ veniet. Jam per caput H procede, & rectifica per septem distillationes. Sic animam stellæ tuæ exuberasti de terrestreitate sua. Procede secundum caput I. deinde cum Mercurio fac caput K. cum sua terra, deinde separatim dissolve aut in tanto D. vel Q. Ess. quæ aliquot partibus materiam excedat. Et habebis intentionem tuam. Quod si fixam volueris per caput M. procedendum erit. Et quintam essentiam stellæ possidebis &c.

ELIXIRIUM MEDICUM ADMIRABILE

Per separationem quatuor Elementorū ab omnibus rebus, pro usu Medico, maximam habens potestatem in corporis pravy humores, cui hætenus simile non fuit manifestatum.

Accipe id, quod distillare voles, & per dies certos pone in finum ad putrescendum; deinde abstrahere omnem aquam per B. distillationem. Hanc aquam fecibus superfunde, & denuò pone in finum; sed non tam longo tempore, ut prius. Deinde abstrahere aquam iterum cum igne cinerum primum exiguo, deinde augere ignem sub finem distillationis, ut aer etiam sequatur, quo facio separare aquam ab aere per B. distillationem. Et denuò aquam distillatam fecibus affunde; & postquam tertiâ vice in finum, ut supra factum, posueris, abstrahere ignem, cum prædicta aqua mixtum, sicuti cum aere fecisti; deinde separare aquam ab igne per B. Septem vicibus distilla prædictas aquas aerem & ignem; aut tam diu, donec nullas feces amplius deponant. Postea quamlibet harum distillationum feces, quæ remanserunt in vase, conjunge cum terra. Et serva quodlibet elementum in vase bene munito separatim. Tunc terram in igne reverberii calcina per 24. horas, deinde parum aquæ calidæ affunde, ut sal suum dissolvatur. Et quod non dissolutum fuerit, denuò calcina, & dissolve, ut prius, & denuò filtra aquam, & evapora super igne. Sic habebis quatuor elementa pura & munda. Medium illa conjungendi hoc est: Accipe sal, & super igne asperge ipsi quartam partem suæ aquæ, & postquam illam biberit, asperge denuò eandem aquæ quantitatem, & sic continua, donec sal imbibit suum pondus.

Hoc

Hoc sic peracto, pone in vas sublimatorium ad sublimandum, & quod in fundo vasis manserit post sublimationem peractam, abice tanquam rem inutilem & superfluum. Hanc terram spiritua-lem factam, pone super ignem lentum & valdè moderatum, & imbibe illam cum suo aëre paulatim, deinde etiam cum suo igne eodem modo. Et sic habebis Elixirium admirabile, quod super humores malos corporis humani ferè idem præstabit; quod Elixirium metallorum perfectorum super imperfecta metalla præstat &c.

MAGISTERIUM PERFECTUM

ex S. H. secundum methodum distillandi
Philosophicam,

*Pro corporis humani summa & ferè univer-
sali medicinâ præparandum, post lapi-
dem Philosophorum facile
Princeps.*

A Ccipe sufficientem sanguinis humani quantitatem, de illis qui sunt sani, bonæ complexionis, & in ætatis flore consti-
tuti. Hunc sanguinem distribue in diversa vasa satis ampla, ter-
tiam partem capacitatis illorum tantum implendo, & cum vase
alio, antinotorio dicto; cooperta & benè lutata, in B. M. per
decem dies in putrefactionem colloca, quo temporis spatio Draco
caudam suam devorabit, id est, terra aquam suam imbibet, quod
indè cognosces, si nulli vapores amplius in tuum antinotorium
ascendent. Cum hoc videris, vas tuum refrigerari sine, & anti-
notorio ablato, materiam tuam in globum instar hepatis con-
gelatam invenies, quam exemptam in plura frusta divide, &
in idem vas, in quo prius erat, impone, & superposito alembico;
atque recipiente adjuncto, eodem balnei calore omne elemen-
tum aquæ seu phlegma distilla. Hanc aquam destillatam rursus
terræ suæ affunde, & imposito antinotorio priore; denuò per
decem dies putrifica, ut prius, & deinde rursus distilla.

Hanc putrefactionem, distillationem, & reaffusionem qua-
ter aut quinquies reitera. Hæc operatio in quadraginta vel quin-
quaginta diebus erit consummata. Ultima distillatione peracta,
serva aquam, & sine vas refrigerari, exime materiam, & illam in
cornutam aptam & collum satis largum habentem impone, &
vase recipiente adaptato juncturisque decenter lutatis ex cine-
ribus gradatim aëris elementum distilla, & cum cessaverint nu-
bes distillare, ignem auge, & tunc elementum ignis in olei rubri

*Hoc vas anti-
notorium vi-
de in appendice
practica ubi
agitur de Q.
Ess.*

seu purpurei forma prodibit, & sub finem parum salis volatilis sublimabitur.

Postquam vasa refrigerata fuerint, spiritum seu aërem per balneum seu infundibulum, ab oleo seu igne separa: Et spiritum cum sublimato prædicto, fecibus, quæ remanserunt, superfunde, & tridui digestionem peracta, in nova cornuta distilla, ignem sublimationis sub finem administrando, ut pars vel omne sal volatile seu terra spiritualis, ascendat, sublimetur, & cum spiritu in vas recipiens transeat.

Super terram, quæ remansit, novum spiritum funde, digere & distilla toties, donec terra totaliter animâ seu sale volatili suo sit privata, quod cognoscas cum laminæ ignitæ superposita nulum prorsus fumum edet.

Notandum tamen erit, quod spiritus seu aër priusquam terræ affunderetur, sexies aut septies rectificari, phlegma & feces verò semper separari debent.

Accipe terram nigram restantem, & in reverberio moderato, in vase clauso per quinque aut sex dies calcina, quæ per colores, videlicet nigrum, album, flavum, & instar pulveris tegularum rubrum transibit, & sic ad recipiendum spiritum suum animatum præparata erit.

Quidam phlegmatis ei affusi beneficio, per digestionem reiteratas sal purum extrahere, & postquam exiccatum est, spiritum supradictum animatum paulatim ei adjungere, sicque terram gloriosam resuscitare volunt, quod laudabile est & imitatione dignum.

Sed ad tantam vexationem redimendam, accipe terram tuam calcinatam, & affunde ei suum phlegma, & per 24. horas facta super cineribus digestionem, ad siccitatem distilla, deinde aliud affundè, & eandem operationem bis aut ter repete. Cum terra benè sicca fuerit, decimam partem sui spiritus animati ei affunde, & per biduum in balneo digere, & per idem balneum humiditatem abstrahere, deinde tantundem novi spiritus superfunde, & digere atque distilla, postea octavam, septimam, sextam, quintam & quartam partem ei adde, nec quartam istam partem transi, donec terra tua duplex pondus habeat, aut laminæ ardenti imposita, in fumum abeat.

Cum terra tuâ in hoc statu fuerit, impone illam in vas conveniens, quod longo collo sit præditum, & alembico superposito atque recipiente, ut paucam recipiat humiditatem, applicato, vas tuum super cineres calidos per 40. aut 50. horas colloca. Hoc modo enim terra tua fiet gloriosa, & in perlarum aut sabuli forma ad vasis latera ascendet, & Mercurium excellentissimum habebis, ex quo, si cum oleo suo conjungatur, magnum

Elixir pro medela morborum, sequenti modo præparandum obtinebis.

Accipe unciam unam de prædicto Mercurio, & cum octava olei sui rectificati parte imbibe, & in nostro furno per octiduum coque, quo factò, eodem modo cum septima, sexta, quinta & quarta eiusdem olei parte, quo ad imbibitionem & coctionem istam procede, & cum quarta parte tam diù continua, donec materia respuat imbibitionem, & in liquida butyri aut spissi syrupi forma existat, quam in rubicundum & virtutis admirandæ lapidem corporis humani morbis gravibus medentem per quadraginta dies, philosophico more coque. Cuius dosis est unum atque alterum granum, in vehiculo, morborum diversitati conveniente, exhibendum.

TRACTATULUS ACCURATISSIMUS

De

COMPOSITIONE SULPHURIS & Menstrui vegetabilis,

Sen

AURO POTABILI SECUNDUM intentionem Raymundi Lullii;

*Magnati cuidam Anno 1545. per celeberrimum
Medicum & Philosophum Gallum Dela
Brosse dedicatus.*

P R C T I C A.

Accipe vinum rubellum, quod inveniri potest, optimum; quod non sit acetosum, nec colore nimis saturatum, & pone in B. ad putrefaciendum per octo dies, ut elementa tantò melius dilui & dissolvi possint. Quamvis autem Raymundus Lullius in suo libro Lucis Mercuriorum hoc vinum per viginti dies in putrefactionem ponat, ego tamen utroque modo tentato, decem dierum putrefactionem æquè perfectam sum expertus, quàm illam, quæ viginti diebus absoluta erat. Sine ista putrefactione, inquam, elementa dilui & solvi non possent, ut Philosophus ait, Sicut mors est æternæ glorificationis causa; sic & corruptio causa est novæ regenerationis instantia. Putrefactione igitur peracta, aquam vitæ distilla, & illam adedò rectifica, ut tota comburi queat, absque ullo phlegmate remanente. Postquam aquam vitæ & phlegma quoque separatim distillaveris, materia

crassi

*vide hunc
furnum Elu-
cidar. lib. 2.
c. 8. & in Ap-
pendice Pract.*

*Vinum non
vintum sed
Phil.*

*Distillatio a-
qua vitæ Ph.
& phlegma-
ta.*

crassi mellis instar restabit; quam cucurbitæ impone, & ei de suo phlegmate aliquantum affunde, & alembico atque recipiente decenter applicatis, distilla; deinde super igne cinerum toque per duos dies, & phlegmā; cui oleum aut pars eius inest, colore tinctum videbis, quo per inclinationem defuso, phlegmatis affusionem & coctionem toties repete, donec phlegma non amplius tingi, & in fundo materiam atram restantem videas, quam Ray-

*Nigrum R.
Lully.*

Terram istam nigram in cucurbitam inde, & de aqua vitæ per cineres distillata ad duorum digitorum transversorum extantiam ei superfunde. Hanc affusionem tribus insuper vicibus cum nova aqua vitæ instituendam repete, quæ prædictæ terræ animam, quæ invisibilis est, extrahet. Aquam istam in vase optimè munito conserva, deinde accipe istam terram & in vase vitreo firmiter clauso & sigillato, ut nihil inde expirare possit, impositam per 10. dies calcina.

Jam accipe phlegma & in cucurbitam impone & cum illo terram calcinatam misce & per sex horas fac bullire & per inclinationem liquorem defunde; hocque ter cum novo phlegmate reitera; sic terra damnata in vasis fundo manebit. Phlegmata ista defusa filtra & lentè ex Balneo destilla & sal in cucurbitæ fundo album tanquam nix remanebit.

NB. Raymundus vult; quod quamprimùm terra fuerit calcinata, ejus anima (quæ est in spiritu Vini supradicto) ei statim debeat conjungi, priusquàm extrahatur anima de terra damnata, ut deinde terra & anima simul sublimentur: Ego verò processum utroq; modo institui, & consultius esse sum expertus, si anima cum terra cōjungatur, postquam terra fuerit depurata, quàm cum est adhuc impura. Melius enim sal & in majori quantitatē sum adeptus. Uterque tamēn modus est bonus.

*vide Appen-
dicem in præ-
fata præfati
Rio.*

Accipe igitur nunc terram istam depuratam, & in cucurbitam inde, eiq; aquam vitæ, in qua anima inest, aut totam aut dimidiam ejus partem superfunde; & ex cineribus igne lento distilla, & sic anima apud salem manebit, tūm cum altera aquæ vitæ dimidia parte sic procede, & terram animatam habebis. Jam accipe tres libras aquæ recentis, quæ nulli usui inservierit; & in cornutam cum tribus uncis salis animati reconde; & cornutā benè lutatā ex cineribus cum igne mediocri distilla, & corpus animam atque spiritum simul accipies. Si verò pars aliqua terræ in fundo cornutæ maneret, pondera illam, & aliam novam aquam vitæ; pro ratione dosis supra dictæ, ei superfunde; Spiritus enim non plus terræ in ventre suo retinet; quam per distillationem possit portare.

*Q. Essentia
destillatio.*

Hæc aqua vocatur *Q. Essentia vegetabilis*. Menstruum
Vel 6. *T* soluti-

*Cui Ph. Q. E.
menstruum
vocant.*

solutivum & conservativum humanæ & metallicæ naturæ. Hanc compositionem Philosophi per similitudinem menstruum vocaverunt, quia sicuti semen viri & mulieris, in matrice mulieris pro generatione creaturæ conjunctum, non sufficeret pro magnitudine ejus, si ex sanguine menstruali mulieris non multiplicaretur, qui sufficienter multiplicat & perfectionem inducit: Eodem planè modo res se habet cum Mercurio nostro glorioso. Cum enim aurum dissolvit, aurum ex menstruo dicto imprægnatur, videlicet ex hoc corpore, aut sale glorificato & dissoluto. Tunc enim nostræ operationes perficiuntur, ut posthac dicetur. Magister Guilielmus Parisiensis, insignis Philosophus occasione hujus passus pertinenter inquit. Mulier virum solvit, & vir mulierem figit. Aded ut quemadmodum sperma viri coagulat sperma mulieris, & sicut sperma mulieris solvit sperma viri; Eodem quoque modo, menstruum aut Q. Essentia vegetabilis aurum dissolvat, aurum verò dissolutum corpus vegetabile fixet, & aurum beneficio spiritus postquam fuit dissolutum, aqua vitæ prorsus inefficax & omni virtute privata restet.

*Vera dissolu-
tionis auri
modus.*

*Aurum est
ignis.*

*Q. Essentia
necessitas ab-
soluta in ope-
re Ph.*

Aurum enim est ignis omnia vincens, qui ab alijs ignibus nullo modo vinci potest, ideoq; cætera corpora metallica fixandi habet potestatem. Quia fixum fixat. Certissima igitur res est, quod nihil perfectum fieri potest sine Q. Essentia nostra, in ijs rebus quæ tam sanitatis nostræ conservationem quàm quæ metallorum spectant transmutationem. Qua de causa omnes qui a quas fortes & alia atramenta tractant, nunquam aliquid laude dignum faciunt, & ignorantia notâ sunt insigniendi. Nam teste Raymundo, Arnolfo, Alberto & magistro artis Generali, dissolutio nostra non fit cum aquis corrosivis, quia hæc dissolutio non est illa quam natura postulat.

*Vulgaris calci-
nationis auri
necessitas.*

Jam etiam de auri metalli calcinatione aliquid dicemus, quod cum durissimæ sit compositionis sine magno labore dissolvi nequit, nisi prius fuerit calcinatum & subtile factum, quod insigne artis est requisitum. Qua in parte Aristotelem & R. Lullium sequar, quia hæc calcinatio optima est & maximè naturalis & absque omni corrosivo, quæ modo sequenti instituitur.

DE CALCINATIONE AVRI METALLI SE- cundum R. Lullium & Aristotelem Philoso- phum Hermeticum.

Accipe minerale (vel ducatorum) aurum & per cimentum purum, ut moris est, purificatum, quod Raymundus Lullius in libro de Q. Essentia aurum Dei vocat, quia omne aurum alchymicum quod ex corrosivis fit non est bonum, quibus verbis iad-
dicare

dicare vult, quod quicquid per menstruum minerale conficitur est corrosivum, unde necessum est, aurum minerale vel Ducatorum accipere, quamvis Lullius in pluribus locis aliter sentire videatur, in quibus asserit, aurum Philosophicè præparatum melius esse & magis depuratum & coloratum: Quicquid sit, tu aurum tuum postquam fuerit elementatum, in scobem redige, & si ejus una fuerit uncia, cum sex uncis mercurij vulgaris & libra una salis præparati fac amalgama, quod totum, in crucibulum impone, quod optimè clausum & perlutatum, parvo foramine in operculo crucibuli relicto in reverberij vel cimenti igne per 24. horas detine, & mercurius cum sale in fumum abibunt, deindè absque mercurio cum solius salis eadem quantitate denuò der 24. horas calcina & hoc regimen quinquies aut sexies repete, aliàs enim aurum non rectè destrui poterit, quo facto, in mortario marmoreo aut vitreo in subtilissimum pulverem redige, & cum sulphure *Sulphuris u. suu in calcinatione auri.* communi mixtum in crucibulo inter carbones ignitos per duodecim horas exure, addendo frequenter novum sulphur, & sic perfectè calcinatum habebis, quod in pulverè impalpabilem erit redigendum, & cum vini phlegmate redistillato, donec benè depuretur, lavandum & desiccandum.

Jam accipe unciam unam hujus auri calcinati & in subtilè pulverem redacti, & oblongioris colli phialæ inde, eique sex uncias Quintæ Essentiæ nostræ superfunde, & per unum diem integrum super cineribus fac bullire, deindè per unam noctem B. com- *Auri & Quintæ Essentiæ conjunctio.* mitte, postea per inclinationem quod coloratum erit effunde, & in Balneo serva, hocque toties reitera, donec Quinta Essentia non ampliùs coloretur, & hac ratione auri animam extraxeris. Accipe hanc Quintam Essentiam coloratam, & per Balneum, partem aliquam Q. E. abstrahe, & auri animam per 40. dies calcina quæ *Anima auri calcinatio Ph.* calcinatio etià in 30. diebus fiet: Ego 20. dierum spatio spirituale factum, & per omnia perfectum inveni, quo non obstante artista pro lubitu suo procedere poterit, quamvis Philosophi & verè quidem dixerint, aurum tanto magis esse glorificatum, quanto magis est purificatum. Generalis Philosophorum terminus est 40. dierum, pro auri dissolutione requisitus.

Hic lapis omnes quæ corpori humano accidere possunt infirmitates sanat: Ille enim qui cum minerali præparatur, corrosivus est & periculosus, quia difficilis est digestivus: Lapis vegetabilis tamen non est tantæ virtutis pro transmutatione metallorum, sicut mineralis. *Vide Elucidarii. lib. 2. cap. 3. & lib. 3. cap. 8.*

Sed ut ad propositum redeamus, accipe nunc auri animam cum Q. Essentia junctam, & in B. putrifica & distilla, & aurum in fundo remanebit rubrum spirituale & fragrans, quo pro tua distillatione poteris uti. Hac ratione verum aurum potabile possidebis, *Aurum spirituale factum & fragrans.*

sidebis secundum intentionem omnium Philosophorum. Q. Essentiam tuam ab auro abstractam pro tuo usu diligenter conserva, infinitam enim habet virtutem, quia virtutibus auri est animata & imprægnata. Hic notandum quod Raymundus dicit. Quod Q. Essentia non habet odorem nisi Sol prius in ipsa fuerit dissolutus.

*De terra auri
quam partes
Mercuriales
vocant.*

Quod ad terram attinet, quæ de auro reliqua mansit: Accipè illam auri terram, & in cucurbitam impone, & ei de menstruo tuo vegetabili restante, quod nullo modo adhuc usui fuit, superfunde, cineribus committe, & menstruum vegetabile, decies vel duodecies cohobando destilla, deindè exicca & in locum humidum colloca ut dissolvatur. Hoc soluto pro sanitate poteris uti. Vel aliò modo &c.

DE AVRI SOLVTIONE.

*Vide Eluci-
dar. lib. 2. c.
7.*

Restat, ut de omnibus auri solutionibus aliquid dicam, quæ in hac supra dictarum Quintarum Essentiarum arte fieri possunt. Raymundus in suo libro Lucis mercuriorum alius perfectæ dissolutionis meminit, quam ego feci & veram esse cõperi, quæ totum corpus auri, sine ulla animæ aut alterius rei extractione dissolvitur: De qua hæc verba facit. Si post decimam distillationem miscueris aurum in Q. Essentiam suprà dictam, deindè ponas aurum per se in loco humido vel Balneo, in 4. diebus solvetur, & hoc est aurum potabile habens infinitas virtutes ut scripsi in libro de conservatione vitæ humanæ.

Ego in utroque dissolutionis modo periculum feci, ideoque utrumque bonum esse asseverare possum, sunt autem tantarum virtutum & efficaciarum, ut meo iudicio nullo modo satis possint æstimari. Cæterum hoc observandum erit, aurum secundum totam suam substantiam dissolutam, transmutationi metallorum melius convenire, quia terra ejus partem aliquam in se retinet de de spiritu mercuriali.

Modum Q. Essentias suprà dictas, auri & vegetabilis nostri applicandi quod attinet, R. Lullius in libro de Q. Essentia est legendus.

Sic igitur

UTRAQUE HUIUS ELUCIDARII APPENDIX.

Cum Elixirio Medico & magisterio ex S. H. atque auri potabilis descriptione, in Gallia ante paucos annos gra-

*nos gratis accepta, Divinae laudis & charitatis Christianae
exercendae ergò, Medicis & artis filiis, chymicos labores fru-
giferos non detrectantibus, ex Christiano animo gratis
quoque & sincerè communicatur. Pro quibus secretis &
pro aliis naturae Arcanis, diversis hominibus diversimodè &
nutu Divino saepè mirabiliter revelatis*

SIT

SUMMO ET IN OPERIBVS

SUIS MIRABILI,

DEO

*Laus Honor & Gloria sempiterna, per**Dn. nostrum IESVM CHRISTVM**Amen.*

F I N I S.

ARCA ARCANI ARTIFICIOSISSIMI DE SUMMIS

naturæ mysteriis.

IOHANNIS GRASSEI aliàs CHORTA-

LASSEI, Iurium Doctoris & urbis Stralesundensis

Syndici & Philosophi insignis, nostri

seculi

Constructa

Ex Rustico ejus Majore & Minore, & Physica naturali rotunda per visionem Cabalisticam Chemicam descripta.

Quibus accessit

Appendix Anonymi cujusdam Philosophi de via ad Aurum potabile perveniendi.

In gratiam Filiorum Artis, & mirabilium Divinorum operum veritatis testimonium.

Benedictio est ab eo qui est Principium & finis.

Auctus Apostolus Iacobus inquit cap. 1. Omnia bona dona & omnia perfecta dona desuper veniunt à Patre luminis, apud quem non est mutatio luminis & tenebrarum. Paulus quoque inquit 1. Cor. 3. Ego plantavi. Apollo irrigavit, sed Deus dedit incrementum.

Alanus Phil. Fili pone cor tuum potius ad Deum, quàm ad artem, hæc enim est donum Dei, qui illam dat cui vult, ideoque animi tranquillitatem, & gaudium in Deo habes, & artem habes.

Alphidius. Fili, scias te ad artem hanc pervenire non posse, nisi cor & animum tuum erga Deum purgaveris, & ipsi placatus fueris. Si tunc Deus videbit te apertum & bonæ voluntatis animum habere, ex gratia permittet, ut super artem istam domineris.

Dionys. Zachar. fol. 69. Hoc te decebit, ut primùm cum patientia & constantia impertæsus Philosophos legas, prius quàm manum ad laborem extendis, & à Deo gratiam & intelligentiam obnixè

obnixè roges, nemo enim per fortunam aut fortuitò hanc artem assequitur sed potiùs per preces quàm per alia media. Media tamen etiam sunt usurpanda.

Rex magnus & Philosophus Hermes in libro de Unitate *Mens tota ad Deum est dirigenda.*
Entis. Dirige animum tuum totaliter ad illud quod est supra te, attolle alas intellectus tui ad superioris substantiæ fulgorem, & intueberis intùs & extùs innumeras & summas ejus pulchritudines atque aliud lumen, omnia alia lumina superans valdè miraberis, & actiones mundi non curabis, mortem præmaturam ante præfixum tempus in corde tuo tibi optabis, & corpus tuum mortificabis: Animam tuam renegabis & odio habebis. Tunc Regem omnium Regum, & Deum gloriæ pulchris hymnis celebrabis & verbum patris, quod nos tam impensè dilexit, & patris cor est, ex toto corde & ex tota anima adorabis & diliges & tantum thesaurum admirando glorificabis & laudabis quod tandem communionis divinæ particeps factus & abundanti gratia fuisti superflus. Cui sit laus & honor in secula seculorum Amen.

Hæc testimonia, hunc in finem hic inferui, ne quis proprio conatu solo (quocunque medio fiat) se hoc opus confecturum præsumat. Nam ante omnia ad Deum preces tundendæ sunt, quia summa res est, quam Deus post hominis animam creavit, quæ speculum est omnium superiorum & inferiorum, in quo essentia Divina cernitur. Hæc res est Mercurius vitæ sine quo nullus homo, nec herba vivere potest. vide Clangor: Bucc. fol. 475. princ. fol. 468. in fine fol 247. Ideoque mi amice & frater in Jesu Christo quicunque fueris, apud quem hoc secretum ex charitatis Christianæ impulsu depono, Deum timendo semper præsentem reverere, philosophos, non verò sophistarum scripta lege, cum patientia labora, & mira videbis. Et cum adeptus fueris, noli abuti, ne tacitis pedibus ultio divina te insequatur. Insuper fideliter silentium cole, nisi felici rerum tuarum successu carere velis. Hoc negotium tibi ergò commendatum habe, cujus rationem in novissimo die redditurus eris.

Potentissimus & sapientissimus Rex Geber cap. 1. part. 1. *Principia metallica generationis sunt cognoscenda.*
Summæ perfectionis ita scribit. Quicunque principia seu causas, metallicæ productionis non intelligit, is ab arte nostra est segregatus, quia fundamentum radicale, cui propositi sui certitudinem superstruat, non habet. Quod à præstantissimo Philosopho Arnoldo de villa nova sequentibus verbis confirmatur: Qui simplicem & à natura compositam radicem mineralium non intelligit & nescit, is quoque principia naturalia metallicæ productionis ignorat, unde sequitur quod etiam ipsam artem nesciat. Qui ut

præstantissimus Philosophus & magus Aristoteles ait necessariò etiam operis finem non assequetur.

Horum sapientissimorum virorum fundamentalia & admonitoria dicta ad propositum nostrum faciunt. In illo loco enim de benedicti lapidis nostri materia loquitur ut Rosar. major fol. 219 explicat, omnem videlicet errorem inde oriri, quia scaturigo & fundamentum veri lapidis coram ipsis est absconditum, illumque qui verum principium nescit, nunquam ad optatù finem perventurum. Qui enim quid quærat non scit, quid inventurus sit quoque ignorat. Ideoque illi qui absque vero fundamento quærunt, semper in dubio hærent, donec Deus alia media quod raro fieri solet ipsis monstret.

Cursus natura de generatione radicis metallica est attendendus.

Quia igitur omnes Philosophi quemlibet qui hujus divinæ artis mysterium præparare conatur, fideliter monent ut ante omnia ad semem, causam seu cursum naturæ attendat, quomodo & ex quibus rebus natura radicem metallicam generet & propaget, quam artifex Simiæ instar imitari debet: Ars enim partes ejus essentielles veras, in fundamentali principio facere nequit quia natura jam illas à se factas in parato habet: neque etiam ut artifex illas faciat opus est, ut dicemus, quia naturæ non magister sed minister est, cui inservire & opitulari debet: Natura enim in terra tam citò purum ab impuro separare non potest, sicut artifex facit extra terram, apprimè enim necessarium est ut sulphur foetidum à nucleo suo separetur, sicuti ex sequentibus apparebit. Quare hoc tibi curæ esse debet, ut admonitionibus Philosophorum locum des, cum de modo loquuntur quo natura metalla generat in terra, quam quemlibet artificem imitari oportet: Omnes enim Philosophi clamant, naturam sequere, nam quælibet res, suum simile producit, contrarium verò suum odio habet. Hinc Rex & Philosophus Hermes inquit. Nulla res extranea, quæ non ex materia metallorum est orta aut composita, potestatem habet metalla faciendi aut transmutandi.

Idem Comes Bernhardus testatur fol. 20. Quælibet substantia habet suum proprium semen, ex quo nascitur, & per suum semen solum multiplicatur & non per aliud quiddam & fol. 21. subjungit, metalla ex proprio suo semine nasci & multiplicari.

DE ARCANO ARTIFICIOSISSIMO in Genere.

Hic consultum censeo ut totam seriem generaliter tractem, prius quàm de hac re & suis requisitis aliquid dicam, deindè verò in specie secundum promissi mei exigentiam sermonem institutam. Ex generalibus enim specialia facilius cognoscuntur.

In hu-

In hujus autem secreti divini, & summae artis descriptione, quæ Philosophiæ naturalis mysterium est, præcipua res bene est consideranda, subiectum scilicet seu materia Philosophis Chaos *Chaos calore leni est purificandum.* impurum dicta, quam natura ad formam metallicam quidem adduxit, sed impuram reliquit, quæ artifice absque calore ex cessivo est purificanda. Quamprimum enim externus calor internum superat, metallicus calor internus avolat, nec in corporibus mortuis acquiri potest, quod in omnibus metallis videre est, illa enim omnia mortua sunt, quia vita sua in igne privata fuerunt, unde debilia, & viribus suis exuta sunt.

Tota prima operatio seu actio usque ad compositionem nihil aliud est, quàm materiæ sublimatio seu subtilitatio ut dicemus, de qua Hermes dicit, spissum fac subtile. Hac occasione Philosophi propter imperitos, ex ista actione diversa capita constituerunt, ut sunt purificatio, sublimatio, solutio, mundificatio, subtilitatio, quæ omnia nihil aliud in fundamento sunt, quam sulphurei foetoris purificatio, & corporis in sal metallorum seu in aquam Philosophicam reducendi, solutio, quod post extremam suam mundationem, pulchritudine, puritate, virtute & excellentia sua (habet enim adhuc in se spiritum suum quo aurum & argentum destituuntur) longè aurum & argentum vulgare superat. *Chaos habet in se spiritum.*

Quando Mercurius iste purificatus seu sal metallorum cum suo simili compositus fuerit, tunc aqua seu Mercurius, ut terram solvat est occupatus, ut terra in aquæ subtilitatem ingreditur, quod etiam in effectum ducitur, cum natura & proprietas aquæ, terram absorpsit & vicit: Posthæc terra, ascendendo & descendendo in aquâ vicissim agere incipit, & in crassitiem redigere atque figere conatur, ut in omnis generis igne permanenter subsistere possit, quod tunc fit, quam primum aquæ proprietas est superata. Nam valde magna pars magisterij nostri consistit in solutione corporis in aqua (quæ omnia post factam compositionem fiunt.) *Operationes natura in va.*

Hoc Philosophi putrefactionem seu corruptionem vocant, sine qua circularis transmutio metallorum fieri non potest (teste Zacharia fol. 78, §. Quamobr.) Corruptio enim unius, est generatio alterius, in primis verò si talis putrefactio aut corruptio, & generatio ortum suum ex uno eodemque principio & origine traxerunt. Omnia enim metalla ut prolixè demonstrabimus ex una radice oriuntur. *Putrefactio.*

Lapis sapientum ex vili re oritur, nihilominus tamen ex illo fit præstantissimus thesaurus, ex spermate scil. nostri auri, quod per conjunctionem seu compositionem in Mercurij matricem projicitur. Tunc ista est materia proxima ex qua tam preciosus thesaurus fluit. *Res vilia.*

Proxima materia (cùm videlicet natura primum partes requisitas

Humiditas est materia proxima. quifitas in terram attollit) est humiditas naturalis activa, quæ ab utraque parte, aut ab utroque parente in compositione seu conjunctione ipsorum conjugali, in altum attollitur: Sola enim ista humiditas radicalis, aut vapor corporis & spiritus sunt lapidis partes essentielles: adde quod ex duabus naturis, tertium nasci nequit, nisi operatio agentis & patientis sit conjuncta.

Hinc sine omni dubio sequitur, subjectum aut materiam Elixiris seu summæ medicinæ, quæ imperfecta metalla transmutare & perfecta facere potest, ex rebus simplicibus (quæ ex fontibus & scaturiginibus primorum mineralium originem ducunt) extrahi & enucleari oportere. Neque enim ex ulla re totius mundi, quàm ex sola materia minerali ex qua omnia metalla oriuntur hoc subjectum elici potest. Ex qua re autem metalla suum principium habeant, in speciali metallorum generationis commemoratione patebit. Omnium enim Philosophorum consensus & voluntas hæc est, ut solummodò interna vera pura & simplicia elementa accipiamus, & cum leni calore humido coquamus, si alio modo fiat, nullius momenti opus fore hisce verbis dicunt. Accipite purissimas, recentissimas, clarissimas, proximas & optimas res ex nostro metallico ære & extollite illas usque ad montium cacumina vel usque ad astra cœli & reducite illas rursus usque ad radices suas, & omnia peracta erunt, & sic unius rei rectificationem invenistis, quomodo autem hoc fiat in speciali explicatione sublimationis dicetur.

Quicumque ergò tincturam sapientum cum fructu vult parare, is radicem mineralium prius cognoscat. Ex hac enim summum opus perfici debet, quia cognitio Originis corporum & naturarum, est scientia ejus rei, quæ hanc rem facilem reddit. Hæc tinctura aut medicina quoque ex rebus corporalibus, quas natura in formam metallicam deduxit & quæ cum illa natura convenerunt, & conformitatem contraxerunt, commodè & in primis desumi potest, de quo in Philosophorum dictis sequentibus sufficiens & clarior demonstratio fiet.

Tinctura ista inquam æquè in corporibus quàm in talibus naturæ spiritibus inveniri potest, quia ambo unius naturæ & proprietatis esse comperta res est, excepto eo, quod prædicta tinctura ex corporibus paratu difficilior, ex spiritibus verò facilior & proximior, non tamen pro corporum imperfectorum transmutatione perfectior est. Quia utraque via alba & rubra (pro ratione fermenti seu agentis quod Mercurio nostro adjungitur) ex una radice & fundamento sunt. Teste Morieno, qui dicit, opus album æquè atq; opus rubrum ex una re perficitur, est enim tantum unus lapis & una operatio: Nam per ignis coctionem in uno vase materia in lapidem album vel rubrum, fixum & incombustibilem

Interna elementa calore humido sequenda.

Tinctura ex corporalibus.

Via alba & rubra.

stibilem lentè & tardè digeritur & perficitur. Interim hoc maxime hic observandum ut forma magni Elixiris de potestate & virtute proximæ suæ materiæ, in qua virtus illa à natura est plantata, sumatur.

Insuper notatu digna res est; Ne in secunda operatione a-
quæ aliquæ peregrinæ aut pulveres in lapidis conjunctionem ingradientur. Zach. fol. 103. Nulla enim res cum alia re melius convenit, quàm quæ illi propinqua est & de sua natura atque proprietate. Et si quid peregrinum ei additur, tunc in fine operis, illud quod intendebas non fit, sed aliam formam & operationem sortietur. Nam nullius rei vera generatio fieri potest, nisi ex illa re, quæ suæ est naturæ & proprietatis: Natura enim mutationem non recipit nisi in sua propria natura. Natura in sua propria natura lætatur, & appetitum habet ad suam propriam naturam.

In secunda operatione nihil addendum.

Natura naturam amplectitur, & se cum illa conjungit, regit, cōfortat, generat, promovet, vincit, secum retinet, renovat, augeat, dealbat, rubificat, tingit & exaltat suam propriam naturam & substantiam, quod Bernhardus comes Trevisanus & alij Philosophi testantur.

Porro necesse est, ut crassæ, impuræ & terrestres partes elementorum per quas comburuntur & corrumpuntur, per præparationem aut separationem tollantur, & à pura substantia metallica totaliter separentur, aliàs enim corpus metallicum non facile à sua impuritate, quæ ipsi ex vitio naturali accessit, liberari & solvi potest. Oportet enim, ut forma metallica tollatur, quod per lenem coctionem, digestionem, solutionem & coagulationem fit, ut in puram quintam essentiam, aquam Mercurialem, aut salem cristallinum metallorum convertere queas. Quod nihil aliud est, quàm purum & incombustibile sulphur; quod non urit,
quia tantum est purus & naturalis calor, cui humiditas naturalis est infusa. Ignis enim lenis paratus, talem habet proprietatem, ut partes conjungendas arctius per minima, hoc est, ut aquas cum aquis intimè & inseparabiliter permisceat & coarctet, contrarias verò dissipet, & prorsus consumat, & in cinerem inutilem convertat. Hæc est causa, quod Philosophi urgent, ut exterius in interius, & interius in exterius vertatur, ut sic habeamus artem. Hoc est, ut partes crassæ terrestres combustibiles, sulphureæ, quæ exteriori parti materiæ inhærent & apparent, per singularem artificis industriam tollantur: Et ut interior clara & purissima, à principio in prima radice, naturæ insita, per partium plurium corruptentium separationem extra vertatur. Hoc est, quod interius absconditum est, in lucem edendum, & quod exterius apparet, tanquam inutile est rejiciendum. Hoc industrio artifici factum facile est & possibile, quia cuiuslibet rei intrinsecum, semper extrin-

Forma metallica tollenda.

Sulphur Pm.

Error quorundam circa aurum.

extrinseco suo contrariatur. Talium rerum contrariarum unus idemque est processus, quæ cum sibi invicem opponuntur, tantò melius & citius cognoscuntur & elucescunt. Ars philosophica non opus habet singulari quâdam viâ, (prout multi arbitrantur, ad hanc artem novum aurum vel argentum quoddam esse conficiendum) quia natura ipsa aurum in venis terræ generare solet. Artifici nihil aliud agendum, quàm ut per instrumenta sua, solam formam Solis & Lunæ philosophicæ, pro ratione operis sui, per Mercurium nostrum destruat, & naturam in solutione compositi moveat, ut per ignem artificialem resuscitari, & ex morte in vitam redire queat.

Coctio artificialis quâ esse debet.

In artificiali coctione corporis imperfecti apprimè opus est, ut externus calor mobilis in tali proportionem conservetur, ne interni caloris activi potentia & virtus, quæ perfectionis causa est, aliquem excessum vel defectum patiat, de quo alibi fusiùs dicemus. Nam si nimium calorem sentit, spiritus vitæ avolat, & corpus suum mortuum post se relinquit, si minorem iusto calorem habet, ad vegetationem seu vitam non commovetur. Intrinsecum enim suum est ignis purus sulphureus & incombustibilis, qui cum fixitatem obtinuit. Lumen naturæ vocari potest. Illud enim est splendor & forma omnium metallorum, quod omnia corpora illuminat & perficit, quod si artifex non deprehendit, multipliciter errare potest, priusquam artis scopum attingat.

Lumen naturæ.

De spiritu metalli vivificante.

Nam hoc lumen in conspectum non venit, nisi occultum manifestetur & elementa convertantur. Unde Hermes sic inquit: Spiritus noster, qui omnia metalla vivificat, & qui ignis naturalis est, videri nequit, nisi per Spiritum Dei, aut hominem vivum alicui manifestetur & indicetur. Error autem iste inde proficiscitur, quia ad artem istam unica tantum via est. Nam quicquid bonum est, inquit Rosarius, & bonum fieri debet, per unam viam tantum præparatur, & fit (quamvis una via plures circumstantias & media ante compositionem habeat, quàm altera, & opus, post conjunctionem, naturæ rursus sit commitendum, quæ illud ad optatum & à Deo ordinatum finem deducat.) Quantò simplicius etiam artifex in hoc opere procedit, tantò melius & securius agit: Natura enim simpliciter & rectè operatur, quam artifex imitari debet, quod verò malum est, multiplici viâ & non sine errore paratur: Quamprimum enim una saltem res incongrua in hoc opus ingeritur, multi errores & incommoda ex tali re unica propter extraneam & contrariam rem istam oriuntur, quia contra naturam operatio instituitur, à qua quilibet sibi cavere debet, quia vanitate laborat.

Vna via in opere Philosophici.

Perfectum Elixir seu Elixirium tincturæ albæ ad metalla perfecta se habet, ut potentissima forma & operatio unius rei, quæ

quæ quando materiæ imperfectorum metallorum, sibi cognatæ & proximæ in fusione conjungitur & commiscetur, illa figit, perficit & tingit in maximo & potentissimo igne constanter & permanenter. Hæc tinctura est vera, tam hominum quàm metallorum medicinâ & perfectio, qua metalla transmutantur, homines verò exhilarantur & renovantur. Nec est post Deum aliqua medicina alia, quæ paupertatem & omnis generis infirmitates corporis humani fugare, & hominem in sanitate perfecta conservare possit, in cuius notitiam paucissimi huius seculi Medici venerunt, quamvis multi de vera, quam sequuntur viâ, sint persuasi.

Non est commodum in materia nostra operari, quæ, ut antea dictum fuit, non est præparata: Præparatio enim nostræ artis secretum est. Et præparatio ad rem activam pertinet, per quam res ad suum motus perfectionis & finis terminum adducitur; quod solummodo per prædictam operationem, motum, lumen & valorem contingit: Quamprimum enim calor deficit, tunc quoque motus & activitas in illa re cessat, quod in ovis frigefactis ab avibus derelictis videre est. Et quia quælibet naturalis aut artificialis operatio, suam temporis durationem habet, & habere debet, per quam vel brevi vel longi temporis spatio ad ordinatum suum terminum adducitur, & etiam nulla res post suam formam adeptam amplius aliquid operatur; ideoq; quamprimum forma præstò est, tunc motus aut res activa est completa; sicque res activa seu operans, tanquam res in posterum supervacanea à materia separatur.

Præter hoc quoque curæ nobis esse debet, ut corpora à sua crassitie & impuritate subtilientur, donec spiritualia levia & pura spiritus autem corporales & spissi fiant, donec cum corporibus fixi & permanentes sint. Hinc enim veteres dicunt. Si non sciveris corpora facere spiritualia; & spiritus corporales, nullam viam aut processum habebis ad honorificam istam artem. Quod nihil aliud est, quàm ut quod spissum est, fiat tenue & leve, & quod leve est, spissum & ponderosum faciat. De quo Rex magnus Hermes sic inquit: Crassum fac subtile, & hoc spissum reddito. Unde facillè apparet, illud quod tenue & leve est dignius judicari, quàm quod est crassum: quia res ponderosæ in altum ascendere nequeunt, nisi prius cum rebus levibus sint conjunctæ; & vice versa res leves, figi, aut in fundo teneri non possunt, nisi per ponderosarum & crassarum partium virtutem: Corpus enim non in spiritum, sed spiritus solus in corpus agit. Ut igitur corpus & spiritus in se invicem agere & pati possint, oportet ut corpora aut terra, cum spiritu, id est, fixum & volatile in justo pondere sapientum componantur, hac tamen conditione, ut spi-

*Tinctura est
summa me-
dicina.*

*Cur præpara-
tions sedulo
incumben-
dum.*

*“ Corpora spi-
“ ritualia fie-
“ ri debent,
“ & contrâ.*

*“ Pondus in
“ compositio-
“ ne obser-
“ vandum.*

„ ut spiritus prius per sublimationem seu subtiliationem ad summum usque gradum mudentur, quo facto seu qua solutione utriusque ita patrata, utriusque talis sit commixtio, qualis est aqua cum alia aqua, cuius vi tanta sit unio, ut nulla ignis violentia aut potestate possint separari. Graduum ignis autem bonam notitiam artifex habere debet, quomodo videlicet ignis regimen ab initio usque ad finem operis sit instituendum, nisi in vanum laborare velit, de quo infra agemus.

*Gradus
ignis.*

Ante projectionem metalli purganda.

Projectionem quod attinet, omnes Magi & Philosophi unanimiter nobis consulunt, ut nullam projectionem super aliquod metallum imperfectum, nisi prius sit purgatum, instituamus, ne damnum incurramus, quia tinctura non solum à scoriis sulphureis & fœtentibus accidentibus impeditur, verum etiam quoad potioem sui partem infructuosè metallo supernatat: Tota enim artis intentio eò directa est, ut perfectio imperfectis metallis communicetur. Quælibet enim tinctura cuiuslibet metalli tingendi à suo simili procedit (à radice enim metallica omnes procedunt) non verò à rebus extraneis, quæ ex pura sulphuris & Mercurii substantia originem traxerunt. Hoc enim in omnibus metallis reperiri & demonstrari potest, quod ipsorum materia prima una eademque sit in virtute, & unum in alterum transmutandi via facilis sit: Discrimen tamen aliquod in ipsorum purificatione & digestionem consistit, dum aliud alio magis vel minus à natura fuit purificatum, digestum & coctum. Hinc est, quod impura metalla per artem magis purgare, & si non satis sint digesta, magis digerere oportet. Hoc modo omnes partes accidentales, quæ metalla impura reddunt, per præparationis gradus ab ipsis separantur, ut pura ipsorum substantia tantum remaneat, quæ sola, & præter illam nulla alia in perfecti metalli formam transmutare est possibile: Sic enim operationes rerum argentum, in præparatis rebus patientibus perficiuntur.

*Tria lapidis
requisita, seu
tres lapides.*

Porro observandum est, tria esse requisita, quæ ad Lapidis perfectionem sunt necessaria, in quibus, si rectè & convenienter præparantur, totum artis magisterium est positum, quorum primum est Lapis Solis, qui in semetipso comprehendit Leonem rubrum, sulphur incombustibile rubrum. Alterum est Lapis Lunæ, in quo purum & incombustibile sulphur dominatur. Quod in Clangore Buccinæ in turba fol. 484. sic declaratur. In Lunari subiecto est sulphur album, & lapis, in quo est noster Mercurius, in se continens utramque naturam, albi scilicet & rubri: Et hoc est fundamentum totius magisterii, in quo Mercurius noster est terra, quicquid in illam seminatur, producit. Tertium requisitum est Lapis, qui est medium inter duo priora requisita, quorum amborum naturam in se inclusam tenet. Nam

Lapis

Lapis Mercurii, amplectitur utramque naturam, ut dictum fuit. Has tres species metallicas coram ignorantibus & indignis abscondere debetis, ut stulti semper in viis suis erroneis persistant, quia ad hoc mysterium non sunt prædestinati, quod coram ipsis etiam oclusum manebit, donec Solem & Lunam in unum corpus redigere queant, quod citra voluntatem eius, qui vivit ab æternò in æternum, fieri nequit: hæc enim summa ars, solius Dei omnipotentis summum temporale donum est, & in ejus manu servatur, nec cuiquam datur, nisi cui vult, quæ tamen interdum per summum ingenii acumen, devotas preces, diligentem & continuam librorum lectionem, & assiduam meditationem, aut fidelis magistri manifestatione impetratur. Quam in parte ego quoque per Dei gratiam sine omni dubio dignis bonum officium præstabo, verus enim Philosophus Dei timens est, & recto tramite incedit, aut ab hoc munere planè liber manet. Hanc enim manifestationem non in mei, sed in alterius gratiam, ut dicitur, facere constitui. Deo summas pro abundantissima suorum mirabilium continuatione gratias ago. Et quicumque veterum codices legerit, & rectè intelligit, me in hac methodica Theoria veritatem dixisse, & sacræ huius artis principia & mysteria, ut in sequentibus apparebit, manifestasse, inficias non ibit. Faxit æternus Deus, ut hoc donum illis tantum detur, qui in Nominis Divini gloriam, in proximi salutem, & Ecclesiæ Christianæ utilitatem illo uti firmiter sibi proposuerunt, Amen.

L. P. est donum Dei.

Officium Filij artis.

DE SPECIALI FUNDAMENTA-

mento Arcani.

Iam sequuntur summa capita, in quibus verum fundamentum manifestatur, quod in usum cedere potest. Facile est, & non difficile (licet alii aliter loquantur). Summum hoc arcanum hæcenus pro rei necessitate generali modo fuit tractatum: nunc sequitur specialis & fundamentalis ejus probatio & instructio. Primum igitur generationem mineralium & metallorum declarare necesse est, ex qua consequenter demonstratio veræ materiæ aut subjecti Lapidis Philosophici cum suis circumstantiis & requisitis, & rebus inde dependentibus, declarabitur & describetur. Quæ res præcipuè ex cursu naturæ procedunt, ex quo etiam metalla & res aliæ suam originem habent, quem quoque quilibet verus Philosophus & artifex sequi tenetur. Omnes enim Philosophi, ut naturam sequamur, clamant.

Præquam autem hoc declarare incipiam, triplicia mineralia à Philosophis statui sciendum est. Ex quibus mineralia maiora sunt triplicia.

Mineralia sunt triplicia.

secundum

cundum Theophrastum, in officina naturæ latent, hoc est; priusquam per violentiam ignis sunt fusa, & in metallum redacta.

Media mineralia sunt Marcastitæ, & omnia alia, in quibus splendor aliquis metallicus videri potest, uti est antimonium bis-mutum &c. ex quibus non generatur metallum; quamvis longissimo tempore in terralacerent; non enim sunt perfectus flos aut nodus, sed tantum duo principia habent; sulphur & Mercurium, tertio verò, sale videlicet destituuntur.

Tertii generis sunt minora mineralia, scilicet; uti sunt alumen, nittum, & omnis generis aliæ terræ, in quibus nulla metallica forma aut splendor aliquis observari potest. Hoc necessariò indicandum fuit, ne occasione nominis mineralis dubium oriri possit.

Jam sequitur necessaria explicatio generationis metallorum; cuius imitator esse debet artifex, quælibet enim res suum simile producit, quod in omnibus rebus animatis apparet. Ideoque sciendum est, omnia metalla ex una radice, materia & fundamento originem suam ducere, alàs enim homogenea vel consanguinea non essent. Hoc experientia & omnes Philosophi testantur. Nullum enim stannum est, quod ante non fuerit plumbum; omne argentum prius fuit plumbum; omne aurum prius fuit argentum, testante Comite Trevisano, qui fol. 31. 32. egregiè generationem metallorum describit, dicendo, quod primo fiat plumbum, deinde stannum, tum argentum, post cuprum, tandem ferrum & aurum, & quod cuprum & ferrum naturæ tantum negotium facebant, causam imparitatis ipsorum tribuendam esse; quam in generatione sua susceperunt; cui rei fidem lectio paragraphi allegati faciet. De hac re Dionysius Zacharias fol. 92. mentionem facit, (unde etiam mihi satis benè constat) quod in nimis maturè aperta metallifodina, argentum immaturum in forma mineræ plumbi inventum fuerit, fossiores verò effossant terram seu mineram; rursus in fodinam iniecisse, & per quadraginta vel quinquaginta annos digestionem commisisse, & tandem bonum argentum ex eodem loco effodisse. Quamvis autem hæc res mirabilis videatur, quia plumbum impurum, argentum verò purum est metallum, non idcirco aliter est sentiendum, nec fides deroganda, nam natura cum tempore plumbi impuritatem, experientiæ teste, exurit. Internus etiam Mercurius, sal & sulphur Saturni, quoad pulchritudinem, puritatem & bonitatem suam, Lunæ & Soli, ut infra demonstrabitur, non cedit.

Quod autem omnia metalla ex una radice ortum ducant; veri Philosophi, qui lapidis possessores fuerunt, abundè testantur, si enim artifices in sua, de qua loquitur, & quam gloriatur, arte creden-

*Explicatio
generationis
metallorum.*

*Metalla sunt
Homogenea
quia unam
habent Radi-
tem.*

*Historia de
argento im-
maturo.*

credendum, multò magis tantis Magis & Philosophis est habenda fides, de quo Rex Geber, & Clangor Bucc. in turba fol. 473 ita loquuntur: Secundùm veritatem sulphuris & ipsius multiplicationem diversa procreantur metalla in terris; materia enim ipsorum prima est una eademque, metalla enim non differunt, nisi propter accidentalem materiæ operationem, hoc est ratione majoris vel minoris, temperati vel intemperati caloris & sulphuris, quibus in ventre terræ dotata fuerunt. Ideoque, inquit idem author, turba Philosophorum consentit. Quomodo vero hoc contingat, in capite de metallis, quòmodo scilicet à natura componantur, dicitur. Turba autem Ph fol. 576. sic ait. Philosophi tam sublimes habuerunt cogitationes, ut inferiora corpora Planetarum, cum iis quæ supra in firmamento sunt conjungere tentaverint, in externo scilicet splendore; lumine & puritate, quod etiam factu ipsis possibile fuit. Hoc est: quia in veritatis fundamento videbant corpora metallica tantum propter magnam aut lenem coctionem inter se differre, sed ipsorum ortum & principium Mercurium esse. Hæc causa est quod turba Philosophorum fol. 610. sic inquit noster Mercurius est omnia metalla. Hinc etiam Philosophi pluralitate utuntur, cum dicunt. Metalla metallorum metallis, cum tamen dicere deberent, ex uno metallo, aut hoc metallum. Verum quia semper sic loquuntur: Hæc metalla ex metallis, de metallis, hoc innuere volunt, quod arcta cognatione sint conjuncta; hinc Comes Bernhardus in sua parabola inquit, cætera sex metalla etiam sunt ex hoc fonte, id est Mercurio, sed excellentiam tantam nondum meruerunt sicut ipse. Nimis longum foret omnes authoritates & probationes allegare, ideoque lector illas ex allegatis inquirere poterit Trevis. fol. 44. Flamel. fol. 119. in fin. Arnol. in Rosar. fol. 399. fol. 411. Magister Degenhardus, in suo tract. de lapide fol. 116. Holand. in lib. vegetab. in puncto Saturni fol. 112. Bern. Agn. fol. 29. Turba fol. 277. Clangor. Bucc. fol. 437. B. Agn. fol. 109. Turba 117. Secundum hæc testimonia, res in veritate & re ipsa ita certè se habet.

Differentia metallorum.

Pluralitas Ph. de metallis.

Jam igitur dicendum ex qua re & quò medio natura generet metalla in ventre terræ. Sciendum igitur est, naturam in terra suos ductus & venas habere, quæ aquas salvas claras & turbulenter stillant. In metalli fodinis enim semper aquas æres & salvas destillare visu deprehenditur. Dum itaque illæ aquæ desuper destillant, (omnia gravia enim deorsum feruntur) tunc vapores sulphurei ex centro terræ ascendentes ipsis in occursum veniunt. Quod si igitur aquæ salvæ puræ & claræ, & vapores sulphurei puri fuerint, & se in occursum amplectantur, metallum inde generatur purum, in defectu autem puritatis, impurum, in quo elaborando natura mille annos circiter impendit, priusquam illud ad perfe-

De materia metallorum & modo generationis.

ctionem adducat, quod fit vel propter salfarum aquarum Mercurialem, vel impuri sulphurei vaporis impuritatem. Cum hæc duo in saxosis locis inclusa se invicem comprehendunt, tunc ex illis humidus spissus & pinguis vapor per operationem caloris naturalis exurgit, qui sedem suam in loco aëri inaccessio (aliàs enim aufugeret) capit, ex quo vapore tunc mucilaginosus & unctuosus fit

GUR materia mineralis.

,, butyri instar illiniri potest, quod ego quoque super terram, vel extra terram in manu demonstrare possum. Hanc materiam GUR vocatam fodinarum fossiores sæpe reperiunt, sed ex illa nihil parari potest, quia quæ naturæ ibi loci intentio fuerit, ignoratur, æquè enim marcessita fieri potuisset aque metallum.

Materia supra dicta postea per longam lenem & vaporosam naturæ coctionem in formam metallicam seu massam convertitur, estque prima metalli forma plumbea, materia in qua semper granum fixi vel Lunæ vel Solis latet, quod seminis instar crescit seu incrementum capit & ad Lunæ perfectionem properat, unde Lunaria vel solisequium nominatur. Hinc Flamellus fol. 118 sic inquit. Ut in Saturni fodinis videre est, in quibus nulla plumbi minera invenitur, ex qua non possit granum auri vel argenti extrahi. Comes Trevisanus hoc idem sufficienter testatur fol. 31. 32. ubi metallorum generationes ordine collocat, & plumbo primum, stanno verò secundum locum tribuit, de qua re libri Philo'sophorum sunt referti.

Præbatio generationis metallorum.

Cum autem intentio mea de generatione metallorum probanda mihi sit, quod ita fiat sicuti antea dictum fuit, ad Clangorem Bucc. fol. 437. te remitto. Nam quodlibet horum metallorum ex Mercurio & sulphure componitur & in terrestrem substantiam convertitur; Ex hisce duobus subtilis levis & purus vapor surgit, & pura inde generantur metalla beneficio caloris, quoniam foraminibus terræ est, per hunc calorem digeruntur & coquantur, donec materia illa in terrestrem substantiam & naturam abeat & tandem fixitatem adipiscatur (pro ratione commorationis suæ in officina naturæ, & ibidem in naturam metallicam mutatur. De hac re rectè Flamellus præstantissimus Philo'sophus fol. 152. ita scribit Certum est nullam rem extraneam & contrariam imperfecta metalla perficere aut transmutare: Undè illi pro insipientibus merito habentur, qui ex animalibus aut vegetabilibus in hac arte aliquid efficere conantur, quia mineralia metallis cognatione conjuncta habere possumus; Nam ex hisce duobus solis sulphure & Mercurio omnia metalla generantur.

Nemo autem hoc in loco dubius fieri debet quod de duobus sulphure & Mercurio fit sermo, sale omisso, nam in aqua Mercuriali sal est absconditum, & facili negotio aqua in sal metallo-

Salis nulla fit mentio sed in Mercurio latet.

rum con-

rum converti potest, & vicissim sal in aquam. Præterea facta etiam est mentio, metalla ex aqua salsa vitriolica & vapore sulphureo generari, vide ergo de hac re Semitam Semitæ in Turba fol. 473. ita dicentem. Attende & intellige. Mercurius, filius omnium metallorum imperfectus in ventre terræ coquitur, & per sulphureum calorem aut vaporem digeritur, & pro ratione sulphureitatis istius, id est quatenus sulphur purum vel impurum est, etiam diversa metalla generantur, quorum materia prima tamen una eademque est, & hac de causa tantum discernuntur, quia unum altero plus vel minus est coctum vel per sulphureum vaporem adustum, qua ratione diversam habent generationem, in quo omnes Philosophi consentiunt. Nimis longum foret, omnium Philosophorum testimonia verbatenus allegare, quia omnes in hoc consentiunt, de quo vide Bernhardum in allegatis locis. Item Turbam fol. 495. 356. 476. Famel. fol. 183. Clangor. Bucc. fol. 473. Turbam fol. 411. verb. Ideoque fol. 569. in fine fol. 31. 32. 40. 44. Magist. Degenhard. fol. 122. Rich. Angl. fol. 127. 310. 579. Rosinam fol. 278. Arn. in flor. flor. fol. 475. in fine. Turbam 158. 159. 160. Flamel. fol. 152. In sale metallorum omnia latent, corpus, spiritus, anima, sulphur & Mercurius. In huius rei testimonium Hermes dicit sal metallorum est lapis Philosophorum. Et qui habet sal metallorum ille habet secretum sapientum antiquorum. Horum & cæterorum omnium sententia eò collimat, omnia metalla scilicet ex Sulphure & Mercurio in quibus latet sal, generari, quod est certum & verum.

Postquam igitur modum locum & proprietatem sufficienter declaravi & probavi, ex qua re metalla generentur, & quia quilibet artista illa sequi necesse habet, consequens est ut illi recta & vera materia etiam indicetur & describatur, ut naturam imitari queat; In hoc enim omnis cardo vertitur; frustranea enim res est ædificare & materiâ ex qua ædificium struere cupio; carere. Hic autem aliquis objicere & dicere posset. Materiâ quidem mihi indicare & monstrare potes, sed quis scit an vera sit materia nec ne: Et an possibile sit ut metalla quoque crescant & multiplicari possint. Cum itaque in hac quæstione multum situm sit, (nominatione & explicatione materiæ relicta) solidis argumentis & fundamentis illam prius volumus declarare & demonstrare.

Sapientissimus Arnoldus de villa nova in libro Flor. flor. *Probatio quod prima & refragabile argumentum & probationem hisce verbis ponit.* Quicquid crescit etiam augetur, quod in arboribus frumento & aliis rebus videre est: Jam autem metalla crescant; *metalla crescant & multiplicentur;* Ideoque etiam ut aliæ res multiplicari possunt. Quod autem metalla crescant experientia ut supra dictum fuit, testatur. Quod

videlicet fovea mineralis, suâ terrâ rursus impleatur & naturæ ad crescendum committatur. Huic sacra pagina suffragatur. Cum Deus omnipotens ipse in opere creationis omnibus rebus multiplicationem per verbum suum insinuat, dicendo Gen. 1. Quælibet res producat suum simile, & multiplicet se in illo, de quo nullum est dubium. Insignis quidam Philosophus veri lapidis possessor Dionysius fol. 78. ita scribit. Quicquid ad perfectionem est prædestinatum, & ex coctionis defectu imperfectum mansit, hoc per subsequentem coctionem ad perfectionem adduci potest. Imperfecta metalla ad perfectionem sunt prædestinata. Ergo etiam per subsequentem continuam coctionem aut digestionem ad perfectionem adduci possunt. Hoc argumentum principaliter ad nostram materiam pertinet, illa enim quoque à natura imperfecta relicta fuit, huic defectui ut artifex cum purgationibus & coctionibus suis succurrat necesse est.

*Argumenta
pro materia
Ph.*

*Ex reductione
metalli in
primam ma-
teriam sequi-
tur transmu-
tatio.*

Tertium argumentum certitudinem transmutationis, quoad tincturam scilicet, concernit. De qua Arist. lib. 4. meteor. & Zach. fol. 79. Item Comes Bernh. Alb. Magnus & Avicenna, sic aiunt. Chymistæ nullum metallum in se invicem transmutare possunt, nisi prius in primam materiam reducant. Reductio autem in primam materiam possibilis & facilis est; unde sequitur transmutationem quoque possibilem & facilem esse. Commodum foret de reductione in materiam primam, hic plura addere, sed cum Rusticus meus, id est Tractatus meus de hac re scriptus, sufficiens sit, & de hac re aliorum Philosophorum libri referti sint, ad illos vos relego, inprimis verò ad Comitem Bernhardum fol. 17. 18. 19.

*Materia pri-
ma sit post co-
positionem.*

Hæc doctrina notatu certè dignissima est. Multi enim insignes viri in hac re errant, putantes, se materiam primam habere, cum Mercurium Philosophorum aut Sal metallorum nacti sunt. Nam tum demum fit materia prima, cum Coniunctio viri & mulieris est facta, teste Comite Bernhardo fol. 2 in fin. fol. 22. in princ. ubi dicit. Tum demum ista Coniunctio dicitur materia prima & non prius, Lapidis videlicet & omnium metallorum, de quo vide Turbam fol. 415. 364. Nam priusquam hoc fiat, ex naturæ fundamento & bonis rationibus, Animalia & Vegetabilia tanquam res extraneas & operi nostro contrarias & inutiles merito rejiciamus & lapidem nostrum rectè inter mineralia ponimus quia omnia metalla in minera vel ex illa per fusionem vel per alia media extrahuntur & purgantur, nisi fortè solida inveniantur, tunc enim pullorum instar ex ovi testa exissent.)

Cum verò triplicia mineralia esse supra dixerimus, majora media & minora, quæstio oritur, ex quibus materia nostra depromi debeat, aut ut propius ad rem accedam, quænam sit, nostra materia

materia aut minera metallica: Quod verò metallica sit & metal-
licam esse oporteat, postea probabimus, quælibet enim res suum
producit simile, & in suo simili lætatur & contrarium suum odit.
Philosophi in materiæ veræ nominacione & descriptione variè
loquuntur. Ex quibus Flamel, fol. 152. in fin sic ait. Hoc præcipuè
absconditum est, ex qua materia minerali lapis noster fieri debeat,
sed partim aded sunt occlusæ, parim quoad materiam exigua, &
ut plurimū adeo impuræ, ut multi in hoc puncto desperent. Clangor
Bucc. fol. 428. ait, se duas tantum diachmas ex una libra pro
opere facientes obtinuisse. vide etiam Arnold. de Villa Nova in
Rosar 404. Item Zach. fol. 433. fol. 92. fol. 150. Sunt enim inter
hæc mineralia quædam, quæ à natura melius sunt depurata, co-
cta & digesta, & illa operi nostro sunt viciniora commodiora &
meliora, quod chare amicè noveris: Nam quod natura fecit, ego
facere non teneor, quia lucro mihi cedit.

Præter hæc etiam hoc te scire volo, quod ex omnibus me-
tallis fieri possit lapis Philosophorum, inprimis cum adhuc in mi-
nera sua latent, quamprimùm autem igni committuntur, tunc
spiritus tingens abit & corpus suum post se mortuum relinquit.
Hinc Rosarius fol. 209, inquit. Lapis noster res est aut materia,
quæ in ignem nunquam est ingressa. Ego cum spiritu corporali,
qui ex metallis avolat, venerē in uno oculi ictu in solem apparen-
tè tingere possum, sed nulla in ista tinctura est fixitas, quia tantum
volatilis spiritus est: Nihilominus tamen possibilitas in illo spiri-
tu videtur. Si enim hoc in crudiratis suæ statu præstat, quid quæ-
so faciet, cum opus per artem erit exaltatum. Sed defectus ta-
men hic subest, quia quædam metalla vinculis nimis strictè ligata,
quædam nimis impura & solutu difficilia sunt. Quamobrem
Philosophi proximiorē & faciliorem viam elegerunt & illas
materias quæ facilioris sunt solutionis acceperunt, in quibus pri-
mum Ens & vis generativa & multiplicativa abundè adhuc inest,
ut tanto citiùs finirent. Nam cum materia in omnibus metallis
una eademque sit, cur quæso in resolutione unum atque alterum
annum laborando consumerem, cum in simili materia ad sum-
mum quatuor quinque aut sex septimanarum spatio scopum
meum attingere possim, quia eandem materiam in brevi æquè
atque in longo tempore obtineo. Rem ita se habere celeberrim-
us Philosophus Avicenna fol. 433. his verbis testatur. Scien-
dum est, unum metallum præ alio facilius ad faciendum Elixir ad-
hiberi posse. Item Turba fol. 404. in fin. Dico omnia metalla
in suo intrinseco aurum & argentum esse, quod cuilibet qui hanc
artem novit, non est incognitum. Flamel. 120. multo clariùs lo-
quitur. Quod ex omnibus metallis modò in igne non fuerint,
Lapis confici possit, in luna inquit etiam invenies si in illa quære-
re voles.

*De vera mat-
teria Ph. no-
minacione, &
descriptione.*

*Ex omnibus
metallu posse
fieri L. Ph.*

*Proximior
via Ph. ad
Tinct.*

re voles, certius autem in plumbo, stanno & cupro : ego verò ait idem author inveni in auro (non in auro vulgari subintellige) quæ omnia eo sensu accipienda sunt, si ignem non viderint.

*De differen-
tia met. Ho-
rum ex Com.
Bernardo T.*

Differentia quam Comes Trevisanus inter metalla facit fol. 16 in fine, in his verbis consistit. Relinque seu mitte omnia mineralia (media & minora mineralia intellige) & etiam metalla sola. Hanc voculam Sola maxima artificum pars non intelligit, quâ tamen omnis comprehenditur differentia. Quando enim metalla per ignem transeunt, & per fusionem in formam seu massam metallicam rediguntur, tunc sola sunt, quia spiritum suum tingentem amiserunt & mortua sunt; Præterea etiam unum corpus ab altero separatur, rarissimè enim aliquod metallum solum reperitur, quia Venus & Luna libenter sociantur: Item Luna & Saturnus: Similiter Luna & aurum &c. Hæc corpora composita deinde ab Artificis ulterius vexantur dum unum corpus ab altero, Venerem à Luna, Saturnum à Luna & Lunam à Sole segregant, adeò ut tandem metalla impotentia, enervata & mortua sicque Sola corpora mancant, & nihil possint, inprimis verò Sol non plus subministrare queat quam habet, unde meritò sola esse dicuntur, quia corpus, anima, & spiritus non amplius unà sunt, spiritus enim corpus suum reliquit, anima quoque enervata est & debilis facta, ut impossibile sit aliquid ex ipsis efficere. Propius ad scopum accedamus. Supra de mineralibus triplicibus dictum fuit, majoribus, minoribus & mediis scilicet: Minora id esse non possunt de quo est sermo, sunt enim tantum fallia: Neque media mineralia, quia tantum sunt marcaffitæ, & solummodò duo habent principia, ut supra dictum. Imò omnia mineralia quæ metalla non ferunt, quin & ipsa metalla, quæ à vita sunt separata, à Comite Trevisano rejiciuntur.

Sed hic dicat aliquis. Tot & tanta sunt mineralia, quæ metalla proferunt, quis verò mihi dicat, quæ nam sint proximiora & optima ex quibus facile materiam nostram aut Mercurium Philosophorum obtinere possim. Hanc quæstionem Philosophi ipsi declarant, cum dicunt, nos talem mineram aut materiam accipere debere, in qua natura inceperit metallum procreare, & quam natura in metallicam formam & splendorem adduxerit, sed imperfectam reliquerit. Talis materia accipienda est. Supra de generatione metallorum dictum fuit: Naturam primò minerale plumbum creare, ut Comes scribit. Primum est Saturnus, & deinde Jupiter. Quia verò de his aliquis dubitare posset, ideoque intentionem meam solidè probabo, & materiam veram proximioram declarabo, ne quisquam illam in dubium vocare possit, intellectum itaque vestram pandite, & oculos mentis vestræ aperite, orate, & bene comprehendetis, nam quid mihi ratione materiæ accide-

*De vera &
proxima ma-
teria Ph.*

pag. 304.

accide-

acciderit, hoc in tractatu de Rustico videre potestis, nec quilibet illud tam citò capere potest: Sed hinc liquidæ veritati quàm clarè fieri potest studebo. Deus vos tranquillos faciat ne alij cuiquam, aut indigno hoc patefaciatis Amen.

Supra promisi me monstraturum, quod lapis noster benedictus tantum ex radice metallica oriatur, & corpus metallicum esse oportere, si simile suum producere, impura metalla rectificare, sanare & tingere debeat; quæ doctrina ad illum finem facit, ut hanc rem non in animalibus & vegetabilibus quærat. Quamvis noster lapis etiam animalis & vegetabilis sit: Nam cum in aquam est solutus tunc aquam vegetabilem vocant, proprium enim corpus vegetat seu crescere facit. Animalis autem est, quia animam habet, uti Zacharias & alij explicant. Hæc est vita sua quæ à metallis vulgaribus ex igne avolat, & tunc mortua sunt, quia spiritualis substantia ipsorum aut tinctura, quæ tingere debet perditæ est: Corpus enim aliud corpus transire & tingere nequit, spiritus vector seu auriga est cui hoc munus incumbit.

Cur Lapis dicatur Mineralis seu metallicus.

Cur lapis dicatur vegetabilis & animalis.

Quod vetò radix ista metallica esse debeat, ex Rosar. magno fol. 231. probatur cum ducit. Mercurius Philosophorum est is, in quo natura parum laboravit, ut in metallicam formam seu speciem adduxit sed imperfectam reliquit. Idem Rosar. fol. 252. Noster Mercurius non quilibet est, sed is in quo natura suam primam operationem ad finem perduxit, & in naturam metallicam collocavit, sed imperfectam reliquit Idem fol. 394. Hic solus quia metallicus est, in se continet quicquid ad opus est necessarium. Clangor. Bucc. fol. 476. Epimidius philosophus in Turba: Per calorem temperatum ex materia metallica viscosa quædam & glutinosa, sed subtilis tamen materia extrahitur, hæc est sublimatio Philosophorum, sicut Hermes dicit. Crassum fac subtile & hoc spissum reddito. Terrestritatem benè mixtam & bene purgatam Elixir vocant, (id est medicinam generalem pro hominibus, brutis, arboribus, metallis & herbis) per quam metalla transmutantur. Authoritates & testimonia omnia hic inferere nimis longum foret, ex quorum numero quædam tantum allegabo, quæ investigare & legere potestis. Arnold. in Rosar. 405. Flamel. fol. 137. Clang. fol. 475. Recipiamus. Flamel. fol. 141. §. Lapis Turba fol. 155. fol. 433. Sed sciendum. Trevif. Cones fol. 21. f. 35. Hæc sufficiunt ad tollendum omne dubium & ad confirmandum quod materia lapidis habeat metallicam formam seu speciem, quæ per solutionem ei adimitur, ut dicemus. Nam quia metallicum corpus est, tingere nequit, ideoque per sublimationem physicam in spiritualitatem adduci opus habet, ut corpora transire & tingere possit.

Probatio quod radix seu materia metallica sit.

DE CONSENSU PHILOSOPHORUM.

*De materia
Ph: proxima
& aliis proximiore.*

Textus institutionis Alchorii.

Mercurius arbor est, & granum fixi pominum.

Plumbi spiritus, cuprum tingit in momento.

JAm sequuntur Concordantiæ quibus probabo, illam quam nominaurus sum proximam esse lapidis nostri materiam. Et quasdam nominabo quarum una proximior est altera.

1. Prius tamen textum recitabo per quem oculi intellectus per misericordiam divinam mihi fuerunt aperti, qui in Flammello extat fol. 118. Quando Mercurius metallorum in principio parum tantum congelatur, statim adest ipsi permanentis auri granum, quod ex duobus seminibus (sulphure pingui & sale) verissimum ratum nostri Mercurij producit & generat, quod in plumbi fodinis videre est, in quibus nullum invenitur plumbum ex quo permanentis auri vel argenti granum elici nequeat.

2. Prima enim Mercurij congelatio est Saturni minera, inquam natura illum collocavit, quod etiam Comes Bernhardus testatur fol. 31. Hoc sine omni dubio & errore, in sua perfectione verificari potest, hæc tamen conditione ut hoc fixi granum adhuc in Mercurio suo lateat, & nullatenus à minera sua separetur. Si enim per ignis violentiam extrahitur & in argentum convertitur, nullius amplius pretii erit. Cum enim metallum aliquod in minera seu officina sua adhuc latet, Mercurius est, à quo si suum granum fixi separatur, idem est ac si quis pomum immaturum ex arbore decerpit, quod perditur & nulli usui est: Nam fixi granum pomo, Mercurius verò arbori assimilatur, fructus autem ab arbore non est separandus, non enim aliundè quàm à Mercurio suo nutritionem habere potest. Hic textus adeò perspicuus est, ut illum simplicissimus quisque intelligat. Hic textus inquam prima per Dei gratiam mihi institutio fuit, ex quo verissimum fundamentum desumi potest, omnes enim Philosophi, talem materiam accipi debere scribunt, in qua natura initium fecit, & in formam seu speciem metallicam deduxit, sed imperfectam reliquit. Hoc idem hoc in loco dicitur: Nam prima forma metallorum est plumbago, quod etiam Comes Trevisanus testatur inquires. Primum est plumbum non tamen plumbum vulgare putat, hoc enim, ignem est expertum & spiritum suum hoc est vitæ virtutem perdidit, qui etiam in momento cuprum in speciosam auri tincturam, sed non permanentem tingere potest: Cujus ratio hæc est quod natura totum corpus primum in metallicam naturam deducere incepit & imperfectum reliquit; Possibilitas tamen naturæ ex hac tinctura observatur, si enim spiritus crudus hoc præstare potest, quid efficiet cum per artem exaltatus fuerit. Hic spiritus autem etiam corpore opus habet, quod est Luna seu Lunaria

paria, in quo latet absconditus, sed tamen in sale metallorum monstrari potest.

3. Unde Hermes inquit: Pater ejus est Sol rubeus, mater verò luna alba: Lunam albam vocat ad differentiam Lunæ vulgaris: Hæc enim Luna nostra pellucida est & nihilominus Luna ei inest, quod demonstrari potest: Ab hac luna forma metallica ut separetur necesse est, alioquin per minima, ut aqua cum aqua permisceri non possunt, de quo plura habeo quæ dicerem, nisi brevitati mihi studendum esset. De quo tamen in resolutione corporis seu materiæ ubi sal præparatur, fusiùs agam.

A Luna lb. forma metallica tollenda.

4. Nunc alij textus sequuntur de materia proxima lapidis. Idem Flamel. fol. 1120. In terra crescit plumbea materia, Mercurius coagulatus. Is in carcerem conjici, deindè liberari debet, tunc pondus invenietur, aliàs difficulter. Hæc materia plumbea in vas includi & ibidem purificari debet, tunc demùm enim de suo pondere judicari potest, dum enim adhuc est impurus impossibile est aliquid de illo pronunciare. Ibidem. In Abbreviatione operis nostri, in toto mundo non nisi unicum metallum invenitur, in quo Mercurius noster in copia haberi potest. Saturnus, id est plumbum, ponderosum & molle est, undè auro assimilatur, & aurum leprosum vocatur. Certè plumbum, quod ignem non est ingressum, inquit, est aurum leprosum. Hæc lepra in solutione ei adimitur, & adèò clarificatur, quam auri substantia clara esse potest.

Continuatio de materia proxima.

Aurum leprosum.

5. Undè Clangor Bucc. fol. 502. sic inquit. Minera nostra corpus habet leprosum & hydropicum sicut Syrus Naëman, 4. Reg. 4. unde septies in Jordano se lavare cupit, ut à nativa sua impuritate mundari queat.

Naëman Syrus.

6. Flamel. fol. 119. Montem igitur conscende, ut vegetabilem, Saturninam, plumbeam & regiam, similiter etiam mineralem radicem aut herbam videas, succum indè tantùm suræ & filiquas abjice. In hoc textu massam hanc, regiam vocat materiam, quia in illa & ex illa aurum generatur ut dictum fuit.

7. Sed audiamus etiam quid sentiat Paracelsus & quamnam sua fuerit materia. In libro Vexationum fol. 78. ubi Saturnus de propria sua materia sic ait. Omnia sex metalla me pro suo examinatore ex societate sua excluderunt, & de spiritali loco detruserunt, & domicilium in corpore, quod vastari potest attribuerunt. Nam quod ipsi esse & habere nolunt, hoc me esse oportet. Sex fratres mei sunt spirituales ideoque quoties per corpus meum transeunt (id est cineritio probantur) unà mecum consumuntur, exceptis duobus auro & argento, quæ se cum aqua mea purgant, & superbiunt. Spiritus meus illa est aqua, quæ omnia corpora rigida & congelata meorum fratrum remollit, sed corpus meum

Discursus Saturni apud Paracelsum.

de terræ natura est, adeo ut quicquid in me comprehendo & includo, terræ assimiletur & à nobis in corpus convertatur. Non utile esset, si mundus sciret & crederet id quod in me est absconditum, & possum. Melius esset si cum mea opera facere possent, quod mihi est possibile, omnem certè aliam Alchymiaë artem relinquerent, & illo solo quod in me est, & cum opera mea effici potest, uterentur. *Lapis frigiditatis.* Lapis frigiditatis in me est, id est aqua mea cum qua spiritus sex metallorum facio congelare in septimi substantiana corporalem: Hoc est Solem cum Luna promovere. Hic textus alia explicatione non eget, quàm quod de plumbo vulgari quia in igne fuit non est intelligendus.

8. Hunc sequentem textum ex Theophrasti manuscripto excerpti, ubi inquit: Ideo tibi dico, ut ex numero septem, ægtorum ægerrimum (id est, Saturnum) accipias. Hinc opus est, ut illum in suæ purificationis balneum deducas. & illum ab eo quod contra suam voluntatem natura ei implantavit, purges. Sicque mysterium habebis.

9. Arnoldus de villa nova in lib. nov. lum. fol. 457. sic inquit: Testor vobis, talem possibilitatem in materia latero, ex qua ego manibus meis, cuius rei oculi mei testes sunt, beneficio tamen amici cuiusdam doctrinaë Elixir confeci, quod plumbum in aurum convertit. Hoc nominavi vobis, & est Philosophorum magnesia, ex qua Philosophi aurum in corpore eius latens extraxerunt. Hæc omnia cum præcedentibus dictis concordant.

10. Magister Degenhardus Augustini ordinis Monachus, verus Lapidis possessor, in suo libro de via universali ait: Est res, quædam, quæ intus omnibus rebus assimilatur, & in ipsa quoque omnes res terrenæ sublunares nempe sunt absconditæ. Tinctura eius est supra omnes Tincturas. Virtus eius est contra omnes morbos. Est Spiritus Sancti donum. In ipso latet mysterium perveniendi ad thesaurum sapientum. Et hoc est, plumbum Philosophorum, quod plumbum æris appellant, in quo splendida columba alba inest, quæ sal metallorum vocatur, in quo magisterium operis consistit. Hæc est casta sapiens & dives illa regina ex Saba velo albo induta, quæ nulli nisi Regi Salomoni se subijcere volebat. Nullius hominis cor hæc omnia satis scrutari potest. Hic author in fine sui tractatus inquit: Certè is vir sapiens est, qui plumbi naturam cognoscere potest. Verum certè dicit, cum columbam albam in plumbo, id est, in metallis ignem, non expertis jacere ait. Omnes Philosophi consentiunt, quod in Saturno sit, quia Saturnus solutu & apertu facilius est, ut supra dictum fuit. Nucleus igitur eximendus, & folliculus abjiciendus.

11. Dialogus Philosophiæ hoc egregiè explicat folio 14. *Extractum ex metallo.*

16. Non accipiendum est illud, ex quo metalla prodierunt, verum id, quod ex metallis est extractum, quod est idem cum illo, quod in metallis est occultatum. Hoc etiam Turba rectè explicat, cum exemplum de arbore proponit. Cum enim arbor plantari debet, non terra vel aqua accipienda est, sed illud, quod ex arbore natum est, nucleus scilicet seu ramus, qui naturæ rursus commititur &c. Ripelus in Axiomatibus folio 179. composita massa est plumbago, meritò itaq; plumbum appellamus. Proprietas splendoris eius à Sole & Luna proficiscitur.

12. Hermes Rex magnus & Philosophorum Pater, in libro de Chaote generali cap. 10. fol. 268. num. 14. inquit: Principalis Mercurii nostri purificatio est, ut vini auxilio tollatur ab eo plumbaginea sua obscuritas & forma, ut clarus & pellucidus fiat, instar cristallini transparentis salis. Certum enim est formam metallicam tollendam esse, ut substantia spiritualis fiat, de quo in solutione loquimur. *Vinum tollit formam metallicam.*

13. Dionysius Zacharias fol. 92. dicit: Nos eandem materiam accipere oportere & debere, ex qua natura metalla componit in terra, quod Comes Bernhardus declarat, cum ait: Natura primum plumbeam materiam facit, in qua primam suam dispositionem & proprietatem posuit, hæc viâ proximè ad rem acceditur. Cætera enim corpora nimis dura sunt ad referendum.

14. Hoc Flamel. fol. 153. 154. testatur, inquiens: Cur non corpora pura Solis & Lunæ ad opus nostrum accipimus? Respondeo: Ideo, quia natura illa nimis compacta reddidit, ut igne vinci nequeant. Sed nos accipimus corpus, in quo sulphur & Mercurius æquè purus inest, atque in auro & argento, in quo natura parùm laboravit, sed imperfectum reliquit. Idem dicit, nos tale corpus sumere debere, quod non est completum, Sol & Luna autem completa sunt, ideoque sunt in suo gradu. Plura ibi videri possunt, in quibus egregiè modum explicat materiarum. *Via proxima. Luculentum testimonium.*

Hoc in loco bene notandum, quod Philosophi semper in plurali numero loquuntur. Exempli gratia: Corpora, metalla, metallis, metallorum, non verò corpus, metallum &c. Hoc enim ideo fit, ut insipientes decipiant, quia omnia metalla ex una radice proveniunt, ut supra demonstratum sit; ex quibus metallis ætequam ignem ingrediantur, & adhuc in suis folliculis hærent, universale inprimis parari potest, *Pluralitas Philosophi.*

15. Unde Rogerius Baco & Flamel. fol. 251. aiunt: Metallis nihil adhæret, nec invicem componi possunt, nec transmutari, nisi cum eo, quod ex illis provenit, ut dictum fuit. Omnes textus explicare nimis longum foret, ideoq; testimonia tantum simpliciter

recensemus, materia enim in nullo dubio est ponenda, sicuti in praxi res ipsa apparebit.

*Non de Saturno
no vulgari a-
gitur.*

16. Rasis inquit: Omne secretum est in plumbo, sed non in vulgari, addit enim: Non simpliciter plumbum vulgare tibi est intelligendum, ne in errorem cadas, sed de nostro friabili & nigro Lithargyrio intelliges: In nostro plumbo est aurum & argentum, potentiâ, non visibiliter. Hoc dictum clarè patet, quod verè Luna intus sit, in praxi manifestum fiet, quamvis oculis videri nequeat, cum unâ sunt. Quando autem spiritus suus à corpore separatur, tunc corpus Lunare post se relinquit tanquam pulcherrimum argentum in omni proba. Omne aurum argentum fuisse, nemo negabit, ex argento quoque facile aurum fieri potest, eodem modo Luna sive Lunaria hic demonstranda venit, ideoque per summam operationem hoc facili negotio ad plusquam perfectionem evchi potest.

*Sol & Luna
invisibiles in
Saturno.*

17. Maria prophetissa soror Moyfis in Turba fol. 322. ait: Fixum seu permanens corpus est de corde plumbi, id est, intrinseco, quod in plumbo nostro latet, sicuti supra dictum fuit, quod in Saturno ignem nondum experto semper grana aliquot Solis aut Lûnæ, instar seminis propagandi occultantur.

Unde Rosar. fol. 235. ait: Noster Sol vel Luna, aut corpus fixum absconditum est, sicut anima in hominis corpore, aut sicut ignis in ligno vel lapide.

19. Aurora consurgens, in turba fol. 220. Ecce conditionem nostri plumbi albi (id est, postquam per solutionem in sal album devenit) tibi monstravi. Hoc si sciveris, tunc reliquum opus mulierum & ludus puerorum erit.

*Opus est fa-
cile.*

20. Quibus verbis indicare vult, opus post compositionem facillimum esse, quod Comes Bernhardus testatur fol. 3. Nostrium opus adeò exiguum, simplex & facile est, quod si verbis tibi aperire aut re ipsa monstrare deberem, non esses crediturus.

21. Zacharias quoque ait: Si Philosophi in recitando rectum ordinem observassent, ars ista unius diei vel horæ spatio addisci posset, tam nobilis & facilis illa est. Ideoque vir sapiens considerare debet, cum Deus tam excellens opus in subiecto seu materiâ tam vili collocaverit cum multò plus in rebus altioribus posse. Deus enim in humilitate beneplacitum suum habet, ne divites de hac re cogitarent, qui non nisi aurum somniant, hoc verò aurum vile non vident nec noverunt.

*Facilitas
operis.*

22. Turba. part. I. fol. 221. In plumbo viva mors est; hocque inter secreta secretorum censendum est; quod Philosophus dicit: Nihil auro adeò proximū est quàm plumbum. Quid clarius dici potest: Aurum absconditum in plumbo mortuum jacer.

Cum

cum verò mors sua, hoc est, impuritas ei per solutionem adimitur, tunc vivificatur, & in suo simili lætatur, si cum illo coniungitur; nam ceræ instar est, in quam omnia sigilla imprimi possunt. Si aurum ei adjungitur, aurum obtinetur, si verò cuprum, tunc cuprum quoque profert. *Mutabilitas Saturni.*

23. Hoc testatur Ros. fol. 319. Turba fol. 406. in Ros. 41. Turba fol. 56. Cum Sole sit Sol, cum Luna sit Luna, cum Venere Venus.

24. Quod verò omnis generis formas induat, ex Flamel. patet, qui fol. 168. inquit: Mercurius induit omnes formas, sicut cera omnia sigilla.

25. Turba fol. 39. In terra nostra sunt tres oculi, Oriens & Occidens, & ex illis natus est noster Saturnus albus, qui est sal metallorum.

26. Item turba 1. part. Camelus noster albus est septimus in numero. Apud summos Philosophos verò Sol & Luna etiam Jupiter, noster Mars & Venus in nostro Mercario. Sed Saturnus septimus est, in quo omnes latent & congregantur. Hic est cladius, culter & acies generationum mirabilium, cum quibus hostibus resisti potest. Insuper etiam dolium bono vino plenum. Quid clarius & apertius dici potest, siquidem solutionis medium etiam addit. Nam in dolio vini latet. Hoc est primò vinum, hoc est, spiritus vini. Acetum vini, hoc est, sal Tartari, & aliæ res plures, quamvis etiam alia media usurpeatur, quæ tamen cum materia non manere, sed post solutionem rursus ab illà segregari debent. *Vinum Tartarus Acetum.*

27. Arnoldus in flor. flor. fol. 471. in fine: Metalla non generantur, nisi ex spermate proprio, de quo supra satis dictum fuit.

28. Sed videamus, quidnam sit primum metallum. De hoc legite Trevisanum fol. 31. 32. Turbam folio 389. in 1. parte: Senex noster, qui videtur mortuus, est exemplum nostræ scientiæ, in ipso enim sunt compositiones naturarum perfectæ, videlicet terra, aqua, ignis, aer, hæc omnia sunt in Saturno. Per ipsum referantur portæ sapientiæ, per ipsum aperiuntur portæ septem Planetarum, ut Hermes & antecessores sui aiunt, & quid clarius dici potest? *Saturnus clavius est.*

29. Ros. fol. 394. Benedictus sit Deus Creator omnium rerum, qui ex vili preciosum & summum creavit, quod quia metallicum est, in se continet quæ ad totum opus pertinent. Hoc in loco dicit, quod de minimo sumi debeat, qui est Saturnus, in eo enim natura primam formam metallicam plantavit, ut pluribus antea fuit demonstratum. *Ex re vilis res summa.*

30. Arnoldus in libro de Chaote universali adstipulatur, in aurora consurgente in Turba fol. 203. Semen scientiæ nostræ ex corpore metallico extrahitur, quod omnium metallorum virtutem potentissimè in se habet, quæ autem illa sit materia, in qua omnia metalla sunt abscondita, supra audivistis.

GVR.
pag. 306.

Preparatio
materia super
terra.

31. Sequens hic textus ut lux meridiana clarus est. Magist. Degenhardus, Lullius & Mathesius in Sarepta scribunt: Materiam, priusquam in metallicam formam congelatur esse instar lactis coaguli butyri, quæ ut butyrum diducitur, quam Gur vocat, quam ego quoque in fodinis, in quibus Natura plumbum paravit, inveni. Si talis materia super terra etiam præparari potest, tunc hoc certum signum esse aiunt, quod non solum vera materia habeatur, sed veram quoque viam observari. Hanc ego per Deigratiam in manu parare possum, quæ etiam unius horæ spatio in calore in putrefactionem abit, & primum nigra, deinde rubicunda, & tandem fusco-rubra fit. Hanc Philosophi lac virginis vocant, si aliquantulum Salis metallici in aquam nostram inditur, lactis instar fiet, si verò multum imponitur, crassescit ut butyrum, & sicut pinguedo illini potest. Huius rei mentionem facere volui, ut de materia nullum dubium habeatis, quam etiam auxiliante Deo vobis demonstrabo.

Magnesia.

32. Johannes Chrysippus insignis Philosophus, quem adhuc in vivis esse comperi, qui hoc nomine utitur, ne innotescat, sic ait: Medici manus ad ægrum, & non ad benè se habentem requiritur; similiter Philosophi manus ad exigua & imperfecta, non verò ad preciosa & perfecta metalla postulantur. Materia nostra plerunque Magnesia vocatur, quæ vox in Chaldaico idiomate plumbum integrum significat, quod adhuc in illo statu est, in quo à natura fuit præparatum, & quod per manus hominum nondum transivit, multò minus ignis violentiam est expertum.

33. Hermes ait: In metallis tota scientia consistit, sed non in perfectis, verum in imperfectis.

34. Ripleus in axiomatibus fol. 8. Noli fidem habere deceptoribus. Nam sulphur & Mercurius noster inveniuntur tantum in imperfectis metallis.

35. Clangor Buc: folio 475. Si quæris medicinam, quæ metalla generare debet, illam in metallis quærere non intermitte.

36. Ros. fol. 379. Saturnus est, qui membra mea disperdit. Ego (id est Sol) tum is, qui splendorem in cæteros omnes immittit, quod fit post compositionem, valdè leniter seu tardè, quem processum seu ingressum à patre meo Saturno habeo. Unde clarè patet, quod aurum in & ex Saturno procedit. Item Ros,

. Mag.

Mag. fol. 382. Est quædam herba appellata Saturnus de canalibus *Saturnus herba de canalibus.*
aut tubulis, ex hac fit nostra medicina.

Hoc in loco tam de materia, quàm de solutione sermo est, postquam enim Saturnus ab omni suo inquinamento purgatus est, & in ultima solutione in aqua hæret, parvæ cannæ in aquam injici possunt, quibus sal metallorum iustar cristallorum longorum nitri adhærebit, quamvis etiam per se in sal, vel in egregium pulverem splendidum redigi possit, uterque enim modus probatur, de quo in solutione tractabitur.

37. Masar Saracenus inquit: Immunditia est in primo metallo, Primum nostrum metallum (Saturnus primus est, quem natura facit) multam immunditiam habet, hinc est, quod homines illum contemnunt, & putant se hanc ab illo nec tollere, nec aliquid cum ipso efficere posse. *Metallum primum.*

38. Turba fol. 254. 155. Lapis sapientum est materia metallica & omnia metalla impura æquè atque pura, sunt in suo intrinseco Sol, Luna & Mercurius.

39. Isaacus Hollandus in libro minerali, ubi agit de Saturno nostro, inquit: Summè hoc considerandum, quod metallicum Saturninū corpus præstò est, quod facile solvi & putrefieri potest, qui eius veram præparationem novit, habet, de quo gaudeat. *Materia soluta facilis.*
Mercurius ait: Hoc vos scire volo, quod nostrum corpus impurum est plumbum.

40. Turba fol. 268. De minera plumbi ita loquor, quod omnia in ipso & per ipsum fieri oportet, *Ex minera plumbi aqua.*

41. Rosar. 230. Dico tibi, quod aqua nostra sulphurea & viva, ex minera plumbi extrahitur, quæ omnia præstat. Item: Scitote, spiritum argenti & omnem albedinem ex minera plumbi componi oportere, quæ Luna lapis albus (id est, sal metallorum) est, absque omni macula & impuritate. Hoc est egregium dictum, in quo dicit, Lunam vel lunariam in minera plumbi esse, & album sal lunare inde extrahi debere: Quod verum est, nam albedo ex corpore lunari extracta & nata est, nec Luna in illa conspicitur, sed si lamina Veneris vel Martis injicitur, instar ceræ liquefeit, spiritus vitæ avolat, & Lunam post se relinquit pulchram, quod mirum est.

42. Nam alba Luna, de qua Hermes loquitur, non habet Lunæ vulgaris speciem, fol. 273. Nostra aqua, aut sal nostrum ex nostra plumbi minera extrahitur.

43. Turba Phil. fol. 85. Filii sapientiæ scitote, quod absque plumbo nulla fit Tinctura fit, quia in illo virtus & efficacia totius operis inest. Erroris causa est, quod homines vulgares omnia secundum literam intelligunt, & credunt esse vulgare plumbum. *Ab. q. Saturno nulla fit Tinctura.*

Sed

Sed errant, quia omnia metalla quamprimum in ignem ingrediuntur, mortua sunt.

44. Hinc Hermes ait: Lapis noster talis res est, quæ nulum adhuc ignem sensit; ex qua Mercurius noster est oriundus. De quo post hæc plura.

Electrum immaturum.

45. Theophrastus in manuali suo vocat Electrum minérale immaturum. Electrum artificiale est massa per artem ex omnibus metallis composita, de quo integrum librum scripsit. Sed hoc Electrum talis res est, in qua natura omnium septem metallorum naturam plantavit, sed imperfectam reliquit. Hinc electrum immaturum vocat. Quod autem ex hoc plumbo omnia metalla oriantur, jam ante satis est ostensum. De quo Comes Bernhardus fol. 31. 32. est legendus. Centenos textus Philosophorum allegare hic possem, si necesse esset, ex quibus clariores elegi. Qui ergo has probationes & auctoritates est lecturus, negare non poterit, hoc plumbum veram Lapidis Philosophici materiam esse, nam ex ipsa omnia metalla procedunt & crescunt.

De materia proxima ubertate.

Jam propius ad rem accedemus, & de materia proxima dicemus. Fuerunt enim quidam Philosophi, qui vix duas drachmas, operi inservientes, ex una libra integra nasci sunt

• 46. Ut Clangor Buccin. folio 378. testatur, qua in parte magnum jacet præsidium. Natura enim in uno plus Mercurii aut salis nitri posuit, & unam materiam diutius coxit, quam alteram, unde facile concludi potest, in illis plus latere, in quibus natura vires suas potiores exeruit, nec tamen terminum excessit, alioquin nimia in recludendo difficultas existeret.

Materia mediocres.

47. De quo Flamel fol. 152. Hoc maximè absconditum est, ex qua re intrinseca proximè sumi debeat & possit. Quod Arnoldus de vill. nov. in tuo Rosar. fol. 404. sic explicat: Sunt quædam mediocres materiæ, ex quibus aliæ aliis melius à natura sunt mundatæ, & etiam melius & diutius coctæ & digestæ, quæ meliores sunt, & operi proximiores;

Silentium.

Ego aliquot materias hic ponam, quarum notitiam habeo, quas quoque probavi. Transmittam etiam aliquot, & loca nominabo, ubi acquiri possunt, & sic me tibi plus nimio satisfecisse putabo. Adhortor igitur te, charissime frater in Christo, qui hanc instructionem nactus es, ut judicium Divinum timeas, coram quo de abusu ratio reddenda erit, & summum hoc mysterium in silentio habeas: Arcana enim sunt: Arca cistam significat, in qua servanda sunt, & coram hominibus falsis abscondenda. Hoc si feceris, Divinam benedictionem experieris. Nullum dubium est, si bonum propositum habueris, te voti compotem futurum. Cætera puncta etiam clarè describentur. De silentio

tuo non dubito. Aliàs Deus propositum tuum non secundaret, si verâ fide, & fidelitate res careret. Satis superque ex Philosophorum scriptis intellexisti, quod materiam plumbum, plumbaginem, Lithargyrium & plumbum æris nominant, quæ omnia in uno cõsentiant. Quamvis alius aliò proximiorẽ materiã habuerit, attamen opus ex remotiore æquẽ præparari potest, sed cum maiori labore. Una materia plus habet Mercurii aut salis metallici, quàm alia; sed ut dixi, ad unum scopum collimant. *Materia Res motor.* Minimi valoris materiã in Valle sancti Joachimi reperitur, quam ibi loci Splendorem vocant. *Loca materiæ diversa. Vallis S. Joachimi.* Centum librarum pondus ultra tres vel quatuor uncias argenti non continet, sed dimidiã partem plumbi. Hòc tibi sciendum est; quod quantò ditior est argento, tantò proximiorẽ esse operi, quia in ea multum laboravit natura & granum fixi in eã confertim posuit; nota eius hæc est

Alterum genus materiæ quod priori præstat, in Elkusche in Polonia reperitur, & in alio insuper loco tredecim miliaribus à Cracoviã distante, ubi Regis argentifodina est, quæ melior est; & plus fixitatis argenti habet, quam prior. Ideòque operi proximior. Cujus nota hæc est *Elkusche in Polonia.* Et minera plumbi & etiam argenti Splendor vocatur.

Tertia materiã Friburgi in Misnia invenitur. Hæc si purã est, multis Lunæ granis dives est. Luna enim vegetationis granum est. Unde Lunaria dicta est: hæc priore præstantior est; si purã est, sed rarò invenitur, & hoc signo notatur *Friburg in Misnia.*

Quarta prædictam bonitate & puritate superat, quæ in consinio Ungariæ juxta vicum Klobuck per cives clanculum effoditur. Magistratus enim illi inhiat, unde civis Klumensis mihi dixit. Klobuck domos meas mihi construxit. Argenti plumbum vocant, cuius signum hoc est *Klobuck in Ungaria.*

Quinta est plumbum solidum, sed in igne non fuit, in civitate Villach reperitur, quod facilis est solutionis, & optimum pro *Villach in Germania.*

te, Lunariâ dives est, & hoc signo notatur
usus sum. Et facillè solvitur.

Ego quoque ille

*In Misnia
Materia di-
uer.*

*Materia ste-
rili.*

Sexta & optima, quantum mihi constat in Misnia invenitur, sed rarò hoc tempore, si quis tamen de illa sollicitus sit, haberi potest, & æs vitri vocant, sculpturam seu incisionem instar plumbi sustinet. Pondus centum librarum, duodecim vel tredecim uncias argenti continet. Ex hujus materiæ libra una undecim uncias Mercurij obtinui, quamvis Clangor scribat, se tantum drachmas duæ ex una libra comparasse, sed minimi valoris plumbi minerâ habuisse præsumitur. Annebergæ Vitrum æris (minera Lunæ dicta) quoque haberi potest, quod argento dives quoque est, sculpturam & incisionem tamen non recipit (præter hoc tamen aliud ibi loci reperitur, quod sculpturam & impressionem admittit, quod ab alio plumbi discerni nequit) signum illud hoc est æque facilis solutionis est atque illud quod ab alio plumbi discerni nequit.

*Operis Ph.
scopus*

Sic igitur amice habes instructionem non tantum de Concordantia verum etiam de materia Philosophorum. Faxit Deus æternus ut in sui sancti nominis gloriam & proximi utilitatem utaris.

Quomodo autem nunc ulterius procedendum sit, in secunda parte sequetur. Hic thesaurus nulle auro persolvi potest, teste Salomone in libri Sapientiæ cap. 7. Argentum est in comparatione cum illo sicut vilis arena.

Præterea aliæ quæqueres de materia Gur vocata, & de prima materia monstrabuntur. Nec ullum dubium hic est ponendum. Ego enim tantam hujus rei habeo experientiam, ut (si fieri posset) illam ipso facto demonstrarem. Sed fieri nequit. Sic igitur amice habes tractatum perfectum de materia, in qua omnes Philosophi unanimiter consentiunt. Mi fili libros Philosophorum investiga & rem ita se habere invenies. Ego enim totam operationem reipsa demonstrare possum. In hoc negotio optimum est, ut quis Philosophos concordantes conferat. Nam veritas tantum in radice metallica latet, teste Comite Trevisano fol. 14. & 16. Rosar. fol. 36. Flamel. fol. 147. Reuchl. d. verb. mirif. fol. 100. inquit. Ocularis probatio veritatis est Concordantia Philosophorum: Mendacii verò fundamentum est discordia, in quo est acquiescendum: Cui verò hæc testimonia non sufficiunt apud illum oleum & opera perditur.

Quando cætera puncta seu capita sequentur, tunc demum res mi-

tes mirè elucescet. Sed obtestor te ne hic tractatus in aliorum manus deveniat. Ea quæ non intelligis deinceps quantum fieri poterit explicabo. Noli alium de hac re consulere, sed ora diligenter. Laus honor & gloria sit illi, qui vivit ab æterno in æternum Amen. Time Deum, ora, stude & labora, & te Deus scut me juvabit.

SOLI DEO GLORIA.

PARS SECUNDA

LILIUM INTER SPINAS.

REx Salomon Sapientiarum cap. 7. Optanti mihi & oranti prudentia data est, & sapientiæ Spiritus obvenit, quem ego sceptris & foliis antepono & divitias si cum ea conferantur nihili facio, neq; preciosas gemmas ipsi comparandas duco. Item omne aurum cum ea collatū fermè est atena & præ ea argentum pro luto ducendum. Hanc ipsam supra valetudinem & formam amo, eam habere malo quam lucem, quippe cujus splendor est inextinctus. Cum ea autem mihi cuncta simul bona, & ejus operâ immensæ divitiæ evenerunt. Nam inexhaustus hominibus thesaurus est, quo qui utuntur, ij cum Deo incunt amicitiam ob doctrinæ dotes commendati Est enim vapor quidam divinæ potentia & sincera Omnipotentis effluvia.

Sapientia omnibus rebus preferenda.

Vetus proverbium est. Post nubila Phœbus, hoc est, post mœstitiā sequitur gaudium. Sic & è contra. Idem mihi accidit ante paucos annos, & similiter iis quisine vero fundamento opus sunt aggressi, uti fusiùs recitabo: nam cum totum mundum meum me complexum esse persuasus essem, prorsus nihil habebam; Vitrum enim in quo omnem felicitatis spem posueram, magno fragore dissiliit, muros meos Philosophos seu libros magno cum damno conspurcavit, de quo nunc plura non dicam excepto eo, quod totus territus & attonitus eram, ut quod præ mœstitiā me verterem aut ubi loci essem, quid præ manu haberem, & quid porro agerem, nesciverim: Nam omnis læticia volūptas & gaudium meum in venenum & fellis amaritudinem minime verò in aurum & argentum ut speraveram conversa erant; Postquam animum parum resumsissem, ingens damnum meum perpendebā, multis lachrymis deploratum. Post flexis genibus gemitus meos corā illo qui vivit ab æterno in æternū effudi (Deus

Opus Ph. cum fundamento aggrediendū.

Devotio.

enim dat & aufert cui vult secundum beneplacitum suum) obnixè rogans ut mei miseretur, & si fieri posset me ad veram speculi maiestatis suæ viam, per spiritum veritatis deducere & monstrare dignaretur. Interim Zachariæ dictum, plurimos Philosophos quoque in principio erravisse, tandem tamen ad felicem operis finem pervenisse, consolationi mihi fuit.

*Dubitatio de
successu operis*

Tandem etiam animum multis cogitationibus afflictum dubia quæstio subiit: An Deus omnipotens nobis miseris peccatoribus, qui in calamitosis hisce temporibus vivimus, summum hoc secretum concessurus esset: Multis tamen cogitationibus dubiis jactatus tandem hanc conclusionem feci: Illos qui ante nos hoc secretum habuerunt, etiam peccatores fuisse, & hoc donum non ex suo merito, sed ex gratia Divina obtinuisse; Idèoque

Consolatio.

etiam hunc aliquem, qui pius & Dei timens esset æquè atque illos per Dei gratiam hujus doni compotem fieri posse. Sic recepto animo, Philosophos Magos & mûtos meos Reges inprimis verò Comitum Trevisanum cordatè aggressus sum, ex quo quamvis illum antehac studiosè legeram, fundamentum tamen solidum capere non poteram: Cum verò jam revelationis hora adesset, & locum, ubi materia describitur legerem, scintilla & radius igneus, ex illo loco ubi virtus operis jacebat, mihi obversari videbatur. Percussus primùm erat animus, sed locum illum rectè perpendenti oculi mentis aperiebantur, & jam id in quo antea cæcus fueram, & quod tantopere desideraveram, clarè videre & intelligere poteram. Gaudio perfulsus Deo devotas gratias egi rogans ut quo modo operis finem attingere possẽm me illumina-

*Iter materia
acquirenda
causa suscep-
tum.*

naret. Itaque materiae acquirendæ gratiâ iter suscepì (quamvis ubivis locorum haberi possit) ut proximiorẽ non verò remotiorẽ adipisci possẽm, una enim aliã ditiore est, quamvis ad unum colliment scõpum, sicut Georg. Ripl. in suis axiomatibus duodecim portarum & Flamel fol. 120. 130. in fine his verbis docent. Hoc verò inprimis occultissimum est, ex qua re minerali fieri debet propinquus

Materia uberior, operis propinqua est.

In viâ itineris mei rusticus quidam senex intra duos montes obviam mihi factus fuit, pallio longo griseo indutus, super pileo velum nigrum gẽstans, circa collum velo albo redimitus, circa corpus loro flavo cinctus, & ocreis rubris indutus.

Vestitus rusticus color.

Postquam ipsum salutassem & ad ipsum appropinquassem duos flores siderales cum septem radiis, manũ ipsum gẽstare & attentè considerare cernebam, quorũ unus albi, alter rubri coloris erat. Venuisti sanè erant, & colore splendidi, odore amabiles & gustũ dulces. Unus de muliebri alter de virili sexu erat, & tamen ex una radice & planetarum influentia oriundi.

Duorum florum descriptio.

Questio 1. Rustico proposita.

Quærebam itaq; ex illo quid libi isti flores vellent, quidve cum illis agere cogitaret: Noveram quidē benè ambos sed quod diversi sexus essent, & duas distinctas naturas haberent, ignorabam. Rusticus me intuens interrogabat quis hominim me ad hunc devium duxisset locum. Hunc enim aiebat non nisi Potentes hujus mundi investigant. sed coram illis præelusus est & obsignatus. Cum ipsi mirabilem vitæ meæ cursum recenserem, mihi blandè arridens dicebat. Hoc te scire volo, neminem ad horum florum noritiam pervenire, nisi ad hanc sit prædestinatus, & piis precibus atque firma fide illā obtineat: Quæ tamen absque labore, curis, & tribulationibus, quod tu ipse fateri cogeris, alicui non datur, ut

Tribulationes & labores.

illi qui opus possident hujus rei memores sint & hoc mysterium majoris facere & in silentio habere discant. Quoniam ergò tu tantum in hac re profecisti, ideo ex divini numinis permissione, hoc tibi aperio, quod post Conjunctionem horum duorum florum, materia prima omnium metallorum demùm fit & non citius. De quo lege Com. Bernh fol 45. ferè in fine secundæ partis sui libri, ubi hos duos flores rubrum virum & albam mulierem appellat. Philosophi gravibus de causis semper de materia prima scripserunt, ut coram ignorantibus radicem ejus absconderent, materiam autem secundam prorsus reticuerunt, quæ cruda

Materia prima fit post Compositionem.

& ipsum lapidis est subjeum, quamque in manus prius sumere & virum atque mulierem indè extrahere te oportet, quo facto tum demùm fit materia prima, quod tibi nunc fideliter revelatū volo.

Ex materia secunda fit Extractum.

Questio 2. Rustico proposita.

Hos sermones ego mirabar, simul etiam in pluribus ipsum mecum consentire gaudebam, & porro dixi. Mi amice profectò talem sapientiam apud te qui homo simplex esse videris, latere non putavissem, qui subridens respondit: Hinc est quod totus mundus à me aberrat, nam externa mea forma illos fallit plerunque. Si autem prudenter vetus & griseum meum pallium mihi ut scis detrudere possent, sub eo splendentem cataphractam, & rubini instar rubram subuculam invenirent, quod tamen Altissimus ab ipsis adedò abscondidit, ut perpendere non possint, unde metalla suam originem ducant.

Subucula rustici.

*Questio 3.**An duo isti flores sint medicinales.*

Ad quæ ego respondi & an ne isti flores etiam in hoc statu medicinales essent interrogavi. Ad quæ ipse, medicinales quidē esse sed virtutem ipsorum magnam in ipsis adhuc latere anavit,

dicens. Cum isti flores adhuc in radice sua hærent, valde suæ Venenosi, ideoque necesse est radicem ipsorum sublimari, (quam sublimationem nisi tibi cognitam esse scirem, jam indicassem) absque rebus scilicet extraneis & acribus, quæ ipsorum vigorem & naturâ devastant, quæ aliàs nullius momenti erit: Tunc inquam excellentissimi isti duo flores absque aliarum rerum additione ex hoc venenoso monte crescunt. Nisi mihi benè constitisset, sub quo Planetarum Sydere Rustici sint constellati, ad hunc locum mirabilem (crede mihi) non pervenissem, nec talia mysteria cognovissem.

Questio 4. rustico proposita.

An isti flores simul crescant.

Huic responso ego subjeci, charissime amice, mira quidem narras, sed dic lodes, an isti duo flores simul crescant, aut quænam hujus rei sit ratio, arbitror enim in hoc puncto potissimam consistere artem (quamvis solutio etiam magni sit moment) quia Philosophi de hac re pauca verba faciunt. Ad hæc quodammodo renuens, & subsistens tandem respondit: Magno cum desiderio te has res (nec immerito) percunctari video, sed multiplex instructio à me tibi data, nunc sufficiat, hic enim lapis angularis est ad quem plurimi impingunt. Multi quidē sunt, qui veram materiam noverunt, sed tamen hanc operis actionē ignorant. Nihilominus crastina die adhuc locum eadem hac hora redi, tunc de his quantum licebit tibi revelabo. Ad hoc benevolum responsum summas egi gratias, & cum gaudio discedens sequentem diem cum magno desiderio expectavi, & nullā interpositā morā me rursus ad prædictum locum contuli, ubi rusticum me expectantem & flores illos duos manibus suis gestantem salutando, beati promissi commonefeci, & officia mea vicissim obtuli. Ipse verò se promissi memorem esse & in effectum præstare velle, me verò sibi nihil gratum facere posse dicebat, sed Deum propitium habere mihi ænitendum esse, tunc se meū amicum, sin minus, hostem meum futurum, nam sibi hoc incumbere, ut Dei mandatum exqueretur: Et sic fando perrexit. Audi mi fili, jam à principio sermonem meum repetam & te totum processum cum omnibus requisitis & circumstantiis perfectè docebo, sed ut ad sermonem meum attendas, & domi tuæ peractis precibus sæpè perpendas necesse est, alioquin instructio mea à sensu tuo se abscondet & te in semitas erroneas deducet, nam hoc est crede mihi, donum Dei Altissimi. Sed in loco viridi sedeamus, ætate enim sum confectus, à natura frigidus, & pede læsus, ut diu erectus stare non possim, præterquam quod in viridi loco quiescere juvat.

§ Sine

*Pietatis &
precum com-
mendatio.*

*Saturnus in
viriditate
quiescit.*

Sine dubio apud Philosophos, Magos & Reges nostros, claustrum istum legisti. Naturam sequere. Ex quo hoc est observandum. Illum qui in hac arte prosperare vult, omnium metallorum principium, generationem, differentiam, amicitiam & inimicitiam nosse debere. Omnia autem metalla tibi dico tibi, nascuntur ex una radice, & solum in eo differunt, quod unum purius & magis coctum & digestum est alio. Hoc omnes Philosophorum libri testantur, in quibus crede mihi solum veritas est, & non in vagantium receptis & processibus falsis, qui ergo causæ huius fundamentum habere cupit, illum libros ipsorum legere non tædeat. Nam qui vult sentire commodum, oportet ut etiam sentiat onus, quorum omnium mentionem facere nimis longum foret, me quoque postquam plenè te instruxero iterum non videbis, donec opus tuum consummaveris. Tunc familiarius tecum loquar, tunc etiam melius me cognosces, majori quàm nunc honore & amore prosequeris, nec inter nos unquam divortium fiet.

*Continuatio
instruccionis
Rustici.*

*Metallorum
cognitio.*

*Processus falsi
reueiendi.*

*Libri Phil.
sunt legendi.*

Porrò te scire volo, quod is qui metallorum originem intelligit, etiam sciet, lapidis nostri materiam, metallicam esse oportere. Non est autem metallum nec misera, sed metalla & mineræ, & mineræ & metalla: Omnium enim illorum natura est in una re, quæ vocatur Electrum immaturum. Magnesia aut Lunaria. Et hæc est causa quod Philosophi in plurali numero loquuntur, metalla, metallorum, metallis: Nec opus est ut clarius loquar, materia enim jam tibi nota est, aliàs enim nonnulli hoc possent audire, qui circa hunc montem aures arrigunt, nonnulli proximè accedunt, quidam montem ascendunt, sed me non faciliè in ipsorum conspectum duo cum floribus meis. Radix ista mineralis à suis sordibus quibus per venenosos vapores est inquinata paulatim separari, deinde succus Liliorum Mercurialis albus ex illis exprimi debet, qui cum tenerrimus & valdè facilis sit in superiori parte est quærendus: nomen ejus est Azoth & gluten aquilæ. Rubrum sulphureum & incombustibilem Liliorum succum in parte inferiori quære: Qui Laton & Leo rubeus appellatur.

Lapis quid sit.

Radix à sordibus purganda.

Succus Liliorum Mercurialis exprimendus.

Ecce nunc ex voto tuo meam explicationem habes, plura ex me noli quærere, nam ulteriorem explicationem tradere mihi est prohibitum. Precare tamen Deum diligenter & hanc etiam accipies. Summè interim mirandum est, quod isti flores non arescunt, & quod unus illorum in omnes formas mutatur & omnes Planetas diligit, cum quibus unitur nec in æternum ex Planetæ sui domo expelli potest. Horum florum virtutes naturam & proprietates fundamentaliter describere, nunquam in hominis alicujus cor & sensum ut Philosophi testantur intravit.

Virtutes horum florum incomprehensibiles.

Flores

Flores isti à septemplici stirpe dependent ut vides, & diversi coloris sunt, & à se invicem latè sejuncti, cujus rei causa est naturæ ipsorum diversitas: Ideoque modus quo coalescant & ex his duobus floribus, immarcescibilis & sempiternus fructus crescat, (quod citra Dei voluntatē tamen fieri nequit) est inveniendus.

Florum numerus sive Pondus.

Præter hæc etiam notum tibi facio, quod albi Lilij seminis numerus, cum rubri numero valdè inæqualis est, quod in secretis habuerunt sapientes, & pondus ejus appellant absque quo puncto, duo ista Lilia per minima non miscentur, Veteres Arabes de hoc negotio sic scribunt. Pondus masculi singulare & fœminæ plurale semper esto. Hoc Comes explicat dicens: Terrena potentia super sibi resistens, & pro resistantia dilata est actio agentis in altera materia. Intelligis ne hoc? Res aliquantulum obscura est, respondi. At ille, ne de hac re multum sollicitus esto dicebat.

Post operis progressum sequitur Pondus.

Cum enim hæc duo Lilia excrevisse deprehendes, tunc quid agendum tibi sit ex ipsorum proprietate & natura, ipse videbis: Interim mediocri & lento calore utere, aliàs semen Lilij albi tanquam vapor exhalabit, & omnis opera perditæ erit.

Questio 5. rustico proposita

De terminis Philosophorum.

Ad hæc ego subjeci: Tu duorum Liliorum semper mentionem fecisti cum tamen Philosophi de una re tantum loquantur cum ajunt. In Mercurio & Azotho omnia sunt quæ quærunt sapientes. Idem Philosophi etiam de tribus loquuntur, videlicet Sale sulphure & Mercurio. Ut plurimum autem dicunt, quod sit corpus anima & spiritus, quorum tu non meministi. Risum mox mihi respondit ille, quod terminos Philosophicos nondum intelligis, aut fortè me tentandi animo hæc dicis. Sed tamen etiam hac in re quod res est dicam. Cum de una tantum re loquuntur, tunc est Sal metallorum lapis Philosophorum, ego verò de duabus loquor, quæ sunt corpus & anima. Tertium est copula amborum, spiritus videlicet, quem quidem videre non potes, qui tamen est in ambobus, & tunc aquæ innatat, ut apud Moysen legitur, Gen. 1. Hæc tibi sufficiant, ego verò in duobus istis acquiesco.

Spiritus mediator.

Inclusio florū absq; igne.

Accipe igitur duo ista Lilia benè mundata, & in cristallum include firmiter absque igne, pone in balneum lene sudoriferum, & Lilium album se mox dilatabit, & rubrum ad se attrahet & in se includet; quia verò rubrum Lilium igneæ est naturæ, & à calore externo adjuvatur fervidum balsamicum suum odorem quoque in frigiditatem Lilij albi emittit, unde discordia oritur neutra enim alteri ob cōtrarias suas qualitates cedere vult ut scis, & ad cœlum usque crescendo se extendunt, sed à venti turbine aliquo-

Actio florum reciproca in vase.

aliquoties deorsum pelluntur donec ascendendo & descendendo defatigati super terra in fundo quiescere cogantur, & nisi balneum *Regimen Balnei.* ita regatur, ut non una solum sed utraque ipsorum natura simul in altum ascendat, odoris ipsorum nunquam particeps fies, diligentia ergo in hac prima operatione opus est. Isti duo hostes cum vident, alterum ab altero subjugari non posse, cum tanto amore & amicitia pacem incunt ut in æternum in uniõne persistant. In unionis istius sanctiõne totum firmamentum commovetur, ut Sol & Luna tenebris, quam diu Altissimo placuerit obfuscentur.

Post hæc Deus in aëre arcum suum versicolore ex amore creat, in signum indubitatum, Deum tibi propitium esse, & per- *Iridis signu.* mittere nolle, ut isti duo flores uniti, in diluvio suffocentur, unde summopere lætari debes. Parvo tempore exacto Luna rursus se in conspectum dabit, & atro colore deposito, rursus lucebit, & in colore albissimo clarè splendeat, Sol verò post Lunam adhuc aliquamdiu occultatus erit, qui propter oppositionem terræ non poterit videri. Nisi itaque oculorum mentis acies te deficiat, in Luna quatuor Planetas observabis quos beneficio splendoris Lunæ in constantem Lunæ naturam transmutare poteris. quando autem Sirius cum Sole conjungitur, & calor fit intensior, tunc Luna per Solis splendorem obscuratur, donec se quoque post Solem occultet, qui cæterorum Planetarum impuritate offensus ex iracundia flavo primum & subsequenter sanguinis instar rubro colore tingitur; Quoniam verò coram Sole tanquam suo Domino ex voluntate & ordinatione Divina, se humiliant, in gratiam illos suscipit, & illos sibi similes reddit, ut secum in regno suo semper maneat & regnent, de quo etiam lætantur, ipsi gratias agunt, & Deum summa cum devotione laudant, quod ipsius permissu tanto decore fuerint ornati, & hunc decorem in laudem nominis Divini usurpare & celebrare meditantur. *Transmutatio.*

Ecce nunc à dubitatione tua te liberavi & te rem totam plenè intellecturum, Deo tuo & meo creatori gratias acturum, & domi tuæ hoc summum secretum in silentio incepturum & consummaturum spero, & confido, precesque ad Deum devotas crebro instituendas, tantique doni usum pium ex animo tibi commendando, aliàs me nunquam amplius invenies nec videbis. Præ gaudio quid rustico responderem nesciebam, gratias tamen egimaximas, & nunquid præter hæc, aliud quiddam in hoc opere agere deberem, an verò ars sic finita esset interrogavi, ad quæ interrogata humanissime respondit, dicens. Scito virtutem horum duorum liliorum singulis ternis diebus renovari & multiplicari posse, ut millenis partibus in virtute augeantur & semen concipiant, quod sit, cum semen in priorem terram projectum fuerit, *Præsum & reddi usus doni divini commendatio.* *Multiplicatio virtutis liliorum.*

Putrefactio
Albedo
Rubedo.

tunc enim primo die tenebræ fient, altero verò clara Luna, tertio demum die Sol ferotinus ruber rursus apparebunt, cuius operis progressus tam diu continuabitur, quàm diu summo Deo placuerit.

Margarita &
gemma.
Sanitas

Natura horum duorum florum etiam margaritas & gemmas fert, præcipua autem res, quæ vos homines (ad ulteriorem Dei cognitionem & vitam longævam) concernit, hæc est, quod si quis uno folio tantum fruatur, citò ab omni generis morbo curatur. De Magicis autem ipsorum virtutibus & aliis secretis nunc nihil dicam, sed cum post operis tui complementum ad te rediero, tunc multo altiorum proprietatum & circumstantialium virtutis & efficaciar ipsorum te participem reddam, nunc hæc tibi sufficiant, nam si sermones meos benè perpenderit, desiderii tui permissu divino compos fies: Jam igitur vale tibi dicendum, interim tamen mei memor esto & reditum meum ad te aliquot mensibus elapsis expecta. Hoc sermone finito ego fando quoque pergens dixi. Charissime frater & optime amice, de summis istis secretis tam doctos atque ingeniosos sermones cedis, ut meritò suspicari mihi liceat, te simplicem rusticum non esse, uti tuus habitus præ se fert, Latinam enim linguam præter rusticorum morem optime calles.

Virtutes magica.

Quæstio 6. rustico proposita.

De Rustici doctrina Philosophica.

Universitates
verâ Philosophiâ
contemnunt.

Griseum pallium
Saturni.

Dic quæso in qua universitate illam es affectus, ad summum enim gradum pervenisti, nec tui similem unquam vidi. Rusticus subridens respondit. Quid te ad hoc interrogandum movit? Cui ego, quia scire cupio in qua universitate tantò feceris profectus, in illis enim veram haberi Philosophiam omnes sunt persuasi. Miror inquit ille tua somnia vana, anne Philosophiam apud sui contemptores quærendam & inveniendam esse arbitraris. Meam Philosophiam ab illo solo habeo, ad cuius mandatum, coelum, firmamentum & terra tremiscunt, & omnes res vivunt. Insuper tibi supra dixi, me intus auro, adamante, smaragdus & rubinis decoratum esse, griseum autem pallium hanc ob causam gestare, ut coram magnatibus, qui me capere & cogere fatagunt, occultus maneam.

Quæstio 7. rustico proposita

De philosophia Academica.

Quid causæ est respondi ego quod magnates hanc Philosophiam non apud suos Philosophos quibus stipendia largiuntur investigant. At ille: multa haberem quæ hac occasione dicere possem

possem sed illi non merentur, ut in sui gratiam tot verba faciam, quia se instrui non patiuntur, idēoque etiam cum suis futilibus & inutilibus argumentis nihil efficient. Iratum certē habent Deum, quod juventutem cum suis sophisticationibus inquinant, de lana enim caprina semper disputando se exercent, & finita disputa- *Disputatio- nes aana.* tione neuter alterum profectu superat, nec quicquam aliud quam vaporem inanem lucrantur. Cave ergo tibi ab ipsorum inutilibus & venenum redolentibus phantasiis & propositionibus. De nuce multum garriunt, & quod nucleus intus est ignorant. Hoc optimum est quod agunt, quod juventutem artem dicendi docent aut Grammaticam inculcant, cætera omnia Vanitati sunt obnoxia. Si Doctores aut magistri non essent, fortē in Philosophia vera se exercerent, sed nunc postquam gradum adepti sunt, aliquid addiscere dedecori sibi ducunt. Hinc est quod vera Philosophia sub specie falsæ innocenter condemnatur, persecutione & convitiis afficitur. Sed sic fieri oportet ut sapientia Dei à *In hoc opere Ph. Sapientia Dei, mundo est stultitia.* mundo stultitia appellētur & ē contra: Nam Deus non sine gravi iudicio sapientiam sub nomine stultitiæ voluit esse revelatam, ut mysterium virtutis suæ esset arcanum: sed tandem bona causa nostra triumphabit. Nos illos minoris facimus, quā sibi imaginari possunt, nec ipsorum ope indigemus, illi verō nostrā nequeunt carere. His dictis ego ad interrogandum accinctus perrexī. Heus amicissime rustice, hujus opininionis ut verum fateor, ego quoque sum, & pro certo affirmo, me extra universitatem plus didicisse quā apud pseudophilosophos, qui se mihi valdē opposuerunt. Sed de hac re dixisse sufficit, dicebat rusticus, & ad locum meum ut me recipiam tempus est. Cui ego: Non sic charissimē frater ex abrupto te à me discessurum, sed ad unam adhuc quæstionem respondendo, te petitioni meæ locum daturum spero, tunc ero contentus & gratias quantas possum maximas pro omni tua fidelissima instructione sum acturus. Ad hæc ille. Hic certē animus hæret, nam fieri potest ut vel talis sit quæstio in cujus enodatione me promptum haberes, vel talis, ad quam respondere, mihi interdictum esset. Sed loquere tamen.

Quæstio 8.

De ignis regimine & materia propinquiore.

Hic ego. Sapientes Philosophi omnes affirmant, artem potissimē in ignis directione consistere, illa enim inæqualis esse debet, præterea etiam scire cuperem, quæ nam sit materia propinquior lapidis, ex qua forma specifica seu uterque flos mihi erit extrahendus. Nam licet materia in genere mihi sit cognita, tamen ratione puncti prioris in dubio sum. Clangor enim scribitur

*Investigatio
materia.*

bit, vix duas drachmas ex una libra extrahi posse, quæ opus perficere possint, quod certè parum foret. Ego autem ex una libra plures lotones præpari posse existimo. Ad hæc ille. Sat video quid moliaris, multa scire & non ipse investigare & laborare tibi animus est. Hoc opus Liliū inter spinas vocatur. Hæc lilia si primo ausu faciliè decerpere voles manus lædes: Ideoque cum summa diligentia & labore spinæ paulatim auferendæ, tum lilia ista excellentissima mansuetè sunt tractanda, ut illis tandem frui possis. Cæterum quamvis loco unius quæstionis duas proposueris, ad alteram tamen etiam hoc responsum habe. Adverte animum ad quatuor anni partes illasque benè considera & secundum illas opus tuum distribue, de quo Sapientum libri sunt repleti. Res evidens est, quod in diebus canicularibus calor Solis fortior est quàm in vere, frigus item hyemis tempore multo intensius quàm in æstate. Sed hæc etiam pueros scire dicas. Eia verò amice; Tibi quid hyems & æstas Philosophorum sibi velint nondum satis benè constat. Ne te nimis præcipites. Sat citò si sat benè. Plura de his fari nunc non licet. Si verò prima vice operationis tuæ fortè errare tibi contingeret, quod vix tamen fiet, medium quo damnum tuum opulenter restituere & sustentationi tuæ sufficienter prospicere poteris, te docebo.

*Ignis compa-
ratio cum 4.
partibus anni*

De particulari summo rustici seu Saturni.

Ecce sub hoc meo pallio griseo viridem gesto subuculam quæ, si illam cum lapidibus ignis, rubigine ferri & rubra aquila fixa poliveris, tunc multos splendidior & illustrior erit, quam in purum Lunæ candorem dimittere debes, quo facto Luna à Sole sex lotones mutuabitur, & illos in sustentationis tuæ subsidium tibi donabit, quo dono singulis octo diebus frui poteris. Hoc donum Magnati cuidam (modò in hoc opere strenuè laboret, & parvos sumptus faciat) pro sua sustentatione opulenter sufficere poterit. Cujus rei esto memor & Deo gratias age. vale. His dictis rusticus in montem insiliens evanuit duo flores autem in eodem illo montis loco, ubi rusticus insilierat manserat, quos cum carpere vellem manum meam fugiebant, cum verò subito illos prehendere cogitabam, ecce libras aliquot crudæ & veræ lapidis materiæ, ante pedes jacentes conspicio, & vocem ex monte hæc verba sonantem audio. Deus sua dona laboribus vendit, qua voce audita nihil amplius video. Itaque in genua mea procidens Deo humillimas gratias ago, & laudem ejus, qui vivit ab æterno in æternum, & qui ipsa sapientia est celebris, submisè rogans, ut mentem meam sapientiæ spiritu illuminet, ut thesauri hujus preciosissimi particeps fieri possim, & me illo in sancti sui nominis gloriam, Ecclesiæ Christianæ commodum,

maximè

*Proces
&
Votum
Authoris*

maximè verò in proximi mei & pauperum utilitatem usurum promitto. Sic itaque amici charissimi fundamentum summi & preciosissimi thesauri cum omnibus circumstantiis vobis tradidi. Mei ergo imitatores estote, bonum & sanctum propositum habete, sophistas vitate, & Deum timete, & non tam sæpè in vanum laborabitis, sed mirabilia Dei videbitis, cuius nomen sit laudatum & benedictum ab æterno in æternum. Amen.

Petite & dabitur vobis.

Feliciter absolutum in arce Solis axhaffz. Anno æræ salutis 1598. stylo veteri.

PRAXIS AUTHORIS

JOHANNIS GRASSEI J.U.D. STRA-

lesuntorum Syndici qui se Chortallaf-
sæum vocavit.

Rostquam igitur æterno & omnipotenti Deo, omnium rerum creatori pro gratiosa sua revelatione gratias egeram & ex toto corde nomen suum sanctum laudaveram & celebraveram, materiam meam secundam (prima enim pòne sequetur,) assumpsi, eamque quod tandem mihi obtigisset præ gaudio deosculatus sum, quam videlicet tantoperè desideraveram, & cuius causa per plures annos in dubio, mœrore, mœstitia & tribulatione steteram. Hanc materiam contemplando tanto profundius considerabam, quod nulla externa speciosa forma prædita esset, & nihilominus hoc summum & tam supernaturale opus perficere deberet. Hic me mor fui eorum quæ rusticus mihi dixerat. Quod videlicet Deus huic materiæ gravibus de causis talem formam externam tribuisset, ut pauperes æquè atque divites adipisci possent: Et ut non haberent de quo apud Deum conquererentur, ac si divitibus hac in parte prærogativam quandam dedisset, cum tamen divites illam non cùrent, & multò minùs, quod tantæ virtutis sit credunt, ut in Rosario Magnò fol. 248. extat. Si materiam nostram nomine nuncuparemus insipientes & divites illam esse non crederent. Hæc materiâ pauperes citiùs etiam potiuntur quàm divites, quâ in involucri bene custoditâ domum repeti cum gaudio, cantando in via canticum illud quod est cap. 7. Sap. Salom. Ubi nam est Deus sicut Deus noster qui ex tribulatione eripere potest. Tristis eram nunc præ gaudio gestio, Domum reversus de sufficienti sumptu

*Tribulatio
cune investi-
gatione con-
iuncta.*

*Forma mate-
ria externa.*

*attentio pre-
parandi, par-
ticulare.*

sumptu pro particulari à rustico mihi communicato acquirendò, mecum deliberavi, ut administrationis operis Universalis tanto meliorem curam continuò habere possem. De carbonibus igitur (quos hoc particulare requirit plurimos) mihi benè prospexi & furnis exstructis intra paucas septimanas, carbonum còpiam sufficientem acquisivi. Hoc Christiani nominis hostis perferre non potuit, sed hinc indè querelas & rixas excitavit. Vicini de ædium suarum incendio ex vicinitate furnorum meòrum metuedo querebantur, cognati & alii amici ut à cœptis desisterem monebant, ne pro falso monetario de quibus tunc rumor erat, haberer. Et ut facultati juridicæ (quia Dòctor Juris eram) vacarem hortabantur, dicentes, indè sufficientem vitæ sustentationem mihi suppetere posse. Sed an cum bona conscientia ex illa juris practica sustentationem meam habere possem valdè dubitabam. Fabri ferrarii & aurifices insuper me vexabant, & quod charitatis annonæ carbonariæ author essem, quia emptione chariorum carbones ipsis præiperem, apud magistratum querebantur. Dicentes se opificia sua exercere non posse, neque etiam consuetam contributionem magistratui persolvere. Qua de causa factum fuit, ut ab ulteriore tanta carbonum tractatione, mihi interdixerit magistratus. In summa res eò devenit ut furnos meos diruere, patriæ valedicere, & amicum qui sumptus ad absolvendum opus Universale suppeditaret quærere me oportuerit; interint tamen nemini animi mei intentionem aperiebam. Hæc tribulatio, quoad itinerationem & alia incommoda in tertium usque annum durabant, quantus in corde mœror mihi fuerit, quod totius mysterij cognitionem haberem nec tamen opus aggredi possem. Deo sat cognitum est. Has tandem cogitationes quod hætenus Dei voluntas non fuerit animo versabam. Nam quo nos fata trahunt retrahuntque, eò nos sequi oportet. Ut Comes Trevisanus quoque dicit se totam operis Universalis artem duobus annis antè perfectè scivisse, quàm variorum impedimentorum causa opus hoc in effectum deducere posset; idèoque rem Dei voluntari committebam.

*Mœror ani-
mi.*

*Conversatio
cum doctis.*

*Pauci Philo-
sophi.*

In itinere meo cum viris doctis conversatio mihi fuit, operas mutuas tradendo, & scripta mutuò ut fieri solet communicando. Minerarum species quoque varias collegi, sed præter tres qui Philosophico tramite incederent non reperi. Cæteris omnibus cum Mercurio vulgi, auro, antimonio, Cinnabari & aliis rebus vilioribus negotium erat, in quo omnes errabant, quia naturam non sequebantur. Si verò naturam secuti fuissent & res convenientes composuissent, tam miserè non errassent. Verùm cuiuslibet tantum donum non esse datum, quilibet persuasum habere, & semet ipsum examinare debet, ne facti ipsum poeniteat.

Redux

Redux in patriam cum factus essem, amici mei me inviserunt, ubi locorum fuisset, quid effecissem quid in posterum agere vellem scire desiderabant, quibus pauca respondendo sic fari coepi. Nonne mundi ambitus satis est spatiosus. An civitatem vestram totum mundum esse, & alibi locorum vitæ sustentationem non inveniri posse putatis. Si peregrinas oras vidissetis, multo aliter de hac re judicaretis. Præter vos multi alij sunt, qui quod vos spernitis & ridetis obviis ulnis animo grato amplectuntur. Neque etiam in posterum cum carbonum tractatione vobis molestus ero, quia illis opus non habeo. His auditis mirabantur, & sermones clanculos inter se habebant, sed quo in loco res meæ essent nesciebant. Ego verò ipsos prorsus missos feci, domum & famulum conduxì, & habitis ad æternum Deum precibus & gratiarum actione, præ manu opus sumsi, nec id quod factu opus est intermisi, illud enim ferè præcipuum & difficillimum est in arte. Siquidem hic multa tarditas jacet, ut omnes Philosophi scribunt & est clavis artis & in ignis administratione error facile committi potest ut materia destruat, & flores seu virtus vegetabilis comburatur. Quare prudentia curæ mihi fuit, & cautio, ne ab ejus impuritatibus caperem damnum, ut Theophrastus in suo manuali ait. In summa omnia ex Divina voluntate tandem benè successerunt. Postquam igitur venenosi vapores lapidem reliquissent, duò nostri flores, de quibus rustico sermo fuit, paulatim & subsequenter apparuerunt. Albus flos prior apparuit ruber enim suum crescendi gradam nondum attigerat. De albo unum folium gustans tam excellentem & suavem & dulcem percepi saporem, quantum in aliis rebus nullum unquam deprehendi, unde gaudio perfusus eram. Reliqua folii pars laminæ ardenti à me imposita illicò in fluxum & fumum abiit, unde quod scemiua esset ex volatilitate sua cognoscebam. Simili prudentia mihi opus fuit, ut rubri lilii etiam compos fierem, quæ omnem ignem spernit, & perseveranter ei dominatur. Priusquam autem hæc duo lilia obtinerem multas adversitates de quibus hic nihil dicam expertus eram. Sed tædium, illarum post nactos flores facile disparuit, rustici memor eram, & magnum suum ingenium admirans, in sua instructione perrexi, & duo lilia ista amicabiliter junxi, & in illorum conjunctione mirabile quiddam observavi. Post vasi cristallino inclusi. & calori leni commisi. Cum Sol splendere inciperet lilium album ad eò se expandit quasi totum aqua esset, sicuti ros matutino tempore super gramine hæret, instar lachrymæ vel clari splendoris Lunæ, attamen cum subcærulei coloris reverberatione. Et cum defixis oculis hanc materiam aspicerem, lilium rubrum ab albo comprehensum & ita occultatum observavi ut

Carbonum usus.

Solætionis & sublimationis curriculum.

Flos albus & ruber.

*Conjunctio lili-
orum. 1.
Calor lenis.*

*Jucunda de-
scriptio actionis
mutue lili-
orum.*

ne fo-

ne folium quidem de illo amplius appareret. Occultatio autem ista non diu locum habere potuit: Nam rubrum lilium calidioris & siccioris, album verò frigidioris & humidioris est complexionis. Cum splendor Solis rubro lilio suppetias ferret, ex latibulo suo prodire conabatur; sed propter albi lilii robur cuius naturæ dominium adhuc habebat, non poterat, nihilominus tamen inter se pugnabant, & simul ad æthera usque crescebant sed à venti turbine deorsum pellebantur, tam diu donec ambò (vegetans enim radix recesserat) inferius unita manerent; ubi tunc demum primæ materiæ lapidis & metallosum, appellationem merentur. Post hæc tenebræ successerunt, Sol enim & Luna magis ac magis ad tempus quoddam obscurabantur, de quo Comes Trevisanus legi potest. Cum temporis successu diversi coloris Iris, quæ gratiæ signum est, mihi quoque apparuit, de quo rusticus dixerat, quod lætitiæ & felicitis finis prodromus esset.

Cum autem Luna paululum, nec tamen sat clarè, lucere inciperet, Sol paulò fortiores radios mittebat, donec Luna plena & adeò clara esset, quasi margaritæ pellucidæ & frustulatim contusi adamantes cernerentur. De quo quatuor Planetæ habent, quod gaudeant. Nam hac via ab omni impuritate suâ in Lunæ splendorem & naturam, transmutari possunt. Hoc comes in parabola sua, Regis indusium vocat. Cum verò tertium ignis gradum adhiberem, omnis generis fructus utpote mala cotonea, citria, chrysomela aspectu iucunda ex hiacynthino solo crescebant, qui brevi temporis spatio in poma paradysi ex rubineâ terra surgentia mutabantur & tandem in clarè semper lucentem carbunculum coagulabantur, qui omnes tenebrosos & obscuri coloris Planetas cum proprio suo splendore, in brevissimo tempore illuminat. Postquam igitur projectionem super aliquot metalla prius purgata instituissem & multo gaudio delibutus essem, & tam exiguiam lapidis nostri quantitatem omnis generis metalla dicto citius transire & transmutare posse mirarer, adeò ut una pars mille partes metalli transmutaret, & gratis Deo peractis adhuc unam projectionem facere vellem; ut projectionis fundamentum melius assequi possem, & jam tigillum igni imponerem, ecce me ianuâ clausis salutatum venit charissimus senex meus rusticus quò visò propter subitaneum suum adventum primum tremiscebam nam quòd versicoloribus vestibus jam indutus esset, tam citò ipsum cognoscere non poteram, unde artuum tremori lipothymia successit. Ipse verò perquam humaniter me erigens sic iussit: Noli timere charissime frater, nam Deum habes propitium & quæ animus tuus exoptat in hoc mundo. Ecce nunc; ut promissi ad redeo, ut te amplius in his & aliis altioribus rebus & secretis mirabilibus (hactenus enim principium tantum fuit) instruam:

Quare

Prima materia L. Ph.

Putrefactio. Iris.

Albedo.

Transmutatio 4. Planetarum. Indusium Regis.

Carunculus.

Projectio.

Rustici reditus.

Quare mentem meam percipe. Exigua & facilis res est, ut nunc fateri ipse cogaris, Lapidem præparare, quod Deus æternus gravibus de caulis ita ordinavit, sed lapidem rectè intelligere, & ad summum perfectionis apicem adducere. Hic opus, hic labor est; *Summa in arte.* Hic Adamus, Salomon, Hermes, Theophrastus & Sapientissimi quique infirmitatem & impossibilitatem suam magna cum reverentia se incurvando agnoscere & fateri coguntur: Quod Zacharias, qui Lapidem sapius præparavit, hisce verbis testatur: *Imperfecta Phil. cognita in L. Ph. urgeris.* Nostræ medicinæ scientia enim tam divina, tamque supernaturalis est, (in secunda quidem operatione) ut semper fuerit ac sit adhuc impossibile hanc innōtescere hominibus, quocunque studio vel industriâ, quamvis omnium etiam sapientissimi sint, atque doctissimi Philosophi, nisi primum à Deo sint inspirati. Deficiunt enim hac in parte omnis naturalis ratio & experientia. Ut igitur promissis meis satisfaciam, & tu ulteriorem doctrinam haurias, quantum quidem nunc licitum & mihi permissum est, fundamentaliter te instruam, tuum deinde erit, occasione præmonstrationis meæ summum Deum precibus crebris sollicitare, ut opus tuum benedictione suâ secundet, nam ab illo solo omnis sapientiæ thesaurus est. Tunc enim, ut Salomo cap. 7. & 8. in lib. Sap. ait, tua mens majori sapientiâ illuminabitur. Æternus Deus enim precibus assiduis vult compelli: Et quemadmodum aliis dedit, ita quoque illis dat libenter, qui hoc donum ex toto animo desiderant, & qui illo in Dei honorem, propriam salutem & in proximi atque pauperum utilitatem uti, pie & sanctè apud se decreverunt.

Quantum autem ad tuam projectionem attinet, te illam imprudenter instituisse, satis mihi constat. Ideo seriò te hortor, ut *Observatio in projectione.* metalla ante projectionem ab adjunctis & ad hærentibus accidentibus separe, nisi damno affici malis. Quomodo autem projectio fieri debeat, in Philosophorum libris extat. Sic fatus, frustum cupri accepit, tigillo imposuit, pulverem purgatorium superinjecit, & cum filo ferreo incurvato scetidum eius & combustibile sulphur rubrum copiosè detraxit, eò usque, donec Venus pura fieret, & scoriz aliquantulum abscerent. Quò factò, tinctura mea superinjecta, in momento totum corpus Veneris penetavit, & in excellentissimum & melius aurum quam est naturale Ungaricum transmutavit. De quo admiratio & gaudium me incessit, eique maximas gratias egi. Post hæc aliorum quoque metallorum purgationes, quas tentare volupe erat, me docuit.

Et hanc quoque sequentem instructionem aliam, sic inquit addidit. Heus te porò scire volo, quod cum albo fixo lapide omnis generis gemmas preciosas, albo splendore præditas, scilicet Adamantes, Saphyros albos, Smaragdos, Margaritas & similes

*Gemmarum
rubrarum præ-
paratio.*

les alias facere poteris: Cum flavo verò, priusquam rubefcat, flavas gemmas, utpote Hyacintios, flavos Adamantes, Topasios: Cum rubro verò lapide, carbunculos; rubinos, granatos; qui nobilitate, virtute & excellentiâ orientales longè superant. Hæc omnia manu propriâ postea; quia facilè error committi potest, tibi ostendam: Nunc autem mirabile mysterium tibi pandam. Fenestras igitur occlude, ne timorem; sed gaudium, quod Deus huic subjecto tantam virtutem & naturam indidit, concipe; cui ego sic respondi: Charissime amice & frater, lubens parebo, & mirabilia ista discam & videbo, & pro illis gratias Deo meo agam; hoc enim faciet ad meam utilitatem & fidei meæ confirmationem. Ille verò; ad terram sedere me iussit; deinde septem menses secundum Planetarum humerum præparavit, & super quolibet mense præparati Planetæ characterem seu signum formavit; postea septem istos Planeas, ex ordine particulatis ipsorum constellationis, & secundum eorum requisita in tigillum composuit, donec in unam massam confluxissent, tum septem guttulas olei nostri instillavit. Quo facto protinus splendor vapor igneus ex tigillo surrexit, & hypocaustum cum hoc splendore obduxit, ut timor magnus me invaserit. Hæc secreta & arcana vidi, simul etiam firmamenti & omnium Planetarum in circulis euntium apparitionem, secundum illum; quem superius observant cursum, quæ omnia effuturè me non decet nec licet. Nunquam certè credidissem, tanta in nostro lapide mirabilia fore, nisi oculis meis vidissem. Hinc facilè concedo, hominem angelicum intellectum ex illo adipisci, quia res tam excellentes in rebus mortuis excitari possunt.

*Representa-
tio septem Pla-
netarum in suis
Astris.*

*Notitia Ade-
ptorum.*

Prius hæc rusticus meus magnâ multarum rerum mysteria mihi narravit. Item quòd numerum verorum Philosophorum lapidem possidentium scire possim, qui etiam mei notitiam haberent, & quòd quamprimum familiaritatem meam quoque ambituri essent. Item si novem diebus continuis novem guttas singulis diebus assumerem, me angelico intellectu præditum fore, ut in paradiso me esse, simi putaturus. Horum mirabilium plura ab ipso fui doctus, quibus nullam sanè fidem adhibuissem, nisi ipse oculis meis vidissem. Experientia enim mille testium locum habet. Sed aliud quiddam mirabile & supernaturale insuper se mihi monstraturum & deinde plurimos effectus & virtutes nostri lapidis benedicti indicaturum promisit. Sic enim fiet, dicebat, ut omnes Philosophorum dubios & equivocos sermones & ænigmata, quibus tot homines in ambiguo tenentur, resolvere & declarare possis. Tandem etiam processus aliquot, in quibus fundamentum situm est, addam, ut videas, te si Philosophos primâ vice rectè intellexisses, multò citius ad finem pervenire potuisses. Hic dese-

defectus autem circa materiam, solutionem primam, & veram compositionem, ut audies, versatur: Quidam Philosophi enim in 378. vel etiã 30. diebus Lapidem præparaverunt, & felici successu ad finem perduxerunt.

Defectus præcipui in operis Ph. cognitiõr.

Post hos sermones aquã multã pluviali magnum dolium implevimus, & putrefactioni commisimus: deinde claram & subcæruleam aquam per cohobationem à fecibus suis separavimus, & in vãs ligneum seu labrum impositam soli exposuimus, & statim olei nostri benedicti & incombustibilis, guttulam unam injecimus; & tenebræ sicuti in prima creationis die factũ, successivè ortæ sunt: & deinde duabus adhuc guttulis injectis tenebræ evanescentes à luce separatæ fuerunt. Tandem tribus, quatuor, quinq, & sex guttulis impositis, omnia quæ in prima mundi creatione in sex diebus creatã fuere, aspectu amabilia & mirabilia, cum omnibus circumstantiis & ineffabili excellentiã aparuerunt, adeo ut si hæc omnia pro dignitate describere vellem, sensus & ratio mihi deficerent; nec plura etiam de illis revelare licet. Hinc est, quod sapientissimus Rex Hermes in tabula sua Smaragdina inquit: Ita mundus creatus est. His visis, bone Deus, ingemiscendo ego dixi, quanta hæc sunt mysteria, & illum, qui vivit ab æterno, pleno corde & ore laudavi. At ille, charissime frater, hisce te nunc contentum esse jubeo, maiora enim arcana tibi nunc revelare, in mandatis non habeo. Ora Deum ex toto corde, si tunc plura tibi revelandi mandatum accepero, multo altiora tibi indicabo. Hæc igitur nunc sufficiant.

Creationis primæ representatio.

Jam quoque ut promissis meis stem, de effectis & virtutibus inexhaustibilis nostri fontis, dicendi tempus est, ut etiam in medicinalibus rectè procedas, & proximo tuo, pauperibus & ægris succurras. Sede igitur & talamo, quæ sum dicturus, quia in his multum situm est, nota. Prius tamen de fundamento trium principiorum aliquid dicam, & deinde ad rem accedam. Attentè ergo ausculta: Nam quemadmodum non est, nisi unus æternus omnipotens Deus; per quem omnia sunt, & adhuc subsistunt, & nihilominus tamen tres distinctæ personæ sunt: Ita quoque sciendum est: Deum Lapidem ad suam similitudinem ordinasse, & omnia in unitate consistere oportere; quamvis in hoc unò duo sunt visibilia, quorum unum est volatile, alterum fixum & permansens. Unum animale seu animã præditum, alterum corporale, vel unum album, alterum rubrum, tertium verò absconditum & virtualiter positum & ordinatum.

De fundamento trium principiorum.

Hinc sequitur, omnes res, quæ subsistentiam habere & aliquid boni esse & manere debent, ad similitudinem ex una re oriri, in tria dividi, & hæc tria in unum rursus componi oportere; aliàs contra Altissimi intentionem esset, & nihil boni inde existeret.

Hæc tria autem propriè sunt corpus, anima & spiritus. Aut cœleste, terrenum, & aquosum. Sal, sulphur & Mercurius, quæ tria tamen unum sunt & simul unà in uno subiecto, sicuti in homine corpus, anima & spiritus, & sicut in Deo, Pater, Filius & Spiritus sanctus, ita quoque in omnibus creaturis, pater, mater, filii. Hinc est, quod iustus & benignus Deus ad demonstrandum qualiter omnes res constitutæ esse deberent, primum suum filium Adamum ad similitudinem suam creavit. Sic igitur unus iste homo fuit filius & imago Dei respectivè, videlicet Adamus, non verò Eva. In illo erat totum genus humanum, non in Eva. Sic, inquam, ex unico Adamo Dei filio, tria facta sunt, pater, mater & proles. Hoc de omnibus creaturis est intelligendum. Terra enim fuit mater omnium quadrupedum, herbarum, arborum, foliorum & graminis, cum tamen ab initio non fuerit nisi unum, videlicet terra, & in terra semen. Sic itaque Deus unum in tria separavit, cum dixit: Terra geminet in foliis, herbis, & gramine, & arboribus frugiferis, quæ semen suum habeant secum, & fructum ferant, secundum speciem suam, ad seminificam suam multiplicationem. Sic ergo, inquam, ex unica terra tria facta fuerunt, videlicet terra, semen & fructus, quæ rursus semen ferunt, unde rursus fiunt. In ista separatione factæ sunt tres res distinctæ, & rursus ad unum illud redeunt, ex quo sunt ortæ hoc modo: Omnes fructus in in terram revertuntur, & ad unum redeunt, ita quoque homo, quia secundum corpus ex terra desumptus est. Dixit enim Deus: Terra es, & in terram reverteris. Vides igitur, quomodo quælibet res seu creatura redeat ad id, ex quo desumpta fuit, videlicet ad primam matrem suam, & tandem suo sensu ad DEUM redit, à quo per verbum primò exivit, videlicet ad mysterium magnum, ut omnia maneam in unitate, & in unitate consistant, & conserventur, videlicet in ipso Deo. Quicquid igitur se ab illo separat, & extra limites huius ordinationis divinæ abit, illud diabolicum est. Qua in parte reus factus est primum ipse Lucifer per superbiam suam, deinde etiam homo per præcepti Divini transgressionem, tertio creatura per maledictionem, quæ propter hominis lapsum ipsi supervenit.

*Ex Adamo
uno. Tria.*

*Ex una Ter-
ra. Tria.*

*Omnia rede-
unt ad unum.*

*Separatio ab
unodamnosa.*

*Redintegra-
tio hominis
cum Deo.*

Sed homo in gratiam rediit, cum Deo unum factus est, quia per preciosi sanguinis Christi effusionem tinctura & projectio intercessit. De natura Divina homo participavit, quia Deus Adamo & nobis de essentia eius oriundis animam per afflatum suum Divinum indidit, quæ, ut dixi, per Sathanam seducta; sed tamen per Christum Deum & hominem redintegrata fuit: Quæ gratia Diabolo, quia ex proposito contra Divinam maiestatem peccavit, & insuper hominem seduxit, contingere non potuit; Hæc omnia Dei permisso ita evenerunt, ut omnipotentiam & ineffabi-

lem suam misericordiam ostenderet, dum vult, ut omnia secundum ordinationem suam in æternitate consistent.

Hinc est, quod omnes illi gravissimè errant, qui contra cursum & Altissimi ordinationem in sacra nostra arte laborant, cuius ope natura quidem mutari potest, ut ex argento, cupro, ferro & aliis metallis aurum fiat, sed segregationem & abjectionem eius, quod ingredi non debet, fieri priùs oportet. Impedimentum seu impurum priùs est abluendum, ut bonum, quod intus est, in stra claritate liberè apparere queat. Nam natura, cùm illam Deus propter hominis lapsum maledictioni subiecit, valdè corrupta fuit. Quicunque igitur hunc defectum tollere, & Naturæ per convenientem suam medicinam, quæ artifice plusquam perfectionem in fecibus latentem subministrat, succurrere potest, is verus artifex & Philosophus est. Quælibet res mortem & vitam in sinu suo gestat, sanitatem scilicet & ægritudinem, quælibet enim res de illo, quod suæ naturæ & proprietatis est, sanitatem vel ægritudinem haurit, Exemplo tibi sit homo. Hic enim secundum externam suam substantiam, est terra seu limbus terræ subtilioris, & extractum omnium terrestrium creaturarum, undè etiam meritò Microcosmus dicitur, qui fructus terræ matris suæ, comedens, sanitatem aut morbum capit. Nam quantò nobiliores sunt fructus seu herbæ, aut creaturæ, quibus pro nutrimento suo vescitur homo, tantò sanior est & manet. Et vice versà idem de contrario sentiendum.

*In profectione
impurè prius
tollendum.*

*Vita & mors
in omnibus re-
bus.*

Certo certius autem nobis constat, nihil esse in tota rerum natura homini propter harmoniam proximius & magis cognatum, quàm metalla, inprimis verò puriora, utpote aurum & argentum, quod illorū splendor & fixitas testatur. Hæc enim contra ignem pugnant, quod cætera metalla non faciunt: Ferrum ferrugine obducitur, cuprum in vitriolum abit, plumbum fit argentū vivum, in summa, omnia in fumum abeunt in igne, sed hæc duo prædicta tantum in igne permanent; undè facilè concludi potest, spiritum seu tincturam in illis latentem, hanc permanentiam & virtutem in se continere, & in aliis illam operari. Unde & ista metalla nobilissima, quæ corpori humano similia sunt, à natura sua tantam sanitatem (modò quis illa rectè præparare queat) infundere possunt, ut nihil supra. Hæc enim sola sunt punctum illud tñum viæ universalis, cum quibus herbæ, radices & flores, quæ facilè & citò putrescunt, ne in millesimo quidem gradu comparari possunt. Hæc omnia autem non secundum literam, sed philosophicè intelligenda esse memento, sicuti in principio doctus fuisti: Unde sequitur, aurum & argentum per veram naturalem & convenientem præparationem, ad interiorem suam puritatem reducta astris seu Soli & Lunæ rectè assimilari, quæ

*Nihil homini
magis cognatum,
quàm
metalla pu-
riora.*

*Spiritus est
causa perma-
nentia metal-
lorum in igne*

*Mineralia
vegetabilibus
præstant.*

claritate suâ diem & noctem, firmamentum superius & inferius illuminant. Sine horum luminarium claritate seu operatione omnes creaturæ suum lumen & splendorem amitterent, & prorsus interirent ac morentur, neq̃ à cæteris quinque planetis, videlicet Marte, Venere, Mercurio, Saturno & Jove, aut aliis stellis fixis & erraticis, quatumvis potentibus conservari possent. Unde facile concludere potes, nulla imperfecta metalla, utpote ferrum, cuprum, argentum vivum, plumbum & stannum, cum omnibus suis auxiliatoribus (excepto uno, quod omnium rerum proprietates in se continet) neque alias quascunque res, in genere loquendo, quocunque nomine appellari aut pro medicina vel transmutatione à minori ad maiorem gradum vel ab imperfectione ad perfectionem & puritatem excogitari possunt, quicquam præstare vel operari posse. Nam summè necessarium est, ut medicina contra morbum usurpanda, nobilior & multò melior sit, quàm mali causa, ex qua morbus ortus est. Ideoque oportet, ut cura seu transmutatio metallorum tantum in Sole rubeo, & in Luna alba, & nullo modo in aliis quæratur & inveniatur. Quod præstantissimus Hermes in exemplo sequenti nobis proponit. Primus homo Adam factus est à Deo homo vivens, absque peccato & morbo, & sine corporis & animæ mortalitate, si in ordinatione & mandato Dei perstitisset, quamprimum autem mandatū transgressus fuit, peccatum & morbus corporis & animæ subsequutus est, ut nunc miseri homines, mortales, morti & creaturis quibus dominabamur, subiecti simus. Nam à propria matre, terrâ videlicet, à filiis suis, qui fratres nostri, & unius naturæ & substantiæ nobiscum sunt, interficimur, consumimur, & tandem devoratur. Verum quidem est, quod generatione & natura & proprietate adhuc homines sumus, ut prius, & homines manemus, sed tamen fragilitati & morti obnoxii, quia de prima perfectione multas millenas partes perdidimus. Vix homini amplius similes sumus, si statum, in quo primus homo ante lapsum constitutus erat, consideramus. Hinc est, quod primi parentes nostri summam hanc medicinam seu tincturam Philosophorum pro conservatione vitæ longæ & præservatione contra morbos orando à Altissimo impetrarunt, cum qua tinctura, illa secreta præstari possunt, quæ partim tibi revelavi, partim adhuc abscondita servare cogor, donec Altissimo placuerit, tibi illa revelare. Sed objiciat & quærat quis indoctus, quænam sit causa huius sympathiæ amoris & amicitiae, quam metalla cum hominibus, animalibus & herbis habent, cum tamen caro & ossa à metallis toto cœlo à se invicem distent & discrepent. Facilis autem erit responsio, si quis hominum & metallorum generationem originalem bene consideratam inter se comparabit. Non enim homo ex impura terra,

Nec imperfecta metalla nec alia res, ad perfectionem metallorum aliquid præstant.

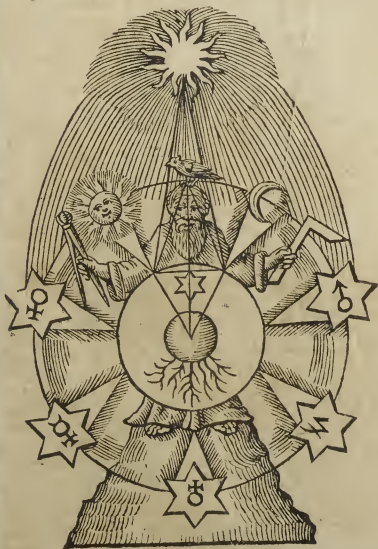
Transmutatio censetur tantum in Sole & Luna.

Causa sympathiæ metallorum cum homine.

terra, ut indocti arbitrantur, à Deo omnipotente fuit creatus, sed ex purissimo totius terræ centri extracto, Hoc certò mihi credas velim, Deum ad tale opus, quod ad sui imaginem facere, & cui divinæ suæ essentiae scintillam aut radium insufflare volebat, non terram communem, sed totius terræ extractum adhibere voluisse, quod hominis in sua tria principia resolutio facta, verum esse satis testatur, quam in fine compositionis terra rubra subsequetur. Reliqua desunt.

F I N I S.

FIGURA CABALISTICA.

PHYSICA NATURALIS

ROTUNDA VISIONIS CHE-

MICÆ CABALI-

STICÆ.

Rimò Sol & Luna cum toto firmamento apparebant, gradum sistebant, colorem quidem habebant, sed nullum splendorem dabant. Sub illis globus quoque apparebat terræ colorem habens. In cuius centro parvus erat globus, albißimi & micantis coloris, sicut nix. Dum hæc omnia aspicerem, horribile tonitru cum magno fragore & igneo fulgore fiebat, qui magno terrore me affecit. Aderat quoque ingens nebula, qua pereunte, stella supra Solem, Lundam & firmamentum conspiciebatur, cuius splendor tantæ claritatis erat, ut illam defixis oculis intueri non potuerim, rubore suo Solis ruborem superabat. Quamprimùm hæc stella apparebat, totum firmamentum cum Sole & Luna cursum agere & salutare incipiebant. Interim prædicta stella per exterius firmamentum igneos radios desuper jaculabatur, quorum modò plures, modò pauciores, quidam etiam dimidia sui parte tantum super globum ferebantur, minimam autem partem horum radiorum parvus globus excipiebat. Illi radii, qui dimidia sui parte in globum intrabant, aquas movebant, ut cursum facerent, & pisces antus conspicerentur. Cæteri radii efficiebant, ut magnus globus vivere inciperet, & omnis generis arbores & fructus proferret, cui etiam animalium & homines inambulabant. Illa autem radiorum pars, quæ in parvum globum ingrediebatur, adeò illum commovebat, ut instar aquæ in olla bullire inciperet, & album, clarum & purum vaporem, in forma stellæ, usque in arborum & herbarum radicem, de se spargeret. Deinde ex hoc globo seu alba stella micante, incipiebant crescere, sat tardè tamen, omnis generis arbores & herbæ, & ad circumferentiam magni globi tendebant, & cum jam illam ferè attingerent, ecce duo lapidei montes albi ex utroque globi fine surgebant & aperiebantur. Interim herbas & arbores continuè crescendo pergere videbam, ut tandem mons omnis generis & coloris flosculos ferret, qui iterum clauderentur, & in nodos mutabantur rubros flavos, virides & albos. Dextri montis nodi transparentes erant & parvi, sinistri verò maiores, sed non transparentes. Interim superior & maior stella continuè plures radios mittebat, quorum beneficio semper plures herbæ & arbores crescebant. Tandem vox audiebatur,

batur, sic clarè & sonore clamans: Benedictus Deus, qui hanc stellam creavit, hæc semper stella sapientiæ & æternum lumen vocabitur.

EXPLICATIO VISIONIS

Magnus globus est terra, ex qua omnis generis fructus crescunt, per quam aquæ ad humectandum illam, transeunt; In medio est illud, quod respectu aquæ communis corporale voco, de quo non ita pridem tibi dixi, quod sit ager ille, ex quo omnia mineralia ortum suum habent, & semen ex cœlo seu firmamento capiunt, ut vides; supra terram enim cœlum est extensum, quod cum luminaribus suis, terram cursu suo ambit, & tempora anni atque dierum suppeditat. Quod verò stellam, de qua nobis sermo est, Deum esse putas, in eo graviter erras: Est enim creatura divina, tantâ virtute dotata, ut omnia, quæ tam in cœlo quàm, in terra existunt, ab ipsa originem ducant.

Stella ista, quam vides, & cuius virtute cœlum & terra moveatur, non est propriè stella, sed ob humanæ naturæ tuæ imbecillitatem talis tibi adumbrata, quam nulla corporalis creatura corporeis oculis videre, nec comprehendere potest; nihil enim aliud est, quàm invisibilis & æternus ignis Deo proximus, & super omnes cœlos constitutus. Est, inquam, vis, potentia, forma, vita, virtus & conservatio omnium rerum in cœlo, super & in terra, motus perpetuus, non natura, sed Dominus naturæ, qui naturæ & omnibus virtutibus eius imperat, & in summa, omnia, est in omnibus. Quod verò stella sapientiæ & lumen æternum vocatur, hæc est causa, quia lumen in se ipso est, nec ab aliis quicquam mutuatur, sed potius illis virtutem communicat, & quia sapientiæ fundamentum in ipso est absconditum. Verba mihi desunt, quibus virtutem & potentiam in ipso latentem exprimam, quod licet præstare possem, impossibilitas tamen obstaculo est, quo minùs hoc assequi queas. Quemadmodum enim arcanorum Dei & omnipotentiae fundum animo penetrare impossibile est, ita tibi vel alijs hominibus hanc virtutem percunctari possibili non est. Hoc tamen non est ita intelligendum, quasi hæc luminis huius virtus Deo æqualis esset, is enim ei dominatur, quia ab illo ortum ducit, & in illo Deus suam omnipotentiam demonstravit, ut operum suorum notitiam haberemus,

Lumen æternum seu invisibilis ignis, supra omnes cœlos.

QUESTIO I.

Quænam igitur est illa virtus huius Stellæ. Et quid sibi vult quod astra per ipsam circumaguntur, quod aquis motum præstat, & quod per eius radios terra fructus producit?

RESPONSIO.

Deus omnipotens in omnibus operibus suis est imago seu præfiguratio rerum, quæ in futurum apparere debent. Hinc est, quod postquam cælum, terram, & omnes creaturas, folia, gramina, herbas, bruta, & homines creasset, dixit: Crescite & multiplicamini. Per hoc verbum invisibilis iste ignis initium sumsit, & impressionem (sicuti etiam cælum & terra astralem proprietatem) accepit, ut naturam ad complendum sibi insita opera impelleret, & hac ratione Soli & huius beneficio, Lunæ, atque omnibus astris non solum constantem splendorem, verum etiam mobilem virtutem & semen dedit, ex quo omnes res terrenæ oriuntur, & à terra tanquam matrice quâdam concipiuntur, quæ virtutem instar magnetis ferrum attrahentis habet attractivam, Quemadmodum firmamentum prius formam, æternum videlicet Lumen, ad se attraxit, sic terra formam de firmamento, quod notandum, ad se attrahit, quæ forma tamen antea materia Stellæ erat.

*Luminis seu
Ignis supremi
effecta.*

*Terra trahit
ab astris.*

*Astra trahunt
à Lumine sup-
remo.*

Si verò summus Deus hæc verba non protulisset, omnia interiissent: Herbarum enim brevi temporis spatio periissent, animalia mortua fuissent, cælum in nihilum abiisset, sicque hoc summum opus, ex quo omnipotentia & sapientia Dei elucescit, brevi tempore pessum ivisset. Quamvis etiam hic ignis primæ creationis effectus primus fuerit, & respectu mundi æternus vivificans & constans, tamen ipsum Creatori suo obedientiam præstare, gradum sistere, ab omni in naturam & cæteras creaturas exercenda operatione abstinere oportuisset. Quamprimum autem summa hæc verba prolata fuerunt, incombustibilis iste & vivificans ignis in naturæ viscera transiit, & suam impressionem exferendo naturam excitavit. Tunc demum motus vires sumsit, & attractiva proprietas cælo seu firmamento siderico insita fuit. Tunc demum viva vis propagationis in omnibus creaturis fortiori gradu perrexit. Hæc causa est, quod Sol, Luna, Stellæ & omnia mortua tibi ostensa fuerunt, nec immerito mortua, quia citò rursus ad interitum declinassent, quia quæ dicto citius creata fuerant, in ruinam quoque subito descendissent nisi hæc verba divina fulcimenti loco fuissent. His enim à Deo prolatis, Sol se purgandi & quasi juvenescendi, Luna quoque & Stellæ atque terra singulis diebus defectum suum refarciendi & resuscitandi semen

*Virtutis verba
Fiat.*

semen acceperunt. Horum verborum efficaciam acceptum fertur, quod indefinenter & subinde per omnes dies ac noctes radii à stellis in firmamentum mittuntur, qui firmamento instar vitæ & animæ, contra corruptibilitatem præservationis loco inserviunt. *Præservatio firmamenti contra corruptibilitatem.* Hi radii à Sole, Luna & Stellis semen, id est, summam ipsorum essentiam sumunt, quæ ratione vivus ignis in naturam seminum assumptorum se miscet & transmutat, semen verò vitam mobilem seu vegetativam & se multiplicandi, hoc est, innumerabiles numeros simili generi suo conferendi virtutem nanciscitur. Hac commixtione in cælo seu firmamento facta, semen hoc igne vivo animatum seu forma se ab astris separat, & cum tanta strenua virtute in terram tanquam matricem decedit, ut terram invisibiliter dividat, & tam diu desuper cadit, usque dum ad terræ centrum perveniat. Inter cadendum autem multum de hoc semine partim super terra manet, partim aliquantò profundius in terræ sinum descendit: Nam multum recrementi de hoc semine decutitur, ex quo omnis generis herbarum, arbores & fructus prodeunt, pro ratione naturæ, quam corpus spirituale volatile & materiale ex stella sua assumfit. Hæc est illa forma, de qua antea dixi, quæ quamprimum in terram pervenit, materiam sibi convenientem quærit, *Semen astrale est forma.* & se in illa multiplicando corporale corpus tale constituit, qualis prius à cælo delapsa spiritualitas sua erat, in qua ignis tanquam vita mediante stella magna formatus est, ut hinc omnis generis magni & parvi fructus evidentes fiant: Nam nulla res est super terra, quæ non antè à stella præfigurata, & in formam fuerit præparata.

Quod autem quidam fructus in uno quodam loco, & non in alio quoque reperiuntur, ratio hæc est: Cælum duobus constat polis, & ad illos quasi est affixum, circa quos ita volvitur, ut unus ad alterum pervenire nequeat; Stellæ quoque ab illis dependentes sibi non sunt similes, quot enim stellæ, tot loca. Cum igitur una cœli pars ad alteram cœli partem transire nequeat, rotunditas cœli & medium terræ punctum impossibilitatem inducunt, quo minus unius loci stellæ semen ad alterius loci stellam cadere, & se eò conferre queat, sed quò potest perpendiculariter deorsum cadere opus habet. *Cur fructus in uno, & non in alio quoque, crescant loco.*

Hinc concludere potes, semen, in India suæ stellæ sobolem, in Suecia propter stellæ distantiam cadere non posse. Hoc quidem verum est, quod homines herbam vel semen ex loco suo in alium, ad quem sua stella pertingere nequit, transferunt & transplantant, & quod etiam crescit, cuius rei causa est ineffabilis, in igne spirituali latens multiplicatio, & seminis succedanea bona digestio: Sed & hoc quoque econtra verum est, quod herba aliqua in quodam loco feliciter crescit, in alio verò nullo modo prodit, cuius

cuius defectus ratio hæc est, tum quia materia sibi conveniente destituitur; tum quia digestionem aut nimis debilem, aut iusto fortio-rem experitur. Herba enim in Arabia nascens, in Germania crescere nequit, quia fortiori digestionè uti, suæ naturæ proprium est. Et vice versa, herba in Germania crescens, in Arabia non nascetur, verum ibi loci comburetur, & in nihilum redigetur. Sic itaque fit manifestum, quomodo vegetabilia, astrorum beneficio nascantur, influentias suas habeant, æquè atque homines moriantur, in nihilum redigantur, & venena sua adipiscantur. Nunc ulterius pergemus, & qualiter homo secundum astra regatur & nascatur, percipiemus.

DE GENERATIONE HOMINIS

& animalium.

De homine
animali.

Quantum ad homines & omnis generis animalium sensitivorum generationem attinet, alia eius est ratio. Nam quamprimum maris & fæminæ facta est commixtio, astra in animali aut homine excitantur, quæ ad eò valida sunt, ut stellas, stellæ verò lumen æternum ad se trahant, (cuiuslibet enim materia formam suam attrahit) Tunc, inquam, injectio astri simul cum seminis injectione in matricem contingit, undè vegetationis motus succedit, ut virile sperma tanquam agens cum spermate fæmineo misceatur, in illud agat, & hominem seu animal secundum illam formam generet, qua in illo tempore stella aut firmamentum pollebat; Hoc corpore ita præparato, altera injectio, videlicet astrale, materiale, spirituale & firmamentale corpus unà cum vita sequitur.

Disparitas ge-
nerationis ex
astris.

Qualis itaque tunc temporis astrorum dispositio erat, talem quoque homo & animal sensu & cogitatione se exhibet, ut qui ratione formæ externæ homo est, tamen canis, lupi aut ursi animum habeat, animal brutum verò, uti canis vel lupus, crudelius sit, quàm aliud sui generis brutum. Hinc est, quod sæpè probus pater improbum filium, & vice versa, improbus pater probum filium habeat.

Physiognomia
incertitudo.

Hinc demonstratio illorum, qui ex physiognomia seu facie & forma membrorum hominis naturam judicare volunt, evertitur. Fit enim, ut qui ratione formæ externæ sibi invicem dissimiles sunt, eundem tamen habeant animum & cogitationes. Plurumque etiam, & ut plurimum accidit, ut altera astrorum in animalia injectio, quæ animam seu vitam concernit, cum prima injectione non concordet, & eius proprietatem non habeat, talis enim moestus, iracundus & torvus vultus præ se fert, qui
tamen

tamen humanus & humilis est in suo eorde, quod in animalibus brutis quoque deprehendi potest.

Quamvis oculi (subtile corporis membrum) & lingua animi hominis nonnunquam indicent, hinc tamen homo non satis cognosci potest, quod temerè quidam affirmare audent: Nam diversitas locorum & temporum facit, ut homo in aliquo loco alius sit, quàm in alio, & in aliquo tempore iracundior & humanior, quàm in alio, quod ab astrorum & terrarum climatidiversitate provenit, quæ si cum homine concordant, tunc animus eius & à cælo collata impressio tantò fit fortior, si verò contraria sunt, tunc voluntas eius impeditur, & corpus, quandoque etiam incommoda sentit. Sic igitur apparet, quæ ratione astra hominem regunt, & eius intentionem vel promovent, vel impediunt. Hactenus de homine animali, qui facit, quod astra volunt.

Jam autem veri hominis est animo suo perpendere, se omni creatura esse nobiliorem, & præter hoc corporale & astrale corpus à Deo omnipotente spiritum seu tertium ac summum quiddam, corpus videlicet animâ præditum accepisse, & hac de causa, in sua natura semper duraturam æternitatem inesse, seque hac ratione non solum terræ, verum etiam cœli seu firmamenti possessorem factum esse; & illis dominari posse. Ex hoc fundamento omnes impressiones, complexiones & natiuitates rejiciuntur. Hic enim hominis regimen non astris, sed corpori animâ prædito, hoc est, Spiritui Divino, ut facta homini respondeant, tribuendum est. Hoc est, homo secundum voluntatem Dei Creatoris sui, qui ipsi malum vetat, & bonum sequi jubet, se gerere debet. Cuius mandati virtute, totum cœlum seu firmamentum collabitur, hoc mandatum enim, nullum hominis respectum, cuiuscunque sit complexionis, seu quocunque homo inclinet, admittit, & omnes excusationes fugat. Nisi enim Deo benè constitisset hominem astris resistere posse, & si hominem secundum astrorū inclinationem se gerere debere putasset, mandatum non dedisset, nec hominem omnium rerum Dominum constituisset, cœlum seu firmamentum etiam pluri fieret, quàm homo, nec in novissimo die ullus hominum judicari posset, sed culpa in fortunam, astra, & in Deum ipsum, quod absit, rejicienda foret. Ideoque homines iniquè agunt, cum se Veneris, vel Solis, vel Martis filios esse dicunt, non enim hic sermo rationalis sed pecuinus est. Hoc est ex astris, quæ ad natiuitatem tuam aliquid contribuerunt, idola facere. Talis verò debet esse sermo vester: Ego ex filiorum Dei Altissimi numero sum, qui Filium suum unicuique pro me tradidit. ut me cum sanguine, passione & morte suâ ex maligni spiritus potestate redimeret. Sic loqui, & illi, qui de

*De Homine
rationali seu
interno.*

*Homo domi-
natur astra.
Natiuitatem
& complexionem
reijcit.*

*Idola hominum
faciendum ex
astris.*

Vobis

vobis benè meritus est, honorem dare deberetis. Ethnici in Astronomia fiduciam habuerunt, Astris se subiecerunt, & tanquā Deos coluerunt, vos verò hominum Christianorum, non Ethnicorum, more, ita brutaliter loqui debetis, quod tu tibi, & quilibet sibi dicam putet, ne graviter in vos Deus animadvertat.

Q U A E S T I O II.

De Astronomia.

Est né igitur Astronomia propterea prorsus rejicienda? *Resp.* Astronomia per se est ars excellens, & laude digna, si verus eius usus observatur, sed valdè corrupta fuit, dum Deos ex illa extruere voluerunt. Præterea verà calculatio perdita fuit, adeò ut hodierni Astronomi illam quam Ptolemæus scriptis reliquit, sequantur. Quod reprehensione & falsitate tamen non vacat, siquidem nunc alia est cœli constitutio, segnior factus est eius cursus, & virtutes eius sunt diminutæ. Quicumque autem veram methodum Astronomiæ scit, is ut Christianus, non verò ut Ethnicus illâ utatur, videlicet ad dictum, annorum & tempestatum inquisitionem, non verò, ut quidam volunt, ad bellorum, seditionum, & aliorum malorum certam & infallibilem prædictionem: Hæc enim à voluntate divinâ & hominum merito dependent. Quamvis urbs vel provincia quædam optimum haberet Ascendentem, & incolæ nihilominus deviam, & mandato Divino contrariam agerent vitam, castigatio, & ultio Divina tamen non emanaret. Exemplo est Sodomæ & Gomorrhæ, quibus neque bonus neque malus Planeta profecit, sed peccata ipsorum à Deo punira, infelicis astri loco ipsis fuerunt, cuius rei exempla plura in sacris literis extant; ideoque homo ad D E U M; Dominum suum animum attentum habere & respicere debet. Nam is, qui Daniælem & Josephum custodivit, eadem potentia adhuc pollet. Quicumque autem Astris nititur, & se illis subicit is naturæ humanæ limites transgreditur, & semetipsum animal brutum, sibi que Deos alienos facit, qua occasione si adversam quandam fortunam experitur, sibi ipsi adscribat & habeat necesse erit. Hoc autem iusto Dei permisso fit, ut hominis istius stultitia & ingratitude nota fiat.

Vera calculatio perdita est

Astronomia abusus.

De Astronomia Herbarum.

Alii respectu herbarum & aliarum rerum, quas secundum astrorum influentiam colligendas & effodiendas censent, errorem quoque sovent; quid enim negotii Astronomiæ seu astrorum cursui cum herba? Age igitur, projice alicuius herbæ semen in terram bonam recentem cultam, soli expositam, & de eodem semine in terram aridam malè cultam & umbrosam, & illud semen, quod in bonam terram fuit seminatum, citius surgere & germinare videbis, quàm alterum, quod in malam terram erat injectum, quamvis uterque locus sibi sit vicinus. Jam si ex Astronomiæ præ-

præ-

præcepto certo die & tempore collectio instituetur, unum ex duobus seminibus altero melius excrevisse, unum incrementum alterum decrementum accepisse, videbis, unde igitur tibi de certo tempore constabit? falsam igitur & erroneam, opinionem istam esse puta.

Veteres verum quidem Astronomiæ intellectum habuerunt, sed successu temporis corrupta & falsificata fuit. Et quodlibet simplex secundum Astronomiam suam effodi aut decerpi debere verum est, quod sano tamen sensu est accipiendum. Nam quælibet res habet suam Astronomiam seu astrum suum in se ipsa, ad quod tu debes esse attentus, quando scilicet bonus ascendens præstò sit, & summus suus Planeta (à cuius semine illud descendit) sit exaltatus: tunc enim herba aliqua (aut quicquid aliud erit) in sua virtute est efficacissima; tunc colligi, & ad usum servari debet, nulla habita ratione cœli, æstatis, aut hyemis, sed potius herbæ illius proprii cœli, proprii sui autumnii & stationis, in qua per proprium suum corpus herba illa facta est optima, & summum gradum est adepta. Ecce hæc optima est Astronomia. Ex superiori inferiorem addiscere; ex temporis statione, id quod præ manu est, & quando aliquis Planeta sit exaltatus, cognoscere potes. Similiter, si tibi constiterit, cui nam Planetæ herba aliqua sit subjecta; per signaturam, exaltationem eius observa-
re licebit.

Vera Astronomia Veterum fuit corrupta.

Astrum internum

Herba in exaltatione sui Planeta colligenda.

Signatura.

Præter hæc dicta altius & maius quiddam ex Astronomiâ elicitur. Nam cum conjunctione & exaltatione quorundam Planetarum observata, genera ipsorum (uti sunt metalla, mineralia, Herbæ, Gemmæ & Lapides) sub cœlo cum ipsis uniuntur, tunc stellarum radii in hæc corpora intant, qui illorum virtutes ad eò augeat & exaltant, ut per illa non solum in hominum morbis spiritaliter curandis (cùm per tactum sigillorum de collo pendentium invisibiliter morbi tolluntur) verum etiam in Magia naturali res admirandæ & factu quasi impossibiles effici possunt.

Metalli unum cum Planetis Sub cœlo.

Sigillorum usus in morbis.

Ratio autem, ob quam hæc operatio in puncto conjunctionis Planetarum & stellarum fieri debeat; hæc est observatio digna: Quælibet materia novam formam appetit, hinc est, quod quamprimum Planetarum sit conjunctio, hæc cœlestis spiritalis & materialis materia omnem formam vivam subire desiderat, & ob attractivam suam naturam seu proprietatem ignem istum cœlestem, de quo nobis sermo est, tanquam vitam in momento ad se attrahit. & secum conjungit, ad eò ut hoc modo spiritus & anima invicem misceantur & uniantur. Terra, quæ respectu cœli patris, tanquam mater consideratur, similiter corpora ista in momento ad se trahit, ad eò ut istæ duæ conjunctiones in puncto

Operationis influentiarum explicatio.

Cælum pater. Terra mater est.

tempo-

temporis fiant, unde omnia Vegetabilia, Animalia & Mineralia originem ducunt. Si itaque tales radii supra aquam aut ligna cadunt, quæ ipsorum naturæ respondent, tunc virtutes tales seu corpora, spiritualiter se in illa insinuant, & tantarum virtutum magicarum causa existunt. Si verò huius conjunctionis, mediante Astronomia gnarus ante fueris, & metalla atque vegetabilia, quæ stellarum illarum influentium naturam & complexionem habent, contactu tuo conveniente affeceris, tunc non in terram, sed in talia corpora (quia simile simili gaudet) ingredientur, qua occasione res tam miræ patratae fuere per hoc naturæ miraculum. Quilibet Philosophus seu Chymicus hinc aliud quid subintelligere debet. Sapienti sat.

DE GENERATIONE MINERALIUM & VEGETABILIVM.

*Differentia
radiorū astralium, qui cadunt in terram.*

CUM etiam supra dictum fuerit seminis seu radiorum de stellis seu firmamento ejaculatorum in centrum terræ decidere, & parvum globum tanquam cor terræ petere, sciendum est, eius modiradios, tam profundè descendentes, multò subtiliores & spiritaliores esse quàm illi, qui usque eò pertingere non potuerunt. Hi radii decidendo, per terram (sicuti aqua per arenam) purgantur, cuius purgationis ratio hæc est: Omnes res creatæ ob primi hominis transgressionem Divini mandati, maledictioni obnoxie factæ sunt, unde factum est, ut stellæ quoque suæ, sicut tu & omnes homines, impuritate scatant, hinc fit, ut cùm radii in terram mittuntur, spiritus crassiores de hoc fundamenti semine in terræ superficie maneat, qui omnis genetis herbas producant, quorum pars aliqua animalia afficit, ut varii inde morbi pullulent: Subtilior verò & purgatus spiritus terram, instar spiritus murum transeuntis, ad medium terræ punctum usque transit, & terram conservat, & in viribus suis roborat, centrum enim maius & melius quiddam est, quàm circumferentia, siquidem circumferentia est ex ipso centro, in quo omnes circumferentiæ virtutes sunt collectæ, quæ in circumferentia sunt dispersæ. Exemplo, tibi sit homo, in cuius medio requiescit anima, & spiritus, virtus & motus. Similiter in herba latet ignis cœlestis & multiplicationis numerus, reliqua pars domicilium seu operculum virtutis suæ tantum est. Eadem hinc quoque ratio est. Nam corporalis aqua aut mineralis terra, in terra ut vitellus in ovo jacet, purissimis, &, ut dixi, summis & subtilissimis viribus terræ dotata. Terra de hoc subiecto aquam capit, ipsum verò de terra nihil, sed semet ipsum in semet ipso multiplicat, & phoenix instar juvelescit. Multiplicationis virtus ipsi, æquæ atque igni

*Stella quoque
impuritate
habent.*

*Centrum præ-
stans circumferen-
tiam.*

*De aqua cor-
porali aut ter-
ra minerali.*

unico à Deo est concessa, undè firmamentum suum & proprium motum in semet ipso habet. Ex tritici exemplo res patebit, huius accipe partem unam, & duas partes terræ vel quantum placuerit, in hanc terram seminando conijce triticum, & postquam excreverit pondera, quo facto, terræ nihil decessisse, sed pristinum pondus habere experieris, undè triticum, firmamento, accretione & motu proprio dotatum esse patet, cuius beneficio incalescit, tingit, juvenescit, & in multiplicatione sua robur acquirit.

Hoc subiectum etiam nullam sui diminutionem patitur, quamvis enim metalla ex illo crescant, nihilominus tamen iterum moriuntur. Eodem modo homines nasci, sed denudò mori & interire vides. Sicuti ex uno mari multæ fluunt aquæ, & in illud refluunt, ita quoque mineralia decedunt, & in illorum locum alia succedunt, ex quibus illa, quæ intereunt, corpora sua in illo loco, undè exorta fuere, relinquunt, anima verò seu virtus illorum secedit, & ab illo, undè nata fuit, attrahitur, & simili suo gaudet. Nullum igitur huic aquæ defectum inesse apparet; quantum autem ad feces attinet, quas deponit, illæ in terram incidunt, & forma terræ fiunt, quæ summæ durationis eius causa sunt. Ad hanc rem nec tu, nec hominum ullus unquam, animum advertisti, nec in eius cognitionem penetrare posses, si absque mea & meorum sociorum à Deo ad hoc ordinatorem ope & auxilio esset. Habes igitur, de quo præ aliis tibi gaudere possis.

Mors metallorum.

Q U Æ S T I O III.

De Aqua corporali.

Quia in explicatione globi versaris, peramanter te rogatum volo, ut quamobrem parvum globum, aquæ corporalis nomine notaveris, me docere digneris.

R E S P O N S I O.

Causa huius nominis est, ut rem cum proprio suo nomine, menti tuæ tantò fortius inculcarem & adumbrarem. Ex hac figura enim vides, quod est res alba & matris perclarum instar splendens. *Figura supra posita, p. 343.*

Hac de causa aqua est respectu terræ communis, corpus verò terræ est, ratione suæ crassitie, quam aquæ respectu habet, quæ nomina ei non frustra à me data fuerunt, quod tu cum tempore melius considerabis.

Quando itaque hoc purgatum semen seu forma mineralis in punctum terræ incidit, tunc mineralium & metallorum vita existit, & motus unionis præstò est, quem coelestis & immortalis iste spiritus cum mortali terreno corpore instituire cupit, & ma- *Semen seu forma mineralis*

teriam, quæ illum quoque ex cupiditate singulari appetit, tam diu insequitur, donec sibi similem nanciscatur, cum qua se in momento commiscet, & unit, ex qua post sufficientem digestionem tenellula arbuscula cum ramis, foliis & floribus & semine crescit, in quo tota virtus istius arboris latet. Hoc semen finis arboris est, ex quo semen ad præstandam multiplicationem paratum esse arguitur, quod in herbis quoque videre est. Nam sicuti variae herbæ ex variis feminibus crescunt, varia semina producant, & quodlibet semen seu forma, secundum naturæ suæ proprietatem, corpus seu materiam sibi convenientem ex terra (quæ omnium rerum materiam in se habet) attrahit: Eodem modo ex conjun-

Semina cœlestia semper cadunt.

Minima stella habet virtutem.

ctionibus stellarum per naturam ipsarum & ignis vivifici potentiam omnis generis semina cœlestia, indefinenter in terram cadunt, unde omnis generis fructus producantur, nulla enim stella tam exigua & imbecillis est, quæ non sua animalia vegetabilia & mineralia præbeat, undè cum stella exigua & debilioris est virtutis, hominum & brutorum agrestium, herbarum & minerarum vilium ortus fit, & è contra. Sicuti etiam variae herbæ in uno loco crescunt & carpuntur, ita quoque varia mineralia in uno loco inveniuntur, quæ per fossiles dignoscuntur, eruuntur, & per fusores separantur.

Porro sciendum est, quod si hoc spirituale cœleste corpus, clarum, purum, & ex optimis stellis diaphanum existit, tunc quoque in centro terræ materiam sibi similem claram, puram & diaphanam quærit, ex qua arbuscula subtilis, clara & diaphana, subtiles tenellos & succi instar molles ramulos habens, crescit, cuius arbusculæ flos primum est dilatatus seu latè sparsus deinde contrahitur, & in secundam suam naturam in clarum diaphanum & purum semen abit. Hoc modo gemmæ nascuntur, & pro ratione formæ conceptæ tinguntur, & proprietatem nanciscuntur, quod in monte ad sinistram posito tibi videndum depingitur.

Flos metallicus latè sparsus contrahitur.

QUÆSTIO IV.

De Gemmis.

SI res, ita se habet, inde concludendum erit, gemmas in omni loco reperiri debere, quia astra totam terram cursu suo ambiunt, cum tamen experientia doceat, hîc terrarum nullas, alibi verò multas inveniri.

RESPONSIO.

Hæc semina in regionibus calidioribus ut plurimum cadunt. Ubi igitur Sol in summo caloris gradu est, ibi hoc semen (quod à Solis Planetis & paucis aliis stellis virtuosis procedit) seminatur, & mediante summo Solis calore ad eò purgatur, ut priusquam

mate-

materiam suam in terræ centro attingit, purissimum existat. Et quamvis Sol in uno atque in altero loco æquè fortem splendorem emittat, tamen frigus inter Solē & terram propter poli vicinitatem tantum intercedit, ut hoc semen non sufficienter clarificari possit, & quamvis clarificaretur, digestio tamen insufficiens foret, quia talis calor Solis intensus in tali loco non diu subsistere solet. Cum regionibus calidis autem digestio feminis benè convenit. Hoc est: Postquam semen à Sole vel astris mittitur, in sphaera aëris primùm, deinde etiam in terra, quæ in illo loco calida & attractiva est, purgatur, quod deposita omni suâ impuritate, & quæsitâ atque inventâ suâ materiâ purâ, studiosè crescit & prodit: Sol enim per intensum & continuum suum calorem, terram ad eò calefacit, ut ex illa pretiosi & optimi lapides, qui in universo mundo reperiri possent, crescant. Et quamvis in Germania & aliis locis etiam lapides pretiosi inveniantur, illi tamen his similes non sunt: Versus Orientalem enim & Meridionalem mundi plagam, omnia nobiliora sunt, quàm versus Septentrionalem & Occidentalem. Non te later Ungaricum aurum ab Arabico, Rhenanum verò ab Ungarico superari. Similiter omnes fructus Orientales Occidentalibus præstant. Nullo modo etiam fieri potest, ut naturaliter aurum Ungaricum Arabico simile fieri possit, propter digestionis defectum, semen eius enim nec satis purgari, nec satis tandem maturescere potest.

*Digestio in
metalli a-
tio in calidi
regionibus.*

His dictis ulteriorem addo demonstrationem, Quando Sol est exaltatus in propria sua domo, & est clarus in tempestate clara, tunc semen in puncto exaltationis ab illo mittitur, quod hoc modo se purgat, ut pars eius in aëre, pars super & in terra maneat, pars in terræ centrum cadat. Hæc in alias partes distribuitur, nam alia videlicet pulcherrima, clarissima & summè mundata pars cum materia sua se conjungit & miscet, unde Carbunculi fiunt. Alia quoad valorem minor pars etiam cum sua materia se miscet, unde rubini crescunt, alia tandem adhuc vilior pars ad preciosissimi auri Arabici generationem omni suâ in gemmas deposita diaphanitate, facit. Alia insuper pars sulphuris rubri naturam præbet, unde sulphur Arabicum & post ipsum sulphur Ungaricum pro optimo censetur, præter hæc, alii plura alia insuper sulphura addunt & laudant, sed sicuti rem intelligunt, ita quoque de illa loquuntur. Ex illis, Sole exaltato deciduis partibus feminis, quæ super terra manserunt, optimæ & preciosissimæ herbæ nascuntur, ex quibus illa, quæ Alladruca seu Allakanea vocatur, nobilissima est, quæ magnos profectò effectus præstat. Hæc herba crescendo in altum surgit, rubri & aurei coloris flores producit, & instar olei pinguis est, & populis Armenis sat nota. Ex quibusdam autem aliis prædicti feminis partibus, quæ etiam super

*Exaltatione
Soli magni
effectus pro
auro & gem-
mis.*

*Herbarum præ-
ductio ex se-
mine celesti;*

Gamabai,

terra manserunt, Gamabai fiunt in lapidibus, lignis, herbis & omnibus iis rebus, quæ à radice sua prius separatæ fuerunt. Ex illa seminis parte, quæ in aëre mansit, fit materia succum quendam referens, quæ in terram decidit, dulcis est, & Rumani vocatur, tibi ignota, sicuti alia multa cognitu non necessaria.

*Semen cale-
le, e in aëre
manens.*

Hactenus virtutem radioium unius astri observasti. Cum verò Planeta quidam, conjunctionem seu aspectum trigonum cum aliis Planetis facit, signa mutat, & in aliud signum intrat, tunc semper radii aliter cadunt, quàm antè, hinc enim est, quod tam varii fructus producantur. Nam Sole in exaltatione sua conjunctionem cum Marte habente, carbunculi maiore, sed obscuriore rubedine lucente tincti, item impuri & fuscae rubedinis rubini nascuntur, quæ ratio in cæteris Planetis etiam habet locum. In frigidis regionibus lapides, metalla & herbæ crescunt, quæ in calidis non reperiuntur: Exemplo nobis est crystallus, qui frigido loco opus habet, ibi enim clarior existit, cuius ortus non est ex nive, ut quidam putant, sed ex aqua minerali, in qua per Saturnum generatur mediante frigido suo ascendente. Si sereno & claro cœlo in Saturni exaltatione coniunctio eius fit cum Luna, pulchros, claros, albos & puros habebis crystallos, si verò nebuloso cœlo coniunctio Saturni fit cum Marte, crystallos alios habebis. Eadem ratio est aliorum colorum, qui à coniunctione Planetarum dependent, quæ mihi ineffabilis quasi est, & tibi perceptu impossibilis. Apud nos quoque saphyri, granati, uniones, corallia, & lapides, quos Calcedonios vocant, ex supra allegatis causis, secundum Planetarum dominium & coniunctionem habentur, qui tamen Orientalibus haud similes sunt. Et sic hactenus de gemmarum generatione tibi sum locutus, quibus plura propter artis traductores & deceptores addere superledeò, & illi, qui perfectus Medicus fieri cupit, cætera, quæ hinc colligenda sunt, divinandum relinquo. Ubi notandum, quod cum semen est purum corporale & spirituale, tantò minor est eius quantitas, quæ causa est, quod tam paucae gemmæ inveniuntur, cœlum enim hac in parte non semper favet. De puriore autem hîc semine loquor, non de illa, quod se à puro separavit, ut est crystalli jam dicti semen.

*Paucitatem
gemmarum
ratio.*

In hisce gemmis autem summa virtus inest. Ignis enim cœlestis cum anima Solis mixtus in carbunculis & rubinis levi præcedente præparatione potior invenitur, quàm in cæteris omnibus creaturis. Cum semen de Luna cadens saphyrum, & de Venere Smaragdum facere vult, similem sibi materiam in terra quærit, quæ sibi unita, crescendo instar arboris se in conspectum præbet, ramos suos, id est, ductus & venas & flores in terra protrudit, quales in vitriolo, Antimonio, Sulphure, Marcastita & talco inve-

inveniuntur. In quibus flos purus, tenellus, subtilis instar succi aut pulveris dispersus, multò præstantioris est substantiæ, quàm ipsum metallum aut semen ex illo flore oriundum. Nam sicut rosæ, lavendula & spica nardi & aliæ herbæ odoriferæ gratiorem habent odorem, dum adhuc florent, & recenter destillantur, quàm si semen illarum olfactui offeratur, aut destilletur: Ita flos noster multò gravior, præstantior & in virtute sua potentior est, quàm suum metallum.

*Flos æri in
Antimonio,
Vitriolo, Sul-
phure.*

QUÆSTIO V.

De flore Metallorum & primo Ente.

Vocatur ne hic flos primum Ens, de quo Theophrastus tam mira scripsit?

RESPONSIO.

Imò, sed non rectè ita appellatur in vero sensu. Marcastitæ enim non sunt prima entia, nec sunt illud, quod Theophrastus per sublimationem & destillationem ex illis extrahere docet, sed tantum seminis principium seu ultimum Ens spirituale metallorum vel mineraliū appellari possunt, in quo primum Ens seu ignis æthereus cœlestis absconditus latet, cum subiecto suo conjunctus. Hic separatione opus est, non tantum illa, quæ fit per sublimationem, qua flores metallorum & mineralium obtines, & à suis caudicibus, id est, locis mineralibus impuris abrumpis, sed ex illis primum Ens te extrahere oportet, quia in illis latet, & facilius obtineri potest, quàm ex suis metallis: Illud enim adhuc molle, tenellum, purum & volatile dispersum est in suo subiecto, in metallo verò coarctatum, durum & fixum. Quemadmodum per destillationem tanquam viam faciliorem, suavem lavendulæ & rosarum odorem, ut supra dixi, extrahere potes, sicuti odoratu tuo percipis, quod ex semine, quia compactum & ultima rosarum materia est, difficulter elicere potes, ita quoque hic se res habet. Hinc vides, quod in hoc spirituali & ultimo ente metallorum, (quod in procinctu est, ut semen ex illo fiat) magna latet virtus: quod Ens semini suo seu metallo faciliè simile fieri potest, ex metallo verò difficulter & non nisi cum diligenti præparatione quod notatu dignum est. Postquam flos temporis sui terminum est affectus, ex dispersione sua arte contrahitur in corpus, & fit metallum secundum seminis à cœlo seu astris delapsi naturam; sicque natura officio suo satisfecit, quia hoc semen ad altiorem gradum evehere nequit: Ecce hæc est generatio mineralium & metallorum, hic est alter ille mons ad sinistram collocatus.

*Primum Ens
est ignis æthe-
reus cœlestis à
floribus mine-
ralium separ-
andus,*

*Exemplū de
flore & semi-
ne vegetabi-
lium.*

*Ultimū Ens
metallorum.*

QUÆTIO VI.

De semine Astrali seu cœlesti.

NON immeritò quæritur, an in metallis semen cœleste sit æquale, id est, An in uno hoc semen æquale sit atque in altero: hac enim ratione Ignis ex vilioribus metallis æquè posset extrahi, atque ex summis, aut (quod facilius est) ex ipsorum primo ente ad vitandum sumptus?

RESPONSIO.

Rectius intelligere debebas, quæ supra tibi de hac re indicavi: dixi enim, quod cœli seu cœleste firmamentum astrorum, nova in illo existente Planetarum conjunctione, tanquam materia attractiva (quæ terræ respectu ignis reputatur) ab astris superioribus & vivo igne vitam & huius ignis excitationem ad se trahat, & se in naturam & locum eius, seu, quod idem est, in naturam formæ à firmamento prædicto attractæ transmutet, ut in prima quæstione fufius dictum fuit, quod ulterius sic declaratur. Si spirituale corpus conjunctionis Planetarum frigidum est, tunc anima hæc aut ignis iste frigida quoque erit natura. Hic ignis enim nulli certæ complexioni subiectus est, & ad quamcunque rem se applicat, eius naturam quoque induit, hinc est, quod in cæteris Coniunctionibus suæ quoque fiunt complexiones. Hinc itaque vitæ possibilitatem & naturam intelligis. Quantò nobilior igitur est quædam creatura, tanto nobilior in ipsa est vita & cœlestis ignis.

Si verò corpus spirituale crassum fuerit, & à crassa stella ortum, tunc sui similem etiam materiam sibi associat. Ex hac associatione omnis generis lapides, silices, arenæ, & marmora nascuntur. Arena autem seu glarea nihil aliud est quam minutus lapis. Hi lapides, inter lapides minerales herbarum loco censentur, quæ bonas herbas semper comitantur, & illis adfunt, & ipsarum incremento sæpè impedimento sunt. Hæc est causa, quod optimæ fodinæ minerales, apud altissimos montes reperiuntur, hoc est, juxta optimas herbas summum zizanium crescit. Et quemadmodum fagus, quercus seu herba, cum in altum excrefcit, ramos suos in aère spargit, & aërem dividit, quæ divisio tamen hominum oculos propter visus debilitatem & aëris subtilitatem fugit, licet mente bene percipi possit: Ita minerales herbæ quoque agunt, hæ enim terram dividunt, in altum elevant, ad latera extendunt, montes & valles hoc modo efficiunt. Tales enim arbores excelsæ & robustæ sunt, ad quarum extensionem & dilatationem requiritur, ut talis herba summam crassitiem & potentiam se extendendi habeat, si à centro terræ ad terræ sum-

mita-

*Ignis cœlestis
seu æthereus
complexiones
non curat.*

*Divisio aëris
& terræ.*

*Montium &
vallium ori-*

mitatem ascendere debet. Hactenus montium & vallium ortum quoque es affecutus.

Mineralium autem ortum quod attinet, sciendum est, quod *De Mineralium ortu.*
 Gemmæ, Mineralia & Astra illorum tardissimè crescant, adèò ut multi in hac opinione fuerint, illa nullo modo crescere, sed originem suam ex transcurfu Mercurii in venas sulphureas habere, & in venis illis in metallum coagulari, quod tamen falsum est, tum quia Verbo Divino de Multiplicatione repugnat, tum quia Mercurius metallorum materia nunquam fuit, multò minùs sulphur. Mercurius enim à Planeta Mercurio ortum ducit, & per se ipsum fructus mineralis est, & secundum naturam conjunctionis istius Planetæ cum alio Planeta argentum vivum nascitur. *Mercurius non est materia metallorum.*
 Nam inter cæteros Planetas Mercurius mobilissimus est, & se in cuiuslibet Planetæ naturam transmutat, cum quo conjunctionem instituit, secundum Zodiaci domum, in qua dominator existit: Metalla enim nascuntur secundum alicuius Planetæ dominationem, & nihilominus tamen aliquam qualitatem de natura illius Planetæ, cum quo conjunctio intercessit, obtrinent. Hinc varii coloris argentum vivum extat, album, subcæruleum, griseum, nigricans, aliud pigrum, aliud velox, in semet ipso tamen metallum apertum & facile transmutatu corpus habens. Nam sicuti Mercurius Planeta facilè in naturam cæterorum Planetatum mutatur, ita quoque argentum vivum currens in aliud metallum facile converti potest, inprimis verò illud, quod ex conjunctione alicuius Planetæ prodiit, in cuius metallum converti debet. *De Natura Mercurii Planetæ.*
 Exempli gratiâ, Mercurius facit conjunctionem cum Sole, unde quia ipse Dominus conjunctionis est, arbor Mercurialis nascitur, cuius semen spirituale solare in argento vivo continetur, unde tale argentum vivum facili negotio in aurum transmutari potest, quod de cæteris omnibus etiam est intelligendum. *Mercurius vulgi versicolor.*
Qualis Mercurii sit facilitas transmutationis.

In hac argenti vivi varietate experientia requiritur alicuius magistri, ut sciat, cui usui hoc vel illud sit, si justam transmutationem instituere velit. Si argentum vivum præ manu sumit, quod argenti vel alterius cuiusdam metalli naturam habet, hanc naturam illud priùs exuat necesse est, & postmodum in aurum convertat, quod non exigui laboris est: Spiritum enim non cum corpore, sed cum spiritu, qui fortior est illo qui superari debet, vincere oportet. Forte fortuna in primo tuo tentamine Mercurium nactus eras, ex conjunctione Mercurii, Solis & Martis ortum, Mercurio super Solem & Martem dominatore existente. Ex hoc creverat Mercurius, quem præcipitasti, & in melius metallum convertisti. Labor tuus facilis fuit, quia Mercurius Sole, Sol verò Marte superior erat, undè operis tui facilitas extitit. Alter Mercurius, quem transmutare volebas, Lunariorum & Jovialis

lis naturæ erat, cum quo nullum felicem effectum assequi potuisti, quia cum spiritu Solis ipsum prius superare debebas, unde error & inscitia tua te decepit.

*Differentia
sulphuris
cælestis & vici-
gati.*

*Sulphur Ara-
bicum & Hun-
garicum.*

Sulphur, quod ad metallorum generationem, ut supra dixi, etiam aliquid conferre debet, non est illud, quod est venale, sed illud, quod de cælo descendit, à veteribus sulphur vocatum propter ignem cælestem astralem, qui in ipso dominatur, unde incombustibile merito dicitur. Ex altero sulphure nullum metallum (abique arte) fieri potest, quia per se fructus est metallicà virtute donatus, quam artifex extrahere potest. Optimum autem sulphur est Arabicum & Ungaricum, quia excrementa Rubini, Carboneuli & Granatorum, de quibus supra dictum, continet. Hoc sanguinis instar rubrum & pellucidum est, eius præparatio non parvi momenti, inque substantia sua potius forma quàm materia metallorum. Cætera sulphura ex stellis oriuntur, & nihil aliud sunt, quàm stellarum excrementa, & varii generis, utpotè, nigrum, viride, flavum, album & fuscum, secundum stellarum proprietatem & naturam, hinc veteres in generatione metallorum errasse vides, quam nullus illorum Hermete melius intellexit. Cum ergò metalla crescant & principium habeant, sequitur quoque illa etiam multiplicari.

*Aurum sit
æternum & in-
corruptibile*

Jam alter error sequitur illorum, qui aurum æternum seu incorruptibile esse affirmant, quæ opinio falsa est, quia, cum quælibet res in se habeat vitam & mortem, & aurum quoque vitam acceperit, mortem quoque simul accepisse sequetur. Si hoc non esset, aurum nec per naturam, nec per artem destrui posset. Cum tamen experientia, quæ hac in parte te veritatem docuit, contrarium testetur. Aurum ergò moritur, finem videt, & perit, uti omnes res in mundo. Quoniam autem Mineralia longo temporis decursu crescunt, ideoque etiam longo tempore decrescunt. Quod enim citò crescit, citò etiam decrescit, cuius rei testimonium dant herbæ, Mars, Jupiter, Saturnus, Venus, quæ à ferrugine & æruginè suâ tanquam morte sibi insita devorantur & consumuntur. Homines propter vitæ suæ brevitatem, auri mortificationem observare non possunt, ideoque pro immortali & incorruptibili habitum fuit.

*An mille an-
ni requiran-
tur, ut aurum
crescat.*

Jam sequitur refutatio tertii erroris Veterum circa aurum, de quo multi scribunt, quod mille annorum spatium requiratur donec aurum maturescat, sed nullo modo tamen probari potest. Sicuti in Hispania, Gallia & Italia fructus citius crescunt, quàm in Polonia, Suetia, Dania & Germania, imò in Arabia & India multò citius: Ita quoque Mineralia in uno loco citius quàm in alio, attamen omnia in una æstate, id est, in propria sua æstate crescunt. Nam quodlibet, ut antea dixi, suam habet æstatem &

suum

suum firmamentum: Ita quoque quodlibet metallum in suo vere feminatur, in sua æstate crescit, in suo autumno fert fructum, & in sua hyeme rursus decedit & perit, undè his rebus nullus certus temporis terminus præfigi potest, qui tamen ratione auri ad ætates aliquot excurrit.

Porro adhuc unus error nobis refutandus est, quidam enim qui sibi docti videntur, unum metallum in alterum in terra mutari scribunt, sed hoc falsum est. Sicuti enim ex pyro pomus fieri nequit, ita in terra ex argento aurum fieri non potest. Quamvis quarundam herbarum fiat transplantatio, tamen singulare genus quoddam inde fit, quale natura non producit. Similiter cum argentum transplantatur, lapis lasureus inde fit, qui propterea non est aurum, aut aliud quiddam metalli cuiusdam proprietatem habens, ideoque talibus erroribus valedicendum est, quodlibet enim per se crescit, unum alteri nihil communicat, eodem planè modo, quo una herba nullam cum altera communicationem habet, quamvis ex una materia, terra videlicet, & mineralia ex corporali aqua orta sint, tamen materia æquè atque forma ipsorum sibi invicem dissimilis est, quod observari debet.

*An metalla
in se invicem
mutentur in
terra.*

QUÆSTIO VII.

De Maturatione metallorum & auro volatili.

NOtorium & manifestum est, quod per artem ex mineralibus vilibus quæ sæpè nihil metalli, aut exigua tantum metalla in se habent, aurum & argentum eruitur, undè concluditur, talia vilia metalla in aurum & argentum converti. Deindè si metalla in se invicem in terra non transmutarentur, impossibile quoque esse, ut ars in plumbo, stanno & cupro hoc præstare possit, ut ex illis aurum vel argentum fiat, quia ars naturæ imitatrix est, & nihil aliud agit, nec agere potest, quàm quod natura arti præfiguravit, sine quo Alchymia falsa & improba foret.

RESPONSIO.

Verum quidem & possibile est, ut ex aliquibus mineralibus, quæ nec aurum nec argentum in se habent, in quibus etiam adhibito examine nullum invenitur, aurum & argentum eliciatur, sed hoc tamen eo sensu, quo tu putas, non est accipiendum. Nam, ut supra dixi, cum bonis, aurum & argentum ferentibus herbis, etiam viles herbæ crescunt, & se cum illis miscent, uti sunt cuprum, ferrum, stannum, plumbum, vitriolum & Antimonium. Istæ herbæ citiùs ad maturitatem perveniunt, quàm herbæ aurum & argentum vocatæ, unde etiam citiùs corrumpi possunt. Sed cum Venus & Mars, Jovis item & Saturni mineralia carpuntur,

tunc simul non solum Solis & Lunæ flores, verum etiam semina comprehenduntur. Hæc quando via ordinaria examini subjiuntur, aurum sæpè mox suppeditant, quia semen in illis inest: Si verò flos tantum adest, nihil auri exhibent, flos enim virtute, quæ ignis violentiæ resistat sicut semen, prorsus est destitutus.

*Maturatio
mineralium.*

Quando autem hæc mineralia cum calidis corporalibus & fixis speciebus ex Solis conjunctione natis, utpote Antimonio, vitriolo & Sole digeruntur & maturantur, tunc non exiguum lucrum inde resultat. Istæ enim species non solum immaturum aurum maturant, verum etiam metalla immatura, videlicet plumbum, stannum, cuprum & ferrum transmutant, & quia adhuc in flore subsistunt, in aurum & argentum convertunt, & tunc in verum furnum suum ingrediuntur, ubi flos brevi temporis spatio maturatur, & ad constantiam redigitur, sine quo medio Natura ob infirmam & debilem suam digestionem ad hunc effectum præstandum longo tempore occupata fuisset. Hac ratione mineralia ista spirituale & immaturum aurum suum præbent fixum, & quandoque in maiori quantitate, quam Natura in ipsis perfecisset, ideoque magnâ hîc diligentîâ opus est, ut bonæ species ad maturationem adhibeantur, & tales quidem, quæ ratione generationis suæ cum Sole & Luna habeant cognationem, aut, quod melius est, quæ sulphure, hoc est, flore Solis præditæ sint, nam in talibus sulphureis speciebus mineralia illa summè tinguntur.

In hac operatione autem ad rectam digestionem & temperatum calorem, qui naturalis & perficiens esse debet, est attendendum. Nam cum multa mineralia simul & unâ vice perficere cupimus, singulari diligentîâ & intelligentîâ opus est. Multi enim in parvæ quantitatis specimine seu operatione magnum fructum, in magnæ verò quantitatis operatione planè nullum invenerunt.

Erroris causa Cuius rei causa fuit, quod non solum stratum mineralium minus rectè, & nimis densum & crassum fecerunt, mineralia nimis minuendo & dissipando florem prostituerunt, verum etiam putaverunt, quod propter materiæ quantitatem digestio tantò maior esse deberet, undè ignem tantò fortiozem fecerunt, hinc factum, ut mineralia in uno loco combusta fuerint, & in alio planè nullum ignem senserint. Hinc materia illa minera vulgaris mansit, & interdum plus damni quàm utilitatis attulit, prudenter igitur est procedendum. Quod autem multi sunt persuasi, se ex minera volatili plus extracturos, quàm ex fixa, rectè quidem dicitur, sed non rectè intelligitur. Nam quantumcunque volatile sit aliquod minerale, quod Solis vel Lunæ flore caret, aut per additionem illam non assequitur, in illo tamen nec Solem neque Lunam invenies, sed tantummodò metallum illi minerali conjunctum,

cuius

cuius florem in se habet, licet multâ digestionem seu tostione & affatione illud vexes. Sic maturationem mineralium intellectu faciliorem tibi reddidi, & quod ars mineralia, sicuti natura etiam maturet, item quod homo per astutiam & rationem suam mineralia supra & contra naturam transmutet, demonstravi. Hoc enim natura præstare non potest, quia manus & pedes non habet, & res longè diffitas ut homo adunare nequit.

Jam ad alteram septimæ huius quæstionis partem pergo, quæ hæc erat; Arti impossibilem esse metallorum transmutationem, quia nulla metalla in ventre terræ in se invicem transmutentur. Sed te toto cœlo errare ex sequentibus tibi perspicuum fiet. Metallum adhuc in terra latens, sua stirpe & caudice nititur, & propriâ suâ radice & nutritione sustentatur, ideoque ab alio metallo nihil sumere, aut eius naturam sibi attrahere potest, quamdiu suæ stirpi inhæret, quando verò detruncatum est, tunc demum nutritionem expectat, quam ex Solis vel Lunæ vel aliorum metallorum flore, si eius compos fieri potest, avidè sibi attrahit. Tunc hoc semen tanquam spiritus illius corporis, metalli detruncati naturam subit, & nonnunquam ad statum perfectiorem, nonnunquam etiam ad peiorem, ut supra dictum fuit, adducit.

An metallorum transmutatio sit arti possibilis.

Gnaviter hoc observa; quam primum minerale quoddam à sua stirpe avellitur, tunc Naturæ subducitur, non amplius crescere, nec sine hominis auxilio ad maturationem pervenire potest. Deinde omnia metalla uno eodemque ortu gaudent, unam eandemque habent matrem, quæ tamen, quoad puritatem suam, in metallis diversa est. Nam quantò nobilior est forma, tantò nobilior quoque est materia, & cum variæ sint formæ, variæ quoque materias esse necesse est. Quemadmodum forma, quæ pura est, excrementa ab impura materia removet, & prius purgat, quàm se cum illa commisceat, ut indè fructus formæ similis existat: Ita ars quoque se gerit: Nam si puram formam præparas, & de illa super impura metalla projectionem facis, tunc forma tua pura impuritatem materiæ, seu metalli tui impuri, separat. Sicque vera coniunctio fit, & metallum purum. Si verò forma talem præparationis gradum attigerit, qualem te docui, & per se & in se ipsa multiplicata fuerit, tunc tam virtuosa & potens erit, ut nec formam nec materiam metalli imperfecti, à suis excrementis mineralibus exuat, sed totam substantiam simul renoveret, & in optimum metallum transmutet. Viceversa si ex vilissimo metallo, ut Jove vel Saturno talem formam in se multiplicatam feceris, tunc imperfectio & sæculentia eius in tantum multiplicabitur, & tantæ potentæ erit, ut ista forma super corpus seu metallum imperfectum projiciatur, ei suam impuritatem adeo abund-

Metallorum una mater.

De materia & forma metallorum.

Auri in plumbum conversio.

abundanter communicet, ut etiam ipsa corpora perfecta, aurum videlicet & argentum vincat, & in stannum seu plumbum convertat, undè regenerationis luculentum testimonium habere potes.

Gemmarum confectio.

Porro, quia Gemmarum, Metallorum & Mineralium una eademque est origo, quoad matrem, ex metallis benè & legitime præparatis, clarificatis & purificatis omnis generis gemmas, naturalibus ex omni parte similes, imò virtute præstantiores, si præparatio subtilis fuerit, conficere poteris. Vicissim, si quod natura ipsis abstulit, illis rursus addas, metalla permanentia inde fieri possunt. Item, ex quolibet Vitriolo, Antimonio, Sulphure, Sale pro naturæ suæ conditione metalla, & ulterius deindè gemmas conficere, & ex quolibet metallo Vitriolum, Antimonium, Sulphur & Sal præparare poteris, quæ tamen inter se valde differunt, utpote sunt Vitriolum Veneris, Solis, Martis & Saturni. Item Antimonium Veneris, Antimonium Solis idem de Sulphure & Sale verum est. In summa tot mineralium, quot argenti vivi, ut supra dixi, genera sunt.

Varia & mirabilis transmutatio.

Insuper sciendum est, ex qualibet gemma, metallo & minerali sal præparare possibile esse, & ex sale herbam, aut arborem, pro ratione naturæ suæ, & porro ex hac herba seu arbore animal. Vicissim ex quolibet animali vegetabile facies, & ex vegetabili sal, sulphur, vitriolum &c. metallum, & tandem omnis generis lapides preciosos. Nunquid hoc magnum & mirabile quiddam est, quod pauci tamen homines adhuc animadverterunt.

Unum specimen harum rerum vidisti, quod ex Vino, quod ex vegetabilium numero est, sal factus fuit, qui inter mineralia ponitur, & ex sale hoc Saturnus. Si hoc negotium penitus scrutatus fuisses & continuasses, ex Saturno hoc ulterius progredi, & Solem, Lunam, Martem, Jovem, Mercurium, Venerem, Saturnum & tandem lapides preciosos conficere potuisses. Si voluisses, tartarum etiam producere potuisses, & ex Sale Vinum, ex vino uvam, & ex uva vitem, & sic procedere usque ad principii sui finem. Si voluisses, inquam, ex Saturno per transitum suum, aliam cuuscunque generis herbam vel quaecunque animal, homunculum scilicet, animâ tamen æternâ destitutum facere potuisses. Sic animo percipis, quid ars præstare possit.

Ex Saturno Ph. homunculus.

Undè ulterius procedo, ut artis potestatem amplius tibi patefaciam. Nam ex Vitriolo Veneris, vel Martis, brevi tempore Vitriolum Solis vel Lunæ: & ex Antimonio Saturni, Antimonium Solis, & unum in alterum pro lubitu tuo mutare potes.

Arti, quâ homo à Deo est dotatus, omnia possibile sunt, nam longè naturam superat. Ars naturam non sequitur instar ministri, sed naturæ dominatur, & res naturæ factu impossibiles præstat. Ab

stat. Ab homine exemplū tibi cape: Is in se mundū totum continet, Indiam, Hispaniam & Italiam. Cælum quoque totum in se habet, ideoque in Septentrionalibus locis illud efficere potest, quod natura in Meridionalibus: Rursus quod natura in Oriente, hoc homo in Occidente facit, & è contra: adeò ut homo herbam, quæ in India crescit, in Norvvegia præparare & producere possit, quod naturæ ratione firmamenti est impossibile, homo verò firmamentum seu cælum imitari potest. Quoad materiam, ex qua homo utpote ligno vel lapide, rem præstantissimam præparat, ars naturam ita superat, ut natura propter illius rei virtutem, formam & præstantiam, se arti, cum rebus suis in conspectum dare non auit.

Hinc est, quod homo in Germania, Suetia, Polonia aurum Arabicum, & vice versa in Arabia aurum Rhenanum conficere potest, quod est Naturæ impossibile. Huius rei causa in duobus *Causa tanta potestati artis,* consistit, quorum primum est, quod Deus omnia ex uno creavit, & ex illo partitionem desumpsit, hinc communio illorum est, & homini possibile hæc in unum rursus reducere, & ex illo aliam creaturam facere, sicuti figulus ex uno luto pro lubitu facit, quod vult. Alterum est, quod Deus hominem super omnia Dominum constituit. Hinc scientia ei data fuit, ut omnium rerum virtutes sciret, quod in primo homine apparet, qui omnibus rebus secundum virtutes ipsarum nomina imposuit. Spiritus quoque à Deo *Spiritus ordinati.* ordinati sunt, qui ab ipso hanc sapientiam in illum finem acceperunt, ut eam maximè idoneis & ad hanc electis revelarent. Ex quorum numero præcipuus est Rex Salomon, qui sapientiā Divinā dotatus fuit, quæ ei per spiritum tanquam per medium communicata fuit, quā tamen tandem malè usus fuit. Salomoni Adolphus Magnus amicus meus successit, qui notus & ignotus est. Hunc secutus est Hermes & plures alii, penes quos tamen tyrocinia tantum erant.

QUÆSTIO VIII.

Quis fuerit Adolphus Magnus?

RESPONSIO.

VIr fuit cui non reperitur similis, de cuius actionibus sub finē aliquid recensebo, nam nunc in magis necessariis rebus mihi est pergendum. Supra tibi indicavi, & sufficienter probavi, aurum & cætera metalla nullā immortalitate esse prædita, sed postquam ad perfectionem venerunt, hoc est, semen adepta sunt, *Aurum non est æternum.* interire & mori.

Hoc semen cum ad perfectam maturitatem pervenit, rursus cum herba sua interit, aut quod ut plurimum fieri solet decidit vel decerpitur. Si interit una cum sua herba, tunc stirps terræ suæ redditur, & illam stercoreat, semen in terram decidit, ibique moritur & multiplicatur, sicque nova fit generatio, sicuti cum cæteris herbis accidit. Hoc autem inrer ceutena millia seminum ne uni quidem evenit, ut cum sua herba in primam materiam & ad suam terram redeat, quia cæteræ herbar illud deturbant. Si autem decerpitur, hominum usui cedit, si decidit & deturbatur, perire cogitur, quia propter obstantem terræ crassitiem ad matricem suam, unde ortum fuit, aquam scilicet corporalem reditus ei denegatur. Si terra adedò subtilis esset ut aër, semen inter cadendum illam penetrare & ad suam originem redire posset. Hæc res ita se habet, sicuti herba, cuius semen ab aëre non impeditur, quo minus in terram cadere possit: Si verò super petram cadit, perit, quia ex saxo non prodiit, ita quoque hoc semen, quamvis in terram incidat, facile impediri potest, quo minus ulterius progrediatur, sed hæreat, & temporis longinquitate pereat. Si terra (uti phantastici quidam, imprimis verò Aristoteles arbitrantur) metallorum mater esset, res plana foret: Sic enim semen decidens, mox ad originem suam rediret, aut Mercuriales venas attingeret, in quas semetipsum seminaret, & de novo resurgeret, verum phantastica hæc opinio, phantasticum semper sortita est exitum. Nam sicuti herba absq; terra ex solo aëre crescere nequit, ita quoq; metallum ex terra sola aut argento vivo vulgari, quamvis plaustra eius plena in terram seminarètur, crescere non potest, quod quotidiana experientia abundè testatur.

Fieri autem solet, ut quandoque radii stellarum decidui, (modò unius eiusdemque naturæ sint) & cum metallis, lapidibus & mineralibus, quæ à summo suo statu deciderunt, mixti in illa penitus ingrediantur, & se cum ipsis uniant, unde Gammahei oriuntur, qui cum ista influentia se insinuant, & signaturam à natura assequuntur. Hinc est, quod super lapidibus, lignis, metallis & Gemmis variæ figuræ inveniuntur, quæ nihili æstimantur, cum tamen nulla talis sit figura, quæ non singularem habeat demonstrationem & virtutem, quod est notandum, Sciendum quoque est, nullos nasci Gammaheos, nisi subiectum ipsorum sit terminatum & mortuum, hoc est, consummatum, & à stirpe sua avulsum, sed tamen nondum dissipatum: Quamdiu enim illud stirpi suæ inhæret, viride est, & ex radice sua propriam nutritionem & humiditatem habet, unde omnia astra, quæ se ipsi insinuare volunt, repellit; cum verò est avulsum, tunc aridum porosum est, & virtutes recipiendi desiderio tenetur, quæ quamprimum in illud immittuntur, ab ipso retinentur, & signaturam accipiunt.

viridi

Nullum metallum ex sola terra aut Mercurio v. crescit.

De Gammaheorum ortu.

viridi autem subjecto nulla alia quàm sua propria signatura succedere potest, quia repulsam fert à suo crescendi incremento.

Hactenus sermo mihi fuit de Mineralium morte, & quod multiplicationem assequi nequeant, quia semen ipsorum collabitur & comminuitur, per aquas subterraneas expellitur, & intra montes conteritur. Hinc auri fabulosi & aquarum lavacris extrahendi, ortus est, quod aliud nihil est, quàm collapsum semen. *De auro fabuloso*
Huius generis sunt argentum fabulosum, ferrum & cuprum solidum, quæ omnia semina collapsa sunt. Si mineralium multiplicatio hoc modo non impediretur. sed uti vegetabilium multiplicatio progressum suum haberet, tot metalla gemmæ & omnis generis mineralia haberentur, quot crescunt herbæ, quoniam verò nulla illorum multiplicatio sequitur, ideoque etiam multitudo talium fructuum est denegata. *Impedimentum multiplicationis mineralium.*

Hæc sufficiens & generalis est instructio, quomodo Animalia, Vegetabilia & Mineralia crescant & multiplicentur. Suo tempore cum te cautiorem factum, & harum rerum silentio munitum videro, specialem declarationem & explicationem, ut omnium harum rerum scientiam singularem possideas, à me obtinebis. Ad hæc ego respondi. Gratias pro hac instructione benevolentissimè tibi ago summas, & posthac in hisce rebus peragendis cautior ero. Summopere tamen unicum adhuc ut prioribus addas, à te peto, & me erudias, quid sibi velit ille vapor, qui ex mixtione & conjunctione spirituali, corporali & minerali, in terræ centro elevatur. Ad hanc interrogationem, paululum meditabundus terram spectans sic fari cepit. Totius Physicæ fundamentum habes, tempus opportunum expecta, & cætera quoque percipies, quæ verò ad ampliorem intellectum requiruntur, ex mea instructione sufficienter percepisti. Cum autem instanter & obnixè illum rogare non desisterem, tandem sic respondit: Stipulationi tuæ, te indignis hæc non esse communicaturum confido, aliàs duplici poenâ afficeris. Hoc enim, quod à me rogasti, præcipuum est in hac figura, hac via à naturalibus ad supernaturalia, sequente instructione præmissa pergemus.

Ex comparatione, quam inter Animalia, Vegetabilia & Mineralia institui, cum de Transmutatione verba facerem, cognitionem Summi & Infimi addiscis. Et quàm debilis sit Natura respectu Artis, quod videlicet ei semen habere sit impossibile, & quod multò minus id præstare possit, quod homo potest. Item, quod per subtilem cheiragogiam & summam hominis intelligentiam vera metallorum materia prima acquiri & ex centro terræ cor attrahi possit, quod tamen ignaris & stultis impossibile & fabulosum videtur, sicuti etiam æterni ignis acquisitio. *De vaporis centrali minimo.*
,, Summa
,, artis primæ
,, cipia.

*De spiritu
Vini.*

Hac opinione falsa etiam semper imbutus fuisti, quod metallo-
rum destructio per Vini spiritum fieri possit, cum tamen spiritus
vini ad hoc præstandum nimis debilis sit, absurdum enim esset,
incombustibile per combustibile superari. Quando autem spi-
ritus vini alteratur, tunc non amplius spiritus vini est, sed sub-
limius quiddam, tunc, inquam, effectum istum præstare potest.
Si quæris, unde istam alterationem habeat, sciendum tibi est,
omnia vegetabilia & animalia singularem impressionem inferio-
rem, & à centro terræ concessam influentiam accepisse, & in se
absconditam continere, quæ impressio adeò subtilis est, uti visus
in oculo, qui quamvis totum effugiat, tamen ignis est, quâ in-
fluentiâ ut potiaris, summâ opus est industriâ. Summâ igitur hîc
attentione & intellectus acumine opus est, ut ea, quæ supra do-
cui, animo bene recolās & intelligas. Postquam invisibilis ignis
& vita seu omnium rerum motus per attractivam firmamenti
proprietaem, se cum sideralibus astris conjunxit, & hac ratione
ex æthereo igne & astrali aëre, spirituale corpus tale factum est,
quale spiritualis ista prima conjunctio ad mutationem suppeditat,
ad corporalem mineralem scilicet aquam constituendam, ex
qua omnes gemmæ, Mineralia & Metalla suum ortum ducunt;
Tunc virtute & vi istius spiritus fit magnâ commotio & ingens
trepidans quassatio (ut in ista figura vides) & aquam incallescere
facit, vaporem excitat, & subtiliorem eius partem spiritualement
reddit, ex qua gemmæ oriri solent. Eodem planè modo, quo
cum aqua vulgaris incalcescit, melior pars in vaporem abit,
crassior verò pars in aquam rursus se resolvit, & decidendo ad
ortum suum redit. Hoc idem hîc accidit, una pars de forma
aliquid participat, & spirituale corpus in optimas gemmas se
transmutat, feces verò in metalla, altera verò pars, quæ formam
vincere non potuit, in subtiles altitudinis terræ rimas se recondit,
sicque aqua per sabulum se purgat, & omnem suam impuritatem
in terra relinquit, quæ propter pondus suum iterum ad fundum
cadunt, & ortum suum repetunt, subtilis verò vapor in via gra-
dum non sistit, per motum enim suum magis ac magis urgetur,
& mediante terrâ & calore naturali eò usque propellitur, donec
in vegetabilium radicibus, (quæ attractivâ proprietate pollent, &
indelinenter de terra sugunt,) attrahatur. Sic igitur spiritualis
iste vapor, invisibiliter in radices intrat, in omnes herbæ par-
tes se insinuat, & se cum subtilissimo herbæ spiritu conjungit,
apud ipsum manet, & se ab igneo spiritus corpore patitur de-
tineri.

*De influen-
tia centrali.*

*Gemmarum
& metallorū
origo.*

Vegetabilia.

Herbarum.

Herbarum quædam maiori vi attractiva præditæ sunt aliis,
inter quas præcipuam judico vitem: hæc enim non solum poten-
ter, sed etiam purissimè & subtilissimè attrahit, hinc est, quod
vapo

vaporis huius summam essentiam, eiusque respectu aliarum herbarum magnam quantitatem exsugit, & reliquam partem aliis vegetabilibus relinquit. Pars huius vaporis, quæ herbarum radices non subit, terram transit, & in homines & animalia; quæ vivam vim attractivam habent, incidit, & in illis invisibiliter quiescit.

Animalia

Jam mentis aures arrige. Cum sermones prædicti de vegetabilibus & animalibus accipiendi sint, neque hæc, neque illa rejicienda erunt, non enim aliter inter se differunt, quàm quod in his vel in illis vapor iste purior est, & maiori quantitate inest, impuriorem verò puro vaporì similem facere pòtes. Nam per subtilem cheiragogiam eò redigendi sunt, ut in aquoso corpore isti duo Animalis & Vegetabilis scilicet unà cum Minerali spiritu seu vapore capiantur; & postmodum spiritus Mineralis cum magna discretionè à reliquis separetur. Qui licet in parva quantitate se exhibeat, summæ tamen est virtutis, & luce meridianâ clarior. In hoc statu spiritus iste, Animalem & vegetabilem spiritum si volueris, eò adducet, ut sibi similis sit futurus. Hoc scilicet totius artis fundamentum est, ut spiritus Vegetabilis vel Animalis combustibilitatem suam derelinquat, & incorruptibilis atque immortalis fiat. Hæc clavis est ad referendum omnes portas; hîc habes veram primam materiam gemmarum & metallorum. Hanc tamen rem, si rectâ viâ reputo, hæc non est materia prima, sed triplex extractio ex materia prima Gemmatum. Ideoque Deum in æternum laudare, eique gratias agere debes, quod te hac re dignum fecerit, & tantum intellectum tribuerit, ut id, quod est in terra profundissimum, in tuum usum adipisci possis.

*Summa
artis
princeps
pia.**Clavis.**De mater
ria primâ*

Uterius pergo in hac materia prima. Hanc si liquidam feceris, & per incombustibilem spiritum vegetabilem (non vulgarem) recluseris, aurum, argentum, omnia mineralia & gemmas in illa solvere & instar glaci in aqua calida liquefacere, destinare, mortificare, & iterum renovare poteris. Hac ratione, inquam, Astralem spiritum (quasi lucernam, in qua ignis æternus & virtus altissimæ stellæ æternæ sapientiæ habitat) visibiliter nancisci, videre, tangere & sentire: ignem dico inconsumptibilem, noctesque diesque lucentem, Solem, Lunam, stellas, carbuculos & omnis generis ignis splendorem superantem, oculis tuis conspicias, & totius firmamenti perfectionem in ipso observabis. O homo, mi creatura, quantum donum divinum, quod id, quod supra omnes cœlos est, summè elatum, & in terra profundissime existit, brevi horarum spatio adipisci pòtes, cum tamen longissimo tempore in eo sit occupata, & te propter subtilitatem longè est inferior.

*Dissolvens
Ph.**Spiritus
Astralis in
opere Ph.**Tempus
Acquisiti
onis
materiæ
Ph.*

*Nucleus o-
peris Ph.*

Si hunc supercœlestem, summum & incombustibilem ignem cum summè purgato corpore conjunxeris, & ex his duabus (rubra & alba,) splendentibus stellis, unam feceris, (mediante videlicet spiritu Hermaphrodito, qui ex duabus naturis, cœlo & terrâ factus est, unde albi & cœrulei coloris, & verus duos extremos polos jungens Diameter est,) **A**, inquam, ex hac conjunctio-
ne novum qui in æternum durabit circulum (de quo multa pro-
ferre possem) feceris, virtutem superiorum & inferiorum habe-
bis causarum.

*Lucidatis
Aqua Ph.
corporalis.*

Attentus esto ad mea verba, hæ res enim paucissimis reve-
latae fuerunt. Primùm animam ex corde terræ obtines. Sicuti
enim cor in homine nobilissimum est membrum, & nihilominus
“ tantum est animæ domicilium & sedes : Ita quoque corporalis
“ hæc aqua est cor terræ, & omnem terræ virtutem in se continet :
“ Eodem modo, quo nucleus in pomò, totum pomum seu vir-
“ tutem eius in se continet : nam ex nucleo iterum arbor & po-
“ mum fieri potest, sed nullo modo ex pomò, nucleo destituto,
“ Eodem inquam modo hæc aqua omni virtute plena est & totius
“ terræ vita. Hanc aquam autem tu non capis, sed altius quiddam
Animam, & Spiritum suum, non animam illam, ex qua metal-
la nascuntur, sed corporalem animam, quæ ex corpore carbun-
culi orta est.

*Materia
& forma.
L. P.*

Ecce hic habes in vegetabilibus, puram carbunculi animam,
minimè verò suum corpus, hoc enim tam altè ascendere nequit,
sed animam suam habes, dico. Ex hac anima, alteram, imò
tertiam animam desumis, quod fit per subtilem tuam præpara-
tionem & purgationem, quam ex parte quidem scis, sed ad
finem tamen nondum perduxisti. Hæc anima est pura Christal-
lina, cui nihil est simile super terra, quæ tua quoq; est MATERIA.
Jam quid de FORMA sentiendum audi quoque. Summus Planeta
cœli, est Sol, qui omnes creaturas conservat. Sol iste nihil esset,
imò mortuus esset, si ab igne æterno non accensus & lucerna eius
esset, cuius beneficio cæteræ stellæ accenduntur, & splendorem
suum nanciscuntur. Jam Natura ex Sole semen accipit, ex quo
semine carbunculi, rubini & aurum crescunt. Quoniam verò
Carbunculi haberi non possunt, aurum præ manu sumis, & ex
illo vitam & semen extrahis, & illud ita præparas, ut carbunculo
simile fiat. Hactenus unam animam à suo secundo corpore se-
parasti, Jam insistis, & alteram, tum etiam tertiam separatio-
nem instituis. Hic nullus amplius carbunculus adest, (is enim
respectu istius animæ, ut plumbum, si cùm auro conferatur, æsti-
mandus erit, sed ignis parvus, cœlestis, purus, clarus successit &
præstò est. Ubi igitur nunc sunt illi, qui statuunt, quod Ars Na-
turam sequatur? Non sic sanè res se habet. Ars Dominatrix est,

non

non Natura, quæ limites suos non excedit, & ab arte multis parafangis superatur, nunquam enim materiam & formam istam adeò exaltare potest, sicuti Ars; nunquam ignem ita purificat, & multò minùs centrum terræ. Hic igitur Hermes rectè scripsit: cum dicit: Hæc est glòria totius mundi, fortitudo omnis fortitudinis fortis, & omnium rerum subtilium victoria.

Ars materiam & formam exaltat.

Cum hac Medicina poteris primùm vegetabilia curare, steriles arbores scilicet fertiles facere, hyemem in æstatem, & æstatem in hyemem convertere, ut in hyeme omnes herbas, quas æstas suppediat, habere queas, ut herba aut ai bor in unius anni curriculo quinquies vel sexies fructus suos producat: Item ex mala herba bonam, ex vetusta & putri arbore, juvenem seu recentem, ex amaris pomis dulcia, ex pyris cerasa, & vice versa ex cerasis pyra facere, sicque omnes herbas & arbores in se invicem poteris transmutare.

Medicina Ph. effecta mirabilis

Deinde omnia imperfecta metalla in perfectâ, & in carbunculos rubinos, smaragdòs & gemmas convertere, ex auro & argento per Multiplicationem ineffabiles summas producere licebit, adeò ut ex una parte non centenorum, sed millenorum millium tinctura sit subsecutura.

Tertiò hominem ab omni morbo liberare, ex sene juvenem, ex ægro sanum facere. Hominis mentem & cogitationes, ut ex malitioso probus & pius fiat, mutare, integrum tibi erit. Quid de his effectis tibi videtur? Nunquid hæc summa sunt? quæ tamen respectu eorum, quæ sequuntur, pro exiguis censenda sunt, Hermetis enim verba nondum satis explicata fuerunt.

Hactenus de naturalibus, nunc de supernaturalibus quoque aliquid proferam. Hæc clavis est ad referandum cælum & terram, hoc est, ut penetrare possis ad summum cœli firmamentum ad terræ centrum & maris profunditatem. Omnes montes, valles, folia, gramina, bruta & homines, & omnia transpicere potes quasi trans vitrum videres. Omnium rerum proprietates experieris, & sic res absconditæ tibi erunt manifestæ. Omnia coram te humiliantur, omnia potes, cælum & terram cogis, omnes spiritus tibi obediunt, tibi inservire & ad nutum tuum stare coguntur. Omnia præsentia & futura, quantum Deus permittet, experiri potes. Hoc est mundum creare; & eius potestatem accipere.

Quis verò horum omnium sit modus & ratio, in suo relinquitor loco: Hæc enim supernaturalia & magica sunt, ut antè dixi, Si fortuna tibi favet, ut quæ naturalia sunt, ad optatum finem perducas, hæc supernaturalia scire quoque tibi dabitur. Ex his omnibus de præstantia illorum, quæ te docui, & de errore,

quem commisisti, facile iudicare potes, à quo ut posthac tibi caveas, & cautiùs in hac re agas, sedulò te adhorror.

Cùm hæc omnia animò revolverem, & increpationem sat longam auscultavissem, super acutis spinis aut lapidibus stare mihi videbar, & dum visionem istam in valle profunda contemplerer, à tergo aliquem strepitum, qualem veste serica amictus, vestis attritu excitare solet observabam, cùm igitur circa me circumspicerem, ecce canus quidam barbam ad cingulum suum usque longam alens, oblongâ veste atrâ vestitus, in una manu circulum, in altera verò gnomonem seu normam gestans comparebat, qui taciturnus præteribat, & ad globum properabat, cuius proceritas magis ac magis adeò crescebat, ut globum alto ædificio altiozem, mediâ corporis sui staturâ longè superaret, & capite suo ad Solem usque pertingeret. Hic senex circino super

*Mensura-
is globi
cabalistici*

intrum posito, globum circinabat, ut æqualiter rotundus fieret, deinde circino suo gnomoni imposito dicebat: Ter facta est multiplicatio in ipso. Postea circinum iterum super globi altitudinem collocabat, & mensuram eius usque ad firmamentum, & de firmamento usque ad supremam stellam capiebat, & magnâ vociferatione metuenda exclamando in hæc verba crumpbat. Hoc est unum ex quatuor per tria abscissum. Posthæc duas lineas à suprema stella ad globum usque ducebat, quas transversim ducta linea in triangulum ligabat. Deinde cum circino suo duas triangulares cuspides ex centro evehebat: harum cuspidum angulus unus centro nitebatur, alteri verò columba insidebat, quam conjunctionis & vivificationis spiritum vocabat. Anguli duo modò dicti, cum angulis duobus trianguli prædicti uniebantur, & flamma ignea in lineam triangulum constituentem ferebatur, & ibi quiescebat. Ex parte inferiore, stella alba splendens sursum prodibat, quæ duo in quadranguli medio sibi invicem obviando se contingebant, undè hæc stella instar sanguinis rubra fiebat, & tantam claritatem emittebat, & oculorum meorum aciem adeò perstringebat, ut illam vix potuerim intueri: Triplicem enim claritatis circulum de se spargebat, quorum primus & proximus aureo flavus, alter ruber, tertius verò sanguineò ruber erat. Summus huius stellæ splendor tantus quoque erat, ut stellæ superiores Sol & Luna firmamenti splendorem suum amitterent, & sanguineum colorem induerent, terra quoque virorem suum perdebat, & omnia rubro colore tincta erant. Dum hæc fiebant, ignis ex stella ista præfiliebat, & globum istum cum toto firmamento concremabat, ut de Sole, Luna, coelo & terra ne quicquam remaneret. Posthæc stella ista, rotundi speculi aut disci instar dilatabatur, in quo novus globus albus transparens, & smaragdi viriditatem referens, cum Sole trans-

transparente, & solito clariore, atque toto firmamento apparebat, nulla tamen circumgyratione hîc observata. Hîc senex exclamando dixit: Laudatus sit Deus, quod tandem malitia est oppressa, & veritas manifestata. Gaudete filii lucis, quod tenebrarum factus est finis; Sol non amplius occidet, sed in æternum vobis lucebit, nec obscurabitur vobis unquam, qui sic fatus disparuit. Huic revelationi Colophonem Principalis meus addens dixit: Hæc figura summæ curæ tibi esse debet, quia in illa totius operis tui significatio continetur. In hac inquam figura latet secretum omnium secretorum, tam quoad res naturales, quàm supernaturales, quæ omnem hominis captum superant. Si tamen probus & pius fueris, & in Deo fiduciam tuam posueris, omnia ista adipisceris.

Figura cabalistica significatio,

Haftenus quàm longè Ars naturam superet percepisti, nunc quoque quid summum illud arcanum, seu Lapis Philosophorum sit, videamus. Hinc quantum vulgares Philosophi à scopo aberraverint, & quàm temerè quidam de hac re libros scripserint, & in linguam Germanicam transtulerint, quorum sensum ipsimet non assequebantur, tibi patebit. Quilibet ergo hic animum advertat; Hîc tu verum huius rei fundamentum, ut cætera Philosophorum scripta rectè intelligas, addisces.

LAPIDIS PHILOSOPHORVM

clara explicatio.

Interroganti igitur quidnam Lapis Philosophorum esset, sic *Quid sit Lapis Ph.* respondit: Lapis Philosophorum est Microcosmus per regenerationem factus: in quo superioris & inferioris stellæ essentia se in medium collocavit, & ibi sedem fixit: Desumitur enim partim ex summo vivifico cœli centro, quod suum supercœleste lumen & incomprehensibilis ignis est, qui cœlis, stellis, Planetis & omnibus elementis, vitam, lumen, motum, virtutem & subsistentiam confert: Partim ex infimo purissimo, pellucidissimo terræ centro, quod aqua corporalis est, quæ terræ vitam, virtutem & operationem tribuit,

Ex istis longè à se invicem distantibus centris, (ex quibus omnes virtutes mundi fluunt) cum arte intercedente per Hermaphroditum spiritualement, seu Diametrum cœlestem copulantur & connectuntur, tandem lapis sapientum (anima, corpus & spiritus) componitur, in quo superiores & inferiores virtutes cœli & terræ sunt inclusæ, undè tanquam verus regeneratus Microcosmus & essentia plusquam perfecta toti mundo dominatur, & meritò Dominus Macrocosmi pro ratione suæ naturæ appellari potest. Est enim tam excellens mundi mysteriū, ut eius corpus.

anima & spiritus, sint animæ puræ regeneratæ, & plusquam quintæ essentiæ, ex centro corporis superioris & inferioris mundi desumptæ. Verissimè enim corpus, est anima & quinta essentia, ut etiam anima & spiritus ratione sui generis, quæ tertiâ vice à suis sordibus summe fuerunt purgatæ. Quocirca corpus eius centrum est seu anima ex corde terræ, vel corporalis aquæ: Anima verò eius est centrum animæ ex lumine æterno & summo: Spiritus denique est centrum animæ ex Spiritu Astrali seu firmamentali. Quicumque igitur summas hasce virtutes vult impetrare, ultimam lapidis materiam in primam resolvat, & per regenerationem ad suam perfectionem adducat oportet.

*Solutio &
coagulatio
vulgaris.*

Nam materia, quæ solum per vulgarem solutionem & coagulationem præparatur, ad hoc opus non pertinet, quia nulla est regeneratio, sed tantum purgatio, qua corpus instar panni aliquo lavatur, & sordibus suis exiit, de cætero verò adhuc in veteri suo statu adhuc manet, & corruptioni subiectum est: Hic alia solutio, nempe aqua cœlestis & incorruptibilis elementa cogens & illis dominans, requiritur, ex qua tanquam ex materia prima vegetabilia & mineralia oriuntur, quæ horum centrum aggreditur, vitam quærit, & illam cum sua virtute à cæteris membris mortuis separat, purificat, de potentia ad actum promovet, sicque corpus mortuum rursus vegetat & vivificat, cum sua anima & spiritu unit, undè ipsorum vita & vires altius ascendant, & tandem primam & veram suam perfectionem assequuntur.

*Solutio
vera.*

Nam si corpus primùm per spiritum animâ suâ privatur, & hæc duo purificantur, & deinde iterum conjunguntur, tunc corpus antea mortuum, fit corpus regeneratum novum vivificans, quod in omni claritate resurgit, & est nive candidius, clarum, nulli corruptioni amplius obnoxium, sed immortale. animatum, cœleste, clarificatum, magnis virtutibus multiplicem fructum ferens.

*Regenera-
tionis Ph.
explicatio*

Hac de causa regeneratio nihil aliud est, quàm corruptionis separatio, incorruptionis restitutio, mortis ablatio, vitæ redintegratio, virtutum elementalium remotio, & cœlestium instauratio: & tandem malignitatis extirpatio, & bonitatis excitatio, elementorum steriliū regnantium mors & mortificatio, & virtutis immortalis atque cœlestis vita. Nam quemadmodum antea in veteri corpore naturali corruptio, mors & corpus impurum, dominationem suam exercere, animam cum spiritu oppresserunt, & virtutem ipsis abstulerunt: Ita in novo renato & per virtutem clarificato corpore imperium animæ & spiritui, in quibus vita inest, rursus traditur: Quæ duo illuminant & nobilitant corpus, & in gloria, dignitate, potentiâ & virtute, illud sibi assimilant, ut in posterum hæc tria simul regnent, & magnalia sua facta exserant & ostendant.

Regeneratio inquam est novus spiritualis & temperatus status essentialis, constans, spiritualis, animata & supercœlestis potentia, virtus immortalis, quæ veterem statum longè superat, nec naturæ subiecta est, sed super illam exaltata, adeo ut per regenerationem novæ virtutes, & nova efficacissima vita æterna introducatur: Nam corpus, quod antea segne, crassum, impurum, tenebrosus, corruptibilis, infirmum & impotens erat, animæ & spiritui per regenerationem simile fit, vivum scilicet, volatile, leve, penetrans, purum; subtile, clarum, potentiâ & virtute plenum, immortale, incorruptibile, in effectu potestatem habens imperfectum ad perfectionem adducendi & in illa conservandi.

Hinc regeneratio in tribus consistit. Et primùm quidem in corporis mortificatione, cùm illud in materiam primam resolvitur, & ipsi simile fit, hoc est, cùm vegetatur, & in ipso dormientes vires excitantur, & in actum producuntur. Et cùm per regenerationem ei anima & spiritus adimuntur. Deinde in corporis & spiritus purificatione, cùm videlicet ipsis externa impura & corruptibilia elementa subtrahuntur, & in locum eorum invisibilia abscondita, & incorruptibilia propria cœlestia elementa substituuntur. Tertiò. In conjunctione cum puro corpori sua pura anima & spiritus rursus ad illud vivificandum infunduntur, & hæc tria simul uniuntur, clarificantur, permanentia & æqualem virtutem habentia fiunt: undè Hermes in hoc dicto: Aufer ei animam, & redde ei animam, item in hisce verbis: solve & coagula, totam Philosophici operis methodum comprehendit.

Causa autem regenerationis est, quia propter horribilem Adam lapsum, terræ, id est elementari, corporali & inferiori parti mundi maledixit & corruptioni subiecit, ideoq; nec vegetabilia nec mineralia, neq; etiam animalia ad pristinum suum statum aut virtuosam naturam redire, & perditam suam perfectionem absque regeneratione recuperare possunt.

Cùm igitur regeneratio Philosophica nihil aliud sit, quàm purgatio & separatio boni à malo, anima quoque summum illud sit, cui vita inest, quam sequitur spiritus, & tandem corpus, quod respectu istorum duorum mortuum est; utiq; necessarium est, ut anima, spiritus & corpus à sua corrupta natura separentur, ut hæc tria in opere Philosophico nil nisi animæ & quintæ essentiæ fiant: Nam si animæ regeneratæ corpus quoddam qualecunque illud fuerit, adjungas (ita tamen ut hoc corpus symbolum seu convenientiam cum anima habeat, aliàs ex quolibet fieret quodlibet) tunc corpus hoc animæ obsequium præstare non verò anima corpori, ratio hæc est, quia in anima est vita, & in

*Regeneratio
non consistit
in tribus*

*De causa
Regenerationis Ph.*

anima regenerata potior & æterna vita, vetus autem corpus per se econtra mortuum est; ideo animam ut corpus sequatur, vivificetur, & anima quoque fiat necesse est, adeò ut non hoc, quod oculis conspiciatur, sed quod ex illo obtinemus, & quod per spiritum in sublimationem ducitur, & ita loquendo respectu corporis, spiritus corporalis factum est, corpus vocemus. Idem de spiritu iudicium est. Hic enim postquam regeneratus fuit, non amplius vulgaris spiritus est, sed spiritus animalis incorruptibilis factus est. In summa, totum opus Philosophicum nihil aliud est, quàm novum cœlum & novam terram facere; cœlum deorsum trahere, & terram sursum in cœlorum locum elevare & collocare & procedendi modum, quem Deus in creatione mundi observavit sequi. Nam in principio cum Deus cœlum & terram creavit, nil nisi aqua videbatur, quæ prima materia erat, in qua cœlum & terra cum toto suo exercitu & terræ tenebris circumvolutæ, abyssò comprehendebantur, terra in profundo aquarum vacua & sine virtute & vita existente. Undè fortè Democritus atomos suos, tanquam aquosum vaporem, fumum aut aquam resolutam pro principiis rerum statuere ansam sumsit. Super aquis, id est, purissimâ & supremâ parte aquæ spiritus Domini incumbibat, illam fovendo conservabat. Abyssum vero terræ & tenebras tanquam peiorem & inutilem atque mortuam partem deseruit, & virtutem luminis & vitæ in aquam attraxit, adeò ut statim ab initio per Spiritum Domini separatio in hac solutione & putrefactione facta fuerit: Ideoque Spiritus Domini solummodo aquam, superiorem videlicet & meliorem & efficacior partem fovit, & omnipotente virtute sua est complexus, inefficaci & mortuâ aquæ parte in abyssò tenebrarum relicta. Quia ergò in hac solutione omnium creaturarum unicus status & vita comprehendebatur, ideoque Spiritus Domini, omnipotentis suæ fructificationis alis meritò illam fovit, texit, corroboravit, & ad perfecti luminis vitæ suæ augmentationem maturavit. Postquam omnia in hac solutione & putrefactione ad maturitatem suam per Spiritum Domini pervenerant, & ad perfectionis vitæ statum propeierant, vera substantialis separatio sublecuta est. Dum Deus per mandatum omnipotentis verbi sui primum ab ista solutione, clarissimam, subtilissimam, virtuosissimam, purificatissimam, omnemque cristallinam claritatem & splendorem superantem aquam separavit, & illam propter incomprehensibilem eius splendorem & ineffabilem diaphanitatem Lucem vocavit: Quæ meritò prima aqua etiam vocatur, quia in omnibus creaturis, omnis substantiæ viva est scaturigo, de cuius effluvio omnia inferiora conservantur, & recreantur, unde etiam omnium cæterarum aquarum inferiorum forma & actio

*Imitatio
creationis
in opere
Ph.*

*Atom. De-
moeriti.*

*Separatio
aquantum.*

*Ex purissi-
ma aqua
Luci.*

actio est. Et primum summumque locum propè Deum nacta *Lucis pro-*
 est, per cuius influentiam cœli, stellæ, planetæ omnia elementa *prietas &*
 & inferiora corpora cum suis virtutibus & motibus conservan- *summi ef-*
 tur. Ex hac Luce aliæ separationes in diversis gradibus subsecutæ *fectus.*
 sunt, ad creationem Angelorum, animarum & inferioris mundi
 conservationem à Deo ordinatæ. Hæc Lux etiam cœlum em *Cœlū Em-*
 pyreum aut vivificum, item mundus superior vel invisibilis *pyreum.*
 appellatur: quo sine dubio Plato cum suis Idæis collimavit, quia
 in hac Luce invisibili totus mundus visibilis est comprehen-
 sus, & ab illa tanquam summa Creatura D E I regitur & con-
 servatur.

Hanc separationem altera nunc sequitur, videlicet triplex di-
 visio seu triplex differentia aquæ superioris, mediæ & inferioris,
 quæ aquæ animam, spiritum & corpus significant, & omnes tres
 spirituali incomprehensibili modo in Luce aut prima aqua sunt
 comprehensæ; Nam ex Divini Verbi mandato Lucem aut pri-
 mam aquam sua proximè cognata clarior & subtilior aqua, ex
 ordine secundum superioritatis ordinem proximum secuta est,
 donec tandem infima debilior & crassior aqua in infima regione,
 corpus scilicet mansit, quarum aquarum quælibet rursus suam
 separationem obtinuit. Superior aqua est cœlum chrySTALLINUM, *Superior*
 quod respectu Lucis pro materia habendum, in qua influentiæ *aqua cœlū*
 Lucis immortalis & vivificæ faciliè instar picturæ adumbrant, & *chrystalli-*
 se tanquam in formam inprimunt, aded ut superior aqua ista *num.*
 typus & quasi exemplar impressum, Lucis seu aquæ primæ igneæ
 sit, in quo typo omnium creaturarum animæ, (tanquam Lucis,
 post Angelos, altera generatio) illarumque vita & virtutes se
 ostendunt, aded ut multiplices animarum impressiones similiter
 in illo existentes subsequantur, & hinc bono jure cœlum anima-
 rum vocari possit, quoniam hæc superior aqua viva omnium
 animarum scaturigo est, quæ cum suis donis & gradibus diversi-
 modè distributæ sunt, ut tanquam spiritualis viva & invisibilis
 aqua in inferiora corpora elementalia influant. Hinc est, quod
 cœli in lingua Hebraica ignea aqua ab Isch & Majim vel Scha-
 maijm vocantur.

Media aqua per separationem in cœlos visibiles, videlicet *Media a-*
 in orbes Planetarum, in Firmamentum seu primum mobile di- *qua Orbes*
 visa fuit, ex quorum singulo postea demum ipsorum essentia, *syderum.*
 id est, septem Planetæ cum aliis innumeris syderibus iterum ex-
 tracti & separati, & rursus in orbes inserti fuerunt, prout quosdam
 cum propriis suis motibus, orbibus suis obstrictos & unitos esse
 constat. Hæc media aqua, aut syderum orbes, cum suis stellis
 mediocris sunt naturæ, proprietatem animæ & spiritus habent-
 es, secundum spiritus in ipsis latentis naturam. Hinc est, quod

*Ordo in-
fluentia-
rum.*

superiores & inferiores aquæ se separant Genes. i. tanquam per medium à Deo interpositum, ut per illud Lux & superior aqua cum inferiori aqua corporali se unire possit, quia absque hoc medio anima sine spiritu nunquam cum corpore convenire potest. Hinc inquam est, quod Lucis & superioris aquæ impressiones prius in medias aquas se insinuant, quæ corporalis & spiritalis naturæ sunt, in quibus corpus spirituale quasi suffocatur, quod tandem pro ratione suæ naturæ & proprietatis, in inferiorem aquam influit, & sibi corpus adæquatum & simile appropriat, unde spiritus, aqua invisibilis sunt, in aqua visibili absconditi similiter anima quoque est incomprehensibilis aqua ignea in spiritu, in aqua scilicet invisibili comprehensa.

*Inferior a-
qua sunt 4
Elementa.*

Inferior aqua est corporalis, in quatuor elementa, & rursus quælibet harum aquarum in vegetabilia & animalia sua distributa. Ignis respectu Lucis tantum est aqua; terra pura in solutione quoque stetit, & aqua fuit, nunc verò est aqua coagulata; unde ante lapsum Adami clara diaphana lucida, immaculata, virtute, vita & animabus plena fuit, & adhuc post corruptionem suam, in se corporealem puram virtuosam continet aquam absconditam, quamvis exterius nihil aliud quàm impura & tenebrosa aqua coagulata esse videatur. Nam post lapsum aquæ inferiores, in quas virtutes superiores immortales se immerferunt, & in illis quasi suffocatæ & captivæ sunt, maledictioni & corruptioni obnoxiiæ factæ fuerunt, & morti in vendicationem cesserunt. Quicumque igitur hoc, id est, immortale à mortali & corruptibili legitimè separare, & incorruptibile in antiquum suum statum reducere potest, is Deum in creatione mundi imitatur, & ad optatum statum venit.

*Cōsequen-
tia ex su-
pra dictis
pro opere
ph.*

1. Ex his prædictis primò exsurgunt triplices formæ & materiæ, triplices actiones & passionēs, triplices animæ & spiritus & corpora triplicia, item triplicia media Superioris, Medii & inferioris, & per consequens triplices separationes & Influentiæ.

2. Deinde quoque sequitur, Talem unionem per separationem puri ab impuro fieri oportere, postquam materiæ & formæ superfluæ, & impura elementa ab interiori sua essentia soluta & ablata fuerunt.

3. Tertiò, Quod, quia terra etiam in solutione stetit, illa terra sola quæri, abyssus verò tenebrarum, id est, terra damnata relinqui, viva autem terra sola cum spiritali sua aqua debeat purgari.

4. Quod suprema & purissima absque mediorum interven-
tu, cum infimis & impurissimis se unire nequeant.

5. Quod

5. Quod, quia optima & maxima pars aquarum spiritualis est, & se in altum evexit, nostræ aquæ artificiales, etiam volatiles & spirituales fieri debeant, quod facile fieri potest, quia æternus Deus principium & primam mundi materiam in aqua collocavit, & postea demum omnes puriores creaturas secundum ordinem ipsarum præ manu sumsit. Nam in principio nulla creatura impura erat, quia apud Deum omnes bonæ erant, hoc est, pulchræ, amabiles, claræ, puræ, utiles, viribus, virtute & fertilitate plenæ, quæ omnes cognationem mutuam, influentiam & effluvium habebant & adhuc habent, undè etiam facile in se invicem transmutari queunt.

Hac de causa Spiritus Sanctus omnes creaturas, aquam vocat, quæ etiam in fundamento tantum aqua sunt, undè etiam omnia corpora mixta tantò facilius tractari, resolvi, purificari, uniri & in suum statum primum reduci possunt, aliàs enim sine aqua nihil purificari, & in primum suum statum perfectionis promoveri potest,

Quia verò hîc de multiplici aqua sermo est, consequens est, quod in nostro opere vera aqua intelligi, & usus eius nobis cognitus esse debeat. Hanc Spiritus Sancti regulam & ordinem, Philosophus in opere suo philosophico imitari, & quodlibet corpus in suam veram solutionem redigere, hoc est, in suam aquam, ex qua ortum habuit, convertere debet. Hîc tamen cautione opus, quod scilicet illam aquam non oportet esse aquam aliquam elementalem aut corruptibilem, sed mediam, fertilem, incorruptibilem, & talem, quam Spiritus regat, qui in substantia, vita & virtute sua communionem habeat cum superiori & inferiori mundo, id est, qui æquè de luce & superiori aqua atq; de inferioribus elementaribus aquis participet, & utriusque naturâ & proprietate instar sequestris sit dotatus, qui utrique parti faveat, & cui pro cuiuslibet natura, cum utroq; benè conveniat, & utriusque statum in se recipere possit.

*Aqua Pb.
qualitates*

Secundò, quemadmodum ista Macrocosmica solutio aliquandiu duravit, & à Spiritu Domini incubante ad maturitatem perducta fuit, ut conveniens separatio subsequeretur: Ita quoque Philosophicam solutionem in putrefactionem poni, & per suum calidum & humidum spiritum regi & corrumpi oportet, ut corpus per suum intus & extus incubantem spiritum spirituale fiat, sicque corpus, anima & spiritus se rectè ab invicem separare queant.

*Solutio Phil.
sophica.*

Tertiò. Sicuti omnipotens Deus post maturationem aquarum, separationem inivit, & aquas in quatuor partes divisit, in Lucem, superiorem, mediam & inferiorem aquam, in quibus totus superior & inferior mundus, in quatuor partibus est com-

*Superior
& inferior
mundus.*

prehendi-

prehensus, & fundatus, ex quibus omne, quod vita fruitur, tanquam ex scaturigine oritur : Ita Philosophum quæque totum opus suum in quatuor partes, tanquam artificialis ædificii sui quatuor columnas dividere oportet, in Lucem, superiorem, mediam & inferiorem aquam.

Lux.

Aqua superior.

Lux est forma, status vivus & efficax virtus & animæ igneus splendor, aut supercœlestis incomprehensibilis ignis. Superior aqua autem est corpus aëreum animæ, cuiusque sedes & domicilium, aut insensibilis aër, per quorum conjunctionem & unionem & influentiam, lucida, clara, cristallina & supercœlestis essentia hoc est anima fit & existit.

Aqua media.

Media aqua est forma respectu inferioris, sed materia respectu superioris, quæ spiritus est, & corpus animæ : sed viva virtus, forma & essentia inferioris aquæ corporalis, per quam formam corporalis aqua inferior vincitur, & in spiritualitatem redigitur, qua ratione spiritus, viva aqua, & vera aqua vitæ est, in quam suprema Lux cum sua aqua cristallina se insinuat, qua mediante consequenter corpus, hoc est, inferior aqua illuminatur & clarificatur, & vita sua antea oppressa, & quasi mortua, jam demùm potenter suscitatur, & plenariâ virtute & gloriâ coronatur & clarificatur.

Aqua inferior.

Inferior aqua est corpus & vera materia, in quam omnes virtutes superiores pro ratione suæ mensuræ se conferunt. Unde centrum est, ad quod forma respicit, quodque forma desiderat, in quod effluvia invisibilia omnium superiorum aquarum, sicut in stagnum quodam aquarum, se infundunt, in quo etiam permanentia & fixa fiunt & manent.

Maledictionis iniquitamentum.

Quoniam autem inferiores aquæ Elementares propter primum peccatum ab Adamo commissum, priorem statum suum derelinquere coactæ fuerunt, & ex summa puritate in extremam impuritatem inciderunt, ideoque etiam simul omnia inferiora mixta cum suis animabus & spiritibus cooperta, & medullatenus ex impuritatis maledictione maculata manserunt. Jam si hoc tibi curæ est, qua ratione hæ tres partes, anima, spiritus & corpus à sua impuritate liberari & in pristinum suum statum purum & virtuosum redintegrari queant, summè necessarium erit, ut à se invicem dividantur, & aliquoties separentur, & à sua impuritate liberentur, deindè quælibet illarum pars in suam integritatem perducatur & tandem uniantur, & primo suo statui assimilentur, imò in meliorem statum, quàm erant prius, constituentur, quod sanctus Moses paradysum colere & custodire vocat.

Purgatio aquarum inferiorum.

Hiscæ circumstantiis administratis, eiusmodi corpus centenos imò millenos fructus adfert, quia cœleste, spirituale & animabus plenum est, & nihil aliud extractum virtutum Lucis, & omnium suarum diversarum aquarum, imò omnium virtutum abyssus. Est inquam corpus, quod innumeram, pulcherrimam & præstantissimam sobolem parit, semper fœtu gravidum manet, & omni momento ad pariendum est præclive, quia superius & inferius semen pro innumera multiplicatione præstanda accepit, ideoque non ad accipiendum, sed ad dandum inclinatur, & in ipso cœlum & terra una res facta sunt.

Hæc ratione Lapis Philosophorum summa & compendium est omnium eorum, quæ in cœlo & in terra sunt. Diameter non est, qui cœlum & terram separet, sed perfectum mundi compendium & stagnum sine fundo, in quod superior & inferior vita per suos canales & influentias infudit. Est Microcosmus regeneratus & medium centrum, quod inter superius & inferius confedit, & utriusque virtutes, tanquam Philosophicus Magnes ad se attraxit, & illorum essentiarum perfectionem, ad aliorum corporum illuminationem & clarificationem in se recepit. Finaliter quoque est conjugii inter maritum cœlestem & uxorem terrenam vineulum conjugale, qui conjuges

hoc indissolubili vinculo uniti innumera

prole sunt ditati.

Amen.

SOLI DEO GLORIA.

AD.

ADMONITIO.

Instructio & probatio contra omnes cos, qui

Aurum potabile extra processum & tincturam

Lapis Philosophici universalis brevi temporis spatio

præparare sibi & aliis falsò persuadent

& sibi proponunt.

Per Sophiae laboris studiosum, in Filiorum

Doctrinae gratiam breviter

descripta.

PRÆFATIO

ad Lectorem.

*V*m res ipsa loquatur, quod in ultima huius mundi senecta & calamitosis difficillimis temporibus, ab hoste veritatis strenuè & ardentè per suorum organorum odium invidiam, opprobria & contemptum, Spagyrica artis & Philosophiæ adepta verissima universalis Medicinæ Donum Divinum pretiosissimum supprimatur: Et quod in hac Medicina sola magnum illud compositum, sphaerarum superiorum & inferiorum scilicet virtutes & potestates reperiantur, illaque omnium elementorum diversa qualitates sub unario numero Cabalistico in se comprehendat, & in omnium morborum medela præ omnibus aliis remediis ad laudem & gloriam Dei Creatoris sui victoriam obtineat, ex qua medicina, verum, purum, pretiosum & verissimum Aurum potabile purpuratum, nova regenerationis essentia, à veteribus Ambrosia & Nectar vocata, originem trahat; Meorum partium esse duxi in gratiam veræ Medicinæ Candidatorum, & commodum patriæ nostræ celeberrimæ, in qua olim adepta Philosophia, quæ natura secreta investigantur florebat, & nunc per

per divinarum & humanarum rerū scrutatores ex profundo abyssi & imo Philosophia adyto, denuō eruitur, aliquid vindiciarum in lucem proferre, ut abusus & magna differentia inter aurum potabile vulgare, & aurum Philosophicum regeneratum fundamentaliter & fideliter, quantum quidem ex abditis naturæ mysteriis patefacere licet, benè intelligatur & agnoscatur: ad gloria & laudis Divinæ amplificationem, & ad modernorum & futurorum veritatis amatorum utilitatem, & Christianam illorum admonitionem, ut studia & labores suos eò dirigant, ut intra Naturæ terminos se contineant, in illis se exerceant & proficiant, extra quos nullus bonus successus sperandus, nec naturæ secreta inveniendi, & finem optatum assequendi est possibilitas. Hanc admonitionem inprimis sibi commendatam habeant illi, qui vanā & sinistra persuasione, & ignorantia ex chartaceis receptis, ipsisque ambiguis deceptionibus idiotarum hanc summam naturæ essentiam fabricari student. Vale.

CAPUT PRIMUM.

De Auri Electione.

EX Philosophia adepta & naturæ thesauro triplicis generis aurum in rerum natura esse constat. Primum Astrale. Alterum elementale. Tertium Metallicum. Celeberrimus Paracelsus in suo libello vexationis in hac quoque est sententia, inquit: Triplex esse aurum. Firmamenti, elementorum & metallorum, Aureum vellus, inquit: Triplicem esse substantiam auri. Simplicem, Compositam & Decompositam, cui sententiæ alii quoque subscribunt.

Aurū triplex.

Cum autem nemo inter omnes specificam mentionem faciat, quodnam ex prædictis optimum & maximè idoneum sit, ut ex illo aurum potabile medicorum præparetur. Hic scrupulus priusquam ad plus ultra procedamus, ut è via tollatur, sciendum est, quod si præparationis processum in hac re aggredi volumus, prius omnem operam impendere debemus, ut discamus, sub qua materia & forma aurum in sua metallica natura sit sumendum, priusquam medicinale & potabile illud reddere volumus. Cum ergo per experientiam omnium Philosophorum testimonium constet, nullum potabile medicamentum ex auro fieri posse, nisi

corpus

corpus in primam materiam reducatur, & spirituale fiat: Hæc autem reductio fieri nequeat, nisi prima principia auri perfectè in tali operatione præsto sint. (Nam ubi hæc defunt, cætera omnia falsa & imperfecta sunt, unde Petrus Bonus ait: Ubi deficiunt vera principia, necessariò deficit progressus & generatio eorum, quæ debent oriri à principiis veris.) Ideoque ad talem effectum nulla alia media adferri possunt, quam Philosophicus Mercurius & sulphur embrionatum, & Philosophus in hisce per cheiragogiam benè expertus, qui illa benè possit extrahere, & per cribrum philosophicum rectè purgare, purum ab impuro separare, cui hæc experienciâ, quæ scientiæ mater est, instructo, tunc oculi aperientur, eiusque obscuritatis & ignorantiae velum, in lucem & intellectus claritatem, oculatâ fide transmutabitur,

*Cribrū phi-
sophicum.*

Per hoc medium à paucis prædecessoribus revelatum aperi ingenii artista & sophiæ laboris studiosus divinâ opitulante gratiâ, iudicium & infallibilem notitiam habebit, quodnam aurum ex supradictis tribus ad auri potabilis præparationem ipsi conveniat, & utilissimum sit, & sic in naturæ terminis manebit, & se in illis exercebit, & felicem successum ad maiora naturæ arcana obtinenda læto animo assequetur.

C A P. II.

De Operis continuatione.

INvento itaque vero subjecto, vel auri potabilis radicibus veris, quæ ex præcedenti discursu facile cognosci, & te certum reddere possunt, quod ad auri potabilis præparationem & solutionem, non corpus sed primum Ens auri, (quod verum illud medicinale Elementum Ignis omnia vincentis & penetrantis continet) adhiberi debeat, ut primordiales essentiæ & virtutis Solis cum colore & odore in operatione se ostendant & exhibeantur, tunc artista læto animo ulterius progredi, & solutioni philosophicæ in nomine Domini operam dare potest, spe certâ fretus, se laborum & expensarum suarum fructu millecuplo ditatum iri. Quem fraternè admonitum volumus, ne ab hoc Christiano & laudabili proposito, ad Dei gloriam & miserorum solatium suscepto, ob impedimentum aut in prima instantia commissum errorem quendam se deterreri patiatur, sed ut assiduis precibus & labore constanti inceptum opus persequatur, & divini Platonis monitis det locum, qui dicit, quod in minimis rebus divinum sit implorandum auxilium, & multò plus in summis & preciosissimis rerum arcanis.

CAPUT III.

De necessitate vera solutionis.

Non immeritò apud Philosophos Solutio auri pro summo artis Spagiricæ arcano habetur, quia in Sophia arte nihil difficilius, quam fixum cum volatili in solutionem & sublimationem proportionaliter redigere; quod nullus hominum unquam ex studio vel lectione Philothophorum per se solum assequetur, nisi operatione manuali propria, & oculata multiplicis experientiae fide ipse invenerit. Ut autem solvens seu clavis Philosophica potentialis, officium suum cum fructu præstet, agens item & patiens in suo penetrante & tingente spiritu aurifico in fluxilem & potabilem naturam se convertat, inevitabiliter necessarium est, ut quatuor elementorum portæ unanimiter referrentur, & absconditas suas qualitates, per Philothophicæ terræ destructionem, in virginea virtute de se præbeant. In hac Solutione universali hoc agendum, ut per convenientem ignis gradum, solvens & solutum posthac tam in sua spiritualitate & essentia quam in sua corporalitate & substantia, unum individuum fiat & maneat.

Charissimi artistæ ex singulari affectione una vice simpliciter purè & per se vobis aliquid indicavi, quod si in timore Domini benè consideraveritis, in hoc brevi discursu ampliorem mysteriorum Philosophicorum explicationem quam in pluribus aliis libris traditur, percipietis.

Hæc solutionis operatio brevi tempore fieri potest, ab eo qui veram ejus methodum callet. Quantum autem ad eorum processum qui particularia venantur, attinet, auri solutionis nullus est usus, qui vel chymico vel medico in sua facultate proficius esse queat. Quamvis enim apud Philosophos mentio fiat quod auri solutio per corrosivum fieri debeat, sine quo nullus effectus sit sperandus, hæc tamen solutio non de auro metallico est accipienda. Ratio hæc est. Quia impossibile est per corrosivum de auro disponere, vel illud per volatilitatem in primam materiam reducere, ut Mercurium, sulphur & sal suum separatim de se præbeat. Natura enim in compositione corporis ejus omnem operam præstitit, hoc est, quatuor elementa pura in debito pondere & mensura ita colligavit ut nullo corrosivo destrui vel igne cremari possit, quod fusor in aurifodina, & monetarius auri examinador non ignorat. Nam si aurum per artem vulgarem vel additionem hanc vel illam resolvi, & in suum primum esse reduci de novo etiam regenerari posset, sicque non amplius fixum sed inconstans foret, nec examinis specimen propter volatilitatem suam, sustinere posset.

*De corrosivo
Vo Ph.*

Mercurius in metallorum generatione summum locum obtinet, undè naturam summas vires suas intendere oportet, priusquam illum longissimi temporis & annorum spacio ex volatilitate sua ad fixationem adducat. Postquam autem superatus & in ultimam materiam reductus fuit, id est, ex minerali in metallicum statum est ingressus, nunquam amplius retrogredi & in spiritua-lem vel simplicem pristinam suam naturam redire potest, quem-
Simile de
butyro &
caseo.
Pertinetu-
ram ad al-
bum soler-
tur aurū.
 admodum butyrum & caseus nulla ratione amplius in lac & cre- morem converti possunt. Nam in compositione alicujus metalli, Mercurius cum sulphure & sale suo adedò in essentia ejus permixtus est ut metallum in suo statu permanere oporteat, nec medico vel artistæ ullo modo usui esse queat. Per solam autem tincturam ad album præparatam, aurum omnem metallicam suam naturam melius exuere, resolveri, augmentari & ad usum medicinalem reduci potest. In qua reductione omnem metallicam suam substantiam adedò perdit, ut postquam semel in prædicta tinctura solutum fuerit, in nullo examine amplius resurgat, nec ad metallicam suam naturam redeat.

Multum igitur in eo situm est, ut quis philosophicum corrosivum, ejus officium & operationem & quod plus est, ex qua re parari debeat, probè sciat. Qua in parte genuinis artistis bonum officium præstare possem, si veram semitam, qua introitus ad naturæ thesaurum ipsis patet, monstrarem. Sed mundi ingratitudo, & Philosophorum strenuum mandatum hoc vetant, ne hac occasione tantæ & tam præciosæ margaritæ indigni quoque participes fiant. Nihilominus tamen Candidatis qui ex naturæ instinctu hæc arcana ad Dei gloriam & laudem investigant singularem de hac re instructionem, quæ apud alios authores non tam clarè & fundamentaliter per se extat, communicabo.

CAPUT IV.

De materia seu Aqua solvente.

De mate-
ria corrosi-
vi Ph.
Tritici
Granum.

Quia in præcedentibus mentio facta fuit materiæ cum qua Philosophica solutio factu possibilis est, aliquanto prolixius nunc de materia agemus ex qua hoc corrosivum debet præparari, in qua hodierno die multi errant.

Naturali usu & experientia comprobatum est tritici granum in sua generativa & multiplicativa essentia nullo modo resolveri, nisi in externo terræ humido nativo ex quo natum fuit. In quod si projicitur, corpus ejus per putrefactionem subsequentem solvitur, ejusque humidum intrinsecum cum sopitis multiplicatio- nis viribus ad generationem excitatur & in actum producitur.

Unde facile colligi potest, quamlibet rem libenter cum illa uniri,

uniri, ejusque consortio gaudere, quæ cum sua natura seu qualitate aliquam habet affinitatem, dum granum, sua sponte semetipsum claudit & recludit, & internam sui anatomen patitur: Et omnes suos flores colores & odores virtutes & essentias in semetipso & non in alio exhibet. Quo exemplo seu parabola in hac auri potabilis solutione admonemur, nullam vegetabilium speciem cum mineralibus, nec mineralium speciem aliquam cum vegetabilibus resolvi posse, sed metalla & mineralia, immediate iterum per metallicas & minerales species sui generis frangi & dissolvi oportere. Multi per multos annos in hoc Labyrintho fuerunt, quia nullam humidi radicalis scientiam habuerunt, sine quo mysteria arcana obtinere, aut diaphanam auri quintam essentiam extrahere, aut ullum medicinale remedium adipisci est impossibile. Simile enim simili suo gaudet. Hic igitur Philosophorum rationes & testimonia approbata apud vos locum habere debent, cum ajunt nullum corrosivum aut aquam metallicas species dissolvere, præter illam quæ cum materia & forma, in specie & forma secundum externam & internam suam essentiam in omni examine permanens est.

*Sola aqua
permanens
solvit aurum.*

Lullius hoc in suo Testamento confirmat, cum fol. 95. ait. Quod omne metallum dissolutum indiget necessario hospitio, quod sit de propria sua materia, in quo se habet nasci & multiplicari. Rupeicissa ait: Quod nulla aqua vera reductione metalla dissolvit, nisi illa, quæ in congelationibus permanet. Albertus quoque hujus rei meminit cap. 8. sui tractatus. Quod ante omnia laborandum sit ut conficiantur aquæ quæ habeant in se diversas elementorum qualitates in virtute per quas excitent & coagulent id quod transmutare volunt, & quæ ipsa metalla soluta possint congelari.

Testimonium

Augurellus lib. 1. inquit Solvite aurum in sua propria aqua, cum hac enim aqua veteres olim navem in portum duxerunt. Cabalista quidam Philosophus ait. Unicam tantum rem in toto mundo esse quæ dissolvat aurum. Paracelsus item, de vita longa, de Elixire. Resolve aurum una cum substantia, auri corrosivo, & id tantisper dum fiat idem cum corrosivo.

Alij scribunt singularem quandam humiditatem per manua-
lem operationem in mineralibus esse quærendam, quæ aurum sine omni vi solvat. Walburg. Augurellus. Isaacus Hollandus, & alij plures volunt, nullam tincturam Solis permanentem, nec aurum potabile parari posse absque spiritu vini. Hæc aqua solvens à diversis authoribus, diversa nomina accepit; quæ sunt Aqua Mercurialis, Lunar. Spiritus Mercurij. Aqua mineralis, Aqua fortis, Aqua vitrioli, Aqua regis, Acetum Philosophorum, Mercurius mineralis. Sal vegetabile. Spiritus vini.

*Varia nomina
aqua
que solvens*

Hæc nomennum diversorum varietas, artistas & veritatis studiosos turbare non debet,

Jam quia in hujus quarti capitis principio vobis promisi, me aliquid dicturum, (quod vix tamen me decet) ex quam materia hoc corrosivum seu aqua solvens sit præparanda, fideliter vobis hoc aperio, quod juxta auri scaturiginem debeat hauriri, nam ubi illa scaturigo se manifestat, ibi aqua ista ut plurimum non procul dissita est. Hanc igitur notitiam commendatam vobis habete, & certi estote, vos apud paucissimos auctores similem descriptionem esse reperturos, per quam janua vobis aperitur, quo minus tot anni in Alchymistico inextricabili labyrintho ut mihi & alijs contigit, vobis sint consumendi.

Hanc auri scaturiginem eique cognatas, non est quod in India quærat, nam clementissimus Deus Germaniam nostram aurifodinis & auri mineris abunde instruxit, ut in illa, omnia ad hanc rem necessaria sitis inventuri. Interim hoc advertite & videte ut virga mineralis naturæ, naturaliter & artificialiter indicio sit; hac enim ratione metallici & elementalis auri minerarum vestigia & indicia quæ vos non fallent deprehenditis. Astrale aurum quod attinet cujus supra meminimus illud supra nos est, quod artistæ operationi non convenit.

*Aurum
Astrale.*

Hactenus breviter instructionem, qua via & medio ad cognitionem veræ præparationis Philosophici auri potabilis veri sit pevenendum vobis explicavi, & simplicissimam veritatem ex occultis authorum scriptis & obscuris ænigmatibus erutam, ad vitandum frustraneos sumptus, egeno proximo subsidium præstandum & Dei gloriam cum gratiarum actione celebrandum sincere proposui.

Nam veterum spagiricorum, & nunquam satis laudatæ artis chymicæ honos & veritas, non solum ex variorum authorum scriptis defenditur & confirmatur sed potius per experientiam, ex quatuor elementorum æratio ortam, in quo Quintum esse & Generalissimi Archeus Generalis imperium habet stabilitur. Hac ratione in notitiam ejus pervenitur, & Philosophia adepta, laborilque sophia alchymica de novo restauratur, & artis scientia (quamvis omnes libri sicuti Cæsaris Diocletiani tempore in Ætæro factum, cõbusti essent) per Dei gratiam in æternum incom-
mutabilis manet, & ex se novos libros & novos Philosophos generat: Sapientissimus enim Deus, à quo omnis donatio bona & ordine bonum perfectum, hujus scientiæ primus est Author, qui illam in suis primis principiis creavit, & præparationis practicam docuit & ordinavit: Hic Doctor, & hæc schola nulla potestate vincenda nec subjuganda in æternum manent, cujus sanctæ majestati sit laus & honor in omnem æternitatem. Amen.

CAPUT V.

*De corrosivo Ph. in dulcedinem convertendo
per Rectificationem.*

EX discursu præcedente veritatis studiosus facile animadvertere aurum potabile, extra processum præparationis materiæ seu solventis universalis impossibile, & hujus corrosivi usum ejusque applicationem, artem videlicet ad Tincturæ universalis compositionem summè necessariam esse, quia summi Philosophi in genere dicunt, incredibile atque impossibile esse, quintam auri essentiam ex Sole extrahere absque corrosivo, quia aurum absque corrosivo vinci nequit, de quo Paracelsus in Archidoxis ulteriorem facit mentionem, & in libro de vita longa, corrosivum ipso auro per se considerato præstantius esse, dicere audet.

Qua ratione autem hoc corrosivum, in hac auri potabilis operatione, in summam dulcedinem sine omni, solventis à soluto, separatione convertatur, ut aurum fluxile & potabile fiat, jubet hic Plato quiescere, quamvis autem in præcedenti instructione de veri auri potabilis possessione acquirenda plus quam ex lege Philosophorum debeam, referaverim, in gratiam tamen piorum artificum naturalium, qui perditionis poculum nondum delibarent, aliquid notatu dignum adhuc addam. Quod videlicet arti-
stæ in operatione chymica exercitato hoc curæ esse debet, qua ratione fortissimam arcem quatuor elementorum essentiam, *Arx 4. Elementorum* cum Gubernatore inhabitante, obsidione cingere, oppugnare, *elementorum essentia* expugnare & Gubernatorem captivum ducere possit, quod vix *expugnanda.* ac ne vix quidem in quarta aut quinta oppugnatione succedat.

Hujus pugnæ & triumphi desiderandi heros fidei clypeo, ense spiritus, & salutis galea instructus esse debet, quia hostis veritatis per suos complices hoc omni conatu agit, ne ex millenis quidem unus victor evadat, & suæ intentionis fructu potiatur. Sed vos *Oppugnationes. 7.* imperterriti & animosi ad sextam, septimam, decimamque oppugnationem accingite, & intrepide, fortiter, & animose *Vel 10.* tam diu pugnate, donec Dux septem Planetarum, illorūque essentia, per ascensum & descensum scalarum, atque frequentem exitum & introitum fatigentur, & tandem manus dare cogantur. Hoc si feceritis non solum in victoria, multorum astrorum arcem cum suo Duce incorporato in deditionem accipietis, verum etiam optimam & pulcherrimam totius Provinciæ civitatem, in suæ Diaphanitatis splendore & divitiis capietis & possidebitis. Hæc vera spolia sunt quæ ab Elementis regeneratis mediante ista rectificatione & purgatione omnibus legitimis doctrinæ

filiis in gratam & opimam remunerationem conferuntur. Pro qua Domino Dominorum, & Regi Regum, cœli & terræ creatori, laus honor gloria & æterna gratia est persolvenda per cuius benedictionem tam fortis & periculosa pugna triumphus obtinetur.

Hic discursus Germanicus simplex & verus & hujus Parabolæ stylus vobis displicere non debet, nō enim sum spinosus sophista nec ex virorum summè doctorum grege. Descriptio mea intricatis & obscuris sermonibus qui nihil ad rem faciunt non est ornata. Veritas enim simplex est nec velo opus habet. Si nucleum, & Philosophiæ adeptæ Centrum, cum vero auro potabili ejusque processu, hic non discitis, ætū erit de vobis. Nam in hoc tractatulo verbi divini dictū per Angelum Esdræ 8. cap. prolātū, verificatur, & auri tam Elementalī quā metallici generatio & ortus demonstratur. In hoc nucleo verum auri potabilis vestri subiectum invenietis, in quo secundum Paracellsum erit acquiescendum, qui in chirurgiæ libro 4. inquit. In hac re nihil aliud credendum quā quod à prima materia nobis demonstratur. Et Geber, Quod aurum potabile fieri non potest nisi per naturam igneam ipsius quintæ essentiæ.

Nemo autem sibi persuadeat, se secundum brevem hanc processus descriptionem perfuntoriè aurum potabile facturum, ut particularia molientes & alii sibi imaginantur: Temporis enim otium hic requiritur, priusquā corporum principia & spirituum proprietates benè perficiantur, quas res magna cum patientia & prudentia, ex intrinseco occulto multa oppugnatione & certamine eruere oportet.

Principia & proprietates istas quamvis perfectiūs & meliūs ex primo Ente quā ex suo metallo desumere possibile sit, tamen multam administrationem manualement requirunt, per quam tractari volunt, ne virtus generativa illorum principiorum, per incongruum ignis gradum interrumpatur & repellatur.

Hinc dictorum Paracelsi & aliorum, veritas emergit, quod ex Medico Philosophus nascitur & non è contra: Nam studium in hac facultate chymica absque labore & experientia Philosophiam per se solam, claudicare facit; manualis enim operationis experientia imaginationem facit ad altiora perveniendi, ingeniosiore quā Philosophia per se considerata, quæ non nisi literis & scriptis incumbit, cum hæc, præctica scilicet Philosophia, oculata fide, naturæ mysteria factis & operibus indicet. Undè fit ut sæpè per multos annos Artista subsistere, & suum plus ultra suæ intentionis contra suam voluntatem differre cogatur, propter summam tam artificiosè graduati ignis in inveniendō difficultatem. Si hæc in parte natura mensuram seu gradum obser-

vare

*Patientia
in opere
Ph.*

*Opus Ph.
meliūs fit
ex primo
Ente quā
ex metallo*

*Ex Medico
fit Philosophus.*

varare posset, ut expeſto doctrinæ filio facere, eſt poſſibile, quam præſtantes effectus ipſam ex principiis ſuis producturam arbitraris? Sed quia ob tres cauſas præſtare nequit, quod Phyſicus auxiliante Deo cum illis efficit, meritò Ubi natura deſinit ibi Artiſtam incipere dicimus. Nam natura principia ſua quidem inchoat, ſed illa, cum imperfectione & cruditate artiſtæ tradit, quia ad altiore gradum evehere neſcit: Ratio prima hæc eſt. Quia gradus ignis quoad diminutionem & auctiorem ejus obſervare non poteſt, altera eſt, quod purum ab impuro ſeparare nequit. Tertia eſt, quia instrumentis ſeu vaſis in quibus præparatio eſſentialis fieri debet caret. Hinc eſt quod principia naturæ, arte & ſcientia, cum majore principiorum utilitate & virtute ex metallica ſubſtantia in eſſentias medicinales transferri poſſunt, quod naturæ eſt denegatum. Viciffim ars ex principiis naturalibus mineralia & metalla facere nequit, quod naturæ eſt poſſibile.

Cur ubi natura deſinit ibi ars incipiat.

Finaliter hæc omnia in gratiam ingenuorum artiſtarum qui ex amore proximi ad Dei honorem & gloriam myſteria & arcana naturæ investigant, ſcripta eſſe dicimus, ut quilibet veræ medicinæ ſtudioſus hunc ſcopum habeat, quo pro fideli vocationis ſuæ adminiſtratione medicamentum & medelas ſuas ex ipſiſſimis naturæ fontibus puris à benigniſſimo Deo in id creatis & ordinatis hauriat, ut ſupra quoque dictum fuit.

Philopluti quidem ſeu divitiis inhiantes ante hac & in hodiernum uſque diem hoc Divinum donum in proprium ſuum commodum convertere volentes, ſemetipſos & hoc donum ſimul in magnum contemptum & vilitatem conjecerunt, in impoſturam & fraudem, quod prima fronte invenire non poſſent, illud convertendo. Sed miſericors Deus qui ipſa veritas eſt, piis & auxilio egentibus artiſtis qui omnem operam & oleum adhibuerunt & ſimplicem veterem veritatem diu indagaverunt, tandem aliquando ſuccurret, ut veritatis à mendacio divortium fiat, lux ex tenebris ad ſui ſancti nominis gloriam luceat, & verum à falſo verè diſcernatur. Quod ſummè optandum, ut hæc medicina Univerſalis æquè in uſu eſſet atque medicinæ minores. Et in id Deus ſi voluntas ſua eſſet propter hujus temporis ſumnam neceſſitatem exorandus: multiplices enim Solis Ecclypſes ex interpretatione magica ſtrenuas peſtes advehere dicuntur, quas de annis in annos propter peccata noſtra frequentiores eſſe futuras, eſt timendum. Hæc cauſa eſt eur medicina ſolaris vel quinta eſſentia Solaris à prædeceſſoribus tam ſtrenuè & tam ſerò fuerit investigata, in magno honore habita & tanti æſtimata, quia præ omnibus aliis eſſentiis, primæ perfectiſſimæ eſſentiæ & unario numero cabaliſtico cognatione proxima eſt. Hinc prima Philoſophia ab antiquiſſimis & graviſſimis viris ſapientia dicta, quod per eam ad

Philopluti ſunt cauſa contemptus artis.

Medicina Solaris.

altissimam rerum incorporearum & spiritualium cognitionem ascenditur, in qua & intellectus universas & robustissimas suas vires consumit. *Quicunque ergo Cahos illud Metaphysicum ex tenebrosa sua potentia ad actum potest ducere luminosum, hunc felicissimum intellectus sui finem obtinuisse ferunt. Quantis verò mundi fluctibus & difficultatibus quassatur mens & intellectus humanus in his ingeniosis actionibus, antequam Platoniam illam ideam ex obscuro elicere & excitare possit, ipsa experientia & usus docet.*

Hanc veterum Philosophiam in hunc finem hîc inferere volui, ut qui huius auri potabilis processum instituere satagit, illam prius benè contempletur, & sciat non esse vulgaris laboris opus, sicuti quidam citò se illud præparare posse temere affirmare audent; nam ut quatuor elementa hanc operam nobis in manus porrigant necesse est, & cum elementa generari videantur, ulterius inquirendum & considerandum est, unde illa generentur, & in quo subiecta illa constanter sub una forma & specie sint conservanda. Hinc doctissimus quidam author duas operationes in se continere scribit. Quarum prima est specierum ex quibus paratur præparatio. Altera est Conservatio illarum per salem astralem quod pallum seu vestem honoris custodit, & cum amoris vinculo unit, ut liquidum & potabile fiat, & ad alios usus adhiberi queat.

Sic itaque breviter copiosam instructionem vobis suppeditavi, quid aurum potabile seu potabilitas ejus in se contineat, & unde ortum suum ducat, non secundum ignorantum opinionem, qui semetipsos & alios decipiunt, & se aurum metallicum potabile & medicinale facere posse, affirmare audent, cum tamen nihil sciant & processus Philosophici & administrationis sophiæ laboris prorsus expertes sint, & ignorent in quo naturæ statu & fundamento auri substantia prius debeat esse constituta quàm ad potabilitatem se reduci patiatur, ne in solutione in Mercurio, sulphure, & sale suo aliquid detrimenti accipiat, aut per additionem rei peregrinæ adulteretur & alteretur.

Ideoque verborum Petri Boni memores estote quod longam & laboriosam experientiam requirat hæc auri liquefactio vel potabilitas. Nihil ergò hîc aggredimini quàm quod cum naturæ possibilitate fieri potest, nec quicquam quod ei contrarium sit tentate, hoc si feceritis, medium quod inter ultimum & primum est, attingetis. Nam hæc ratione in terminis & gradibus naturæ manebitis, ex quibus divinum illud crescite & multiplicamini exurget, Natura enim, quia Deus hæc verba in prima creatione pronunciavit, idèò cursum suum observare & in talibus terminis se continere tenetur, extra quos nullæ essentia, flores vel colores

auri, in sua potabilitate oleitate vel liquiditate obtineri possunt.

Vera enim est Natura cum suis principiis in progressu suæ maturationis & præparationis. Sed rarò artifista verus est in administratione ejus. Hinc illæ lachrymæ. Ideoque in prædestinato naturæ statu permanente, ut quadrangulum Universalis in rotunditatem & punctum circuli adducatis, & ad gloriæ Divinæ illustrationem una invincibilis veritas alteram generabit, quod ut vobis bene vertat & ex benedictione gratiæ Divinæ bene succedat ex animo precor.

RESPONSIONES DUAE F.R.C.

ad quosdam suos Clientes.

Prima Responso.

Quilibet auri, argenti, lapidum preciosorum, & divitiarum thesauros naturaliter desiderat: Quæ omnia etiam Deus omnipotens in hunc finem creavit, ut homo illa in potestate sua haberet, & inde Divinam benignitatem & omnipotentiam agnosceret, & in honorem & laudem Dei cum humili gratiarum actione in suos usus conferret. Quilibet inquam in hoc desiderio vitam beatiorem commodè transigendo, sine proprio suo periculo & labore, quibus Dii sua dona vendunt, per alienos labores voti sui compos fieri cupit, manus verò fodiendo quærendo & inveniando, aratro applicare recusat, quia thesauri locus incognitus, & via eò deducens abstrusa & maximæ hominum parti abscondita est. Verum fateor acquisitio ejus factis est difficilis & laboriosa possibilitatem tamen non excedens.

*Acquisitio
difficilis.*

Quoniam autem Deo placuit, ut magnus donorum suorum cumulus in abscondito non maneat, sed in ultimo hoc seculo antequam novissimus judicii dies ingruat dignis manifestetur, de quo Christus Iesè quamvis obscure ne indigni intelligat, loquitur, eum inquit. Nihil est absconditum quod non manifestum fiat: Ideoque ex instinctu spiritus Divini, voluntatem Domini his significare urgemur, quæ in diverso lingvarum idiomate à nobis jam est publicata. Sed maxima pars nostras admonitiones cum indignatione suscipit, contemnit, & sine voluntatis Divinæ consideratione dona à nobis expectat: Imò stolidè sibi imaginantur nos ipsos, alchymico more aurum coquendi artem docere cum thesauris nostris, ad superbiam, bellorum, scenoris, heluationis, libidinis & aliorum peccatorum usum, obviam procedere debere: Cum tamen decem virgines, ex quibus quinque illæ stolidæ à cæteris quinque prudentioribus oleum ad lampades suas implendas petebant, in exemplum sibi proponere, & hæc dona longè alià via, proprià scil. cuiusq; operâ per Deum & in Deo ac-

*Acquisitio
fit proprio
labore.*

quiri, discere deberent. Horum animum auri fame affectum per singularem revelationem divinam, ex suis scriptis mox cognoscimus, & ipsorum petitioni surdas aures præbemus. Unde subsannationes & opprobria contra nos evomunt quæ divinæ ultioni committimus. Postquam autem seria vestra diligentia quam in Dei cognitione & sacri codicis lectione probatis nobis jam dudum vobis insciis, innotuit, & ex scripto vestro cognovimus, partium nostrarum esse judicavimus, ut præ millenis aliis responsum vobis daremus, ideoque ex permissu divino & spiritus sancti instinctu vobis nota facimus quæ sequuntur.

*Descriptio
Acquisiti-
onis.*

In medio terræ vel in Centro mundi situs est mons qui est lenis & mollis, & summè quoque saxosus & durus, Cuilibet proximus est & ex consilio divino fit invisibilis, in quo maximi thesauri quos totus mundus persolvere nequit absconditi latent. Mons iste ex Diaboli invidia, qui gloriam Dei & hominis prosperitatem indefinenter impedire conatur, pluribus crudelibus animalibus & avibus prædatoriis est obsessus, quæ viam per se difficilem, periculosam reddunt, unde illa hætenus, quia tempus nondum aderat nec investigari nec inveniri potuerit, nihilominus tamen à dignis, proprio tamen suo labore & diligentia, invenitur.

*Animalia
crudelia
& aves
prædator-
ia.*

Ad hunc montem in una nocte cum longissima & valdè tenebrosa est, pergite. Et per devotas preces ad hoc iter vos præparate, & viam à nemine hominum quæ ad montem ducit, inquirete, sed ductorem vestrum, qui in via ad vos veniet & quem non cognoscetis sequimini: Hic enim in media nocte cum omnia silentio & tenebris involuta sunt eò vos deducet. Sed animo cordato vos esse oportet, ne qui obviam vobis fiet timorem vobis incutiat & retrò cedatis. Hic tamen gladiis aut aliis armis vobis non erit opus sed precibus continuè ad Deum fundendis, ideoque verborum quæ vobis dicet repetitioni insistite.

Montem si videbitis, primum quod eveniet mirum vehemens ventus erit: qui montem confringet & petras rumpet. Leones dracones insuper & alia horrenda animalia crudeliter & furiosè vos aspicient, sed nolite timere, constantes estote, nec retrospicite nec cedite, monstrator enim vester damno vos afficere non permittet; thesaurus nondum est detectus quamvis non longè absit. Hunc ventum mox terræ motus sequetur, qui quod à vento reliquum mansit, complebit. Sed retrospicere nolite. Terræ motum ignis vehemens sequetur, qui omnem terrestrem materiam plenè consumet, & thesaurum denudabit, qui tamen nondum conspicuus factus erit. Post hæc, circa matutinum tempus omnia in grato silentio erunt, & stellam matutinam mox in altum surgere & auroram prosilire videbitis & summum thesaurum

animad-

animadvertetis, cujus summum est Excellentissima Tinctura, qua si Deo placeret totus mundus si mereretur tingi & in summum aurum transmutari posset.

Hæc tinctura secundum monstratoris vestri doctrinam usur- *Tinctura*
para, in juventutem vos restituit, ut nullum corporis membrum *effecta.*
alicui defectui sit obnoxium. Iuxta istam tincturam omnes qui
in mendo ex cogitari possunt lapides preciosi reperiuntur; Sed
proprio motu vestro nihil de illis accipere sed cum eo quod à
monstratore vestro vobis exhibebitur contenti esse & summas
gratias agere debetis, omnemque diligentiam adhibere, ne osten-
tationis vanitas vos afficiat, aut ad usus Deo contrarios adhibea- *Ostentatio*
tis, sed ita possideatis quasi non haberetis & temperantem, & mo- *Vitanda.*
destam vitam agatis, & ab omni quantum fieri potest peccato vo-
bis caveatis, alias frater & itineris vestri Comes vos derelinquet,
& prosperitas vestra vobis eripietur. Hoc persuasum vobis ha-
bete, quod qui hoc thesauro abutitur & coram Deo & mundo
non exemplariter & purè vivit, illo certè privabitur & exiguam re-
cuperandi spem est habiturus.

Quare si ad hoc opus vos præparaveritis & instinctum ad illud
aggrediendum senseritis, moras nullas nectite, nam ille qui vobis
adjungetur, quemque nos in id exoravimus ut præmonstrator
Vester esset in via vobis se adjunget. Qui quales vos in fraterni-
tate hujus operis gerere debeat vos docebit, ideoque ei fidem
dabit, vos in fratrum consortio constanter mansuros, nec hoc
mysterium absque Dôctoris vestri permissu, cuiquam revelatu-
ros, & ipsi fideliter obedituros, & quæ vobis præcipiet neque ad
sinistram neq; ad dextram deflectendo sedulo facturos. Hoc vo-
bis faciendum erit, nam desiderium, & preces vestræ à Deo sunt
exauditæ qui horum thesaurorum participatione vos est dignatus.
Hilari & forti animo atque prudentes estote, non in vobismet
ipsis sed in Duce vestro confidite, & irreprehensibiles vos erga
ipsum exhibete, ille enim est persona omni honore dignissima, ni-
hil ergò ipso infcio facere præsumite, nā quandocunq; volueritis,
vobis aderit, nec vos derelinquet, & ubi locorum conventus no-
ster sit fideliter vobis significabit, & de ordinis nostri articulis
observandis instruet, & vos comitabitur donec tempus omnia
revelabit, & Leo regnum est occupaturus. O charissimi & in
nostro unico uno beati fratres, immensas Deo gratias noctesque
diesque pro tanta clementia sua agite, in timore Domini vivite
& ductorem atque dictatorem vestrum honorate, in iis quæ vos
docebit & quæ calamo non satis exprimere possumus, obsequium
ei præstare, & ad quantorum bonorum possessionem perveneritis
animo perpendite, ne contristetur & se à vobis avertat, & sini-
strum de vobis rumorem ad nos ferat. Deus vos conservet.

E. D. F. O. C. R. Senior.

ALTE-

ALTERA RESPONSIO.

In septem cœli circulos intro, & cogitationibus meis supremum attingo, & pedibus meis circulo inferiori insisto. Cum Lunæ claritas mihi oculos perstringit, ut cadam, & tibiam frangam, grallam mihi paro & lento gradu incedo. Quod Sali meo interno, balsami loco est, qui me iterum sanat. Cum verò sudore perfundor, aqua dulcis ex meis poris effluit instar lactis & mellis, grallum in cineres comburo. Cùm cinis igne candet absq; fumo, tunc fons Regis caltham seu florem aureum de se præbet, & tres in puteum incidunt & eclypsin mundi faciunt donec Luna rursus victrix evadit & clara sit. Nox transiit. Sol lucet, dies Domini appropinquat, cœlum totum igneum fit & totum r undum accendit, omnia quatuor elementa liquefcunt, & novum cœlum & nova terra generatur. In brevibus hisce verbis thesaurus mundi est comprehensus ut petitioni vestræ satisfiat. Hoc fraternitatis nostræ ordo gratis vobis communicavit. Sed die Nativitatis Christi, ad S. Petrum iterum comparete & B. T. quoque accipietis.

F I N I S.

ORTHE.

ORTHELIUS

COMMENTATOR IN NO- VUM LUMEN CHYMICUM MI- CHAEELIS SENDIVOOGII

Poloni, XII. Figuris in Germania
reperitis illustratum.

*Et Anno 1624. in gratiam genuinorum Her-
metis filiorum publici iuris factum. Nunc verò ex
Germanica lingua in latinam
translatum.*

PRAEFATIO Orthelii.

 T de veris Dei & artis amantibus Doctrina fi-
liis benè mereri possem, quò de miraculo Her-
metico fundamentalem instructionem habe-
rent, nec tam studii & lectionis quàm practica
& laboris tempus inutiliter collocarent, textum germa-
nicum, qui post figuras sequentes in obscura & lectu diffi-
cili scriptura appensus erat, ordine conveniente in certa
capita, licet per fragmenta, attamen plenariè distin-
ctum, figuris hìc premittere consultum duxi, quem addi-
tio & explicatio mea, cum testimoniis ex Sendivogii lu-
mine chymico, è natura viribus, & vero authoris sensu,
non syllabis aut torto verborum cortice desumptis benè in-
tellectis & explicatis, necessariò sequi debent. Ut igitur
rem aggrediamur, discursum generalem, de hoc negotio
priùs instituere, utile fore existimavi, ut qua in specie se-
quuntur intellectu faciliora & clariora fiant.

Incipit generalis discursus de materia
prima metallorum Item de parti-
bus essentialibus lapidis Philoso-
phorum.

Textus

TEXTVS PRÆDICTVS, QVALIS POST FIGURAS appositus erat (paucus quibusdam, quæ vel legi non poterant, vel omiffa erant, correctis & insertis) verbis fequentibus fic incipit.

Pyrotechnica Hermetica finis

Veteres Philofophi communem miferiam ex Adam lapfu & fequentem maledictionem profundè perpendentes; omnes divinas creaturas investigarunt; an quidquam invenire poffent cujus beneficio, (quia morti temporali totaliter nemo refiftere poteft) graviffima corporis & animi accidentia averterent, vel fublevarent, & brevis vitæ fuæ curriculum, cum corporis fanitate & animi tranquillitate, in chariffima & delectabiliffima Dei ejusque ex natura creata furgentium mirabilium cognitione traducerent, ne honeftis bonis inftituti, proximo fuo oneri, quin imò potius ad vitæ fufcitationem adjumento effe poffent.

Ad hunc finem nullum auro nobilius fubjectum, nec Hermetica pyrotechnia digniorem artem invenire potuerunt, quia inter omnes fub Lunæ circulo exiftentes creaturas, nulla auro perfectior & constantior reperitur, quod ratione fuæ perfectionis à nullo Elemento deftrui poteft. Undè, (cum omnia ad hominis utilitatem fint creata) aurum, non tantum contra corporalis fanitatis deftructionem verum etiam contra proprii fui generis metallici imperfectionem, efficaciffimè infervire poffe conclufurunt. Quoniam verò ejus vincula adeò firmiter compacta funt ut naturæ foli ea diffolvere impoffibile fit (Nam quamvis natura iterum frangat & deftruat, quod generat, ut in defcenfu metallorum in vifceribus terræ apparet; attamen talis auri deftructio qualis in locis mineralibus fit, ad medicinam nihil confert) cum inquam aurum compactum in fimplici fuâ perfectione, neque uni neque alteri Philofophorum fupradictæ intentioni inferviat: Philofophi omnè diligentiam & conatum impenderunt, ut artificio fuo, ope naturæ & nullâ aliâ quam pyrotechnica arte alchymica ingeniofa (quæ cæterarum artium omnium ferè mater eft,) aurum diffolverent, & mediante regeneratione exaltarent, plusquam perfectum efficerent, & tandem multis laboribus & periculis exantlatis, & opprobriis aliisque incommodis perpeffis, quibus hæc ars eft obnoxia (Difficilia enim quæ pulchra) per gratiam divinam vori & intentionis fuæ compotes fierent.

Et poftquam, quod facile eft conijcere animadverterunt nullam apertionem absque fuâ conveniente clave fieri, nec aurum quoque, in & cum nulla re alia, magis naturaliter refolvi & me-

liorari

Defcenfus metallorū.

liorari posse, quàm cum sua propria & prima matre, in qua & ex qua primordialiter fuit, generatum, quam primam materiam vero nomine suo appellarunt, Ideoque auri & omnium metallorū generationem gnaviter scrutantes, materiam illorum partim coelestem, partim terrestrem, esse invenerunt, & illam superius hanc verò inferius vocaverunt, simul etiam perpenderunt utramque hanc rem similitudinem & inclinationem, desiderium & amorem reciprocum habere oportere unde inferius quod fœminam, erga superius Firmamentum scilicet, quod virum vocarunt, in affectione naturali constitutum esse debere, nec unum absque altero operari posse dixerunt. Hinc est quod primum radii coelestes, qui per stellarum conjunctionem ex superiori firmamento super terram, & consequenter per poros terræ, ad centrum terræ usque pertingunt, pro Agente sunt habendi, qui postmodum *Agens & Patiens.* ab Archæo terrestri, illos amplectente celeri motu, iterum sursum in altum acti, deinde cum terrestris substantiæ liquore, qui Patiens dicitur, se commiscant & pro ratione diversæ qualitatis locorum terræ, cum astri influentia concordantium, diversæ speciei metalla & mineralia generant & producant.

S E N D I V O G I V S

In Ænigmate.

Opus est rem quærere aliquam, quæ occulta est, ex qua fit (miro modo) talis humiditas, quæ aurum sine violentia seu strepitu solvit, imò ita suaviter & naturaliter, sicuti glacies, aquæ calidæ beneficio, liquefcit. Si hanc invenistis, habetis rem, ex qua aurum à natura est productum. Et quamvis omnia metalla & res omnes ex illa ortum habeant, nil tamen ita amicatur ei, sicut aurum. Nam aliis rebus impuritas adhæret: auro autem nulla, propterea instar matris est ipsi.

Tractatu. III. Prima metallorum materia duplex est, sed una sine altera, metallum non creat. Prima & principalis est Humidum aeris caliditate mixtum. Hanc Philosophi Mercurium nominarunt, qui radiis Solis & Lunæ in mari Philosophico. gubernatur. Secunda est terræ qualitas sicca, quam Sulphur vocaverunt.

Tractatu. IV. Postquam elementa virtutem & vires suas in terræ centrum projecerunt Archæus destillando eas calore motus perpetui, instar vaporis, in terræ superficiem sublimat. Est enim terra porosa, & ventus ille seu vapor stillando per poros terræ in aquam resolvitur, ex qua res nascuntur omnes: Item quando trāsīt vapor loca, in quibus pinguedo Sulphuris adhæret, vapor ille quem Philosophi Mercurium dixerunt, accommodat
se &

se & pinguedini jungitur, ex qua commixtione fit quædam unctuositas relicto nomine vaporis.

Tractatu. VI. Quatuor elementa perpetuo motu in viscera vaporem aquæ ponderosum stillant, qui est metallorum semen, & dicitur Mercurius propter ejus fluxibilitatem, & uniuscujusque rei conjunctionem, non propter essentiam. Assimilatur Sulphuri propter internum calorem. Quando jungitur pinguedini terræ, tunc fit humidum radicale unctuosum.

Tractatu. VIII. Elementa certatim in centrum terræ, quasi in renes semen suum projiciunt. Centrum verò per motum mittit illud in matricem: Matrices verò sunt innumera-biles, quot loca tot matrices, una purior alterâ & sic in infinitum ferè. Scias ergò, quod pura matrix purum in suo simili dabit foetum.

Tractatu IV. Si transit vapor per loca calida & pura, quibus jungitur, fit Sol. Si per loca frigida & impura, fit Saturnus &c.

ADDITIO.

DE prima materia & generatione metallorum ferè tot sunt opiniones, quot Philosophi, qui de illa scripserunt, ex quibus Theophrastus Paracelsus, meo judicio, proximè ad scopum collimavit, dum mineralia fructus elementi aquæ, & vegetabilia fructus elementi terræ vocavit. Ex quibus illa radicem suam in aqua maris habent, chaos verò suum in terra sumunt, & in illa crescunt, hæc verò radicem suam in terra habent, sed chaos suum in aere quærunt, in quo surgunt & se extendunt. Idem Theophrastus porrò indicat, Mineralia semen suum virile, formam scilicet, ab influentia cœlesti, sed materiam & corpus ex aqua maris accipere, & in ventre terræ, non aliter quàm in matrice ad maturitatem foveri & excludi, per operationem ignis interni terreni, seu Æthnici caloris, qui ex centro terræ in altum actus, secundum diversos suos gradus fortior vel debilior existit. Item prædicta loca & matrices terræ per diversas cœli influentias, quæ cum suis radiis ad medium terræ punctum usque pertingere possunt, diversas adipisci qualitates, ex quibus pro ratione incorporatarum & impressarum formarum, cum additione substantiæ Mercurialis aquosæ aut terrenæ, diversi generis & naturæ generantur. Quod autem hæc ita se habeant & quòd Elementum aquæ (aqua maris falsa videlicet quæ singulis diebus & noctibus à Sole & Luna imprægnatur & non solum exterius laterali-ter terræ globum ambit & circumdat, verum etiam & multo magis interius abyssos & aquæ ductus occultos peragrat & transit) dictam terram vacuum & inanem, cum sua natura salina sæcundam reddat, & in hoc conceptionis actu impressio quædam aut ab influen-

influentia cœlesti virtus impressa subsistit, ulterius & prœlixius explicare supersedeo. Argumento nobis enim sunt multiplicis generis aquæ dulces, quæ primum ex abyssu maris in terræ viscera *Aqua dul-*
 influxerunt, quæ postquam salem suum, plus vel minus aut *ces ex a-*
 totaliter in terram quæ illum attrahit deposuerunt, absque *byssu maris*
 omni vel saltem exiguo salis gustu iterum scaturiunt. Idem patet ex sale nostro culinari communi, tanquam elementi aquæ centro (cortex enim suus & superficies est aqua insipida simplex) cum quo Sale omnia mineralia & metalla quoad puriores ipsorum partes, tam absque quàm cum additione sua conveniente multiplici modo & via, (modò non sophisticè sed artificiosè res agatur) radicaliter solvi, & ulterius (maximè verò aurum) tanquam in matre sua regenerari, & in naturali sua virtute abundè multiplicari & transmutari possunt.

Experientia quoque testatur quàm avidè terra inanis & vacua *Terra Sa-*
 Salis naturam attrahat: Nam quanto sæpius aqua salsa in saccum *lis a Sida*
 luto repletum infunditur & percolatur (lutum tamen alio luto aptius esse scias) tanto dulcior aqua fiet, quia acridinem suam in luto relinquit.

Nemo hic mirari debet, quod omisso Mercurio Salis tanquam generationis metallicæ principium tanta habetur ratio. Nam cum quælibet res spermatica salinus liquor sit, indè sequitur, Mer- *Mercurio*
 curium, qui communiter pro principio & spermate metallorum *Ph. est sper-*
 proximo habetur, ex sale ortum esse, & per artem quoque ex *ma metal-*
 quolibet Sale Mercurium parari posse. Quod si arti possibile est, *larum.*
 cur non etiam naturæ? qua ratione & modo hoc fiat, cum oculolum nostrorum acies in abyssum penetrare nequeat, Archæi artificiosissimi naturæ servi & laboratoris industriæ hæc res est committenda.

Quemadmodum itaque interiora & profundiora loca terræ per internos aquæ ductus ex profunditate maris salis irrigantur & fecundantur: Sic etiam Sol & Luna per pluviam & rorem & *Sol & Lu-*
 aliarum stellarum influentias, superficiem terræ semen conferunt, *na conse-*
 ex quo herbæ, arbores, folia & gramen prodeunt & crescunt. *runt semē*
 Et quemadmodum crassus & gravis vapor ex profunditate terræ in altum actus, semen scemininum subministrat, ex quo cum additione & impressione superioris influentiæ firmamentalis, tanquam seminis masculini, metalla & mineralia in visceribus terræ profundioribus crescunt: Ita quoque subtilior levior & volatiliior vapor, qui usq; ad superficiem terræ elevatur, est ille liquor terræ & mulieris semen ex quo cum additione impressionis astralis, tanquam seminis virilis, in superficie terræ arbores & herbæ crescunt, de quo nunc sufficit.

DE L. P. COMPOSITIONE.

Nunc de Metallorum materia & generatione prima ad Lapidis Philosophici Compositionem me converto, qui cum loco formæ & sulphuris ex semine metallico, & loco materiæ & Mercurii ex primordiali quadam humiditate sit oriundus nunc quomodo utrumque hoc sit intelligendum, in sequentibus apparebit.

Error circa L. P. materiam

Errant quicunque putant materiam Lapidis Philosophici eandem esse quæ & metallorum prima, Quippe alia Naturæ alia artificis intentio est. Artificis propositum non est metalla generare, quare nec materiâ nec processu, quibus natura utitur indiget, præstantius enim aliquid molitur, quod Natura per se nusquam locorum efficit. Quare & alia methodo & alia materia opus habet. Non obstante hoc, quod aliquammodo is in illa scilicet methodo Naturam imitatur, quoad hanc scilicet materiam, eam ex iisdem fontibus & principiis, ex quibus Natura suam petiit, hauriat & mutuet: Itaque aliquammodo artis materia poterit esse similis materiæ naturæ, sed non prorsus eadem & una. Dux autem & author artifici Natura opus est, tam in administratione materiæ, quam suppeditat, quam in Lapidis aurifici formatione, quam per artem adjuncta promovet & multiplicat. Hoc sic cape. Non est quod artifex in capienda materia occupetur. Nam quod creatum est creatore non indiget: Semper autem ultima materia in qua finit ac desit Natura prima est artis, à quâ ars incipit, Sed ita res se habet in auro. Ergo ab illo incipiendum. Verum sicut in natura nihil crescit sine semine: sic omnis res semen habens, in eodem per artem potest multiplicari auxiliante natura, incrementum ejus vel accretionis materiam, suppeditante. Auro autem inesse semen nemo sanæ mentis negabit. Quare in semine suo per artem multiplicari potest. Et sic consequenter aurum erit materia vel subjectum, ex quo forma seminalis Lapidis, tanquam primarium hujus principium est elicienda.

In auro inest semen multiplicandum.

Siquidem natura parens omnes res generat, & multiplicat in duobus, Mare scilicet & fœmina vel agente & patiente, Idèd necesse erit, ut hac in re ars imitetur naturam. Artis itaque hujus agens seu forma, erit prædictum auri semen quod ad multiplicationem sui materiam sibi assimilât. Patientis verò ac materiæ, quæ tincturam multiplicat & exaltat fermenti vicem feret Mercurius ille, quem suum dixerunt Philosophi. Nec obstat quod horum nomina quandoque Philosophi indifferenter sumant.

Agens & Patientis in Arte

Quandoque enim fit ut quod in principio agit, id in fine patiat, & è contra. Utrumque autem licet diversi sexus sit, tamen ejusdè originis esse oportere Communis Natura docet, qua unumquodque

quodque Ens videmus suâ propriâ Naturâ gaudere & delectari, conservari ac multiplicari. Natura enim Naturam vincit, recipit ac retinet. Quare sicut semen auri in prima generatione sui ex influentia cœlesti ortum suum traxit: Ita & ad regenerationem multiplicationemque ejus, Mercurium Philosophicum ex radiis Solis & Lunæ, aliarumque stellarum mutuari petique oportere, naturalis ratio distat. Hic itaque aer solvens, illud solvendum. Hic est volatilis: alterum fixum. Ex quorum conjunctione nascitur nobis nobilissimus & Regius ille infans, Solis filius.

Solis filius.

Porro quia influentiæ astrales, tanquã alterum (seu materiale Lapidis principium, omnes sunt Universales & spirituales, quæ absque corpore appropriato, sub sensus vel tactum nostrum non cadunt: Quare & eorum receptaculum corporeum, adhuc in universali natura vel statâ existere, nec non excellentiæ simplicitatis elementorum quam proximum esse oportebit. Cum autem elementum terræ ejusmodi sese habeat, nec non generale receptaculum sit omnium influxuum cœlestium item nutrix & matrix omnium crescentium, (non secus atque aquam matrem, cœlum verò patrem & genitorem omnium rerum naturalium dicimus) Concludimus itaq, terram esse ordinis ratione primum, in quo laborat Ars Hermetica, Subiectum & Magnetem Philosophicum, quo prædicti influxus cœlestes attrahuntur & incorporantur. Quæ omnia cum indubitanter ita se habeant, concludimus itidem Materiam Lapidis, non minùs quàm materiam metallorum primam de cœlo & terra simul participare, atque ad constitutionem sui, tam ex hac quàm ex illo ortus sui partem sibi vindicare, aliquantulum tamen ut diximus ab illa diversam propter diversum respectum & finem.

Receptaculum influentia cœlestis.

Finem autem ut huic generali discursui imponam, operæ pretium facturus videor, si brevem aliquam Synopsis totius hujus libelli in succincta aliqua *diXolopla* vel tenui hac tabella oculis legentium præfixero.

Lapidis
Philosophici

- 15.

- 15.

Partes
Essentiales
duæ:Materia, quæ di-
citur Mercurius
duplex vel dupli-
catus. vide cap.
7. Participans deTERRA, quæ
præbet materiam
lapidis inferio-
rem. De hac vide
cap. 1. 2. 3. & 4.Forma, quæ est
Sulphur Philoso-
phorum vel Se-
men aurificum
ex auro vivo ex-
tractum. vide c.
8. 9. 10.COELO, quod
suppeditat Lapi-
dis materiam su-
periores de hoc
vide cap. 5. & 6.Preparandi
viæ seu mo-
di duo nem-
pe per aquam
velSiccam, quæ ma-
nus non madefa-
cit. vide cap. 11. 12Humidam, hu-
meſcentem digi-
tos. vide additi-
ones ad cap. 7.
10. 11. & 12.

*Sequitur generalium quæ præcesserunt, Elucidatio specia-
lis in certis ac peculiaribus capitulis compre-
hensa.*

CAPUT I.

*De Subiecto Terra, tanquam materia Lapidis
Philosophici parte inferiori.*

Textus. Si itaque terra, pro generatione metallorum, mater est, prout cælum est pater, sequitur nos oportere partem materiæ à terra mutuare. Cum autem varia terræ genera hinc inde reperiantur, necesse est, ut pro partis terrestri, ad materiam spectantis constitutione delectus instituatur, & una terra præ alia, pro hoc negotio eligatur, ex quibus lutum naturaliter rubrum præ cæteris, nigro, albo & flavo, pro meliore semper fuit habitum, & à quibusdam terra Adamica & terra Hispanica, ratione coloris

coloris vocatum. Et quamvis prædictum lutum ubivis locorum reperitur: tamen in alio atque alio loco nobilius & pulchrius, melius aut peius, particulare magis aut universale deprehenditur. Unde Philosophi illud, quod versus Orientem aut Solis ortum effoditur, & quod juxta metalli fodinas situm est, nobilius & optimum existimaverunt, quod triplicem salem in se reconditum gerit, quorum unum volatile & Sali armoniaco simile est, alterum vero mediæ naturæ & nitrosum. Tertium planè fixum Sali Alkali comparatum. Hæc tria salia Philosophi inquam, post ipforum commixtionem, suum corpus, & partem sui Mercurii, Item terrenam liquorosam aquam vocarunt.

*Lutum
triplici
Sale do-
natum.*

Sequitur figura prima.

Quamvis laudatissimus Sendivogius illis tantum, librum suum scripserit, qui nempe in hac laudatissima scientia prima & realia fundamenta posuerunt, prout in Epilogo suo ipsemet fatetur, cum inquit. Omnia apertè dixi. Extractionem saltem Salis nostri armoniaci, vel Mercurii nostri Philosophici ex aqua nostra pontica non ita apertè revelavi, quia à Magistro naturæ non habui ulteriorem loquendi licentiam & hoc solus Deus revelare debet &c. Adeo ut Mercurii Philosophici veri principii & partis principalis præparatio, in suo Novo lumine prorsus sit omissa, unde quis meritò secundum proverbium illud Germanorum, de illo judicare posset. Lava pellicium (seu vestem) sed cave ne humectes: Nihilo minùs visum mihi fuit, quia perpaucæ in suo libello de hac re insperis, hoc in loco aliquid addere, Quod videlicet Author noster in suo ænigmate locum in quo subjectum

nostrum situm est, & ex quo exaltari debet, insulæ frugiferæ & amænæ comparavit, & sphaeram terræ, aquæ elemento laterali-
ter circumdatam, sub illa intellexit, in & ex qua omnia crescunt,
& quæ homini ad sui sustentationem necessaria sunt suppeditan-
tur. de quo in tract. II. ait Fode foveam usque ad genua & ac-
cipe terram nostram in qua est rivulus & unda viva.

Elucidatio major, & clarior.

EX præcedente textu & ei subnexa figura, Subiectum terræ, ex
quo una pars seu ingrediens pro Mercurii Philosophici dupli-
cati aut materiæ Lapidis compositione desumitur, claris verbis
indikator, & sufficiens instructio discriminis quod in electione
observari debet, præbatur. De hac re, ut clarior fiat intellectus
aliquid amplius dicam. Et in hunc finem pro confirmatione te-
xtus huius primi capituli, Comparisonem, quam in vetusto ma-
nuscripto de simili subiecto legi non inutiliter subnectam, quæ sic
se habet. Sicut homo de terra creatus, non generat hominem
de terra, sed ex semet ipso. Nutritur autem homo ex terra, in-
deque sui incrementum capit, ut generare possit. Similiter au-
rum & argentum generant aurum & argentum. Oportet autem
ut prius nutriantur primordiali substantia, eademque pura. Nu-
trix enim ejus juxta Hermetem terra est, quæ est ut genuino suo
nomine dicam Sulob Sunembra Suebur, (per inversionem lite-
rarum legitur Bolus Armenus Rubeus, sub quo nomine omnes
similes Ochrae & terræ Lemniæ ex quibus terræ sigillatæ confici
solent, & quæ ignem nondum sunt expertæ, comprehenduntur.

Deindè etiam sciendum est, subiectum terræ in duplici sensu
& consideratione à Philosophis accipi, videlicet pro terra Cruda
& præparata.

De cruda rudi ac simplici terra rubra hic mentionem facit te-
xtus & Sendivogius, per quam quælibet terra rubra qualis per se
est & effoditur, intelligitur. In metalli fodinis quibusdam sine
ullo nostro labore ex montium ductibus talis rubra terra instar
limi per aquas internas fodinarum proluitur. Quod videre est
juxta sylvam Germanam in Principatu Anhaltino ad Civitatem
Hertzgerodā apud Sancti Davidis arrugiam, seu ductum, ubi Sul-
phuris proventus est, & apud S. Chatarinæ arrugiam non multo
spacio ab altera distantem. Bolus tamen ille seu limus, qui adhuc
in arrugiis latet & dici lucem non vidit, pro meliore habetur.
Præter hunc bolum alius insuper circa minerarum venas non a-
spernandus extat, in quorum acquisitione videndum ne genera-
litate sua aliquo modo exuti, aliam specialiore naturam mine-
ralem induerint. Similes tamen boli, quamvis particularem na-
turam suscepissent (quod ex sapore vitriolico tibi constabit (me-
diant

*vetustum
manuscri-
ptum.*

*Terra cru-
da.*

diante sequente præparatione, vel potus reductione mox in primam suam simplicitatem restitui possunt. Eodem modo etiam terra vitrioli, cum scilicet vitriolum per artem in terram iterum *Gistrioli* redactū, quæ in nulla aqua amplius dissolvi potest, (quod per co- *in terram* hibitionem cum aqua simplici vel pluviali fieri solet) & præter *Gedusio.* vitriolum etiam terra flava in decoctione vitrioli ahenis plumbeis adhærens, ex qua coloris rubri substantia per ignem præparatur, utraque enim hæc materia pro una habetur, facilimo negotio, ad priorem simplicitatis statum deposita omni forma particulari reduci possunt, quæ postmodum ferè omnes alias terras sive crudæ vel præparatæ sint, excellentia & dignitate sua superant, quod notandum.

Nunc de terra præparata, quæ crudam & rudem multis para *Terra præ-* sangis superat aliquid dicendum. Hæc etiam stercoreata ratione *parata,* fimi dicitur, cum quo in sulphurea sua proprietate augetur & corroboratur, quod tamen non citius fit, nisi prius ejusmodi stercorea cum terra illa, (cum qua fuerunt stratificata) in ventre terræ per putrefactionem fuerint resoluta & totaliter in terram conversa. Quamvis autem hæc res exigua, vilis & turpis, delicatulis & nasutis videatur, nihilominus tamen in vera Philosophia solido fundamento & firmo pede nititur, & usu communi in corruptione & generatione rerum naturalium, rusticis melius quam cavillatoribus noto, confirmatur. Nam hac ratione, terræ nascentium natura specialis, non solum à naturali particulari specialique forma sua in ventre hominum & animalium, beneficio caloris naturalis, in separatione nutrimenti à suo excremento, liberatur & resolvitur, verum etiam id quod in excrementis reliquum mansit, in ventre terræ planè destruitur, & natura hac ratione prorsus denudatur & ad extremam simplicitatem redigitur. De hoc negotio Paracelsus in tractatu de modo pharmacandi agit. Mirum sanè etiam simplicissimis videri debet, tot & tantæ auctoritatis Doctores & Magistros à temporibus Æsculapii & Hippocratis usque huc, sterces ex asse nondum cognovisse. Qui ergo ultimæ materiæ notitiam nullam habet, quomodo primam materiam intelliget, & qui primam non intelligit, is ne ultimæ quidem materiæ cognitionem habet. His profecto cælum & terra ignota sunt, & quibus hæc abscondita sunt, in iis nulla fiducia haberi debet.

Ecce Charissime lector viam & præparationem ad novam & nobiliorem generationem, quæ pro tinctura loco primæ & veteris haberi debet. Quare, licet Rebis humanum καὶ ἰχθυῖν cæ- *Rebis hu-* tera stercorea superet, tamen experientia compertum habemus *manum.* sterces ovillum (in cujus mentione sub verbis istis IN VENTRE ARIETIS, Sendivogius hanc quæstionem satis sicco

pedetranſit) ad hoc negotium commodiſſimum & utiliſſimum eſſe, quia nitroſæ naturæ proximius eſt cæteris, & quia nitrum quod non nimis fixum nec nimis volatile eſt, huic operationi convenientiſſimum indicatur.

Quemadmodum viciffim Rebis columbinum ſalem armoniacum imitatur, Fimus equinus verò Salis alkali naturam tenet.

*Modus præparandi
REBIS*

Modus verò hujus fermentationis aut præparationis hic eſt. Uequamvis ad tempus certum non aſtringamur, in menſe ſeptembri tamen, quod ut plurimum fieri ſolet, fovea in terram communem ad viri ſtaturam profunda, fodiatuſ, & terra cruda excrementis quibusvis permixta in illam deponatur quam aſſer multa habens foramina operiat, ſuper quæ terra communis ad ſuperficiem uſque implendo injiciatur, & uſque ad menſem Martium intacta relinquitur. Et tunc poſtquam omnis nix in aquam abiverit, ad uſum qui in ſecundo & quarto hujus libri capite ſequitur, eximatur. Non me latet qua ratione etiam Rebis humanum ſine alicujus tetraæ admixtione per integri anni ſpatium in ventre terræ putrefactioni & reſolutioni deſtinatur, & depoſita omni imperfectione & impuritate in chaos ſuum & primam materiam reducitur, (quod opus, quomodo cum calcis vivæ additione non ſolum citiſſimè promoveatur, verum etiam in virtute ſua corroboretur Philoſophi judicio committam) Sed quia hæc præctica ſublimiorem viam reſpuit, & in hoc capite non de microcoſmicis rebus, ſed de terra foſſili qualis in macrocoſmo eſt agitur, illam ſuo loco tanquam myſterium ſingulare reſervabo. Sic itaque hæcenus tempus, quo terra ſimilis ſeu ſimplex ſeu præparata acquiri & effodi debet, videlicet in principio veris, quando ſol in ſignum arietis intraverit indicatum fuit.

*Via ſimpli-
citatís de
Ph. Rebis.*

Alia in ſuper via Simpliſcitatis hic adhuc ſuper eſt, qua terra Adamica (quæ verſus orientem effoditur, & mediante cœli rore à ſabulo ſuo abluitur) cum prædicta aqua maris catholica putrefactioni traditur, ſeparatur, & denuò conjungitur; Sed quia illa via ſingulari methodo procedit, quæ cum præctica hujus libri non convenit, illâ hoc in loco relictâ filios Hermetis ad rhythmos illos germanicos qui hac de re artiſcioſè compoſiti & typis dati ſunt, remitto quorum ſumma hæc eſt: Fideliter te monitum volo, ne rem Philoſophicam in herbis, arboribus, animalibus, adipè, metallis. Sale, vitriolo vel alumine, rebus huic intentioni inutilibus quæras. Aurum etiam & argentum hac in parte, absque primo Ente quod materia prima vulgò vocatur, nihil poſſunt. Is ſapit qui illud novit.

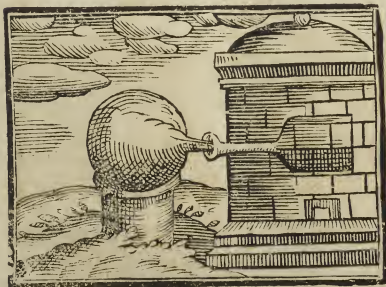
*Res hetero-
geneæ ſe-
janda.*

De hac re teſtamentum Arnoldi de villa nova, tibi legendum commendo. Cujus initium eſt. Lapis de terra ſcaturiens, limpidiſſimâ aquâ ſuperfuſus 12. horis intumeſcit, &c.

CAPUT II.

*De terra rubra seu Adamica destillatione
in liquorem.*

TExtus porrò sic habet. Philosophi lûtum illud áceperunt & ex illo globulos tantæ magnitudinis, ut in retortam recondi possent paraverunt, quam fornaci imposuerunt, & apposito vasto recipiente, primò ignem lenem, deinde fortio rem ad retortæ ignitionem usque subministraverunt, quo factò varii colores apparuerunt, sicque octo vel decem mensuras aquæ destillaverunt, tùm etiã Sal in collo retortæ suspensum liquori addiderunt.

Sequitur figura secunda.

Subiectum terræ in ænigmate Sendivogij, Minera chalybis nostri vocatur. Ex hac minera aquam destillari debere, Author in prædicto ænigmate suo, per Neptuni qui Deus est aquarum, apparitionem, vult indicare.

ADDITIO.

Hic observandum est, quosdam Philosophos, nullos globulos vel placentulas formasse, sed ut extensam virtutem in angustiam cogerent & per unicam destillationem, plus quàm aliàs in quatuor aut quinque distillationibus fit, proficeret, lixivium ex prædicta terra parasse, quod filtratione & evaporatione præmissa, *Lixivium Veterum.* tunc demum postquam sufficientem quantitatem liquoris col-

410 ORTHELIUS COMMENTATOR
legerant, decente ignis gradu destillaverunt, & efferrum indomi-
tum & tanquam fluctus maris fluctuantem spiritum qui tandem
super sua aqua quievit, sunt adepti.

CAP. III.

*De duplici rectificatione liquoris destillati, qua nimi-
rum media spiritualis substantia, à duobus suis ex-
tremis, aqua phlegmatica & sorditie ter-
restri, separatur.*

SEquitur in Textu: De hoc liquore phlegma in Balneo abstra-
xerunt, & separatim servarunt. Spiritus autem remanentes ex
arena sæpè destillarunt, & etiam separatim servarunt.

Sequitur figura tertia.

Cùm textus iste ipsa meridiana luce clarior sit, ulteriori expla-
natione vel qualicunque additione mea, cum indigere non vi-
deo.

CAPUT IV.

*De extractione Salis fixi ex capite mortuo, ejusdem-
que resolutione in suis spiritibus recti-
ficatis.*

TEXTus pergit. Postea exustos primæ destillationis lapillos in
mortario contusos, cum phlegmate servato, vel alia aqua
commu-

communi inundarunt, & filtratione præmissa sal fixum extraxerunt, & cum aqua spiritali conjunxerunt, quo peracto, corpus, terrestris pars ipsorum Mercurij, perfectum fuit.

Sequitur figura quarta.

ADDITIO.

Liquorosa hæc aqua ex Minera chalybis præparata, magnes noster vocatur, quia postea coelestem Solis & Lunæ influentiam attrahit, ut in sequentibus capitibus docetur; & hoc modo in aquam siccam cristallinam ingrossatur, quod Sendivogius in ænigmate suo per Senem Saturnum terræ Deum voluit præfigurare.

In fine Textus primi capituli, trium salium fit mentio, quæ, sicuti in prædicta minera chalybis nostri vel subjecto terræ quiescunt, & abscondita sunt: ita in qualibet re speciali quoque reperiuntur, quorum quodlibet separatim, sicque omnia tria subsequenter extrahi possunt, cum quibus tam separatim quàm conjunctim Philosophi processus operationum instituerunt & res magnas effecerunt. De quibus hîc pauca subjungam.

Multi quidem salem armoniacum quem non ineptè sulphur & sal armoniacum, item Mercurium Philosophorum vocarunt, tanquam digniorem & verè regium salem multis conatibus anxie quæsi-
verunt, & ex terra recenti vel quolibet subjecto, mediante destillatione & subsequente putrefactione in suo proprio, vel alio conveniente cognato & appropriato liquore, & hujus liquoris in suam terram imbibitione & fixatione, & tandem sublimatione exalta-

exaltatum obtinuerunt, quem postea inceraverunt & cum oleo Solis in lapidem fixerunt. Quidam cum ejus propria aqua spiritali resolverunt, aut ita volatile pro dissolutione utriusque luminaris distillârunt.

Sal nitrum

Sed sal nitrum rectè artificiosè & benè depuratum, sale armoniaco nullo modo inferius aut posterius est, non solum propter facilitatem sui præparationem, quæ nulla eget subtilitate, sed simplici ac muliebri opera perfici potest, verum etiam propter suam virtutem & efficaciam, qua illud postquam secundum legem artis ad finem perductum fuit, longè superat. Id quod sine destillatione per simplicem exuberationem, & simplicem lixivij administrationem nitrariis consuetam acquiritur. Si itaque veræ terræ siquidem una est eligibilior alterâ cognitionem habes benè est. Si verò nitrum cum lixivio suo adornatum rectè depurare potes; melius est. Sed si in ipso clarificationis actu hoc nitrum in suis qualitatibus corroborare potes sive per cœlestem sive terrestrem virtutem fiat, vel quasi, optimum erit. Et habes de quo Deo gratias agas pro tam levi & exiguo labore, quia à multis difficilibus & periculosis laboribus excusaberis, & nullam cœterorū salium sive fixarū sive volatilia sint, neq; astralis alijus imprægnationis aut impressionis curâ habebis, quia hoc sal omnia quæ opus sunt, excepto fermento aureo, quo animari & plenius coqui debet, in se continet & comprehendit.

*Lixivium
Ph.*

Sal fixum.

Quantum ad sal fixum quod alcali nomen habet, attinet, & quod ex quacunque terra calcinata, (quandoque etiam ex destabilius terræ fructibus calcinatis, tritici stramine scilicet) extrahitur, habito consilio cum Prisciano in superlativo gradu collocari potest, quia sive adhuc crudum, sive artificialiter per manifestationem occulti ad rubedinem perductum, & mediante suo congruo vehiculo ad volatilitatem destillatum in forma aquæ claræ aut sanguinei coloris olei dulcis, vim habet aurum per alembicum destillandi, ut inde oleum fiat, & utrumque salis & auri oleum conjunctum & in lapidem coagulatum magnam faciat projectionem, quod etiam de sale fixo nostræ mineræ de qua textus hujus capituli agit, intelligi debet. Qui verò tragula aurea ad piscandum ut ajunt, non est instructus, is loco auri Mercurium vulgi per se & in se solo præcipitatum & fixum assumat; sicque hujus capituli finis

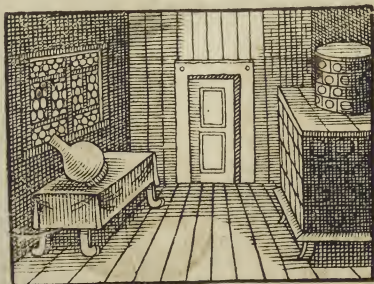
esto.

CAPUT V.

De attractione aque aereæ, tanquam legitimæ medii quo liquor ille corporalis & terrenus astralibus radiis animatur atque imprægnatur.

TExtus breviter setmonem abrumpit: aëris quoque quinque aut sex mensuræ capiuntur.

Figura quinta.

Sendivogius in ænigmate. Hæc aqua est in omni loco, & nemo sine ea vivere potest. Hauritur miris modis, sed ista est optima, quæ extrahitur vi chalybis nostri, qui invenitur in ventre arietis. Pauci noverunt (nucleum vel occultum vitæ cibum in aere) sed tamen omnes viderunt, vident, & amant, id est putamina seu umbram rei.

Idem in Epilogo. Habet natura lumen proprium, quod oculis nostris non est pervium. Umbra autem naturæ oculis nostris corpus est. Sed si quem lumen naturæ irradiat illi confestim nebula de oculis tollitur & sine impedimento potest conspiciere punctum Magnetis nostri correspondentis utriusque centro radorum, cœli scilicet & terræ. Eò usque enim naturæ lumen penetrat & interna patefacit,

Idem. Omnis creatura utitur eâ sed invisibiliter. Et ex ea fiunt res omnes in mundo & in ea vivunt. Sed nil speciale ei inest, at se misceat omni rei speciali.

ADDI.

ADDITIO.

Præter aquam ex aëre captam, aqua nivis destillata, & aër in mense Decembri in arboribus congelatus in hunc usum succedit. In æstate verò aqua grandinis propter firmamentalem sui impressionem & fulguris corruscationem cæteris omnibus præfertur. Neque hic aquæ roris sua laus deerit.

*Modus aë-
rem attra-
hendi.*

Alii insuper modi aërem in aquæ substantia capiendi extant, quorum unus publicis typis datus hic est: Instrumentum cupreum

unum vel plura ad imitationem moduli hic apppositi, ex duabus vel tribus partibus constantia optime ferruminata parantur. In quorum partem inferiore magnam spongia balneatoria imponitur, quæ duabus libris Marmoris per quinque dies & noctes in fornace vitriaria calcinati & cum una libra marmoris rubri nucis avellanæ magnitudinis confracti & cum calcinato marmore mixti, gravatur,

sicque per tubulum inferiorem & angustum in suppositum vas attrahitur. Quanto calidius fuerit hypocaustum in quo hoc instrumentum collocatur, tanto intensius frigus extra fenestram erit, per quam superior instrumenti pars, ab infima sui parte paulatim in angustissimum & strictissimum orificium quod acus cupidem recipere queat, protenditur, tantò citius etiam & plus aquæ in hoc instrumentum attractorium colligetur & tandem per spongiam à marmore gravante pressam, in vas suppositum defluet,

defluet, ut pro necessitate, uni equo & viro potus indè sufficere queat. Ego tales globos aureos & argenteos & de cupro atque aurichalco confectos vidi, cum quibus quàm citò frigida aqua attrahebatur & excernebatur, quæ frigidissima erat, & cum quæ mirabiles effectus præstiti, quæ etiam intentioni hujus operis sine dubio utilis erit. Sed hoc suo loco & tempori reservatur.

CAPUT VI.

De materia Lapidis Philosophici parte superiori h. e. Influentia Solis, Lune & stellarum, quibus prædictus liquor corporalis astrificatur per commixtionem aquæ aereæ, & apertam expositionem sub dio, quod fit ratione Sympathia & correspondentia utriusq; sphaera, scilicet superioris & inferioris.

Sequens textus de hoc sic ait. Et aqua spiritualis prædicta asfunditur, & utraque aqua in uno vase conjuncta sub cœlo sereno & stellis conspicuo exponitur, & radii cœlestes in illam se conferunt. Si vero pluvia cadit, operiatur.

Sequitur figura sexta.

Sendivogius in Epilogo. Perpende diligenter, quomodo quatuor Elementa stillent in centrum terræ, humidum radicale, & quomodo Sol terrenus centralis, motu suo producat & sublimet illud ad terræ superficiem. Considera etiam Solis cœlestis correspondentiam cum Sole Centrali. Nam Sol cœlestis & Lu-
na pecu-

na peculiarē habent vim & virtutē stillandi per radios suos in terram. Calor enim calori, sal salī facile jungitur. Et sicut Sol centralis habet suum mare & aquam grossam crudam perceptibilem: Sic Sol cœlestis habet etiam suum mare & aquam subtilem & imperceptibilem. In superficie terræ radij radiis junguntur, producunt flores & omnia. Propterea quando pluvia fit, accipit ex aëre illam vim vitæ, & conjungit cum sale nitro terræ (quia sal nitri terræ est instar calcinati tartari, sua siccitate aërem ad se trahens, qui aër in eo resolvitur in aquam. Talem vim attrahendi habet ille Sal nitri terræ, qui etiam aër fuit & est conjunctus pinguedini terræ.) Et quo radij solares copiosius tunc feriunt, eò major salis nitri quantitas fit & per consequens major frumenti copia crescit, & hoc de die in diem fit. Vide plura in capite seq.

ADDITIO.

1. Liquorosa aqua salia & aqua aëris capta æquum debet esse pondus.
2. Vitrum esto largum & humile.
3. Vitrum habeat notam qua deprehendere possis, quantum de aqua aëris per Solis calorem fuerit exiccatum ut affusione novæ aquæ aëris defectus refarciri queat.
4. Si solis calor nimis est intensus, vitrum cum ramusculo operiatur.
5. In plenilunio quoque exponi debet.
6. Quanto diutius exponitur sub Dio, tanto melius erit.
7. Elapsis tribus diebus evidenter apparet, aquam inspissari & ad congelationem tendere.

CAPUT VII.

De unione superioris ac inferioris h. e. de generatione Salis Centralis seu cristallorum in aqua mixta, eorumque exceptione, qui dicuntur Mercurius Duplicatus & aqua non madesaciens manus, aqua congelata.

Textus sequentia addit. Cristalli formabuntur, quos colligere oportet. Hic est Mercurius duplicatus Philosophorum, qui est omnium metallorum mater & materia prima.

Sequitur figura septima.

Sendivogius tract. 10. Aqua nostra cœlestis non in ad faciend^{um} manus, non vulgi sed ferè pluvialis. Dicitur etiam Luna nostra & matrix quæ recipit Semen auri, ut in seqq. patebit.)

Ex quibus principiis hæc aqua præparetur, brevibus verbis adumbrare voluit Sendivogius tract. 11. Considera quæso simplicem nubis aquam! Equis unquam crederet, illam in se continere omnia quæ mundus cõrinet, lapides duros, salia, aërem, terram, ignem, cum tamen simplex per se appareat aqua. Quid dicam de terra, quæ in se habet aquã, ignem, salia, aërem, & per se nuda videtur. O mirabilem naturam, quæ novit ex aqua in terra fructus producere mirabiles, & ex aëre illis suppeditare vitam.

In epologo. Aër est veterum Philosophorum materia. Hic est aqua roris nostri, ex qua trahitur sal petraë Philosophorum, quo omnes res crescunt & nutriuntur. Estque magnes noster quem in præcedentibus chalybem esse dixi. Aër generat magnetem, magnes vero generat & apparere facit aërem nostrum. Sanctè tibi veritatem hic manifestavi, roga Deum ut tua cœpta secundet. Item in aëre est occultus vitæ cibus quem nos rorem de nocte, de die aquam vocamus rarefactam cujus spiritus invisibilis congelatus melior est quàm terra universa. Item aqua nostra ponuca coagulatur in Sole & Luna, chalybe nostro, artificio Philosophico miris modis per prudentem artis filium.

In ænigmate. Hæc aqua est aqua vitæ, habens potentiam fructum arboris solaris ita meliorandi, ut postea non plantatione aut insitione, sed solo suo odore faciat sibi cæteras sex arbores

(metalla) ~~in~~ *in* ~~formis~~. Nulla alia aqua neque fontis, neque fortis, neque ex variis rebus elicta, adhuc utilis est, sed omnes venenosæ, nisi hauriatur è radiis Solis vel Lunæ vi magnetis aut chalybis nostri. Nomen eius proprium est, Aqua maris nostri & aqua vitæ non mædificans manus.

ADDITIO PRIMA.

Textus vult, Cristallos debere durante tempestate per se crescere, ideoque etiam requiritur ut operi suum permittamus otium, ne festinatione nostra illud impediamus: Alij aquam permixtam (postquam aliquandiu aëri exposita fuit, & cum radiis Solaribus ac Lunaribus satis imprægnata esse putatur) super arena ad medietatem evaporare sinunt, & tùm demùm in loco frigido seu cella frigida exponunt, ut cristalli fiant, quos cum forcipe lignea extrahunt, & restanti aquæ de nova aqua aëris aliquid affundunt, & denuò sub diò collocant, ut antea, hocque tam diu retiterant, quàm diu cristalli fiant.

Quorundam Ph. processus.

Hic præterire nolo, quin dicam, Philosophos quosdam cristallos cum materia prima cruda miscuisse, & globulos ex illa parasse & pro more in capite secundo descripto destillasse. Quo facto terrestres spiritus obscuros, cœlestes verò instar sanguinis rubros in vas recipiens descendisse, quam aquam etiam Mercurium Philosophorum duplicem, sed in humida & liquida forma, item lac virginis & acetum acerrimum nominarunt. Cum hoc menstruo omnia metalla super mensa solvere, & sulphur atque animas ipsorum extrahere potuerunt, (nam corpora ad fundum cadere sinit) cum quo tamen nulla auri solutio fieri potest, nisi sal fixum illius destillationis in eodem liquore prius fuerit solutum. Tunc tres partes aquæ, super unam auri limati partem fusæ, extractionem in semi hora perficiunt. Pro usu medico etiam Mercurius vulgi ut pulchrum turbidum fiat, multis coloribus apparentibus præcipitari potest. Philosophi minora metalla non curaverunt, sed ad aurum & argentum tam pro usu medico quam pro suæ intentionis aurificio respexerunt, quam intentionem in diversa praxi mediante hoc subjecto obtinuerunt, ut postea ex sequentibus patebit.

ADDITIO SECUNDA.

Aqua sicca cristallina

Necessarium duxi hoc in loco aquæ siccæ cristallinæ mentionem facere, quæ in & ex oleo salis communis crescit, quam artifices cristallos salis dulces vocaverunt, nam nomen Mercurii Philosophici merentur, & tanquam lapidis Philosophici pars magni æstimati fuerunt, quia sal commune tanquam centrum elementi aquæ pro radice & principio generationis metallicæ habitum & statutum

statutum fuit, de quo supra in præfatione abundè dictum. Quæ ratione autē falsa ista aqua sicca acquiratur, Andreas de Plawen in literis ad Matthiolum datis ingenuè & sincere indicavit & descripsit. Quos tamen cristallos, hi longè antecellunt, qui ex sale communi, prius cum anima Saturni aliquoties humectato & iterum exsiccatò, lege artis fuerint destillati, hac enim ratione, summi metalli frigiditas operi imprimitur, & cristallificatio nitalis corroboratur. Si itaque hoc agis ut cristallificatio ex propria natura sub Dio fiat, ut mediante aère capto, cum insistentia astrali secundum capitis quinti, sexti, & septimi processum imprægnetur, tunc labores secundi, tertii & quarti capitis (qui simpliciter ex terra bolari absque omni additione peraguntur) non curabis, quia hæc via nobilissimam ignis magnesiæ adipisceris. quæ in & cum igne nutrita & aucta, verum ignis filium generat & producit. Si verò Sali animato additio de subjecto terræ fit & urriusque conjuncti distillatio, secundum illam methodum & ignis regimen ab Andiea de Plawen indicatum, melius erit. Quantum ad modum ulterius persequendum attinet, quo cristalli dulces de oleo salis secundum processum communem simpliciter præparantur, practica ejus à summo quodam Philosopho Johanne Augurello in prolixo carmine postmodum in compendium redacta, luculenter est descripta, ad quam lectorem benevolum remitto. De cujus operis projectione summa author hyperbolice sic ludit. Quod si totum foret æquor argentum vivum, transmutaretur in aurum. Idem porro dicit, hoc opus non nisi trium annorum spatio absolvi posse, unde ut hoc opus ab aliis operibus philosophicis discerni queat, Trium annorum opus dictum fuit. Nam quia practica varia est, (mulæ enim sunt viæ ad unum intentum) & quædam opera brevem, quædam verò longam sequuntur viam, summa necessitas postulat, ad verum tot & tam diversorum Philosophicorum scriptorum sensum assequendum, opera Philosophica tam diversa convenienter discernere, non omnes qualescunque res ad unicum tantum lapidem, Medicinam unam, vas unum, ignem unum &c. tam stricte referre & torquere. Quamvis enim omnia ex una radice procedant & in fundamento considerata unum sint, & in præparatione ex duobus ingredientibus materia scilicet & forma agente & patiente componi oporteat, tamen practica ejusmodi compositionis dissimilis est, unde tam diversa opera sunt orta. Hinc est quod præter opus trium annorum, opus trium Mensium, trium septimanarum, trium dierum, & quod hæc omnia superat opus trium horarum invenitur, quo Maria prophetissa instructa fuit, & quod ex interlocutione ejus cum Philosopho Aros habita, acutioris ingenii Philosophus & beate exercitatus artifex indagare so-

*Augurellus
opus triū
annorum*

*Diversa
opera Phi.
vide infra
in Coment.
in epistolâ
Pontani:*

*Maria
prophetissa*

potest. Præterea alia sunt opera, quæ opus unius diei naturalis, unius mensis, unius anni, & novem mensium vocantur. Qui harum & similium rerum discrimen ignorat, is sibi ipsi hanc sententiam, Manum de tabula, ferre debet. Et licet omnia ista opera prædicta, solummodò de tempore operationis primam insequentis intelligenda sint, fieri tamen potest, alia quædam opera illis esse mixta, quorum utraque, antecedens scilicet & consequens operatio, in prædicto temporis spatio est comprehensa. Sed cum de his rebus obiter tantum te monere animus fuerit, non opus est illis diutius immorari:

CAPUT VIII.

*De subjecto formæ lapidis, hoc est de auro minerali
adhuc vivo & preparatione ejus in
limaturam.*

DE hoc Textus sic inquit. Aurum & argentum vulgi mortua sunt, sed solida qualiter ex aurifodinis vel ex aquarum fluminibus & loturis capiuntur, & quæ ignem non experta sunt, viva sunt, hæc subtiliter limari debent.

Sequitur figura octava.

ADDITIO.

De auro Varia de auro vivo sunt judicia & opiniones Philosophorum
vivo igne & artistarum. Qui aurum ignem nondum expertum vel labo-
non exper- ratum habere potest, quale in compacta forma, scintillis & gra-
to. nulis micans. Item in fluminibus aut montium mineris reperitur, is

tur, is quidem secundum sensum literalem rectè incedit, sed tamen in casu necessitatis auri naturalis compaſſi vicem quandoq; subire potest auri sulphur in mineris & marcallitis auri, & fabulo aureo ex loturis capto, latens, modò mineræ illæ astro solis verè sint imbutæ, nec aliud metallum quàm aurum solum (cujus vel minima etiam pars in examine nobis fidem facere queat) in se habeat, quia in similibus rebus aureitas propinqua est, & in ipso a *Aureitas* etu apparet, in aliis subjectis metallicis autem (quibus quidam *propinqua* Philosophi propter imperfectionem eorum respectu summæ *& remota* perfectionis Solaris, nomen auri viridis ac vivi tribuerunt) prædicta natura aurea, in potentia quadam remota & remotiore reperitur, quæ partim per progressionis, partim per regressionis modum & viam ad altum, hoc est ad perfectum statum & gradum aureum non sine labore singulari, adduci potest. Quocirca Paracelsus talem aureitatis potentiam remotam non immeritò rejicit, & ad substantias aureas crescentes earumque naturam & genus respicit, cum in tractatu primo de mineralibus inquit. Si Alchymistæ hoc sulphur invenire possent (quia in arbore Solis & in sua radice verè inveniri potest) haberent de quo gaudere possent, hoc enim est sulphur Solis, quod ex auro non verò illud quod ex ferro & Cupro elicitur. Hic scrupulus est in opere ipsorum universali.

Quamvis hac autoritate Textus noster egregiè confirmetur, pro confirmatione tamen majore, similitudinem à Paracelso de hoc negotio adductam, hoc in loco allegare placuit, qui in tractatu secundo de modo pharmacandi sic ait. Observate discrimen inter lapides qui in aqua & eos qui extra aquam sunt. Is qui in aqua est, in vividis suis liquoribus est constitutus, qui verò extra aquam est, in perditione eorum est. Hic inquit Paracelsus jacet error Alchymistarum & illorum qui quintam Essentiam quærunt & qui magna Elixiria, magna magisteria & arcana præparare volunt & in fundamento errant dum vivum à mortuo discernere nequeunt (quod de fulis aut ignitis & de crudis nondum fulis metallis est intelligendum) Cum hoc concordat Sendivogius cum in tract. 7. inquit. In arboribus amputatis frustra semen quæritur, quod solummodò in viridibus reperitur.

Ibidem. Semen non reperitur in rebus mortuis. Quandiu in corpore semen est, vivit corpus. Quando totum consumitur corpus moritur. Sicut omnia corpora post emissionem seminis videmus debilitari, exemplo hominum veneri nimis indulgentium Tract. 3. Ne quæras in metallis vulgi illud punctum in quibus non est. Nam hæc metalla præsertim aurum vulgi, mortua sunt, sed nostra viva spiritum habentia, quæ omnino sumenda sunt. Scito enim metallorum vitam esse ignem, dum ad-

huc in suis mineris sunt: Et mortem etiam, ignem fusionis videlicet Idem in ænigmate: Mors rerum nil aliud est quam separatio unius ab altero. Paracelsus ait. Minera potiore virtute constat quam suum metallum, nam in fusione discedunt ab eo sui liquores vitæ, spiritus videlicet salis, sulphuris, mercurii & arsenici & metallum mortuum relinquunt.

Quicquid huius rei sit, si rem aliquantò profundius & in fundamento perpendimus, Philosophus ad res supradictas comparatu difficiles, nec ubivis locorum inveniendas nullo modo adstringitur, quia quælibet res mortua, in sua matre & per illam facili negotio ad generationem & vitam novam pervenire potest: sic quoque aurum & argentum vulgi fustum, quæ pro mortuis & infrugiferis habenda sunt, mediante calcinatione & solutione radicali resuscitari & revivificari possunt, ut tam ad medicinam quam ad res alias magnam virtutem & efficaciam præstent. Nam si corpus auri mortuum versus Orientem in terra defossum (secundum Paracelsi traditionem) ad crescendi vim & substantiæ ac ponderis sui accretionem reducitur, si fimus columbinus & urina puerorum ipsi addatur (quæ crescendi vis certè vivi vigoris & efficaciæ signum est) qui digitur obstarer si ex duobus supra dictis aut ex similibus & convenientibus rebus spiritus vivificus & generativus destillando extraheretur & cum illo auri vulgaris tinctura (quæ verum est semen aurificum) eliceretur, nunquid hoc modo quod mortuum est, quasi resuscitaretur & revivisceret? De aquis vitæ Mercurialibus tam in via sicca quam humida inservientibus, iam nihil dicam, quibus corpus mortuum auri vulgaris variè resuscitatur ut in vivas operationes se exserat.

Auri mortuum resuscitari potest.

Auri calcinatio cum plumbo proficua.

Imò aurum mortuum similibus vitæ virtutibus dotari potest, si saltem cum plumbo communi, quod à pyrotechnicis & minerarum cultoribus & metallurgis mater metallorum vocatur, artificiosè calcinatur, & consequenter à suo humido radicali tanquam suo liquore vitali primigenio sustentatur augetur & transmutatur, de quo Sendivogius in fine epilogi sic scribit. Frustra operantur qui laborant in herbis, animalibus, lapidibus & mineris, excepto Sole & Luna nostra quæ sphæra Saturni sunt obducta. Item tract. 9. Datur unum metallum, quod habet potentiam alia consumendi. Est enim ferè ut aqua eorum, & verè mater &c. Si undecies coit aurum cum ipso, emittit semen suum & debilitatur ferè ad mortem usque. Quomodo autem ista calcinatio fieri debeat, idem Sendivogius paucis indigat, tract. 11. Si feni nostro aurum & argentum deglutire dabis, ut ipse consumat illa & tandem ille etiam moriturus comburatur, cineres ejus spargantur in aquam (aliquam extrahentem) coquito ea, donec satius sit, & habebis medicinam curandi lepram.

Jam benevole lector tu ipse cogita de hoc opere, & experientiam consule, quæ hoc confirmat, quod aurum vulgi quanto sæpius cum plumbo super cineritio funditur, tanto magis interius & exterius pallet, imò interius & exterius albescit ut argētum. Quorsum igitur sulphur seu splendor Solis devenit, an ne igne consumitur & in fumum abit? Minimè, nam Saturnus illum in cineritium vehit, ex quo cum magna sui melioratione & virium incremento (melioratur enim per illum & plus ab illo acquirit vigoris & liquoris genitalis) extrahi debet & potest. Hoc extractum est verum aurum vivum, semen aurificum & lapidis Philosophici forma, de quo in hoc & in tribus sequentibus capitibus agitur. Qui hoc extractum in promptu habet, à labore & practica in octavo, nono, & decimo capite hujus libri immunis erit.

Aurum insuper cum plumbo philosophorum, (quod *Regulus Auri in Antimonii* stellatus est) in fusione conjungitur, pulverisatur & in *Vitrumge-* capfula occlusum calcinatur, & tandem in vitrum pellucidum ru. *ductio.* bini coloris redigitur (quod si verò una vice non vitrificaretur, reiterato labore & additione illud eo deducere opus erit) ex quo postea tinctura cum notabili ignis statu & ignearum qualitatum auctione facili labore extrahi potest, quia autem quotidiana experientia tales & similes cheiragogias artistis scrutantibus & in pyrotechnia exercitatis, subministrat, ulteriore mea instructione hic nihil opus erit. Hoc tamen pro colophone addere lubet. Quanto propius menstrua solventia & extrahentia, aut ad principia radicalia metallorum, aut ad excellentiam simplicitatis elementorum accedunt, & cognitionem cum illis habent, tanto excellentiores & digniores, imò efficaciores & utiliores existimandas esse solutiones. De quo prolxius & in specie plura dicere supersedebo.

CAPUT IX.

De solutione vel apertione pororum corporis seu auri vivi in Mercurio Philosophico duplicato ad spermatis sui emissionem.

SEquitur in Textu. De Mercurio Philosophico duplicato accipiantur partes decem, & prædicti auri vel argenti pars una. Pone in phialam, cujus duæ partes maneant vacuæ, & hermeticè sigilla.

Sendivogius Tract. 7. Necesse est ut pori corporum aperiantur, ut emittat sperma, in cuius centro jacet semen, quod aër est. Illud quando in matricem venit debitam, congelatur, & congelat quod reperit purum, vel impurum puro mixtum.

ADDITIO.

Sendivogius tract. 7. inquit. Semen aurificum dupliciter extrahitur suaviter & cum violentia. Quare si mediante Saturno semen auri non vis separare à corpore auri per violentiam, sicut in præcedentibus dictum fuit, hujus capitis textum sequere & suaviter & lentè cum aqua sicca, quæ à natura ipsa cum exiguo artis auxilio crevit, processum institue. Quam aquam cristallinam siccam Sendivogius suum alterum chalybem vocat, de quo in tract. 9. sic ait. Est & alius chalybs qui assimilatur huic [scilicet metallico vel Saturno in virtute attractiva magnetica] per se à natura creatus, qui scit ex radiis solis (terreni) mirabili vi & virtute elicere illud, quod tot homines quæsiuerunt & operis nostri principium est (id est alterum principium seu ingrediens. Formæ enim vicem refert.)

*Aqua sicca
est chalybs
Sendivogij.*

Apparet quidem quasi discrimen quoddam esset, inter animam Solis ut vulgariter appellatur, & inter semen auri, quia Sendivogius animæ extractionem in præfatione sua meram persuasionem vocat. Sed sciat benevolus lector, quòd, si Sendivogius duas istas res prædictas in substantia sua, non pro una reputavit, tamen anima simile effectum, ut auri somè, in artificiosa operis administratione præstat. Qua in re tamè ad hunc scopum unicè est collimandum, ne quis

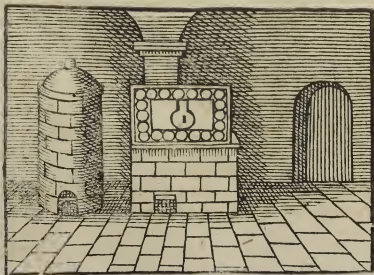
ne quis à recto animæ extractionis modo qui dupliciter confideratur, aberret. Quorum modorum unus Alchymicus Sophisticus est Impostorum, cum scil. ejusmodi extractū Sulphur aut anima Solis inconstantem tincturam præstat, quam Paracelsus coloris non verò virtutis tincturam appellat, & in capite vel tractatu de Sulphure metallico similem mentionem facit. Hunc modū Sendivogius vocat pompofam ac vanam ostentationis delusionem, quæ non fit sine temporis, laborum ac sumptuum jactura & detrimento. Alter modus viâ Philosophicâ nititur, qua metallum aliquod, secundum omnia examinis requisita realiter & constanter in Solem tingitur, live hoc fiat cum fructu vel cum damno. Quamvis enim in principio non tam citò utilitas sequatur, adminitratio tamen talis institui potest, ut Artistæ pro suis laboribus sufficientissima compensatio fiat. De quo Sendivogius sic ait: Ille habet fores naturæ apertas ad ulteriora & altiora arcana investiganda & cum Dei benedictione acquirenda, quæ obiter tibi indicanda putavi.

CAPUT X.

De extractione seminis aurifici, tanquam formæ Lapidis, quæ est ejus altera pars, in ejus compositione.

Textus ulterius ait. Relinque per tres menses in igne vapo-roso, & aurum non tantum sufficienter aperietur, sed etiam rubedinem rubini instar præbebit, cujus curam habere necesse est, quia hæc est aurum Philosophicum, & verum auri semen, & altera pars nostri Lapidis, reliqua pars defundatur, nullius enim pretii est.

Sequitur figura decima.

Sendivog. tract. 2. Quia natura nihil operatur sine spermate rerum : ideo ad praxin Lapidis artificii inquirendum sperma auri, sine quo tantum efficiet, quantum aurifaber sine argento vel auro. Est autem sperma vel semen auri, ejus quinta essentia, Elixir, perfectissima decoctio, & digestio, vel sulphuris balsamus.

Tract. 11. Postea pone in ignem nostrum, & fiat inde liquor siccus. Primum resolvetur terra (id est aqua sicca) in aquam quæ Mercurius Philosophorum dicitur, & hæc aqua resolvit illa corpora Solis & Lunæ & consumit ea, ut non remaneat nisi pars decima cum una parte & hoc erit semen vel humidum radicale metallicum.

ADDITIO.

Quis processus in extractione seminis aurifici cum aqua sicca sit observandus, textus & figura clarè indicant: quem verò Philosophi ad idem intentum cum aqua humida menstruali (cujus præparatio in prima additione capitis 7. indicata fuit) observarint hic sequitur. Recipe menstrui partes X. Auri vivi (non vulgaris) partem 1. solve super calore leni, defunde per inclinationem, sine leniter evaporare ad medietatem unius digiti, deindè colloca in loco frigido & cristalli pellucidi summa flavedine tincti apparebunt, quos cum forcipe lignea extrahe impone in phialam, Hermeticè sigilla, colloca in Athanore in primo gradu per 42. dies & nigredo apparebit. In secundo gradu fiet cinis & videbitur cauda pavonis. In tertio gradu dealbabitur. Albedinem istam usque ad rubedinem urge. Et in fine cum flamma in 4. gradu vas feriet, pulchram pellucidam rubedinem separatim in vitro apparentem videbis. Hujus curam habe, vitrum cum ferro ignito prudenter confringe, & rubedinem exemptam serva, hæc enim est verum aurum philosophicum, & semen auri metallicum. Cujus granum unum tibi pro toto vitæ tuæ tempore sufficiet,

CAPUT XI.

De Seminatione seminis aurifici in suam terram seu Mercuriam Philosophicum hoc est de Conjunctione materiae & formæ lapidis Satis Saluque centralis ad generationem supernaturalem filii Solis.

TExtus. Deinde accipe Seminis partem unam, & Mercurii Philosophici ut dictum partes decem.

Sequi-

*Aurum
Philosophicum.*

Sequitur figura XI.

Sendivogius in fine tractatus quinti. Qui scit congelare aquam calido & spiritum (spirituale semen auri) cum ea jungere, certè rem inveniet millies pretiosiorẽ auro & omni re. Efficiat igitur ut separetur spiritus (auri prolificus) ab aqua (in consortium illi auro admixta, ut putrescat & appareat grãnum vel semen : postea rejectis fecibus reducat spiritum ex alto (semen auri, quod separatum in phiala se extulit & sublimavit) in aquam & faciat conjungi simul. Illa enim conjunctio generabit ramum dissimilem formã parentibus.

Tract. 8. Omne semen per se nullius est momenti, si non ponatur vel ab arte vel à natura in matricem debitam. Et licet semen hoc per se nobilius sit omni creatura : tamen matrix ejus ita est, quæ facit putrescere granum & puri puncti congelationem causat. Insuper calore corporis sui illud nutrit & crescere facit.

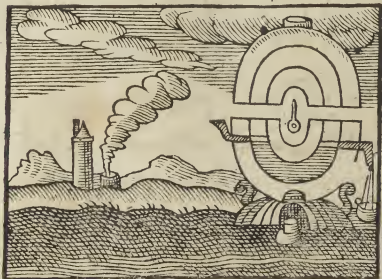
Tract. 9. Cum semen imponitur in suam matricem, purgat illam & facit millesies aptiorem ad pariendum, optimos fructus.

ADDITIO.

Similem proportionem Philosophi in via humida quoque observarunt, hoc modo. Recipe hujus seminis granum 1. adde ei 10. grana aquæ menstrualis supradictæ, & statim conjungentur, sīgilla Hermeticè & procede per gradus Athanoris per quinque menses usque ad operis perfectionem.

DE maturatione operis usque ad ejus perfectionem & complementum. Finaliter textus hisce verbis concludit. Imponere hoc in Athanorem seu fornacem philosophicam, & sine ibi in calore levi per 7. menses, tunc per Dei gratiam invenies id, quod hactenus quæsisisti.

Sequitur figura XII.

Sendivogius Tract. 10. Regitur postea igne continuo per menses 7. & interdum decem donec aqua nostra consumatres & relinquat unum, & hoc in duplo. Postea nutritur lacte terræ vel pinguedine eius quæ nascitur in uberibus terræ & conservatur à putrefactione Sale naturæ, & sic generatur ille infans secundæ generationis.

In epilogo. Recipe aeris (sc. condensati in forma Salis nitri qua de causa etiam eum in tract. 11. terram nostram vocat) grana X. auri vivi vel Lunæ vivæ gr. 1, Hæc omnia impone vasi tuo, & coque aerem hunc inprimis, ut sit aqua & postea non aqua. Et paulo post. Solve congelatum aerem, in quo solvas auri decimam partem, hoc sigilla, & igne nostro labora donec aer vertatur in pulvèrem, & apparebunt habito mundi Sale colores varii.

Tract. 11. Recipe aquam Salis nitri de terra nostra, huic impone illud humidum radicale metallicum, & impone igni putrefactionis & generationis non tali, ut in prima operatione (extractione seminis auri) fecisti. Rege omnia magno cum ingenio, donec colores appareant instar caudæ pavonis. Rege digerendo nec

nec te tædeat, donec cessent colores & unus per totum appareat color viridis. Et sic de cæteris. Et quando videbis in fundo cineres bruni coloris & aquam ferè rubram, aperito vas, madefacito pennam, inunge ferrum aliquod, si tingit, habeto in promptu aquam, de qua postea erit sermo, & infunde tantum ejus aquæ, quantum aeris intravit crudi, iterum coquito priori igne, donec iterum tingat. Hucusque pervenit experientia mea. Aqua verò illa debet esse menstruum mundi ex sphaera Lunæ, toties rectificatum, ut possit calcinare solem. De igne adhuc dicendum restat. Ignis duplex. Primus ignis continuus est, qui materiam circumdat, Estque externus adjuvans internum. Secundus est ignis naturalis, qui digerit & figit. Hic naturæ ignis tam in prima quam in secunda operatione unicus est, quicquid operatur diversum, locorum distantia efficit. Vas etiam sufficeret unicum sed propter abbreviationem binis utimur, primique operis vas rotundum esse debet: In secundo verò paulò minus instar phialæ vel ovi. Materia etiam unica est, sed ex duabus unita substantiis, itaque vilis & pretiosissima. Jam cuncta revelavi tam in primo quàm in secundo opere.

In ænigmate. Aqua nostra habet intrinsecum ignem & si juvatur calore continuo comburit tres sui partes & non remanebit nisi pars minutissima, quam vix quis imaginari potest, sed in summa virtute. Coquitur sagaci ingenio magistri, septem mensibus primò postea decem, sed interea apparent res variae & semper in die quinquagesimo plus vel minus.

Ibidem. Ulterius meliorari potest, teste scriptura philosophica primum ad decem postea ad centum, deinde ad mille & decem millia &c. potest exaltari.

ADDITIO.

Sequitur, quomodo Philosophi suum opus multiplicarunt in via humida (forte etiam eodem modo in via sicca) Multiplicatio itaque fit tam in quantitate quàm in qualitate, semper cum decem partibus suæ aquæ aut Mercurii Philosophici duplicati, & sic itur in infinitum. Prima vice non tingit. Si verò altera vice in ignem ponitur, tunc spacio duorum mensium perficitur & una pars tingit tantum decem partes. Tertia vice si imponis in ignem tunc in tribus septimanis finitur & una pars tingit centum partes. Quarta vice si imponis in ignem in tribus diebus perficitur & tingit una pars mille partes. Postea opus multiplicationis singulis ternis diebus absolvitur. Et hoc est opus trium dierum. Quia proportionem lapidis in multiplicatione est exaltatus, eandem tingendi proportionem habet in quantitate. Cujus pars una, si fermentandi causâ super decem partes purissimi auri in fluxu projicitur

*Opus tri-
um die-
rum.*

430 ORTHELII EPILOGUS ET RECAPIT:
jicitur vitri frangibilis instar fit medicina, nec non tinctura super
imperfecta corpora, imprimis super Mercurium, qui est metallum
apertum. Dosis autem Lapidis antequam cum auro conjungi-
tur, est granum unum in quocumque liquore exhibitum pro usu
corporis humani.

LAVS DEO IMMORTALI.

EPILOGVS
ET
RECAPITULATIO
ORTHELII IN NOVUM LUMEN
CHYMICVM SENDIVOGII.

Uamvis in præcedentibus capitibus elucidationem
textus, tabulis typicis appositi, pro modulo intelle-
ctus à Deo, per sedulam lectionem & tam conver-
sando quàm laborando patratam investigationem,
mihi concessi, filiis Hermeticis bona & sincera fide commentarii
vice communicaverim; Operæ pretium tamen duxi, compen-
diosam appendicem illis addere, in qua non solum præcedentia
quantum ad principale opus attinet tanquam in una summa repe-
terentur, & si quid in illis omissum foret, singulari diligentia re-
stitueretur: Verum etiam ut aliarum rerum sensus quarum acci-
dentialiter & obiter mentio facta fuit, licet opus principale non
attineat, majoris tamen delectantis scientiæ causâ, magis elu-
cesceret. Nihil enim ut Scaliger inquit est beatius quàm scire, ni-
hil Veræ felicitati propius, quàm discere: Omnisque non solum
cessatio ingenuo viro ignavia est, sed etiam quærendi defatigatio
existimari debet turpissima, ubi id quod quæritur est pulcherrimū

*Scopus Ge-
nerum Ph.*

Quantum igitur primò ad opus principale hujus libri attinet, in
præfatione indicatur, quia ratione Philosophi qui in vetustis & re-
centioribus seculis viventes, & veræ Alchymię sedulam operam
dantes, omnem suam intensionem & laborem eò direxerint, ut
vitam suam in sanitate conservarent, & absque molestia proximo
suo creata honorificè viverent, & tam ex abundantia suarum opū,
quàm cum divino medicinæ dono fratri in Christo, egeno & æ-
gro suppetias ferre possent. Ad quem scopum, perillustrata naturâ

universæ

universa, melius medium invenire non potuerunt, quam illud, quod propter formam suam adamantinam & diaphanam ac rubini instar comparatum colorem, nobilem & benedictum Lapidem Philosophorum, vocarunt, & quod Hermes in tabula sua Smaragdina propter effectum ejus honorē & gloriā totius mundi appellavit, Posterius vero Hermetis, summum bonum temporale & caducum, nec non Pandoram & salutiferam Panacæam divinitus datam & quidam ex illis per similitudinem Salvatorem terrenum nominaverunt. Nam quemadmodum (neque tamen hic magna componuntur parvis sed parva magnis in quibusdam modis comparantur, supernaturale & æternum bonum, Mediator & Salvator noster Christus Iesus; qui nos ab æterna morte Diabolo & omni malo liberat, duarum naturarum divinæ scilicet & humanæ particeps est: Ita quoque terrenus iste salvator ex duabus partibus constat, scilicet cœlesti & terrestri, quibus nobis sanitatem restituit, & à morbis cœlestibus & terrenis, spiritualibus & corporalibus visibilibus & invisibilibus nos liberat. Hoc in loco non est mihi sermo de morbis animæ, qui cum sint supernaturales, medico & salvatore supernaturali quoque egent, neque etiam de illis naturalibus quibus divini aliquid incurrit, aut qui per negligentiam & incuriam prorsus immedicabiles facti sunt de quibus alibi. Principium suum terrenum hic terrenus Salvator accipit (ut Theorica hujus libri docet, & Practica per figuras demonstrat) partim ex luto rubro, partim ex metallo auri, nobilissimo Subjecto, tam ad medicinam hominis quam ad transmutationem metallorum apto. Cœlestes verò partes seu principia sua capit mediante aqua aeris ex radiis cœlestibus Solis & Lunæ, qui quamvis spirituales sint à Philosophis tamen pro corpore mediæ naturæ & habitaculo magni spiritus mundi habentur. Practica Lapidis Sapientum est quidem multiplex: Sed qualescunque illæ sint, tamen de utroque globo cœli & terræ ut participant necesse est, quod Hermes superius & inferius est, sive id fiat in occulto, vel in manifesto, vel in actu vel in potentia, Cujus rei ratio in sequentibus scriptis prolixius patebit.

Porro quemadmodum Christus à Deo positus est in signum cui contradicetur ferè ab omnibus, (unde Lapis offensionis dictus,) & Lapis angularis ab ædificatoribus rejectus in sacra scriptura vocatur, Ita quoque Lapidi Sophorum idem accidit prout enim multi hæretici & Sæctarii & Pseudo Christi surrexerunt sic multi plurimi reperiuntur, qui huic Lapidi totaliter contradicunt convitiuntur, illudunt, spernunt, & reiiciunt, aut pseudo materias excogitant, & proponunt, ex quibus summum hunc thesaurum contrario naturæ modo elicere putant & profitentur. Sed sicuti fides non est habenda iis qui dicunt, Ecce hic est Christus, ibi est

*Principia
Salvatoris
terreni.*

*Practica
L. Ph. est
multiplex.*

*Comparatio
L. Ph.
cum Lapide
angulari
salutis.*

est Christus, ita Philosophastris talibus non est credendum cum dicunt, hoc vel illud est Lapidis & catholici Phisiri materia. Et licet quidam philosophi pietate ducti satis perspicue de illa scripserint, atque ita exquisitè & acutè illustraverint, ut eum qui ex scriptis illorum non sapit insipientem perpetuò mansurum esse, sit statuendum; Tamen uterque lapis ita est comparatus, ut mysterium ipsorum non nisi Dei timentibus sit manifestum. Qui verò lucem non amant, sed instar noctuarum tenebras sectantur, iis luce meridiana clariora scripta, obscura ænigmata sunt. Aquila enim spuria radios Solares non aspicit, multique prorsus dati sunt in reprobum sensum, ut videntes non videant, & audientes non audiant. Vulgaris siquidem oculus hic caligat, insipiens vir hæc non cognoscit & stultus non intelligit, quem etiamsi contuderis in mortario quasi ptisanas feriente desuper pilo, non tamen auferetur ab eo stultitia ejus. Quare qui sine errore utrumque thesaurum aut lapidem sive æternum sive summum temporale bonum cognoscere & obtinere cupit, is Deum timeat, & ab ipso vero datore secundum Apostoli dictum utrumque petat. Omne donum perfectum à patre luminum descendit. Item si cui sapientia deficit, eam roget à Deo.

Utriusque thesauri mysteria magnà, nobis in sacra scripturà Dei nostri omnipotentis proponuntur & explicantur, illud in verbo scripto, hoc in verbo facto. In illo supremus Salvator, Verbum incarnatum, tanquam in cunis suis involutus, nobis & omnibus veris Theosophis Magis, quærendus & cognoscendus proponitur. In hoc verbo dicto & facto, (cui verbum scriptum non exiguam doctrinam & testimonium præbet) verbum Domini incorporatum in creaturis Dei, digito quasi monstratur, ex quo hic thesaurus nobis est hauriendus: quod verbum nihil aliud est quam ignis vita & spiritus, quem ab initio creationis Sancta Trinitas expandit, quique primordialibus aquis incubavit, & per verbum Domini prolatum omnibus & singulis rebus creatis inspiratus & incorporatus fuit, & qui illas, ab extrà, in sua essentiali vita usque ad terminum ordinatum conservat, de quo Incorporato illud dictum est. Quam dulcis est ô Deus, spiritus tuus in omnibus rebus. Item spiritus Domini replevit orbem terrarum. Item, Aufer ab ipsis Domine spiritum tuum, & annihilabuntur, (redeundo in nihilum quæ antea fuere nihil.)

Quidam falsò persuasi sunt, hunc spiritum mundi, tertiam divinitatis personam fuisse, sed verbum ELOHIM insufficienter perpenderunt, quod tamen non uni vel duabus personis sed toti Sacro Sanctæ Trinitati esttribuendum. Unde consequenter arguitur hunc Spiritum Elohim, non solum à Patre & Filio, sed ab omnibus tribus personis simul, ad fovendum & conservandum hunc mundum cum suis creaturis, exivisse & creatum fuisse.

*Mysteriū
L. Ph. ad
pios inq̃i-
sitores spe-
ctat.*

*Verbum
scriptum
& factum*

*Verbum
factum est
ignis, & vita.
Spiritus.*

*Spiritus
mundi.*

Hic spiritus incorporatus seu corporeus factus, præcipuum est subiectum Salvatoris seu Philosophici Lapidis, & verum medium quo corpus & anima nostra unita conservantur durante nostra vita usque ad terminum prædestinatum, quod medium omnes veri Philosophi ab initio mundi usque huc summo studio, obtinere conati fuerunt, à cuius dextra diuturna sanitas & vita, à sinistra verò honor & divitiæ collocatæ sunt, & à Deo summo & optimo bono, omnibus filiis & incontaminatæ sapientiæ hæredibus iis qui ipsi placent ex gratia confertur.

Quamvis autem hic spiritus ut dictum est, per verbum & benedictionem Domini omnibus creaturis fuerit incorporatus, tamen in una non tantum volatilior aut fixior est atque in alia & vel profundius vel altius latet, verum etiam pro sui corporis seu domicilii ratione nobilior aut vilior est, & vel facilius vel difficilius ex uno, quàm ex alio corpore eruitur & separatur.

Qua ratione autem corporalis vita nostra, per hunc spiritum incorporatum aut vitam incorporatam, in suo vigore confortetur & sustentetur, nō melius indicari vel præfigurari potest quàm per lapidis supercœlestis cum humana nostra natura institutam comparationem. Nam quemadmodum homines corpore & anima vitæ æternæ beatæ participes fieri nequeunt, nisi per divinam carnem & sanguinem Christi, virtute spiritus sancti & fidei nostræ prius in hac vita fermententur, Ita quoque nostra microcosmica vita prolongari & conservari nequit, nisi mediante natura aliqua media, quæ sit aliquis spiritus corporeus aut corpus quoddam spirituale, compositum ex unione spiritus vivifici cœlestis majoris mundi, cum puro aliquo & subtili corpore terrenæ & tangibilis substantiæ.

*Natura
media est
Spiritus
corporeus.*

Non sit inquam incomprehensibilis ille Spiritus mundi per se & absolutè consideratus, sed talis spiritus qui corpore quodam est indutus, id est qui creaturis Dei incorporatus fuit.

Ita enim Deo placuit, ut incomprehensibilis lux, spiritus & vita huius mundi temporalis, corpus comprehensibile fieret, id est corpus, in & ex rebus corporalibus constans assumeret, aut ut rectius loquar, se in res corporales infunderet & se cum illis uniret, ut hoc medio vita nostra corporalis perseveranter conservaretur. Quanto nobilior igitur est subiectum incorporationis, tanto præstantior & efficacior fit spiritus illius incorporati, per artificem, (non tamen à corporis vestimento immunis) extractio. Qui tunc potentiam & virtutem nactus est, temporalem vitam nostram ad votum & necessitatem nostram usque ad tempus mortis à Deo prædestinatum, conservandi & prolongandi.

*Spiritus
mundi est
Sensitivus.*

Quicumque igitur Physicus, principia suæ Medicinæ huic fundamento (quod ex vera Theologia ortum suum habet & cum illa convenit) superstruit, is à vero scopo servandæ & salvandæ nostræ caducæ vitæ non facile aberrabit. Hic situs est ille Lapis ad quem Æsculapii Ethnici & ipsorum æmuli offenderunt, quia theologicum Emanuel aut Verbum incarnatum non intellexerunt, vel non satis benè consideraverunt, quomodo ergò de negotio salutis nostræ temporalis aut terreno salvatore aliquid certi in fundamento intellexissent.

Sicuti autem nemo Domini nostri Iesu Christi, (tanquam supernaturalis divini & igneæ Tincturæ Lapidis) neque in hac, neque in altera vita particeps fieri potest, nisi prius cum spiritu Christi, in spirituali regeneratione per lavacrum Baptismi in verbo, sit unctus, & in Dei filium fermentatus, Quæ initialis fermentatio nihil aliud est quam semen incorruptibile in carnem nostram implantatum, quod postea in & cum tempore crescere debet usque ad ætatem Christi perfectam, qua accretione durante, incrementum suum capit ex corporali & spirituali fruitione totius Christi, mediante spirituali & magnetica attractione intensæ fidei nostræ & oralis acceptionis signorum corporalium, aut elementorum panis & vini, ad totam corporis & animæ nostræ sanctificationem ad vitam æternam.

*In Homine
est scintilla
la Spiritus
mundi.*

Eodem modo quilibet homo à Deo in hanc vitam collocatus, scintillam de luminoso spiritu & vita mundi, in se habet, quæ scintilla nihil aliud est, quàm ignis cœlestis incorporatus & vitæ semen in nobis implantatum, quod crescere debet usque ad terminum mortis præfixum, qua accretione durante sustentationem & nutritionem corporis & vitæ recipit, & ad se attrahit de spiritu illo mundi incorporato rerum crescentium & animantium, idque partim per aeris liberi respirationem partim per corporis humani viscera coquentia, ex substantia alimentorum & medicamentorum.

*Concordantia
metallorum
cum
Lap. Ph.*

Talis quoque est metallorum conditio, illis enim aliquid inesse necessum est, quod concordantiam & communionem habeat cum lapide Philosophorum, quæ mutuum & amabilem illorum amplexum causet, sine quo nulla unio aut melioratio existere posset. Vitam autem nostram quod attinet, terminus ejus multis modis tum per externa tum interna accidentia per violentam & naturalem mortem abrupti potest, nisi in vita nostra nos prudenter & salubriter tam erga alios quàm nosmetipsos geramus. Quare quantum accidentia naturalia (de violentis nunquid dicam) attinet, quæ partim ex impressione astrali per epidemiales aut alios morbos, partim ex vita nostra dissoluta nobis

nobis superveniunt, quibus naturalis noster & nobis incorporatus spiritus vitæ debilitatur aut ita impeditur, quo minus functiones suas in conservatione viva membrorum corporis nostri obire queat, Sciendum est ejusmodi accidentia duplici modo per spiritum incorporatum ab ægris auferri. Nam sicuti purissimus Leonis de tribu Juda & agni immaculati sanguis, maculatas animas nostras ab omni inquinamento duplici modo mundat & lavat, uno videlicet, per corporis nostri mortalis depositionem, quæ mors dicitur; cum post veteris corporis putrefactionem, novum corpus in die novissimo absque omni macula, & veste innocentiae Jesu Christi indutum resurget; Altero, per celerissimam alterationem & corporis nostri terreni clarificationem; mediante igne divino supercoelesti, & omnes impuritates consumente, sicuti Henoch & Eliæ in hac vita contigit & omnibus tunc viventibus Christianis in extremo die continget: Sicuti inquam metalla duplici modo summam suam perfectionem à Lapide sapientum adipiscuntur, scilicet aut per terrestres suæ impuritatis, & sulphuris combustibilis sui separationem, cum remanentibus in tigillo excrementis; illud quod Mercuriale est solum conservatur & constanter tingit; aut per simplicem & absolutam transmutationem, cum sine ullius substantiæ separatione, totum corpus metalli sine discrimine boni vel mali in purissimum Solem & lunam tingitur & transmutatur. Similis planè medicinæ universalis ad corpus humanum relatæ, est ratio, cum materia peccans aut per meatus & emunctoria consueta educitur, cætera membra refocillantur & ad pristinum bonæ valetudinis statum reducuntur, aut tota massa corporea mortua cum omnibus putridis humoribus in substantiam sanam convertitur.

Comparatio de immunitate nostri corporis tollenda:

Utautem huic comparationi finem imponam & in descriptione Spiritus mundi vivifici tanquam præcipui agentis & Lapidis benedicti Philosophici ingredientis descriptione pergam; prius de eo melioris intellectus causa, in genere aliquanto prolixius agam, quàm in specie indicem in quibus subjectis spiritus iste prædictus fortior nobilior & melior, & universali naturæ proximior incorporatus reperitur. Quia quatenus in semetipso consideratur, & à Deo universaliter est diffusus, quatenus inquam omnia complectitur, permeat & implet, nobis finitis & corporalibus impossibile est, illum tanquam purum & merum spiritum comprehendere, capere & tenere.

Spiritus mundi est L.P. præcipuum & generis.

Quare sciendum est, quod in principio creationis cœli & terræ Triunus summè benedictus Deus Jehovah, qui est ignis consumens, ex ore suo Spiritum, seu vaporem aut fumum sub creationis

virtute emisit, qui tanquam simulachrum & typus divinus Ruach Elohim Anhelatio omnipotentis, & clarè lucens splendor flammæ divinæ vocatur.

Hic spiritus divinus & igneus, est quintum esse supra elementa, & supercœleste Numen aut potestas divina quæ non tantum tanquam genitor universalis mediantibus suis quatuor matricibus, hoc est quatuor elementis in tempore id est post creationem primam; omnes res procreat & format (unde à philosophis natura naturans & ignis naturalis externus vocatur) & post Deum omnia sua generata (aut creaturas Dei in hoc mundo Elementali,) non tamen sine auxilio prædictarum quatuor matrum aut elementorum, ab initio incrementi seu ascensus, usque ad summum gradum completionis, & ab hoc iterum usque ad infimum gradum descensus seu mortis ipsarum, in vita vegetando conservat & fovet.

Quare cum hic spiritus in principio primordialibus aquis incubaret, nulla alia summi Dei Creatoris intentio erat, quam ut tales aquæ ab ipso Genitore non solum imprægnarentur, verum etiam ut Spiritus iste fœtum in ipsis existentem instar Gallinæ ovis incubantis, ad perfectam digestionem perduceret, unde in sequente separatione, quodlibet elementum per virtutem verbi Dei propria sua generata diversa produxit, quorum omnia & singula naturalem suum ingenium & indolem à genitore suo insitam repræsentarunt, quam Philosophi, Naturam naturatam, item ignem naturalem insitum & internum, calorem nativum & virtutem cujuslibet rei crescentem vocaverunt.

Hæc abscondita implantata natura & proprietas cujuslibet rei ab universali spiritu mundi fovente, (qui supradictis quatuor matricibus seu Elementis per quotidianam influentiam & imprægnationem incorporatus est) non solum in suo vigore conservatur, verum etiam virtute benedictionis divinæ, Crescite & multiplicamini, de generatione in generationem augetur & propagatur, unde quantitas & moles corporea ab elementis corporeis (semper enim alterum altero magis corporale est) Qualitas autem & vigor igneus ab inhabitante spiritu Elementorum & mundi vivifico, ortum suum ducit. Hic nunc situm est magnum artis Hermeticæ mysterium, cujus ministerio fixa natura naturata, debito modo ex aliquo corpore extracta & separata, per volatilem naturam naturantem resoluta augetur & transmutatur. Quæ natura naturans in generantibus, scilicet quatuor Elementis, adhuc est universalis, in generatis verò particularis reperitur. Hinc est quod præparatione discriminis rerum, diversæ practicæ & opera vel particularia vel universalia institui & fieri possunt,

NATURA
NATURANS

NATURA
NATURATA

possunt, quod exemplis quibusdam sequentibus demonstrabitur.

Consequens nunc est ut dicamus qua ratione magnus ille mundi Spiritus, qui per quotidianas influentias Elementa imprægnat, & se illis incorporat, in ventre terræ figatur & corporalis fiat. Notum igitur est, quod quamvis in creatione mundi, terra & aqua, à Spiritu Elohim, spiritu generativo dotatae & fecundæ factæ fuerint, jussu tamen divino terra, sua sponte sine aliorum Elementorum concursu fructus suos quoad herbas & frutices primariò produxerit, antequam Sol, Luna & stellæ cœli crearentur, quod idem de aqua & ejus fructibus inanimatis in abyssu maris & terræ locis profundioribus intelligendum, etiam si nulla expressa hujus rei mentio extet in 1. cap. geneleos. Nihilominus tamen ex sacra scriptura & physica rationi consentanea patet, quod nunc secundariò seu post Adæ Lapsum generatio rerum naturalium præsertim inanimatarum de quibus hic sermo est, per quatuor elementorum conspirationem fiat & in effectum deducatur. Ex qua conveniente mixtione & contemplatione omnes res crescentes suam originem habent, & quam diu Deo visum fuerit, indefinente continuatione, sequente modo hauriant. Quatuor Elementa ex semetipsis naturæ instinctu sperma generant, quod in centrum terræ projectum ibique elaboratum, pro adaptatione diversa, diversimodè transformat, ut ex illo, tam extra quàm intra terrâ diversæ res crescant in quibus omnia alimenta, sanitas, divitiæ & dependenter omnia mundi bona reperiuntur. De quo spermate in additionibus præfationis hujus libri copiosè actum fuit.

Generatio rerum est ex 4. Element. conspiratione

Elementa generant sperma

Qua ratione & modo autem Elementa virtutem suam in terram deferant, ex quorum omnium concursu & mixtura prædictum sperma oritur, sciendum est, in centro terræ inclusum esse corporalem ignem & aerem, & utrumque hoc elementum foris in superficie subtiliter & spiritualiter circumvagari, & tam externum quàm internum unius ejusdemque esse naturæ & se mutuo affectu prosequi, adeò ut quantum centralis & terrenus ignis, superficiale & cœlestem ignem appetit, & magneticè ad se attrahit, tantum ignis cœlestis in illum terrenum ignem influere & se illi infundere cupiat. Ex horum unionem & cooperationem corporalium elementorum terræ & aquæ oritur illud Sperma universale & omnium rerum crescentium materia prima. Præterea benè notandum est & sciendum ex hoc unico Spermate duo genera rerum crescentium prodire, quod magni Academici nunquam intellexerunt neque consideraverunt, quod plurimi ferè ad vitæ dispendium usque sunt admirati. Nam cum

Modus quo Elementa generant sperma seu materiam primam

Academicorum ignorantia

Archæus terræ præfatum sperma per motum internum in altum propellit, tunc duplex substantia seu duæ exhalationes deprehenduntur. Quædam fixioris & gravioris sunt naturæ quæ omnis generis mineralia generant. Quæ verò leviores subtiliores & volatiliores sunt & à centro usque ad terræ superficiem sursum pelluntur, illæ plantas seu vegetabilia generant.

Mineralium & Vegetabilium generatio.

Mineralium & Vegetabilium Symbolisatio.

Ex salibus Mercurius currens.

Anulus Platonis & Homericæ catena.

Homo centrum totius naturæ.

Cum igitur Mineralium & vegetabilium Symbolum & affinitas hinc satis manifesta fiat, sequitur, sicuti omne illud quod adhuc volatile in regno minerali reperitur, & perfectam fixationem nondum complevit, bono jure (sed tamen comparative) volatile & adhuc crescens vocari potest: eodem modo illud quod in vegetabilibus fixissimum est, fixationi minerali attribui debere, & tam ex hoc quàm ex illo lapidem tingentem (non tamen sine reciprocatione) præparari posse. Experientia enim testatur quod ex salibus vegetabilium Mercurius currens & ex Media substantia illorum oleaginosa videlicet pinguedine sulphur urens confici potest. Similiter hinc sequitur, menstrua vegetabilia solventia, non pro peregrinis & heterogeneis, sed pro talibus quæ cum mineralibus rebus cognationem habent, cum ipsis conspirant, unita sunt, & cum illis in unam naturam & saluberrimæ qualitatis essentiam reduci possunt, censeri debere. Hinc Anulus Platonici & Homeri aurea catena elucet, qua ratione scilicet unum ex altero procedit, & omnia à se invicem dependent, de quo Rasis in libro Divinitatis sic ait: Scias res naturæ subtili artificio simul colligatas esse, quod in qualibet re est res quælibet potentia, quamvis actu non videatur. Quæ cognatio ex arbore Philosophicæ sic deprehendi potest.

Natura aut Spiritus universalis mundi, tanquam primum creatum post Deum, primum per influentiam Elementis vitam & virtutem suppeditat, deinde ex commixtionæ Elementorum semen omnium rerum crescentium exoritur, tunc ex semine Mineralia centro terræ proxima crescunt. Ex vaporibus subtilibus & mineraliū exhalationibus surgunt vegetabilia. Vegetabilia autem nutriunt animalia. Animalia verò unā cum optimo vegetabilium nucleo cibant & vestiunt hominem & ipsi medicinam præbent. Adcò ut tota Natura in homine tanquā in centro concurrat & unum de altero participet, & lapidis Philosophici materiam ubique reperiri non injuria fuerit conclusum.

Ex his omnibus de quibus hactenus nobis sermo fuit, hæ quatuor conclusiones sequentes notatu dignæ sunt. Scilicet, Quia Spiritus mundi, (vel Natura universalis) de quo hic agitur, à Philosophis in longinquo consideratur, sed in proximo capitur & acquiritur: Remotissimè verò idem, & nobis incomprehensibiliter supra omnia elementa & cœli sphaeras exaltatus, à nobis diffusus

diffusus est. Quia inquam proximè partim in elementis quiescit & habitat, quatenus adhuc universalis, simplex, & magis minus-
vè spiritualis est, partim verò in elementatis, particulariter & spe-
cificè, sensibilibiter & corporaliter habitat, Ideoque propinquè &
particulariter modo fixissimo & virtuosissimo iis in rebus cre-
scentibus invenitur, quæ in centro elementorum sunt creatæ,
quæ sola Mineralia sunt.

*Quæ hic sequuntur, à doctissimo quodam Gallo Guiljelmo
Trogniano Laconicè scripta, melioris intellectus
causa hic inferenda putavi.*

OMnia quacunq; sunt, à cælo prodeunt, & cæli natu-
ram participant. Nihil enim tam naturale est, quàm
quod genitum genitoris sui participat naturam & substan-
tiam. Cum autem universalis genitor omnium inferiorum
cælum sit, necessarium est, quod inferiora omnia cæli natu-
ram & substantiam participant. Et sic cælum est in omnibus
rebus occultatum inferius, quod extra omnes res manifestatū
est exterius. Et sicut corpore suo patens est in superficie mun-
di latissimè: Sic spiritu suo contractum in centro mundi ar-
ctissimè. Summum igitur omnium rerum corpore suo cælum
est in alto propositum & rursus profundissimum omnium
rerum est cælum in imo spirituosum absconditum. Et sicut cor-
pore suo claudit & tegit omnia: sic spiritu suo transit & im-
plet omnia. Vbiq; enim cælum est visibilibiter in forma sua, &
rursus cælum est in omnibus rebus virtute sua. Et ut cælo
per omnia nihil est manifestius, sic rursus in omnibus cælo
nihil est occultius.

Tu autem qui cælum extra omnia semper vides; cælum
in omnibus absconditum intelligas. Et hoc absconditum cælum
fac ut pateat, tunc nulla virtus manifestæ cæli te unquā
latebit. Hoc cælum seu Lapis Philosophorū in omnibus rebus L. Ph. est
est & per omnes res totius mundi transit, Et est spiritus quidā in omni-
bus visibilis, substantivus, essentialis, omnibus creatis mundi bus rebus
huius vitam, substantiam, essentiam largiens, quoniam ex
ipso in ipso & per ipsum sunt, vivunt, vegetantur, crescunt,
ac moventur omnia. Et virtute ejus plena sunt omnia, &
nihil vacuum essentia & virtute ejus (nisi quod mortuum
& in creaturarum viventium numerum amplius non est) Hic
spiritus in cælo liberrimè diffusus est motu & virtute sua: In
terra autem & maximè in centro ejus arctissimè contractus.
Ideo in creaturis in centro terra prodeuntibus condensatur jã

quasi, & incorporatur in substantiis ipsarum. In metallis perfectis totus clauditur & figitur. In imperfectis vero, nec in mineralibus ceteris, est gradu proximo, sed nondum fixus.

Philosophi ergo summi viribus hunc spiritum quarentes comprehendere, in latè diffuso mundi ambitu infinitum existentem hunc & spiritualem totum, nullatenus ipsi finiti & corporales totum, saluerunt comprehendere. Ergo in centro mundi cognoscens ipsum arctissime colligari, & jam incorporari terminariq. Ideo creaturas in centro mundi productas pro subjectis suis sumentes ex iis spiritum istum extrahere, & postea debito subjecto suscipere totum laborarunt: Quoniam in metallis nimis sigillatus erat, proxima metallis sumserunt mineralia, in quorum corporibus non tam arctè clausus adhuc esset, & ex his extraxerunt spiritum, & cum hoc extracto volatiliori alterum fixiorem & significarunt in metallis clausum. Sic per proximam naturam proxima nature succurrentes & ab inferiore gradu ad superiorem ascendentem, per minora mineralia ad majorum mineralium virtutes pervenerunt. Sic enim ordo natura postulat, ut per infima ad superiora ascendamus, & per minora consequamur, ne per majora minima despiciantur, minora autem per majora perficiantur.

Quoniam verò Mineralia quoad fixitatem inter se differunt, quorum quædam vel magis vel secundum minus fixa inveniuntur, neutra tamen naturæ hominis adeo grata & cognata sunt quàm vegetabilia & animalia, & insuper ventriculi nostri Archæus, nihil minerale nisi quod salis naturam habeat, digerere potest, & quod non digerit in nutrimentum non abit, sicque consequenter neque massæ corporeæ in qua vis residet naturalis; neque spiritibus vitalibus in quibus calidum innatum, neque spiritibus animalibus in quibus humidum radicale, subvenit.

Ideoque necessitas requirit, ut fixa sulphura mineralia quæ spiritus incorporati domicilium & corpus sunt, si in aqua vel vino instar Salis vel croci non dissolvuntur, in similem naturam convertantur, si pro sanitatis & fragilis vitæ nostræ constanti conservatione operationem efficacem præstare debent.

Hæc administratio non solum per media universalia, naturam videlicet naturantem simplicium elementorum, sed etiam per Spiritus particulares naturam scilicet naturatam tam ipsorummet mineralium, quàm vegetabilium & animalium, mediante solutione & coagulatione feliciter fieri potest. Ubi tamen observandum. Si hoc per naturam mineralem solam fiat, nunquam sanitati hominis tantam conferre utilitatē, quam si vel per solam naturam vegetabilem & animaleam, vel cum auxilio

Ventriculus prater
Sal nihil
minerale
digerit,

aut additione alterutrius factum fuisset. Unde Lullius lapidem purè & absolutè mineralem pro veneno reputat, de quo scribit. Melius esse homini edere ova basilisci quam aurum factum per ignem contra naturam. Per quem ignem intelligit omnes corrosivos spiritus mineralium. Hinc Paracelsi elixir auri ad longam vitam, quod per potentissima corrosiva fieri docet multis suspectum & periculosum videtur.

Si vero ignis Naturæ qui sunt omnes vegetabiles spiritus aquarum ardentium, & virtutes rerum essentielles, igni contra naturam in consortium, vel quod multo melius & tutius est Soli adhiberetur, alia res foret. De uno enim extremo ad aliud non datur transitus, nisi per medium habile & conveniens. Tale medium inter mineralia & nostram humanam naturam sunt, res vegetabiles & animales, naturæ nostræ magis cognatæ & acceptæ, quæ hac de causâ, prædicta mineralia (si secundum artis leges cum ipsis uniantur & colligentur) multo jucundiora & gratiora efficere possunt. Aliàs natura ejusmodi saltus non facile patitur & perferet. Si verò hoc per univèrsalia media elementorum fit, quæ proxima natura mineralium sunt in regressu, utrumque enim elementum ignis & aquæ magnas alterationes efficiunt: tunc res quoque rectâ putatur viâ, dummodò vera methodus & processus conveniens observetur.

Pro secundo. Incorporatus iste mundi spiritus (cum per verbum Domini omnibus creaturis incorporatus sit) ex rebus vegetabilibus & animalibus naturæ humanæ ut dictum vicinioribus & gratioribus, facilius extrahi potest. Cum verò istæ res volatilitati & cōbustibilitati adedò obnoxie & onustæ sint, ut minima ipsarum pars, fixam & in igne constantem substantiam habeat, nobis autem id quod fixum est curæ tantummodò sit, circa quod totius negotii cardo vertitur; summa necessitas requirit, ut vel earum partes volatiles figantur ne in igne avolent (quod opus esset lōgissimi tēporis & tēdiosissimi laboris) vel solummodò fixa ipsarum substantia licet paucissima eligatur & exuta omni forma specifica ad extremam simplicitatem & puritatem id in fixum & igneum Salem reducat.

Quemadmodum autem Natura mineralis fixa, nobis inutilis est, nisi vegetetur & animetur: Ita quoque prædictæ substantiæ vegetabiles & animales earumq; tam volatiliores quam fixiores partes sunt nimis infirmæ & insufficientes, ad mineralē fixitatem consequendam, nisi per ignem quendam mineralem vel ipso actu vel potètia quadâ propinquiore fixum, fermententur & colligentur: Quod licet per auri naturam perfectissimè & excellentissimè perficiatur (aurum enim est terminus absolutæ & consummatæ metallicæ perfectionis) hoc tamen etiam per alia mi-

mineralia, in quibus aurum adhuc imperfectum & in potentia latet, in effectum deduci potest. De qua re supra in additionibus meis cap. 4. & 8. simile quiddam fuit indicatum, quod ex sequenti Elegia clariùs patebit.

Vita hominum brevis est fragili simillima bullæ
 Quæ medica nobis arte tuenda venit.
 Sed quæris quonam medio suffulta valebit,
 Herbæ etiam quæ sunt, undè petamus opem.
 A combustibili diverte oculosque animumque,
 Quodque magis fixum est hoc cape præfer ama;
 Nam certum est nequeant quod curtam extendere vitæ.
 Imbelli nimium gramina fulta gradu.
 Certius ex gremio fodiens mineralia terræ
 Auxiliatricem deproperabis opem.
 Hic ubi cœlestes radicitus intima vires
 Balsama concentrant inque metalla fluunt.
 Si tamen herbarum te cepit gratia, vel si
 Delectant dotes, quas Microcosmus habet.
 Ex hoc, aut illis tantum cape fixa, relictis
 His, quæ non ignem, ceu fugitiva, ferunt.
 Nam non radici sunt sufficientia vitæ
 Et citò dispereunt, quæ tribuere citò.
 Quæ verò fuerint longè durantia, vitam
 Prolongant, fixos ignis adepta gradus.
 Omnia Vulcano sunt subjicienda magistro,
 Qui depurando limpidiora facit.
 Separat, & reparat, gelidæ qui mortis ad umbras,
 Præcipitat vitæ restituitque novæ.
 Ætheris ut capiant naturam imitamine quintam
 Et coeant fixo pura elementa pede.
 Quid, si cuncta etiam sint uni subdita lymphæ
 Quæ vitam cunctis influit omnigenam?
 Hinc nova lux oritur, virtusque renata, coruscat,
 Hinc vitæ poteris consuluisse brevi.

Hic spiritus fixus ex nobis hominibus, ex me, ex te, & ex unoquoque sive pauper sive dives, sive juvenis sive senex sit plenissimè comparatur. Et non solum ratione nobilissimi hujus subiecti nobilior & excellentior existimatur, quàm in cæteris omnibus supradictis rebus, in quibus specialis est: Verùm etiam quia in unoquoque homine omnes virtutes totius in latum diffusæ naturæ in rebus animalibus vegetabilibus & mineralibus consideratæ, concurrunt, Ideò hic totius mundi spiritus corporalis, ex Microcosmi vel partibus vel totali centro extractus non incongruè Universalis vocari potest.

Hujus Spiritus extractio, non tantum præcisè homogeneam hominis substantiam spectat, quatenus illa partibus suis essentialibus fabricam corporis humani constituentibus constat. (In qua fabrica partim sanguis, qui tanquam vitæ thesaurus universaliter totum corpus perfluit, & omnia membra per nutritionem & vitæ corroboracionem conservat, partim illud, quod in centro, renibus & vasis spermaticis scilicet è longinquo & ex circumferentia totius corporis in angustiam compellitur, pro universalis habendum, reliqua membra verò omnia & singula pro particulari censenda.) Verum etiam id quod ex alimentis post separationem nutrimenti reliquum est, & tanquam heterogeneum vi expulsiva excernitur, & non nisi respectivè Microcosmici nomine donatur. Hujus inquam non minor ratio est habenda, quantumvis obscenum aut sordidum ab Idiotis & cavillatoribus vel delicatulis habeatur, & rejiciatur.

Hujus investigationis ratio hæc est. Quicquid homini cibi *investiga-* loco inservit, sive animale, sive vegetabile sit, hoc in occulto *tionis spi-* nerale quiddam secum vehit, quod cum fixæ sit conditionis, *ritum mun-* plus vel minus, manifestum ejus pro volatili censi potest. *di ratio-* Quanto fixior autem res quædam mineralis in suo genere est, *nes dua.* nec tamen sibi formam habet, tanto indigestibilior est ventriculo, & quanto volatilior tanto digestibilior. Rursus quanto fixior, tanto convenientior sanitati, & quanto volatilior tanto venenosior. Cujus rei experientia in venenis mineralibus patet, quæ tanquam res volatiles in digestionem abeunt & mortem accelerant.

Cum itaque res ita se habeat, ut Ventriculi nostri Archæus ab alimentis, volatilia tantum astra pro nutrimento separet, fixa verò aut prorsus non tangat, aut quoad ejus fieri potest minus participet (quia adhuc multis tùm combustibilibus tùm evaporalibus superfluitatibus scatent) & ob hanc causam talia fixa astra cum suis corticibus & prædictis superfluitatibus tanquam inutilia & excrementitia rejiciat & expellat: Ideò hinc sequitur in talibus astris fixissimum rerum naturalium quiddam, de quo in hoc discursu agitur absconsum esse: & hoc quidem κατ' ἐξοχήν, quia optimas & excellentissimas res pro cibo & potu nostro eligimus.

Alteræ prædictæ investigationis ratio est. Quia per hominis digestionem res creatæ & crescentes, suam formam specificam in nutrimentum cedentem deponunt, & hac ratione remanens corpus ad revertendum in suam simplicitatem disponitur. Quantò enim magis res hoc modo
exuitur

exuitur & à sua naturali forma denudatur, tantò simplicior illa fit & ad suam originem primam id est naturam universalem tendit; Posito autem casu formam specificam totaliter non deponi, nihilominus tamen tanta & tam cita ejus fit alteratio & corruptio in visceribus corporis humani, quantam totus mundus efficere nequit. Si quid verò tenacius adhuc hæserit, illud faciliè per calcinationem adimi & aliter meliorari potest, ut inde novum corpus in dignitate & gloria surgat. In hujus rei gratiam sal commune considera, (quod tamen in suo genere ex numero mineralium locum obtinet, quorū omnium mater Philosophica Luna est) qua ratione videlicet illud in paucis horis per calorem hominis naturalem frangitur mutatur, & quasi de novo generatur, cujus effectus longè præstantiores se exhibent, quàm antea erant. Undè etiam grano frumenti optimè comparatur, quod in ventrem terræ hujus Macrocosmi conjectum in illo putrescit, & cum decuplo fructu rursus in conspectum venit.

Ex utraque causa ista allegata patet, fixum Astrum ex comestibilibus post putrefactionem illorum in intestinis microcosmi, arte extractum, improprie microcosmo tribui. Ille enim adhuc de sua substantia nihil materiale confert, nisi quod Archæus suus purū ab impuro in alimentis separat, illud pro suo labore & opera ad suam necessitatem & nutritionem sui usurpando & retinendo, hoc verò, quod ipsi nimis impurum, & separatu nimis difficile est, alij relinquendo, qui illud meliùs tractare novit. Homo itaque hac in parte nil aliud est, quàm ignis, vas & fornax putrefactionis per quam optima & nobilissima substantia animalium & crescentium rerum citissimè resolvitur & corrumpitur, qua occasione artifex à multo labore & sumptu excusatur. De qua Haymo in epistola sua, quam in commodum filiorum doctrinæ huic libro inferri, plus satis indicii fecit. Quicquid autem in substantialibus Microcosmi aut rebus excrementitiis ejus moliaris neutrum tamen ad veram & perfectam fixitatem, sine auri, aut alterius cujusdam ignis mineralis additione perducì, nec magis quàm lapis vegetabilis perfici potest. Exemplum de substantia hominis ex sanguine vel simili, benevolus lector ex Riplæi Angli Medulla Philosophicæ, ferè in fine tractatus de lapide Animali petere potest. Quod verò ad res excrementitias, videlicet aquam orientalem & terram occidentalem attinet, Ripleus in fine libri portarum de iis sequentia verba ingeniosa nobis reliquit. Memento hominem esse nobilissimam creaturam in compositione terrena, quam Deus unquam creavit. In quo est quatuor elementorum proportionatorum per naturam neutralis Mercurialitas, quæ omninò nihil constat. Producitur arte ex sua minera. Nam nota.

stra metalla nihil aliud sunt, quam nostræ duæ mineræ Solis & Lunæ.

Splendor Solis & Lunæ lucidæ in has duas mineras certè secreto modo descendit, quamvis splendor iste sit absconditus tuo visui artè tamè efficere potes, ut appareat manifestè. Hunc lapidè absconditum, hanc unam rem purifica, lava in suo liquore donec albefcat. Tunc fermenta sapienter & sic habes summam totius operis. *Lapis absconditus res unica.*

Jam quarta Conclusio nostri discursus generalis sequitur: in his verbis. Quàm propè spiritus mundi incorporatus, modo particulari in mineralibus terræ invenitur; Tam propè in elementis adhuc Universalis reperitur. Et quamvis tribus superioribus elementis inspiratus sit, & secundum cujuslibet naturam & proprietatem particularem, operationes singulares præstet & qualitates inducat, ut in & cum igne, potestatem igneam exerat, in aere virtutem aeream, & in aqua proprietatem aquosam exerceat, nihilominus tamen tria hæc elementa, per suam influentiam & irrigationem in quarto elemento videlicet in ventre terræ tanquam in centro conveniunt; aded ut terra non solum suis propriis terrenis naturalibus virtutibus sit dotata, verùm etiam igneis aereis & aquosis influentiis & qualitatibus sit repleta & imprægnata, unde etiam matrix & receptaculum omnium elementorum vocatur in qua rerum abditarum vires omnes actu occultantur, quæ potentiâ in formas specificas erumpere possunt.

Cum ergo terra cæterorum elementorum fundamentum, *Terra est cæterorum elementorum fundamentum.* quin imò subjectum, cista conservatoria & receptaculum influentiarum ipsorum sit, per quas sæcundatur, & ad concipiendum semen & virtutem operantem omnium mineralium vegetabilium & animalium sit apta, unde etiam omnium eorum mater parturiens est, ided sequitur, in illa, profundissima & præcipua hujus artis secreta abscondita esse, eaque per aquam, aerem & ignem ex illa præstari & produci posse. Cum etiam terra à Philosophis modo consideretur, vel in centro vel in superficie, quarum hæc omnium oculis est exposita, illa verò solis Philosophis nota, & ex terræ superficialis visceribus interioribus & profundioribus extrahitur, consultum duxi de utraque terra hoc in loco aliquid proferre. *Terra à Ph. dupliciter considerata.*

DE TERRA CENTRALI.

De terra centrali tot extant diversa judicia & opiniones quot *Opiniones de terra centrali.* de auro vivo reperiuntur. Sed omissa maxima illarum parte, quidam Philosophi per hanc, Sal Centrale intelligunt, quod in modum lixivii ex superficiali & elementalibus ista terra extrahitur. Item quando elementata tellurea, iterum in terram fuerunt reducta, &

sta, & tunc in modum lixivij etiam extracta (post factam reductionem sive per violentam ignis calcinationem, sive per lentam resolutionem & putrefactionem in ventre terræ) de qua re in additionibus primorum quatuor capitum satis clarè dictum. Verum quidem est, eum qui hoc sal centrale, volatile facere potest, puram quidem terram centralem spiritualem habere, quæ si aurum in illam seminatur millecuplum fructum affert: Hæc tamen non est vera Philosophorum sententia. Siquidem terra virginea, ex terra & non ex aqua desumi debet: Sal autem quaecunque illud sit, quamvis ex fructibus terræ, & quidem ex ipsa terra educeretur, est fructus elementi aquæ, non terræ, Mercuriale est, non sulphureum, Lunare est, non Solare, (quamvis talis Luna Philosophica auri naturam potenter augere possit propter intrinsecum suum, quod intrinsecum vel occultum, nihil aliud est quàm merus & purus Sol) Veruntamen Philosophi terram tantum & naturam ejus respexerunt & ex illa, mediante menstruo Universali, sulphur extraxerunt, quod fixum Leonis sanguinem vocarunt; Hæc est vera intima absensio elementi terræ, imò elementum ipsum secundum versiculum meum.

Non hæc terra, tibi quæ cernitur, est Elementum

Sed terræ in centro condita terra jacet.

Hanc tu virginæam terram sūme immaculatam,

Tanquam unam Physici materiā lapidis.

De hac re non solum Christophorus Hornius Misnicus elegantissimè scripsit cum inquit.

EN BOREM cœli pingui cum Sulphure terræ

Ecce Aquilam Jovis & Solis validum ecce Leonem.

Latex vitæ & Tartarus Solaris. Item. Aspice aureolum hunc laticem vitæ (non vitis) planè celestem, qui cum Tartaro suo Solari (haud vulgari) faciliè unitur. Aspice hanc lympham Mercurialem cristallinam, quæ cum isto suo sulphure Solari facili negotio copulatur, & successu temporis tandem in carbunculum rubicundissimum transformatur. Ecce aquam pluviam planè aeream, ætheream, purissimam, quæ facile cum terrâ sua tenuissima unitur & denique in ignem omnium subtilissimum & perfectissimum transit.

Testamentum Arnoldi. Verum etiam Arnoldus de villa nova, totum opus in forma brevis Testamenti sub Gallico Idiomate in latinum translatum descriptum reliquit, quantum quidem res permisit. Hoc modo.

Lapis generatus ottusque de terra per elevationem perficitur. Aquæ potione satiatus infra duodecim horas, ad minimum inflatur, & circumquaque visibiliter intumescit. Postmodum in balneo positus, vel in aeroso hypocausto, moderatè calido & siccò, ac purificatus ab extraneo vapore, soliditatem suarum

suarum partium acquirit, extenuatusque superflua humiditate fit idoneus ad contritionem, quo ex purioribus illis partibus exprimitur lac virgineum, quod mox indè positum in ovum Philosophicum, proprio & continuato calore foveatur, jut pro pul-
lorum exclusione. Varietate colorum suorum nudatus gaudet cum suo compare, colore tinctus instar nivis. Indè post absque periculo resistit ignis violentiæ, tantisper donec pavonis coloribus ornatus de monumento egrediatur cum regali summaque potentia.

De hoc negotio rhythmus Germanici duplicis fortis sed unius sensus, quoque agunt, quos quia alternatim se explicant, ego conjunctim sub finem inserui.

Quidam Philosophi à partibus illorum steterunt qui præcedentes opiniones secuti sunt, & ad productionem Solis centralis virginei, utramque rem, videlicet sal & terram, conjunxerunt, nec solum terram illam elementarem & superficialem unà cum suo sale abscondito adhibuerunt, sed etiam cum rebus particularibus rerum elementatarū practicam instituerunt, de quo Hornius sic scribit: Salibus multum occultæ formæ solaris inest; Omnium autem maximè in terra. Tu rem sic accipe

Haud vim vivificam rerum in se continet illam,

Sal solum, ast proprio cum Sale TERRA suo.

Terram inquam calcinatam elementarem sumserunt, item cineres rerum elementatarum (in quibus Sal & Terra adhuc conjuncta sunt) & per ignem mineralem simplicem reverberarunt, leviora & spongiosiora reddiderunt, donec planè rubificarentur, quo factò fixum ignis & terræ astrum in forma salis rubri, extraxerunt, quod sal sulphureum vel sulphur falsum vocarunt.

Hic notandum. Illud quod per hanc reverberationem rubificatur, summam ignis impressionem acquirere, & hac de causa non solum ignem ingenitum (quod idem duo præcedentes & ultimi duo sequentes modi præstare possunt) verum etiam id, quod per artificiosam reverberationem introduxit, impressit, conjunxit & incorporavit, extrahi. Maximum artificium in eo situm est, ut Mineralis flammæ ignis veram habeas notitiam, & reverberandi modum instituere & cum conveniente menstruo extrahere possis, cui operationi Luna Philosophica primi modi centralis, optimas manus auxiliares tendit.

Tandem quidam Philosophi etiam per Terram virgineam, sulphur in salibus intellexerunt, adeò ut salia (maximè verò metallica aut mineralia omni suo sulphure & Mercurio exuta) tam diu in digestionem ignis tenuerint, donec intrinsecum ipsorum

ipforum foras verſum & ſal in ſolutione vel extractione inſtar ignis ruber factus fuit. Huic ſali encomium illud tribuerunt. Salia metallorum conficiunt lapidem Philoſophorum. Item viſita interiora terræ &c. quæ verba vitriolo tribuenda cenſebant, quia poſt ſummam ſuam purificationem (per cohobationem cum aqua roris maialis factam) depoſita viriditate ſua, primùm in albedinem Adamantinam, deindè in rubini colorem transit in omne ævum immutabilem; nec in viriditatem ſuam unquam reducibilem: Hæc enim matura facta, in ſummam rubedinem ſe convertit, ex qua oleum inſtar mellis dulce & inſtar ſanguinis rubrum paratur, ſecundum proceſſus deſcriptionem ſæpiùs publicatam. De quo hæc dixiſſe ſufficiat.

Terra ſuperficialis.

Poſtquam centralis terra hætenus ſatis explicata fuit, ordo nunc poſtulat, ut etiam de ſuperficiali aliquid dicamus. Quæ vulgaris terra eſt, omnium hominum oculis expoſita, à Philoſophis in limoſam & lapideam diſtincta. In illa nitrum in hac verò ſal petræ creſcit.

Terra limoſa.

Sub limo terræ primùm in genere intelligitur bona terra fertilis cum aqua pluſiali ab arena & radicibus optimè depurata & denuò benè ſiccata, cujuſcunque coloris illa ſit (rubri tamen coloris terra verſus orientem effoſſa & prædicto modo depurata optima cenſetur.) Hæc terra ſi ad tempus quoddam ſub cœlo relinquantur, à cœleſtibus virtutibus grvida fiet, & res creſcentes producet, vermiculos animalcula, & metallicos igniculos ſplendentes. In ſpecie autem & in ſingulari quodam ſenſu omnis generis ochræ & boli, omnes argillæ & luta, omnes terræ & colores minerales in fodinis & extra illas, hîc comprehenduntur. Verum quidem eſt quod terræ montanæ, cœnum, lutum, à ſimplici ſua natura aliquatùm diſceſſerunt, ſed tamen mox nū ſolum in integrum reſtitui, verum etiam ſi cum terra occidentali microcoſmi miſceantur & in ventre Macrocoſmi illæ terræ ad certum tēpus defodiantur & detineantur, meliorari & nobilitari poſſunt.

De terra rubra.

Prima huius libri tabula typica nobis argillæ rubræ tantum indicium facit, quæ paſſim quidem eſt obvia, optima tamen invenitur circa metallorum, & præſertim auri fodinas. A quibuſdam rubedinis ratione, terra Adamica & materia prima dicitur, utpote cui divinitus in prima creatione ſpiritus aliquis generativus eſt inditus. Hanc primam eſſe materiam creationis noſtræ dicunt, & veram reſtitutionis noſtræ medicinam. Sed experientia compertum habemus, flavio coloris lutum, item aliam terram vulgarem mundatam non minùs ſpîritum & ſal volatile in deſtillatione, & tandem ſal fixum ſupeditaſſe. ſive cruda terra, ſive in orbiculos formata, aut in lixivii forma fuerit deſtillata, de quo ſupra in capitiſ ſecundi additione mentio

mentio facta fuit. Nonnulli terram ex ovili sumunt, & lixivium inde parant, quod ad oleitatem coquunt, de qua oleaginosa substantia phlegmata & spiritus rubros destillant.

Quæ operatio quamvis convenientiam quandam habeat cum *Venter arietis* quem Sendivogius indigitat, quia tamen spiritus isti rubri sunt, ut in destillatione nitri vulgaris fieri solet, *disvogis*. spiritus autem terræ simplicis obscuro grisei destillent, & idcirco naturæ universali proximiores sint, iudicium de hac re ferre superfedo, & quem modum artifex eligere debeat arbitrio suo relinquam.

In tabulâ quarta hoc observandum est, quosdam ante salis fixi extractionem, caput mortuum terræ destillatæ per quinque dies & noctes aut diutius in flamma ignis ad multam saliedinem calcinasse, & tum cum phlegmate proprio, aut cum aqua pluviâli destillata sal extraxisse filtrasse & evaporasse.

Utroque sale, volatile scilicet armoniaco, cum fixo alcali, in spiritibus mediæ substantiæ (qui salis nitri loco sunt) dissoluto, & composito perfecto parato, principia terrena pro intento huius operis de quo in hiis tabulis agitur, rectè & benè præparata & colligata præstò quidem sunt, sed postea mediante aqua aeris, per cœlestes & igneas influentias animandâ.

Sed tamen hic sciendum est, Philosophis de duplici Mercurio *De Mercurio* sermonem esse, quorum uterque per se, singulare & proprium *curso similes* opus Philosophicum efficere potest, quorum unus simplex alter *placi* & verò duplicatus dicitur. De duplici, cujus principia terrena & *duplicato* cœlestia sunt, hæc tabulæ & Polonicus author Sendivogius tractant, & meæ additiones ad cap. 7. quoque. Quo in loco de simplici Mercurio in via sicca, nempe cristallis dulcibus salis communis, Elementari simplicitati aut naturæ universali proximè cognatis tractavi. Ideoque de Mercurio simplici in via humida *Mercurius simplex ex* qui ex principis terrenis tantum constat, pauca dicam, (cœlestem *terrena* enim irradiationem nunc attingere animus non est.) *natura.*

Practica ejus hæc est. Ut accipiatur decuplum pondus aquæ *Practica* spirituosæ utcumque rectificatæ, pro una parte amborum benè *ex principiis* mundatorum & clarificatorum salium fixi & volatilis, & collo- *piis terrenis.* centur omnia in vitro, cujus capacitas quintuplo aut sextuplo major sit quàm spatium à contento occupatum. Putrificentur tam diu donec materia in vitro tota denigretur. Tunc destilla cum diligentia & transibit oleum in vas recipiens ante aquam, quod benè custodi, quia est valdè volatile. Continua destillationem & distillabitur phlegma, quod remove, & picem atram quæ retrò mansit, fortiter destilla, & oleum quoque supradicto oleo simile prodibit. Hoc posterius oleum rectifica, tunc utrumque oleum superius & inferius, viri & mulieris semen conjunge. Et

sic simplicem Mercurium Philosophorum, ex inferiori sphaera vel globo mundi sumptum, præparasti, quem aut solum per se atheni committes & coagulabis, aut cum duodecima parte auri ad perfectionem adduces, & sic auri substantia in illo mortificatur & de novo regenerabitur.

Mercurius Mercurius Philosophorum simplex quoque ex natura celesti
in sim tantum acquiritur (de terrenis substantiis quarum corpus hic
plex ex na Mercurius in occulto possidet, nunc missis, quia illarum pro hac
tura cele- præparatione nunc nulla est necessitas. Colligatur igitur Ros
sta. majalis cælo sereno ante solis ortum, & per filtrum aliquoties destilletur. De quo imple phialam ad duos transversos digitos uique, & sigillatam in libero aere ad solis calorem per mensem suspende. Et lucente Sol ecum speculo ad id præparato phialam irradiat, ut Ros iste cum essentiali virtute solari ita imprægnetur, ut aureum induat colorem. Tunc enim ad distillandum aptus & maturus est. Destillatio in B. M. fiat. Auferatur tertia pars, reliquum separatim capiat, & abstrahatur super liquore per septenam cohobationem seu reaffusionem Tandem terra ponderatur, & lento calori imponitur, & cum hac aqua irroratur & efficitur. Hoc toties reiteratur donec terra triplum sui ponderis imbiberit, vel triplo ponderosior facta fuerit, quam antea erat. Quo facto terra cum igne forti per retortam destillatur, tunc simplex cælestis Mercurius in vas transit, qui est purum putumque aurum vivum, quod omnis generis morbos fugat & hominis vires renovat. Coagulatio ejus fit in sale Saturni quod cum auro fuit fermentatum, & post plenariam fixationem primum super aurum, & deinde super alia metalla projicitur. Præter hoc, etiam ex aqua tonitruali, à fulgure cælesti per cælestis ignis scintillas imprægnata, summum quoddam opus Philosophicum procedere Author quidam anonymus in tabula Paradisi docet, ubi præter putrefactionem nihil omissum, quam tamen summo studio retinuit, quæ tabula à me compendiosè & diligenter concinnata in fine sequetur.

Non est dubium, plures similes practicas in via sicca & humida pro Mercurij Philosophici simplicis præparatione reperiri, tam ex solis cælestibus quam ex solis terrenis, tam universaliter quàm particulariter instituendas; (*Nam nihil terrenum invenitur, quod non cæleste aliquid in occulto secum habeat: Et contra nihil cæleste quoque reperitur, quod non aliquid terrenum in se reconditum habeat. Eadem ratione nihil est actu ipso un. versale, quod non omnia particularia in potentia secum habeat. Et rursus nullum est particulare quod in occulto Naturam un. versalem non refferat.*) Verum & brevitas & minoris confusionis ergò, similes supradictas præparationes

parationes datâ operâ transeo, & in alium librum quem de Thelesmo Hermetis scribere cœpi differo, in quẽ ferè omnes similes res mihi notas absque defectu singulari recondam & piis doctrinæ filiis liberaliter communicabo.

Nunc de terra limosa ad Lapidream progredior ut de illa discriminatim aliquid in medium proferam. Hanc terram vulgari- *Terra lâ-
pidea.* ter lapidis nomine insignimus. Quamvis autem nobis videatur, ac si magnum discrimen inter terram & lapides habendum esset, attamen lapides in sua origine considerati nihil aliud sunt quàm aqua terrena, aut cœnosa terra, quæ cum tempore, superveniente virtute alicujus frigidi aut calidi spiritus salini sulphurei, in formam compactam induratur, & in suo descensu iterum consumitur, & per spiritus sui salini balsami videlicet sui privationem in pristinam cœnosam materiam abit. Ex qua denuò per incorporationem novi seu recentis spiritus Salini, novus lapis (sive id natura vel arte fiat) producitur, & sic ex fine principium resultat.

Fateor quidem lapides illos qui perspicuitatem præ se ferunt aliud nihil esse quàm aquam congelatam; si quis verò animò perpendit, nullam aquam esse in manifesto; quæ non in occulto terram sibi conjunctam habeat, & vice versa, tunc manifestum fiet, materiam ex qua lapides crescunt, idem illud terreum esse; quod ab aqua se separat, & in ventre terræ, cum alia terra conveniente & qualicunque sibi obviam facta se conjungit, in quam se incorporare possit. Eodem planè modo, quo extra terram in aquis fluvialibus Mucilago seu terrestritas quædam lapidibus adhærescit, aut ut rei fundamentum melius declarem, sicuti Sabulum & lapides in aqua & terra in tellure vi magnetica illud quod in aqua terrenum est, ad se attrahunt, & ex appositione illa crescunt & augentur. Cum ergò natura terrena hîc uti dictum fuit, secundum majus minusque semper prædominetur, æquum est ut à terra denominetur, & terræ lapideæ nomen sortiatur.

Porro adhuc aliud discrimen hîc observandum. Nam quicumque lapides pellucidi sunt, illi aqueæ naturæ sunt, & sicuti dictum, ex subtili terreo aquæ progenerati. Qui verò opacitatem præ se ferunt, illi terrenæ naturæ sunt, & materialiter & immediate à terra oriuntur, non tamen absque subtili humido, quod in occulto possident, cujus nimirum interventu parum quid ipsò actu terreum dissolvitur, & cum alio impuriore per admixtionem incorporatur & induratur.

Illi qui ex elemento aquæ sunt, per spiritum salinum frigidum sulphuris: Hi verò terreni, per calidam siccum sulphuris spiritum operatione interni Æthæici ignis mineralis sunt coagu-

lati: Eodem modo quo per ignem nostrum culinarem ex terra limosa vel argilla later aut urceus lapideus coquitur. Terreni insuper fixioris sunt substantiæ quàm cæteri, difficilioris liquefactionis sunt cæteris, cujus rei lapides calci præparandæ utiles, creta rubra & lapis hæmatites fidem faciunt, qui omnes durioris: filices vero facilioris sunt fusionis.

*Terra bi-
quitistica.*

Una adhuc terra nobis super est, quæ ratione generalis principii sui pro ubiquitistica habenda sed respectu formæ suæ specificæ ad locos particulares determinata est, & in uno loco melior & nobilior invenitur quam in alio. Ex quibus illa præstantior omnibusque aliis præferenda est, quæ metallicam indolem habet, & ipso actu terra mineralis est, undè minera magnesiæ, id est minera bismuthi à quibusdam pro optima habetur; sed penes experientiam erit judicium De hac terra capiantur novem libræ priusquam experta fuerit ignem. Inde in retortam, & applica magnum recipientem, distilla per 12. horas secundum gradus ignis & habebis aquam albam & dulcem, quam rectifica tribus vicibus & fiet dulcior & clarior. De qua accipe libram, unam impone in vitrum cujus tertia pars maneat vacua, quod cum cera & vesica benè obturatum colloca in loco securo, & aquam in plenilunio augeri, ut vitrum ad summum usque impleatur, in decrescente verò luna, decrescere videbis. In novilunio ultra illam partem qua aucta erat, una parte insuper diminuetur & ponderosa fiet, primum tamen suum pondus retinebit. Hæc aqua auro animam suam extrahit spatio duorum dierum, si ter aquam abstrahis & rursus affundis, anima instar olei in fundo residet & argentum in aurum transmutabit, sed non plus argenti transmutabit, quam auri quantitas erat, ex qua anima fuit extracta. Ex omnibus metallis animam extrahit potissimum ex Sole & Marte.

*Bismu-
thum.*

*Anima
auri ex-
tractio.*

*Calinge-
re per her-
barum.*

Item si accipis herbam siccata vel plantam integram ita arfactam ut manu conteri possit, & ejus radicem solam in hanc aquam trium aut quatuor horarum spatio immergis, tunc planta illa virefcit, ac si modò ex terra evulsa esset, flores quoque iuos si quos habuit antè, rursus recuperabit.

Item. Hanc aquam inde in vitrum, cui adjunge aquam alicujus herbæ destillatam & tres drachmas proprii sui salis, imple vitrum usque ad summum, & in tutum locum colloca, & intra duos vel tres dies plantam crescere videbis similem illi herbæ ex qua sal & aqua detumpra erat. Quamprimum vitrum commovetur, forma plantæ perit, sin verò in quieto loco collocatur, ad pristinam formam redit.

Recipe materiam quæ in retortâ remansit, & cum aqua extrahit ejus salem, coagula & conjunge cum sua propria aqua, & per re-

per retortam destilla, & habebis aquam aurum radicaliter dissolventem, in qua aurum liquefit, sicuti glacies in aqua calida, nec tingitur amplius aqua de auro, sed albedinem suam semper retinet, & aurum secum per alembicum in distillatione vehit. Et verum aurum potabile fit ad Epilepsiam, Hydropem, Apoplexiam, Paralyfin.

Crudæ materiæ priusquam destillatur, attractio animarum in metallis, vitriolo Antimonio & succino attribuitur, quamvis tres spiritus super aliqua mensa à tali materia distet, propterea quod ob fortem suam naturam attractivam Magnesia dicatur, quodque ad venas minerarum indagandas faciat, quæ omnia hic tanquam parerga in medio relinquo. De lutis quoque intra aurum vel Martis mineras sive suspensas sive planas repertis, mihi relatum fuit, quod si destillantur & in aqua illa destillata Ducatus in igne candefactus extinguatur, illum extrinsecus & intrinsecus albescere, servatâ monetâ suâ, animam solis autem per aquam instar olei supernatantem ab illo separari. Plura hujus generis exempla recensentur quale est illud de gleba terræ rore cœli imbuta. Si aqua inde destillata ter super gleba illa cohobando destillatur. Sed istudio hæc prætereo & me rursus ad lapides compactos converto. Ex quibus omnibus tam pretiosis quam vilibus relictis, brevitatis causa tantum de Silice sermonem instituam. Is enim naturæ Universalis proximus est, cujus rei causa Philosophi illum sibi commendatum habuerunt, licet multi chymici frustaneos in illo susceperint labores, quia veram methodum quam sequi debeant, ignorabant, Philosophi autem tam in universalibus quam in particularibus operibus illum adhibuerunt & in duplici sensu usurparunt, videlicet primæ & secundæ generationis.

Gleba terræ rore cœli imbuta.

DE SILICE,

Per primam generationem intelligitur, quatenus Silex per se à natura ex montibus vel aquis, solidus, pulcher, & transparentis artificii in manus traditur, unde selecti calculi lucidi ex aquis fluvialibus pro optimis habentur (in arena enim quantumvis pulchra sit, ignis internus non est tanti vigoris & virtutis, quam in prædictis calculis.

Silex prima generationis.

Et quamvis mucilago illa in aquis fluvialibus, lapidibus adhærens, prima lapidum materia & incrementum ipsorum sit (ex silice enim crudo per violentiam ignis nihil obrineri potest) & cum spiritu salis communis vel simili vehiculo in aquam redacta, verum & naturale dissolvens sit omnium lapidum & metallorum. (De qua re Beguinus sic scribit: Ex omnibus metallis spiritus fragrans elici potest, mediante aqua viscosa minerali, quæ solius vulcani beneficio absque ullius rei extraneæ additione brevissimo temporis spatio educitur, quæ recipit omnes

Dissolvens metallorum & lapidum.

qualitates metalli, cui per industriam sagacis artificis immiscetur, eique odorem, colorem & saporem confert cum conservatione facultatis vegetantis, cum quo metallo soluto spiritus iste fumosus aquosus & igneus in nobilissimum corpus mutatur, & non amplius ab igne fugit, sed ut oleum fixum currit & prout mutatur mutat &c.) Nihilominus tamen veteribus Philosophis reductio & resolutio adulti & compacti silicis in materiam primam aut salis essentiam, magis curæ fuit, quàm quod talem materiam adhibuerint ex qua lapis oriundus esset, ideoque in igne ardente illum calcinarunt, & unà cum socio suo (qui sal tartari est) in vitrum aut Chrysellum liquefecerunt. Hoc Chrysellum in oleum seu liquorem redactum, omnium morborum Tartarorum est medicina & verus ludus seu saxifragus Paracelsi. Hoc Chrysellum sub nomine Cambolech absconderunt, item camtolan, & lapidem album vocerunt, quem nescio quis Grajus digito monstravit.

Hunc Lapidem tam universaliter quàm particulariter mirari præstare scripserunt, dicentes, si aqua vermillionis (quæ est quædam aqua fortis in quam sulphur commune aut cinnabrium artificiale ingreditur) ter aut quater ab illo abstrahatur, & qualibet vice cum re fusca acuat, tunc illum vim habere corpora per se dissolvendi, & mediante hac solutione, Mercurium in infinitum coagulandi & figendi. Hæc aqua acuta, simpliciter fixatum Cinnabrium aut Mercurium in se solo præcipitatum adedò fixum reddit per quartam aut quintam abstractionem, ut si aliqua sui pars in aqua sua abstracta dissolvatur, & ad duas Lunæ finæ partes quæ etiam prius in aqua Cambolech soluta fuerit affundatur, tunc illud argentum in veram Lunam fixam imò fixissimam convertit. Item Chrysellum illud Silicis, per quinque horas cum metallo Veneris in continuo fluxu conjunctum, sulphur ejus extrahit & rubedinem induit, metallum verò albogriseum fit. Cui autem usui sint squamæ istæ rubræ, Rhythmis Germanicis, Anno Domini 1532. secundâ post Martini festum in Comitatus Mansfeldensis Arce summa Heldrungensi scriptis, quoque patet. Ubi sub allegoria à Paride Venere & Junone desumpta idem quod modo supra dictum fuit dicitur, cum hac appendice.

Sic mox falco noster constringitur
Qui in columbæ calce reperitur,
Nam ibi infinitus invenitur
Nec pecunia pro illo persolvitur.

Item.

Accipe Sulphur ex Veneris squama
Et tua replebitur crumena.

Rhythmi autem illi Germanici in Idiomate suo sic sonant.

Zu Heldrungen auff dem hohen-Hauß
Sind man im schwarzen Winterhaus
Unsern Stein gar heimlich in Paris gestalt
Das uns treift Venus manigfalt
Auch Juno sich nackent thut erzeigen
Deshalben Pallas sich findet zu wegen.
Spricht ein Meister heimlich von hoher art
Wenn Paris verwandelt mit seinem gellen zart
So wird uns Venus ihren Schwefel strewen
Daß sie mit Juno allesampt im feuer bleiben
So wird gemeistert bald unser salck
Den man findet im tauchen kalck
Dann da find man fein ohne zahl
Rein Geld darff man drum geben überall.
Merck drauff Edler Herr gar eben/
So bringt euch die Kunst ein seligs leben.

Item Rhythmus antiquus.

Nim den Sulphur auß der Venus schlack
Damit füllestu dein beuthel vnd sack.

Cum & ex hoc Chrystallo silicis Philosophi aquam menstrua- *Aqua*
lem præparaverunt sequenti modo. Recipe Lapidis acetosi mi- *menstrua-*
neralis calcinati (id est vitrioli) partes duas vel tres, & partem *lis Ph. ex*
unam de lapide albo seu re fusa. Destilla aquam cum spiritibus *Vitriolo*
optimè, postea rectifica in balneo à phlegmate, & remanebit a- *Ph. & re*
qua crocei coloris, quam adhuc ter destilla de re illa fusa, & erit *fusa.*
aqua solvens omnia corpora sine corrosione. Operare cum ea
juxta intelligentiam, & corpora prius transmutantur in humi-
dum unctuosum, postea in Mercurium, ultimò in aquam, de hoc
Philosophi in occulto fecerunt mentionem.

Alio modo. Coque lapidem tuum candidum in uno caldari *Alio mo-*
per 4. vel 5. dies cum aqua rosis in Martio accepti, vel simili, *dis aqua*
semper affundendo novam, quousque humidum radicale lapi- *menstrua-*
dis separetur à suo composito, cujus signum est si in fine sentias *lis Ph.*
ipsum in gustu sicut sal. Reitera donec ita fiat. Post extrahe
ipsum cum aquis acutis quantum potes & coagula; Coagula-
tum solve cum aceto destillato, vel cum aqua simplici, postea
destilla per Balneum, & quod manet pone in locum frigidum &
fient inde Chrystalli, quos subito potes solvere vel per se, vel ad-
mixta octava sui parte de Mercurio crudo in fimo in aquam cla-
rissimam, solventem aurum & argentum. Quæ dissoluta iterum
pone ad lapillandum & produc Chrystallos, quas iterum solve,
donec fiat inde oleum incombustibile tingens.

Hic nunc quantum ad lapideum silicis primæ generationis at-
tinet subsilo, & quamvis plura de hac doctrina dicere possem ca-
ramen in Telestium Hermetus differo, si Deus sanitatem vitam
& sumptus contulerit.

Silex secū- degenera- tionis. Quantum ad silicem regeneratum attinet, nihil aliud per illum
intelligitur, eūdem cortices & putamina ovorum, quæ Philosophi
corpus album & clarum de duobus monticulis celandi causâ vo-
caverunt. Nam quia gallinæ, nisi etiam arena & lapillis vescan-
tur, ova testis carentia ponunt. hinc sine omni dubio sequitur,
cortices ovorum ex istis lapillis in ventriculo concoctis ortum
habere. Quamvis autem ex istis ovorum corticibus per se nul-
lum insigne opus Philosophicum materialiter perveniat, nihilo-
minus tamen operibus Philosophicis pro illorum præparatione
& effectu magno adjumento & utilitati sunt. Ex illis enim igneæ
qualitatis calx paratur cum qua si aqua albuminis ovorum bene
acuitur, tunc aqua ista, virtutem nanciscitur Mercurium per a-
quam gradationis præcipitatum & rubificatum, tam ad usum
medicum quàm chymicum dulcificandi.

Aqua acu- te seu cor- rosivi dul- cis effectus Hæc aqua acuta (quibusdam corrosivum dulce vocata) vir-
tutem habet Chrysellum silicis postquam quatrinduo coctus fuit,
solvendi & extrahendi, ut Chrysellum inde crescant, ut ex proximè
præcedente praxi videre licet. Hæc aqua omnes spiritus me-
diorum mineralium figit, pro particularium tincturarum præpa-
ratione. Quod si vero igneum istum vel etiam calcis commu-
nis calorem, in aere consumi, & vicissim frigidi aeris qualitatem
ingredi & incorporari sinas, tunc collapsa ista calx vinum habet
Mercurios corporum imprimis autem Saturni Mercurium con-
gelandi & constringendi.

Modus hic est. Cum hac calce imple capsulam cementariam
ad mediam partem, convenienter calcem deprimendo & inspif-
sando in cujus medio fac foveam, in quam Metallicum tuum
Mercurium vel Mercurios reconde, postea cooperi illos cum ea-
dem calce ad capsulæ summum usque, quam benè lutatam, in
igne incubante per 12. dies conserva, & Mercurium induratum
invenies. Hoc coagulum in calore fluidum est, picis liquidæ
instar, & in frigore Bismuti, vel Zineti duram consistentiam ha-
bet. Nam vi magnetica frigus ex aere, quod in calcem se insi-
nuavit attraxit. Unde calidus Mercurius currens, congelatus &
rigidus, in id ad conceptionem & retentionem spirituum igneo-
rum aliquantum aptior factus est. Ubi notatu dignum ve-
nit, aeris frigus mediam naturam esse, quæ essentiali cœ-
lestem ignem solis, cum corporali & terrestri sole resoluta, unit.
Quod practicæ Mariæ prophetissæ quam in opere trium dierum
(de quo postea) observat, non ab simile est.

Quid calx de putaminibus ovorum in præparatione Magnetis possit, ut igneus factus verum incombustibile oleum præbeat: Item qua ratione aqua cochlearum, à conchiliis vel testis suis calcinatis acuta facta in aquæ ovorum communis locum succedat; & tandem quomodo testæ marinæ etiam pro generato lapide sint habendæ, cum quibus (prout etiam cum testudinibus nostratibus montium & aquarum in domibus suis cum sigillo Hermetis occlusis) non absque rationibus Philosophicis acutissimis, maxima hujus artis mysteria patrentur, nunc differendo, in hoc loco nihil proponam.

Priusquam autem hanc hujus libelli recapitulationem concludam Filium doctrinæ benevolum monitum volo, Athanorem tabulæ 12. posse & debere (sed tamen absq; Lampadis igne) ad pigrū Henricum applicari, & cum aqua sicuti Balneū institui. *Post-Piger Henricus.* quam ergò semen aurificum facta sufficienti putrefactione à corpore fuerit separatum, & manuum labor finitus fuerit, & naturæ labor (post seminis in terram philosophicam excretionem) incipit, tunc idem Athanor de novo pro maturatione denovo inservire potest, hac tamen conditione, ut loco aquæ, cineribus aut arena instruat, & ignis lampadis secundum gradus alatur & regatur. *Ignis Lampadis.* Hic enim res ita non est comparata, ut in ovorum exclusione, in qua ab initio, in medio & fine calor sibi semper similis est, sed crescente colore, crescere quoque debet calor, eodem modo ut Sol in Macrocosmo suos fructus cum caloris incremento maturat & coquit.

In hunc igitur libellum introduxi, partim ea, quæ in fundamentalibus Philosophorū scriptis ipse legi, partim quæ ex gravissimorum virorū conversatione didici & auribus percepi, partim quæ propriis manibus tentavi, & experientia comprobavi, non solum in memoriæ meæ subsidium & exercitationem, verum etiam in artis Hermeticæ filiorum dignificatorum usum, quorum pium propositum ut benignus Deus, laboribus manuum nostrarum benedicendo, in sui nominis sancti gloriam & quovis modo miserorum opem & salutem dirigere dignetur, suppliciter oro.

Hæc benevolus lector boni consulat, & quæ hic syncerè ac fideliter revelavi, ea sibi soli, non verò subsannatoribus & indignis dicta putet. Quantum ad tractatulos sequentes, eos ideo hic insertos sciat, quia in meis additionibus eorum mentio facta est, & ne cum sumptu alibi illos inquirendi ansa daretur. Quorum verò nulla facta est mentio, illos pro sua instructione ut bonas observationes accipiat. Nam in scibilibus non solum varietas delectat, verum etiam diversa ingenia diversos habent captus & inclinationes. Si scripta sequentia inquam

non omnibus & singulis, aliquibus tamen qui ea grato animo accipient, usuri erunt. Quod restat hosce meos labores iis quibus usui esse possunt, ex sincero animi affectu dono.

*Sequitur primùm Epistola Andree de Blavven scripta ad
Petrum Andream Matthiolum in qua agitur de
multiplici auri potabilis parandi
ratione.*

SÆpius ego, præstantissime Matthiole, sum admiratus, plurimos nostræ ætatis summos & clarissimos Medicos, naturæque indagatores acerrimos, qui cum in materia medica cognoscenda & explicanda plurimum navarint operæ & laboris, interea tamen auræ illius aquæ, magni inprimis & nunquam satis laudati remedii, mentionem nullam faciant, quam tamen ad eò nobis quidam ex veteribus commendarunt, ut cæteris eam medicamentis faciliè prætulerint, quippe qua vires ut ut eæ langueant, restituantur in tantum, ut rejuvenescere utentes, vigoremque indè incredibilem facultatum omnium corporis recipere videantur. Ejus rei causam an in difficultatem aquæ parandæ, quòd in conficiendo Chymicos labores requirat quos pauci sciunt, vel tanquam sordidos abhorrent, an in avaritiam & sumptuum parsimoniam referam dubito. Complures certè esse scio, qui cum ipsi rem ita arduam, vel ignaviâ, vel mentis hebetudine non valuerint assequi, conatus in ea aliorum industriorum hominum summoperè contemnant & elevent. Quorum ego impudentem & insciam temeritatem deplorans mihi ipsi gratulor, quod in hujus serenissimi nostri Principis servitium adscitus sim, nimirum quod indè mihi tecum, quem in secretioribus istis remediis parandis judicio & usu plurimùm posse constat, de hisce & aliis conferendi & coram uberius differendi sit data occasio. Ex notitia enim inter nos per triennium hoc, indies conversando quàm familiarissimè, contracta, me non latet, te utrumque scribendi studio & aliis curis occupatissimum furtivarum tamen horarum quicquid est, ut plurimùm rarioribus hisce medicinis parandis tribuere, teque his ad eò affici, ut Laborum nihil propriis manibus etiam conficiendum subterfugas. Alunt foventque Conatus nostros socii studiorum, itaque & ego tuo exemplo majori diligentia in arcanam illam medicamentorum parandorum rationem incubui. Quæ autem de auro potabili diuturna inquisitione, varia lectione longaque experientia, nec non sine magnis sumptibus comperi hætenus, ea libuit coram te hoc loco referre, non ut te docerem, quod

ignorares, sed ut hoc modo aliquid elicerem, quo ipse eruditior fierem.

Porro nosti varias à diversis excogitatas rationes, quibus in *Varis ma-*
liquorem potabilem aurum reducere conati fuerunt. Sunt e- *di excog-*
nim qui illud aquis, quas à vehementi corrosione fortes dicunt, *tati aurū*
in aquam resolvunt. Parantur istæ vulgò chymicis ex Salis ni- *potabile*
tri una parte & dupla calcanthi. Separatur his aurum ab argen- *fuciendi.*
to, ideoque separatrices aquas vocant, dissolvitur enim argen- *Aqua for-*
tum in aqua, aurum verò subsidet in fundo pulvisculo nigro *is.*
simile. Si quis prioribus addiderit quartam partem Salis Armo-
niaci, paraveritque ut prius, habebit aquam quam regiam auri. *Aqua Re-*
fabri & chymici appellant. Subsidet separando in hac argentum *gia.*
calci simile, liquefcit verò aurum in aquam verè aurei fulgentis
nitidissimique coloris. Sed ne quis hac utatur unicè cavendum.
Viscera enim omnia exederet.

Philippus Ulstadius descriptionem auri potabilis habet, quod
Johannem de Toletto & Hugonem ambos Cardinales in omni-
bus ferculis usurpasse & pro maximo thesauro habuisse dixit,
Exurit in aqua, qua solvitur compositio, non tantum
Sal nitri & armoniacum, sed & Mercurius sublimatus, quibus,
cum summè sint corrosiva, nec veneno carentia, nullo pacto u-
tendum consulerem. Nec tantum propterea, sed ne ventricu-
lus auro obducatur verendum, Inficit enim illa aqua omnia
quæ attingit pro varietate rerum quibus est commissa, aureo
colore si auro, nigro colore si argento vel Mercurio viro, viridi
si cupro &c. Excogitavit ille quidem quicumque ejus sit author
rationem non ineptam, malignitatem ejus adimendi, quam (a-
quam illam rodentem iterum destillando) ab auro soluto ab-
stracturum se sperat, ut in fundo butyro simile remaneat aurum.
Sed spirituum aquæ fortis & Salis Armoniaci præsertim, atque
Mercurii, tanta est vis corrosiva & venenosa, ut frustra se à re-
manente auro ea separaturum speret, maximè verò argentum
vivum, quod libentissimè & facilimè cum auro unitur & rema-
net, sicuti etiam utcumque liquidum sit, & tactui cedat, solum
in se aurum recipit, reliquis omnibus renitens.

Aqua ego calida distillata potius materiam infundere sæpius
que abluere tentarem, qua procul dubio fassedo illa & fortè vis
venenosa promptius auferretur. Alioquin creditæ hujusce me-
dicinæ, cum tantis venenis præparatæ, usum non temerè tentan-
dum nec admittendum esse constat.

Alios ego novi modumque conficiendi habeo, qui ex prio- *Sal ex cra-*
ri parte cranii calcinata, ad chrystallinum & Diaphanum *nio huma-*
Sal

*no ad sol-
gendum
aurum*

sal reducta, quod quoq; vidisse puto, se aurum potabile conflare posse sperant, sed utrū confecerint nescio. Utcunq; verò res hæc se habeat omninò ut Sal ex cranio paretur oportet. Cum autem salium nativorum copia nobis suppeditet, & æquè ex aliis rebus omnibus combustis sal confici possit, quid ipsos ad cranii potissimum inquisitionem commoverit miror. Recordor ego quidam Alberti dictum de mineralibus, ubi asserit magnam inesse virtutem mineralem capillis humanis, illis præsertim qui de capite abscinduntur, suoque tempore visum & inventum esse cranium hominis quod inter dentes futuræ superioris partes multas aurei pulveris habuerit admixtas.

*Aurum
inter den-
tes huma-
nos*

*Gebri oleū
ex capillis
hum.*

Scio quoque Gebrum (qui solus ferè ex ipsius naturæ principis chymiam tradidit, quemque ob hoc artis illius studiosi tanquam Aristarchum suum admirantur) oleum quoddam ex capillis humanis pro inceratione (ut loquuntur) seu præparatione ad faciliorem liquefactionem metallorum mixtè commendare. sed detur, ipsos eo aliquid efficere, tamen ratio hæc præparandi valdè serota & longinqua videtur, cum alia multa reperiantur quæ per se id ipsum præstant, ad quod cranium vix multo tempore perducì potest. Ideoque eo magis, quod sal istud conficiendo, ut experti sunt, qui illud parare tentarunt, cranium dum eximitur tetra suo & maximè foetenti odore (ut comburendo pleaque ossa solent) graviter nares feriat, omnemque ambientem aerem inficiat.

*Aurum
potabile ex
auro igne
liquato.*

Habeo porrò Argentinensis cujusdam Medici rationem conficiendi aurum potabile ex solo auro absque ulla re alia addita præter ignis vim, quem lege artis chymicæ aurum per stibium expurgatum & in tenuissimas laminas reductum, ac vasculis ad hoc idoneis libræ, ne sese laminæ usquam contingant appensum, dum exurit, & calcinatur in fornace ad hoc debite parata per medium annum quam ferventissimum sustinere oportet, quotisque tandem laminæ illæ aureæ illinc exemptæ libero & frigidiori exponantur aeri, & oleosus quidam humor inde defluat & resolvatur, rubei coloris sapore subdulci. Eliciebat autem ille ex libra una auri ad uncias duas olei. Sin verò, quod igne fortassis non undique pariter fuerit aurum exustum minus promptè liquor ille defluat, spiritum vini rectificatum aliquoties infundere solebat idque tam diu adeoque sæpè iterare donec omnis ille color fulgens extraheretur, auriq; pulvere in fundo subalbo relicto, nil porrò coloris auri spiritus ille vini indè reciperet. Quam subtilissimè verò hosce spiritus, vel quintam essentiam rectificabis, si eam in cucurbita vitrea sub alembico præposito recipiente, in gelidissimam vel nive refrigeratam fontis aquam imponas, ipsum capellum panno linteo in aqua calidiore imbuto undique teges.

*Ex una a-
li libra
duæ uncie
olei.*

Per

Per *ἀντιπρίσσειν* enim partes illæ tenuiores & subtiliores sursum feruntur aqueis in fundo relictis. Hoc inquam vinum auro ut dixi calcinato infusum & per alembicum denuò destillatum in fundo post se relinquit eundem illum subrubeum colorem, aurum scilicet potabile: quo se & alios ad multos annos saluum & incolumem conservasse medicus ille dicitur. Solebat ille perpur- *Vfus auri*
gato prius corpore, raso & calefacto vertici capitis drachinam *potabilis*
unam ejus effundere ac tandundem in malvatico bibendum ex- *ex solo au-*
hibere. Neque verò hæc ejus præparatio adeò absõna videtur, *ro.*
cum & experientia confirmet & Geber chymicorum Princeps lib. 3. cap. 63. asserat. Metallica corpora omnia ferè calcinata solvi per iterationem calcinationis, rationem subjungens, quod omnia calcinata ad naturam salium vel aluminum accedant.

Hunc auri potabilis conficiendi modum maximè probavit Generosus & magnificus Comes Julius ab Hardeck. &c. Serenissimi Principis nostri Mareschallus, Mecænas mihi summus, qui sumptibus faciendis & sedulo studio, secretiora illa, igne parata remedia inquirendi nemini cedit, cum præaliis modis hic sibi placeret. majoremque spem faceret & securiùs eò utendi & magis conferendi humanæ salutis, quod liquor ille aureus absque alio (ut alii solent) corrosivo addito pararetur. Itaque laborem suscipi curavit, eoque ad viginti septimanas progressus ad ducentas ulnas majores quaternos cubitos capientes lignorum infusus.

Sed fato nescio quo contigit ut artifex operis vita excedens opus reliquerit imperfectum. Quod licet inprimis destructum tanquam, & non absolutum opus, Magnificus comes negligeret, elapsis tamen aliquot diebus videndi ejus desiderio allectus, vasculis exemptis invenit ferramenta quædam pro sustinenda fornace parata aureis maculis sparsim conspersa, quæ utraq; ipsorum facie et si latum digitum crassitudine excederent, apparebant, at- *Aurum*
que adeò guttas illas laminis decidentes ferrum totum penetrasse *liquatum*
videre licebat. Sicut ad hunc usque diem ferramenta ista videre *spissum fer-*
est ob hoc à Magnifico asservata. Unde procul dubio facile cre- *rum pene-*
dendum, cum guttulæ illæ calore decidentes, partium tenuitate *trans &*
ferrum penetrarint, in humano corpore longè faciliùs ad omnia *tingens.*
vasa deferri posse. Sed lignorum penuria & laboris diuturnitas hætenus quo minus denuò pararetur obstitit.

Vidimus uterque nostrum simul & gustavimus aquam illam *Aqua au-*
Serenissimi Principis nostri jussu, nobis & Doctori Gallo claræ *res coloris*
memoriæ pro auro potabili ostensam, quæ à montibus Curtinis *pro auro*
Celsitudini suæ dono missa erat. Referebat illa quidem Diapha- *potabili.*
no suo exfulgente colore, ut si quid aliud purissimum aurum, quod visu jucundissimum erat: Ex sapore verò nihil præter spi-

ritum vini, ex quo & ipsimet le confecisse fatentur deprehendimus. Sed (quod dolendum) effectus in morbis illis, quibus pectus ejus à nobis fiebat, authorum promissis non adeò responderebat. Sunt similes aurearum aquarum ex vino parandi

Aquam.

rea R. Lullii.

Practica

cum S. V.

frustranea

Fætor fe-

cum vini

destillati.

rationes infinitæ in voluminibus Raymundi Lullii, quæ edita partim partim conscriptæ circumferuntur, sed aliæ aliæ plus temporis & laboris requirunt. Ego quoque, similis aquæ ex vino & auro conficiendi rationem per me & alios expertam habeo, sed magni est & diuturni laboris partes illas subtiliores ab aqueis & terrestribus rectè abstrahere & separare, quod elementorum separationem chymici dicunt. Habet enim omne vinum in se terreum aliquid & siccum, quod destillatione separatum, adeò tetrum, horrendum, & graviter olentem foetorem nobis exhibebat, ut non tantum vascula quibus continebatur, sed & ipsas cistas & conclavia adeò inficeret, ut asam foetidam accensam quis diceret & deierasset. Utcunque tamen & hæ & aliæ sint inventæ, & usu probatæ plures viæ & rationes aurum in aquam potabilem redigendi, experientia tamen & ratione firma constat, nihil in rerum natura inveniri, quod tam aurum quam reliqua metalla promptius in aquam vertat & solvat, ipsumque siccum cum sit sponte fluat, & facilius quoque quam salia mineralia: Neque enim vinum unquam per se, aut ipsius spiritus (nisi per salia aurum fortè sit præparatum) utcunque aliquid ex auro coloris recipiat, omnem ejus substantiam in aquam convertet, nisi vel ipsum vinum diuturno igne acrimoniam summam & salsedinem acquirat, vel ipsius fex terrestris & fætida de qua superius dictum, diuturna calcinatione (quam Raymundus abundè docet) dealbata & exusta in Salis naturam convertatur.

Salsa mi-

neralia

aurum sol-

vunt.

Omnes itaque hætenus à me dictæ præparandi rationes in hoc conveniunt, quod aurum aut per ipsa salia solvatur, aut per talia quæ ignis vi diu exusta salis aliquid (ut solent omnia combusta) acquirant, quo in ipsa metalla agent. Quod & perspicuè testatur Geber lib. 1. c. 22. dicens, Omne quod solvitur, necesse est Salis aut aluminis vel eorum consimilium naturam habere. Neque inveniuntur alia solvi præter illa. Igitur quæcunque solvuntur necesse est per illorum naturam solvi, id est in aquam adigi. Quoniam autem major salium horum mineralium pars & præsertim ex ipsis paratæ aquæ, sapore & odore foetidissimæ sunt, horribiles & arrosivæ atque humanæ naturæ abominabiles, ideoque plerique isti hætenus plurimum omnium sapere visi sunt, optimeque rem confecisse putantur qui illud ita pararent, ut minimum in se corrosionis haberet, ac quam tutissimè intra corpus exhiberi posset.

Hæc

Hæc & ipse animo mecum diligentissimè reputans, in eam deveni tandem sententiam, cum experientia doceat salis communis usum humano generi non modò non noxium, sed pergratum & adèd necessarium esse ut neque sine ipso aliquis nobis cibis arrideat, & si quis diutiùs eo absteineat, in morbos ex putredine facile incidat, sicut & carnes & reliqua edulia humidiora pleraque nisi ipso conserventur, putredini quam maximè sint idonea. Cum itaque hæc ita se habeant in spem veni, sale illò communi fortasse felicitiùs & æquè faciliè ac aliis salibus aurum in aquam redigi posse, atque adèd rem, cujus investigandæ semper avidissimus fui, variè per me & alios quorum òpera ad hoc utebar, tentanti ac aliquot annis inaniter & frustra quærenti, tandè sese via obtulit qua res satis feliciter successit. Cùm enim in valle mea Blavia, (ubi prædia mea & officinas quibus ferrum coquitur laminæque cuduntur & inter reliqua ad hoc laboratorium, ut chymici vocant, extructum habeo) quòd locus in montibus (quos sudetas Ptolomæus vocat) situs ob sylvarum & carbonum copiam, simul & vitrorum & fictilium coemendi faciliorem occasionem ad hoc parandum maximè idoneus esset, illa laborarem, tum primò quidem sed interea sæpiùs & hìc Pragæ, dum hac mea apud Serenissimum Principem conditione fungor, aliquoties ex Sale communi, quo condiendis cibis utimur aquam vel oleum quoddam pinguiusculum & grave confeci, in quo aureæ laminæ vel ejus pulvis, quem calcem dicunt, per stibium priùs lege artis purgatus, trium dierum spatio sensim & paulatim liquefcit, & in aquam convertitur, adeoque subtile & tenuium partium evadit, ut etiam per alembicum facili igne ferri possit. Sapor illi (teste te ipso qui illam aquam gustasti) limonum succo non admodum dissimilis, nisi quòd dum nuper est parata plus acerbi sapiat.

Ufus sanè sum eo sæpius felicissimè Deo gratia successu in morbis diuturnis putridis & variis obstructionibus. Quia absque hoc, quod nimium sit acre & urat, summe sit penetrativum. Quare Apoplexiæ, Paralyfi, tam linguæ quàm reliquarū partium, spasmo retentionibus menstruorum & urinæ, calculo, quem mirabiliter cōminuit, Ictericæ & principio Hydropis, aperiendo, restaurando appetitum, vomitum cohibendo optimè medetur & confert. Exhibens in febribus nunquam adauctos calores sensi sed potiùs remisisse ut plurimum observavi. Mixtum vino granatorum & aquæ rosarū syncopæ, tremori cordis, & melancholicis mirè subvenit. Medetur venenis omnibus præsertim verò Mercurio infectis. Doloribus juncturarum ex morbo Gallico curatis, perunctionem Mercurii exhibitum, & intunctum subvenit. Gargarisatum cum aqua rosarum, ulcera putrida & sordida faucium & colli

Spes condiendi Aurum potabile ex Sale Vulgari.

Olei Salis effectus

colli ex morbo Gallico etiam ubi calores adauſti fuerint egregiè curat. Plura Medicus cum ratione illud ſapientius exhibens inueniet. Rationem ejus conficiendi ſubjungam, non ut Minervam doceam cum (ſi per negotia occaſio daretur) in his te longè felicius verſaturum ſciam, ſed ut hoc ipſum ob quod hæc ſcribere cœpi facilius à te obtineam: nempe ut ſi cujus momenti in uſu medico illa fore videbuntur, ſolido & exacto tuo judicio confirmes meliora addas, diligenti & aſſidua rerum medicarum inqueſtione in quam feliciffimè hætenus totus incumbis, dùm quod optabam aſſequi minus perfectè mihi obtigerit, omnes vires & nervos eò mecum intendas, ſcriptisque tuis quod magni apud plurimos ſint ponderis, aliorum etiam animos eò allicere contendas, ut ſuam quiſque huic adèò præſcis decantatæ medicinæ inquirendæ & denuò in medium afferendæ operam pro virili navet: ne ſummum hoc remedium quo jam diu ſumus deſtituti in contemptum abeat, & nobis ſaltem nomine ſit notum.

*Requiſita
ad aurum
porabile ex
Sale Sul-
gari.*

Requiruntur verò ad opus hoc perficiendum exceptis vaſe & fornace tria potiſſimum, aurum, Sal commune & pauciſſima quantitas aceti ſtillatitii. Aurum antequam operi adhibeatur, ab aliis metallis impuris, quæ ſecum commixta habet, exactiſſimè purgandum eſt & ſeparandum. Quod egregiè præſtat Antimonium, ſi ſimul liqueſcent & fluxerint, ita tamen ut pondus ſtibii longè & decuplum uſque aurum excedat. Quicquid enim argenti aut alterius metalli fuerit admixtum auro, id omne in ſe recipiet ſtybium, ſoloque auro in fundo vaſis pyramidalis ad hoc ab aurifabris & fuſoribus parati reſiduo: quod vaſe exemptum ſeorſim in cuspide, quem Regem illi vocant, exactè mundum reperitur. Acetum quoque ut ad opus magis ſit idoneum hoc modo deſtillandum. Accipiantur aceti vini libræ duæ, ſalis communis illiusque maximè quod ex Hala Hermundorum ad Salam fluvium ad nos deſertur, huic operi præ cæteris idoneum, libra una. Mixta per alembicum in B. M. deſtillantur quo præter aquam nihil deſtillabit; Contrarium namque accidit aceto & vino. Sicut enim vini in diſtillationibus ſpiritus illi ſubtiliores levi igne primi aſcendunt & eſfluunt, aqua verò deinde ſequitur: Ita è contra acetum pauciore igne & in principio aquam dimittit, ipſum verò tandem multo majorem ignem requirit, quo ſurſum feratur. Separata autem modo quo dixi omni aqua reliquum aceti per cineres deſtillandum eſt igne fortiori Sed tamen neque illud totum uſque ad finem abſtrahendum, turbidum enim redditur & aduſtionem redolet. Verùm quam primum tertia aut media pars excepta fuerit, urgendo ceſſandum, & reliquæ abiiciendæ. Demum Salis Halenſis, ut dixi, libræ unam pauciſſimo aceto infundens, ſemper agitando id vaſe fictili benè obturato in loco calido

*Aceti cum
Sale deſtil-
lato.*

calido repositum lentè exiccetur, atque hoc tertio aut quarto iteretur. Porro ad quamlibet libram salis communis, misce hujus acidi salis unciam unam atque alteram. Sicque destillationi Sal præparatum habebis. Fornax sit similis illis, quibus aquas quas *fornax pro destillatione Salis.* fortes dicunt elicimus: In qua undiquaque cucurbitam ignis ambiat. Ego tamen semper posteriori parti fornacis alteram adjunxi altiore, quam quod vigiliis & labori parcat carbonum imponendi, ineptè pigrum Henricum artistæ nominant. Ex vasis maximè idonea est cucurbita, quæ Chymicis ventre quod sit amplo collo oblongo & angustiore contorta, retorta dicitur: quam undique limo munire oportet, ut ignis vim faciliùs sustineat. Simile est ferè vitrum excipiendo præponendum, sed amplissimum, quod duas in se habeat libras aquæ destillatæ. Fictilis retortæ media pars sale ut dixi præparato impleatur, mox eadem, ut fieri solet, fornaci transversim impositæ, altera continens aquam exterius opponatur. Ignis primis quatuor horis sit valdè levis, deinde paulatim augeatur, donec fumi vel nubeculæ albæ fluctibus similes in cucurbitam ex retortæ rostro intrare videantur. Quod si fiet, simili modo ignis regatur, quam diu illas videre licebit quod plerunque per sex horas durare solet. Deindè paulatim spiritus urgeto, ignem magis augendo quousque tandem retorta penitus candescat, atque sic ignis per triduum, aut quo diutius eò melius conservetur, non habita ratione, quod neque gutta neque visibiles spiritus alij sursum ferantur: Licet enim nulli conspiciantur, videbitur tamen in fundo aquæ & parietibus vitri indies aliquid adhærere pulveris albi seu cretæ. Quem ego cum ut eo plus terræ istius albæ colligerem, per sesquialterum mensem simili igne urgerem indies apponi atque augeri observavi: atque quod mirandum singulis dictus per horæ incertæ tamen mediam partem ad eò gratus, adeoque fragrans odor, non in ipso tantum conclavi, ubi parabatur opus, sed & è longè in eò per integram aliquando domum percipiebatur, qui nec optimò etiam moscho gratiâ cedebat, quod ipsum cum aliis magnificis Dominis quos ut scis hujus testes habeo, non sine magna admiratione sæpiùs deprehendi. Est autem terra ista ad eò dulcis ut si quis benè eam degustarit, dulcedinem nec vino nec aliquò liquore aliquot horis ex ore abluere possit. Credebam ego nonnunquam terram hanc alterum fumum sive vaporem eorum, quos in igne genitos ad compositionem Elixiris & dulcorationem liquoris solventis &c. sæpius Geber Chymistarum Princeps requirit. Facta hac prior destillatione, ex recipiente vitro omnia sunt eximenda, atque partes inter se confusæ, mixtæ aquæ scilicet, aceti, olei, salis & terræ istius dulcis ab invicem exactissimè sunt separandæ. Quod

Ignis moderamen

Pulvis albus ex Sale

Fragrans odor instat moschi

Separatio partium conjunctarum. Concretio pulveris albi in lapillos. ita fiet. Ponantur illæ in cucurbita, imposito capello in B. Mariæ, seu cacabum fervente aqua plenum, & lentissimo igne effluet paulatim donec totum emanarit. Terra verò ista alba, quam cretam referre dicebam, in cucurbita intercà dum aqua separatur paulatim concrefcet in lapillos oblongos, partim obnatantes, partim vitri parietibus adhærentes diaphanos, dulcissimos, ignis patientes: liquefcunt enim neque igne evaporant, qui tum parvulo ligneo & foraminibus pleno cochleari, quali pro despumandis carnibus coci utuntur, bis in die aut quoties concreti apparebunt, eximendi sunt & custodiendi.

Pro maximo enim secreto a quibusdam ad conficiendum Elixir expetuntur. Similique ratione peragendum donec aqua omnis simul & acetum per alembicum emanarit, quod gustu facile est deprehensu. Remanebit autem in fundo oleum salis limpidissimum ex albo virefcens, quod à fecibus, quas paucas in fundo admixtas habet, in vasculum ex purissimo vitro veneto paratum diffunde.

Solutio auri in oleo Salis Si quàm purissimum id esse quis exoptet, poterit in Balneo Mariæ denuò destillando, quod adhuc secum aqua habet separare. Hoc inquam est oleum Salis, saporis ut priùs dicebam, tuque ipse gustasti, Limonum, cui si laminas auri purificati imposueris in cineribus calidis triduo sensim illud liquefcet, & paulatim omne in aquam convertetur, coloris verè aurei, quæ tutissimè à quovis intra corpus sumi possit.

Lapillorum Salis dulcoratio. Si quis faciliùs & citiùs aurum illo dissolvi expetit, addat Sali, quod à principio retortæ diximus imponendum, aliquid Salis nitri: solvetur enim faciliè, sapore manente eodem. Interea verò de ignis regimine sit plurimum sollicitus, levis enim error totum opus destrueret. Sed cum, ut priùs dixi, aqua hæc auri, dum recens est, & nuper parata, aliquid quamvis id vix perceptibile acerbi sapiat, mihi si illa iterum paranda esset, plane statuissem facere periculum, au cristallinis istis quos dixi lapillis adeò dulcibus aliquid illi gratiæ addi possit. Quod facile cum ex eodem utraque sint parata sale, futurum sperarem. Sin ininùs succederet, extracto tamen saccharo, cujus aliquoties mentio inter nos facta est, id facile præstari posset.

Illud enim à fecibus suis quas habet plurimas tenaces picæ nigre non dissimiles, graviterque olentes, adeò ut pauci tales saccharo adesse crederent, probè expurgatum longè red-
ditur

ditur subtilius: dulcedinem autem, pauca licet quantitate mixtum, aliis addit longè maiorem quàm commune saccharum

Præterea colore aureo quæcunque per se limpidi sunt & *color auræ* aquea tingit. Scio plena vasa vini sublimati hoc ipso mixta *us auri so-* & dulcorata pro aqua vitæ bono lucro divendita & distracta *luti tingit* esse. Habet enim præter alia in se hoc à plurimis desiderata *aquam* & *Sp. V.* tum, quod cuicunque liquori mistum, faciliè eo dissolvitur, & omnibus partibus exactè miscetur, neque unquam subsidet: quod in parandis aquis illis ex spiritu vini, aquas vitæ vocant, plurimis hætenus defuit: Ideoque varii variè illis gratiam conciliare conati sunt: alii enim uvis passis id efficere sperarunt, alii vasi recipienti Julep infundere, cui spiritus ille vini destillans misceatur, sed quam felici successu ista tentarint ipsi viderint. Verum huiusce experientiam cum ipse sæpè fecerim, atque ad hanc rem plurimum conferre sciam; ne quid meorum te lateat, rationem ipsius conficiendi subiungam.

Perficitur verò quicquid ad hoc requiritur potissimum aceto destillato. Namque si saccharo parum aceti infundatur, in *Aquis Vi-* calidis cineribus paucis diebus reconditum totum liquecet. *te gratiam* & dissolvi videbitur, cui si vinum addes sublimatum brevi *concilia-* partes illæ puriores à fecibus separantur, adeò ut ab illis fa- *tur saccha-* cile diffundi possint, rubeumque assumit colorem. Quod si *ro artificii* quis solidiorem illius consistentiam exoptet, in cucurbita ci- *aliter diss-* neribus tepidis imposita lentè destillando, id facile impetrabit, sed vitrum, ubi saccharum eximere voles, frangere oportet.

Hac ratione præparatum saccharum, si miscueris auro nostro potabili, non dubito quin duleius id & gratius gustui temperata ejus acerbitate confeceris. Jam si non substantiam auri dissolutam desideras, sed potius ejus tincturam, *Tincturæ* quam laudibus persequitur in sua chirurgia Theophrastus Paracelsus, opinor te, si periculum feceris, non ita magno labore *à substan-* ex nostra illa aqua illam elicere posse. *tin auri* *separatio*

Modum enim ibidem ipse tradit, cum inquit salsedine à resoluta per aquam dulcem diligenter abluta, tincturam auri spiritu vini excipi, & deindè ab eodem separari debere.

Porro nunc maximè inquirendum videtur, inq; eo cardine totum versatur negotium. Utrum aliqua harum, quæ hætenus pluribus pro auro potabili diversæ paratæ sunt aquæ auræ, verum illud aurum potabile sit antiquorum, aut rectè illius loco exhiberi possit.

Quamvis autem de hac per multos annos abstrusa medicina ipsismet authoribus adeò eam celantibus, ægrè quid solidi ac certi nobis statui possit, tamen quantum ex lectione plurimorum de hac re authorum privato studio labore & sumptibus percipere licuit, apparet plerosque authores chymicos ubi de lapide suo Philosophorum vel elixir dicto loquuntur, constanter & unanimiter asserere, quod illa ipsa medicina non tantum, si super metalla quæ (quod auri perfectionem & durandi vim non habeant) imperfecta vocant, proijciatur, statim illa redigatur in auri perfectam & incorruptibilem substantiam, sed etiam in liquida forma sumpta (ubi tum aurum potabile dicunt) morbos omnes arceat, juvenilem & prosperam valetudinem ad multos annos conservet, adeò unam & eandem ego esse rem chymicis video Elixir & aurum potabile, nulloque penitus differre nisi ipso ferè usu, nimirum quod alterum solidum, & paulò fixius in metalla liquefacta projectum, illa perficiat: Alterum verò Elixir vitæ Raymundo dictum in aquam potui commodam resolutum juventutem conservet & vires restauret.

*Medicina
pro homi-
nibus &
metallis.*

*Elixir Vi-
tae R. Lullij*

*Restauratio
auri
Gordonius
nodus est*

Experientia autem mihi & aliis certò constat, neque quisquam hæc rectè tractans inficias ire potest, quin pleræque dictarum aquarum mutando argentum in aurum aliquid, idque satis, conferant. Verùm ad uberiores perfectionem quam chymici promittunt, eas nondum redactas vidi. Licet enim metalla mutant hoc ipso tamen paucò lucro suos sumptus & labores rependunt & superant. Quod aliquid perfectionis illis adhuc adesse arguit.

*Imperfe-
ctio auri
potabilis
ex Sale.*

Ad alterum quod attinet, morbos scilicet arcendos, & prosperam valetudinem conservandam, vitæ quidem sæpius, (ut dixi) aquæ similes debitâ adhibitâ ratione usupatæ plurimum profuisse, sed qui omnes promiscuè morbos istis curarint, dentes elapsos & ungues restituerint hætenus vidi nullos. Quod (nisi ut vereor encomiis ejus Chymistæ in hoc, ut in plerisque solent, nimium indulgeant) similiter aliquid ad perfectionem illorum adhuc desiderari ostendit.

*Vera solu-
tio auri
debet esse
irreduci-
bilis.*

Undè equidem quis non immeritò antiquorum esse verum & perfectum aurum potabile dubitarit? Minimè tamen usum ipsius abjiciendum esse censeo. Cum enim Auri pulveris Avicennæ & reliquis Medicis ad affectus cordis & alios morbos adeò commendetur, & Arnoldus auri infusionem, & ejus candentis extinctionem, in vino tantoperè commendet, procul dubio longè plus præstabit, si in partes adeò subriles & penetrantes omnes venas redigatur, idque maxime si absque ratione effecerit.

Est altera veri auri potabilis nota minimè negligenda, quod *Vera solutio auri* etsi imperfectis metallis mixtum ea perficiat, ex se tamen ipso auri reduci nunquam posse debeat, quod in aliis aquis, quæ *debet esse irreducibilis.* colore inficiunt (qualis erat, de qua supra dixi, quam in ædibus clarissimi Doctoris Galli, præclaræ memoriæ croceo colore tingere videbamus) facile tactu est. Affusa enim aqua fontana, cui Tartari parum alii iniscunt eaque paulatim sursum exhalante, in fundo auri pulvis subsidere debet. Quod tamen si rectè paretur, aut per alembicum ascenderit, minimè evenit.

Hæc ad te clarissimè Matthiole ut dixi, non docendi nomine scribuntur, nec ut aliis, quorum fortè aliud est de his iudicium, illa præferam.

Quamvis nec hæc naturæ secreta, quæ ad medicum usum plurimum conferre possunt, aliisque altius illa inquirendi occasionem præbent, aspernanda & abijcienda arbitror. Unicè enim detestandi Zoili illi videntur, qui viros bonos, cum ut vitæ usuique mortalium consulant, plurimum diligentia, curæ, laboris & sumptus in percipiendis hisce naturæ secretioribus Medicinis conferant, nec fortè semper omni ex parte succedat ad vota, invide eas ridendi, mordendi ac carpendi finem nullum faciunt, neque interea ipsi tamen meliora in locum restitunt.

Sed cum hoc nostro infelici seculo clarissimorum etiam virorum labores & conatus felicissimi horum morsus non effugiant, quid mirum hæc ubi ad vota non adeò facile perfici possint, ab aliis (ut ignota plerique carpunt) reprehendi calumniisque dilacerari.

Alterum est genus hominum invidum & inutile terræ pondus, his non minùs reprehensione dignum, qui ingenio laboreque suo & industriâ aliquid operæ pretium faciunt, partim tamen ambitione adducti, ut habeant quo præ cæteris excellant; partim avaritiâ ut lucrum faciant.

Aliquando etiam per ignorantiam veterum scriptorum quasi non eadem aut meliora multò veteribus sint prodita pro secreto & quasi mysterio in privatum sibi thesaurum possident, & celant, neque in publicum usum proferunt. Medium autem tenere beati! Tu igitur præstantissimè Matthiole meritò beatissimus, tu omnium observatione, favore, & benevolentia dignissimus.

Tantum enim abest, te aliorum in chymicis inquirendis sudores naso suspendere, improbare vel calumniari, ut ipse quoque domi tuæ fornaces constructas habeas, quibus te, ubi otium datur, sedulo oblectas, illisque tantum profeceris, ut à te paratæ aquæ, quas à restaurando vitali spiritu aquas vitæ vocant, tam in

serenissimi principis nostri, quàm aliorum Magnatum Bohemorum manibus indices versentur, & summi remedii loco meritò habeantur.

De fidelitate verò tuâ inventa ad publicum usum divulgandi, non est quod dicam, cum scripta tua clarissima abundè testentur, tibi plenus rimarum cum sis (ut cum Terentio loquar) undique illa diffluere.

Scribi cal-
cinati-
us.

Nihil enim tam egregium, tam secretum, tam rarum tecum delitescere, quod ad rei medicæ cognitionem augendam faciens à te celatum sit, certo affirmare aulam. Argumento est inter reliqua, tibi calcinati usus, quem dum alii pro maximo secreto occultare studebant, tu prius (quod sciam) literis propalasti. Meritò igitur præclarissime Matthiole, quæ tecum de aqua hac aurea cognita & concepta habebam ad te scribere videor, in certam spem veniens, te, si quid hujus ad rem medicam ejusque cognitionem augendam facere sperabis, id exacto tuo & acri iudicio confirmaturum, rerum usu quo polles, per hæc ad altiora perveniendi viam monstraturum, & si qua tibi de auro potabili conficiendo sunt hisce alia meliora, mihi & usui publico fidelissimè communicaturum. Quod ut candidè, ingenuè, ac liberaliter facias pro familiaritate nostra, minimè dubito, & per illum quo te prosequor amorem, ac publicæ rei medicæ utilitatem oro & obtestor. Vale-Pragæ.

DISCURSUS ORTHELII DE PRÆCEDENE EPISTOLA ANDRÆÆ DE BLAWEN.

Præcedens epistola multas chymicas operationes & cheiragogias docet, ex quibus præparatio spiritus vini per *artem regis auri* benè notanda est. Potissima ratio quod illam hic insertam volui, est cristallorū dulcium ex Sale communi præparatio, quæ cum encomio sui in illa clarè est descripta. Alii artifices acetum ter de sale eoque recenti qualibet vice destillant, ut aceto tanto plus spirituum salis volatiliū incorporentur. Author verò hic unius distillationis tantum meminit. Porro quatuor imbibitiones recentis Salis cum aceto imprægnato unius mensis spatio instituentur, ita ut singulis septimanis una fiat in capsula Waldenburgensi cum suo operculo, in igne leni, ut volatiliores spiritus Salis figantur, quanto sæpius autem & diutius ejusmodi imbibitio fit tanto melius est. Ad salem Hallensem saxonum etiam non astringimur, cujus loco Sal gemmæ aut aliud (non verò Tyrolense ob suum fixum spiritum calcis) usui cedere potest.

Loco

Sal cum a-
ceto quater
imbibenda.

Loco imbibitionis quidam sal benè purgatum in aceto destillato solverunt & putrefecerunt, deinde acrum non tamen ad totalem siccitatem abstraxerunt. (In quâ abstractione spiritum aceti præter suum morem per alembicum ante suum phlegma transire observavi) Remanens sal humidum retortæ indiderunt, prius tamen cum silicibus calcinatis quo pluribus eò melius mixtum. In recipiens vas aquâ quoq; prius imposita secundum artis justam methodum in pigro Henrico destillaverunt.

In summa huc est collimandum, ut humidus spiritus Salis in sale per occultam congelandi virtutem, constringatur, quæ prius in aceto destillato non inutilis, utilis tamen erit si sali exempli gratia, novem libris salis albißimi semilibra minutissimè contusi tartari, aut loco tartari fuligo semel vel pluries cum aceto imprægnata & rursus exiccata, addita, & postea destillata fuerit. Optimum erit, ut in aceto lithargyrium, aut Saturnus calcinatus (quem Riplæus Tartarum ex nigris uvis Catalonia vocat) dissolvatur, & cum illo prædicta imbibitio salis fiat.

Præterea sciendum est, quosdam ad congelationem spiritus salis loco aquæ communis, aquam aeream, aut vini spiritum vel serum lactis in vas recipiens imposuisse, qui spiritus aut serū prius per calcem nondum extinctam, eo modo quo lixivium paratur, debet transcolari. Aut postquam spiritus vini super oleo stillatio & crasso sæculentoque tartari crudi aut fuliginis, aut ipsius etiam Rebis Microcosmici destillati aliquoties, ad minimum scilicet novies fuerit cohobatus, & ab eo igneam sortitus fuerit impressionem, spiritus ardens Saturni ex suo saccharo vel gummate destillatus optimus foret, sed nimis pretiosus.

Qualiscunq; sit ex Spiritibus prædictis, quilibet tamen, (quamvis alter altero potiore virtutem possideat) spiritus minerales constringendi, & in substantiam siccam convertendi habet potestatem, quod in spiritu vitrioli exiccari videtur. Qui cum spiritu simili imbibitus, & per mensem philosophicum in digestionem positus, postea destillatus & sublimatus, instar sulphuris albi congelatus surgit, quod omnium sapientum sulphur vocatur, à multis desideratum & à paucis repertum. Qui enim vim congelativam, quæ in supradictis subjectis potentissimè habitat, non intelligit, is in præparatione horum arcanorum manum de tabula retrahat. Hac occasione tamen appareat cur à Paracelso huic sulphuri vis Narcotica, stupefactiva, & anodyna tribuatur quæ omnes calores & dolores sedat, & tam morbos quàm ægros quietos reddit, & somnum conciliat. Ratio hujus rei hæc est. Spiritus Saturni frigidaë qualitatis, & spiritus cæterarum rerum somniferarum, quæ per spiritum vini spirituales factæ erant, rursus ingrossatur & fit corporalis in hoc terreno & sulphureæ

*Spiritus aceti in destillati-
one prior.*
Congelatio Spiritus in Sale.

*S. V.
Transcolatio per calcem.*

*Sulphur sapientum Vitrioli.
Narcoticum*

substantiæ subjecto: Et quia ipsemet spiritus vitrioli, quasdam proprietates ex propria sua natura possidet, ideoque simile simili gaudet & sic ex mixtura ipsorum & unione sulphur prædictum exsurgit, quin imò tantum arcanum, quod non iniuria, conservationis & prolongationis vitæ causa ab initio mundi usque huc, omnes Philosophi cum summo studio quæsiuerunt.

Sed ut ad rem nostram redeam & destillationem imbibiti Salis (de quo semper duæ uncia cum una libra salis crudi debent conjungi) concludam, totum magisterium in regimine ignis situm est, ne in excessu vel in defectu peccetur, sed ut retorta in eandore ignis obscuro conservetur, ne Sal in fluorem abeat hoc enim si accideret oleum & opera perdita forent. Quamvis etiam interdum nulli spiritus comparerent, candor ignitæ retortæ nihilominus indefinenter continuari, & distillatio non ad 14. dies sed ad 6. hebdomadas protrahi debet, quia diuturnus candor ignis sal in resolutionē deducit. De fragrantia & suaveolentia sua, quæ nonnunquam in hac destillatione apparet, & qua aliquid instar salis volatilis cretam referens durante destillatione ad spondilia receptaculi & in collo retortæ suspenditur, vide ipsam epistolam.

Quidam prorsus nullum liquorem in vas recipiens recondunt, sed postquam omne phlegma transit, tunc spiritus solos recipiunt, & illis ad solutionem solis limati vel calcinati utuntur. Extractionem Solis hic quoque moliri poteris, si quamprimùm spiritus hic Salinus auro superfusus erit, tres aut quatuor guttas olei tartari h. e. Salis ejus resoluti quoque superaddis & immotum relinquis, tunc enim extrahetur sulphur & aurum inferius album jacebit. Hoc sulphur cristallos salis in oleo tingit, ut postea in frigore pellucidi rubro flavi fiant.

Si verò methodum supra scriptam sequi animus est, & aquam aut vini spiritum in vas recipiens imponis, & distillatio feliciter finita est, tunc destillatum tuum in alembici ollam impone, & illud quod in vase recipiente & in rostro se suspendit, cum destillato liquore sic elue, ut nihil immundi incidat. Hunc liquorem per balneum aut cineres leviter destilla, ut sola aqua dulcis aut spiritus vini qui in receptaculo erat transeat, donec tertia circiter pars ablata fuerit, quo peracto, vitrū per biduum aut triduum in frigidum locum est collocandum ut cristalli fiant, de quibus aqua totaliter defundenda erit, cristalli verò instar sacchari dulces conservandi. Aquam defusam abstrahe ut supra, & ne ulla corrosivitas transeat cave. Sine refrigescat, ut cristalli formentur. Hoc reitera donec nulli cristalli amplius formentur, & aqua acrioris gustus in destillatione sequi velit, & oleum Salis remanebit. Videas tamen ut cristallos à salsedine sua benè purges, quod fiet, si cristallos in aqua destillata pluviali dissolvas & iterum cristallifari sinas.

Si verò

*Ignis moderamen
in destillatione Salis*

*Extractio
Tinctura
auri.*

Si vero secundum tabulæ & capitis sexti doctrinam liquorem tuum sub Dio exponis, ut superflua ejus humiditas, per Solis calorem consumatur, & à radiorum influentia utriusque luminaris imprægnetur; Si insuper defectum humiditatis cum recenti aqua aerea vel simili refarcis, tunc in cristallificatione, tales cristallos obtinebis, qui Mercurio duplato tabulæ & capitis 8. nullo modo cedent. Deficienti aquæ aeræ aquam pluvialem, quam Aquilo advexerit, substituere licebit.

Modus quo Cristalli Salis absque omni aceto & præcedente Methodo, simplicissimè præparandi sunt ex sequentibus patebit.

Sal in summam dulcedinem hac genuina & philosophica destillatione sic rediges. Fiat primò retorta terrea fortis & ampla, ita tamen ut ex superiori capacitate ventris, exterius fistula terrea perpendiculariter penè in medium corporis retortæ desinat, quæ sit foris orificii latioris sed intus angustioris.

Jam igitur Salis communis vel etiam marini qui melior est (prius præparati) libræ iij. vel iv. imponantur & vase ad destillandum cum recipiente capacissimo adaptato tam diu per gradus ignis augeatur donec Sal totus fluat. Tum per fistulam illam cautè immittatur una atque altera gutta aquæ frigidæ, & è vestigio orificio fistulæ prominente terra figulina præparata obstructo, in recipientem spirituum copia mediante humiditate volvitur.

Hoc autem toties cum aqua frigida repetendum est, donec massa Salis tota hac ratione in spiritum fuerit redacta. Ab eo autem per lenem destillationem Balnei removeatur phlegma, reliquumque frigidiori loco exponatur, & succrescent lapilli instar Nitri, sacchari dulcedinem referentes, qui in liquorem dissoluti & ad guttas v. vel vi. hydropicis exhibitum omnem sitim tollunt, illis integro quatrinduo vel etiam pluribus diebus potum nullum expetentibus.

Qui vero cupreum Spironem seu globum aqua aerea, aqua pluviali boreali, rore maiali, aut aqua tonitruali repletum huic labori applicabit, adeo ut spironis tubulus, in retortam in qua Sal in fluxu est, directus sit, & ignis sub spirone moderamine suo constet, ut vapor aquæ subtiliter retortam subeat: Is simplicissimam & verissimam viam sal terrenum (per ignem in aquam redactum & in igne fluentem) mediante elemento aquæ, per ignem in aerem conversæ, vi ignis quoque acreum & spiritualem faciendi, sequitur, ut postea salus aer (absque vel cum cœlestis influentiæ concursu) à Sole terreno fermentatus & accensus, plane in igneam substantiam, aut salinum ignem naturæ convertatur, & dictum illud Sole & sale nihil utilius ratum & fir-

rum maneat. Et sic commentarii mei super hanc epistolam sat bene salutem finis esto.

EPISTOLA ANONYMI

De principiis artis Hermeticae.

Quoniam consuetum est non solum apud antiquos speculatores & inquisitores secretorum artis Alchemicae, verum etiam modernos disputare: Nunquid aurum minerale vulgi sit de intentione Philosophorum: Dicam & ego syncerè, hac de re quid sentiam. Nempè quod non, demonstrando authoritatibus Philosophorum. Nam Senior dicit sufficienter: Aurum nostrum non est aurum vulgi. Et addit Constantinus. Aurum nostrum est mater auri & radix omnium metallorum.

*De auro
Philosophico.*

Pergo. Aurum Philosophorum est album vel nigrum in actu, & rubeum in potentia. Hoc album vel nigrum est imperfectum, & perficitur à rubeo perfecto. De quo rubro perfecto Anaxagoras dixit: solem esse lapidem rubeum ardentem, & cum hoc concordat Hermes, dicens quod sine rubeo lapide nulla sit vera tinctura. Hinc patet quod sine utroque auro opus Alchymiae non perficiatur, & quod duplex aurum sit, unum videlicet album vel simile, alterum rubeum. De quo Rosinus dicit: Nisi aurum in auro ponas nihil habes. Verum de auro in potentia dicit Rasis in libro de perfecto Magisterio, quod ipsum est corpus neutrum, nec ægrum nec sanum. Tu autè qui militas in hac tam laudabili scientia, elicias rosam in spinis splendentem sicut Sol. & invoces auxiliù divinum Spiritus Sancti, diligenterque inspicias qualitates & complexiones interiores & in occulto positas nec deviabis.

Mercurius

Mercurius in manifesto albus est frigidus & humidus: in occulto autem est rubeus nec non calidus & siccus. Non potest esse Philosophorum Mercurius, quoniam verum Mercurium Hermes dixit extrahi de corpore Adrop, ejus manifestum est frigidum & siccum, intrinsecum verò calidum & humidum.

Plumbum

Plumbum est vile corpus apud insipientes, sed magni pretii apud Philosophos. Quoniam omne quod est extrinsecum, suo intrinseco est contrarium. Quare quia complexio ejus extrinseca est frigida & sicca, intrinseca ejus est calida & humida. Omne autem tingens in aurum & Mercurium coagulans est de genere sulphuris auri. Quoniam sulphur, quod est in aura, argentum vivum suum congelavit. Sed experimento patet, quod sulphur plumbi intrinsecum, ex occulto suo manifestatum coagulat Mercurium in aurum. Quare de natura sulphuris auri est.

Præter

Præter hoc vulgi plumbum aliud quoddam est, quod Philo- *Magnesia.*
 sophorum nuncupatur & est Magnesia. Magnesia autem est terra
 nigra cum oculis albis; Est autem talis terra nigra Marcaffita
 plumbea; Est autem Marcaffita plumbea Antimonium.. Est
 itaque Antimonium illud plumbum de quo Philosophi loquun-
 tur. De quo extrahitur argentum vivum vegetabile rubeum in
 colore, habens arcana arcanorum. Quoniam hoc argentum vi-
 vum est sulphur plumbi in natura, quod sulphur plumbi est in suo
 intrinseco sulphur auri. Hoc autem argentum vivum Philoso-
 phorum putrescit in calido & humido, & ab eo Elementa sepa-
 rantur, & secundum pondera conjunguntur & lapis Philosopho-
 rum ab eo extrahitur. Et talis lapis habet velocem transitum
 in specie sua. Quia quanquam ex aqua vitæ idem lapis extra- *L.P. ex a-*
 hi potest, longiori tamen tempore & minoris efficaciz. Hinc *qua vita*
 plerique Philosophi in solo vino seu aqua vitæ operati sunt, ple- *Ph. sola.*
 rique in solo Antimonio. Hic autem majus secretum. Solum
 autem Antimonium magnum lapidem generat ex naturis suis,
 puta 4. Elementis. Ex hoc longum tempus mensurat. Ex An-
 timonio & auro soluto citius perficitur, tamen minoris effica-
 ciæ. Ex Antimonio tamen cum auro & argento soluto in octo-
 ginta diebus perficitur lapis, & vocatur Quinta essentia Anti-
 monij apud scientes & Lux plumbi nostri, habens naturam Ar-
 genti vivi, & sulphuris auri.

Sed redeamus nos ad sulphur plumbi vulgaris; conficitur *Sulphur*
 hoc vel ex argento ejus vivo, vel mineræ ipsius parte puriore, *plumbi &*
 præcipitando & fixando hanc vel illud per ignis gradus, do-
 nec albedo illa nigricans Mercurialis, quæ jam in manifesto
 est, occultetur, occulta autem sulphuris rubedo manifeste-
 tur. Tunc extrahe sulphur hoc manifestatum aceto acerri-
 mo, & de illo misce quorumcunque mineralium spiritibus es-
 sentialibus, & eo citius ad naturam terræ revertentur, & fixa-
 buntur. Si hoc ipsum sulphur aliquoties imbiberis cum aqua
 fixa vitrioli rubificati donec ut unguentum fixum in igne
 currat, tunc Mercurium vulgi coagulabis cum eo in verum
 aurum.

Ex argento vivo de ferro extracto etiam potest fieri opus *Argentum*
 nobile, diminutum tamen à nobilitate argenti vivi de plumbo. *Signum de*
 Quia hoc est calidum & humidum, illud verò frigidum & hu- *ferro.*
 midum in qualitate intrinseca. Hinc conjunctio sulphuris
 extracti ex plumbo cum argento vivo extracto ex ferro est illa *Opus à Ph.*
 quam Philosophi celaverunt, Quoniam intrinsecum Martis *celatum.*
 est Luna, & intrinsecum Saturni est Sol. Et ista operatio excel-
 lit omnes operationes quia subtiliari possunt in infinitum.

Ex sole

*Matrimo-
nium Solis
& Luna.*

Ex sole soluto cum Luna fit matrimonium & medicina parvi generis. Quia ibi oportet esse aquas tenentes combustionem ignis, quæ licet Tincturas multiplicent, tamen ejus regimen est periculosum. In conjunctione autem auri extracti de Saturno cum Luna extracta de ferro, non est necesse habere aquas, nisi ut citius compleatur opus. Sed est necessaria sublimatio longa, nec est regimen ignis periculosum, & hæc omnia sunt secreta Philosophorum.

*Opus Si-
ginti die-
rum.*

Scias autem conjunctionem duorum luminarium cum aquis acutis esse primum opus viginti dierum cum debito ignis regimine. Secundum opus est in Mercurio Antimonii vel vini & est sine fermento opus longum, & cum fermento, opus 80 dierum. Tertium opus accipitur in Conjunctione Mercurij Martis & Sulphuris Saturni & omnes isti modi, excepto illo qui cum vino fit, sunt minerales, & super omnia vegetabilia. Quibus succedit opus vitæ seu vini, quod etiam suis gaudet viribus & encomiis. Nam subtilitate sua omnia corpora solvit.

In animalibus est alta scientia, ubi licet aliqui capillos, alij sanguinem humanum, alij Scorpiones & bufones sumserint. Tu tamen teneas te ad nobiliora membra, & quod opus melius est in frigido & humido, ut est Cerebrum.

*Mercurium
&.*

In Mercurio vulgari sunt diversa opera, quorum unum longius vel brevius altero. Si sicca via vis incedere, opus habes ipsius præcipitatione. Tu autem noli corpus tuum defatigare in præcipitatione, quæ fit per se, invenies enim loco medicinæ aureæ ferrum vel aliquid simile ei, ut nobis contigit, quia suum intrinsicum est ferrum. Est & alia præcipitatio, quæ cum sulphure fit brevis est. Estque opus volentium citò perficere. Et completur opus parvo tempore & expensis, modo oleum ad incerationem aurei istius præcipitati probè cognitum habeas. Et tunc excellit opus primum opus mineralium. In humida autem via modus est cum Mercurio operandi similis animalium & vegetabilium, qui fit per separationem elementorum. Estque temporis longi & laboris periculosissimi.

*Sulphur
vitrioli.*

In sulphure si operari volumus melius est in sulphure Philosophorum, puta vitriolo Romano, cujus fixam rubedinem ignem sulphuris dicimus. Quanquam etiam per sulphur minerale vulgi compleri potest, labore illo qui similis est animalium modo, & fœtoris intolerabilis, nisi acutissimorum tibi artificum cum ipso operandi modus facilior innotuerit noli te in ipso multum impedire.

*In salibus
eor ponen-
dum.*

In salibus pone cor tuum si in mineralibus laboras. Quia opus juvant, & ad perfectionem deducunt. Sed per se salia non cures, quamvis posset esse salis communis præparatio ut Mercu-
rium

rium congelaret, non tamen hoc fiet nisi ex quadam violentia, vel alius cujusdam vis congelativæ impressione. Quare non nego apud subtiles posse bonam medicinam fieri tam ex salibus quam cum salibus. Pro Colophone sciatis filij scientiæ, quod sicuti æs Philosophorum est aurum vulgi perfectum à natura, per artem verò ab ære vulgi exaltatum, & tinctum ad gradus plusquam perfectionis in colore æris: Ita aurum Philosophorum rubeum est æs vulgi à viriditate sua, quæ ipsi naturaliter inest, per artis nostræ magisterium ad perfectissimam rubedinem abundantium graduum auri deductum. Quod sic experti sumus si vultis probare.

Accipite æs ustum benè & perfectè calcinatum, & imbibite *Æs ustum.* ipsum cum oleo Duenech id est vitrioli viridis septem vicibus, quantum poterit bibere semper assando & reducendo. Postea facite ipsum descendere. Descendet autem aurum purum & æs viride factum est rubeum sicut granatum clarum. Imò tanta rubedo descendit cum ipso, ut alicujus additionis egeat de argento fino, quod ipsū tingitur verissimo colore auri. Priusquam autem descenderit in formam auri compacti dicitur aurum Philo- aliis sophorum operans magnas operationes. Quod idem esto de metallis ac mineralibus aurum vivum, viride ac imperfectum (quocunque etiam sub colore id delitescat) in manifesto præ se ferentibus, in occulto autem suo aurum fixum abundantissimæ rubedinis gestantibus alia vero methodo elaborandis intellectum

Explicit epistola Principiorum.

Incipit

Expositio & Practica Lapidis A-
drop, Collecta ex Plinii Philosophi Libro qui
intitulatur: Aromaticum Philosophorum
Thesaurus & Secretum Secretorum.

PAlam declarare volo, quomodo aqua nostra corrosiva de-
beat præparari quod est magnum secretum. Cujus aquæ
compositio nunquam ante istud tempus in aliquo libro
Philosophico tam planè declarata est, sine qua medicina
nostra nunquam provenit ad effectum.

Accipe igitur de Urina puerorum cum bona sanitate 14. an-
norum optimè à fecibus depurata, quantum vis, & fac inde
lixivium

lixivium cum cineribus clavellatis & calce viva. Tunc destilla illud per filtrum tertiâ vice, & postea congela super lento igne, & invenies in fundo salem album & durum grisei coloris. Illum salem solve super porphyrio in loco rorido, & destilla per alembicum, & dicitur aqua nostra corrosiva, & acetum Philosophorum, quo utimur ad opus nostrum benedictum.

Accipe igitur corpus nostrum incorruptibile Adrop græcè Saturnus nominatum, & illud in tenues tabulas coaptato, deinde pone in vase vitreo, & appone illi corpori de aqua nostra corrosiva, & claude benè os vasis cum luto Philosophico, factò de bolo armeni, calce viva, claro ovorum, & pulvere vitri æqualiter mixtis, & assa igne nostro, qui fit de stercoribus caballorum, quod sine isto igne secundum omnes Philosophos magisterium perfici non potest, & certe ignis iste humidus est, & obscurus & à combustione prohibet lapidem & conservat. Et coque lapidem prædictum, quousque confringatur auxiliante aqua prædicta corrosiva. Nam infra diem naturalem corpus in primam materiam reducitur. Tunc coque materiam primâ, quousque in Cineres nigros transmutetur. Et hoc erit infra 20 dies naturales. Tunc tere & ablue illos cineres nigros & coque cum aqua prædicta sæpius, quousque in griseum colorem plenius convertantur, quod est signum perfectæ fixationis. Postea augmenta ignem modicum cum Urina calida, quousque prædicti cineres intensioris fiant albedinis. Per modicum autem tempus, ante albedinem intensiorem, color pavonis mirabiliter apparebit. Qui color est diadema cordis tui, & finis lapidis albi nobiliter adimpletus. Et tunc habes medicinam perfectam, nominatam Elixir album. Et scito fili, habita parva materia lapidem album perfici posse & compleri infra annum Philosophicum, qui dicitur vulgariter mensis, quod est magnum secretum hujus artis. Dicitur autem hæc medicina propter ipsius operis facilitatem, & continuationis brevitatem, opus mulierum, & ludus puerorum, quam qui semel habuerit ulterius non egebit. Et non excedit in toto expensas triginta denariorum. Et sicut Saturnus omnium planetarum est altissimus: ita & lapis iste cum præparatus fuerit perfectè, est omnium lapidum preciosissimus, & dicitur lapis iste altitudo hujus mundi, habetque virtutem super omnes virtutes omnium lapidum. Hujus lapidis benedicti materia est corpus incorruptibile, semifixum, insonabile, Mercurium mortificans & coagulans odore suo. Et est medicina omnium corporum mineralium tam solutorum quam mortificatorum, & est examinador eorum.

Multiplicatio lapidis prædicti albi fit cum materia sua prima in quantitate. Si autem Elixir rubeum facere volueris, recipe medietatem lapidis albi & continua ipsum super ignem sicum & tempe-

temperatum per 4. dies naturales, & in fine habebis medicinam rubeam, quæ dicitur Elixir rubeum completum in quo nil restat nisi projectio. Quod Elixir differt à Lapide. Quoniam lapis est Spiritus extractus à corpore nostro incorruptibili detinens argentum vivum, id est aquam fluxibilem in corpore, id est terra, firma detentione & natura. Elixir autem græcè sonat fermentum quod sicut modicum de fermento pastæ, fermentat magnam copiam pastæ, eam convertens in naturam ipsius fermenti: Ita ista medicina debito modo præparata, fermentat & transmutat omne corpus minerale in naturam suam, quod est magnum secretum.

*Differen-
tia Lapi-
di & Eli-
xiri.*

EXCERPTA

Ex Interlocutione Mariæ Prophetissæ Sororis Moysis & Aaronis, habita cum aliquo Philosopho dicto Aros de Excellentissimo opere trium horarum.

Accipe gummi album & gummi rubeum, quod est Kybric Philosophorum & eorum aurum, & matrimonia gummi cum gummi, vero matrimonio, hoc est: Fac ipsa sicut aquam currentem, & vitrifica hanc aquam divinè laboratam ex duobus Zaybech super corpus fixum, & liquefac illa per secretum naturæ in vase philosophiæ. Custodi fumum & cave ne fugiat aliquid de illo, & esto mensura ignis tui, sicut mensura caliditatis solis in mense Junio & Julio, & morare prope vas & intueri intra, quomodo nigrescit & albescit & rubescit, in minus quam in tribus horis diei, & fumus penetrabit corpus, & spiritus constringetur, & erunt sicut lac incensans, & liquefcens, & penetrans. Et illud est occultum secretum.

Recipe herbam albam claram inhonoratam optimam, existentem super monticulis, & tere ipsam recentem sicut est in hora suæ nativitatis, & illa est corpus verum fixum, non fugiens ab igne. Homines verò nesciunt hoc regimen cum sua velocitate. Postea ignifica vel vitrifica super illud Kybric & Zaybech, quia ipsa sunt duo fumi complentes duo lumina, & projice super illud complementum tincturam, & tere totum & pone ad ignem, & videbis de ipsis mirabilia. Regimen consistit in ignis tempore. O quam mirum quomodo movebitur de colore in colorem in minus quam in hora diei. Et quando veniet usque ad metam

metam albedinis & rubedinis tunc deice ignem & dimitte in-
frigidari, & quando infrigidatum fuerit & apertum; inuenies
ipsum corpus margaritale clarum in colore papaveris sylvestris
mixtum albore, & illud est incerans liquefcens & penetrans. Et
cadit ejus aureus super mille millia & ducenta millia.

Receipe illud corpus projectū super monticulos clarum, quod
non capit putrefactionem vel motum, & tere ipsum cum gummi
Elzarog & cum duobus fumis: Quia corpus comprehendifi-
cans est gummi Elzarog, & tere totum, totum liquefcet, si pro-
jeceris super ipsum vaporem, erit sicut aqua destillans & quando
percuſſerit ipsum aer congelabitur & erit corpus unum.

Radices hujus operis sunt prædicti duo fumi & calx humida.
Sed corpus fixum est de corde Saturni comprehendificans Tin-
cturam. Et compar ejus est corpus album & clarum de monti-
culis. Vas Hermetis quod Philosophi occultaverunt, non est
vas nigromanticum, sed est mensura ignis tui.

ORTHELII EXPLICATIO VERBORUM MARIAE PROPHETISSÆ.

Quamvis ingenii mei vires, horum verborum ponderi eluci-
dando impares esse, satis mihi constet, intermittere tamen
non potui paucillū illud, cujus illuminatio Divina de hac re men-
tem meam incesſit, benevolo Hermetis filio lubens communica-
re. Sciendum igitur est hæc verba. (Duo fumi complentes duo
lumina,) nobis indicare, quod in principio duo luminaria Sol &
Luna, debeant in Zaybech vel aquam currentem, id est in argen-
tum vivum resolveri, quorum unum videlicet illud quod de ar-
gento est, in aspectu album, alterum verò, quod de auro est, co-
lore rubrum esse debet. Nam cum aurum philosophicè solu-
tum in tali colore apparet, tum Kybric & aurum Philosophorum
vocatur.

Quædam vetusta scripta nobis exhibent ex Auripigmento per
ſcorias Martis ter aut quater sublimato, quod ratione splenden-
tis albi sui coloris argentum philosophicum vocatur, Mercurium
currentem, multis mirabilibus mysteriis pollentem fieri debere,
cui opinioni ego quidem nullo modo refragor, nihilominus ta-
men, argentum vulgare hoc in loco, vires suas quoque cum fru-
ctu exhibere posse puto.

Quantum ad Mercurium Solis attinet, qui in colore rubro
sanguineo conspicitur & tamen ut aliud argentum vivum cur-
rens est, sciendum est, aurum in aquam siccam reducendi plures
extare

extare vias, ex quibus plures quàm octo mihi notæ sunt, quorum Mercuriorum quilibet pro ratione Methodi suæ præparationis particulares exhibet effectus, suntque omnes sibi invicem dissimiles, & in suo manifesto albi. Ille autem qui in suo naturali splendido colore Divino se manifestat, optimus & artificiosissimus est, & quibusdam aliis fixior. Hic Mercurius metallicus semilibræ pondere super cineritio sub testa integra collocatus, & cum cinnabrio artificiali super alio cineritio juxta collocato, median-
tibus cinnabrii istius vaporibus sulphureis & Mercurialibus, perfumigatus & quasi reverberatus, sextidui spatii (quo durante singulis noctibus ex fornace eximi & in cellam frigidam collocari debet) ad summum rubedinis sanguinem coagulatum referentis gradum ascendit. Ecce hoc est aurum & Kybric Philosophorum, de quo textus loquitur, cujus quoque Paracelsus in libro de morbis mineralibus meminit, cum dicit: Quando aurum in primam materiam reducitur, formam habet argenti vivi liquefacti in fusco colore, quod per se resolvi, nec madefacere debet, donec in humido resolvatur, hæc Paracelsus.

Novem septimanarum spatii plerumque finito, in cella demum resolvitur, quomodo verò præparandum sit, ut sic resolvatur, non quidem ex invidia, sed ob alias causas processum ejus reticere placuit, non dubitans illum Artistis quibusdam esse notum. Qui verò ex utroque luminari Mercurium currentem separatim extrahere non vult, is Cornelii Alvetani processum, qui utrumque corpus in una phiola conjunctim convenientibus mediis putrefecit, & in Mercurium resuscitavit, imitari potest. De quo sic ait: Hic videre est mirabile naturæ arcanum. Spoliatur enim aurum suo corpore & resolvitur in argentum vivum suum, quod fulget quasi foret stellâ, cujus splendorem oculi nostri non ferent, si diutius illud velimus intueri. Mox subsequitur argentum vivum ipsius argenti, quod non minori splendore splendet, nisi quod fulgur illud magis palleat, alterum autem rutillet, delectabile profecto spectaculum. Colluctatio horum erit jucundissima videri, verum fateor, nemo est qui hoc possit intueri, quin exhorreat planè. De quo vide plura apud authorem ipsum quem data opera huic libro inferere volui, ut infra sequetur.

Inito itaque Solis & Lunæ matrimonio, necesse est ulterius rem persequi, in quem finem textus ait, utrumque Zaybech, vel fumos, vel aquas currentes debere vitrificari, id est consolidari & constringi. Medium quo hoc fit hic indicatur, quod sit calx humida. Ex qua materia verò ista calx præparetur, an ex corpore monticulorum seu corticibus ovorum, partim ex textu, partim ex iis de quibus supra in recapitulatione mihi sermo fuit,

colligi potest; ubi indicatum fuit, quo modo calx vulgaris aeri exposita & sine nivis vel pluviae accessione collapsa, occulto aeris frigore imbuatur, & quomodo hujus virtutis vigore Mercurius Saturni, post 12. dierum digestionem, porro in formam Magnetis vel Zineti conuletur.

Verisimile est, calcem ovorum recentem prout ex igne emitur, cum gummi Elzarog humectari & super porphyrio commisceri debere, ut frigidam & congelativam virtutem adipiscatur. Similes processus quoque imbibitionem & exiccationem reiterandam esse docent. Quo facto duo Mercurii Solis & Lunae conjunctim loco unius exaltati in praedicta compositione stratificari & usque ad perfectam congelationem in leni calore conservari possunt. Quid autem gummi Elzarog sit, medium scilicet illud comprehendicans seu faciens comprehendere, & sibi incorporare tincturam, nominatenus quasi in textu ex quo hanc extractionem excerpti indicatur, quod sit aqua Saturni habes potestatem constringendi Mercurium vulgi aut corporum. Cui rei simile quiddam Maria prophetissa in fine istius interlocutionis, Philosopho Aros de hac aqua (quae si bene memini Mercurium in veram Lunam congelat) proponit. Cujus virtutis Paracelsus quoque mentionem facit. Ubi Saturnus de sua propria natura sic inquit: Lapis frigiditatis est in me, qui est aqua mea, qua congelari facio corporales spiritus fratrum meorum &c.

Sicuti prima & ultima pars hujus magni operis per se satis perspicua sunt: Ita haec altera pars scrupulosa est; si quis tamen a fundamento non recedit, & quamvis paulo diversam praxin sequendo, vitrificationem seu congelationem utriusque aquae currentis modo obtineat, negotio principali nihil impedimenti aut damni adferetur. Quare sicuti ad hanc meam opinionem neminem adstringere, ita nec alterius cujusdam Artisae aut Philosophi conceptam de hac re opinionem repudiare volo. Si quilibet meo exemplo quid de hac re sentiat, fideliter & benevole aperiret, & communicaret, nullus dubito nos cum auxilio Divino excellentissimi hujus operis aequè ac Mariam, participes futuros. Plus enim vident oculi quam oculus. Quamvis etiam Maria ad Philosophum Aros dicat: Hoc secretum non fuit apud sapientes antiquos neque accessit ad eos per meditationem ingenij naturalis, Aros tamen respondet: Occultum tamen hoc non ita semper erit. Fidelis itaque communicatio opinionum & experimentorum, quam filij & haeredes Hermetis inter se colunt, ipsis hoc secretum (sed non spuris & illegitimis) tandem revelabit.

Postquam igitur duo Zaybech constructi & corporales facti fuerint, & medium comprehendicans, frigiditatem scilicet Saturni, in se conceperint, ut in aere aut in frigore congelati appareant,

*Elzarog
est aqua
Saturni
Ph.*

reant, tunc prius huius operis labor consummatus est, & incipit posterior, qui miraculi instar omnia chymica & Hermetica miracula superans, trium horatum spatio citius, perfectionem suam & finem assequitur, idque virtute & efficacia cœlestis ignis solaris, qui est instrumentum Jehovæ igneum universale inferioribus omnibus fecunditatem promovens, eaque ad maturitatem & perfectionem deducens. Hic ignis cum expressa temporis denominatione apertè in textu indicatur. Liquefac inquit per secretum Naturæ. Mensura autem ignis tui sit mensura caliditatis Solis in mense Junio & Julio. Et quia porro dicit: Totum regimen consistit in Ignis tempore, omnis cura in recta temporis constellati ad hoc opus in mense Julio necessaria observatione est ponenda, cum Sol in propria sua domo, videlicet Leone existit, in quo summam suam efficaciam exercet & perficit. Sanè perfectio huius operis prorsus divina est. Nam Deus hic solus operatur, in cuius loco Philosophus sedens instrumentum divinum manu tenet, & cum illo operatur id quod Gratia divina ipsi tribuere destinavit.

Operatio autem ista citissimè fit, quamprimum enim reclusus & ad hanc intensionem benè dispositus Sol terrestris virtutem solis cœlestis, tanquam potentiam divinam, sentit, de novo generari, de minuta in minutam, de gradu in gradum, de colore in colorem crescere, & per Solis ignem essentialem, qui se illi magis ac magis insinuat, augeri incipit, donec ad perfectam ætatem pervenit. Hac occasione Sympathia solis inferioris & superioris observanda venit. Nempe virtus invisibilis & spiritualis magnetica Solis terrestris. Item contactus corporalis, & desiderium Solis superioris cœlestis influendi in inferiorem, dum modò undiquaque liber accessus detur, & nullo obstaculo aditus impediatur. Nam hinc unio insolubilis surgit, Sol inferior & terrestris fit penetrabilior, è contra verò incomprehensibilis spiritualis & essentialis virtus Solis superioris redditur visibilis & corporalis, cum tam celeri mutatione, ut nemo hominum sit qui hoc miraculum videt, qui non obmutescat, nisi planè stolidus sit, & qui rem miraculosam ab aliis rebus raris discernere nequeat. Insuper hic notandum quod non nudus & externus ille splendor Solis hic desideretur, sed per illum & cum illo essentialis simul & internus ille vigor calorq; naturalis, fovens omnia & digerens.

Iste externus similis est lucernæ vel candelæ accensæ, vicinumq; tantum aeris complexum illuminando reddit perspicuum & lucidum, & sine aliqua singulari vi communicata, aut impressione vitali ac animata. Imò umbra est & superficies illius interni mortua, quam in superioribus, nempe in recapitulatione dixi

*Internus**Vigor Solis*

esse duntaxat corpus mediæ naturæ, & corporeum habitaculum magni illius spiritus mundani. Hic verò internus scilicet vigor & calor est ipsa vera realis & essentialis Solis vis & vivifica omnium rerum medulla, quam solam expetunt, singularique artificio, & non nisi virtute magnetica in sole inferiore delitescente, à superiori mutant & veitantur Philosophi. Sicut enim fulminei radii proprietas naturalis talis est, ut non promiscuè cum lumine feratur in quamvis aeris partem, nec aerem luce tantum externa illustret, sed Magnetica & innata pellatur ac rapiatur in locum certum suæ naturæ magis consentaneum & familiarem, quem solum cæteris omnibus illæsis tangit & ferit, vimque suam activam evidenti notâ impressâ clarè demonstrat: Ita (relictis illis superficialibus & relictis radiis externis, utpotè qui absq; vitalium virtutum energia lumen tantum præbent otiosum & sterile) de iis tantum sumus solliciti in hoc opere, qui cum lumine simul efficacem & vivam solis virium essentialium œconomiam administrant, corporiq; auri benè aperto & satis disposito, tanquā subiecto sibi consentaneo & appropriato, largissimè infundunt & influunt.

De hoc essentiali Solis calore loquitur Morienes ubi dicit. Decoctio Lapidis facienda est in calore. Idem. Pone illud in Sole decoquendum. Mundus in turba. Postea in calido Sole desiccate donec fiat Lapis. Rosarium: Calor Solaris est complexionem bonam faciens, quem nonnunquā ignis imitatur &c.

Modus procedendi in opere perfectionis. Speculum.

De modo procedendi autem, ut aliquid dicam, duo nobis opus sunt ad hoc opus perficiendum, quorum unum est Olympicus ignis Solaris, à quibusdam ignis naturalis, & à Paracelso ignis invisibilis radiorum Solis vocatus. Hic ignis per speculum ex chalybe aut crystallo paratum se manifestat, oculis conspicuum, cæteris sensibus sensibilem se præbet, & efficaciam suam adeò demonstrat, ut metalla & aliæ res fluxiles & pingues super mensa liquefieri possint. De qua re veteres ne gry quidem scripserunt.

Alterum quod hic requiritur, est vas in quo, vel super quò hoc opus perfectionis peragitur. De quo textus docere videtur, quod vitreum & oclusum esse debeat, quia sic inquit. Custodi sumum & cave ne fugiat aliquid de illo. Item quando fuerit infrigidatum & apertum. Undè conjicio quamvis secunda & tertia pars hujus operis separatim, & quælibet per se tractatur, nihilominus tamen utramque conjunctim unâ laboris ac temporis instantiâ peragi posse. Modò prius calx monticulorum cum gummi Elzarog humectata in oblongam phiolam vitream imponatur, & hoc Mercuriale Solis & Lunæ conjugium ei superaddatur, & postquam orificium vasis benè clausum, & cum supra dicto igne calefactum fuerit, rectè perficitur. Hujus ignis usus aliàs non in

vasis

vasis clausis sed super cineritio exerceri solet, cum videlicet Mercurius Saturni congelatus (ut supra) aut similes pulveres medicinæ fusu faciles cineritio imponuntur, & in remotiori loco, claro Soli quando in æstate calor ejus intensissimus est, exponitur.

Tunc concavum, triangulare, aut rotundum, lævigatum, & po- *Speculis u-*
litum speculum incensorium, ex chalybe, ære, vel caldario ære *fusa.*
paratum, te habere, illudque Soli ita oponere dirigere & manibus tenere oportet, ut per collectionem multorum radiorum calor in illo augeatur, & in centrum cōjunctus, cineritium reverberando feriat, sicque splendor solis & speculi materiam tuā irradiet, tunc enim Mercurius vel medicina tua moveri & circumagi incipiet, quo viso auream calcem Ungaricam, aut si aliud quid opus est secundum operis tui practicam, minutim & quantum recipere potest inijce. Sicque sub speculo circumagi finito, donec Saturni cœlum evanescat, aut materia sua sponte quiescat. Hic igitur mira Dei opera contemplari licet, de quo textus sic ait: Morare prope vas, & intueri intrā. O quam mirum, quomodo moveatur materia de colore in colorem, &c.

Hoc modo mediante hoc speculo incensorio, multæ res aliæ, maximè verò res minerales austeræ, ferā sua cruditate per solem exuuntur, & ad maturitatem instar mellis dulcem & sanitati proficuum rediguntur. Hæc operatio autem ita non est accipienda, ac si per externum Solis calorem interior potentia, materiæ naturaliter implantata, solummodò excitaretur & in actum duceretur: Sed simul etiam solaris quædam virtus extrinseca in materiam intrō imprimitur. Si enim de externo calore & forma interna tantum ageretur, cur hypocaufti fornax & piger Henricus ut vocant, non similem effectum & imprægnationem præstarent? Quare quemadmodum uvæ & fructus horarii, in hypocaufti calore cocti, nullo modo comparandi sunt iis qui in Solis calore maturescunt, ita quoque prædicto in negotio eadem est ratio. Cum hoc concordat quod de vino dicitur. Vinum quicquid habet caliditatis & lucis, soli acceptum fert, à quo illud detraxit & mutuavit. Quanquam hæc ita se habeant, nul- *Digestio*
lo modo tamen digestionem rejicio, quæ per ignem artificialem *artificia-*
& materialem fieri solet, & ad multas operationes utilis & ne- *lis.*
cessaria est, ad Mariæ prophetissæ practicam autem non requisita.

Hoc modo Suchtenius Martialem Regulum Antimonii di- *Reguli*
gessit, liquefecit, & perfecit, ut secunda vice generatus heroem *Antimonij*
fortem, & omnium malorum domitorem Herculem *supra* præstite- *prepara-*
rit. De quo sic scribit: *tio per So-*

Quemadmodum pomum acidum & uva dura gustui sunt in- *lem.*
grata, nisi prius à cœlo coquantur, & maturentur: Ita quoque

idem de Regulo Antimonii stellato est intelligendum, qui in cruditate sua existens nihil aliud est quàm medicina immatura. Ideoque à cœlo maturari opus habet, non verò per nostræ inventionis calores primi, secundi, tertij, vel quarti gradus, neque in Balneo, cineribus, aut arena. Cape tibi hoc exemplum. Pyrum in arbore suspensum aspicias, & comedere desideras, sed acerbum lapidosum & durum est. Quod si in arbore manet, donec cum tempore dulcescat, esui conveniens erit: Si verò decerperes & in tua fornace vel alio calore ipse digerere velles, quid faceres? Quanta quæso differentia est inter pyrum quod tu ipse, & alterum illud quod tempus maturavit? Certè maximum; Idem certè de Alchymistis sentiendum, qui varios extruunt furnos & subtiles inveniunt digestionem, neque quicquam tamen (in illis quæ igne artificiali non indigent) efficiunt, sibi ipsis quidem persuadent, adeò subtilem ignem artificialem parari posse, qui in gradu & efficacia igni naturali par sit, sed toto cœlo errant, quia non considerant suum ignem, non esse illum per quem Deus mediâtè operatur. Quia ergò ipsorum ignis, non est Dei creatoris instrumentum, qua ratione igitur cum illo id efficere tentant, quod ei non datum est, sed quod instrumento divino & Catholico soli debetur, quam virtutem ipsum solum divinitus accepit. Quid maturat frumentum agri? Quid fructus in hortis? Quid uvas in vitibus? Nunquid DEUS hoc præstat per cœlum, quod est suum instrumentum.

Si idem cum nostro igne facere possemus, plaris certè æstimaremur. Sed hoc ita Deo non placuit, ideoque etiam illud facere nequimus. Interim tamen debemus & oportet nos Mercurium maturare, cum autem noster ignis hoc efficere nequeat, sequitur verum ignem nobis necessarium esse. Ubi autem accipiemus, & ubi quæremus illum. Anne in cœlum ascendendum, & è manibus Dei ignis ille eripiendus? Minimè. Sed gratia Dei nobis exoranda, & faciendum, quod alij fecerunt. Donum Dei est. Si Dei est Ergò non hominis creaturæ. Nemini quicquam quod nostrum non est, dare possumus, sed indicare, ubi quærendum & inveniendum. Quid putatis? An Magis de cœlo delapsus fuerit? Minimè? Magno ipsis constitit labore & difficultate, priusquam illud didicerunt & assecuti sunt. Non sine causa ergò tam variè & mirè de eo scripserunt, & per parabolas, allegorias, metaphoras libris suis inseruerunt, ubi quilibet ad animi sui placitum de eo tractat.

Simplex sanè homo sit oportet, qui magnum mysterium hisce rebus inesse, cognoscere non potest; Cum hisce Suchtenij verbis hunc

Alchymistarum fornaces quædam frustanea.

Mercurij maturatio

hunc brevem & clarum commentarium super interlocutionem istam concludo.

EPISTOLA

JOANNIS PONTANI SUMMI PHI-
losophi, in qua de Lapide quem Philosopho-
rum vocant agitur.

Go Johannes Pontanus multas perlustravi regiones, ut certum quid de Lapide Philosophorum agnoscerem, & quasi totum mundum ambiens, deceptores falsos inveni, & non philosophos, semper tamen studens & multipliciter dubitans veritatem inveni. Sed cum materiam agnoscerem, ducenties erravi, antequam veram materiam, operationem & practicam invenissem. Primò materiæ operationes, & putrefactiones novem mensibus cœpi, & nihil inveni: etiam in Balneo Mariæ per tempus aliquod posui & similiter erravi. Enimverò in calcinationis igne tribus mensibus posui, & malè operatus sum: Omnia destillationum & sublimationum genera, prout dicunt, seu dicere videntur Philosophi, sicut Geber, Archelaus, & alii ferè omnes tractavi & nihil inveni. Denique subjectum totius artis Alchemiæ omnibus modis qui excogitandi sunt, & qui fiunt per fimum, balneum, cineres, & alios ignes multiplicis generis, qui tamè in Philosophorum libris inveniantur perficere tentavi sed nihil boni reperi. Quapropter annis tribus continuis Philosophorum libris studui, in solo præsertim Hermete, cujus verba breviora totum comprehendunt lapidem, licet obscurè loquatur de superiore & inferiore, de cælo & terra. Nostrum igitur instrumentum, quod materiâ ducit in esse, in primo, secundo & tertio opere, non est ignis balnei, neque fimi, neque Cinerum, neque aliorum ignium quos Philosophi in libris suis posuerunt. Quis igitur ignis ille est, qui totum perficit opus à principio usque in finem? certè Philosophi cum celaverunt, sed ego pietate motus, cum vobis unâ cum complemento totius operis declarare volo.

*Ignis Pb.
qui totum
perficit o-
pus.*

Lapis ergò Philosophorum unus est, sed multipliciter nominatur, & antequam agnoscas erit tibi difficile. Est enim aqueus, æreus, igneus, terreus, phlegmaticus, cholericus, sanguineus, & melancholicus. Est sulphureus, & est similiter argentum vivum, & habet multas superfluitates, quæ per Deum vivum convertuntur in verâ essentiam mediante igne nostro. Et qui aliquid à subjecto separat putans id necessarium esse, is profectò in Philosophia nihil novit, quia superfluum, immundum, turpe, foc-

culentum & tota denique substantia subjecti perficitur in corpus spirituale fixum, mediante igne nostro. Et hoc sapientes nunquam revelarunt: propterea pauci ad artem perveniunt, putantes aliquid tale superfluum & immundum debere separari.

Nunc oportet elicere proprietates ignis nostri, & an conveniat nostræ materiæ secundum eum quem dixi modum, scilicet ut transmutetur, cum ignis ille non comburat materiam, nihil de materia separet, non segreget partes puras ab impuris (ut dicunt omnes Philosophi) sed totum subjectum in puritatem convertit, non sublimat sicut Geber suas sublimationes facit (similiter & Arnoldus & alii de sublimationibus & de scillationibus loquentes) inque brevi tempore perficit.

Mineralis est, æqualis est, continuus est, non vaporat nisi minimum excitetur, de sulphure participat, aliundè sumitur quàm à materia, omnia diruit, solvit, & congelat, & est artificialis ad inveniendum, est compendium sine sumptu aliquo saltem parvo: & ille ignis est cum mediocri ignitione, quia cum remisso igne totum opus perficitur, simulque omnes debitas sublimationes facit. Qui Gebrum legerent, & omnes alios philosophos, si centum millibus annorum viverent non comprehenderent, quia per solam & profundam cogitationem ignis ille reperitur, tunc verò potest in libris comprehendi & non prius

Error igitur istius artis est, non reperire ignem qui totam materiam convertit in verum lapidem Philosophorum. Studeas igitur igni, quia si ego hunc primo invenissem, non errassem ducentes in practica super materiam. Propterea non miror, si tot & tanti ad opus non pervenerunt. Errant, erraverunt, errabunt, eò quod proprium agens non posuerunt Philosophi excepto uno, qui Arthephius nominatur, sed pro se loquitur. Et nisi Arthephius legissem, & loqui sensissem, nunquam ad complementum operis pervenissem.

Practica verò hæc est. Sumatur & diligenter quam fieri potest teratur contritione physica, & ad ignem dimittatur, ignisque proportio sciatur, scilicet, ut tantummodò excitet materiam, & in brevi tempore ignis ille absque alia manuum appositione de certo totum opus complebit, quia putrefaciet corrumpet, generabit, & perficiet, & tres faciet apparere colores principales, nigrum album & rubeum. Et mediante igne nostro multiplicabitur medicina, si cum cruda conjungatur materia, non solum in quantitate, sed etiam in vir-

Totis igitur viribus tuum ignem inquirere scias & ad scopum pervenies, quia totum facit opus, & est clavis omnium Philosophorum, quam nunquam revelaverunt. Sed si benè & profundè super prædicta de proprietatibus ignis cogitaveris, scies, & non aliter. Pietate ergò motus hæc scripsi, sed ut satisfaciam, ignis non transmutatur cum materia, quia non est de materia, ut supra dixi,

Hæc igitur dicere volui, prudentesque admonere ne pecunias suas inutiliter consumant, sed sciant quid inquirere debeant: eo modo ad artis veritatem pervenient & non aliter. Vale.

Sequitur

ORTHELII COMMENTATIO IN EPISTOLAM JOH. PON- tani de Lapide. Ph.

um secundum tabulam Hermeticam, superius sit, sicut inferius & inferius sicut superius: In præcedente Interlocutione Mariæ Prophetissæ autè virtus & potentia Olympici ignis, ad perfectionem summi cujusdam operis Philosophici, indicata fuerit, Necessitas ratione ordinis requirit, ut etiam de Æthnæi ignis operatione & proprietate pro Lapidis Philosophici præparatione, aliqua mentio fiat. Qui cum cœlesti igne solari comparatus, non minorem, imò majorem utilitatem suppeditare potest.

Nunquid hæc magna gratia & donum Dei magnum est, quod cujus desuper non semper ex voto compos fieri potes, illud absque labore, exiguo sumptu, & parvo temporis spatio, & non sine superabundante fructu, ex inferiore & terrestri firmamento quotiescunque libuerit haurire & consequi potes, idque cum tanto compendio, cui nullum aliud artificium in tota rerum natura simile est, nec potentiam aliquam ad universalem aut particularem Tincturam unquam habuit, aut habebit.

*Acquisitio
L.P. ex ter-
restri fir-
mamento.*

De applicatione & practica hujus Terrarum & Montium ignis, veteres æquè paucam atque de usu cœlestis ignis solaris mentionem in scriptis suis fecerunt. Et quemadmodum unica Maria Prophetissa instar omnium est, ex cujus colloquio cum Philosopho Aros habito aliquid de cœlestis ignis structura percipi potest: Ita Pontanus unicus Dux & author est, qui nobis hunc infernalem Terrarum & Montium ignem quasi ex orco & Democriti puteo extulit & proposuit, ad lapidis Philosophici præparationem, operatione cœlesti & spirituali præditam. Undè videre licet, qua

ratione Deus omnipotens clarissimam lucem in extremis tenebris abscondit, & supremum cœlum in abyſſo inferni collocavit, de quo supra in Recapitulatione, & Guilielmi Trogniani Laconicorum aphorismorum allegatione plura dixi.

*L. P. absq;
vitris &
fornacibus
prepara-
tum.*

Jam quid de his sentiam, protenuitate mea communicabo. Relatum est mihi & facile crediderim, sæpè Tincturas imò ipsum Lapidem Philosophorum, absque vitris, fornacibus, vasis & operationibus usitatis fuisse præparatum. Simili modo hoc opus Pontani quoque est comparatum, de cujus præparatione nec Paracelsus, nec Lullius, nec Geber vel alii moderni, minimam mentionem nobis reliquerunt. Et ausim dicere, illos de simili opere ne quidquam unquam audivisse vel vidisse. Quia etenim admirabilis Deus sua dona mirabiliter distribuit, nec omnes omnia sciunt, quævis tellus etiam non omnia fert; hinc fit ut Deus multis similia dona, quibusdam aliis paulò altiora & meliora, paucissimis verò specialem illam gratiam & dona concedat quæ cætera omnia superant.

Hinc quoque Dominus Deus hujus Ignis Æthnei mineralis notitiam & usum uni Artistæ præ alio, & ratione temporis uni sæculo præ alio, reservavit, quibusdam verò prorsus abscondit.

*L. P. res seu
partes dua*

Ut autem ex rei fundamento aliquid proferam, lapis sapientum filius ignis vocatur, cujus Pater est Sol, mater verò Luna. Duas igitur res hic habemus: Solem & Lunam, materiam & formam, semen masculinum & foemininum, agens & patiens. Prout igitur in genere in qualibet compositione Lapidis hæc duo ingredientia observanda sunt, cujus generalitatis ratione omnes Lapides speciales dicuntur esse Lapis unus, medicina, & dispositio una, vas & regimen unum; Ita nos quoque duas istas partes in hoc opere Pontani ponderare volumus: nempe ignem agentem qui imprimit & influit, & subjectum patiens quod concipit ac reservat. Ultraque pars unius quidem generis sunt, si ortum illarum consideramus, sed quoad qualitates suas ita inter se discernuntur ut ignis ab aqua & cœlum à terra. Ignis enim calidæ & urentis naturæ est, & formalis sua virtus adeò spiritualis & subtilis, ut ferè incomprehensibilis esse videatur.

*Terræ
aqua seu
aqua fater-
va.*

E contrariò subjectum summæ est frigiditatis, & ratione corporis sui, ita constitutum, ut semiaquam & semiterram tanquam pastam esse oporteat, quæ terrena aqua, aut aquosa referata terra appellari meretur, in qua Igneus spiritus, qui siccus & subtilis in infernalibus flammis habitat, se tanto facilius incorporificare, abluere, & citò adhærere queat. In hoc enim Pontani opere respectus ad internam materiam aut subjecti formam principaliter non habetur, quæ ratione in actum duci queat, uti in quibusdam aliis operibus Philosophicis fieri solet; Sed potius quomodo

essentialis & tingens vis ignis, ab extrinseco, per influxum, intro adigi, imprimi, & cum forma interna materię copulari uniri & colligari queat.

Hęc interna forma subiecti, ab externa influente forma, agente essentiali igneo, accensa, auxilio ejus quidem perficitur & de potentia in actum deducitur, sed tamen interim ab illa excellentem statum & ignearum qualitatum incrementum consequitur, & ab illa tandem gradum & plusquam perfectionem adipiscitur, ut tandem totum subiectum patiens, sine ulla rei alicujus à substantia sua corporali separatione, in actualem & formalem essentiam seu statum totaliter transmutetur. Quod non tantum summum est mysterium, verum etiam summum miraculum in tota Hermetica Philosophia, quod ratione humana vix comprehendi potest.

De quo Textus Pontani inquit: *Per Deum & ignem etiam ipsa subiecti superfluitates convertuntur in veram essentiam mediante igne nostro. Et qui aliquid à subiecto separat putans id esse necessarium, is profecto in Philosophia nihil novit.* Quia superfluum, immundum, turpe, seculentum, & tota denique substantia subiecti perficitur in corpus spirituale fixum mediante igne nostro &c.

Cum itaque filius ignis unio sit summi caloris cum intensissimo frigore, quę unio à diversis Philosophis, qui in diversis seculis vixerunt, diversimodè sed tamen ad unum scopum directæ & instituta fuit: Ideoque duas prædictas partes seu Pontanici ignis ingredientia, paulo diligentius & fufius perscrutabimur, non solum quisnam verus ille ignis æreus agens, sed etiam quęnam illa terrena aqua & patiens sit, ad hoc miraculosum & simplicissimum opus patrandum.

Ignem igitur quod attinet, ille à Pontano fideliter & sincere nominatur, ne filius doctrinę cogitationibus suis diu in dubio detineatur, dum dicit: Ignis noster mineralis est, æqualis est, &c. & de sulphure participat. Quibus verbis indicare vult, quod licet Ignis ille in suo genere unicus, hoc est, metallicus existat, tamen ex diversis partibus mixtus & compositus sit, ex quibus sulphur minerale expressè nominat, cætera verò ingredientia, quę quis ipse divinare & invenire poterit, silentio præterit. Ut itaque meam sententiã dicam, qualisnam res in fundamento & radice sua sit Pontanicus iste ignis, unico verbo mentem meam aperio. Quod videlicet sit mineralis aut centralis ignis Salis, qui à Sale separatus terram surdam & inanem post se relinquit, quę in nulla aqua dissolvitur. Dominus noster J. Christus inquit Marc. 9. & alibi: Oportere omnia Sale condiri, & Sal optimum esse condimentum, & cum sal inanis factus fuerit, cum qua re alia fahre velimus.

Quam-

Quamvis hæc verba comparativè allegata sensum suum theologicum habeant, nihilominus tamen in semetipsis considerata, huic igni Salino testimonium & explicationem præstant. Quicumque enim fixum ignem salinum ex salium centro evehere potest, is de vero quodam artificio & magisterio gloriari poterit. Quanto profundius hic ignis Salinus in suis subjectis absconditus latet, tantò præstantior pro hoc opere habetur.

Quare si omnia salia examini subjiceremus, nullum vitriolo fixioris substantiæ esse inveniremus. Ideoque vitriolum quia insuper proximam cum mediis & majoribus mineralibus cognitionem habet, omnibus salibus minoribus scilicet mineralibus longè est præferendum. Quanto fixius & incombustibilius autem hic ignis in interioribus & occultis vitrioli visceribus latet, tanto volatiliore & combustibiliore clave indiget ad sui relevationem. Quare si jam totam mineralem naturam denuò percurreremus, nullum minerale ad hoc aptius aut melius, quam sulphur minerale inveniemus. Hoc enim utroque humero, quod ajunt, gestat, & cum uno oculo salia retrò respicit, quorum omnium spiritus nihil aliud sunt quam sulphuris spiritus, (de quo hîc philosophari nimis longum foret) cum altero verò oculo prospicit & cætera mineralia intuetur, quæ metallicæ sunt naturæ, & quæ ad metallicam majorem vel minorem perfectionem destinata sunt. Undè virtute suæ cruditatis ex vitriolo, non solum sulphuris spiritum, (qui omnibus salibus communis est, & in uno volatiliore aut fixior est atque in altero) verum etiam sulphur fixum metallica natura & proprietate pollens, (quo hoc minerale præ aliis salibus inprimis & specificè dotatum est) extrahere resolvere & volatile facere potest, dummodò liber aeris aditus non impediatur, & sine obstaculo suas vires exercere & perficere queat; Nam quanto minus aeris ei conceditur, tanto minor quoque est ejus operatio & effectus.

Hoc in præparatione florum sulphuris manifestum est. Cum enim sulphur à vitriolo elevatur, tunc sulphur quia undiquaque conclusum est, minimam tantum partem fixi ignis centralis elevare & sibi incorporare potest, ideoque necesse est sublimationem tanto sæpius reiterare, si sulphuri plus de hoc igne (in quo solo tota virtus & operatio florum sulphuris ad medicum usum est) volumus insinuare. Sulphur enim per se nimis debilem operationem exerceret, nisi hic ignis ipsi cohabitaret & ei incorporaretur. Hic sophisticatio putatitiorum, coram stolido mundo tamen celebrium, spagyricos se vocantium medicorum detegitur, qui non satis maturè considerant, quænam in floribus sulphuris vera & efficax virtus sit, sed persuasi sunt illam esse solum
sulphur

sulphur purgatum, quod in sublimatione sui arsenicale venenum (sed quasi verò) & terrestrem feculentiam deposuit.

Non minùs crassus illorum error hinc patet, qui pro sublimatione sulphuris cum vitriolo Sal commune cunjugunt, & hac ratione hunc simplicem ignem naturæ acuunt, & corrosivum ac venenosum reddunt, ut exemplum Mercurii sublimati testatur, qui non aliter quàm per elevationem ex his duabus partibus præparatur. Nolo tamen idcirco Mercurii sublimationem duabus hisce partibus constantem vituperare, sed potiùs commendare & in sua æstimatione relinquere. Aliud enim est intentum, Mercurium, aliud verò Sulphur sublimare. Sed ut relictis istis ad rem redeam, quod supra dixi repeto, quòd videlicet, quanto minùs aeris sulphuri combustibili permittitur, tanto minorem efficaciam habeat, volatilisatione ignis fixi vitrioli consequendi. Quare talis ordo observandus erit, ut sulphur sine ullo impedimento & apparenter urat; Flamma enim sulphuris est Terræ ignis, vel subterraneus ille ignis Æthnicus, & tempestas locorum mineralium; Siccus verò & ardens ejus spiritus est præcipuum agens in hac Lapidis Philosophici compositione, juxta Pontanum, eodem planè modo, quo fulgur tonitru est tinctura Physicorum ipsa. Ita scilicet res hæc se habet. Ut quemadmodum fulgur nempe cœlestis tempestas, in aquis nubium capitur & corporale fit, eodem quoque modo hæc inferior terræ & montium tempestas, in aliqua aqua sui generis recipitur. Quanto magis igitur hæc aqua metallicam naturam sapit, tanto aptior est subjecto, hujus Pontanici operis alteri ingredienti. In hoc negotio ergò Magnes Naturæ Sympathicè harmonicus, potentissima videlicet hujus subjecti attractrix & retentrix fixandi virtus, Itemque contactus spiritualis ac invisibilis, realis tamen, vicissimque Sympathicè magneticus, (magna scilicet hujus artificiosi terræ ignis inclinatio & desiderium) bene perpendi & considerari debet. O admirandam Naturæ Sympathiam, solis Philosophis orthodoxis cognitam!

Sed denuò ad rhombum. Rectè & benè Pontanus scripsit: *Ignis hic artificialis est ad inveniendum, & est compendium sine sumptu aliquo sed saltem parvo.* Qui enim in chymicis laboribus, à juventute sua non est benè exercitatus, is ignem illū à semetipso hæud facile divinabit. Quare quamvis multiplex mea experientia me non reddat jactabundum, tamen Hermetis filio artis avido hoc fortuitæ inventionis meæ experimentum pro instructione suppeditabo. Accipe Sal vitrioli (in quo fixus spiritus Sulphutis, vel ignis Salinus adhuc inclusus latet, & qui nulla ignis materialis vi inde expelli potest) hoc solve & coagula quoties libuerit, videbis illud semper in aquam resolvi. Si verò huic
sicco

siccò sali suum pondus de flavo sulphure pulverisato addis, & in igne circulari sulphur comburi sinis, terram inanem in nulla aqua solubilem, aut quæ aquam falsam reddat reperies. Ecce hoc est ad interiora vitrioli penetrare & ipsius cor tangere. Hæc cheiragogia videtur esse exigua, quæ tamen mysterio magno non caret, & absconditum hunc ignem digito quasi monstrat. Nam ignem cum igne expiscari non exigua res est. Sic ergò destruentes Sulphuris flammæ humidum radicale radicitus extirparunt, & incorporatum ignem salinum ex sale vitrioli per fumum secum abduxerunt, & terram inanem post se reliquerunt. Qui autem hunc extractum & elevatum ardentissimum ignem salinum in flammis sulphuris, iterum ex iisdem eâ ipsa temporis instantia continuò & simul in appropriato aliquo subjecto potest retinere & capere, is à Pontanici operis scopo non multum aberrabit, quod tamen absque suo contrario id est absque frigida ignea natura fieri nequit, quod ad artificem duræ cerycis non pertinet. Nam ignem cum igne connectere & conglutinare mirabilis res est.

*Ignis salis
non capitur
radicalis*

Sic itaque vitriolum alterum huius ignis mineralis ingrediens apertè & clarè indicavi & detexi, sicuti Pontanus sulphur, primam & principalem partem, (est enim vitrioli clavis) apertè nominavit.

Cum autem ignis à duabus istis partibus resultans consumens & annihilativus sit, qui plus destruit quàm ædificat, plus impedit quam promovet, quod de sulphureis flammis per se consideratis, omnibus notum est, quid futurum putas, si centralis ignis Salinus vitrioli ei conjungetur? Sicuti in visceribus terræ contingit, cum tempestas subterranea & per se, & cum superveniente minerali & radicali humiditate & vaporibus, solida matura metalla in fodinarum ductibus & latibulis iterum in cineres, pulverem & mucilaginem resolvit & consumit: Ideoque necessitas requirit, ut huic igni minerali temperatura quædam accedat, cujus beneficio immensa ejus acrimonia inhibeat & alteretur, in illum finem, ut quæ à flammis exusta & mortificata fuerunt, per recentem frigidam auram & vapores restaurentur, & quasi vivificentur. Sed nihilominus postea flammæ denuò adurere & comburere incipiunt, quas superveniens aer & vapor iterum refrigerat & extinguit.

Ita flamma fumusque alternatim & per vices agunt, ambo provenientes ex unico igne, ex certis suis ingredientibus composito. Illa destruit & corrumpit: Hic construit & ædificat, de de qua temperata atque alternata operatione loquitur Pontanus, ubi dicit. *Ignis noster corrumpet & generabit, putresfaciet & perficiet.*

Tertium igitur ingrediens ita comparatum esse debet, ut per sui additionem prædicta temperatura, non quidem ex sua propria natura (est enim metallici generis, cui in tota minerali natura par virtus non reperitur) sed per accidens introducatur. Hæc enim temperandi virtus aliundè ei adhæret. Nam quamvis Pontanus totam compositionem trium istarum specierum ignem mineralem nominet, quia de genere minerali sunt: Sciendum tamen est, tertio ingredienti nobilissimam omnium vegetabilium essentiam ei per accidens incorporatam esse, quæ abjecta omni superficie se centraliter ipsi insinuavit. Hæc vegetabilis essentia virtutem habet revivificandi & in viridem vegetabilitatem adducendi ea quæ à flammis sulphureis mortificata fuerunt. Quantum verò in ista vegetabili virtute situm sit, penes illos esto iudicium, qui ex Lullio & Riplæo sciunt, quod ignis corrosivus, Contra naturam dictus, absq; additione & temperamento ignis naturalis ex vegetabilium numero & substantia petiti, plus detrimenti quàm utilitatis adferat. De quo cum supra in Recapitulatione aliquid dictum sit, hic plura addere superseabo.

Qui periculum facere, & hoc opus cum solo igne minerali (nude & simpliciter considerato) perficere vult, is cum proprio suo damno sapere discat. Subiectum autè huius tertii ingredientis metallici generis, per nobilissimam virtutem vegetabilem destructum & comminutum, quod attinet, certis de causis nominare non libet. Sed potius sufficiat id quod vetustus quidam Philosophus de eo his verbis protulit: Optimus Mercurius apporatur nobis in coriis de Monte Pessulano. Quæ verba tamen de argento vivo non sunt intelligenda,

Hæc sunt tria illa ingredientia, in quorum mixtura ignis Pontani consistit. Qui cum igne carbonum quidem excitatur, & per illum in continua ustione conservatur (qua occasione etiam nonnunquam delectabiles & pulchræ flammæ iridis instar coloratæ apparent) sed cautio est, ne si per ignem excitantem nimis urgetur, ipsum patiens ab agente suo avolet ac dispergatur. Hinc Pontanus ait, *Non evaporat, nisi nimium excitesur.* (Cujus regimen & gradus est ut inquit, *Cum mediocri ignitione.* Hic ignis mineralis calorem aut ardorem à semetipso per sulphureas flammæ subministrat, in quo & cum quo multo naturalius quàm alius peregrinus calor materiam fovet, & brevi tempore ut Pontanus ait cum exiguo sumptu per gradus & colores perficit. Undè etiam Paracelsus in libro de thermis piperinis ait: Calor natus multò gravior & utilior est peregrino. Abscondus iste ignis sulphureus, vaporem & fumum Mercurialem etiam excitat, qui aliud nihil est, quàm tinctura immatura, aut sulphur Philosophicum imma-

turum

turum, quod per artificium captum (eo modo quo oleum sulphuris per campanam paratur) singularem usum habet pro fixorum præcipitatorum inceratione, quod etiam multipliciter figi potest, mediante aliquo fermento aut additione de aliquo sulphure fixo, quod vel de auro ipso, aut simili auro Philosophorum fixo, mutuo sumitur. De quo plura non dicam, sed attingere tantum volui, ne quid cum hoc igne effici possit, & cui usui sint vapor seu fumus & flammæ, silentio præterirem.

Quantum ad patiens seu subiectum appropriatum attinet, cui Ignis invisibilis ex visibilibus flammis se inferere & incorporare debet, ut uno verbo dicam metallica massa est, quæ ex duobus corporibus frigidæ qualitatis constat, quorum unum est aqua spiritalis sicca & currens, alterum verò est corpus terrestre minutim limatum aut calcinatum, & utrumque in pastam formatum aut amalgamatum. De quo Pontanus ait: *Sumatur & teratur contritione Physica &c.*

Quæ vero illa duo corpora huic intentioni idonea sint, duobus verbis, quæ ex tabula Hermetis allegat, innuit. Superiori & inferiori.

Hoc opus tamen etiam cum horum corporum alterutro pro electionis lubitu perfici potest, modò prius per artem in aquam currentem reducat, & apertum spirituale metallum factum fuerit, (Nam sine corpore spiritali, nulla sublimis Tinctura Philosophica fieri, aut artificiosum quiddam præstari potest. Ideoque illa opera, quæ etiam, sed non hoc modo, hinc oriri possunt, tanquam minora particularia, præterimus.)

Quoniam verò operatio cum tali corpore vivo valdè dubia est, necessitas hoc compendium subministravit, quod aut frigiditate aeris prius congelari (de qua congelatione supra dictum) aut cum suo simili corpore metallico appropriato amalgamari debeat: Tunc enim in applicatione ad hunc ignem, tanto tutius & liberius cum illo agere licebit. Non inficias ibo, loco prædicti currentis siccæ aquæ metallicæ, etiam alios Mercurios astrales (qualiter Paracelsus omnes Mercurios corporum astrales vocet) in primis vero Solis, vel etiam stellæ signatæ, ad hanc intentionem idoneos esse. Quia verò Paracelsus superiori, aut summo metallo, per sequentia verba testimonium perhibet, suum corpus (id est Mercuriū corporis sui) terræ ad eò favere, ut omnia quæ comprehendit (quod de subtilibus essentialibus spiritibus tingentibus est intelligendum, cuiusmodi etiam sunt isti qui flammis istis visibilibus subsunt) in & cum ipso in terram con-

verti id est figi oporteat. Sed de
hinc satis.

EPISTOLA HAIMONIS

De quatuor Lapidibus Philosophicis materiam suam ex minori mundo desumentibus.

Um universis in arte peritis notum sit, quod quatuor sint lapides in Philosophia, de quibus Philosophi cum magna obscuritate tractarunt, artisque modos per diversa problemata occultaverunt, quorum quilibet in opere & effectu cæteris æquipollet, ad quorum tamen practicam multi fideles laborantes ex defectu sufficientis intelligentiæ pervenire nequiverunt: Operæ pretium facere videntur illi, qui divinitus illuminati probeque instructi lumen aliquod super hac re inferunt, lapidumque horum præparationem ab obscuritate sua vindicant, ut gressus bonorum operantium in rectam semitam dirigantur, atque hoc tenebroso ex deserto tandem in terram sanctam & benedictam feliciter deveniant.

Quapropter conabor ego magnum laborem, quem à longo tempore circa ejusmodi operationes versando perpessus sum, in aliis quidem tenuitatis meæ conscius, duntaxat unum modum ex his lucidiùs explanare pro gratia mihi infusa à Domino Deo altissimo, qui hac in re solus operatur mirabiliter & nemo alius.

Attendite igitur verba Aristotelis qui dicit. Recipè lapidem animale, vegetabile, minerale. Sanè multi fuerunt qui opinati sunt, quod per hæc verba demonstrantur tres lapides, aut tres res: Ego autem dico, quod solum est una res, quæ est mineralis, vegetabilis & animalis. Dico ulterius. Iste lapis assimilatur quodammodo rebus mineralibus, & reperitur in quolibet tempore, in quolibet homine, & est convertibilis in quemlibet colorem & in se continet omnia elementa, & dicitur minor mundus, & omnes virtutes activas & passivas habet, quas habent omnes lapides montium mineralium, imò ista sola res habet eas multo meliores, & utiliores in arte, quàm cæ reperiuntur in lapidibus, sulphuribus, coloribus, salibus, aluminibus, boracibus, calcibus. In via hujus veritatis nihil illa est excellentius, nec quicquam facietis præstantius.

Nonne videtis montes stantes quotidie præ oculis vestris, in quibus lapis Philosophorum reperitur. Gaudeo ego gaudio magno, quod ostendam vobis locum in quo omnes illum tolletis.

Scitote itaque quod primus lapis philosophicus in cacumine duorum montium reperitur de quo versiculi,

Montibus in binis crescit, non ultramarriis
 Hunc decidentem cum sanguine tolle recentem.
 Secundus sub montibus marinis tollitur.
 Stratis jactatur, visus sibi deindè negatur.
 Multi spernentes ipsum, tollent sapientes.
 Tertius lapis in arboribus capitur quarum folia sunt capilli &c.
 Qui lapidem nescit sciat is quod in arbore crescit
 Quartus in occulto nascitur :
 Est spes dum foditur fert gaudia dum remouetur
 Hos fallit, castrat, illos infernat & astrat.

*Nomina hîc reperio: Scorpio
 Diabeste & Rebis.*

SCitote quod ars in multitudine rerum non consistit. Quare
 cum per hæc nomina noveritis lapidem, diversis vasis & sub-
 jectis non indigetis. Hinc Philosophus.

Non nisi vas unum labor unus coctio & una.

Cur consumitis in operationibus vestris ita longa & multa
 tempora cum scriptum sit.

Hæc ars est cara & levis & brevis, & quoque rara.

Imperiti vix acquirent illam nisi à Deo gratiam habuerint.
 Nunc vobis humilibus loquor: Quid quæritis in capillis hu-
 manis, in stercore, sanguine &c, cum Philosophus dicat. Lapis
 noster non sunt capilli, stercore, nec urina, nec fel, nec sperma. Af-
 firmo ipsum utique veritatem dixisse. Sed super hoc dicam vo-
 bis subtile problema (nec dico superbis) Audivi quendam fa-
 melicum velle mori, quod triticum non esset simella, nec siligo
 panis. Quem in posterum vidi esse peritum in illa arte vegetabili,
 scilicet frumenti, cujus occultum manifestabat, & sic fami resi-
 stebat.

Uterius dicit Philosophus Quare convertitis corpora metal-
 lica cum scriptum sit: Sciant artifices Alchymix quod species
 rerum transmutari non possint, nisi ad primam materiam redu-
 cantur.

Sed super hoc dicam vobis subtile problema

Non faciat ars per se, sed natura mediante.

Relictis autem illis omnibus, suoque loco ac precio servatis,
 proponam vobis modum aliquem, ut simpliciorem; ita excellen-
 tiorem ex re aliqua bina, quæ ex quatuor rebus procedit, utpotè
 quatuor elementis, nec non cum quatuor rebus sub sensu nostrum
 cadit, duabus visibilibus & duabus invisibilibus.

Tonitruo vento, grandine & pluvia.

Creaturque à terribili, invisibili.

Quæ omnia sic patent.

Conto-

*Res bina
 &*

*Res qua-
 tuor*

Conteritur pratis campis hortis quoque sylvis
Viliter excocta per doctos raraque facta.

Et nemo est, qui scit & scire possit, quid sit Alchymia, nisi habeat hujus rei perfectam notitiam, quod sic patet:

Tu derideris qui nescis quæ bona quæris,
Alchymiae summam scis, si remanoveris illam

Item. Sufficit Alchymiae Rebis ut non plura requiras;
Vera via ac methodus sit modò nota tibi.

Et planè nullus est qui suo proprio ingenio vel scientia possit eam tractare, donec transferat in actum verum, sine detrimento corporis capitis aut oculorum, nisi ex aliorum damnis sibi præcaverit per doctrinam philosophorum vel doctorum & peritorum.

Rem non perficies sine doctorum documentis

Nam non tutus eris, sed disperiens morieris.

Itaque charissimi filii præmunio vos per hanc epistolam, ne in damnum valetudinis, vestrae incidatis si hanc rem tractate volueritis.

Jam ostendam vobis fideliter locum ubi lapidem nostrum tolle-
letis: Ite secretè & morosè cum magno silentio, & accedite posteriora mundi, & audietis tonitruum sonantem, sentietis ventum flantem, & videbitis grandinem & pluviam in terram cadentem. Et hæc est res quam desideratis, cujus finis est cultura & fertilitas terræ, in qua excrementum illud nostrum beneficio naturæ circulariter omnia moventis reddit in nutrimentum nostrum; & ex nutrimento incrementum corporis nostri. O quam mirabile & salutare homini hæc scienti. Hæc res illa est quæ valore suo omnes lapides montium mineralium in artificio Alchymiae præcellit.

Recipe eam quocunque tempore volueris maximè in vere,
scilicet Philosophorum, quando tunc activa & passiva virtus cum
elementis, per humanæ naturæ commixtionem temperatis, est
sibi magis juncta & commixta; ideoque fortior & præstantior.

Separatio seu ejus Rectificatio post separationem est, quando
habetur terra ex aere, aqua ex igne, & ignis ex aqua, Aer ex aqua,
& aqua ex aere, & terra ex igne tunc habebitur ex re res.

Perfectio ejus est commixtio post compositionem, quando
postea cum perfecta compositione componitur hæc res in rem,
ita ut aer sit in aqua, in aere ignis, in igne terra. Sic habebis ex
re rem.

Post hæc res per materiam divinæ perfectionis Rebis agit in
centrum sibi suppositum, & in formis plantarum videbitis radium ortus solis rutilantem, & fulgentem vera luce claritatis.

Ut concludam, colligitur hæc res cautè cum gaudio, generatur sine omni pretio; apud apothecas non invenitur. Quisquis suam bursam teneat clausam & precium sine quiescere, quando quidem omnis res ex apotheca, quæ aliquo emitur precio sive magno sive parvo, mendax & inutilis reperitur in hoc artificio. Hæ enim margaritæ in plateis colliguntur & pedibus calcantur. Quis si habueritis procedite cum ipsis ut in separatione, rectificatione & compositione diximus.

Sed ut satisfaciam. Sume ex lapide ubique reperto qui vocatur Rebis, & nascitur in duobus montibus, ex quo juvamentum fumunt volantes, & non recipias ipsum nisi recentem, qui dicitur bina res, & est lapis propriè Philosophorum, postquam nimirum separatus est à sua fece ut audietis, estque sulphur & Mercurius Philosophorum & peragitur in duabus naturis humida & sicca. Nec recipias ipsum nisi recentem, id est non debent recipi nisi recentia & cryda.

Distillatio Destilla igitur aquam pallidam & subpallidam inde-blaviam; *Et Fætor* postea augmenta ignem, & sequuntur feces foetidissimæ, è quarum *fecum L.P.* foetore cavendum. Adhuc augmenta ignem, & emanabit oleum rubicundissimum, serva eundem ignis gradum donec totum oleum destillatur. Deindè fumus sequitur quo oleum condensatur in modum sicci lapidis, quem fumum nisi benè servaveris damnum sequitur operis.

Et sic augmenta bonum ignem, quousque omnis fumus exiverit. Postea infrigida & in fundo vasis est terra nigra spongiola. Sic separasti Rebis in suas partes, in quarum nulla alia latitat vis lapidis, præterquam in solo igne, quod est oleum à fumo suo condensatum, in forma sicci lapidis, juxta Hermetem. Ex igne fac terram. Separa clarum cautè à turbido, subtile à spisso, hoc fac sapienter & discretè. Ascendit terra in coelum, quod est alembicum, & terra est mater & nutrix elementorum. Terram itaque abijce, nec non primam & secundam aquam, & quæ postea sequuntur feces foetidissimas, ante ignem seu oleum exeuntes, & solum ignem cape. Pone itaque Lapidem hunc in finum vase obstructo per 7. dies. Postea ex cineribus leni igne destillabis aquam aliquantulum claram, & sic destilla donec tota humorositas finiatur. Aquam destillatam iterum ut prius inhumas, & destilla sic septies & feces quæ remanent in destillatione serva. Et hæc feces sunt ignis & sulphur Philosophorum. Atque ita habes quatuor elementa, duo in aperto & duo in occulto. Jam recipe utriusque partes æquales conjunge in vitro lutato usque ad collum, cæcumq; alembicum bona lutura superpone, locando in cineres cribratos super furnello apto, ignem administrando. Tunc videbis aquam ascendere & descendere, & cum vapor

vapor ille cessaverit scias medicinam esse congelatam. Frange vitrum, & recipe medietatem aquæ prædictæ, conjunge simul in aliud vas tunicatum per omnia ut prius. Et hæc est operatio ad album, quæ tribus vicibus completur. Prima tingit Mercurium. Secunda duplicat. Tertiâ triplicat. Operare ulterius secundum intelligentiam & potieris optato.

EPISTOLA CORNELII ALVETANI

de conficiendo Divino Elixire, sive La-
pide Philosophico.

DEO OPTIMO MAXIMO

Trino & unj Sacrum.

SERENISSIMÆ AC CLEMENTIS-
simæ Elizabethæ, Angliæ Franciæ & Hyber-
niæ Reginæ &c. Principi in omni fortuna mode-
ratissimæ, fortissimæque, humilimè
asseripta & consecrata.

P R I M V M O L E V M.

In nomine Sancti Dei pro primo oleo sumo

Salis libras 30.

Tartari optimi libras 30.

Salis Cinerum ligni quercini, aut fagi, vel sarmentorum vi-
tis libras 5.

Salis calcis vivæ tantundem scilicet libras 5.

Sulphuris libras 10.

Hæc sigillatim contundo & cribro, tandem diligenter commi-
fco, tum per partes æquas divido, diversisque ollis vitreis, aut vi-
treatis partes impono, quibus mox infundo aceti acerrimi quan-
tum video necesse fore, ponoque meas ollas ad ignem lentum, ut
paululum ferveant, moveoque materiam, ut magis penetret aceti
acrimonia, salemque extrahat puriorem & plane æreum. Ubi
ergo aliquantulum per semihoram scilicet bullierit, sino quiescere
materiam, ut residentiam faciat, tunc liquorem illum per inclina-
tionem in vase altero effundo, colligoq; ex singulis vasis omnem
liquorem clarum, collectum liquorem per linguas filtri destillo ut
clarius evadat, careatque omni fece, mox hunc liquorem diversis
aludelis impono pro ratione quantitatis liquoris, quibus aludelis

impono sua alembica & designo in furnis ac destillo quicquid est liquoris, in fundo aludelum remanet materia castanei coloris, quæ facili tactu pinguescit & liquefcit: quam materiam voco salem philosophicum. Interea paro mihi acetum destillatum, per quod iterum resolvo in liquorem.

His factis invenio hunc salem assumpsisse formam olei olivarum, cui oleo addo acetii boni ter destillati duplum sui ponderis, & iterum destillo per alembica, ultimò sic perfundo duplum suæ aquæ vitæ, quam quintam essentiam vini nuncupamus, & iterum congelo per distillationem. Omni jam humiditate per hanc postremam destillationem evaporatâ, augmento ignem uno gradu, tandem altero, ut materia oleaginea lapidescat, magis vicissim augmento ignem ut omninò indurescat in lapidem. Hunc lapidem contero citissimè & pono in petram solvendam, ut ultrò in oleum resolvatur.

Hoc oleum dulcore omne saccharum decuplo excellit, quod in scutellis vitreis diligentissimè colligo, totum collectum iterum per ignem in lapidem congelo, cumque lapidem cucurbitæ bonæ contritum impono, & igni primo lentiori mando: Cucurbitæ verò addo vas recipiens magnum & amplum vitreum, per 12. horas ignem mediocrem excito, & tùm paulatim augmento per gradus, donec incipiat candere cucurbita: tùm vas recipiens dimoveo, & liquorem, si quem destillaverit, ejicio, & vas recipiens rursum cucurbitæ ori applico, optimoque luto juncturas munio, circumspècteque hic agam necesse erit: Nam ferociores sunt hi spiritus quàm ut velint recidere, nisi cautè agatur, quare primis insultibus invigilandum est summoperè donec se submiserint, resolyanturq; in oleum, postremò verò spiritus non ita ferociunt, sed citiùs in oleum subsistunt, quàm velint priores: res est visu valdè delectabilis. Augmento ignem magis ac magis per triduum continuè quasi velim cuprum aut ferrum fundere. Tandem colligo meum sanctum ac verè divinum oleum, quod colore rubinum excessit dulcore saccharum, ita quod si una gutta hujus olei infundatur quartæ aquæ, illam in suavissimum & dulcissimum saporem convertit, vinum mirum in modum adjuvat. Et hoc est verum illud balsamum, tantis requisitum: Quantum valeat pro infirmitatibus curandis edicere quis queat? aut ejus virtutes enarrare quis poterit? Hæc est basis auri veri potabilis. Hæc est vera illa myrrha quam meritò debemus offerre Christo, nostro redemptori ac salvatori. De his virtutibus aliquando latius V. S. R. M. Pro nostro instituto opus est, ut hujus olei habeam bonam quantitatem: quod oleum vase vitreo diligenter ad usus diversos servo, sicq; habeto primum oleum quod Philosophicum appellamus.

*Primi Olei
Ph. di Vini
Secunda.*

SECUNDVM OLEVM.

Pro secundo oleo. accipio.

Sulphuris vivi libras 10.

Tartari libras 10. fs

Salis Petræ libras 5.

Argenti vivi sublimati libras. 3.

Salis Armoniaci libr 5.

Hæc simul contusa & cribrata commisceo, & ut jam supra de priori oleo factum est, ita hoc idem per illud idem regimen hoc inquā secundum oleum facio: quod oleum vocant verè Philo-*Oleum secundum*
sophorum. Nam præter hunc ignem nullum alium reperimus, *Ph. prome-*
qui agat in terram nostram id est in aurum: hic est ignis vere ele-*talis.*
mentalis: De hoc oleo nullo modo sunt parandæ medicinæ, ut corporibus nostris humanis applicentur, sed pro infirmitatibus metallorum & gemmarum medendis: Hoc oleum itidem vasi vitreo benè obturato ad usum seruo: hujus etiam nostris negotiis bona quantitate opus habeo. His duobus oleis jam procuratis ita procedo: Accipio de quolibet oleo libras 3. & simul in vase vitreo magno conjungo, cum magna cautela ne efferveant; nam ubi sese attingunt ilicò suos ignes excitant, fitque magna & vehementissima ebullitio cum jactura nisi cautè hic agetur. Sed tùm pono illud vas in quod volo hæc duo conjungi in aquam, & paulatim infundo postremum oleum: Facile possum hõc ferocissimos insultus reprimere, & tandem per Balneum per 20. dies circulo, ut benè uniantur: Tum vocatur à Philosophis sperma metallorum. Hujus pro quantitate nostri instituti opus habeo decem libris.

Interea hæc facio, Accipio

Salis petræ libras 3.

Vitrioli libras 3.

Cinabaris. lib. 1.

Viridis æris lib. 1.

Hæc cribro & permisceo & facio aquam fortem, hujus aquæ opus habeo ultra 20. libras.

AQUA FORTIS,

Hujus aquæ fortis accipio lib. 5. cui addo salis communis libras tres.

AQUA

AQUA REGIA.

Et iterum per alembicum destillo : hanc aquam vocamus regiam aquam, & hujus pro nostro instituto opus habeo viginti libris.

Accipio auri puri libras 5. sive marcas 10.

Argenti vivi marcas 30. seu sex tantum quantum auri, & facio amalgama, quod divido in 4. æquales partes, & diversis vitreis vasis in 4. scil. partes amalgamæ impono, mox aquam fortem simplicem & non regiā superfundo, & mox incipit per se bullire, ac sic argentum vivum resolvitur & ab auro separatur, manetque aurum in fundo vasorum calcinatum & purissimum. Aqua verò in qua est argentum vivum dissolutum, per inclinationem in illud vas projicio & pro gemmis pretiosis aut aliis faciendis adservo : Nostro interim instituto non amplius erit usui : Remanet ut aiebam calx auri in fundo, quam auri calcem aqua comuni limpida lavo & desicco, iterum eodem vase quo prius repono, cui addo aquæ regiæ libras 3, singulis scilicet divisis tribus partibus, & mox inquam aurum resolvitur in aquam, quo dissoluto per aquam rubentissimam, mox addo vasi alembicum, & destillo lento igne donec residuat aurum ac si foret butyrum liquatum, mox obturo vasis orificium, & pono in balneum ut per dies viginti & unum circuletur.

Et quum omne metallum minùs à natura perfectum mediante nostro sacro Elixir, quod intendo gratiâ Dei perficere in gratiam V. S. R. M. ac & Reipublicæ vestræ utilitatē, possit in perfectissimum statum, scilicet auri obrisi mutari & transmutari, tamen à proximiori perfectione intendo : quare cum argentum cæteris sit imperfectis perfectius, plenæque perfectioni approximet : Accipio ergò argentum commune ut negotio nostro inserviat loco fermenti : Accipio inquam marcas quinque argenti, & per aquam fortem communem in aquam smaragdini coloris dissolveo : quo dissoluto, sicut de auro factum est, ita ago cum argento hoc, scilicet indè destillo per alembicum ferè totam aquam donec consistat ac si esset oleum olivarum, sed omninò viride, deindè depono alembicum & vasis orificium occludo, & in balneo cum auro circulo 21. diebus : Hæ duæ circulationes & oleorum priorum circulationes simul eodemque tempore fiunt.

DE LAPIDE PHILOSOPH. 505
 LAC VIRGINIS, MENSTRVVM
& Aqua Mercurialis.

INterea scilicet dum hæ circulationes fiunt, hanc aquam facio, quam aquam ut eam Philosophi celarent, eam diversis nominibus vocaverunt, ut Lac virginis, menstruum, sed potissimum & sæpius AQUAM MERCURIALEM. Bone Deus circa hanc quomodo se torserunt multi: Nam hæc est clavis totius nostræ Philosophiæ, quam qui non habet, in naturæ thesauros non intrabit. Sic facio. Accipio Argenti vivi lib. 3.

Stanni lib. 3.

Plumbi lib. 3.

De his tribus facio amalgama eo modo quo supra de auro, huic amalgamæ addo argenti vivi sublimati lib. 5.

Sulphuris sublimati uncias octo.

Arsenici.

Auripigmenti

Salis Armoniaci

} sublimatorum quorum-
libet uncias 12.

Hæc simul diligentissimè contero aut pistirino, aut supra porphyritem continuè terendo, donec pultis mollitiem induant, hanc molem in duas aut plures partes divido, & per vitream retortā, aut quidem benè per alembicū, sed citius & melius per retortam elicio aquam quam possum, & diligenter colligo, retortam frango, nam aliter eximere materiam non possum, & iterum contero donec rursus pultis mollitiem induant: tum demum iterum elicio aquam, quam priori collectæ addo: ac iterum repeto toties, donec habeam hujus aquæ libras 10, Quā aquā collectā, eam pono uti cætera ad circulandum, & hujus aquæ circulatio, cum aliarum rerum circulatione fieri potest, ut parcamus temporis. Hæc aqua circulatione facta erit rubicundissima ultra quam dici possit, virtus illius est admirabilis ad multa, maxime pro gemmis preciosis faciendis.

Circulatis omnibus supradictis, in nomine Dei summi accipio aurum primum circulatum cui conjungo argentum circulatum, his duobus addo 10. libras aquæ Mercurialis benè movendo, ita conjungo & pono rursus ad circulandum 21. diebus, quibus elapsis, aperio vas & augmento ignem tribus diebus continuè, ut benè confiant & proportionaliter conjungantur, ut sit in- *Matrimo-
nium Na-
tura.*
 dissolubile naturæ matrimonium, ut procreentur nobis heroes
 cœlestes.

Bone Deus serva nos, ut hoc tuum sanctum celebremus conjugium. De hoc naturæ matrimonio & divino conjugio scripserunt innumeri, qui si illud intellexerunt non video, saltem paucissimos intellexisse scio. Hic primum fundatur lapis Philosophorum.

His factis habeo in promptu duo vascula vitrea, quæ Dissolutoria appellamus, & lapidem hunc gloriosum accipio & cautè divido, & illius accipio uncias 4. & impono vasculo prædicto, cui addo de oleo philosophico sive spermate uncias sedecim, & pono supra cineres tepentes tribus horis continuis. Si velim plura vascula ita parare potero, modo habeam omnium rationem. Hic videre est mirabile naturæ arcanum, spoliatur enim aurum suo corpore & resolvitur in argentum vivum suum, quod fulget quasi foret stella, cujus splendorem oculi nostri non ferent, si diutius velimus illud intueri, mox subsequitur argentum vivum ipsius argenti, quod loco fermenti tantum appositum est. Hoc argentum vivum non minori splendore splendeat, nisi quod fulgor ille magis palleat, alter autem rutillet. Delectabile profecto spectaculum, colluctatio horum erit jucundissima videri, verum fateor, nemo est qui hoc possit intueri quin exhorreat planè.

Dominus Deus sanctus in secula seculorum gloriosus fervet V. S. R. M. ut videre dignetur hoc magnum Dei mysterium, meamque vitam eo saltem deducat tempore quo possim hoc in gloriam sui nominis sancti V. S. R. M. humiliter manifestare. Amen.

Durabit hæc nostræ naturæ Eclipsis circiter ad horas 4. tãdem coibunt in unum corpus, seque recondent suis cineribus tanquam unica illa & divina phoenix.

His ergo absolutis transfero mea vascula sancta in locum fœtidum & tanta re omninò indignum, nisi certè lateret ignis mysterium, scilicet in fimum equinum calidum permaneatque ibi 21. diebus, quibus absolutis non dubito, reperiam hanc divinam materiam nigerrimam & visu indignissimam. Non despero nam latere in hac nigrore ruboris infinitam quantitatem scio, transfero eadem sancta vasa in balneum etiam 21. diebus, interea fit albissima & clarissima, tandem ultimò transfero eadem vasa in fornacem reverberationis ut ibidem circuletur & revifcetur 21. diebus. Et vertetur in rutilissimum fulgorem. Sed nunc invigilandum est summoperè, ut sit calor temperatus tribus continuis diebus, tum intensiorem ignem excitabo. Ultimò ita augmentandus est ignis, ut sit ignis fusionis auri, sed non cupri, aut ferri; In his tamen tormentis perpetuò rutilabit nostrum divinum Elixir, ac ita gratiâ Dei perficitur. Cum infriquerint vasa cautissimè eximendum est Elixir, & in pyxidibus

eburneis

Auri solutio in argentum vivum.

Locus fœtidus.

eburneis asseivandum ut par est, tanquam res longè preciosissima & ditissima ac omnino divina. Dominus Deus det de suo Sancto Spiritu V. S. R. M. ut ea in gloriam & honorem suæ divinæ Majestatis utatur.

Cæterumque quomodo hoc dono Dei utendum sit, & quomodo sit multiplicandum aliàs V. S. R. M. aptius & cum majori horum elucidatione, si ita præcipiat V. R. M. facturum me polliceor quam humiliter. Precor insuper dignetur V. S. R. M. clementer hoc accipere, placido & benigno vultu, & quod V. S. R. M. promisi, sine ullo dubio me facturum sciat Vestra Clementissima Majestas, digneturque V. R. M. clementer animadvertetur, ut hoc nostrum negotium tam sanctum, tamque divinum fiat citra ullam perturbationem, ne inturbetur ullis modis, nam turbari non vult ullo modo. Cætera spero per Dei gratiam à vestra Serenissima & Clementissima Regia Majestate bona. Londini Anno 1565. 14. Julii.

F I N I S.

ASTRONOMIA INFERIOR

seu Planetarum terrestrium motus & variatio.

Regula Dominorum domorum & exaltationis hæc est: Dominus domus exaltat Dominum exaltationis in colore & elementis ad statum altiore, & ad perfectionem deducit. Hoc est, Dominus exaltationis melioratur & non Dominus domus suæ. Exemplum. Sic Sol à Marte, & Luna à Venere &c. & hoc secundum specialem ejus proprietatem, à qualitatibus Zodiaci sibi insitam

Præparatio autem hujus Domini domus talis est secundum qualitatem signi dextri, & naturam sinistri à sua domo. Et illa est experientia certissima & infallibilis. Sunt quatuor naturæ in mundo quatuor in cœlestibus. Et hæ complent quemlibet terminum & exaltant & deprimunt, secundum Magisterij commixtionem, & ista præparatio sit perfecta.

Qui vult Solem terrenum exaltare & ad rubrum colorem perducere & elevare & facere æs Philosophorum tinctum, quo ulterius tingat reliqua corpora, & præcipue Lunam in Solem, hoc modo incedat, sine omni fallacia.

*Exaltatio
Solis per
Martem.*

Sol exaltatur in domo Martis. Hic Sol est Dominus exaltationis, hoc est aurum exaltandum. Mars vero Dominus domus qui exaltat. Ergo tinctura Martis elevat Solem ad Statum altiore prædictum, nec alius Planetarum. Quia itaque Aries est signum igneum Mars primò venit vel reverberandus per ignem in crocum subtilissimum, vel calcinandus per minerale aliquod igneum appropriatum, ut est sulphur aut Antimonium, in pulverem. Jam verò signum proximum ad dextram est Piscis aqueum, significans quòd proxima ejus operatio est solutio. Solvatur ergo præparatus Mars in Occidente donec rubicundissimus fuerit. Alterum signum proximum est ad sinistram nimirum Tauri terreum. Igitur solum Martis coaguletur in formam terræ seu pulveris, tunc tingit sed parum.

Statim tunc sequitur signum Geminorum acreum. Igitur pulvis ille erit exaltandus vel sublimandus per aquilam quamcunque volueris, seu per Sal armoniacam, vel Mercurium sublimatū, vel utrumque. Quod si reiteraveris plus perficies. Geminos sequitur signum Canceri aqueum. Solve igitur ac resolve Martem tuum exaltatum vel loco humido ac frigido, vel cum convenientibus menstruis in aquam vel liquorem, in quo aliquoties Solem candentem vel solum illud coagula, quo plus eò melius, & projice super aurum in fusione, tunc tingitur in rubicundissimum colorem, quod est æs Philosophorum. Hoc aurum tinctum projice super Venerem & erit frangibilis & rubicunda valde, quam demum super Lunam projice & fiet aurum. Et est verissima & experientissima operatio in Solem, nec unquam vidi meliorem. Ita quod possent corpora alterari & perfici sine Tinctura extranea. Hoc itaque utere exemplo & potabis de fonte Philosophorum. Nota;

Signum { Igneum significat ignem
Aqueum solutionem
Acreum sublimationem.
Terreum coagulationem, & ad pulveris reductionem.

Aries, Leo, Sagittarius, Ignea, Calida, Sicca.

Taurus, Virgo, Capricornus, Terreæ, Frigida, Sicca.

Gemini, Libra, Aquarius, Aerea, Calida, humida.

Cancer, Scorpio, Pisces, Aquea, Frigida, humida.

*Exaltatio
Luna ad
gradum
solis per Ve-
nerem.*

Ita si vis Lunam exaltare ad gradū Solis, fiet hoc modo. Venus est Lunæ exaltatio. Recipe igitur venerem & calcina leniter per vitriolum aut Sulphur, ut reducetur ad naturam Tauri, id est in terram seu pulverem. Tunc præpara per Geminos hoc est sublima. Solve postea per Cancrum, solve similiter & Lunam, conjunge, coagula, & habebis solem in reductione. Aut solum Veneris

Veneris coagula & projice super Lunam fusam, & exaltabitur in colore ac honore solis; Hoc verissimum est & certissimum.

Jupiter exaltatur per Lunam facilliter valdè. Præpara Lunam *Exaltatio* per Geminos & reduc ad naturam Cancrī, & tunc Jovem conver- *lovis per* tit ad se, ut non separetur ab eo. Fiat itaque Lunæ sublimatio *Lunam.* & hujus sublimatæ solutio, cum qua calcem Jovis imbebe, re-
duc & invenies optimam Lunam. Aut solutum Lunæ coagula,
& projice super Jovem fustum. Et est verissimum, certum ac pro-
batum. Et hoc vult Geber ubi dicit: Luna indurat Jovem &
convertit ad se &c.

Saturnus exaltat Martem. Præpara ergo Saturnum ad natu- *Exaltatio* ram Capricorni, tunc ad naturam Aquarii, postea ad naturam *Martis per* Piscium & tinge. *Saturnum*

Jupiter exaltat Venerem. Præpara ergo Jovem ad naturam *Exaltatio* Virginis, inde Libræ, postea Scorpionis, & tinge. *Veneris per*

Mercurius exaltat se ipsum, quia exaltatio ejus est in sua pro- *lorem.* pria domo. Ergo verum loquuntur Philosophi dicentes: Mer- *Exaltatio* curius seipsum mortificat, seipsum vivificat, seipsum exaltat. Et *Mercurij* ejus exaltatio sic fit: Regatur diu in vase præcipitationis, donec *Ph. per se* in pulverem vertatur rubicundissimum. Hic pulvis sublimetur *ipsum.*

& solvatur in aquam rubicundissimam, in qua Luna sæpius ex-
tinguatur, & Solis colore indubitanter tingetur. Aut coagule-
tur, & projiciatur super Lunam, & fit Sol.

Taurus, Virgo & Capricornus, aspiciunt se aspectu trino, quo- *Aspectus* rum Domini sunt Venus, Mercurius, Saturnus. Conjunge ergo *trinus.* Veneris & Chalybis limaturam ana. Et quia sunt meridionalia
signa calcina ea cum arsenico. Lava postea amalgama Mercu-
rii cum Saturno, misce fac stratum super stratum, & funde & ha-
bebis materiam frangibilem, cui junge quartam partem Lunæ, &
proba in cineritio, & videbis donum Dei.

Saturnus reducit ambo luminaria ad primam materiam, quia *Saturni* opponitur ambobus, sed soli per accidens. Ergo Saturnus in *Ph. potestas* Mercurium conversus leniter reducit ea secundum viam univer-
salem.

Quorum Domini domus sunt oppositi, superior semper vin- *Planeta-* cit inferiorem. Ergo Saturnus vincit Lunam fundendo, & fu- *rum oppo-* mus Saturni frangit Solem in calcem. Et nota quod Saturnus *sitorum* destruitur per cælū Lunæ. Et sic de aliis oppositis intellige, cum *conditio.* simul multæ formicæ aggregatæ vincant serpentem. Majus vin-
cit magnum, & magnum vincit minus.

Jupiter vincit Mercuriū mediante sale armoniaco solutus, &
Mercurius sublimatus eo imbibitus, fixat cum citò valdè. Quod
Jupiter solutus prius per se in cellario, & Mercurius incertus
usque

usque ad fixationem ejus. Et tunc soluti ambo & coagulati verissimè tingunt Venerem in Lunam.

Superior fixat inferiorem (quorum domus sunt oppositæ) & sic apparet, quod Saturnus fixat Lunam, quia vincit eam. Ergo Saturnus solutus mediante armoniaco sale, & Luna calcinata cum eo imbibita & ter reducta, & in lecto Philosophorum posita (id est stratum super stratum cum aliquo pulvere cementi) figetur Luna appositione tantum de auro & stabit in judicio.

Mars essentialiter cum Venere junctus in ana, quia domus æqualiter distant, vincit ipsam inspissando eam & figendo. Item funde Martem quater per arsenicum, postea pone sub vitro in furno vitrariorum, donec fiat malleabilis & jungatur Lunæ, tunc non separabitur ab ea in æternum. Et hoc est ultra omnia experimenta.

Jupiter aspicit Sextili aquarium mediante Capricorno ex signo igneo. Ergo Jupiter calcinatus & imbibitus Saturno soluto & reductus, amittit vitium maximum de suis vitiis. Pulvis reductionis pro Jove ita se habet, R. fulignis partem i. Salis communis parte duas, coque in Oriente (id est in Urina) tantum quantum est fuligo. Postea adde ei partem i. Tartari calcinati, conttere simul. Istius recipe partes duas ad unam partem corporis reducendi.

Semper superior juvat inferiorem. Sic Saturnus aufert stridorem Jovis, Jupiter fundit Martem, Mars colorat Solem, Sol perficit Venerem. Venus perficit Mercurium, & Mercurius Lunam.

Venus etiam per arsenicum calcinata & abluta ad puritatem, imbibatur cum Jove destillato per alembicum, donec sufficiat, & reducatur in veram Lunam.

Fiat aqua ex Saturno & Mercurio more solito. Hæc solvit Lunam. Quia Saturnus est amicus Lunæ. Sed Jupiter odit Lunam & amicatur Soli. Igitur & solvit Solem. Quare solve Solem in aqua Jovis, & Lunam in aqua Saturni conjunge, & habebis honorem. Melius succedet operatio, si etiam Martem calcinatum in aqua Jovis dissolutum adjungas.

Item aquam Jovis rectificatam funde super Lunam solutam in aqua forti, & abstrahatur ad oleum, quod digere per diem & noctem, tunc distilla. Illa aqua statim dissolvit Lunam & facit lapillos; quibus si jungatur Mercurius vivus, figitur ab ipsis. Et si Luna ista soluta cum Solis solutione jungatur, fiet aqua nigra, & cadit corpus Solis, clarificatur aqua & corpus Lunæ paulatim digeritur in Solem perfectum.

Explicit inferior Astronomia:

Summa

Pulvis reductionis.

*Superior
Planeta
juvat inferiorem.*

Summa rhytmorum Germanico-
rum de Opere Universali ex cœlo soloque
prodeunte, quos Author separatim in duobus
libris extantes, sed tamen in Substantia Processus
convenientes, in unam carminis formam contraxit;
quorum sensus integer (Riplæi more) hîc ferè
ad verbum est expressus.

SI tibi animus est lapidem Philosophorum per Dei gratiam
consequendi.

Cave in herbis, animalibus, in Sulphure & Mercurio, & in Mine-
ralibus quæras.

Vitriolum, Alumen, Sal, ad hoc opus nil valent, neque etiam
Plumbum, stannum, cuprum ferrum hîc expetuntur.

Argentum vel aurum etiam nullam hîc potestatem habent.
Sed Hyle vel chaos omnia exequitur.

HYLE.

Hujus chaos, flos mellis pars est una

Altera vero est terra rubra prima nostra materia

Conjunctim aqua & terra.

Sunt metallorum semen in substantia.

Aqua Volatilis, fixa verò est terra

Quorum neutrum aliquid præstat sine alterius opera.

Hæc duo omnium metallorum virtutem possident

Neque tamen in fodinis mineralium cum lignibus & in-
strumentis effodiuntur.

In illis locis ubi materia nostra reperitur

Nullum prorsus metallum invenitur,

Verùm in virtute & potentia

Quæ in Hyle seu Chaote est creata.

Jam sequitur quomodo solutionem inire

Et rem utramque ad clavem debeas adducere.

Clavis ista est putrefactio quam sic intellige.

Animo forti Leonem occide.

Et suum sangvinem coagulatum accipe,

Splendorem Solis nobilem & preciosum

A centro fœtentis terræ separatum.

In semetipso exardescet: Et præ anxietate sudabit.

Cum diligenti cura Ignis lenis convenit

Hoc si rectè exequeris

Nigram nebulam infrà in vitro videbis.

Hæc brevî temporis spatio subsidet.

Suumque spiritum in aquam convertet.

Solutio.

*Putrefa-
ctio.*

Æter.

Parum

Purum ab Impuro studiosè separa
 Nam tunc demum apparet sua potentia.
 Tunc ita solve ut separetur siccum ab humido
 Hoc est aqua à terra, volatile à fixo.
 Tunc finem nacta est tua solutio.
 Quam consummavit Putrefactio.
 Res in arena facta est, ubi vidisti sublimationem,
 Elementorum separationem
 Spiritus à corpore extractionem
 Spiritum animatum sub finem.

Element.

Duo elementa visibilia aqua & terra
 Aerem & ignem in se habent abscondita
 Et purè sunt imprægnata
 Cum quinta invisibili natura.

Conjugiū.

Si nunc opus finem debet assequi suum
 Inter mulierem & virum fac conjugium
 Noster Adamus & clara Eva
 Concumbunt nunc, nudus cum nuda.
 Nam cum Natura est munda & pura,
 Tunc super sua propria gaudet natura.
 Et fit commixtio cum cupida natura
 Sicque una natura conservatur ab altera.

*Ex duobus
unum.*

Spiritus animatus corpus solvit.
 Corpus spiritum congelat & constringit.
 Ex terra prodiit ille
 In terram illum rursus conjice
 Hoc enim fiet cum tua utilitate.
 Sic ex duobus tibi fiet unum.
 Et sine separatione manebit unum.
 In Balneum colloca mixturam tuam
 Et videbis lassam defatigatam & infirmam
 Permite ut huc & illuc volet,
 Donec corvus in imo manet.
 Ex quo cygnus albus surgit
 Quo pulchrior in terra non conspectus fuit.
 Quem sanguis suus juvenescere facit
 Cum nonum haustum avidè ebiberit
 Post quemlibet haustum solet volare
 Et tandem nive candidior stare.

*Noxam
haustam.*

Sæpè etiam nigrescit, rubescit & flavescit,
 Multisque aliis coloribus ditiescit.
 Donec clarè luceat purus & albus,
 Clarior multò quam cristallus.
 Candidè quadratus, non durus sed tamen clarus.

Per animam suam propriam talis factus
Mediante Spiritu, non tam citò tamen completur,
Sed aliquot mensium spatio perfectus videtur.

Is est profectò fermentum verum,
Summo ergo studio custodi hoc donum.
Verè & sine omni ioco
Perficitur aquæ & terræ beneficio.
Nam in terra ignis latet.
In aqua nobilis & preciosus aer scatet.
Hæc duo sunt Mercurius ille unus
In quo fundatur lapis sapientum Trinus.
Qui sua sponte nigrescit viridescit albescit & rubescit
Et te ex summa necessitate eripit.

Nam sapientibus satis constat;
Quod multa mira & miracula præstat.
Omnes morbos ab homine expellit,
Et metallorum defectus revellit.
Hic Phoenix seculare summum bonum
Tingit vulgare aurum & argentum.
Summa hæc metalla fecunda facit.
Sicque utrumque sibi fructum similem producit:

Si augmentare cupis, melius atque frui,
Necessum erit denudò aspergi
Cum aqua quæ spiritu anima & vita turget
Unde in centuplo fructus tibi surget.
Se ipsum occidet & denudò resurget;
Instar autumnj & messis fructum feret.
Beatus cui Deus hoc magnum donum dedit.
Et si tibi quoque Deus hoc concesserit
Pro tanto dono ei grates summas persolve
Et in sui gloriam in humilitate utere.
Misericorum & pauperum diligentem habe curam
Sic per hoc artificium Dei habebis gratiam.

SUMMA LIBRI

Qui vocatur Gloria mundi, seu tabula Paradisi, in brevibus Positionibus & concordantiis comprehensa, ut sequitur.

1. Si vis sapientiam, intellectum, gratiam & benedictionem ad præparandum Lapidem veterum sapientum à Deo impetrare, ora Deum ex corde cum pia & Christiana intentione illo rectè utendi.

2. Deindè cave tibi ab Alchymistica administratione vulgi in multis rebus laborantis. Et studiosè considera principium omnium rerum naturalium, quem videlicet processum & ordinem Deus in creatione mundi observavit.

3. Nam sicuti in principio una fuit materia Hyle appellata, (quæ nec terra, nec aqua, nec aer, nec ignis, neque tenebræ neque Lux erat, sed horum omnium confusum chaos:) Ita quoque Lapidis nostri prima materia, non est nisi una res, ex pluribus rebus, secundum Ordinationem Divinam, non verò hominum manufacturam composita. Est enim ignis non habens ignis speciem, est aer non habens aeris formam. Est aqua, cui alia aqua non est æqualis. Est terra, quæ nullam speciem terræ habet. Hanc rem discere rectè cognoscere, & sui præparationem novisse.

4. Hæc res seu materia in universo mundo neque in, neque super terra invenitur. Et nihilominus gratis & sine omni sumptu benè & sufficienter haberi potest. Ideoque in nulla officina pro pecunia emitur, neq; in sylvestribus aut campestribus montibus cum lignis, aut aliis instrumentis effoditur. In nulla re animali, nulla vegetabili, nulla minerali aut Metallica, nullo Mercurio aut Venere invenitur, neque in ullo aliquo Sale, quod unquam in vel super terra in mari vel aqua exitit.

5. Hæc materia omnibus diebus in aere ex vapore per Solem & Lunam generatur, & per fluvios aquarum maris rubri in fontem naturæ salientem descendit, ex quo illa nobis est capienda & acquirenda: Quæ tamen certis anni temporibus in sua vegetabilitate turbatur, rumpitur, mortificatur, & de novo nascitur, & cum vento ex mari super terram venit.

6. Ut igitur materiam rectè cognoscas, scias illam cum vento pluvia & tonitru prodire: Tunc attentus esto ad illam, nam non tibi effugere poterit, sed in aere illam necessum est ut capias priusquam tetram attingit, aliàs peribit exiccabitur & elabetur.

Alibi. Lapidis nostri materia, ex aere valdè tenebroso (id est obnubilato) in lucem venit, & quam primùm de terra sua cadit, strepitum ingentem facit (id est tonitruat) & in conspectum venit. Quam primùm etiam terram attingit, disparet. Ideoque res illa inter cadendum in aere est capienda & elaboranda.

7. Si materiam adipiscimur, tunc est aqua ratione formæ externæ sicut aliæ aquæ fluentes, clara fluens & tenuis sicut alia aqua, sed ratione suæ naturæ (seu formæ internæ) nulla aqua ei est similis in toto mundo. Nec est nisi unus fons naturæ ex quo hæc aqua acquiritur, qui tanto effluvio est præditus, ut sua aqua sæpè super totum mundum abundet, & extendatur. Hanc aquam accipere debes, in illa enim Lapidem nostrum invenies, nec alibi aspiciam in toto mundo. Hanc omnibus hominibus junioribus æquè

æquæ atque senioribus notam esse scias, in campis, pagis, civitatibus, montibus & vallibus, quam tamen nemo curat. Pauperes æquæ habent, atque divites, & sæpè ab uxoribus & ancillis in viam publicam abjicitur.

Si ex hac informatione materiam Lapidis nostri cognoscere non discis, nunquam illam cognosces. Hisce hujus artis amatorem Deo in æternum commendo. Anno post nativitatem Christi 1526.

8. Nunc ad Lapidis præparationem accedimus. Quemad- *Omnia ex humido & sicco.*
modum Deus omnipotens omnia ex sicco & humido creavit: Ita quoque in hoc opere fit. Quare accipe in nomine Domini illam materiam in qua lapis noster inest, impone in ollam, quam cum suo alembico & recipiente in Balneum M. colloca & destilla. Sic enim aqua in vas recipiens ascendet, & sal quod pro terra habetur in fundo manebit & exiccabitur. Hac ratione humidum à sicco separasti. Tunc corpus minutim tere & rursus in B. M. pone, & tam diu in calore relinque donec solvatur, tunc imbebe illud cum sua propria aqua, paulatim & distinctis vicibus, donec pulchrum & clarum fiat. Aqua destillata Spiritus est, qui corpori mortuo restituit vitam. Nam quod terræ deest, cælum abundanter suppeditare potest. Observa quod oleum cum corpore semper manet, & simile est sanguini coagulato, & unà cum corpore successu temporis purificatur. Corpus enim seu terra nigra est, & foetens, & inter elaborandum similis fit sanguini coagulato, sed diuturnitate temporis album putrum & clarum fiet. Materia nostra à semetipsa fit impura & pura, seipsam solvit & coagulat, seipsam aperit, & claudit. Omnis iste labor fit in loco humido hoc est in M. Balneo.

9. Explicatio hujus Practicæ per concordantiam.
Accipe aquam in qua est noster Lapis, talem qualem invenis, & qualis est, & non aliter. Nec ei aliquid adime, nec quicquam ei adde. Nam cum sua propria natura debet præparari. Impone in ollam vitream & separa: Et humidum à sicco abstrahere; & corpus solum remanebit in vitro, & aqua in vas recipiens transibit, hanc rursus conjunge ut nosti (hoc est per vices) & sic fixum fiet volatile, & volatile iterum fiet fixum. Quod mortuum erat reviviscit, & quod vivum erat, mortificatur. Tunc inde para medicinam quæ de colore in colorem mutatur.

10. Philosophi ajunt. Nulla fit solutio corporis absque coagulatione Spiritus. Quamprimum spiritus mutatur in corpus tunc virtute sua pollet. Scias, quod quamdiu spiritus volatilis & nullo modo fixatus est, tamdiu non potest operari. Quamprimum autem fixatur, tunc statim operatur quantum

quidem potest & debet. Quare accipe parum de spiritu, & da corpori, & iterum parum: Hoc modo semper est fermentandum, donec tota substantia sit una. Et quomodo hæc duo in se invicem (unum in alterum) mutantur, eodem modo etiam aurum & argentum supra quæ projiciuntur, in suam naturam transmutant. Hoc tamen prius requiritur, ut siccum ab humido separatum, & conjunctio rursus facta fuerit. Quæ conjunctio fit cum igne leni continuo, non calidiore illo quo gallina ovum suum excludit. Impone in Balneum M. quod non est nimis calidum nec nimis frigidum.

11. Alia concordantia.

Accipe hanc unicam rem (Lapidis nostri materiam) & impone in ollam cum alembico & recipiente suo benè lutatam, uti aliàs fieri solet, ita hæc quoque fac. Et tunc sua virtus & vita, aqua & aer per alembicum transibunt, & corpus mortuum in fundo vitri remanebit, in quo insunt adhuc duo Elementa, ignis & terra, (quò magis hos cineres uris eò fortius ex illis erit sal) ideoq; tam diu calcinandi sunt isti cineres, donec albescant; tunc enim corpus libenter se cum aqua unit. Terra enim valde sitit aquam, hanc potandam ipsi præbe, ut latitudinem culmi straminis super terra emineat, & sine quiescere ostidui spatio, ut benè uniantur. Jam consilio opus est tibi quomodo opus tuum ulterius persequi debeas, donec terra revivificetur (hoc est donec sicca & alba fiat, & fluat.) Sic igitur Solis & Lunæ, mariti & uxoris conjunctio iterum facta est.

12. Sequitur adhuc alia concordantia.

Ex hac unica materia duæ res separantur, quarum una est volatilis, altera fixa. Una est aqua, altera verò est corpus, quæ iterum conjungi debent, quod facili negotio fit, quia quælibet res libenter recipit id quod suæ est naturæ. Hæc unica res ex prædictis partibus à natura ita est composita, non verò per manus hominum. In has duas partes per artem dividitur, & corpus mortuum erit, in aqua verò est vita. Si verò corpus debet revivificari, tunc restitue ei per vices aquam suam vitæ, & unam aquilam post alteram deglutiet. Et si revivificatum fuerit (hoc est in oleum fixum conversum, quod in frigido congelatur & in calido fluit) tunc novum corpus assumpsit, quod nunquam moritur, sed semper fixum manet. Operatio hujus operis fit in loco humido, hoc est in M. Balneo, in quo aquam ejus destillabis, cujus calor fini equini calorem excedere non debet.

13. Jam habes thesaurum totius mundi, quem cum lacte suo proprio ciba & pota, & invenies quod quæris, videlicet tincturam imperfectorum metallorum albam & rubram, clarificatam, & subtilem, quæ omnia crassa corpora transit, & illa mundat & ita

& ita subtilia facit ut est ipsa. Quare accipe unam partem de alba Tinctura, & projice super 500. partes Lunæ, de qua accipe iterum unam partem, & projice super 500. partes veneris, aut alius cujusdam metalli. Sed de rubro quod tam valdè exaltasti projice unam partem super 1000 partes Solis, & fiet medicina & tinctura. Cujus unam partem projice super 1000. partes veneris aut alius metalli, ad Solem. Pro hoc usu non opus est emere aurum vel argentum, cum una drachma incipere poteris, & sic consequenter tincturam exercere.

14. Hanc artem Dominus Deus servis suis propterea revelavit, ut per eam sanctum suum nomen & gloria agnoscat, & celebretur, & proximo nostro in necessitate sua auxilium præstetur. Nam Deus hominem ob duas causas principales creavit, ut per hominem exaltetur, celebretur & honoretur, & ut homo proximo suo in omnibus necessitatibus suis inserviat. Quare vide ne pondus tuum defossum maneat, sed usuram cum illo exerce pro Dei gloria & proximi utilitate. Homo enim homini in subsidium creatus est, plerunq; enim Deus unum per alterum consolatur & liberat. Ideoque ciba famelicos, pota sitientes, vesti nudos, da pauperibus, consolare afflictos, ægrotos & captivos, & gratiam Dei assequeris.

15. Omnes hujus libri possessores per amorem Jesu Christi admonitos & rogatos volo, ut hanc artem coram omnibus temerariis, gloriolis, injustis pauperum oppressoribus, superbis, mundanis, irrisoribus, contemptoribus, criminatibus, & similibus indignis hominibus abscondant, nec hanc scripturam in illorum manus pervenire sinant, si iram Dei & pœnas, quas profanatoribus temerariis irrogare solet, effugere volunt: Sed ut illam veris amatoribus, egenis, piis, probis, & liberalibus hominibus revelent & communificent, qui tanta Dei dona honore debito afficere, iis rectè uti, & occultare noverunt.

Si verò hic liber in impiorum manus incideret, Deum oro ut cæcitate mentis illos feriat, ut non intelligant, multo minùs laborare & in usum transferre queant. Cum quo voto hanc

Paradisi tabulam ob signo & con-
cludo.

Sequitur opus singulare procedens ex Sale quodam Centrali æthereo, resoluto in igne minerali terreno, seu oleo vitrioli, quod cum Tinctura Solis extracta fermentatur, & externo igne Solymnico aut igne radiorum Solis invisibili coquitur & maturatur. Ex Theophrasto redivivo Michaelis Pezeli
circa finem.

Uicunque rectam & veram Philosophorum Tincturam præparare cupit, is accipiat venustam virginem ex regia stirpe natam, in Sole conceptam, & in Leone in lucem editam. Cui vestes de corpore toto detrahe, & illam optimè lava ut munda fiat. Deinde accipe acetum acerrimum destillatum, veris Philosophis benè cognitum. De quo aliud balacum præpara, & virginem in illud colloca, ut obdormiat. Interea hoc acetum acerrimum ex omnibus ejus membris quinq̃am essentiam extrahet, quæ in fundo instar cristallorum, vel nitri, subsidet. Quo viso, virgini Balneum rursus exire & ad matrem suam, à qua prodiit, redire permittitur. Undè, quo ad sanitatem aut honorem suum, nihil detrimenti capit. Balneum cineribus calidis imponitur, & evaporatur, tunc quinta essentia in fundo sicuti mel colorata & ponderosa invenitur. Sicque verum Mercurium Philosophorum seu sal metallorum es adeptus.

Posthæc accipe venustum juvenem ex regia prosapia oriundum. Hunc occide & cor ex suo corpore exime, illudque in aquam artificialem redige, quam quintæ essentiae quæ à virgine profecta est superfunde. Et gaudebit virgo de utriusque charissima matre. Tunc in cubiculum ambos colloca, quod Sol de die ac nocte radiis suis per omnes fenestras illustrare queat, & per decem dies Philosophicos dormiant. Hoc tempore durante virgo cor regis amplectitur, illudque abscondit, cibatur & cum suo ardentissimo amore reficit, ut regeneratus rex fiat & multo pulchrior, quàm prius erat. Cum custos, ante cubiculi fores excubias agens, regem aurea veste amictum animadvertet, fores aperire debet. Tunc enim rex in aurea sua veste regia prodit, & amici sui ex ordine stantes se coram illo inclinant, quos benedictione sua beat. Sicque quilibet quocunque lubet discedit.

SENTENTIA AUT COM- POSITIO LITIS SPIRITUS ET Judicis Mercurii.

*Ex vetusta scripto Bellum seu Duellum equestre
vocato, ad accusationem & responsionem Solis &
Martis, per Picturas representa.*

Quanquam constitutum habebam, hunc librum cum figuris seu picturis finire, sicuti per tabulas typicas fuit inceptus, tamen quia nimis tarda formatum confectio mihi timenda erat, intentioni meæ hac in parte satisfacere nequivi. Ideoque benevolum lectorem relatione verbali, in qua picturarum summa sufficienter comprehenditur & indicatur, contentum esse oportebit. Quarum hic est ordo ut sequitur.

Prima Pictura.

Miles secundum longitudinem in frusta dividitur, sub quo scriptum est. Actum est de potentia Regis terreni. Præcipuus capitaneus suus, regis cognatus, in prælio fortis heros, est victus.

Secunda Pictura.

Hic est miles in partes divisus de patibulo suspensus, muro circumdatus. Sub quo est mare, & vir igneus qui ignem evomit, adeo ut mare vaporem emitat. Cum hac scriptura infra posita: Per virtutem meam igneam, forti heroi Balneum salsum ex duobus pugillatoribus constans præparavi. Super quo propter commissum facinus suspensus suffocari debet, donec rosei coloris medulla totaliter ex suis ossibus exiverit.

Tertia Pictura.

Quidam poculum manu tenens hic stat, & aquilam in illud conjicit, cum hac sequenti scriptura: Actum est de dulcedine vitis, contrarium ejus victoriam obtinuit, ut per virtutem aquilæ sanguis ex medulla fortis herois exfugatur.

Quarta Pictura.

Hic aquila tota humida ex vase quodam volat & terra rubra remanet. Juxta aquilam hoc scriptum extat: Vehementer dolco, me regio meo cibo privatam esse.

Juxta terram rubram ita scriptum est: Ecce factus sum sicut Adam, & totius mundi cursum confeci.

Quinta Pictura.

Hic defunctus sine feretro & nudus gestatur, & in fornice sua subterranea super tumuli lapidem ponitur. Duæ mulieres funus comitantur, quarum una ad dextram incedens reginam referebat super capite suo coronam argenteam habens, juxta quam hæc verba scripta erant: Ah quam sunt ossa herois nostri exicata: An igitur sua virtus prorsus evanuit? Sanguis suus super me & super subditos meos veniat.

Alterâ mulier purpura vestita, tristis & velo obducta erat, cui Scriptura hæc subjuncta erat: Mi frater, mi frater, ah quam pro te mori vellem. Credebam te regem gaudio exhilaraturum, & moestam reginam nostram liberaturum.

Has mulieres tristitia confectus rex quidam sequitur, sub quo scriptum erat: Mi charissime & constantissime amice, futurum est ut tecum in tumultum sim descensurus.

Sexta Pictura.

Hic quidam stat tanquam fur, obstacula effringendo aditum sibi parans, juxta quem hæc scriptura erat: Ecce dies aliquot elapsi sunt, à quo heros iste hic quiescit. Sed quid hoc rei est? Fortè corpus ejus alio posuerunt. Nihil hic est quàm sanguis ruber, sanctarum reliquiarum instar dividendus. Quamvis autem regius sit sanguis, tamen pro dolor, hodierno die apud omnes spretus est. Qui si apud me deprehenderetur, suspensio certè afficeret. Effundam illam, platea nive cum sit strata, mox congelabitur, & nive absumentur.

Septima Pictura.

Hic homines transeunt ex quibus unus nivem tinctam tollit. Unde Scriptura apposita sic ait. Hoc in plateam non exponi, sed repositoio & cubili suo ut clarificetur restitui debet; ut corona Regis per septenam imbibitionem cum hoc sanguine factam ponderosior fiat.

Summa

Rhytmorum parvorum Germanicorum, qui
sunt ejusdem tenoris & sensus cum præceden-
tibus picturis, ad verbum expressa.

Nunc est ô Heros sanguis tuus
Clarificatus, & divitiis perfusus.

Luna quæ prius prorsus erat nuda

Ecce nunc est magnificè vestita

Atque in Regis ordinem suscepta.

Heus tu Naturæ serve,

Rectè mentem meam percipe.

Quamvis noster Heros sat in armis sit strenuus,

Non tamen potest hoc naturæ opus

In effectum bonum deducere solus

Nisi juvet illum sacra Regis corona,

Modo decenti ritè referata,

Per aquam preciosam in terram conversa

Sicque solata facta sit sicca

Deindè rursus legitimè unita

Secundum ponderis summam necessitatem,

Ne opus tuum sequatur nullitatem.

Hinc sapientum totus chorus,

Laudat Phæbum, nobile propter opus.

Jam suscipe coagulationem

Et ex fundamento habes perfectionem.

Hanc unionem iterum dissolve,

Coagula secunda quoque vice.

Per vulcanilenem calorem

Hoc opus urge usque ad fluorem

Sic benè eris executus

In hoc opere, secundum tuum opus.

Tertiò quæso mihi tutò crede.

Præpara tibi, salis cum virtute,

Spiritum vini dulcem & ardentem

Per ascensum Balnei frequentem.

Nec te fastidium capiat laborandi

Tertia vice hoc modo destillandi

In hoc subjecto mirus est labor

Impertæsus inquit operator

Ut res quæ solidam habent fixitatem

Ad summam ducas volatilitatem
Per circulationem & destillationem
Per digestionem atque cohobationem,

Porro hoc mente percipe

Ut dephlegmes volatile
Illudque memento in oleum adducere
Et per digestionem figere
Donec nil amplius velit ascendere
Sed totum fixum in fundo residere.
Sic potestas illa erit consummata
Quam benigna tibi præstitit natura.
Ut pro operis complemento
Cum purissimi auri fermento

Fiat transmutatio

Plenaque perfectio

Metallorum & hominum.

Hinc incumbit omnibus pie laudare Deum.

Ex cujus summa misericordia

Hanc virtutem obtinuit Natura

Ut per munus tincturæ

Perfectè curentur defectus creature.

Quod restat Deum ex animo

Pro tua incolumitate rogo

Ut animam tuam custodiat

Et corpori tuo benedicat

Nobisque per Christum partam

Concedat æternam vitam. Amen.

F I N I S.

ANO.

MYSTERIUM OCCULTÆ
NATRÆ,

ANONYMI DISCIPULI JO-
hannis Grassei Chortolassei dicti
nostro seculo insignis Philosophi
I. V. Doctoris & Syndici Stral-
suntini,

Deduobus floribus astralibus Agricolaë mi-
noris, in ejus Arca arcani artificiosissimi
contentis,

PRAEFATIO AD PIVM LECTOREM
FILII SENDIVOGII I. F. H. S. LVCERNÆ
Salis Philosophorum & SVDI Philosophici Au-
thoris, & Mysterii Hermetici
Possessoris,

palpabile corpus aqua terrena, suamque natu-
ralem conditionem, substantiam & motum a-
nimo perpendimus, virtutes invisibilis & spiri-
tualis aquæ, atque in illis aternæ unitatis spiri-
tum fluctuantem in illa reperimus, ex qua renasci nos o-
portes, si vitæ aternæ participes fieri volumus, à qua omnes
secundum carnem viventes prorsus excluduntur: Nulla
enim creatura, post hominis lapsum, à maledictione, nisi
per sanctam aquæ & spiritus Divini regenerationem, li-
berari potest. Hoc fundamento sacrum regenerationis
Philosophorum opus, cum unica occultationis ejus causa
vititur, in quam cum Deus illud collocarit, nullis Philo-
sophis qui à millenis annis de hac pretiosissima re notiti-
am habuerunt (in qua sapientiæ veræ cognitionis Divinæ
& thesaurus omnium thesaurorum consistit) aliter quam
occulte

occultè agere licitum fuit, adeò ut sine singulari illuminatione Divina ex ipsorum libris, in quibus nihilominus veritas circumstantialiter est comprehensa, hujus Philosophicæ regenerationis fundamentum assequi prorsus impossibile sit, quia Philosophi non solum summa in scribendo obscuritati studuerunt, verum etiam quia providentia spiritus sapientiæ Divinæ indignorum oculos mentis ita perstrinxit, ut prorsus nihil de hoc Divino mysterio intelligerent, cum tamen in se ipso planum sit & simplex. Mirum sanè est acuti ingenii homines hac in re ita cacos esse, qui tamen de annis in annos multo subtiliores artes & res longè difficiliore invenerunt: cujus rei nulla alia causa est, quam quod Divinæ providentiæ regimen hoc mysterium indignis abscondit, verè piis autem semet ipsum cum omni sua amabili bonitate patefecit & communicavit. De quo Psalmista sic ait psalmo 84. Pius non deerit omne bonum, Domine Zebaoth felix homo qui in te confidit.

Cum itaque hujus tractatuli author, amicus meus intimus, ante triginta annos Divina favente gratia, supradictæ scaturiginis aquarum (ex qua Natura aurum in terra ars verò Lapidem Hermetis super terra coagulat) possessor factus fuerit, & ipse hanc sapientum aquam albam manus non madefacientem propriis manibus suis præparavit, & tanto tempore ut dixi reticuerit, nunc verò Hermetis filius & Adeptus, se illorum quoad Philosophicæ artis circumstantias socium esse notum faciat, amico meo charissimo hac in parte deesse nolui, quin in honorem ipsius huic tractatulo testimonium perhiberem, & in rei veritate omnes hoc scriptum lecturos certos facerem, omnia quæ in illo continentur esse verissima. Stylo quidem rudior res suas declarat, si verò æquè benè scires quàm ego, quanam inestimabilia secreta penes eum sint, dubitares fortè an in toto mundo similia reperiri queant. Nam ubi gentium invenitur aliquis qui præparationis lapidis universalis viam per octodecim ferè menses durantem, ad triginta dierum

dierum spaciū compendiosè & plenè sicut Hermes redigere possit, quod tamen Agricola minori res exigua erat, cujus manuscripta præstò sunt, sed in lucem non prodibunt, quorum tamen is quem Divina providentia amico meo junget certis inter Philosophos conditionibus usitatis, si Domino omnis bonitatis administratori placuerit, hæres fieri poterit, qui si solam mercurialem aquam tantum ab amico meo obtineret, tale donum haberet, quod nullo ere persolvi potest: Nam præterquam quod in illa Philosophorum Lapis, non quidem actu sed potentia, absconditus est, omnis generis Particularia quoque, imò simul per eam quaecunque in Natura sunt, haberi possunt. Hujus rei veritatem non solum omnes Philosophorum libri testantur, verum etiam is qui hujus scaturiginis per Dei gratiam compos erit, rem ita se habere experietur, thesaurosque infinitos possidebit. Quocirca omnes alii labores chymici qualescunque fuerint, respectu hujus, & quantum ad utilitatem attinet pro puerorum ludo sunt habendi, undè hac scaturigo omnibus aliis rebus in rerum natura existentibus, post Deum & hominis animam, longè est anteferenda. Quare hunc tractatulum filiis artis, cujus author idem ille est, cujus in meo tertio principio mineralium mentionem feci, cum acuta meditatione legendum commendo, in illo enim nucleus veritatis, quamvis nullis phaleratis verbis expressus, sufficienter invenitur, contenta enim ejus non ex relatione aliorum, sed propriâ experientiâ, & manu facturæ certitudine, hodierno die in mundo non usitata, quantumcunque etiam de ea scribatur, demonstrantur. Dubium hoc, an huic authori similes qui hoc præstiterint nunc temporis inveniantur, animo eximere non possum. Ideoque benevolū lectorem monitum volo, ut animum ad ea quæ supra dicta sunt advertat, quem omnipotentis luminis & misericordie patri, ad gratiosam spiritus sancti illuminationem, plenam cognitionis Divinæ justitiæ, ejusque potentie scientiam, quæ est vitæ æternæ radix sap. 15. impetrandam commendo.

O quam profunda est sapientia Dei, & abscondita à filiis mundi; Internè quarendum, quod oculis non conspiciatur externis.

Aros in Turbā.

Excelsum est hoc apud Philosophos magnos Lapidem non esse Lapidem: apud Idiotas vile & incredibile, quibus enim credit lapidem aquam, & aquam lapidem fieri, cum nihil sit diversius? attamen revera ita est.

Honoris amoris & candoris grātiā
erga amicum meum sincerissimum
præfari hæc voluit

J. F. H. S. Sendivogii filius.

Invisibilia DEI à Creatura mundi per ea quæ facta sunt intellectu spiciuntur.

 Uotiescunque (illuminati & Dei amantes viri) severam comminationem quam Deus omnibus legis suæ transgressoribus denunciat, animo repito, quod frequenter facio, toties animus meus expavescit; verba autem legis hæc sunt Deut. 28. v. 50. *Dominus mirabiliter te tractabit, cum plagis super te & semen tuum, cum magnis & diuturnis plagis, cum malis & diuturnis morbis &c.*

In hisce verbis magnus ille Propheta docet, iram Divinam propter peccata tantam fore, ut etiam optimæ medicinæ (quæ post æternæ salutis opus summa dona Dei sunt) invalidæ sint futuræ. Quanta igitur hæc maledictio sit, iis facilè patet, qui omnia remedia propter peccata, maledictioni obnoxia esse in proprio suo corpore re ipsa experiuntur. Hinc factum est, ut Medici tales homines attingere noluerint, sed in illis morbis in quibus Divinum quiddam animadvertabant, & à quibus tam complicationis quàm magnitudinis ratione se vinci videbant, manum detraherint, & modò hanc modò illam Medicorum methodum & viam vel laudarent vel vituperarent, necque illi qui omnia scrutari volebant sibi satis facere potuerint. Felicia quidem illa tempora sana fuerunt, quibus Romani teste Plinio lib. 20. c. 9. sexcentis annis absq; omni
medicina

medicina vitam transegerunt, illisq; benefica quando nonnunquam infirmabantur, medicinæ loco fuit, verum crescente hominum malitia pœnæ quoque creverunt.

Philosophi igitur, habita rerû exactâ consideratione, videntes innumeram medicamentorum multitudinem ad tam multiplices morbos requiri, rem altius perpenderunt, quomodo medicina universalis & omnium morborum antidotum comparari posset, qui conatus non frustraneus fuit, sed ipsis ex voto cessit. Ex horum numero fuit Basilius Valentinus, & nostro seculo Theophrastus Paracelsus. Joh. Chortalasseus & alii plures, qui omnes morborû radicem substulerunt, virtutem balsami naturalis confortarunt, & in suis curis res mirandas præstiterunt. Horum doctissimorum virorum vestigiis insistere cupiens, ego quoque in varia mea itinératione, Europæ regna diversa perlustrando, universalem aquam Mercurialem vel metallorum scaturiginem, imprimis verò mirabile Subjectum à suis duris vinculis, in quibus Natura illud conclusit, liberandi & in efficacem medicinam adducendi scientiam sum adeptus, quæ medicina satis superque idonea & apta est, ad corpus humanum renovandum, quia multiplicitum morborum radicem citò & jucundè tollit, calorem naturalem suscitât & vivificat, dummodò rectè & Philosophico more & modo sit præparata, hoc est prius fixa, seu in igne constans facta fuerit.

Arduum est quod quærimus, sed tamen possibile est, nobilissimum & preciosissimum mirabilem Philosophorum lapidem consequi, qui est omnis fortitudinis naturalis fortissima fortitudo, qui omnia in se habet, & est res vincens penetrans & conservans.

Hac in parte, Summa cœlestis sapientia (cui in æternum sit gratiarum actio) me indignum dono suo instruere dignata est, ut quantum ad veterum Philosophorum scientiam, ego quoque modò dictum naturæ mysterium fundamentaliter intelligam, & de illo iis qui revelatione hac digni sunt, sufficientem & veram instructionem suppeditare possim: Non enim aliorum scriptis ægeo, aut mea scripta ad ulterius nutum & amussim instituerè opus habeo; propria mea experientia & manufactura, apud me pluris est, quàm mille testimonia ex Philosophorum libris petita, de quo mediante orali conferentiâ plura aperire

Solutio

Subjecti

Ph.

Jam quomodo SOLUTIO mirabilis istius Subjecti mihi cesserit, paucis dicam. Cum subjectum nostrum in se ipso & per se ipsum, absque additione ullius rei totius mundi, in aquam resolvî viderem, mirum hoc opus perpendi, & Philo-

& Philosophica myſteria atque artem veram eſſe confidenter & ſecurè credidi: Nam internus Subjecti noſtri ignis, qui tamen cœleſtis & ſuper naturalis eſt, in principio à cœlo ortus in ſubjecto noſtro occultatur, & per ſingularem prudentis & experti chymici dexteritatem movetur, ut per putrefactionem ſe reſolvat, quo modo regeneratio cauſatur, & ſpiritus Mercurii inſtar ſcaturiginis aquarum clarus ſe exhibet, in qua vis generativa & multiplicativa exiſtit, quæ inſtrumentum creationis DEI eſt, per quod Deus omnipotens mediatè operatur, in cujus ſolius etiam eſt poſteſtate. In hoc Mercurii ſpiritu, ſeu ſcaturigine metallorum, etiam tria principia (videlicet Mercurius, Sulphur, & Sal) perfectè adynata ſunt, quibus multa mirabilia perpetrari poſſunt.

*De fontina comitis
Bernhardi*

Sciunt quoque regiæ iſtius artis fautores nunc temporis multos tam magnæ quam parvæ conditionis Chynicos reperiri, qui legentes in Treviſano de Fontina ſeu fonte ejus, in illa opinione ſunt ferè omnes, quod Fontina illa ſit aqua Mercurialis aut Scaturigo metallorum, de qua experientiſſimus Comes Treviſanus ſcribit: Sed res ita ſe non habet, hæc enim non eſt intentio Treviſani, ut fontinam aut fontem putet, nam de interno Fontinæ ſeu fontis naturali humido radicali (i. e. aqua Mercuriali) agit, quæ aqua cum Fontina ſeu duris & rigidis impuritatibus accidentaliter à Natura circumdata & conſeſa eſt. Quamvis Comes Bernhardus toti illi ſubjecto, aut Chao Philoſophico, in ſua natura corporali, aut in tota ſua ſubſtantia, quatenus ita impurum invenitur, nomen Fontinæ aut fontis tribuat, ut ſcribit; tamen ſub hoc nomine aquam Mercurialem, aut naturalem humiditatem, in fontina occultatam intelligit, in quam Bernhardi libellus aureus ex puro auro conſtans cecidit. Nam ut Roſarius ait: Per ſe nihil valet, nec ullam utilitatem præbet, aut meliorat, ſed potius omnia corrumpit. Illud quod per artis ſubtilitatem ex eo elicitur, eſt puriſſima ſubſtantia media & interna, ſpiritualis & cœleſtis eſſentiæ, ab omnibus accidentalibus & corruptentibus impuritatibus ſegregata, cujus proprietas eſt non comburi, ſed ab aduſtione præſervare, & ab igne non fugere, ſed fixum & conſtans efficere. Hæc media ſubſtantia de qua omnes Philoſophi veteres ſcribunt, eſt aqua ſicca Philoſophorum, & ille ſpiritus qui aurum in ſuam volatilitatem adducit, & animam à corporibus perfectis extrahit. Fontina igitur eſt res in qua metallicus imò cœleſtis ſpiritus abſconditus eſt, qui omnibus creaturis vitam conſert, eſtque media natura.

Media ſubſtantia.

Quoniam autem, ut Rex Geber teſtatur, dicta diviſio & ſeparatio mediæ ſubſtantię diſſicilis eſt, propter ſuam mixtionem & unionem naturalem, & ex ſubtiliſſimo artificio dependet, quod veteres tanquam ſummum ſecreſum potiſſimum abſconderunt:

Nihilo-

Nihilominus tamen ea quæ in Dialogo Naturæ Mercurii & Alchymistæ apud Sendivogium leguntur, sententiam meam de fontina declarant, ubi Alchymista quærit: Dic mihi si tu es fontina de qua Bernhardus Trevisanus scripsit, Mercurius verò respondet. Fontina non sum, sed aqua sum: Fontina me circumdedit. &c. Quod Geber mediam naturam, & lucidissimam atq; fulgidissimam Mercurii substantiam vocat, id Bernhardus vocat fontinam, aut purum & clarum cœlestis coloris fontem.

De hac mirabili solutione agitur in Bello equestri, & apud Arnoldum de villa nova, Basilium Valentinum, & Lullium. Hermes Rex Ægyptiorum, & pater omnium Philosophorum, ejus etiam in hisce parabolicis verbis meminit: In superiori sphaera est in medio fontis vena, quæ est Philosophorum regula prima. Chortallasseus, Philosophus summè illuminatus, de hac solutione quoque in literis suis ad Electorem Colonensem Ernestum agit, in quibus Regis Geberi compendiosam solutionis viam declarat, ubi sic ait.

Cæterum nullus dubito quin Celsitudo vestra duplicem viam scilicet siccam & humidam, ex Philosophorum libris animadvertet, & edidicerit, cum in via sicca multo onere assiduoque labore difficulter solvendo & coagulando, in prima operatione, preciosissimus Mercurius vitæ acquiratur. Modò verò Deo favente propius scopum attingi, de quo Rex Geber in sua summa testatur. Unica est perfecta via qua relevamur à tantis laboribus & oneribus solutionum & coagulationum. In via humida à tam molestis laboribus & in prima operatione temporis prolongatione excusamur, nam tanto labore nunc non opus est, & his molestiis carere possumus. NB. Sed ne quid nimis.

Cum ergò nostra scaturigo seu aqua Mercurialis ab impura fontina circumdata, & naturaliter sit conclusa, ut Rex Geber expressè docet, operæ precium est ut aqua ista Mercurialis, aut Spiritus Mercurii, per regenerationem à duris & rigidis vinculis Fontinæ liberetur & resolvatur, pro ut mysterium & naturalis ars hoc requirit. Hic nunc maxima difficultas oritur, pauci enim sunt, qui, cum nemo ipsis modum aperire velit, rectè sciant, qua via corpus mixtura à duris suis vinculis sit reservandum, occultum manifestandum, & purum astrum aut Sal centrale in aprium sit producendum. Hinc est quod omnes Philosophi, tam veteres quam recentiores, præparationem in prima operatione, cum tanto studio, quanto materiam ipsam, imò multo majori occultaverunt. Nam hac in re omnis cardo vertitur, hoc totius ædificiū est fundamentum, unde etiam secretum artis vocaverunt, cum dicunt. Omnia tibi revelavimus, excepto secreto artis, quod

*Difficultas
Solutionis.*

nemini licet revelare, sed attribuimus illud Deo glorioso, qui cu-
vult inspirat, & cui vult aufert.

Hæc Senior sic explicat. Nihil occultaverunt præter præpa-
rationem, quia est difficilima rerum: undè si invenerunt rem,
non habuerunt præparationem: at ars non perficitur nisi cum
præparatione, quia hæc ars est speciale donum Dei.

*Solutio
Duplex*

Ut autem Separatio seu solutio Hermetis rectius intelligatur
natandum est eam duplicem esse, quarum præter jam dictam so-
lutionem prima in prima operatione perficitur, cum impurum
à puro, grossa terrena impuritas ab interno nucleo, substantia
pura, & sal cristallinum clarum, aut ut cum Agricola loquar,
succus lilii albi cum suo sulphure occulto rubio (quæ Hermeti-
corum aurum & argentum sunt) ex impuro Chao producitur:
quod est principale & difficilimum in arte, quod Agricola innuit
cum dicit. Hic jacet multa tarditas & est clavis artis.

Sine auxilio & additione hujus aquæ ponticæ, nihil prorsus
effici potest, quod utilitatem aliquam producat. Multi plurimi
diversæ conditionis hominis nihil intentatum reliquerunt, ut
bona particularia chymica obtinerent, quæ omnia, imò excel-
lentissima quæque respectu hujus spiritus aut Scaturiginis, ne ter-
uncii quidem valore sunt æstimanda. Qui verò hanc clavem
seu scaturiginem habet, is, non tantum operis universalis, sed et-
iam omnium particularium Dominus est, qui enim arborem ha-
bet, ejus quoque sunt arboris illius rami.

*Aurum
potabile*

Magnum certè mysterium est, à veteribus silentio involutum,
quod clavis ista aurum in perfectam volatilitatem deducit, &
similes secretas virtutes multas in se continet, ex quibus Aurum
potabile non infimum locum tenet, quod medio istius Scaturi-
ginis aut Mercurii vitæ præparari potest, cum aurum per artem
subtilem in summam spiritualitatem & amabilitatem elevatur,
quo podagra & omnes alii incurabiles morbi funditus curari &
tolli possunt, idè Paracelsus in libro de Natura rerum dicit, Ni-
hil superat Aurum potabile quam Lapis Sapiëntum. Quod ad
alia mirabilia attinet quæ cum hac scaturigine præstari possunt,
non est hujus loci nunc illa recensere, quæ viris piis à Deo ad ar-
tem prædestinatis, & qui cum hoc dono Dei nihil mali facere
præsumunt, suo tempore patefieri possunt. Nam Deo omnipo-
tenti cordium scrutatori constat, quisnam hoc mysterio sit di-
gnus, & cui hominum illud liceat revelare. Nam ne talentum à
Deo mihi concessum apud me quasi in terra in fossam maneat,
charitate Christiana ductus proximo meo prodesse & ei animum
meum benevolum cupio testificare, præterquàm quod in primis
per hunc tractatulum, veris Philosophis, (quibus re ipsa per
propriam

*Benevolen-
tia Autho-
ris.*

propriam manipulationem aditus in naturæ sacrarium fuit patefactus, non iis qui absque ullo magisterii tentamine semet ipsos pro Philosophis habent) innotescere illisque declarare volo, quod Divina prædestinatio me indignum quidem, sed in sacri Philosophorum secreti scientia circumstantiali conscium, me non solum ipsis parem fecerit & societati ipsorum adjunxerit, verum etiam Philosophicæ benedictionis in tantum participem fecerit, ut nunc in Divinæ gloriæ laudem de rebus realiter veris testari queam, me videlicet candidissimam Dianam iis qui ad hoc digni erant, ob oculos posuisse nudam, & me eandem adhuc possidere. Obtinui enim Divina operante gratia Mercurium Philosophorum universalissimum, sed nondum ad optatum finem deductum, quia adhuc est in statu & gradu primæ operationis. Hac occasione verorum Philosophorum notitiam & in simili scientia conversationem ambio, quia de talibus magnalibus cum sui similibus conversari summa voluptas & animi recreatio est, quam Trevisanum expertum esse constat, cum quindecim Philosophi omnes Lapidis universalis possessores ipsum inviserunt.

Conversatio cum Ph

Sed ut in discursu de Solutione pergam, nullum librum luci expositum memini, qui mirabilis hujus subjecti Philosophici ejusque secretissimæ solutionis cum manipulationibus convenientibus, & circumstantialibus requisitis, mentionem faciat, excepto eo quod in Bello equestri, & apud Authorem Agricolæ minoris, cui ego hoc Dei donum acceptum fero, legitur: Quod videlicet hoc subjectum semet ipsum & in se & per semet ipsum solum sine omni aliarum rerum totius mundi additione solvit, sicuti glacies in vase vacuo per calorem in aquam resolvitur.

Patefactio quadam Solutionis.

Hac occasione notatu dignum venit, quod Clangor scribit vix duas drachmas ex una libra materiæ preciosi Liliorū succi seu Mercurii Philosophici extrahi posse, quod opus absolvere possit, quod parum certè foret. Sendivogius in suo ænigmate Philosophico de hac re mentionem facit, dicens: Quod pauci præstare potuerunt, & qui in hoc perficiendo fortunam habuit propriam, nunquam ultra decem partes potuit attrahere, erat enim ejusmodi aqua mirabilis, & crede mihi quod oculis meis viderim & palpaverim aquæ illius niveum candorem, & dum illam aquam contemplarer valde miratus sum. Hactenus Sendivogius, ad me verò quod attinet, Ego auxiliante Divina benedictione, ex una ponticæ aquæ libra 26. vel 29. lotos aut partes extrahere possum, cujus rei causa est, quod materiæ diversæ inveniuntur, quæ non omnes æquales fontis universalis partes in se habent.

Quantitas succi liliorū rari Ph.

*Materia
propinqui-
or.*

De hac metallorum aqua pontica affirmare possum, & credat mihi quilibet citra omne dubium, me nunc temporis, nivis instar candidum istius aquæ colorem habere, ejusque bonam quantitatem apud me inveniri. Facile credam multos esse qui materiam generalem sciunt, qui tamen prioris puncti incerti sunt. Propinquiorem enim materiam ignorant, ex qua formam specificam aut Ponticam aquam confertim haurire & assequi possent. Hoc secretum coram oculis ipsorum est absconditum, & obscurata janua ad mysterium nostrum.

*Aqua Pon-
tica.*

Est autem Pontica ista aqua, omnium rerum crescentium spermata, omnes res enim ex illa scaturigine originem suam ducunt, & nihil in hoc mundo nascitur aut generatur quam ex scaturigine ista. Hæc aqua matrix est & concipiens & parturiens. Si quidem omnes Philosophi Deo optimo maximo in secunda operatione meritò palmam offerunt. Nam illa Divina est & hyperphysica. Uti etiam jam dictus Sendivogius creationem totius mundi Gen. cap. 1. hujus excellentissimæ artis typum testatur. De hujus aquæ Ponticæ supernaturali, impenetrabili, cælesti virtute, & incredibili operatione legi possunt Philosophi, maximè verò B. Valentinus ubi de rebus naturalibus & supernaturalibus & de prima radice tincturæ metallorum cap. 2. p. 27. Et de spiritu Mercurii cap. 3. loquitur. Universalis mea scaturigo metallorū, est idem ille unicus spiritus Mercurii universalis, quod omnes Philosophi experti testabūtur, nec aliter concludere poterunt. De quo Joh. Chortalasæi beati præceptoris mei (magni & parvi Agricolæ authoris) scripta legi possunt, cujus manuscripta originalia quorum per Dei providentiam hæres factus sum in custodia mea asservantur. In quibus sub titulo Agricolæ minoris ait, se cum scaturigine universalis seu spiritu Mercurii (i. e. cum succo liliorum alborum quem primò observavit) multos homines ægrotautes per Dei gratiam à morte liberasse.

*Chortalas-
æi manu
scripta.*

*Subje-
ctum
L. P. est me-
tallum.*

Agricola minor de Lapidis nostri subjecto seu materia verba faciens, inquit illum qui metallorum originem intelligit, etiam bene scire, quod oporteat materiam aut subjectum Lapidis nostri etiam esse metallicum. Sed non est metallum nec minera, verum metalla & minerae, & minerae & metalla, quia omnium illorum natura est in una re, quæ vocatur Electrum minerale immatutum, magnesia seu Lunaria, Ideoque Philosophi semper in plurali loquuntur. E. g. metalla, metallorum, metallis, de quo clarius verba non sunt facienda.

In hujus rei fidem, ego per Dei gratiam omni hora ex nostro Subjecto corpus metallicum præparare & oculariter demonstrare possum. Hæc radix mineralis seu astrifluens septem radiis constans flos, à suis inquinamentis quibus per venenatos vapores infectus

infectus fuit paulatim separari, & ex illo succus albus Mercurialis liliorum, aut scaturigo universalis metallorum exprimi debet, qui valde tener & volatilis est. Quem ego omnibus diebus illis conspiciendum præbere possum, quos gratosus Deus ad hoc dignatus est & prædestinavit, quemque nunc in senectute mea visibilem & palpabilem conservo.

Author Agricolæ minoris ulterius ad Solutionem progrediens sic inquit: Peractis precibus meis & gratiarum actione ad æternum Deum, cum magna aviditate solutionem meam præ manu sumsi, nec destiti donec illam consummavi, quod ferè præcipuum & difficilimum est in toto opere. Nam hic jacet multa tarditas ut omnes Philosophi scribunt, & est clavis artis, & facillè error committi potest, ut flores & crescens seu vegetativa virtus æduratur. Cum itaq; venenosi vapores lapidem reliquissent, ecce flos liliorum albus seu scaturigo metallorum paulatim apparebat, quem primo observavi. Ruber liliorum flos postea per singulare mysterium per prudentem & bene expertum artis chymicæ artistam separatim acquiritur, qui tunc etiam elucescet qui (sicut Agricola minor pro more suo loquitur) in parte inferiori apparebit & conspicietur. De quo in hoc tractatulo non ago, quamvis hujus rei causa ab amicis multum fuerim rogatus, quod tamen alio tempore Deo volente, prout mihi videbimur expedire, fieri poterit, quando mirabilia quæ in hora Conjunctionis & Nativitatis apparere solent, quæque in nullis Philosophorum libris leguntur, sum narraturus.

Flos albus

Ph.

Flos ruber

Ph.

Quamvis scientiæ hujus amatoribus in hoc tractatulo chymicum Chaos nostrum, quod durum corpus metallicum est, semetipsum, aut per se & in se solo sine totius mundi rei alius additione instar glaciei in calore solutæ in mercurialem humiditatem, seu aquam per naturam à Deo ei inasitam, se resolvere indicaverim, quod apud veros Philosophos tanquam insolitum quiddam varias cogitationes movebit; Nihilominus tamen plane sum persuasus, modernos Philosophos non tam facillè hac in parte ad metam desideratam perventuros, & quale hoc à natura conclusum metallicum corpus sit, perscrutatuos, quia non solum adeò durum & compactum Subjectum & imperferutabile opus est, verum etiam quia ad hanc occultam & mirabilem Solutionem imperferutabiles encheireses seu manipulationes ad ejus cōmotionem & præparationem requiruntur, per quas ad putrefactionem & deinceps ad regenerationem promoveretur, ut tandem in spermaticam metallicam humiditatem seu mercurium Philosophorum desinat, ideoque talis Philosophica solutio, captu non tam facilis erit, quamvis planis & simplicibus verbis illam ego declaraverim.

Difficultas

prima solutionis.

Altius igitur occultum hoc regium opus est reputandum, nec tam simplici via ut vulgaris quorundam est opinio res incedit, quamvis Sendivogius laudatissimus Philosophus etiam hac in re scopum feliciter sit assecutus, de quo in Ænigmatis sui præfatione sic inquit. Hoc vobis dico, quod opus est rem quærere aliquam, quæ occulta est, ex qua fit miro modo talis humiditas, quæ aurum sine violentia seu strepitu solvit, timò ita suaviter & naturaliter sicuti glacies aquæ calidæ beneficio liquefcit: si hoc invenistis, habetis rem ex qua aurum à natura productum est: & quamvis omnia metalla & res omnes ex illa ortum habeant, nihil tamen ita amicitur ei, sicut aurum: nam aliis rebus adhæret impuritas, auro autem nulla, propterea instar matris est ipsi, hæcenus Sendivogius. Qua via autem manufactura procedat, pio & Dei timentis filio, quem Divina gratia ad hanc rem summè admirandam elegit revelari & demonstrari potest.

Sed ut narrationem meam ulterius persequar, præmissis præmittendis, folium de lilio albo sumsi & ad beati præceptoris mei imitationem, ut in tractatulo ejus, Agricola minore scilicet, extat, gustavi, quo factò supra modum excellentem, dulcem & delectabilem saporem ejus deprehendi, & reliquâ istius folii parte laminæ ignitæ impositâ confestim fluere & in fumum statim evanescere vidi, quod argumento mihi fuit, Fæmellam esse quia tam volatilis erat.

*Medicina
ex aqua
Mercuria-
li. Ph. Ger-
m.*

Hujus excellentissimæ & summè laudatæ medicinæ dosis una, in unius anni ipatio si morbus sit pertinax, semel atque iterum assumpta, hominem absque omni dubio ab omni accidentali morbo liberat, totum corpus renovat & ab omnibus gravibus morbis præservat: quia spiritualis ista medicina medullas & ossa penetrando usque ad morbi radicem penetrat, & per suam innatam purificantem virtutem, omnis infirmitatis causam jucundè tollit, naturam infirmam corroborat, somnum & quietem conciliat & appetitum excitat. Si ergò medicina aliqua radicem morbi evacuat, somnum atq; appetitum suscitât nescio quid amplius ab illa expectari possit.

*Responsio
ad objecti-
ones de Me-
dicina u-
niversalis.*

Quamvis autem hîc à vulgaribus chymistis, unum ephippium omnibus equis non esse aptum, plerunque objiciatur, ut incredibilem universalis medicinæ virtutem eludant, & in dubium vocent, prudentes tamen & rectè sentientes, quanta inter ephippium & medicinam spirituales sit differentia, facillè judicabunt. Tales iniqui hujus rei æstimatores nihilominus inficias ire non possunt, unum ephippium millenis equis, unumque calceum millenis pedibus adaptari posse: Quod si de hac medicina mihi concedant, sat habeo: Non enim omnibus hominibus opem ab hac medicina indifferenter expectandâ esse dico, sed millenis tantum.

Si quis

Si quis ulteriùs unam rem multis convenire & quadrare non posse obijciat, experientia doctus an non unicuſ Sol, Aer, & Aqua, multis, imò omnibus expediat & conveniat, quæro. At medicina noſtra eſt Sol, Ignis, Aer & Spiritus (ſeu Aqua): Quod licet naſutulus quidã non capiat, imperitiæ ſuæ non verò arti tribuendum eſſe exiſtimo. Quibus addo quod quia nec Sol ipſe, nec Aer, nec Ignis cuilibet ex æquo ſatisfacere poteſt, multo minùs talis medicina. Vera Panacæa per totum mundum decantata, omnia præſtare nequit, multi enim mali & pertinaces morbi ſunt, qui ſecundum tenorem verbilegis Deut. 28. 27. 38. ſanationem reſpuunt. Quare pii homines non indignabuntur, ſi medicina non ſemper deſideratum exitum fortitur. Undè Ovidius lib. de Ponto rectè ait

Cura quoque interdum nulla medicabilis arte,

Aut ſi ſit, longâ eſt attenuata mora.

Multi ſunt, qui hæc omnia vera eſſe agnoſcunt & nōtitiã hujuſ rei habere cupiunt, qualiter non pauci lautæ & minoris conditionis homines obnixè à me petierunt, ut ipſis hoc myſterium reuelarem & manu mea præpararem. Hæc indiſcreta, inconfiderata & inexpectata ſollicitatio, non exiguam moleſtiam, ut prudentes viri facilè judicare poſſunt, mihi creavit.

*Secretorie
cupide*

Cum igitur talibus petitoribus mirabilem vitæ meæ curſum, multas adverſitates, labores exantlatos, curas, tribulationes, impenſas, & negotiorum meorum intermiſſionem recenſerem, & ipſis de ſumptu aliquo ſeu exigua numorum ſumma huic negotio impendenda, quo regium hoc opus maximæ utilitati ceſſurum tanto commodius petſci poſſet, verba facerem (quemadmodum Præceptorem meum beatum, minoris Agricolæ authorem, idem feciſſe in Arca arcani artiſticioſiſſimi legitur, ubi amicum quendam ſibi in principio quærendum fuiſſe dicit, qui ipſi ſumptus ad ritè & quietè perficiendum opus neceſſarios ſubmiſtraret) cum inquam huic ſimilem intentionem meam ipſis proponerem, conticebant omnes, ideoque etiam meritò repulſam tulerunt. Sic inquam tantum deſiderium tantum myſterium diſcendi in fumum abiit, nihilominus tamen avidè illud ſcire cupiunt, ſi modo, quemadmodum pulſ infantibus, in os ſine ullo ſumptu ipſis illineretur. Scire volunt ſed non quærere & laborare. Hæc res Lilium inter ſpinas eſt, quod ſi quis tam facilè carpere tentat manum lædit, ut Agricola minor ait, qui hanc vocem ex monte erupiſſe, Deus ſua bona laboribus vendit, etiam refert, ut poſſeſſores ejus ſuorum laborum memores ſint, & hoc myſterium majoris æſtiment, & tanto occultiùs conſervare diſcant.

*Intentio
austhoris*

Nunc autem, quod citra jactantiam dixerim, ego per gratiam Dei, cui summa sit gratiarum actio, nullius hominis sumptu mihi subministrando ut ante hac opus habeo. Quoniam verò ex instinctu Divino aliæ cogitationes, proximi mei charitatem suscitandi, eique in infirmitatibus suis assistendi & opem ferendi me inceserunt, pietate erga Deum, ejusque permisso motus, hæc dona à Patre luminis mihi concessa apud me testata esse nolui, quin illa fidelibus civibus Christianis, si cuncta regenti Deo visum fuerit, fideliter communicare & revelare constitutum habeam, ut Lux seu stellula mea à summo Lumine accepta in sui gloriam & cultum inter morbis afflictos homines lucere queat, quod mihi curæ est, quia Deus ad hoc me vocavit.

Interim omnes hujus tractatuli pios lectores monitos volo, ne simplici & rudi hoc scribendi stylo offendantur, quia non ex Doctorum virorum numero aut celebris cujusdam status vir sum, qui pomposis verbis & dictis animi sensa explicare possit. Tenuis enim Minervæ cum sim, doctæ & decoræ orationis stylo uti non possum, ideoque simplici & humili modo loquendi mentem meam detexi: Neque etiam plures singulares benè sonantes sententias & rationes invenire & allegare possum, quàm quæ antè me ab aliis magnis & doctis Philosophis in suis libris productæ fuerunt, ex quorum scriptis & fundamentalibus laudatissimis nihilominus ego exiguæ conditionis vir ut dixi, rationes & terminos citra omnem ambitionem & jactantiam in hoc tractatulo ausus sum allegare & usurpare.

Si quis hujus tractatuli lector dicat, aut apud se cogitet, quæ de causa ego magnum hoc mysterium & regium opus summum, tam benevolè in mundo manifestare me offeram, & non potiùs in alto silentio apud me reconditum sinam: cum tamen ante triginta annos plenarium hujus mysterii scientiam sine omni defectu habuerim, & Mercurii Spiritum seu scaturiginem universalem aliquoties propriis meis manibus præparaverim; Huic lubenti animo sufficientes rationes, data oralis interlocutionis occasione, sum daturus.

Interim si ex hoc magno mysterio, unico isto Dei dono, universali videlicet scaturigine metallorum solummodo frui daretur, contentus tamen illo sum, & in eo me oblecto & recreo, quia nulli totius mundi thesauro æquiparari potest.

Nemo enim satis mirari potest, quod Deus omnipotens omnium rerum Creator, hæc aquam cœlestem & scaturiginem metallorum, in tam vile à natura præparatum Subjectum collocavit quod inter centena hominum millia vix unus credit.

Quamvis

Quamvis hoc in loco varios casus & fortunæ meæ mutationem enarrare commoditas non ferat, conjectu tamen facile est, quàm molestum mihi fuerit tot annos in silentio consumere; Nunc enim ætatis meæ annum sexagesimum octavum ago, Deoque summas gratias ago, quod amicorum quorundam iussu hoc mysterium non ulterius occultare, sed proximo meo quem pater Luminis ad has res arduas prædestinaverit revelare firmiter statui, ut sanctissimum nomen Divinum, in omnibus suis donis à nobis laudetur, & celebretur: & ego scientiæ meæ scopum, opem egenis Christianis ferendi, in quorum gratiam Altissimus nobis hunc thesaurum confert, assequi queam.

Sicque chare lector bene vale & proverbium considera

Sæpè dat una una dies tota quod denegat ætas.

Omnipotens Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi faxit, ut hoc inprimis tendat ad sanctissimi sui honoris exaltationem & gloriam, & ad hominum utilitatem, felicem statum, & ad nostram salutem æternam Amen.

SOLI DEO GLORIA.

Inscius, quæ non capit, illa carpit:

Doctus hæc mysteria magna ridet,

Ambo sic pergant: fatuus sed unus

stultus & alter.

Sequitur appendicis loco epistola longe excellentissima Præceptoris mei, beatæ memoriæ, dignissimi Dn. Doctoris Chortalassei, exarata ad Serenissimū Principem Ernestum Electorē Coloniensem, magnum illum & toti Europæ decantatissimum Musarum Chemicarum Antistitem, qua ipsi suum arcanorum pandit gazophylacium, quorum & ego gratioſo Dei munere hæres existo, & eandem epistolam nunc in benevolentiam sectatorum secretioris Philosophiæ, ab authentico, cum aliis summi & incomparabilis hujus Philosophi manuscriptis apud me reservato, descriptam publici juris facio.

MOS fuit, Illustrissime ac Celsissime Elector, Domine clementissime, apud priscos Philosophos, summos Reges & Magos naturales, ut collatis opinionibus in Regio illo Divinoque studio Alchymix (uti Regina Austriæ Salomonem, Morienes Regem Calid, figuratis & æquivocis rhythmis nodisque Gordiis tentantes fecerunt) detecto fuco, veritatem latentem in aprium deducere certarent. Hanc unicam viam omnis investigans punctum majoris & minoris mundi, centrumque omnium arcanorum, sequi oportet necessum est. Quod etiam Sophus ille Trevisanus, qui cruditum de Lapide Philosophorum seu chymico miraculo

*Consensus
authorum
Veritatis
index.* libellum scripsit, his verbis clarè testatur: Consideravi inquit quibus in locis libri philosophorum maximè convenirent in eundem sensum, ibidem existimavi latere potissimum veritatem, quæ non potest in pluribus sed in uno tantum existere, hac via mihi obviam facta est veritas. Proinde Illustrissime Elector intentio Philosophorum superius proposita animum hac vice movit meum, ut etiam Celsitudini vestræ, quam in puncto hoc, studio illi universali (convenit enim & decet meritò hominem Regium Regiis studiis incumbere, quia simile gaudet simili & odit dissimile) in meo hoc itinere incumbentem & versantem audivi, hujus studii non solum ansam majorem præberem, sed etiam calcar adderem, quod Celsitudo vestra animadvertere possit, me etiam gratia Dei Philosophos, viros verè Regios, intelligere non solum, sed tentasse artem maxima ex parte, ne dicam absolvisse. Propterea more Philosophorum prisco, (non Sophistarum quorum osor sum maximus) præsertim Pythagoricorum, qui numeris rem denotarunt (nam quicquid est in rerum natura constat numero pondere & mensura) Celsitudini vestræ negotium hoc uti decet proponere scriptis hac vice non dubitavi. Arduum quidem est quod quærimus, sed possibile & non summum, attamen quantum in gradu subtilitatis.

*Quatuor
summa.*

Primum enim & summum est λόγος (seu verbum & Cor Patris) secundum Hermetem Regem Ægyptiorum, per quem omnia facta sunt, qui lapis est cœlestis verus, animas nostras ad salutem seu vitam æternam tingens.

Secundum est Spiritus hominis, qui est radius Divinæ essentiae, Adamo & posteris suis à Deo inspiratus, idcirco mori non potest, quia æternum quid est.

Tertium est mandatum, scil. species artis Divinæ Cabalisticæ, ejus exemplū in Bibliis habemus, cum Josua proprio mandato diceret: Sol siste gradum, & Luna motum, & ita factum est.

Quartum est Lapis ille famosus & mirabilis, omnium rerum imago, omnis fortitudinis fortitudo fortis, omnia in se habens (excludo cœlestia) vincens penetrans & conservans, ejus vires & virtutes seu effectus homini pro dignitate tractare impossibile est.

*Methodus
arcani ma-
ximi.*

Accipe ergo illustrissime Elector arcani maximi methodum, numeris uti dixi explicatā haud vulgarem: Omnis Naturæ consistens limitibus operatio mirandorum, ab Unitate, per Binarium in Ternarium descendit, non prius tamen, quàm à Quaternario per ordinem graduum in simplicitatem consurgat, & Ternarius reducendus est ad Unitatem, si mens hujus Universalis velit intellectum consequi perfectum. Unarius non est numerus, & tamen ex ipso omnis numerus consurgit: Rejiciatur Bina-

tur Bina-

tur Binarius, & Ternarius ad unitatem convertibilis erit. Unde Hermes pater Philosophorum inquit: sine mendacio certum, & Unitatis cognitione verissimum, quod superius est, id habet naturam descendens, & inferius habet naturam superioris, quia solis unitatibus constat omnis numerus, ad perpetranda miracula rei unius multa. Nonne res omnes ab Una re fluunt bonitate Unius, & quicquid Unitati conjungitur, non potest esse diversum, sed fructificat simplicitate & adaptatione Unius? Quid ex Unitate nascitur? nonne Ternarius? animadvertite illustrissime Elector, Unarius est simplex, Binarius compositum, Ternarius ad Unitatis reducitur simplicitatem: Quaternarius autem Pythagoricus est, Ternario suffultus, si ordinem gradumque observat, purificatus, purus in Uno ad Binarium in Ternario, miranda & occulta Naturæ operari potest. Quod etiam Germanus noster Philosophus Theophrastus his verbis testatur: Ab Unitate per Dualitatem in Trinitatem.

Prima L.

Primum enim ex 4. Elementis à Naturâ composita massa per sublimationem physicam in unum corpus in prima operatione deducitur. Tum separato agente, levi sed mirabili modo, fit Binarius in Compositione, medio Tertii scilicet spiritus, qui amborum copulator manet perpetuus.

Ph. operatio.

Prædictus autem quaternarius Pythagoricus est ille, in cujus mensura Ternarius Binario conjunctus in Uno cuncta, quæ mirabiliter facit; Ternarius enim numerus ad Unitatem reductus per aspectum omnia in se continet, & quæ vult potest, sed hoc in Magia Naturali locum habet. Hoc unico medio gremium Naturæ sublevatur, & Alchymistis veris Thesaurus Thesaurorum aperitur, sine quo nec intellectus artis acquiritur, nec operationis effectus invenitur. In summa qui habet Universale, ille habet etiam omnia particularia, nam qui arborem ipsam possidet, ramos omnes proculdubio in dominio habere dicitur.

Jam tractabimus, quæ, qualia, & quanta arcana Celsitudini vestræ revelare velimus vel possimus, sed in his omnibus altum silentium requiro, aliàs Deus non dabit incrementum, nam Hermes inquit: DEUS non sine gravi judicio sapientiam sub nomine stultitiæ voluit esse revelatam, ut nimirum mysterium virtutis suæ esset arcanum, & omnes Philosophi de silentio singulariter, & satis acriter agant, aliàs immineret maximum periculum. Veni hûc non absque singulari quadam dispositione fatali, ut mihi videtur, idcirco nutui Divino locum meritò dabo competentem & si de grata animi vestri significatione convenire possimus, hæc sequentia Celsitudini vestræ Magnalia (quæ precio non possunt persolvi commodè) pandam revelabo & docebo.

Silentium in doctrina. Ph.

*Arcanorū
reclusio,
proposita.*

I. Primum punctum erit expressa veræ materiæ Lapidis, quæ aliàs Electrum, Magnesia, Lunaria, plumbum Philosophorum, & aliis infinitis nominibus nominatur, demonstratio, illam veram esse probabo tribus modis. 1. Rationibus Philosophicis & argumentis, Naturam rerum & generationem metallorum redolentibus. 2. Autoritate & concordantiâ Philosophorum. 3. Experientia vel praxi.

II. Nominabo etiam loca, ubi competenter in magna copia nostra materia haberi potest, erit tamen acquisitio illius materiæ cum iudicio instituenda, ne plebs improba intelligat vel percipiat, idcirco unâ cum nostra materia Antimonium, vitriolum pingve, Cinabrium æris, Alumen, Sulphur poscenda veniunt.

III. Prædicti subiecti (fons Comitatus Trevirensis vocati) genuina & Naturalis in aquam Mercurialem solutio, necessario cautè atque intelligenter fieri debet, priusquam ex ipso Medicina efficacissima & saluberrima confici potest. Etenim quum fons aquam accidentaliter circumdederit, nec non concluderit, omnino opus est, ut Medicus eam ipsam aquam à fonte hoc, omnique obscuritate liberet ac separet, quæ separatio autem non fit nisi per generationem.

Interim tamen Celsitudini vestræ hoc indicare volui quod in hisce literis non viam siccam, (cujus Basilii in clave quinta mentionem facit) sed humidam potius intellectam velim, quam similiter dictus Basilius ibidem tractat, visibilem (inquiens) ex materia nostra spiritum, qui tamen incomprehensibilis, eliciendum esse, atque hunc spiritum esse radicem vitæ corporum nostrorum, & aquam liquidam in arte nostra; & in præfat. 12. clav. pag. 15. 45. 46, Scias inquit, quod ea res nihil aliud sit quam clavis liquorea (i. e. aqua Mercurialis) cœlesti Naturæ assimilanda, quæ aqua post conjunctionem certis mediis iterum corporalis est reddenda, atque ab infimo gradu usque ad summum in Medicinam plusquam perfectam convertenda, quæ tamen in omnibus res saltem unica est.

IV. Regis rubri vel auri Philosophici tanquam maximæ partis Lapidis Philosophici mirabilis præparatio, & in effectum genuinum deductio; nam secundum Trevis. Comit. est Rex rubeus ipse Lapis Philosophorum.

V. Tinctura Tincturarum mirabilissimum secretum, rubeum cum rubeo.

Quamquam intermittere haud possum Celsitudini Vestræ etiam id exponere, humidam viam in operatione conjunctionis cum sicca propemodum consentire, quia in ambabus jungenda cum auro Philosophico conjunguntur, quamvis in principio sicca

secca cum humida dissentiat, hic enim in via humida non præparatur Sal metallorum, sed chaos Philosophicum sive materia nostra statim absque ulla alia re adjuncta per se in aquam Mercurialem convertitur, idque per contrarias operationes. Hæc aqua illibata Divina est & hyperphysica, tria principia in se continens, est Mercurius vitæ, aqua illa cœlestis vera, auri & omnium metallorum ac mineralium mater & origo, resplendens ponderosa & dulcissima (est illa aqua de qua Rex Hermes exclamat: O aquina forma permanens, Regalium creatrix Elementorum, quæ cum lumine venis, & cum lumine genita es, mirabilis es, simul & laudabilis) siquidem omnes Philosophi Deo ter Optimo Maximo in secunda operatione meritò palmam offerunt. Clavem hanc jucundam qui habet, omnia metalla suaviter ac radicaliter dissolvere, eademque in primam materiam reducere potest, ex qua particularia duo ad Solem & Lunam si rectè proceditur veraciter producantur, una pars ad centum transit per putrefactionem & colores, multiplicari etiam potest.

Magisterium hoc magnum silentii pessulis hæc vice observare nolui nec potui, quin Celsitudini Vestræ benevoli mei animi affectum demonstrarem, idque insuper significarem, me Divina operante gratia Mercurium Philosophorum obtinuisse, sed nondum ad optatum finem deductum, quia est adhuc in statu & gradu primæ operationis.

VI. Verum aurum potabile absque corrosivis mediante Mercurio vitæ in spiritualitatem & suavitatem arte subtili deductum, quo medio podagra & omnes alii morbi incurabiles radicibus tolluntur, de quo Theophrastus in libro de Natura rerum. Nihil est inquit, supra aurum potabile excepto Lapide Philosophorum.

VII. Sequuntur essentia auri quinta & alia arcana, at longum foret arcanorum gradus omnes recensere, idcirco hæc mittam, & ad prædicta pollicita remis dextris propositum nostrum intendere conabor, dante Deo gratiam & intellectum.

Cæterum nullus dubito quin Celsitudo Vestra ex Philosophorum libris animadverterit & edidicerit, cum in via sicca multo onere & assiduo labore difficulter solvendo & coagulando preciosissimus lapis acquiratur, modò verò Deo favente propius scopum attingi, de quo Rex Geber in sua summa testatur. Unica est perfecta via, qua relevamur à tantis laboribus & oneribus solutionum, de quibus etiam ore tenus mentio fieri potest. Credo quoque faciliè multos processus ac scripta, authoritatis ac theoricæ speculationis conceptæ opinionis ac lectionis librorum Philosophorum plena, ancipiti ac lubrico fundamento innitentia, ad manus Cel-

nus Celsitudinis Vestræ pervenisse : Sunt autem instar conspicuæ nucis absque nucleo, interea scripta vera ac fundamentis solidis stabilita aspernari recuso, cum prorsum diversa ratio, experientia & manuali labore fundamentaliter quàm concepta opinione & imaginatione scripta nullius ponderis manifestare. In summa una experientia manu elaborata plus valet, quàm mille testes lectionis librorum Philosophorum.

Quoniã verò singulari Divina providentiã Fortuna ac 'occasio nos conjunxit, & homo ad utilitatẽ hominis & sui proximi ab illo qui vivit ab æterno in æternum, creatus sit, idcirco bonis conditionibus propter necessitudinem humanam, dilectionem & utilitatem proximi, ac laudem Dei nostri Celsitudini Vestræ revelabo, ut deindẽ cum Rege & Propheta Davide possimus exultantes dicere: magna & mirabilia sunt opera Domini, qui attendit, voluptatem consequitur in eadẽ maximam.

Ad supra posita ab Illustrissima Celsitudine Vestra resolutionem expecto, deindẽ & ego instituam de meis resolutionem favorabilem.

Valeat Elector Illustrissimus & ex animi sententia rem gerat. Deus ter Optimus Maximus Celsitudinem Vestram, cum Serenissima Uxore in majus semper & melius augere dignetur. Anno 1603. mense Octobr.

FINIS.

GUL-

GUIDONIS MAGNI DE

Monte Philosophi Græci Discipuli

Anonymi Tractatulus

ſeu

Descriptio Philosophici ADROP. Quænam
ſit ejus Species, & quomodo debeat elabo-
rari & præparari

PRÆFATIO ET INSTRUCTIO
ad Lectorem.

AUREA SPIRITVS SANCTI verba ex ore SAL-
VATORIS noſtri prolata ſunt: Quæcunque vo-
lueritis ut vobis faciant homines, eadem & vos ipsis
facere debetis. Cum itaque nemo ſit, qui non à
damno cupiat præmoneri, officio Chriſtiano hic mihi ſatis
faciendum eſſe putavi, quo non ſolum proximi commodum
promoverem, verùm etiam damnum ejus in Philoſophie
Hermetica ſtudio excolendo, quantum fieri poteſt averte-
rem. In hunc finem, ne quis ex Philoſophorum Mercurio
ſiniſtrè intellecto inutiles faciat ſumptus, inſtructionem
aliquam, loco præfationis, huic tractatulo ad melius in-
telligendum ADROP Philoſophorum, prætermittere viſum
fuit. Quare ſciendum eſt, quod Mercurius verorum Al-
chymiſtarum non eſt Mercurius vulginec alicujus corpo-
ris ex Metallis, ſed eſt omnium iſtorum principium & ra-
dix: non eſt corpus metallicum ſed ſpiritus metallicus
eſſentialis & temperatus in qualitatibus ſuis. Eſt in-
quam tantùm ſubtilis, clara, pura & æterna ſubſtantia
Mercurii, Sulphuris & Salis. Eſt Mercurius Solis &
Luna.

Nam

Nam hic Philosophicus Mercurius est principium Solis & Luna, in quo Natura incipit operari aurum & argentum, nec tamen est Mercurius Solis & Luna, in qua opinione multi hactenus fuerunt, sed est Mercurius qui in mineris Ph. reperitur, qui aurum & argentum solvit.

Iste Mercurius cum auro & argento vulgi conjungitur, nam in nulla alia re super terra virtutem metallicam habere possibile est, quæ possit hoc præstare, ut proprium sulphur nostri Mercurij in eo coaguletur, quàm in solo auro & argento: nam sine istis duobus preparari, aut ad finem seu fixitatem suam adduci nequit, quia in auro & argento est astralis influentia ad Mercurium perficiendum. Interim notandum, quod in prima operatione, cum Mercurio volatili nostro Luna est conjungenda, quæ sibi conjugaliter Mercurij innatum sulphur associat, quo medio Mercurius in aurum coagulatur, nam in principio magnum calorem sustinere nequit, idcirco lenissimus calor requiritur. Nam si in principio aurum cum illo conjungeretur, quod magnum calorem postulat, Mercurius secundum auri proprietatem calorem justo intensiorem sentiret, & in sulphur rubrum converteretur, qui non fluxilis, nec ad artem utilis foret, hac ratione enim sale suo privaretur, & si quis postea rubeum Philosophorum cum auro figere vellet, in vanum laboraret, quia non fit transitus ab extremo ad extremum nisi per medium.

Porro verum quidem est quod Mercurius noster habet integram metallicam proprietatem, qua perfectionem metallicam & formam dare potest, non autem actu sed tantum potentia, nisi per coctionem, cum Solis & Luna additione maturetur, tunc demum fit actualis.

Nisi enim noster metallicus ignis cum auro & argento tingatur, & per ipsorum fixam virtutem figatur, tingere etiam aut cum aqua imperfectorum metallorum constanter se commiscere nequit: Noster enim Mercurius transit in Naturam Mercurij Philosophorum. Quando autem
hoc

hoc compositum a sua superfluitate purgatur & coquitur, tunc inde ignea substantia generatur. Et hic erit Mercurius Philosophorum.

Hic finis seu consummatio sufficienter rectam viam nostrum Mercurium querendi, artis videlicet nostrae principium, indicat. Qui licet in sufficiente quantitate inveniat ubi es foditur, tamen a paucis solum cognoscitur. Non est aurum nec argentum neque Mercurius vulgaris, aut ullum ex ceteris metallis, non Sulphur vulgi, non Antimonium, neque arsenicum; vitriolum; scarceffa, bismutum, marmor metallicum, Koboltum, auripigmentum, Sal petrae aut simile quiddam, sed Philosophi aiunt esse vaporosam parvam substantiam ex 4. Elementis compositam. Est inquam materia quae omnia metalla in se continet, & ex qua omnia metalla confici possunt.

Quoniam igitur satis dictum fuit, quid Mercurius noster sit & ubi eorum inveniat, & transplantatio metallorum ex Lumine naturae satis demonstrari possit, plus satis de clave principali dictum esse arbitror, quae est Mercurius philosophorum, per quem patet aditus ad arcanum universale benedicti Lapidis Philosophorum.

Hoc arcanum ab omnibus Philosophis pro summo thesauro Naturae fuit reputatum, quo nihil majus in tota rerum natura inveniri queat. Qua verò methodo sit procedendum, in hoc tractatulo sufficiens datur instructio, qualis vix alibi hactenus est inventa.

Et cum insignis & utilissimus hic tractatulus qui ab Hispano quodam in Germaniam fuit transportatus, & ex Serenissimi Electoris & Comitis Palatini Friderici Museo publici juris factus sit, benevolus Lector & arcanorum Divinorum Naturae scrutator habet de quo gaudeat, quem idcirco sibi tanto magis commendatum habere debet.

DE PHILOSOPHICO ADROP.

OMnium veterum Philosophorum propositum est, ut brevi temporis spatio extra terram & super terra id acquirant, quod Natura longo tempore in terra operatur & perficit, hoc est ut per suam artem bonum & verum aurum & argentum facere queant. Ut autem quis hoc assequatur, Naturam ejusque operationem per artem imitari necessum esse ajunt. In quem finem puram terram albam & rubram, quam suum aurum & argentum vocant, & cum illa suum Mercurium componunt. accipiendam esse statuunt, qua in parte omnes unanimiter consentiunt.

Quemadmodum igitur Natura tam diu operatur donec terra pura & Mercurius figuntur & fluxibilitatem nanciscuntur, ita quoque tibi faciendum erit si utilitatem inde expectare voles. Cum itaque aurum & argentum nihil aliud sint quam terra alba & rubra, in qua Natura subtile & purum argentum vivum aut Mercurium fixit & per omnes minimas partes compactum reddidit, & ex illo duo metalla Solem & Lunam generavit: Eodem modo inprimis tibi opus est duplicem terram habere, rubram & albam, quæ sint puræ & fixæ, ut in illis duos Mercurios figas, album in albam, & rubrum in rubram terram, quas terras & Mercurios ita per minimas partes uniri oportet, ut in æternum unitæ maneant, omnia examina sustineant, & ad eò fluxibiles fiant, ut omnia metalla (sicut crocus aquam tingit) in album & citrinum colorem tingant, idque in conveniente quantitate & superfluitate Tincturæ, ut de ea modicum tantum super fusa metalla projicias, hoc enim modo impeditam & detentam naturam corpora & spiritus reducunt, qui in propriis suis speciebus existentes non impediuntur & detinentur. Hac ratione in infinitum tingimus, & corpus humanum

*Duplex
terra ha-
benda pro
L.Pb.*

*Duorum
Mercurio-
rum una-
torum Vir-
tutes.*

*Aurum Fb
longè præ-
stat auro
vulgari*

*Intentio
præcipua
Ph:*

ab omnis generis gravioribus morbis liberamus: Quæ virtus & proprietas in auro & argento vulgari absque magno labore non acquiruntur, quæ licet illis multum laboris impendatur, tamen ad tantam virtutem & operationem adduci non possunt: Quia id quod virtutem & vigorem, hoc est, vitam & multiplicationem cuique speciei confert, in vulgari auro & argento est extinctum.

Si itaque super terra id efficere potes, quod Natura in terra operatur, Philosophi Naturalis nomine dignus eris. Ad hoc tamen animum ut advertas necesse est, Philosophos præcipuum suum fundamentum & intentionem in auro & argento vulgari non posuisse, hac enim de causa in libris suis scripserunt, artem

parvo

parvo constare; & pauperem æquè ac divitem illa frui possè, quod fallum foret, si fructus ille non absque auro & argento vulgari acquiri posset, quæ res sunt preciosæ & pauperibus comparatu difficiles. Multi hac occasione multum auri & argenti infumserunt, qui dicta Philosophorum non intellexerunt, unde etiam oleum & operam perdidērunt. Nullum ferè tincturam Philosophorum quærentem vidi, qui Mercurium vulgarem (qui Alchymistarum fraudator est) cum auro aut argento non miscuerit, undè etiam nullum vidi qui in hac arte aliquid laude dignum præstiterit aut invenerit, sed cui potius omnis conatus in dispendium bonorum cesserit.

*Mercurius
Sulgi Al-
chymista-
rum frau-
dator.*

Quocirca seriò te moneo, & ut à simili indagatione tincturæ tibi caveas rogatum volo: Quamvis enim aurum & argentum subtile reddere, & cum Tinctura miscere & aliquid Elixiris facere possis, vera tamen via Philosophorum non consistit in istis, videlicet in auro & argento: Nam ipsorum aurum & argentum sunt duæ Tincturæ rubra & alba quæ in uno corpore occultantur, quod à natura in aurum & argentum nõndum est perfectum & consummatum: Ideoque ab impuritate prædicti ipsorum corporis illa tibi erunt separanda, & cum terra quæ pura sit, rubra videlicet & alba, secundum naturam ipsorum coniungenda.

Dua Tinctura in uno corpore.

Ambæ istæ terræ fermentum sunt ipsarum aquæ, adèd ut non necesse sit fermentum de auro & argento vulgari habere, quia omnia una res sunt, quæ ab uno corpore descendunt: Omnes enim Lapidis nostri partes Homogenæ sunt, & Coessentialiales & coagulatae, quod esse non posset, si aurum & argentum vulgare usurpare oportet. Quare mentem Guidonis de Monte rectè in verbis suis intellige, quæ ad Episcopum in Græcia quem hanc artem docuit scribit, tibi inquit. Accipè corpus in quo sit Mercurius purus, sine macula, & à natura imperfectum. Nam hoc corpus postquam factum est perfectum & benè purificatum, millies melius est quàm vulgaris auri & argenti corpus.

Idem porro inquit: In opere nostro sunt tres species: Leo viridis, Asa foetida, quæ est aquæ foetens, & Fumus albus. Sed hoc dicit ut incautos decipiat: Nam ut verum fatear, hæ tres res non sunt nisi RES UNA & eadem unius ejusdemque essentia, cui tria nomina imposita fuerunt secundum tres proprietates quæ in illa sunt.

Tria nomina Una Res.

Per Leonem enim viridem solem intelligit, qui per vim suam attractivam virescere facit, & totum mūdum gubernat. Insuper etiam viridis dicitur quia res illa adhuc acida & immatura

Leo viridus.

est, hoc est, à natura nondum fixata aut perfecta, sicuti aurum commune.

Vividis igitur Leo Philosophorum, est aurum viride, aurum vivum quod nondum est fixum, sed à natura imperfectum, hinc virtutem habet omnia corpora in materiam suam primam reducendi, & illa corpora quæ fixa sunt spiritualia & volatilia faciendi. Leonem etiam meritò vocare potes, quia quemadmodum cætera animalia leoni cedunt, ita omnia corpora potestati auri vivi cedunt, quod est Mercurius noster.

Aqua in quam nostra Tinctura infertur, est nostra Luna, sic igitur habemus in Mercurio nostro duas Tincturas quæ separari possunt.

*Asa fati-
da.*

ASA foetida autem dicitur ab odore quam habet Mercurius noster, quando recenter de absurdo corpore suo extractus est, quia odor ille Asæ foetidæ similis est, astipulante Philosopho qui dicit, foetorem istum ante præparationem hujus aquæ pessimum esse, qui post ejus circulationem in quintam essentiam & bonam præparationem jucundus & valdè delectabilis est, & sit medicina contra lepram & omnes alios morbos, sine quo auro vivo nunquam verum aurum potest abile facere poteris, quod est Elixir vitæ & metallorum.

Cum his dictis consentit Raymundus Lullius cum dicit, aurum & argentum solvimus cum una re quæ ex ipsorum propria radice in ipsorum specie oritur, & quæ tamen imperfecta est. Solvimus cum re radicali & coessentiali ex propria specie eorundem.

Prædictus Raymundus fixat has duas Tincturas super calcem auri & super calcem argenti, maguo cum labore & sumptu, qui modus quidem bonus est, sed ad magnos & divites Dominos spectat. Est autem alia via quæ pro pauperibus melior & commodior est.

*Fumus
albus.*

FUMUS albus quoque vocatur, nec immeritò, nam in destillando primò egreditur fumus albus ante rubram Tincturam, qui cum in alembicum ascendit, vitrum lactis instar dealbat, unde etiam lac virginis vocatur. Ubicunque locorum ergò has tres res scriptas invenies, pro una tantum habeto, quæ tres istas habet proprietates.

*Dubium
de Patre
I. h. Lullii.*

Hoc in loco dubium movendum venit, quo insipientes turbantur. Raymundus inquit: Patrem nostrum semetipsum exhibere & apparere in foeda & inhonesta forma, illumque esse in omnibus rebus & in omni loco. Quomodo igitur hoc intelligendum erit?

Profectò quidam tam stolidi sunt ingenii, ut cum audiunt patrem nostrum esse in omnibus rebus, omnis generis materias præ-

manu

manu fumant, quarum quædam exigui sunt valoris, quas calcinant, destillant, & conjungunt, & alias similes res inanes tractant, quod Philosophi valdè vituperant, dicentes: Si secretum in excrementis humanis quæris, tempus inutiliter collocas & falleris.

Philosophi quoque dicunt quod Lapis intra duos montes sit *Termini* generatus, quod super finem projiciatur & pedibus calcetur, *Ph. fallen-* quod intra masculum & fœmellam generetur, & quod in te in *ter.* me & similibus rebus sit.

Hinc fit ut simpliciore cum hæc legunt, Urinam, excrementa humana, ova, sanguinem humanum & res similes distillent, & in vanum laborent, sed illos falli non est mirum, quia tantæ fatuitatis sunt, ut aurum & argentum ex rebus quæ ex specie auri & argenti non sunt, facere velint. Nullus enim illud dare potest quod non habet, neque etiam urtica rosas ferre potest.

Quomodo igitur dubium supra positum solvemus? Hoc pro certo habeas velim, Philosophos qui dicunt Patrem nostrum esse in omni loco, rectè & verum dicere, nec in istis verbis, si ea naturaliter consideras, magnam esse difficultatem. Nam quia nullum animal, nec ulla res super terra est, quæ (metallis etiam non exclusis) vivam virtutem aut vigorem in se habet cui generatio absque sua specie & calore naturali contingere possit, sensum verborum Philosophorum de hoc calore accipi debere ratio dicat. Species enim cum interno calore naturalis sua perpetuò germinant, sine quo calore etiam ne minimum quidem habere posses. Hac ratione Pater noster est Pura *Calor naturalis est* materia, quæ est Natura auri quæ in se habet calorem, qui virtutem & vigorem & incrementum subministrat, per quem calorem dictus Pater noster in sua specie crescere & multiplicari potest. *pater rerum & L. Ph.* Ecce hic est ignis noster occultus naturæ, quem Pater noster exercet in Vitro, sicuti calor seu ignis naturalis cum conveniente humiditate in terra respectu tritici agit, quod primò putrefacit, & deinde in magna quantitate producit, & multiplicat.

Quapropter qui nostrum calorem, nostrum ignem, nostrum balneum in nostro vitro cum igne temperato (qui semper est in æquali mensura & gradu in vitro, non extra vitrum) nostrum montem fimi, nostrum ventrem equinum, nostrum humidum ignem, non novit aut intelligit, is nunquam nostrum lapidem nanciscetur, aut ad ipsum perveniet.

Ardentem etiam aquam nostram habemus, nostrum vinum ardens, nostram aquam vitæ, per quam quidam illam aquam

vita intelligunt, quæ ex vino aut oleo aut aliis liquoribus extrahitur.

*Calor est
causa mul-
tiplicatio-
nis.*

Quia ergo illud quod unicuique rei vigorem confert, causa est multiplicationis cujuslibet rei in sua specie: ideo tu quoque aurum & argentum sumere debes, ut ex illis aurum & argentum conficias, tale autem aurum sumendum, quod nondum amiserit id, quod in ipsis virtutem vigorem & fortitudinem præbet, sed quod vivum calidum & humidum sit, & quod potestatem & potentiam habeat, corpora & vegetativam suam naturam reducendi: Nam auxilio illius qui vigorem dat, is qui in sua specie est mortuus, nec ullam semet ipsum multiplicandi virtutem habet, per Dei gratiam reviviscere & se multiplicare potest.

*Aurum
vivum*

*Aurum
mortuum.*

Nondum satis dictum fuit, quomodo Pater noster generetur inter masculum & foeminam, & inter duos montes, ideo Morieni Secretum tibi declarabo, qui in epistola ad Arronem Philosophum inquit, corpora à monticulis desumpta esse corpus album & clarum, nulli putrefactioni aut commotioni subiectum, inter masculum & foeminam generatum. Per hos duos montes, Sol & Luna super verticem nostrum exaltata intelliguntur, quæ per suam influentiam nobis hic infra aurum & argentum generant, quæ ambo in Mercurio nostro insunt. Per masculum & foeminam, activum & passivum intelligunt, quæ sunt in Mercurio nostro Activo & in terra nostra passiva.

*Monticuli
Ph.*

*Dubium
de Elixire.*

Qui igitur Lapidem Ph. desiderat, illum adipisci potest, quia pauperi & diviti communis est & prostat. Est autem in hac arte secretum in quo multi errant, unde dubium aliud oritur, præter illud quod Patrem nostrum rem esse dixi pauperi & diviti communem: Quæro igitur nunc an discrimen sit inter Patrem id est materiam, & Elixir completum. Respondeo quod ita, quia Pater noster nihil aliud est quam Mercurius, qui est nostrum aurum & argentum, nostra Tinctura, rubrum & album, quem Mercurium quilibet habere potest. Elixir autem ei dissimile est: Nam sicuti Mercurius noster ita figi posset super sua terra, aut super illa quæ est à monticulis desumpta, ut solus Elixir commune esset: Sic quoque super terra auri & argenti figi posset, quæ non communia sunt nec pauperi acquisitu facilia.

Ut autem principium rei rectè intelligas, sciendum est, Lapidem nostrum rem communem & unicam esse, cum tamen ante Elixiris perfecti præparationem diversæ res, ex quibus est præparandum, requirantur. Hinc Raymundus dicit, Terram suam propriam non totaliter aut semper naturalem esse: Quod Guido rectè intelligit, dum Episcopum rem eodem redire docet, qua-

lemcunque etiam terram sumat, hac tamen conditione, ut sit fixa & pura, dum ait, non opus esse ut quis sit multum sollicitus de terra, cujus substantiæ debeat esse. Cum qua sententia Alphidius consentit, dicens: Feces ex quibus aquam tuam extraxisti nullius sunt valoris, ideo illas abjicere & Mercurium tuum cum alia terra subtiliori miscere poteris.

Ut autem hic Pauperi omne dubium eximam, & ei indicem, quamnam terra sit optima & ipsi utilissima, quæ ipsi propior & propinquior, ut Aquilam suam elevare ejusque alas volatui dare queat, Aristoteles audiendus erit, qui terram nomine proprio nominat, & pro more loquendi usitato, extremum ovi esse dicit, quo nomine naturam metalli intelligit, Mercurium scilicet cum suo Sulphure per Naturam benè proportionato. Ovi verò tres sunt partes, Rubrum, Album, & Testa, de quibus unum tantum nobis opus est videlicet Testa, quæ est finis seu pars ultima ovi, quam Natura perfectam fecit, quæ monti similis est, & inter masculum & foeminam generata: quæ quando optimè calcinata fuerit, omnium albissima, subtilissima, & in igne constantissima terra erit, & diutius in igne durabit quam omnes aliæ terræ, Tincturam etiam suscipiet, ut cum illa beneficio artis in metalli Naturam transmutationem instituere possis, cui rei fidem non adhibent qui in hac arte laborant, sed illi qui rem ipsam experti sunt & probaverunt.

Terra propior.

Cæteræ terræ, quæ Mercurialem humiditatem in se habent, nostrum Mercurium non tam avidè imbibunt, quam hæc, quia abundantem humiditatem à semet ipsis habent. Nam humiditas quam hæc terra habuit, aut quam habere debet, à Natura multiplicata est in rubrum & album, in qua sunt aqua & oleum quæ pro Medicina separari & cum Elixire vitæ destillari possunt, idque pro ratione conditionis illorum, non autem ad Tincturam metallorum. Hæc terra interdum odiosa est, cum materia ejus in putredinem abiit, tunc enim ad quifquilias seu fimum abjicitur, sicut cum ovo post optimam substantiam exsam proceditur: Nihilominus periculum aliquando feci an hæc terra Mercurium meum recipere & imbibere vellet, & aliquantulum ejus super terram projecit, quo facto terra instar pinguis casei pinguis apparuit, & evaporato Mercurio, terra mediante Mercurii Tinctura in colorem citrinum tincta fuit.

Sed ut ad praxin me conferam, accipe in nomine DEI tuum Adrop, & in aceto distillato solve in Mariæ Balneo, & singulis diebus ter cum bacillo move, & post residentiam inclinato vitro acetum defunde, & de novo iterum acetum recens ei affunde, denuò cum bacillo move, & post residentiam defunde, hocq;

Praxis Philosophica.

*Terra
Terra.*

toties repete, quandiu acetum tingitur, quod per octo dies continuari potest. Deinde ter per filtrum destilla, donec instar cristalli clarescat, hoc facto acetum per Balneum evapora, idque tam diu donec reliquum sit instar pulvis aut gummi, & materiam ex vase exime & custodi. Hæc operatio sic tibi erit continuanda, donec 12. libras huius gummi habeas, tunc de terra habebis terram & materiam terræ.

*Oleum, u-
brum ejus-
que varia
nomina.*

Jam accipe tres libras de prædicto gummi in destillatorium duarum circiter incusuratum capax & superposito alembico luta juncturas cum luto ex cerevisia, albumine ovi, & farina parato, & furno igne committe, ut ram ab inferiore quàm laterali parte olla vitrea cum arena duos transversos digitos lata, usque ad medietatem ejus, circumdetur. Receptaculo applicato da ignem lentum ad phlegma recipiendum, quod nullius est momenti, donec in alembico fumum album surgere & vitrum instar lactis album fieri videbis, quo viso confestim receptaculum, firmiter muniendum, auferes: Hic enim fumus cum impetu venit, deinde augmenta ignem donec oleum instar sanguinis rubrum obtineas, quod est Aurum Æthereum, fortens & Philosophicum, nostra Tinctura, vinum ardens, Sanguis viridis Leonis, humidum unguentum nostrum, quod solatium corporum humanorum in hac vita, & simul etiam Mercurius Philosophorum & aqua solutiva, aurum solvens cum conservatione suæ speciei, habens multa alia nomina. Continua modo dictam destillationem tuam per viginti quatuor horas post fumi albi apparitionem, & perfectum erit opus tuum, hac tamen conditione, ut sub finem ignis fortissimè augeatur, tunc demùm aufer & obtura benè, nequid expiret & benè custodi.

ALIVS MODVS ADROP DESTIL- landi.

Accipe Sex libras tui Adrop nondum in aceto soluti, impone in retortam terream quæ quatuor mensuras capiat, hanc benè lutatam furno committe quasi-aquam fortem destillare velles, recipiente applicato destilla aquam seu phlegma, quod nihil valet, tam diu donec fumus albus ascendat, tunc muta confestim vas recipiens & luta benè a posteriori parte, destilla & fortifica ignem magis ac magis, tandem ita ut in destillatione aquæ fortis fieri solet. Continua per viginti quatuor horas, & Sanguinem viridis Leonis habebis, quem aquam Secretam & acetum acerrimum vocamus, cum quo omnia corpora in primam suam materiam reducere potes, & corpora humana ab omnis generis gravibus & incurabilibus morbis liberare.

Hic

Hic est ignis noster qui semper modo & mensura æquali urit *Ignis Fi-*
 exterius & internus. Hic est noster simus, nostra aqua vitæ, no- *mus f Bal-*
 strum Balneum, noster venter equinus, qui res mirabiles ope- *neum Ph,*
 ratur in occulto opere suarum specierum, & omnia corpora exa-
 minat soluta & non soluta, quem Philosophi vinum calidum &
 humidum vocant, qui ignem habet in ventre suo, sicut aquæ i-
 gnis, nam aliàs potestatem non haberet solvendi corpora in suam
 materiam primam; ecce hic est noster Mercurius, noster Sol &
 Luna quo utimur in opere nostro.

Nunc feces quæ in fundo retortæ manserunt nigerrimas exi-
 me, & ad ignem lenem per octo dies calcina, deinde ad fortio-
 rem ignem per alios octo dies, hoc tam diu continua, donec ut nix
 albescant, aut calcina illas tertia vice in furni figulini magno igne
 donec albescant.

Quando feces hoc modo in calcem & rubedinem redegeris,
 tunc putrifica & altera illas in novam albedinem per putrefactio-
 nem cum Mercurio tuo, quam albedinem & rubedinem antea
 non habebant.

Nam Philosophus ait. Calcina primùm deinde putrifica, sol- *Operatio-*
 ve, destilla, sublima, descende, fixa & cum aqua vitæ sæpius lava, *nes Ph.*
 exicca copula & fac matrimonium, corpus cum anima junge.
 Quas res si naturaliter miscere & partes cum partibus unire po-
 teris dum corpus aperis, tunc aqua tua se coagulabit, & corpus
 præ dolore morietur ex dysenteria, & colorem mutabit, ut triduo
 peractò videbis, & in altum assurgit usque ad lunam deinde us-
 que ad Solem, per maris oceani medium, quod rotundum est
 sine fine, cum erit in parvo loco, & sic per applicationem & con-
 junctionem ars perfecta erit. Hoc opus non est magni sumptus.
 Gaude ergò quod inceperis, esto patiens, & in opere tuo perge
 usque ad finem.

DE PUTRIFICATIONE ET ALTERA- tione, quomodo institui debeat,

Impone partem prædictæ calcis in ovum Struthionis & ei de
 Tinctura tua tantum adde, ut ferè supernatet calci, obtura o-
 vum benè ne quid expiret, & in locum humidum expone, &
 quando materia sicca fuerit, tantum Tincturæ quantum antea
 denuò super funde & denuò per dies octo quiescere sine, hocque
 de octo diebus in octo dies continua, donec terra nihil amplius
 de Tinctura tua assumere aut bibere velit, tunc illam in loco suo
 relinque donec atra fiat tanquam pix, quo factò, testo naturali
 committe, ut humiditas cum terra figatur, donec terra albescat *Partitio*
 ut nix. Cum alba facta fuerit, tunc in duas partes partiri poteris, *Terra alba*
 unam partem scilicet pro albo, alteram verò partem pro rubro.

Jam fermenta unam partem ad album cum calce Lunæ ut infra dicetur, rubrum verò cum calce Solis. Hoc rubrum si aurum habere cupis in pulverem rubrum instar sanguinis Draconis reducere debes, per solam ignis diuturni digestionem. Ex hoc pulvere cum Mercurii parte una, mediante circulatione, oleum conficere poteris, quod aurum potabile erit, Elixir scilicet vitæ & metallorum in perfectum aurum.

Regula generalis de Tinctura alba Græca.

Hac occasione regulam generalem te docebo. Si Elixir album facere volueris, necesse erit Tincturam tuam in duas partes parti, quarum una pro opere rubro erit servanda, altera verò cum igne lento destillanda. Et aquam albam obtinebis, quæ est Tinctura nostra alba, nostra aquila, noster Mercurius & Lac virginis. Has duas Tincturas seu Mercurium album & rubrum cum habueris, super terram ipsorum propriam, aut super calcem metallorum praticare poteris. Philosophi enim dicunt, nos de terra non debere esse sollicitos de qua sit substantia. Quare accipe dictas terras quæ in album & rubrum sunt transmutatæ ut dictum est, & illas hoc modo fermenta.

AD ALBUM.

Recipe argenti calcem & terram alteratam ana, & contusas misce, humecta cum Mercurio qui Lac virginis vocatur, donec instar pastæ mollescant, impone in sublimatorium vitrum, & superposito alembico, cum igne lento Lac virginis abstrahere & serva. Deinde fortifica ignem, & sublima omne quod in urinali ascendere potest, ad modum quo aliàs Mercurius sublimatur. Hic est Mercurius noster sublimatus, qui ex transformato & metallico corpore est præparatus. Qui mediante igne ita volatilis est factus ut sublimari possit, quod non satis mirari poteris. Hoc sublimatum unà cum fecibus seu residentia sua contunde, & denuò cum lacte virginis reservato consperge, & hoc modo destilla & sublima donec omne fixum unà maneat, ut nulla ignis vi amplius in altum evehi queat.

Sic tuum sublimatum & fixatum Mercurium habebis, cujus loco imperiti & ignorantes Sublimatum ex vitriolo & Sale nitro factum sumunt, quæ in parte toto cœlo aberrant.

Postquam totam substantiam instar terræ albæ fixaveris, tunc illam calcinabis, & ex fixa tua terra Elixir tuum, ut supra dictum est præparabis.

Hanc modo dictam fixam aquam circulatorio vasi impone, & tantundem de lacte virginis ut supernatet affunde, & in Balneo circula, donec in olei spissi substantiam eat, quam in furno cinerum exiccatam calcina. Hanc operationem cum lacte virginis reitera: Quod si sæpius repeteres valde augmentabis & cum la-

etc vir-

Et virginis nutriendo & augmentando in infinitum poteris multiplicare.

Tandem si projectionem facere animus erit, in substantiam oleaginosam vel pulverem unctuosum sive unguentosum coagula, & partem unam super centum Mercurii crudi vel aliorum metallorum partes projice, & in bonum in omni examine constans argentum conversio fiet.

Quæ hætenus de albo dixi, illa etiam rubro conveniunt, hoc enim modo eodem processu cum rubro instituendus erit, cum rubro scilicet Mercurio super calcem metallorum, ut fermentationem instituas per sublimationem, super calcem auri transformatam, sicuti cum albo fecisti super argenti calcem.

Observandum tamen est, te nunquam rectum & verum argenti vel auri fermentum habiturum, nisi prius per Mercurium nostrum corpora illa à suis primis qualitatibus fuerint conversa, & mediante putrefactione ad novam albedinem & rubedinem adducta, qua albedine & rubedine antea erant destituta. *Observatio de Fermentatio- ne.*

Tunc demum enim fermentationi erunt apta postquam post putrefactionem facta fuerint alba, tunc inquam parata & propensa erunt ad tantam unionem cum Mercurio nostro per minimas partes ineundam, ut in æternum à se invicem non possint separari: Quod nunquam fieri posset, si unum ex duobus istis compositis tantum, & non utrumque simul fixum factum fuisset, quia per minimas partes uniri non possent, spiritus enim in corpus nullum ingressum habere nec illud penetrare potis esset.

Si verò fermenta spiritualia facta fuerint, tunc spiritus inter se invicem unientur. Tunc inquam corpus quod ante perfectum & fixum fuit, desiderium & naturalem dispositionem habet ad fixationem suam pristinam redeundi, & illam reassumendi, imò multo majorem, quam corpus quod nunquam perfectum & fixum fuit. Si tale corpus fixationem suam pristinam rursus assumit, tunc omnes spiritus (qui cum ipso non sunt conjuncti & tamen extra ejus speciem non sunt) in sua specie secum vehit. Extra speciem ejus autem sunt Sulphur, arsenicum, Sal armoniacum, & similes.

Verum quidem est quod Mercurius sublimatus cum fermento spirituali conjungi possit: Sed tamen nulla illorum perfecta fiet unio ut in omni examine constantia sit speranda. Sicuti etiam Mercurius noster cum fermenti calce non alterata nunquam unietur.

Hæc naturalis Philosophiæ conditio & qualitas omnes albedines & Tincturas excludit, quæ à vera alteratione non procedunt, quæ necessariò prius fieri debet, quam Tinctura cum corpore & spiritu jungatur & uniatur.

Hinc

Hinc Raymundus nobis hanc conclusionem hujus puncti subministrat, cum dicit: Scias mi fili, nullum album vel rubrum esse, (à natura scilicet album vel rubrum creatum) quod Elixir facere possit, nisi transiverit prius per rotam Philosophorum.

ALIUS VARIATIONIS ET ABBREVIATIONIS
modus à Raymundo Lullio experimen-
tatus.

Accipe Vitriolum calcinatum & instar cinerum in pulverem impalpabilem redactum, impone in urinale, & eique Lac virginis affunde ut illo tegatur, obtura vas bene cum linteo, & per spacium octo dierum in locum humidum colloca ad putrescendum, & octo diebus istis elapsis, da ei denuò tantum de tuo lacte virginis, hocque de octo diebus in octo dies continua, donec nihil amplius imbibat, & in loco illo tam diu relinque, donec cristallinam terram instar ovorum piscium videas supernatare, hanc à fecibus aufer & pone in ovum Struthionis bene lutatum super ignem cinerum ad fixandum, fortifica ignem & continua, donec citrinum accipiat colorem. Deindè auge ignem donec terra instar sanguinis Draconis rubescat, tunc denuò adde de tuo rubro Mercurio tantam quantitatem ut tegatur, & coagula per circulationem ut fiat sicut oleum, deindè in pulverem exicca, & unam partem ejus projice super quadraginta partes argenti fini fusi cum una parte auri, & totum convertetur in purum aurum.

Si altiore[m] ejus colorem quantus quidem fieri potest habere cupis, accipe Elixiris tui quod est in ovo partem unam, impone in urinale, adde quoque aliquid de tuo Mercurio, qui cum corrosivo, ex vitriolo & Nitro confectus, in eadem quantitate compositus sit, evapora aquam super igne lento, tunc Tinctura de istis duobus in tuo Elixire manebit, & augmentationem in quantitate & colore Elixiris causabit, quod si sæpius reiteraveris ut instar olei fiat, & laminam argenteam ignitam in eo extinguas, intus & extus colorabitur, & si cum decima parte auri fundas, aurum in omni examine constans habetis.

Si verò tantum terræ albæ Martis aut animæ alteratæ accipies, quantum terræ albæ vitrioli fuit, & simul super calce auri alterata unâ figes, & cum Mercurio composito seu aqua forti in oleum reduces, magnum Elixir possidebis, quo Saturnum, Jovem, & Mercurium & omnia alia corpora in perfectum aurum poteris

mutare: Quod aurum tamen corpori humano inurile erit,
 hocque opus trium mensium spatio perficere
 poteris.

ALIA ABBREVIATIO.

Putrefactionem & conversionem tuam ad dimidium temporis spatium abbreviabis, si cum alba & rubra aqua tua illam aques: Hoc modo Mercurius tuus sublimatus & calcinatus tibi figendus est, & deinceps sæpius in albo & rubro Mercurio solvendus, donec totum in aquam convertatur, quæ omnium metallorum calcem in tribus septimanis putrefaciet & alterabit, quia duos Mercurios (qui duo ignes sunt) ignem scilicet naturalem & innaturalem seu contra naturam uniendo conjunxisti.

MODVS MERCVRIVM SVBLIMATVM fugiendi.

Sublima primò Mercurium tuum, cuius pondus si dimidia libra fuerit, Nitri & vitrioli ana libram dimidiam ei adde, contunde simul cum aceto, donec alba pasta fiat. Hanc pastam albam more consueto septies sublima, semper recentem materiam addendo, donec Solis instar clarescat tunc modo sequenti fixa.

De hac materia duas libras in phiolam quinque partes unius ulnæ longam impone, & benè munitam super cinerum seu arenæ furnum colloca, ut rotunda phiolæ pars cineribus sit cooperta, ignem lenem per octo dies subministrando, ita ut in subsequente septimana ignis augeatur, illumque in tertia septimana amplius fortifices, ut fixitas sequatur. Quo facto in lacte virginis solve, & in reliquis ut supra dictum fuit procede. Si verò in brevi tempore parvum Elixir album habere cupis, Mercurium tuum album super calcem argenti non alteratam fixa, & una parte fixata plus adde, hocque sæpius fac donec materia fixata super lamina ignita instar butyri liquefcat, tunc unâ ejus parte super decem partes cupri projecta bonum argentum ad omnis generis vasa conficienda habebis.

Elixir album parvum.

Simili modo cum Mercurio tuo rubro composito procedendum, videlicet cum prædicta aqua rubra Mercurii sublimati fixati & calcinati. Quo in prædicta aqua rubra dissoluto, & deinceps super calce auri non alterata circulato, egregiam Tincturam super argentum ad vasa & res alias habebis.

ALIA ABBREVIATIO.

Accipe partem calcis ex testis ovorum paratæ, eique de tuo Mercurio albo & rubro tantum superfunde, donec calx operiatur, & in circulatorium impone, quod cum turunda vitrea prius inserta & luto sequenti debet esse munitum: Accipe calcem, limaturam ferri contusam, & vitrum in pulverem reductum, quæ addita mellis sufficiente quantitate optimè coquantur ut fiat lutum

Lutum ad vasa

Lutum, cum quo circulatorium est obserandum, & in Balneum Mariæ collocandum, in quo circulatio tantisper fiat, donec in pulverem siccum desinat, quo facto denuo ei de Mercurio tuo ut prius factum affunde, hocque sic continua usque dum fiat Elixir, quod metallâ in aurum vel argentum pro ratione naturæ suæ convertet.

Hac ratione Mercurium tuum super calcem metallorum alterare, nec breviorẽ hoc præstandi viam invenire potes. Quare calcis auri parte in circulatorium tuum imposita & Mercurio fixato ei addito, cum Mercurii tui rubri tanta quantitate, ut ad duos digitos transversos calci supernatet, botiam tuam cum turunda vitrea obtuta & luto sequente muni.

Lutum ad Vasa. Accipe mel, bolum armenum, & limaturam ferri calcinatam, coque hæc ad consistentiam nigram, quæ nisi optimè coquantur, lutum bonum non erit.

Jam igitur materiam tuam furno committe & igne leni circula, ibique relinque, donec Mercurius ruber in calcem rubram, siccam & fixam reducat, quo facto denuo tantundem de tuo Mercurio rubro ei adde, & iterum circula. Hoc tantisper continua donec calx de tuo Mercurio tantum imbiberit, ut quasi oleum nigricans facta fuerit, & nihil amplius de tuo Mercurio assumere velit.

Tunc de hoc Elixire quod oleo simile est accipe, & super decem partes Mercurii crudi benè purgati, super carbonibus in tigillo fumare incipientis, projice, qui in rubrum fixum & aridum pulverem convertetur. Has undecim partes in circulatorium pone, & ut antea factum procede, & tuum Elixir in duplo augebitur, hocque modo in infinitum augere poteris. Interim una pars de prædictis undecim partibus, centum Mercurii crudi partes convertet, quarum quælibet pars decem partes metallorum in perfectum, & in omni examine constans, aurum transmutabit.

ALIA ABBREVIATIO.

Solve calcem tuam rubram ex auro & Mercurio præparatam, cum forti corrosivo ex vitriolo & Nitro parato, ut communiter fieri solet. Solutione facta circulatorio impone, & in circulatorium apertum in M. B. colloca, ad dimidiam aquæ partem evaporandum. Hac evaporatione facta, circulatorium tuum optimè muniendo obtura, & super igne lento Cinerum in pulverem fixa, & de recenti corrosivo superfunde, & ut antea factum solve, evapora & fixa in pulverem super cineribus, hoc decies reitea, & materiam tuam in tantum fixatam videbis, ut si de corrosivo ei aliquid adderetur nihil amplius susceptura esset, sed in olei consistencia

sistentia manebit, & omnia metalla in perfectum in omni examine constans aurum corporibus humanis tamen non conducibile, transmutabit.

LAVS DEO.

SEQVITVR

CALCINATIO METALLORUM.

SATVRNI ET IOVIS.

Impone horum unum in amplū cochlear ferreum quod habeat manubrium satis longum, colloca in ignem vehementes flamas mittentem, & super metallum reverberantem, & cum alio ferro in fine incurvato spumam ad oras cochlearis attrahe, hocque tantisper continua, donec totum metallum in spumam abierit. Flamma hanc spumam farinæ instar albam efficiat, quam igne exime ut frigescat.

AVRI ET ARGENTI CALCINATIO.

FAc amalgama de auro vel argento, ut aurifabri facere solent, ut sit instar butyri, & super marmore per se tere sine omni liquore, donec nullus Mercurius amplius conspiciatur, deinde in sublimatorio sublima. Feces denuo tere cum sublimato suo & sublima iterum, hoc fac donec Mercurius non amplius ascendat, tunc totum in aquam calidam conijce, ut sal inde extrahatur. Aquam istam cum gossipii filo filtrando destilla, caleem restantem bene exicca, quæ impalpabilis erit, quam serva.

CALCINATIO MARTIS ET VENERIS.

Consperge laminas Martis & Veneris cum aceto & sine exiccari in aere, hocque fac toties donec in rubiginem convertantur, tunc laminas istas rubiginosas cochleari ferreo impositas in vehementem ignem colloca, & cum ignitæ fuerint in acetum destillatum iniice, deinde cola acetum in patinam figulinam, evapora, & terram rubram habebis quam exiccatam serva.

ALIA CALX AVRI.

FAc amalgama cum una parte auri & viginti quatuor partibus Mercurii, & aurum tuum subtile & molle erit tanquam pasta, impone in Phiolam super furno arenæ collocandam, da ignem fortem ut Mercurius bulliat, hocq; continua per quinque dies & noctes, ut Mercurius semper ascendat, quem cum bacillo, cujus apex linteolo sit involutus, semper ad fundū præcipitare debes. Hoc sic continua & ignē magis ac magis fortifica, donec Merc. in pulverē instat

instar sanguinis Draconis rubrum sit conversus & aded siccus factus fuerit, ut quis nullum amplius Mercurium superesse putet, sine refrigescat, & tam bonam calcem pro opere rubro habebis, quàm ullo modo possibile est obtinere. Si patientiam habueris, & igni naturali suum cursum ad solvendum siveris prout natura seu spiritus ejus postulat, hac in arte non poteris errare.

AMALGAMA COMMUNE.

Impone quatuor partes Mercurii in tigillum super cineribus calidis, & unam partem auri limati in aliud tigillum super carbonibus ignitis, donec rubescat aurum; tunc aurum in alterum tigillum in quo Mercurius inest injice, cum fumum emittere incipiet, & bacillo move donec benè cum Mercurio sit amalgamatum, quo facto impone in scutellam ligneam aqua plenam, & amalgama tuum habebis.

CONTINUATIO SUPERIORVM.

HActenus te docui, quo pacto Mercurium Philosophorum rubrum & album, atque subtilem efficere queas. Item quomodo calcem tuam præparare & in recentem terram albam convertere (quæ Mercurii nostri sublimatio est) quomodo tempus Putrefactionis & alterationis abbreviare, quomodo fixare & solvere debeas, ut ex illis perfectum rubrum & album Elixir facere queas. Multiplicationem quoque monstravi, quæ fit per imbibitionem aquæ rubræ & albæ, & hanc veram viam esse indicavi; Quæ quamvis diuturna sit, non tamen multo sumptu constat. Hæc inquam magna & communis via est Philosophorum qui hanc artem profitentur, & in illa utilissimos profectus fecerunt.

Hæc omnia cum tibi patefecerim, reliquum est ut in opere tuo patientiam colas, aut illud planè missum facias. Præcipuum est insuper ut Deum timeas & in vera fide secundum ejus præcepta vivere studeas, & pauperi opem feras, si ex hac arte fructum expectare velis, quam in omnibus articulis veram esse sanctè tibi promitto.

Secundum supradictum modum tibi laborandum & procedendum erit cum rubro & albo Mercurio, simplici & composito, ad comparandum Lapidem pretiosum maris, sicuti fecisti antè cum vitriolo, & magnum Elixir inde enascetur.

Sicque per certa media Putrefactionis omnes res convertere poteris: Nam philosophi dicunt, quod Elixir ex omnibus rebus confici possit quæ super igne fixantur, quia Mercurius ruber & albus cum illis rebus misceatur quæ fixatæ sunt, & Mercurio opus habent.

Hoc medio certa corpora quæ nunquam metalla fuerunt in metallicam formam convertes, ut potè pulverem vitri & testam ovorum, quæ est terra intra duos monticulos quæ ad quisquilias seu finum ablegatur. Nam si testa ovi benè & perfectè calcinata fuerit, ignem melius feret quam aurum. Super terra etenim non reperitur terra quæ subtilior fixior & commodior sit pro pauperibus quam ista.

Transformatio corporum non metallicorum.

Hæc est Philosophorum intentio, metalla super terra in uno die perficere, quæ Natura in mille annis in terra perficit; quod multis mirum videtur. Sed Philosophi dicunt, qui suum Elixir super vitro fundunt, nos non sollicitos esse debere de terra qualis nempe illa debeat esse: Hac enim ratione vitrum malleabile & ductile reddi & in metallum converti potest, beneficio scilicet suæ transparentis & fixæ Tincturæ.

Intentio Philosophorum.

Hinc facile videre hanc scientiam possibilem esse, & super hac terra nullam terram reperiri, quæ volatile Mercurii melius possit retinere, & quæ melius cum eo incorporari queat, quam quæ prorsus nullum Mercurium in se habet, & absque omni humiditate est, quæ conditio in nullo corpore metallico reperitur quocunque modo fuerit calcinatum.

Possibilitas artis.

Sic ergo patet, nostrum aurum & argentum, nihil aliud esse quam terram albam & rubram, in qua Mercurius per minimas suas partes est fixatus, per tales inquam partes quas partim amplius nequimus: hoc modo acquirimus id quod natura perficit in terra.

Terra alba & rubra Ph. aurum & argentum.

Quare concludo quod terra fermentum esse possit in aliqua aqua, si in semetipsa est fixata, & talis aqua mea terram fermentare potest modò, sit pura in alba & rubra tinctura, absque omni auxilio fermenti ex auro & argento vulgari. Idcirco Philosophi dicunt, Lapidem tuum pauperibus æque esse communem atque divitibus, quod nō esset verum, si fermento auri vel argenti opus esset, quæ preciosa sunt, pauperibus æquisitū difficila. Dico etiā Lapidem ibi inveniri ubi homines minimè arbitrantur, & repertum tam facilem esse, ut si secretum divulgaretur quilibet illum habere posset.

Locus inveniendi L. Ph.

Diversi autem Philosophi diversa habent media, interim denudò tibi pro conclusione dico, quod terra nostra imbat & fixet omnem Mercurium nostrum, & quod Mercurius noster lavet & tingat nostram terram, adeo ut unum sit alterius fermentum: Nam albus Mercurius Lunæ perfectam præbet Tincturam Lunæ, ruber verò Solarem, quando enim simul fixantur, Solem & Lunam efficiunt, sine omni auxilio auri vel argenti communis.

Diversa media Philosophorum Mercurius albus & ruber Ph.

Interim Raymundi labores non sunt contemnendi, qui dicit se fixare Tincturam suam in auri & argenti natura, ubi ait. Nos

Raymundi operatio

*super me-
talla.*

extrahimus Tincturam nostram ex re vili & simplici, & fermentamus eam cum auro communi: Sed hoc opus clarum & preciosum est, quia Elixir suum fundit super aurum vulgare, quod in duobus annis alterat; & duo (ut docebo) elixiria extrahit, rubrum & album, & sulphur album mirabiliter operari facit absque auxilio argenti.

Ad hunc modum opus tuum instituere quidem potes, sed magni sumptus ad illud requiruntur non solum metallorum causa, verum etiam propter magnum Elixir vitæ, super quo in Quinta essentia noster Mercurius ruber venit circulandus.

*Circulatio
cum lacte
virginis.*

Modus verò istius circulationis fit cum lacte virginis cum æqua parte aquæ Mercurialis composito & perfectè fixato, sulphur album alterante, benè fixando & calcinando ad destruendum tgnem contra naturam, id est, aquam fortem, quæ putrificandi & alterandi causa addita fuit. Quo facto nutritio fit cum lacte vir-

*Lac Virgi-
nis simplex
& compo-
situm.*

ginis simplici non verò composito, ad perfectam fixationem, ad quam finem non parva Lactis virginis quantitas est necessaria. Consummata fixatione, materia tua rursus volatilis & spiritualis est facienda cum tuo lacte virginis solo, reducendo unam ejus partem per circulationem in oleum aut crassum liquorem oleo similem. Sic perfectum Elixir habebis ad convertendum Mercurium & omnia corpora in perfectum argentum

Alteram materiæ tuæ partem rubifica cum rubro tuo Mercurio, fixa & calcina, & reduc denuò in volatilitatem cum tuo fluvio menstrualis rubeo, postea fixa in oleum, tunc habebis verum aurum potabile. Elixir vitæ & metallorum.

Hac via tutissimè incedes si fermentationem eum speciebus instituere voles. Et magnum Elixir vitæ quoque poteris præparare. Scire etiam te voles, quod si Mercurium rubrum sumseris & ei Mercurium addideris, qui fixatus & super Tutia & vitriolo ad rubedinem circulatus sit, & ad oleitatem circulaveris, operam non perdes, Nam lamina argentea ignita in isto liquore extincta citrinum colorem exhibebit, quæ cum una auri parte liquefacta, aurum ad omnis generis vasa conficienda tibi subministrabit.

REGVLA GENERALIS.

Quicumque ex hac arte fructum capere vult, is Medicinam suam gummosam facere debet, quæ tam facilis sit liquefactu, ut super lamina ceræ instar fluat, nec tamen fumum ullum edat, tunc demùm enim in Projectione una pars alteram sequetur, & se in semetipsam in poros metallorum dilatabit, & illa metalla quibus injecta fuerit penetrabit, & tantam unionem excitabit ut nunquam à se invicem separari queant.

Si verò in Medicina aliquid restabit, quod rubrum sit & pulverisari

risari possit, indicium erit non satis gummosam esse, quæ poros separabit & metallum friabile efficiet. Necessum est igitur Medicinam adeo subtiliatam esse postquam per Solutionem coagulationem & fixationem fixa facta est, ut si oleum ex illa paratur illud incombustibile sit, ita ut Medicina tua potius species quàm Genus vocari possit, quæ tantum Tinctura est in colore fixo.

Quando Medicinam tuam ita præparare poteris, tunc omnia metalla malleabilia pulcherrimâ tincturâ dotabis, aliâs non.

Notatu dignum est, quod Raymundus dicit, corpora cum *R. Lullii* menstruo naturali soluta semper esse secundam & non primam *calx pri-* calcem. Solet autem calces suas metallicas solvere cum Mer- *ma & se-* curio composito, ad abbreviandam putrefactionem & alteratio- *cunda.* nem, & illas secundam calcem sulphur naturale & Terram foliatam vocat, quæ tunc solvit, & cum simplici menstruo in oleum reducit, quod est menstruum naturale de quo supra.

MODVS BASILISCVM AVT ALIOS LAPIDES *Preciosos preparandi.*

Raymundus in practica sua verbali jubet nostram aquam vitæ, seu vinum ardens, metallorum calci ad extantiam duorum digitorum transversorum superfundere, deinde vitrum in Balneum collocare, ibique tam diu relinquere, donec omnis aqua cum calce metallica sit cooperta, quod aquæ insulæ causâ accidit, quæ in calcem ingreditur & illam in altum assurgere facit. Quo viso defunde aquam & oleum in aliud vas, & benè custodi: Deinde aliam aquam recentem *calx* superfunde, & fac ut antea fecisti. Hoc tantisper fac donec omnis calx in oleum sit conversa, quod ut Lullius ait est incombustibile. Deinde impone in Balneum, & aquam prius abstrahie, & oleum in fundo remanebit, cui aquam abstractam iterum affunde, & in Balneo per quinque dies relinque, quibus finitis omne quod cum aqua ascendere poterit destilla & benè custodi. Residuæ terræ aliam recentem aquam superfunde, & procede ut antea, & tam diu continua donec omne oleum cum aqua simul ascendat, quæ duo aquam abundantem & fructuosam, Lac virginis, & aquam permanentem vocat: Et porro jubet illam aquam septies rectificare, donec instar cristalli clara fiat. Quoad feces quæ post quamlibet rectificationem remanserunt, illæ cum aqua recenti sunt elevandæ, donec omnes exaltatæ fuerint. Quo facto hæc aqua in phiolam quinq; partes unius ulnæ longâ erit imponenda, & postquâ rectè obturata fuerit in terræ ventrè erit imponenda, cum hac cautione

*R. Lullii
Basiliscus
Mercurium
occidit.*

ne lapides, qui in terra possunt esse mixti, illam offendant, ibique per integrum annum relinquenda. Durante hoc tempore ista aqua in visibilem lapidem coagulabitur, quem Raymundus suum Basiliscum vocat. Quemadmodum enim Basiliscus hominem solo intuitu occidit, sic quoque hic lapis Mercurium occidit, & in perfectum argentum absque igne congelat & figit. Si hunc lapidem in Balneo Mariæ solves, in frigore denuò congelabitur, & in calore solvetur.

*Perlarum
augmen-
tatio.*

Hoc opus ex omni metalli calce poteris præparare, si verò ex calce auri vel argenti præparaveris, & prædicto modo solutio ejus facta fuerit, fermentum omnis Elixiris quodcunque facere posses habebis, & in momento Mercurium in aurum vel argentum, pro conditione calcis, coagulabit & fixabit.

Simili modo perlarum augmentationem facere poteris, has duas aquas miscendo & in furnum collocando, ut in pulcherrimas perlas coagulatio fiat, quæ sunt preciosissimæ & maximæ dignitatis, quia sunt Elixir & lapis preciosus.

Hoc opus si rectè perpendis, pulcherrimum totius mundi opus esse affirmabis: Quemadmodum enim ex argento lapides preciosos seu margaritas confeci, sic quoque ex auro rubinos parare poteris, qui orientalibus erunt clariores & pulchriores, qui erunt verum Elixir vitæ & metallorum.

Supradictam aquam in spissum liquorem oleo similem redigere poteris, quando in circulatorio septies fuerit fixata, tunc enim fiet aurum & argentum potabile, item fermentum & Elixir.

Sed ut verum fatear, hæc ars longè aliter est intelligenda quàm ejus descriptio fert, quare stude diligenter, & nisi ex supradictis intelligas, certa conditione te docebo. Ego enim idem ille sum, qui omnia obscuravit, ne cuiquam communicem quàm illi quem tanquam memet ipsum amo. Hic enim est flos hujus artis. Hoc opus cum una auri uncia parari potest, æquè benè atque cum centum unciiis. Cum semel feceris, reiteratione non erit opus.

Totum opus autem benè intelliges ex iis quæ scripsi, modò unam solutionem cum altera possis applicare: Nam in hisce verbis totum mysterium tibi explicavi, intellige si potes & secretum apud te serva, ut in novissimo die de eo bonam rationem reddere queas.

Cæterum corpus spiritus volatilis, quod per ignem innaturalem fuit fixatum, per ignis volatilis operationem rursus fit volatile, & non in aquam nubium sed in aquam Philosophicam solvitur. Et quemadmodum ignis innaturalis fixi corporis spiritum solvit in aquam nubium, ita per contrariam operationem co-gelat

congelat corpus spiritus volatilis in terram cristallinam, & spiritus fixi corporis, postquam per ignem naturalē fuit solutus, congelat se per dictum ignem naturalem in terram gloriosam.

Corpus fixum est aurum quod per corrosivum ignem scilicet innaturalem in aquam fuit solutum. E contra, quando aurum cum aqua nostri Adrop fuerit solutum (quod Adrop est noster fluxus menstrualis) rursus devenit terra gloriosa & cristallina, virtute fluxus nostri naturalis, & quando Mercurius noster est sublimatus & fixatus auxilio ignis innaturalis, quem ex vitriolo secum in altum ducit, tunc cum igne naturali iterum solvitur, non in aquam nubium, sed in aquam Philosophorum, quæ tantum in ovo Philosophico est coquenda, donec finaliter in oleum rubrum reducatur, hoc est in terram rubram, quam facere debes cum nostro Mercurio composito & cum ana spiritus vitrioli: Hoc quidem est Elixir minerale, sed non est medicina pro corporibus humanis ut supra dictum fuit.

F I N I S.

DE OVO PHILOSOPHORUM.

IN nomine Domini præparetur seu fiat una res seu substantia quædā, quæ prius ex duobus sit composita & in minimis suis partibus ita mixta, ut nunquam à se invicem separari queant. Coniunctione in fixitatem facta rursus solvatur, idque toties fiat, donec in medicinam abeat, quæ fundi possit, & clara, subtilis, compacta, levis, & ponderosa sit, ut cum super ignem ponitur instar metalli lique scat, & priusquam Mercurius a volet, se cum illo & cum omnibus metallis per minimas partes coniungat, & illa adeo penetret ac si de illorum substantia esset, & quæ postquam una res facta sunt per nullam artem ab illis separari possit. Hæc res omnia metalla, omnesque alias res, quæ convenientiam cum ipsa habent, in suam naturam convertet. Et quia mixtio & dispositio in principio aliquanto fortior erit, transmutatio etiam erit tanto perfectior & major. Hæc enim à mixtione sicut effectus à sua causa oritur, quod tamen citra sublimationem difficulter fieri potest, hæc enim medium est quæ causat talem conjunctionem.

Necessarium autem est, ut quod sublimatum fuit tam diu coquatur donec fixitas sequatur, & in igne constans sit, quod non prima vice statim fiet, nam hoc fixatum denuò solvere & iterum coquere oportet, donec liquefactio ejus sufficiens sit ad metalla

penetrandum & tingendum, quod ut Philosophi ajunt in quarta solutione & coagulatione plerumque fit, & quod demum in septima vice veram perfectionem acquirit.

Quare accipe Mercurium naturalem sublimatum, applica vitrum seu vas figulinum, quod igni resistere queat: In quo tres aut quatuor uncias tam diu coque, donec per calorem fortem metallum fiat, & ad vasis latera suspendatur: Reitera hoc ut postquam prior se suspendit, alter etiam suspendatur. Hoc facto in igne paulo fortiori quam antea relinquatur. Tandem vas tuum in quo est medicina in aliud vas bene coopertum pone, & da ignem reductionis, donec omne quod ad latera vasis suspensum erat, in fundo instar plumbi rursus subsideat, quod est Philosophorum plumbum, stannum, & cuprum, quod quando est generatum nihil est aliud quam opus mulierum. Accipe illud & abjecta sua si qua adest impuritate, solve in reliqua parte Mercurii, quinque vel octo vel decem partes, contunde donec mollescat, & impone in vas conveniens, & coque ut antea donec oleum fiat, quod reducendum eo modo ut in principio fecisti. Jam proba & vide an metallum liquefactum, aut Mercurium penetret. Et solutionem atq; coagulationem toties repete, donec fusio ingressus & transmutatio perfecte sequantur. Sicque ovum Philosophorum possidebis & eorum secreta poteris tractare.

TRACTATUS JOHANNIS ISAACI HOLLANDI DE URINA quomodo per spiritum ejus omnes Tincturæ sint extrahendæ.

Sciendum est omnes Tincturas qualescunque fuerint in album vel rubrum desinere, & unam eandemque manufacturam esse. Accipe igitur ollam vitreatam cum veteri & clara urina, adaptato alembico & receptaculo destilla quantum potes, tunc feces nigræ remanebunt in fundo, quas calcina per tres horas ut paulatim candescant. Solve in aqua communi & postquam coxeris per duas horas, sine residere, deinde quod clarum est defunde, defusum denuò ad cuticulam usque coque, & in locum frigidum aut cellam colloca, & sal clarum cristallifari videbis. Exempto Sale aquam rursus coque & sine cristallifari ut antea. Sal cristallifatum exicca in sartagine figulina, deinde candefac leniter in olla figulina, sed ne lique scat cave. Tunc de quò dissolve in aqua communi destillata, & per quadrantem horæ super ignem pone, aufer ab igne, & sine feces residere, hoc fac quod clarum erit defunde ut antea.

Defunde

Defunde semper cum incaluit & rursus ad cuticulam usq; quæ fabas referat coque, & in aerem vel in cellam colloca ut antea, & Sal cristallisatum exime, reliquā verò aquam seu urinam, quæ Sal non est facta, rursus ad cuticulā coque, donec sal fiat. Hoc Sal exicca in Sartagine figulina & usq; dum usum ejus indicem serva.

Jam destilla omnem urinam abstractam, cui si oleum aut flava quædam pinguedo supernatat eam cum penna vel cochleari detrahe ad puritatem usque. Hanc urinam iterum abstrahe ex vase vitreato figulino, post alembicum & receptaculum adaptatum, idque toties repete donec in vase figulino nullæ ampliùs remaneant feces, quæ quavis destillationis vicetantquam inutiles sunt abijciendæ.

Deinde repetatur abstractio per B. M. & feces nigræ remanebunt, sed tu toties repete abstractionem donec aqua clara transeat, & semper feces abijce. Jam accipe Sal tuum exiccatum supradictum, & in aquam tuam clarificatam in ollam vitream impone, quam benè obturabis, & per triduum aut quadriduum super cineres calidos collocabis, donec sal sit solutum in aquam claram ab omni feculentia exemptam.

NB. Quando sal solvitur in Aquam Claram absque fecibus tunc perfectè est præparatum. Est enim completum & denuò purum factum ut antea, sed fecibus & grossis humoribus suis exutum, & ineffabiliter subtiliatum.

De ista urina accipe sex partes, aceti destillati partes quatuor, & tres partes aquæ vitæ, dimidiam libram salis, dimidiam libram Salis armoniaci, & dimidiam libram calcis vivæ communis, misce omnia, sine solvi in aquam claram fecibus destitutam: Et habebis materiam admirabilem quæ omnes calces corporum in primam materiam hoc est in Mercurium reducet. Cum hac aqua extrahitur benedicta quinta Essentia ex Antimonio, & ex omnibus rebus quæ albæ vel rubræ sunt. Hæc aqua sic præparata, postquam illâ decies vel duodecies usus fueris, & rursus abstraxeris, manet sola in sua virtute ac si nunquam ea usus fuisses, sed opus est rectificatione.

MODVS EXTRAHENDI OMNES TINCTURAS cum præcedente aqua.

Accipe Sulphūr seu anripigmentum vel ocrā aut simile quiddam ex quo Tincturam extrahere est animus, pulverisa impalpabiliter, & cum aceto destillato tere ut instar smegmatis fiat, impone in magnum receptaculum, & colloca super furnū cinerum vel arenæ, & claram istam urinam seu aquam prædictam affunde, ut receptaculū tuum ad dimidiā partem impleatur, tege eū subere&manib. move ut benè incorporetur. Quo facto cinerib.

vel arenæ restitue, primo lenem ignem dando, quo extremè incalescit, & nota quod runda seu operculum semper est extrahendum, ut aer subeat, aliàs vitrum dissiliret, & quòd semper cum manibus materia est commovenda ut materia misceatur, & acetum benè oper. & queat. Quando videbis acetum colore esse saturatum, tunc ita calidum & clarum defunde, & ne feces simul eant cave. Defusum benè obturatum serva, reliquo tantundem urinæ cum aliqua parte aceti destillati affunde, & obturatum manibus concute ut misceatur sicut antea. Cum colorem assumsit rursus defundè per inclinationem ut primò fecisti, & bene clausum custodi. Nota quòd super feces toties nova urina est affundenda cum paucò aceto, & idem quod antea fecisti faciendum, donec acetum non amplius coloretur. Hoc factò omnem tincturam extraxisti, tunc feces abjicere, aut cui volueris usui poteris applicare.

Jam pone tincturam tuam in vas recipiens quoddam, & evapora humiditatem donec pellicula appareat, tunc sine refrigerescere, & materiam super qua pellicula extat in ollam cum suo alembico benè lurato impone, & in cineribus vel arena omnem humiditatem abstrahere, & Tinctura alba vel rubra pro conditione materiae impositæ in fundo manebit, quæ erit Quinta essentia: Si albam materiam imposuisti V. ESS. tua erit alba instar nivis, si verò rubram materiam, erit rubra & instar auri scintillans. Ad hunc eundem modum extrahi potest Quinta essentia Mercurii sublimati ex rubro vel albo. Item ex limatura Martis, aut ex viridi æris, Cinabrio vel ære usto, & etiam ex Auri & Argenti calce, aut ex cupro, breviter, ex totius mundi rebus,

Nota. Ut urina fortior fiat, qualibet vice Salis armoniaci, & Salis communis ana drachmam unam addes, & tunc felicius Tincturam extrahes.

Nota. Ex istis Tincturis extractis, cementa fieri possunt, quibus poteris cementare, quod est ars quædam secreta.

Item Aqua quædam fortis rubra & scintillans tanquam Rubra. Cum qua aqua mirabiles res patrari possunt, quam non licet revelare.

LAVS DEO.

SCIEN.

SCIENTIA PLUMBI SACRI SAPIENTUM

Seu

*Cognitio rararum & singularium virtutum
potestatum & qualitatum Antimonij*

Per

JOHANNEM CHARTIER EQUITEM
Confiliarium & Medicum Regis Gallorum ordina-
rium. In Collegio Regio Professore &
Medicæ facultatis Doctorem Pa-
risiensem.

PRÆFATIO SEU ENCOMIUM

In honorem Authoris & Plumbi
sacri Philosophorum

CHARTIER, ce plomb sacré, ce remede sublime

A toute la science imposera les loix.

Comme tu le describes, & comme en fait estime

Le Premier Medecin du plus puissant des Rois.

L'ignorant par son Art ne fera plus de crime

Si du present celeste, il sçait faire le choix

Ce divin Mineral tous les mourans anime

Et repend dans les corps cent baulmes à la fois.

Il s'unit aux metaux, les succe & purifie

Il fait suer, vomier, il purge, il fortifie

Tirons le dela terre, & l'eslevons aux Cieux.

Puis qu'en luy les vertus des Metaux se rencontrent

Si les Metaux sont Dieux, comè leurs noms le mon-
strent

Doit-on pas avouèr, qu'il est le Dieu des Dieux.

BEYS.

Nn 5

CON-

CONSIGNATIO ARTICULORUM SEU ARGUMENTORUM

in hoc tractatu contentorum: Cur Antimonium sit magni æstimandum.

I.

Quia medicina ab Hippocrate vocatur Scientia Deorum.

II.

Quia Chemia est ista pars Medicinæ quæ vocatur Scientia Sacra Sapientum.

III.

Quia secundum Originem antiquitatem & Ethymologiam, Chemia est Scientia Ægypti.

IV.

Quia Veteres sub nominibus suorum Deorum abscondiderunt Metalla & Antimonium sub nomine Vulcani.

V.

Quia Antimonium metallis confert virtutes singulares.

VI.

Quia Antimonii Cognitionem etiam Mæbræi, Chaldæi, & Arabes habuerunt.

VII.

Quia etiam Galeno Antimonium benè cognitum fuit.

VIII.

Quia diversa collyria Antimoniata Galeno & aliis Medicis usitata fuerunt.

IX.

Quia homines sinistrè de Antimonio judicant, propter duas infirmitates quibus laborant in judicando de remediis.

X.

Quia Hippocrates Antimonium suum Tetragonum vocat.

XI.

Quia de virtutibus Antimonii Bassius Valentinus & alii auctores luculentum perhibent testimonium.

XII.

Quia Tetragonum non est errhinum illud sicut adversarii contendunt.

XIII.

Quia Antimonium justo temperamento constat.

XIV.

Quia est blandum purgativum.

XV.

Quia non potest esse Venenum.

XVI.

Quia Medici (tanquam naucleri experti,) officium est Temperamentum corporis mixti explorare &c.

Quia Doctores facultatis Medicæ Parisienses Antimonium approbaverunt.

Quia cum Nitro conjungitur & purgatur.

Quia est Tetragonum, & sublimior medicina, quæ aurum purgat, & gangrænas merallicas tollit, & singulare Elixir est ad prolongandam vitam.

SCIENTIA PLUMBI SACRI SAPIENTUM.

Harissime Philater, maximopere cognitionem mineralium, imprimis verò illam, quæ de plumbo sacro sapientum, de causis mixtionis ejus, de modo extrahendi ex eo Mercuriū Sulphur & Sal, agit, desideras, ut inde pro sanitate humana, ea quæ pretiosissima & ad opitulandum morbis humanis convenientissima judicaveris, eligere queas.

Hoc anxium desiderium tuū, à satisfactione ex tractatibus nostris Chemicis apud te orta, procedere potuit, ex quibus modum & viam, omne corpus mixtum in sua elementa usque resolvendi, quæ natura pro simplicissimis agnoscit, didicisti.

In hoc proposito Æneas tibi imitandus erit, qui excellentissimæ Sybillæ oraculum sequens, ab illa viam quam observare deberet didicit. Ejus enim consilio lumen ab Apolline obtinuit, cujus beneficio secretam viam, ad obscura illa loca ad quæ sua pietas & zelus ipsum ducebant, invenit. Tibi simili auxilio & animi fortitudine opus est, ut eundem finem assequaris, & aurei illius rami Junoni consecrati spolia difficilia acquiras, qui est dux aut potius incantamentum illorum locorum ubi reperitur, sicuti Poëta inquit.

Aureus & foliis & lento vimine ramus

Junoni infernæ dictus sacer, hunc tegit omnis

Lucus, & obscuris claudunt convallibus umbræ.

Virgil.

6. Æneid.

Hinc est quod curiositas tua, ut tibi satisfiat, hoc unice desiderat, ut Hippocrates Apollinis interpres sit tibi loco Sybillæ. Natura nec doctiorem nec meliorem operum suorum cōductorem novit quam ipsum, qui hujus Scientiæ regulas, per sapientissimum

tissimum suum regimen & naturale lumen regit, cum Medicinam Deorum cognitionem definit, quàm non nisi personis sacratis vult communicare, nec ferre potest, ut prophanetur, aut vilescat, aut per alios quàm per eos qui illam profitentur exerceatur. Hæc est cōclusio libri sui de lege. Quoniam istæ res sunt sacræ, hominibus sacris tantum sunt demonstrandæ, nec licitum est illas communicare aut profanare, nisi prius in hujus scientiæ regulis sint perfecti.

Hæc Medicinæ pars quæ Chemia vocatur à Sapientibus & veteribus Philosophis Medicis, publicè ars vel scientia sacra fuit vocata, & à Græcis *ἰσὴ τέχνη*. Sacram autem vocarunt primùm propter summā hujus cognitionis æstimationē, & hujus tractatus amplitudinē, deindè propter opus aut laborem ipsum Græcis τὸ *μυχάμπα* dictū, qui est *aurum facere*, & *opeluminis nature virtutem seminalem ad generationem aptam extrahere*, qui particularis modus *χευροποιία* dicitur. Tertiò quia est res difficilima & magnæ indaginis, quæ debet manere abscondita, & minimè communicari prophanis, cum ex corporibus mineralibus & metallicis animus tibi est extrahendi id quod ex cæteris mixtis extrahitur, videlicet Mercurium Sulphur & Sal. id est, singulares essentias, virtutes, proprietates, & partes homogeneas, ad inveniendum in interiori recessu ipsorum remedia convenientia & apta ad profligandos morbos corporis humani. Ecce quomodo hoc in negotio Sapia & Natura secundum Hippocratem confundantur, cum à natura ipsa, id quod in mixtione præstitit, vobis est discendum. ἡ δὲ φύσις κατεργεῖν καὶ κίχεται τῇ δέσφῃ εἰς τὸ εἰδῆσαι τὰ ἀπ' αὐτῆς τῆς φύσεως ποιεύμενα.

Ecce Sapientiam quam absconditam tenuit Democritus, qui illam Sôli Hippocrati pro cōpensatione visitationis ejus revelavit, & per hoc secretum illum obstrinxit, ut præfationi operū suorum solenne Juramentum insereret, quod coram Diis suis præstat se hoc mysterium aliis non revelaturum, nisi qui de sua propria essent familia, aut de stirpe ejus qui sibi illud communicavit, & qui idem juramentum præstitissent, aut qui legem vel methodum medicinæ non ignorarent.

Si iisdem verbis quæ sapiens Psellus ad Patriarcham Xiphilinum scribere solebat, uti licet, sic te alloquendum censeo. Quid? Anne tibi paucis verbis omnem *Democriti sapientiam revelandam putas*, adeò ut de illa nihil reticeam secreti? Anne tibi virtutes in intimo plumbi sacri recessu abstrusas aperiā? quas Hippocrates sub tetragoni nomine tam habuit secretas. Sed assiduitas laboris tui, ad quam studia tua te evexerunt, facit ut precibus tuis me vinci patiar, & te per idem Juramentum docere velim ἀνὸ μίθῃ καὶ ἐν συγγραφῇ. Ejus virtuti & meritis

Veterum

Articul. 1.
quia Medicina ab
Hippocrate vocatur
Scientia
Deorum.
cap. 3. lib.
πρὸς εὐχνη-
μοσύνης.
Editio
Charrier.
Articul. 2.
Quod chemia est
ista pars
Med. qua
vocatur
Scientia
sacra sapientum.
Hippocr.
c. 3. πρὸς εὐχνη-
μοσύνης.
Editio
Charrier.

MS. Bibliotheca Regia
cujus titulus.
Ars sacra in epistola
beati Pselli ad sanctum
Patriarcham Xiphilinum.

Veterum sapientum qui de subiecto de quo mihi sermo est *triarcham* scripserunt, merito cedo. Cum autem ferè omnia ipsorum opera ænigmatibus, fabulis, nominibus incognitis, & aliis delectationum inventis sint referta, & maximam præ se ferant difficultatem, profectò mens tua quamvis sagacissima vix cum inagno labore in illis quod quæris invenire posset, nisi intimus animi mei affectus in te viam facilem pro te sternendi ansam mihi præberet, ut perfectionem istius scientiæ attingere queas.

Hujus rei causâ nobilissimam, doctissimam, & ut vetustissimam, ita verissimam originem & radicem, hujus vocabuli Chemiæ tibi communicabo, quam illustris quidam hujus seculi vir me docuit. A quo interrogato, cur in programmatibus suis cursuum chymicorum habendorum gratiâ, ad valvas horti medici Regii pro more horti consueto affixis, Vocabulo Chemiæ & non chymiæ uteretur, quod tamen à primordio horti hætenus non fecisset, hoc responsum habui: Chemiam vel Alchemiam significare scientiam Ægypti, & hoc hætenus latuisse. Item dictionem istam Chemia, à Chemi antiquissima Coptitarum dictione, à Chamo Noæ filio, cui Ægyptus in hæreditatem cessit, deducta, originem trahere. Et in ista Coptitarum lingua, veteri vernacula Ægypti, post etiam Pharaonica dicta, dictionem Chemi significare Ægyptum, indeque chemiam vel Alchemiam, quæ scientiam Ægyptiorum explicat, nomen traxisse. Hinc est quod Philosophi pro vero referunt, ex Ægypto primam chemiæ cognitionem ortam esse, hinc etiam est, quod Geber & alij Philosophi libris suis titulum De Alchemia inscripserunt. Hæc scientia ad Græcos translata fuit, qui characteres suos etiam à Coptitis acceperunt, ut ex Coptitarum Alphabeto apparet, & Ægyptum *Χημὶ* & *Χημία* per *η* & non per iota seu ypsilon scripta dictione vocarunt. Ut cognoscamus igitur hanc scientiam ad Græcos translata, ex Hippocrate cui revelata fuit regulæ & indicia sunt desumenda, quin imò sapientia ista ex suis oraculis, quæ in illis cum medicina confusa jacet, per sequentes conclusiones est extrahenda. 1. Recordamini quod omnia corpora mixta ex quatuor elementis sunt composita. Deinde quod Terra pro parte sua plus ignis, & quidem in diverso gradu, nacta est quam cætera elementa. Tertio, quod lex & norma secundum quam mixta sunt formata & composita aliis plus concedit ignis, aliis verò minus. Quarto quod terra est basis corporum mixtorum, & quod cætera elementa, quæ propriis finibus se continere nequeunt, mutuo sumunt ab ipsa sustentaculum & fundamentum sui. 5. Quod ignis est agens naturæ. 6. Quod ignis, ut & quod vis aliud elementum, destruit corpora mixta in suo supremo dominatu. Quin imò cætera tria elementa ipsi in nutritionem

*Articul. 3.
De Origine antiquitate & ethymologia chemiæ & quod sit scientia Ægypti.*

Kircherus in prodromio Coptico sic Ægyptiaco.

Plutarch. in lib. de Isid. & Osiro.

Hippocr. de natura humana.

Hippocr. lib. vii. de ægri.

Arist. lib. Meteoror.

cedere

cedere coguntur & auxiliares manus ipsi præbent ad consumendum & destruendum omne mixtum, adeò ut quatuor isti architecti pro authoribus subsistentiæ & conservationis cujuslibet corporis mixti habeantur, quamvis ipsimet destruant corrumpant & funditus evertant eadem corpora quæ ad dignitatem extulerunt, resolvendo ea ut alia forment, quibus similiter nativitatem conferunt & causa ortus eorum existunt. Id quòd Naturam obstrinxit ut cuilibet suum tribueret temperamentum, seu tincturam ad subsistendum, & aliquandiu resistendum injuriæ & violentiæ istorum authorum, usque ad sui destructionem.

Dum hæc aguntur, ipsa, mixtionum istarum præses pro sapientia sua mirabiles & diversus effectus producit & produci curat, solis diversitatum generationibus intenta, & ad tribuendum cuilibet corpori mixto id quod Græci idiosyncrasiam vocarunt, id est perfectam virtutem ex mixtione singulari unius solius mixti & iusta distributione & graduatione elementorum resultantem.

Ecce quæ ratione plumbum sacrum à Natura accepit corpus mixtum, cum admirabili elementorum distributione adornatum, à quibus raritatem perfectam & proprietatem seu virtutem secretissimam mutuo sumit, quæ ipsum in numerum affectatæ divinitatis collocaverunt.

*Arist. 4.
quod Veteres
sub nominibus
suorum Deorum
abscondiderunt
Metalla &
Antimonium
sub nomine
Vulcani.*

Veteres chære Philiastræ qui (ut animi sensa melius extricem) corpora mixta mineralia & metallica sub fabulis & traditionibus cabalisticis absconderunt, ut veritatē nebulis involverent, & prophanos à lumine arcerent, sub nominibus divinitatum septem potentias principales agnoverunt, quibus potestates & virtutes supremas attribuerunt, & nomina authoritatis plena Saturni, Jovis, Martis, Solis, Veneris, Mercurii, Lunæ imposuerunt. Unde Astrologi characteres ipsorum in cœlo, actiones ipsorum ex cursu, & in regionibus nostris inferioribus influentias aut potestates observarunt, & ratione motus ipsorum *πλανήταις* planetas vocarunt, & in libris suis sub hisce characteribus notaverunt ♄, ♀, ♂, ☉, ♀, ♀, ☾. Medici Philosophi Chemicæ Hippocratem imitantes, sensum & rationem ejus sequentes, influentias istas non parvi fecerunt, tunc maximè illarum rationem habuerunt, cum agnoscerent, istas potestates, instar singularis implantationis firmamenti, terræ visceribus esse demandatas, ubi illud visibile invenitur quod oculis nostris invisibile esse videtur. Et sic deprehendunt quod affectatæ illæ Divinitates substantias terrestres mutuo sumserunt & palpabiles factæ sunt, dum effectus suarum potestatum in lucem edunt, ut doctis atque sapientibus innotescant,

qui in

qui in scriptis suis sub iisdem characteribus & figuris eos referunt.

Incipis ne igitur nunc intelligere mysteria sacra istorum Deorum terrestrium? nunquid vides Saturnum plumbo vestitum, Jovem stanno, Martem ferro, Solem colore luminis sui aurei, Venerem cupro, Mercurium alatum argento vivo, & Lunam argento splendido, & virtutes ipsorum in mixtionibus suis inclusas, quarum vi se à se invicem separant & uniunt. Plumbum sacrum potest secretas potestates istorum corporum mixtorum quæ vulgò metalla vocantur revelare. Saturnus iste olim sub fabula Vulcani latens, secundum Homerum in conclave istarum divinitatum penetrat, secreta illarum aufert, & admirationem sui effectus ipsis relinquit, *cum se in terram precipitat*, & suum corpus induit tantis & tam excellentibus virtutibus mixtum, ut Deos istos Homeri attonitos reddat, particulares suas virtutes, quas Dii incognitas & semper celandas maluissent, hominibus manifestando.

Hæc est illa Scientia Ægypti, quæ a Cham originem trahit, quæ vox à radice Arabica Chammon ignem significante descendit. Est autem hic ignis, ignis quietis, & ignis benignus & qui metalla æquè atque homines conservat. Ecce hic est lapis ille ignis qui volvitur & corpora metallica penetrat, iisdem de causis radix metallica & Plumbum sacrum vocatus, ratione nati-
Philos. lud.
Lap. ignis
Bas. Val.
das false
fewer.
in curru
triumpha-
li de Anti-
monio
Poppius.
Basil. Va-
lentinus.
Articul. 5.
Antimo-
nium me-
tallis con-
ferit virum-
res singu-
lares.
2. Duri-
ties.
3. robur.
4. Puritat
suum

vitatis suæ filius naturalis Saturni existimatus. Et quia de Kirpe Deorum esset, & à Venere perditè amaretur, hanc affectionem cum hoc characterē & depinxerunt. Amor ejus erga metalla à radice Arabica Chem derivatur. Mixtio verò elementorum cognomen sacri apud Sapientes ipsi causavit, quia ipsum apoteleima τῆς φύσεως, id est Perfectissimum & absolutissimum naturæ mixtum indicaverunt.

Hoc scilicet est quod communiter Antimonium vocamus, quæ dictio nova est & ex Gallico Idiomate oriunda, ab ἀντιμόνιον forte deducta.

Est enim Antimonium quasi Lux illustris & flos Jovis aut excellentissimum minerale sui generis. Experientia hanc rationem confirmat. Omnibus enim notum est, nec stannum nec plumbum satis firma esse metalla ad operationes bonas hominum præstandas, nec ardori ignis violento resistere posse, nisi Antimonium cum illis esset conjunctum. 2. Vasa antimoniatæ quæ hodiè sunt in usu splendorem, & duritiem, quam ex Antimonio participant abundè testantur. 3. Typographorum characteres tot libros in lucem edere non possent, si absq; Antimonio essent, quod ipsis robur ad continuos labores sustinendos præbet. 4. Campanæ & tianabula per sonum

suum, puritatem quandam ab Antimonii regulo ipsis communicatam manifestant. 5. Globi bellici instar ignis præcipites ruunt, & ex alto decedentes, Antimonij viribus præditi, quicquid obvium habent instar fulminis destruunt. 6. Selopeta majora, quæ fulmina vomunt, quorum auxilio Reges extremum jus suum persequuntur, & excandescunt suam minantur, tutioris & longioris usus sunt contra incendii vim, propter sui cum Antimonio factam commixtionem. 7. Organa musica quoque nec harmoniam nec soni suavitatem habent, nec ad sonos differentes emittendos habiles satis forent, nisi fusor asperitatem Jovis cum mixtura Antimonii temperasset.

Hinc est quod Veteres ipsi Cyclopes gubernandos ut laboribus assuefcerent demandarint, & Deorum officinarum Rectorem constituerint. Sat cognitum habes duplicis generis sulphur inter metalla versari; quorum alterum combustibile seu inflammabile, quod facili negotio flammam concipit, alterum verò incombustibile, quod igni resistit & ab eo non comburitur, imò quod metallum suum contra omnem ignis fusorii gradum elevationis præservat. Antimonium omnes metallicas officinas gubernat, & per sulphur suum incombustibile omnibus metallis se associat, & partem sulphuris impuri & combustibilis ipsorum depurat, cujus vitio, fusibilis metallorum imperfectorum substantia quæ igni resistere debebat, calcinatur, exsiccatur & quemadmodum in Saturno Jove & Venere videre est vitrificatur, aut indurefcit & in squamas abit uti in Marte, aut exhalat & avolat; uti in Mercurio apparet, quæ substantia tamen in Metallis perfectis tanto magis exaltatur & purificatur, quanto plus, ut in Sole & Luna verum est, ab ignis violentia tentatur. Hinc est quod Antimonium, omnium metallorum rector, Soli in balneo suo reddit suam claritatem, & splendorem, colorem & valorem suum exaltat. Unde *φωσφόρος* quoque dictum, quia lumen præferre & splendorem Soli reddere potest, *χρυσόπαις* etiam dictum, quia quod ex corpore suo aurum potabile seu sanguis auri extrahi posset, constans opinio fuit. Insuper Lunæ colorem extollit, & quid quæso in Martis consortio non præstat? Omnibus innotuit, ferrum aut chalybem absque illo secunda vice liquefieri non posse, verum quidem est quod in igne mollescit ad excipiendo quo ductile fiat malleorum ictus, sed ut altera ut dixi vice fluxile fiat, non est in sua potestate, nisi hoc Antimonii beneficio fiat, quod sulphur incombustibile ipsi præstat, & unà secum in liquefactionem rapit: Unde etiam à Græcis *ἄγος πύργος*, stella Martis fuit vocatum, ut ex cursuum chymicorum operationibus, quas Regulum Martis stellatum vocant, tibi constat. 4. Quod ad Mercurium vulgi attinet, tantam cum eo contraxit amicitiam,

5. *Via.*

6. *usus cō-*
flans.

7. *corre-*
ctio metal-
lica.

Duplex
Sulphur:
Combusti-
bile seu vo-
latile, &
incombustibile seu
fixum.

1. *Valor*
Solis.

2. *Tinctu-*
ra.

3. *Fusio.*

4. *Pene-*
tratio.

tiam, ut idem cum illo esse videatur, unus videlicet idemque Mercurius.

In libro de scientia sacra *Ἐρμης ἑτερος* Alter Mercurius vocatur, propter arctissimam quam inter se contraxerunt amicitiam, adeo ut Antimonium ipsi suum corpus, suum domicilium & suas virtutes subministret, unde etiam Mercurius splendens *Ἐρμης εἰσβαῖν* est appellatum. 5. Venus eadem de causa Aphrodita *φῶσφορ*, id est, facem ferens dicta fuit, quæ per arctissimum cognationis, quod ipsi cum Vulcano intercedit, vinculum, duos diversis sagittis armatos Cupidines produxit, quarum aliæ ex auro, aliæ ex chalybe constant, in testimonium affectionis tam erga aurum quam erga ferrum. 6. Antimonium non ideo quod Saturni filius naturalis sit minoris æstimari debet, quia paterna affectio in eo sat cognoscitur, quod ipsi suam potentiam non solum verum etiam notas epitheta & figuras suas reliquit, imò titulo & nomine cæterorum Deorum honoravit, ideoque Antimonium hisce nominibus & characteribus condecoratum invenies: *χρὸν* *μολυβδόχαλκ* *θεῖον ἀβικτον κ̄ πυρίφλεκτον κ̄ χρὸν* *αὐτοῖρρυτ* *κ̄ ὕδωρ μολύβδου κ̄ ἡ λευκὴ αἰθαλὴ ἡ λεγεται χρὸν* *φαίνων*.

*M.S. in Rē-
gra biblio-
thec.
5.
Amor mē-
tallicus.*

*6. Fixum
Saturni.*

Tandem etiam arma sua pro lubitu suo exercenda ipsi quoque committit, quæ causa est cur pro Jove ipso sæpè sumatur, & Græcis *κασσίτηρ* dicatur.

In diversis istis nominibus & affinitatibus, charissime Philiaater, observare potes affectionē Antimonii erga metalla, beneficia quæ ipsis cōmunicat, diversas suas fabricationes & cōpositiones, quæ suis raris virtutibus debentur, hac de causa Magnesia seu magnes metallorum vocatur. Quemadmodū enim magnes ductor est, directus versus suā stellam, quam respicit & indefinenter prosequitur, sic quoque Antimonium suam habet magneticam virtutem, cujus impulsu metalla conducere desiderat, ut ipsis majorem largiatur perfectionem. Timendum mihi foret ne tibi molestus essem, si omnium epithetorum catalogum, ab iis qui illud cognoscere & celare cupiunt proditum, recensere vellem, quia venustate sua magnetica, quā sui curiosos allicit, hoc efficit, ut quam primum ipsum cognoverunt, desiderio illum possidendi & alios a cognitione ejus excludendi flagrent. Hæc causa est cur varia nomina ipsi imposuerint, in illum suam scilicet, ut oculis eorum quos indignos judicabant illud subtraherent. Id quod in hoc exemplo patet, dum antimonium sub nominibus animalium aut lapidum pretiosorum abscondunt, cum dicunt:

Accipe leonem nigrum oculis scintillantibus igneis præditum, id est Antimonium. Ecce clavem mineralem quam tibi in manus tradō, non solum ad metallica corpora recludendum,

sed etiam ad oculos tuos aperiendum, ut tam internas quàm externas Antimonij qualitates & tincturas cernere queas.

Artic. VI. Hebræi qui pulcherrimorum secretorum possessores fuerunt, *Cognitio* lapidem quendam pretiosum nobis smaragdum dictum in *Antimonij* vernacula sua Nophec vocant, qui ex Antimonio extrahitur. *quam He-* Doctissimus Rabbi Sadias hujus dictionis Nophech interpres, *brai Chal-* vult idem esse quod Arabes per suam dictionem Atmadon in- *das & A-* tellexerunt, & concludit, quod Nophech & Atmadon signifi- *rabes ha-* cent Antimonium, ex quo tincturæ & colores diversi extra- *buerunt.* hi possint ad præparandum lapides pretiosos, & ex cristallo fucatos rubinos & smaragdos & alios plures, pro diversa præparatione illorum.

Non te latet in Antimonio liquefacto apparere omnes cæterorum metallorum colores, & quod ex visceribus suis diversæ tincturæ extrahantur, non solum ad inducendum lapidibus pretiosis colorem, sed etiam ad cosmeticum pro oculis conficiendum, qui sunt organa ad diversitatem colorum discernendum, undè factum est ut Chaldæj, Rabbinj, & Arabes, respicientes ad magnas virtutes Antimoniales, unico verbo in sua lingua Alcol dicto, colorem, collyrium & Antimonium significarint, ad significandum, quod Antimonium aptum esset ad colorandum, id est, quod ex partibus suis interioribus plures extrahi possint colores, tam ad fucum oculis præstandum, quàm ad oculorum fluxiones, cohibendum quæ ipsos infestare potuissent, & ad humores acres, inflammationis & continui solutionis causas, repellendum. Occasione hujus dictionis observatu dignum venit, usum Antimonij particulariter illius temporis mulieribus Dominis cognitum fuisse, illasque eo pro cosmetico faciei & oculorum esse usas. Propheta exprobrans mulieribus illis faciei fucatam picturam istam, quâ Assyrijs Chaldæis & Ægyptijs placere studebant, hanc veritatem hisce verbis explicat, inquit: Vos illicò lotæ, cum Antimonio oculis vestris gratiam conciliastis, & ornamenta vestra assumsistis ut ipsis placeretis.

Textus Hebraicus utitur vocabulo Cahalt, quod significat, vos apparastis vos & cum antimonio oculos vestros lavastis. Paraphrasis Chaldaica ita explicat: Vos Chaldæos Assyrios & Ægyptios vocastis, & per Legatos illos accersivistis, ut unâ cum illis Deum offenderetis. Et ut tanto magis ipsis placeretis, impudicarum mulierum more vos lavastis, adornastis, & Antimonio faciem pinxistis. Hæc ratio est cur Chaldæi Antimonium Cohal, Arabes verò Cohl vocarunt, quia faciem reddit venustam. Græci *αἰψί* dixerunt à tinctura, quia mulieres cum illius nigredine cilia & supercilia pingebant.

Idem adhuc usu venit in Hispania, ut cum antimonio sibi cilia & su-

& supercilia tingant fœminæ, quod Piedra de alcohol id est lapidem alcohol vocant, quod vocabulum ab Arabibus in illa loca transportatum fuit, tractum de radice cahala, undè cahala alhaina descendit, quod significat, ille collyrium ex antimonio oculis suis applicuit. Hoc pingendi artificium in sacris literis Jesabel satis benè intellexit, quæ oculos quoque cum antimonio pinxit, de qua textus Hebraicus sit inquit: Vattasem bappouch encha id est, illa oculos suos Antimonio composuit, quæ verba Paraphrasis Chaldaica ita explicat: illa colorem oculis suis dedit cum antimonio recha halath bitfirach encha, undè in vernacula sua Pouch nominarunt, id est pulverem nigrum pro facie & oculis pingendis.

Galenus etiam fatetur, Antimonium apud Græcas mulieres in usu fuisse pro simili intentione, & commodum judicat non tantum ad palpebrarum pulchritudinem, sed etiam ad corroborandum oculos & ad supprimendum defluxiones quæ illos infestare aut temperamentum illorum relaxare possent, hisce verbis.

Tu oculis robur addes, si collyrio sicco uteris, & si cum penicillo palpebras tinges absque tamen contactu interioris membranæ tuorum oculorum: eo modo quem mulieres antimoniatæ quotidie exercere solent. Unde excellentissimum remedium pro oculis se invenisse gloriatur, ab ipso ἐπεὶ ζυγὸν meum collyrium siccum vocatum, quod species est remediorum à Græcis ophthalmica dictorum, quæ fluxum lachrymarum impediunt, & omnes serositates acres oculis nocentes repellunt, & defluxiones sistunt, adeò ut qui illo utitur, inflammationem oculorum nunquam sit experturus.

Cujus descriptio hæc est. *℞.* Cupri usti pip: albi. fol. malabatr. ana ʒ vij. Antimonii ʒxij. misce lapid. usti lib. i. & omnibus benè lotis accipe remed. cum ʒiij. opobalsami Syriaci. id est ʒxii. Galieno non sufficit, alia remedia metallica cum Antimonio miscuisse, quin etiam causam addat cur in collyria ingrediatur, dicens: Antimonium supra suam facultatem desiccativam, insuper ad stringendi virtute præditum est, quæ causa est suæ mixtionis in collyriis oculis benè inservientibus tam humidis quàm siccis, quæ collyria sicca vocaverunt.

Sic itaque charissime Philiatèr non solum vides Antimonium Galeno cognitum fuisse, sed etiam de ratione quare remedium vocet & approbet judicare potes. Omne enim remedium quod propria sua substantia partes ægras corroborat, & causas morbi parti alicui contrarias depellit, meritò excellentissimum nominatur. Antimonium autem oculum corroborat, & causas ipsum offendentes impedit & profligat. Ergò præstantissimū est remedium & ex illorum numero

*Artic. VII.
Galenus
notat Antimonium
cap. 12. lib.
6. de compositione
ser & san.*

*Gal. c. 6 lib. 4
de compositione
medicam.
simplic.
Editionis
Charitæ
Gal. c. 3.
lib. 9. de
medicam.
simplicib.
Editionis
Charitæ.*

quæ Græci τὰ κολλύρια παρὰ τὸ κολύειν τὸν ὀφθαλμὸν appellant, quia fluxionem sistunt. Quia igitur fluxionem non nisi humorem desiccando, qui super partem affectam ruit, sistere possumus, necessarium est, ut Collyrium virtute sua desiccativa cum astrictione mixta polleat, ut Galeno satisfaciamus, qui Antimonium non simpliciter remedium, sed *προφυλακτικὸν* conservationem oculorum vocat, quæ omnibus populis sub Romana ditione constitutis usui fuit, quique hoc remedium experientia moti pro infalibili habuerunt, non solum ad fluxionem avertendam, sed etiam ad oculos clarificandum, nubes illorum dissipandum, & ad fluxiones repereutiendum & resolvendum, omni Venæ sectione neglecta, secundum Galeni observationem in titulo alterius cuiusdam Collyrii, *Θεοδότῃον φλακιάον Αποκράτιον* dicti positam, quod principaliter ægritudinibus oculorum à Græcis *ἐπιφορὰ καὶ περιωδύνει* dictis convenit, à quibus ope Antimonii sine Venæ Sectionis usu ægros liberat, hoc sequenti modo.

Articul. 8. ℞. Suc. Acatix 3 xxiiij. Cadmiæ 3 viij. cupri usti & loti 3 viij. *Diversa* Antimonij 3 xvi. Aloes 3 iiij. Mirrhæ 3 iiij. Suc. Lycii Indic. 3 ij. *collyria* Castorij 3 i. Opij 3 ij, Gummi 3 xxiiij. Edulcoratio fit cum Aqua pluviali. Usus verò cum ovo, ad consistentiam spissam. *Antimonia* Hoc collyrium palpebris tumorem causat, postquam dolorem *Galeni & cæ-* ademit. Hic observandum est Antimonium non tantum ad *teris Me-* collyria sicca verum etiam ad humida adhiberi, & quod magni *dicis usita-* facit remedia à se & sui temporis sociis inventa, quibus hoc minerale immiscetur, quia illa in scriptis suis in lucem edere voluit, quæ tibi innotescere cupio, ut nullus dubites Galeaum Antimonij præparationem non ignorasse.

Capiton collyrium siccum construxit, quo tum pro defensivo tum pro cosmetico utebatur.

℞. Cadmiæ 3 viij. Cupri usti 3 viij. Antimonij 3 viij. quibus utere postquam tritursti & lavisti, & palpebras cum penicillo manè & serò, antimonia. Medicina hinc magnam laudem meretur, quod non contenta est magnis morbis medelam præstare, sed quod partes longo usu attritas cupit restaurare, pro quarum conservatione Cosmetico utitur, quod nobis ostendit, quâ ratione alicui parti læsæ sit restituendus suus color pulchritudo & decus, idque per remedia singularia, quibus in illum finem utitur ut partium defectus reparet, uti Capiton nobis monstrat per suum remedium quod simul oculos conservat & illustrat. Antimonium Galeni tempore maximo in usu fuisse loquendi phrasia *ὑποσιμύζων* probat, quod significat subantimoniales palpebras, à *σίμμι* id est Antimonium, metallum secundum Dioscoridem ad liquefactionem metallorum aptum, quo mulieres utebantur ad denigrandum oculos, ut fusci coloris essent. Hinc est *σιμύζομαι*

ζομαί, quod significat se ornare & oculos cum Antimonio illustrare. Idem Capiton, ut Galenus recenset, nobis insuper aliud remedium præscribit.

R. Cadmiæ ustæ, ut dictum est 3 viij. Cupri usti 3 viij. Antimonij 3 iiij. Armeni 3 ij. Tritura, reponc, & edulcora pro usu.

Galenus aliam addit præparationem ab illa quæ Capitonis est differentē, nam Capiton simpliciter calcinat Antimonium & cætera remedia metallica, & illa edulcorat cum aqua pluviali. Galenus verò illa calcinat postquam trita & in axungia viperarum tineta fuerunt, deindè lavat & in vino extinguit seu edulcorat. Sozander alius tempore Galeni medicus aliter hæc remedia præparabat, & post eorum calcinationem & edulcationem, in vino factam, utebatur, ut describit.

R. Cadmiæ Antimonij, calcitis crudæ, Myfi ana 3 viij. contunde & in melle involve ut dictum est & calcina, deinde postquam in vino extinxisti, tritura, desicca & utere.

Præparatio Sozandri in eo differt à cæteris, quod metalla melli involuta calcinantur, deindè in vino extinguuntur: Nardum & crocum quoque addit & Piper, & omnibus in pulverem reductis, illis juxta doses sequentes utitur.

R. Calcitis crud. Antimonij, Myfi Spur. ana 3 viij. Nardi Indic. 3 ij. Croci exsiccati 3 ij. Piperis 3 j. Metalla cum melle præparantur & calcinantur ut antea factum; deinde edulcorantur in vino, tum crocus additur & piper contusum, pro usu.

Aliud remedium à Galeno inventum ad ornandum & illustrandum palpebras, ad corroborandum, & Ophthalmias inveteratas arcendum.

R. Antimonij calcinati & in vino edulcorati 3 xij. plumbi calcinati & edulcorati 3 viij. fuliginis thuris, spicæ nardi, mirrhæ exiccatae, croci squammarum æris ana 3 j. his omnibus remediis utere postquam trituras, & applica pro more usus.

Aliud collyrium siccum καλλιβλέφαρον vocatum quod est magis odoriferum quàm præcedentia, propter opobalsamum ibi mixtum.

R. R. Antimonij 3 xvj. plumbi 3 viij. squammar. Cupri 3 j. croci 3 j. flor. iofar. 3 j. mirrhæ 3 j. nardi Indic, thuris m. sculi, piperis longi ana 3 j. officulor. palmarum numero x. omnia in vase terreo projice & calcina, deinde omnia in pilam glomerata contunde, & duo cochlearia opobalsami asperge & desicca.

Hæc præparatio consideratione digna est, quia Antimonio & cæteris metallis non edulcoratis sed tantum opobalsamo aspersis utitur, & in balsamica ista lachryma ad suavem odorem conciliandum extinguit.

Ecce collyria sicca, quæ Galenus pro visû claritate & illustratione prædicat excellentissima, quæ ab Hebræis, Chaldæis & Arabibus ratione Antimonii quod in illis est principale agens, Collyria Antimoniata vocantur.

Nunc reliquum est, ut tibi aperiâ Antimonii usum in collyriis humidis, contra ægritudines à Græcis *συκῶδεις ἐπαναστάσεις, Καρκὸς ἰξοκῆ, ἐγκανθήδες* vocatas, & contra Ophthalmias incipientes, Philippo Cæsariensi, & Fusco Olympionico contra magnos & violentos dolores & chymoses oculorum consuetis, à quibus ægritudinibus & doloribus oculi promptissimè liberantur, videlicet per sequentes compositiones quæ Antimonium recipiunt,

℞. Cadmiæ calcinatæ & lotæ ʒ viij. Acaciæ ʒ viij. Antimonij calcinati & loti ʒ viij. Aloes Indicæ ʒ iv. Croci ʒ iv. myrrhæ ʒ iv. Opii ʒ iv. omnibus in aquam redactis cedant in usum cum ovo in consistentia crassiore.

Galenus inquit se hoc remedium valdè approbare, & se ʒ iij. thuris & pompholicis addere. Qui aliam insuper facit compositionem, quam propter suam in uno die inflammationem oculorum tollendi efficaciam *φαρμακὸν αὐθημερόν* & propter Antimonii suavitatem *συλλακίον* appellat, ut qua in partibus affectis demulcendis potentia præditum est testetur.

℞. Antimonij ʒ xj. Acaciæ ʒ xj. Cadmiæ ʒ vj. Cupri usti & loti ʒ xiv. Cerussæ ʒ viij. myrrhæ ʒ iij. Nardi Indici ʒ iij. Croci ʒ ij. lycii Indici ʒ iij. Castorii ʒ ij. aloes ʒ ij. calcitis ustæ ʒ ij. Omnibus in succo rosarū cōprehensis, utere cum ovo ad consistentiâ crassam,

Alia insuper remedia extant quibus usus est Neapolita, qui ratione Antimonii quod oculis restituit claritatem suum remedium vocat *φάνιον*.

℞. Cadmiæ lotæ ʒ viij. acaciæ ʒ viij. cupri usti & loti ʒ vj. Antimonij loti ʒ xx. Cerussæ ʒ j. myrrhæ ʒ ij. aloes ʒ ij. Nardi Celtici ʒ iß. Opii ʒ iß. croci ʒ j. castorii ʒ ß. Gummi ʒ xx. Aquæ pluvialis q. s. utere & oculos frica.

Hoc remedium ut cætera visum corroborat & nubes oculorum dissipat. Sicuti etiam sequens remedium idem præstat, quod oculis lumen adfert, unde etiam *φάνιον Σιραπιακόν* dictum fuit.

℞. Acaciæ ʒ xj. Antimonij ʒ xj. Cadmiæ ʒ xvj. Cupri usti & loti ʒ xij. Aloes ʒ iij. Myrrhæ ʒ iij. Cerussæ ʒ xij. Opii ʒ ij. Croci ʒ ij. Nardi Indici ʒ j. Gummi ʒ xxv. Omnibus cum aqua pluviali præparatis, impone in oculos q. s.

Ex his videre licet non tantummodò faciem præferre metallis, sed quod etiam suum splendorem oculis hominum impertit & distribuit, idque per potestatem quam habet serositates violentas oculis nocentes sedandi, & dolores vehementes, qui in partibus sensibilibus & teneris alterationem excitant, moderandi.

Adeò ut cum Antimonium tantum oculis solatium adferat, & cum tanta suavitate partes teneras & tam subtiles afficiat, facile credendum sit, nō minus solatium Ventriculo præstiturum Si intra corpus sumitur, tantum abest ut incommodum inducat, ut potius quemdmodum oculorum ulcera & continui solutiones auferat, easdem partium internarum ægritudines curare & ventriculum corroborare & vellicationes à bile in hac regione & partibus vicinis ortas impedire præsumatur. Utilitas hujus mineralis in causa fuit, cur ad vitandum ægritudines oculorum tam in principio quam medio illarum, excellentissimum fuerit judicatum, id quod Galenus per medicamentum *φιλὰδελφικόν* nominatum demonstrat, ubi Antimonium oculis mederi probat.

℞. Antimonij calcinati & loti ℥ iij. plumbi usti & loti ʒ x. Cadmiæ ℥ iij. Acaciæ ʒ ij. Cupri usti & loti ℥ iij. Aloes ʒ iij. Cerussæ ʒ iij. Lycii Indici ʒ ij. Myrrhæ ʒ ij. Nardi Indic. ʒ ij. Croci ʒ ij. Castor. ʒ ij. Opii. ʒ j. Gummi ʒ viij. Ex his præpara aquam ut scis, & ad incorporandum remedium accipe albumen ovi.

De Antimonij suavitate facile judicabis, quando cum aliis mineralibus est mixtum, quia tunc, cum in minori quantitate adest, remedium in mordicantium numero ponitur. Ut in exemplo sequenti collyrii τὸ μαλαβατρικόν ἡμέτερον dicti quod de Natura remediorum mordicantium est apparet.

℞ Cadmiæ ʒ xvj. Acaciæ ʒ xi. cupri usti & loti ʒ xiiij. Opii. ʒ ij. Lycii Indici ʒ ij. Nardi Indici ʒ ij. Myrrhæ ʒ iij. Malabatri ʒ ij. Castor. ʒ ij. Aloes ʒ ij. Cerussæ ʒ viij. Antimonij loti ʒ viij. Gummi ʒ xi, omnia imponantur in aquam pluvialem, & usus esto cum ovo.

Hic observandum id quod Galenus scribit: Hoc collyrium pro indispositione oculorum commodum esse in principio, in fine vero, quando media pars primi Collyrii, in principio descripti πανχρηστὸν dicti, miscetur, quia si absque ista mixtura esset collyrium Malabatrini mordicans haberetur. Ratio hujus rei hæc est, quia Antimonium quod suavitatem secum fert, in minore dosi in illo extat, id quod in causa est, ut cætera metalla in duplo mixta, acrimoniam oculis communicent, & propter vitriolum quibus scatent offendant. Hinc est quod vult ut partes æquales sui panchrestii misceantur, quia in illo dupla dosi est immixta, ad demulcendum & diminuendum acrimoniam, quæ oculis inferri posset. Id quod est Antimonio virtutem efficaciorē & convenientiorem ad oculorum defensionem tribuere, & quod ad hunc effectum singulariter cum sua mixtione contribuat affirmare. Sed videamus quas doses Gennadius contra easdem infirmitates in usu habuerit.

℞. Cerussæ ʒ viij. Antimonij ʒ xij. Myrrhæ ʒ xij. Squammas Cupri ʒ xij. Opii Gummi ʒ xxiv. præpara omnia in aqua pluviali.

In hoc collyrio Antimonium & Cuprum æqualiter mixta sunt, & per æqualem istam dosin collyrium magis temperatum constituunt, quàm præcedens, ad violentos dolores tanto facilius minendum, quos fluxiones oculis aut ipsorum partibus incumbentes causerunt. Quale Galenus *Αερίανον ημῶν* dictum, construxit.

℞. Cerussæ 3 xxiv. Cadmiæ ustæ & lotæ 3 x. Antimonij usti & loti 3 x. Thuris 3 x. Squammar cupri 3 v. Opii. 3 iij. Myrrhæ 3 iij. Gummi 3 xij. Præpara in aqua pluviali, & utere cum ovo.

Tempore Galeni celebris medicus Ophthalmicus Paccius, dictus, aliam compositionem, Antimonium cum terra Samia contra oculorum tensionem commiscendo, præparavit hoc modo.

℞. Cadmiæ 3 vi. Cerussæ 3 xvj. Terræ Samiæ prædictæ 3 iv. Opii 3 ij. Thuris 3 ij. Antimonij 3 v. Gummi 3 v. Omnibus in aqua præparatis utere cum ovo.

Non negari itaque potest, Veteres Antimonium tam beneficium agnovisse, ut illud cum terris & mineralibus commiscuerint, ut ejus virtutes fugandi & promptè repereutiendi ea quæ oculis damnum inferre possunt cognoscerent, quâ functione tamen cætera remedia quæ cum Antimonio non permixta sunt, prorsus carent: Ex illis virtutibus autem non minima est, quod oculorum Continui Solutioni quoque medetur, quod ex Collyrio *ἀσπὴ ἀνιχνή* dicto apparet, ubi Antimonium cum terra Astri commixtū est, idque eam ob causam quia Antimonium est Astrum, quod oculorum claritati favet, & pustulas, ardores, chemoses, ulcera, staphylomata, cicatrices & dolores arcet, hoc modo.

℞. Cadmiæ ustæ & lotæ 3 xvj. Cerussæ lotæ 3 xvj. Amyli 3 xij. Antimonij usti 3 xij. Spodij. 3 viij. Plumbi usti & loti 3 ij. Opii 3 ij. Tragacanti 3 viij. Præpara omnia cum aqua pluviali.

Contra easdem internas & externas oculorum ægrotudines faciebat Collyrium *λεβαίνων* dictum.

Ut tibi opinionem adimam quod Antimonium in istas compositiones idē tantum ingrediatur, ut oculis colorem atrum nō vero visui illustrationē tribuat, quorundam Collyriorū viriditatem participē faciam, quæ *χλωρά πρὸς διαθείσεις*, vocarūt, hoc modo.

℞. Spodij. Cupri 3 xvj. Amyli 3 xvj. croci 3 viij. Antimonij 3 viij. Opii 3 iij. Gummi 3 iij. Præpara omnia cum aqua pluviali & utere cum ovo.

Zoilus ophthalmicus medicus suo tempore collyrium viride conficiebat, pro quo Antimonium cum Anagallidis succo præparavit, ut sequitur.

℞. Spodij. Cupri 3 viij. Croci 3 viij. Amyli 3 viij. Opii 3 ij. Antimonij 3 viij. Gummi 3 iv. præpara cum Anagallidis succo.

Quia

Quia verò Anagallidis plures sunt species, Zoilus in sequenti suo collyrio viridi notat qua specie illius herbæ sit utendum.

R. Cadmiæ ustæ & lotæ & in vino Italico extinctæ 3 viij. Croci 3 iiij. Antimonii usti & in lacte extincti 3 iv. Amyli 3 j. Gummi 3 ij. Accipe succum Anagallidis cum flore cæruleo.

In hac declaratione Zoilus ostendit, Anagallide cum flore cæruleo, quæ scœmina est, utendum esse, ubi præparatio Antimonii in lacte extincti est observanda, ad corrigendum extinctionem Cadmiæ in Vino factam, per quam præparationem se plus suavitatis ex lacte attracturum, quàm Cadmia Caloris ex vino extraxerit, & hac ratione Antimonio suavitatem compensare & augere credebat.

Magnum Diarrhodon à Galeno scriptum, quo doctissimus Lucius utebatur, huic compositioni rosas virides adjungit. Et quamvis in Galeno plures repererim descriptiones, tamen unam tantum pro exemplo tibi exhibendam elegi.

R. Rosar: crudar: & recentium 3 Lxxij. Cadmiæ ustæ & lotæ 3 xxiv. Croci 3 vj. aut viij. opii 3 ij. Antimonij. 3 iiij. Myrrhæ 3 iiij. Squammarum cupri 3 ij. viridis æris 3 ij. Nardi 3 j. aut 3 ij. Gummi. 3 xxiv. Excipe omnia cum aqua pluviali & utere cum lacte.

Tot collyria tibi suppeditavi, ut sperem me tibi oculos aperturum, & adeò illustraturum, ut nullum de Antimonio tibi sit dubium remansurum.

Pro conclusione, muneris loco tibi offero illud quo Bessus Galeni socius contra oculorum ægritudines utebatur: cum hac admirabili observatione, quod postquam oculi cum eo abluti fuerunt, adeò conservantur ut nunquam amplius ad caliginem usque turbentur, unde etiam ἀγρίμαν dictum fuit quia oculus ad videndum claros efficit, & omnes nubes quæ obscuritatem in ista parte causare possent tollit.

R. Antimonij 3 iv. Cupri usti 3 ij. Cerussæ 3 ij. Croci 3 j. Myrrhæ 3 j. Corticis Thuris 3 j. Viridis æris 3 j. Gallarum Omphacinarum 3 j. Piperis albi 3 j. Gummi 3 j. Præpara omnia cum Vino & utere cum aqua.

Satis ne habes collyriorum chare Philiater pro oculis tuis, est ne aliquid reliquum quod te in suspenso tenere queat, nunquid vides satis manifestè, Antimonium virtutem oculos deoppilandi, eos conservandi, & ab omni visionis difficultate liberandi habere. Fateor duas infirmitates hominibus communes esse, quibus impediuntur cognoscere ea quæ ipsis proponuntur, & quæ mentem ipsorum tanquam tenebræ obcæcant, Peccatum videlicet & Ignorantiam. Peccati nomine venit Invidia aut æmulatio aut odium aut affectus qui præjudicium & omnis generis versutias ra-

tione carentes causat, quæ ipsos in tam fortē mentis obsecrationem præcipitant, ut nullo modo cedere velint, quia remedium sibi incognitum cavillari & vituperare pergant.

Ignorantia hoc nobis indicat, quod in præparatione & compositione medicamentorum peregrini & hospites sunt, hinc enim est quod clamoribus suis proscribunt id quod ipsis incognitum est, & tamen æstimationem meretur. Est ne possibile ut oculos si ita loqui licet antimoniare tibi queam?

Veniam tamen sic loquendi mihi promitto, quia Gallico Idiomate scribens Prophetas & Græcos imitari licet, qui in vernaculis suis ita scribere & loqui me docuerunt, quod supra ostendi, ubi sicuti de *σιμμι-σιμμιζειν* de *σιβι-σιβιζειν*, ita de Antimonio antimoniare dico, hoc est velum oculis detrahere, oculos illustrare, visum acuere, mentem tenebris exuere, & peccatum cum ignorantia per antimonium fugare.

Antimonium erat remedium topicum excellentissimum. Hinc etiam Fernelius antimonium cum remediis desiccativis descripsit, agnoscit enim suas partes terrestres astringentes, & quod cineres ejus virtute quadam singulari cancerum consumant admiratur. Ex cineribus igitur admirabilis istius Phœnicis Hippocratis secretum eruere oportet, & cognitionem virtutum in hoc minerali absconditarum tibi suppeditare, & ad oculum demonstrare, qua ratione naturam excitet, ut à biliosis humoribus se extricare queat, qui obstructions in visceribus alimentariis causant, & se in diversas corporis regiones dispergunt. Provocat autem quatuor facultates, Vomitivam, Diaphoreticam, Humorum peccantium cum excrementis per inferiora dejectionem, & virium in partibus principalibus restitutionem, & contra venena defensionem. Mirabiles istæ virtutes in causa fuerunt cur Hippocrates illud sub nomine tetragoni absconditum voluerit.

Articul. X. Quod oraculum ut benè intelligas, consilium fidelissimi interpretis istius excellentis Sybillæ explorare, & cur ibi loci Antimonium nominarit scire opus est. Hic nunc Sapiencia & natura mixtim conjunguntur, sed utriusque rationes addiscas oportet, ut velamen hujus scientiæ mysteriis detrahas, & absolute cum Hippocrate quod Antimonium illud tetragonon sit concludere discas. Elucidatio hujus augmenti facillima est, quia Hippocrates duas illud assequendi vias Sapienciam scilicet & naturam tibi manifestat, Sapiencia ex fidei interpretatione Galeni in libro suo de explicatione verborum Hippocratis, quæ non amplius sunt in usu, desumitur. *τετραγωνόν τις μιν ταῖς εὐρισκομέναις παταῖς σίμμι πλαξί τις δὲ τῷ αὐτῷ σίμμι.*

Per hoc vocabulum τετραγωνον quidam volunt, virtutes quæ ex Antimonio exsurgunt ex splendentibus filamentis ejus extractas esse, alii autem illas ex Antimonio ipso provenire arbitrantur. Galenus librum illum in quo interpretationem Tetragoni posuit expressè suum fatetur, in inventario librorum à semetipso scriptorum, ut libros suos ab illis qui supponi potuissent distingueret, hisce verbis: Inter libros quos scripsi hi conformes sunt textui & oraculis Hippocratis, videlicet liber de Ratione vi-
ctus in morbis acutis observanda. Item Interpretatio quam feci
de partibus Hippocratis, qui libri non amplius sunt in usu.

cap. 6. Edit-
tionis char-
rser.

Supra in articulo 7. dictum fuit, Antimonium Galeni tempore in tanto fuisse usu, ut consuetum fuerit dicere: Oculos antimoniare. Mulieres antimoniatæ &c. & quod Galeno modus Antimonium calcinandi non fuerit ignotus, quod virtutes ejus in collyriis observavit, calcinavit autè illud cum axungia viperarum vel cum melle. Quantū ad edulcorationem ejus attinet, vel cum aqua simplici, vel pluviali, vel vino, vel lacte, vel Anagallidis aut rosarum succo, illam, ut in Articulo VIII. dictū est, perpetravit. In articulo VII. temperamentum ejus consideravit, & in eo partes dissimiles videlicet παχυμερῆ id est crassiores, item λεπτομερῆ id est subtilio-
res observavit, unde conclusionem generalem pro omnibus me-
tallis fecit, dicens. Omnia metalla cum partium sint crassiorum,
quia in ipsis multum substantiæ terrestris inest, artificio singulari
indigent ut subtilia fiant. Unde facile est concludere, Galenum
satis benè cognovisse, quales partes tam interiores quam exte-
riores possederit antimonium, & quod in suo textu, manifestè
suo tempore agitata quæstio extat, scilicet: An virtutes, quæ ab
illo tempore in antimonio observabantur à squamnis suis folia-
tis & splendentibus procederent: aut si toti massæ adhærerent.
Nihil sanè laboris esset, vobis hanc difficultatem explicare, si om-
nes libros Galeni & commentarium super librum Hippocratis
ad manus haberemus, in quo Galenus causam aperit & experi-
entiam testatur, quod Antimonium bilem porraceam viridem &
malignam fugat. Plurimi authores fide digni, qui hanc inter-
pretationem sunt secuti, satis testimonii perhibent, Galenum
non immeritò & justis de causis Tetragonon interpretatum fu-
isse per Antimonium.

lib. 3. c. 3.
de compo-
sitione me-
dicamen-
torum in
genere E-
ditio char-
rser.

Omnes qui à Galeni tempore scripserunt, ejus interpretatio-
nem secuti sunt, usque ad Fœsium, Gorrhæum, & alios. Hippo-
crati, quem non latet quid natura fecerit, benè constat Antimoniū
esse Tetragonon, quia natura non potuit in lucem producere ul-
lum mixtum, quod effectus commodiores haberet ad causas Ile-
biliosi extirpandū. Hic enim est morbus ille, propter quē Hippo-
crates hoc remediū præscripsit, cujus effectū natura cæteris mixtis
omnibus,

Artic. XI.
Explicatio
Bas. Val. de
Virtutib.
Antimo-
ni.

omnibus, hoc unico minerali excepto, denegavit & per eos quos chemistas vel rectius Chemitas vocamus publicari curavit; ostendimus enim in articulo 3. chemiam illam esse quæ à Chemi quod Ægyptum significat, descendit, & quod Chymista vel Chemita, secundum Berosium, est sapiens qui per scientiam Ægyptiacam potest cognoscere mixturam Elementorum, quam natura secundum justitiæ pondus cuilibet corpori mixto tribuit. Hinc est quod magnus ille Philosophus Basilus Valentinus, cujus tractulos legisti de, Antimonii curru triumphali, agnoscit & fatetur, hoc minerale partibus nobilioribus corporis humani esse commodissimum, tanquam Balsamum vitæ & Mumiam medentem. Ubi postquam animum ad omnis generis præparationes ejus volvit, quarum ope pro Sudorifero Vomitivo purgativo & corroborante agnoscit, in hæc verba erumpit: Verum verum dico non est sub cælo sublimior medicina, quia venena pellit, obstructions in corpore humano latentes aperit, excrementa per sudores liquefacit & resolvit, idq; vel per vomitus vel per secessum. Nunquid igitur hoc illud Hippocratis Tetragonon est verum, quod quadruplici Diaphoretica, Emetica, Cathartica & Alexiteria virtute pollet.

*Hippocratis
in Tetra-
gonum.*

Agricola in libro de Natura mixtorum inquit, Antimonium ex relatione Dioscoridis splendidissimum, illud esse quod præ alio eligi debet, quod inter digitos confractum, in foliatis abicit crustas, quæ tempore Hippocratis post calcinationem & edulcorationem in pastillos formari potuerunt, quorum figura quadrata Hippocrati prætextum τετραγωνον illos vocandi subministrare potuit, nam nec integrum Antimonium nec ejus frustra figuram quadratam habent. Adeo ut facile sit inferre, Galenum per dictionem πλαξ nihil aliud quam scintillantes quæ in Anrimonio inveniantur partes intellexisse, per quas cognoscitur quod regulo sit onustus, in quo suæ virtutes supra explicatæ deprehenduntur, quas per suas præparationes cognoscimus, sicuti in cursu chemico vidisti. Quare Galenus considerans mineralia per calcinationem esse præparanda, hanc nobis relinquit instructionem: Cum omne minerale & metallum constet ex partibus crassioribus & spissis in sua primæva compositione, ideoque habet partes continentes seu externas terrestriores & per consequens spissiores, & partes contentas aut internas subtiliores. Quæ omnes conjunctæ unà, non possunt efficere ut virtutes ejus in profunditatem corporis humani penetrent absque præcedente sui præparatione, maximè verò illæ quæ in partibus contentis latent.

Inventio calcinationis corporum causam habet generalem, terreitatis videlicet depuratio. Ideoque ut Antimonium anatomicam quandam & resolutionem experiat, calcinatio ei adhibetur

betur ut partes ejus heterogeneæ & sulphur imperfectū depurentur, & virtus sua volatilis quæ subtiliorum partium scintillæ seu radii splendentes sunt facilius communicari possit, ut inquam Vulcani ope Mineralis substantia crassior & terrestrior subtilietur, volatilifetur, & ab interioribus partibus separetur. Ignis enim proprium est, omnem substantiam crassam volatilifare & subtiliare, heterogeneras partes aut substantias impuras separare, & e contra homogeneas, similes partes, & substantias puras adunare & congregare.

Tandem igitur vides concludendum esse, Galenum Antimonium pro vero Hippocratis tetragono agnovisse, & virtutes istius mineralis de radiis suis splendentibus aut de tota sua massa procedere posse, quia *πλάκας*, partes Antimonii subtiliores & depuratiores & maximè unitas significat, quas nos scintillas & radios seu filamenta splendentia, ex quibus quatuor illæ virtutes tetragonon componentes prodeunt, vocamus.

Nunc charissime Philiaater facili negotio ad objectiones, quas circa hoc negotium quis facere posset, maximè verò ad sequentes respondere poteris.

Primum obijcitur tractu temporis Errorem in scripta Galeni subrepere potuisse. *Prima Ob-
jectio. Sa-
gor. in lib.
de explic.
Tetrag.*

Sed supra allegatæ rationes satis firmas responsiones nobis subministrant: Quod videlicet Galenus qui natione Græcus & in linguis exoticis doctissimus erat, melius scire potuit antiquas dictiones Græcas & suo tempore inusitatas, quàm hodierni authores, maximè verò illas quæ Hippocrati erant consuetæ & familiares, quas singulari studio indagavit, ut videre est in omnibus commentariis quos super textus Hippocratis exaravit. Secundo Galenus ad oculum demonstravit, se maximam hujus mineralis habere cognitionem. Virtutes enim & præparationem ejus explicat, & quæstiones suo tempore de Antimonio agitatas proponit, librum à se compositum in quo interpretatio illa continetur, suum fatetur, adèd ut falli non potuerit, cum Tetragonon Hippocratis per Antimonium interpretaretur. Error tractu temporis subrepere non potuit, quia omnes Doctores, qui Hippocratis textum translatione aut commentatione illustraverunt, eandem Galeni interpretationem successivè confirmarunt. Hinc accedit, quod morbus, cui Hippocrates suum Tetragonon applicat, diversæ virtutis medicamentum, quod Antimonio inest requirit.

Secundo obijcitur, quod oporteat in locum Antimonii substituere dictionem *Κυφί*, Kyphi, quia aroma ad auferendum capitis morbum pro quo Hippocrates suum Tetragonum præscripserit, requiratur, & quod cerebrum per erthinum satis expurgari possit. Item *κυφί* esse illud Tetragonum quia quadrangulum habet figuram. *Secunda
obectio:*

guram

guram & per consequens magis sacrum quam Antimonium. Item Egyptios $\kappa\upsilon\phi\iota$ habuisse pro sacro, quia quatuor literis constat, Item quod est $\tau\epsilon\tau\alpha\phi\acute{\alpha}\rho\mu\alpha\kappa\omicron\nu$ compositum $\delta\iota\alpha\tau\epsilon\sigma\sigma\acute{\alpha}\epsilon\omega\nu$ ex sedecim perfumigis, & quia radix quadrata numeri sedecim est quatuor.

*Artic. XII.
Tetragonū
non esse Er-
rhinum.*

Sed hic respondetur Tetragonum Hippocratis per nates non hauriri, qualis hodiè nicotianæ & similia remedium usus est, sed officium suum esse, symptomata morbi $\iota\lambda\delta\varsigma\iota\kappa\tau\epsilon\gamma\acute{\omega}\delta\eta\varsigma$ delere, calamitosa illa accidentia profligando, contra quæ Hippocrates tetragonum sive antimonium ordinavit. Violentissimum symptoma morborum est extremus capitis dolor, cujus fomes est, coacervata bilis æruginosa tenax, intestinorum gracilium maxime verò ilei parietibus impacta, quæ illarum partium obstructions & inflammationem tantam parit, ut excrementa propter viæ consuetæ obstructionem per os refluyendo exitum quærant. Ut autem remedium conveniens adhibeatur, Hippocrates inquit, sexto quoque die vomitum esse excitandum, vino utendum, & caput ægri cum tetragono purgandum, Antimonium scilicet omnes illas medicationes absolvit, unde Galenus rectissimè observavit, Hippocratem per tetragonum Antimonium intellexisse.

Si errhinum adhibes, & doloris capitis tantum curam habes, qui in hoc morbo non nisi symptoma est, quamvis violentissimū, causam nec per aroma nec per errhinum tollere potes, sed diversos & inutiles motus & varios conatus causabis, & hac ratione cerebrum per attractionem partium inferiorum ad superiores magis offendes, & dolorem capitis, quia huius symptomatis causa ibi non fovetur, augebis.

Medicina in eam non abit sententiam, ut quis symptoma oppugnet, cum per causæ ablationem potest tolli, ideoque aromate non est opus ad tollendum Ileii biliosi causam, quia aroma causam huius morbi minimè tollit, sed antimonium præparatum & intra corpus sumptum, hoc enim huius symptomatis causam extirpat, materiam scilicet biliosam in pancreate, & aliis partibus quæ ventriculo & gracilibus intestinis sunt vicinæ, effusam. Symptoma enim nihil est aliud quàm nota & signum propagationis materiæ peccantis, tincturæ mineralis & fermentationis illius bilis, cujus proprium hoc est, ut ad partes nobiliores quæs plurimum debilitat facillimè transferatur, quæ bile ista æruginosa oppressæ continuam patiuntur afflictionem, proprium enim bilis est, membranas & partes nervosas corporis humani infestare & fatigare & ad cerebrum se transferre. Cujus translationis ergo $\kappa\epsilon\iota\tau\acute{\alpha}\rho\acute{\rho}\omicron\pi\omicron\varsigma$, nempe humor volatilis qui leviter superiora petit, vocata fuit. Ideoque Hippocrates per suum tetragonum, remedium Diaphoreticum, Purgativum, vomitivum, & alexiterium, expetit

quale

quale est Antimonium. Nullo modo igitur remedium quod per nares purgat sed antimonium præparatum per os assumendum requirit, quia dolor capitis non idiopathicus sed symptomaticus est cum cerebro. Hæc causa est, quod morbum hunc difficillimum vocat, quia remedio opus est quod partibus dissimilari-
bus constet, ad evacuandum materiam coactam & in foco suo impactam, quæ primis remediis quæ proponit, ut sunt hypophaes & Helleborus, non obediunt, quæ istam materiam induratum liquefacere nescia sunt, & vi illam exurbandi prædita non sunt, id quod manifestissimè in hac meditatione apparet, videlicet quasi dixisset: Purga quantum voles cum remediis consuetis & vomitum excita, sed cum illa ad causam istius morbi vincendam non sufficiant, & dolor capitis non cedat, caput cum Tetragono purgandum tibi erit. Dolor enim capitis indicat, causam superstitem mansisse & remedia priora invalida fuisse ad causam mali regionis illius expellendam, quæ nõ nisi antimonio cedere potest, cujus propriè est abstrusas obstructions liquefacere, & illas per superiora vel inferiora expurgare, per sudores tollere, & membranas quas perniciofa ista tinctura biliosa debilitat corroborare.

Quod ad reliquum objectionis attinet, risu res digna est; In recenti habes memoria, quod Antimonium à veteribus cognitum fuisse tibi demonstravi, & à sapientibus ipsis & naturæ investigatoribus sacrum habitum fuisse per Mythologiam seu affabulationem ostendi, qui illud ἀποθελέσμα mixtorum perfectissimum vocarunt, & sub nominibus animalium, sub characteribus, & peregrinis notis, in secretis habuerunt, & quod Hippocrates Tetragoni velo ipsum vestit, non propterea quia quaternarius numerus radix est quadrata denario senarii, quæ sermocinatio risum in Medicina movet, sed ideò quia ex quatuor elementis constat, quæ ipsum mixtum perfectissimum & Tetrapharmacum id est Diaphoreticum, Catharticum, vomitivum, & Alexiterium constituunt. Tale scilicet quale Galenus Hippocratis Tetragonon explicuit, quod causam Ilei æruginosi per radios suos splendentes aut per suam substantiam expugnat.

Tertia Objectio hypothesi illa nititur, quod Tetragonon debeat esse aroma, unde sine ratione concludunt Antimonium frigidum esse, nec ullo calore præditum, ideoque nullo modo tetragonum esse vocandum. Sed Responsio ad hanc objectionem facilis est secundum Philosophum. Quando falsum quid supponimus, necessum est omnia quæ indè sequuntur ejusdem esse farinae. In superiori articulo satis probatum fuit, Tetragonon propter rationes ibi allatas aroma esse non posse, hinc omnis argumentatio contraria non potest esse vera.

*Articul.
XIII. de
Tempera-
mento An-
timonis.*

Jam temperamentum Antimonii nobis est examinandum; ubi charissime Philjater tibi erit observandum, quod ad cognitionem temperamentum alicujus mixti arbitri & judices æqui sunt adhibendi, Ratio scilicet & experientia, non verò solummodò sensus, odoratus & gustus, quia Philosophi in eo consentiunt, illos duos sensus, judices esse imperfectos, qui res, quales sunt, non cognoscunt, qua in re tamen veræ Philosophiæ essentia consistit. Exempli gratia: Rosa odore pollet, undè si tu inferis rosam esse calidam ratiocinatio tua fallax erit, quia non omne quod benè olet propterea calidum est. Neque etiam omne quod calidum est benè olet. Eodem modo: Antimonium est frigidum, quia malè olet, aut quia non habet odorem; quæ ratiocinatio nullius est momenti, uti etiam hæc propositiones, quæ res non destituitur odore non est frigida, vel quicquid est frigidum non malè olet, vel quicquid est frigidum, non destituitur odore, quia ex omnibus mixtis quæ calidum frigidum siccum & humidum vocantur, quædam boni quædam mali odoris sunt, reliqua aut sine odore aut neutra sunt secundum Galenum.

*Gal. c. 3. l. 2.
de Medicā.
simplici-
bus Editio
chartier.*

*Gal. lib. 4.
c. 24. de re-
med. sim-
plicibus
editio char-
tier.*

Alia igitur ad manifestandum & examinandum Antimonium ratiocinandi via investiganda nobis erit, quæ tamen ipsa auri examen est. Omnibus notum est quod omne corpus mixtum ex quatuor elementis est compositum, & quod unum ex illis cæteris corpus tribuit, quod est fixum stabile & solidum videlicet terra, & quod cætera (cum per se ipsa finibus suis se continere nequeant, & aliud fulcrum seu sustentaculum quam terram, ad aliquod mixtum formandum, non habeant,) basin aut fundamentum mixtionis ab hoc elemento solido mutuuntur. Galenus terram in corpore mixto ita constitutam partem mixti continentem vocat, quia ipsa est sustentaculum cæterorum corporis mixti Architectorum, partes verò contentæ sunt cætera tria elementa in terrâ mixto inclusa, quas Galenus in rosâ esse agnoscit & succos vocat, quorum tres ut ostensum fuit constituit species, videlicet Sal sulphur & Mercurium, aut substantiam fixam, mediam, & volatilem, quarum primam fecibus vini, quæ succorum pars crassior & terrestrior est, comparat. Altera est aquosa aut media inter substantiam crassam & subtilem, quæ calefacta facilè resolvitur & ignem concipit, & hæc illa est quæ Rosæ odorem subministrat. Tertia aerea subtilis & volatilis est, quæ flori seu spiritui vini comparatur. Et quia omnes ejus partes tam Continentes quam contentæ sunt dissimiles in virtute & qualitate, tandem concludit, quod de temperamento alicujus remedi ex colore, odore, & sapore sine aliqua experientia nulla potest dari ratio, propter dissimilitudinem partium inæqualitatem, ex quibus corpus mixtum est compositum, adeo ut nulla inter antimonium & rosam interce-

dat præeminentia, nisi ex sensu maximè verò ex odoratu fiat iudicium, nisi etiam Rosæ ex odore suo hoc tribuatur, quod subtilioribus volatilibus & levioribus, antimonium verò propter odoris carentiam fixioribus partibus constet. Unde concludere tibi licet, Antimonium cum partium dissimilium sit, nec siccum nec frigidum nec humidum nisi comparativè dici posse, quia omnia corpora mixta sub tria principalia genera sunt redacta, nimirum vegetabile, animale & Minerale. Ex quibus Minerale respectu cæterorum duorum, in primis autem si ad tertas & lapides referas, apud Galenum pro siccissimo habetur. Qui porro dicit, quod in diversitate ferri multum essentiae terræ elementaris & parum essentiae aeris inest. Item quod in mineralibus multum essentiae ignis mixtæ inest, & quod lapides pretiosi inter illa duo medium locum tenent, unde maxima pars remediorum metallicorum, atque ex iis alia semel atque iterum, alia verò pluries lavari solent, ut hac ratione ad suaviter desiccandum aptiora fiant. Ecce causas communes quæ scitu sunt necessariae, priusquam de remediis metallicis est agendum. Per hunc discusum luce meridiana clariùs vides, quod in genere concludit, dum inquit, omne remedium metallicum hoc habere commune ut ratione suæ essentiae terrestris desiccet. Et ut de Antimonio specialiter agamus, Galenus de eo hoc modo loquitur.

Medicamentum quod Antimonium vocatur, quando adhuc est crude illotum & nondum edulcoratum, potestatem maximam astringendi habere videtur, quæ tamen multum declinat, cum est lotum & suaviter edulcoratum, quæ causa fuit, cur oculis fuerit applicatum, propter suam virtutem scilicet desiccativam, sicut supra satis fuit ostensum. Unde necessariò concludendum nobis est, Antimonium in genere loquendo esse siccum, & si partes suas cõtentas cum contentibus conferas, partem continentem frigidiorè & sicciorè videbis quam contentas, quæ diversæ sunt naturæ inter se, & diversos effectus prorsus inter se dissimiles re ipsa & per experientiam tibi indicabunt, ad eò ut Antimonium diversas habeat substantias, & in substantia dissimilares, sulphureas videlicet, nitrosas & alias, quas ut Galenus ait, causas esse nosti, cur ad experientiam nobis sit confugiendum, & de eo iudicandum ex *τῆς διαγομένης πειρᾶς* per experientiam separatis. Ex omnibus istis rationibus adductis apparet, quod experientia comprobatur Antimonium Diaphoreticum, Vomitivum, laxativum, & Alexiterium esse, quæ virtutes, nec odoratu nec gustu sed per solam experientiã cognoscuntur, & per consequens, non sequitur Antimonium nec odorem nec saporem habet, id eò non est Hippocratis Tetragonum; Hippocrates enim non explicat se, quod suum Tetragonum debeat habere odorem, vel saporem,

sed quod debeat evacuare multam bilem, quæ morbum, qui bilis æruginosa vocatur, causat. Experientia testatur Antimonium esse purgativum quia substantiæ proprietate, & proprio suo delectu, bilem æruginosam, flavam, viridem, obscuram & similes, educit, quas Philosophi chymistæ origine sua tincturas minerales esse nos docuerunt, & quas tam in regione Hepatis, Mesenterii, & Pancreatis contentas quàm quæ per vasa ad cæteras corporis regiones deferuntur in quibus violentissima symptomata excitant, oculis nostris exponit.

Artic. XV.

Antimonium esse blandum purgativum. Gal. c. 4. lib. de composit. medicam. editio char. tier.

Cum igitur Antimonium sit purgativum, nec ullo modo insipidum, ideo majoris est æstimandum, cujus rei ratio per Galenum est declarata. Quædam medicamenta quæ potu assumuntur adeò sunt ingrata ut qui ea cum nausea hauriunt, ut statim ventriculum subvertant, & vomitum excitent, alia verò quàmvis paulò diutius in ventriculo morentur, nihilominus post plures ructus qui ad os deferuntur & vomitum præcedunt, vomitum similiter provocant. Ideò hujus generis purgationes tam propter ingratum suum saporem, quàm in ventriculo moram, aromatibus condiri debent. Unde concludit, Hippocratem meritò Daucum vel Sefeli vel aliud odoriferum quoddam remedium cum Helleboro, conjunxisse ad ejusmodi incòmoda avertendum, quæ illos qui talibus remediis utuntur infestare solent.

Hanc Antimonium nostrum eminentiam habet, ut nullo modo excitet aut causa sit nausæ, ructus, & vomitus per hauriendi fastidium. Plus igitur utilitatis possidet insipidum planè esse, quam si saporem aliquem haberet, qui illas infirmitates causare posset. Unde per experientiam apparet, quod virtus Emetica seu vomitiva qua pollet, ventriculum & alias partes nobiliores corroborat, variam illam bilem supra dictam ex ventriculo & nobilioribus illis & aliis vicinis partibus deturbando.

Quantum ad illam objectionem, Antimonium si intra corpus sumatur emplasticum esse, manifestissima est ignorantia. Antimonium potest quidem in compositionem emplastrorum ingredi, sed impossibile est ut propterea meatus constipet, quia Diaphoreticum est, ideoque nec poros nec meatus obstruere potest, omne enim Diaphoreticum Galeno teste tam internos quàm externos poros deoppilat.

Artic. XV.

Antimonium non posse esse generum.

Insuper obijcitur, Antimonium per occultam suam qualitatem, nobiliorum partium robur debilitare, & injuriam esse in Hippocratem illud in Tetragoni numero collocare.

Sed omninò contrarium hic fieri responderetur, & quod hæc calumnia tolerari minime debet, & quod experientia quotidie ad oculum demonstrat, quod Antimonium non potest habere ullam contrariam qualitatem, aut partibus corporis aliquam vim inferentem, quia in decessione pro ordinario potu capienda sumptum,

ptum; nec vomitum nec diarrhæam neque ullam nauseam excitat, sed cum mansuetudine singulari resolvit, & partium nutritium duritiem liquat, calori naturali auxilium ad partium corroborationem præstat; quæ cæteras juvandi potestatem habent; quibus vivum robur communicat, & ipsarum virtutem renovat, subulando, resolvendo, & transpirationem facilitando, & per poros noxiâ abigendo. Adeò ut naturaliter diaphoreticum sit, & partes corporis videlicet cerebrum, cor & hepâr confortet, & consequenter, per mutuam opem quam principalibus partibus fert, humores superfluos exturbet, hoc est quod famoso Philosopho aniam dedit ut Antimonium balsamum & Mumie viræ curativum nominarit. Magna sua scientia epitheta hæc Antimonio peperit, balsamicam enim ejus virtutem ad continui solutionem externæ & interne curandam, aptam cognoscebat, & quidem cum eadem benignitate & prospero effectu, quem Galenus in eo agnovit pro oculorû continui solutione, pro purgamento & conervatione internarû partiû & nobiliû potentissima, Item pro elevatione virtutû, ad superandum non solû quasdam solutiones in regione illarû latentes, verû etiam excrementa & humores qui superabundant, & plerumq; tales viscerû vastationes causare solent.

Ultra has virtutes, excellentissimus iste vir statuit; Antimonium cum nullam virtutem alicui parti corporis humani contrariam foveat, potestate & qualitate alexiteria id est Veneno contrariâ pollere, undè mumie nomine insignivit, idque ideò quia experientia comprobatum est; non solum apud eos, qui illo pro potui ordinatio utuntur, & qui ex patinis ex Antimonii regulo paratis cibum capiunt, verû etiam apud illos qui plumbû liquefaciunt. Hi enim plumbum solû liquefacientes, magnum debilitatis incommodum experiuntur; à quo tamen plumbû cum Antimonio miscentes & unâ liquantes per Antimonii vim alexiteriam sunt exempti. Unde conclusio fit, eo minùs esse nocivum quo plus ad noxiâ omnem avertendum, viscerum est præservativum.

Amplius objicitur. Omne illud esse venenum, quod totam nostram substantiam immutat & corrumpit; illudq; à naturæ nostræ viribus nullo modo mutari nec alterari posse, idq; propter antipathiam & extremè funestam Veneni qualitatē, ubi per vocabulû naturæ tota substantia universalis & mixtio elementorum intelligitur. Sed Antimonium nullo modo nostram substantiam immutare nec ullam corporis nostri partem corrumpere, quia unò tam qualitate sua occulta quam potestate manifesta corroborate abundè fuit demonstratum. Unde est quod cum nulla antipathia cû partib. corporis humani sit affectû, nec ullâ supremâ qualitâtē ab ullo simplici mutuetur, aut ullius simplicis opem in suum confortium expetat, nemini causa mortis existere potest, quia nullam corruptentem sed alexiteriam habet qualitatem.

Sicigitur tandem, chare philiatèr, calumnia & cavillatio sibi manifestatur, quam tam glorioso & excellenti remedio impingere volunt ii, qui præparationis Metallorum & mineralium ignari, nullam unquam Philosophiam eorum excoluerunt, cum tamen Antimonium aptissimum sit hominibus, cujus ope à magna dolorum aliorumque incommodorum farragine sibi præcave vere queant.

Articul. XVI. Medicus nauclero comparatur. Non te latet Medicum bono nauclero comparari, qui navem suam pro arbitrio suo gubernat, & invitis etiam ventis per vigiliantiam suam à naufragio præservat, dum illam per experientiam à scopulis & faxis quorum appulsu collidi posset divertit, & sabulosa loca, quæ hiantes rimas periculosas navibus incutunt, prudenter vitat. Corpus humanum est navis terrestris, sed ut Galeus ait *Πειρον ἀγαλμα* miraculum lutosum, & pro arbitrio elementorum hinc inde vagaretur, nisi Medicus nauclerus cum sua scientia & ratione ejus ductor, pharos, & fax esset. Per experientiam enim suam corpus humanum à morbis divertit, qui veri sunt scopuli & sabulosa loca, quibus expositus est homo quamdiu compositus est ex elementis, quæ ventorum instar ipsum circumvagari & subsistere faciunt, donec in putrilaginem redigatur. Id quod à longissimo tempore ita est constitutum & per sacrum decretum illud: omnes sicut vestimentum veterascent, confirmatum. Adde ut Medico tanquam nauclero & naturæ ministro unice incumbat, tincturam cujuslibet corporis mixti perpendere, quod partibus corporis in alimentum aut medicamentum aut etiam venenum cedere potest. Quin imò & temperamentum partium corporis humani, ad cognoscendum quorundam gradibus à regula & justitiæ lege aut à mixti ordine & natura, quæ elementorum est regula, dissent. Insuper ciborum & medicamentorum delectum habere debet, ut elementorum Dominium excessu privare, aut diminutionem gradus primæ mixtionis augere queat. Id quod excellens conductor aut doctus medicus in optatis habere debet, ut alimenti & medicamenti quantitatem ad justam sufficientiam determinare possit, ad succurrendum erroribus morborum per remedia contraria & venena impediendum, cavendo, ne inexpertis naucleris similis fiat, qui novitia & experientia scopulorum destituti, & judicio scientia & industria carentes navem in exitium ferri sinunt.

Art. XVII. Doctores facultatis Parisiensis Antimonium approbasse. Omnes istæ rationes, considerationes, & experientiæ maximæ & optimæ parti scholæ Parisiensis Doctorum cognitæ, qui sunt personæ sacræ quas Hippocrates *ορκισµενες νόµοι ιατρικῶ* appellat, illos permoverunt ut anno 1638. Antimonio excellentis remedii nomen dederint, adeo ut illud in Antidotarium suum receperint, & illi præmissis præparationibus chymicis inter sua eleuaria purgantia locum dederint.

Nun-

Nunquid insigni injuria afficerentur Facultatis medicæ cultores illi Parisienses, si quis ipsis exprobrare vellet, quod venenum in suum Antidotarium in illum finem recepissent, ut civibus & incolis tantæ urbis, quæ Regibus & Principibus ipsorumque aulis hospitium præbet, in perniciem cederet. Item quod Pharmacopœis hoc remedium in officina venale habendum mandassent, quò illud in ægrorum detrimentum præscribere possent. Tam celebre Medicorum collegium nunquam potuit nec debuit in vesanam hanc suspensionem incidere, quod remedium funestum & subditiis Regiis venenosum constituerit & approbarit. Verum longè aliud generosum hoc Doctorum collegium in sinu suo propositum fovet, illud videlicet quod in symbolo suo gestat: Urbi & orbi Salus, quo innuit se pro urbis & regii status sanitate, quam Regi æternam precatur, omnem operam impendere, & per suum antidotarium omnibus notum facit: Antimonium odio so veneni nomine nullo modo insigniri posse, & constanter asseverat, quorundam privatorum invidia & calumnia fieri, ut remedio isti perniciosa ista qualitas attribueretur, de quo tamen experientia contrarium testetur, videlicet Antimonium potius præservativum, alexiterium & defensivum esse, sive per se solum, sive cum aliis remediis conjunctum exhibeatur. Hinc est quod doctissima ista schola, quæ totaliter Hippocratis & Galeni doctrinæ dedita est, doctissimè animo concepit, Antimonium non oculis solum convenire, verum etiam cum multo excellentiori virtute nobilium partium tutamen cæterarumque partium vicinarum solatium esse. Hoc est quod Doctores illos movit ut illud in Antidotarium suum reciperent, & in purgantium numero collocarent, idque ex observatione ab usu quotidiano subministrata, præmissa tamen debita præparatione & delectu, pro compositione vini Antimonialis vinum Emeticum, Alcohol vinosum, aut infusio hepatis Antimonii vel croci metallorum dicta.

Cujus remedii basis, quæ qualitates purgativas antidoti istius liquidi sustinet, est Antimonium, aptè & conveniter pro usu eligendum, ubi duas ejus species esse notandum, quarum una mas altera verò scemina dicitur, illa terrestrior & levioris ponderis est, hæc verò scintillans, radians, & ponderosior, & hinc potiori metallo prædita est, unde cum Dioscoride est concludendum, illud Antimonium in electione optimum censendum, quod scintillantia habet filamenta, quod fractum inter digitos facile in miccas teritur, & quod non multam terram sibi habet commixtam, aut sordibus peregrinis scatet.

Antimonium hoc modo electum, est caleinandum, ut terrestris sua substantia subtilior & efficacior fiat, deinde per edulcorationem ista substantia metallica purgatur, tum per alium ignis

Articul.

XIII. cur

Antimo-

nium cum

nitro con-

gradum jungatur.

gradum, extractioni virtutis emeticæ purgativæ & alexiteriæ in suis partibus contentis insitæ, convenientem, virtutes suæ extrahuntur & per infusionem in vino albo, aut alio menstruo: pro indicatione mali administratam, liquori communicantur. Ecce quamobrem præparationis tanta fuit habita ratio necessaria ad conficiendum vinum emeticum, & augendum per decrepitationem Nitri potentiam Antimonii, videlicet vim suam Emeticam

libra 5. de Virtutibus medicamentorum simplicium Edito character. & purgativam acuendum, Nitri enim proprium est humores lentos & crassos attenuare & subtiliare, unde Galenus concludit, omnes res nitrosas & amaras ad deoppilandum commodas esse ad poros corporis aperiendum. Verum enim est Medicamentum purgativum quod partibus volatilibus & subtilibus prædictum est, minori labore & cum majori suavitate purgationis officium exequi, quam illud quod partibus terrestribus & heterogeneis constat, Ideò sulphure Antimonii impuro per decrepitationem evaporato, virtus sua cathartica mansuetior & purior existit, quæ decrepitatio alexiteriam suam virtutem extollit, & aptius

Galen. li. 9. 13. artic. 18. de medicamentis simplicibus Edito character. reddit ad partes nobiliores corroborandum, & humores malignos, infectiones & corruptiones internas expellendum. Experimentia per Græciæ rusticum innotuit, qui postquam fungorum copiam devorasset, & per ipsorum noxiam qualitatem ferè suffocatus fuisset, nitri usu restitutus fuit, undè hodie in similibus casibus tam crudi quam calcinati nitri usus est creberrimus, quia virtutem deoppilandi & digerendi habet, & si intra corpus assumptum siue extra adhibitum, humores crassos tenaces & visceribus impactos incidit & attenuat, & siue esu siue potu assumatur eosdem effectus præstat.

Quia itaque Antimonium à veneno ventriculum liberat, & virtute deoppilandi pollet, & quia inquam purgativum est, & partes nobiles tuetur, & quod amplius est absconditos abscessus & durities partium nutrientium cum nitro conjunctum liquat, impossibile est quin hoc remedium ex duobus compositum præstantissimum sit alexiterium, ad caloris naturalis conservationem, & bilis ex tincturis diversis crassis & tenacibus extractionem aptum, cujus fermentatio caput replet & affligit, farraginem obstructionum creat, quæ ejusdem sunt naturæ cum illis quas Hippocrates describit per Tetragonum suum ejiciendas. Hæc mumia balsami vitæ curativa, suprema illa est medicina, quæ virtutes suas vino impertit, quod hoc munus gerit, ut cor & principales partes, imò tenerimas & per evacuationem offensu faciles partes tueatur & conservet. Quod officii genus ipsi vino generoso in quo infunditur præstare manifestè cernimus, illud enim post infusionem peractam viribus suis non tam statim exuitur, sed

fed in plures annos confervatur, quia beneficio fuo abditiffima Antimon.
fua fecreta vino generoso communicantur. Vino con-

Excellentissimum hoc Tetragonum medicina est sublimior *servatur*
quia aurum purificat, gangrænas metallicas & corruptiones tol- *ne attra-*
lit, & per diversas decrepitationes præparatum singulare auxi- *bat mali-*
lium præstat. Quia singulare est Elixir ad prolongandum vitam, *gnum acere*
undè existimatum fuit Antimonium appellatum fuisse *περὸς τὸ Articul.*
ἀντιμὲν περὸς τὸν βίον, quia ad vitæ substantiam facit. Sed nunc *XIX. con-*
sufficit chare Philiatæ Antimonii dubia hætenus enodasse. Nun- *clus sequod*
quid cum anatomiam hujus mineralis tibi exposui, supersunt ne *Antimon.*
ad huc quædam difficultates enucleandæ? Facile tibi ipsi conij *sit tetrago-*
cere licet, quod ope diversarum præparationum, & laborum Phi- *num Hipp.*
losophicorum essentia quædam Antimonii in lucem producti po- *Et medic-*
test, quæ non tantum metallis perfectionem cum quibus ratione *na subli-*
sui sulphuris incombustibilis magna ipsi affinitas intercedit, ve *mis.*
rùm etiam hominibus sanitatem confert, dum illos à miserando &
deplorando statu, ad quem absque sua opitulatione redigerentur,
liberat, sicuti in cursu nostro chemico de singularibus circa Anti-
monium laboribus videre licet-

Tandem nobis concludendum quod non est sublimior medicina sub cœlo, pro hominibus & pro metallis. Si verò post tot rationes & experientias, tantorum Philosophorum & chemicarum autoritate confirmatas, non sufficienter fuisti illuminatus, perspicilla fauces & lucernas noctuæ Kunradi adhibere poteris, ut prælucendo te ulterius conducant, quia secundum Aristotelem maxima pars generis humani, noctuarum naturam imitando, in plena luce, etiam in rebus naturaliter & visibilibus cognitis cæcatur.

FINIS.

NOVUM LUMEN MEDICUM

De Myſterio Sulphuris Philoſophorum.

JOACHIMI POLEMANNI.

CAPUT. I.

DE OCCASIONE SCRIBENDI

hunc libellum.

Uamvis ex immenſa Dei noſtri miſericordia factum ſit, ut in hoc ſeculo nobis indignis hominibus ſingulare & clarum lumen in Medicina, in ſolacium ægrorum, per Johannem Baptiſtam Helmontium illuxerit, illudque à quamplurimis Medicis, veritatis avidis, agnitum & charum habitum fuerit, & hujus Luminis cauſâ Helmontiana ſcripta non invitâ Minervâ legerint & conſiderarint: Nihilominus tamen res eò devenit ut ſerè omnes de obſcuritate prædictorum librorum conquerantur, inprimis verò quod ad ſummæ medicinæ, & tincturæ ſen ſulphuris cupri præparationem ſpectat, quam omnes pro re in Medicina maximè neceſſaria & meritò quidem judicarent. Hæc cauſa fuit ut multi ad indagandam hujus myſterii elucidationem, commercium literarum inſtituerint, & quilibet de aureo hoc arcano fuerit ſollicitus. Quo in luto ego quoque hæſi, adeò ut poſtquam Philoſophi noſtri ingentioſos libros legeram, nec tamen qua ratione myſterii hujus nodum ſolvere poſſem viderem, iter apud viros doctos inquirendi cauſâ ſuſcipere conſtituerim: Quare nullum itinerationis laborem ſubterfugiens in diverſis regnis, etiam cum vitæ periculo, viros in hac arte ſecreta expertos inveſtigavi, & cum iſtis de hoc ſummo ſanitatis theſauro contuli, nullum tamen, qui hoc vinculis artium conſtrictum ſulphur Philoſophorum ſolveret, aut ejus cynoſuram aliquam ſubminiſtrare poſſet, inveni. Imò inter ſat celebres non paucos vidi, qui non dicam cupri, ſed Antimonij animam ſeparare non potuerunt. Quare alius conatus mihi eligendus fuit, & Philoſophi noſtri monitis in libro de venatione ſcientiarum obſecundando, Naturæ veritatem non ampliùs apud homines ſed apud Naturæ ſeaturiginem Creatorem humilibus precibus quæſivi, Philoſophi noſtri ſcripta ſtudioſè legi, ad verba ejus eorumq; ſenſum animū attendi, & unū cum altero conferendo non ſegniter laboravi, qua ratione tandē ad veritatis apicem perveni. Cum igitur is qui aliquando morbo detentus fuit, ægri ſtatū moleſtum benè cognitum habeat, ſicque me non lateat, quo deſiderio ignorantes & errantes hoc ſulphur Philoſophorum quæſiverint, & expectant, officio debite charitati Chriſtianæ me functurum putavi

tavi, si id quod benedicente Deo per multos labores tempora & sumptus acquitivi fratribus meis communicarem, & viam quam ego sum ingressus & qua ad hanc cognitionem perveni ostenderem, ut facis huius splendorem sequi, ejusque ductu mysterium hoc visu deprehendere, ad ejus perfectionem pervenire, & proximo suo in ægritudine ejus benefacere queant, hacque ratione nomen Dei, in suis mirabilibus, magnum, per multos celebretur, & ad ipsum omnis boni Authorem redeat omnis laus & gloria, Amen.

CAPUT II.

DECLARATIO VIRTUTIS, PER QUAM ANIMA mineralis, aut Sulphur, à suo corpore debet separari.

SI fundamentaliter cognoscere cupimus, quo medio anima à duris & coagulatis corporibus metallicis, videlicet cupro, auro, ferro &c. debeant separari, investigandū nobis erit prius quo medio non solum sulphur commune, verum etiam mineralia sulphura, quæ semicoagulata sunt corpora, solvantur, ut per hanc cognitionem, tanquam per gradus, altius ascendere, & ad multò arctius coagulatorum sulphurum separationem nobis liceat pervenire.

Nam cum omnia metallica mineralia sulphura planè unius ejusdemque sint naturæ, & Philosophis Elementum ignis vocentur, & igneæ sint naturæ, necessario sequitur, ipsorum solutionem ex uno eodemque fundamento originem trahere, quia originis suæ ratione similem habent essentiã & naturam, non aliter quàm ut vir senex & recens natus infans unam habent substantiam, excepto eo quod unus altero perfectior est. Si itaque arctè coagulatorum sulphurum solutionem invenire volumus, indagandum nobis erit prius, ex quo fundamento & quo medio minora sulphura solvantur, hac enim via ego veritatem investigavi & inveni.

Si itaque primò percontemur, quid illud sit quod sulphur commune solvit, tunc invenimus, quod oleum & quicquid pingue est & igneam naturam habet, Sulphur tanquam suum simile & igneã substantiã præditum solvat, & ejus aliàs absconditam sanguineo - rubram animam oculis nostris objiciat, quod licet res vulgaris & apud multos hodiè in praxi sit, tamen tantæ profunditatis & ponderis est, ut ex hoc fundamento, omnium animarum metallicarum ipsiusque auri solutio, ut audies posthac, oriatur. Idcirco si Philosophorum discipuli esse volumus, longè aliis quàm communibus oculis sulphur commune aspicere nos oportet, dum per coctionem cum oleo factam adeò remollitur,

Elementum ignis.

Sulphur com: oleo solvitur.

ut interior sua tinctura rubra extra vertatur. Vulgus facta tali coctione contentus est, ut cum hoc oleo scabiem & vulnera sanare, & contusis atque adustis membris mederi, aliasque medicandi operationes perficere possit: sed secretæ sapientiæ scrutator ad rei fundum pergit, & qua ratione fiat, ut solum oleum inter tam multas res hanc potestatem sulphur leniter & naturaliter solvendi habeat, eiusque interius extra vertendi, cum tamen fortissimum corrosivum hoc efficere non possit.

*Fundamē-
tum Solu-
tionis me-
tallorum.*

Si penitiùs hoc fundamentum aspiciamus hanc solutionem ex similitudine olei & sulphuris prodire intelligimus, & quod oleum aut pinguedo, tanquam res ignea, sulphur tanquam rem etiam igneam & substantiam sibi similem appetat, apprehendat, amplectetur & emolliat, & usque ad interius ejus centrum solvat, quod sympathico modo contingit, quo simile suum simile amat, & virtutem suam reciprocè communicat. Est itaque oleum, tanquam ignea humiditas, verum fundamentum & scaturigo principalis, ex qua solutio omnium mineralium & metallicorum sulphurum scaturit.

*Exaltatio
oleaginosæ
substantiæ*

Si nunc à sulphure communi ad cætera sulphura mineralium progredimur, quæ in coagulationem aliquam duram per Naturæ coctionem abierunt, & modo dictam experientiam cum illa cõparamus, oleum nullam potestatem quidem habere videmus, sulphur embryonatum alicujus mineralis dissolvendi, quia nimis debile est: Nihilominus tamen necesse est solutionem ex hoc fundamento oriri, si Naturæ conformis, amabilis, lenis & fundamentalis esse debet. Quia verò mineralia arctè conclusa sunt, nec tam levi & debili potestati obediunt, ideoque necessum est virtutem oleaginosæ substantiæ in sua ignea qualitate exaltare, multiplicare, & multo magis igneam reddere, tunc enim habebit virtutem sulphur tam facile ex mineralibus solvendi, sicut oleum vulgare potestatem habet sulphur commune remolliendi, imò multò citius & celerius.

*Lignum o-
leo scates.*

Hæc exaltatio ignearum qualitatum & virtutum in oleis, non aliter quam secundum Naturam, hoc est cum suo simili fieri debet, si secundum Naturam & non contra illam procedere volumus: Id quod ignis accensus exequitur, qui per suam igneam & vehementem potestatem oleaginosam substantiam in Sal valdè igneum convertit, quod nō solum in totum pristinam suam oleaginosam remollientem virtutem servat, sed etiam in sua ignea & remolliente natura supra modum exaltatur. Nam si lignū quoddam multo oleo scatens in ignem conjicitur & cõburitur, major pars olei quidem per ignem absumitur, nam ex oleo flamma prodit, sed simul etiam magna pars olei, (quæ tam citò comburi nequit propter impedimentum & salis volatilis congelationē, quod

etiam in

etiam in ligno inest simul cum oleo) per acrem & vehementem potentiam, aut accensam ignitionem, in valde igneū fixum oleosum Sal convertitur, quod sal Alkali seu sal lixivi vocatur, unde *Sal alkali quid sit.*

Hoc Sal Alkali adhuc plenam suam pristinam proprietatem remollientem possidet, præterquam quod per ignitionē fortem ex statu volatili in fixum transiit, & maiorem igneitatē seu igneā qualitatem est adeptum quā ante habebat. Si verò scire desideras, an hoc sal igneum adhuc sit vera oleaginosa substantia, impone illud in ollam, & adde ei parum Sulphuris cum pauca aqua, & sine ut ebulliat paululum, quo facto sulphur liquefieri ejusque tincturam apparere videbis, eodem planè modo ac si oleum adhibuisses, idque multo citius fiet, quia jam multo fortius est in sua ignea qualitatē remolliente, quā cum adhuc oleum esset.

Tale Sal igneum nihil aliud est quā oleum in sua virtute exaltatum, ideoq; etiam potestātē habet vehementius solvendi id, quod quā diu oleum erat vincere nequibat : In hac virtute potestatem habet mineralia dividendi & animā seu sulphur illorum separandi & per solutionem remolliendi: Quod ut melius facilius & citius fiat, tale alkali igneum in ignea sua qualitate adhuc magis potest exaltari, si cum rebus aliis igneis sibi similibus mixtum vehementer ignitur, & hac ratione in ignea sua qualitate corroboratur, ex quibus rebus igneis calx viva non minimum tenet locū, quæ magnam suam qualitatem igneam per fortissimā ignitionem consequitur, & eandem alkali salibus mediante igne iterum communicare potest. Quare accipe Sal lixivi benè clarificatum, aut Sal tartari quod maximè igneum est per se, & mixtum cum calce viva per unum integrum diem fortiter calcina, & lixiviū para, sic enim alkali tuum in ignea sua qualitate valdè auxiliū, habēs potestātē sulphur mineraliū citò solvendi & à corpore suo separandi. *Sal alkali est oleum in virtute exaltatū. Exaltatio salis alkali Calx viva*

Hujus rei experimentum facere potes cum Antimonio cui inter mineralia primus debetur locus. Hoc enim si in minutissimum pulverem redegeris, & modo dictum sal igneum addideris, & addita pauca aqua in loco calido per aliquot dies posueris, & baculo singulis diebus aliquoties moveris, per tale alkali igneū Antimonii sulphur ex sympathica proprietate attrahi, solvi, & cum alkali uniri videbis. His ita peractis omnis humiditas defunditur, filtratur, & injecto aliquo liquore acris sulphur Antimonii in mali aurei colore præcipitatur, quod tanquam aliud sulphur urit : Illud verò quod ultimo in fundum cadit est optimum. *Solutio sulphuris Antimonij*

Per hos duos gradus, quorū primus est solutio sulphuris cōmuni per olea, alter verò separatio sulphuris embryonati per sal alkali, altius & securè ad metallicorū sulphurū separationē ascendi, quia cū sulphurib. mineralib. unius substantiæ sunt, sicq; p lumen Naturæ

Naturæ tanquam in claro speculo cognovi, quod quemadmodum oleum non sufficiens erat ad sulphur ex mineralibus separandum, nisi prius ad multo altiore gradum igneæ qualitatis fuisset exaltatum, eadem quoque ratio esset sulphurum metallorum, & quod ad horum separationem (quia cum suis corporibus mercurialibus arctius constricta & duriorum congelationem nata sunt quàm mineralia) multo penetrantior ignis pertineret, quàm sunt fixa alcalia pro mineralibus: Nihilominus tamen, quia sulphura unius sunt substantiæ, solutionem ex hoc fundamento manare oportere, hacque in parte aliud nihil deesse, quàm ut hoc sal igneum penetrantius magis remolliens & fortius reddatur: Hocque fieri oportere per horum igneorum salium seu alcalium, à sua grossitie corporea solutionem, & mediante igne forti, in penetrantem spiritum reductionem, qui spiritus non solum pristinam suam naturam, igneam videlicet qualitatem & potentiam, adhuc obtineret, verum etiam multo penetrantior & magis remolliens factus fuisset, tanquam ab omni grosso vinculo liber, in spiritualem igneam aquam conversus, & ad summè remollientem naturam reductus.

Postquam ad hanc cognitionem perveni, opus ipsum sum aggressus, & res ex sententia cessit, ut sulphura metallorum tali igneo & volatili spiritui ultrò obsecundarint & ei omnem suam potentiam præbuerint, ut fusius postea dicitur. Summa hujus fundamenti hæc est: Sulphuribus communibus olea, embryonatis fixa & ignea alcalia, metallicis verò imò ipsi auro alcalia volatilifata, tanquam spiritualem valdè igneam & penetrantem aquam, deberi, ad centralem ipsorum solutionem, remolitionem & liquefactionem: Nec est quod quis miretur, quod dixi, etiam ipsum aurum rubram suam animam aut Sulphur suum huic spiritui igneo porrigere: Experientia enim me hoc docuit, & etiam quotidie testatur, quamvis profundus ille Philosophus Cosmopolita in præfatione duodecimæ tractatum contrarium statuatur, & hodierno die adhuc multi sint qui illud impossibile esse dicant.

..
Anima
auri ex-
tractio.

CAPUT III.

**CVPRVM PRÆPARARI DEBERE PRIUS-
quam animam suam dimittat.**

Hic curioso lectori manifestum fiet ob quam causam non solum noster Philosophus, verum etiam multi alij ante ipsam, Sulphur cupri dignissimo titulo Sulphuris Philosophorum decorarint, & re ipsa pro tali agnoverint. Hoc igitur factum est, non solum propter summam ejus virtutem quæ præditum est, verum etiam

etiam

etiam propter ejus occultam & difficilem præparationem, quam Sapientes Soli inter se possidebant, & in occulto servabant, quæ in hunc usque diem occulta mansit, & coram iis occulta manebit, qui aurum magis quam Deum amant, quamvis ego hac de re clarè satis sim dicturus. Deus enim secretorum suorum custos est, nec porcos perlarum preciosarum participes facit, ut Philosophus cap. 14. §. 9. de febribus ait. *Paucis absolvi secretum, quod medicum nobilitat: at istud parasse pro prima vice est ingentis opera, pendetque ejus directio à manu ejus, cui debetur omnis honor, quia parvulus revelat ejusmodi arcana quæ mundus nescit, & idcirco vilipendit.* Quare ne putes rem ludicram & ita facilem esse, tincturam cupri auream acquirere, quia non solum menstruum quod animam extrahere & assumere debet, videlicet alcali volatilifatum, verum etiam cupri præparatio mysteria hætenus incognita sunt, de quibus Medicis factitiis nihil omninò constat.

Cupri præparatio hætenus

1. Primò enim necesse est ut Cuprum in vitriolū redigatur, non equidem vulgari modo, qui hic locum non habet, sed *via longè occultiori* ait Philosophus cap. 8. de lithiasi §. 21. hæcque vitrificatio cupri præcipua est præparatio, hætenus occultissima.

2. Deindè vitriolum cupri Philosoph. ita destillandum est ut omne cuprum in forma spiritus viridis transeat, qui labor insuetus est, & apud Bas. Valentinum & Paracelsum in tanto precio est, ut hunc spiritum viridem columnam tertiam totius medicinæ vocent.

3. Tertio. Hic spiritus viridis à suo corrosivo est liberandus, quod sapientibus tantum cognitū fuit, sed per Philosophum nostrum nunc scriptis clarè expressum.

4. His peractis quarto loco sulphur per alcali volatilifatum separari potest. Qui nodus inter omnes constrictissimus est, cujus etiam Philosophus nullam expressam facit mentionem, sed à Deo electis filiis Philosophorum in scriptis suis inquirendum & conjecturandum reliquit, à me verò nunc hic clarè delineatum.

5. Quinto anima separata coagulanda & figenda est, quæ operatio omnium facillima & simplicissima est, illi verò qui hujus rei nullam habet intelligentiam aut discretionem satis difficilis erit, ut preciosum hoc sulphur secundum Naturam ad maturitatem suam perducatur.

CAPUT IV.

INSTRUCTIO QUOMODO VITRIOLUM PHI-
losophorum ex cupro preparari debeat.

*Alcali vo-
latilifatu.*

Quamvis in extractione animæ ex cupro Alcali volatilifa-
tum præcipua res & rei cardo sit, non tamen hoc solum suf-
ficit, quia licet cupro calcinato superfundatur (quod in principio
ego etiam tentavi sed frustra) ab eo tamen animam auream se-
parare nequit. Cujus rei causa est; quod anima cupri, per Natu-
ralem coagulationem & subsequentem liquefactionis ignitio-
nem, intra mortis repagula est conclusum, & totaliter introver-
tum, quo in sensu Cosmopolita rectè ait, quod fusio metallorum
sit eorum mors. Et noster Philosophus de Lihiasi c. 8. §. 4.
*dum liquatur concluditur omnis vis medica, sigillatque
imò introvertitur sic.* Quare apprimè necessarium est; ut
anima extra vertatur, & metallum liquefactum à mortuis quasi
resurgat, unde etiam Philosophus noster Sulphur resurgens &
gloriosum vocat, tanquam ab omnibus vinculis corporalibus
liberatum. Hinc clarè patet, talem cupri præparationem non
minus esse necessariam, nec minoris esse ponderis, quàm ex-
trahentis ignei spiritus præparationem ipsam, unde etiam ut &
solvens ipsum semper apud Philosophos in secreto mansit, do-
nec noster fidelis Philosophus viam nobis indigitavit, dum sale
armoniaci ad cupri præparationem opus esse dixit, de quo in
tractatu Duumviratus. §. 9. sic ait. *Est enim legitimum &
quod Philosophorum (sulphur) vocant spiritum viridis vi-
trioli, qui per repetitam cohobationem, ultima ignis tortura
expressus, & insigniter volatilis coagulatur atque fixatur;
quod præstat vulgaris Sal armoniacus, qui inde postmo-
dum auferri debet per spiritum vini repetitis destilla-
tionibus.*

*Salis ar-
moniaci
prepara-
tio.*

Cum itaque hoc per Sal armoniacum fieri debeat, fortè pu-
tabis, illud ita simpliciter quale est per se adhibendum esse, in
qua opinione ego quoque primum steti, & Cuprum per subli-
mationem cum sale armoniaci multoties elevavi, sed frustra;
donec verba Philosophi nostri aliquantò altius & latius per-
pendi, quibus docet vitriolum cupri non in simplicem, sed in
summè volatilem spiritum esse redigendum: ideoque necesse est
ut Sal armoniacum ipsum, quod hoc negotium exequi debet;
prius in spiritum volatilem convertatur. Qua ratione enim
quæso Cuprum volatilis spiritus fieri posset, si id quod hunc
effectum

effectum præstare debet non ipsummet spiritus volatilis factum fuisset.

Primo omnium ergò ex Sale armoniaco summè volatilis spiritus est destillandus, & cum hoc postea cuprum in vitriolum est convertendum. Non eo modo, (quo ego quoque primum frustra operatus sum) ut naturale seu factitium cœruleum vitriolum cum sale armoniaco elevetur & in spiritum destilletur, quod æquè frustraneum est ac si quis cupri limaturam aut cuprum calcinatum sumeret: Quia spiritus vitrioli, aut alterius cujusdam corrosivi, qui vitriolum ex cupro creaverunt, ad hoc negotium non solum nihil faciunt, verum etiam nocumento & impedimento sunt; Adeò ut si quis secundum doctrinam Philosophi nostri ex naturaliter creto aut arte parato vitriolo cœruleo cupri Tincturam extrahere vellet, necesse foret vitriolum prius in aqua dissolvere, & metallicam substantiam cum alcali quodam præcipitare, & à suo corrosivo prorsus liberare, ut ne minima particula corrosivi superstes esset, deinde præcipitatum & exsiccatam calcem metalli de novo per Spiritum Salis armoniaci in vitriolum convertere. Tanta enim inter vulgare & Philosophorum vitriolum differentia est quanta inter album & nigrum, ut mox audies.

Hac occasione, qua dicitur Salem armoniacum prius in Spiritum volatilem mutari oportere, lector cogitare non debet, quod hoc communi & cognito modo fieri debeat, aut quod hic modus cognitus fuerit: Et quod ut quidam faciunt Sal armoniacum cum farina sit destillandum, qui aquam illam destillatam acidam per errorè pro Spiritu Salis armoniaci habent, quæ tamen nihil aliud est quam aciditas farinæ cum paucis pulvisculis Salis armoniaci mixta, quam destillationem totum Sal armoniacum mox in suo pristino pulvere sequitur & ascendit, quodlibet enim vegetabile talem acidum spiritum præbet cum destillatur.

Neque etiam igneum urinosum Sal, ex Sale tartari vel alio alcali præparatum, ille Spiritus est, quem Philosophi hoc in loco desiderant, ille enim minima tantum pars est Salis armoniaci, major autem pars in fundo manet, adeò ut hoc Sal immeritò Spiritus Salis armoniaci vocetur, quia denominatio rei, si ex duabus partibus uti Spiritus Salis armoniaci, constat, semper & præcipuè majori parti convenit, ut dicitur à majori parte fit denominatio, ut experientia testatur. Si enim libra una Salis armoniaci cum alcali miscetur, & Salis urinosi sex aut septem lotones per sublimationem ascendunt, viginti quatuor verò lotones apud alcali in fundo manent, tunc nomen Salis armoniaci hisce viginti quatuor lotonibus rectius convenit quam illis septem lotonibus sublimatis. Hinc Sapientes majorem

*Vitrioli
Sulgaræ
præparatio.*

*Salis armoniaci
erronea
destillatio.*

*Salis armoniaci
partes dis-
versa.*

majorem partem in fundo reliquam semper putarunt, & ex illa spiritum volatilem ad suam intentionem destillaverunt, quod me quoque experientia docuit; videbam enim præfatum sal urinosum hac in parte nulli esse usui, nec ullo modo illud in conspectum adducere posse, quod desiderant Sapientes.

Postquam igitur in majori parte quæsi, pro certo comperi, quod si post salis urinosi, quod apud alcali in fundo manserat, separationem, prædicta illa major pars forti igne distilletur, spiritus & volatilis & duplex acquiratur, imò adeo volatilis, ut etiam per Balnei destillationem ascendat, qui etiam alia corpora volatilia efficere potest: Duplicem verò voco, quia dum sal urinosum se ab illo separavit, ipse cum alcali se rursus conjunxit, à quo non nisi igne fortissimo sejungi potest, quod si fit, partem alcali in destillatione secum rapit, propter intimam sui cum alcali factam conjunctionem, adeo ut absque illo transire non queat.

Hac ratione exsurgit duplex seu satiatius spiritus, qui in sua vorace & corrosiva natura ex salis alcali participatione se ita satiat, ut alia corpora non amplius corrodere, nec apud ea se insinuare cupiat; quia quantum corrosivæ suæ naturæ opus fuit per salis alcali fruitionem fuit satiatius. Hinc duplex & satiatius iste spiritus valde volatilis mirabilem habet naturam, & metalla corpora alio modo quàm cætera corrosiva dissolvit. Vulgaria enim corrosiva hanc naturam habent, ut cum famelica sunt, & corrosivitatis suæ famem metalla devorando satiare cupiant, sicque metalla cum furia aggrediantur, comminuant, & extrinsecus adhæreant: Hoc verò nostrum duplex corrosivum, cum jam sit satiatum, metallum non corrodit, nec habitationem ut cætera corrosiva apud metallum quærit, sed tantum illud remollit, neque etiam ab extrinseco ei adhæret, nec operationem suam citò ut cætera corrosiva, sed paulatim in aliquot diebus demum perficit, in metalli interiora intrat, & id quod in interiori centro reconditum & quasi sigillo munitum est, extra vertit, vi & virtute duplicis suæ naturæ, in qua metallum liquefcit sicuti glacies in aqua. Quare da operum ut hunc spiritum ex sale armoniaco conficias, nec te deterreat laborum multitudo & singularis animadversio, sed finem considera qui loco difficultatis laborum te rursus exhilarabit. Hac opera si rectè & convenienter functus fueris, quod in ea summum & præcipuum est præstiteris, & quod reliquum est ludus erit.

Jam igitur accipe summè volatilem tuum spiritum & illum Cupri puri limaturæ affunde, & multis diebus in vitro benè sigillato in lento calore digere, sic enim metallum paulatim liquefcet, & spiritus tuus ex metallo graminis instar viridescet. Continua istam

*Spiritus
Salis armoniaci duplex.*

*Spiritus
Salis armoniaci est
singulare
corrosivum.*

*Solutio
cupri in
Spiritu Salis armoniaci.*

istam solutionem cum recenti spiritu donec metallum tuum planè sit solutum, tunc coagula, & vitriolum viridissimum obtinebis quod sicut colore à vulgari vitriolo cœruleo, ita etiam natura & virtute sua ab illo differt. Cœruleum enim valdè amarum & ingratum, hoc verò Sacchari instar dulce, illud vehementes facit vomitus, hoc verò naturam confortat, somnū conciliat, dolorem lenit, & infantulis exhiberi potest; in summa tantam habet in medicina virtutem ut nihil supra. Illud est substantia post sui ignitionem, hoc verò instar ceræ in igne fluit, & resinae ferè simile est; & scindi potest tanquam gummi, nam balsamica sua anima totaliter extra versa est per hoc secretum duplex corrosivura: ideoque etiam instar aromatis gratum habet odorem; imprimis verò si in spiritu vini (in quo citissimè totaliter liquefit) solvitur & per aliquot dies digeritur, taceo nunc brevitate causā plures alias proprietates.

*Differen-
tia vitrio-
li cupri à
cœmuni.*

Vides ne nunc quanta sit differentia inter vitriolū Philosophorum & inter illud quod communiter ex cupro paratur, quæ tanta est quanta inter album & nigrum: Si magna est ejus virtus in Medicina interna; non minor & non satis laudanda atque admirabilis erit in chirurgia propter balsamicam ejus dulcedinem, per quam in vulnibus recentibus periculosis ulceribus & insaniabilibus tumoribus tantam exserit virtutem, ut omnibus aliis vulgaribus unguentis, balsamis, oleis, emplastris pudorē incutiat.

*Vsu in Me-
dicina.*

Ideoque emplastrum & unguentum tibi præscribam de quorum summa & potentissima efficacia miraberis, & quæ in periculosis accidentibus summo solatio tibi erunt. Emplastrum hoc modo præparatur. Accipe Sulphur Antimonij, ut te supra docui, impone in phialam; affunde ei oleum recens lini, ad altitudinem aliquot digitorum transversorum, & oleum lini sanguineo tingetur colore, eritque verus balsamus Sulphuris in chirurgia: Hunc balsamum Sulphuris funde in vas cupreum, si ejus libram unam habueris adde ei lithargyrii minutissimè triti libram semis, coque & move diligenter donec lithargyrium fuerit planè liquefactum, quo facto adde adipis alicujus, sive hominis, sive porci; anserum, vel butyri, prout usus ejus requirit, libram semis, & vitrioli dulcis ex cupro lotones tres, & tantum ceræ quantum pro consistentia satis est, & redige in emplastrum quod propter magnas suas virtutes Emplastrum aureum vocari meretur.

*Empla-
strum.*

Unguenti præparatio hæc est. Accipe mellis benè despumati lotones 8. succum de foliis plantaginis majoris 24 lotones, & vitrioli dulcis de cupro 4. lotones. Coque lentè donec fiat spissum ut unguentum, tunc addè croci optimi optime triti, i. lotonem. Tolle de igne citò & misce bene crocum ut optimè incorporetur, & paratum erit: Et si (in illis casibus in quibus pinguius locum

Unguentū.

habent) aliquid de balsamo sulphuris ei incorporabis melius erit. Si his duobus remediis rectè præparatis secundum artem usus fueris, magnam laudem & utilitatem apud ægros derelictos tibi comparabis, quod experientia te docebit.

CAPUT V.

CONTINUATIO EXPLICATIONIS DE
vitriolificatione cupri, & de secreto Salis
armoniaci.

Quamvis omnia quæ ad præparationem vitrioli ex cupro pertinent sufficienter descripserim, fieri tamen potest ut Lectori res proposita partim obscura partim impossibilis videatur, quia duplicati & satiati spiritus mentionem feci, de quo hætenus nihil auditum nec lectum fuit. Aded ut hæc mea declaratio pro inventione inutili haberi possit, ac si doctrinæ Philosophorum, per quam Sal armoniacum pro solutione & præparatione metallorum & mineralium multis laudibus extollunt, vim aliquam facerem, & ipsorum sententiam aliter explicarem quam res fert. Ut igitur hanc suspicionem à me avertam & rem Lectori claram & manu quasi palpabilem reddam, ut hujus mysterii fundamentum nudè & simpliciter videre queat, Naturam & totum de Sale armoniaco negotium ita proponam & manifestabo, ut pedibus in meam sententiam sit iturus & rei veritatem agnitus.

Nemo ergo primùm offendatur in eo, quod novum spirituum genus profero, aut novam eorum nominationem in medium produco: Sal armoniacum enim per se consideratum nihil aliud est quàm spiritus duplicatus & satiatus, nec tantas virtutes pro præparatione & celeri apertione atque solutione metallorum & mineralium habere posset, nisi duplicatus & satiatus spiritus esset, qui duplici potestate illud exequitur, quod simplici alicui corrosivo præstare est impossibile. Sal armoniacum autem saturatum & duplicatum spiritum esse, hæc mechanica te docere potest.

*Spiritus
Urinæ &
Vitrioli
conjunctio*

Si spiritum urinæ (qui propriè loquendo nullus spiritus sed sal igneum est, rectificatus enim & ab omni peregrina humiditate liberatus sal volatile & igneum est & manet) si inquam spiritum urinæ vitriolo superfundis, tunc corrosivum quod in vitriolo est, statim cum hoc igneo sale se conjungit & corpus suum metallicum cui antea inhabitavit deserit, & hoc sal igneum apprehendit, quia hoc sale magis delectatur quàm corpore metallico suo: Si igitur tale vitriolum cum sic dicto spiritu urinæ imprægnatum in retortam ponis & igne urges, statim sal siccum volatile

volatile & duplicatum se tibi in conspectum dabit; quod nec vitrioli nec urinæ spiritus gustum ullum feret, propter utriusque reciprocā in sese commissā actionem. Talis actio & reactio commodè saturatio vocatur, qua alterum ab altero satiatur, & alterum in altero quiete reciproca fruitur, & una habitant. Item quia duo sunt conjuncta & virtus ut dicitur unita fortior est, nam ex ista virtute unita profluit magna illa virtus quam Sal armoniacum habet in præparatione corporum metallicorum. Si hoc prædictum sal duplicatum rectè examinabis & gustabis, non alium quam salis armoniaci gustum deprehendes, eandemque virtutem in Medicina habebit, quam sal armoniacum vulgare habere solet.

Quæ hîc de spiritu vitrioli & Sale Urinæ dicta sunt, eadem Sal armoniacum vulgari conveniunt, quod eandem originem habet, & ex eodem fundamēto procedit, excepto eo quod loco vitrioli sal accipiunt, & loco salis urinæ, communem non separatam urinam ipsam, & res alias tale sal igneum & volatile ut urina est in se continentes, quæ res quamprimum adunantur, in se invicem operantur & agunt, & se invicem apprehendunt, adeo ut si talis sicca mixtura igne urgetur, sal volatile ob volatilitatem suam naturam elevari cogatur, quod propter intimam quam cum sale habet connexionem solum ascendere nequit, quin spiritum salis secum sursum rapiat; sicque duo tanquam duplicatus & satiatus spiritus, aut sal spirituale, ascendant.

Si in dubio es an res sic se habeat, accipe spiritum salis & etiam *Salu. Ar.* sal urinæ, de his duobus tantum misce, donec neutrum gustu deprehendere possis, sed alium intermedium saporem gustu observaveris, hoc compositum coagula & sublima, & simile sal armoniacum habebis quale est illud quod vendibile prostat: Hinc clarè tibi patet vulgare sal armoniacum nil aliud esse quam spiritum duplicatum & satiatum vel potius sal spirituale. Et quia duplicem habet naturam, ideo præ cæteris omnibus spiritibus & corrosivis vulgaribus & notis præminentiam habet; quia metalla ita aperit ut hac in parte nullum aliud sal ei sit simile, de quo sub finem hujus capituli demonstrationem addam, ut appareat quantum habeat potestatem absconditum revelandi. Hinc Basiliius Valentinus rectè de eo dicit: Sal armoniacum non est minima clavis ad referendum metalla, hac enim de causa à veteribus avi volatili comparatur, quia tineturam & colorem mineralium & quorundam metallorum potest elevare cum agilibus suis pennis, & sufficiens magister est ad præparandum metalla pro transmutatione, sine præparatione enim nullum metallum transmutari potest: Hanc Basilii doctrinam commendatam tibi habeo, quam non sine causa hîc allego.

Objectio.

Spiritus
Viridis Vo-
latis cu-
pri.

Licet hæc demonstratio te sit convictura nomen spiritus duplicati & satiati non immeritò Sal armoniaco convenire, & hæc de causâ hunc terminum à me non Inventum esse, sed ratione substantiæ rei in Sale armoniaco ipso extitisse quamvis hætenus non usitatum, nihilominus denuò sic instabis: Si Sal armoniacum duplicatus & satiatus est spiritus, quare cuprum volatile facere non potest, & quare necesse est ut ex Sale armoniaco & alcali alius spiritus duplicatus conficiatur. Sed respondetur: Hujus rei causam unicam esse, spiritum; seu potiùs Sal urinæ ex quo Sal armoniacum cõsistit, quod Sal urinæ semper naturam Salis retinet, nec in verum spiritum redigi potest, unde fit ut spiritum Salis, vitrioli, & alia corrosiva quæ veram spiritus naturam habent, non in forma spiritus, sed pro ratione suæ naturæ in forma Salis elevet, & per suam naturam Salinam, illos spiritus etiam in Salis formâ transmutet, quamdiu cum talibus spiritibus est mixtum. Jam autem Philosophus noster & cum illo Paracelsus & alii volunt, cuprum non in volatilis Salis viridis, sed spiritus volatilis viridis forma transire debere, ut Philosophus de Lithiasi cap. 8. §. 21. ait. quod debeat esse cupri liquamen volatile; & in Duumviratu dicit, quod spiritus viridis debeat esse insigniter volatilis, in illû scilicet finem ut corpus cupri rectè præparetur ad dandum tincturam suam. Hæc est causa cur cuprum sic dilacerari & in minimos pulvisculos subtilis spiritus instar redigi oporteat, nam si hoc non fieret, anima ejus acquiri non posset, ut expressis verbis Philosophus in loco jam citato de lithiasi §. 5. testatur: *Non potest autem haberi ignis Veneris nisi cum plenaria (NB.) destructione, corporisque Mercurialis ipsius Veneris volatilisatione.* Hoc Sal armoniacum efficere non potest, quamvis Vitriolum Veneris vulgare, aut cuprum limatû seu ustum multoties cum eo elevaretur, quia tantummodo siccum Sal, non autem penetrans & tenue faciens spiritus, qui incomparabiliter subtilior est ad aperendum, penetrandum, & spiritualisandum quàm Sal volatissimum.

Quamvis autem Sal armoniacum, talis duplicata spiritualis substantia non sit, quæ potestatem habeat intentionem Philosophorû in effectum deducendi, & cuprû in subtilem penetrantem & volatilem spiritû reducendi, nihilominus natura & substantia Salis armoniaci, quod verè duplicatum spirituale Sal est, Philosophis occasionem præbuit, alio quidem modo; sed tamen ex illo fundamento in quo Sal armoniacum consistit, aliam & quidẽ talem saturatam duplicatam substantiam inveniendi & conficiendi, quæ temper volatilis & summè volans spiritus sit & maneat: Hunc scopum obtinuerunt dum partes, ex quibus Sal armoniacum tanquam duplicata substantia constat, fundamentaliter consideraverunt: Invenierunt enim ut supra fusiùs dixi, Sal armoniacum

arjatum ex ignea & corrosiva substantia constare, quoniam autem igneum illud in ejus Natura verum spiritum non esse, nec ad cuprum in spiritum volatilem pro sua intentione adducendum utile esse animadverterunt, loco ejus tale Sal igneum elegerunt quod post sui destillationem verus spiritus esset, sicq; nunquam in forma salis ascenderet, multo minus corrosivum ei inherens in formam siccis salis (ut sal urinæ facit) mutaret.

Hoc ut Philosophi invenirent, proprietatem & virtutem salis *Proprietas* urinæ considerarunt, quod ejus natura esset omnia corrosiva occidere aut saturare. Ex hac enim virtute metalla in corrosivo *Salis Vir-*
na.

quodam dissoluta præcipitat, quia avidè corrosivum aggreditur, illo satiatur & corrosum metallum succumbere facit. Et quia similem imò majorem virtutem in igneis fixis alcalibus invenerunt, alcalia huic usui apta judicarunt, ut quemadmodum in præparatione Salis armoniaci, ignea qualitas salis urinæ corrosivum saturat, ita quoque pro ipsorum intentione alcalia corrosivum apprehendere, & ex istis duobus tertium, videlicet duplicatum satiatum sal, & consequenter mediante destillatione talis quoque spiritus duplicatus oriri deberet. Alcalia quoque prius igne fortissimo secundum artem destillaverunt, & illa non instar salis volatilis, sed verò subtilis & penetrantis in Medicina maximas virtutes habentis spiritus instar ascendere deprehenderunt, ideoque Sal armoniacum cum alcalibus miscuerunt, undè factum ut Corrosivum alcalium consortio potius quam salis urinæ gaudens relicto sale urinæ sali alcali se associarit, sicque novum duplicatum & satiatum sal constituerit, quod nec salis alcali nec corrosivi, sed ex utroque mixtum saporem habet, quod hodierno adhuc die experientia testatur.

Quoniam ergo tam Corrosivum quàm Alcalia mediante igne forti in verum spiritum se destillari patiuntur, inevitabiliter & necessariò sequitur nil aliud ex hoc duplici sale quàm verum duplicatum & satiatum spiritum destillari posse. Experientia comprobatum enim est, summè volatilem spiritum indè fieri, pro- *Corrosivi*
Veri &
vulgaris
differentia.
rietatem prædictam habentem, præ omnibus aliis corrosivis, quæ cum furia quadam & strepitu magno metalla invadunt, corrodunt, & externè ipsis adhærendo domicilium in illis quærunt. Hic verò spiritus duplicatus jam in se ipso satius, cum duplicem & maximam virtutem habeat, planè aliter quàm vulgaria corrosiva, corpora metallica solvit, quia per duplicem & volatilem suam virtutem usq; ad medullam centri cujuslibet metallorū atomi pervadit, & omnem virtutē colorem tincturam & potentiā intus absconditā & quasi mortuā extra vertit, vivificat & activā facit.

Ad hanc elucidationem fortè dices: Cum in sale armoniaco *Objectio.*
nullum aliud corrosivum reperiatur quam spiritus salis, nunquid

sufficeret si primò spiritus salis destillaretur, isque alcalibus conjungeretur, hocq; modo duplex spiritus volatilis fieret, ad quam objectionem hoc responsum habe: Philosophos non sine causâ, sed de necessitate salis armoniaci usum retinere oportuisse, quia corrosivum in sale armoniaco ratione primæ suæ originis ex sale quidem oritur, sed propter perpeffam cum igneo sale urinæ unionem, in qua unum in alterum agit, & in natura sua se invicem mutant, aliam & multo præstantiorem naturam quam ante habebat nactum est: Sic igitur apparet Philosophos sal armoniacum retinere inque illo corrosivum suum quærere oportuisse.

Fateor, postquam fundamentum & radicem salis armoniaci cognoscere didici, me quoq; ad hæc cogitationes inclinasse, spiritum salis hic adhiberi posse & rem tentasse: Sed tentationi effectus minimè respōdit, talem enim spiritum qualis ex sale armoniaco habetur non sum adeptus. Undè cognovi cur sal armoniacum semper à sapientibus tanti fuerit æstimatum, præterquâ quod hoc corrosivum per se videre gustare ejusq; virtutem inquirere cupivi, an videlicet, per se solum majori virtute præditum esset quàm spiritus salis communis. In quem finem multum laboris sumsi & multos decipientes processus in destillatione sum secutus, inter quos ille qui sal armoniacum farinæ miscendum, distillandum, & hoc modo desideratum corrosivum acquirendum esse docet deterrimus est, de qua ineptia cum supra dictum fuerit, hic plura non addo. Cum igitur hoc corrosivum ex multum promittentibus processuum libris & similibus scriptis consequi non potuerim, summo studio rerum naturalium investigationi incumbendo ipse inveni: Quod ratione suæ simplicitatis jam dudum invenire potuissem, si simplicitati Naturæ tantum adhæsissem, & ambages colentibus scriptoribus, ex quibus parum veritatis multum verò erroris hauritur, non obsecundassem:

Salis urinae separatio à corrosivo.

Ut igitur prædictum corrosivum acquiramus, in hoc fundamento ejus laborandum est, ut sal igneus urinæ prius separetur, aliàs impossibile est spiritum acidum impetrare, quia mutua inhabitatione sibi invicem devinciuntur. Hæc ignei salis ablatio quidem fieri potest, si sali armoniaco sal alcali adjungitur, per exiguum enim ignis calorem mox totaliter cedit, quod tamen ad propositum nostrum non facit, hoc enim modo denudè cum alcali miscetur & saturatur, à quo simpliciter & solum in natura sua separari nequit, sed si secundum artem igne urgetur, tunc sallem alcali secum rapit, nec simplex est in sua natura, quod indè fit quia alcali etiam salinam habet naturam ut corrosivum, undè tanta est illorum unio, tantusque ipsorum amor mutuus, ut impossibilis sit ipsorū separatio, propter naturæ ipsorum unitatem, & utriusque naturam salinam, undè vinculum illorum mutuum indissolubile est.

Quo-

Quocirca loco alcalium alia subjecta erunt sumenda, quæ *Subjecta*
 non sunt salinæ Naturæ, & nihilominus, si cum sale armoniaco *corrosivo*
 in igne detinentur, corrosivum retinendi & sal igneum dimittentem- *retinem-*
 di habeant potestatem. Talia subjecta quæ hoc præstant diver- *tia.*
 sa, quidem habentur, quorum tamen unum altero melius est,
 unum enim plus de corrosivo retinet quàm alterum; inter o-
 mnia autem præstat hæmatites, per quem hic spiritus acidus me- *Hæmati-*
 liori modo & in majori quantitate acquiritur, ut Mechanica te- *tes.*
 docebit: Si enim Sal armoniacum cum hæmitate benè misce-
 bis & destillabis, bona pars ignei urinosi spiritus mox prodibit,
 & quantum ejus fuerit solutum, tantum quoque de corrosivo
 cum hæmatite in vase manente se conjunxit: Si verò ignis sub
 finem augetur, pars Salis armoniaci in sua priistina & immutata
 natura ascendit, quia verò duplicem habet potestatem, ideò sub-
 tilissimam virtutem seu flores hæmatitis secum in altum evexit,
 unde mali aurei habet colorem aspectu amabilem. Finita destilla-
 tione redige sublimatum tuum in subtilem pulverem, & in opti-
 mè rectificatum vini spiritum conjice, ibique relinque donec
 quid porro faciendum sit dicam. Spiritum igneum destillatum
 ad eòdem usus ad quos vulgaris spiritus salis armoniaci urino-
 sus facit adhibere poteris, quia inter hos nulla est differentia.

Quantum ad Spiritum acidum attinet, ille infra in capite mor- *Spiritus*
 tuo tibi quærendus erit, in quo hoc corrosivum tam tenaciter *acidus in*
 & firmiter insinuaturn & inclusum latet, ut si fortissimo igni *capite mor-*
 hoc caput mortuum exponeres, & quàm fieri potest per destil- *tuo qua-*
 lationem urgeres, tamen ne guttulam quidem de hoc corrosi- *rendus.*
 vo impetrares; Si verò caput mortuum convenienter purga-
 tum fuerit, desideratum hoc corrosivum facillè sequetur, & ex
 arena quoque destillari poterit. Quare ut illud obtineas, ca-
 put mortuum minutim contunde, & quamprimum in opti-
 mum Spiritum Vini injice, qui omne corrosivum & minimas *Extractio*
 partes hæmatitis, quas corrosivum invasit & se cum illis con- *corrosivis*
 junxit, in se recipit, quem confestim colore aureo tingi vide- *acidi cum*
 bis, quo defuso alium Spiritum Vini affunde, ut denuò sol- *Sp.V.*
 vat &c. quod toties repetendum tibi erit donec nullus Spiritus
 Vini amplius tingatur. Jam Spiritum istum in Balneo
 M. abstrabe, & abstractione facta in alembici olla Sal grati o-
 doris balsamicum aromacum, & crocum maxima ex parte re-
 dolens invenies, quod retortæ vitreæ loricatæ impone, illa-
 que in furnum venti collocatâ, lento igne destilla, & illicò
 corrosivum quod in Sale armoniaco fuit transibit, continua-
 tuum ignem donec nullæ guttæ amplius destillent, tunc for-
 tifica ignem paulatim, & pulcherrimi flores tanquam plu- *Flores*
 mæ leves & rubro aureo aliisque coloribus variis micantes *Hæmatitium*

*Flores
Hamatis-
tu.*

& aspectu delectabiles apparebunt. Vide tamen ne in principio nimium properes, & nimium ignem excites. Nulla enim violentia hic locum habet, si enim immaturo tempore illa uteris, nihil efficies aut assequeris. Finita destillatione, flores in collo retortæ suspensos cum corrosivo tuo allue & elue, ut in corrosivo colligantur, & in retortam vitream pone, & corrosivum à floribus abstrahere ut omnes flores in fundo maneat, spiritus verò tuus salis armoniaci acidus desideratus in recipiente conspicietur clarus & albus, qui magnarum est virtutum & tanto virtuosioris efficaciam supra communem spiritum salis, quanto majoris roboris vir est respectu juvenis octodecim annorum, quod per experientiam addiscere & ex eo experiri poteris, ob quam causam Philosophi in præparatione duplicati sui spiritus Corrosivum salis armoniacis voluerint retinere & spiritui salis præferre.

Et si intentio mea non sit, aliud quiddam quam quod ad elucidationem meam hætenus ex fundamento tractatam facit, in medium adferre, intermittere tamen non possum, quin florum aureorum, qui in declaratione excellentiæ corrosivi ex Sale armoniaci in lucem prodierunt, maximam utilitatem attingam, ut preciosi thesauri instar ægrorum necessitati inserviant. Accipe igitur spiritum vini, in quem sal armoniacum cum floribus aureis elevatum coniecisti, illoque defuso alium affunde, idque toties donec non amplius coloretur; Tunc in Balneo M. omnem spiritum vini abstrahere (NB. Non enim ex cineribus neque ex sabulo alembicum transit, de quo cogita) & in fundo ollæ tam pulcherrimi coloris sal habebis, ut aspectu ejus satiari nequeas, & fortissimi odoris instar croci, hoc cum cæteris floribus qui rectificatione aut abstractione spiritus corrosivi in retorta remanserunt junge, misce illos bene, & in cellam pone ut solvantur, & liquorem pulcherrimum selectissimum aurum superantem habebis.

Nota sub finem istius solutionis guttulæ flavo pallentes erunt, quas præcedentibus non addere sed separatim colligere, & febribus medendis adhibere debes. Præcedentem autem liquorem separatim collectum custodi diligenter, est enim excellentissima & magni usus medicina, inprimis si cum gummi armoniaci in pillulas redigatur, in hydrope, quartana, scorbuto, pleuritide, renum calculo, colica, obstructione mensium, melancholia hypochondriaca, affectibus ventriculi variis, & multis aliis gravibus morbis. Habet etiam hæc medicina vim anodynam somniferam propter suam aureo, croceam tincturam, & fragrantem odorem aromaticum. Disce hinc magnam salis armoniaci virtutem, quam habet in aperione & mutatione metallorum. Quis crederet tam gratum odorem in

*Florum
Hamatis-
in medici-
na utilis-
34.*

odorem in tam duro & aspero corpore hæmatitis absconditum atere, nisi Sal armoniacum id nobis manifestaret. Quærite igitur & invenietis, ut absconditæ virtutes naturæ manifestentur, & inde laus & gloria redeat ad Deum creatorem nostrum.

CAPUT VI.

DE DISTILLATIONE DVLCIS VITRIOLI
cupri in spiritum viridem.

POSTquam ex libris quos Philosophi nobis reliquerunt, manifestatum fuit, quod ex vitriolo & cupro spiritus viridis præparari posset, investigatores veritatis omnem lapidem moverunt ut preciosum hunc spiritum viridem assequerentur, & in ejus virtute & potentia gauderent. Quoniam autem videbant, quod quocunque modo vitriolum distillando tractarent, cæptis vota non responderent, in eas cogitationes devenerunt, quod veterum sapientum scripta de comuni modo distillandi intelligi non deberent, sed per singularem quendam & subtilem modum aut cheiragogiam incognitam hanc viriditatem acquiri oportere conjecturarunt, ideoque quomodo scopum suum attingere possent, omnis generis modos deliberaverunt. Inter quos quidam fuerunt, qui ut viriditatem adipiscerentur, subtilissimum vitrioli spiritum super vegetabilia quædam toties destillarunt, donec multiplex cohobatio viriditatem herbarum secum in vas recipiens rapuit, sicque ex vegetabilibus commodato quasi sumpta viriditate contenti fuerunt. Hic spiritus tantas habuit vires quantas herbæ conjunctæ subministrare potuerunt.

*De Serpico-
natus Vi-
triolum
Viride im-
petrandi.*

Alii observantes quod viriditas vitrioli descendere non vellet, illud per descensum destillarunt, & cum plausu se rei veritatem invenisse crediderunt, cum tamen pars vitrioli in hoc destillandi modo decidat, unde humiditas necessariò viridis fit, quod vomitus vehemens per putatitium ejusmodi spiritum vitrioli excitatus abende restatur, quod videlicet grossum corporale vitriolum adhuc insit, quia vitrioli proprium est & manet, vehementes vomitus excitare.

Hos secuti sunt alii, qui agnoscentes hunc per descensum seu inversionem distillandi modum, nimis esse grossum, aliquid excogitarunt, quod singularis alicujus Philosophicæ destillationis & singularis cujusdam rari vitrioli speciem præ se ferebat, dicentes Philosophis nec vitriolum vulgare nec cuprum usui fuisse, sed illos proprium suum vitriolum hætenus incognitum usurpasse, quod ex omnium metallorum semine procreassent: Hocque se-

*Lapides
rotundi
vitriolici.*

singulari & occulto modò distillandum esse, non quidem vulgari modo, sed postquam hoc semen ex sufficiente humiditate ex aere hausta imprægnatum erat ut in aqua liquefcere posset, hunc sic comparatum & exortum succum viridem metallicum per filtrationem à sua corporalitate purgaverunt, & filtrationis operationem pro destillatione philosophica explicarunt, sicque non solum dictioni in sua significatione vim fecerunt, verum etiam à semetipsis inventam materiam primam aut semen metallorum (quod proprio suo nomine pyrites vocatur & re ipsa esse demonstrat) pro matrice vitrioli philosophorum venditarunt, cum tamen experientia testetur, tale puratitium vitriolum philosophorum illam qualitatem & proprietatem nullo modo habere, quàm verum vitriolum sapientum est præditum, non enim est dulce, nec somnum tanquam domicilium veri anodynii Philosophorum conciliat. Sed hoc fictitium Vitriolum Philosophorum est grossum, violentum, amarum, horribile ac si vitriolum esset vulgare, quale etiam re ipsa est, quia similem originem habet ut commune, videlicet ex pyrite. Hinc apparet quod quale est hoc vitriolum Philosophicum talis etiam est ejus destillatio, filtratio scilicet, quæ est nuda iuavis inventio & perversio verborum sapientum. Hæc perversa destillatio Philosophica tamen (aliàs filtratio dicta) majorem viriditatem exhibet quàm illa quæ per descensum fit: Hic enim non totum vitriolum transit aut descendit sed tantum exigua particula: In illa verò quæ per descensum fit, omne per filtrum transit, nihilominus pro vero singulari spiritu viridi Philosophico proclamatur.

Alii fuerunt, qui inter errantes pro melioribus habendi, veram vocabuli destillationis significationem retinuerunt, & rem per destillationem quæsierunt. Sed quia nulla via talem viriditatem ex vitriolo obtinere potuerunt, conjecturabant Philosophos ad vitriolum aliquid addidisse, quod nobis reticuisset. Quare vitriolum & nitrū ex duabus diversis retortis celeri cheiragogia seu mechanica in unum vas recipiens pepulerunt, qua occasione isti duo spiritus mutuas operationes in se invicem exercuerunt, ut viridis liquor seu spiritus inde prodierit quoad colorem, qua viriditate hi postremo quoque contenti fuerunt. Hic modus inter ceteros omnes optimus est, non quidem propter suam susceptam viriditatem, quæ tantum reflexio est, ex actione mutua duorum spirituum orta, & quasi extrinsecus inductus color superficialis, sed propter horum duorum spirituum conjunctionem, ex quibus spiritus subtili penetrante & attenuante virtute præditus oritur, per quam celeris efficacie est, & in Epilepsia non contemnendus sed laudem suam benè meretur. Nec est quod quisquam sibi imagi-

netur

*Vitrioli &
Nitri de-
stillatio in
unum spi-
ritum.*

Epilepsia.

netur, ut in prima mea inscitia mihi contigit cum ab hoc spiritu abhorrerē, ac si aqua fortis esset, quia aqua fortis etiam ex vitriolo & nitro componitur. Nam longē aliter se res habet, quia nec minimum quidem de virtute vitrioli in aquam fortem transire potest, quia omnis ejus virtus & aciditas, quamprimum nitrum cum illo conjungitur & incalescit, à nitro compedibus quasi vincitur & constringitur, per amorem singularem qui inter ista duo subjacet. Ita est, de quo plura dici & solide probari possent, nisi proposita dicendi brevis me nunc impediret. Hoc dico quod impossibile sit ut de vitriolo aliquid in vas recipiens transeat, quia in momento quo Nitrum cum ipso incalescit natura vitrioli mutatur. Quoniam autem summē volatilis spiritus istius splendentis viriditatis ex veris partibus essentialibus & spiritibus vitrioli & Nitri constat, ideoque prorsus aliam naturam habet quàm aqua fortis, quæ tantum spiritus simplex acidus est, nec propterea etiam abhorrendus, quod dictu nunc necessarium reliquum verò ad aliud tempus differendum putavi. Taceo nunc alios labores imaginatiæ destillationis viriditatis, quia nimis longum omnes recensere. Hi & cæteri errores omnes hac occasione orti sunt, quod scrutatoribus veritatis fundamentum duplicatorum & satiatorum spirituum incognitum erat, sine quo cuprum nunquam in liquamen volatile transire vel destillari potest, quod fundamentum si hætenus cognitum fuisset, jam dudum etiam verus spiritus viridis innotuisset, de quo in duobus præcedentibus capitibus satis dictum fuit.

Duplex hoc corrosivum igitur, cupro, postquam illud in vitriolum dulce convertit, non ab extrinseco ut alia corrosiva adhæret: hæc enim sola & unica causa est, cur cætera corrosiva cuprum non transire faciunt, nec possunt, videlicet quia centrum cupri non attingunt, sed tantum ut famelici & voraces spiritus extrinsecus invadunt & ei solummodo adhærent, unde fit ut cum igne forti urgentur domicilium suum rursus deserere cogantur, remanente cupro in pristino suo statu, quod per fusionem statim in corpus iterum reduci potest. Corrosivum verò duplicatum metallum non corrodit, nec furiosè invadit, multo minùs ab extrinseco ei adhæret, ut jam sæpius dictum, sed penitus remollit & ad interiora usque penetrat, uniendo se tam constanter cum cupro, ut illud, cum igne urgetur, deserere non possit, sed quia est spiritus corrosivus & volatilis, ideoque etiam cuprum tanquam volatilis volans spiritus cum illa in destillatione transire cogitur, aded ut ne unicum quidem granum de metallo remaneat. Nam si exigua ejus quantitas in parvum tigillum fusorium imponitur, & per

Amor inter Nitrum & Vitriolum.

Aqua Corrosiva centrum non tangunt internum. Duplicati corrosivi proprietate

& per aliquot horas in forti ignitione relinquitur, metallum in fumum abiens avolat, ut ne minimum quidem vestigium de vitriolo supersit, cum verò in retorta est inclusum non tam citò in vas recipiens transit, quàm ex tigillo aperto avolat, quia tunc alia ejus est conditio, & fortiori igne eget, & pluries repetitam cohobationem ex periri opus habet, ut in loco citato Philosophus noster ait: *Per repetitas cohobationes insigniter volatilis factus spiritus*, priusquam totum ascendat, ad quem finem tempore labore & patientia & prudentia opus est, festinationi hic nullus conceditur locus, neque coactioni. Ad naturam rerum hic est attendendum, quomodo videlicet administrari debeant, ut in his operationibus suum cuique tribuatur, & secundum naturam procedatur, quod per experientiam ex natura illarum rerum quas præ manu habes tibi discendum erit, hic enim omnis instructio quam quis hac in re suppeditare posset cessat. Nunc inquam Naturæ schola nobis est frequentenda, & intellectus acumine utendum circa illa subjecta quæ à nobis tractantur, benedictio verò divina in filiali simplicitate & humilitate à Deo Patre cœlesti exoranda.

*Natura
schola.*

Quæ hæcenus de cupro dicta fuerunt, illa auro quoque conveniunt, quod postquam in duplicatum & satiatum suum corrosivum impositum fuit, absque omni ebullitione in illo tanquam glacies in aqua dissolvitur. Et quia aurum ab hoc corrosivo usque ad interiores suas partes remollitur, idè aurum cum illo, mediante multiplici cohobatione, pulcherrimis coloribus stipatum in destillatione libenter transit. Spiritus enim tingens seu auri anima, per potentissimum hoc corrosivum in tinctura & colore suo summè exaltatur, dum in multo excellentiori splendore transit, quàm est splendor auri naturalis, unde cum pulchritudine & splendore solis super horizontem nostrum ascendentis meritò potest comparari: Quia autem ista operatio, tantummodò præparatio & dispositio quædam est auri & cupri, ad sanguineo rubrum succum ipsorum ut mox dicetur acquirendum, ideoque aurum uti etiam cuprum facilimo labore iterum in corpus reduci potest.

Auri solutio.

*Auri solutio
et incorporeatio
reductio.*

CAPUT VII.

DE SEPARATIONE CORROSIVI DVPLICATI à cupro volatilisato.

Quamvis cuprū, ut modo dictū fuit, in spiritus viridis volatilis forma in vas recipiens transierit, non est tamen quod quis putet cuprū, quia ad spiritualitatē fuit adductum, ita solutum esse ut talis substantia spiritualis semper sit mansura, quæ nunquam a suo

à suo conjuncto corrosivo possit separari. Minimè. Nam licet *Opiniosal-*
vulgarium chymicorum turba unanimiter, ut ex libris ipsorum *sa de auri*
constat, doceant & sibi hac in parte per imprudentiam gratulen- *destillati-*
tur, quod cum metallum per corrosivas & acidas humiditates *one.*
mediante multiplici cohobatione transire fecerunt; ea in opinio-
ne sunt, ac si veram quintam metalli essentiam vel metallum po-
tabile præparassent, sicque præ ambitione gestiunt. Unde alii ab
aliis hætenus seducti, dulci persuasione auditores & lectores ad
applausum induxerunt. In cujus rei fidem ex ipsorum libris mul-
tos processus nisi temporis & chartæ haberem rationem hinc ap-
ponere possem. In quo luto, in primis ignorantie suæ annis,
etiam ipse Philosophus noster hæsit, ut persuasus fuerit, postquam
per corrosiva quædam & repetitas cohobationes aurum in for-
ma puniceæ olei volatilis per alembicum transire fecit, se ve-
rum aurum potabile fuisse nactum, res autem longè aliter se
habet.

Nam solutio metallorum duplex est, una mansueta & Naturæ *Solutio me-*
lis, altera verò violenta. In illa fit talis solutio radicalis ut sol- *tallorum*
vens & solutum nunquam à se invicem possint separari, sed pro *duplex.*
pter maximam ipsorum similitudinem fit ex duobus unum; & in-
dissolubiliter atque immutabiliter unum manent: In hac autem *Differen-*
nostra violenta solutione res ita se non habet; sed licet hæc specië *tia Soluti-*
veræ solutionis præ se ferat, exitus tamen probat, tantā differen- *onis Natu-*
tiam inter hanc & illam esse tantamq; dissimilitudinē, quanta est *ralis & Vi-*
substantiæ & illius umbræ, quia in hac violenta solutione solvens *olentia*
per mechanicam artificiosam à soluto planè & proorsus potest se-
parari, adeò ut solutum si per fortem ignem transieret, in pristi-
num statum, in quo ante perperam violentam solutionem erat,
rediturum esset. In illa autem Naturali scilicet solutione, solvens
à soluto non solum nunquam amplius separari potest, verum et-
iam solutum in hac solutione multo fit præstantius & præciosius,
inque sua virtute incomparabiliter excellentius quàm erat prius.
Cum in violenta solutione Solutum in sua priori substantia &
Natura maneat, & ad essentialem naturalem & radicalem solu-
tionem solummodò aptum & habile fiat.

Hic nodus necessariò est enodandus, quia ferè omnes chymia-
triæ tyrones hac in parte decipiuntur, ut violentas solutiones pro
naturalibus habeant, & se in illis delectent & acquiescant, putan-
tes se rei veritatem esse assecutos. Sicque de ulteriore investiga-
tione veræ & naturalis solutionis parum sunt solliciti. Qua de
causa hunc nodum solvere, & rem nudè & simpliciter declarare
constitui, ne veritatis indagatores per fraudulentos & mendaces
vulgares processus, quibus omnes libri chymici typis dati sunt
recepti; & magis sumptibus ad istam falsam amussim inanibus
expe-

experientiæ laboribus subijciuntur, falli se longius patiantur, sed ipsimet non alienis sed propriis oculis clarè videre incipiant & naturam rerum quas tractant ipsimet considerent examinent & secundum Naturæ requisita laborent, & magniloquiorum scriptorum dulce canentibus promissis posthac non tam facilem fidem habere, nec tempus inutiliter collocare, & à laboribus atq; sumptibus frustraneis abstinere discant.

Ut igitur veritatis cupidus lector hoc fundamentum tantò melius percipere possit, per duas sibi oppositas solutiones, quæ prorsus dissimilis naturæ sunt, illud proponam; & primum quidem ei considerandam dabo cupri solutionem, quæ fit per spiritum duplicatum seu satiatum, ut in præcedentibus capitibus dictum fuit, in quibus cupri metallum mansuetè amabiliter & paulatim sine omni ebullitione in suo menstruo duplicato non solum fuit solutum, sed etiam subsequenter adeò firmiter adhæsit, ut simul cum ipso in spiritum volatilem fuerit distillatum. Quod ignoranti solutio naturalis esse & indissolubilis videbitur, quia nō solum amabiliter est facta sed etiam à suo solvente inseparabilem se ostendit, quia solutū quoad externā apparentiam ex substantiæ concordantia & similitudine singulari solvens suum, cum in summa altitudinem ascendit, sequitur. Fateor subtilis res hæc est, quæ non solum tyrones, verum etiam experientiæ suæ multum tribuentes quasi fascinare & eò adducere potest, ut tam spiritualem & volatilem vaporem metallicum pro vera quinta essentia habere possent: Cum tamen experientiā testetur, quando in talem putatitiam quintam essentiam metallicam Mercurius inijcitur, omne id quod metallicum est à solvente separari, & si in ignem liquefactionis ponitur iterum tale metallum fieri quale erat prius. Hinc videt lector, Solutionem istam tantum umbram essentialis & fundamentalis solutionis fuisse, nec minimam mutationem aut meliorationem metallo accessisse. Nisi per ingeniosum artificem in sua solubilitate conservetur, & non ad pristinam duritiem, quod posthac docebitur, reducat.

*Putatitia
Q. Essentia*

*Vnio Sulphuris cum
oleo distillato.*

Hic Scrutator veritatis sulphur commune intueatur cum in oleo distillato est solutum, ejusque tinctura rubra interna extra est versa, sicque usque ad fundum & radicem internam est reclusa; quam firmiter ista duo non solum sint conjuncta & ex duobus unum facta, verum etiam nunquam & nullo modo à se invicem separari possint, adeò ut sulphur plus decies præstantius preciosius in virtutibus suis fiat quam erat antea, quod per sequentem practicam poteris scire.

Distillatio

Solve sulphur commune, vel antimonii, aut alterius ejusdam Subjecti sulphur combustibile in oleo distillato, adeò ut olei spissum & sanguineo rubrum fiat, hanc solutionem pone in retortam & oleum lento calore abstrahere, quod quidem albo colore clarescit

distillat.

destillatur, & nihil clari amplius sequitur, auge & valdè fortifica ignem, & ultimum oleum prodibit, & solutum sulphur instar olei rubri secum vehet, quo factò clarum oleum priùs destillatum restanti fusci coloris materiæ reaffunde & cohobà, hancque cohobationem toties repete, donec totum tuum extractum quoad maximam partem in vas recipiens in forma rubræ tincturæ transierit: Sicque solvens & solutum tuum adèò univeris ut nulla arte à se invicem amplius possint separari, quia ob substantiæ similitudinem se invicem amore prosequuntur, & tam intimè unita sunt ut ex illis duobus una substantia fuerit facta, & aut vi ignis utraque conjunctim avolent, aut prudenti cheiragogia in substantiam fixam & constantem abeant. Hæc non solum indissolubilia sunt, verum etiam sulphur istud solutum & volatilifatum multo majorem habet virtutem in Medicina quàm priùs, quod quotidiana experientia quælibet xoterit pòcere. Quamvis hæc sulphuris in oleo quodam facta solutio, propriè dicendo nulla sit Philosophica solutio, sed tantum fundamentum & origo ejus, tamen demonstrationis loco inservit, in qua tanquam in pictura quadam fundamentalis & naturalis sapientum solutio ob oculos ponitur & cum altera solutione confertur, ut per comparationem harum duarum inæqualium solutionum veritas inclarescat, videlicet, quamvis supradicta solutio cupri violenta speciem veræ seu Naturalis solutionis præ se ferat, dum in duabus circumstantiis cum vera & naturali solutione concordat, quæ sunt quod solutio metalli primò fit mansuetè & amabiliter & absque ebullitione, deindè quod metallum libenter cum suo solvente in altum ascendit & apparenter tantum cum illo unus spiritus & una indissolubilis res factum est, & nihilominus iterum ab illo separari pòtest: Quod inquam posthabitis modò dictis duabus circumstantiis appareat, nostram cupri volatilifationem tantum violentam esse cupri elevationem, non verò ex similitudine Naturæ profectam, qualis apud Sulphur & oleum intercessit, secundum omnium verarum solutionum ex similitudine naturæ ortarum conditionem.

Adumbratio Solutionis Væ Sapientis

Quare non solum præfata solutio & spiritus viridis volatilifatus, verum etiam & quidem multò magis vulgarium chymicorū Scriptorum olea putativa spiritus vel essentiæ metallicæ (Hartmanni, Penoti, Crollii, Libavii, Agricola, Beguini, Rhenani, Fabri Monspelienfis, Glauberi, Kesleri, & multorum aliorum similia, quorum libri in omnium manibus habentur) nihil aliud sunt quàm (sicuti Philosophus noster suas primas ineptias circa aurū vocat) *mentitus liquor & fallax essentia, habens tantum speciem Solutionis essentialis*, & quæ in re ipsa nihil minùs est, quia cito ex illa rursus fieri pòtest quod antea erat: Adeò ut veritatis indagator nò parù cõfundatur, si similib. speciosis essentiis adhæret.

Noti

Non enim hic subsistere & acquiescere debemus cum cuprum in spiritualitatis & volatilitatis statum fuit redactum, sed hic jam negotium incipiendum & conandum, ut quia clarè apparet & ex mea modò facta demonstratione videre est, cuprum hæcenus nondum essentialiter aut naturaliter esse solutum, sed solummodo præparatum & ad subsequentem solutionem aptum factum; nobis constet, qua ratione ex tali cupro vera anima per fundamentalem & naturalem solutionem sit acquirenda: Quare summè necessarium duxi, quia mihi satis constat quod maxima pars hic cæcutit, & in putatitiis istis essentiis metallicis cum iactura temporis occupatur, occasione hujus volatificationis cupri omnes admonere, similes metallorum solutiones non pluris æstimandas esse quam par est, ne se ipsos fallant, putantes se Sanitatis thesaurum possidere, cum tamen nihil nisi umbra sit; & talis essentia metallica putatitia in paucis horis in pristinum metallum grossum opera artificis reduci possit, quod expertus Chymister & diligens Naturæ inquisitor Zvelfferus in suis scriptis fatetur, cum dicit: *Hæcenus notas Tincturas & Essentias metallorum, nihil aliud esse quam metallicorum corporum solutiones, non autem Veras Tinctura & anima à corporibus separationes.*

Cum autem Investigatio ista summè necessaria sit, si metallorum artanorum usu cum benedictione Divina in difficillimis morbis cum fiducia certæ sanationis frui volumus; jamque ulterius nobis progrediendum & qua ratione Tincturam de qua sola solliciti sumus ex præparato cupro nancisci & separare queamus sit investigandum, maximopere necessarium est, ut cum cuprum nostrum volatile cum magna corrosivi duplicati quantitate sit circumdatum, illud à corrosivo ante omnia liberemus, si animam puram absque omni peregrina mixtione obtinere volumus, idque tanto magis, quia corrosivum suo munere quod ei incumberebat est defunctum, quo cuprum in subtilissimas & volatilissimas partes disruptit, & in subtilissimum pulverem redegit.

De separatione Corrosivi duplicati à cupro solutissimo.

Separatio autem ista à cupro non per Mercurium aut alias res similes volatiles est instituenda, quæ dum majorem cognationem aut inclinationem ad duplicatum hoc corrosivum habent quàm ipsum cuprum, cum illo se statim conjungunt, & quia etiam volatiles sunt per unam solam destillationem hoc duplicatum corrosivum violenter à cupro abripiunt, & cuprum tanquam mortuum, grossum, denuò induratum, & inutilem pulverem in fundo relinquunt. Sed absit ut hoc fiat: Hac enim ratione omnis labor in volatificatione peractus frustraneus foret, quia talis pulveris conditio eadem est quæ croci veneris communis, per aquam fortem communem aut aquam regis præparati: Nam quia corrosivum duplicatum cuprum totaliter invertit & interius ejus foras

duxit;

duxit, & ad extractionem non solum aptum fecit, verum etiam mediante hujus corrosivi potentia dulcis anima cupri tanquam per sulcitativum & vivificativum medium translucet, nec absque tali medio conveniente Tinctura ista foras micare posset, apprimè tardo pede incedere necessarium est, & paulatim atque insensibiliter quasi hoc corrosivum à cupro abstrahendum erit, ut cuprum hoc modo cum sua dulcedine extraversum, & in proprietate foras lucente atque solubilitatis præparatione manere queat. Quod obtineri nequit, si hoc corrosivum, cujus medio cuprum quasi à mortuis fuit resuscitatum, per Mercurium aut sui simile corrosivum una vice violenter ab ipso auferretur: hoc enim modo quilibet atomus iterum prioribus suis vinculis constringeretur, quia ei suum corrosivum resuscitativum una impetus vice fuisset creptum.

Commodis igitur hoc in loco mediis erit utendum, quæ primò corrosivum non una vice & impetu, sed paulatim amabiliter & mansuete & leniter auferant: deinde quæ cuprum non præcipient & à suo duplicato corrosivo separent, sed quæ tam cuprum quam corrosivum simul solvant, & hoc modo cuprum, quamvis in qualibet cohobatione aliquid de duplicato corrosivo evanescat, in sua pristina naturâ videlicet in solubilitate conservent, qua ratione cuprum cum omnibus suis atomis in æquali seu pristina conditione & statu conservantur: Hunc effectum Spiritus vini solus præstat, quod Philosophus noster clavis verbis docet, dicens: *Sal armoniacus inde postmodum auferri debet, per Spiritus Vini repetitas destillationes.* In Duûviratu § 9. Quare cum spiritu viridi cupri summè rectificatus Spiritus vini est miscendus & leniter rursus abstrahendus, rursus affundendus, iterumque abstrahendus; quæ cohobatio sæpius est reiteranda, & lenissima abstractio non negligenda. Hoc modo duplicatum corrosivum volatilis spiritus instar cum spiritu vini qui etiam volatilis est alembicum paulatim transcendit, & cuprum quod in se habuerat à se dimittit, videbis enim in qualibet cohobatione aliquid de metallo, levis squamosi pulveris instar, in fundo remanere. Si enim non accuratè destillationis moderamen observas, (quod interdum mihi etiam contigit,) & ignis tuus justo fortior est, aliquid de metallo alembicum simul transire solet, cum tanta colorum pulchritudine ut eorum aspectu vix satiari possis. Qui colores in alembico pulcherrimam pavonis caudam repræsentantes hærent, nisi per istum alembicum corrosivum duplicatum destilletur, tunc enim in illo rursus liquefunt: Pars cupri verò quæ per nimis fortè destillationem ascendit, ad fundum recipientis præcipitatur levissimarum plumarum instar, habetq; colorem in fundo ollæ residuum aromorum, quibus etiam sunt addendi.

*Modus se-
parandi
corrosivum
sic per spiritum
vini.*

Cur corrosi- si sum du- plicatum, Porro hic sciendum est, duplicatum corrosivum non solum
cuprum & totum, spiritu vini ascendit, verum etiam ob hanc causam, quia per spiri-
latile deserta- rat. metallum à dicto corrosivo virtute corrosivitatis suæ exuto diu-
 tius retineri non possit; quod indè tibi constabit, si viridem
 istum spiritum sufficienti Spiritus vini quantitate mixtum in
 digestionem per multos menses continuandam posueris, tunc
 enim omne metallum spongiosum & leve paulatim ad fundum
 decidere videbis: Sed quia longæ istæ moræ nimis sunt molestæ,
 consultius erit per cohobationem citius ad operationis finem per-
 venire. Hisce cohobationibus convenienter & sufficienter per-

Croci vene- ri præstan- tia. actis veri croci Veneris, Martis, vel auri possessor eris &c. qui vir-
 tute sua omnes crocos, de quibus omnes vulgares scriptores in
 suis scriptis mentionem fecerunt, superat, qui qualicunque etiam
 modo fuerint preparati cum nostro croco nullam patiuntur com-
 parationem: Illorum enim croci corpora mortua sunt, hic verò
 à mortuis resuscitatum & vivificatum corpus adest, quia anima
 sua prorsus foras & extra versa atq; in pleno suo splendore con-
 stituta est, quod ex claro illo splendore, quem crocus iste cum
 suis coloribus in alembico post se relinquit, colligere potes, si for-
 tè contingit ut intensiore ignis calore elevetur.

Croci Vene- ri usus in Medicina. Crocus iste, beneficio hujus extraversi luminis seu splendoris,
 tam in Medicina interna, quam in parandis emplastris unguentis
 & aliis modis externa, tantam habet virtutem, ut quis vix credat
 donec veritatem per experientiam habeat compertam, quam In-
 dagatori veritatis commendo, plus enim virtutis in ista medicina
 inveniet, quam sibi poterit imaginari. Hic præterire non possum,
 quin aliquid dicam, cur veteres sapientes chymicæ cultores, hos
 resuscitados & revivificatos metallicorum corporum atomos et o-

Cur Crocus dicatur. cum appellarint. Cujus rei causa facile innotescet illi, qui virtu-
 tes hujus croci per experientiam investigabit, videbit enim illico
 hoc nomen isti croco metallico propter convenientiam quam
 cum croco, omnium vegetabilium rege, in virtutibus habet im-
 positam fuisse. Hinc enim est quod Philosophorum aroma vo-
 catur, testante Philosopho nostro in libro de lithiali cap. 7. § 14.
 ubi addit, *Aroma Philosophorum tutissimum esse præservati-*

Croci vege- tabilis & mineralis Virtutes. gum contra calculum ob auream suam sincturam. Nam si-
 cuti crocus vegetabilis somnum conciliat, cor corroborat, ob-
 struções tollit, crudum & durum maturat & remollit, vulne-
 ratum sanat & præservat: Ita etiam crocus Philopobicus in mul-
 to excellentiori tamen gradu, somnum conciliat, dolores lenit, na-
 turam corroborat potenter, tumoria vi periculosissimas obstru-
 ctiones viscerum aperit, & omnes ventris fluxiones sanat, idque
 facit

facit per suam splendentis animæ extraversæ virtutem, quæ tam in tumoribus quàm ulceribus & vulneribus tam optatū & promptum auxilium præstat, ut nullum minerale medicamentum à vulgaribus scriptoribus chymicis in libris suis descriptum ei sit comparandum, cujus rei plenam fidem lector ex practica est habiturus.

Excellentissimæ spiritus vini virtutes etiam hic non sunt omit- tendæ, qui duplicatum corrosivum secum trans alembicum vexit & cum illo jam est unitus: In illo enim duplex est virtus quarum una est Corrosivi, quod in Natura sua omnes acidos liquores ratione duplicis suæ virtutis, & quia alcali volatile in se absconditum continet, longè superat: altera est splendoris seu irradiationis, quam duplicatus iste spiritus ab anima auri accepit: Nam licet ne minimus quidē huius aureæ tincturæ atomus apud hoc corrosivum manserit, attamen corrosivū hoc irradiationem ab illa tinctura accepit, quam spiritus vini in se retinuit, quæque sigilli instar profundè in illo est impressa, undè multo potentior factus quàm erat prius per se: Quare hunc vini spiritum esurinum in omni occasione, in qua acidis & esurinis uti soles, tibi habeas commendatum, & quid quantumque in omni calore præter naturali valeat, quiddam solatii præ omnibus spiritibus acidis usitatis tibi sit præstiturus re ipsa experieris: Cujus usus multo tutior erit quàm ante, quia corrosivitas ejus per spiritum vini simplicem fuit debilitata & lenita, rū quia intimè cum spiritu vini est conjuncta, cujus auxilio citissimè cum Archeo unitur sicq; operationē suam velociter præstat, quia virtus spiritus vini citò recipitur, cum quo præstantissimi huius aceti esurini potentia simul transit, & spiritus calore præter naturali irritatos refrigerat.

Huius Spiritus Vini Virtutes.

Irradiatio

CAPUT VIII.

DE PURÆ ANIMÆ SEU TINCTURÆ EX
vero Veneris Croco extractione instituenda: Et quibus mediis illa debeat fieri.

POSTquam cuprum tuum ad illum statum adduxisti, ut primum per volatilisationem in minutissimos atomos fuerit divisum, & per dupliciter volatilem potestatem in pulvisculos incomprehensibiles dilaceratum; Et deindè per mansuetam & lenem viam ab omni suo Corrosivo iterum liberatum: Tunc demum & non citius aptum erit factum, ad tigentem suam animam & cœlestem virtutem tali menstruo tradendum, quod cum ejus anima similem habet substantiam, vel quod æquè sit igneæ naturæ atque Tinctura cupri: Quæ Tinctura tota purus ignis est, hinc enim tam à nostro Philosopho, quàm ab aliis Sapientibus, Elementum ignis vocatur: Qua de causa etiam per

nihil aliud extrahi, separari, aut fundamentaliter solvi potest, quàm per valdè igneam, penetrabilem, vehementem & acutissimè separantem substantiam volatilem, quæ SOLA potestatem habet, ex duris metallicæ & à Natura in cupro consummatæ coagulationis vinculis suum simile per fortem magneticam virtutem avidè attrahendi, & per vehementem ignem suum liquefaciendi, remolliendi, & funditus radicitusque in centro dissolvendi.

De Menstruo animam cupri attrahente.

Hæc aqua seu menstruum ita comparatum esse debet, ut de cupri corpore nihil attingat, aut solvere cupiat vel solvendi potentiam habeat, sed quod animam aut sulphur cupri nudè ac simpliciter aggrediatur & ad se trahat. Hujusmodi humiditas tibi in principio igneo de quo supra in capite secundo actum fuit, in natura olei scilicet, quærenda erit, quod strenua vi ignis in Sal igneum, & per artificiosam cheiragogiam ex statu fixitatis salinæ denuò in volatilitatem, tanquam spiritum penetrantem, est convertendum.

Objectione de croco communis.

Si quis hîc dicat: Cum hoc menstruum tam ignea sit substantia, qui sit quod per vim suam magnam, non tam ex veneris, aurî, & martis croco communi quàm volatilifato animam extrahere possit, quia hac ratione sumptuum & temporis perditio redimeretur. Huic respondetur: Hoc idcirco fieri non posse, quia sulphur per fortem coagulationem metallicam cum corpore arctissimo vinculo est constructum, & per liquefactionis ignem quo metallum in corpus fuit fustum & coactum, prorsus introversum & quasi morti fuit mancipatum, adeò ut licet metallum in minutissimum pollinem fuerit redactum, igneum hoc menstruum suum simile ad se trahere nequeat, quia nondum est extraversum nec à dura sua coagulatione in spongiosam & raram levitatem fuit redactum: Quas duas proprietates crocum metallicum necessariò habere oportet, si igneum hoc menstruum ignis elementum ab atomis croci ad se rapere & essentialiter dissolvere debet.

Metallorum præparatio est animæ extraversio, & spongiosa raritas.

Hæ duæ proprietates, extraversio animæ & spongiosa raritas, in quibus solis metallorum præparati consistit, per volatilisationem acquiruntur, quæ non nisi per duplices spiritus obtineri potest, hinc est quod Philosophi præparationem cupri æquè occultarunt atque extractionem & separationem tincturæ à suo corpore: Sciebant enim unum sine altero exiguæ utilitatis esse, vel quod alcali volatilifatum absque croco volatilifato nullum singulare commodum præberet, & crocus absque alcali volatili virtutem suam non exhiberet, unde utraque operatio in silentii repagulis mansit.

Ut autem hanc sem tantò melius percipias, & tanquam in imaginè expressa contemplari & cognoscere queas quàm necessaria

facia sit levis raritas & volatilitas ad extractionem tincturæ mineralium & metallorum, item ut convincaris quod nemo absque præparatione ista animam obtinere possit, rem in Antimonio *Necessitas præparati-* tanquam in speculo oculis tuis subiiciam. Accipe ergò loco mo- *onis cupri* dō dictæ aquæ igneæ aut alcali volatilifati igneum quoddam o- *monstra-* leum destillatum, & loco croci veneris volatilispone antimo- *tur in Ex-* nium, quod contunde minutim, & per longam attritionem in pulverem impalpabilem redige: quem in phialam inde, eique in summo gradu igneum oleum destillatum affunde, & illud in eodem statu quo ante erat manere, similiter antimonium in pristino suo statu persistere videbis. Ecce quamvis maximè igneum oleum adhibueris, & in minima contriti antimonii particula verissimè etiam igneum quiddam jaceat, quod cum oleo igneo communicationem magnam habet, & ab ipso extrahi potest, tamen hac vice oleum vim suam extractivam exserere non potuit, quavis minima pulveris ejus corpuscula attigerit. Cujus rei causa est quod Antimonium à Natura in durissima Coagulatione minerali est constitutum, & quod oleum licet maximè igneum nullam habet potestatem hanc coagulationem solvendi & suum simile attrahendi, nisi Antimonium prius fuerit præparatum, id est prius volatilifatum, deinde rarum leve & spongiosum factum, hoc est inquam nisi quilibet Antimonii atomus infletur & spongiosus fiat, atque tinctura seu principium Elementi ignis in illo manifestetur & extrorsum vertatur.

Accipe igitur Antimonium & igne fortissimo sublima, & ex *Antimo-* corpore gravi & compacto leves, raros, & squamosos accipies *nii præpa-* atomos, qui animam seu elementum ignis oleo cuidam igneo *ratio* quam primum cedunt. Si enim levibus & volatilibus atomis Antimonii oleum igneum in quadam phiala affundis, & per aliquot horas coquis, oleum igneum principium igneum antimonii apprehendit, ad se trahit, & fundamètaliter solvit, & ex antimonio colorem sanguineum capit, quod ante præparationem Antimonii præstare minimè poterat. Hæc eadem ratio est in operatione cupri, ut licet alcali nostrum valde igneum, penetrans, ad rem ollicendum liquefaciendum & funditus solvendum omne quod in cupro naturæ suæ simile est aptum sit, tamen nihil obtinere, nec cum summè ignea sua qualitate extrahere possit, nisi cuprum prius sit inversum, interius extra versum, & corpus per volatilisationem à sua coagulatione sit solutum, & in minimos atomos dissipatum in raram & spongiosam substantiam mutatum. Tunc demum inquam & non prius aqua ignea alcali volatilispotestatem habet suum simile, quod est elementum ignis, cupro adimendi & radicaliter solvendi.

*Cupri seu
auri Tin-
ctura Ex-
tractio.*

Quare fume tuum volatilem auri, cupri, ferri vel alterius cu-
jusdam corporis metallici crocum, & indito eo in phialam, alcali
volatilifatum superfunde ut mox te docebo, & vase benè obse-
rato in arena leniter ebulliant per sex vel octo horas, quo facto
spiritus volatilis igneus suum simile, elementum scilicet ignis, ex
croco extrahit, & ex naturæ sympathicæ instinctu in se recipit, &
per summam suam potentiā penetrantē radicaliter solvit. Quan-
do itaq; videbis aquam igneam cum cupri tincturā benè saturatā
& inspissatam, tunc permitte ut refrigescat, & defuso illo quod
solutum fuit recentem spiritum affunde, ut denuò solutio fiat, ut
prius, hocque tantisper continua donec nihil amplius extrahi vel
menstruum tuum in se recipere queat: Jam omnibus solutioni-
bus in uno vase conjunctis, spiritum leniter abstrahe, qui ad alios
similes labores semper tibi utui erit, & verum metallum potabile
in fundo vini manebit. Idque si ex auro fuerit aurum potabile,
si ex cupro cuprum potabile erit, quod etiam consequenter de
aliis metallis intelligendum. Hæc tinctura in rei veritate vera &
potabilis essentia metallica est, quia tota spiritus, virtus, & lumen
est: nec sola in metallum reduci potest, quia nihil corporei ei
inest, sed sota spiritus & virtus, ut noster Philosophus quoque de
Lubias ait. cap. 8. §. 5. *Ignis sive sulphur generis non amplius
reducitur in metallum per se, quia prout nullum sulphur est
metallum, ita omnis Mercurius metallicus est verum me-
tallum.* Hujus tincturæ si possessor eris, de omnibus viribus &
virtutibus, quæ in Philosophorum scriptis de aliquo metallo po-
tabili prædicantur, certus esse poteris.

*Tinctura
metallica
seu aurum
potabile.*

*Observa-
tio.*

In hac solutione tamen hoc observandum, quod post ignei
menstrui abstractionem, in fine aliquantulum de prædicto men-
struo apud tincturam extractam & solutam remanere debet, id-
que propter substantiæ similitudinem, tantam enim mutuam o-
perationem in se invicem exercent, ut alterum altero gaudeat &
in unam essentiam coalescant & liquecant: Adeò ut si hoc men-
struum longo tempore cum hac tinctura coqueretur, planè apud
ipsam mansurum esset, & in fixam substantiam cum illa abiturum
esset: Hæc enim solutio fermentalis est, unde accidit, ut alterum
in alterius naturam transmutetur, & si una substantia ex illis fa-
cta fuerit nunquam à se invicem separari possent. Hinc tamen
nemo concludere debet, quod quia hujus menstrui pars aliqua
apud solutum manet, illorum eadem quæ menstruorum corro-
sivorum sit conditio, quorum pars fortior soluto adhæret, infir-
rior verò ascendit: Nam illud quod primò ascendit, eandem
virtutem & potentiam habet in ignea sua natura quàm illud quod
ultimò alembicum transcendit, non enim in hoc igneo solvente
tam inæquales & dissimiles partes inveniuntur sicuti in corro-
sivis,

fixis, sed hoc igneum menstruum æqualem & simplicem habet substantiam, nec aliam separationem agnoscit, quam quod aut cum soluto in forma salis fixi manet, aut cum illo spiritus volatilis instar ascendit: Ideoque illud quod peracta solutione à soluto abstrahitur, nullam pristinae suae virtutis & potentiae mutationem subit, qua virtute ante peractam solutionem pollebat.

Nec est quod quis miretur, quod in hac operatione pars quaedam solventis apud solutum remanet, hoc enim similitudinis substantiae ratio sibi vendicat, ut simile cum suo simili magna aviditate uniatur. Hæc præcipua proprietas est, qua essentialis & naturæ conveniens solutio à corrosiva solutione differt & distinguitur, quia Corrosivum à soluto suo per artem semper separari potest, essentialis verò solvens nullo modo: undè Philosophus noster in hoc sensu de liquore Alchabestico fatetur illum à suo simili retineri & in aliam naturam mutari, de quo verba ejus in ignota actione regiminis §. 11. hæc sunt. *Liquor Alchabestici omnia totius universi corpora tangibilia perfecte reducit in vitam eorundem primam, absq; ulla sui mutatione viriumque diminutione: à solo autem suo compari subter jugum trahitur atque permutatur.* Hinc etiam veteres sapientes dixerunt. *Natura naturâ gaudet: Natura naturam vincit, permutat.* Hujus rei testis est tota natura & omnes virtutes ejus, quod simile suo simili cupiat adesse, in quo totius naturæ vegetabilis augmentatio consistit. De quo plura dicere non est nunc propositum meum, hæc igitur digito tantum monstrasse sufficiat, occasione Naturalis solutionis animæ ex cupro, quæ, tanquam verus ignis, Solvens igneum ex alcali præparat, & ut suum simile retinet, & inseparabiliter cum ipso manere cupit.

Hic aliquis obijcere posset: Cum tinctura cupri, videlicet Ele *Objectio.* mentum ignis, in hoc volatili & benè præparato croco extra versa sit, qui sit quod per alcali fixum, quod etiam valdè igneum & similis naturæ cum anima cupri est, non æquè extrahi & separari possit, quàm per alcali volatilifatum, vel quæ causa est necessitatis, quod alcali prius debeat volatilifari, si fixum alcali idem præstare potest? Hac enim ratione sumptibus parceretur & nulla temporis fieret jactura. Huic objectioni sic obviam itur: Fixum alcali speciem quidem præ se ferre, ac si vellet & hoc igneum principium à cupro separare posset: quod tamen in rei veritate non est verum: Exigua enim illa portiuncula quæ per alcali fixum à croco cupri separatur, nihili æstimanda est, respectu ejus quod adhuc inseparatum manet, idque propter alcali grossitiam, quod nimis grossum corporale & materiale est, non

verò spirituale volatile & penetrans quale esse deberet. Hæc causa est quod, quamvis tam igneum alcali accipias, ut instar carbonis igniti linguam adurat (tale enim sal alcali ex Marte præparari potest, quod in momento instar candentis ferri linguam urat) & in pauca aqua dissolvas, inque illam præparatum tuum volatilem crocum cupri conijcias & vehementer coquas, sub spe elementum ignis à croco separandi, nihil tamen effecturus sis, sed oleum & operam perditurus, quia nimis grossum & debile est ad vinculum hoc metallicum dissolvendum.

Via sicca

Si per viam siccam scopum tuum assequi putabis, & alcali cum croco miscendo & conterendo in igne separationem instituere voles, hoc quidem assequeris, ut quia per ignem externum ignis Alcali tui fortificatur, & intensior sit quam à natura erat, & quia etiam crocus per illum ignem magis aperitur & ad extrahendum aptior sit, hac ratione aliquid tincturæ per alcali separetur; magnum tamen incommodum experieris: Nam Alcali tuum cum totum materiale sit per grossam igneam faldedinem suam cuprum iterum reducit in corpus, ut rursus grossum & materiale cuprum obtineas, qua ratione omnis labor tuus in cassum abit. Exigua verò tincturæ portiuncula, quam Alcali assumsit est quidem ut verum fatear verum sulphur & aurea eupri tinctura, si enim hoc Alcali cum pauca humiditate super argento fricatur, aureo colore pulcherrimo illud obducitur, sed tam parva est ejus quantitas ut potius umbra tincturæ quam essentia ejus sit censenda.

*Deauratio
Gana.*

Sciendum etiam est, si omnino possibile esset omne sulphur hac ratione à croco separare, quod separatio nuda non verò essentialis solutio esset, & in oleum solutum aut succum conversio. Quæ conditio tunc demum impletur, quando pars aliqua solventis naturalis cum suo soluto manet, & per fluxilem suam humiditatem in succum aut humiditatem convertitur: quem effectum Alcali igneum præstare nequit, ipsum enim non est oleum spirituale fluxile aut spiritus, sed grossum sal materiale, quod ab hoc paucio sulphure cupri extracto facile potest separari. Nam si in aqua liquefcere sinitur, & guttula alicujus corrosivi inspergitur, tunc Alcali cum corrosivo se conjungit, paucum verò sulphur extractum fundum petit, quod post exiccationem sui pulveris formam habet.

Ubi autem Philosophi nostri doctrina manebit? qui vult, ut postquam aurea hæc anima à corpore est separata, coaguletur & figatur: Quomodo verò coagulari & figi potest, si per dissolvens essentialis in humiditatem non fuerit conversa, hoc est, adeò remollita, ut in forma olei aut fluxilis penetrantis spiritualis essentiæ forma post sui separationem à corpore

corpore sit superstes. Hoc enim verum & proprium est signum, hanc auream animam ex intimo suo centro essentialiter & naturaliter esse reclusam, quam gloriam grossum & materiale Alkali non potest suppeditare, quod ex paucis illo sulphure ad fundum vasis lapso videre est, quod nihilominus præclaras etiam virtutes habet.

Hic etiam observandum est, Spiritum vini talem essentialem *Spiritus* solutionem præstare non posse, cum super hoc Alkali contritum, *Sine nihil* postquam aliquantulum de anima cupri extraxit, spiritus vini *potest in* superfunditur ad extractionem in lento calore faciendam, in illum *essentials* scilicet finem, ut extracta tinctura cupri in spiritum vini ingredia- *solutione.* tur, & ab illo humiditatem essentialem assequatur & in penetrans oleum convertatur. Hoc modo longè à scopo aberratur: Spiritus vini enim hac efficacia non pollet, quia potissima ejus pars aqua simplex tantum est, & ex una libra fortissimi spiritus vini non nisi semi uncia salis essentialis parari potest, quomodo igitur tam latè dispersa virtus, hanc substantiam concentratam ex cupro radicaliter remollire posset? nimis magna hic est disparitas, hic igne spirituali concentrato & penetrante opus est, qui totus est virtus, spiritus, & vita: Quid spiritus vini qui spirituosus vapor est, hic efficere posset?

Quamvis etiam Spiritus Vini, cum huic Alkali tincto superfunditur, & in digestionem ponitur, colorem rubrum suscipiat, non tamen idcirco sequitur hanc tincturam à cupro profectam esse, sed nudè & simpliciter à solo Alkali orta est, de quo subtiles quosdam atomos attrahit & ab illis ita coloratur: cujus rei veritas inde elucescet, si tali igneo Alkali, prius extractioni cupri nondum adhibito, spiritum vini superfundas, & digestionem committas: tunc enim eodem colore rubro illum tingi videbis quo tinctus erat, cum atomis sulphuris cupri superfusus esset: ideoque inevitabilis necessitas requirit, ut si nobilem hanc auream animæ cupri tincturam adipisci velis, igneum & materiale Alkali prius spirituale volatile penetrans & activum reddatur, quod, ut plerique lectores sibi imaginabuntur, non fit per destillationem, quemadmodum alia salia destillantur, quæ ad vitandam fluxionem cum terra, luto, vel rebus similibus miscentur, & forti igne in spiritum rediguntur. Similis enim volatilifandi labor ad nostram intentionem non facit: Nam licet Alkali hoc modo in spiritum volatilem destillari possit, isque in Medicina magnæ sit virtutis, adeo ut omnia alia Medicamenta Diaphoretica, Incidentia, Resolventia, Deoppilantia, Maturantia & Corroborantia quæ uspiam in Pharmacopoliis inveniuntur longè superet (quod cuilibet, qui hac mea recommendatione fretus experientiam inibit, cum admiratione & ægrorum utilitate summa manifestum

Vsus spiritus Alkali in Medicina.

fiet) attamen processus iste ad extractionem & essentialem tincturæ cupri resolutionem non inserviet , quia Alkali per destillationem nimis debilitatum fuit , dum potissimam naturalis ignis suæ qualitatis partem terræ aut luto mancipavit , cum quo commodioris destillationis gratiâ conjunctum erat , qua conjunctione durante ignea ejus virtus in lutum agendo diminuta & perdita fuit. Per modò dictam destillationem virtuosus ad Medicinam faciens spiritus gustu lenis & ad intentionem nostram nimis infirmus quidem acquiritur : Sed Alkali in hoc negotio ita exaltari opus habet , ut remollientem suam virtutem igneam conservet illaque virtus fortior & penetrantior fiat , quod non nisi mediante alio igneo ipsique simili Alkali fieri potest , ita tamen ut hoc volatile sit , quia illud quod fixum est , ad volatilitatem adducere debet. Nisi enim hoc volatile esset illud fixum volatilifare non posset. Nemo enim plus dare potest quam habet.

Alkali volatile præparatio.

Tale Alkali volatile arte parandum est , & ex eodem fundamento quidem , ex quo fixum Alkali fuit ortum , ex oleaginosa scilicet substantia , quia verum Alkali ex nulla alia re quam ex oleaginoso principio fieri potest , ideoque ab oleaginoso fundamento non est discedendum , sed ut illa oleaginosa substantia in Alkali volatile convertatur laborandum. Hoc si per ignis vim facere tentares , non volatile , sed fixum Alkali iterum obtineres. Non igitur per talem violentam sed per amabilem & Naturæ convenientem viam erit incedendum , quæ via & immutabilis regula hæc est (prout supra de hac re quantum ad intentionem nostram opus est dictum fuit) Quod simile amat suum simile , illudque ad se attrahit , se cum eo unit , & in suam Naturam convertit. Si ergò animus tibi est , Oleaginosam tuam substantiam secundum immutabilem Naturæ Regulam in Alkali convertere , necesse est ut cum nulla alia re misceatur & uniatur quàm cum aliquo Alkali , & ad tempus in digestionem detineatur , hac ratione ignea qualitas Alkali in subtilem tenuem factam oleaginosam substantiam , quam ei conjunxisti , potenter aget & illam transmutabit. Et quia dicta Oleaginosa substantia de Natura proprietate & substantia ejus est (etenim Alkali quoque ex oleo est oriundum) ideoque Alkali per sortem suam igneam potentiam , illam oleaginosam substantiam in suam naturam transmutat , & ex subtili spiritali tenui oleaginosa substantia , igneum & salsum Alkali efficit : Interim oleaginoso principio , quia lento processu res agitur , nulla violentia infertur , qualem ignis inferre solet cum oleum in Alkali violenter converterit , ideoque etiam oleaginosum prædictum principium in terminis suæ volatilitatis manet , sicque Alkali volatile es consecutus.

Quoniam

Quoniam igitur ista duo arctissime connexa & unita sunt, ideoque necessario, cum volatile Alkali per ignem urgere incipis, etiam fixum Alkali ascendet, quod ex similitudine substantiæ fiet, cuius vi alterum alteri adhæret & cum illo manere desiderat: Nam quemamodum prius ex similitudine oleaginosa spiritualis substantia ab Alkali in suam falsam alcalicam naturam ex naturæ conveniente fundamento fuit transmutata, ita vicissim fixum Alkali ex similitudinis ratione Alkali volatili obedit, sicque illud fixum cum hoc volatili fit volacilis penetrans & concentratus spiritus, qui totus est virtus, ignis, lumen, & vita. Hic est modus quo, quæ secundum intentionem nostram ad essentialem sulphurum metallicorum solutionem necessaria sunt, poteris impetrare, de quo plura verba facere non est opus. Quia hæc à fidelissimo & meritissimo Philosopho nostro in suis libris clarè & perspicuè sunt descripta. Quod etiam acutissimus Raymundus Lullius præstitit, apud quem omnia secundum omnes circumstantias inveniuntur, extra quos duos Authores apud alios investigare supervacanea res est, illi enim quantum quidem opus est te hac in re sufficienter instruere possunt, nisi fortè ex justo Dei iudicio oculi mentis tuæ per ambitionem, avaritiam, & mundanas voluptates sint exæcati: Tunc enim de hac re nihil cognoscere posses, sed sigillis clausi & obsignati libri tibi essent.

Hic spiritualis ignis, & remolliens aqua essentialis hos præstat effectus, ut puram animam à metallico corpore separet, & adeo resolvat, ut ad primam materiam reducatur, donec in intimo centro usque remollita & penetrans spiritualis substantia aut quinta essentia fuerit facta. Præterea hic ignis spiritualis per se & solus tantas virtutes habet in Medicina, ut quis multiplices & innumeras vires ejus non satis possit mirari. Est enim decuplo potentior in sua virtute quàm ille qui ex Alkali cum luto mixto per ignem fortem destillatur, qui nihilominus virtutibus suis medicinas usuales vulgares tam longè superat, quàm Luna à Solis splendore superatur. Hic inquam spiritus igneus is est, cuius laudes Philosophus noster tantopere extollit, & omnibus fidelibus Medicis commendat. In Passiva deceptione Scholarum humoristarum cap. 1. §. 89. hæc aureis literis notatu digna verba profert. *Sin Verò penitiori recessu aliquid pertinacius occultiusq; resistit, assumenda sunt alcalia Volatilia, quæ instar saponis cuncta abstergunt: mirum sanè quantum Sal Tartari vel unici, Volatile factum, non præstiterit, nam omnem è Genis amurcam detergit, & obstruentium cõtumaciam, dispergitq; apostematum conciliabula.* De hoc Salis, (& non olei) spiritu, verùm est illud Paracelsi, quod quocunq; nõ attigerit, vix alius potètiôr pveniet. Similiter etiã Philosoph. noster ait. Alcalia magnis medica-

*Ignis spiri-
tualis præ-
parati vir-
tutes.*

medicamentis æqualia esse in virtutibus suis, eaque per subtilem & penetrantem suam naturam usque ad quartam digestionem pertingere, de quo verba ejus in Potestate Medicaminum §. 65. hæc sunt. *Fixa Alcalia si Volatilia zentur magnorū Pharmacorum potestates adequant, quippe si incisionis, resolutionis, & absterisionis, delata usque ad limen quarta digestionis tenacitatem coagulatorum in Gasis fundamentaliter tollunt.* Quare maximopere optandum esset, ut hodierni Medici per tantas à Philosopho nostro indicatas volatilifactorum Alcalium virtutes moveri se paterentur ad adipiscendum tam preciosum sanitatis thesaurum, in utilitatem ægrorum cum gaudio adhibendum.

Quamvis hæc unica causa sufficiens esset, ad persuadendum Medicis, ut huic præparationi diligentem operam navent, insuper tamen duo commoda inde expectanda haberent: Nam non solum metallorum & totius regni mineralis essentias per Alcalia volatilia acquirere possunt, sicut in præcedentibus capitibus circumstantialiter dictum fuit, verum etiam per hanc viam, tanquam per fundamentum & primum gradum, ad laudatissimi menstrui Universalis Liquoris Alcahestici cognitionem pervenire possunt, quia ex hoc fundamento oritur ut Philosophus noster de Lithiasi cap. 8. §. 2. ait, ubi illis qui scire cupiebant qua ratione Elementū ignis ex cupro præparetur, respondit: *Mysterium liquoris Alcahestici ad hoc requiri* Cum igitur Alcalia volatilia hoc efficiant, consequens est, ex hoc fundamento liquorem Alcahesticum prodire. Qua in re tanto magis me confirmavit annotatio Philosophi nostri, quam propria manu in margine chirurgiæ magnæ Paracelsi p. 102. in folio juxta præparationem tincturæ auri scripsit: *Ubi Paracelsus docet, si super calcem auri alcohol vini affundatur, tunc animam auri extractum iri.* Hac occasione annotatio Philosophi nostri hæc fuit. *Nisi sal circulatum insit spiritui vini tincturæ ex auro non transit in eum.*

Cum itaque Alcalia volatilia eandem potentiam & virtutem in extractione tincturarum metallicarum præstent, sicut Philosophus noster hic de Sale circulato prædicat, necessario sequitur, utraque ex eodem oriri fundamento. Huc facit quod Philosophus noster cap. 14. §. 50. de febris authoritate Raymundi Lullii liquoris Alcahestici possessoris nititur, in cujus libris doctrinam de volatilisatione Alcalium tam præclare & prolixè scriptam invenimus quàm in aliis cujuscunque Philosophi libris fieri potest. Undè veritatis hujus investigatori, Lullii & Philosophi nostri scripta suprà commendavi, & adhucdum fideliter ei commendatos esse volo.

Ex his omnibus tanquam infalliabilibus argumentis igitur concludo, de diligenti Alcalia volatilifandi exercitatione, tanquam per securos gradus, ascensum & aditum ad liquoris Alcahestici Myſterium fieri & dari poſſe, ad quam elaborationem Deus ſuos electos operarios eſt ſuſcitaturus.

CAPUT IX.

QUOMODO TINCTURA CUPRI EXTRACTA
porro ad perfectionem ſit movenda. Et qua ratione
virtutem ſuam exſeret in corpore
humano.

Cum cuprum à Natura tantam perfectionem non acceperit, quantam aurum: ideoque modus procedendi in cupro ratione finalis ſuæ perfectionis à proceſſu auri eſt diſtinctus: quia *Auri per aurum ulteriore perfectione non eget poſtquam ſua Tinctura ſectio & à corpore eſt ſeparata, nam anima auri jam ſatis eſt perfe plusquam- cta, quia aurum perfectionem ſuam ante manus artificis perfectio. adhibitionem à Natura, ejuſque coctione, eſt aſſecutum. Interim tamen non negatur, talem à Natura perfectam Tincturam vel animam auri perfectionem fieri, & in plusquamperfectionis ſtatum poni poſſe: hoc enim preciſe Acti chymicæ non eſt impoſſibile, quod libri Sapientum abundè teſtantur. De quo nunc non eſt dicendum; quia propoſitum habeo; occaſione Philoſophi noſtri ſimplicem perfectionem tractandi, illamque demonſtrandi, quæ cum aurum à Natura ſit dotatum nihil agendum reſtat quàm ut illa ægris propinetur. Quantum verò ad Cuprum attinet, res aliter eſt comparata: Cuprum enim & ſulphur ſuum non eſt fixum, ſed in medio ſtatu inter aurum totaliter fixum & inter mineralia totaliter volatilia, unde anima ejus extracta facili negotio diſſipari poſſet, niſi cum prudentia tractaretur: quare ut ſecundum Philoſophi noſtri doctrinam hæc *ignis Naturæ & pura ſeparata anima coaguletur & figatur, idque per ignem qui omnes res imperfectas maturare & conſtantes facere poteſt. Cuius ignis toti Naturæ ſimilis eſſe debet, quæ de anno in annum ſine intermiſſione res immaturas maturat, & uſq; ad ſummam ipſarum perfectionem coquit, quam maturationem tamen gradatim perficit, à debili & lento calore incipiendo & ad ſummum maximi caloris gradum aſcendendo, ut tandem perfecta coctio ſequatur. Hoc idem tibi faciendum, ignisque tuus ad Naturæ præſcriptum inſtruendus & regendus erit, ne citius juſto ignem nimis fortem adhibeas, aliàs enim precioſum iſtum florem aureum ita combureres, ut ne decuplâ quidem virtutis ſuæ partem tibi exhiberet, quod tamen facere poſſet, ſi ſecundum Naturam lentè & tardè coqueretur & figeretur.* Hoc*

*Coagula-
tio & Fi-
xatio olei
in pulve-
rem.*

Hoc ut assequaris, & quomodo tibi sit procedendum, ne facile erres, clarius intelligas, ad Philosophi nostri verba in Duumviratu §. 9. animus erit advertendus, & sic nō facile errabis. Dicit enim, prius debere coagulari, deinde verò figi. Jam autem non latet coagulationem multo leniorem & mansuetiorem ignis gradum requirere quàm fixationem, quare hos duos terminos iatū observa, & primò lentè coagula, quia tanquam oleum factum est per philosophici menstrui igneam humiditatem, quod animam cupri non solum retrò reduxit ad suam primævam humiditatem essentialē, undè à Sapientibus reductio in primam materiam vocatur; verū ista humiditas essentialis auriæ Tincturæ cupri, insuper adhuc aliquam partem essentialis humiditatis de Sale Alkali volatili in se habet & fovet, ut in præcedentibus dictum fuit, cum qua Tincturæ intrinsecum ex substantiæ similitudine utriusq; se ad eò univit, ut unū alteri inhaerere & immanere velit: Qua de causa preciosum hoc oleum primò lentè coagulandum, ut se contrahat paulatim in spissitudinē & tenacitatē, & tandē indurescat.

Quo facto alterum Philosophi nostri verbum (Fixatio scilicet) in effectum quoq; eū deducendum, talisq; paulatim coagulatur pulvis, ad talem fixationem per auctum ignis gradum transponendus, ut summam ignis vim, illæsa virtute sua aut sine omni Naturæ suæ mutatione aut deterioratione sustinere queat. Tunc demum res perfecta est, si Sulphuris Philosophorum nomen mereri & omnibus morbis mederi debet. Sulphuribus enim mineralium inquit Philosophus nosster p. 460. *correctis atque perfectis tota morborum cohors auscultat.* De quo tamen quod hoc sulphur omnes morbos sit depulsurum nulla spes est, nisi prius ad perfectionem suam fuerit adductum, quæ perfectio modo prædicto instituenda erit,

Panacea.

Postquam igitur hæc omnia ad optatum finem perduxeris, perfectissimam medicinam habebis, quæ non solum universaliter tanquam verissima panacea omnes morbos curat, sed etiam efficaciam suam longè aliter quàm cætera omnia medicamenta, sive vegetabilia sive animalia sint, exequitur. Nam quia Sulphura aut animæ metallicæ totæ ignis sunt, & idcirco etiam à Philosophis Elementum ignis in metallis & mineralibus nominantur, idè suam operationem ut ignis pro natura sua consuevit videlicet calefaciendo & irradiando peragunt. Tinctura ista preciosa cupri inquam virtutem suā primū exferit per calefactionem, tandē a Philosopho nostro excellens calidum vocatur in Duumviratu §. 9. Deinde per illuminationem, dum Spiritum vitæ nostrum quē Philosophus Archæum vocat, illuminat, suscitāt & sui officii cōmonefacit, & ad hoc præstandum, lumen, virtutem, & potentiam subministrat: Nam quamvis preciosæ istius Tincturæ lumen non amplius

*Tinctura
cupri mo-
dus operā-
di in homi-
ne.*

amplius combustibile sit, ut erat in prima sua origine, uti etiam ipsum aurū, videlicet Sulphur cōbustibile, & lumen extingubile, hincq; communi & visibili modo non amplius splendeat ut accensa sulphura mineralia solent, attamen hæc præstātia nō impedit quo minùs postquā per artem ad multo maiorem & digniorē statum fuit exaltatū, quā erat à Natura, etiā multo maiore & digniore modo luceat, & suū immutabilē & perpetuū splendore & lumen de se spargat: Nam quemadmodū sua Natura ab igne invincibilis, & igne vulgari multo excellentior ignis factus est, ita quoque suū lumen multo excellentius & latius patens est, quā consumptibile Lumen, idē quia suū lumen infinitū & permanens est: Siquidem lumen ejus suæ essentia Naturā sequitur, quæ cum indestructibilis sit ita quoq; lumen ejus indestructibile & inconsumptibile est. Hac de causa ventriculus, cum intro sumitur, nullam actionem in illud exercet & nihil mutat, nec ab illo quicquam accipit, sed solummodò patitur, ut ipse cum suo inhabitante Archeo ab ista cōlesti Tinctura incalcescat, illuminetur, & irradietur: Qua operatione peracta hæc Tinctura sine omni suscepta mutatione, in suo pristino pondere virtute & splendore per secessum evacuat, & similem quam semel corpori præstitit virtutem infinitis vicibus denuò præstare posset, si ex dejectis excrementis rursus quæreretur: Quod Philosophus noster insigniter, profundè, & cum animi veritatem cupientis satisfactione docet, de quo singularem & valdè notabilem locum ex suo libro & Tractatu In herbis verbis & Lapidibus est magna virtus dicto, hīc apponam, ut omnia hīc sint comprehensa, ne ad librum ejus hac de causa sit recurrendum. Hunc igitur locum bene nota & studiosè perpende, quia multa in eo mysteria sunt abscondita, verba ejus hæc sunt.

Radialis commistio argenti & vi&i admiranda est, si argen. De Mercurio visum maceretur in magna aqua communis quantitate, hæc namque erit ne minimum quid de argento & vi&o in Vermes se sorbeat, aut ad sui naturam convertere queat, attamen ab argento & vi&o proprietatem, non item substantiam mutat, sic ut pota aqua ejusmodi necet lumbricos universos, & ascari-des, existentes etiam quo potius iste nūquam pervenit, quippe qui mox totus in lotium rapitur, sitq; aqua ista cōtra lumbricos validior si semel cum arg. & vi&o bullierit. Sic unica uncia arg. vi&i millies poterit mensuram aquæ insicere, attamen permanere in pondere & proprietate pristinis. Sic nempe Scholæ etiam invitæ addiscunt, quod quādam agentia citra passionem aut reactionem patientium, liberè semper, in defessisq; viribus agant, & persistente eodem sui semper pondere. Arg. & visum nempe agit in aquam ei& imprimis sui caracte-

characterem, non tamen vicissim quicquam ab aqua repa-
titur. Manifestum est itaque, quod &is quadam Medica
transferatur, muteturque suum subjectum naturale & abeat
in objectum peregrinum solo &elut radio &elut aspectu sui, ita
tamen ut licet objectum peregrinum acquirat exoticam
sibi &im, agens tamen inspiransque initium, ne quicquam
de suo pristino robore aut pondere amittat remittatque: sit
nempe id absque ulla argenti &idis passione, diminutione,
mutatione, debilitate aut alteritate. Exemplum sanè hoc
loco adductum, infer&it argumento de &irtute propemodum
infinita remedium celebrando. Qua res postquam in mi-
neralibus sæpè ac diversimodè subter experientiam tracta
fuisse, me edocuit tandem, quod antehac nemo mortalium
fortassis adhuc opticè atquè intus perspexisset, qualiter re-
media abstrusiora operarentur, quodque nimirum citra sui
dissolutionem, aut interitum, citra sui penetrationem, intro-
admissionem, commisturam & comutationem liberè, etiam
eminus, agant in sopitum &el succensum Archeum, solo quasi
sui aspectu irradiatione &el ejaculatione suarum &irium
in medio productarum, retentis adhuc pristinis & non mu-
tatis (NB.) pondere & proprietatibus, adeoque testantur ejus-
modi arcana se infinita bonitati propinqua; dum prope-
modum & quasi infinitas vires spargunt. Quapropter non
impunes manebunt medici, dum pauperes quandoque se ne-
glectos ejulabunt, in iudicio novissimo, qui absque impensis

Arcana nò ullis facile atque obiter sanari potuissent. Igitur arcana
abeunt in nequeunt unquam abire in alimentum, quia ser&ant suos
alimenta. fines, ut qua non in cibos sed in pharmaca sunt destinata
pharmaca perseverent intrò assumpta: incipiunt namque
stomachus in stomacho (quem anima sedem exproffesso alibi demonstra-
anima se- &is) radium directum suarum &irium ac &irtutem dorsalem
des.

exponere, & quorsum à Deo destinata sunt, undè demum in
totum corpus spargitur hausta in Archeo &is radialis irro-
rata, & sunt ita inde succedens avidè suscipitur. Sic nimi-
rum oblati hisce universalioribus remediis contingunt sa-
nationes, quales prodidi in fonte naturæ contingere ac eidem
deberi, qualesque Paracelsus pollicitus est, ac dein But-
lerus me spectante, minimè &idelicet con&ermentationis ap-
plicatione, est executus. Certè postquam hac speculatio pe-
nitiori contemplatione me sub se attraxit, clarissimè ac opti-
cè quasi cognovi in causis occasionalibus ac in productis ex-
crementitiis quidem herere sordes, peculiarium morborum
suscitatrices, attamen ipsum morbum totum ejusque remo-
dia con-

dis considero in Archeo scilicet alterato vel pacato, adeoque minimo attactu, vibratione, jaculatione imò sola radiatione siue illuminatione (modo in sede animæ sensitivam vitam attigerint) perfici ac compleri sanationes, non habito causarum occasionalium respectu. idque potentius aspicio in mineralium remediis sulphureis, puta Glaura in sulphure Veneris, stibij, ac potissimum in sulphure Glaura Augurelli Augurelli, quæ Nympha alio nomine proprio caret hactenus. Etenim hujusmodi sulphura, quia longius distant ab humana natura quam tota Vegetabilium cohors, atque interea insignes dotes à Datore obtinent, ita quoque plenissimè & pertinaciter resistunt, ne à digestis in alimentorum rempublicam deflectant, atque ideo servant sui potestates liberas & infractas. Manet nimirum mineralium crasis integra aptiorque ad dispergendum radium sui in Duumviratum, sedem animæ. Sic nempe Mercurius Diaphoreticus ultimatum suæ entelechia scopum acquirit per ruborem sulphuris ascendentis, cui sulphur Mercurij unione indissolubili nectitur. Hactenus enim Sulphura sub Vulcano adipiscuntur extremum intentionis medentum complementum.

Exhorta-

Horror itaque tyrones, addiscant sulphura spoliare & petio Helmō. regrina ac virulenta, sub cujus nimirum custodia abditur ty. ignis vitalis, Archeum in scopos desideratos placidissimè deducens. Sunt videlicet sulphura quedam quibus correctis atque perfectis tota morborum cohors auscultat, utpote quarum pluralitas in unitatem Archæi tanquam in pugnantem pugnum contrahitur. Hoc pacto in ipsa animæ sede combinatoque Duumviratu amentie apoplexie caduci, paralyse, vertigines, asthmata, hydropes, atrophie immanesque defectus annihilari vidimus, stupente scilicet ipsa natura.

Ex hoc excellenti discursu multa mysteria patent. Et primum quidem Sulphura metallorum & mineralium, prius per artificem correctæ & perfectæ & ad summam fixationis perfectionem adductæ, omnes morbos universaliter curare : Deindè illa talem cœlestem virtutem exhibere, quæ formam luminis splendentis omnia loca obscura illuminantis & irradiantis habeat, & hoc eodem modo metallica fixa arcana medica suo splendore & à Deo dotato lumine admirando, Archeum à morbis obscuratum & obumbratum illuminare, irradiare, & novis luminis viribus jaculatim illustrare, & ad vitam novam resuscitare : in quo sensu ego hunc libellum Lumen Medicum nominavi, quia in illo viam & modum tale lumen sanitatis acquirendi ex summo & illuminato nostro Philosopho clarè & perspicuè ostendi, ut quilibet ad hoc à Deo electus & Natura natus, sicque dupliciter electus, facili negotio ad hoc luminis Naturæ mysterium possit pervenire. Ter-

tium est quod dictus textus docet: Ejusmodi metallici luminis arcana, post absolutam suam virtutem & præstitum magnum auxilium, de sua substantia seu pondere ne minimum quidem perdere, sed non solum in sua pristina quantitate, verum etiam integris qualitatibus & virtutibus cœlestibus persistere & sine fine usui esse posse. Quarto tandem etiam ex hoc textu apparet, tres ineffabiles & magnas præcedentes arcanorum metallicorum virtutes ex cognatione quam cum æterna & infinita bonitate habent, ortum ducere, quæ est invisibilis & cœlestis essentia, illaque cum sua radice interna, virtuti cœlesti aut Luminis mundo, uno gradu proximiores esse, quàm cæteræ visibiles comprehensibiles & temporales res creatæ omnes, quod Philosophus noster hisce verbis innuit: Adeoque testantur ejusmodi arcana, se infinitæ bonitati propinqua &c. Cujus Divini & Naturalis nobis hætenus incogniti mysterii scintillas Philosophus noster ex illuminatione Divina eminus quasi conspexit, sed non ita planè & ex omni parte perfectè cognovit ut admirandus ille Philosophus Teutonicus Jacobus Böhm, à Deo summè illuminatum organum, qui non solum in libris suis de Signatura Rerum, de Tribus Principiis, Mysterio magno, de Triplici vita hoc mysterium profundè docuit & perfectè explicavit, verum etiam de aliis Dei & Naturæ revelatæ mysteriis maximis cum tanta sapientiâ loquitur, ut nemo hujus viri in Divinis & Naturalibus mysteriis summè illuminati profundam cognitionem satis mirari queat, quam ex mandato, voluntate & instinctu Divino in libris suis reliquit, quorum plus quam triginta scripsit, in quibus maxima hætenus abscondita mysteria de Deo, quid scilicet sit in sua essentia & Trinitate personarum, continentur. Item quod Deus ante omnes res visibiles creatas Naturam æternam & ex illa Angelos creaverit: Et quomodo factum sit, ut quidam lapsi fuerint, & æternas tenebras alioquin absconditas sibi in domicilium suscitarent, alij verò in statu suæ creationis constantes manserint, & nunc in eo sunt confirmati. Item quomodo Deus in locum lapsorum & à Deo rejectorum Angelorum, ex quo Lucifer cum Angelis suis deturbatus fuit, homines substituerit, quodque Lucifer hæc de causâ invidiæ motus hominem ad lapsum seduxerit & dolosè sefellerit. Summè misericors verò Deus ab æterno hæc prævidens ab æterno constitutum habuerit miseri & dolo atque fraude Sathanæ lapsi hominis misereri, & per sanctam suam Essentiam amorisque sui inexhaustibilis scaturiginem ei suppetias ferre, & cum humana natura unire, sicque cum divina virtute per lapsam Naturam humanam Sathanæ propositum destruere, ejusque locum quem habuerat in æternum possidere. Item quomodo factum sit ut æternus Deus in-

*Arcana
metallica
præstant
omnibus
creatis.*

*Philoso-
phus Teu-
tonicus.*

separa-

separabiliter cum humana Natura se univerit, & per hanc Unionem toti generi humano aditum ad regnum cœlorum fecerit: Et quomodo hominem hac ratione renasci cum Deo ejusque amore uniri & filium Dei fieri oporteat, ut apud ipsum in æternum esse & manere queat.

Hæc omnia & similia mysteria plura: uti etiam alia de extrinseca natura, de metallis & ipsorum virtutibus cœlestibus, de herbis, animalibus, Sole, Luna, & Stellis, & de totius Naturæ omniumque externarum rerum visibilium Nativitate, & de magni nominis lapide sapientum, adeò profundè & clarè scripsit, ut quilibet veritatis amans in tanto lumine & declaratione hætenus inauditorum & occultatorum mirabilem, non satis animum suum possit delectare.

Hunc Jacobum Böhm (quem docti post ejus mortem propter sapientiam ejus Teutonicum Philosophum vocarunt) & Helmontium Philosophum nostrum, in hoc seculo omnis impietatis, infidelitatis, malitiæ, & impiæ vitæ sentina, tanquam clarè luentia lumina Deum misericordem hominibus dedisse arbitror, an forsan hodierni à vita Dei exulantes perversi nonnecenus Christiani, occasione duplicis hujus luminis gratiæ, exuta sua cæcitate visum recipere, Deum creatorem suū agnoscere, in ejus lumine ambulare, & debitos fructus sanctitatis & obedientiæ terre velint, priusquam horribilis ira Dei exardescat & omnes tales arbores infrugiferas consumat & devoret. Beatus igitur qui hoc agnoscit, & monitis istorum duorum luminum obsecundat, in filiali obedientia ambulat, ut in vinea Domini fidelis operarius & in opere Domini bonus sit dispensator: Ille enim fructu quem per hæc duo organa Deus nobis promittit in hac & in æterna vita fruetur.

Quare vos Medici qui adhuc aliquam scintillam filialis timoris Divini in corde vestro fovetis, vobis dictum putate, quod tuba hujus seculi, Philosophus scilicet noster, in præfatione super ignotum hospitem morbum dicit §. 9. 10. Moneo hortorque sapientes hujus mundi, quod errores & inscitia medentum non se mihi paulatim aperuerint, ac sensim intraverint in animam meam, ita quod unum post aliud conceperim aut meditatus sim, nimirum quod primum considerare Scholas deceptas circa missionem Elementarium cōgressum, temperiæ, complexiones, morbos, & distemperaturas, inde vero pro volutus essem circa errores catharrorum, ac deinceps demum quasiissem radices causas & quidditatem morborum ac remediorum. Nil sane horum. Nam si unum post aliud mihi innotuisset, existimasseti omnem hujusmodi progressum esse rationis & phantasiae inductiones erroribus atque fallaciis opportunas. Sed post-
Exhortatio ad Medicos.
Ratio erroribus opportunas.

quam totum simul nempe medentum inſcitia, tam in cognitione cauſarum morborum, quam remediorum & applicationum, unica lucis fulguratione conceptum intellectualem obumbraffer, indubiè cognovi hoc talentum ad proximorum utilitates datum, ideoque propinandum cathedris à quibus correctio expetitur expectaturque, iisque ſub indictione gravioris pœnæ ſeriò proferendum.

CAPUT X.

EX CUPRO ET EX CÆTERIS METALLIS

Sulphur Philoſophorum poſſe acquiri.

Non pauci reperientur, qui Philoſophi noſtri à me explicatam doctrinam de Sulphure Philoſophorum legentes in illam devenient opinionem, Tincturam cupri ſolam, laudatiſſimum illud Sulphur eſſe Sapientum, huicque ſubjecto ſoli eſſe inhærendum, & ex illo ſolo theſaurum ſanitatis eſſe inveſtigandum. Sed reſita ſe non habet, ſi quidem anima cupri non propter aliquam prærogativam, quam præ aliis corporibus metallicis habeat, ſed ob hanc cauſam Sulphur Philoſophorum vocatur, quia ad longam & ſanam vitam facit, & in hunc finem à Philoſophis fuit inveſtigata, qui pecunias, opes, honores, gloriam vanam & cœnales voluptates non ſpectarunt, nec ſtercoribus iſtis precioſum ſuum tempus tribuere voluerunt, ſed preces intellectum & cognitionem ſuam eò intenderunt, quomodo mentem ſanam in corpore ſano conſervarent, & virtutes quibus Deus Naturam ditavit in ſuum uſum converterent, in bona ſanitate diuturnam & ſanam vitam agerent, multumque fructum tanquam fideles operarii in vinea Domini Dei ſui ferrent. Quod etiam noſter Philoſophus in Butlerop. 594. hiſce verbis teſtatur: *Nihil a quò Victorioſè in humidum radicale agit atque primum Ens cupri, ſed ad vitam longam Sulphure Scirioli eſſe benignius, ut potè quod idcirco Sulphur Philoſophorum indigerat.* Et in Dutin viratu inquit: *Sulphur cupri inter arcana ad vitam longam, & ceteram aliquot morborum fugiendam commendabile.* Et de Lithiaſi c. 8. §. 8. inquit. *Cum Sulphur iſtud externum quale è cupro trahitur non ſit neceſſarium metallo perfectò, cupro autem iſtud ſulphur à Deo ſit inditum, ergò neceſſe eſt iſtud ſulphur Veneris habere ſuos fines ad neceſſitates ingrati hominis conducentes, pro infirmitatibus ſcilicet humanis ſupra omnem metallica perfectionis dignitatem.*

Cum ergò Tinctura cupri ob hanc ſolam cauſam Sulphur Philoſopho-

Iosophorum vocetur, quia ad longam & sanam vitam facit, & tamen etiam hæc medicina Universalis ex aliis corporibus metallicis præparari queat, necessariò sequitur etiam in talibus subjectis tale sulphur Philosophorum reperiri, nec soli cupro operam dare opus esse. Ratio autem cur in hoc tractatulo de cupro ago, & cæterorum corporum metallicorum vix mentionem facio, hæc est: Quia Philosophi nostri vestigiis insistentes, qui ut plurimum animæ cupri tantum meminit, cujus doctrinam declarandam mihi proposui, ejus exemplum sum secutus: Alias enim omnia corpora metallica sicuti de cupro dictum fuit tractari & resolvi possunt, ipsorumque Tinctura obtineri, quæ postquam per debitam maturationem suam perfectionem est assecuta æquè sapientum Tinctura est atque cupri. Undè iste præscriptus ex cupro animam consequendi modus, in analysi aliorum corporum metallicorum etiam observari potest, nec aliquid amplius addere necesse est, quia omnia sub uno processu sunt comprehensa.

Interim sciat lector me non per dictionem (metallica corpora) solum intelligere vulgò sic dicta metalla, ut sunt aurum, plumbum, stannum, ferrum: Nam si hæc mea fuisset intentio in titulo hujus capituli non posuisssem Metallica corpora, sed per dictionem, metallica subjecta, ejusmodi mineralia intelligo, quæ quamvis igne non fundantur ut alia metalla, nihilominus metallica appellari debent, quia non solum cum metallis parem habent fixitatem, verum etiam quia quædam illorum ad auri fixitatem proximè accedunt. Per vocabulum igitur metallica corpora, tam omnia metalla, quam id quod talem habet constantiam intelligo.

Nec rem novam & peregrinam existimet Lector, quod dico, in talibus metallicis subjectis similem esse virtutem ut in ipsis metallis & ferè ut in auro, sed auscultet quid hac de re Paracelsus dicat, cui sententiam meam subjungam. Paracelsus igitur dum indicare vult, quænam subjecta extra vulgariter dicta metalla etiam primum Ens (quod est verum sulphur Philosophorum) in se habeant, sic inquit de separationibus rerum naturalium p. m. 906. sub titulo de Separatione mineralium. *Necesse est nunc de illis rebus agere ex quibus metalla crescunt & generantur, uti sunt tria principia Mercurius sulphur & Sal, & alia Mineralia in quibus primum Ens metallorum invenitur. Hoc est spiritus metallorum, sicuti videtur in Marcassitis, Granatis, Kakimia, Talcorubro, Lasure &c. & similibus, in quibus primum Ens auri per gradum sublimationis invenimus: De hoc primo Ente scire debetis, quod sit spiritus volatilis, qui adhuc in sua volatilitate jacet instar infantis in de prima*

utero matris (hinc ejusmodi sulphura à Paracelso alijs sulphura embryonata vocantur) qui spiritus interdum alicui liquori, & nonnunquam alcoolis assimilatur.

Quicumque igitur primum Ens alicujus corporis similis habere & ab illo separare cupit, ei opus est ut magnam spagyrica artis habeat experientiam, & ut in Alchymia multum laborarit, alioquin hac in parte parum efficiet. Quantum autem ad separationem mineralium attinet, sciendum quod per gradum separationis multa res similes separantur, fixum à volatili, omnia spiritualia & volatilia corpora à fixo, & tanquam per membra sicuti de metallis percepistis: ita quoque similis processus cum omnibus alijs rebus mineralibus per omnes gradus, ut ars spagyrica docet. haftenus Paracelsus.

Metallica corpora & mineralia fixa Idem Ex his clarè elucet, unum eundemque processum cum mineralibus esse observandum (ut Paracelsus hic vocat, à me verò corpora metallica nominantur, non solum propter supra dictam causam, quia similem fixitatem cum metallis habent, verum etiam ad differentiam cæterorum planè volatilium mineralium, quæ ego mineralia vocare soleo, de quo in capite sequente dicitur) Ex Paracelsi dictis patet inquam, eundem processum cum mineralibus seu corporibus metallicis esse observandū ad primū Ens auri, hoc est auream animam separandum, atque cum metallis, hocque fieri oportere per volatilisationem, quod supra fideliter docui.

Subjecta primi En- ris seu sulphuris Ph. Paracelsus etiam nos Subjecta docet in quibus æquè primum Ens auri, quod est verum Sulphur Philosophorum, invenitur, atque in metallis, videlicet in Marcastitis, Granatis, Kakimia, talco rubro, Lasure. Hoc quidem verum ab experientia comprobatur, maxime verò in Granatis & talco rubro, in quibus pulcherri-
ma Tinctura occultatur: Sed insuper alia corpora inveniuntur in quibus Sulphur Philosophorum non minus latet quàm in his, uti sunt Magnes, Smis, Vitriolum, Creta rubra & præcipuè & copiosissimè in hæmatite, qui primo Ente auri est quaquà versum infectus, unde in pulverem subtilissimū tantum tritus singulares virtutes in medicina exhibet, quod diligenti secretorum Naturæ investigatori experientia comprobabit, quod in celebri Hamburgensium civitate vulgatum est, quas excellentes curas ante viginti circiter annos Scotus quidam vir plebeius idiota præstiterit, ut tota civitas in admirationem fuerit rapta, quem impiorum virorum invidia tamen mox à medio sustulit & veneno interemptus fuit, cujus mortem omnes adeo doluerunt, ut à magistratu magna

magna pecuniarum summa in caput venefici occisoris fuerit denominata. Scotus iste non aliò utebatur remedio quam hæmatite pulverisato, & postmodum cum oleo feniculi benè trito, quod ex Illustrissimo Principe Anhaltino Augusto beatæ memoriæ compertum habeo, cui Author hoc suum secretum communicavit.

Hæc hæmatitis virtus multis aliis ex plebeio populo in diversis provinciis nota est, adeò ut nonnunquam magna territoria inveniantur in quibus usus hæmatitis adeò frequens est, & apud vulgares homines tanti æstimatur, ut in omnibus affectibus illo pro panacea utantur, quod in Borussia Ducatu observavi. Nam cum aliquando ex socii mei ædibus Regiomontum ad nundinas coëmendarum rerù necessariarum causa proficiscerer, & rusticum qui mihi à servitio esset mecum ducerem, & ad mercatorem apud quem cotes, pyrites, & hæmatites &c. prostabant, venissem, ecce rusticus humiliter me rogat ut sibi talem rubrum lapidem (eius proprium nomen se ignorare dicebat) doni nundinalis loco emerem. Interrogatus autem cui usui illum adhibere vellet respondit: Mi Domine si tibi constaret quibus iste lapis virtutibus pollet magni certè illum faceres: Est enim nostra medicina, quando infirmitate seu morbo quodam affligimur, in pulverem reductum cum paucò aceto intra corpus illum sumimus. Domum igitur reversus huius rei certitudinem ex Socerò quæro, an videlicet rustici in omnibus suis morbis ad hæmatitem confugerent, qui asseverabat non solum inter sui loci rusticos, verum etiam in toto illo districtu ad aliquot milliaria extenso hæmatitis usum vigere.

Historia.

Auream istam virtutem hæmatitis signatura sua indicat, non equidem quoad faciem suam externam, sed postquam solutus fuerit. Si enim aquam regis ex spiritu Nitri de Sale abstracto feceris (nam vulgaris aqua regis ex aqua forti & Sale armoniaco parata, nimis parùm de illò solvit) & hæmatitem minutim tritum super calore conveniente solveris, & si purissimum aurum in simili aqua regis etiam solveris, & facta solutione utrumque solutum reciproce aspicias, solutionem hæmatitis alteri ex auro factæ solutioni similem esse, imò colore suo aureo scintillante illam superare videbis. Ne miretur ergo Lector quòd cum Paracello statuo, quòd, in pluribus aliis subjectis quàm in auro inter omnia alia Subjecta primum locum tenente, (cujus tincturam Sapientes in eminenti gradu Sulphur Philosophorù vocarunt quod nemo nisi in chymica Philosophia inexercitatus hospes negabit) Primum Ens seu Sulphur Philosophorum reperiatur, quia magnæ illorum virtutes hoc testantur, & tanquam expressa sigilla Naturæ nos convincunt.

*Signatura
Hæmatitis
interna.*

SULPHUR PHILOSOPHORVM EX MINERALIBUS Volatilibus etiam posse acquiri.

QUOD in præcedenti capite docui, etiam ex aliis corporibus metallicis, quæ metallis in fixitate respondent, sulphur Philosophorum acquiri posse, citius à Lectore mihi cōcedetur, quam quod nunc sum dicturus, videlicet ex purè volatilibus mineralibus, Antimonio, Auripigmento, Bismuto & similibus, thesaurus sanitatis similem elici posse. Rem autem sic se habere non solum experientia verum etiam sapientes in suis libris testantur, quod in hoc capite demonstrare mihi proposui: Quamvis enim principalis mea intentio non sit, hoc in loco de volatilibus Mineralibus & eorum thesauro sanitatis agere, & hujus tractatuli scopus sit, secundum Philosophi nostri doctrinam sulphur Philosophorum ex cupro, & sub hujus processu Tincturam vitæ etiam ex aliis metallis & metallicis corporibus demonstrare, præterire tamen non possum quin aliquid dicam qua ratione thesaurus sanitatis ex mineralibus etiam possit obtineri, quia Sulphur Philosophorum tam ex volatilibus mineralibus, quàm ex fixioribus corporibus metallicis præparatum, unam, eandemque Naturam, proprietatem, & virtutem habet. Ut igitur veritatis scrutatori res tanto manifestior fiat, in genere sciendum est, quod quemadmodum mineralia volatilia à corporibus metallicis multum differunt, (dum illa purè volatilia, aperta, & primæ essentiae proxima, hæc verò, scilicet subiecta metallica, à Natura firmiter coagulata & vinculis constricta sunt, sicque hæc duo diversa subiecta ratione qualitatum suarum plurimum differant) ita quoque præparatio illorum multum differt. Volatilia enim mineralia non debent eo modo præparari quo fixiora subiecta metallica, quæ per valida corrosiva duplicata ex suis vinculis liberanda, & quasi à morte resuscitanda prius sunt, quod in volatilibus mineralibus fieri non opus est, quia in tam duram coagulationem & mortem nondum sunt ingressa, sed adhuc volatilia viva & activa sunt, undè etiam alii processui subijciuntur.

Mineralia quoque non omnia unum eundemque modum habent, quo thesaurus medicus ipsorum acquiritur, sed diversimodè aliter videlicet in hoc quàm in illo à Philosopho nostro ob oculos ponuntur, ideoq; etiam ego illa, quantum quidem occasio ex Philosophi nostri scriptis fert, separatim tractabo, & quodlibet per se examinabo. Philosophus noster primum Sulphura mineralium in genere & sine omni discrimine commendat, dum docet illa tunc demum omnes seu plurimos morbos curare, postquam correctæ & perfectæ fuerunt, quod postquam talem perfectionem

sunt

Præparatio mineralium Volatilium & metallicorum.

sunt affecta sufficienter indicat, illa æquè sulphur Philosophorum esse atque cætera corpora metallica, quia sulphuris Philosophorum natura & essentia in eo consistit, ut sit Panacea quod cum à Philosopho nostro Sulphuribus mineralibus tribuatur, sequitur illa in pari dignitate cum cæteris esse, quia non minùs quàm illa corporis humani affectus curant, de quo verba Philosophi ex discutiù supra in capite 9. allegato hæc sunt: *Ipsum morbum totum ejusq; remedia considerato in Archeo altero vel pacato, adeoque minimo attactu, vibratione, jaculatione perfici ac compleri sanationes, non habito causarum occasionalium respectu: Idque potentius aspicio in mineralium remediis sulphureis, puta in sulphure Veneris, stibij ac potissimum in Sulphure Glaure Augurelli, quæ Nympha alio nomine proprio caret hactenus &c. Hortor itaque tyrones ad discant sulphura spoliare si peregrina ac virulenta, sub cuius nimirum custodia abditur ignis vitalis, Archeum in scopos desideratos placidissimè deducens. Sunt scilicet sulphura quadam quibus correctis atque perfectis tota morborum cohors auscultat, utpote quorum pluralitas in unitatem Archei tanquam in pugnantem pugnum contrahitur. Hoc pacto in ipsa anima sede combinatoque dum viratu amentia, apoplexia, caduci, paralytes, vertigines, asthmata, hydropes, atrophie, immanesque defectus annihilari vidimus, stupente scilicet ipsâ naturâ.* In quibus verbis Philosophus noster triplicis generis sulphur Philosophorum, hoc est Tincturam universaliter, veræ Panacæ instar, omnes morbos curantem nobis denominat, quarum primam ex cupro sumit, de qua hactenus sufficienter dictum fuit, quæ etiam propriè non ad hoc caput sed ad metallica corpora pertinet. Alterum Tincturæ genus ex Glaure Augurelli præparari dicit, quam Tincturam alio in loco, videlicet inter imperfectiora, metallum primum sive masculum (subintellige Patrem metallorum) & inter arcana Paracelsi etiam Electrum minerale immaturum vocat & explicat, quòd hoc minerale Sulphure incombustibili præditum sit, quod inter omnia Sulphura mineralia Rex sit, ideoque etiam summam Tincturam pro sanitate ex illo præparari, quæ ob hanc causam à Paracelso quinta Essentia membrorum & Arcanum Tincturæ vocatur.

Hoc minerale sicuti absconditum & quoad naturam suam paucis notum est, (undè etiâ à Philosopho nostro nō cum suo proprio nomine sed Nympha appellatur) ita quoque & multo magis præparatio sua occulta est, per quam sulphur suū volatile, combustibile & foetidum immaturum, ad sulphuris Philosophorū excellentiam & dignitatem, & quidem ad tantum gradum attollitur, ut postquam hoc Philosophorum sulphur summam suam perfectio-

nem est affectum, cætera omnia sulphura Philosophica suo splendore & excellentiâ in tantum antecellat, in quantum Sol stellas, unde Philosophus noster tria illa Tincturæ genera recensendo & commendando, vocabulum (potissimum) addit, ubi de hoc sulphure loquitur, hinc est inquam quod arcana Paracelsi enumerando primo loco illud nominat, & expressè hoc Arcanum inter omnia esse maximum hisce verbis dicit. *Inprimis tinctura lili ab Electro minerali in Vinũ Vitæ redacta, cujus una pars est metallus primus, altera verò membrorum essentia.*

Quantum ad modum preciosam hanc gemmam & omnium arcanorum Regem comparandi attinet, sic ait, Sulphur combustibile quod in exustione flammam cœruleam spargit, omnium primo à corpore Mercuriali esse separandum, quod eo modo quem supra in cap. 2. docui fieri potest. Nam quamdiu Mineralia volatilia aperta & adhuc combustibilia sunt, processus sulphur ipsorum separandi est, qui fit per igneum Alkali: Præterea sulphuri separato suum solum conveniens corrosivum, (quod aliud nihil est quam liquor Alcahest ut ex omnibus circumstantiis patet) esse superfluendum, ab eo abstrahendum, & toties cohobandũ, donec sulphur instar olei rubri alembicum transcendat. Hæc operatio à nemine quàm ab Alcahestici liquoris possessore practicari potest, ideoq; in medio illam relinquemus, qui enim hunc liquorem habet mea instructione non eget, sed ipse sciet quomodo in hoc processu præeuntem nostrum authorem sequi debeat: qui verò illum non habet, illi multa verba de eo facere frustraneus labor erit.

Ad alterum igitur & unicuique possibilem hanc sanitatis tincturam adipiscendi modum nos conferemus, quem Philosophus noster etiam monstrat. Quia enim ipsi benè constabat raros esse liquoris Alcahestici possessores, & nihilominus ex charitatis pleno affectu desiderabat, ut virtus hujus preciosi sulphuris aliquo modo innotesceret, talem modum post se reliquit, qui à quovis non planè Philosophiæ chymicæ ignaro in effectum deduci potest. Hoc genus essentiæ tamen præsupponit, ut quis tantopere laudatum & excellentissimum hoc Subiectum de necessitate cognoscat, siquidem nec præstantia ejus sciri, nec virtus ejus manifestari potest nisi cognoscatur prius. Ad quem finem Philosophus noster instructionem dare videtur, cum Electrum minerale immaturum item metallum primum vocat, & quod sulphure combustibili seateat, & Mercurium volatilem habeat, his verbis dicit: *Inter imperfectiora Metallus primus sive Masculus ab indole metallica necessario constituitur, Mercurio nempe liquido nec digitis adhærente & sulphure cremabili in flamma cærulea, Cui etiam proprietatem & verè cœlestem fascinis resistendi eaq; infringendi virtutem adscribit. De Injaculatis §. 7. Inprimis Electrum*

Cognitio
Electri mi-
neralis ad
hoc opus re-
quiratur.

Arum minerale immaturum Paracelsi collo appensum, liberat quos Spiritus immundus persequitur, quod ipse vidi. Illius potius verò plures à Beneficiis solvisse memini. Nemo autem qui appenso illo simplici non præcauerit, ne injecta intermitantur, & ab importunis ligationibus confestim non solvatur.

Quam virtutem in proprio filiolo meo sedecim septimanas nato ipse sum expertus, qui à malignis Diabolicis hominibus seu ut Philosophus loquitur, importunis ligationibus malevolorum fascinatus, per multos dies mammas matris quamvis fame & siti premeretur & tabesceret, respuit. Quare memor recommendationis preciosi istius subjecti, à Philosopho nostro factæ, de collo infantis ad cordis regionem usq; illud suspendi, quo facto somnum cepit, & sesqui hora elapsa experfectus avidè mammam matris sumsit, & cum summa ob subitanèam & virtuosam mutationem admiratione melius habuit.

Ex hac descriptione proprietatum hujus Subjecti Regii plures alios in notitiam ejus venturos arbitror, adèd ut non necesse sit in gratiam dignorum illud clariore nomine appellare quàm Electri mineralis immaturi, Patris metallorū seu metalli primi, talia enim & similia nomina satis exprimunt quidnam sit, injuria insuper ei fieret si clariùs describeretur, hæc enim nomina suam totam naturam, essentiam, originem & proprietatem tanquam sigillum impressum exhibent, adèd ut is qui illius cognitionem hinc addiscere nequit à Deo in id non sit electus, nec à Natura ad hunc finem natus ut hujus rei compos fiat, alioquin enim quid Metallus & similia nomina sibi velint mente facile percipere posset.

Cognito hoc præstantissimo subjecto (quod Paracelsus rubrū Leonem, Basilius verò Saturnū nominat, necesse est ut Sulphur à parte sua Mercuriali separetur, simili modo ut in Antimonio fecisti: nam hic splendor Solis minutissimè teritur, & postea cū fumè igneo alcali miscetur, & per semihoram in mortario miscerur, deinde aqua superfunditur ut per filtrū transeat, quo facto cū acido quodā præcipitatur, tunc enim excellentissimū hoc sulphur fundū petit, quod exsiccatum colore flavū apparet, & sicuti aliud sulphur cœruleā flammā cōcipit ut Philosoph. noster meminit. Mercurialis autē pars in charta manet, quæ exsiccata ad alios usus reservatur.

Præter hunc alius insuper adhuc est modus Mercurium ab hoc precioso sulphure separandi, per quem pars Mercurialis per ignem convenientem elevatur, tunc enim solus in altum surgit, & socium suum rubrum in fundo relinquit, qui modus tamen non est hujus loci, quia in fundo manens sulphur admodum fixatum & à sua pristina combustibili natura mutatum fuit; qui tamen modus huic operi nullatenus convenit, uti sequens Philosophi nostri mechanica docet, qui vult ut Metallum primi Sulphur in oleo Cinamomi solvatur, quod in hoc opere fieri nequit

nisi

*Metalli
primi præ-
paratio.*

Praxis.

nisi hoc sulphur planè volatile & combustibile maneat, ideoque primus modus observandus erit. Quare oleum Cinamomi huic combustibili sulphuri affunde, in phialam pone & coque, donec oleum tuum colore dives & valde rubrum fuerit factū, defunde in retortam & oleum tuum lentè destilla quàm diu clarè fluet, & si durante igne tuo lento nihil amplius fluit sine refrigerat, & in retorta spissum extractum rubrum habebis instar sanguinis congelati, quod custodi. Oleum verò clarum destillatum impone denuò in phiolam, & si hoc non sufficit adde ei plus Sulphuris Metallii primi, & denuò coque per duodecim horas aut plures, sic oleum tuum iterum rubescet, quod refrigeratum iterum infunde in pristinam retortam ad primū spissum extractum, & oleū cum igne lento ut antè fecisti destilla quàm diu clarum fluet: Destillatum hoc tertia vice in phiolam super sulphur infunde, & coque iterū, & cum benè coloratum fuerit, tunc infunde etiam in retortam ad alterum extractum: Et jam retortam paulò profundius in arenam pone, quàm prius, destilla clarum oleum lentè, & si non amplius destillat, tunc fortifica ignem (attamen moderatè, ne huic precioso flori vim aliquam inferas) sic enim oleum primò flavum deindè verò rubrum destillari videbis. Hoc totum destillatum reaffunde, & denuò modo planè simili iterum distilla, & videbis plus flavi & rubri olei destillari quàm antea. Hanc cohobationem toties repete donec oleum tuum in tam rubro colore transeat, ut color iste rubrior esse non possit, quod indicio tibi erit, hoc oleum de remollito Sulphure nihil amplius in se recipere, & per destillationem transvehere posse, cujus rei certitudo indè tibi constabit, cum in aliquot cohobationibus observabis hoc oleum in sua rubedine constanter manere, nec in illa ullo modo ultra crescere vel augeri.

Observatio.

Porro hoc oleum ita tinctum, cum benè exsiccato, optimè purgato, & parum calefacto Alkali super lapide etiam parum calefacto tere, & per duas horas exactè misce ut mellis consistentiam nanciscatur. Observa tamen hîc, ne nimiam olei quantitatem addas, omne enim illud oleum, quod cum Alkali non fuit mixtum aut contactum sed super illud exuberat nimium est, & per Alkali meliorari nequit. Jam mixturam tuam impone in parvam alembici ollam, & per aliquot septimanas in lento calore digere, ne oleum ascendat, sed tandem in Sal durum coalescat, quod si forti igne urges, Sal volatile rubrum fiet, cujus virtus semetipsam laudabit.

De Antimonii sulphure extrahendo.

Jam de tertio Subjecto cujus Philosophus noster meminit nobisque commendat, nempe de Antimonio aliquid dicemus, & an in ipso quoque Sulphur Philosophorum absconditum sit; quod ita esse indè arguitur, quia à Philosopho nostro Arcano cu-

pri & Glauræ fuit annumeratum. Hoc igitur Sulphur ut ex hoc Subiecto eruatur, fieri nequit ut eodem modo quo Glaura ad perfectionem suam adducatur, quia Glaura ratione originis suæ multo nobilior est Antimonio, & ideo non aliter solvi & remoliri opus habet, quam ut in Archeum nostrum radios suos mittere eique splendorem suum communicare possit, undè etiam ob tantam præminentiam & prærogativam quam præ cæteris Sulphuribus mineralibus habet, à Philosopho nostro summum & maximum Naturæ miraculum vocatur: Verum necesse est, ut Anima Antimonii maturetur & per decentem ignem coquatur, priusquam ad talem excellentiam evehi possit.

Practicam, quomodo in hac operatione procedendum sit, Philosophus noster cum sufficienti instructione nobis quidem non reliquit, sed ad Paracelsum nos ablegat, cum de hoc Arcano in Pharmacopolio & dispensatorio moderno §. 49. ait. *Id Paracelsus (nimirum correctionem Veneni in Antimonio) in Tinctura Lili cum laude attenta sit per salem suum circulatum.* Item noster Philosophus Sulphur Philosophorum Antimonii in tertium locum arcanorum Paracelli collocat, dicens. *Tertio loco est Tinctura Lili antimonialis ejusdem genè efficacia:* Quare in scriptis Paracelli nobis est investigandum, quo in loco Arcani Lili Antimonii doceat præparationem, de qua in sua chirurgia magna libro 2. tractat. 3. cap. 5. agitur, ubi de hoc Philosophorum sulphure ita loquitur: *Philosophi variè Antimonium tractaverunt, & multipliciter præparaverunt, Vera tamen via per ipsos non est reperta, sed nunc est manifestata, & merito deberet esse ars quæ omnes medici scire deberent.* Hæc enim purgatio est introitus & principium in omnibus morbis qualescunque sint: & si in usu esset, tot homines non perderentur, quot medici putatitii perdunt: ideo autem putatitios illos voco, quia in omnibus suis rebus opinantur tantum & nihil certi sciunt, quod dedecori cedit cuilibet medenti. Quicunque autem illam intelligere vult, necesse est eum Alchymia additum esse, non enim Pharmacopæorum more illam proponere possum. Accipe Antimonium prius in Alcohol conversum. Hic observandum conversionem Anti-

Observatio de Antimonio.

fuis pro nostri instructione. Et etiam Paracelfo in libr. 3. c. 6. de vita longa. Deindè reverbera in reverberatorio clauso per unum mensem, & pulvis fiet volatilis primò albus, deinde flavus, ultimò ruber & fuscus, levis & subtilis. Cum ruber erit & perfectè reverberatus, tunc extrahe ei suam essentiam Lili cum spiritu vini, adeò ut ad quatuor digitos transversos superæatet. (Nota. Hic Paracelsus in dictione Spiritus vini iterum ludit ut supra fecit de auro in cap. 2. de quo in capite 9. feci mentionem. Nam spiritus vini nimis debilis est ad extrahendum istam Tincturam, sed oportet ut Sal circulatùm, uti etiam de auro dictum, hanc solutionem & separationem præstet ut Philosophus noster in loco jam citato §. 49. in dispensatorio novo meminit, in cuius locum Alkali volatilifatum succedere potest, quia ex una radice & fundamento oriuntur, ut supra dixi) Si essentia Antimonii in Spiritu vini fuerit, tunc separa à se invicem & serva spiritum vini ita mixtum. Hæc summa est totius Lili præparatio, & excellentissima, quæ quod impurum est in homine aufert, & omnia quæ in homine reperiri possunt. Si inveneris hoc arcanum noli illud dare alicui medico putatitio, sed Scienti. Ecce hac ratione Sulphur Antimonii seu medicina universalis præparatur, de cuius summa virtute plura lege in cap. 5. chirurgiæ.

Quamvis autem iste modus optimus ut melior esse non posset, attamen admodum difficilis est & dubius propter reverberationem, circa quam facilè error committi & opus corrumpi potest; Ideoque faciliorem modum præscribam, quem veritatis cupidus lector facere & deindè alterum de reverberatione instituenda poterit imitari. Accipe igitur purum separatum sulphur Antimonii ut in secundo capite illum præparare docui, solve illum cum tuo Alkali volatili, & tamdiu cohoba, donec Sal tuum ascendat instar Rubini, & sic viam multo breviorẽ & certiorẽ habebis: Hæc Tinctura tamen in virtute non tam perfectã est, ut illa quæ fit per reverberationem, quia per ignem maturior facta & melius cocta fuit. Si cui lubet, ex sulphure Antimonii eodem modo essentiam parare poterit, uti de sulphure Electri immaturi dictum fuit. Sicque verum Balsamum Sulphuris interno usui convenientem possidebit, nec in his ulla erit

differentia quam in virtute.

Modus facilis extrahendi sulphur Antimonii.

CAPUT XII.

EX SULPHURE COMMUNI ETIAM

Præparari posse Sulphur Philosophorum.

Quamvis Philosophus noster nihil de Sulphure doceat, quod cum præstantia sulphuris Philosophorum comparari possit, tamen sulphur propterea hinc non excluditur. Licet etiam Philosophus noster Sulphur cupri, Glauræ aut Electri mineralis immaturi, & Antimonii in specie tantum nominet in uno loco, tamen Sulphur commune subintelligi vult cum in genere inquit. *Hortor itaque tyrones addiscant Sulphura mineralium spoliare & peregrina ac virulenta, sub cujus custodia abditur ignis vitalis, Archeum in scopos desideratos placidissimè deducens.* Sulphur commune autem hinc non excludi experientissimus docet Paracelsus, qui illud inter arcana de auro, perlis, Antimonio, quæ ad vitam longam faciunt collocat, uti in libro suo de vita longa lib. 3. c. 7. videre est, ubi Sulphur, uti etiam in pluribus aliis locis, talem balsamum esse dicit qui omnia conservet, & cum sua Tinctura tingat ad perfectionem: Quod in lib. de Transmutatione rerum etiam expressè dicit, videlicet Sulphur commune æquè potestatem habere atque aurum corpora humana ad perfectissimam sanitatem tingendi, cujus verba bene consideranda hæc sunt. Tincturæ corporum humanorum quibus ad summam sanitatem omnes morbos fugando, & omnes vires restituendo & renovando adducuntur, sunt aurum, perlæ, Antimonium, Sulphur, vitriolum & similia, si scilicet in arcana sua redigantur, quorum præparationes in aliis libris abundè docemus. Hoc idem quoque docet in libro de Renovatione & restauratione, ubi sic ait: Primum Ens ex sulphure procedens, tanta virtute pollet in humano corpore, ut omnes humores radicales cum omni ipsorum circuitu renovet. In quo libro etiam processum scribit de sulphure ita renovando & maturando ut universalem purificationem, renovationem, & omnium virium restitutionem in corpore humano præstare queat. Verum igitur est ex sulphure communi etiam sulphur Philosophorum præparari posse, ideoque illud nullo modo prætereundum, sed præparatio ejus nobis erit indicanda, quia medicina universalis tam ex illo quam ex cupri & Antimonii sulphure potest præparari, secundum cujusque gradum & statum, in quem à primæ suæ generationis natura fuit constituta: Nam licet cupri Tinctura universaliter curet, non tamen hoc tam excellenter facit quam Tinctura

*Tinctura
præcipua
profansan-
sate.*

*De Diffe-
rentia Tin-
cturarum.*

Tinctura Sulphuris ex metallo primo, quæ differentia inter Antimonium & cuprum quoque spectatur, hanc scilicet illâ esse præstantiorem.

Eadem hæc differentia locum habet inter Antimonium & sulphur commune, illius videlicet Tincturam, hujus animam seu essentiam perfectam in splendore & irradiante lumine, tam longè & in tanto majori gradu superare, in quanto per Naturam à sua nativitate fuit nobilitatum, quod ipsa Natura & Experientia nos docet. Quod secretum quia hætenus non fuit manifestatum ad Lectoris utilitatem ut ejus fundamentum addiscat patefaciendum duxi. Quamvis enim Sulphur Antimonii non minus combustibile sit quam Sulphur commune, sicque ista duo ratione fixitatis & coctionis suæ à se invicem non differunt, nihilominus in virtute adedò differunt, ut si sulphur Antimonii sine ulteriore præparatione ægro exhiberetur, multo majorem & promptiorem efficaciam præstaret quàm Sulphur commune, licet multoties sublimatum, cujus rei nulla est alia causa, quàm quòd Natura ei præ sulphure communi hanc præminentiam tribuit. Ex qua consideratione cuprum etiam majorem Antimonio habet virtutem.

Obiectio.

Sed dicat quis, Sulphur Antimonii dum per Alkali extrahitur & visibile redditur, per igneam Alkali fixi qualitatem corrigi & meliorari, & hac de causa nobiliorem virtutem adipisci, non verò à sua Nativitate habere. Ad quod respondetur, verum quidem esse, Sulphur Antimonii & omnia alia Sulphura mineralia si cum igneo Alkali conjuncta diu in igne coquantur (quod infra fideliter demonstrabitur) multo meliora fieri: Sed in Sulphuris Antimonii extractione Alkali cum Antimonio tantummodò teritur, & affusa aquâ filtratur, & in ipso momento dum Alkali Sulphure imprægnatum per filtrum transcolatur acidum imponi, sicque Alkali à Sulphure separari potest, adedò ut in hoc momento nulla melioratio aut maturatio Sulphuri Antimonii ab Alkali accedere possit.

Si quis hac responsione non est contentus, sciendum est, alios adhuc sulphur extrahendi modos esse, ut nullum alcali illum tangat, nec alia quæpiam res in illum agat, ipsum tamen facile ex Antimonio ascendat, quod fit si acetum suum ei affunditur, quod omnem Sulphuris communionem respuit sed parti Mercuriali Antimonii associatur, sicque Sulphur à suo Mercurio solvitur & separatur, undè etiam lenissimo calore elevatur, sulphuris communis colorem habens, & à sulphure communi ratione coloris, odoris, saporis, volatilitatis, & cōbustibilitatis nullo modo distinctum, excepto eo quod cum comburitur pulchriorem splendorem exhibet quàm sulphur commune in sui accensione.

Quam-

Quamvis inquam hoc Antimonii sulphur, communi sulphuri prorsus simile sit, nec ab ulla re contactum aut extractum fuerit quæ ipsum meliorare potuisset, sed à Mercurio suo cum re gratiore saturato dimissus sit; nihilominus sulphur commune ab eo ita superatur, ut mirum sit tantam differentiam esse inter illorum virtutem, quod ex utriusque propria & diversa nativitate est orta, cum Natura pro ratione primi seminis horum mineralium ab initio statim uni maiorem excellentiam tribuit, quam alteri: Quod ex Philosophi nostri Mechanica videre est, ubi docet, Nos debere sulphur ex Antimonio extrahere, quod in forma sua externa sulphuri communi non sit dissimile, nisi quod paulò sit viridius, & ex hoc cinnabarim cum Mercurio præparare; illamque septies sublimare, & deinceps unum loroneim de ista Cinnabari per 24. horas in dolium vino plenum suspendere, & de illo vino unum cochleare quotidie per aliquot dies assumere, hincque admirandam virtutis ejus efficaciam subsecuturam esse, hancq; Cinnabarim Philosophicam sine fine absque suarum virium perditione huic usui, sed de novo sublimatam, inservire posse.

Si fortè assertioni meæ præcedenti fidem non adhibere velles, practicam modò dictam cum Sulphure communi tentare poteris, & laboribus tuis eventum non respondere videbis, sed prærogativam Sulphuri Antimonii ob multas præstantes suas virtutes, quas præ Sulphure communi ex nativitate sua habet, tribuere cogeris, quamvis quoad apparentiam externam sibi similes esse videantur: Qua in re magnum mysterium & singularis regni Mineralis cognitio latet, à nemine adhuc quantum quidem ego sciam aut de hac re legerim vel audiverim manifestata & enucleata, & hac de causa non suppressenda:

Nam eadem prorsus est ratio Naturæ omnium metallicorum *Sulphuræ* & Mineralium sulphurum, quæ est Naturæ & proprietatum *metallico-*strorum, imò mineralia sulphura sunt expressa simulachra & verà *rum & mi-* imago; filii; & partus stellarum. Quemadmodum enim astra *neralium* sunt Ignis & lumen ita quoque sulphura: & sicuti illa vivificant, *proprietat* & aliter facere nequeunt quam vitam suscitare, quia tota sunt lumen & vita, imò vivificæ virtutis scaturigo, ita quoque sulphura, quæ aliter non possunt agere quam bene facere, calefacere, illuminare, vivificare. Ut autem cupidus veritatis scrutator hoc mysterium rectè intelligat, & mentem meam benè percipiat, pro illa cognitione quæ ex Divina misericordia mihi obtigit sciat, Omnia *Sulphuræ* Sulphura totius metallici & mineralis regni nullo excepto, ex una *origo.* substantia esse creata, videlicet ex grossiore & crassiore terrestri seu infimo igne, qui omnium ipsorum mater est & origo, omnia inquam sulphura unius naturæ originis & essentiæ sunt, quemadmodum Astra ex una unica substantia cœlesti scilicet subtiliore

igne sunt creata, adeò ut tam Astrorum quàm omnium sulphurum Natura præcipuè in duabus virtutibus consistat, calefactio-
ne & illuminatione.

Quemadmodum igitur omnipotens Deus in principio omnes stellas ex una quidem materia & substantia creavit, videlicet ex subtili lumine, & nihilominus unam excellentiorem, virtuosio-
rem & splendidiorē alterā fecit, ita quoque res est comparata quoad metallica & in mineralia sulphura, quæ Deus quidem ex una substantia, videlicet ex grosso, terrestri, & crasso lumine igneo, unum tamen præ altero excellentius & in virtute potentius figuravit, & cuique suam excellentiam dedit quam transgredi non potest, licet in perfectissimum statum exaltetur, adeò ut nullum sulphur plus virtutis sibi sumere possit, quam ipsi in prima sui formatione à Deo creatore datum fuit: Quemadmodum vides unam stellam pulchritudine & splendore alteram antecellere, ita quoque unum sulphur alterum antecellit, quod per differentiam, quæ inter Sulphur Antimonii & Sulphur commune est, tibi demonstravi, cum dixi Sulphur commune gloriam & splendorem restituendæ sanitatis qui in Sulphure Antimonii est assequi nunquam posse, quocumque modo præparetur & sublimetur. quæ conditio in eodem sensu sulphur Antimonii & sulphur Electri mineralis immaturi quoque respicit, quod videlicet quamvis Antimonii Sulphur in suo à Deo per creationem accepto splendore multo præstantius sit sulphure communi, tamen ad hunc dignitatis & excellentiæ gradum, quem Electri sulphur habet, nunquam pervenire potest, qui gradus in eo consistit ut per simplicem & solam de collo suspensionem fascinatio promptè irrita fiat, talem gradum inquam Antimonii sulphur non habet. Satis itaque patet, quamvis tria præfata sulphura omnia combustibilia & volatilia sint, nihilominus tamen inter se valde dissimilia esse, idque propter primam suam nativitatem, per quam quodlibet illorum singularem suum splendorem, virtutem, & lumen est consecutum.

Quemadmodum nunc porro stellarum præstantissimam solem esse vides, qui omnes alias stellas suo splendore, Lumine, & virtute superat, & secundum summè illuminati Philosophi Teutonici Jacobo Böhmi doctrinam (in lib. de tribus principiis, & de signatura rerum, & de triplici vita) radix origo & cor stellarum est, unde omnes stellæ fluxerunt, sicque meritò Natura stellarum ratione originis, & Rex stellarum ratione præeminentis sui splendoris dici potest, & re ipsa est: Ita quoque metalla & mineralia suam Naturam & Regem habent, qui omnia superat, & inde Metallus primus seu masculus (quod idem est quod Pater metallorum) à nostro profundæ sciendi Philo-
sopho Helmōtio & à Paracelso nominatur. qui hoc mediante dono divino agnoverunt, & oculis mentis suæ viderunt, Electrum minerale respectu cæterorum mineralium instar Solis esse respectu omnium aliarum

rum stellarum, sicq; bono jure Regē regni Mineralis vocari posse quia hoc ex illo fluit, sicuti arbor ex radice sua oritur, & quia lumen & splendor ejus tantæ virtutis & efficacis est, quantam nulum inter omnia metalla & mineralia unquam præstare potest. Hinc est quod cœlestis ejus Tinctura inter summa Paracelsi arcana primum locum tenet, prout Philosophus noster illa in suo libro enumerat, & ego in præcedenti capite indicavi: ubi quoque paulò antè ostendi, quanto splendore emicet supra Antimonii sulphur, qui tamen tantæ virtutis est ut nihil suprâ, secundum Philosophi nostri verba à nobis allegata:

Quinta es-

Hac de causa mineralis iste Rex à Philosopho nostro & à Paracelso *Quinta Essentia* omnium membrorum vocatur: nihil enim tam perfectè omnia membra confortat quam regia ista Tinctura, undè etiam ab ambobus istis Philosophis simpliciter secundum excellentiam Arcanum Tincturæ appellatur, quia Tinctura vitæ singulariter & præ cæteris omnibus in hoc regium Subjectum à Natura collocata est. In quo sensu noster Philosophus hūc Regem inter Imperfectiora Summum & principale miraculum & Naturæ appellat maximum & potentissimum ad vitam longam, in quo summa spes ponenda. dum dicit *ad vitam longam solus apex & culmen speciei & mirabilis Natura culmen.*

Hoc encomium Regi isti tamen non esttribuendum prius quam in Arcanum fuerit redactum, & maturus, coctus, & perfectus factus fuerit, tunc demum erit præ cæteris omnibus sulphur Philosophorum. Quamvis cæterorum mineralium sulphura ad similem maturationem & fixationem adducerentur sicuti sulphur de Electro immaturo, tamen fieri nunquam potest, ut illa talem splendorem & lumen sint exhibitura, quia quodlibet sulphur in sua prima nativitate suam determinatam excellentiam secum fert quam transgredi illis est impossibile: Hoc enim contrariatur voluntati creatoris, cujus nutu omnia creata sunt, & qui voluit ut hoc sulphur in hac, illud in illa excellentia appareret & luceret, ut hoc modo manifestarentur aliâs occultæ mansuræ variæ virtutum potestates & lumina substantiæ cœlestis quorum simulachra hæc sunt & ex quibus fluxerunt, sicque homines innumerabilium virtutum naturæ multipliciter magnam admirarentur, & ad Magni Dei nostri, horum luminum Creatoris, laudem & gloriam prædicandam invitarentur. Hinc igitur perfectorum Arcanorum differentiam clarè vides, & nomen Sulphuris Philosophorum uni magis convenire quam alteri, & quodlibet sulphur suam à Natura determinatam perfectionem habere & consequi posse, & non ultra. Quæ de causa sulphur commune (in cujus gratiam hanc deductionem nos instituere oportuit) talem perfectionem tantum consequi potest quæ ei à Natura est deputata, non tam

præstantem scilicet, qualis est cæterorum, sed in omnium gradu infimo, attamen veram Panaceam exhibentem; sicuti ex Testimonio Pacacelsi audivimus, & jam ulterius per mechanicam demonstrationem percipiemus.

De sulphure communi.

Ut igitur Panaceam illam consequaris sciendum est, sulphur commune esse simplicem substantiam, cum nullo corpore Mercuriali sicut cætera mineralia mixtam: Sed partes similes habere, & sibi ipsi ubique similem esse, nec ulla purificatione aut separatione egere: Sed hoc unico tantum opus habere, ut cum sulphuris substantia totaliter sit volatilis immatura combustibilis & partim venenosa, maturetur, coquatur, & ad perfectionem redigatur, & si fortè cum rebus peregrinis mixta fuisset semel atque iterum sublimetur & deinde coquat.

Hoc sulphur commune cum sua maturatione non ineptè frusto carnis crudæ assimilatur, in qua magna virtus hominem satiandi & confortandi inest, quia autem adhuc cruda est, necessum est ut per coctionem prius apta fiat ad virtutem suam homini communicandam: Eodem modo Sulphur quamvis balsamicam habeat virtutem, multâ naturæ nostræ contrariâ & damnosâ substantia adhuc scætet, per quam si in hoc statu manet, potius mortificare quàm vivificare potest, quod ex proprio meo exemplo mihi constat, nam ante decem annos fætores ejus venenoso mortui instar ad terram prostratus, & omni sensu tam interno quàm externo per horæ spacium orbatus fui, à quo accidente tamen remedio ex ipso sulphure præparato per Dei gratiam liberatus fui, quare hæc virulentia ab illo auferenda, vel potius per coctionem & maturationem ei adimenda. Nam tale venenum & mors non simpliciter à sulphure separandum, sed est perficiendum, invertendum, & in mortem includendum, & vice versa absconditum lumen & splendor extra vertendus ut Philosophus noster inquit, *Sub Veneni seu Virulentie custodia abditur ignis Vitalis Archeum in scopos desideratos placidissimè deducens.* Talis maturatione & coctio eodem modo institui potest quo Carnis frustum coquitur, per solum ignis calorem, non verò per corrosivas aquas quod & inutile & damnosum foret, prout scriptores chymici in suis Tyrociniis, commentariis, processibus, & variis aliis libris hoc docent, ejusmodi enim corrosiva Sulphur ad eò corrumpunt, ut aliam naturam assumat: Si verò absque talibus corrosivis coquitur, naturalem suam balsamicam remollientem humiditatem, cujus beneficio splendorem suum edere debet, conservat, quam virtutem acidæ & corrosivæ aquæ ab ipso tollunt, hæc enim in sulphur se insinuant illud exasperant, & in præternaturalem statum convertunt: Et quamvis tales operatores putent, se sulphuris maturationem tanto citius ad finem perducturos, non ta-

Historia

men ingens damnū perpendunt diuin naturam ejus corrumpunt & deteriorem faciunt: Quare Naturam imitare quæ omnes suas operationes simpliciter perficit, & quamlibet rem in suo naturali statu conservat, quod metallorum, & ipsius auri exemplo tibi patebit, quod in sua originali nativitate quoad animam suam verum combustibile sulphur erat. Hoc sulphur Natura in sua naturali dulcedine conservavit, ut quamvis ab illa in summam fixitatem fuerit redactum, nihilominus suam originalem fluxilitatem retinuerit. Qua via autem hoc obtinuit Natura? Per solum ignem quem in intimo sinu suo fovet, nec aquis fortibus ullis est usa, uti scriptorum cohors hodiè docet, sed simpliciter tam diu per suum calorem coxit, donec perfectio & fixatio fuerit subsecuta; Cui viæ Naturæ processus Paracelsi de Arcano sulphuris nobis relictī planè similes sunt. Idem nobis quoque faciendum erit, natura nobis imitanda, ejusque operationes considerandæ, non verò viæ dispares quærendæ, quibus labores à natura alieni instituuntur & sinistri fructus producantur.

Si ergò animus est fluxile & naturaliter simplex sulphur commune ad suam perfectionem reducendi, sublima illud prius semel atque iterum, deinde in phiolam impone, & coque illud per se solum donec non amplius eleverur nec amplius combustibile sit, sed fixum & perfectum factum, quod quidem longi temporis moram & inspectionem, ne plus justo caloris sentiat, requirit: sed è contra simplex operatio est nec operosam præparationem & preciosa menstrua postulat, sed in capella per solum ignem fieri potest, quo modo & non alio Natura in terra cum metallis procedit.

Ne autem hujus laboris qui multum temporis requirit pertæsus fias, nevé in continuò dubio stes an etiam tandem aliquando Sulphur tuum ad perfectionem pergere velit vel possit, clara & solida argumenta tibi adducam, ut futuræ perfectionis certus esse & in opere tuo constanter pergere, illudque ad finem perducere queas. Postquam igitur per aliquot septimanas coctioni tuæ operam dederis, exime partem aliquam & in oleo solve, Item solve quoque aliquid de sulphure, quale erat antequam illud maturandi causa igni commisisti, in oleo, & hujus solutionis magnum factorem illius vero aromaticum percipies odorem, qui argumento tibi est, partem aliquam venenositatis ex qua factor tanquam ex radice fluit, maturatam & mutatam esse, quod etiam ex virtute cognoscēs, quam hoc per aliquot septimanas maturatum Sulphur præ aliis sulphuris floribus exhibebit. Quare constanter in opere tuo perge donec sulphur sit fixum: Nec te longi temporis tædeat sed finem perpende, te ob preciosi sanitatis thesauri acquisitionem gaudio persufum iri, qui tibi nihil præterquam paucis carbonibus & diligenti ignis regimine constabit.

Quamvis iste modus procedendi cum Naturæ processu correspondeat, quæ etiam per suum ignem metalla & mineralia simpliciter excoquit, & ex statu volatilitatis in fixitatis statum transfert, adeò ut rectè secundum naturam fueris operatus: Hoc tamen non obstat, quo minùs adhuc alia melior & brevior via ad hunc scopum obtinendum detur. Nam hac in parte ars à Natura differt, imò tunc propriè ars appellatur, cum incipit ubi Natura desit, & cum per meliorem viam aliquid perficere potest, quod ex intellectu & sapientia hominum fluit, ab infinita sapientia divina hominibus communicatum: ex qua scaturigine fluit multiplex prudentia & sapientia & penè infinita artificiosa opera humana, quæ omnia tam minima quam maxima nihil aliud sunt quàm expressæ imagines infinitæ & imperscrutabilis virtutis & sapientiæ Divinæ, quæ omnia si homo benè considerat, non satis admirari Deumque creatorem suum satis laudare & celebrare potest, exemplo Davidis qui Psal. lxxi. ait: Magna sunt opera Domini qui attendit ad ea, omnem inde capit voluptatem. Qui verò ea non curat, & tanquam homo secundum sapientiam rationem non meditatur, unde tam admirabiles artes & varia sapientia divina oriuntur, is bruto animali similis est quod donis istis divinis tantum fruitur, non verò per viam istam ad suum creatorem scaturiginem omnium istorum donorum deducitur.

*Simile de
carnium
coctione*

Si itaque intellectum nostrum intendimus, & rem perpendimus an præcedens secundum Naturam instituta via non possit meliorari & abbreviari, coquorum industria quotidiana nobis in subsidium venit, qui licet simplici & naturali modo solo igne carnes suas possint maturare & assare, ut homo illis sine alterius ignis additione frui possit, nihilominus per inventiones artificiosas, quæ in ipsis tanquam in scaturigine ludunt, talibus mediis utuntur, quæ hanc maturationem aut carniū coctionem promoveant, ut carnes eo citius coctæ sint. Nam si in aceto carnes per aliquot septimanas macerant, adeò aptæ fiunt ut dimidio tantum temporis spatio assentur quàm factū fuisset si in aceto non macerassent. Videamus ergo an in culina seu officina chymica aliquis liquor Sulphuris macerationi & subsequenti fixationi conveniens inveniat. Talis liquor non sunt Spiritus aut corrosiva acida, hæc enim nullam cum sulphure habent communionem, quæ illud non solum remollire non possunt, verum etiam tanquam hostes mutant & corrumpunt, & suo nativo thesauro spoliāt. Cum tamen ista sulphuris præparatio eo spectet, ut in suo naturali statu conservetur & melioretur, non verò corrumpatur, & in statum asperum & peregrinum, suæque origini imparem & dissimilem constituitur.

Quare si scopum nostrum assequi & sulphur ita præparare volumus, ut in sua Primæva qualitate & Natura maneat, missis omnibus

omnibus acidis & corrosivis, humiditatē intentioni nostræ convenientem aliundè commodius desumere non possumus, quàm ex talibus rebus quæ, ratione sui fundamenti, unam radicem cum sulphure habent, unius naturæ & igneæ qualitatibus cum illo sunt, qualia sunt alcalia fixa, quæ ratione igneæ, urentis & maturantis suæ Naturæ sulphur ita præparare possunt, ut subsequens operatio multo facilior & brevior sit futura: Quod duplici modo fieri potest: quorum primus est ut Sulphur in valde igneo Alkali & aqua diu coquatur, qua in parte fundamentum tibi bene erit considerandum, intentioni tuæ valde proficuum; quod videlicet quanto majorem qualitatem igneam Alkali tuum habebit, tanto celerior tua præparatio est futura, quare alcalia valde ignea præparare illaque in ignea sua qualitate exaltare stude, ad quem finem Mars igneum suum Sal tibi haud invitius commodabit: In talibus alcalibus igneis coque Sulphur tuum, quanto diutius tantò melius. Experieris enim quod quanto diutius illud ita maceras, tanto majorem efficaciam medicina ante perfectam & finalem suam coctionem est habiturum.

*Modi duo
præparati-
onis Sul-
phuris.*

*Mars i-
gneum.*

*Lac Sul-
phuris.*

*Chymicorū
vulgaris
negligentia*

Postquam sulphur prædicto modo satis præparatum fuerit, cum acido iterum præcipita, & præstantius sulphur habebis quàm antè sperare potuisses. Res evidens est per Lac sulphuris vulgare chymicorum, quod una sola vice cum alcali solvitur, & illi cò præcipitatur, & per igneam qualitatem alcali fixi, ex levi ista coctione, tam exaltatam virtutem accipit, ut multo majorem virtutem habeat quàm antea, priusquam cum alcali coctum erat: Non immeritò vulgare chymicorum negligentia hîc est admiranda, quod hætenus nemo inter illos fuit repertus, qui hoc fundamentum altius perpendisset & modo sequenti conclusisset. Si sulphur in tam brevi tempore ab alcali per simplicem coctionem tantam meliorationem est consecutum, ut in sua qualitate multo nobilius & potentius fiat quàm erat prius, necessariò sequitur si illud hoc modo diu coquimus, & alcali nostrum in ignea sua qualitate exaltamus, quod etiam Sulphur nostrum in sua virtute valde exaltare queamus. Sed hætenus nemo inventus fuit, qui hoc consideravit, sed læte Sulphuris contenti fuerunt, & per traditionem mutuam morem antiquum retinuerunt. Unde in chymia tria deploranda res est, quod maxima chymicorum pars (qui experientia teste altius non ascendunt nec plus sciunt quàm in libris suis extat, quorū contenta magnâ sæpè cū difficultate imitātur) in tantis intellectus tenebris detinetur, ut res in quib. elaborandis occupati sunt nō trutinēt, cujus sc. Naturæ sint, undè existant, quomodo & per quā vim & virtutē illæ res quas tractāt suā potestatē exferāt & exequātur, & quomodo unū in alterū operetur, & vel in meliorem vel priorem statū adduci queat. At mēs ipsi ō hęc nō capit

trita processum viâ incedunt, qui hoc sic, illud alio modo fieri vel miscere jubent. Si verò res feliciter non succedit, alium processum præ manu sumentes quid agant ipsimet ignorant, non propriis sed alienis processuum scilicet oculis rem aspiciunt, qui cum tacent, ipsi quid dicant nesciunt, rem nec corrigere nec meliorem reddere, nec quicquam addere aut demere possunt, nihilominus tamen Philosophi, & mundi chymici lumina esse præsumunt. Hoc inde oritur quod animus multorum ita laborantium, in quo Deus tanquam in imagine sua, cum emanante sapientia sua ludere & æternitatis suæ thesauros spargere deberet, spissa terrenarum sordium umbrâ est obductus, utpote sædis terrenarum & carnalium rerum cupiditatibus, Diabolicâ superbia, avaritiâ, ambitione, & insatiabili terreni auri desiderio, quod tamen non est nisi transiens umbra. Hæc inquam imagines sunt quibus animus ipforum repletus & obumbratus est: Talibus desideriis cum inexplebili fame inserviunt, ut vita ipforum testatur. Quomodo ergo Sapientia Divina in tali hara impura in qua non nisi filiquæ inveniuntur habitare, eam donis suis ornare, & suas imagines imprimere posset? cum proh dolor cor ipforum abominabilibus superborum pavonum, avarorum porcorum, terrenorum canum, & carnalium bouum simulachris, intus & extus sit pictum & incrustatum. Sed Divino iudicio & ultioni res committenda, qui tales porcos occidet & in locum ipforum fideles operarios substituet, qui nihil aliud quàm Deum unicum & summum bonum solum quærere & amare cupiunt, & in amore Dei in cordibus suis effuso etiam proximum suum comprehendunt, ex toto corde tanquam fratrem diligunt, suumque donum quod à Deo acceperunt largiter & alacriter comunicant. Sed hæcenus satis.

Redeo nunc ad sulphuris Præparationem, ejusque alterum modum, qui à primo non substantiæ aut fundamenti ratione sed in modo procedendi tantum differt, dum in hoc modo summè igneum alcali non mediante aqua cum sulphure conjungitur, sed per se solum siccum & conclusum in adeò leni igne fovetur, ne sulphur elevetur, quod tamen ita præcaveri nequit, quin nonnumquam aliquid de sulphure ascendat, ideoque quod elevatum fuit rursus cum alcali miscendum, nam quicquid extra alcali egressum est, illud præparationem assumere nequit, de reliquo nihil hic monendum quia hæc via in omnibus priori similis est. Quanto diutius enim sulphur tuum ita cementabis, tanto præstantior & aptior reddetur ad subsequenter fixationem. Hoc sulphur si tandem separare volueris, unâ cum alcali in aqua solvendum, & præcipitandum erit. Ex his duabus viis unam quæ tibi placuerit elige, ex quibus hæc ultima quidem primæ præstat sed laboriosior est primâ, illa verò multò facilior, hæc optio tibi datur.

Hoc sulphur præparatum per experientiam certior te reddet de virtutibus suis preciosis, quamvis nondum summam suam fixitatem acceperit. Hoc primo modo si velis omnia mineralia quæ sulphur combustibile habent & quod separatu facile sit, cum aqua tractare poteris: Ex quibus Antimonium hoc modo correctum preciosum Sulphur in Medicina præbet, quod in chirurgia magni valoris est, taceo internam medicinam: Sciendum tamen hic est, postquam Antimonium cum Alkali sufficienter coxeris, multum aquæ refrigerato affundendum, sic enim grossa Mercurialis substantia, quæ per igneam qualitatem Alkali erat soluta, ut plurimum à lixivio separatur. Sine quiescere per duos dies, deinde filtra, & Antimonium quod in filtro manet, quod intumuit, spongiosum & in corporalitate sua decies majus factum quàm prius erat, multa aqua ablue, ut à faldine planè liberetur & serva, Chirurgiæ enim melius inserviet quàm omnes alij flores Antimonii, propter correctionem quam ab alcali ejusque ignea qualitate accepit. Quod per filtrum transivit cum acido quodam præcipita, hac tamen conditione notanda ut quod primò fundum petit, & rubrum est solum serves: Et cum in colore pomi aurei seu citrij cadet etiam separatim custodias, quod in vase quodam præcipitabis, & pro medicina interna servabis. Rubrum illud primò præcipitatum ad chirurgiam faciens majoris est virtutis quàm primum rubrum Antimonium nondum solutum, quia unum parum sulphuris continet, alterum verò multum plurimum.

*Flores An-
timonij
pro chirur-
gia.*

Sed ne nimis longè à scopo nostro discedamus, ad Sulphur nostrum nobis redeundum est, quod in suis naturalibus aquis aut igneis humiditatibus ad subsequenter perfectam fixationem præparavimus: hoc igitur sulphur tracta ut primum sulphur rubrum, & absolve ejus coctionem usque ad fixationem, quam citius consequeris quàm antè, & utere illo deinceps ad tuam utilitatem in mirabilibus naturæ. Quamvis nunc etiam hoc secundum Naturam breviori & commodiore via maturatum & coctum sit, animus scrutatoris secretorum tamen nondum quiescit, sed ulterius quærit, an non fieri possit, ut perfecta ista maturatio adhuc meliori via sit perficienda, & an non ad majorem perfectionem attolli possit. Huic quæstioni occasionem præbet melioratio quæ per alcalia contingit: Quæ quamvis tantum grossa corpora sint, nihilominus per igneam suam qualitatem, in sulphuribus tantam virtutem præstant: quæ majorem effectum facere possent, si prius spiritualia fierent & tum sulphuribus adjungerentur.

Hæc conclusio recta est & in Naturæ viribus fundata, hæcque melioratio condimento cibi comparari potest: Nam quemadmodum homo cibum per se coctum comedere, & vires restau-

flaurare potest: Cum verò cibus aromatibus, (quæ calefaciendi & corroborandi vim habent) conditur & ad maiorem perfectionem præparatur, majores vires acquirit: Ita quoque se res habet cum Sulphure fixato, quod per se solum maturatum & ad perfectionem deductum sufficiens quidem est ad naturam infirmam corroborandum, sed si aroma calefaciens Philosophicum ei additur & cum ipso ita coquitur, ut aroma hoc apud Sulphur inseparabiliter maneat, sicuti aroma seu condimentum in cibo manet, & simul comeditur, necessariò sequitur, ejusmodi sulphur fixatum & conditum in suo effectu multo præstantius esse, quàm si per se solum maturatur, quod verum esse experientia cupidum veritatis scrutatorem docebit.

Hoc ut in effectum deductus, accipe tuum per alcalia ignea præparatum Sulphur, illudque in spiritali volatilifato alcali solve, deindè igne lento igneam aquam tuam abstrahere, donec videas nihil albi durante hoc lento ignis gradu amplius transire velle, & remanebit in fundo vasis spissus ruber spiritalis & penetrans succus, qui de hoc calido condimento tantum in se retinuit quantum pro condimento hujus fructus Solaris opus est: Hoc Sulphur jam coque & matura cum prudentia & attentione, ne aroma tuum ab eo depellas, sed ut inseparabiliter ei adhæreat, & simul cum Sulphure perfectum Elixir fiat, ita tamen ut graviter regimen ignis observes, ne præcipitando rem tuam corrumpas, donec ista duo perfectam fixitatem fuerint consecuta, de qua habebis quod magis gaudeas, quàm de priori simplici maturatio-
ne. Quamvis plures & multo altiores perfectiones tibi monstrare possem, quæ multo majore emphasi huic Sulphuri conveniunt, tamen in his acquiescam donec Deo volente in futurum plura &c,

Quemadmodum hoc Sulphur à Natura Ignis urens & lumen splendens erat, ita nunc est non externus sed internus incōcombustibilis, nec externè sed internè calefaciens Ignis, & sicuti antea omnes res combustibiles comburebat, ita nunc per potentiam suam morbos invisibiles comburit ut ignis stramen consumit: Et quemadmodum sulphura ante suam coctionem externè lucebant, sic nunc Spiritibus tenebrarum morbis scilicet lucent, qui omnes nihil aliud sunt, quam Spiritus aut proprietates tenebrofi cubilis mortis & præcursores tenebrose mortis (quod per totam medicinam & omnes effectus demonstrari posset) & transmutant illos spiritus tenebrarum in bonos spiritus, quales antea erant cum homo adhuc sanus esset. Sicque talia mineralia sulphura perfecta Soli similia sunt, qui lucet & calefacit & quod mortuum est in vitam resuscitat, quod etiam fixata sulphura secundum

Virtus sulphurum coctorum in morbos.

cundum omnes suas proprietates quas Artis beneficio obtinuerunt potenter præstant.

Hoc tamen è non est accipiendum, ac si præter hanc perfectam Medicinam Universalem nullo alio remedio utendum foret, minimè: Nam hæc & similis panacea originem morbi tantum spectat, qui semper ex qualitate seu proprietate aliquarum brarum oritur, quem hujusmodi Luminis - virtus, quales sunt Tincturæ auri, cupri, Antimonii, & similium transmutat, & infectum Archeum in pristinum sanitatis hominis statum collocat. Si interea talis morbosus spiritus aut tenebrosa proprietas aliquem effectum fecit, aut materiale quiddam produxit, tunc medicina nostra universalis obstaculo non erit, quo minus ad consumendum & tollendum hoc productum etiam alia convenientia, tam interna quàm externa, remedia in usum venire debeant. Multo minus quoque cheiragogiæ chirurgicæ in ulcerum, luxationum, fracturarum, vulnorum & similium curatione excluduntur, quod cuique qui intellectu & ratione uti volet facile patebit. Præterea licet quis universalem medicinam habeat, tamen prudentiâ in administratione ejus opus est, quod hoc in loco moperere necessarium duxi, quia hostes veritatis cum ludibrio de similibus arcanis loquuntur, dicentes cætera vegetabilia & animalia frustra creata esse, quia dictio Panacea omnia alia media excludat, in quo sensu tamen Philosophi nunquam hoc vocabulo usi sunt, quorum hæc est sententia, quod per tales Panaceas radix morbi tantum evellatur & tanquam cultro abscindatur, item quod aliis convenientibus remediis cura sit promovenda & accidentia orta tollenda.

Sciendum etiam hic est à Panaceis hisce calculum hominis qui in vesica ortum & sedem habet excludi, quod Philosophus noster quoque fideliter monet, in ignoto hydrope §. 49. quia lapidis vesicæ origo alia est quam cæterorum morborum, qui omnes corrupti, infecti, & obtenebrati spiritus aut qualitates sunt, & suas operationes tanquã furibundæ, pungentes, & torquentes tenebrarum virtutes in corpore humano exercent: Lapidis verò primæva origo ut materialis est, ita quoque effectus seu emanans molestia ejus materialis quoque est, dum videlicet talis materialis aspera & acris substantia in tam tenero & sensibili loco jacet, qui nihil peregrini & asperi pati potest, cujus quantitas majori est nocumento quàm ejus qualitas, ut ex cura ejus per incisionem facta patet: Nam quamprimum vesica à corpore seu materiali Lapidis substantia liberata est, omnis dolor & molestia à lapide creata cessat, nec ullus homo ex hoc morbo moretur, si incisio ita fieri posset, ne cæteris corporis

corporis humani partibus inflāmatiō & perditio oriretur, incisio enim ista nihil aliud est quam separatio violenta ejus quod Natura integrum servare voluit. Sicigitur Lapis causa est morbi & mortis, non tanquam spiritus efficiens, sed tanquam substantia materialis impediens, unde arcana in tali affectu auxilio esse non possunt: Quamvis enim iratum Archeum manufacere & reconciliare possint, reconciliatio ista tamen non diu durat, quia doloris causa adhuc adest, & novos dolores subindē procreat:

*Remediū
in cura
calculi re-
quisitum,* Quare in cura calculi vesicalis ejusmodi remedium requiritur quod crassum & durum corpus ejus liquefaciat, dissipet, remolliat, & in pulverem convertat, ut postea per urinam evehi possit: Quoniam verò Arcana tali virtute carent, nec ad locum illum ubi lapis jacet pertingunt, ipsorumque virtus in luminis proprietate tantum consistit, idē calculi vesicæ cura ab illis excipitur, nec potest à magna Luminis potestate corpus ejus materiale durum & spissum in pulverem comminui, & in pulverem redigi, per alia remedia ex vesica evehendum, de quo Philosophi noster liber expressē de hac re scriptus erit consulendus.

Ecce hoc totum est fundamentum Sulphuris Philosophorum, secundum fidelissimi Philosophi nostri doctrinam quam in scriptis suis nobis reliquit obscuram & occultam, quamque ego in gratiam cupidi veritatis amatoris tam clarē revelavi & detexi, quā clarē quis faciem suam in speculo videre potest: Nam quemadmodum in speculo apparens facies per omnia similis est veræ ante speculum stantis faciei; ita hīc quoque vivam habes picturam veræ qualitatis Tincturæ ad sanitatem, quānam scilicet sit ejus facies forma & effectus: Sed sicuti umbra non est substantia ipsa, & facies in speculo apparens, à substantialis faciei præstantia longē dissita est: Ita etiam, licet hoc Sulphuris mysterium per me ex omni parte ita sit denudatum, ut nihil desit quod ad substantiæ expressionem vivis coloribus in omnibus punctis non sit depictum, ita etiam inquam substantia hujus depicti & propositi mysterij longē adhuc remota est, nec tam facile acquiri & in effectum deduci poterit, quā mente comprehendi.

*De difficul-
tate pra-
ctica hujus
mysterij.*

Non pauci, maximē verò illi qui hac in re carnales tantum delicias spectāt spe sua frustrabuntur, & hīc depictam umbram quidem aspicient, substantia autem vera non fruentur, quia sibi imaginabuntur, se nunc postquam mysterium est detectum illotis manibus pro suo lubitu illud, secundum suos conceptus rationales consequentias & inductiones pro more hodiernorum Chymicorum, tentaturos, & sub spe imaginatæ suæ prudentiæ ista arcana adepturos. Tales artifices processibus tanquam lupi ovibus indefinenter insidiantur: Et sibi pro certo persuadebunt, se postquam fundamentum hujus secreti ita nudē revelatum est,

errare

errare non posse, sibi que hanc prædam non ereptum iri, quo minus opus ad optatum finem perducant, sed postquam scopum suum obtinuerunt, ambitioni suæ satisfacere, & cum Divinis & Naturalibus mysteriis pavonis instar gestire & superbiere, & pauperem sibi subicere queant.

Sed hac via non itur ad hæc astra: nec est quod quisquam sibi imaginetur, se hoc modo mysterium consecuturum. *Divino enim nutu hæc res regitur: Illorumque labores benedictio Divina sequitur & ad bonum finem dirigit, quorum mentem Deus novit ita esse comparatam, ut nominis Divini gloriam & proximi dilectionem solum, & non aliud quid spectet, & qui facto ipso in vita actionibus suis demonstrant, se cum Rege Davide Psal. 119. v. 127. mandata Dei supra aurum purificatum diligere, & cum Salomone Prov. 8. v. 10. disciplinam recipere non verò argentum, & scientiam majoris æstimare quàm aurum electum effossum, sed sapientiam quæ ipsis melior est quàm rubinus, quia omnia quæ desiderantur cum illa non possunt comparari. Tales viros amat æquus Jupiter, tales optatum finem possunt sperare, quod etiam Philosophus noster testatur cap. 14. § 9. de febribus. Paucis absolve secretum, quod Medicum nobilitat, at istud parasse propria scite est ingentis opera, pendetque ejus directio è manu ejus cui debetur omnis honos, quia parvulis revelat ejusmodi arcanæ, quæ mundus nescit & idcirco vilipendit.* Hæc Philosophi nostri verba quilibet processuum scrutator & negociator vera esse comperiet, quod non sit ludus puerorum nec communis chymicæ labor, qualis hodiè in usu est, sed res maximi momenti. Hoc inquam talis artifex statim in principio expectietur, cum duplices spiritus præparare volet, tunc multorum anteaكتورum suorum laborum effecta videbit irrita, & vana, & ad hanc operationem nihil profutura.

Ut autem veri veritatis scrutatores manuductionem habeant, quomodo rem aggredi & ad bonum finem perducere possint, *Manndu- quomodo rem aggredi & ad bonum finem perducere possint, tio autho- viam à me observatam & qua ego feliciter scopum meum sum ris in pra- affecutus illis proponam. Hæc via in paucis consistit, ut videli- ctica hu- cet omnia quæ in Chymia elaborare volumus diligenter secun- jus arcani- dum naturam suam consideremus, priusquam igni committun- tur, & ex qua virtute & proprietate Subjectum elaborandum ori- ginem traxerit. qualem habeat qualitatem, quæ ejus sit operatio respectu aliorum Subjectorum, in quo interna ejus virtus & potestas aut nucleus consistat videamus. Hoc ni feceris & solum- modò secundum literam laboraveris, non solum nihil efficies, verum*

*Practica
hujus ar-
cani supe-
rat chy-
miam vul-
garem.*

verum etiam ad hoc negotium à Deo non es electus, nec à Natura ad illud natus: Nam Deus omnium illorum quos in Naturæ vineam vocat, mentem hoc instinctu afflat, ut res quas tractant profundè perpendant, & intellectum illarum in fundamento cognoscant. Qua in parte Philosophus noster nobis exemplo est, qui res & Subjectorum proprietates de quibus veritatem

Veritas in nobis reliquit profundè examinat. Talem autem quemlibet *rei Centro* veritatis Scrutatorem habere decet: Veritas enim in cuiuslibet *quærenda*. Subjecti centro interno quærenda est, non verò apud homines aut in eorum libris: manu ductionem quidem libri & amici tibi præbere poterunt, substantiam verò & virtutem in illis rebus quas præ manu habes temetipsum haurire oportet. Hanc viam ego ut in principio hujus tractatuli dixi quoque observavi, aded ut cum apud homines veritatem non invenirem, animum ad profundam meditationem rerum quas tractare volebam applicuerim, & tandem veritatem invenirem.

*Pietatis
necessaria
commen-
datio.*

Talis profunda & fundamentalis rerum naturalium meditatio seu introspectio, non ita comparata est (quod multi hunc libellum lecturi putabunt) ut cum tuo intellectu in substantiam aut centrum intetnum alicujus Subjecti pro lubitu tuo possis penetrare, & secundum sensum tuum, ejus virtutum cognitionem eruere: Hæc enim non vera sed perversæ rationis via est. Hanc autem viam tibi commendatam habe: Postquam animus tuus desiderio alicujus Subjecti virtutem & interiorem potentiam cognoscendi in illum finem erit accensus, ut propositum tuum in honorem & laudem creatoris proximique non fucatam dilectionem cedat, tu verò tantis ingenii viribus non polleas, necessum erit, ut animus tuus cum desiderio suo in fûndum interiorem ingrediatur, ex quo tam animus tuus cum suo desiderio, quàm Subjectum illud quod investigare cupis fluxit, qui fundus & fundamentum est Deus super omnia laudatus in secula. Coram hoc tuo Creatore desiderium & Subjectum tuum, quod cognoscere cupis, exponere, illumque humiliter te orare oportet, ut cum tu hæc in re cæcus & inscius sis, Subjectum verò tuum sua creatura sit, & cum omni virtute qualitate & potentia ex ipso originem ducat, tibi istius Subjecti virtutem in mente tua declarare, & per Spiritus Sancti instinctum animo tuo veritatis cupido inferere dignetur. Hoc si feceris talis perfecta qualitas in mente tua suscitabitur, qualis in subjecto à te desiderato viget, sicque in mente tua reflexionem quandam illarum virtutum quæ in Subjecto tuo dominantur videbis, & re vera senties, sic inquam veram & certam cognitionem, quæ non in opinione sed in rei veritate consistit, assequeris.

Hujus meditationis, & modi Naturam ejusque corpora examinandi & discernendi, autor mihi fuit, ut in principio hujus libelli dixi, Philosophus noster in libello suo, Venatio Scientiarum dicto. Tu ergo fac similiter & sine dubio ad veritatis cognitionem pervenies: Fidelis enim est, nec fraus est in illo qui omnes res creavit & per verbum suum sustentat, & in quo omnia fundata sunt sicuti arbor cum radicibus suis in terra. Is etiam amabiliter & paternò ore nos ad se vocat, cum dicit: Petite & dabitur vobis, quis enim pater est, qui lapidem porrigat filio panem petenti, cur igitur ego pater vester cœlestis non darem omnis generis bona iis qui à me petunt. Quare ut tanto magis voti tui compos fias, & tibi constet qua ratione in hac via tibi sit ambulandum, quidve expectandum, regulas aliquot ex Philosopho nostro desumptas hîc apponam, quæ mihi veram viam ut plurimum digitis quasi ostenderunt. Intima igitur attentione lege quæ Philosophus noster in dicto libello dicit §.

*Regula pro studio hujus arcani. ex Helmon-
tiso.*

32. 33.

Scivi exindè: *Rationem non habere penes intellectum Verum, sed extra eundem, eò quod in intellectu immediate sit Veritas: Quia veritas intellecta nihil est aliud quam adæquatio intellectus ad res ipsas. Cognoscit nempe intellectus res prout sunt, ideoque vicissim verificatur intellectus de rebus ipsis per res ipsas. Quandoquidem esse Verum de se est semper Verum, & essentia illarum est ipsa met Veritas, ideoque intellectus qui super eas fertur semper directè est Verus. Sed cum imaginatio ejusve ratio sit modus quidam intelligendi obliquus, procedens per rationes & discursus, non autem per adæquationis transformationem, idcirco modus iste rationalis est intellectus abusivus & fallax: Bonum autem, rectum, unum, & verum semper una & eodem modo se habent in intellectu, quia in intellectu stant in puncto adæquationis, sed malum, curvum, obliquum, falsum atque multiplex sunt pluribus modis per rationem in parte imaginativâ. Certo itaque cognovi, rationem non tam in sublimi pretio habendam ac fuit hactenus, magisque quod in brutis ratio & discursus non obscure vigerent; nam quod annosa vulpes callidior sit juniore per discursum rationalem, experientia reminiscentiâ confirmatum, accidit. Imo apes numerant. Et §. 45. Agnovi valedicendum rationi & imaginationi, tanquam facultatibus brutalibus, si ad solidam veritatis cognitionem spe trahamur in profundû; cognovi pariter quod*

quod requireretur facilis traductio intellectus, atque transmutatio placida sui ipsius in formam rei intelligibilis, quo puncto scilicet intellectus pro momento fiat velut ipsum intelligibile. Cum autem intellectus perficiatur intelligendo, nihilque perficiatur nisi ab eo quod Symbolum secum habet in sui natura, idcirco collegi, intellectum & intellecta ut talia debere esse aut fieri ejusdem naturæ, debere autem hoc fieri extra laborem, inquietudinem: Sed cum otio, in lumine sibi proprio, cum abstractione oratione & carentia alterius cujuscunque auxilij creati. Et §. 50. Istud lumen siue sit prorsus supernaturale, siue quod intellectus sui natura sic accendatur, malim experiri quàm determinare: Istud unicum saltem scio, quod non contingat absq; gratia. Quamobrem, siue intellectus transformetur, siue se ipsum transformet in simulacrum rei intellectæ, sanè divino auxilio opus habet & quidem singulari: quia saltem tunc anima intuetur suam intellectum sub forma arrepta in dicto lumine: atque in isto sui speculo speculatur se ipsam intellectualiter, absq; reflexione alteritatis, sicque concipit rem scibilem unà cum omni suo esso & proprietatibus, eò quod hoc cognitionis lumen non sit emanatum extra intellectum, sed manet intus reflexum super intellectum, in omni veritate & certitudine perfectæ, perfecti & c. Et §. 55. 56. 57. Ipsa rei intelligibilitas non est nisi adveniens & approximatio unitatis, intellectus & intellecti & c. quod ut clarius exemplo fiat: Intelligens intellectus non est diversus ab intellecto, aliter quàm sicut radius lucis directus à se ipso reflexo: Itaque rei intellectæ essentia in lumine intellectus fit splendor spiritalis & essentialis, imò fit per commigrationem ad unitatē quodammodo ipsum lumen intellectuale, id quod animabus brutorum advenire nequit: Ideo etiam anima nostra se ipsam intelligens, quodammodo intelligit omnia alia, upote universa alia sunt intellectuali modo in anima ut in Dei imagine & c. idcirco quantum anima intellectualiter intelligit sui, in tantum proficit in cognitione utilissima quæ de creatis in hac vita haberi possit: Quia in lumine sui luminis quodammodo intuetur omnium proprietates, essentias, effectus, alteritates, distinctiones atque defectus. Quo igitur semel appulit ista cognitio ibidem flaccescit

Flaccescat omnia rationis nobilior speculatio & subsidium, prout vice versa, supprimatur verus intellectus in nobis sub rationis placitis.

Et §. 60, *Ostendi fac aliàs in tota natura Aristotelis doctrinam inane, merasque nugas, quanto ergo minus ille doctrinam subsisteret in arena intellectus? Cujus esse & operari pender ex inanis. sola anima, ceterum namque Christiani credere quod intellectus noster sit spiritus immortalis, lumen & imago omnipotentis, cujus exordium ut superat naturam ita ejus regulis aptari nequit, cum habeat esse simplicissimum, tum etiam quod dependens immediate totaliter & continuo à suo originali typo, adeoque ut sine gratia particulari nequeant quicquam intelligere eò quod intellectus objectum sit ipsa veritas: quare nec intelligit intellectione perfecta, nisi recipiendo, quod autem tantum recipit id patitur, non autem in eo agit nec enim intellectus proprium illud est, quod per Gratiā illi advenit quippe intellectus illuminatus & intelligendo patitur, est namque molestus, servilis & obscurus, intelligendo operari quàm pati, eo quod patiando recipiat lumen nobilius gratis collatum. Denique cum intelligendo transigret semper in formam rei intellecta, ergo participans de lumine interminato perficitur absque radio, molestia & labore intelligendi lucetque intellectum lumen, intelligendo intellectus lumine sic ut res ipsa nos alloqui videantur sine verbis, easque penetrat intellectus clausas, non secus ac si dissecta essent & aperta. Ergo semper perficitur intellectus patiando, recipiendoque. Et §. 63. Ego credo in primis nihil ad veritatis cognitionem pertingere, nisi fidem & intellectu.*

2. *Omniem veritatem emanare ex veritate unica ideoque primiviam.* 3. *Omniem intellectum ex unico infinitoque intellectu derivari.* 4. *Prout omne lumen ex unico lumine.* 5. *Veritatis ideo essentiam nil discrepare ab essentia intellectus.* 6. *Quod intellectus noster sit inanis, vacuus, pauper & obscurus.* 7. *Quod omnis ejus claritas, nobilitas, plenitudo lumine veritatisque illi adveniant recipiendo & patiando.* 8. *Quod eò plus nobiliteretur, quo plus patitur à lumine, quod est supra omnem naturam.*

Siquid cupidus veritatis indagator hanc instructionem sequetur & praxin ejus exercuerit, nullam aliam viam virtutum naturalium veritatem cognoscendi expetietur, quàm per conversionem sensuum intro in animæ Centrum ubi Deus habitat, qui de sapientia & intellectuali rerum cognitione ex corde filiali invo-

catus tanquam summum bonum se creaturæ suæ abundè communicabit, quod tam mihi quàm Christiano lectori ex corde opto & hac in parte aurei libelli Jacobi Böhm caput 12. de anima hominis commendo, ubi de hac re clariorem instructionem ut etiam in Epistolis suis typis datis inveniet, sicque cum Philosophi nostri verbis de Lithiasi concludam: Medicina est donum Dei. Hic autem donà sua subtrahit lucro intentis, nec semel cogitantibus de mandato: Estote misericordes, sicut Pater vester qui est in cœlis, misericors est, à quo omne donum bonum & luminosum descendit. Huc advertite animum Medici, & hæc in cordibus vestris perpendite: Sic enim non solum in hac vita Deum propitium habebitis, verum etiam in morte bonæ conscientiae thesaurum in vitam æternam transportabitis, & super mirabilibus Naturæ præparatis & præstitis in æternum gavisuri estis.

Psal. 97. & 11.

Justis lux oritur, & gaudium synceris corde.

SOLI DEO LAUS ET GLORIA
IN OMNEM ÆTERNITATEM
AMEN.

DISCUR.

DISCURSUS SOLINI SALTZ TAL REGIO- MONTANI

De

POTENTISSIMA PHILOSOPHORVM
MEDICINA VNIVERSALI.

LAPIS PHILOSOPHORUM TRIS-
MEGISTUS DICTA.

ANNO M. DC. LIV. GERMANICĒ
scriptus, nunc verò in Linguam latinam
translatus.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Non dubite quin rem miram putaturi sint qui-
dam, quod sub titulo hujus libelli; lapidis Phi-
losophorum preparationem promitto: Nam
nonnulli ex illorum numero qui Hermetica
scientiæ prorsus quidem ignari sunt, & tamen de mirabi-
libus hujus lapidis universalis virtutibus aliquid audive-
runt, me rem impossibilem & nihil minus quam natura-
lem moliri, hancque scientiam nulla praxi demonstrabi-
lem esse dicent, hancque conclusionem hoc modo institu-
ent: Si hujus scientiæ operatio ita se habet, cur hodierno
die præcipuorum Monarcharum Medici illâ destituuntur,
quâ sua & Dominorum suorum corpora in sanitate conser-
vare possent, cur non ex professo libri quoque de illa scripti
fuerunt, cum tamen multa ludicra & inutilia scripta
typis data fuerint? Cur pecuniâ abundantes & mortem
aversantes talem medicinam sibi non comparant? Alii qui
in Philosophorum scriptis, hujus scientiæ veritatem, atque
secretum hoc per praxin demonstrandi possibilitatem a-

nimadvertunt sic inferent: Scientiam hoc secretum re ipsa exercendi veram esse non inficias quidem imus, quod verò Deus hunc virum Saltztbal hac gratia dignatus fuerit, ut in tali praxi in hoc seculo primus esset, creditu difficile est, siquidem in hoc seculo tot & tam præclari viri florent, qui in scribendis libris ne minimum quidem obliiti sunt, verum de hoc subjecto aut lapide Philosophorū universali non solā sat pauca indicarunt sed etiam lapidem istū, licet centenos tractatus de rebus metallicis exararint, stadio quasi præterierunt, tandem tandem concludimus hunc lapidem Philosophorum commentum esse & nudas theoricæ nullo fundamenti nitentes cogitationes & phantasias.

Cur eperi
Ph. non ha
beatur fo-
des.

Variusque hujus opinionis authores & fautores aut semet ipsos decipiunt, aut ab aliis decipiuntur. Nam quantum ad primæ opinionis affectus attinet, mirum non est illos qui nullis peregrinationibus, studiis & experientia operam navarunt, tanta mysteria seu secreta naturalia capere & sibi imaginari posse: Stolidis enim secreta narrare, est olem & operam perdere, siquidem stolidi manent, nec scriptis quisquam eis satisfacere potest, nisi oculis ipsorum præxi obijciat, quam licet videant attamen nec principium nec finem ejus intelligunt, quia nullius operationis naturam causam sciunt, aut scire desiderant, hinc fit ut scientias sibi ignotas pro impossibilibus, notas verò pro opificiis & puerorum ludo habeant & proclamant. Non mirum inquam igitur est, tam inter plebeios quàm magnos Doctores inexpertos & omnis scientiæ notitiam sibi vendicantes reperiri, qui hoc summum secretum impossibilitatis accusent, quia in parte tamen frustra laborant: Veritas enim semper sibi constat & veritas manet, nec à talibus indoctis operariis aut altum sapientibus Doctoribus, qui aliàs invidi artis rofores vocantur, evertetur. Interim hoc me consolatur, quod adhuc multi docti amatores & indagatores Naturæ inventiuntur, qui secreti hujus Philosophici in Hermetico-rum scriptis clarè micantem scintillam mentis oculis de-
prehen-

prehenderunt & illam assequi totis viribus conati sunt; quod autem exitus desiderio ipsorum non respondit, sciendum est: Non cuivis contingere istam Corinthum adire, nec cuivis datum esse Philosophorum scripta intelligere, aut licet intelligat, ad practicam pervenire, unde tamen scientia vanitas non sequitur, sed veritas & possibilitas ejus non tantum in Theophrasti, Basilii Valentini & aliorum authenticorum scriptis asseritur, verum etiam ab illis qui à summo Philosopho Gebero de uno vel altero principio instructionem nacti fuerunt potissimum confirmatur.

Nunc ad secundam opinionem quæ invidia non caret pergo, cujus fautores hac utuntur sermocinatione. Nemo antehac palam de hac scientia scripsit, multò minùs hanc artem in proximi utilitatem demonstrandi operam suam obtulit, Saltzthal igitur non primus erit. Sed isti sciant, quod licet de hac scientia non ita clarè scriptum fuerit, nihilominus tamen vestigia sufficientia extant ex quibus Philosophos illam possedisse patet: Quod autem non clarius scripserunt, aut cum illa proximo suo publicè officium præstiterunt, certis de causis factum fuit, quarum mundi ingratitude minima non est. Invidi mei non mirabuntur quidem, quod ego quoque ex numero eorum sum qui hoc cæleste secretum possident, sed quod nulla prædictæ ingratitude mundi habita ratione, præter secreti hujus possessionis consuetudinem proximo meo mediante hoc secreto palam utilis esse, & benefaciendo invidorum & osorum meorum animos mihi conciliare cupio; Illi enim nisi pro insulsis & stupidis haberi velint, ex hoc libello facili negotio animadvertent, lapidem Philosophorum universalem, non solum scientiam per praxin demonstrabilem, verum etiam me hujus libelli authorem, cælestis hujus scientiæ possessorem quoque esse. Hoc inquam clarè videbunt, nisi ad meridianam lucem cæcutire, & tanquam stulti in contraria currere concordantia Philosophorum scripta reicere & omnes physicas rationes ex invidia & odio detrectare ve-

liht. Talis pertinaciæ effectum tempus prodet, fieri enim potest ut ipsorum invidia & odium multorum egregiorum scriptorum, & naturalium secretorum communicationis causa sit futurum.

Interim benevole lector si tibi ipsi non deesse vis, hunc libellum in illum finem in quem tibi dedicatur, proprium scilicet commodum suscipe, & plus commodi me tibi præstitisse videbis, quam illos qui proluxa scripta theorica, & commentarios medicamentorum & processuum descriptionibus plenos in lucem ediderunt. In hoc libello habes omnia in omnibus, omnem virtutem, & efficaciam omnium animalium, herbarum, mineralium & metallorum. Hoc medio omnes totius mundi morbos curabiles sanare potes. Hic in uno quasi fasciculo plus habes, quam si ex decem Pharmacopœorum officinis omnes species sumeres & quintam essentiam inde extraheres, inque usum tuum converteres. Hoc chare lector considera, hujus medicinae valorem & pretium pondera, ad quam consequendam Philosophi tantos conatus, in ejusque præparatione tot sumptus non fecissent, nisi usum & finem ejus fructuosissimum & virtuo-

Officinarum apparatus. sistimum esse scivissent. Mi Philochymice confer quæso im-
mensos officinarum sumptus, multitudinem potionum, pillularum, conservarum, consistentiarum salium, unguentorum, magisteriorum, emplastrorum, pulverum, saccharorum, animalium, herbarum, metallorum, mineralium, lapidum preciosorum, aquarum oleorum spirituum, & aliarum innumerabilium rerum supervacanearum, quibus hominis sanitas potius impeditur quam promovetur. Hanc prolixitatem cum hujus scientiæ compendio de quo nunc agam confer, & minimos in hoc mundo plus sæpe videre deprehendes quam quidam doctissimi bullati Doctores videre possunt. Tunc illud quod Comes Bernhardus de Medicina dicit, In multitudine rerum ars nostra non consistit, verum esse videbis. Tandem ex hoc tractatulo quoque animadvertes spero, tale penes Philosophos vade me-
cum

mecum esse, quo proximi commodum promovere queunt, ut utilitas ejus plus in se comprehendat & longè majoris sit momenti quam si quis cuidam agro totam pharmacopœam unà cum pyxidibus deglutiendam cum magno sumptu prescriberet. Hoc si animo tuo benè perpendes, hunc libellum qui de verustissimo, in expertis autem novo scereto agit, cum tranquillo spiritu & summa animi attentione perleges & in maximum usum tuum convertes, in cujus rei gratiam illum tibi communicavi. Vale.

Tuus amicus

SOLINUS SALTZTHAL.

IN qualem & quantum abusum, nobilissima scientia & ars medica lapsa sit, melius fortè scies quam utcripto tibi exprimere queam: Illa enim non solum innumeris prolixis & non necessariis rebus ingredientibus & speciebus repleta fuit, & adhuc quotidie magnis sumptibus augetur & crescit, verum etiam quilibet qui vix literas novit, huic facultati se immiscere & instar Doctoris medici medelas vult exercere, undè contemptores ejus, hanc nobilissimam artem anilem operam vocarunt. Fit nonnunquam ut aliquis particularem quandam medicinam ad morbosum aliquem affectum curandum nanciscatur, qui tamen superveniente aliquo symptomate lupum ut ajunt auribus tenet & quia ab arte sua deseritur, quo se vertat nescit. Alius radicem quandam cordialem magno pretio emit, quâ ægros confortat & morbo per unum diem desinente in quo tamen materia peccans accumulatur, pro optimo medico prædicatur, privilegia & literas testimoniales sigillis magnis munitas adipiscitur. Quidam theriacam, oleum Rosmarini, antidotum, mithridatium, pulverem cerebro purgando convenientem, vel simile quoddam specificum in particulari quodam morbo aptum vendunt, cui universalis medicinæ nomen imponunt, eique tales & tantas virtutes attribuunt, quæ Lapidis Philosophorum præstantiam superant, cum verò ad praxin venit facile credentes decipiuntur & in morbis suis deseruntur, qui tamen mediante pecunia nonnunquam ad medicum circumforaneum vix latinè legere callentem & in locis publicis se pomposè ostentantem adducuntur, qui ægrum curandum suscipit, eique particularem

*De Abusu
Medicina.*

cularem medicinam quidem exhibet, sed tamen si non statim juvat, de morbo dubitat, an videlicet is sit, cui particularis illa medicina approprianda erat. Cum verò particularem istam medicinam apud ægrum nullum effectum præstitisse videt totaliter desperat, & (interdum post mortem aut ad minimum in agone) consultationem instituit, in qua de specie morbi disputatur: Quia enim medicinâ universali quæ sua sponte morbum quærat & noverit, destituitur, maximopere necessarium ei est, morbum cognoscere, ut particularem medicinam ei possit applicare, nisi omni laboris sui fructu velit frustrari. Facile etiam fieri potest ut à tali medico pulmonum affectus pro hepatis affectu curetur, qui cum de morbi specie certior factus est, in suis locis communibus morbi titulum investigat, ibique centenas receptas ex regno vegetabilium, animalium, vel mineralium mixtas vel solas desumptas invenit, quarum quædam frigidæ sunt vel calidæ, quædam curant, purgant, confortant & præservant: Res tamen in novo dubio versatur, nam priusquam medicus certus sit an hoc vel illud viscus calore vel frigore sit affectum, an viscida pituita vel debilitate alia infestetur, multum temporis labitur donec hanc certitudinem experiatur, interim ægri crumena patitur, nec adhuc medici certa res est, nam quia inter purgantes, confortantes, calefacientes & refrigerantes receptarum formulas delectus est habendus, Oedipo opus esset, qui de meliori formula eligenda consilium daret. Sed hic Davus est medicus ille non Oedipus. Quare calamus in præscribendis formulis in omnem eventum volat, ut una non juvante, altera officium faciat, & in huius defectu crumenæ medici benè consulatur. Præscriptæ receptæ, visitationes, multæ potiones, circa lectum stantia vitra, pyxides, emplastra, olea, Salia, pillulæ inauratæ, pulveres, spiritus, aquæ appropriatæ, aquæ perlarum, aqua rosarum, acetum, somnifera, diuretica, purgantia, sudorifera, confortantia, cordialia & similia, testimonia sufficientia sunt, medicum extremam operam suam præstitisse, nihil intentatum reliquisse, sed optima quæque quæ in pharmacopolio reperiuntur ordinasse. Hæc omnia perchare lector melius noveris spero quàm ut tibi recensere queam, nec solum noveris, verum etiam ipse, vel ex amicorum relatione experius eris.

Quemadmodum nunc abusus iste maximè dolendus est, ita quoque indies nobilissimam artem medicam exosam, inhonestam, mendaciis obnoxiam & fraudulentam reddit. Quanto itaque dedecori sunt ista vituperia nobilissimæ isti arti, tanto maiorem reprehensionem quoque meretur huius artis amatorum silentium & negligentia tantam regiam imaginem ab huius ignominia catenis liberandi. Negligentiæ autem istius duæ sunt causæ,

causæ, quarum prima est, quod mundus vult decipi & omne auxilium respuit, unde adjuutores manum detrahunt, ipsorumque calamus vacillat, ne pro labore suo, quamvis habeant quo toti mundo gratificari possent, malam apud ejusmodi pansophicos Doctores invidos & artis osores gratiam ineant, qui sic obrectare solent: Tunc nobis curandi regulam præscribes, tunc modum curandi evertes qui à tot seculis in usu fuit? Altera causa est, quod licet multi talia scommata ex amore proximo gratificandi susque deque ferrent, sed libenter utile quiddam in lucem edere & nobilissimam hanc artem sublevamine suo fulcire velent, attamen qua in re, cum quo & per quod medium, quomodo & quando id facere possint ignorant. Hac in parte magna oritur difficultas, ad impossibilia enim nullus tenetur, nihilominus tamen, nulla habita hujus difficultatis ratione semper quidam reperti sunt, qui mundi ingratitude contemnentes non solum scripturas suas continuaverunt, verum etiam materiam scribendi sufficientem hubuerunt, & rectum scopum atque modum hanc artem juvandi sciverunt & habuerunt, inter quos olim Theophrastus Basilius Valentinus & Turba Philosophorum, moderno verò tempore de patria optimè meriti quidam Anonymi Chortallassei discipuli non minimi sunt. Hi enim optima consilia dando talia scripta ediderunt, ex quibus apparet, illos quamvis non insignis authoritatis & lautæ conditionis viri sint, pansophicos Doctores refutare & confundere posse.

Cum igitur res laudabilis sit Reipublicæ bene consulendo bonum semper promovere, veterum scripta continuare, amplificare illustrare & explicare, ideoque talentum meum, in commune commodum collocare mihi proposui, ut tandem aliquando prolixis & sumptuosis rebus rejectis omnia in uno comprehendantur, quod veteres lapidem Philosophorum vocarunt, quia omnium totius mundi remediorum virtutem in se comprehendit, Hoc Philochymico ita gratum fore spero ut beneplaciti sui occasione plura secreta naturalia ex Philosophorum universali oriunda, sim revelaturus. De quo sic incipio fari.

Philosophi qui commune semper commodum spectant remediorum farraginem videntes, rem consideraverunt, an non tale subjectum inveniri posset quod virtutem omnium rerum totius mundi complectam in se contineret, ne ipsos ex diversis corporibus seu subjectis particulariter remedia petere oporteret. Quamvis igitur hæc res non parum habeat difficultatis, nihilominus omnia bene ponderando totam Naturam in tres partes seu tria regna distribui posse concluderunt, quæ in animalibus, vegetabilibus, & metallis consistunt. Sub animalibus animalia, sub vegetabilibus omnes herbæ, sub metallicis omnia mineralia.

neralia, lapides, metalla, lapides preciosi & similia comprehenduntur. In regno animali Homo: In regno vegetabili Vinum: In regno minerali Aurum primum locum tenent, & virtutem omnium suarum specierum in se continent, adeò ut homo virtutem seu efficaciam omnium animalium, Vinum virtutem omnium vegetabilium, & aurum virtutem omnium metallorum & lapidum preciosorum possideat, sicque vires virtutes & operationes omnis creaturæ totius mundi, in homine, vino & auro plenariè quiescant. Hæc tria si conjunguntur & uniuntur ut unum quiddam inde existat, Subjectum inde oritur, quod microcosmus seu parvus mundus vocari meretur, in hoc enim abscondita est virtus, vis, operatio seu efficacia omnium animalium herbarum, mineralium & lapidum pretiosorum. Nam homo, vinum & aurum se mutuo amant, & facili negotio uniuntur, ut inde fiat verus microcosmus. Quantas quæso virtutes in se habet essentia ex solo homine præparata? quantas item sola mumia quæ est substantia arida & mortua? Vini virtutes tantæ sunt, ut si ex illo cum phlegmate suo adhuc conjuncto, (quod per se hominem calefacit & corroborat) essentia seu oleum ad minimum præparetur, excellentissima & cœlestis res quasi fiat, Auri verò Essentia mirificè corpus humanum calefacit, confortat, purgat & curat, idque facit tam potenter & citò, ut à multis pro necromantica potius quàm pro naturali medicina habeatur. Hæc essentia metalla quoque penetrando dissolvit, eademque pro lubitu tuo vel fixa vel volatilia facit. Considera quæso quantum hoc sit secretum, in quo omnes tres potentissimæ virtutes seu operationes congregantur, & unum fiunt. Hic enim lapis animalis vegetabilis & mineralis est conjunctus & fixatus, qui est lapis Philosophorum Universalis Trismegistus, de quo Basilius Valentinus inquit: *Quicumque tres istos lapides unà habet, is de perfecta medicina, vera Panacea & vero universali gloriari potest, quod microcosmus appellari meretur, cui literis aureis hæc scriptura insculpi potest: His totus componitur orbi.* Hæc est illa medicina de qua sub titulo huius libelli mentionem feci. Hoc est verum universale Philosophorum, quod Principes & alii quibus sua sanitas curæ est, secum gestare, semper uti & sibi summè commendatum habere debent.

Divisio universalis in duas partes.

Ut autem de hoc Philosophorum universali in specie aliquid dicam, in duas partes seu prædicatum & Subjectum illud dividam, videlicet quas virtutes epitheta, attributa qualitates & proprietates iste Lapis Philosophorum universalis debeat habere, ut meritò universalis dici queat. Deindè ex quo Subjecto sit præparandus, ut omnia Lapidis Philosophici prædicata consequatur. Tertiò praxin lapidis Philosophici Trismegisti more philosophico fideliter

fideliter communicabo. Primò igitur prædicatum hujus universalis in duas partes dividitur. Universalis enim medicina duas partes habere, seu duplicis generis morbos internos & externos curare debet, qui alias etiam solutiones continui vocantur. Interni ad medicos solos, externi verò ad medicos & chirurgos simul spectant, utroique autem medelam universale perficere debet. Internos morbos quod attinet, illi denuò in calidos & frigidos dividuntur, quorum utrique, triplici affectui sunt obnoxii, quem hoc universale tollere necesse est, ad rectam sanitatem restituendam: Calidi enim & frigidi morbi habent materiam peccantem propter hanc læsionem membri à materia peccante investigati, unde debilitas virium sequitur. Calidi morbi habent subtilem, volatilem & venenatam materiam peccantem, unde læsio visceris oritur, quod hac calida & subtili materia peccante est afflictum, ex qua læsione sequitur debilitas illorum membrorum, quæ ab hoc viscere læso dependent. Frigidi morbi autem crassiā viscosam materiam peccantem habent, quæ similiter membra infestat & debilitat. Si ergò hoc Universale de quo hic sermo est, supradictos calidos & frigidos morbos curare debet, necesse est ut remedio seu medio contrario polleat, ad debellandum omnes tres contrarias qualitates, omnis generis morbos causantes, videlicet ut materiam peccantem tam in calidis quàm in frigidis morbis tollat, viscus læsum rursus sanet, præservet confortet & vires ejus redintegret, quod nisi fiat, pro universali medicina haberi nequit. Chirurgus emplastrum sanatorium vulneri vel ulceri frustra imponit nec sanatio fieri potest nisi materia peccans prius extracta & vulneris mundatio facta fuerit: frustra etiam materia peccans extraheretur, nisi subsequenter emplastrum vulneri applicaretur. Eadem ratio est medicinæ universalis: Hujus enim proprium est, materiam peccantem prius totaliter auferre deinde viscus curare, & hoc mediò cætera viscera seu membra præservare & conservare, ut curam benè perferre queant. Hæc sunt tria medicinæ capita, sine quibus non solum nihil effici potest, sed etiam in defectu illorum omnia pessum eunt.

Ut igitur propius ad propositum meum accedam, eam internorum tam calidorum quàm frigidiorum morborum in tres partes dividam, quarum prima est, materiæ peccantis ablatio, altera, læsi membri seu visceris curatio, tertia est præservatio & confortatio. Quantum ad materiæ peccantis ablationem in calidis & frigidis affectibus attinet, illa abundanter & perfecte in Philosophorum Universali quadruplici modo reperitur, Nam in calidis morbis duplex est materia peccans, una subtilis altera fixa, uti etiam in frigidis morbis; una scilicet pituitosa, altera fixa, quas omnes hoc universale Philosophicum miro modo expellit, propter

Divisio cura morborum calidorum & frigidorum.

propter sibi confectum infirmum calorem naturalem, qui materiam peccantem (quæ nihil aliud est quàm venenosus accidentalis calor præternaturalis, aut pituitola humiditas accidentalis) aut invisibiliter consumit, aut visibiliter tanquam Dominus ædium mox expellit. Necessariò enim oportet, ut præternaturale cedat naturali, siquidem magnus ignis, minorem destruit, & magnus calor parvam aquæ quantitatem exiccat. Nam si quis largiter spirituofo atque forti potu cibis itidem calidis malefanis utitur & in calidi atque frigidi regimine peccat, calor accidentalis venenosus succedit, qui corpus occupat, inflamat, & calorem naturalem extinguere conatur, si quis autem hujus medicinæ universalis compos fieri potest, tunc calor naturalis ubertim in illa absconditus, afflicto calori naturali succurrit, & calorem accidentalem vincendo, atque sudorem movendo per poros corporis expellit: Et quamvis materia peccans calida accidentalis tartarea & coagulata adsit, nihilominus illam reiterato usu adurit & vel per urinas vel proximiores vias totaliter evehit nec radices ulterius agere permittit. Hi sunt duo priores modi. materiam peccantem tam fugitivam quàm fixam in calidis affectibus aut invisibiliter per poros aut visibiliter per urinam vel alias corporis vias evacuandi, & hujus lapidis cœlestis beneficio profugandi. Jam altera causa sequitur ob quam hæc universalis medicina, etiam morbos frigidos seu illorum materiam peccantem tam invisibiliter quàm visibiliter expellat. Hujus expulsionis causa quoque est calor naturalis qui in hoc Philosophico subjecto habitat. Nam licet homo ex ciborum frigidorum crebro usu, aut aliarum causarum vitio calorem naturalem minùs foveat & debilitet, sicque frigidam materiã in viscera seu membra introducat, quæ à calore naturali concoqui nequit & in forma pituitæ viscidæ in corpore humano residet, caloremque naturalem extinguere conatur, at tamen hoc Philosophorum universale in simili casu usurpatum, pituitosam frigidam humiditatem sensibiliter & jam fixam coagulata materiam viscidam insensibiliter expellere, aut etiam nisi materia peccans in quantitate excedat invisibiliter consumere potest, ut calor naturalis, qui hominis vitæ fons est, conservetur. Quando enim homo moritur sive illud ex calido seu frigido morbo fiat, defectus caloris naturalis in causa est. Unde rectè Hippocrates dixit: Mors est defectus caloris. Cùm enim homo ex calido affectu moritur certum est à calore accidentali calorem naturalem fuisse extinctum, si verò ex frigido affectu mors evenit, nullum dubium est quin frigus accidentale, calorem extinxerit naturalem, ut bono jure dicere possimus: Mors est defectus caloris, & vicissim, vita est debitus calor naturalis. Nam cum naturalis calor per lapidem Philosophorum universalem restituitur, materia pec-

tans sive calida sive frigida sit, instar servi, ædium Domino loco cedere cogitur. Hæc ergo est vera universalis fundamentalis & corpori humano grata purgatio, nullam enim corpori adversitatem creat, nam licet illud instar fumi penetret, & omne noxium extrahat, sicque nihil coram illa occultum maneat, attramen corpus simul confortat, eique quod deerat restituit, adco ut purgatio, cura & præservatio uno eodemque tempore & hora fiat, de quo Deus grata mente est laudandus. Hactenus de prima parte medicinæ universalis, quam Philosophorum universale plenè in se continet, & continere debet, ut nomen universalitatis jure ei tribui queat.

Hæc dicendo Panosophicorum quorundam objectiones audire mihi videor, qui sic obgannunt. Ne per somnium quidem imaginari mihi possum, Philosophorum universale purgandi virtute præditum esse, hoc enim perfecta medicina vocari nequit, nec etiam pro tali à nobis agnoscitur. Sed hos scire velim, Philosophorum universale non ipsorum modo usitato purgare debere. Ipsorum enim purgationes non aliter se habent, quàm si quis digito in gulam inserto ventriculum nimio vel pravo cibo onustum vi ad vomitum commovere, aut si quis semet ipsum in hypocausto ad sudorem eliciendum cogere, vellet, cum quibus modis & aliis similibus maxima usitatarum purgationum pars, comparari potest: Dum enim ægris tam ingrata medicamina præscribunt quæ ex solo gustu & sapore purgationem moluntur, & quæ exhaustæ in ventriculo tantam nauseam excitant, ut per ejus subversionem non solum cibi eliminentur, verùm etiam appetitus & gustus invertatur, materia peccante per purgationem interim nullo modo diminuta: Quæ purgatio hominis complexionem contraria ne quicquam diminuendi potestatem habebat, quia requisitis materiâ peccantem evacuandi destituebatur, utpote abundante calore naturali: Talis purgatio Philosophorum universali nullo modo convenit, si nominis sui significationem re ipsa demonstrare velit, similes enim purgationes naturæ magis noxiæ sunt quàm proficiuæ, quia præterea nihil præstant quàm ut ægrum torqueant, debilitent, & infirmiores reddant. Quare mi Panosophice oculos aperi, & in antecedentibus ea quæ in purgatione per universale causata requiruntur lege, & purgationem duplicem esse videbis, unam videlicet Philosophicam Naturæ gratam, & omne malum radicaliter tollentem, alteram verò stolidam Naturæ è diametro contrariam, & nil nisi cibum in ventriculo coctum evacuantem: Hæc postrema purgatio laudatur, cum rustico more magnæ & copiosæ dejectiones sunt: Illa antecedens verò dictum illud, Non quantum sed quid purges spectabis, pro regula habet. Hæc illa est purgatio, quam lapide Philosophorum dignam eique necessariam pu-

*Objectiones contra
Lap. Pb.*

tavi, quam si huic universali non necessariam judicas, aut temetipsum fallis aut ab aliis deciperis. Si verò tibi imaginari non potes, qua ratione hæc purgatio in lapide Philosophorum necessaria sit, illamque deceat, Philosophiam fac missam; nec Philosophorum scriptis legendis te amplius macera, verum inculcata relinque, tuam enim incertitiam nimis prodis.

*Medicina
universa-
lis debet
esse purga-
tiva.*

Ultamen pro conclusione oculos tibi illustrem & universalem medicinam Philosophica purgatione præditam esse oportere, ostendam, moneo, ut benè consideres, an aliquis chirurgus vulnus aut ulcus quoddam rectè curare possit, nisi illud prius cum mundificativis, minimè verò mordicantibus acerbis aquis mundet & noxiam carnem tollat, hoc si mente benè percipis, facillè etiam videbis cur magnus Philosophorum lapis universalis virtutem mundificativam omne malum fugantem & Philosophicè evacuantem requirat & habere debeat. Nam virtute & efficacia istius Philosophicæ purgationis, fundamentum struitur ad curandum omnes morbos curabiles, quale est evacuatio omnium pessimæ venenosæ materiæ peccantis, quæ lepram morbum Gallicum, pestem, paralytin, epilepsiam, omnes calidas & frigidas febres, hydropem, pulmonum & hepatis affectus, melancholiam hypochondriacam & summam omnes morbos quocunque vocentur nomine causat. Ita morbi omnes inquam per evacuationem materiæ peccantis feliciter possunt curari, cessante enim causa, cessat quoque effectus. Sed satis dictum hætenus de prima parte, quam magnus Philosophorum lapis universalis in se complectitur & jure complecti debet.

*Curatio
partis læsæ*

Transco nunc ad alteram universalis medicinæ partem videlicet ad ægri seu læsi visceris seu membri curam tam in calidis quam in frigidis affectibus: Non enim materiam peccantem tollere sufficit, sed necesse est quoque membrum à materia peccante intestatum & læsum ligare & in pristinum suum statum adducere. Hoc in loco notandum, quod sicuti supra ita quoque hæc

*Morbi sunt
frigidi & vel
calidi.*

morbi duplices sunt, videlicet calidi vel frigidi, quorum illi per subtilem suam materiam peccantem læsionem seu continui solutionem in illo viscere seu parte corporis causant quam occupaverunt. Cum enim talis accidentalis calida materia peccans corpus humanum occupat, tunc parti alicui se applicat & sanguini, aut pulmonibus vel hepati aut etiam cordi adhæret, quo facto, per suum accidentalem calorem primò illius partis calorem naturalem fugare incipit, aut sal naturæ per continuam anhelationem attractu ei subtrahit, adeò ut viscus illud putrescat, comburatur, exiccetur aut suffocetur undè continui solutio oritur. Hæc est læsio visceris ægri, quod simili curari oportet si constans cura sequi debet. Jam sequitur qua ratione morbi frigidi læsionem continui causent, qui quam primùm materiam suam peccantem in

*Læsio con-
tinua in
morbo frigi-
dis*

corpus

corpus humanum introduxerunt duplicem læsionem causant, aut enim visceri quod occuparunt per frigidam & viscidam suam materiam, calorem naturalem adimunt, aut per suam noxiam acrem & mordicantem viscosam qualitatem sal naturæ corrosivum faciunt, ut in semetipsum agendo sæviat & paulatim proprium suum viscus in putrefactionem ducat. Hoc viscus à materia peccante læsum nunc tibi erit curandum, & per magnum Philosophorum lapidem universalem curari potest, quam primum enim is in simili casu & affectu in usum venit, materiam peccantem qua viscus est infectatum abigit, & ea quæ hostis visceri morbido abstulit, naturalem videlicet microcosmicum calorem aut sal naturæ à putredine præservans ita restituit, ut id quod per putredinem absumptum fuit redintegretur. Quantum ad primam læsionem, caloris scilicet defectum attinet, nullum dubium est, quin si unica viva ignis seu caloris naturalis scintilla in viscere morbido superest, per hunc magnum lapidem universalem citò atque totaliter foveri & augmentari possit, adeò ut viscus illud, pristinum robur mox sit recepturum: Imò certissima res est magnum hunc lapidem philosophorum naturalem calorem adeò augere, ut hic effectus ejus, admiratione potius quàm causæ investigatione sit dignus. Experientia hujus rei testis est, Postquam enim euidam ex hepatis accidentali inflammatione ægro, qui anhelitum adeò calidum & ferventem spirabat, ut manus ori ejus admota calorem vix sustineret, & nihilominus ex caloris naturalis defectu tam debilis erat, ut præter omnem appetitus cibi & potus prostrationem ædium scalas vix ascendere potuerit, postquam ei inquam, tria universalis meæ medicinæ grana exhibui, una nocte à calore isto accidentali totaliter liberatus fuit, & calorem suum naturalem integrum recuperavit, & subsequente die perfectè sanatus fuit. Taceo alia experientiæ præstitæ exempla quæ omnia recensere longum foret. Mira sanè res est, hunc magnum lapidem Philosophorum tantam potentiam & virtutem penetrantem contra calorem accidentalem exercere, ut assumptus in oculi momento omnia corporis humani membra cum corroboratione cordis insensibiliter pervadat, & vires seu efficaciam suam pro ratione morbi & naturæ ægri nonnunquam unius horæ, unius diei & ad summum tridui spatio exequatur. De quo summus summi boni clementissimus dator tota mente est laudandus.

Historia.

Sequitur nunc altera læsio, quæ est putrefactio quædam à Sale naturæ (cùm nutrimento suo destituitur & corrosivum fit) causata. De hac læsione sciendum est illam cum nimias vires sumsit, incurabilem esse, maxime verò apud senes, quorum viscera putrida hepar & pulmones scilicet, nemo restaurare potest, nec quismquam

*Læsiō con-
tinuis in-
curabili.*

quam in toto mundo reperitur qui hanc medelam præstare possit. Insuper sæpè accidit, ut coagulata viscosa pituita lapidis instar concreta, alicui visceri sit agglutinata, quis illam videlicet decutere possit? Lapidem apud senio confectos in aqua sorti non resolvablem confestim tollere difficile certè est, ideoque benevoli & prudentis lectoris est, ea quæ curabilia vel incurabilia sunt benè discernere, ut videat me nihil quod magno universali lapidi impossibile est, ei tribuere. In summa hoc vobis dictum volo, magnum istum lapidem Philosophorum hanc alteram læsionem ita curare, ut juvenum putrida & læsa viscera quæ nondum totaliter sunt corrupta, fundamentaliter restituantur & iterum crescant, quod lapidis prædicti humidi radicalis purissimi virtus salina præstat, quæ cum sale microcosmico unitur, & illud à corrosione sui liberat, illudque in naturalem suum crescendi & vegetandi statum reducit. Si quid enim in rerum natura est, quod similem crescendi seu vegetandi virtutem habet, certè essentia microcosmica erit, quod præstantissimi Medici & Chirurghi quoque observarunt. De quo legantur famosus ille Gallus Franciscus Faber, celebris Italus Fioravanti, & inter alios Gabriel Fallopius, qui scribit, aquam ex sanguine microcosmico juvenis hepar ad dimidiam partem putrefactum, & valdè læsa viscera, imò etiam oculos curare. Hoc ergo de junioribus est accipiendum, quorum viscerum putrefactio & læsio limites curationis nondum excessit, apud quos hæc cura est certissima & infallibilis, apud senes verò qui à multis annis viscera putrefacta habent, illud locum obtinet: Principiis obsta serò medicina paratur, &c. Horum curam impossibilem magno Philosophorum lapidi attribuire nequeo, interim tamen quod in hoc casu in usum venire non debeat, non dicò. Nam utilitate & fructu suo non caret, quia mali accretionem impedit viscus afflictum corroborat, & cæterorum viscerum infectionem impedit. Hactenus de altera parte magni Lapidis universalis Philosophorum, qui summè necessarius est, nihil enim prodesset, viscus afflictum à suo hoste, id est materia peccante, liberare, si afflicto visceri, quod hostis ei abstulit non restitueretur, quæ restitutio per universale perfectè perficitur.

*Aqua ex
Sanguine
humano.*

*Responsio
ad Object.*

Sed hic obviam eundum objectioni, quæ à quibusdam sequenti modo movetur. Non imaginari mihi possum, unicam medicinam omnes tam diversos morbos curare posse, quia in officinis tam multiplices herbæ sympathicæ & aliæ res plurimæ requiruntur, quarum quædam huic, quædam illi morbo in forma pulverum, aquarum, vel conservarum adhibentur, adeò ut pro innumeris morbis innumeræ species requirantur. Hic sic respondeo; Facile crediderim te hoc tibi imaginari non posse, aut potius non velle. Non enim mirum est unam medicinam quæ morborum causam

causam

*Morborum
differen-
tia.*

causam evacuat, simul etiam effectum ejus tollere: Morbi enim tantum quantitate & qualitate materiæ peccantis & caloris naturalis differunt. Cum enim privatio & corruptio caloris naturalis & Salis naturæ (volatilis scilicet & fixi) omnium læsionum & continui solutionum causa sint; quid mirum est magnum lapidem universalem Philosophorum, qui calorem naturalem & sallem naturæ purissimè & abundantissimè in se continet etiam omnes morbos ex causis istis promanantes curare? Vera causa quod hoc tibi imaginari non vis hæc est, quia itante & approbato hoc universali ingens remediorum medicinalium caterva ex officinis extirbaretur, quis enim tam stolidus esset, qui non solum multas pecunias in remedia officinalia impenderet, verum etiam omnis generis potiones & decocta nauseabunda exhauriret, si exiguæ pecuniæ sumptus atq; parva dosis idem præstare possunt. Hæc inquam causa est cur Pantophici Doctores Universali se ita opponant & contra illud debacchentur, sed frustra: Tandem enim bona causa triumphat, veritas oppressa tamen tandem emergit, ideoque etiam magnus iste Philosophorum lapis universalis immortuus manebit, & ab illis qui paucis multum præstare cupiunt agnosceatur.

*Virtus præ-
servativa
medicina
universa-
lis.*

Jam de ultima parte seu attributo magni lapidis Philosophorum universalis dicendum restat, nempe de ejus virtute præservativa confortativa & conservativa, quæ in omnibus curis est necessaria, qua deficiente, nulla cura perfecta dici potest. Præservativum enim primum medium est, quo omnibus morbis aditus præcluditur, propter calorem naturalem qui in præservativo operatur. Hoc optimum præservativum est tempore pestis & in omni occasione periculosa. Nam de hoc universali ratione subtilis suæ operationis dicitur, quod habeat vires, virtutes & efficaciam omnium remediorum: Idem etiam optimum præservativum est cum morbus hominem invasit, dum enim ægrota viscera per supradicta tributa sanantur, hic lapis universalis totum corpus & omnia viscera confortat, ut cuiæ non succumbant. Hoc præservativum & confortativum illis quæ ex aquis perlarum cum pœonia mixtis, & Bezoardico lapide inutili aut auro limato, aut aliis usualibus inutilibus aquis parantur, longè præstat, quæ multa pecunia constant & parvæ sunt utilitatis. Nam illa officinalia præservativa cor ex odore admixtarum cordialium specierum, quæ non nisi labore & sumptu parva ignis naturalis scintillula sunt, parumper sed non permanentè confortant: Hic verò magnus Philosophorum lapis universalis longè aliam habet virtutem confortativam, corpus enim ratione caloris sui perfecti tam potenter & efficaciter confortat, ut in uno momento quasi cordis totiusque corporis confortatio percipiatur.

*Qualitates præfer
vales
summi.*

Confortativum seu præservativum Philosophicum verum, has qualitates habere debet, non ut ratione odoris aut similis cuiusdam qualitatis, sed ratione caloris naturalis confortet & præservet, quod si non fit, res inanis est, sin verò fiat & calor naturalis perfectus sit, verum confortativum & præservativum erit. Ille enim Lapidis universalis calor naturalis, corpori humano verum calorem naturalem tribuit, & ignem naturæ fovet & conservat, ne accidentaliter tartareus viscosus crassusque calor irruere possit, & in periculosissimis morbis ignem naturæ conservat & hoc modo cor hominis confortat, de quo Deo gratiæ debentur. Hactenus tres qualitates in magno Philosophorum lapide universalis contentas enarravi, quas illum etiam habere oportet si Universalis dici debet. Hæc ergo sunt tria illa puncta primæ partis Prædicati Philosophici Universalis, quæ internos morbos comprehendunt.

*De exter-
nis morbis
eorumque
cura.*

Consequens nunc est ut de altera parte Prædicati Philosophici videlicet de externis morbis eorumque cura quæ huic potentissimo universali quoque attribuitur aliquid dicam, qui morbi externi rursus in tria præcedentia puncta dividuntur, videlicet in purgationem curam & præservationem seu confortationem, contra materiam peccantem solutionem continui & membri debilitatem. Est autem materia peccans in externis morbis duplex, calida videlicet & frigida. Calida iterum duplex est, aqua scilicet subtilis venenosa, & pus inficiens corrumpens volatile & fixum: Frigida quoque duplex est, viscosa nempe & corrosiva. Læsionem seu continui solutionem quod attinet, illa in tres partes distinguitur, in calidam frigidam & violentam. Calor omnes continui solutiones causat, ut sunt gangrena, venenosi tumores & luis Gallicæ ulcera. Frigus membrorum tabificationem, contracturas, Violentia verò, brachiorum tibiarum fracturas, contusiones, sclopetorum & ensium ictus, casus & similes continui solutiones corporis humani ossa concernentes causat. Debilitatem virium seu membri læsi quod attinet, illa est quoque duplex, tolerabilis & intolerabilis. Illa talis dicitur cum debilitas quidem adest sed æquo animo fertur: Hæc verò cum ex magno dolore, aut copiosi sanguinis effusione animi deliquium succedit. Hæc tria lapis Philosophorum universalis per tria quæ in se continet remedia contraria curat, quæ sunt purgatio, cura & confortatio, quæ tres qualitates ad curandum internos & externos morbos ei sufficiunt, de quo melioris intellectus gratia paulo specialius & prolixius agam.

*Continui
Solutio
Frigore.*

De materia peccante quæ in externis affectibus locum habet, dixi quod duplex sit, calida & frigida. Calidam in duas partes distinxi, in venenosam aquam inficientem & pus fervens, Quantum
ad affe

ad affectus qui materiam peccantem ex aqua venenosa constan- *Materia*
tem in se habent, prout sunt fistulae, diversa carbunculorum ge- *calida*
nera, herpes, & similia ulcera venenosa, quae cum appetuntur *peccans*
aliud nihil quam elaiam aquam emittunt, fundamentaliter atque
cito beneficio hujus lapidis Philosophorum universalis curari
possunt, quia calorem naturalem ubertim in se habet, qui internè
administratus calorem accidentalem ex corpore humano cito
expellit, quo, tanquam causa, remoto, effectus quoque venenosus
scilicet subtilis aqua quoque remouetur, quae caloris accidentalis
nutrimentum erat, & per illum ex sanguine extracta fuit. Alteram
hujus generis materiam venenosam scilicet pus fixum quod attinet
(ut in tibiis tumore & pure obsessis videre est,) eadem medela
ab hoc Universali hic praestatur, quamvis enim hoc malum fixum
& pejus illo sit, utrumque tamen à conspectu hujus potentissimi
regis se subducere cogitur: quamprimum enim is corpus huma-
num occupat, calidam & venenosam istam accidentalem mate-
riam tanquam furem aedibus expellit, qua cessante, purulentus
effectus quoque cessat, cujus rei causa supra dicta fuit. Scaturi-
gine enim fontis obstructa, ipsa scaturigo exiccatur. Haecenus de
calida materia peccante, sequitur nunc ut de frigida quoque di- *Materia*
cam, quae etiam duplex est, crassa viscosa, & fixa corrosiva, qua- *frigida*
rum illa eodem modo quo omnes morbi, videlicet per ignem *peccans.*
naturalem in lapide universali habitantem curatur, cujus auxilio
etiam haec materia peccans arceatur & exiccatur; haec verò cujus
effectus Sal naturae corrosivum factum est, similiter per hunc lapi-
dem celestem ratione sui dulcissimi & purissimi humidi radicalis
curatur, quod Sal corrosivum naturae hominis dulcificat & tran-
quillum efficit. Ecce hoc est laudabile acetum Philosophicum,
cum quo si vulnera internè lavantur, munda & pura fiunt. Haec
sufficiant, quae haecenus breviter & fundamentaliter de externo-
rum affectuum materiae peccantis ablatione dixi, sive calidi aut
frigidi, venenosi, purulenti, viscosi, pituitosi aut corrosivi illi affe-
ctus sint. Hic benevole lectori lapis noster universalis Philoso-
phorum aliud emplastrum sanativum vel potius mundificativum
& purgativum tibi suppeditat, quam quod inexpertis chirurgis in
usu est, qui aquas corrosivas ulceribus ad absumendum carnem
excrecentem, & phagadenas cohibendum imponunt, ignoran-
tes quod similes aquae fortes ulcera magis inflammant, calorem
accidentalem augent & corrosivam qualitatem magis exaspe-
rant, quae cura magno nostro lapidi universali non solum non a-
micatur, verum etiam plane & è directo contrariatur; illae enim
aquae mordicant, inflammant & aegrum immensis doloribus ge-
hennant, lapis verò universalis non solum omnes dolores prae-
cavet, sed etiam omnibus corrosionibus & inflammationibus re-

fiſcit & materiam peccantem inſenſibiliter ſine omni dolore extirpat, quæ cuiuſcunque generis ſit ei cedere cogitur, huncque effectum per ignem ſuum naturalem præſtat qui omne malum expellit & conſumat, & deinde per puriſſimi ſui humidi radicalis virtutem ſalinam, omnia ſanat & creſcere facit, atque ſal naturæ corroſivum in microcoſmo ſedat & ſtatim pacificat.

Sed poſtquam de materia peccante quæ per purgationem curat ſatis dixi ad alteram partem, ſolutionem continui ſcilicet, quæ per materiam peccantem cauſatur, me conſero: Quæ triplex eſt, calida frigida & violenta. Ex quibus calida, omnes calidas ſolutiones continui, uti ſunt gangrena, peſtis, morbus Gallicus in ſe comprehendit. Calidus illi affectus, calidam continui ſolutionem cauſant, dum calor accidentalis ignem naturæ inflammât, ut in ſuum proprium microcoſmum ſæviat, illum corrodât inflammât comburat & tanquam ignis conſumens circum circa depaſcendo urât, ſicque in corpore humano & ſale naturæ damnofam continui ſolutionem efficiat, quæ ſi cundo invaluit, omne auxilium fruſtraneum eſt, videmus enim ſæpè quoddam ex hoc calore corrodente naſo & digitis vel alia corporis parte privatos, quam nemo reſtituere poteſt, maxime verò cum ſenilis ætas adelt, & natura debilis eſt. Hic in caliginem qui tantos progreſſus fecit, extingui ſatis eſt, ne ulterius ſerpat, & malum adeò augeatur, ut ex microcoſmo tandem cadaver ſeu ſkeleton fiat, tantum abeſt ut quis membrum mortuum & putrefactum revivificare poſſit, quem effectum magno Lapidi univerſali Philoſophorum tribuere minimè poſſum, quia demonſtratio ejus irrita & fruſtranea foret, niſi natura miraculum hac in parte præſtare velle, quod in ſimilibus morbis rarum eſt contingens, interim non nego tamen magnum hunc lapidem Philoſophorum univerſalem in morbis ad talem miſerum ſtatum perductis, & veris abominabilibus continui ſolutionibus, cum fructu uſuſſe poſſe, reliqua enim adhuc ſana membra præſervat, accidentia præcavet & dolorem ſedat, ut æger excepto perditorum membrorum defectu, priſtinam ſanitatem recuperare & in poſterum in afflictione ſua Deo inſervire queat. Iſtæ continui ſolutiones cum juvenilis ætatis, vegetæ atque fortis naturæ hominibus accidunt in principio priuſquam morbus in ſtrenuum curſum venit, cito & feliciter curari poſſunt, ſi membrum quoddam principale non totaliter ſit corruptum: Nam magnus iſte philoſophorum lapis univerſalis potentiam habet, abactâ priuſ inateria peccante, ignem Naturæ in illo membro iterum fovendi augmentandi & conſervandi, modò tantillus ſpiritus ignis ſeu caloris naturalis adhuc in illo quieſcat. Idem lapis univerſalis humidum radicale microcoſmicum, beneficio puriſſimi ſui humidi radicalis in priſtinum vegetationis

Triplex ſolutionis continui à materia peccante.

tationis statum, nisi nervi aut tendinis læsi vitium obftet reducere potest. Hactenus de cura solutionis continui in affectibus inflammatione detentis, in quorum medela ignis naturalis & humidum naturale magni lapidis universalis Philosophorum summum tenet locum.

Transeo nunc ad continui solutiones à frigida materia peccante causatas, ut sunt refrigeratio membrorum, contracturæ, defluções frigidæ, tumores, ensium ictus & puncturæ, sanguinis diminutiones & similes innumeri affectus, qui postquam nimias vires sumserunt, præcedentium more incurabiles quoque existunt: Quorundam enim manus pedesque gelu adeò corrupti fuerunt, ut membra ista carbonis instar atra, mortua & insensibilia facta fuerint. Quidam ex gladium ictu vel punctura tantam sanguinis jacturam fecerunt, ut ex nimia vulneris refrigeratione hoc vel illud membrum vel in mortificationem vel tabificationem abierit. Quosdam gelu naso & auribus privavit. Quibusdam ulcera cadaverosa & tumores frigidi contigerunt qui singulis horis mortem expectant. Quidam contractura laborant, qui in multis annis ne scintillam quidem ignis naturalis in membris suis senserunt: Sed quis hunc calorem redintegrare, quis candelam absque igne accendere, quis membra gelu consumpta restituere potest? Non ego, certè nec alius, quamvis magni lapidis Philosophorum universalis possessores simus, is enim non plus virtutis præstare potest quàm à Deo accepit. Mortuos in vitam revocare ei non est datum, sed vivos decenti & convenienti modo à morte liberare. Hæc prædicta continui solutio tamen, si supra modum non invaluit, fundamentaliter & perfectè ignis Naturæ auxilio curari potest, quæ magnus iste Philosophorum lapis universalis præditus est, quo frigidum membrum calefacit, fovet, augmet, & sal ejus corrosivum apud illos qui juvenilis ætatis & vegetioris naturæ sunt & quorum membra non planè defectuosa sunt vegetare facit.

Sequitur tandem tertia & ultima pars Solutionis continui quæ violentia vocatur, quia violenter fit, quando brachia, crura, pedes, nervi, tendines læduntur. Hæ sunt magnæ continui solutiones, per quas natura violentiam patitur, quæ nisi nimis magnæ periculosæ atque damnosæ fuerint, similiter per lapidem Philosophorum universalem feliciter sanari possunt, si rupturæ tibiarum vel ossium per convenientem encheiresin sibi invicem aptentur, vulnera punctim facta turundis excaventur, cæsim verò inflicta filo constringantur.

Reliquum est ut de tertia externorum morborum parte, virium debilitate, aliquid dicam, quæ duplex est, tolerabilis vel intolerabilis ut supra quoque dictum fuit, quarum utraque per hunc

*De virium
debilitate
in externis
morbis.*

magnum lapidem universalem Philosophorum sanari potest; ille etiam ex abundantia sui ignis naturalis in ipso contenti, calori hominis naturali succurrit, ex cuius defectu, debilitas mortalis seu liquia exsurgunt: Qui caloris naturalis defectus in externis morbis non plurimum ex nimio dolore aut sanguinis effusione oritur, per lapidem nostrum universalem etiam refarciri potest.

Sic ergo completum est epitheton & prædicatum quod tam in externis quam internis morbis magno Philosophorum lapidi universaliter tribuitur, in quo prædicato me lapidi universali nihil addidisse spero quod non à quovis prudente summè necessarium iudicari queat. Nunc conclusionis loco ad receptas speciales in omnibus morbis observandas pergo.

SOLINI SALTZTHAL

BREVIS DESCRIPTIO ADMIRANDÆ VIRTUTIS ET OPERATIONIS summæ Medicinæ

LAPIS PHILOSOPHORUM
dictæ.

EX PHILOSOPHORUM SCRIPTIS
collecta & in praxin deducta.

Apidi Philosophorum tribuitur à Philosophis virtus & operatio omnium corporum vegetabilium, metallorum mineralium & gemmarum, quia in ipso totus mundus est inclusus, est enim essentia hominis vini & auri, quæ tria iterum sunt essentia omnium animalium vegetabilium & metallorum, unde hic lapis Philosophorum universalis omnia in se continet quia ex omnibus est factus.

Huic magno Philosophorum lapidi universali generaliter & indifferenter tribuitur (ratione suæ subtilitatis & calidæ atque frigidæ qualitatis,) omnium calidorum & frigidorum morborum cura, quatenus per naturam curabiles agnoscuntur & à Deo sanari permittuntur.

Quantum ad specialem eius virtutem & operationem attinet, illa duplex est interna & externa, quarum utraque sive calida sive frigida sit per ipsum sequenti modo sanatur.

Primò enim qualiscunque morbus sit cui adhibetur, qui pulmones, hepar, lienem, cor, & alias similes partes occupat, sive

veneno-

venenosus subtilis calidus, tartareus crassus frigidus aut viscosus sit, statim materiam peccantem seu affligentem tollit, illamque ex omnibus membris extrahit, & sumi instar membra penetrando quærit, atque per sudorem urinam sedes nonnunquam etiam invisibiliter ex corpore humano evacuat; quo facto, post sublatam morbi causam, effectum & operationem quoque ejus quamprimum tollit.

Deinde sublatâ morbi causâ ut modo dictum, effectum eiusdem tollit, dum per calefacientem suam virtutem membrum debile & à materia peccante infestatum & læsum sanat, & sublatum calorem naturalem restituit, & membrum, naturalem microcosmicum saltem ejus resarciendo, sanat & in pristinum vigorem reducit.

Tertio dum causam seu originem morbi evacuat & ægrium membrum in integrum restituit, simul etiam afflictum membrum confortat, ut cutæ sustinendæ sufficiens sit, cætera verò membra præservat, ne ab altero membro ægro inficiantur. Hac ratione evacuatio originis morbi tanquam causæ, sanatio læsionis verò membri tanquam effectus, à causâ promanantis, & tandem confortatio ægri visceris vel membri, unâ cum cæterorum omnium membrorum præservatione, in uno tempore hora & dosi fiunt, hocq; toties quoties dosis reiteratur. Ut autem in dosi iusta mensura observetur, ne bonum hoc remedium limites suos excedat, dosium in diversis morbis observandarum consignationem, in lectoris gratiam hic apponere necessarium duxi.

DOSIS GENERALIS.

In purgatione cum morbus adhuc in principio est, & æger viribus valet, primò unum vel duo grana sunt exhibenda, quæ dosi postmodum augeri potest donec operatio per sudorem urinam aut sedes sequatur. Si verò æger à morbo infirmatus fuerit, dosi ita augenda erit, ut operationem suam visibiliter quidem sed valdè leniter præstet, eademque de tertio in tertium diem reiteranda. Si verò æger valdè infirmatur, dosi ita moderanda est, ne visibilis fiat operatio, sed tantum per insensibilem transpirationem, tertio quoque die reiteranda, usque ad totalem materiæ peccantis evacuationem.

In cura morbi eadem dosi quæ in purgatione fuit, est observanda, notandum tamen ne tria aut ad summum quatuor grana excedantur, tertio quoque die reiteranda, quæ dosi quamvis nullam visibilem operationem faciat, nihilominus tamen læsum membrum sanat, si verò visibiliter operatur indicium erit reliquias de materia peccante superesse.

In confortatione & præservatione unum granum duabus horis ante cibum in uno cochleari spiritus vini est assumendum, & operatio ejus in præservatione & confortatione manifesta est futura.

Pro conclusione benevolus lector de tribus est erudiendus. Primò quod purgatio, cura & præservatio per unam dosin semel & simul fiat, & quod non opus sit, pro singulis istis operationibus, diversis dosibus uti. Si tamen pro præservatione unum granum assumatur insensibilem purgationem per sudores, insensibilem curam & sensibilem confortationem expectandam esse.

Deinde quod in purgatione cura & confortatione sensibili, robustiores à duobus granis, mediocres ab uno grano, infanti verò ab octava unius grani parte incipiendo ascendere, & hanc dosin cum tertia unius grani parte in singulos dies augendo, sibi optimè consulere possint, donec operatio visibilis subsequatur, & quod hæc dosis hæctenus observata, à tertio in tertium diem non solum debeat reiterari, verum etiam licet nulla visibilis operatio sequatur, consequenter usque ad plenariam ægri restitutionem observari.

Tertiò, quod hæc medicina universalis in nullo alio liquore quàm in vino, aut quod longè melius, in spiritu vini non ex fecibus sed ipso vino destillato debeat administrari, & postquam medicina in spiritu vini fuerit dissoluta, ægro, certis de causis tam in calidis quàm frigidis morbis, exhiberi, hæctenus dosis generalis: nunc sequitur,

DOSIS SPECIALIS.

Infantulis unum, duos tres quatuor quinque aut sex menses natis, hæc medicina universalis in febribus, epilepsia, morbilis, variolis & similibus morbis semi granum de tertio in tertium diem exhibetur, idque in spiritus vini tantilla quantitate quæ medicinam solum cooperiat & dissolvat, quæ in unum cochleare vini imposita exhiberi debet.

Pro Præservatione singulis octo diebus iisdem infantulis exhibita eos ab omnibus infirmitatibus cujuscunque sint nominis præservat, nec ullas radices agere sinat.

Cæterum a tribus annis convenit granum unum.

A quinque annis unum granum semis

A quindecim annis duo grana

A viginti quatuor annis quatuor grana.

A quinquaginta annis ascenditur usque ad operationem.

In omnibus morbis augetur vel minuitur dosis.

In frigidis febribus augetur dosis usque ad visibilem operationem per sedes, vel similem.

In hydrope similiter per sedes aut urinam

In lepra per sudorem & sedes.

In morbo Gallico similiter.

In scorbuto similiter

In melancholia hypochondriaca similiter

In tartaro per urinam.

In epilepsia per sensibilem operationem

In peste per sudorem & sedes

In paralyfi, sensibiliter

In Phtisi idem.

In hectica idem.

In febribus calidis continuis sensibiliter per sudorem.

In omnibus morbis externis, dosis internè applicatur, ulcus verò vel vulnus externè mundum, & mineralibus emplastris contra aeris appulsum munitum præservatur.

Pro conclusione monendus est lector ne sibi imaginetur, quòd supra dicti vel omnes alii morbi per hanc medicinam universalem indifferenter possint curari: Quidam enim ad eò invaluerunt ut Naturæ impossibile sit illos curare, quidam ita sunt comparati. ut manifestè appareat, Deum potius hominem castigandi & è medio tollendi causâ afflixisse, quàm ut morbum per remedia naturalia auferri velit. Similium morborum cura, magno Philosophorum lapidi universali non tribuitur quia est impossibilis: quòd verò naturæ possibile est & à summo Deo permissum, de eo nullum est dubium, quin à lapide isto universali in effectum deducatur. Hac tamen conditione & lege ut per cordis contritionem & piam conversionem atque spiritualis viatici usum cum bono Deo prius in gratiam redeas, & in nomine Jesu Christi cum fiducia in Dei misericordia & bonitate Naturæ posita, hoc magno Philosophorum lapide cordatè utaris, qui tunc omnem quæ hic ei tribuitur, virtutem præstabit, sicque res ipsa loquetur, non de nihilo esse, quod Philosophi magnum hunc lapidem universalem tantis laudibus extulerunt, tantoperè desideraverunt, tam gnauiter quæsiuerunt & tandem invenerunt.

Tunc inquam magnus hic lapis Philosophorum majori efficacia virtutem suam exseret quàm tibi imaginari unquam potuisses: Percurrit enim & permeat corpus humanum instar fumi seu vaporis, nec quicquam ab ipso est absconditum. Virtute ignis sui naturalis omnem venenosum calorem delet, uti sunt omnes venenosæ calidæ febres pestilenciales, morbus Ungaricus, Pests, Febris petechialis, & similes inflammationes, calores accidentales & ignes qui ad Naturæ ignem extinguendum prompti sunt atque parati, qui tamen omnes magno huic Naturæ igni manus dare & evidenter loco cedere tenentur. Virtus ejus calefaciens

Effecta medicina universalis

omnes frigidas viscosas materias consumit & evacuat, hinc omnes febres ei cedunt, & omnes morbi ex superfluis humoribus orti. Hydropicorum aquas per sedes & urinas leniter evacuat, & omnia membra interna seu viscera corporis ab accidentalibus humoribus ita purgat, ut non faciliè morbus irrepere queat: Nam supra omnia medicamenta sanguinem purgat, lienis, hepatis, renum atque omnium internarum corporis partium obstructions aperit, omne noxium ex omnibus membris educit, leniter evacuat, nec quicquam impuri post se relinquit. Per rarefacientem penetrantem & resolventem suam virtutem omnes humores tartareos resolvit, qui podagræ, renum & vesicæ calculi causa existunt, & quamvis calculus jam sit coagulatus, nihilominus crebro sui usu, illum adurit & paulatim diminuendo totaliter expellit, nec ulterius radices agere sinit. Per potentissimam suam virtutem salinam & sanguinis depurationem, lepram, morbum Gallicum Scorbutum & similes morbos ab impuro putrido sanguine ortos sanat. Per sanativam & vegetativam à purissimo humido radicali suo proficiscentem virtutem, phthisin, hæticam, contracturas & similes affectus curat. Per magnam suam virtutem cordialem confortativam & præservativam, quam à suo igne naturali in ipso habitante habet, omnia membra confortat, & illa à periculosissimis morbis præservat, nulla enim natura adeò dejecta est, cui creator spiritualiter animæ consolationem, corporaliter verò, sanitatis conservationem largiendo succurrere non possit.

In omnibus externis morbis, uti sunt vulnera recentia sclopetorum ictus, puncturæ, crurum rupturæ, gangræna cancer fistulæ, phagadenæ, quotidie hac universali medicina est utendum, tam diu donec totalis sanatio sequatur: Non enim est tantæ malitiæ & pravitatis malum quod per ipsum constanter & fundamentaliter & quidem in brevi temporis spatio sine omni dolore, non possit sanari. Sed quid dicam ulterius, nunquid omnes Philosophorum libri encomio ejus sunt repleti? Est enim medicina quam nulla alia in toto mundo superat, quia in se comprehendit totius mundi virtutes. Unde merito vocatur omnia in omnibus & verum unicū universale Philosophorum atque panacea. Merito magnus Philosophorum lapis universalis dicitur. Merito, inquam Basilius Valentinus titulum & laudes in sequenti oratione comprehensas ei tribuit. O benedicta essentia à Deo creatore tuo data! O cœlestis magnes attrahentis dilectionis! ô valida substantia omnium animalium, herbarum & metallorum! Quantæ sunt vires tuæ! Quàm imperscrutabilis est virtus tua! Quàm fortis est constantia tua! O quàm beatus est in hisce terris, qui lumen tuum in veritate cognoscit, quod tamen mundus non curat:

Is enim

Is enim paupertatem non sentiet, nec morbo usque ad terminum vitæ à Rege suo cœlesti constitutum affligetur. Omnes Oratores obmutescerent, & ne verbum quidem hîscere possent, si supernaturalem gloriam in hoc subjecto sepultam aspicerent & considerarent.

Hactenus ergò benevolè lector specialem receptam habes de magno lapide universali Philosophorum, & de suis virtutibus atque prædicatis, quibus jam subjectum Lapidis addam, de quo sic incipio fari.

Hoc caput multo attentiori animo à lectore lectum iri scio *De subjecto Lapidis Ph.* quàm præcedens. Hoc enim de præparatione & impetratione tanti subjecti agit, illud vero de usu ejus, cujus in Philosophorum libris satis multa, de ipso subjecto autem exigua fit mentio. Ut igitur rem elarius demonstrarem, quod videlicet magnus Philosophorum lapis universalis non solum sit scientia & ars per praxin demonstrandi possibilis, sed etiam quod egomet ipse illam artem semel atque iterum re ipsa exercuerim, de hoc lapidis subjecto diserte agam. Hoc igitur subjectum in tres partes divido. In subjectum animale, vegetabile & minerale, ex his tribus enim magnus lapis Philosophorum suum subjectum sumit, unde à Philosophis lapis Trismegistus & Triunus dictus fuit.

Hic dicat quis cur lapis Philosophorum mineralis non tantum valoris sit, quàm Trismegistus iste, quia calor naturalis æquè sit in lapide Philosophico minerali atque in Trismegisto. Sed respondetur primò quod respectu caloris in lapide minerali quidem magnus ignis lateat, tantus videlicet quantus est in homine, quod verò microcosmicus verus calor ipse sit in qualitate, certis de causis nego, sed quod microcosmico calori tantum conformis & sympathicus sit, affirmo, qui in casu necessitatis loco prioris microcosmici scilicet caloris usui esse potest, qui tamen perfectior erit si cum priore conjungatur, quod etiam de calore illo qui vino inest intelligendum, quorum uterque tamen, mineralis scilicet & vegetabilis non solum necessarius, verum etiam utilissimus est, ut mox sum demonstraturus. Deinde, si lapis Philosophorum mineralis, aut vegetabilis vel etiam animalis solus recta & vera ista requisita singularim & separatim in se haberet. cur Philosophi cæteros tam necessarios existimassent? Unde Basilus Valentinus expressè ait: Neminem in prælio chymico se victorem jactare posse, nisi trium lapidum conjunctorum fuerit possessor, quorum possessionis ut quis compos fiat sequentibus verbis occasionem præbet. Sunt duo, & tria & tamen non nisi unum, quæ si non intelligis, nullius particeps eris. Ut igitur de hoc triplici subjecto specialiter agam sequentem discursum subjungam.

In prin-

In principio Deus creavit cœlum & terram. Terra erat inanis & tenebrosa. Cœlum tegumenti instar æqualiter expandit, quod tanquam acupictor lucidis stellis gemmarum loco ornavit. Terram animalibus, herbis, metallis & lapidibus preciosis, quorum unum dignitate alterum superat, decoravit. Inter animalia homo, inter vegetabilia vinum, inter metalla aurum primum locum tenent. Hoc Philosophi videntes & considerantes, quod videlicet à Deo totius orbis terrarum Monarchæ constituti essent, se honorum ejus participes facere conati sunt. Ut igitur virtutem omnium animalium, herbarum & metallorum compendiosè & tanquam in pyxide conclusam & perfectè conjunctam possiderent, regnum animale præ manu sumserunt, in quo corpora aliis corporibus in certo gradu perfectiora invenerunt, hominem verò perfectissimum esse deprehenderunt, quia omnium aliorum animalium virtutem instar essentiæ cujusdam in se comprehendit, quæ in omnibus corporibus naturalis ignis, in uno tamen subjecto præ alio potior est quiescens. Hæc est illa essentiæ, quæ in se continet vires virtutem & operationem omnium animalium spiritum vivum trahentium. Hæc est subtilis essentiæ, quæ ratione puri sui calidi innati est ignis naturalis & ratione purissimi sui humidi radicalis in se habet virtutem vegetativam.

*De Regno
animalis.*

*De Regno
vegetabilis.*

Prædicti Philosophi regnum vegetabile investigando, in eo etiam corpora aliis corporibus perfectiora, & inter illa vinum perfectissimum deprehenderunt, quia omnium vegetabilium virtutem & operationem complectitur. Cujus rei veritas ex eo illucescit quod cum vegetabile quoddam qualecunque illud sit, summe præparatur, aliud nihil quam spiritus Vini ex eo elicitur: Quorum vegetabilium alia multum & bonum, alia paucum & ignobiliorum spiritum pro ratione & qualitate simplicium de se præbent. In vino autem essentiæ latet, quæ microcosmicæ essentiæ maximè similis est, quia ratione calidi & frigidi sui cum illa habet conformitatem, hoc tamen excepto quod vinum majorem calidi quam frigidi habet quantitatem, majorem inquam calefaciendi præservandi & confortandi, quam sanandi & vegetandi virtutem.

*De Regno
minerali.*

Nunc ad regnum minerale venio, in quo Philosophi denuò varia corpora, unum tamen altero perfectius, aurum verò perfectissimum deprehenderunt, quod cæterorum corporum omnium essentiæ est. Cum enim imperfecta metalla summopere per artem purgantur, illa in interiori suo aurum esse oculariter nobis patet. In auro hominis complexionis conformis quoque calor est, qui tamen propter fixitatem suam non sanat nec vegetare facit, sed potius omne noxium destruit, volatile fugat & materiam peccantem consumit: Adcò ut in omnibus metallis sit vis mate-

riam

riam peccantem expellens, sed in auro major: In omnibus vegetabilibus vis præservans & confortans, ast in vino potior: in omnibus animalibus vis curans in homine autem multò validior. In summa in homine vino & auro, omnes tres ad morbi alicujus curationem necessariæ qualitates, vis scilicet materiam peccantem expellens, vis confortans & vis curans tam perfecte reperiuntur, ac si ex omnibus animalibus, herbis & metallis essentia extracta foret. Hac de causa Philosophi, has tres essentias unitas & in unam substantiam redactas, microcosmum seu parvum mundum vocaverunt, quia totius mundi virtutes qualitates & operationes in se continet.

Hujus nobilissimi Subjecti possessor Hermes fuit, ut in tabula sua Smaragdina ipse fatetur, nec solum Hermes verum etiam alii Philosophi magni hujus thesauri participes fuerunt, qui hoc Subjectum potius ad necessitatem & sanitatem quàm ad avaritiam & superfluitatem investigarunt, non ut hodiè quidam faciunt, qui lapidem mineralem lucri tantum causa quærunt, eique ob lucrum operationem magni lapidis universalis Philosophorum ascribunt. Hic longè aberratur: Ad universalem enim lapidem Philosophorum, ut hoc nomen mereatur, amplius quiddam quàm nudum aurum requiritur; Perfecta enim omnium rerum essentia non sympathice ut in auro, sed re ipsa, in illo insit oportet, natura enim in cum & per naturam operatur.

Sic itaque Subjectum Trismegistum complevi hætenus ex quo lapis Philosophorum universalis triplex præparatur. Charissimi auditores atque Philochymici sat bene scio, quas nunc animo volvatis cogitationes, quomodo scilicet hæc subjecta debeant præparari ut interiorum ipsorum extra vertatur. Huic desiderio vestro lubenti animo satisfacerem si liceret; sed Philosophorum maledictio vester abusus, & manifesta hujus scientiæ simplicitas sigillum labiis meis impresserunt, & me impediunt plura & aliter de hac re practice scribere, quàm ut alii Philosophi fecerunt, quare occasionem tantum in hujus libelli præambulo promissam, secundum quam huius secreti præparatio institui debeat in sequentibus præstabo.

*Lapidem
Ph.practi-
cè plenè
describere
non liceat.*

Philochymicus igitur sciat, quodlibet corpus pro conservatione sui, proprium suum semen in se habere, quod aliud nihil est quàm corporis istius subtilissima substantia, sed ut clarius loquar prima materia; quæ ex volatili & fixa materia est composita. Quia enim ex homine, vino & auro semen, quintam essentiam aut primam materiam habere volumus & nos habere oportet, summè necessarium est, ut illam arte & subtili cheiragogia per corporum reductionem assequamur. Nam quodlibet corpus per artem in suam primam essentiam videlicet volatilem & fixam materiam

*Prima es-
sentia est
Volatilis
& fixa
materia.*

materiam reduci potest; quarum illa in se habet absconditum ignem & aerem, hæc verò aquam & terram: Volatilis materia est semen masculinum, fixa autem semen fœminum tanquam humidum radicale quod Philosophi Mercurium Philosophorum appellant. Ex his omnia totius mundi corpora sunt composita. Ita factus est mundus & hinc mirabiles ejus conjunctiones. Ita quoque homo vinum & aurum sunt composita, quorum compositio per naturalia remedia rursus dissolvi potest. Et quia materiam primam hominis vini & auri, tanquam purissimam partem, ignem naturæ in se continentem habere cupimus, apprimè necessarium est, ut corpus humanum vinum & aurum per se & absque omni peregrina materia radicaliter solvamus; in suam materiam primam reducamus, & deindè rursus ista tria radicaliter jungamus & figamus. quam operationem Basilus Valentinus in suis rhythmis clarè docet, cum inquit: Volatile & fixum colliga in unum. Item sunt duo & tria, & tamen non nisi unum; quæ si non intelligis, nullius particeps eris. Duo inquit, quæ sunt volatile & fixum. Tria item ait, quæ sunt triplicia subiecta. Et tamen non nisi unum; videlicet post fixationem. In cuius rei gratiam receptam generalem de praxi generali conclusionis locum nunc subjungam.

℞. Ex homine vino & auro fac idem quod ante coagulationem fuerunt; videlicet volatilem & fixam materiam. Tres volatiles materias conjunge, & tres fixas quoque ut ex illis unum volatile & fixum fiat, & hoc modo ex tribus duo feceris: Hæc duo; fixum scilicet & volatile conjunge ut unum fiant, & totam artem perfectam habebis. Hoc si comprehendere potes per me licet, sin minus, culpam in me non transfer, satis clarè enim de hoc mysterio sum locutus: Si verò comprehendere nequis, scopum tuum non assequeris. Nisi ex auro, & similiter ex homine & vino, materiam volatilem & fixam conficere possis, hoc secretum nunquam obtinebis; quare à frustraneis operationibus tibi cave. Si verò res ex voto cedat, de singulari artificio gloriari poteris: Nam volatile & fixum colligare, solvere & coagulare totius Hermeticæ Philosophiæ est fundamentum. Hinc Comes Bernhardus ait: Radicalis solutio & unio conficiunt lapidem, & Clangor Buccinæ, Tota ars consistit in isto, ut jungamus humidum sicco Et Rosarius. Nisi corpora vestra fiant incorporea nihil operamini. Ex hoc enim fundamento omnes particulares & utilissimæ operationes fluunt, nam corruptio unius est generatio alterius. In summa hoc est totum Alchymicæ fundamentum, ut corpora fiant volatilia, & per semet ipsa rursus fiant fixa. Hoc nihil aliud est inquit Philosophus, quam duplex Mercurius qui in omnibus corporibus quiescit; videlicet Sublimatus & fixus. His præterea

præterea nihil additurus Philochymicum ad alterum meum de materia prima scriptum opus remitto.

CONCLUSIO.

Benevole lector hastenus scientiam magnum universale Philosophicum præparandi tibi tradidi. Descriptionem scilicet ejus Operationis, deinde Subjecti: tertio ipsam Præparationem. Ecce hic habes Subjectum quod post hominis animam est summum. Hic habes omnia in omnibus. In parvo libello habes omnium animalium herbarum mineralium & metallorum vires virtutem & operationem inclusam. Te igitur quisquis sis ut hæc scientia sanitati tuæ necessaria, curæ tibi sit amicè hortor. Per experientiam propriam commodum tuum venari tenta, naturam sequendo te Philochymicum esse demonstra. Perchare lector & Philochymice, certum te facio si me simplicem instructorem non contemnis, & ex hoc libello aliquid addiscere tibi pudori non ducis, me tibi in secreta amicitia bono officia præstiturum, hac *invitatio* tamen conditione ut tribus requisitis instructus me accedas vide- *adcommu-* licet humilitate, discendi desiderio & nominis mei occultatione: *musicari-* Superbos enim irrisores aversor, quia indigni sunt qui cum vero *onem se-* Philosopho conversentur, illumque videant vel audiant. Desi- *creis.* derium discendi tecum adferas velim, nam in Philosophica schola meditationes singulares requiruntur, in qua præter res fundamentales nihil docetur. Tertio nomen meum clàm haberi volo, nam Deo notus qui mundo ignotus. Quod restat, illos qui nominis mei notitiam habere cupiunt, ut silentii calicem secum adferant hortor. Quibus conditionibus observatis, me quaerentibus grata officia sum præstiturus.

SOLINI

SOLINI SALTZTAL RE- GIOMONTANI DIS- CURSUS.

DE PHILOSOPHICO FONTE SAL-
lino, ex quo omnia animalia, vegetabilia & metallâ
crescunt & in illo rursus liquefcunt, formam suam
& fordes exuunt, indeque peracta fui lotiô-
ne, pulchriora egrediuntur.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Postquam in opusculo de magno Philosophorum
apide universalij ejus Prædicatum & Subjectum
descripsi, hunc discursum historicum appendicis
locò et annectere necessarium duxi, idque tribus
de causis quarum prima est, quia in prædicto opusculo mo-
re Philosophorum de Subjectorum præparatione profundè
& obscure agitur, undè Philochymico hoc secretum effectum
impossibile videri potest; quare in hoc discursu secretum
hoc de præparatione aliquantò clarius tractare visum fuit.
Deinde quia in hoc discursu non solum fundamentum de
Subjecti hujus præparatione docetur, verum etiam demon-
stratur, quâ ratione omnia animalia vegetabilia & mine-
ralia ex eodem fundamento ita præparari possint, ut ipso-
rum exterius intrò, interius verò extra vertatur. Tertiò
quia in hoc discursu tota natura, ejusque Conjunctiones,
solutiones, circulationes, generationes & similia totaliter
adeò manifestantur ut benevolus lector illa in omnibus
corporibus fere planè per anatomiam quandam denudatâ
videat, quod non solum delectabilem contemplationem &
animi recreationem causat, & occasionem utilium medi-
tationum præbet, verum etiam ne artista natura contra-
riis operationibus se implicet, præcaveret. *He sunt causa be-
nevole*

nevole lector, quæ me moverunt, ut opusculo meo quod de magno Philosophorum lapide universali agit, hunc Discursum addiderim. Quâ in re, me tibi si verus Philochymicus es, gratum officium præstitisse spero. Vale.

Accidit aliquando cum à laboribus liber essem & animum curis chymicis vatuum haberem ut in meo laboratorio hinc inde jacentia vitra instrumenta ollas & similia vasa in ordinem collocâverim; fornaces varias reparaverim, adeo ut hoc labore integrum diem insumeretim & ita defagitatus fuerim, ut dum ad mensam sedili insidebam, somnii oculos meos derepentè occupârit. Vix oculos clauseram & ad capiendum somnum me composueram, ecce aliquis cubiculi januam pulsat, quo pulsu audito, januam aperire volebam, sed aliquem fore credebam qui in laboribus meis, quod sæpè fiebat, me invisere vellet, tandem igitur reiterato pulsu percepto januam aperio, homuncionem video, qui humaniter me salutando se Chymicæ discipulum à me aliquid discendi cupidum esse meque idcirco salutandi causa venire dicebat, quia meorum laborum rumorem percepisset. Discursum itaque cum illo incipiens, quomodo instrumenta mea ei placebant interrogo, ille quibus operationibus illa applicarem vicissim ex me quærit, ego ad lapidem quærendum respondeo, ille subridens, me talibus mirabilibus instrumentis ad decipiendum incautos uti credidisse, nunc tamen quod memetipsum deciperè re ipsa se videre ait. Ego nullo unquam aliquid discendi pudore deterritus & sermonis ejus veritatem cognoscens, mihi que de meo defectu benè conscius, an proximiorẽ viam haberet, & an similibus variis instrumentis opus haberet, interrogo: Ad quæ ille, Quia video quod aliquid addiscere & ignorantiam tuam fateri nulli dedecori tibi ducis, (ut plerique à me visitati fecerunt) sed ex meo discursu proficiendi animum habes, ea quæ ex multis milibus pauci viderunt, tibi ostendam. Sic fatus à me discedit, ego ponè sequor, ille respiciens & me ponè sequentem videns, porro sic inquit: Nunc te discendi desiderio teneri video: quia me sequi constitutum habes, & simul manu prehensa extra urbis portam me ducit. Aderat ibi littori appulsa navicula Ratio dicta; in hanc intramus & duorum remorum adminiculo iter facimus, donec urbs Ignorantia dicta visum fugeret. Vix è conspectu turris istius urbis cui Arrogantia nomen est ibat, ecce montem excelsum conspiciamus, de quo mihi quis & qualisnam mons esset quærenti, Salinum montem esse senex respondet, ejusque aquam Salinam, regnum in illa regione situm & Terra vocatum humectare & adeo fertile efficere, ut animalia herbæ & metalla con-

spicue crescere possint? Et si absque isto monte esset, potentissimum illud regnum in uno momento interiturum, quam diu autem ille mons subsisteret, tanta fertilitate abundare, ut nullum rerum necessariarum defectum patiatur: Aurum quoque hujus fertilitatis beneficio in tanta copia ibi crescere, ut quotannis aliquot centenarum librarum in hoc regno effodiantur, & nihilominus novum aurum semper ibi succrescere. Hæc cum audirem sic respondi: Si hæc aqua per suam virtutem omnes res & consequenter etiam aurum ita vegetat & crescere facit, merito humidum radicale aut Mercurius Philosophorum vocari posset. Ad quæ ille. Video quod sapienti sat dictum. Quare quia hanc aquam sapientum Argentum vivum esse observasti, quod metalla vegetare & crescere facit, ut de hac re certior fias, ad illam naviculæ nostræ cursum dirigemus. His monitis ego obsecundando, lubenti animo duorum remorum ope, oratione & labore scilicet, naviculam promoveri denuò valde nitor, ut brevi temporis spatio longum fecerimus progressum.

In hæc aquam super qua vehēbamur & quæ ad montem nos ducebat, atque sapientia vocatur, rapidissimus fluvius ex urbe Ignorantia confluebat, in diversos rivulos sparsus, quos Senex meus opiniones vocabat, Fluvius iste naviculam meam contrario motu in diversos illos ab uno ad alterum hinc inde tantopere agebat, ut illam cum duobus remis oratione & labore nullam penè regendi habuerim potestatem, nisi senex auxilio suo mihi succurrisset. Quamvis autem ille adjumento mihi erat, nihilominus remos præ nimio labore manumittere & fluminis rapiditati me committere, & super illo civitatem Ignorantiam prædictorum rivulorum portum repetere animus mihi erat: Quia verò totius rei cardinem in eo consistere videbam, ut quis Sapientiæ fluvium per rivulorum opinionum medium labentem gnaviter observaret, & ab illo se dimovere non pateretur, omnem contra adversum flumen eundi conatum & operam impendi, quo factò ad sapientiæ fluvium reversus fui, qui me multo labore exantlato, brevi temporis spatio ad montem Salinum deduxit: Ad quem appulsi, ad eò firmiter naviculam nostram Ratio dictam ancoræ affiximus, ut aquæ fluctibus illam loco movere impossibile fuerit. Remum itaque utrumque humeris excipimus, & montem qui humidus erat ascendimus, & viginti passus progressis, aliquot Eremitarum tuguria se in conspectum dant, qui ordini Sanctæ rosæ crucis addicti ex hujus montis fructu victitant. Fratres isti humanissime nos salutando excipiunt & Senem nostrum familiarē suum, ut me novum hospitem suum ex hoc monte deambulatum hinc inde duceret & loci ingenium ostenderet rogant: Horum dicto auctans Senex, super montem me ducit, qui tria fastigi-

fastigia quinquaginta passus æqualiter à se invicem distantia habebat, ad quæ viginti passibus factis procedendo, semita angusta in tres alias sparsa se nobis offert, senex it præ, & illam quæ ad dextram erat ingreditur, ego ponè sequor, & superato monte sumptuosum fontem ex Veneris statua salientem conspicio. *Cu. Primo*
 jus aqua erat salsa, quam alveus lapideus excipiebat, in cujus me- *font.*
 dio statua super cygno albo stabat, & per tubulos diversos aquam in istam illam lapideam mittebat, adeò ut oras ejus superans aqua indè efflueret. Ad quatuor fontis hujus latera quatuor animalia stabant, Leo viridis, unicornu album, Basiliscus, & Draco, quæ quatuor columnas albas ex marmore confectas super dorso suo gestabant, arcibus in forma crucis desuper alligatas: Cruci Mercurius insidebat, cujus capiti fortuna volans uno pede insisteret, cujus vexillum expansum & volans sequentem & legentis oculos minimè fugientem inscriptionem continebat, quam quia fontis istius proprietatem clarè indicat, in gratiam benevoli lectoris hic apponam.

Adsis

Charissimum Deo Animal

Hic

Perfecta animalis Regni Múmiá

In

omnibus morbis

Curativum Microcosmicum

Immanibus humani sanguinis effu-
 sionibus

ex adversum exoritur

atque

Ex his venis corporum

Velut ex Christi latere animarum

Medicamentum Universale

bibitur

Fruere, quantum satis est

& servaberis.

Quamvis ad proprietatem hujus aquæ attinet, parumper salsa erat, lucidi coloris, transparentes clara & cristallina: cujus in perpetuam rei memoriam aliquid habendi desiderio ductus, famulum meum ad fontis oram scandere, & de illa aqua haurire jubeo, qui se nimis inclinando in aquam cadit, & priusquam manibus illum prehenderem in aqua evanescit, pars ejus in aquam mutatur, pars fumi instar in auras abit: Quo viso Senex instrumentum opticum vulgo perspectiva vocatum mihi porrigit, ut quorsum ille vapor iret observarem, quem iterum in viatorem aliquem in via incedentem instare, & in aere ab eo hauriri con-

Y y

spicio.

Ipicio. Hinc senex sic ait: Ecce nunc aqua istius fontis est præpara-
 rata, ejusque aqua, mediante famuli tui aqua, in substantiam ani-
 malem est transmutata, & tanquam muliebri semen apta facta,
 ad formas aspermatibus animalibus suscipiendum, si con-
 jungantur. Dum igitur fontem contemplando circumam-
 bulo, tubum ex monte prodeuntem, in fontis tubum insertum, &
 epistomio facile apertu præditum conspicio, de quo cuinam usui
 esset sciscitanti respondet Senex, fontem aperto illo epistomio un-
 diquaque diffluere, & terram ad ferendum fructus irrigare, &
 epistomium simul reseat, quo facto fons illic difflebat, terram
 humectabat, & cum omnibus spermatibus animalibus unieba-
 tur, ut omnis generis aves, vermes & animalia inde crescerent,
 clauso verò epistomio fons non ultra difflebat. His peractis Se-
 nex porro inquit, Ecce quid fons iste possit, quomodo cum sper-
 matibus animalibus se commisceat & cum ipsis creseat. Vides ne
 quomodo per ardentem magneticum suum amotem omnia cor-
 pora animalia solvat, & fixum simile videlicet suum, sibi denuò
 simile reddat, volatile verò, masculinum scilicet semen, volare
 sinat, donec in pondere debito ad ipsum redeat ipsumque figat,
 adeò ut continua solutio & coagulatio per hunc fontem fiat. Si
 itaque aquam solutam poteris purgare & eam rursus cum aqua
 fixa colligare & figere, longe præstantius corpus obtinebis quam
 erat prius, & mediante hac aqua ex omnibus animalibus interius
 ipsorum mox impetrabis, & veram Philosophicam medicinam
 ex omnibus animalibus consequeris. His dictis, nomen hujus a-
 quæ à Sene peto, qui Mercurium duplicatum universalem & Mi-
 crocosmicum vocare dicebat, porro sic inquires Aqua supra di-
 cti fontis primò ad omnes tres fontes universalis erat, sed per fa-
 mulum tuum nunc microcosmica facta est, hinc fontis inscriptio
 talis facta: Fac Mercurium per Mercurium per aquam Mercuria-
 lem. Fumum quod attinet qui ex fonte, cum in illum famulus
 tuus laberetur, surgebat, Mercurius sublimatus vocatur, qui per
 aquam fixam ligatus & constrictus erat & denuò per illam ligari
 potest. Ulteriùs quærenti ubi locorum iste fons inveniretur &
 an isti similis alius esset, Senex sic respondere pergit. Inter omnia
 animalia fons similis non habetur, hic enim solus cum omniura
 animalium Mercuriis volatilibus sublimatis se constringere & il-
 lorum formam induere potest, cujus locus in quo reperitur Par-
 soma vocatur. Sic fatus senex an phiola instructus essem rogat,
 illamque aquam istam implere jubet, quam impletam an famulum meum
 in illa videre possem diligenti contemplatione tento, sed in aquam
 alba viridem, quod mirabar, solutus erat. Post hæc, primo fonte
 relicto ad alterum pergimus, qui similiter ut prior sumptuosè
 cum statua Veneris instructus erat, cujus quatuor partes quatuor
 ulmi.

olmi, in superiori parte in forma crucis connexæ, vitium juxta positarum uvas sustinentes occupabant, super quibus Mercurius quoque conspiciebatur ut supra, eique insitens Fortuna cum sequenti inscriptione.

State

Qui fugitis

Scaturigo

inter vites emergens vos hic invitæ

ejurate

inhumanas vini ingurgitationes

haurite & bibite

Vitam & valetudinem

Confortativum Catholicum

ex

admiranda hac omnium rerum

vegetatione

Hic Fluit.

Hujus aquæ proprietates eadem erat quæ prioris, priusquam per famulum meum mutata erat. De hoc fonte igitur senem meum interrogo an si ejus aqua clara super terram spargeretur illam humectaret & vegetare faceret; Ille negando sic fari pergit. Hic fons cum nullo Mercurio sublimato se unire potest, nisi cum ejus Regni aqua salsa fixa fuerit fermentatus & in illud regnum transmutatus. Accepto cultro Senex uvam abscindit, quæ in fontem injecta statim evanescit, & subtilis vapor ex illa surgit, simul etiam phiolam in quam vaporem istum captarem mihi porrigit, quo capto, aliquantulum de fontis aqua salsa affundit, quo medio vapor volatilis rursus fixus & lapis factus erat, quem lapidem Philosophorum vegetabilem vocabat, & hoc modo ex omnibus vegetabilibus optimas essentias extrahi posse dicebat, si in hac aqua solvantur & rursus coagulentur. Et rogatus à me ut hujus fontis tubulum aperiret, statim obsecundat, aperto igitur tubulo, tota terra irrorabatur. & in momento omnia crescebant, quia aqua ista cum omnibus spermatibus vegetabilibus se uniebat. Post hæc argenti frustum petit, quod ab ipso in fontem injectum in forma arboris excrevit. Ecce inquit, quomodo hic fons, per vegetabilem uvæ fermentationem etiam vegetabilis factus sit, unde metallum quoque in formam vegetabilem adduxit. Ad quæ ego sic infero. Ergo etiam fons animalis, cætera regna, in forma animali crescere faciet. Ille verò replicat Nimium ex me quæris, esto cum his quæ dicta sunt, contentus, sicque clauso fontis tubulo, fons diffuere cessat, ego de hac aqua quæ alba viridis quoque erat phiolam plenam aufero & cum sene meo ad tertium fontem propero, qui magnifico ex statua Veneris & quatuor co-

*Tertius
fons.*
lumnis

lumnis constante apparatu decoratus erat. Columnarum una ex auro, altera ex argento, tertia ex cupro, quarta ex stanno facta erat, desuper cum arcu connexæ, in medio plumbum extensum, super quo Mercurius cum Fortuna ut supra, collocatus erat. Ad hunc fontem cum appropinquassemus, Senex hoc sermone me cōpellat. Ecce jam res mirabiles in duobus prioribus fontibus non conspectas videbis: Nam in hoc fonte duorum priorum explicatio, & omnium rerum generatio breviter & fundamentaliter continetur: Hic totius scientiæ Hermeticæ fundamentum, tanquam instructio regularis tibi patebit, ideoque ad ea quæ hic tractabuntur diligenter attende. His auditis præ gaudio gestio quod naturam totam visurus essem, & ut mox inciperet, fontemque disfluere sineret obnixè rogo, ut naturæ modum agendi re ipsa videre possem. Ad quæ senex, hoc sibi impossibile esse respondet, ordinemque necessario requirere ut fontem illum prius metallicum faceret, idque per talem aquam salinam, quæ jam metallica esset, ut veritas verborum circa fontem scriptorum constaret. *Fac Mercurium per Mercurium per aquam Mercurialem.* Hic ego, quo pacto ergo Mercurium metallicum adipisci possim, obijcio. Ille verò inquit. Nunquid vides ex qua materia iste fons sit exstructus) erat autem ex griseis lapidibus multas Venas habentibus factus) Nonne vides quanta frustra per hujus montis incolas fuerint decussa, quod non absque causa factum esse certum est, hoc dicendo malleum mihi porrigit, quo ego quoque tantum decurio frustum, quod pondere suo dimidiam aquæ fontis partem æquabat, quod in aquam incidens evanescebat in illa, quæ pulchra & clara quidem erat, sed splendorem suum amittebat & à lapide illapso nigra facta erat, & vaporem emittebat, hæc aspiciens fluctus maris ex improvise moveri video in fonte, qui tam altè ascendebant, ut ferè oram fontis transivissent, sed paulatim iterum diminuebantur, & in magna quantitate exiles fiebant, donec in nigram glaciem abirent, adeo ut fons prorsus exiccaretur. Quod videns, senex in sequentia verba erumpit: Jam unio Mercurii universalis cum minerali facta est, jam transmutatio Mercurii Universalis in mineralem fiet, & manifestatio Mercurii mineralis per universalem, qui labor in trium minutarum spatio absolvebatur. Cum hanc operationem majoris certitudinis causâ adhuc per semihoram in hoc statu relinqueremus, fons fluxum suum recuperabat, qui instar nivis albus erat, qua occasione Senex sic inquit: Ecce jam Mercurium duplicatum possides: jam habes inquam lilium album pulverem adamantinum, summum venenum centrale Draconis, spiritum arsenici, leonem viridem, sputum lunæ incombustibile, omnium metallorum vitam & mortem, humidum radicale ac nutrimentum

*Mercurium
duplicatum*

tum solvens Universale, verum Philosophorum menstruum quod sine damno & nocumento metallum in primam materiam reducit. Hæc est verâ spagyricorum aqua, in qua semina metallorum viva sunt, aliaque metalla ex se producere possunt, remanet enim potentia eorum in solutione facta per hanc aquam in hac aqua, quam aquis in fortibus & similibus Philosophis ignotis aquis perdunt & amittunt. In summa hæc aqua est verum vitium sapientum, de quo Rupeçissa ait: Victriolum seu sal est proprium semen generandi omnia metalla & remotum & propinquum, Cujus virtutem tanquam in speculo tibi monstrabo. Nam hæc alba & nigra fontis aqua omnia metalla radicaliter & sine strepitu mirabili modo ex innata virtute & efficacia magnetica solvit, dum enim metalla per suum infernalem ignem in momento fluida facit & poros illorum aperit, tanquam semen foemini in illa intrat, & sperma metallicum tanquam animam metalli ad se trahit & corpus vita sua privatum instar secum in igne non permanentium post se relinquit. Hoc certè summè admirandum quod hæc aqua, metalla dignitate sua exuit, quæ sicca Philosophorum via est qua metalla in primam materiam suam reducuntur & quæ pro brevissima & compendiosa habetur. Cum enim in via humida, in qua huic aquæ alia aqua communis additur ut fluida fiat, operari volumus, metalla prius pellucida facere necesse est, quæ longi temporis & multi laboris operatio est, sed tamen etiam visu jucunda. Hæc est Mercurii Philosophorum operatio principalis, in solutione radicali metallorum consistens, quæ sine strepitu vi ignei amoris à suis spermatibus solvuntur.

*Via Sicca
reducendi
metalla
compendiosa.*

*Solutiora-
dicalis est
operatio
principalis*

Ex hac principali operatione hujus aquæ, omnes aliæ sequuntur, videlicet primò coagulatio & generatio, secundum dictum Philosophorum: Corruptio unius est generatio alterius. Item qui potest solvere, potest quoque coagulare. Deindè melioratio & maturatio metallorum. Tertiò Medicamenta Philosophica. Hæ tres secundariæ virtutes innumeras alias in se continent, quæ ex prima radicali scilicet solutione oriuntur. Hactenus Mercurii Philosophorum, foemini seminis metallorum qualitates percepisti, nunc quæ ad usum Lapidis Philosophorum convenientem spectant sequuntur. His dictis Senex quod terra seu matrix auri mihi opus esset, quam in hanc aquam imponere deberem, paucis mihi indicat: Ego unde illam acquirerem rogo. Ille idem illud Subiectum quod Mercurium in se habet, etiam terram auri metallicam in se habere respondet, & simul malleum mihi porrigit, cum quo tantum quantum antea decutio: Et cum in aquam incideret, tantum pondus auri à me petit quantum sexagesima quarta pars hujus aquæ penderet: Quatuor ergo ducatos Ungaricos ei præbeo, quos ille in limaturam redigit & in hoc fonte in terram seminat, quo facto, aqua alba colorem suum, ex terra paulatim

*Aurum
marum
terra
min*

paulatim

paulatim in rubrum mutat & tandem planè exiccatur. Et Senex porro inquit. Jam unio terræ auri, Mercurius Philosophorum, sicque principium lapidis factum, & sequitur dissolutio radicalis auri, manifestatio spermatis auri & radicalis conjunctio principiorum. Hic labor in semihoræ spatio absolvebatur, aqua verò purpureum induerat colorem & cum inspidam illam esse deprehenderem, & perterritus exclamando dicerem, quorsum devenit Mercurius noster, Senex aquam communem affundere & extractionem instituere jubet, quo facto, aqua coloratur & ex insipida fit parumper falsa, non tamen corrosiva. Mirabar igitur in subiecto hoc insipido tam lenem & ferè imperceptibilem falsedinem reperiri, Mercuriumque suam corrosivitatem deposuisse. Cum aqua nihil amplius extraheret, Senex illam jubet clarificare & exiccare, quo facto, in fecibus aurum album in igne inconstans & animâ suâ spoliatum reperio. Durante exiccatione ad marginem fontis, simplici forma exstructi, multicoloris iris apparebat, lineaque aurea cabalistarum prodibat quæ tamen rursus evanescibat: Interea fons exiccabatur & pulvis ruber existerat, calore autem Solis intenso vibrante rubedo peribat. Hoc pulvere exempto & in phiolam incluso, Senem quid ulterius cum illo agendum interrogo, & ab illo hoc responsum obtinco, Si hunc pulverem cum aqua ardente subtili extraxeris & concentraveris, verum aurum potabile & lapidem Philosophorum nondum quidem adhuc fixum ad omnium tamen morborum curam utilem habebis. Si verò illum longo tempore coagulaveris & fixeris vel in igne permanentem effeceris, lapidem Philosophorum fixum ad curanda metalla possidebis. Hic verò pulvis per se nunc consideratus materia prima lapidis vocatur, quia in illo omnia tria principia ad generationem pertinentia subtiliter sunt adunata. Hic enim sperma auri semen femininum, & terra auri in debito pondere sunt conjuncta. Si igitur ignem naturæ in spermate auri absconsum beneficio ignis externi suscitare poteris, ut nutrimentum quærat, & illud in se convertat de quo gaudeas habebis. Dum hos sermones cædimus, fons ex scaturigine sua rursus implebatur, quem metallicum faciebamus. Hac occasione Senex epistomium fontis aperuit ut fons exundaret, unde spermata metallica in terra crescere incipiebant, cujus rei causam cum sciscitatem, Senex ita respondet, Spermata metallica tantum de aqua ista Salina ad se trahunt, quantum ad fixationem ipsorum opus est, si enim plus nimio de aqua ista ipsis adderetur, citius solverentur quàm fixarentur. Ulterius interroganti quo nomine hoc vocaret, Mercurium Philosophorum voco, respondet, quod ex sequentibus verbis vexillo fortunæ super hoc fonte generali collocatæ inscriptis patet.

Naturæ & artis

Discipule

Ecce miracula

Ex hac veneno salus potatur

In hoc igne undæ glacescunt.

Ad hunc fontem silices liquefiunt

Per hunc laticem Æthiops dealbatur

Hic habes

Aurum portabile

Metallor. Stirpium, animalium

purgativum Hermeticum

accede

sed non nisi purgata mente.

Perlustratis tribus istis fontibus, de monte descendentes planiciem repetimus, ubi Senex in Antrum montis me introducit, in quo magnifica Statua ancipiti gladio instructa jacebat, Senem igitur in quem finem ista statua ibi esset interrogo, & ab eo hoc responsum accipio. Hic est trium super monte litorum fontium scaturigo, quam hæc statua Natura scilicet custodit, & ab obstructione præservat, ne fontes illi tres exsiccentur. Hæc scaturigo originem suam habebat à tribus illis fontibus, & nihilominus illorum erat scaturigo, hac ratione & modo ut aqua scaturiginis montem ascendendo fontes impleret qui Panfomata dicuntur, *Panfomata* & ab illis operationem animale[m] vegetabile[m] & minerale[m] acciperet, & postea super spermata se effunderet, cum quibus crescebat, & mortuis corporibus formam suam deponebat & rursus aqua scaturiginis fiebat, ex scaturigine denuo ad fontes ascendendo in illis novam formam denuo subibat quam rursus scaturiginem repetendo exuebat, adeo ut semper ascendendo & descendendo circulatione perpetua uteretur: In scaturigine existens, *Circulatio perpetua.* erat materia prima informis omniformis & uniformis, in fontibus verò commorans erat materia secunda, Mercurius Philosophorum duplicatus dicta. Super antro isto, hæc lapidibus in sculpta erat scriptura.

Quod

in nubibus

tonat pluit nungit

in terris

crescit floret germinat

hic salit

Uniformis, biformis, omniformis

informis

aqua

Omnibus omnia in omnibus

Y y s

Verus

SOLINUS SALTZTAL.
 Verus Philosophorum Mercurius
 Tanto nocumento, quanto Documento
 humano generi
 Occultando manifestatus
 manifestando occultatus.

DE hac aqua bonam partem accipio, servo, & cum meo senē ad Eremitas Roscæ Crucis fratres dictos redeo, qui nobis congratulantur, in suas cellulas ducunt, fornaculam, ollam & vitrum mihi ostendunt, quæ omnia ipsorum instrumenta erant, in quibus triplicia illa salia coquebant, corpora in illis solvebant & rursus componebant, sicque optima medicamenta præparabant. Tandem contemplatione istarum rerum contenti, ipsisque humaniter & officiosè salutatis discedimus, præstito tamen prius iuramento quod nunquam ad civitatem Ignorantiæ redire nec turres ejus arrogantia dictas oculis nostris aspicere vellemus. Hisce omnibus ritè peractis ad naviculam nostram redimus & super fluvio Lætitie ad potentissimam civitatem Taciturnitas dictam vehimur. Dum iter facimus & ambæ turres Spei & Pietatis se nobis in conspectum dant, senex meus in hunc modum me alloquitur. Nunc totam Naturam, omnia in omnibus vidisti, nunc inquam, Deum unicuique corpori semen masculinum ad sui conservationem, semen item fæmininum dedisse expertus es: Hoc semen fæmininum ab amplissimo isto fonte suam originem conservationem & Nutritionem habet. Visu deprehendisti quomodo omnia crescant, si cum suo semine fæminino uniuntur, & qua ratione etiam omnia in suam primam materiam, fæmininum semen ad suam scaturiginem, masculinum vero semen in aliud corpus redeant & reducantur, post sui separationem, & qua ratione per continuam circulationem rursus conjungantur: Ecce nunc habes verum naturam investigandi compendium, nunc inquam habes laboratorium in quo omnia per se ipsa laborantur, in quo animalia vegetabilia & metalla se ipsa solvunt, sic laborare poteris ut naturæ placeas & tibi ipsi laudem acquiras. Vix fando hæc absolverat, cum navicula nostra ad Civitatis Taciturnitatis litus appulit, ad quod navicula nostra cum impetu quodam allidens ex profundo somno me excitat, undè somnio jucundo me detentum fuisse video: quo benè considerato rebusque istis omnibus rectè trutinatis, omnes veritati consentaneas esse reperio Deoque ter optimo Maximo, pro gratiosa & summa misericordia sua atque intellectus mei illuminatione qua longo tempore frui paternè mihi concessit, devotas ex animo gratias ago.

TABULA SMARAGDINA SEU VERBA SECRETORUM HERMETIS.

 Erum est & ab omni mendaciorum involucro remotum, quodcunque inferius est, simile est ei quod est superius, per hoc acquiruntur & perficiuntur mirabilia operis unius rei. Quemadmodum etiam omnia ex uno fiunt, per considerationem unius: Ita omnia ex uno hoc facta sunt per conjunctionem. Pater ejus Sol est, Mater Luna, Ventus in utero gestavit, Nutrix ejus est terra, Mater omnis perfectionis. Potentia ejus perfecta est si mutatur in terram. Terram ab igne separato, subtile & tenue à grosso & crasso & quidem prudenter cum modestia & sapientia. Hoc à terra ascendit in cœlum, hoc à cœlo rursus in terram descendit & potentiam ac efficaciam superiorum & inferiorum recipit. Hoc modo acquiritur gloriam totius mundi. Propulsabis igitur tenebras omnes & cæcitatem, hæc enim fortitudo omni alii fortitudini & potentie palmam præripiens: Omnia namque subtilia & crassa duraque penetrare ac subigere potest: Hoc modo mundus conditus est: Et hinc conjunctiones ejus mirabiles & effectus mirandi, cum hæc via sit per quam hæc mira efficiantur & propter hæc Hermetis Trismegisti nomine me appellarunt, cum habeam partes tres sapientie & Philosophie universi mundi. Consummatum est verbum meum quod dixi de opere solari.

TRA-

TRACTATUS DE OBSERVATIONIBUS NO- VIS ET VERA COGNI- TIONE

AQUARUM MINERALIUM ET
de illarum qualitatibus & virtutibus antehac
incognitis:

Item de

SPRITV VNIVERSALI.

HENRICI DE ROCHAS NOBILIS ET
Domini de Ayglun.

Anno 1634. Gallicè scriptus, nunc verò in
latinam linguam translatus.

DE AQVIS SVLPHVREIS.

C A P U T I.

Nemo qualicunque rerum mundanarum scientia in-
structus omnes scientias ab experientia originem
traxisse ignorare: quæ cum illarum sit scaturigo &
locus ortus, subsistentiam ipsis dedit, ipsæ verò per
multiplicationem à seculis determinatam & inge-
nii humani excellentiam formatæ & ad statum istum in quo illas
conspicimus & possidemus exaltatæ fuerunt. Hæc artium ma-
gistra suas certas habet demonstrationes & rationes, quæ cum
ab artificio aliquo non dependeant, veritatem Subjecti de quo
agunt oculariter demonstrant. Iste Lapis Lydius, est solum lu-
men quo falsum à vero discernimus, præcipuè verò in tali materia
seu Subjectis, in quibus nobis multum interest usque ad minimas
etiam circumstantias penetrare. Hæc regula disputationi non
est obnoxia: Et Scholæ celebres primorum suorum Authorum
experientiis nituntur, ideoque regulas & præcepta nobis tradide-
runt. Hoc Axioma in rebus Medicinam concernentibus melius
cognoscitur, quia praxis ejus, præcipua pars est cæterarum o-
mnium. Is Medicus pro doctiore habetur qui ab experientia æ-
stimatur: Quæ experientia tantò magis requiritur quântò magis
ejus.

*Experien-
tia mater
Scientia-
rum.*

*Experien-
tia mater
Artium.*

ejus usus est necessarius, & objectum ejus nobilius: quia hic de sanitatis conservatione aut amissione (quæ thesaurus est inæstimabilis) Et de vita seu morte hominis agitur qui est Summum Naturæ opus.

Cum igitur experientia principale sit fundamentum super quo omnis generis scientiæ debent fundari, maximè verò Medicina, ad hanc ego confugi, ut viam mihi sternerem ad veræ & solidæ Medicinæ scientiam, quæ nullum tam potens specificum & tam certum remedium habet, quam minerales & compositas aquas, quæ solæ sine alteratione curandi, sine corruptione purificandi, sine ruina reparandi, & sine periculo præservandi habent potestatem, firmiter mihi proposui, aquas istas mihi facere familiares, quia opportunitas intentioni meæ undiquaque favebat. Hac in re enim habebam magnum lumen, eram in loco conveniente, nec executio ullam habebat difficultatem.

Eccè igitur occasionem qua hoc propositum in animum meum induxi. Postquam pater meus defuncto Regi Henrico Magno tam durantè bello, (quod generosus ille Princeps pro Regni Galliæ salute gessit) quam composita pace operam navasset, officium Inspectoris Generalis fodinarum mineralium in Provincia à clementissimo & fortissimo illo Monarcha accepit, in quo omne reliquum vitæ suæ tempus multas fodinas minerales per ministros suos aperiendo & in illis singulari cura & studio laborando, consumpsit. Quibus laboribus ego libenter aderam, quia scientia ista cum curiositate & studio, quo erga Medicinam Spagyricam ferebar, correspondebat.

Dum delectabiles isti labores exercebantur, præter operationū istarū ordinariam praxin, opera excellentium magistrorum Germanorum in Theoria me informantium utebar, quos in hunc finem advocaveramus, quia in hac scientia satis periti in Gallia non inveniebantur. Et postquam hoc medio & studio singulari fodinarum mineraliū cognitionem acquisiveram, tam quoad qualitatem quàm quoad signa illarum quæ in terra & saxis vicinis producuntur, & quæ porro observatu necessaria sunt, & ad variarū operationum continuationē faciunt, uti sunt fodinarum apertio, minerarum investigatio, electio extractio coctio, contusio, lotio, additio, fusio, diversorum mineralium in una massa conjunctorum separatio, purificatio & extrema perfectio: relatum mihi fuit in vallibus Lucernæ Engreignæ Sancti Martini & aliis locis longè meliores mineras reperiri quàm in nostris terris. Observavi quoque, nostri laboris eventum, spei & sumptibus nostris non respondere, cujus defectus circumstantias recensere longum foret, qua de causa loca illa invisere, benè examinare & tempus melius quàm antea factum erat, collocare statui.

*Germani
in cogniti-
one mine-
ralium ex-
cellunt.*

*Vallès pro-
pè Pede-
montium.*

Quam.

Quamprimum ibi appuli, quidam ex primariis instanter me rogabant, ut mineram quam mihi offerebant probarem, quorum petitioni quia intentioni meae congrua erat, me satisfacturum promisi, sine mora examini subjeci & optimum aurum inde extraxi. Hæc experientia ipsorum oculis objecta, apud illos desiderium utilitatis quæ per meam industriam & operam eis accidere posset, excitavit, unde admiratione pleni, favore multo me amplectentes, promissa majora quam agreste ipsorum ingenium permittebat, mihi fecerunt, quia neminem unquam qui spem à majoribus suis de hac re ipsis factam, in effectu demonstraret reperiebant.

Quamvis etiam aliquis ex ipsorum numero, minerarum cognitionem haberet, attamen tales probas facere non auderet, quia regio illa Sabaudicæ Duci subiecta est, qui omnium ipsorum laborum fructum sibi vendicaret, præterquam quod magnus operariorum & officialium numerus qui ad laborem & ejus directionem requiritur, vallium istarum incolis in incommodum & ruinam cederet, qui in territorio suo vix unde vivant, habent, præter castanearum subsidium, quarum arbores ad faciendos carbonæ & machinarum subterranearum usum abscindere oporteret, quod totam illam regionem vastaret.

Postquam præter has rationes, plures alias sub fide silentii, mihi remonstraverant ad diversos montes me deduxerunt ut judicarent, an opinioni suæ quam de me conceperant, capacitas mea responderet, in minerarum scilicet manifestatione, in illis locis in quibus illas latere sciebant, & an mineras illas ex signis quæ ordinariè de se spargunt dignoscere & invenire possem. Hæc omnia sub prætextu Venationis Damarum fiebant, quæ animalia capræ sylvaticæ sunt, & propter summam suam celeritatem atque in rupibus, præcipitiis, & locis accessu impossibilibus commorationem, captu valde difficiles, quarum licet magnus sit numerus, non tamen nisi summa dexteritate & sclopetis capiuntur.

Virtus sanguinis damarum. Venatores sanguinem illarum, tanquam liquorem preciosissimum summa cura conservant, quem illis occisis, & si ipso adhuc calente prædæ tempori supervenire possunt Nectaris & Ambrosiæ instar sorbent, quæ potio adeò excellens est, ut illos miraculosè corroboret, & à morbis sub climate illius loci consuetis qui tonitru & imbris frequentibus infestatur, præservat. Sanguinem istum quoque exiccatum in pulverem terunt, de quo drachmam unam in vino vel jusculo assumunt, hocque remedio salutarî & facili, à multis molestissimis infirmitatibus, inprimis verò ab omnis generis febribus curantur, de cujus rei experientia mihi constat, vidi enim unum ægrum febre continua, alterum verò tertiana afflicto. hoc remedio fuisse restitutos.

Dum igitur sub animalium Venationis prætextu, metallorum venationem, juxta montem Pleinisselum persequor, ex quo celebris fluvius Padus originem externam & versus Orientis plagam conspicuam ducit, ecce fontem hujus discursus Subiectum video. Objecta rerum insuetarum & incognitarum semper admirationem pariunt. Undè evidens vapor & sensibilis calor qui indè procedebant, me quoque in admirationem rapiebant, quia locis illis non nisi cum frigore excessivo, nive & glacie perpetua à quibus undique circundantur, commercium est. Hæc videndo animus aliquantulum in suspensio hæret, tandem hanc rem singulari consideratione dignam esse & quod *hac non sine numine Deum eveniunt*, judico, proprius igitur accedo, & hunc calorem quânto longius à scaturigine sua ferebatur, tanto magis diminui observo, unde hujus rei causam non longè abesse concludo, desideriumque plura cognoscendi accenditur.

Ut de hac re certus fierem, filum hujus venæ usque ad suum hepar pedetentim persequi imò ultra longè diffitam chyli originem & primam hujus sanguificationis causam progredi mihi propono. Consilium itaque apud me inco, quomodo hoc negotium esset instituendum, quia ex una parte, ne sumptus ad exiguum progressum in terræ visceribus faciendum causarem, metuebam, ex altera verò partè, ne quorundam authorum modernorum chimærica opinio de igne subterraneo hanc aquam calefaciente vera esset, & ne cum operariis meis terra mihi dehisceret & in cineres nos redigeret similiter timebam: Sed glaciem & nives quæ maximam montis partem tegebant considerans, ignem illum subterraneum imaginarium minimè verò substantialem esse arguo, quia nullam actionem contra hostes suos undiquaque illum obsidentes exerceret. Sic ab hoc damno chimærico & dubio in quod doctrina illa me conjecerat liberatus fui. Quia igitur caloris istius origo non longe distabat, nec tanti sumptus requirebantur, curiositati meæ satisfacere constituo, ad quod fontis situatio me invitabat, cujus rapiditas, quod aqua ex alto laberetur, me docebat, & quod vastatio canalıs omnisque labor ibi infumendus, in exprobrationem mihi cedere non posset: Erat enim locus desertus, nemini utilis, nec bono publico intererat quicquam.

Certus eram me ibi nullas aquas stagnantes, aut aliud quoddam obstaculum reperturum: Ideoque arrepta hac occasione montem usque ad caloris originem excavari conor. In hunc finem omnes incolas qui mihi aderant convoco, illisque de proposito meo mentem meam aperio, qui quantum fieri potest se opponunt, & suam intentionem non esse querere aquas, quibus plus justo abundarent, sed querendis mineris preciosis operam

dare

Fons mirabilis.

Error est credere ignes subterraneos

dare velle, serio remonstrant: Quoniam verò opera mea carere
 non poterant, persuasionibus meis tandem auscultabant, hæc ta-
 men conditione, ut ipsis precium pro labore persolverem con-
 dignum, & ut illis quoque vicissim, in meo loco operam meam
 præstarem. Sic venatione nostra finita domum redimus, ego
 lagenam de hac aqua impletam domum ferri curo; & exami-
 ne facto, ex quadraginta uncis aquæ evaporatæ in fundo
 quinque uncias materiæ lutosæ invenio: Quæ iterum examinata
 tres uncias salis ferè dulcis & valdè fusibilis habeo, reliqua pars
 lutosa pinguis & tætu lenis materia erat, quam igni committo &
 naturæ sulphuræ esse compèrio.

*Sal dulce
& fusibile*

Ut autem ad plenam rei cognitionem pervenirem; instrumen-
 ta ad montis excavationem necessaria confici & ligna ad sustinen-
 dum terram ne super operarios desuper caderet, parari curo. His
 rebus paratis operarii manus labori applicant, cumque ad dies
 quindecim usque continuant, & calidissimam fontis icaturigi-
 nem cum magna & forti ebullitione multam spumam ferente de-
 prehendunt. Videbam quidem quod ad caloris originem appu-
 lissim, sed causa ejus adhuc me latebat, ut igitur omnem serupu-
 lum mihi eximerem & ad fundum istarum obscurarum tenebra-
 rum penetrarem operarios excavationem secundum canalē fontis
 longitudinem continuare jubeo, qui novus progressus admi-
 rationem meam augebat, quia in loco trium horarum itinere à
 calida origine distante, aqua fontis extremè & quantum terræ vi-
 scera permittere possunt, frigida erat: Et quod majori considera-
 tione dignum est, tam saporem quam calorem suum seu qualita-
 tem mutaverat, & prorsus alia aqua, & à prima natura sua planè
 diversa esse videbatur. Hæc mea admiratio operariis meis illu-
 dendi occasionem præbebat, qui nihil utilitatis in hoc labore po-
 nebant, & jurando omnem operam perdi & quod sumptus inve-
 stigandis mineris impendere melius foret; in os mihi dixerunt:
 A proposito meo tamen desistere volebam; donec quintam essen-
 tiam ex omnibus rebus extraxissem, ideoque partem aliquam
 istius terræ calidæ quæ naturam & facultatem suam isti scaturigi-
 ni communicare videbatur, & partem istius aquæ domum ferri
 curavi, ut domum reversus exactè utriusque naturam examina-
 rem, quo facto, terram puram & simplicem Sulphuris mineram;
 aquam verò sale nondum mihi satis cognitò imprægnatam esse
 deprehendi; quem salern tamen postquam experientia virtutes
 & naturam ejus cognoscere me docuisset, multis de causis Sal
 Hermeticum vocavi. Magnus enim ille Hermes mirandas ejus
 proprietates primus descripsit.

*Una eadē-
que aqua
calida &
frigida in
diversis lo-
cis.*

*Hermes
primus au-
thor istius
cognitionis*

Per ista examina visibiliter constabat, spiritum in aqua ista con-
 tentum, in sulphuris substantiam penetrando, magnæ istius ebul-
 litionis

litionis causam fuisse, quam calor iste tam manifestè oculis nostris obijciebat: quod etiam in conjunctione aquæ & calcis vivæ videre est, Item in Tartaro vitriolato, cum Spiritus Vitrioli, instar agentis in patiens, suam actionem exercet.

Quamvis effectus isti manifesti erant, causas tamen tam clarè quàm cupiebam assequi non poteram; considerans tamen quod dimidium facti qui bene cœpit habet, gradum hîc sistere nolui. Ideoque intentionem meam persequor, & operarios meos ad laboris sui continuationem obnixè exhortor; cum adijuncta hæc promissione, quod si quindecim dierum spatio eventus conatibus non responderet opus cœptum imperfectum relicturus; ipsorumque labori in mineris inquirendis operam daturus essem: Non animus mihi erat à proposito meo desistere, quia himio Salis istius Hermetici naturam perfectè investigandi desiderio tenebar: Prima enim examini experientia optimè cesserat, quæ de futuris judicare & benè spectare me jubebat, habita consideratione loci seu subjecti ex quo aqua Sal istud depromebat; quæ tale isto scateere debebat, quia illum semper in magna copia super hanc mineram sulphuream transvehebat: Hæc aqua enim medium erat, quo spiritus cum corpore uniebatur, & canalis per quem spiritus ad corpus accedebat.

Sic igitur de novo opus sum aggressus & multo majori labore & celeritate spatio duodecim dierum continuavi, quàm antea factum erat; quia aqua cum tanta rapiditate ex loci declivis defectu non fluebat, superata tamen hæc incommoditate & difficultate scaturiginem claram & dulcem, aquæ pluviali vel fluviali similem inveni. Credebam quidem in principio me salis granarium quoddam in illa loco reperturum, sed ipse mea frustratum & in majori dubio constitutum me videbam: Nihilominus postquam illius loci terram consideravi, & sapore valdè salum esse deprehendi, me laborum meorum finem attingisse, terramque istam mirabili qualitate de qua aqua super illam defluens imprægnatur, præditam esse mihi certò persuasi, ideoque terræ istius partem, ut naturam & facultatem ejus omnis generis exanimi experientiæ causâ subijcerem domum ferri curavi.

Domum igitur reversus terram istam cum aqua pluviali in labro ligneo ad quatuor digitorum extantiam infundo, & relicta illa terra per totam noctem in infusione; sequenti die omnem aquam claram per inclinationem defundo, ejusque dimidiam partem in parvum abenum cupreum, alteram vero partem in alembicum vitreum ad siccitatem usque distillandum impono; illam verò quam in vase cupreo servaveram evaporare sino; ut quænam ex illis duabus partibus plus materiæ & spiritus haberet observarem; Per hanc visibilem experientiam partem vasi cupreo

impositam, multo minus materiæ in quantitate & qualitate post se reliquisse vidi, quàm illam quæ in alembico reliqua manserat, in corpus cupreum enim vires suas exercendo saporem suum ferè totum, cum parte sui, qua alteram æquare debebat perdiderat.

Secundum Hanc terram cum eadem aqua pluviali iterum infundo, & e-
tertium jusdem naturæ sal ut prius sed in minori quantitate extraho, quam
examen. extractionem tertia vice repeto, nihil autem invenio, quod me valde perplexum reddebat. Unde sic apud me ratiocinabar: Cum omne sal ex hac terra in tam brevi tempore extraxerim, qua ratione factum est, quod scaturiginis aqua non omne sal in minera seu terra contentum secum abstulerit, in tanto multorum annorum spatio quo fons iste in eadem virtute & qualitate semper fluit? Cogitabam tamen etiam hanc aquam continuo suo cursu semper exiguum salis quantitatem de terra ista abluere & secum vehere, terramque istam semper aliud sal proportionaliter generare, quia ego ex parva terræ portione magnam salis quantitatem cum violentia extraxissem. In hoc dubio maximopere, quomodo natura istam compensationem institueret, scire desiderabam. Quare ut quantum fieri posset res manifesta fieret, quidnam terra ista contineret, melius illam examinare mihi propono, quàm super granario aeri pervio, & cujus porta aperta erat, in eodem labro in quo ad extrahendum ejus sal cum aqua pluviali illam infuderam, & prorsus insipidam reliqueram. Hanc terram reassumo, gusto, & adhuc salis saporis esse deprehendo. Quia autem hoc granarium omnibus patebat, aliquem salis aliquid vel casu vel studio super illam projecisse mihi persuadeo, ideoque denuò ut prius feceram, à sale suo illam libero, deinde in granario iterum illam relinquo, & obseratâ portâ, clavem toto tempore quo ibi exposita erat mecum servo, & interim aliis probationibus operam do, & specialiter sal quod recentè ex terra mea extraxeram præ manu sumo, quod ejusdem naturæ cum primo esse judicabam, quamvis non in eadem dosi, idque propter temporis exiguitatem quo in granario manserat.

*Experien-
tia inopi-
nata.*

Terram igitur istam sale suo exutam & super granario ut dixi repositam accipio, quam etiam in illum finem exiccaveram antea, ut mihi constaret, an hæc salis abundantia ex ipsa terra, an verò ex alia mihi incognita causa prodiret: Sed paucis diebus elapsis hoc experior, quod quamvis ista terra aeri versus Meridiem & Orientem fuerat exposita, & Veris statio magnum progressum fecerat, nihilominus aliquanto humidior & pinguior erat, quam tunc cum illam secunda vice super granario exposueram nullo modo humectaram sed salis sicut prius: Hanc terram iterum ut prius lotam, eadem salis qualitate & virtute qua erat altera, præditam, & utramque priori quæ primum sustinuerat examen

planè

planè similem deprehendi. Hæc res expectationi meæ fuit gratissima, quia inde cognovi, illud quod terram istam mortuam re-
fufcitavit, non esse rem quandam corporalem sed Spiritum Uni-*Spiritus*
versalem, animam mundi, & Naturæ thesaurum; sine quo illa *Universa*
prorsus impotens esset: unde conclusi alteram terram in visce-*lis anima*
ribus mineræ suæ per Spiritum istum continua serie vivificari & *mundi.*
restaurari, de quo plura in suo loco dicam.

Dubijs istis sic elucidatis, alius quidam scrupulus animum an-
gebat, qua ratione scilicet fieri posset, quod aqua ista calida ab-
duceret tantam materiæ lutosæ quantitatem, cum tamen ego
valdè exiguam vacuitatem super terra, ex qua aqua imprægna-
batur, & adhuc magis exiguam super loco mineræ sulphureæ ubi
calor & ebullitio fiebat, invenissem: Quem scrupulum præcep-*Axioma*
ta de hac re mihi tradita mox animo exemerunt. Quod videli-*certum*
cet omnes Mineræ crescant & augeantur per additionem alia-
rum materialium, convertendo in suam naturam terræ sibi pro-
ximæ partem subtiliorem & meliorem, quod ego tanquam testis
oculatis possum affirmare, vidi enim in pluribus locis minerali-
bus ubi excavationes factæ erant, venam mineralem supra ter-
ram elevatam & circa totam foveam crescendo sparsam: Et
quod notabile est, certa instrumenta ferrea per incuriam vel alio
modo ibi relicta successu temporis à vena minerali subjugata in-
que naturam ejus quasi conversâ & transmutatâ quoque con-
spexi.

In Provincia prope civitatem Thoulon est mons Carcaitene *Historia*
dictus, ad cujus radicem propè litus maris figulus habitabat, qui *notabile*
cum ad hunc montem lignorum comparandorum gratiâ cum ju-
mento suo profectus esset, ut cum lignis istis vasa sua coqueret,
capreolum ab opilionibus relictum clamare audiebat, quia per
foramen quoddam in cavernam seu speluncam magnam & pro-
fundam ceciderat. Figulus hic, nullum opilionem videns capreo-
lum errantem esse arbitratur, & aures ad clamorem istum arri-
gendo ad foramen prædictum accedit, ex quo capreoli clamo-
rem clariùs percipit eumque videt, quem ut unâ cum suis lignis
domum portaret, funibus suis de elitellis muli sui sumptis & lignis
suis ligandis destinatis descensum cum veste transversim ligato in
speluncam sibi parat, quo facto plures cavernas contiguas & se-
paratas invenit, & ex curiositate perlustrat. Et in cavernarum
istarum principali, cumulum ex lapidibus aurichalco similibus
constructum invenit, inter alios unus per directum ex rupe illâ
scissa, brachii humani extensi instar prominebat. Ex circumstan-
tiis, pondus & frangibilitatem istius materiæ, causam lapsus isto-
rum lapidum esse qui in terra jacebant, judicat, quia ille quem su-
perius mobilem videbat ruinam quoque minabatur. Hinc evi-

*Minera
crescunt.*

denter à Natura venam istam mineralem motam & impulsam fuisse apparet, quia lapides isti à hunc quàm ex ista generatione provenire non potuerunt, tum quia Natura genitrix ipsorum, de meliori & sublimiori parte terrarum vicinarum ipsis dabat alimentum & augmentationem. Hæc experientia validissimum est argumentum pro confirmatione & conclusione meæ propositionis, quod videlicet Minerae crescant; quam pluribus aliis auctoritatibus & rationibus, historiis atque exemplis si necesse foret sustinere possem, si hic tractatus qui pro juniorum medicorum instructione & ægrorum sublevamento factus est, opus haberet majori elucidatione. Sed ad figulum meum revertor qui in tanta divitum virgarum aurearum copia quas fortuna ei offerebat, valorem illarum non cognoscebat, sed galli Aescopici instar neglectam margaritam granum tritici in optatis habuit: Sic itaque Jason iste non nisi exiguam de hoc aureo vellere instrumento suo avulsam accepit, & omnem operam ad tollendum capreolum potius impendit, quem magnò labore inde extraxit & super mulo suo domum tulit, credens prædam hanc familiæ suæ utiliorem & magis proficuum fore quam aureum illum lapidem quem quinque librarum pondere in sacco ferebat, fabro cuprario compatri & amico suo destinatum, qui pro hoc officio lagenam vini capreolo absorbendo congruam, compensationis loco ipsi dare posset. Figulus ut propositum suum exequeretur, sequenti die mane ad civitatem Thulon pergit & in officina amici & Compatri sui subsistit, dum verò amicus tanti splendoris cuprum cum admiratione summa contemplatur, ecce aurifaber quidam ex adverso habitans, & divini istius metalli fulgorem observans (quod ad omnes januas aperiendas clavis est generalis) illos accedit, & cum animi raptu hanc mineram licitatur, pro qua cum figulus viginti solidos peteret & aurifaber hoc pretium solvere vellet, figulus ad nutum Compatri sui, venditionem retractat, & in saccum mineram recondendo, se illam vendere nolle protestatur, nisi condignum pretium pro labore descensus sui in cavernam, ex qua illam traxerat acciperet. Post crebram licitationem figulus mineram istam aurum esse suspicatur, & vendendi animum eo usque deponit donec quis ipsi triginta coronatos seu imperiales persolveret, quam pecuniæ summam ab aurifice numeratam cum gaudio colligit, seque Croesi thesauros possidere putat: Aurifex verò lucrum factum quingentarum librarum pretio æstimans lapidem suum quinque libras pendentem depurat, & ex illo quatuor optimi & purissimi auri libras extrahit, cujus reliquæ feces, crassa & frangibilis materia erant. Hinc tamen omnem cavernæ supra dictæ mineram ejusdem perfectionis fuisse non sequitur, illa enim pro modulo & ratione qua à Natura trans rupem pellitur se ita puri-

*Minera
dives &
notabilis.*

purificat. Aurifex adeptum hic fortunæ donum reverenter & prudenter habens, totum hujus negotii cursum Domino Scaravaco loci illius Præfecto, ut ejus favorem & auxilium sibi acquireret atque sub ejusdem autoritate prædæ istius continuationi sine ullo impedimento vacare liceret, fideliter aperit: Cujus petitioni Præfectus faciliè consentit, quia aurifex majorem emolumentum ei promittebat, quod itinera ad Indos Peruvianos suscipienda superare dicebat.

Figulus interea non otatur, pecunia ab aurifice accepta desiderium ejus acuit, & incantatio fascini quod universaliter omnium hominum animos exercet, ad majora spem ei facit. Quare cum sua uxore montem repetit, ferreis instrumentis, scalis, & funibus super mulo suo apportatis instructus in cavernas iterum descendit, & mineram illam quæ rami instar extra rupem prominebat, rumpit, cæteri enim lapides, seu minere quæ ex alto in terram deciderant tantæ molis erant, ut illos loco movere ei impossibile esset.

Ruptum igitur ramum cujus pondus octoginta duarum librarum erat, tam uxoris suæ quàm scalarum & funium ope sursum trahit, & foramen cum lapide largo & terra obstruit, & circum circa dumeta plantat, locique istius cognitionem adeò obscurat, *Damnū notabile.* ut foramen illud nunquam amplius potuerit inveniri.

Præfectus Scaravacus, desiderio hoc aureum vellus instar Jasonis acquirendi, & aurifabri persuasionibus ardentibus accensus, figulum sub rerum quarundam ab ejus opificio dependentium conficiendarum prætextu, ad se accersiri curat, qui insuper spe merces suas figulinas bene vendendi ductus, & interrogationis Præfecti ignarus, dictis paret, quem Præfectus, eique quàm fieri potest speciosis promissis, ut situm loci indicaret in quo lapidem illum flavum aurifici venditur, invenisset, persuadere tentat. Figulus qui in majorem thesauri istius rari cognitionem intrabat, ut se ab importunis istis interrogationibus & deceptionibus liberaret, ad mendacium ingeniosum confugit, seque lapidem illum flavum super littore maris invenisse dicit, quo vel navigium quoddam vel maris fluctus illum deposuissent. Præfectus hoc nequaquam fieri posse instat, & se omnia quæ in ædibus ejus essent confiscaturum minatur, quæ responsio opificis istius animum consternat, & ne alter lapis ex suis ædibus auferretur ita anxium & perplexum reddit ut sponte sua rem fateri & Præfecto Lapidem suum potius offerre quàm omnia omittere & insuper fustibus cædi, satis esse judicavit: Quare sine mora, se priori similem lapidem simili modo in eodem loco repertum in tugurio suo habere ingenuè fatetur, illumque Præfecto se traditurum hac conditione offert, ut hujus thesauri partem capiendo

in tranquillitate relinqueretur, quo opificio suo quietè operam dare posset. Præfectus vicissim omni desiderio ejus ex voto se satisfacturum promittit, eique domum eunti, comites aliquot, qui illum ne aufereret observarent, adjungit. Tandem miser iste cum Lapide promisso ad Præfectum redit, cujus animus ex aspectu lapidis, ad investigationem loci unde prodierat, magis ac magis accenditur. Figulus autem nullis precibus, nec promissis vel etiam interminationibus scriis ad manifestandum locum permovetur. Qua de causa miser iste in cameram captivus includitur, in qua lectus ei paratur & cibus offertur, sed utrumque respuit, & per tristitiam insignem, insigne malum sibi eventurum testatur. Sequenti enim die summo mane in camera mortuus invenitur. Præfectus sperato hoc tanto emolumento per hujus miseri mortem privatus, per defuncti uxorem, loci manifestationem tentat, quæ quamvis summa investigandi diligentia fuerit usa, nunquam tamen locum potuit invenire. Maritus quoque hujus mulieris secundus, multos ad inquirendum hunc thesaurum vanos insumsit labores. Præfectus Scaravac & alii præstâtissimi viri ingeniosos labores exercuerunt, sed omnis industria & sumptus ipsorum nullum habuerunt effectum, post quos plures alii rem frustra quoque tentaverunt.

*Mors bono
publicoda
mosa.*

Circa hoc tempus pater meus qui Mineralium locorum Provinciæ Generalis inspector seu administrator erat, audito tanti ponderis rumore & negotio ad suum officium pertinente ad hunc montem mirabilium horum manifestandorum causa properat; Ego Patri meo aderam unâ cum uxore prædicta: Hæc multis diebus per diversa loca hinc inde nos ducit sine ullo rei progressu, licet mulier ista nobis diceret, se cum in caverna cum suo primo marito esset fluctuum maris strepitum audivisse: Adeo ut labor noster infructuosus & inutilis fuerit propter ægritudinem quæ Patri meo supervenit, quæ indispositio causa est quod ab ulteriore investigatione abstinuimus, quæ tamen tanti est momenti, ut nullo modo negligi deberet.

*Nota &
indicia
minera
auri.*

Durante hac molestissima montis perlustratione, particulariter divitem istum montem, & omnis generis pretiosis metallis, magis quàm Hyperborei montes, abundantem animo perpendo, & summitatem ejus lasuli lapide divitem invenio. Hæc indicia sunt aurei Solis radii, & capilli pulcherrimæ illius Deæ sub cujus pedibus omnia se humiliant. Ut uno verbo dicam, hæc certa & infallibilia auri vel argenei sunt indicia. Sæpè in animo meo deliberavi quo pacto media invenirem, quorum ope ad tam excellemens opus pervenire possem, cujus fructus & utilitas omnia superaret quæ ab Indis inter peregrinos distribuuntur, idque cum minori sumptu & periculo: In tali enim opere nec navigiis ad mare

ab uno

ab uno ad alterum usque polum sulcandum, nec conflictu cum hostibus faciendo opus est. Tales cogitationes inquam in animo meo sæpius volvendo tandem ad certam cognitionem perveni ex qua spem potiundi firmam concepi, qua nixus promittere audeo me ad minimum mineralem venam mineræ auri inventurum quæ nos ad centrum ad quod omnes isti thesauri collinant *Investigatio minere-* est deductura, ad quod intentum Majestate Regia quæ de hoc ne- *rarum non* gotio præcipiat & instruat, nobis opus est, & meâ diligentia in *negligen-* exequendis suis mandatis. Hæc digressio, quæ experientia seu *da.* veritas certa est, in hoc discursu instituta fuit, ut pateret quaratione mineræ per augmentationem crescant & subtiliores terras ad se trahant.

Nunc ad prima mea examina mihi est redeundum, ex quorum experientia cognovi, quod ista minera sulphurea rursus impleret defectum suum, qem aqua per materiæ istius sulphuræe ablu- *Examen* tionem & abductionem causabat, quam abductionem exigua vo- *luti sul-* co, quia hoc lutum nihil aliud est, quàm spuma per ebullitionem *phurei.* istius concursus causata, qui mediante aqua cum corpore seu minera sulphurea imprægnata contingit. Primo intuitu cum spuma adhuc calet, multa materia illam scatere diceret, quia valdè inflatur, turget & elevatur, si vero illam residere & refrigerari sinis, *Spiritus* aut aquam ejus evaporas, exigua substantiam invenies, si *excellens* cum primo suo statu comparatur. Si per gradus ignis illam distil- *ad curan-* laveris, excellentissimus spiritus ad curandum multos morbos *dū multos* egredietur. *morbos.*

Præcipuis istis difficultatibus examinatis & decisis, duo cognitu necessaria mihi restabant, an scilicet alia aqua eundem super sulphuris minera præstaret effectum, aut an è contra alia quædam terra ad eundem spiritum universalem recipiendum esset apta, aut an utraque ista conjunctio esset impossibilis. In hoc dubio constitutus ad omnium scientiarum scaturiginem, experientiam certitudinis matrem confugio, & ut ex dubiis meis me extricarem mineram sulphuris aqua communi in debita quantitate infundo. Sed nullam operationem seu effectum deprehendens plus ultra pergo, & aquam pluvialem, in qua Sal commune erat dissolutum, Mineræ sulphuris superfundo, sed sine effectu ullo. Tandem plures diversos sales alios in eadem aqua dissolvo, quorum unus tantum effectum præstitit. Similiter plures diversas terras, cum Spiritu ex terra minerali extracto, infundo: Sed omnes isti labores inutiles fuerunt, præterquam quod desiderio meo omnium istarum terrarum differentiam cognoscendi, satisfactum fuit: Et quod hoc pacto experiebar terram istam mineralem solam esse matricem naturalem, & solum receptaculum dignum & aptum ad recipiendum istum Spiritum universalem,

Mineralis terra sola est apta ad Spiritum retinendum. qui in sinu ejus se omnium primo, corpus salis induendo & subtiliorem istius terræ partem in Sal convertendo corporificat, quod est rarus naturæ thesaurus: Si enim omnes alæ terræ ut hæc abundanter hæc sale essent imprægnatæ, magna inde confusio, imò talis quam explicare non audeo, sequeretur, & sic etiam omnes aquæ simili modo ut nostra, forent imprægnatæ. Quod tamen multo aliter evenit, nam fons iste priusquam terram istam attingat, prorsus infidus est, cujus aqua super terram transiens fit salsa: deinde in occurſu Mineræ fit calida, lutosa, & saporem seu qualitatem suam mutatur, & consequenter procul inde fluens fit frigida & clara, & per longiorem cursum atque aliarum aquarum confluentiam, nomen suum cum diversis suis qualitatibus amittit.

Nota aqua potentis. Hæ aquæ erunt valde calidæ, si à Sale Hermetico fuerint imprægnatæ, & si super bona & forti Sulphuris minera juxta longitudinem ejus venæ deflexerint, dummodò conjunctio ista non fiat in profundo viscerum terræ. E contrario frigidæ quoque erunt, si parum tantum Salis Hermetici continent, & si trans crassiores & perversæ naturæ Venam fluunt, & si hæc conjunctio in profundo terræ sit, minus virtutis & perfectionis habebunt. Si tales aquæ nimis calidæ fuerint, magnos effectus producere nequeunt, nisi paululum refrigescant, ut quis in illis per duas horas morari queat: In prima enim hora pori tantum aperiuntur, in secunda operatio fieri debet, quâ Spiritus in aqua contenti substantiam nervorum penetrant: Si verò aqua nimis calida foret, supportari non posset, & nimis magnam Spirituum evaporationem causaret, quia magnus iste calor nimium poros aperiret & hac occasione evaporatio illa seu perditio spirituum contingeret. Si aquæ istæ nimis frigidæ essent, usus illarum minimè conducere, tum quia frigus nervis est inimicum, tum quod virtus aquæ illos non subiret, nec effectus expectatos præstaret.

Aqua nimis calida inuritur. Aqua nimis frigida nervis inimica. Balnea morbos etiam difficiles sanandi & sanitatem conservandi habent facultatem: Quorum quædam sunt naturalia, quædam artificialia, utraque verò excellentis sunt virtutis modò in usu illorum non peccetur: Damnosa autem sunt ex abusu eorum & causæ ignorance. Inveniuntur etiam balnea voluptati tantum inservientia quæ à Nationibus benè cultis in pretio habita fuerunt. Darius Persarum Rex multos alebat officiales balneorum suorum curatores, quorum præcipuus Alexandri Magni benevolentiam ambiens, ipsum interrogabat, nunquid Darii balnea deliciosa intrare vellet, cui Macedo se Alexandri balnea invisorum respondit, quo balnea non Darii sed sua esse significare volebat, quia cum balneis illis totam Asiam sibi subjugasset.

Balnea

Balnea naturalia ratione originis suæ medicinalem habent *Balnea* qualitatem sine ulla commixtione, non quod aqua à sua natura *Naturalia* istas habeat facultates, sed quia virtutem illam à corporibus metallorum super quibus transit, habet impressam, ut supra monstratum fuit. Balnea ista naturalia calorem suum à nullo igne *Calor bal-* subteritaneo qui imaginarius est mutuantur, sed potius de quali- *neorū non* tate & quantitate alicujus mineralis, pro ratione & modo Her- *est ab igne* metici Salis in illo loco domipantis: unde vera & perfecta naturæ *subterrd-* talium aquarum cognitio habetur, quamvis etiam ex colore & *neo.* odore, factò prius examme, indicia quædam ad distinguendum virtutes ipsarum colligi possint.

Aquæ istæ mirabilibus proprietatibus, sed tamen differentibus & ægro ad illas accedendi sæpenumero contrariis sunt dotatae, quia aliæ extremè calefaciunt, aut desiccant, aliæ extrema qualitate astringente pollent, aliæ tam aperitivæ ut nihil eis resistere possit. Imò simplicissimæ aquæ diversos habent effectus: Adeo ut ad salutarem applicationem, naturam omnium balneorum, *Cognitio* temperamentum ægri ejusque morbi qualitatem, benè cognoscere, summè sit necessarium. *necessaria*

Aquæ istæ sunt sulphuræ, aluminosæ, nitrosæ, bituminosæ, *Aqua sul-* vitriolatæ aut ferruginosæ. Ex quibus solæ sulphuræ balneis faci- *phurea sola* endis sunt destinatæ. Cæteræ potationi conveniunt. Gypsolæ *balneis in-* & aliæ similes quos quidam Authores jactant, prorsus inutiles *serviant.* sunt, nec in usu tolerari debent, quia qualitatem habent malignam & sanitati nocentem. Hæc balnea calida Sulphurea curant *Et sanant* paralytin, spasnum, rigores nervorum, tremula membra, palpi- *hos morbos* tationes, podagras frigidas, membrorum inflationes, hydro pes, Jeterum ab humore viscoso procedentem, colicam, nephriticos dolores: Corrigunt sterilitatem mulierum: Fugant suffocationem matricis, sanant scabiem, conducunt lepræ aliisque morbis qui incurabiles putantur, omnibusque affectibus aliis ab humore frigido ortis sublevamen & sanationem præstant, si modo convenienter applicantur.

Aquæ frigida contrarium habent effectum & morbis medentur qui ab intemperie calida procedunt, atque hac ratione excessivum hepatis calorem corrigunt, fluxum ventris, menstruorum, urinæ, gonorrhææ sistunt, & in genere omnes infirmitates à ventris inferioris imbecillitate causatas sanant, dum virtutem retentricem ventriculi, intestinorum, renum & vesicæ corroborant. Ex his aquis balnea non instituuntur, sed potando per os assumentur, quia frigida aquæ nervis sunt inimicæ.

Balnea artificialia ad imitationem naturalium fiunt & æquè, *Balnea ar-* imò nonnunquam naturalibus magis sunt salutaria, quia per ex- *tificialia* tractorum ex mineralibus factorum & hujus salis Hermetici ap- *aque salu-* plicatione. *taria.*

applicationem, & dosi non tantum aquæ quantitati, sed etiam ægri indispositioni atque temperamento convenientis additionem, mirabiles & faciles effectus, ex unione & harmonia facultatum diversorum Simplicium prodeuntes, producuntur. Artificiales aquæ duplicis sunt usus, aut enim balneis parandis aut potui inserviunt. Balnea præter morborum supra enumeratorum sanationem, insuper valida sunt ad profligandum omnis generis febres, & ad evacuandum omnis generis superfluitates, obstructionum causas, ut hoc modo æger à molestis phantasiis & imaginationibus stultis liberetur, quæ cerebrum sæpè ita turbant, ut in phrenesin vel melancholiam vel tristitiam intolerabilem conjiciatur, Mulieribus sterilibus remedio erunt ad tollendum matricis obstacula & inquinamenta quæ illam ad conceptionem reddunt inutilem, quibus sublati nullum dubium est, quin ad concipiendum habiles sint futuræ, præter humorum crassorum à quibus plerunque infestantur evacuationem & perfecti habitus ad sanitatem acquisitionem.

*Aque pro
potu com-
positæ.*

Aquæ compositæ potu assumendæ similiter magnos habent effectus, quia qualitas illarum utilissima & nunquam alicujus mali causa existit. Observato itaque recto horum balnearum artificialium seu aquarum ad potum destinatarum usu secundum regulas, horas convenientes, temperamentum & morbum ejus qui se horum usui mancipabit, fieri non poterit quin miraculosi effectus sint subsecuturi.

*Ignorantia
& temeri-
tas illorum
qui aquas
sulphureas
calumniat-
ur.*

Sed sicuti plerunque Ignorantia & Invidia rebus perfectissimis est infesta, ita aquæ Sulphuræ malitiæ, calumniæ, & imposturæ jacula effugere non potuerunt. Illi qui debilem habent visum, lumen Solis accusant, quia quanto lucidius est, tanto magis claritas ejus ipsis est importuna & molesta: Ita quoque nonnulli aquis Sulphureis potius malignam qualitatem imputant quam salutarem, & illas impotentia atque crudelitatis accusant, sub prætextu malignæ qualitatis Aquarum Naturalium Agnani prope Neapolim sitarum, quæ subitanæ mortem in alveum illum paulo ulterius intrantibus accelerant; quasi faculas quædam unius loci particularis, generaliter toti conveniret mundo, & quasi omnium animalium oculi essent funesti, quia Basilisci aspectus hominem occidit: item quasi omnes fructus propterea essent damnosi, quia Circes poma erant venenata. *Non enim omnis fert omnia tellus.*

Quare ut opinioni tam crassæ & erroneæ occurratur & timor atque tenebræ horum ingeniorum, quæ contentum à continente, seu vinum à vitro discernere nequeunt, discutiantur, summum & paucis dicam, quod si alvei Agnani ductum vidissent, nunquam tam debilem oppositionem formassent. Cujus rei causa adeò evidens est, ut nullam patiatur contradictionem. Nam

magnus

magnus vapor seu exhalatio ex minera sulphuris elevatur, quæ parvum canalem subterraneum transit & in fundum istius cavernæ inferitur, ex qua aerem naturalem expellit, & per violentum suum impulsu aëri impedimento est, ne eo redeat. Vis istius vaporis summa est, quia maximo impetu per angustum meatum pellitur, & vice versa scaturigo vaporis nimis magna pro tam angusto canali, qui vapor cum alium non habeat egressum, hanc viam tenere cogitur, cum eadem ferè impetuositate qua fulmen fertur cum trans nubes erumpit, aut bombardæ majoris globus cum in hostes eliditur.

Fieri equidem non potest quin vapor iste sit immensus, quia per scaturiginem aquarum quæ multo sale Hermetico sunt imbutæ excitatur, quod bonam & spissam mineram sulphuris in cursu habens, caloris & ebullitionis istius causa existit, undè fumi isti aperturam seu viam istam naturalem intrando in vaporem abeuntes alveum supradictum ingrediuntur & totum implent, aded ut homo hoc modo alteratus (qui ne ad quatuor unius horæ minutas sine aere vivere potest) de necessitate mori cogatur, quia in illo loco aeris & respirationis beneficio est privatus: Non igitur aquæ sulphureæ nec sulphuris minere horum accidentium sunt causa: Quod indè constat quia lacus Agnæ prope istum alveum seu ductum subterraneum situs, qui communem cum lacu originem habet, nunquam tale incommodum tulit, aut venenum produxit, quamvis aqua ejus biberetur, quæ aqua ad paralytes, ulcera, scabiem & alia innumera mala curandum est maximè salutaris: Ab hac violentia enim est immunis, quia vapor egressum suum & cum aere naturali commercium liberum habet, cujus privatio malignitatis cavernæ unicum principium est. Hæc veritas à laudabili omnium aliarum aquarum sulphurearum & sulphuris minerarum effectu confirmatur, quæ ab omni suspitione sunt immunes. Non diffiteor, si quandoque minera arsenicalis intercedat, aqua tali minera mortifera imprægnata, valdè damnosæ esse; sed hoc non ex natura illarum, sed per accidens ex perniciofa mineralis istius conjunctione fieri sciendum est.

Aqua sulphurea non causant ista accidentia.

Malignitas aquarum ex arsenico.

Hujus rei testis est experientia. Nam in civitate Neapolitana juxta Sanctæ Lucie templum fons est ferruginosus & sulphureus, cujus usus civibus vicinis & longè dissitis incolis ad dysenteriae, fluxus sanguinis, obstructionum, ieteri aliorumque morborum melancholicorum sanationem, sine ulla malignitate cum insigni effectu inservit.

Balnea juxta ædes leproforum uno miliari à civitate distantes, sulphurea sunt, & in paralyti & nervorum debilitate curanda mira præstant, nec ullum accidens sinisterum causant.

Tota

Tota illa regio sulphure abundat, undè sæpè incendia oriuntur. Anno enim 1547. simile incendium totam ferè illam regionem vastavit: ut indè mons ex diversa materia constans, quæ ex abyssis per violentiam istam mutuo apertis, prodierat, fuerit cumulat.

In eadem terra juxta arcem Baye vocatam, fons est sulphureus tam nominis quam effectus causa valdè notabilis, quem *il bagno da fare impregnare le donne* vocant, qui mulieres fecundas & licet steriles sint ad concipiendum habiles facit.

Aqua sulphurea salutaris.

Juxta antiquam Civitatem Viterbam plurimæ aquæ sulphureæ quoque reperiuntur, quas vicini populi multos morbos curandi causa potare solent, in quibus nunquam ullam noxam aut minimum incommodum deprehenderunt. Lukenfes simile testimonium de aquis sulphuris perhibent, quod videlicet multum commodi præstiterint, & ne minimum quidem malum causarint.

Lacus qui montem Bononiensem decorat, virtute mirabili, secundum incolarum testimonium, multis affectibus opitulatur, si quis ex illo partes verecundas lavat, de cujus effectu nemo unquam conquestus fuit.

Balnea sulphurea Pattaviensia, lutosa dicta, affectus nervorum promptè & innoxie curant. Præterquæ insuper multa alia in omnibus mundi plagis inveniuntur, quæ magna sanandi facultate & virtute pollent nec de ulla nocendi qualitate accusantur.

Gallia Balnea excellentia.

Gallia quæ omnes totius mundi nationes in suis rebus mirabilibus superat, Italiæ quoad Balnea & aquas sulphureas non cedit. Rumor laudis Balneorum & aquarum Burbonensium, Barboranensium & Balarucensium mihi sufficiet ad demonstrandam assertionis meæ veritatem, istas aquas semper proficuas esse & nunquam damnosas.

Et quia proprietas illarum satis nota, earumque effectus etiam satis cognitus est, & ulteriore manifestatione non egent, ideoque paucis dico, me ad imitationem & exemplar illarum, balnea artificialia pro bono publico instituisse, quæ naturalibus magis salutaria sunt modò materia ab omni inquinamento, quod qualitatem & facultatem illarum alterat, benè sit purgata, & ingredientia additu necessaria temperamento & indispotitæpi ægri benè convenient.

Excellentia sulphurei.

Ut autem ad priorem meum discursum redeam, virtutes sulphuris per morborum pulmonum sanationem quoque manifestari dico, undè etiam terræ pulmo vocatur. Spagyrici tabellas ægris proficuas ex illo parant, uti etiam lac & tincturam rubram, rubinus sulphuris appellatam, & alia insuper remedia, ex nobilissima ista materia, quæ optima & nullo modo nocentia sunt ut experientia testatur.

Post-

Postquam igitur materias meas præparaveram, ad quarum naturæ cognitionem, præparatio mihi profuit, & pulchras atque insignes experientias præstiteram; in morbis scilicet diversis deploratis & pro incurabilibus habitis, quos recensere vitandæ prolixitatis causa, supersedeo; Thurinum fui vocatus ad inviscendum lautæ conditionis ægrum, qui lecto affixus paralyticos specie detinebatur, violentis quoque doloribus ex colica Nephritica laborans. Ægrum igitur inviso & considerato ejus morbo, materias intentioni meæ necessarias & mecum allatas paro, & balneum ex tempore præparò, quod tantæ efficaciz fuit ut æger totaliter fuerit restitutus, & parvo temporis spatio à sabulo renum mediante spiritu ex luto sulphureo extracto, liberatus. *Historia.*

Postquam fama istius curationis ad multos cum applausu percrebuisse, medici quoque insignes tam promptam & admirabilem curam admirarentur, Dux Sabaudiz curiositate ductus, non solum de facultate excellentium istorum remedium, verum etiam de mineralibus & naturalibus colloqui cupivit, quia illorum aliquam cognitionem habebat & aliquid amplius addiscendi desiderio flagrabat. Honor qui ex favorabili isto colloquio ad me redierat, tantum fructum mihi attulit, ut officium locumtenentis totius Ducatus Minerarum mihi fuerit delatum, & habitatio in arce Famolasco in illu finē assignata, in qua per duos annos sum commoratus, quo tempore durante plures cavernas minerales, & inter alias unam quæ argento cupro plumbo dives erat inter Lucernam & arcem Famolasco sitam aperiri curavi: Sed ex carbonum, atque lignorum ex quibus confici debent, & aliarum rerum defectu: Item quia commercium quod cum incolis Vallium habueram hac de causa irritum fiebat, quod Ducis officialis essem & quod cum ipsis, non nisi clam laborare sicque parvum progressum facere potuissem: coactus fui, officio & intentioni meæ valedicere & in patriam meam redire.

Durante illo tempore parvum fontem acidu inveneram, quem etiam ad extremas minutias usque examinaveram, uti supra de sulphureo fonte recensui: De quo singulare caput quod sequetur scripsi, in quo egregia examina & experimenta à me in diversis subjectis & locis facta recenseo.

DE AQVIS VITRIOLATIS.

CAPUT II.

Difficile est, imò proptus impossibile, qualitates rerum mixtarum & compositarum cognoscere, si facultates illarum rerum quæ talis mixtionis & compositionis causa sunt ignorantur. Natura mixti sciri nequit, nisi cognoscatur in quo simplicia consistant

sistant ex quibus totum derivatur. Quod axioma adeò extra omnem dubium est, ut omnirationi resisteret, qui illud problematum facere vellet, ex quo proprietates aquarum vitriolarum hactenus perfectè cognitæ non fuisse sequitur, quia præterita secula in materialium & spirituum tales aquas imprægnantium cognitionem non penetrarunt. Non tamen est quod quenquam ideo hac in parte vituperatum velim. Sed tot & tantæ præclara lumina quæ nos præcesserunt, ut hunc ultimum gradum attingerent, experienciâ qua destituebantur, & quæ scientiarum, artium, & solidæ veritatis mater est, opus habuerunt.

Quidam se nullam hujus rei rationem dare nec tam difficile argumentum solvere posse ingenuè fatentur, quidam per Ænigmata & narrationes tam obscuras & implicatas de hac quæstione loquuntur ut evidenter appareat illos intelligi noluisse.

*Opiniones
-onea
quorundam
veterum.*

Fallopium putat, aquas istas in terræ visceribus acidas fieri, mediante aliquo vitriolo ad dimidium usto & alumine exusto, sed de neutrius natura multo quæ minus de imaginario igne qui hoc minerale in terra assavisset & combussisset, loquitur. Vitruvius de certo quodam succo in visceribus terræ formato discurret, qui cum aqua alicujus fontis mixtus, aquam acidam reddat: Sed succi istius naturam non explicat, undè procedat non meminit, ejusque durationis fundamentum tacet, quod tamen perpetuum esse deberet, quia tales aquæ perpetuo fluxu feruntur. Quidam authores, vitriolum originem & genitorem metallorum esse arbitrantur: Quidam illud vocant sal & in natura sua pro puro & simplici habent. Quidam ex modernis authoribus has aquas ex vitriolo ferro alumine & nitro constare putant, alii alia nituntur opinione.

Hoc in loco nec istarum opinionum refutationi operam dare, nec meam stabilire volo, sed paucis id quod experientia mea in diversis locis inprimis verò in fonte propè arcem Famolasco re-

*Fons fer-
ruginosus.*

perto mihi monstravit succinctè dicam. Fons iste materiam ferruginosam excernebat, magnum & manifestum odorem sulphureum & saporem acrem atque salum habebat, in cujus fundo materia alba & instar aluminis fusibilis extabat, adeò ut nullam substantiam viridem, vel vitrioli indicia inveniundo, aliquandiu illorum opinionem foverim, qui fontes vitriolatos, præter vitriolum etiam ferrum, alumen, & nitrum continere credunt. Hac occasione non exiguos feci sumptus, scire enim desiderabam ubi minere illæ diversæ laterent, & an in una massa confusæ an verò separatæ essent, sed à scaturigine secundum canalis longitudinem terram excavando, præter vitriolum nihil inveni, quare terram canali vicinam effodi curavi, nullum tamen minerale deprehendi: Peragrata verò secundum canalis longitudi-

nem vi-

nem, vitrioli minerâ , aquam claram & Sale Hermetico imprægnatam observavi, quæ ejusdem naturæ cum illa erat , quam capite præcedente descripsi, cujus examini quia antea illam examinaveram , ulteriùs vacare volebam. Omnem igitur lapidem *Diversæ* movere cogitabam, ut causam à qua tam diversi colores, odo- *impressio-* res & saporès proficiscerentur, quos aqua in transitu super vena- *nes in a-* fra minerali suscipiebat, investigarem, quia immediatè citra ve- *qua à par-* nam istam, aqua coloribus odoribus & saporibus istis diversis *et vena* carebat. Pergendo itaque, per excavationem, tranverso modo *minerali.* & secundum venæ vitriolicæ longitudinem , institutam , minera Cuprea obviam mihi facta est, quæ cum vitrioli vena unam exiguam constituabat venam, cujus partem aliquam statim in igne liquavi, ut cognoscerem an aliud quoddam metallum illi esset conjunctum, sed cum nil nisi cuprum viderem, à scaturigine cuprum illud calcinari & in vitriolum converti, apud me conclusi. Et ut de hac re certus essem & omnem scrupulum à me *Vitriolum* removerem, cum hac aqua cuprum quod granulari curaveram *excellens.* aspersi, quod in pulchrius vitriolum quàm illud quod prius inveneram ob puritatem suam fuit conversum. Cum huic negotio ita vacarem , novum dubium animum meum subibat, nam sulphuris odor tam fortis & manifestus fiebat, ut prioris fontis odori ferè similis esset, ex quo sulphuream aut aliam æquipolentem materiam subesse suspicabar, quia partis ejus dissolutio-
ne per aquam facta, necessario sequebatur, aliquam causam subesse, quæ odoriferos istos produceret effectus. Partem igitur istius vitrioli in sufficiente quantitate aquæ dissolvo, qua sabulum secundū istam proportionem aspergo, ut ferruginem quandam, illi quæ in scaturigine erat similem viderem, quod ita evenit, & sapor quoque illi similis erat. Quantum ad odorem sulphuris, ex eadem causa illum procedere judicabam, quia generaliter loquendo, omnes res sublunares ex sale, sulphure & Mercurio compositæ sunt, tum quia cuprum specialiter sulphure abundat, quod manifestè in salis ejus dissolutione & separatione apparet.

Tandem ut de materiæ in fundo restantis albedine aliquid mihi constaret, aquam parvo igne & calore lenissimo evaporare fino, quo facto vitriolum tam viride & perfectum ut antea mihi restabat, quod intensiori igni commissum, viriditatem suam amittebat, & instar aluminis album manebat, unde per ignem magnum me deceptum fuisse judicabam. Hinc omnes istas diver- *Solum. Si-* sas qualitates quæ diversa principia habere videbantur, à solo *tritolū can-* vitriolo proficisci conclusi. *sat istas*

Credebam fortunam multum plurimum mihi fuisse quod vi- *differen-* triolum, secundū vulgarem opinionem, ferro in cuprū transmu- *res qualin-* tando *rates cōgru-*

*moderno-
rum quo-
randam
opinionem*

tando aptum invenissem, unde magnum de hoc vitriolo constru-
xi cumulum, non enim istius fontis canalem vastare timebam,
quia in loco remotiore situs Reipublicæ usui non erat. Sed ex-
perientia propositum meum mutare persuasit, quia loco imagi-
nariæ istius transmutationis, vitriolum corpus cupri occasione
odoris ferri reassumebat, non ergo ferrum in cuprum converti-
tur, sed vitriolum, quod ad primum corpus cupri, ex quo pro-
dierat, redit.

*Regula
certa.*

Certum est igitur vitriolum nihil aliud esse quam cuprum dis-
solutum, & mediante aqua sale Hermetico imprægnata calcina-
tum, cuius salis virtutes & facultates supra recitavi. Modus au-
tem ex sequentibus apparet.

Si fons aut scaturigo salsa exigua est, Minera verò fortis & ab-
undans, tunc per aquam istam calcinatur, & aqua in illam intrat,
& se ipsam in cupri corpus insinuat, sicuti aqua communis in fa-
rinam, ut pro pane conficiendo pasta fiat: Aut sicuti calx vi va;
vel gypsum, aut aliud quoddam corpus: Eodem modo aqua
ista per virtutem sui salis cum corpore Mineræ cupri congelatur
& vitriolum formatur.

*Vitrioli
Cypris for-
massio.*

Sic Minera ista ratione naturæ suæ bona est, adeo ut vel aurum
vel argentum cum cupro contineat, tunc tale vitriolum quale
cyprium est formatur. Si Minera cupro dives est, fons verò
multam habet aquam, tunc aqua vitriolum quidem format, sed
illud per fluxum suum secum adducit, hacque ratione aquæ vi-
triolatæ generantur, dummodo canalis sit declivis, apertus, &

*Quomodo
fiant aqua
vitriolata.*

venæ mineralis situs instar crucis factus. Nam in hoc casu exi-
gua vitrioli quantitas formatur, quia aqua ratione sui fluxus, diu
super metallo commorandi otium non habet: Si verò scaturigo
secundum venæ mineralis longitudinem fluit, & locus est decli-
vis ut multum aquæ defluere & evacuari possit, magna vitrioli
quantitas generatur, quod est vel bonum vel malum secundum
loci clima, seu poli elevationem, terræ bonitatem, Solis aspectum
& aliarum materiarum mixtionem vel compositionem, ex qui-
bus cyprium sine omni dubio est excellentissimum, tum propter
ejus compositionem cum auro & terræ producentis bonitatem,
tum propter robur & virtutem ejus dissolventis.

*Cyprium
vitriolum
optimum.*

Illud quod vitriolum Romanum vocatur in bonitate est se-
cundum, quia ex cupro excellentissimo puro & simplici atque
forti dissolvente constat.

*Vitriolum
Romanum
in bonita-
te secundum*

Vitriolum Hungaricum tertium est, sed ex cupro minus per-
fecto & dissolvente debiliore factum.

Et quando exiguus fons magnam vitrioli quantitatem dissol-
vit, illudque exitum habere nequit, quo ad terras vicinas adiacen-
tes spongiosas deferatur, tunc terræ illæ per hanc metallicam aut
vitriol-

vitriolicam dissolutionem tam validè imbibuntur, ut partim in *Quomodo* hanc naturam convertantur: Quod cum fit, terræ illæ in grossum fiat cupe-
vitriolum mutatæ cuperosæ vocantur. *rosa.*

Interim tamen scitu necessarium est, an etiam alia aqua eun- *Alia aqua*
dem hunc effectum præstare possit? Sine omni dubiò verum est, *a. io sale*
quod aqua dulcis aliis materiis imprægnata hanc operationem *imprægna-*
præstare possit cum hac tamen insigni distinctione, quod cum *ta non est*
nullum aliud sal à corrosivitate exemptum aut alio modo naturæ *aquæ salu-*
inimicum inveniatur, si cum vitriolo misceretur, aquæ hunc in *bris*
modum compositæ, essent insalubres & damnosæ, cum tamen
illæ aquæ quæ hoc sale sunt imprægnatæ, omnis generis morbis
curandis sint convenientes & aptæ: Quia cupri fucultas cum so-
la est, ad præstandum tam eximias curas & mirabilia quæ aquæ
vitriolatæ præstant, est inepta, cum autem virtutes admirandæ
huius Salis Hermetici cum illis sunt conjunctæ, sicque illæ ab his
fortificantur, necessariò sequitur effectus qui indè producuntur
magni ponderis esse: Præterquàm quod primum principium
primi seminis cupri, auri principio simile est, & aurum foret, si
satis coctum, & terra satis idonea fuisset.

Quare aquæ vitriolatæ tanquam medicina universalis magni *Aquæ Vi-*
fieri debent, quia in se continent omnes virtutes & facultates, pro *triatæ*
magnis & difficilibus renum & matricis morbis curandis neces- *sunt reme-*
sarias. *dium cer-*

Aquæ istæ vitriolatæ per nares attractæ etiam cerebrum pur- *tū pro re-*
gant, & hac ratione omnes humores & fluxiones super partes *nibus &*
inferiores decedentes dissipant & divertunt, atque sic hoc reme- *matrice.*
dium facile & summum dum malum aliquod curat quod est *Et deflu-*
multorum aliorum origo, vocari meretur excellens præserva- *xiones dis-*
tium. *sipiant.*

Istæ aquæ insuper venenum & corruptionem omnem fugant, *Alia & vir-*
à peste & morbis similibus præservant, & vermes cujuscunque *tutes haru*
naturæ sint necant, si de illis singulis mensibus portio quædam *aquarum.*
bibatur.

Aquæ istæ obstructions Hepatis perfectè curant, & conse- *Ista aqua*
quenter ad functiones naturales obeundas aptum reddunt, & *curant ob-*
hac ratione numerum infinitum diversorum accidentium quæ *structiones*
ex intemperie & defectu ejus proficiuntur, anteverunt. *Hepatis.*

Similiter etiam cæterorum vasorum obstructions tolluntur: *Aqua ista*
Et hac ratione, omnium facultatum animalium vitalium & na- *cæteris & a-*
turalium harmoniâ convenienter institutâ, omnique obstaculo *sis etiam*
quo commercium seu communicatio illarum interrumpitur sub- *profunt.*
lato, perfectâ sanitas sine ulla incommoditate sequitur.

Hæ aquæ splenem quoque & venas mesaraicas benignè pur- *splenem*
gant, *gant,*

*Et Venas
mesarai-
cas pur-
gant.*

*Hos mor-
bos sanant.*

Dosis

*Usum in quo
loco Et tē-
pore.*

*Ordo obser-
vandus.*

*Victus re-
gimen.*

*Aqua ar-
tificiales
naturali-
bus melio-
res.*

*Aqua Na-
turales in
una tantū
tempestate
artificia-
les in omni
sunt bonæ.*

gant, & partes vicinas à tanto acrium humorum onere impor-
tuno, quillas undiquaque obsident, placidè liberant.

Harum aquarum imperio & virtuti absolutè morbi sequentes
subjiciuntur: uti sunt Jcterus, Melancholia, omnis generis guttæ
videlicet Ischiatica, chiragra, podagra. Item hydropes quocun-
que modo maligni, fluxus albi, genorrhæ & omnes vasorum
spermaticorum difficultates & infirmitates, morbus Gallicus in-
veteratus, Nephritici dolores, & lepra, quæ artem & totum Me-
dicinæ cursum superat. Dosis secundum ægri dispositionem, &
sui temperamenti qualitatem observatur. Usum tempestatem con-
venientem, serenam & calidam scilicet si fieri potest sibi vendi-
cat. Si in hyemem usus incidit in camera calida seu hypocausto
& longè à pastu fieri debet. In usu hic ordo observandus, ut bi-
bantur in aurora, & motus corporis modestus per deambulationem
aut alio modo duabus seu tribus horis durantem institua-
tur, nec cibus prius capiatur quam aquæ mistu fuerint redditæ.
Motus iste necessarius est, ad calorem excitandum, ut calore in
visceribus suscitato aqua ab illis eò meliùs attrahatur, & ejus vir-
tutem percipiant. Post primas aliæ aquæ non sunt ingurgitan-
dæ, nisi primæ mistu fuerint expulsiæ, ne per occursum aquarum
in ventriculo adhuc extantium confusio & vomitus causetur.

Victus regimen tale esto. Optimo pane vescendum, vino ge-
neroso, nulla mixtura corrupto, cum dimidia parte aquæ est u-
tendum. Caro vervecina non nimis pinguis conducit. Pulli gal-
linacei & capones optimum præbent alimentum. Exercitium
corporis esto medioere & minimè violentum.

A meridie tales aquæ, non nisi restinguendæ sitis causâ sunt
potandæ.

Omnia hæc mirabilia experientiâ in diversis locis & occasio-
nibus mihi comprobata nituntur. Si easdem materias quibus
natura in visceribus terræ ad productionem istarum aquarum u-
titur, adhibueris, non solum bonitate similes & específicas verum
etiam multo meliores artis ministerio præparare poteris, quia
hac methodo defectus impuritates & immundities materiarum
corrigitur: Et illas secundum ipsarum qualitates seu naturam
per mixtionis & dosium dispositionem poteris appropriare. Quæ
in parte Natura de semetipsa non potest tam perfectè & cum tan-
to ordine in ista distributione & mixtione agere, nec excessum
aut nimiam abundantiam quæ in una vel altera istarum qualita-
tum excedit, reformare, nec superfluitates à tempestate proce-
dentes corrigere. Quæ de causâ naturales aquæ pro magna sui
parte nullam nisi in æstate seu tempestate sicca efficaciam habent,
cum tamen hac methodo compositæ aquæ, sub quocunque cli-
mate & in quocunque mense, bonæ sint, & suos præstent effectus
& operationes.

Plures sunt causæ quæ me ad investigandam has aquas componendi methodum instinxerunt, quæ bonæ & perfectæ fierent, & omni tempori, loco, ætati & personarum temperamento convenirent. Prima fuit compassio qua ferebar erga præstantissimos viros magnis doloribus obnoxios, qui nullo modo sublevabantur, quia tempestatis statio nondum aderat, aut quod infirmitas & tenera corporis eorum constitutio itineris defatigationem sustinere non posset. Dum igitur tales personas longinqua itinera suscipere non poterant, occasio tempestatis requisita elaborabatur, aut ex defectu remedii tam salutaris in extremam infirmitatem conijciebantur, præter quàm quod talium hominum gravia negotia longam ipsorum absentiam non permittunt, quorum ægritudo habitu ipsis minus est molesta. Altera causa est charitas respectu illorum qui sumptibus itinerum longinquorum faciendorum destituuntur, & in illo tempore acidulis invisendis commodo, laboribus vitæ sustentandæ necessariis sunt occupati, præter languores & debilitates ipsorum quibus tanquam validis obstaculis impediuntur quo minus iter facere queant, quæ de causa ægritudines istæ incurabiles fiunt, quæ miseris istis funestum exitum parant. Ut igitur utriusque prædictæ sortis ægris bene consulatur, & ab itinerationis molestia atque sumptu excessivo immunes sint, per frequentem experientiam & diuturnam patientiam, post acquisitam aquarum tam sulphurearum quàm vitriolarum & aliarum, cognitionem certam, tandem media aquas compositas conficiendi inveni, quæ omnis generis morbis, ætatibus, temperamentis, & temporis stationibus conveniunt & conducunt.

Quia autem inter alias aquas minerales vitriolatæ particularem facultatem habent vomitivam, & nihilominus tales aquæ infinitis morbis, aliam curam non nisi difficulter admittentibus, utiles & necessariae sunt, ideoque ad rem facere judicavi, hoc in loco aquarum vitriolarum quæ vomitivæ sunt vel non sunt, differentiam inferere, simul etiam temperamentorum & morborum diversitatem, pro ratione quarum circumstantiarum utraque harum aquarum debeat in usum venire.

Illæ quæ non nisi mediocriter vitriolo sunt tinctæ, non sunt vomitivæ: Quæ verò illò minerali quod cupream qualitatem induit, nimium tinguntur, aut materia aliqua vomitiva in visceribus terræ latente, vomitivæ sunt.

Virtutes & proprietates aquarum vitriolarum non vomitivarum & morborum quibus conveniunt supra demonstratæ fuerunt, nunc igitur de illis quæ vomitum provocant ut agamus restat.

Primum igitur Vomitivæ cholericis & biliosis sunt salubres, quia

Aaa z

humor

*Causæ in-
vestigatio-
nis compo-
nendarum
aquarum.*

*Dua aqua
vitriolata
diversa*

*Non vomiti-
væ.
Et vomiti-
væ*

Proprietat

*res aqua-
rum vomiti-
væ.*

humor iste qui igneæ est naturæ semper sursum tendit & ad suum elementum aspirat, adeò ut commodè evacuari & purgari nequeat, quàm per viam ipsi commodam, quæ rectè per vomitum ad suum centrum vergit: Si verò natura è contrario, purgationem per inferiora facere cogitur, absque magna difficultate & incommoditate fieri nequit, quia humor iste acrimonia sua excoarationem seu abrasionem causat & per violentiam purgationis contra naturæ ordinem tentatæ & per viæ naturæ ejus repugnantis usum magna incommoda parit.

*Morbi per
aquas vo-
mitivæ
curati.*

Hæ aquæ vomitivæ hunc humorem per vomitum purgant, naturam ab onere gravi importuno & pernicioso liberant, morbis quos hic humor causare solet obviam eunt, & morbos jam formatos & aliis remediis rebelles facilè domant, inter quos est *cholera morbus*, omnes febres biliosæ, mania, & multi alii morbi in quos cætera remedia nullum dominium habent.

Quamvis autem istæ aquæ tam excellentibus virtutibus & proprietatibus specificis sint præditæ, non tamen idcirco omnibus conveniunt, qui his affectibus laborant, in quos istæ aquæ preciosæ summum dominium exercere solent, quia in illarum usu temperamentum ægri est considerandum, & cum perfecta cognitione judicandum an ex usu illarum plus damni aut fructus sequatur: Et si minimum damnum animadvertitur, ad alia remedia est recurrendum, nec vomitioni ullo modo opera danda, ut in complexionibus sequentibus demonstratur.

*Phtisici à
vomitione
abstinere
debent.*

Qui pulmonum affectibus laborant, ab aquis vomitivis abstinere debent, quia vehemens vomendi conatus debilitati pulmonis contrarius est, qui cum prostratus languet anodynus & confortativus eget, uti sunt lac & rubinus sulphuris, vel cæteræ aquæ Vitriolatæ non vomitivæ, quia vomitivæ nimis sunt violentæ.

*Et Vetricu-
lum par-
vum ha-
bentes.*

Deinde illi quoque ab aquis vomitivis abstinere debent qui ventriculum parvum angustum & ad phtisin inclinantem habent, talis enim ventriculus vomendi conatum ferre nequit: In quo casu ad aquas non vomitivas est confugiendum: Rhebarbarum inter alia purgantia, ventriculo melius convenit, alimenta verò facilioris digestionis ei sunt necessaria.

*Et calculo
renum la-
borantes.*

Tertiò. Calculo renum laborantes nullo vomitorio uti debent, timendum enim esset ne ejusmodi conatus calculum loco suo moveret, & in ureteres propelleret, ex quibus ob grossitiem suam descendere non posset, & hoc modo urinæ descensum impediret, undè majus malum oriretur. Aquæ nitrosæ admirabiles sunt in hoc affectu, habent enim virtutem liquefaciendi & dissolvendi omne quod est saxosum, adeò ut actioni ejus nihil resistere queat.

*Et consti-
pati.*

Quartò. Constipati non nisi rarò his aquis uti debent ne per vomendi

vomendi conatum aliqua vena rumpatur ut sæpius factum. Reliquæ aquæ ipsis magis sunt salutares & omnia humectant & laxant.

Quintò, Senibus non prosunt, propter debilitatem ipsorum *Et Senes.* cui vomitus violentus est inimicus. Reliquæ aquæ ipsis melius conveniunt, & rerum boni succi usus quæ nutriant & confortant.

Sextò, Podagrici non ad vomitiva nec ad purgantia confu- *Et Podagrici.* gere debent, minimè verò in summis suis doloribus: Quia per suam acrimoniam fluxionem attrahunt jam irritatam, quæ sublevamenti loco, debilitatem & dolorem augent.

Septimò, In summis frigoribus Hyemis à vomitione absti- *In hyeme* nendum, ne morbi periculosi & curatu difficiles subsequantur: Poris enim per vomitus violentiam apertis & dilatatis, aer frigidus corpus penetraret.

Octavò, Summi & excessivi æstatis calores cum vomitioni- *In summo* bus non concordant. Caloris enim intensi vehementia poros *æstatis ca-* corporis nimis dilatando nimiam spirituum evaporationem cau- *lore.* sat, unde extremitas periculosa, maximè verò in diebus canicularibus sequeretur.

Nondò, In morbis contagiosis nihil solatii in vomitivis est po- *In peste* nendum, sed cardiaca & confortativa potius requiruntur, quibus cor confortari & venenum à centro ad circumferentiam pelli possit, quam purgativa quæ debilitant & de circumferentia ad centrum trahunt.

Finaliter, cum ægro vomitum excitare necessarium erit, ven- *Purgans* ter leni purgativo aut clystere est emolliendus, in quo casu tamen, *præcedat* purgativum clysteri præferendum esse observandum est, illud e- *Vomitum.* nim æquè naturam movere potest, hic verò intestina tantum pa- *Purgans* rùm irritat, & si ejus usus continuatur facultatem expultricem *clysteri* adeo labefactat, ut nullam operationem amplius præstare velit, *præfertur.* nisi hoc importunum remedium sæpius reiteretur: Quæ reiteratio intestina sæpè ita lubrica facit ut è loco suo egrediantur, & interior pars ani excorietur, quando tyrones, mulieres, & ignorantes temerariam clysteribus iniiciendis dant operam, & hac ratione cancri & aliorum accidentium causa existunt, quemadmodum ex multis exemplis quæ experientia nobis monstravit patet, *Vsus varius* unde rarò ad clysteres confugiendum esse concludo. *clysteris*

DE AQUIS ALVMINOSIS,

CAPUT III.

FActis omnibus examinibus & experienciis aquarum Sulphurearum & vitriolarum duorum annorum spatio, in vallibus Lucernæ Angroignæ & Sancti Martini, ut in duobus præceden-

*Experien-
tiaper a-
quas Sul-
phureas &
Vitriola-
tas.*

tibus capitibus recensui: Item præstitis pluribus morborum incurabilium speciminibus cum mirabili effectu, in patriam meam redire constitui, ne curiositatum mearum cursus abumperetur: Nam in ista regione quamvis omnem operam impenderam, aliam scaturiginem seu fontem invenire non poteram, neque in mineris quarum directio penes me erat, amplius laborare, quoniam in illis locis in quibus progressus fieri & fructus sperari potuisset defectus lignorum, carbonum, & rerum ad hoc negotium necessariarum, me omni spe frustrabat.

*Montes
Galliam
ab Italia
separantes*

Quare asperos montes qui Delphinatum & alias terras ab Italia separant transire mihi proposui, sub spe certa quod cum diligentia & patientia omnes scaturigines in montibus inaccessibilibus supremæ regionis aeris vicinis sitas visitando, fons aliquis mineralis se mihi oblaturus esset, cujus occasione propositum meum exequi & experientias de omnis generis aquis mineralibus mihi propositas in effectum ducere, & cum certitudine integram ipsarum naturæ cognitionem habere possem.

*Non terra
fertilis sed
sterilis me-
tallis apta.*

Igitur comitum quorundam præmonstratione adjuvante, istorum montium viam ingredior, ubi per plurimum signorum considerationem optimam spem concipio. Nam illorum locorum inaccessibleium sterilitas, de abundantia minerarum in summitatibus montium me bene sperare jubebat, quia in illis locis nulla vegetabilia deprehendebam, sicuti è contrario plerumque fit ut loca frumentis, herbis & arboribus fertilia, nulla prorsus metalla producant.

Hac opinione fretus, omnes animi cogitationes omnium scaturiginum investigationi impendo, cum hac certa à proposito meo non desistendi intentione, me post habito omni periculo & difficultate labores meos continuaturum, considerando, quod in montibus istis ad regnum Galliæ spectantibus insigne officium patriæ præstarem si inæstimabiles illos thesauros quos in illis locis desertis latere mihi persuadebam, detegere possem.

Dum hæc animo revolve, montem altum asperum & difficilem conscendo, cujus accessus quemvis alium me minus curiosum propter præcipitia sua consternasset. Super quo parvum fontem reperio cujus sapor aliam virtutem & qualitatem & naturam habere manifestè mihi indicabat, quàm erat illa duorum fontium sulphurei & vitriolati scilicet, jam ante experimentata, quia hujus fontis aqua nullam ferruginosam materiam super lapides secundum canalis longitudinem ponebat, nec sulphuris odorem, verum ore gustata minus acrimoniæ quam vitriolata habebat.

Igitur in loco, principalioribus differentiis benè consideratis, quæ inter hanc & sulphuream atque vitriolatam aquam sunt, examina ad detegendum virtutes facultates & naturam ejus, facere

acere mihi propono. Lagenam aqua hac plenam comiti meo in pagum Souchiere in valle Prejelat situm deferendum committo.

Et sine mora primum examen instituo, quo peracto ex triginta quatuor unciiis hujus aquæ, terra parumper falsa & mediocriter acida duarum unciarum mihi remansit, cujus examen diversimodè repetendo, duas adhuc experientias & insuper separationem acidia falso feci. Sed omni diligentia & curâ adhibitâ, impossibile mihi fuit distinctè cognoscere, undè procederet mixtio ista & differentia qualitatum.

Hæc difficultas curiositatem & desiderium meum augebat, ideoque investigationem istam continuandam esse concludo. Et cum nullus alius daretur modus quo mihi hoc in loco satisfaceret, cavernas in hoc monte fieri curo, ad persequendum canalem usque ad primam originem suam, & ad reperiendum materiam illam, quæ hanc aquam imprægnabat. Judicabam enim quidem quod ibi Sal Hermeticum lateret, sed admirabilem istam compositionem ignorabam.

Et ut propositi mei scopum assequerer, de instrumentis lignis & aliis rebus necessariis mihi prospicio, operarios quorum labore inceptum & desideratum opus ad finem perducendi mihi opus erat conduco: Et cum hoc apparatu labores istos secundum Canalis longitudinem præ manu sumo, susque deque ferens incommoda & obstacula tempestatis, petrarum & Lapidum in Canalis longitudine occurrentium, item indignationis rusticorum qui super labore isto gravi indefinenter murrurabant. Tandem peractis septendecim diebus, locum in quo hujus aquæ sapor totaliter mutatus erat, invenio, hac de causa primas terras quæ à principio canalis huc usque se extendebant & quæ solæ saporem aquis tribuebant considero, quia sapor & qualitas aquæ versus originem ejus mutabatur. Ideoque gustatis terris prædictis, quæ acidæ erant, me materiam dubia mea extricantem, reperisse judico.

*Mutatio
saporis a-
que.*

Et sine mora sufficientem hujus terræ domi examinandæ quantitatem simulque duas lagenas aquæ, quæ Canalis longitudinem sequebatur, & ex terræ prædictæ communicatio-
ne acida erat, domum ferri curo. Per terræ anatomiam a-
lumen simplex & purissimum agnosco. Per aquæ examen, quod
Sale Hermetico imprægnata ejusdemque naturæ esset cujus erant aliæ, deprehendo. Et reiterato examine omnes ejus facultates, virtutes secretas antea mihi incognitas, cognitatas habeo.

*Aluminis
minera*

Primus istius aquæ miraculosæ effectus est refrigeratio & omnis generis alterationum extinctio, morborum calidorum moderatio & sanatio, & omnium morborum malignorum cerebrum

*Aquæ re-
frigerans
& morbos*

validos sa- alterantium evacuatio, qui sæpè inflammationes & alia incom-
nans. moda à calore procedentia causant.

Remediū Experientia me docuit, nullum unquam tam potens & abso-
potentissi- lutum remedium contra morbos biliosos inventum fuisse quàm
um pro hæc aqua aluminosa.

morbis bi- Quoniam autem hæc aqua aliquantùm debilis erat nam ma-
liosus. gnæ aquæ quantitati exigua Salis Hermetici & aluminis pars
Aqua cor- mixta erat, defectum ejus corrigere studui, ut fortior fieret per
recta seu additionem & mixtionem ejusdem materiæ, quam juxta canalis
artificia- longitudinem inveneram, & ex qua prima eius compositio con-
is natura- stabat. Dissolutâ itaque hac materia in minori quantitate aquæ,
& melior secundum justam proportionem, & purgata illa ab excrementis
est. & sordibus quæ virtutem operationis impediēbat, & quæ per im-
 puritatem & humorem suum superfluum, compositionem seu
 unionem istam imperfectam reddēbant, tam excellentem aquam
 aluminosam præparavi, ut naturalem longè superârīt: Ad de-
 monstrandum, Artem & Naturam quando conjunguntur mira-
 cula præstare, cū verò separantur, in impotentia subsistere, u-
 num ex naturæ defectu alterum ex nimis magna accidentium &
 impedimentorum abundantia.

Ars & na- In summa per diversas experientias cognovi, aquarum alu-
tura con- minosarum naturalium non correctarum aut melioratarum effe-
juncta mi- ctus lentos tardos & interdum inutiles esse, quia morbus per tam
racula præ- debilis remedii applicationem irritatus, magis augebatur per
stant. istam oppositionem quæ non satis valida erat ad illum vincen-
 dum & domandum: Cum tamen è contrario aquæ compositæ
 seu artificiales (mediate sua excellenti virtute ab omnibus ob-
 staculis cursum ejus impediētibz liberata) contra omnis gene-
 ris morbos potentes & validas se monstraverint, & suas opera-
 tiones cum incredibili celeritate præstiterint. Hæ aquæ majoris
 sunt momenti quam cæteræ omnes, reparant enim omnes defe-
 ctus qui à bile aut cholera depravata oriuntur, & consequenter
 mille accidentia sanitati nostræ inimica intercipiunt, & vim mor-
 borum molestissimorum infringunt.

Est enim iste humor igneæ naturæ & idcirco valdè calidus &
 siccus, amarus & levis, sphæram, centrum aut proprium domi-
 cilium in vesicula fellis habens, qui cum in quantitate & qualitate
 peccat, non solum cæteros humores sed etiam viscera in primis
 verò hepar accendit, quod per hanc malignitatem sic alteratum
 & inflammatum loco functionis ordinariæ quâ chylus coqui &
 digeri deberet chylum totaliter depravat, quamvis antea lauda-
 bilis & benè elaboratus fuerit, undè præter alia plurima incom-
 moda sanguificatio corrupta sequitur, quia calor iste immodera-
 tus magnos vapores ad cerebrum ascendentes illudque alterantes
 excitat.

Alteratio
hepatis cō-
stitutio chyli

excitat. Sanguis ex coctione ista per ignem istum nimis calidum *Vapores*
& contra naturæ regulam facta, ortus, vocatur sanguis combu- *ad cerebrũ*
stus, vel succus melancholicus: Et cum sit spissus, grossus, visco- *ascenden-*
sus & minimè diffuens, principalis causa est obstructionum, op- *tes.*
pilationum, cacoehymix, & mali totius corporis habitus & in *Succellũ me*
genere dicendo multorum aliorum morborum. *lancholi-*

Cum vapores isti ad cerebrum usque ascenderunt, parvo tem- *cus causa*
poris spatio ibi condensantur, ubi sicuti nubes in media aeris re- *obstructio-*
gione detinentur, vel super partes inferiores instar pluvix de- *nes.*
cidunt.

Si ibi retinentur, ventriculos cerebri occupant & implent, u- *Deprava-*
sum & facultates spirituum depravant, eorumque actionem na- *tio cerebri*
turalem impediunt, cerebrum turbant, ejusque confusionem
causant, quæ rationem ita obfuscant, quemadmodum nubes nos
claritate & radiis solaribus privant. Vapores isti quoque fomi- *Morbi ex*
tes sunt gravitatis & doloris capitis, apoplexiæ, paralyseos, epi- *Vaporibus.*
lepsiæ, tremoris, lethargi, manix & multorum aliorum morbo-
rum, quorum minimus multarum aliarum infirmitatum radix &
origo existit.

Si verò vapores resolvuntur & super partes subjacentes infe- *Vapores*
riores defluunt, naturam pluvix induunt, quæ per impressionem *defluentes.*
materiæ qualitatem super quam decedit, recipit, polypi instar, qui
colores illarum rerum quas attingit, suscipit, undè fit ut quædam
aquæ sint dissolutivæ, quædam congelativæ, quod ex effectu ap- *Super pul-*
paret, alia enim aqua lapides generat alia verò illos dissolvit. *mones.*
itaque defluxiones super pulmones vel tracheam decumbunt, ibi
mediante calore & motu perpetuo istius partis congelantur, &
hac ratione asthma phthisis & alia accidentia formantur.

Si defluxiones in intestina descendunt ibique cum acri humo- *In intesti-*
re conjunguntur, dysenteriam, sanguinis fluxum, licenteriam vel *na.*
diarrhæam causant.

Si super renes: sabulum, calculum, ulcera, colicam & Ne- *Super re-*
phriticos dolores generant, quia magnus renum calor humores *nes.*
viscosos congelat & tandem illos in calculum convertit,

Si super juncturas descendunt, ibi condensantur inspissantur & *Super jun-*
firmiter adhærendo se cum mucilagine statim conjungunt quam *cturas.*
natura ad facilitandum motum ibi collocavit. Cum calor per
motum excitatus hunc humorem paulatim indurat, in substan-
tiam quasi salinam, calci vivæ aut lapidi similem convertitur,
quæ gutta nodosa, in pedibus podagra, in manibus chiragra in
Ischio Ischiatica vocatur.

Si defluxiones istæ super ventriculo morantur, cruditates cau- *Super ven-*
sant, quas doctus Avicenna, cum multis aliis magnis medicis *triculum.*
tam Arabibus quam Græcis matrem omnium morborum merito

*chylum im-
perfectum*

vocat: Nisi enim ventriculus hepatis chylum bonum laudabilem bene elaboratum mittat, impossibile est ut iste corporis humani dispensator bonum sanguinem facere queat, quia alimentum jam male est præparatum & digestum in sua prima coctione: Unde necessariò sequitur quod talis sanguinis corrupti depravati & imperfecti distributio, œconomiam totius corporis naturalis pervertat & alteret, & quod culina deficiente, reliqua pars ædificii in damno est.

Si verò aquarum aluminosarum ope, incommoda & defectus quos humor biliosus per acrimoniam suam producit, tollantur, & per bonum regimen victus eis occurratur, hepar non amplius alteratum & adeò calidum erit, nec tot vapores ad partes superiores & inferiores mittet, nec tot obstructions & cacochymia timendæ erunt: Sed è contra spiritus vias liberas habentes sine obstaculo & omni difficultate functiones suas exercebunt. Hac ratione cor quod vitæ principium, primum vivens & ultimum moriens est, gaudium & lætitiâ pariet in perfectâ dispositione omni incommodate exempta. Cerebro item à vaporibus importunis non amplius obsessò, nec catharros seu defluxiones ad ventriculum mittente, indigestio, cruditas & intemperies ejus cessabunt: quia ventriculus omnia alimenta ab ore per Oesophagum accepta in bonum chylum convertet, quem per venas mesaraicas hepatis transmittet, quod sui caloris beneficio, partes chyli homogeneas ab heterogeneis separabit: Et consequenter bilem in vesiculam fellis tanquam domicilium ejus ablegabit, ut inde per meatum cholidochum in intestina deducatur, sicque sphincterem irritando excrementorum expulsionem inserviat, quæ alioquin per sui retentionem malos & damnosos vapores cordi & cerebro transmittere possent.

*Vesicula
fellis est re-
ceptaculū
bilis.*

*Lien rece-
ptaculum
Melancho-
licæ.*

Similiter etiam succus Melancholicus ad suam sphaeram seu proprium locum, lienem scilicet transferetur, qui ex illo subtiliorem partem pro suo nutrimento depromere & retinere debet: De reliquo pars aliqua ad ventriculi fundum per canalem *Vas breve* vocatum ad excitandum appetitum pellitur, pars altera quæ crassior & magis terrestris est ad venas hæmorrhoidales ablegatur.

*Renes su-
gunt sero-
sitates.*

Renes quoque faciliè officio suo fungentur, serositates videlicet venæ cavæ per vasa emulgentia sugent. Sic œconomia naturali rectè disposita, corpus humanum necessariò ab omnibus malis quotidie ipsum opprimentibus erit liberatum. Cum enim sanguis in vera & ultima sua perfectione existit, ejusque distributio debito modo fit, videlicet ad partes superiores per ramum venæ cavæ ascendentem, ad inferiores verò per descendentem, & tandem ad vicinas & laterales per venæ portæ surculos: tunc mi-
crocosmi

crocosmi hujus commercium perfectum erit, diuque in sua virtute & vigore durabit.

Hoc summum aquarum istarum aluminosarum pretium & necessitatem quam hactenus recensui rei publicæ profuturum, gnauiter animo perpendens, summum illas acquirendi & ad loca illa inaccessibilia perveniendi difficultatem cognovi, videlicet præcipitia, nives, & intolerabilia obstacula alia, per quæ innumeri homines tanto thesauro privarentur. Nihilominus tamen, ut desiderio in eo quod boni publici causâ fovebam satisfacere, omnes circumstantias exactè examinavi, quomodo videlicet materias istas ab impuritatibus suis purgare & Sal Hermeticum cum iusta aquæ in usum venientis quantitate in debita proportione conjungere possem. Quare in illis locis tanquam divite thesaurario horum ingredientium magnam copiam collegi, ut in mea potestate magnam copiam illorum haberem, quantam necessariam fore judicabam: In quem finem venam aluminosam me sequi oportebat, quam licet prima fronte nihil aliud quàm sal purum & simplex esse credebam, tamen postea multo nobilius quiddam esse deprehendi, de quo Deo adjuvante tractatum separatim sum scripturus, quando de coloribus, odoribus, saporibus, qualitatibus, virtutibus & natura terræ virginis, quæ spiritus universalis sola matrix est, sum dicturus.

*Difficilis
locorum
accessus*

DE AQVIS NITROSIS.

CAPUT IV.

SAL Nitrum est præcipua materia quæ in aquarum nitrosarum compositionem ingreditur, à quo etiam nomen suum acceperunt. Quia autem hoc Sal, cum cæteris salibus omnibus magnam habet cognationem & conformitatem, & quodlibet illorum de ejus Natura participat: quia etiam nulla res sine sale produci, agere & subsistere potest, & tot salia diversa sunt, quot diversa corpora & differentia subjecta, non abs re esset hoc in loco naturam & qualitatem istorum salium demonstrare: Quoniam verò hæc intentio nimis generalis, prolixa & molesta est, & majorem tractatum quàm hic quem de aquis nostris publici juris facere constitui requirunt, ideoque illum in aliud tempus differendo, pro alio discursu reservo, quo omnes virtutes facultates & differentias, naturam, dissolutionem, extractionem & separationem Salium, eorumque operationes sum declaraturus, ad quarum rerum mirabilium cognitionem vix Nestoris vita sufficere potest, nam *Ars longa Vita brevis*: De quibus in hac deductione summariter ergo & succinctè tantum agam.

In genere

Sal quid sit.

I. Fundamentum.

In genere igitur loquendo, Sal est omne illud quod in aqua dissolvitur. Hæc Geberi & omnium qui de rebus Naturalibus scripserunt, opinio est. Aut si mavis, Sal est omne illud, quod congelatur in calido & dissolvitur in frigido. Hæ duæ opiniones nulla implicantur contradictione, utraque enim est vera. Similiter quoque defendi potest Sal esse ignem potentialem aquosum, vel aquam terrestrem igne imprægnatam. Sal visibilis matrix est, omnium rerum semen invisibile in se continens, sine quo nullum semen visibile invenitur, & quicquid semine destituitur, nullum vitæ principium habet.

Sal principium omnium verum.

II. Fundamentum.

Sale nihil est calidius, nihil humidius. Dum hic calor in densius in humidum agit, & Agentis motum in Patiens exercet, omnes magnæ & perfectæ operationes quas Natura in vegetabilibus, mineralibus aut animalibus & in omnibus istorum circumstantiis præstare potest, sequuntur.

III. Fundamentum.

Differentia omnium salium ex acrimonia saporis ipsorum & effectis colligitur. Acrimonia ipsorum est tantò fortior & magis corrosiva, quanto majori abundat calore, & humiditate caret, tunc enim calor iste urens fit, & operationes naturæ contrarias (ut arsenicum) producit &c. E contra si sal majori humiditate abundat quam calore, acrimoniâ carebit, & dulce erit ut saccharum. Adeò ut vel plus vel minus caloris aut humiditatis causa sit diversorum salis temperamentorum.

Jactis istis tribus fundamentis, reliquum est ut præcipuorum quorundam salium differentiam ostendam. Aliud enim est sal Mineralium, aliud vegetabile, & aliud Animalium. Inter quæ sunt quædam quæ magnâ & insigni pollent diversitate: Nam exempli gratia, Sal aut cæterorum mineralium salibus nullo modo simile est. Inter vegetabilia Salviæ sal, non est ejusdem naturæ, cujus est papaver; Inter animalia, Sal humanum non est in eadem Cathegoria, in qua est Sanguis Leonis. Insuper in uno eodemque corpore plura salia differentia inveniuntur, Sal enim quod ex sanguine humano extrahitur, non simile est illi quod ex bile prodit, aut humorum alio quodam. Item Sal ex parte aliqua temperata tractus, magis temperatus est. Sal quoque in ossibus contentum, ab illo quod membranis dat subsistentiam, differt: Hæc causa est quod secundum salium differentiam, quælibet corporis humani pars differens remedium recipit pro sui affectus cura, idque propter analogiam & correspondentiam, quæ est inter salia medicamenti & inter salia partis affectæ, similia enim plerumque similibus gaudent. Et quod plus est: Diversi colores, differentes odores, dissimiles sapores, diversa quoque salia arguunt. Mali aurei flos alio sale quam ejus arbor præditus est, cujus

cortex

cortex ex alijs sale est compositus quàm ejus truncus, ejusque arboris fructus sal, à succi & granorum ejus sale dissimile est.

Similiter Sal volatile seu essenziale ex vegetabilibus ante ipsorum calcinationem extrahitur, aliud verò & prorsus dissimile post calcinationem: ex quibus hoc posterius æquè fixum, atque illud prius est volatile. Fixum in igne non consumitur, & secum fert semen plantæ ex qua fuit extractum, & si in bonam & convenientem terram seminatur similes plantas producit, quod ex sæpius tentata experientia mihi constat.

Hoc sal fixum non in aqua vitæ benè rectificata, sed in aqua communi dissolvitur, undè patet illud à volatili quod ante calcinationem fuit extractum & in spiritu vini dissolvitur multum differre. Volatile autem dicitur quia in igne facile evaporat: hoc facultates & proprietates rerum ex quibus fuit extractum, in se continet licet invisibiliter, cujus rei veritatem praxis docet. Infunde Rhebarbarum rubeum, ponderosum non verò catiosum per duos dies in aqua vitæ in Balneo maris calido: Deinde aufer ex Balneo liquorem tuum rubeum sale volatili seu tinctura Rhebarbari imprægnatum, quæ ejus qualitas laxativa est, & modestè evaporato liquore in fundo vasis omnem purgativam materiam reperiēs. Hujus Rhebarbi extracti scrupulus unus meliorem purgationem efficiet quàm duæ drachmæ Rhebarbari crudi. Volatilitas ejus patebit, si in spiritum vini imponatur, solvetur in illo, si verò paulò fortiolem ignem sentiat, omnis ejus virtus & qualitas purgativa evaporabit: Si feces restantes comburas & sal fixum cum aqua destillata aut pluviali ex cineribus extrahas, & iis qui sanguinis fluxu, dysenteria, diarrhæa, vel lienteria laborant exhibeas, perfectè restituentur quia hoc sal tam est astringens quàm illud volatile.

Hoc idem alio insuper exemplo probatur. Fac bullire urticas in aqua pluviali, defunde decoctum per inclinationem, aut extrahe succum & illo clarificato calcina feces ut fiant cineres, deinde expone hoc decoctum aeri frigido donec in glaciem abeat, factâ glacie videbis in illa infinita folia urticarum. Si fortè ex defectu aeris frigidi congelatio non fiat, liquor modestè evaporandus erit, & ex sale reliquo in vasis fundo folia urticæ, ut supra, formabuntur. Si feces calcinaveris & sal fixum feceris illudque benè dealbatum in terram congruam seminaveris, illud mox vegetare, & tot urticas in eadem vel majori quantitate quàm calcinata fuit crescere videbis, undè differentia istorum duorum salium confirmatur.

Exemplum de Corallo notabilius est, Si enim illud subtilissimè pulverisatum in aceto distillato & alcoholisato infundas & per biduum super calore moderato infusum relinquant, & postea per iam

*Sal fixum
& volatile*

*Experientia de Sale
Volatili
Rhebarbari.*

*Sal fixum
Rhebarbari.*

*Alia experientia de
Sale Volatili urticarum.*

*Experientia de Sale
fixo urticarum.*

*Sal volatile
le corallæ.*

per inclinationem liquorum defundas, & in vase vitreo evapores, sal volatile in fundo remanens tot filamenta, in forma ramorum coralli contra phiolæ parietes sparget, ut nisi quis experientiam viderit difficulter hoc sibi persuadere posset. Sal fixum coralli, cum dissolvente singulari extrahitur ut in tractatu Spagyrico de omnibus præcipuis partibus Macrocosmi dicam, in quo quæ hoc in loco brevitate causa demonstrare non lubet, explicabo.

Ex supra dictis concludere licet, quod in salibus istis, odores, colores saporēs & omnis generis rerum qualitates per eminentiam continentur, quas ex omni materia in salem redacta elicere possumus. De quo hæc habe exempla.

Infunde moschum, ambram griseam, cinamomum aut aliud quoddam aroma, in spiritu vini per duos dies in balneo maris, hanc infusionem reitera cum novo spiritu vini bis aut ter, deinde aufer tuum liquorum per inclinationem, & moschus vel alia materia infusa omni odore erit privata postquam fuerit exiccata; quia spiritus vini omnem ejus odorem dissolvit. Postquam iste Spiritus vini moderatissimo calore balnei fuerit abstractus, sal aut odoris invisibilis matrix, in forma extracti manebit in fundo.

Ad colorem quod attinet. Infunde rosas aut violas in Spiritu vini bono, procede eodem modo ut supra, & extrahes Sal ejusdem coloris & facultatis rosarum & violarum.

Cognitio horum salium quæ odores saporēs colores, & alias qualitates in se continent, me ad alicujus rei manifestationem seu detectionem quasi manu duxit quæ tam est admirabilis quam familiaris & naturalis, cujus causam seu secretum pauci sciunt. Unde fit quod canis vestigia Domini sui cognoscit, quamvis magnus hominum numerus super eadem via ante & post illum incesserint? Cur canis perdices ab aliis animalibus discernit? Cur cervum qui cucurrit, ab alio cervo priori in eadem via obviam facto, ita distinguit, ut odoratu suo priorem currum persequi non cesset? Si ex vulgi opinione instinctum naturæ esse dicas, quo natura ipsum ad venationem obeundam & domum custodiendam instruxerit, insufficiens erit tuum responsum, nam si ista qualitas absolutè naturalis esset, sine cessatione foret, & effectum suum in omni loco & tempore præstaret, quod tamen in tempore pluviali & in flumine, ubi canis omnem operam perdit, fieri nequit: Verùm cognitio ista Canis ab odore procedit, qui evaporat ex hoc sale volatili, serè ad imitationem extractionis de qua supra dictum fuit. Hoc animal cum ad discernendos odores sit aptum odorem corporis Domini sui, seu alterius alicujus animalis, discernit, hacque ratione hunc odorem sequitur tam diu donec odor illum ad locum principii sui deduxerit: Nam ista

evaporat.

*Exemplū
de odore.*

*Exemplū
de colore.*

*Cur canis
cognoscat
vestigia
Domini?*

evaporatio à calore qui Sali inhæret perficitur, qui perpetuo in humiditatem, inseparabiliter quoque huic Sali conjunctam agit, ex qua actione, tanquam agentis in patiens, ista Spiritus evaporatio procedit, quæ nihil aliud est quam odor. Si nimis abundans humiditas intervenit, qualis pluvix & fluminis est, nulla fit evaporatio, hinc canis scientiam suam in aquis perdit, nimis enim magna humiditas vim & virtutem salis superat.

*Causa odoris
rem in a-
qua perdit*

*Cortex
venenore-
sistit.*

Fraxinus arbor satis cognita in suo cortice tantam Salis volatilis abundantiam habet, quod vi caloris sui continuò tam fortem colorem evaporando contra venenum emittit, ut si vipera propius ad arborem accedat, venenum in ejus felle irritetur, ipsa verò ita intumescat, ut nisi subito recedat, illicò rumpatur & moriatur, quæ operatio respectu serpentis tam prompta est quàm moschi, cum mulieribus odoris ejus impatientibus, matricis suffocationem causat. De arbore prædicta hoc notandum, truncum ejus, tantum effectum non præstare, quia cortice minus habet salis, quod experientia per unius atque alterius salis extractionem docuit. Quia si unam ligni cortice suo exuti quantitatem comburas, & deinde alteram ejusdem ponderis quantitatem ligni cortice suo adhuc vestiti, cremes, ex hoc ligno quod corticem integrum habebat vices plus salis colliges quàm ex illo quod cortice suo carebat. Principale enim & subtilius nutrimentum arboris ex succo ejus in quo hoc sal volatile latet, cortici spongioso & ad recipiendum magis idoneo, abundantius communicatur, quàm arboris trunco. Habent enim vegetabilia in suis radicibus speciem quandam venarum mesaraicarum, per quas succum seu chylum vegetabilem attrahunt: Et quemadmodum facultas animalis, quatuor chyli sui differentes humores separat, ita natura vegetabilis separationem sui chyli instituit, hoc modo. Prima & subtilior pars pro foliorum compositione est destinata, quæ plus ad ignis naturam, quam reliquæ plantæ pars, accedunt, eodem modo quo bilis in animali. Ex altera portione minus quidem subtili sed magis temperata & ad aeris naturam accedente surgunt flores, qui seminum seu granorum sunt matrices, uti sanguis in animali. Ex alia parte paulo grossiore & cum aqua sympathiam habente, cortex factus est: Quod phlegmati seu pituitæ animalis respondet, & præcipuum salium dissolvens est. Tandem ex parte crassa & magis terrestri compositus est truncus, qui plus proportionis habet cum terra, & melancholiæ animali similis est. Quod si chylus vegetabilis ex quadam acrimonia compositus aut multo calore affectus fuerit, folia inde nascentia acria erunt & depravatum gustum habebunt, color, odor, constitutio & operatio florum magnæ excellentiæ & virtutis non erunt, cortex erit asper, grossus, inæqualis, excremento scatens, truncus facultatibus

tibus ordinariis carebit, cavernosus & pessimi coloris erit. Hæc in chylo animali magis sunt considerata & majoris momenti, quem per legitimum & bonum victus regimen corrigere plus interest, ad defectus istos præveniendum. Ideoque rebus nimis calidis & acribus, quæ chylum intemperatum facere & morbos molestos & perniciosos excitare possunt, non est utendum. Nam hinc dependet præcipuum sanitatem conservandi vel alterandi fundamentum, ut in suo loco fuit demonstratum.

*Differen-
tia salia-
nium plan-
ta.*

Hinc infallibiliter & necessariò sequitur, aliud esse sal florum, aliud corticum, aliud trunci, aliud radicum, aliud foliorum, aliud ex colore rubro, aliud ex colore flavo, aliud ex colore valde rubro, aliud ex colore minis rubro. Hoc idem argumentum veritatem arguit respectu differentiarum odorum & saporum. Hinc ignorantia illorum manifestatur, qui unam plantam integram cum suis differentibus coloribus, odoribus, & saporibus ex diversis salibus (quæ differentes qualitates & virtutes habent) compositis, in uno mortario tundunt. Nux juglans communis hujus rei veritatem satis demonstrat, cujus cortex viridis propriam suam habet facultatem; cortex ejus solidus aliam, interstitium aliam, pellicula aliam; nucleus sal & semen suum ferens aliam habet operationem, oleum quod per expressionem ex illo extrahitur aliam, item oleum ex fecibus per distillationem elicatum aliam, Sal quoque quod ex his fecibus crematis & calcinatis extrahitur aliam planè differentem habebit virtutem.

Piper

Sal volatile ex cortice piperis integri non contusi cum Spiritu vini extractum excellentissimam habet virtutem pro ventriculi indispositione: Sal verò corporis ejus sub cortice contentum, tam damnosum, acre, mordicans & calidum est, quàm alterum est salutare dulce & temperatum.

*Sal Volatile Penetra-
tionis cau-
sa.*

Hoc Sal insuper medium est per quod liquores in corpora materiarum ipsis objectarum ingrediuntur sine quo nulla fit penetratio, nec dissolventis alicujus effectus, Calx viva exemplo nobis erit, quam aqua communis penetrat, mediante hoc sale manifestato per calcinationem, quæ illud ex certa viscositate extrahit: Nam priusquam hæc calcinatio viscositatem consumisset, lapis aquæ communi impenetrabilis erat, quavmis etiam potentius dissolvens ingressum, ex majori vi & subtilitate salium habere potuisset, ex quibus illud est compositum. Cum autem hic de dissolventibus agendi locus non sit, ut ad propositum meum redeam, descriptionem illorum alii volumini commit-
tam.

Sal nitru

*Salperra
edens sent.*

Aquæ Nitrosæ igitur à Nitro, ex quo componuntur dictæ sunt, non omnes tamen in hoc nomine acquiescunt & multi cognitionem ejus ignorant, quævis res ipsa satis cognita sit. Europæ incolæ

incolæ hoc Sal vocant Salpetræ, Ægyptii verò Sal Nitri appellant, quæ nomina nullam differentiam ponunt. Illi hanc nominationem ei imposuerunt, quia ut plurimum in cellis vinariis, circa ædificiorum muros, aut in cavernis naturalibus invenitur, unde vulgus Sal petræ vocare consuevit, ignovans quod sit exhalatio subtilis quæ ex terra elevatur, & munis petris aut locis similibus per sympathiam adhæret, ubi condensatur & in hoc Sal convertitur, quod experientia testatur, quia tota hujus Salis substantia mediante igne facillè in aerem & terram revertitur.

Ægyptii sal Nitri à Provincia Nitriæ ad Nilum siræ appellant, ubi magna quantitas ejus in omnibus terris invenitur, nulli autem fere lapides & petræ. Virtutes ejus admirandæ per experientiam à multis seculis per multos Authores fide dignos & per rationem à propriis naturæ principiis desumptam manifestè confirmantur. Loca illa frequentibus longis periculosis morbis contagiosis obnoxia sunt, qui cum grassantur tantas per impetuositatem suam inferunt strages, ut populus intra ædes suas se continere, vicinorum conversationem fugere & longo tempore aere privari cogatur, cujus intemperies & corruptio funestos effectus trahat, imprimis verò à mensis Martii initio, usque ad Sancti Johannis diem. Incolæ isti nullum remedium præservativum pro hoc malo expectant, quàm circa decimum septimum Junii & dies sequentes, quo tempore cælum hoc miraculosum & consideratione atque admiratione dignum remedium ipsis largiri solet. Et cognoscant an expectatione sua frustrari debeant, vel, an donata ista & in quo gradu perfectionis accepturi sint: Ex campo cespices aut terræ portiones qualdam domum ferunt, deinde exactè & separatim illis ponderatis, vel per in diversa loca collocant, ut efficeant an gutta super illas sit casura (sic enim rorem qui in illa temporis statione tantum decedit vocant) sequenti die de novo ponderant, ut in quælibet terræ portio ponderosior facta fuerit experiantur, quod per plures dies continuant. Quod si istæ portiones testæ ponderosiores non fiant, incolæ plurimum affliguntur, & magnis malis obnoxii sunt, propter pestis strages, cui resistere aut remedia opponere est impossibile, taceo alia plurima incommoda quæ ex siccitate & rois defectu per fructuum frustrationem proveniunt, unde fames per totam regionem & multa alia incommoda oriuntur. Si verò cespes vel terræ portio sic sequente ponderosior sit, & diebus subsequenter adhuc multo ponderosior, signum erit guttam preciosam cecidisse, terram penetrasse, imbibisse & aggravasse. Quo viso incolæ domibus & latebris suis exeunt & una conversantur, sine omni alicujus mali metu, quia sani tunc totaliter sunt præservati, & ægri pristinam sanitatem recuperaverunt, quacunque contagione fuerint affecti,

affecti, sicque deinceps habitis festis publicis & gaudii diebus, unà vivunt, ac si morbus iste clima ipsorum nunquam infecisset. De reliquo certi sunt de magna omnis generis fructuum abundantia, quam fluvii ipsorum famosi exundantia promittit.

*Ægyptus
dives.*

Ægyptus terra opibus florens est, quæ tot ferè mirabilia quot Africa & Asia habet, exceptâ terrâ sancta. Hæc regio artium & inventionum mater fuit. Ægyptii celeberrimi totius orbis terrarum Astrologi fecerunt, terra hæc hospitalitate & mirabilibus plena est. Taceo illa quæ in sacris paginis de ea dicuntur, & quæ insignes Authores in suis voluminibus recensent, qui tantis titulis regionem istam ornarunt, ut naturæ prodigium dici mereatur.

Quare ut constet quomodo ista gutta fiat & quænam sit ratio quod illa sola hanc facultatem singularem adferat, quæ alii rori non communicatur, neque in ulla alia regione contingit, qualitas Salis Nitri aut terræ nitrosæ nobis est consideranda, quâ tota ista terra est referta. Hæc infallibilis observatio digna est quæ declaretur. En igitur tibi huius secreti manifestationem.

*Gutta Ægyptiaca
modis
fieri*

Ex regione seu Terra ista nitrosa magna exhalatio elevatur quæ propter abundantiam subjecti undè surgit, abundans & potens est: Cum qua in aeris regionem exaltata & rapta Spiritus mundi universalis, (cui materiam in quam incorporaretur, invenire & obviam habere volupe est) inseparabiliter conjungitur, & virtutem atque potentiam ejus quam contra veneni contagionem jam habebat, ex natura sua vivificante & corroborante auget. Deinde vapores Nili copiosi ascendentes nacta singulari potentia, ex inundatione Nili quæ secundum tempestatis illius stationem fit, cum exhalatione cui se Spiritus mundi adjunxit se in aere quoque conjungunt illam dissolvunt & ex illa imprægnantur, & hunc rorem (virtutem Salis Nitri in se continentem) pariunt, rorem inquam à Spiritu Universali totius naturæ thesauro augmentatum & fortificatum.

*Gutta seu
Sis pene-
trans.*

Hæc guttæ seu roris compositio admirabilis est in duabus rebus, primò quoad suam extremam subtilitatem, qua cespites seu terræ portiones, licet in cista vel alio in loco inclusas penetrat & ponderosiores facit: Deinde quo ad aeris quâ præstat purificationem, quæ ab omni infectione purgat, ut neq; in illo neq; in longo tempore post ab ullo contagio aut alia. eius intemperie sit timendum. Et ut digito rem attingamus, & facultatem hanc à Sale Nitri provenire fundamentaliter monstremus veritatem hoc modo competes. Si guttam aut rorem istum in vase vitreo capies & humiditatem super igne modesto & leni evaporare facies, in fundo purum & verum sal nitri restare videbis. Hoc in loco viris doctis questionem hanc tractandam & decidendam relin-
quam

quam, unde morbi contagiosi generentur & qua de causa tam formidabiles sint. Et hoc tantum dicam, quod cum tam salutaris exhalatio eleuetur, qualis est gutta nitrosa, similiter etiam venenosa & mortifera, imprimis in his locis quæ aliquam corruptionem seu venenum quoddam fovent, exhalare & elevari possit.

Cum autem efficax & virtuosa ista operatio non ab aqua procedat, quæ dissolutionis medium tantum est, necessarium sequitur illam à Sale Nitri originem trahere, & hoc sal admirandis proprietatibus ad multos morbos vincendos præditum esse: Unde aquas Nitrosas singulariter nobis commendatas habere debemus. Matrix, vasa spermatica & aliæ partes incommodis ferendis ex humorum corruptione ortis, magis subjectæ, videlicet vesica, ureteres & renes qui calculo sabulo & aliis intolerabilibus infirmitatibus infestantur, aquas Nitrosas sibi pro remedio perfecto & specifico & præservativo excellenti vendicant, nulla enim res aut materia est quæ subtilius & efficacius dominium in lapides macrocosmi exerceat, & quæ ab omni corruptione sit exempta, quam hoc sal, quod aerem purificandi & omnis generis venenum & contagionem à circumferentia sua arcendi habeat potestatem.

*Virtus à
sale nitri
non ab a-
qua proce-
dens.*

Ægri tria desiderare debent quando eis remedia exhibentur, quæ medici omni cura & prospectione procurare debent; si uterque optatum intentionis effectum obtinere velit.

*Triain re-
mediis de-
sideranda.*

Primum est, ne remedia vires partium diminuunt, sed corroborent.

I.

Alterum est, ne talia remedia funesta & mortifera sint; nec ad mortem tendant, sed vitæ conservandæ idonea.

II.

Tertium est, ut operatio illorum proportionaliter respondeat morbo, eorumque actio sit valida, prompta, & ad partes longinquas se extendens, ad humorum peccantium & superfluum attractionem perficiendam. Hæ tres qualitates requisitæ & tam necessariae non in omni medicamento inveniuntur, hæc associatio seu conventus non est communis, hoc conjugium in omnibus remediis nonprehenditur quæ communiter & sæpè quidem cum exiguo effectu, vel cum funesto successu in usum veniunt. Aquæ Minerales, imprimis verò Nitrosæ hanc gloriam merito sibi tribuere possunt, quia vires corporis nostri non minuunt sed corroborant, nec unquam sunt funestæ aut perniciosæ, sed cum prompta & valida facilitate sanant malum præsens fugando & à futuro præservando. Et cum materiæ ex quibus componuntur, sint incorruptibiles, idè nostris humoribus præsident seu dominantur, sicuti cælum elementis: nam nec calidæ siccæ sunt ut ignis, nec calidæ humidæ sicut aer, nec frigidæ humidæ sicut aqua, nec frigidæ siccæ sicut terra, sed illarum virtus de cælo

III.

DE AQUIS NITROSIS

derivatur, & de hoc Spiritu universali, qui illas nobilitat, precipuam illarum facultatem in infinitum auget, & ut omnes alterationes domare possit, inalterabilem reddit. Omnipotens Deus materias prædictas creavit tanquam radicem vitæ vegetabilium, mineralium, & animalium, hominem verò tanquam caput omnium creaturarum, qui ratione naturali, tanquam lumine & conductore instructus, magis quàm quicquid sub sole vivit, illas magnæ estimare & in suum usum convertere tenetur: quia cum præ cæteris omnibus animalibus innumeris infirmitatibus sit subiectus, magis illis opus habet.

Quomodo fiant aqua nitrosa. Aquæ nitrosæ fiunt per alicujus mineræ Nitri & scaturiginis occurrum. Aqua simplex & insipida potest quidem istud sal dissolvere & dissolutum secum avehere, sed cum aqua ista non nisi simplex nitrum in se contineat, non tam excellens & potens est quàm illa, quæ antequam nitrosam dissolutionem faceret, jam sale Hermetico erat imprægnata.

Duplex aqua nitrosa. Præterea hic observandum est, istas aquas à Natura duobus modis componi, videlicet vel per Sal Nitri in terra repertum, vel per illud quod in locis mineralibus invenitur, Ex quibus illud quod in terra reperitur, nullum bonum saporem aquis confert, quia non satis est purificatum, quarum aquarum virtus non diu durare potest, quia sal terræ mox evanescit & conservari nequit: Dum tamen è contra Aquæ Nitrosæ quæ per dissolutionem istius salis, qui in locis mineralibus est, compositæ sunt, potentes sunt, ipsarumque virtus magna durationis, quia minerales aquæ non planè vel rarò exsiccantur, Natura enim perpetuò in illis abundans, materias vicinas hanc aptitudinem & dispositionem habentes, in ipsarum substantiam convertit.

Signa bona aqua. Si istæ aquæ sunt claræ & puræ, habentes saporem parumper salsum & paulò acidum, demonstrativum signum erit, illas originem à Sale minerali purio & de paucò Sale Hermetico duxisse: Et tunc morbos contagiosos & venenatos curandi facultate polent: Et omnes indispositiones matricis, renum & vasorum spermaticorum. calculum & sabulum renum curant, Salis Nitri enim propria Natura est in rupes & lapides leniter, benignè & imperceptibiliter sic dicendo spiritualiter agere, cum enim Spiritus universalis potentes virtutes isti Sali communicarit, actiones ejus aliæ esse non possunt quam mirabiles & raræ. Hydrops etiam hoc remedio infallibili curatur, & non minus cum sale prunellæ quod ex Nitro paratur, ut etiam cum Spiritu qui ex Nitro est extractus.

DE AQUIS FERRUGINOSIS

CAPUT V.

NON ab exiguo temporis curriculo res veritati maximè consentaneæ in alterationem & contestationem demum venerunt. Secula præterita quæ sua Spiritus vivacitate & lumine singulari gaudebant, pro delectamento habuerunt, argumenta contra tales res formare quarum fundamentum nullo modo everti poterat, quia naturæ principiis nitebantur. Hac ratione sive illud ex animi jucunditate, sive ex subtilitatis affectatione seu temporis injuria factum fuerit, demonstrationes claræ visibiles & certæ, in problemata abierunt. Undè magna diversitas opinionum de uno *Diversa o-* eodemque subjecto nata est, pro cuius descriptione, aut qualita- *piniones* tum tractatione opiniones tam diversæ & diametraliter contra- *in omnibus* riæ extiterunt. Oculi nullo defectu laborantes de radiis solaribus *rebna.* multò aliter judicant, quàm illorum oculi qui visus debilitate afficiuntur, quamvis non sit diversum sed idem lumen, cujus rei error non ex objecto procedit, sed ex potentia quæ qualitates & naturam non discernit.

Hæc opinionum contrarietas in Medicina inprimis observatur. Græci singularem inclinationem habent pro remediis, quæ *Contrarie-* Latini & Arabes abhorrent, utriusque partis verò tot opiniones *tas opinio-* quot capita. Hæc divisio insignem huic Oeconomix confusio- *nem in Me-* nem affert, quæ uniformis esse, & pro conservatione Totius *dicina.* conspirare debet, cujus irreparabilis ruina sequeretur, si per discordiam perniciosam filii familiæ partes ejus principales destruerent, & preciosiora ornamenta abscindere & dissipare vellent. Quamvis enim Aquæ Minerales ditissimi naturæ thesauri sint, & *Aqua mi-* remedia excellentissima, admirabilia & virtuosa, nihilominus *nerales fū-* Medici inveniuntur, qui contra innocentiam & honorem illarum *damenta* aquarum fulmina mittant. Si præter hos alii surgerent, qui cum *medicina* minori vituperio & majori ratione vegetabilibus se opponerent, alia verò secta contra animalia declamaret, Medicina sine splendore & gloria jaceret, tamque pulchra Facultas totaliter pessum iret. Naturæ regnum enim formaliter in mineralibus, vegetabilibus & animalibus consistit, nec pars aliqua absque præjudicio & ruina totius ei subtrahi potest, hocque tanto minus, quantò excellentiores & magis spectatæ operationes à mineralibus procedunt.

Qui aquas minerales oppugnant tribus argumentis utuntur, *Errivola* quorum primum est, quod mortem causent. Alterum, quod *oppositio-* cum vel calidæ vel frigidæ sint per se, calidæ exerceant intestina, *nes contra* frigidæ verò ventriculo noceant. Tertium est, quod aquæ istæ ex *aquas mi-* metallis & mineralibus compositæ, non possint esse utiles, pro- *nerales.*

pter proportionis inæqualitatem quæ est inter metallorum & animalium naturam. Hæ sunt frigidæ & debiles illæ rationes eorum qui aquarum mineralium mirabilia gustare nolunt.

Accusatio ista prima fronte speciosa & pulverem in illorum oculos spargere videtur, qui externo rerum cortici inhærentes, secretiora non examinant, in quæ intrare illum oportet, qui de materiis benè vult judicare, & sententiam legibus atque præceptis Naturæ conformem pronunciare.

Sal principium generationis Sol & elementa propter accidens quoddam non sunt culpanda. Impertinenter & immeritò lucidissimos radios solis accusabit (qui omnia calefacit & illuminat & unum est ex præcipuis principii generationis) de ardente suo dierum canicularium calore, quia infirmitatibus quibusdam est contrarius. Ignis qui elementum est, quod potenti sua actione conservat omni totius mundi inservit, non est contemnendus & damnandus quia ex imprudentia vel malitia alicujus domum quandam aut magnam civitatem ut olim Troja erat, comburit & in cineres redigit. Similiter Mare, omnesque aliæ aquæ talem censuram subire non debent, quia naucleus vel inexpertus vel vi tempestatis victus naufragium facit: Nec aer à nostro hemisphærio ablegandus, quia per influentiam malignam fuit alteratus, in climate aliquo contagiosus factus. Processus talis injustus foret, nec sine ruina & annihilatione partium principalium ex quibus totus constat mundus, subsistere posset.

Causæ inprimis verò æquivocæ, quamvis purissimæ & perfectissimæ, non solum effectus differentes producere possunt, verum etiam iis contrarios quos natura vel ordo præscripserat, sive hoc ex defectu instrumentorum, vel per accidens quoddam aut alios fortuitos casus fiat. Hinc fit ut idem effectus moraliter damnabilis, physicè sit laudabilis. Dispositiones & applicationes omnibus istis operationibus dissimilibus differentiam & pondus præbent.

Ut in genere ad omnes istas objectiones respondeam, aquas minerales huic censuræ minùs subjectas esse statuo, quàm est Sol, vel elementa vel cætera omnia principia, idque propter exiguum & paucum malum, quod per accidens ex illis procedit. Quia ex aquis mineralibus puris nullum unquam malum provenit. Experientia nos docuit multa ægrorum millia mortua esse, qui sub infinitorum aliorum remediorum onere succubuerunt, paucos verò aut nullos eorum qui ad has aquas salutare confugerunt, Et si quis durante istarum aquarum usu è vita decessit, ignorantia ejus deputandum fuit, quia aquis morbo suo convenientibus non erat usus.

Illi Philosophandi rationem intelligunt, qui verum à falso distinguere possunt: Illi Naturæ mirabilia cognoscunt qui differ-

rentes qualitates, accidentia & proprietates rerum discernunt. Malè igitur stabit, qui generalem consequentiam, vel thesin & axioma ex parte parva construere & contra totum argumentari vult. Inter aquas minerales sola Arsenicalis est mortifera. Ergò *Sola aqua* omnes aquæ sunt mortiferae. Hæc inductio in bonis Scholis non *Arsenica-* valet: quia hæc aqua Arsenicalis sola maligna, quæ non nisi rarò *lis est no-* invenitur, & à cæteris benè distingui potest, tantò aliarum aqua *xia.* rum mineralium numero, quæ tam frequenter, abundantes, salutare & preciosæ sunt, prævalere & laudem præripere non potest.

Inficias non eo, mineras Arsenici & gypsi in visceribus terræ inveniri, & aquas quæ illas dissolvunt & ab illis imprægnantur noxias & mortiferas esse: Hoc tamen non in omnibus locis evenit, & non nisi rarò apparet, maximè quoad Arsenicum, quod non nisi in locis aridis & valdè siccis generatur, cujus acrimonia extraordinaria, originem suam à maximo calore & siccitate trahit, quæ non violenta esset, si quædam humiditas ei commixta foret. Hoc modo igitur scaturigo seu fons aliquis Arsenicalis qui rarus est, observari potest, ab aliis aquis distinguendus, ad quem utendi causa nemo accedere debet. Non omnia metalla & minera ex remedium familia rejiciuntur, quia in Cathegoria unum ex illis reperitur quod est Venenum, uti est Arsenicum. Similiter non omnia vegetabilia rejiciuntur, quia quædam mortifera inter illa extant: Neque etiam omnia animalia abiguntur quia vipera est venenosa. Nam à rebus malis cum providentia cavendum, bonis verò cum ratione est utendum. Ideoque non Arsenicalium sed vitriolarum, Nitrosatum & Ferruginosarum aquarum præscribitur usus.

Quidam aquas minerales indifferenter habent, illas nec accu- *Nihil fru-* sare, nec effectus illarum laudare volunt, sed cum nec bonæ nec *stræ.* malæ sint, inutiles esse ajunt, quia nullum contra morbos effectum producant: Quibus hæc pauca respondeo, quod Author naturæ nihil creavit quod non aliquem habeat usum, minima enim pars Universi compositionem istius Totius ingreditur & habet suum usum finem & scopum. Ut autem dubiis ipsorum satisfaciam, in hoc positis, quod illas inutiles fuerint experti, causam ipsis aperiam ob quam tales fuerint in manibus ipsorum. Penna instrumentum est aptissimum ad scripturam, & penicillus pro pictura, nihilominus is qui nec pingere nec scribere potest, & qui nunquam scripturam aut picturam aliquam vidit, aut qui nec atramentum nec colores, nec papyrum aut tabulam habet, inutiliter pennam aut penicillum manibus tractabit. Applicatio aquarum Mineralium, distinctam illarum differentiarum & facultatum morbi quoque qualitatum & temperamenti agrotantis re-

Affectus complicati impediunt effectum aquarum. quirit cognitionem. Aquæ Vitriolatæ & Ferruginosæ febrem quartanam curabunt, dummodò æger prius fuerit purgatus, & regimen victus conveniens observet, si verò cum febre conjunctus esset morbus Venericus, aquæ istæ inefficaces, essent & nullum progressum facerent, quia cum morbus sit complicatus, remedio quoque complicato opus est. Simili modò Aquæ Nitrosæ renum sabulo extirpando, & similibus affectibus calculosis curandis, parum profunt, si alius quidam morbus dissimilis sit conjunctus, qui remedio differenti egeat, defectus autem iste aquis non inest, sed à conjunctione alius cujusdam mali, cui harum aquarum virtus non dominatur, dependet. Hujus rei experientiam sæpè feci, ut multi mecum senserint. & opinioni suæ valedixerint. Apprimè tamen in administratione harum aquarum fructuosa opus est bono victus regimine dosi temperamento ægri proportionata, magis moderato exercitio, longiori vel breviori somno, conveniente corporis præparatione & animi tranquillitate, nam nimis vehementes animi passionēs, omnia remedia quantumvis potentia & energetica sint, inutilia & vana reddere possunt.

Fieri etiam potest ut aquæ peregrinæ quantitas quæ mineralibus durante cursu ipsarum commiscetur, illas multum debilitent, & ipsarum operationem naturalem & legitimam impediant, nimis enim abundans ista superfluitas virtutem & facultatem aquarum mineralium suffocat. Infusio unius uncie Rhebarbari, in decem libris alius cujusdam liquoris Virtutem suam exueret, ita libra una aquæ salis, istam salsedinem non servaret, si cum quinquaginta libris aquæ dulcis misceretur. Nam qualicunque virtute parva alicujus rei quantitas prædita sit, non tamen aliam superare potest quantitatem à qua ipsa per omnes dimensiones vincitur.

Mineralia Vegetabilibus & animalibus præstant. Porro si aquæ minerales vel nullum vel paucum Salem Hermeticum continent, magnas operationes præstare non possunt, quia istud Sal est instar Spiritus vivificantis omnium metallorum, & ipsorum perfectionis atque virtutum eminentium exaltationis principium primum, idque tantò magis, quanto metalla sunt aptiora ad recipiendum ejus actionem, quàm ulla alia materia sublunaris, non solum propter ipsorum excellentem & antiquam compositionem, verum etiam propter continuas corporum celestium à multis seculis acceptas influentias, tum propter potentiam aptitudinem & capacitatem illas influentias conservandi & retinendi, quam retentionem per suam soliditatem firmius & fixius præstant quàm vegetabilia & animalia, quorum substantia non tam longæ durationis est, evaporant enim, & per transpirationem, virtutem & spiritus suos perdunt. Unde sequitur ex omnibus

mnibus rebus quæ sub Medicinæ imperio sunt, nihil nobilius nec perfectius propori & nominari posse quàm metalla, quorum excellens dignitas à cœle est oriunda: Ex qua virtute etiam, ut in præcedentibus capitibus demonstravi, quælibet mineralium aquarum in curandis morbis miracula præstat, quia in illos absolutam habent potestatem.

Nunc ad secundam objectionem quæ contra aquas minerales proponitur venio, videl. illas aut calidas aut frigidas esse, ideoq; vel intestinis vel ventriculo perniciosas: ad quã respondeo, maximam Vegetabilium partem, unã vel alterã harum qualitatum, in gradu suo abundare, nec tamen à facultate Medica idcirco relegari. Res enim mineralium & metallorum longè aliter se habet quàm vegetabilium, quia alios effectus admirandos præstant. Priusquam autem ulterius pergant ex Censoribus istis audire cuperem, quem gradum frigoris aut caloris habeant mineralia, item quæ metalla frigori, & quæ calori assignent, & per quos effectus utramque istam naturam cognoverint. Nam Mercurius biliosos æquè sanat atque melancholicos. Et idem chalybs, qui obstructions aperit, & venas ab humoribus viscosis terrestribus & grossis mundat, etiam dysenteriam sanat, & sanguinis fluxum sistit. Aperire & alstringere, sunt duæ operationes contrariæ, & vegetabilibus atque animalibus ipsorum qualitatibus elementaribus impossibiles, Mineralibus verò facillimæ & consuetæ, quæ eminenter calorem & frigus in se continent & in objecta & Subiecta sua quibus applicantur hac ratione agunt, ut calefaciant ubi opus est calore, & refrigerent ubi calor est excessivus. Hæc unica est responsio ad hanc objectionem.

Omne quod dissolvitur est sal, & quemadmodum omne quod in ventriculo nostro dissolvitur, indè in omnes partes corporis humani universaliter distribuitur: ita quoque mineralia mediante aliquo liquore dissolvuntur, & omne quod dissolutum est, qualitates corporis dissoluti sive bonas sive malas secum portat. Cum autem metalla nihil mali in se habeant, sed è contra multas bonas facultates, fatendum utique est, aquas ex illis imprægnatas, esse miraculosæ operationis: Quæ aquæ medium sunt ad faciendam istam admirabilem dissolutionem & tam pulchrarum virtutum communicationem, quæ Mineralium familiares & sociæ sunt: impossibile enim est mineralia alieubi extare, ut non etiam illic aquæ reperiantur. Porro quæ ratio impedire potest, quo minùs eadem aquæ medium sint inter metallicam & nostram naturam, cujus ope metallorum fructus cum majori utilitate ad nos redundet, quàm ullus alius cujusdam medicamenti usus. Hæc est responsio ad tertiam objectionem quæ proportionem inter unam & alteram harum naturarum affert, quod extra

omne dubium est, Celeberrimi Medici metallis usi sunt pro singularium quorundam morborum sanatione, & ad illorum usum adhuc hodie confugiunt. Auri usus viget tam in alimentis quam in medicamentis: Ferri pro dysenteris, sanguinis fluxu & similibus morbis, item pro obstructionibus, pallidis coloribus virginum, & multis aliis melancholicis morbis. Mercurius contra infirmitates Venereas infervit. Aquæ Vitriolatæ & Sulphuræ multis morbis domandis adhibentur, qui aliis remediis pertinaciter resistendo cedere nolunt.

Veritas ista, experientiâ nititur, & naturalis ratio, manu illam palpare & in propatulo videre docet: Nam qualiscunque etiam inæqualitas & distantia inter metallorum & animalium naturam allegari possit, nihilominus intercedente medio, quod (uni & alteri istarum naturarum facile & familiariter se conjungit,) copulatio & unio fit perfecta, ipsarumque qualitates fiunt uniformes. Quod si metalla in sua soliditate persisterent, & mineralia in sua consistentia, hominibus usui esse non possent. Natura nos plura dissolventia docuit, quæ sunt medium inter nostram & ipsorum naturam.

Cum omne dissolutum, sit sal, & hic liquor dissolvens secum ferat qualitates dissoluti, illasque per sui usum nobis communicet, necessario sequitur nos dum hoc liquore utimur, mediante illo, de raris & admirandis metallorum & mineralium facultatibus participare, quia hac ratione communicabiles & familiares se nobis exhibent.

Præterea nihil naturæ nostræ tam est adæquatum & familiare quam aqua communis, quæ minerarum metallicarum indivisus comes est.

Dissolventia varia.

Omnes res ut in Capite de aquis nitrosis dictum fuit, sua particularia habent dissolventia, sine quorum ope ipsamet vegetabilia nobis non communicantur, quia secundum differentem suam virtutem diversimodè quoque agunt. Aliud enim dissolvens pro corpore solido, aliud pro minus solido, quod tantopere non resistit, requiritur. Notatu dignum est, quod, quando aqua sale Hermetico, quod principium est metallorum, benè imprægnata, mineram metallicâ adhuc teneram, nec dum in soliditate sua consummatam, obviam habet, illam penetrat & quod in illa dissolubile & de natura salis est, totaliter dissolvit, & ex illa spiritibusque ejus imprægnatur, quos cum faciliè secum abduxit sicque virtutibus illorum se dotavit, effectus & operationes admirandas præstat. In visceribus enim terræ minere quasi viventes sunt, & spiritibus abundant, post fusionem verò quasi mortuæ & spiritibus suis privatæ sunt, à quibus ista ipsis suppetebat vita & facultas crescendi & se augmentandi, convertendo in suam naturam

*Minere
virescentes
& mortuæ*

materias

materias vicinas dispositas ad istam admirabilem augmentationem.

Aquæ ferruginosæ nihil aliud sunt quàm aquæ sale aut tin- *Aqua fer-*
cturâ ferri imprægnatæ, quæ aut magna aut exigua virtute præ- *ruginosa*
ditæ sunt, secundum materiarum istam compositionem consti- *sale ferri*
tuentium malitiam aut bonitatem. Ideoque signa ferri & aquæ, *imprægna-*
quæ medium est inter ipsum & corpus humanum diligenter sunt *ta.*
examinanda. Nam omnes res habent suæ perfectionis & imper-
fectionis signa: sed quilibet ad discernendum illa & differentiam
atque naturam illorum distinguendum non est aptus. Nam non
in omnibus locis metallicis semper aquæ minerales reperiuntur,
nec in iis locis in quibus aquæ sunt, metalla, à quibus imprægnari
possent. Et quamvis in uno eodemque loco, & aquæ & minera-
lia simul inveniantur, nihilominus tamen vel exigua vel prorsus
nulla videbitur operatio, si Sal Hermeticum non sit conjunctum.
Quare apprimè necessarium est cognoscere an omnia tria concu-
rant, & de aquarum ferruginosarum dignitate per signa rei veri-
tatem indicantia judicare.

In hunc finem colores lapidum & terræ fonti vicinæ attentè
debent considerari. Niger color, non est signum ferri mineram
bonæ & laudabilis naturæ esse, neque etiam color flavus, qui
plumbi additionem notat. Si color viridis est, minera ferri ali-
quam cupri portionem continet: Sed si minera ferri simplex pu-
ra bona & vera, certam argillam pinguem & unctuosam habeat
conjunctam, quæ inter dentes pressa, nullum terræ strepitum e-
dat, & rubra sit, tunc ferrum perfectius erit, rubet enim iste co-
lor seu rubigo certissimæ notæ sunt minere terram excellentissi-
mam & perfectissimam esse.

Quantum ad aquam attinet, illa sequenti modo est examinan- *Signa a-*
da; Aqua communis pro usu & nutritione hominis ordinaria *qua.*
conveniens, debet esse clara, levis, simplex sine colore odore &
sapore. Si una ex his qualitatibus est alterata, additionis alicu-
jus signum erit, nec potui, nec ciborum seu alimentorum præpa-
rationi inservire debet, nisi prius consideraveris ejus compositio-
nem aut causam defectus qualitatum ejus naturalium quas habe-
re deberet.

Ut autem aquæ alicujus anatomiam instituas, accipe de illa, *Anato-*
& sine quiescere in vitro, quam si sedimentum ponat in vitri fun- *mia aque.*
do per inclinationem separabis primum, deindè super igne leni,
ut quid contineat cognoscas, exiccabis. Si per hoc primum exa-
men qualitates istius materiæ non cognoscas, ad secundum exa-
meu pergendum & ardentiori igni erit committenda, hac ratione
illam per colorem seu odorem cognoscas, & cum frigefacta erit,
sapor illam amplius manifestabit. Quoniam autem materia ista
grossa

grossa hoc in loco, in illum finem tantum consideratur ut indicia illius rei, quæ aquam istam imprægnat, detegantur, necessarium est magis præcisè & particulariùs qualitates, virtutes, & naturam aquæ claræ per inclinationem defusæ perpendere, quod fiet per per evaporationem lenem aut per destillationem, ut, an spiritus quosdam, an alias res volatiles contineat, constet. Nam inter destillandum id quod in vas recipiens decidit sæpè gustare, & per saporem, cuius naturæ iste Spiritus sit, poteris judicare. Destillatâ seu evaporatâ aqua, remanentiam secundum artem & materiarum naturam examinabis. Quæ hac methodo tractanda restant ea pro Anatomia Spagyrica omnium principalium materiarum mineralium Macrocosmi reservo.

Certiores igitur de qualitate & compositione istarum aquarum facti, illis pro multorum perniciosorum morborum aliisque remediis non cedentium curatione uti possumus. Cætera enim remedia, dubia incerta quandoque noxia & semper comparatu difficilia sunt, neque omnis generis infirmitatibus, ætatibus, temperamentis, & temporib. conducibilia: Hæ aquæ verò pro omni infirmitate, in omni loco, ætate, constitutione, & tempore sunt salutares, idque propter spiritum Universalem, qui cum illis est unitus & illarum operationem exaltat: Et quia Spiritus Jehovahæ, prima Spiritus Universalis causa, singulariter aquas præ cæteris elementis multa perfectione nobilitavit. Quæ de hac re ulterius in hoc capite dicenda sunt, ad alium discursum reservo de sale Hermetico instituendum, & de modo, aquarum mineralium artificialium compositionem faciendi observando, in illum finem ut meliores fiant quam naturales, & hac ratione materiarum superfluitates repurgentur, & mineralia, aliaque ingredientia pro tam perfecta compositione necessaria præparentur.

*Dignitas
aquarum
cæterare-
media su-
perans.*

*Spiritus un-
iversalis
est princi-
pium con-
cretionis
& vegeta-
tionis.*

Nam quamvis Spiritus Universalis, qui thesaurus naturæ est, in omnibus rebus sublunaribus resideat, tanquam vitæ, concretionis & vegetationis principium, nihilominus in quibusdam subiectis ad ipsum recipiendum magis dispositis, magis abundat. Exemplo est aurum inter metalla illud enim omnibus aliis metallis plus continet quia Spiritus iste universalis in huius rari metalli corpus, mediantibus radiis & influentiis solaribus est insertus: Sol enim ei spiritum hunc particulariùs & cum majori affectione quàm cæteris metallis communicat, quia majori sympathiæ naturalis inclinatione erga illud fertur. Inter vegetabilia, vitis plus de hoc Spiritu Universali participat, quàm aliud ullum. Inter animalia verò homo plurimum de hoc Spiritu accepit. Et sicut aurum inter metalla est cor objectum amoris influentiarum pulcherrimi istius astri, ita quoque hoc preciosum minerale, potentissimum, adæquatum, & conveniens est ad cor hominis fortifi-

candum

candum, & plurimos morbos illud quotidie infestantes, per infallibilem proportionem & analogiam fugandum.

Luna eandem in argentum habet facultatem & operationem, *Argentum* quæ illud ad cerebri humani infirmitates sanandum reddit idoneum & aptum. Mars qualitates suas ferro imprimit, ad effectus *Ferrum* à vesicula fellis procedentes corrigendos: Mercurius argento vivo dominatur illudque pro hepatis bono specificum reddit: Jupiter influentias suas stanno destinat, eique excellentem virtutem *Stannum* pulmonibus maxime proficuum communicat, Venus cupro dominatur, illudque potentissimum reddit ad renum sanationem. Tandem Saturnus plumbo præsidet pro Splenis conservatione *Plumbum*, contra morbos ipsum affligentes. Quæ omnia sunt per sympathiam seu correspondentiam, quam corpora cœlestia quæ spiritus Universalis sunt instrumenta, cum septem metallis & septem partibus corporis humani habent.

Ut autem tales aquas minerales præpares, quæ pro sananda aliqua corporis parte sint efficaces: necessum est accipere illam materiam mineralem, quæ magnam correspondentiam seu convenientiam habeat cum parte afflicta. Hæc materia ex minera quasi adhuc vivente & omnes suos Spiritus adhuc possidente & nondum solida facta, est desumenda, sed quæ mediante aqua, sale Hermetico imprægnatâ facilis sit solutu. Quod si mineras tales habere nequeas, metalla cum Sale Hermetico in primam *Salis Her-* suam materiam erunt reducenda cujus præparatio certis de cau *metici præ-* sis hoc in loco indicari non potest. Metalla hoc modo præparata, *paratio re-* tantos in curatione morborum præstabunt effectus, ut fateri *rescitur.* cogaris nullum aliud remedium talem gloriam sibi attribuere posse.

De hac aquarum mineralium dignitate non tractassem si injuria quam quidam innocentie & virtuti illarum facere volebant, silentium meum non interrupisset, hac de causa protectionem illarum præ manu sumsi, ut demonstrarem, immeritò integritatem illarum culpari. Ideò hoc negotium legitimum sum aggressus armis veritatis & rationis instructus, sine phalerati & artificiosi styli usu, qui plerumque adulationis & mendaciorum satellitibus est stipatus. Verba talia plerumque sunt suspecta, aut ad minimum parùm vera, ingenuitas & puritas principales sunt notæ bonorum & malorum operum seu scriptorum, quæ in re malui rudis in discursu meo videri, quàm pro vaniloquo haberi. Brevitas quæ hoc scriptum peperit, illud à nimis exacta subtilium aliorum Scriptorum centura qui nodum in scirpo quærunt, vindicabit: Quos ne externo cortici inhæreant, nec tam attentè colores atque picturam, quàm rem in hac tabula repræsentatam confiderent, rogo.

DE SPIRITU VNIVERSALI.

CAPUT VI.

EXpectationi lectoris non satisfaccrem, si expositis aquarum mineralium & materiarum illas componentium mirabilibus, de spiritu universali quoque non agerem, qui est tanquam anima vivens & vivificans omnium corporum sublunarium; & principaliter atque singulariter in sale Hermetico residet, sine cuius ministerio non solum aquæ minerales verum etiam omnia aliâ remedia parum virtutis & efficaciz haberent.

*Spiritus in
sale Her-
metico.*

*Tres mun-
di.*

Hic Spiritus Universalis à Deo omnipotente fuit cœtatus, cum tres mundos, super cœlestem, cœlestem & elementarem fabricaret, quorum unicuique, hoc primum principium vivens, vitam distribuit singularem, prout functiones & operationes ipsorum requirebant. Mundus intelligibilis vitâ æternâ, à parte posteriori, præditus est, ut sunt Angeli Spiritus beati & omnes Intelligentiæ. Mundus cœlestis est instructus certâ vita permahente & certa quadam duratione quæ illum incorruptibilem facit, item certâ motus perpetui aptitudine & habilitate, imò vita potentiâ per virtutes quas continet & quas quotidie super terram pro germinatione, pro seminibus & omnium rerum terrâ nascentium productione mittit, quod Spiritus Universalis ministerio fit, qui subtilis & penetrans est, & cum anima, germine aut rerum corporali semine facillimè unitur, illisque cœlestes influentias suas, abundè vel parè communicat, pro ut Subjecta ad recipiendum sunt disposita, idque pro concretione, vegetatione aut alio modo.

Cum enim Spiritus hic universalis, cum Cahotè creatus, & ab eo, cum cœlo empyreo, in quo residet, separatus mediantibus intelligentiis, in cœtera corpora cœlestia transmittatur, & indè instar sagittæ ex pharetra depromptæ versùs terram jaculando vibretur, in proxima re corporali ad naturam suam proximè accedente sibi primum obviam facta incorporatur; quæ res Sal Hermeticum est, cum quo omnes suas facit operationes, & mundo Elementari vitam confert. Qui mundus Elementaris similiter certam actionis ejus vitalis notam exhibet, idque per continuas, quæ in illo fiunt, alterationes & quæ sine certa quadam vita fieri nequeunt. Præterquam quod omnia Subjecta in hoc mundo Elementari vel sub dominio ejus, contenta, propriâ & particulari vita sua sunt prædita. Hanc veritatem experientia nobis ad oculam monstrat, illamque in omnibus mineralibus, vegetabilibus & animalibus, rebusque vegetatione & sensibilitate carentibus, digitis palpatum.

Nam.

Nam in Natura quatuor observantur mutationes: quarum *Quatuor*
 prima est, ab esse ad non esse: & à non esse ad esse: Idque respec- *mutatio-*
 tu materiæ, aut alicujus Subjecti: & per creationem aut destru- *nes in na-*
 ctionem seu in nihilum reductionem quod tamen non nisi per *tura.*
 magni illius Architecti omnipotentiam fieri potest, Altera mu-
 tatio est à frigido in calidum, & à calido in frigidum, quæ in qua-
 litatibus contingit & fit mediante alteratione. Tertia fit à magno
 ad parvum & à parvo ad magnum respectu quantitatis, quod fit
 per augmentationem & diminutionem. His tribus accedit mu-
 tatio seu occupatio de loco in locum quæ fit per motum, quæ
 mutationes omnes fundamentum aliquod vitæ præsupponunt.
 Natura enim instar matris foecundæ totum mundum amplecti-
 tur, illumq; tanquam in sinu suo nutrit, & cuilibet suorum mem-
 brorum sufficientem vitæ portionem distribuit, adeò ut nihil in
 toto extet mundo, quod animare non tentet, quia otiosa esse ne-
 quit, sed semper ad actiones suas id est vivificationem est intenta.
 Hæc ratio est quod animalium corpora quæ ex massa ductili &
 facili constant, sentiunt & vegetantur, & hac de causa facile suum
 simile generant, quia vitam sensitivam & vegetativam vivunt.
 Sed plantæ & aliæ res quæ germinant, quorum Spiritus non est
 conjunctus & unitus cum materia prorsus crassa & dura, per vi-
 tam vegetativam tantum crescunt & augmentantur, & suum si-
 mile generant per semen aut traductionem, alio tamen modo
 quam animalia. Vegetabilia nullam habent sensibilitatem, quia
 ipsorum compositio durior & solidior est quam animalium. Mi- *Mineralia*
 neralia quod attinet, illa vitam essentialem non vegetativam nec *esse essen-*
 sensitivam habent, propter astrictionem & densitatem qua Spi- *tialis.*
 ritus illorum est inclusus, unde suum simile producere nequeunt,
 nisi à crassa impuritate sua repurgata, in subtilitatem primæ suæ
 materiæ resolvantur; Tunc demum enim, cum non amplius
 sunt quod fuerunt, per formam quam in se habent specificam
 generant, non quidem suum simile, sed alterationem & perfe-
 ctionem in corporibus imperfectis, quod per celebre illud Philo-
 sophorum Elixirium patet.

Hinc igitur sequitur mundum universum vitæ aliqua præditi
 esse, & consequenter unumquodque individuum, & speciem,
 propriam suam habere vitam, quæ tamen talis est ut de vita
 mundi universali participet, in qua omnia semina invisibilia mun-
 di continentur & abscondita latent. Hinc plurima corpora sine
 præcedente semine nasci videmus, uti sunt multæ plantæ & plu-
 rima animalia, quæ sine maris & foemina conjunctione produ-
 cuntur. Quamvis enim semina plantarum visibilia sint usque ad *semina in-*
 grana, &c, semen tamen invisibile est & imperceptibile, & non *visibilia*
 nisi oculis mentis discerni potest, virtus sub hoc vel illò grano *sunt.*
 abscon-

abscondita (ut in tritico) nihil aliud est quàm Spiritus universalis multiformis, qui productiones facit absque visibili semine in generatione anguillarum muscarum glirium, ranarum, quæ vitam & motum habent, quæ sæpè sine copulatione producuntur, uti etiam ostrea quæ non tam particulari propria, quàm generali vita Universi vivunt, quod singulariter animadvertitur, si quis vitrum clarum & purum aceto repletum in radiis solaribus clavis attentè consideret: ibi enim tanta vermiculorum quantitas conspicietur ut creditu impossibile sit. Ex quo manifestum est, hæc animalcula, cum vitam habeant, ex principio vitali esse producta, & per consequens spiritum istum universalem, qui ipsorum sola causa efficiens est, esse vivum. Quod Poeta cognovit, dicens.

Spiritus intus agit, totamque infusa per orbem

Mens agit molem.

OMnes res sublunares ex illo nutriuntur, cui perfectam sui compositionem debent. Manifestissima res est omne illud quod vivit, crescit & respirat, dissolvi & mori, si spiritus universalis deficit & abest. Unde sequitur spiritum, vitæ istius causam esse, & omne quod de illo præparatur, essentiam simplicem & subtilem esse, quam Chymici quintam essentiam vocant. Illa enim à corporibus separari potest, tanquam à materia crassa, grossa & quatuor elementorum superfluitate, quo facto mirabilia videntur. Virtus vitæ seu anima omnium rerum etiam magis dilatatur & majorem vigorem acquirit, pro ea mensura qua corpora aut subjecta multum de hoc spiritu universali attraxerunt & de eo participaverunt, qui illa vivificat, & illis incrementum dat usque ad magnitudinis massam secundum speciem & formam rei determinatam.

*Operatio
Spiritus secundum
sua dispositionem*

Spiritus iste aliis vitam puriorem & minùs corruptibilem, aliis non tam puram & corruptioni magis subiectam largitur, secundum materiarum dispositionem & capacitatem, qua ratione vigor iste qui ab hoc spiritu in omnibus rebus & in omni loco provenit, non est unus idemque, vel uniformis, sed diversimodè distributus pro dispositione & aptitudine subjectorum.

Necessariò igitur concludendum est, purioris dispositionis materias, generaliter loquendo, vitam habere durabiliorem & minùs corruptibilem. Nam cum omne simile arctissimè & familiariter cum suo simili uniatur, nullum dubium est quin huius spiritus virtus cœlestis, per certam inclinationem aut analogiam intret penetret & profundius se incorporet, & in corpora se firmius inserat, quanto puriora sunt corpora & à corruptione magis remota. Exempli gratia, aurum quod omnium metallorum est purissimum, de ista spiritus universalis virtute plus participat & cum

Aurum.

majori

maiori nobilitate, quàm cætera mineralia, quia auri materia purior est, & non tam terrestris & crassa, sicuti cætera minera, & consequenter magis susceptibilis alicuius maioris virtutis, quàm cætera metalla, quæ multâ crassitie laborant, & hac de causa ad tam excellentes effectus præstandum minus apta.

Nihilominus tamen Spiritus iste universalis ferè tot vias & modos se communicandi & cum materiis mediante sale Hermetico se incorporandi habet, quot Natura habet instrumenta, ad ipsi in diversis suis operationibus inserviendum apta: Ex quibus principales & frequentiores sunt calores & radii solares, Lunæ & cæterorum astrorum influentiæ, aër, ros, qualitates & aliæ res, quæ ad terræ fecunditatem concurrere solent, quæ omnium istarum multiformium generationum & productionum solum est receptaculum & sola matrix.

Hoc in loco deductionem instituere supersedebo, qua ratione calor & humor duæ sunt partes ad generationem requisitæ, neq; quomodo per actionem calidi in humidum primo fiat corruptio cuius consequens est generatio, nec quomodo omnis generis semina in diversis matricibus, sive vegetabilibus sive animalibus digerantur, nec qua via transitus fit & mutatio unius formæ in aliam, quia ad elucidationem omnium earum rerum, quæ de difficultatibus istis naturalibus dependent, magnum volumen scribere opus esset, quod nunc nimis molestum, & à proposito meo alienum foret.

Licet autem Spiritus iste tam in res inferiores, quàm superiores mittatur, tamen operationes eius in terra videntur, in qua se magis patefacit. Illa enim instar termini est, ad quem collimant omnes influentiæ cœlestes, ros & res aliæ, quæ instrumenta sunt pro Spiritus istius communicatione. Tum etiam, quia terra est fundamentum continens virtutem seminalem omnium rerum per certam potentiam & aptitudinem, quæ nec omnibus elementis, nec alii subiecto est communis. Hinc est, quod omnes res vitam habentes producit, quam etiam conservat & nutrit. De Terra porrò dicitur, quod duplicem habeat expirationem, quarum unam in se ipsa conservat, alteram verò foras pellit. Ex illa, quam expellit, si humida sit, pluvix pruinae & ros generantur, si verò sicca sit venti, tonitrua, fulgura, & aliæ impressiones in aëre formantur. Ab expiratione, quam terra in seipsa inclusam habet, si humida sit, omnes res liquabiles, ut metalla, prodeunt, si verò arida sit, omne, quod fusionem non patitur, ut lapides, ab illa procedit. Si hæc exhalatio justam habet temperaturam, omnia vegetabilia ex illa procreantur, & alimentum suum de hoc spiritu capiunt, qui tantam fortitudinem in omnes res naturales habet, ut omnia de potentia in actum deducat, omnia alteret,

penetret, res duras faciat molles, & vice versa res molles faciat duras, omnia augmentet, nutriet & conformat. Et cum sit author omnis generationis corporum, triplici operatione præditus est, videlicet congelationis, coagulationis & nutritionis.

Item, spiritus iste universalis obedit omnis generis motui, & se communicat omnibus speciebus & materiis, quæ virtutē suam hauriunt ex hoc principio vitæ, non solum respectu productionis & generationum, verum etiam respectu alimentorum, dum cuilibet individuo aut speciei, quod ei convenit applicat, & medium subministrat illud in substantiam suam convertendi, unde nutritio ipsis suppetit. Hoc principaliter in eo apparet, dum homo ex uno eodemque cibo facit & extrahit, quod homini, psittacus, quod psittaco, canis quod cani convenit: quod non inde procedit, quasi in uno eodemque cibo solo varia & diversa alimenta laterent, sed à specie illa animalis, quæ nutritionem capit, quæ quod capit, sibi assimilât, & ex illo suum simile generat per virtutem istius spiritus, qui vivificat, & actioni isti locum dat, & se pro hoc effectu corporeum facit.

*Spiritus
fit corpo-
rem.*

Glans.

Unde necessariò sequitur, spiritum hunc corporalem fieri, quia se cum corporibus miscet, & quia corpora suam perfectionem & virtutem ab eo accipiunt. Glans exemplo est, hæc enim in terra seminata, semper inutilis iaceret, & ibi putresceret, nisi agens quoddam daretur, quod illam moveret, & germinationem eius procuraret. Hoc agens nihil aliud est, quàm spiritus iste, qui virtute suâ hanc generationem fomentat & vivificat, quæ non à glande, sed à spiritus istius actione initium sumit, qui virtutem istius patientis elevat & corroborat, perpetuò in materiam eius agendo, donec ad magnitudinem & perfectionem à natura destinatam pervenerit, & magna arbor ex glande formata fuerit.

*Spiritus
universa-
lis fructifi-
care facit
omnia.*

Si quis hîc glandis massam augmentari & multiplicari dicat, veritati adversabitur, quia glans (sicuti etiam aliud quoddam granum) post germinationem sine ulla sui diminutione tota recare facit. Non ergo quercus ex augmentatione & multiplicatione glandis generatur, neque ex additione vel detractioe terræ vicinæ & adjacentis, quia tantam terræ quantitatem postularet, quanta arboris est grossities, quod est absurdum. Cum igitur res modò dictæ non sint causa productionis & augmentationis arboris omninò fatendū erit, hunc effectum spiritui universali esse adscribendum, qui corpus & individuum sit. Ex hac scaturigine procreatio, conservatio & augmentatio omnium corporum fuit, non verò ex terrestribus massis, quæ materiæ spiritualis sunt excrementa, quod ventriculi digestio non docet, qui fere eodem pondere excrementa rejicit, quo cibi assumpti fuerunt, post-

*Ventricu-
li.*

postquam secum alimentum ex illis extraxit, quod aliud non erat, quàm iste spiritus, in ciborum massa inclusus.

Cum igitur iste spiritus se incorporet aliquo subiecto incorporationi proximè apto opus erit, hoc est corporis animâ, quæ subtilis & imperceptibilis est, cuius natura est corporalis & spiritalis simul, & quæ mediis loco est, quo spiritus iste cum hac materia unitur. Anima ista residet in sale sui subiecti, quod sal est primum corpus, in quo fit ista unio. Hoc sal est terra illa virgo, quæ nihil adhuc produxit, in qua spiritus iste se incorporat. In hoc sal omnes res post destructionem sui reducuntur. Principia enim compositionis & resolutionis sunt sibi similia. Et prima materia nihil aliud est, quàm illud, in quod corpus aliquod ultimò resolvitur.

*Anima
spiritualis
& corporealis.*

Motus corporum.

Cœli sunt in perpetuo motu, qui ad aliquem finem tendit. Hic finis non est processus de loco in locum, seu mutatio aliqua loci, sed ad perveniendum ad alium effectum. Finis duplex est, unus pro re ipsa, alter verò perveniendi ad illam. Finis, in quem Plato ex Græcia in Ægyptum profectus fuit, erat sapientiam discendi. Finis itineris sui erat Ægyptus, quò tendebat. Ita quoque globorum cœlestium cursus non solū pro suo fine habent motum & celeritatem de loco in locum se movendi, sed etiam virtutes & qualitates istius spiritus, per influentias suas in corpora sublunaria, seu inferiora transmittendi. Hæ influentiæ nunquam deficiunt, sed continuæ sunt, quia motus, quo fiunt, est orbicularis, semper iterum incipiens, & in semet ipsum desinens. Hæc ratio est, cur res in quam influentia fit & quod inde procedit, similem habeant naturam & qualitatem, indefinenter robur & multiplicationem ab eius virtutibus accipiendo: Idque per influentiam istam, quæ nunquam cessando subsistit, sed perpetuè & continuè in corpus terræ agit, quæ terra corpus omnium corporum est, quæ omnes veri corporis qualitates, & in suis subiectis omnes capacitates & aptitudines, pro ratione diversarum actionum istius spiritus habet, quarum proprietas est penetrare, calefacere, purgare, separare, unire, vivificare, augmentare, restaurare & conservare. Omnes istæ admirabiles operationes non nisi in terra exercentur, in quam solam omnes influentiæ cœlestes terminantur, quæ huius spiritus nuncii & cursores sunt: Terra enim centrum est universi mundi, & tanquam punctum seu apex, ad quem omnes lineæ magni istius circumdatoris tendunt.

*Actiones
spiritus universalis*

Hinc necessariò sequitur, illud quod ad centrum terræ proximè accedit, preciosius & maiori virtute, potentiâ & qualitate præditum esse, uti sunt mineralia, quia postquam influentiæ istæ ad illa appulerunt, ulterius progredi non possunt, sed in via subsistunt, & virtutē suam per quandā reflexionis speciē duplicant,

*Cetera terræ
proximè
optimè.*

*Reflexio
influen-
satum
calis.*

sicque cum mineralibus uniuntur & ligantur, unde præstantia illorum multum plurimum & ferè usque in potentiam infinitam augetur, quia à corporibus cœlestibus incorruptibilibus procedit, quæ nunquam deficiunt, & sine omni intermissione huius spiritus sunt latores.

*Terra quæ
lisat.*

Terra non est excrementum, aut massa totaliter grossa. Quamvis enim totum eius corpus excrementum esse videatur, nihilominus in illius intrinseco pura inest substantia, quæ cum spiritualis sit, sine corporis adminiculo substantia esse non posset, ut in omnibus illis rebus apparet, quæ inde procedunt, quarum semen aut materia pura invisibilis est. Res enim illæ per massam corporalem sustinentur, quæ influxionum cœlestiû receptaculum aut vasculum quoddam est, in quo materia ista spiritualis pulchras istas operationes exercet: Quod si semina rerum, in ista terra excrementitia semper sepulta manerent, nihil in lucem veniret, sed virtus spiritus universalis illa semina per universalem suam influentiam vitalem extrahit, hoc est, vivificationem speciei, & naturæ ipsorum convenientem ipsis distribuit, quæ hæc vitæ cœlesti imprægnata nutritur, se multiplicat & augmentat, per inexhaustibilem alimenti & accretionis scaturiginem, & insuper diversis qualitatibus & virtutibus colorum, odorum & saporum item caloris & frigoris gradibus se munit, secundum cuiuslibet astri, huius spiritus nuncii affectationem. Cuius rei exemplum in coloribus est. Saturnus enim atrum, Jupiter viridem & dulcem, Mars rubrum & amarum, Sol flavum, Venus album odorem affectat.

Solus iste spiritus virtutem separativam tribuit, hoc est, purgativam puri ab impuro, grossi à subtili, ponderosi à levi; per quam purificationem aut separationem omnes res naturaliter & sponte suâ excrementa, quæ non de earum sunt substantia, rejiciunt. Hæc virtus separativa & specifica valde est necessaria; nihil enim est in mundo, quod excrementis non magis abundet, quam substantiâ naturali, & quicquid videmus & tangimus, nihil aliud est, quam excrementum, quod substantiam istam absconditam involvit.

Ex supra dictis colligitur, quod, cum virtus separativa validius & potentius in mineralia agat, quàm in cætera corpora, & spiritus universalis mirabiles suas influentias fortius in illa transmittat, idque propter ipsarum maiorem aptitudinem, durationem & situationem centro proximiorum, quod inquam fateri cogimur, dictorum mineralium perfectam excellentiam, & quasi cœlestem esse, & consequenter facultates aquarum, quæ ex illis extrahuntur & componuntur tales virtutes & qualitates habere, quæ neque in vegetabilibus, neque in animalibus reperiuntur: Quod regulis naturæ & experientia est comprobatum, quorum testimonium in dubiū vocari & problematicum fieri nequit.

INDEX LOCUPLETISSIMUS

IN VI. VOLUMEN THEATRI

CHYMICI.

A.

Alchymia in quo consistat 29.

Quid sit? eiusq. differen-
tia 166. eius definitio 215

Absurditates Philosopho-
rum detegit ignis 131

Abbrevisatio putrefactionis

Alchymista vulgares vitau-
di 166

ad dimidium temporis spa-
tium 557

Alchymia quid sit 201

Abbrevisatio cum Mercurio

Alcahest quid possit 650. eius
ortus 663

Ph. super calce ovarum 557

Allegoriarum usus in S. Scri-
ptura 66

Abbrevisatio alia cum decem
fixationibus 558

Allegoria de igne & metallis
70. De Venere, Vulcano,
& Marte 71

Abbrevisatio operis Lullii 516

Acquisitio materia Ph. fit in
brevisissimo tempore 369

Origenis, de auro & ar-
gento 47

Acquisitio materia Ph. est dif-
ficilis 393

Zoaris, de igne 36

Acquisitio Lap. ex terrestri
firmamento 489

Origenis, de igne tribula-
tionis purgante 102

Acquisitio aqua Mercurialis

De sale injecto in scaturi-
ginem aqua 106

Ph. ad solvendum corpo-
ra 232

Zoaris, de duobus coloribus
albo & rubro 116

Adami creatio ex terra &

Operationis, post conjun-
ctionem 329

aqua mixtis 24

in Adamo tria, ex terra tria,
qua redeunt ad unum 340

Altaris ornatus 74

Adeptorum paucitas 153

Amalgamatio auri cum Mer-
curio 560

Adrop est plumbum Ph. 474

Ambustis medatur S. Vini 109

Aegyptiorum mysterium in
Vulcano, Iove & Vesta 36

Angelus in aere praesidens 26

Aeris usi preparatio pro chi-
rurgia 73

Angeli ex lumine accipiunt
robur 90

Aeris necessitas in terra 25

Anima Catholica mundi est
internū & externum aqua
hylealis 147

Aër per artificium ignitus 42

Aër duplex 98

Anima mundi generalis per
magnetes & media philo-
sophica attrahitur ex ra-
diis

Aeris attractio per instru-
mentum 414

Agens & patiens quid 147

<i>diis Solis & Luna</i>	152	<i>pars attrahitur ab astris</i>	
<i>Animalia nō tam ex cibo &</i>		<i>& Sole ad ipsorum nutri-</i>	
<i>potu, quā ex spiritu uni-</i>		<i>tionem</i>	136.
<i>versali & dunt</i>	158.	<i>Sordes linte-</i>	
<i>uniuersalem ex aere attra-</i>		<i>rum non laesat</i>	137.
<i>hunt</i>	ibid.	<i>Flam-</i>	
<i>Anima auri aqua superna-</i>		<i>mas alit, pondera maiora</i>	
<i>tans</i>	153	<i>portat quā aqua dulcis,</i>	
<i>Antimonium Ph. est marcas-</i>		<i>ignem difficulter extin-</i>	
<i>sita plumbea Ph.</i>	475	<i>guis</i>	138
<i>Antimonii Virtutes quatuor</i>		<i>Aquæ hylealis AZothica in-</i>	
<i>unde tetragonum Hippo-</i>		<i>ternum, est spiritus inuisi-</i>	
<i>crasis</i>	586.	<i>bilis Agens dictum</i>	147
<i>Agit per radios</i>		<i>Aqua hylealis externum pa-</i>	
<i>splendentes ibid. Eius tem-</i>		<i>tiens dictum, est substan-</i>	
<i>peramentum</i>	592.	<i>tia humida</i>	147
<i>Per ex-</i>		<i>Aquam fuisse materiam uni-</i>	
<i>perientiam solum cogno-</i>		<i>uersalem docent Philosophi</i>	
<i>scitur</i>	593	<i>ex resolutione</i>	155
<i>Aqua humectat terram bene-</i>		<i>Aqua & terra sunt matrices</i>	
<i>ficio aeris</i>	24.	<i>trum principiorum</i>	157
<i>Speculationes diuinae denotat</i>	25. est	<i>Aqua dulcis an nutriet &</i>	
<i>vehiculum spiritus</i>	ibid.	<i>producat</i>	131
<i>Aqua ardens inflammabilis</i>		<i>Aqua Ph. necessaria est ad</i>	
<i>Saturni soluit Lunam in</i>		<i>compositionem operis sa-</i>	
<i>crystallos</i>	62	<i>pientum</i>	173
<i>Aquam marinam bibentes</i>		<i>Aqua Vita Vita non hume-</i>	
<i>moriantur</i>	103	<i>tans manus est dulcis o-</i>	
<i>Aqua Vita seu ardens com-</i>		<i>mni acrimonia carens</i>	176
<i>munis</i>	104.	<i>Aqua cælestis seu menstru-</i>	
<i>An inebriet</i>	105.	<i>Vegetabilis destillatio</i>	265
<i>Eius destillatio & usus</i>		<i>Aqua calcinata & Lullii est</i>	
<i>in chirurgia</i>	108.	<i>aqua cælestis</i>	ibid.
<i>usus eius</i>	105	<i>Aqua dulcis destillatio Ph.</i>	
<i>utilissimus</i>		<i>132, eiusque processus bre-</i>	
<i>Aqua fortes sunt ignis contra</i>		<i>uior</i>	133
<i>naturam</i>	109	<i>Aqua cælestis sola metalla</i>	
<i>Aqua Regis potestas</i>	ibid.	<i>vegetat</i>	269
<i>Aqua subterraneæ ascendunt</i>		<i>Aquæ Ph. corporalis elucida-</i>	
<i>& descendunt.</i>	120	<i>tio</i>	370
<i>Aqua dulcis marina iuncta</i>		<i>Aqua inferior sunt quatuor</i>	
<i>est</i>	123	<i>Elementa</i>	378
<i>Aqua marina facit dysente-</i>		<i>Aquæ Ph. qualitates sunt,</i>	
<i>riam</i>	127	<i>nisi media & incorrupti-</i>	
<i>Aqua dulci materia solida</i>		<i>bilis</i>	379
<i>est conjuncta</i>	132	<i>Aqua inferior est corpus &</i>	
<i>Aqua marina separatio fit</i>			
<i>in meatibus terræ</i>	135.		
<i>Eius</i>			

I N D E X.

Vera materia 380. Est cē-	Argenti albedo in bonā par-	
trum, ad quod forma re-	tem sumitur	81
spicit ibid. Earum aqua-	Artifex quò simplicius proce-	
rū purgatio à maledictio-	dit, eo melius	300
ne, & fructus	381 Arboris solaris seminatio per	
Aqua permanens sola aurum	granum tritici monstratur	
soluit	307 167.	
Aqua solgentis varia nomi-	Argentum & cum quidnam	
na 387. Ex auris caturigi	sit in arte chymica	176
ne hauritur	388 Arbor Mercurialis quid sit	
Aqua Orientalis & Terra Oc-	229.	
cidentalis	444 Arbor Mercurialis Vulg. ni-	
Aqua Vermitionis Mercuriū	hil valet ad opus Philoso-	
coagulat & figit	454 phicum	217
Aqua menstrualis ex Vitrio-	Argentum continet aurum	
lo & refusa	455 206.	
Aqua menstrualis cum rore	Artis Philosophica triplex u-	
Martiali preparata ibid.	ritas	201
Aqua acuta corrosivum dul-	Ars dominatrix natura ma-	
ce vocata	456 teriam & formam exal-	
Aquis Vita com. gratiam con-	rat	371
ciliare cum saccharo pre-	Ars natura dominatur	364
parato	467 Arthephius solus proprium	
Aqua sulphurea sola balneis	agens L.P. posuit	488
inferiunt	729 Astrorum nutrimentum	41
Aqua Mercurialis Ph. quali-	Astrologia oppugnatio a Pico	
tates & laudes 534. 525. o-	Mirandula	105
mnia particularia suppe-	Assatio Ph. quid sit	264
ditat	530 Astra quomodo regant homi-	
Aque nitrosa quomodo fiant	nes	349
756.	Astronomia usus & abusus	
Aque ferruginosa quid sint	350.	
763.	Astronomia inferior	507
Aque bona signa, eiusq; ana-	Asa fœdita est sator ante pra-	
tomia	763 parationem aqua	548
Aqua in sale permanens est,	Atomi Democriti	376
unde mare non exsiccatur	Attractio animarū in metal-	
98.	lis, Vitriolo, Antimonio,	
Aque aluminis qualitas	743 succino.	453
Argenticalcinatio & reductio	Athanoris usus, qui piger	
in sal	63 Henricus vocatur	457
Argentis & & congelatio &	Augmentatio in infinitum	
transmutatio	69 558.	

<i>Aurum cur pro iustitia distri-</i>	<i>Aurum facit aurum, ut ho-</i>
<i>buita sumatur</i> 64.	<i>mo hominem</i> 182
<i>Eius aequalis distributio in me-</i>	<i>Auri preparatio pro conjun-</i>
<i>tallis fusi ibid.</i>	<i>ctione cum terra philoso-</i>
<i>Eius pra-</i>	<i>phali</i> 268
<i>stantia & perfectio, 65.</i>	<i>Aurum potabile simplicis re-</i>
<i>Eius significatio</i> 83	<i>solutionis</i> 280
<i>Aurichalci significatio</i> 76	<i>Aurum non est aeternum</i> 360.
<i>Aurum quandoque in ma-</i>	<i>& incorruptibile</i> 364
<i>lam partem sumitur in S.</i>	<i>Aurum ut crescat, an mille</i>
<i>Scriptura</i> 78	<i>anni requirantur?</i> 360
<i>Aurum ab Aquilone Veniens</i>	<i>Auri in plumbum conversio</i>
<i>quomodo intelligendum</i> 81	364
<i>Auri & argenti mirabilis</i>	<i>Aurum fabulosum est auri</i>
<i>mixtio & separatio</i> 110	<i>semen collapsum</i> 367
<i>Aurum vulgare nihil perfe-</i>	<i>Aurum potabile</i> 383
<i>ctionis potest communica-</i>	<i>Aurum triplex, secundum</i>
<i>re 144. quia a sola re plus-</i>	<i>Theophrastum</i> ibid.
<i>quam perfecta fit plusquam</i>	<i>Aurum astrale supra nos est</i>
<i>perfectum</i> 146	388.
<i>Aurum & argentum viduum</i>	<i>Auri descensus ad medici-</i>
<i>Ph. non sunt metalla com-</i>	<i>nam nil confert</i> 398
<i>pacta, sed aurum dissolu-</i>	<i>Aurum vulgi continet semen</i>
<i>tum & spiritualisatum</i>	<i>multiplicatum, formam</i>
<i>per Merc. Ph.</i> 159	<i>videlicet</i> 402
<i>Aurum viduum Ph. est ab</i>	<i>Aurum viduum est aureitas</i>
<i>auro mortuo derivatum</i>	<i>propinqua & remota</i> 421
<i>ibid.</i>	<i>Aurum mortuum resuscitari</i>
<i>Aurum & argentum est</i>	<i>potest</i> 422
<i>quoque chalybs & magnes</i>	<i>Auri vitrificatio in colorem</i>
<i>Ph.</i> 161	<i>rubini, ex quo fit extra-</i>
<i>Aurum vulgi materiam uni-</i>	<i>cto</i> 423
<i>versalem attrahit & de-</i>	<i>Auri extractio sua & & vio-</i>
<i>terminat</i> 160	<i>lenta</i> 424
<i>Auri natura omnes virtutes</i>	<i>Aurum potabile ad gravis-</i>
<i>caelestes & terrestres ele-</i>	<i>mos morbos</i> 453
<i>mentorum in se habet in-</i>	<i>Aurum potabile ex solo auro</i>
<i>fusas</i> 168	460.
<i>Aurum & argentum per</i>	<i>Aurum potabile faciendi ten-</i>
<i>nullam materiam mine-</i>	<i>tamen irritum ex sale</i>
<i>ralem aut aquam fortem</i>	<i>com.</i> 463
<i>a glutino suo dissolvit de-</i>	<i>Aurum purgandi modus per</i>
<i>bent</i> 169	<i>slibium</i> 464
<i>Aurum a Solutione ad Rege-</i>	
<i>neratione promovetur</i> 169	

I N D E X

<i>Aurum & Argentum Ph. sunt</i>	<i>sine calore in diversis sub-</i>
<i>dua tinctura</i>	<i>547 testis 94</i>
	<i>Calcinatione Physica materia</i>
<i>B.</i>	<i>extrahitur Sal natura 183</i>
	<i>Calcinatio erronea minera-</i>
<i>B Alnea deliciarum Daris</i>	<i>lium 185</i>
<i>728.</i>	<i>Calcinatio metallorum alias</i>
<i>Balneorum diversitas</i>	<i>729 omnes superans 237. 238</i>
<i>Baptismus Ethiopum</i>	<i>58 Calcinatione metallorum 283</i>
<i>Baptismi Rom. Catholicorum</i>	<i>Calcinatione auri absque corro-</i>
<i>ceremonia</i>	<i>56 sive per camentationem se-</i>
<i>Baptismus visibilis & invis-</i>	<i>cundum R. Lull. & Aristot.</i>
<i>ibilis</i>	<i>84 Philosophum. 290</i>
<i>Basiliscus. R. Lullii</i>	<i>563 Calcinatione auri cum Saturno</i>
<i>Benzoinum tenet de Mercurio</i>	<i>proficua, ut fiat aurum</i>
<i>Sulg. unde cum Guaiaco</i>	<i>612. 413</i>
<i>jungitur 49. Eius oles de-</i>	<i>Calor naturalis est Pater</i>
<i>stillatio ib. cuprum deal-</i>	<i>rerum. Si calor naturalis</i>
<i>bat ib. Aurum animat. ib.</i>	<i>materia in vitro. 549</i>
<i>Bismuti aqua metallis ani-</i>	<i>Calcinatione sex metallorum</i>
<i>mam extrahit</i>	<i>452 559.</i>
<i>Brachmannorum Quinta es-</i>	<i>Calcis de testis oavorum usus</i>
<i>sentia</i>	<i>15 456.</i>
<i>Bufo Philosophicus Venenum</i>	<i>Chaos calore deinde est pu-</i>
<i>pestimum</i>	<i>275 rificandum 297</i>
	<i>Columna 4. artis 211. 222</i>
<i>C.</i>	<i>Chaos seu materia prima</i>
	<i>Philosophica. 228</i>
<i>Cabala duplex est</i>	<i>31 Chaos est terra Ph. 267</i>
<i>Cabala & Alchymia con-</i>	<i>Chaos metaphysicum de po-</i>
<i>venientia</i>	<i>64 tentia in altum est dedu-</i>
<i>Cabalistica subtilitates in li-</i>	<i>cendum 392</i>
<i>teris Hebraicis Malach.</i>	<i>Chaois totius distinctio in 5.</i>
<i>Sal</i>	<i>129 partes 156</i>
<i>Cabala de nomine Iehova Te-</i>	<i>Canis cur cognoscat dominum</i>
<i>tragrammato</i>	<i>88 suum ex odore Vestigiorum</i>
<i>Chalybs obstruit & aperit</i>	<i>eius 750</i>
<i>761.</i>	<i>Catena Homeri quid sit 31</i>
<i>Chalybis preparatio ut Da-</i>	<i>Capellarum seu Cineritiorum</i>
<i>masceus fiat</i>	<i>68 confusio ad habendum plus</i>
<i>Chalybs aliter Sendiogii, quæ</i>	<i>metalli ex & rificato plum-</i>
<i>natura creavit ex igno au-</i>	<i>bo 47</i>
<i>xilio artis</i>	<i>424 Cœlū tertium S. Pauli vocatur</i>
<i>Calor sine lumine, & lumen</i>	<i>intelligibilis mundus 27</i>
	<i>Ccc 5 Cælum</i>

I N D E X.

<i>Cælum quid significet</i>	27	<i>Concordantia metallorū cum</i>	
<i>Centrum verum</i>	353	<i>L. Ph.</i>	434
<i>Cælum Empyreum, id est, Congelatio spiritus salis com.</i>			
<i>Lux</i>	377	<i>Congelatio Mercurii</i>	480
<i>Cælum crystallinum est aqua Cinnabaris Antimonii in de-</i>			
<i>superior</i>	ibid.	<i>lio & sine medicamento sa-</i>	
<i>Cæli & astrorum motus sunt</i>	657.		
<i>causa generationis metallo-Concordantia Philosophorum,</i>			
<i>rum</i>	42	322.	
<i>Colores flammæ unius cande-</i>		<i>Corpora spiritualia fieri de-</i>	
<i>la representant 4 mun-</i>		<i>bent</i>	301
<i>dos 87. & quatuor Ele-</i>		<i>Corporis in corpus nulla est</i>	
<i>menta</i>	115	<i>efficacia, nisi per spiritum</i>	
<i>Colores auris resuscitati non</i>		<i>in illo contentum</i>	174
<i>sunt in materia, sed circa</i>		<i>Corpora cruda facere est mol-</i>	
<i>Vasculum</i>	149	<i>lia efficere in aqua juven-</i>	
<i>Columba alba est in plumbo,</i>		<i>sutus</i>	174
<i>que sal metallorum voca-</i>		<i>Corpus siccum non habet in-</i>	
<i>tur</i>	314	<i>gressum nec quicquam tin-</i>	
<i>Communicatio mysterii sa-</i>		<i>git nisi semetipsum</i>	174
<i>pientum an & quibus sa-</i>		<i>Corpora in non corpora sunt</i>	
<i>cienda</i>	194	<i>reducenda, id est, in pri-</i>	
<i>Coctio Physica seminis solaris</i>		<i>miam materiam</i>	174
<i>fit in igne & significante sa-</i>		<i>Corrosivum non solvit aurum,</i>	
<i>pientum</i>	189	385.	
<i>Cognitio à lumine natura c-</i>		<i>Corroboratio nitri Philosophi-</i>	
<i>get illuminatione</i>	93	<i>ci in suis qualitatibus</i>	401.
<i>Comparatio natura nostra</i>			413.
<i>cum Luna</i>	88	<i>Corrosivi duplicati separatio</i>	
<i>Coctio artificialis qualis esse</i>		<i>à cupro fit cum S. V.</i>	625
<i>debeat</i>	300	<i>Corrosivi duplicati potentia</i>	
<i>Conjunctio salis Armoniaci</i>	613.		
<i>Ph. cum calce metallorum</i>		<i>Creationis mundi descriptio</i>	
<i>pro simplici solutione</i>	273.	<i>Hebræorum</i>	2
274.		<i>in Creatione, completa rerum</i>	
<i>Conjunctio materia & forma</i>		<i>perfectio in quartum diem</i>	
<i>lapidis salis solisque cen-</i>		<i>incidit</i>	100
<i>tralis</i>	426	<i>Creationis imitatio in opere</i>	
<i>Comparatio Lapidis Ph. cum</i>		<i>Ph.</i>	376
<i>Salvatore Iesu Christo La-</i>		<i>Croci Martis Preparatio tri-</i>	
<i>pide Angulari</i>	431	<i>plex</i>	72
<i>Comparatio de Impuritate</i>		<i>Crystallus fit ex aqua minerali</i>	
<i>corporis nostri tollenda,</i>		<i>non ex nisi</i>	356
<i>cum L. Ph.</i>	435	<i>Croci Veneris & Auri pre-</i>	
		<i>paratio</i>	

I N D E X.

<i>stantia in medicina</i>	626	<i>Dissolutio brevisor praferenda</i>	261
<i>Cupri dealbatio cum auri pigmento</i>	62	<i>Distillatio materia prima, & extractio anima ex corpore transmutatur</i>	271
<i>Cuprum etiam in chalybem</i>	67	<i>Distillatio plumbi ex lithargyrio</i>	61
<i>Cupri experimenta</i>	73	<i>Distillatio lithargyris, ex quo oleum album & frigidum, ut glacies, & bene olens</i>	61
<i>Cupri preparatio pro medicina haftenus incognita</i>	605.	<i>Dosis & tempus operationis</i>	687.
<i>Cupri solutio in Vitriolum medicinale boni odoris</i>	608	<i>Draco caudam suam vorans quid sit</i>	286.
<i>Cupri spiritus viridis solutis</i>	612.		

D.

<i>D Amarum sanguinis vir- sua</i>	718	<i>E Cheneis pisciculus magni maris Philosophici</i>	172
<i>Deauratio poculorum sanstati nihil confert</i>	65	<i>Elementa 4. aque sunt in caelo atque in terra</i>	2. 3.
<i>Deauratio fucata cum Venere</i>	309	<i>Elementa secundum Hermetem circularia sunt</i>	3
<i>Demonstratio preparationis cupri, per Antimonium</i>	629	<i>Elementum unum Phanicum</i>	15.
<i>Destructio auri cum corrosivo acido insigni</i>	620	<i>Elementa duplicia sunt</i>	23
<i>Dei attributa sunt sua vestimenta</i>	17	<i>Elementa tria sunt inseparabilia</i>	23
<i>Difficultas practica Philosophica</i>	668	<i>Elementa interna calore humido sunt coquenda</i>	298
<i>Dealbatio cupri</i>	62	<i>Elementorum quatuor representatio cum tribus liquoribus</i>	69
<i>Dissolutio minerarum facillior quam metallorum</i>	73	<i>Electrum immaturum quid</i>	320
<i>Dissolvens auri debet esse homogeneum cum illo, actu & potentia</i>	145	<i>Electrum minerale potens contra fascina & praparsio</i>	651
<i>Dissolvensa sophistica aurum non dissolvunt</i>	152	<i>Electrum seu chasmal ex tribus metallis constat</i>	76
<i>Dissolvens Philosophicum</i>	369	<i>Elementorum propria actiones in opere Ph.</i>	99
<i>Dissolvens metallorum & lapidum ex silice Ph.</i>	454	<i>Elixir quid sit</i>	201.
<i>Dissolutio corporum calcinatorum metallorum</i>	239	<i>Eius definitio</i>	213
		<i>Elixir medicum ex simplicibus</i>	

E.

I N D E X.

<i>bus</i> 285. <i>Album super calce Ferri</i> & ignis usus bonus & argenti vel auri non alterata	malus	71
<i>Elixiris</i> & <i>Lapidis</i> differentia	557 <i>Ferrum</i> & <i>Aes</i> promiscue usurpantur	66
<i>Emplastrum</i> & <i>unguentum</i> ex <i>Virriolo</i> dulcis laudatissimi	479 <i>Fermentatio</i> fit per res diversas seu quae ignem peregrinum significant	110
<i>Ensulismū metallorum</i>	609 <i>Fermenti</i> proprietates	111
<i>Ens primum est ignis atque reus caelestis a floribus separandum</i>	357 <i>Quid Chymicis sit?</i> <i>Cur à Moyse prohibitum?</i>	
<i>Essentia cuiuslibet rei est volatilis & fixa</i>	<i>Fermentatiōnis Ph. causa est facilior ingressus in imperfecta metalla</i>	151
<i>Error est singulare aurū pro opere eligere velle</i>	702 <i>Fermenta spiritalia fieri debent</i>	555
<i>Exhortatio ad filium artis</i> 295.	300 <i>Fertilitatem faciunt, margararum, cineres, calx</i>	138
<i>Exaltationes Planetarū terrestrium</i>	<i>Fætor</i>	500. 515
<i>Excrementis res magis abundant quam substantiā naturalis</i>	508 <i>Fontina Com. Bernhards</i>	528
<i>Extractio seu Exuberatio anima seu Mercuris metallorum</i>	<i>Fætor quorundam oleorum non planè deponitur</i>	49
<i>Extractio semini aurifici cū aqua sicca</i>	772 <i>Fornaces circulares pullos excludunt, quarum calor caloris naturalis naturam induit</i>	52
<i>Extractio animarum in metallis & Virriolo, antimonio, & succino</i>	<i>Fornaces Alchymistarum frustanea</i>	486
<i>Extractio Tinctura cupri vel auri cum alcali volatilisato</i>	<i>Flamma diversicoloris in lychnis significatio</i>	11
<i>Extractio sulphuris Antimonii</i>	453 <i>Flores duo, ruber & albus in radice haerentes venenosi</i>	326. <i>Virius illorum incomprehensibilis</i> 327. <i>Eorum actio in vase inclusorum</i>
	328.	
	<i>Formae rationales hominum nec de principio materiali nec formaliterum quicquam habent</i>	157
<i>F. Facies Dei quid sit</i>	32	
<i>Filii artis officium</i>	302	<i>Forma metallica auri est destruenda, ut sola qualitate habeat potestatem ingrediendi in alia corpora</i>
<i>Ferrum in cuprum transfundendi modus</i>	67	
<i>Ferrinocummenta</i>	71	

<i>Finis Philosophorum quoad Claura Augurelli quid sit</i>	
<i>Lap. Philos. preparatio-</i>	649.
<i>nem</i>	430 Gur 322
<i>Filium artium ante omnia Deum Globus terra habet</i>	6000 mi-
<i>in vocare debet</i>	294 <i>liaria in suo circo</i> 91
<i>Forma Lap. Ph. ex solo auro Gummatum Maria Prophe-</i>	
<i>petitur</i>	143 <i>tissa conjunctio</i> 139
<i>Fluxus & refluxus maris</i>	98 <i>Gutta seu Res Aegyptiorum</i>
<i>Fructuum diversitas ratione</i>	753.
<i>locorum seu polorum</i>	347
<i>Fuliginis destillatio</i>	43. <i>Esus</i>
<i>alei ad terra Virginea pro-</i>	
<i>creationem inuisit</i>	45
<i>Fulmine tacti à putredine</i>	<i>Haymonis epistola de qua-</i>
<i>immunes sunt longo tem-</i>	<i>tuor lapidibus</i> 497
<i>pore</i>	128 <i>Hamaites habet in se pri-</i>
	<i>mum Ens auri in copia</i>
	647.
<i>G.</i>	<i>Heterogenea res se cum auro</i>
	<i>inseparabiliter unire non</i>
	<i>possunt</i> 146
<i>Gemmae generatio</i>	<i>Herbarum Astronomia inest</i>
354	<i>in eis</i> 350
<i>Gemmae horum generatio</i>	<i>Historia de pretiosa substan-</i>
358. 366.	<i>tia Passagii in sepulchro</i>
<i>Gemmae paucitatis ratio</i>	<i>reperita</i> 59
356.	<i>Gemmae generatio in ex. De Scoto Hamburgi Geneno</i>
<i>altatione seu aspectu Solis</i>	<i>sublato</i> 646
<i>& Luna</i>	356 <i>De figulo & auri minera de-</i>
<i>Gemmae confectio</i>	364 <i>stissima inventa</i> 723
<i>Gemmae & metallorum De Aegyptiorum contagione</i>	
<i>origo aqua mineralis</i>	368 <i>& remedio ex nostro singu-</i>
<i>Earum preparatio</i>	337 <i>lari</i> 753
<i>Generatio metallorum</i>	304 <i>Designa perpetuo</i> 37
<i>Generationis disparitas est Designa Graco</i>	51
<i>ex Astris</i>	348 <i>De Metello Pontifice Maxi.</i>
<i>Generatio infantis</i>	175 <i>mo, quoad ignem vestalem</i>
<i>Generatio metallorum in</i>	53.
<i>terra</i>	181 <i>De aqua flammam concu-</i>
<i>Generatio mineralium & Ge-</i>	<i>piense, & in sal conversa</i>
<i>gerabilium</i>	352 54
<i>Generatio rerum est ex qua Da commutationibus Indo-</i>	
<i>tuor Elementorum conspi-</i>	<i>rum</i> 70
<i>ratione</i>	437 <i>Homo duplex est. Externus</i>
<i>Granum fixi in Saturne</i>	312 <i>& internus 4. 5. Cur par-</i>
	<i>et</i>

I N D E X.

<i>Quis mundus dictus fuerit</i>	<i>Ignis cognitio ab Alchymia</i>	
99. 3. 7.	dependet 33. Eius natura	
<i>Historia. De animalculo Coc-</i>	<i>ibidem.</i>	
<i>cuis noctu lucente</i> 95.	<i>De Ignis ex elementis solus nutri-</i>	
<i>usu salis</i> 122.	<i>tur & crescit</i> 34.	
<i>De argenti</i>	<i>Est pri-</i>	
<i>minera immatura</i> 304.	<i>imum instrumentum ho-</i>	
<i>docilitate piscium maris</i> 136.	<i>minum</i> 35.	
<i>De Rege Anglia & R. Lul-</i>	<i>Eius inventor</i>	
<i>lio</i> 207.	<i>Vulcanus ibid. Vulcanus</i>	
<i>De oleo incombustibili seu</i>	<i>& Mineræ conjuges apud</i>	
<i>lampade perpetua</i>	<i>Aegyptios</i>	35
211. 219	<i>Ignis Persarum sacer</i>	<i>ibid.</i>
<i>Herba omnes secundum He-</i>	<i>ignes artificiales</i>	36
<i>braos correspondentes ha-</i>	<i>ignes perpetui</i>	37
<i>bent stellas</i>	107	
<i>Homo spiritualis & carna-</i>	<i>Ignis Græcus</i> 37.	<i>Eius compo-</i>
<i>lis</i>	<i>positio</i>	51
90	<i>Ignis superior & inferior</i>	52.
<i>Homeri catena</i>	99	<i>Per Palladem & Vestam</i>
<i>Homerus de igne</i>	90	<i>indicatur</i>
		38
<i>in Homine est neutralis Mer-</i>	<i>Ignis superior & inferior</i>	39.
<i>curialis, qua nihil con-</i>	<i>Eius forma pyramidalis</i>	38
<i>stat</i>	444	<i>Inferior est Solis alimen-</i>
<i>Homo centrum totius natura</i>	<i>tum</i>	<i>ibid.</i>
427.	<i>Ignis quadruplex</i>	
<i>Humidi radicalis partes dua</i>	<i>Ignis Aethnaeus mirabilis</i>	39
158.	<i>Ignis excrementa duo, fixum</i>	
<i>Humidi radicalis ignorantia</i>	<i>& volatile</i> 42.	<i>quibus in-</i>
<i>in labyrintho tenet</i>	<i>sunt</i> 4.	<i>Elementa</i>
387.		46
<i>Homunculus</i>	364	<i>Ignis accensus mediante phio-</i>
		<i>la aqua repleta & spe-</i>
		<i>culo</i>
		52
I.	<i>Ignem Persæ & Romani sub</i>	
	<i>cineribus de arbore gum-</i>	
<i>Ignem die septimo accen-</i>	<i>mosa adorabant</i>	52
<i>dere cur prohibitum Iu-</i>	<i>Ignis ex duobus lignis collis-</i>	
<i>dis</i>	10	<i>eiusq; significatio</i>
<i>Ignis albedo & rubedo quid</i>	<i>lo missus</i> 54.	<i>Maccabaorum</i>
<i>significent</i>	13	<i>ignis sacer</i>
<i>Ignis & Sal sunt Lex & Evan-</i>	<i>Ignis perpetui Iudaorum signi-</i>	
<i>gelium</i>	14	<i>ficatio</i>
		54
<i>Ignis & Nili adoratio</i>	<i>ibid.</i>	<i>Ignis potentialis allegoria &</i>
<i>Ignis comparatio cum Di&vini-</i>		<i>eius diversi effectus</i>
<i>tate</i>	16	<i>Ignis in calcæ ageris allegoria</i>
<i>Ignis secreta triplicitas</i>	22	<i>ex Strabone & Seneca</i>
		55
		<i>Ignis</i>

I N D E X.

Ignis tribulationē significat,	Ignis Aethnae Pontani qui	
quo purgamur	33. 76.	maiores utilitatem pra-
Ignis tres proprietates	55	stare potest, quam caelestis
Ignis tres proprietates. Est	489.	
instrumentum ad operan-	Ignis Pontani est mineralis	
dum	56.	Facis motum, & ant Centralis ignis Salis
motus depurationē	56.	Est
gandis symbolum	ibid.	monstratur in vitro solo &
Ignis utilitates	112.	70 sulphure
Ignis & ferri usus conjun-	Ignis Aethnae spiritus siccus	
ctus	70	est praeipuum agens in hoc
Ignis purificandi facultatem	Lapide Pontani	493
habet	82	Ignis mineralis Pontani tria
Ignis & Sol purificant aërem	ingredientia	494
a peste	ibid.	Ignis subjecti philosophici,
Ignis solus ad spiritualisa-	est caelestis supernaturalis	
rem accedit	85	528.
Ignis comparatio cum ceteris	Ignis subterraneus imagina-	
elementis	86	rius
Ignis intelligibilis est sancta	Ignis prima digestionis effe-	
Trinitas	101	82a
Ignis caelestis	102.	Elementa
ibid.	Peregrinus	103
Tribulationis	ibid.	Venter equinus. Idem.
Ignis peregrini & caelestis	Imbibitio seu laetatio, & De-	
comparatio cum rebus di-	albatio terra Physica cum	
versis	110	aqua & ita ph.
Ignis altaris quid significet	Imbibitiones nimia cavenda	
112.	184.	
Ignis insensibilis per Verbum	Imbibitio multiplex Mercu-	
fiat virtutem accepit	346	rii metallorum, quae est ex-
Ignis Olympicus opus Philoso-	uberatio eius	274
phicum ad perfectionem	Imbibitio aquarum est diu-	
ductus	183	turna
Ignis regimen	189	IL I A C A biliosa passio terra-
Ignis Philosophici & Chymis-	gono Hippocratis curatur	
corum differentia	191	560.
Ignis caelestis seu aetheris	Idearum scaturigo	67
complexionem materia in-	Influentiarum caelestium & ita	
dicat	358	38.
Ignis externus & internus	Influentia operationis expli-	
seu naturalis	429	catio, ubi est tacita mon-
Ignis perficiens totum opus in	stratio ad opus philosophi-	
brevis tempore	487	cum
		351
		Influentia

<i>Influentia centralis imper-</i>		<i>stantis componitur</i>	151.
<i>ceptibiles pro Vegetabilib.</i>		<i>habet diversas definitiones</i>	
<i>Et animalibus</i>	368	<i>ex certo respectu, ibidem.</i>	
<i>Influentia nunquam defi-</i>		<i>Est res unica</i>	166.
<i>ciunt propter motū suum</i>		<i>Materialis dura, sed eiusdē na-</i>	
<i>orbicularem</i>	771	<i>tura</i>	167
<i>Intellectus humanus est in-</i>		<i>Lapis Ph. compositio fit ex</i>	
<i>star speculi, in quo colligun-</i>		<i>puris seminibus metallo-</i>	
<i>tur radii divinitatis splen-</i>		<i>rum perfectorum</i>	180.
<i>dentes</i>	32	<i>Eius</i>	
<i>Intentio seu scopus huius li-</i>		<i>usus conditionatus</i>	45.
<i>bris</i>	67	<i>Et</i>	
<i>Inhumatio lapidis Lullii per</i>		<i>Revelatio</i>	192.
<i>annum</i>	563	<i>Quid sit</i>	
<i>laceratio seu mollificatio me-</i>		<i>212 201. Fit ex sulphure</i>	
<i>dicinarum, eiusque usus</i>		<i>Solis cum Quinta Essentia</i>	
<i>250.</i>		<i>255. Fit ex metallis subli-</i>	
<i>Intentio Philosophorum in so-</i>		<i>matio cum Quinta Essen-</i>	
<i>lutione auri</i>	149	<i>ria 256. Fit ex Mercurio</i>	
<i>Intentio secunda operationis,</i>		<i>communis artis 257. Modi</i>	
<i>vide Operatio</i>	152	<i>illum praparaudi sunt in-</i>	
<i>iter susceptum Et colloquium</i>		<i>finiti 258. Fit ex Mercurio</i>	
<i>cum rustico</i>	324	<i>Vegetabili Et terra calci-</i>	
<i>Iudeus christianizans</i>	121.	<i>nata ibid. Fit ex sale me-</i>	
<i>Interius extrahendum</i>		<i>talli imperfecti Et sulphu-</i>	
<i>per putrefactionem</i>	299	<i>re physico sublimato</i>	259

L.

<i>L. Ac Virginis cur materia</i>		<i>Lapis Ph. Tertii ordinis cum</i>	
<i>Vocetur</i>	318	<i>duobus luminaribus per</i>	
<i>Labor irritus Grassii</i>	323	<i>unionem ipsorum cum pro-</i>	
<i>Lampas illuminans Vige-</i>		<i>prio spiritu Et anima</i>	
<i>neris</i>	40	<i>260.</i>	
<i>Lapis Ph. inhumatio R. Lul-</i>		<i>Lapis Ph. humanus Et terre-</i>	
<i>lii per annum</i>	563.	<i>strius est cum humiditate</i>	
<i>non avaritia, sed laus Dei</i>		<i>cælesti vestitus</i>	162
<i>finis esse debet</i>	45	<i>Lapis Ph. Tertii ordinis ex</i>	
<i>Lapis Ph. est donum Dei</i>	303.	<i>duobus luminibus summus</i>	
<i>Eius tria requisita vocan-</i>		<i>in sex operationibus con-</i>	
<i>tur tres lapides</i>	302.	<i>sistens</i>	262
<i>cur di-</i>		<i>Lap. Ph. preparatio absq̃</i>	
<i>catur mineralis Vegetabi-</i>		<i>stris Et fornacibus Paracel-</i>	
<i>lis Et animalis</i>	311.	<i>so Et Gebero ignota</i>	400
<i>Ad si-</i>		<i>Lap. Ph. Aethnæus est summus</i>	
<i>militudinem Trinitatis fa-</i>		<i>natura miraculæ, Et opus</i>	
<i>ctus</i>	339.	<i>simplicissimum</i>	491

Lap. Ph. fit quocunque tempo re maximè in Verè	449	Materia prima est spiritus Uni- versalis & esse sua & essentia	145.	
Lap. Ph. repertu facilis.	560.	Eius nomina diversa.	146.	
Sal natura in se continet	689.	Sola dat auro exube- rantiam perfectionis ad ge- nerandum	146.	
Lapis mineralis quid sit	701	continet	tria principia hypostatica	
Laron leoruber succus ruber	327	omnium rerum	157.	
Lasio continui insanabilis	687	Non est	activa nec ullum genera- tionis modum causare po- test sine spiritu	157.
Lineamenta in fronte mani- bus & aliis partibus ha- bent significationem pro- pter intelligentias influen- tes cælestes	7	Peripa- tetis corum materia prima est ferè nihil	147	
Limus aëri expositus lapillos & vermes producit	44	Materia Philosophica est uni- versale quoddam corpus	manuum labore prapara- tum	166
Lilium inter spinas	323	Materia prima & ultima	128	
Lumen inaccessibile ut nobis sunt tenebra ita Lapis	22	Materia Lapidis Ph. non est eadem qua metallorū pri- ma	402	
Lunam de firmamento trahere & pro compositione Lap. Ph. super terram adducere oportet	173	Magnesia quid sit	475	
Luna significat Salem Ph.	98	Maria Prophetissa interlock-	479	
Luna crescentis & decrescen- tus ratio	17	Materia destillatio & factor fecum	500	
Lucis proprietas & effectus suavi	377	Materia ubi non ingeniatur	514	
Ludus seu saxifragus Verus Paracelsi	454	Materia Ph. separatio	115	
Lutum ad Gas.	557.	Materia Lapidis cur Antimo- nium dicta	575.	
		cur metal- lica dicatur	309	
M.		Materia cruda Lap. Ph. quali- tas & quantitas	309	
Magia respectu mundi cæ- lestis erat olim scien- tia sancta	30	Materia Lapidis proximioris declaratio	311	
Magisterium perfectum ex sanguine humano	286	Materia prima & secunda differentia	325	
Mare cur lachryma Saturni dicatur	122	Materia forma externa	333	
Mare an sit sterile	136	Materia metallorum & mo- dus generationis illorū	305	
Materia proxima est humidi- tas activa	298	Materia prima fit post con- junctionem	308	

Vol. 6. Pdd Matè

<i>Materia prima metallorum</i>	reperitur super terra	178
<i>ex centro terra ignem aternum attrahit</i>	<i>Eius inspissatio est necessaria</i>	178. Cum sulphure auri
<i>Materia & forma L. Ph. elucidatio</i>	<i>junctus est semen metalli-</i>	370
<i>Materia preparatio super terra</i>	<i>cum sapientum alias nihil praestat.</i>	318
<i>Materia paucitas</i>	<i>Mercurij seu calis Ph. exalta-</i>	320 110 201
<i>Maturatio metallorum & aurum volatile</i>	<i>Mercurius Ph. longissimo tem-</i>	361
<i>Maturatio materia cum speculo</i>	<i>pore fixatur in generatio-</i>	483
<i>Mercurius & in plumbum sum injectus, calcinatio-</i>	<i>ne metalli</i>	176. 449.
<i>nem impedit</i>	<i>Mercurius simplex & dupla-</i>	47
<i>Meridies in bonam partem sumitur</i>	<i>tus diversum opus faciente</i>	81
<i>Media actus regio coquit aqua pluviatalem</i>	<i>Mercurius simplex ex princi-</i>	132
<i>Media substantia materiae & unium rerum prima</i>	<i>piis terrenis</i>	528
<i>Mercauach est thronus Dei</i>	<i>Mercurius simplex ex natura</i>	101
<i>Mercurius Ph. est spiritus seu anima mundi.</i>	<i>caelesti</i>	148. Quid sit 399. 160. Non potest ex a-
<i>Mercurius Ph. aliter extrahi non potest nisi per magnese-</i>	<i>Mercurij & fixatio</i>	161
<i>Mercurij spiritus communis</i>	<i>Mercuriorum duorum unio-</i>	176
<i>Mercurij communis conversio</i>	<i>rum virtus</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>Mercurij & uncta una sapius</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>colta semper eundem pra-</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>stat effectum</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>Mercurij vulgi & versicoloris ge-</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>neratio</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>Mercurium quo nobilior eo</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>transmutat facilius</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>Mercurij transmutandi qua-</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>litae exuenda</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>Menstruum Vegetabile est ne-</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>cessarium & res qua acu-</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>ant illud</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>Menstruum Vegetabile &</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>minerale</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>Menstrui conditio quod ani-</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>mam cupri attrahit</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>Medicus dubius in praescriben-</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>do</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>Medicina Universalis debet</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>esse purgativa</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>effecta</i>	177
<i>Mercurij communis & vul-</i>	<i>Medi-</i>	177

I N D E X

<i>Medicina Pbl. effectus mira-</i>	<i>ma diversi effectus</i>	369
<i>biles in tribus regnis</i>	371	<i>Metallorum mater non est</i>
<i>MESSIAS est representatio le-</i>	<i>terra ut Gult Aristot</i>	366
<i>hoæ, cuius vagina est ado-</i>	<i>Metalla ante projectionem</i>	
<i>nas secundum Hebraos</i>	21	<i>sunt purganda</i>
<i>Metallorum & mineralium</i>	<i>Myrrhæ oleum Vestigia scabies</i>	302
<i>mediorum generatio ex hu-</i>	<i>delet</i>	50
<i>mido & sicco</i>	42	<i>Mixtio per minima</i>
<i>in Metallis & Lapidibus na-</i>	<i>Mysterium Ph. est quasramus</i>	145
<i>tura posuit secreta</i>	64	<i>arboris Vita 192. Ad pios</i>
<i>Metalla destructa, sola rede-</i>	<i>spectat</i>	432
<i>unt ad suum splendorem</i>	<i>Miraculum Hermetis mira-</i>	
64	<i>cula superans</i>	481
<i>Metallica investigatione cau-</i>	<i>Minera crescunt</i>	724
<i>sa</i>	64	<i>Mineralia animalibus &</i>
<i>Metalla alterationem indu-</i>	<i>Vegetabilibus præstant</i>	760
<i>cunt præter aurum</i>	65	<i>Mineralibus solis consuetum</i>
<i>Metalla ab igne dependent</i>	<i>est aperire & constringere</i>	
65	761	
<i>Metallorum significatio in S.</i>	<i>Microcosmi res ad fixitatem</i>	
<i>Scriptura & apud Poetas</i>	<i>non ducuntur sine auri vel</i>	
66. & apud Prophetas	74	<i>alterius mineralis ignis</i>
<i>Metallorum præparatio est</i>	<i>additione</i>	444
<i>anima ipsorum extra versio</i>	<i>Mineralia cur suum simile non</i>	
& croci rarefactio	628	<i>producant 767. Ortus illo-</i>
<i>Metalla sunt Salsa congelata</i>	<i>rum 359. Sunt majora, me-</i>	
127. sunt symbolum iustitiæ	<i>dia, minora</i>	304
distributi & 127. Sunt ho-	<i>Mineralia Vegetabilibus præ-</i>	
mogenea quia unã habent	<i>stant</i>	341
radicem 304. Crescunt &	<i>Minera pro dissolutione potius</i>	
multiplicantur	307	<i>sumenda</i>
<i>ex Metallis omnibus potest fie-</i>	<i>Monticuli Ph.</i>	550
<i>ri Lapis</i>	309	<i>Modus quo elementa gene-</i>
<i>Metallorum differentia Tre-</i>	<i>rant sperma</i>	437
<i>visani</i>	310	<i>Montium & Vallium ortus</i>
<i>Metalla auri & argenti ho-</i>	358	
<i>mini sunt cognata</i>	341	<i>Mundus sensibilis & intelli-</i>
<i>Metallorum unio cum Plane-</i>	<i>gibilis</i>	3.4
<i>ti in exaltatione & con-</i>	<i>Multiplicatio naturaliter est</i>	
<i>junctione</i>	351	<i>rebus indita ad species con-</i>
<i>Metallorum mors</i>	353	<i>servationem</i>
<i>Metalla an in se invicem mu-</i>	<i>Multiplicatio L. Ph. in virtu-</i>	141
<i>tentur in terra</i>	361	<i>te & quantitate fit cum</i>
<i>Metallorum materia & fer-</i>	<i>novæ aqua Ph.</i>	150
	D d d 2	Mul-

Multiplicationem metallorū	Noſtiluca Indica	95	
facit materia prima	158	Nutritio infantis recens natū	
Multiplicationis ordo	429	fit per imbibitiones	187
Multiplicatio ſeptena cum		O.	
laſte Virginis	554	Objectiones 7. contra ar-	
Multiplicatio grani fixi in		tem Hermeticam	202
plumbo	47	Reſponſiones	205
Mulier & maritus ſunt ſul-		Objectiones contra Panaceam	
phur & Mercurius com.	688		
Ph.	179	Oblationes herbarum in ſa-	
Mundi ſex cæli tres	27	crificiis	121
Mundus elementaris & cæle		Occiſio Spiritus, ejuſq; in Sal	
ſtis qui ſupra Lunam deci		natura conuerſio	186
tur mundus ſenſibilis	27	Oleum plumbi eſt unum ex	
Mundus ſenſibilis Poetarum		maximis ſecretis R. Lully	
triplex eſt & triplex ſcien-	60		
tia	28	Oleorum grati odoris deſtilla-	
Mundi tres inſenſibilis cæleſtis	110		49
& Elementaris	32	Olei Ben rectificatio	49
Mundus intelligibilis eſt ſca-		Olea fatiorem non planè depo-	
turigo luminis	89	nentia	49
Mundi contemptus in an. mo		Oleum Ph.	213.214.227
Verè Philoſophantis.	295	Oleum ad incerandum omnis	
Mundus ſuperior & inferior		generis medicinas	248
in 4. partibus comprehen-		Olea a ſalibus depurare arti-	
ditur	379	eſt non vulgaris	135
Mundi ſenſibilis cum intelli-		Officium Feliſy artis	303
gibili cognatio.	120.	Oles Antimonij extractio	629
N.		Olei Salis com. effectus	463
NATURA per res ſimiles		Onirocriti quid de auro ſta-	
operatur, unde ſolven-		tuant	81
tum debet habere natu-		Operatio Ph. in Operatione	
ram ſolventis	175	Ph. ſecunda eſt imperfecta	
Natura cum deſinit, ars inci-		Philosophia cognitio	337
pit propter 3. rationes	391	Operatio prima Ph. ſecundum	
Natura media eſt ſpiritus		Bas Val. in 12. claſſibus	149.
corporeus, aut corpus ſpiri-		Operatio ſecunda fixat ani-	
tuale	433	mam mundi in auro	150.
Natura naturans & ignis	152		
naturalis	436	Opus trium dierum	449. eſt
Natura naturata	436	fermentatio poſt multipli-	
Natiuitatum & complexio-		cationem	151
num reſectio	349	Operationum diuerſarum apud	
Nigrum Nigrum nigrum R. Lul-		Philosophos	260
ly	298	Ope-	

I N D E X

<i>Opera Ph. quadam longa, quada- dam brevia</i>	419	<i>Hebraorum Philosophi sapè falluntur in ratiocinatione sua</i>	20 130
<i>Opus trium mensium</i>	556	<i>Physiognomia incertitudo</i>	348
<i>in Operatione secunda nihil aliud est addendum</i>	299	<i>Philosophia Hermetica quid sit</i>	151
<i>Operatio prima tota est sublimatio seu sublimatio usque ad compositionem</i>	297	<i>Philosophi cur falsa & iniuria scripserint</i>	153
<i>Operationes quæ post compositionem fiunt</i>	297	<i>Philosophia cur sapientia distat</i>	391
<i>Ordines tres in Compositione L. Ph.</i>	254	<i>Pythagoras ex Mose secreta divina hausit i. Ejus numerus quaternarius excellens</i>	100
<i>Ordo tertius medicinarum ex duobus metallis perfectis</i>	279	<i>Pietas & probitas decens Philosophum</i>	193
<i>Ordo influentiarum</i>	378	<i>Pinguedo pinguedinem tollit</i>	
P			
<i>Anacæa non excludit alia remedia</i>	667	<i>Piscis Venaticus in mari</i>	136
<i>Particulare summum</i>	332	<i>Pisces maris generantur & nutriuntur ex aqua dulci maris mixta secreto naturæ</i>	138
<i>Particularia dantur quæ sunt rami operis Ph. brevioris expectationis</i>	153	<i>Pyrotechnia Hermetica finis & scopus</i>	398
<i>Particularia non fiunt sine artificij Ph. cognit. one</i>	153	<i>Piperis Sal volatile ex cortice externo, remedium stomachicum</i>	752
<i>Particularia cur tradita</i>	255	<i>Philosophus Teutonicus</i>	642
<i>Particularia duo super Mercurium & primi ordinis</i>	276	<i>Plumbum instannum mutationis per simplicem separationem Elementorum</i>	69
<i>Particulare tertium primi ordinis</i>	276	<i>Plantæ quæ ratione in mari nascantur</i>	138
<i>Particularia 5. super metalla imperfecta secundi ordinis</i>	277	<i>Planta arida iterum vivescens</i>	452
<i>in Particularibus auri solutionibus nullus est usus</i>	385	<i>Planetarum in firmamento conjunctionis attrahit ad se & cum ignem seu vitam</i>	358
<i>Partes cælestes Lap. Ph.</i>	431	<i>Planetarum orbes, firmamenta seu primum mobile sunt aqua media</i>	377
<i>Palingenesia herbarum</i>	452	<i>Planetarum influentia in metalla contra morbos</i>	765
<i>Perlarum opinio de sui combustione</i>	58	<i>Planetarum colores</i>	772
<i>Perla & corallia non debent calcinari</i>	108		
<i>Peccatorum triplex distinctio</i>			

I N D E X

<i>Plumbum opacum transparen- tem hiacynthinum co- lorem nanciscitur</i>	131	<i>Prothema Aegyptiorum</i>	16
<i>Plumbum est materia Ph seu aurum leprosum in solutio- ne auferendum</i>	313	<i>Projectionis modus</i>	317
<i>Plumbum Philosophorum est friabile lathargyrium</i>	316	<i>Processus Lapidis Adrop</i>	551
<i>Plumbum vexationes signifi- cat</i>	76	<i>Purgatorium anima</i>	19
<i>Pluralitas Ph. de metallis</i>	305.	<i>Putrefactio metallorum physi- ce liquefactorum est neces- saria</i>	241
315		<i>Putrefactionis seu solutionis 4 species</i>	242
<i>Pondus in conjunctione est ob- servandum</i>	301	<i>Putrefactio & alteratio in- stituenda</i>	553
<i>Pontani epistola de L. Ph.</i>	487	<i>Putrefactio in loco humido & s- trioli & lactis Virginis.</i>	556
<i>Porositatis materia necessitas</i>	184		
<i>Pulvis bombardicus</i>	36	Q	
<i>Praxis Graeci</i>	335	<i>Quinta essentia Ph. cur cæ- lum vocetur</i>	105
<i>Et Lapidis Adrop</i>	478	<i>Q. E. cœlica, luminaria de po- tentia in actum ducit</i>	218
<i>Præparatio sedulo est incum- bendum</i>	301	<i>Q. E. Præparatio & nomina varia</i>	234
<i>Præparatio mirabilis mate- ria l h. super terra</i>	318	<i>Q. E. eiusq. nomina</i>	273
<i>Præparatio auri & per Anis- monium</i>	184	<i>Q. E. Vegetabilis cur menstruū ascitur</i>	290
<i>Præservativi & confortativi summi conditio</i>	690	R.	
<i>Principia tria chymicorū pro- xima</i>	156	<i>Ad orum Astralium di- versitas & purgatio</i>	352
<i>Principia metallica genera- tionis sunt scienda</i>	296	<i>Rapsum Prophetarum</i>	67
<i>Principiorum cognitio</i>	155	<i>Radices arboris solaris sal sul- phur & Mercurius</i>	181
<i>Principia duo universalia creavit Deus tantum pro omnium rerum compositio- ne materiam & formam s. ignem & aquam</i>	157	<i>Receptaculum influentia cæ- lestis est terra qua magne- tis instar illam attrahit</i>	403
<i>Principia artis summa & clavis artis consistit in præ- paratione spiritus minera- lis</i>	369	<i>Reductio in primam mate- riam triplex. Et discrepan- tia authorum</i>	215
<i>Principes decet studium artis Hermetica</i>	140	<i>Reductio metallorum fit per unicam substantiam</i>	229
		<i>Reges Arabia & Aegypti filios suos in Philosophia Herme- tica instituebant</i>	140
		<i>Reductionis pulvis</i>	110

I N D E X

Regeneratio nulla fit sine pu- trefactione	169	Roris Marialis irradiatio cum speculo, unde fit aurum Vi- rum pro morbis & proje- ctione	450
Refutatio specialis argumen- torum contra L. Ph.	206	Romanorum cultus diuinus simplex in principio	122
Regenerationis explicatio & causa	374	Rosæ & Tulipæ exemplum, in quibus spiritus Vniuer- salis determinatur per plu- uiam	144
Regenerationes diuersa pro transplantatione arboris Solaris	170	Rumani succus in aere cro- sceus decidens in terrâ dul- cis	356
Regna tria omnium rerum 682		S.	
Regna tria totum imperium natura continent	157	Sal ignis Vestis est 16. Quid sit 15. 33. Ter calcinatum liquefcit in igne 46. Ha- bet pinguem naturam 57	
Regula Helmontii pro studio arcani	671	Salis Saturni cum aqua forti coniunctio	62
Rhythmi de opere universalis 511		Salis cupri usus magnos effe- ctus præstat	74
Reguli Antimonii calcinatio in Sole	485	Salis usus in sacrificiis Indæo- rum & Ethnicorum	115
Reiteratio Examinationis metalli per Cineritium	78	Salis in ore scorbutum arcet	125
Remedium ex aqua vita & saccharo pro rheumate	107	Sal sub bitumine inflamma- bilis latens	123
Remedium ex sale & ovo in febris acutis	139	Salis marini Artificiosa confe- ctio 124. Ejusque destillatio qua omnis salsedine exust	125
Res invisibiles visibilib., sunt certiores	93	Sal symbolum justitia, amicitia gratitudinis 122. 126. Ejus qualitates 126. Haber partes duas Viscosam & igneam 127. Anima vis- ficantis vicem agit 128. An sit sterile 131. 138. Aegyptij illud avertantur	128
Rerum visibilibum 4. disse- rentia	94	Sal Marinum in terra ducti- bus proprio calore digestum ad minerarum productio- nem transmutatur	136
Representatio 7. Planetarum in suis sphaeris	338	Sal fertilitatis causa est	138
Res naturales ex aqua & igne constant teste Hippocr.	156	D d d 4	Ad
Resuscitatio terra Virginea post calcinationem fit per imbibitiones	188		
Restauratores artis Herme- tica	195		
Res sensibiles ad intelligibi- les nos educunt	17		
Revelatio mysterii ex Textu Bernhardi Trevis.	324		
Revelationis mysterij finis duplex	517		

I N D E X

<i>Ad bonam & malam par-</i>	<i>tem applicatur</i>	138	<i>a Sale nitri nō ab aquis proce-</i>	<i>dit. Virius in aquis nitrosi</i>	
<i>Sal a Sulphure & Mercurio</i>					755
<i>principiis Philosophicis non</i>	<i>excluditur</i>	306	<i>Sacræ Scriptura sinistra ex-</i>	<i>plicatio Rabbi Selomonis de</i>	
<i>Salis vini transmutatio reci-</i>	<i>proca</i>	364	<i>plumbo & auro</i>		78
<i>ex Sale quolibet Mercurius</i>	<i>preparari potest</i>	401	<i>S. Scriptura est. Lydius lapis</i>		106
<i>Salium trium Armoniaci</i>			<i>Scala ad mundum cælestem</i>		
<i>Nitri & Fixi usus diger</i>	<i>sus</i>	411	<i>seu simpliciora elementa</i>		88
<i>ex Salibus Mercurius currens</i>		437	<i>Saxa Salina moneta loco e-</i>	<i>rant</i>	123
<i>Sal com. est minerale</i>		444	<i>Salamandra seu infans Solis</i>	<i>nascitur per cōjunctionem</i>	
<i>Salis cristallos destillandi mo-</i>	<i>du</i>	473	<i>fixam solventis & soluti</i>		148
<i>Salis com. usus ad congelan-</i>	<i>dum Mercurium vulgi</i>	477	<i>Sanguinis humani aqua est</i>	<i>medicina</i>	688
<i>Sal Alkali. Quid sit</i>		603	<i>Scriptura in templo Mineræ</i>	<i>Aegyptiorum</i>	21
<i>Salis Armoniaci secretum</i>	<i>Ejus preparatio</i>	610 611	<i>Secretorum trium revelatio</i>		210
<i>Sal Naturæ corruptum sana-</i>	<i>tur per medicinam univer-</i>		<i>Secretum Practicum parvi</i>	<i>sumptus & magna utilita-</i>	
<i>sale</i>		687	<i>is</i>		154
<i>Sal quid sit</i>		748	<i>Secretum practicum aliud</i>	<i>cum Mercurio animato</i>	155
<i>Salium temperamenta diger-</i>	<i>sa</i>	748	<i>Semen astrale in terram ma-</i>	<i>tricem decidit</i>	347
<i>Fixum, semen planta con-</i>	<i>tinet</i>	749	<i>Semen metallorum est sul-</i>	<i>phur metallicum & au-</i>	
<i>tu vini solvitur, fixum non</i>		749	<i>rum vidum & materia</i>	<i>prima metallorum</i>	181
<i>Sal Fixum Rhebarbari dysen-</i>	<i>teriam curat</i>	749	<i>Semen prolificum requiritur</i>	<i>ad generationem</i>	183
<i>Salis fixi & Volatilis demon-</i>	<i>stratio in urticis</i>	749	<i>Semen inest auro</i>		218
<i>Sal Volatile est penetrationis</i>	<i>causa</i>	752	<i>Semen seu forma mineralis</i>		353
<i>Sal Petra & Nitri sunt idem</i>		753	<i>Semen astrale seu forma se-</i>	<i>cundum natura suæ pro-</i>	
<i>Incellis quod parietib-</i>	<i>us adheret ex terra exha-</i>		<i>prietatem corpus seu mate-</i>	<i>riam condensentem attra-</i>	
<i>lat & in nitrum conver-</i>	<i>titur</i>	753	<i>Seminatio seminis aurifici in</i>	<i>suam</i>	

I N D E X

suam terram	426	Solis proprietates sunt splen-	
Semen lapidis est in auro &		dere, illuminare, calefacere	
argento	210	& urere	97
Semen mineralium est ex A-		Sol cur Luna minor appareat	
stris, id est forma, sed mate-			98.
ria ex aqua salsa maris Solis &		Luna utilitates	98
400		Solis commoda	112. Nam in
Separatio omnium elemento-		rum, omnium metallorum,	illorumquam in speculo po-
animalium mineralium		gitur quod Luna imperit.	
& Vegetabilium	251	Solis celestis & terrestri sym-	
Separationis elementorum mo-		pathia	483
dus breuior prestat longa		Solutionis materie, & subli-	
255		mationis curriculum	338
Separatio Salis urina à corro-		Solutio auri est & volatilifatio	
sivo	614	omnium particularum e-	
Separatio aqua marina in		jus minimarum	152
gentre terra in aqua dul-		Solutio & Coagulatio mate-	
cem & Sal	136	ria Philosophica & Vulgaris	
Septentrio à Cabalisticis in ma-			374
lam partem sumitur	81	Solutio Ph. quid sit	379
Serpens in deserto erectus cur		Solutio Universalis fit breui	
anens fuerit	75	tempore	385
Silicis accretio in phiola	132	Solutio auri fit solum cum cor-	
Silex natura Universalis pro-		rosivo Philosophico	387
ximus est primageneratio		Sol & Luna conferunt semen	
nis	453	Vegetabilibus	401
Silex, secunda generationis		Solutio auri emittit splendo-	
453		rem oculis intolerabilem	
Sitis hydropicorum ad quatri-			506
dum sistenda	473	Solutio seu separatio subjecti	
Sympathia metallorum cum		prima difficilis est	529
homine causa	342	Solutio metalli naturalis &	
Sigillorum usus in morbis	351	Violenta	621
Signatura herbarum	351	Solutio continui triplex	692
Solutio Metallorum in Sal		Sophistarum error in facienda	
dispare est	63	medicina	266
Sol & ignis purificant aerem		Stellarum diversa nomina de-	
82		versas proprietates argu-	
in Sole Trinitas	90	unt	106
Sol est ignis celestis & mundi		Speculi usus in arte Ph.	484
sensibilis oculus & cor	91	Spiritus Universalis determi-	
Solis encomia	92	natur in particularem in	
Solis lumen cum calore	95	omni Subiecto trium regno-	

<i>rum</i>	144	<i>Spiritus Dn. ferebatur super</i>	
<i>Spiritus mundi à suo subjecto</i>	<i>aquis</i>		147
<i>non potest separari</i>	147	<i>Sulphuris oleum, & Trisoli oleo</i>	
<i>Spiritus solus producit omnes</i>		<i>maiores habet & virtutes</i>	50.
<i>res in materia</i>	157	<i>Artificiosa ejus destillatio</i>	
<i>Spiritus ab anima non est dis-</i>	50		
<i>tinguendus quia sunt syno-</i>		<i>Sulphur Ph. est purus & na-</i>	
<i>nima</i>	159	<i>turalis color cui humiditas</i>	
<i>Spiritus Astralis est ignis æ-</i>		<i>naturalis est infusa quæ est</i>	
<i>ternus sapientia divina</i>		<i>Mercurius</i>	299
<i>incōsumptibilis lucens</i>	369	<i>Sulphur & Mercurius Sal</i>	
<i>Spiritus mundi incorporatus</i>		<i>non excludunt</i>	306
<i>est Spiritus Elohim à Tri-</i>		<i>Sulphur duplex in auro</i>	229
<i>nitare creatus</i>	432	<i>Sulphur Arabicum & Hun-</i>	
<i>Spiritus mundi quo modo fit</i>		<i>garicum habent naturam</i>	
<i>in homine</i>	434.	<i>Est L. Ph. metallicam</i>	360
<i>principium agens</i>	435	<i>Sulphur commune arti non</i>	
<i>Spiritus mundi extractio præ-</i>		<i>est aptum</i>	360.
<i>ter partes essentielles homi-</i>		<i>Quid possit</i>	
<i>nis etiam excrementa spe-</i>		<i>476. Ejus flores medicina-</i>	
<i>ctat</i>	443	<i>les</i>	493
<i>Spiritus mundi investigatio</i>		<i>Sulphuris immaturi Tinctu-</i>	
<i>in homine per rationes</i>		<i>ra capienda modus, usus</i>	
<i>duas</i>	443	<i>& fixatio</i>	496
<i>Spiritus mundi seu Vigor in-</i>		<i>Sulphuris Antimonij extra-</i>	
<i>ternus in splendore solis</i>	484	<i>ctio</i>	603
<i>Spiritus Salis armoniaci, fatia-</i>		<i>Sulphur Ph. ex metallis imper-</i>	
<i>tus & Colatilis</i>	608	<i>fectis potest extrahi</i>	644
<i>Spiritus Urina non datur sed</i>		<i>Sulphur Ph. ex mineralibus</i>	
<i>Salejus</i>	610	<i>fixæ quoque extrahitur eo-</i>	
<i>Spiritus acidus in capite mor-</i>		<i>dem modo</i>	646
<i>tuo quarendus</i>	615	<i>Sulphur Ph. etiam ex minera-</i>	
<i>Spiritus acidus corrosivus virtu-</i>		<i>lib. volatilib. trahitur</i>	648
<i>tes</i>	616	<i>Sulphuris Ph. summi præpa-</i>	
<i>Spiritus Vini Virtutes quæ</i>		<i>ratio</i>	649
<i>corrosivum trans alembi-</i>		<i>Sulphuris Antimonij extra-</i>	
<i>cum & exit</i>	627	<i>ctio</i>	650. 654
<i>Spiritus Universalis mundi</i>		<i>Sulphurum Origo</i>	657
<i>723. In quibusdam subje-</i>		<i>Sulphuris com. præparatio</i>	661
<i>ctis magis abundat</i>	764.	<i>Fit</i>	
<i>corporeus, Fructificare facit</i>		<i>Tartari Montisfelsensis præ-</i>	
<i>omnia</i>	770	<i>paratio ad lichenes &</i>	
<i>Tractaculus de Spiritu Uni-</i>		<i>minus cōbustibile oleum</i>	48
<i>versali mundi</i>	766	<i>Tartari cum fuligine cōveni-</i>	
		<i>entia, ejusq. destillatio</i>	48
		<i>Tarta.</i>	

I N D E X

Tartarus Ph. R. Lullii ad sol-	Terra centralis si aurum in	
Vendum metalla	48	eam seminatur millecu-
Tartarus cum guaiaco con-	plum fructum affert	446
junctus mirros effectus pra-	Terra Virginea ex terra non	
stat	49	ex aqua sumi debet 446
Tartarus ex nigris uvis Ripleyi	Terra Vera Ph est Verius fixum	
471	sanguis Leonis ex terra tra-	
Terræ tres natura cum qua-	ctus menstruo Vniuersali	
rum una spiritus tantum	446	
se conjungit	25	Terra superficialis limosa in
Terra Virgo incorruptibilis	aere animalcula generans	
non est limus sed in omniū	448.	
centro inclusa	44	Terra rubra Versus Orientem
Terra illa ex duabus substan-	effossa est terra Ph. Adami-	
tiis est, Sale & arena	45	ca 448. Terra Lapsidea 451
Terra Ph. Virginea incorru-	ubi quæstissima 451. Rore cæ-	
pt. bilis pedibus non calca-	li imbuta	453
tur	45	Terra dulcis & fragrans ex
Terra Ph. aurum & vitrum	Sale communi	465
depurat	45	Terræ metallorum, Vegetabi-
Terra Ph. benè preparata ex-	lium & animalium præ-	
cipit semen metallicum	paratio	244. 245
Acquisitio & preparatio c-	Terra Catholica preparatio	
jus sunt totū magisteriū	pro dissolutione auri	268
169	Terra duplex habenda pro o-	
Terra Virginea nota 171. Pre-	pere Ph.	546
paratio ejus generalis 170	Quid sit 171. Cur Androgi-	
Quid sit 171. Cur Androgi-	na. Hermaphroditus, Pro-	
na. Hermaphroditus, Pro-	theus, Cameleon & terra	
theus, Cameleon & terra	auri & el argenti	561
dicatur	172	Terra proprietas & duplex
Terra Virginea est capienda	expiratio	769
priusquam Sol illam intue-	Terra materia pura est in vi-	
atur	172	sibilis 772
Terra Virginea seu Mercurii	Testamentum Arnoldi	446
com. locus	172	Textus Bernhards prima in-
Terra Virginea primum in a-	structio Grasses	312
quam, quā & evaporatā in	Theoria & practica L. P. con-	
terram occulto modo con-	sistit in Dissolutione & co-	
uertitur	173	agulatione 152
Terra Virginea & aqua sicca	Tetragonum Hippocratis as-	
sunt duo Lapidis instru-	sequendi & a dua	586. Ejus
menta	181	effecta 588
Terra Vera Ph. Versus Orien-	Tinctura qua ex rebus corpora-	
tem sita triplicem Sale	libus desumitur	298
habens	405	Tinctu-

I N D E X.

<i>Tinctura aquè in corporibus</i>	<i>Vestimenta duo hominib</i>	18
<i>quam in spiritibus inveni-</i>	<i>Vestitus rustici eiusque subu-</i>	
<i>ri potest</i>	<i>cularubra</i>	324.325
<i>Tinctura ad album, aurum</i>	<i>Vegetabilium succi attractio</i>	
<i>metallicum facit medici</i>	<i>nale</i>	386
<i>Tinctura totius mundi in au-</i>	<i>Victima qua salitur sale est</i>	
<i>rumungi potest</i>	<i>homo externus, qui salitur</i>	
<i>Tinctura effectus & usus</i>	<i>Spiritu Sancto</i>	84.85
<i>Tinctura nulla fit absq, Satur-</i>	<i>Via una plures habet circum-</i>	
<i>no</i>	<i>stantias & media ante</i>	
<i>Tinctura auri fucata & vera</i>	<i>compositionem</i>	300
425.	<i>Via Sicca difficilis & humida</i>	
<i>Tinctura ferri in aurum</i>	<i>facilis</i>	529
419	<i>Via liccæ & humida differens</i>	
<i>Tinctura auri extractio con-</i>	<i>ratio</i>	540
<i>tra communem opinionem</i>	<i>Via sicca & humida resolen-</i>	
604	<i>di metalla</i>	711
<i>Tinctura præcipua pro sanita-</i>	<i>Vinum R. Lullij</i>	61
<i>te earumque differentia</i>	<i>Vinum Ph. tollit formam metalli</i>	315
655	<i>Vini Spiritus Vulgaris metalla non de-</i>	
<i>Tincturarum extracta cum</i>	<i>struit</i>	368
<i>aqua Isaci Hollandi</i>	<i>Vini destillati secum sator</i>	462
567	<i>Vix abbreviatio & prolongatio an-</i>	
<i>Transmutatio circularis me-</i>	<i>detur</i>	108
<i>tallorum fieri nequit sine</i>	<i>Vita & mors est in omnibus rebus</i>	341
<i>putrefactione</i>	<i>Vitu magna vi attractivæ est prædita</i>	
297		368
<i>Transmutatio consistit tan-</i>	<i>Universitates vera Philosophia carent</i>	
<i>tum in Sole & Luna</i>		330
342	<i>Vnio animarum exuberatarum cum</i>	
<i>Transmutatio varia & mi-</i>	<i>terris suis calcinatis</i>	745
<i>rabilis</i>	<i>Vina puerorum Isaaci Hollandi</i>	566
364	<i>Vitrum est Sal fixissimum quod ex</i>	
<i>Transmutatio Vitri & calcis</i>	<i>omni cinere extrahitur</i>	126
<i>avorum</i>	<i>Virtutes verbi fiat in cælo sydereo</i>	
		347
V.	<i>Virtutes influentiarum cælestium sunt</i>	
V <i>As digestionis solutionis</i>	<i>concentrata in Sole & Luna</i>	141
<i>& putrefactionis cu-</i>	<i>Virtus superior & inferior</i>	221
<i>preum</i>	<i>Vitrum malleabile facere</i>	561
272	<i>Vitriolum viride impetrandi conatus</i>	
<i>Vegetationem & multiplic-</i>		617
<i>ationem metallorum faciunt</i>	<i>Vitrioli & Nitri spiritus viridis præpi-</i>	
<i>Philosophi</i>	<i>lepia</i>	618
158	<i>Vitrioli generatio</i>	736
<i>Veritas per solam rationem e-</i>		
<i>lici non potest</i>		
93		

P. Ag. 140. lin. 12. dele & p. 154. l. 28. pro duæ duas. p. 163. l. 22. pro pate-
 faciam Patefaciam. p. 168. l. 17. pro justum justam. p. 170. l. 12. pro te-
 tram terram p. 171. l. 26. ante vocabulum Subiectum pone quod. p.
 171. l. 26. pro rem res. p. 176. l. 20. pro qua quæ. p. 195. l. 13. pro viso visa.
 p. 218. *in margine* l. 38. pro aptam aptum. p. 228. l. 22. pro quasquam.
 p. 232. l. 33. pro solubile solubilem. p. 238. l. 8. pro dluci dulci. p. 239. l.
 39. pro capite capite. p. 249. l. 35. pro corpts corpus. p. 255 l. 31. pro ani-
 mam Animum. p. 281. l. 43. pfi pro Ipsi. p. 281. l. 44. pro atri auri p. 385.
 l. 26. pro quamlibet quaslibet. p. 25. l. 19. pro Iesusas Isaias. p. 25. l. 39.
 pro conjungi Coniungit p. 33. l. 25. pro bombardio bombardico. p. 39.
 l. 16. pro ipso ipsis. p. 43. l. 20. pro ciscubulo crucibulo. p. 47. l. 11 pro
 fulliam fusionis. p. 51. l. 22. pro Zonare Zoare. p. 68. l. 29. pro subtili-
 tato subtiliato. p. 73. l. 12. pro Calistens Caustenes. p. 76. *in margine* l.
 3. pro electum Electrum. p. 77. l. 44. pro propubl. populo. p. 103. l. 24.
 pro quos quo. p. 125. l. 1. pro formæ formas. p. 135. l. 8. pro omhem
 omnium. p. 295. *in margine* pro à Deum ad Deum. p. 295. l. 36. pro causf
 causas. p. 299. l. 23. pro mecalico metallico. p. 315. l. pro sit fuit. p. 322. l.
 9. pro duæ duas. p. 332. p. 25. pro multros multo. p. 133. l. 33. pro tertia pat-
 te destillata. De tribus partibus duas destilla. p. 136. *in marg.* l. 29. pro
 carenculus Carbunculus. p. 344. l. 9. pro Lundam Lunam. p. 374. l. 15.
 pro aliquo aliquo modo. p. 375. l. 28. pro quia quia Deus. p. 436. l. 23.
 pro naturalem naturale. p. 455. *ad marg.* l. 25. dele Ph. p. 458. l. 2. pro usu-
 ri Vtui. p. 460. *in marg.* 34. pro avi auri. p. 465. l. 30. pro dictus diebus.
 p. 469. l. 2. pro ipso ipso in. p. 472. l. 2. pro simii simili. p. 477. l. 20.
 dele aliis. p. 482. l. 5. pro congulerur congeletur. p. 503. l. 16. pro vasi
 in vase. p. 520. l. 16. pro illam illum. p. 531. l. 40. pro lotos lorones.
 p. 541. l. 28. pro observare obserare. p. 544. l. 24. pro sit fit. p. 556. l. 11.
 pro fugiendi figendi. p. 569. l. 24. pro vonnier vomir. p. 615. l. 9. pro
 hæmitate hæmatite. p. 615. l. 38. pro aromarum aromaticum. p. 616.
 l. 16. pro tractatam ficie tractatum fuit. p. 617. l. 2. pro atere latere.
 p. 623. l. 1. pro & nihil & si nihil. p. 633. l. 25. pro so solo. p. 656. l. 35.
 pro illum illud. p. 663. l. 18. pro habiturum habitura. p. 666. l. 22. pro
 graviter gnaviter. p. 702. l. 23. pro votiles volatiles. p. 708. l. 4. pro
 aspermatibus à spermatibus. p. 724. l. 15. post exigue substitue par-
 tem. p. 725. l. 30. pro venditur venditum. p. 736. l. 20. pro Sic Si. p.
 741. *in marg.* l. 38. pro Chysteris Chysteris. p. 743. l. 1. pro acere facere.
 p. 743. l. 2. pro n in. 750. l. 32. pro currum Cervum.

*Leviara benevolus Lector pro humanitate sua ipse
 emendare dignetur.*

F I N I S.

